R. P. R.

DOS. Nr. 40001  VOL. Nr. 9

MINISTERUL SECURITAŢII STATULUI

Serviciul „C."

Secţia „C."-Regionala

# ARHIVA OPERATIVA

## Dosar

Ancheta, Cuprinzând discursul procesului Iuliu Maniu.

CSJ-C9
3/98

Data 3.0X.1955.

Urm



1959848

P 000213, Vol. 9

9

# DOSAR

CUPRINZĂND

DECURSUL

PROCESULUI

IULIU

MANIU

| Nr. crt. | Data studierii | Numele, gradul, funcţia lucrătorului operativ, denumirea direcţiei (serviciului) unde lucrează | In ce scop studiază | Semnătura |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| 1. | 22. IX. 2003 | ZIDARU PETRACHE ofiţer pensionar. | documentare | [signature] |
| 2. | 23. IX. 2003 | ZIDARU PETRACHE col. (r). | documentare | [signature] |



c. — 6276



# DOSAR Nr. ______

Reg.

Stalin.

Exemplar M.A.



PROCESUL CONDUCĂTORILOR FOSTULUI PARTID
NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC IULIU MANIU,
ION MIHALACHE, PENESCU, NICULESCU-BUZEȘTI și alții

29 Octombrie 1947
Ședința de dimineață

Dl. PRIM PREȘEDINTE: Aprod, introdu acuzații.-
-(Sunt introduși în boxă următorii acuzați,):
1. Iuliu Maniu
2. Nicolae Penescu
3. Col. Ștefan Stoica
4. Ion Mihalache
5. Ion De Mocsony Stîrcea
6. Emil Lăzărescu
7. Radu Niculescu Buzești
8. Vasile Serdici
9. Camil Demetrescu
10. Victor Rădulescu Pogoneanu
11. Lt. Col. Dumitru Stătescu
12. Ilie Lazăr
13. Nicolae Carandino
14. Florin Roiu
15. Emil Oprișan

Sunt lipsă :
1. Grigore Niculescu Buzești
2. Grigore Gafencu
3. Alexandru Cretzeanu
4. Constantin Vișoianu

Dl. PRIM. PRES : D-le grefier, dați cetire deciziei de numire a completului special de judecată.-
(Dl. grefier dă cetire deciziei.- Se depune jurământul.-)
(Acuzații, pe rând, indică etatea, data și locul nașterei, numele tatălui și al mamei, profesiunea și ultimul domiciliu.-)

Dl. PRIM.PRES. : Inainte de a se face apelul martorilor, în conformitate cu prevederile legii și anume art. 274,

atrag atenţiunea publicului ca în sală să nu fie nimeni cu arme, toată lumea stă descoperită şi în perfectă linişte.- Cine vorbeşte este poftit să părăsească sala.-

Atrag atenţiunea în conformitate cu art. 291, d-lor apărători să se exprime cu deferenţă şi respect faţă de instanţă şi lege.- Deasemenea Parchetului.- Acuzaţii nu pot pune întrebări decât numai prin mine, apărarea şi acuzarea la fel, atunci când se va începe desbaterea propriu zisă în fond.- Orice cerere se adresează numai prin mine.- Nimeni din sală nu are dreptul să vorbească.- Nu vorbeşte nici un acuzat decât numai la cererea pe care o face acuzatul sculându-se în picioare şi adresându-se mie.-

Aprod, nu mai dai voie nimănui să pătrundă în sală sau să iasă, din momentul începerii desbaterilor, decât numai în timpul pauzelor.- Când trecem în camera de deliberare, publicul poate părăsi sala.-

D-le grefier, strigaţi martori.-

Dl.av.IONEL TEODOREANU : D-le preşedinte, în privinţa repretentanţei avocaţiale, n'ar fi bine să se facă o bună rânduială dela început ?

Dl. PRIM PREŞEDINTE : După ce facem apelul martorilor.-

(Grefierul strigă apelul martorilor acuzării ).

Dl. GREFIER : Acuzarea a propus 59 martori.- Lipsesc 7, restul sunt prezenţi.-

(Dl. grefier continuă apelul martorilor apărării).-

Dl. PRIM PREŞEDINTE: Ce aveţi de spus în privinţa martorilor ?

Dl. PROCUROR COL. GEORGESCU ALEX. :D-le Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, eu declar că nu renunţ la niciunul din cei 7 martori propuşi.- Vă rog, ca în conformitate cu dispoziţiile art. 307 din Codul de Justiţie Militară şi 161 din pr. penală, întrucât procesul va dura, să dispuneţi ca martorii propuşi să fie aduşi şi audiaţi în instanţă.

Nu-mi însuşesc nici unul din martorii acuzării.-

Dl. DECAN PARASCHIVESCU-BALĂCEANU : Noi punem aceleaşi concluzii pentru martorii apărării.-

Dl. AVOCAT MIHAIL NICOLAU: Eu sunt apărătorul acuzatului Mocsony Stîrcea. Insist în special pentru martorul Bălăceanu.

Dl. PRIM PREŞEDINTE: D-le grefier, luaţi notă. -

Dl. Av. N.N. VASILIU : D-le Prim. Preşedinte pentru acuzatul Victor Rădulescu Pogoneanu ţin să fie adus Filoti.-

Dl. AV. RADU MATEI : D-le Prim Preşedinte, pentru Vasile Serdici s'au prezentat numai 2 martori.- Vo să dispuneţi să fie adusă numai o martoră, de care avem absolută nevoie şi anume Dna Coleta Pruteanu. -

Dl. PRIM PRESEDINTE: La ceilalţi renunţaţi ?

Dl. AV. RADU MATEI : Da.-

Dl. AV. URSU : D-le Prim. Preş., pentru Ilie Lazăr, pentru martorii cari au domiciliul în Bucureşti să ni se dea nouă citaţiile, ca să facem diligenţ le ca martorii să fie aduşi.- Pentru cei cari nu sunt în Bucureşti, stăruim în special, pentru Paliacu N-lae precum şi pentru Roşianu, amândoi având adresat exactă indicată. -

Dna AV. ANA CIOBANU: Pentru col. Stătescu insistăm asupra martorilor: Alcalay, maior Bonciescu, Ionescu D-tru, Cezar Simionescu şi G-ral Lupescu.-

Dl. AV. DOMBROVICI: Pentru acuzatul Ion Mihalache, întrucât abia aseară mi s'a dat însărcinarea din oficiu ca să pun concluziile în apărarea d-sale, şi n'am luat contact cu acuzatul, vă rog să-l întrebaţi pe acuzat cari sunt martorii de care înţelege să se servească în apărarea sa, dintre cei care lipsesc.-

Dl. PRIM. PRESEDINTE: O să luaţi contact şi o să-l întrebaţi. -

Dl. I. MIHALACHE: Cer cuvântul în legătură cu aceasta. -

Dl. PRIM PRESEDINTE: Nu vi-l dau.-

Dl. AV. SANDU LAZARESCU: Pentru acuzatul Emil Lăzărescu niciunul dintr martorii propuşi n'a primit citaţia.- S'au prezentat totuşi doi martori. Vă rugăm să se emită citaţiile şi pentru aceşti doi, ca să poată intra şi să mi se încredinţeze citaţiile pentru a le îndeplini eu. -

Dl. AV. I. TEODOREANU: Pentru Emil Oprişan sunt pus din oficiu şi sunt ales de Florin Roiu.- Cum între situaţiile lor - după părerea mea - sunt anumite discordanţe care ar face situaţia mea de avocat puţin grea, vă rog să mă desărcinaţi de apărarea d-lui Florin Roiu, rămânând să-mi îndeplinesc sarcina pentru Emil Oprişan.-

Dl. PRIM. PRESEDINTE: Florin Roiu are apărători ?

Dl. AV. I. TEODOREANU: Da, pe dl. Petre Roşu.- Cred că deocamdată martori sunt suficienţi.- Dacă în timpul dezbate-

rilor se va ivi necesitatea de a audia și ceilalți martori, îi vom cere. -

Dl. Av. PAUL ROSU : Pentru Florin Roiu insistăm pentru martorul Filoti.

Dl. Av. ISIDOR BIRNBAUM: Dle Prim Preș. , după ce voiu lua contact cu clientul meu Col. Stoica, o s -mi permit să depun o listă suplimentară.- Dacă vreți, dictez acum 28 martori absolut necesari.-

Dl. PRIM PRESED.: Sunteți decăzut în drept.- Nu mai puteți propune în instanță azi, normal. -

Dl. AV. MANOLESCU : Pentru Nicolae Carandino insistăm pentru aducerea martorilor pe cari acuzatul i-a propus cu listă. -

ILIE LAZAR : D-le Prim Președinte, 18 din martorii propuși de mine sunt toți în închisori în București.- Vă rog respectuos, e foarte important pentru mine să fie aduși.- Unul din martori era în sală, insp. Mihalcea.- Dacă cumva mai este, rog să evacueze sala.-

Dl. PRIM PRESEDINTE: A strigat prezent.-

ACUZ. ION MIHALACHE: Precum v'am adus la cunoștință, din moment ce-am luat contact cu Dvs. și mi-ați cerut lista martorilor, aduc și aci la cunoștință, în ședință publică, ceea ce v'am comunicat Dvs., adică că renunț la apărare. Renunț la orice martori și la orice apărare normală, pentru motivele pe care le-am fixat într'o declarație și v'am prevenit că cer să-mi dați voie s'o citesc.

Dl. PRIM PRESEDINTE : Când va veni rândul. -

ACUZATUL : Vă rugăm să binevoiți a lua măsuri ca martorii propuși de mine să fie toți aduși .- Nu renunț decât la dl. Cernăuțeanu.- Ceilalți vă rog să binevoiți a face să fie aduși.-

ACUZATUL FLORIN ROIU : In afară de Bu en Filoti îl am pe Gamber, Mihail Pencovici, Cordescu, Petre Vișoianu.-

Dl. PROCUROR: Dle Prim Președinte, onorată Curte, ca o consecință a celor discutate în ceea ce privește audierea martorilor sau lipsa și prezența lor, vă rog să constatați că atât acuzarea cât și apărarea, n'a cerut și n'a ridicat incident de amânare în conformitate cu dispozițiunile legii, ci numai a făcut rugămintea ca Dvs. să ordonați ca în conformitate cu art. 307 și 161, să se aducă martorii în timpul desbaterilor.- Decâ n'a fost un incident de amânare.

ACUZ. IULIU MANIU : In chestiunea martorilor, dl. Vlad Hațieganu să fie neapărat din nou citat și adus, la care eu nu pot renunța.

In al doilea rând, ca observație la cele spuse de dl. Procuror, Dvs. ați binevoit a declara că nu avem dreptul să luăm cuvântul decât numai în chestiunea martorilor.-

Dl. PRIM PRESEDINTE :Deocamdată da.-

ACUZ. IULIU MANIU : De aceea n'am putut luà cuvântul într'o chestiune foarte importantă și anume ca să se amâne aceste desbateri sau cel puțin să se suspende pentru câteva zile din cauză că n'am fost în situația să studiem dosarul cum trebuia, n'am putut să-l îndestulăm cu documente hotărîtor de importante din partea apărării.

Dl. PRIM PRESEDINTE:Dl. Parascivescu Bălăceanu are ceva de spus pentru clientul său ?

Dl. DECAN P.BALACEANU: Eu am fost înștiințat de clientul meu, acuzatul Iuliu Maniu, că ar vrea să mai continue studierea actelor și a tuturor probelor aflate la dosar. I-am comunicat că noi apărătorii trebue să avem un punct de vedere general.- Văd că clientul meu n'a aderat la această cerere, totuși am arătat d-lui Maniu că procesul o să mai sufere câteva zile amânare în îndeplinirea procedurei și vom avea timp suficient să luăm cunoștință de toate actele.- Totuși acuzatul e îndreptățit să facă singur această cerere.-

Dl. PROCUROR COL. GEORGESCU: De sigur că acum a intervenit o cerere formală de amânare a procesului pentru două considerente încadrate în acelaș incident.

Un incident de amânare pe latura lipsei martorilor și în al doilea rând pe latura lipsei timpului de studiere a dosarului. In ceea ce privește prima latură a acestui incident, eu vă rog să binevoiți a constata că s'au făcut declarații de banca apărării și acuzare, că nu renunță la audierea martorilor, dar că nu cer amânarea procesului pentru acest scop.- S'a cerut numai aducerea lor și se stăruie în aceasta, pe considerentul că acest proces va

dura şi de sigur că Dvs. veţi face toate diligenţele pe care legea vi le pune la dispoziţie, ca aceşti martori, atât ai apărării cât şi ai acuzării, să vină î instanţă pentru a lumina cauza.-

In această privinţă, concluziile mele sunt pentru a uni incidentul cu fondul şi să facem uz de dispoziţiile textului de lege epentru ca martorii să vină.-

In ceea ce priveşte latura a doua, cererea amânării pentru nestudierea dosarului, D-le Prim Preşedinte şi onorată Curte, conform codului de Justiţie Militară art. 254, termenul de judecată se pune în vedere acuzaţilor cu patru zile înainte de judecarea procesului.- Fiind în stare de asediu, acest termen suferă o modificare prin art. 242, reducându-se la 24 ore.-

In situaţia noastră , dela data de 25 şi până astăzi, dosarele toate, fără nicio excepţie, dela ora 8 dim. şi până la 4 d.a.- programul nostru oficial este 8-2, cu toate acestea dosarele au fost lăsate la dispoziţia apărării şi acuzaţilor, nu în limita şi nu înlăuntrul acestui termen sau a timpului, ci au fost dela 8 sau dela 6 dim. toată ziua şi nopţile.- In această privinţă, Dle Preşedinte şi onorată Curte am un tablou indicator, dosarele au trecut la toţi acuzaţii, care au luat cunoştinţă de tot ce-i interesează. De asemenea banca apărării a luat cunoştinţă de conţinut. Completând concluziile mele cu concluziile puse de dl. Decan al baroului, că în timpul acestui proces el durând câteva zile, de sigur că toate dosarele vor fi puse de Dvs. la dispoziţia acuzaţilor şi a apărării, şi când va fi nevoie ca fiecare dintre acuzaţi să răspundă acuzaţiile aduse prin actul de acuzare, să fie la perfect curent cu piesele lui.

Vă rog să binevoiţi a respinge latura a doua a incidentului de amânare în ceea ce priveste nestudierea dosarului şi unirea incidentului cu fondul, în ceea ce priveşte cererea de amânare pentru aducerea martorilor.-

Dl. AV. PARASCHIVESCU BALACEANU: Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, In legătură cu ceea ce a spus dl. procuror, sunt de acord că va timp suficient pentru studierea dosarului. Rog să se dea dosarul pentru ca în timpul suspendării şedinţelor să avem posibilitatea ca noi, apărarea, şi clientul meu să putem să le studiem. Eu personal am ocazia să afirm şi dacă dnii acuzaţi nu o doresc, cred că nu este nevoie de suspendarea procesului cu una sau două zile

AV. MANOILESCU : Să-mi îngăduiţi să spun câteva cuvinte pentru acuzatul CARANDINO căruia i se impută şi activitatea de ziarist la ziarul "Dreptatea". V'aşi ruga să dispuneţi să se aducă dela Academia Română colecţia ziarului "Dreptatea" din anii 1946-1947. Va fi util şi pentru acuzare şi pentru apărare.

PRESEDINTELE: Se aprobă.

ACUZ. COL. STOICA : N'am fost în contact cu avocatul meu şi n'am văzut niciodată dosarul cu piesele de acuzare. Pentru aceasta cerem să ne daţi un termen pentru a luà contact cu apărarea.

ACUZ. MANIU : N'am cerut amânarea sau suspendarea procesului din cauza lipsei martorilor, ci din cauză că n'am putut studia dosarul. Nu este exactă afirmaţia că dosarele ne-au stat la dispoziţie.

ACUZ. FLORIN ROIU: Domnule preşedinte, doresc să cer amânarea, pentrucă avocatul meu să poată consulta dosarele.

AVOCAT I. BIRNBERG : Am colaborat toată ziua de eri cu clientul meu pentru lămurirea capetelor de acuzare pe baza dosarelor.

(Tribunalul intră în deliberare)

La redeschidere .

PRESEDINTELE: Tribunalul deliberând asupra primei părţi a incidentului, uneşte incidentul cu fondul. In ceea ce priveşte cererea de amânare pentru nestudierea dosarului, Curtea răspunde că, potrivit art. 429 din Codul de Justiţie Militară, pentru infracţiuni de cerimă contra Siguranţei Statului, termenul de judecată se reduce la 24 ore. Având în vedere că s'au pus la dispoziţia acuzaţilor patru zile pentru studierea dosarelor, ceea ce nu s'a făcut niciodată, domnul grefier va da cetire actului de acuzare.

( Un acuzat se ridică şi cere cuvântul )

PRESEDINTELE : Nu dau cuvântul nimănui.

Martorii să vină cu începere de Vineri după masă ora 4.

( Se ridică un alt acuzat)

PRESEDINTELE : Nu dau voie să se vorbească. Incidentul este soluţionat.

(Grefierul dă cetire actului de acuzare).

Sedința de după masă .

PRESEDINTELE : Să se introducă acuzatul Florin Roiu . -
In conformitate cu art. 192 am hotărît interogarea se arată a inculpaților. (acuzatul este introdus).

PRESEDINTELE: Acuzat Florin Roiu, ați fost atent la cetirea actului de acuzare şi ați avut timp de mai multe zile să-l studiați şi să cunoaşteți toate acuzațiile ce vă sunt aduse. -
Eu am să vă pun mai mul e întrebări şi Dvs. veți răspunde, rămânind ca eventual să pună întrebări tot prin mine şi dnii reprezentanță ai Parchetului şi apărarea, sau dacă dta vei avea ceva întrebări.-
Prima întrebare.- De când sunteți în Minist. Afacerilor Străine ç

FLORIN ROIU: Sunt în Minist. Af. Externe din 1941, intrat prin concurs.-

PRESEDINTELE : Ce funcțiune ați îndeplinit şi la ce servicii anume ?

ACUZATUL: La Dir. Protocolului Secret , timp după care am trecut la direcțiunea Ad_tivă până în luna Ianuarie 1942, când am trecut la Direcțiunea cifrului, pe care l-am părăsit în Ianuarie 1944, apoi am trecut la Dir. Cabinetului Secretarului General.- Dela această dată am funcționat la Cab. Ministrului de Externe până în luna Iunie 1945. Din Iunie 1945 până astăzi, am fost la Comisia pentru Studiul Problemei Păcii.-

PRESEDINTELE : Cu ce persoane din minister ați avut relațiuni mai strânse ?

ACUZATUL : Din minister am avut relațiuni strânse cu colegii mei.

PRESEDINTELE : Cu care din ei ?

ACUZATUL : Cu Cencea, Dimitriu, Maxim, Dalbon, Georgescu - relațiuni mai apropiate.- Cu Camil Demetrescu, Pogoneanu, Oprişan, Lăzărescu, Nicolae Florescu, Eugen Piloti, Gerbert.-

PRESEDINTELE : Aceştia sunt dintre coacuzații cari sunt aici în boxă.

ACUZATUL : Da. -

PRESEDINTELE: Stiți cine ~~erau~~ persoanele cari aveau relații mai strânse cu Grigore Niculescu Buzeşti ?

ACUZATUL : Pogoneanu era foarte apropiat.-

PRESEDINTELE : (către grefier) Stie că colaboratorii cei mai apro-

piați de Niculescu Buzești era Pogoneanu, Camil Dumitrescu și în general cei cari au fost apropiați în epoca negocierilor dela 23 August.-

PRESEDINTELE: Ai făcut parte dintre colaboratorii mai apropiați ai lui Niculescu Buzești ?

ACUZATUL : Am fost la cabinetul lui Niculescu Buzești.

PRESEDINTELE : Când era funcționar în Minister sau când era ministru ?

ACUZATUL : Când era ministru al Afacerilor Externe.-

PRESEDINTELE : Dintre coacuzații de aici, este vreunul în afară de Pogoneanu în relațiuni strânse cu Niculescu-Buzești ?

ACUZATUL : Lăzărescu, care a făcut parte din echipa de cifrori și Camil Dumitrescu cu care era în relații de prietenie.- Am dedus lucrul acesta fiindcă se strigau pe numele mic. -

PRESEDINTELE : Care era activitatea lui Niculescu Buzești în țară și străinătate după 23 August 1944 și a grupului condus de el? Când era ministru de Externe, care era activitatea lui în țară și străinătate după 23 August 1944.- Cunoști activitatea ?

ACUZATUL: Aveau contact cu oameni politici.-

PRESEDINTELE : In legătură cu actul de acuzare pe care îl cunoști, aceasta ne interesează.-

ACUZATUL : In luna August 1945 a fost o perioadă când a avut contact cu oameni politici, cu Titel Petrescu. Avea întâlniri la casa Stirbei.-

PRESEDINTELE: De ce natură ? Publice sau conspirative ?

ACUZATUL: Nu, întâlniri personale. Participau numai cei câțiva inițiați în lucrul acesta.-

PRESEDINTELE : Cu ce oameni politici se mai întâlnea și din cine era format acest grup ?

ACUZATUL : Erau Grigore Niculescu Buzești, Vișoianu, Pogoneanu, Camil Demetrescu, Stârcea, Radu Buzești. Pe aceștia îi știu

PRESEDINTELE : Acum să ne spuneți cu ce se ocupa grupul acesta, cum activa în țară și străinătate ?

ACUZATUL : Eu nu participam la grupul acesta.

PRESEDINTELE: Poate, fiind prieteni, ați aflat.

ACUZATUL : In luna August, odată cu ~~xxxxxxxx~~ criza politică, care s'a declanșat în luna aceea și am făcut declarații în sensul acesta la dosar, că vroia să determine intrarea unor reprezentanți ai opoziției în guvern. -

PRESEDINTELE : Ce legături mai aveau ?

ACUZATUL : Cu Cretzianu, cu care era prieten. In epoca aceea aflam

că îi trimite scrisori prin familia Stirbei, dar pe ce cale nu știu, probabil prin legătur militare.
Cretzianu se afla atunci la Ankara.- Buzești părăsise cariera și era procupat de participarea lui în partidul Național-Țărănesc și avea legături cu Maniu și ceilalți.

PRESEDINTELE : Intregul grup în complexul lui ce urmărea ?

ACUZATUL : Cred că reprezenta un punct de cedere al partidului și vroia să păstreze legătura cu cei din străinătate, adică cu Cretzianu și Gafencu.

PRESEDINTELE : In ce scop ?

ACUZATUL: Probabil să le reprezinte interesele în străinătate .

PRESEDINTELE : Ce interese ? Interese economice, de afaceri ?

ACUZATUL : N'aș putea spune căci nu participam la acest grup și nu-mi dădeau să citesc scrisorile care le făceau.-

PRESEDINTELE : Dar între prieteni se șoptește la ureche. Dvs. erați prieteni și mai cu seamă după actul de acuzare, am auzit că se lucra grozav contra intereselor țării. De aceea ne interesează ca dta să fi cinstit și să ne spui adevăru Art. 21 din codul penal prevede că judecătorii sunt obligați, la aplicarea unei pedepse, să aibe în vedere și modul cum se prezintă acuzatul, dacă este cinstit, dacă el se poate transforma și poate fi redat societății. Este în interesul Dv. să arătați în chip cinstit care este realitatea, iar judecătorii vor avea în vedere sinceritatea Dvs. Acesta este un drept al judecătorilor.

ACUZATUL : Am făcut această declarație încă dela început.-

PRESEDINTELE : Stiți că urmăreau numai interesele Partidului Național Tărănesc? Cine dirija activitatea lui Buzești ?

ACUZATUL : Era în legătură directă cu Maniu. -

PRESEDINTELE: (către grefier)dirijorul activității ~~xxx~~ grupului Buzești era Maniu .-
(către acuzat) Puteți să ne spuneți, dacă grupul Buzești prin activitatea desfășurată, prin întrunirile ținute subversiv urmăreau răsturnarea prin violență a regimului democratic din România ?

ACUZATUL : Cred că da, până la sfârșit. Am aflat din actul de acuzare lucruri de care n'am avut nici cea mai mică ideie.

PRESEDINTELE: Credeți sau sunteți sigur ?

ACUZATUL : După cele auzite din actul de acuzare sunt sigur.

PRESEDINTELE: (către grefier) Prin activitatea pe care o desfășura

urmăreau răsturnarea regimului democratic din România.-

ACUZATUL : Aceste lucruri mi-au fost ascunse. -

PREȘEDINTELE : Ați dedus din caracterul întrunirilor pe care le aveau ce legături aveau cu străinătatea ? Legăturile pe care le aveau cu grupul conspirativ din străinătate, mai ales și prin plecarea în străinătate a lui Niculescu Buzești și a lui Constantin Vișoianu.- S'a stabilit că Niculescu Buzești era capul grupului care lucra sub directivele lui Maniu. Dar după plecarea lui Buzești în străinătate, cine a luat conducerea grupului de colaboratori care făceau ulterior legătura cu acuzatul Maniu.-

ACUZATUL : Pogoneanu.-

PREȘEDINTELE: Au fost scoase din Minister niște documente. Recunoști că ai concurat la scoaterea acestor documente din Ministerul Afacerilor Străine și că în mod clandestin au fost transportate la Pogoneanu ?

ACUZATUL : Chestiunea arhivelor a fost debitată inexact și însăși martora acuzării o declară.-

PREȘEDINTELE: Recunoști sau nu că ai concurat la scoaterea din Ministerul Afacerilor Externe a unor volume ce au fost transportate ?

ACUZATUL : Știu de această arhivă a lui Pogoneanu care o adusese la Snagov și despre conținutul cărora niciodată nu mi-a spus nimic pentrucă se afla în plicuri sigilate și date în seama lui Camil Demetrescu când Ministerul se afla la UGIR. Când Pogoneanu era director de Cabinet au fost aduse la Direcția Ministerului și au fost puse apoi într'un fichet a cărui cheie . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .
care au fost transportate de către actuala doamnă Pogoneanu cu mașina acasă, unde au fost triate.

4/I

PREȘEDINTELE : Care era rolul Dtale ? (Rezumă declarația inculpatului).

Recunosc că aceste chei dela fichet în care erau documente aparțineau Ministerului Afacerilor străine, de al căror conținut nu aveam cunoștință, deoarece a spus directorului de Cabinet că sunt ale lui și urmează să le trieze ; în acest scop am predat aceste documente soției lui Pogoneanu spre a le transporta la Pogoneanu acasă. Aceasta din cauză că eu nu am luat cunoștință de conținutul acestor corespondențe.

PREȘEDINTELE : Dta știi ce conțin au valizele ?

ACUZATUL : Din cele ce mi-a spus Pogoneanu, ar fi vorba de niște plicuri mari cu niște acte justificative de a lui Mihai Antonescu.

PRESEDINTELE : Ce ai făcut cu aceste documente importante, Dta nu ai luat parte la triere ?

ACUZATUL : Am aflat ulterior că aceste documente au fost triate de Lăzărescu, Pogoneanu, soția lui Pogoneanu și Oprișan și până la sfârșit aceste lucruri, mi se pare că în Ianuarie acestui an, că era îngrijorat de situația lor și că le-a trimis în străinătate prin Camil Demetrescu ........ există o declarație a mea.

PRESEDINTELE: Poți să o repeți ? (Repetă declarația acuzatului). Documente foarte importante au fost expediate în străinătate lui Vișoianu. Dar cam ce conțineau aceste documente ? (Repetă declarația acuzatului) Stiu că era îngrijorat . . . . . Altă întrebare. Recunoști că ai fi transmis prin Pogoneanu conținutul unor telegrame secrete venite dela Biroul Cifrului ?

ACUZATUL : Stiu că pe Pogoneanu interesa procesul dela Berna și l-a rugat pe Oprișan să-i spună dacă are informațiuni despre acest proces și Oprișan mi-a spus de vreo 2-3.

PRESEDINTELE : Iar dta ai spus lui Pogoneanu la rândul dtale.

ACUZATUL : I-am transmis comunicări verbale.
Conținutul secret al telegramelor lui Pogoneanu care se refereau la suma de 6 milioane franci, îl transmiteam lui Pogoneanu.

PRIM.PRESEDINTE: Adică comunicai verbal textul lor.
Recunoști de a fi cerut și obținut documente secrete dela Ministerul Afacerilor străine dela Dna Spirescu ?

ACUZATUL: Atât Dna Spirescu cât și Tincu, erau prieteni personali ai lui Pogoneanu, îi duceau și acasă documente.

PRIM PRESEDINTELE : Recunoașteți că ați luat contact cu acești prieteni ai lui Pogoneanu în vederea obținerii unor documente din Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL : Nu din Minister. Tincu nu era din Minister. Tincu mi-a propus dacă nu-l interesează pe Pogoneanu anumite documente secrete. Era vorba numai de convențiuni economice cu Uniunea Sovietică și mi le-a dat mie, ca la rândul meu să le dau lui Pogoneanu . Dna Spirescu mi-a predat protocolul dela Berna care apăruse în ziare.

PRIM PRESEDINTE: Ce membri ai Misiunilor Militare și Diplomatice străine ai cunoscut în țară ?

ACUZATUL : Pe Melbourne, Porter, Marjorie Banks, membri ai Misiunilor Diplomatice. Militari nu am cunoscut de lor.

PRIM PRESEDINTE: In ce împrejurări ai cunoscut pe aceştia ?

ACUZATUL : In împrejurări determinate de cariera mea .

PPRIM PRESEDINTE : Ce legături aveaţi cu ei ?

ACUZATUL : Trimis de dl. Filoti şi în afară de aceasta, trimis şi de Pogoneanu care avea relaţiuni personale cu ei, să le duc nişte scrisori pentru Cretzianu.

PRIM PRESEDINTE : Dar dta ai realizat ceva legături necesare conducerii grupului complotist, cu reprezentanţii unor Misiuni străine, adică ai făcut legătura între unii şi alţii, între grupul lui Pogoneanu - condus înainte de Buzeşti - şi reprezentanţi străini ?

ACUZATUL : Vişoianu m'a rugat de câteva ori să-i aranjez întrevederi, întrucât îi cunoşteam pe aceştia. M'a rugat să aranjez să se vadă cu Melbourne. Erau întrevederi la care nu participam.

PRIM PRESEDINTE : Dar nu ai aflat despre ce era vorba, lucruri în legătură cu faptele despre care se vorbeşte în actul de acuzare ?

ACUZATUL : Eram ţinut foarte departe .

PRIM PRESEDINTE: Altă întrebare : au fost transmis diferitele scrisori între grupul complotiştilor din ţară şi grupul subversiv din străinătate. Dta recunoşti că ai transmis unele scrisori adresate grupului din străinătate.

ACUZATUL : Da, din ordinul lui Pogoneanu le-am predat în numele lui, lui Melbourne.

PRIM PRESEDINTE : Ce conţineau ?

ACUZATUL : Nu le-am citit. Una sin ură am deschis-o din curiozitate. De obiceiu nu mi se spunea conţinutul şi eu nu le-am cetit.

PRIM PRESEDINTE : Dar spuneţi că aţi deschis una .....

ACUZATUL : Era o scrisoare a lui Maniu către Cretzianu. Era în epoca când Cretzianu se afla la Ankara. Ii spunea dacă pleacă în Acuz, să-l reprezinte, să organizeze acolo acţiunea .....

PRIM PRESEDINTE : . . . . . .trădătoare . . . . .

ACUZATUL : Nu , acţiunea în vederile partidului.

PRIM PRESEDINTE: Nu în legătură cu grupul acesta ?

ACUZATUL : Nu am văzut aceasta.

PRIM PRESEDINTE : Probabil că era în celelalte scrisori pe care nu le-ați cetit. Era bine dacă aveați curiozitatea să cetiți și altele . Acum regretați. ...

ACUZATUL : Era vorba să-l reprezinte pe plan politic .

PRIM PRESEDINTE : Nu spunea în ce fel ? Ii dădea carte blanche ?

ACUZATUL : Probabil. Nu era indicat în detaliu .

PRIM PRESEDINTE : Erau două trei rânduri ?

ACUZATUL : Nu , era o scrisoare. E și mult de atunci. Era o singură foaie.

PRESEDINTELE : Avea litere secrete de care auzeam azi aci ?

ACUZAT : Nu.

PRESEDINTELE: Prin intermediul cui transmiteați ? Al lui Melbourne ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Au ajuns în străinătate.

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Ce documente ați predat unor reprezentanți ai puterilor străine, Dvs. personal ?

ACUZATUL : Am fost trimis de Pogoneanu și din ordinul lui am transmis pentru Cretzianu și,pentru Anastasiu lui Melbourne.

PRESEDINTELE : Melbourne făcea legătura cu grupul din străinătate:

ACUZATUL : Melbourne și Porter.

PRESEDINTELE : Venea și Peter la dta.

ACUZATUL : Nu.

PRESEDINTELE : Dar la cine, la Oprișan ?

ACUZATUL : Nu,nu venea la el

PRESEDINTELE : O altă întrebare care nu te privește direct pe dta ? Cine făcea legătura între Pogoneanu și șefii partidelor de opoziție ?

ACUZATUL : Erau Camil Dumitrescu și Radu Buzești.

PRESEDINTELE : Ce anume era în scrisorile acelea ?

ACUZATUL : Nu mi le citeau. Despre chestiunile dinainte există și declarațiile mele.

PRESEDINTELE : Am auzit .

ACUZATUL FLORIN ROIU

PRESEDINTELE : O întrebare care ne interesează şi Dta trebue să ne lămureşti. Cred că aveţi cunoştinţă asupra activităţii antinaţionale a grupului Gafencu-Cretzianu-Vişoianu-Niculescu Buzeşti.

ACUZATUL : Ştiu că în străinătate au avut diverse activităţi. De exemplu: Prezentarea memoriului la Conferinţa de Pace, memoriu prezentat din partea lor.

PRESEDINTELE : Care era contra poporului.

ACUZATUL : Care avea texte diferite faţă de cele prezentate oficial.

PRESEDINTELE: Şi care era contra intereselor României.

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Altceva mai cunoaşteţi asupra acestei activităţi ?

ACUZATUL : A fost întreaga activitate, Pogoneanu are o serie întreagă de scrisori, dar nu aveam cunoştinţă de acest lucru, fiind un simplu curier.

PRESEDINTELE : Cu puţină curiozitate câteodată şi altceva în afară de acest memoriu nu mai cunoaşteţi din activitatea acestui grup ?

ACUZATUL : In legătură cu ratificarea Tratatului de Pace ?

PRESEDINTELE : Altceva mai cunoaşteţi ?

ACUZATUL : O campanie pentru nerecunoaşterea Guvernului.

PRESEDINTELE : Cum duceaţi această campanie, prin memorii ?

ACUZATUL : Şi prin scris, precum şi prin relaţiuni.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi din ce fonduri se alimenta acest grup în străinătate ?

ACUZATUL : Cred că utiliza fondul acesta care îl avea în străinătate de şase milioane franci elveţieni.

PRESEDINTELE : Care au fost sustrase.

ACUZATUL : Da, care a fost pus la dispoziţia lui Cretzeanu.

PRESEDINTELE : Aţi mai avea Dvs. ceva să ne spuneţi în legătură cu toate faptele pentru lămurirea Tribunalului, în afară de ceea ce am întrebat eu ?

ACUZATUL : Sunt foarte multe declaraţii ale mele la dosar.

PRESEDINTELE : Domnul reprezentant al Parchetului are vreo întrebare de pus ?

PROCURORUL : Dacă SPIRESCU şi TANCU erau prieteni cu Pogoneanu, cum se explică faptul că aceştia nu dădeau direct documente lui Pogoneanu ? Şi era tocmai el trimis să le ridice ?

PRESEDINTELE : Aţi înţeles întrebarea ?

ACUZATUL : Da, erau prieteni și se ducea direct Dna Spirescu, pe care am văzut-o de multe ori.

PRESEDINTELE : Dar de ce se adresa, nu cumva din cauza tocmai a caracterului subversiv al afacerei ?

ACUZATUL : Fiindcă îl vizita, îl vedea între Ministerul, păstrase legătură.

PRESEDINTELE : Venea și Dna Spirescu direct și consului Țancu îi dădea și el direct ?

ACUZATUL : Nu știu dacă dădea direct.

PRESEDINTELE : Nu vă explicați de ce nu dădea direct ?

ACUZATUL : N'aș putea să spun .

PROCURORUL : Nu cumva din proprie initiativă se ducea el și cerea aceste documente pe care normal Spirescu și Țancu fiind prieteni cu Pogoneanu, le putea duce ?

ACUZATUL : Si doamna Spirescu ducea direct lui Pogoneanu, nu ști dacă consulul Țancu, care era prieten, îi ducea și el direct scrisorile, nu îmi explic de ce consulul Țancu ducea și el direct documentele.

PROCURORUL : Mai era Pogoneanu în Ministerul Afacerilor Străine când acuzatul ducea documentele ?

ACUZATUL : El a continuat să rămână în 1945.

PRESEDINTELE : Dacă mai făcea parte din cadrele Ministerului.

ACUZATUL : A rămas până în Noembrie-Decembrie 1946.

PRESEDINTELE : Dar aceste documente mergeau după 1946, în Ianuarie, Februarie, Martie , Aprilie, Maiu și Iunie. O parte din documente erau când era el însuși în Minister și o parte era când nu mai făcea parte Pogoneanu din Minister.

PROCURORUL : De câte ori pe săptămână mergea acuzatul la reprezentabții Misiunilor Străine ?

ACUZATUL : Nu mă duceam în fiecare săptămână, ci când eram trimis de Minister.

PRESEDINTELE: Vă duceați din când în când.

ACUZATUL : Da, nu îi vedeam în toate zilele.

PRESEDINTELE : Nu îi vedeai în toate zilele, nici eu nu-mi văd familia decât noaptea târziu.

ACUZATUL : Ii vedeam ocazional , când eram trimis de Minister.

PRESEDINTELE: Fie, când trebuia să duceți documentele din partea lui Pogoneanu, fie când aveați chestiuni de serviciu.

PROCURORUL : Acuzatul a afirmat că a predat documentele D-lui Melbourne. Il întrebăm dacă documentele primite dela

Pogoneanu s'au luat dela Ministerul Afacerilor Externe direct de acuzat şi date lui ?

ACUZATUL : Nu, domnule Preşedinte, am indicat lista celor duse, care este la dosar şi sunt printre ele lucruri particulare.

PREŞEDINTELE : Dar sunt şi de ale Statului.

ACUZATUL :Sunt o parte care erau din întâmplare şi o parte din afacerile domnişoarei Spirescu; Ţancu îşi procurase din altă parte.

PROCURORUL : Ce ştie acuzatul despre Cabinetul Negru ?

ACUZATUL :N'am auzit.

AV. I. TEODOREANU: Aş vrea să lămuresc o acuzare, chestiunea în legătură cu Oprişan. In primul rând, în ce calitate dl. Pogoneanu a depus arhiva la 23 August, dacă era o arhivă personală, la Ministerul Afacerilor Externe, cu ce titlu ?

ACUZATUL :In calitate de director de Cabinet al Ministrului.

AV.I. TEODOREANU: In această calitate, dl. Pogoneanu a avut un dulap, un fichet personal al său, în care a închis acele acte, car erau încredinţate gestiunei sale, sau altcuiva ?

ACUZATUL :Le-a încredinţat lui CAMIL DEMETRESCU.

AV. I. TEODOREANU: Care era raţiunea acestui transfer ?

PREŞEDINTELE: Nu cumva avea şi el un fichet pentru a-şi fi pus acolo actele ?

ACUZATUL : Nu .

AV.TEODOREANU : Această arhivă aparţinea Ministerului sau era un document istoric cultural al Domnului Pogoneanu?

ACUZATUL : Atâta timp cât nu-l văzusem , îmi era necunoscut sexul.

AV. TEODOREANU : Acuzatul n'are nici o cunoştinţă despre conţinutul arhivei şi nici nu ştie cui aparţine, dacă aparţinea Ministerului, sau era o arhivă personală documentară a lui Pogoneanu ?

De unde ştie acuzatul că dl. Oprişan, care n'a participat la transportarea direct acasă la dl. Pogoneanu, ar fi participat la trierea documentelor ?

ACUZATUL :Ştiu din spusele lui Pogoneanu şi a soţiei lui.

AV. TEODOREANU: Ar putea să explice acuzatul, era prieten intim şi mâna de încredere Oprişan , a d-lui Pogoneanu ? Intre prietenii lui Pogoneanu nu l-aţi pomenit şi pe Oprişan .

ACUZATUL : Este o omisiune, pentrucă erau în prietenie intimă.

AV. TEODOREANU : Ne-a spus acuzatul că dl. Pogoneanu l-a însărcinat să obţină oarecari lămuriri cu privire la documentele pe care le deţinea Ministrul Vişoianu, cu privire la cele şase milioane franci elveţieni, care avea un proces la

Berna . De ce n'a pus direct această întrebare Dl. Pogoneanu, D-lui Oprişan ?

ACUZATUL : I-a pus-o

AV. TEODOREANU : Păi, Dvs. spuneaţi că prin lipsă s'a făcut această cerere

ACUZATUL : Şi prin mine, m'a anunţat Pogoneanu, că dacă îmi va vorbi Oprişan, să ştiu despre ce este vorba, însă s'a adresat şi direct.

AV. TEODOREANU : In momentul când s'a făcut această îndoită intervenţie lui Oprişan, Dna Pogoneanu şi Dvs. eraţi funcţionari ai Ministerului ?

ACUZATUL : Da.

AV. TEODOREANU : Această încredinţare verbală a conţinutului unor acte care treceau prin gestiune, era o infracţiune sau un lucru ilicit ?

ACUZATUL : O indelicateţă profesională.

PREŞEDINTELE : Este o simplă indelicateţă faptul scoaterei unor documente din Minister ?

ACUZATUL : Nu o priveam sub aspectul unei infracţiuni.

AV. TEODOREANU : Aceste conversaţii despre îndeletnicirile profesionale care implică şi anumite discuţii mai intime asupra conţinutului actelor între băieţi de aceiaşi generaţie şi cultură a unui Minister, era un lucru insolit sau lucru practic ?

PREŞEDINTELE : In genere ?

AV. TEODOREANU : Da, vreau să-mi dau seama de sensibilizarea funcţionarilor de acolo în legătură cu păstrarea secretelor dela Minister.

PREŞEDINTELE : Noi cunoaştem ce era la Ministerul de Externe şi nu mai e nevoie.

Avocatul acuzatului Pogoneanu .

A spus acúzatul că avusese în posesie acuzatul Pogoneanu

o serie de acte, de arhive. Aş vrea să precizeze dacă aceste arhive conţineau documente secrete de Stat, documente confidenţiale, sau conţineau acte care nu aveau acest caracter.

ACUZATUL ROIU : Nu pot să ştiu domnule Preşedinte.

PREŞEDINTELE : Nu le cunoştea conţinutul decât din ce spusese POGONEANU.

AVOCATUL : Să spuie acuzatul dacă arhiva actului dela 23 August putea conţine documente de Stat, când acest act era opera partidelor din opoziţie de atunci.

ACUZATUL ROIU : Nu ştiu.

AVOCATUL ACUZATULUI EMIL LAZARESCU: (fratele acuzatului) O singură întrebare. Când s'a făcut trierea arhivei în raport cu plecarea D-lui POGONEANU din Minister, înainte sau după plecarea acuzatului din Minister .

ACUZATUL ROIU : Plecarea din Minister, definitivă, a fost în Noembrie sau Decembrie 1946.

PREŞEDINTELE : Şi trierea ?

ACUZATUL ROIU : Exact cu un an înainte 1945.

AVOCATUL LAZARESCU : Din ce funcţiune a încetat când a fost pus în cadrul de reorganizare ?

ACUZATUL ROIU : In aceea de director al cabinetului.

UN AVOCAT: Vă rog domnule Preşedinte, să întrebaţi pe acuzat, dacă cunoştea, în calitatea pe care o avea la Ministerul de Externe, textul convenţiei intervenite între România şi Uniunea Sovietică şi dacă acest text era secret sau nu, dacă putea să aibă cunoştinţă oricine de el.

ACUZATUL ROIU : Nu am avut acest text. Nu am avut ocazia să-l am, pentrucă la comisie erau lucrări istorice demografice. Dar nu cred că avea un caracter secret. Când le-am dat acuzatului POGONEANU nu le cunoşteam conţinutul.

PREŞEDINTELE : Nu pe crezute ......

AVOCATUL : In ce calitate îl primea MELBOURNE, care era prim secretar de legaţie, la legaţia americană ? şi în ce calitate preda acuzatul materialul, în calitate de curier, de prieten, de cunoscut ? ce importanţă îi dădea dl. MELBOURNE acuzatului, cum îl trata ?

ACUZATUL ROIU:

Mă duceam la el în cadrul relaţiilor diplomatice de carieră,

 

în cadrul relaţiilor care erau între M.A.S. şi Misiune .

PRESEDINTELE : Vi se cere oficial aceste documente ?

ACUZATUL ROIU: In mod obişnuit, avem relaţii determinate de carieră.

PRESEDINTELE :Alta e întrebarea, în ce calitate le primea dl. MELBOURNE.

AVOCATUL : Să precizeze acuzatul : Dl. MELBOURNE primea nişte documente. In ce calitate le primea şi cum primea pe acuzat, ca pe un curier oarecare al Ministerului de Externe, ca pe un prieten care îi aduce corespondenţă de care el avea nevoie ?

ACUZATUL ROIU : Am declarat că le aduceam din partea acuzatului. Pogoneanu.

AVOCATUL : Acuzatul cunoştea ce făcea MELBOURNE imediat ce primea aceste documente ? Le trimitea imediat sau le deschidea în faţa lui ?

ACUZATUL răspunde încet (nu se aude ce spune ).

PRESEDINTELE : Altă întrebare.

AVOCATUL . Dacă l-a cunoscut vreodată pe VASILE SERDICI ?

ACUZATUL ROIU :

Nu-l cunosc şi nici nu l-am văzut vreodată.

AVOCATUL ACUZATULUI CAMIL DEMETRESCU :

Acuzatul a declarat că îl crede pe clientul meu prieten intim al lui NICULESCU BUZESTI, deasemenea pe acuzatul POGONEANU . . . . . . cunoaşte atribuţiile fiecăruia din acest grup şi mă refer la atribuţiile clientului meu CAMIL DEMETRESCU - sau acuzatul ştie numai că era pur şi simplu prieten şi că existau relaţii între ei, fără a cunoaşte rolul fiecăruia în grup.

ACUZATUL ROIU: Erau prieteni, îşi spuneau pe nume.

PRESEDINTELE : A răspuns la aceasta şi la o altă întrebare a mea

AVOCATUL ACUZATULUI CAMIL DUMITRESCU:

Dacă ne poate spune acuzatul ROIU activitatea efectivă depusă de CAMIL DEMETRESCU în cadrul acestui grup, dacă ştie din propriile lui simţuri sau dela ceilalţi .......

ACUZATUL ROIU : Ştiu că aveau relaţii....... era trimis la MANIU şi la misiuni. ........

AVOCATUL : Aceasta ştia prin propriile simţuri sau dela ceilalţi.

ACUZATUL : Prin propriile mele simţuri.

AVOCATUL : Aţi fost împreună cu acuzatul sau dela acuzat aţi aflat ?

ACUZATUL ROIU : Am asistat.

PRESEDINTELE : A asistat în momentul când CAMIL DEMETRESCU ERA TRIMIS.
Să-l introducă pe acuzatul EMIL LAZARESCU .

Ai ascultat actul de acuzare, cred că l-ai cetit şi l-ai învăţat pe dinafară. Nu ?

ACUZATUL LAZARESCU : Da

PRESEDINTELE : Ai avut 4-5 zile.....Cred deci că ai să ne aduci destulă lumină în cauză.

O întrebare, unde faci serviciul Dta şi de când ?

ACUZATUL LAZARESCU : La Ministerul de Externe la direcţia Cifrului.

PRESEDINTELE : De când ?

Acuzatul LAZARESCU . Din 1940 luna August.

PRESEDINTELE : La ce serviciu ai lucrat ?

ACUZATUL LAZARESCU: Intâi la serviciul bibliotecii, apoi la oficiul de studii şi apoi la dir. Cifrului.

PRESEDINTELE : Până când ?

ACUZATUL : La direcţia Cifrului până în momentul arestării mele, în ziua de 12 Sept. 1947.

PRESEDINTELE : Prin ce împrejurări ai fost numit la M.A.S.

ACUZATUL : Datorită faptului că fiind profesor de istorie era nevoie de un bibliotecar la M.A.S. şi atunci am fost recomandat de dl. Pogoneanu ca să fiu numit.

PRESEDINTELE : Aci nu mai este dl. Pogoneanu, aci se zice acuzatul Pogoneanu.

De când erai Dta profesor ?

ACUZATUL : In urma examenului de capacitate dat în lunile Aprilie Decembrie 1937.

PRESEDINTELE : Cu cine ai avut dta în M.A.S. relaţii mai strânse ?

ACUZATUL : In primul rând cu dl. ....cu acuzatul Pogoneanu. In al doilea rând cu şefii mei direcţi, dl. ministru VASILE STOICA, a fost foarte multă vreme şeful meu direct. In afară de aceasta cu ceilalţi dintre acuzaţi care mai lucrau la dir. cifrului. Mi-a fost şef direct la sosirea mea la cifru, acuzatul CAMIL DEMETRESCU, apoi după plecarea dela dir. cifrului a acuzatului Pogoneanu, mi-a fost şef direct acuzatul Oprişan. In afară de aceasta am fost coleg .....ertaţi-mă, mi-a fost şef până în anul acesta dl. Oprişan , când dânsul a părăsit direcţia cifrului primăvara, sau iarna.

PRESEDINTELE : Dece a părăsit direcţia cifrului ?

ACUZATUL : In urma unei acuzări că anumite telegrame ar fi fost divulgate. Aceasta în Ianuarie sau Februarie 1947.

PRESEDINTELE : Ai locuit cândva la acuzatul Pogoneanu.

ACUZATUL : Da am fost chemat la dânsul ca să locuiesc acolo la el.

PRESEDINTELE : Cât timp ?

ACUZATUL : Două luni, două luni jumătate.

Am fost chemat să păzesc casa câtă vreme era xxxxxxk xxx plecat la Sinaia.

PRESEDINTELE : De frică ca documentele ........

ACUZATUL : Nu era pe vremea aceea, după câte ştiu, nici un fel de documente.

PRESEDINTELE : Dar stătea în casă la el. De sigur că cunoşti activitatea lui POGONEANU, legăturile lui. Am vrea să ştim care era activitatea lui şi legăturile pe care le avea elîn timpul cât aţi locuit la el.

ACUZATUL : Am cunoscut foarte puţin din această activitate, pentrucă o bună parte din timp acuzatul POGONEANU era la Sinaia, iar când era la Bucureşti, eu plecam de acasă foarte devreme, iar el pleca târziu şi se introducea târziu. Nu ne prea întâlneam.

PRESEDINTELE : Dar din când în când aţi putut vedea......

ACUZATUL : Destul de rar am putut vedea. Intâlnea anumite persoane politice. Intre persoanele politice care, îmi amintesc că l-au vizitat, au fost domnul acuzat NICULESCU BUZEŞTI şi ....Dl. CONSTANTIN TITEL PETRESCU. In afară de aceasta, foşti colegi, sau subalterni, sau superiori în Minister.

PRESEDINTELE: Va să zică numai aceasta cunoşti. Dar activitatea lui ? Dar persoane din M.A.S. nu veneau?

ACUZATUL : Veneau şi persoane din M.A.S.. Odată dl. ministru DAVIDESCU Am asistat la întrevedere, a fost o întrevedere pur protocolară; dl. ministru Dan . . . . . .Dl. Ministru FILOTI Nu am asistat decât la sfârşitul întrevederii cu D-lui. După câte am înţeles din acest sfârşit de convorbire, era vorba ca Pogoneanu să facă o lucrare asupra felului cum s'a ajuns la actul dela 23 August.

PRESEDINTELE : Cine cerea aceasta ?

ACUZATUL : Dl. ministru Filoti. Pentru biroul Păcii.
In legătură cu aceasta am fost chemat la sfârşit să ajut şi eu la această lucrare.

PRESEDINTELE : Ce alte persoane mai veneau pe la ei ?

ACUZATUL : Dintre acuzaţi, adesea acuzaţii CAMIL DEMETRESCU şi ROIUÇ Nu am văzut niciodată pe vremea aceea pe acuzatul Oprişan. Cred că odată la masă a venit Stîrcea, Nu am văzut niciodată pe vremea aceea, pe acuzatul RADU NICULESCU BUZEŞTI.

PRESEDINTELE : Până când ai stat Dta la el ?

ACUZATUL : Până la începutul lui Octombrie 1945, din Iulie 1945.

PRESEDINTELE : După câte am auzit, în actul de acuzare se spune că

aţi fi insistat să plecaţi din casa lui POGONEANU ?

ACUZATUL : Pentru următoarele motive : Imi dădeam seama că în vizitele pe care le făcea şi despre care povestea în treacăt - " am văzut azi pe NICULESCU BUZEŞTI, pe TITEL PETRESCU sau ....." că dânsul desfăşura o activitate politică. Inţeleg prin politică, o activitate politică licită şi aceasta vreau să precizez în ce priveşte declaraţiile mele: Când vorbesc de activitate politică, vorbesc de activitate politică licită.

PRESEDINTELE : Atunci dece aţi spus că era periculoasă ? Aşa spune în actul de acuzare.

ACUZATUL : Era periculoasă din două motive. In primul rând pentrucă într'o conversaţie cu acuzatul POGONEANU am spus că nu vreau să mă amestec în nici un fel de activitate politică, mai ales nu într'o activitate politică care ar putea degenera într'o activitate politică ilicită.- Si aceasta, pentrucă în jurul întrevederilor acestora se luau anumite precauţiuni.

PRESEDINTELE :Stai, aceasta e important.- Cum ce precauţiuni ?

ACUZATUL: Mi s'a recomandat totdeauna să nu spun despre persoanele care au fost pe la dânsul.

PRESEDINTELE : Alte măsuri ? Intrau ca de obiceiu şi sunau la faţă, sau veneau pe din dos, se uitau să nu fie urmăriţi.....?

ACUZATUL : Totdeauna se intra prin faţă, dar vizitele acestea se făceau în general dimineaţa între 11 şi 1.- După această oră acuzatul POGONEANU pleca şi mânca în general la NICULESCU BUZESTI. In restul zilei era foarte rar acasă.- Mai era şi al doilea motiv, ca orice activitate politică să mi se pară periculoasă. Tocmai în .......cu un an mai devreme sau mai mult de un an fusesem rugat de acuzatul POGONEANU să dau ajutor la o acţiune politică extrem de importantă şi de .data aceea cu riscuri foarte mari.- E vorba de acţiunea care a dus la actul dela 23 August.- Participarea mea oricât de modestă la această acţiune, s'a soldat pentru mine cu patru luni de boală foarte gravă, din cauza tensiunei atât morală cât şi fizice la care am fost supus.- Am fost într' adevăr bolnav din Noembrie 1944 până în Martie 1945. Acestea erau motivele care mă făceau să nu vreau să mă amestec într'o acţiune de acest gen. I-am spus că mă tem ca acţiunea să nu devie - mai ales într'un moment ca în 1945, se vorbea de o tensiune între factorul constituţional şi guvern .......şi pe de altă parte într'o acţiune care prin însăşi munca ei putea deveni periculoasă pentru mine personal.

Deci, nu voiam să mă amestec nici chiar într'o acțiune politică licită.

PRESEDINTELE : Ați participat la trierea materialului lui POGONEANU ?

ACUZATUL : Am asistat o singură dată la o ședință de ~~xxxxx~~ triere. Mi s'a încredințat un maldăr de documente pe care urma să le triez la Minister. Mi s'a spus : acesta va fi dus la Minister unde te vei ocupa de împărțirea lui pentru diferitele servicii.

PRESEDINTELE : Ai făcut aceasta ?

ACUZATUL : Am făcut operația în parte, cu acuzatul Oprișan, neisprăvind complect trierea acestui material. Materialul a rămas și se află și azi , așa cum l-am primit, în camera blindată dela direcția Cifrului.

PRESEDINTELE : Intregul material ?

ACUZATUL : Tot materialul dat de acuzatul POGONEANU.

PRESEDINTELE : Ai tras vreo concluzie asupra materialului din felul cum se făcea trierea ?

ACUZATUL : In momentul când se făcea această triere, am văzut că materialul era dat de către acuzatul POGONEANU atât acuzaților Roiu, cât și DEMETRESCU, spunând : "Aceasta privește pe Dnii CAMIL DEMETRESCU și ROIU. In ce privește materialul încredințat mie, a spus : se va da Ministerului să-l trieze mai departe. Trierea documentelor mi-a fost dată s'o fac la Minister, tocmai în urma unei cereri a mea, ca să mi se dea s' o fac la Minister.

PRESEDINTELE : Ce concluzii ai tras din modul cum se făcea trierea ?

ACUZATUL EMIL LAZARESCU : Am înţeles că asupra documentelor încredinţate acuzaţilor Camil Demetrescu şi Roiu, se dăduse invitaţiuni celor acuzaţi. Dacă aceste materiale urmau să fie restituite Minist.Af. xxxxxxx Străine, dacă numai o parte trebuia să fie restituită şi restul avea altă destinaţie, despre aceasta nu pot să-mi dau seama. Ştiu că o parte din materiale s'a întors.

PRESEDINTELE: Cel care a fost sustras unde a fost dus ?

ACUZATUL : Am avut impresia că anumite documente care au fost la Pogoneanu din aceste materiale, sau documente personale, sau de orice altă natură, au fost trecute într'un loc sigur. Bazez această părere pe faptul că întrebând pe acuzatul Pogoneanu cam la aceiaşi epocă ce s'a făcut cu copiile depe telegramele cifrate expediate de către opoziţie în legătură cu actul dela 23 August, mi s'a răspuns că sunt în loc sigur. El avea un rând de copii ale lui.

PRESEDINTELE: Cu aceasta ne întoarcem iar la întrebarea de adineauri: Ce concluzii ai tras, că a lucrat în mod cinstit ?

ACUZATUL : E vorba de care material ?

PRESEDINTELE : Materialul pe care l-ai triat Dta şi celălalt pe care l-a dus la loc singur. Loc sigur era safe-ul Minist. Af. Străine căci era vorba de material documentar privind ţara.

ACUZATUL : Am spus că am bănuit că o parte din acest material a putut fi dus la loc sigur după cum mi se declarase că fusese pus materialul în legătură cu actul dela 23 August.

PRESEDINTELE : Dta nu ştii unde a fost dus ?

ACUZATUL : Nu ştiu. Chiar în declaraţiile mele am arătat că cunosc că acest material a fost dus la loc sigur, fără să pot preciza unde este acesta. Acest lucru nu l-a putut şti niciodată. Am bănuit că e vorba de o legaţiune străină.

PRESEDINTELE :Nu ai ştiu, deşi locuiai cu el în casă, deşi triaseşi materialul, deşi eraţi în prietenie strânsă ? Noi am vrea să ne spui lucruri pe cari atunci când dai răspunsul să le crezi dta cel puţin 100%, ca să le credem şi noi 50%.

ACUZATUL : In momentul când s'a făcut această triere, de trei luni nu mai locuiam la Pogoneanu şi nu mi-a spus niciodată unde anume a depus acest material.

PRESEDINTELE : S'a cerut vreodată în prezenţa dtale arhiva sustrasă

dela Minist. Af. Străine ?
ACUZATUL : Da, documente al căror conținut nu-l cunosc, care s'au ars la Pogoneanu acasă de către el.
PRESEDINTELE: De unde fuseseră aduse aceste documente ?
ACUZATUL : Dela Minist. Af. Străine.
PRESEDINTELE : (către grefier) recunosc că am asistat în momentul în care Pogoneanu a ars documente aduse dela Minist. Af. Străine. -
Ai lucrat și la direcția cifrului ?
ACUZATUL : Da. -
PRESEDINTELE : Vi s'a cerut de cineva - de cine anume - copii sau telegrame cifrate, sau conținutul unor telegrame cifrate?
ACUZATUL : Mi s'a cerut să dau noutăți din minister de către acuzații Pogoneanu și Roiu. Cu această ocazie țin să menționez că în dosar, în copia scrisă la mașină a declarației mele din 16 Decembrie s'a strecurat o eroare și anume, în loc de "noutăți" la pag. 652 , s'a trecut "informații".
PRESEDINTELE : Noi luăm în considerație ceea ce declari Dta aici în ședință publică.
ACUZATUL : Mi s'au cerut asemeni știri și noutăți din minister, unele dintre ele în legătură și cu lucruri venite prin telegrame cifrate. -
PRESEDINTELE : Noutățile constau în știri adresate Minist. Af.Străine de care puteau lua cunoștință numai persoane oficiale, știri cari trebuiau să rămână în arhiva ministerului sau în conștiința cetățeanului .- Da ?
ACUZATUL : Este exact numai că unele dintre ele, fiindcă prin telegrame cifrate se întâmpla adesea să se comunice știri apărute și în Monit. Of. ca numiri sau decizii de salarizare.
PRESEDINTELE : Sper că Pogoneanu nu-și cerea Dtale știri cari apăruseră în Monitorul Of. pentru că acolo le vedea singur.-
ACUZATUL : Imi cerea noutăți în legătură cu termenele procesului Cretzianu.-
PRESEDINTELE: Atunci vino la subiect ! Deci îți cerea copii după telegramele cifrate în legătură cu procesul Cretzianu cu cele șase milioane. -
ACUZATUL : Dar nu copii, numai știri.-
PRESEDINTELE : Tot una e: copii, conținut, știri...... și Dta i-ai dat întregul mers al afacerii ?
Acuzatul : Nu, numai câteva știri în legătură cu amânarea acestui proces.-
PRESEDINTELE : In afară de aceste telegrame în legătură cu cele

6 milioane ce anume alte telegrame sau documente aţi dat?

ACUZATUL : Nu-mi amintesc să fi dat alte documente ....n'am dat nici odată alte documente. La un anumit moment am stat la îndoială şi nici azi nu sunt sigur dacă am dat sau nu o ştire cuprinsă într'o telegramă în legătură cu negocieri economice.-

PRESEDINTELE: Care se duceau între cine şi cine ?

ACUZATUL : Nu aşi putea preciza.-

PRESEDINTELE: Cred că nu între China şi Japonia ?

ACUZATUL: Intre ţara noastră şi n'aşi putea spune care ţară străină.

PRESEDINTELE : Adică în legătură cu convenţiuni economice ale ţării noastre.-

ACUZATUL : Simple negocieri. Aşi ţine, dacă îmi permiteţi să adaog că nu-mi amintesc exact ce conţinea ştirea , însă îmi amintesc că chiar în momentul acela îmi dădusem seama că este de minimă importanţă.

PRESEDINTELE: Aceasta este credinţa dumitale. Alte ştiri sau alte telegrame sau noutăţi cum le numeşti Dta ?

ACUZATUL : Constau în aceea dacă cutare persoană mai e la cutare direcţiune. ...

PRESEDINTELE : Foarte important ! Va- să- zică, acuzatul Pogoneanu se interesa dacă anumite persoane mai fac serviciul la anumite direcţiuni ?

ACUZATUL : Nu în forma aceasta, ci dacă s'au mai făcut schimbări în ministe .-

PRESEDINTELE : Era băiat deştept Pogoneanu, ştia cum să-ţi pună întrebări.- Acum îţi dai seama ?

ACUZATUL : Acum....

PRESEDINTELE: Când acuzatul Emil Oprişan a plecat la Paris, ţi-a comunicat dtale ceva în legătură cu stabilirea unei legături cifrate pe chestiunea negocierilor de pace ?

ACUZATUL : Da. Comunicările între Paris şi Bucureşti se făceau cu ajutorul unei maşini de cifrat. - In mod obişnuit exista un sistem de supra cifrare de mână. - Pentru maşină, un asemenea sistem nu fusese întrebuinţat niciodată. Acuzatul Oprişan, în momentul plecării la Paris m'a chemat deoparte şi mi-a spus că pentru orice eventualitate o să aplice următorul sistem de supracifrare. Mi-a dat detalii asupra textului de schimb. După plecarea lui n'am primit nicio telegramă, care să poată fi descifrată cu ajutorul acestui sistem. Mai târziu, în timpul anchetei, am aflat că s'a trimis o asemenea telegramă, însă că dintr'o eroare de cifrare n'a putut fi descifrată.

PRESEDINTELE: Cine trebuia să lucreze la descifrare ?
ACUZATUL : Sau eu , sau altcineva dintre colegii mei care ar fi fost pus la curent cu această chestiune.
Acum aşi putea să-mi dau seama după propriile declaraţii ale lui Oprişan că urmărea să intre în legături cu Pogoneanu ş Partidul Naţional-Ţărănesc. In momentul acela n'am ştiut nimic despre acest lucru şi nici nu mi-a spus nimic. Probabil că n'a vrut să-mi spună aceasta.
PRESEDINTELE: Coacuzatul Roiu ce rol avea ?
ACUZATUL : Florin Roiu făcea o mulţime de servicii personale şi uneori de ordin ce depăşeşte rigidul. Si mai ales în Minister îl ţinea la curent pe acuzatul Pogoneanu, cu activitatea Ministerului.
PRESEDINTELE : Mergea Roiu până la a face lucruri ilicite în cobtradicţie cu legile şi acestea erau infracţiuni.
ACUZATUL : Florin Roiu mi-a cerut să-i pun la dispoziţie dosarele cu telegrame cifrate. N'am refuzat net, dar i-am spus să vină într'o seară când eram de serviciu, la Cifru. Venind odată de două ori şi negăsindu-mă, el a înţeles că aceasta este o formă de refuz. Dosarul acesta de telegrame dela cifru nu l-am dat acuzatului Florin Roiu. I-am dat toate telegramele cât şi dosarul de telegrame privitoare la Conferinţa Păcii, dosare pe care el era în drept să le cunoască, fiind funcţionar la Conferinţa Păcii. El le-a consultat acolo. Telegramele din acest dosar treceau în mod obişnuit pe la acuzatul Florin Roiu, care era funcţionar la Conferinţa Păcii. Din dosar am aflat că aceste telegrame au ajuns la acuzatul Pogoneanu.
PRESEDINTELE : Ce rol avea în organizaţia lui Pogoneanu,Camil Dumitrescu ?
ACUZATUL : Pe Roiu l-am cunoscut mai bine, eram mai des în contact, pentrucă lucra la Externe, pe aceiaşi sală cu mine.
Dar Camil Dumitrescu lucra la alt etaj al Ministerului şi activitatea lui îmi era necunoscută, pentrucă nu eram în relaţii prea apropiate.
PRESEDINTELE: Dta ai locuit la Pogoneanu, nu l-ai văzut acolo ?
ACUZATUL : In epoca aceea el era în concediu şi era plecat şi s'a întors destul de târziu.
presedintele : N'ai aflat ce rol a avut Camil Demetrescu în această organizaţie ?
ACUZATUL : Din actul de acuzare am înţeles că el făcea legătura

permanentă între GRIGORE NICULESCU BUZEŞTI şi POGONEANU. Pogoneanu se deplasează destul de greu şi de câte ori voia să se ducă la Niculescu Buzeşti, el îl servea. In ceea ce priveşte de alte relaţii avute cu Camil Dumitrescu, nu-mi amintesc. Imi amintesc că spunea că l-a văzut pe MANIU şi că altă dată l-a văzut pe acuzatul STIRBEA. Mai mult nu ştiu. Nu ştiu ce transmitea acuzatul Pogoneanu prin el, pentrucă niciodată n'au discutat asemenea lucruri faţă de mine. Intâmplător aflam că luà maşina lui Pogoneanu ca să se ducă în cutare sau cutare loc. Spun că întâmplător aflam acest lucru , pentrucă trebuia să plec şi eu cu aceeaşi maşină spre centrul oraşului şi coboram la un colţ sau la o stradă oarecare.

PRESEDINTELE : Ce alţi funcţionari îl mai ajutau pe Pgoneanu în activitatea lui subversivă ?Care sunt aceştia şi în ce consta acest ajutor care îl dădea lui Pogoneanu, în activitatea lui ilicită ?

ACUZATUL : Nu cunosc decât faptul că Dna Florica Spirescu ar fi bătut la maşină anumite piese de dosar, pe care i le-ar fi dat Pogoneanu. In genere, de asemenea lucrări se ocupa Roiu, mai ales că în ultima vreme, de prin Ianuarie 1946, relaţiile mele cu Pogoneanu se răciseră aproape complect şi au fost reluate puţin înainte de logodna lui.

PRESEDINTELE : Afară de dna Spirescu cine l-a mai ajutat ?

ACUZATUL : Nu-mi amintesc să-l mai fi ajutat cineva.

PRESEDINTELE : Pune-ţi memoria la contribuţie.

ACUZATUL : Acuzatul Oprişan. Ii dădea diferite ştiri din Minister. In ce constau aceste ştiri nu puteam şti, dar ştiu că erau în legătură cu activitatea ministerială.

PRESEDINTELE : Din apropierea pe care o aveai cu Pogoneanu, de sigur că ai putut avea diferite discuţii. Din aceste discuţii ai putut afla despre scopul urmărit de această grupare subversivă a lui Pogoneanu.

ACUZATUL : In discuţiile pe care le-am avut în Octombrie 1945 insistasem asupra faptului că nu vreau să fiu amestecat. Dela această dată în toată această chestiune acuzatul Pogoneanu nu m'a mai pus la curent cu nimic.

PRESEDINTELE : Nu ştii ce urmărea ? Urmărea o activitate licită sau ilicită ?

ACUZATUL : Astăzi pot să-mi dau seama că este o activitate ilicită, dar în acel moment explicaţiile lui mi se păreau suficiente

PRESEDINTELE : Dar totuşi mi-ai arătat că nu prea îţi plăceau şi că ai plecat din casa lui. Era ceva care îţi punea un semn de întrebare şi din acest moment poate că ştiai care erau scopurile urmărite.

ACUZATUL : Totdeauna i-am cerut explicaţii. Domnule Preşedinte, în toată sinceritatea n'am ştiut şi n'am voit să fiu amestecat.

PRESEDINTELE : Totuşi ai ajuns amestecat.

ACUZATUL : Pentrucă s'a profitat pe de o parte de prietenia pe care i-o arătam şi a abuzat de buna mea credinţă, dându-mi anumite explicaţii care în acel moment mi se păreau suficiente, dar care din dosar au reeşit neadevărate .

PRESEDINTELE : Deci consider că acţiunile lui subversive erau cu caracter ilicit.

PROCUROR COL.STANCIU : Să ne răspundă acuzatul, în calitatea lui de fost cifrator, dacă oricine are acces în acest cifru ?

ACUZATUL : Nu oricine are acces la Direcţia Cifrului.

PROCUROR COL.STANCIU : In momentul când acuzatul Roiu intra cu asentimentul lui să vadă aceste telegrame cifrate, avea voie acuzatul Roiu să intre acolo ?

ACUZATUL : Nu avea voie şi nici n'a intrat. I-a fost comunicat în acea cameră a Direcţiunei Cifrului unde era voie să intre, pentrucă la Direcţiunea Cifrului sunt mai multe camere în care numai în unele este nepermisă intrarea.

PROCURORUL : Când acuzatul Roiu a luat cunoştinţă de telegrame,ele erau cifrate sau descifrate ?

ACUZATUL : Erau descifrate.

PROCURORUL : Cine are calitatea să schimbe cifrul ?

ACUZATUL : Nu ştiu cine are calitatea de a indica schimbarea cifrului, dar cred că Directorul Cifrului.

PROCURORUL: Supracifrul dat de Oprişan era o schimbare a cifrului ?

ACUZATUL : Nu, schimbarea cifrului înseamnă pentru noi o schimbare a dicţionarului cifrat. Aceasta este bazat pe următorul fapt : Toate schimbările în regulamentul de organizare a Ministerului nu scrie nimic cu privire la schimbarea cifrului.

PROCURORUL : Răspunde la întrebare.

ACUZATUL : Nu constituia o asemenea schimbare a Cifrului.

PROCURORUL : Dacă s'ar fi primit o telegramă cifrată, o putea schimba altcineva afară de acuzat ?

9/4  32 32

PRESEDINTELE către GREFIER : Consideră că nu era o schimbare de cifru .

PROCURORUL : Dacă se transmitea o astfel de telegramă, dacă o primea altcineva afară de acuzat şi o putea de cifra alt cineva ?

ACUZATUL : Numai cineva căreia acuzatul Oprişan i-ar fi indicat acest mijloc.

PROCURORUL : Când i s'a indicat supracifrarea, i s'a spus în plin birou, sau acuzatul a fost luat de o parte ?

ACUZATUL : Mi s'a spus în biroul directorului adjunct al Cifrului. Mai erau şi colegii mei, Vlad Scheletti. La dosar se semnalează chiar în declaraţia acuzatului Oprişan.

PROCURORUL: Dar el recunoaşte la dosar că a fost tras de o parte şi i s'a pus în vedere acest cifru. Dece încearcă să revie asupra declaraţiei făcute ?

ACUZATUL : Nu încerc să revin asupra acestei declaraţii. Am chemat ca martor pe Scheletti ca să arate circumstanţele în care mi s'a făcut această comunicare. L-am întrebat de această supracifrare şi a spus că s'ar putea ca în cursul tratativelor să fie vorba de chestiuni delicate care nu trebuiesc să fie cunoscute de toată lumea. S'ar putea să se ceară de asemenea de comisia trimisă la Paris să semneze Tratatul de Pace, care ar cere anumite lucrări şi lămuriri de care nu trebuie să ştie toată lumea. Aceasta este explicaţia dată şi "pentru orice eventualitate:" s'a adăogat.

PROCURORUL : Consideră acuzatul nefirească această supracifrare ?

ACUZATUL : Nu mi se pare nefirească această supracifrare din următoarele motive: pentrucă de o parte sunt anumite telegrame cifrate cu dicţionar cifrat şi în această privinţă iniţiativa nu aparţine nici directorului adjunct al Cifrului şi chiar funcţionarului care cifrează, pe de o parte orice schimbare în ceea ce priveşte cifrul, este dictată totdeauna de către Director fără nicun fel de aprobare superioară.

ACUZATUL EMIL LAZARESCU .

ACUZATUL : Explic acest cifru prin următorul fapt : în momentul acela interveniseră dela direcţia Cifrului o serie de funcţionari foarte noui intraţi în Minister. Mi s'a părut normal că faţă de acest timp, directorul adjunct al Cifrului să ne cheme de o parte şi să ne arate la doi dintre funcţionarii vechi - şi nu ştiam dacă acelaş lucru nu s'a petrecut şi cu alţi funcţionari vechi - să ne arate acest sistem de supracifrare . Nu putem şti dacă nu s'a adresat şi altor funcţionari, fiindcă serviciul Cifrului fiind rulment, se putea ca această iniţiere la supracifrare să se fi făcut la o oră la care noi nu eram în serviciu la Minister.

PROCURORUL : Oprişan, prin calitatea sa şi în momentul plecării avea dreptul să facă acest schimb de cifru ?

ACUZATUL : Avea această calitate, în calitatea sa de director adjunct al cifrului.

PROCURORUL : Oamenii sau simpatiile lui Pogoneanu, grupaţi în jurul lui făceau oarecari opinii separate de restul funcţionarilor din Ministerul Afacerilor Externe ?

ACUZATUL : O parte, da . O parte, nu.

AV. LAZARESCU : Acuzatul n'a spus că Roiu n'avea dreptul să intre niciodată la cifru, ci a încercat să arăte că erau camere distincte în care nu putea pătrunde nimeni şi o cameră în care Roiu putea pătrunde şi lua cunoştinţă de aceste telegrame.

PRESEDINTELE : Suspend şedinţa.

Sedinţa se suspendă la orele 6.50

Sedința se redeschide la orele 19.10

PRESEDINTELE : Acuzatul CAMIL DEMETRESCU.

(Este introdus acuzatul Camil Demetrescu )

PRESEDINTELE : Dta ai cetit actul de acuzare ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Ai auzit și cele cetite de dl. Grefier ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Când ai fost numit în Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL : Datele exacte nu mi le-aşi putea reaminti, se poate controla. In Septembrie 1937, nu știu exact.

PRESEDINTELE : La ce serviciu ai lucrat și în ce calitate ?

ACUZATUL : Să-mi dați voie un moment să mă gândesc, ca să-mi reamintesc. Am lucrat aproximativ un an la serviciul expedierii şi înregistrării tratatelor.

PRESEDINTELE : Si ce făceai dta la acest serviciu de înregistrare ?

ACUZATUL : Lucrări administrative.

PRESEDINTELE : Citeai ziarele din ziua aceea ? Ce făceai ?

ACUZATUL : Lucrări administrative zilnice.

PRESEDINTELE : In ce constau ?

ACUZATUL : Corespondență în vederea pregătirii lucrărilor de ratificare a tratatelor, ținerea în ordine a corespondenței, etc.

PRESEDINTELE : La ce alte servicii ai mai lucrat ?

ACUZATUL : Apoi am trecut la Direcția Protocolului, pentru şase luni.

PRESEDINTELE : upă aceasta ?

ACUZATUL : După aceasta am revenit , sau am trecut la Direcția Administrativă, nu-mi reamintesc.

PRESEDINTELE : Ai o amnezie ?

ACUZATUL : Nu, nu am, dar nu mai țin minte. Sunt deciziile în arhiva Ministerului şi se poate constata.

PRESEDINTELE : Nu este nimic dacă ai o lipsă de memorie momentană.

ACUZATUL : Pe urmă am fost numit la Direcția Politică și detaşat la Direcția Cifrului în 1939/1939. Am stat patru luni la Cifru, pe urmă am trecut la Politică şi pe urmă la Moscova în misiune de cinci luni. După aceasta am revenit şi am fost scurtă vreme detaşat la Politică, ca să dau raportul celor făcute la Moscova. Si am fost trecut ca şef al Serviciului Tratatelor.

PRESEDINTELE : La ce dată ai părăsit Ministerul şi din ce cauză ?

ACUZATUL : N'am terminat. Din 1941 a, trecut la Direcția Politică câteva luni şi după aceea am trecut la Direcția Cabinetului ca şef de cabinet I-a, ca director adjunct al Cabinetului

Cifrului, în 1943, Februarie, unde am stat până la 10 Iulie 1945. După aceasta am trecut în direcția administrati Secția Judiciară, iar după câteva luni am trecut la Direcția administrativă. Am fost mutat la Direcția Personalului iar dela această direcție am luat un concediu și am figurat pentru 15-20 zile la Comisia Mixtă Româno-Bulgară, pe urmă am fost comprimat în 1947.

PRESEDINTELE: De ce ai fost comprimat ?

ACUZATUL : Nu mi s'au dat motivele., economii bugetar .

PRESEDINTELE : De ce te plimbai așa de des dela un serviciu la altul

ACUZATUL : Nu m'am plimbat. Eram mutat de Minister.

PRESEDINTELE : Cu cine din Minister ai avut relațiuni mai strânse.

ACUZATUL : Din Minister am avut realțiuni mai strânse cu colegii dela Direcția Cabinetului, cu dl. Buzești și Pogoneanu.

PRESEDINTELE : Cu Vișoianu ai avut ?

ACUZATUL : Inainte de a pleca la Cairo .

PRESEDINTELE : Cu acuzații de aci ?

ACUZATUL : Am fost în termeni buni cu Lăzărescu, cu Roiu și în relații de colegialitate cu restul.

PRESEDINTELE : Ai făcut parte din grupul celor care colaborau cu Pogoneanu, Vișoianu, Niculescu Buzești ?

ACUZATUL EMIL LAZARESCU : In sensul rechizitoriului nu, în sens amical da.

PRESEDINTELE : Adică în ce consta amiciția ?

ACUZATUL EMIL LAZARESCU :Am colaborat la realizarea Actului dela 23 August, relațiuni de încredere foarte mari.

PRESEDINTELE : Dar și în sensul actului de acuzare , ai colaborat cu ei ?

ACUZATUL EMIL LAZARESCU : Nu, cel puțin mi se pare întrebarea Dvs. prea vagă.

PRESEDINTELE : Recunoști declarația dela dosar ?

ACUZATUL EMIL LAZARESCU : Recunosc declarațiile mele, însă nu însușesc termenul de rechizitoriu: "Am dus tratative".

PRESEDINTELE : In principiu, dta recunoști declarațiile dela dosar ?

ACUZATUL EMIL LAZARESCU : Le recunosc și eventual le pot comenta.

PRESEDINTELE : Le comentăm noi și le vor comenta Dnii acuzatori. Ce cunoștință ai dta despre scoaterea unor valize cu documente din Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL : Imi amintesc că în toamna anului 1945, la o lună dpuă după înlocuirea noastră dela Direcția Cabinetului,am participat la transportarea unor valize cu haine și 2-3 casete mici safe portative cu unele documente care le

avea dl. Pogoneanu în păstrare dela fostul şef pentru lucrări.



PRESEDINTELE : Ai participat la scoaterea casetelor safé ?

ACUZATUL : Nu. Am asistat la transport, eram în maşină şi au venit cu valizele şi am plecat acasă la dl. Pogoneanu.

PRESEDINTELE : Aste valize n'ai mai dat niciodată din Minister afară ? Nici telegrame, nici conţinutul unor telegrame ? Arătaţi-ne în ce constă această participaţiune a Dtale la ducerea acestor documente ? Dece aşteptai cu această maşină afară, erai şoferul maşinei ?

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU: Dvs. nu vi s'a întâmplat niciodată să aşteptaţi într'o maşină ? Stiam ce se transportă.

PRESEDINTELE : Dar ştiaţi că se execută în mod ilicit aceasta, sau modul cum s'a scos materialul din minister, într'o maşină, prin alţii care să vi-l aducă la maşină, v'a făcut impresia că s'a lucrat în mod licit ?

ACUZATUL : Impresia, convingerea mea era că lucrul a fost perfect licit, pentrucă în atribuţia dlui Pogoneanu continuau să rămână anumite lucruri .....

PRESEDINTELE : Se puteau scoate, fără aprobarea Ministerului Afacerilor Străine, din Minister, documente care interesau existenţa Statului la un moment dat ?

ACUZATUL : Nu interesau existenţa Statului.- In acel moment încetaseră de mult de a interesa existenţa Statului.

PRESEDINTELE : Dar putea interesa în viitor ....

ACUZATUL : Si mai puţin. Interesaseră în trecut.- In ceea ce priveşte atitudinea de a transporta aceste documente, aceasta se putea justifica în felul următor : Aceste documente erau constituite din două arhive. Una era în ceea ce priveşte pregătirea şi realizarea lui 23 August. Aceasta nu constituia o arhivă de stat, constituia până atunci arhiva unor cetăţeni particulari cari realizaseră lovitura.- In ceea ce priveşte restul arhivei, era o arhivă aşa zisă a Conferinţei de Pace, la care lucra Pogoneanu, deci transportul de putea face şi cea mai veche conţinea tratativele de Armistiţiu ale lui Mihai Antonescu, la care în cea mai mare măsură lucrasem eu o lungă epocă şi participasem într'o interesantă măsură.-

PRESEDINTELE : Unde le-aţi dus ?

ACUZATUL : La Pogoneanu.- Le-am pus acolo în ordine. Ce interesa Ministerul a fost distribuit în mape şi de mine şi de Pogoneanu şi restituit serviciilor respective. Din arhiva

lui 23 August s'au constituit două dosare din care eu am păstrat unul,și arhiva Păcii a rămas la Pogoneanu.- Mai era o parte d n arhiva Palatului, care s'a plimbat prin nenumărate mâini în epoca când comisiunea de recepție a documentelor Palatului, după plecarea Regelui Carol, a inventariat această arhivă. Aceea care îmi revenise mie, eu am restituit-o Palatului cu proces verbal. -

PRESEDINDETELE: Dar celelalte documente undeau rămas ?

ACUZATUL : Le-am enumerat.- Care documente ?

PRESEDINTELE: Toate celelalte documente, afară de cele care zici că le-ai predat.-

ACUZATUL : Altele nu mai erau.

PRESEDINTELE : Nu s'au dat undeva, în păstrarea cuiva ?

ACUZATUL : Eu am avut un dosar al documentelor dela 24 August și o serie a tratativelor.- Nu l-am păstrat deoarece la mine riscam să nu-l mai am din cauza unor percheziții. Eu l-am dat unei cunoștințe Dna Coleta Alexandrini,- Cred că acolo au fost găsite.- Nu știu.-

PRESEDINTELE: Ti-a cerut Pogoneanu și ai sustras Dta din îndemnul lui blanchete de pașapoarte dela Minister ?

ACUZATUL : N'aș putea întrebuința acest termen, în orice caz nu mi-l însușeșc. Din epoca când era încă Ministru de Externe Buzești sau Vișoianu, unul dintre ei a cerut să aibă la Direcția Cabinetului un număr restrâns de blanchete pentru a putea da pașapoarte fără a le mai trece prin Direcția Protocolului. Cred, nu sunt sigur, că s'au acordat astfel 2-3 pașapoarte.- Au rămas trei patru blanchete care în momentul când au fost scoase hârtiile, Pogoneanu mi le-a dat să le păstrez cu celelalte. Le-am păstrat tot la Dna Alexandrini.

PRESEDINTELE : Dece nu le-ai lăsat acolo sau la Minister ?

ACUZATUL : Aș fi putut să le distrug.- Nu le-am înapoiat pentru a nu face să se nască suspiciuni prin restituirea acestor blanchete. după 2 luni.

PRESEDINTELE: Cum s'au întrebuințat ?

ACUZATUL: Nu s'au int ebuințat. Au fost găsite.-

PRESEDINTELE: Nu ți-a spus Pogoneanu în ce scop să le iei. Ti-a spus numai: Tine-le acolo ! E un moment în care Tribunalul îți cere să fi sincer, pentrucă ești foarte nesincer și am spus și altui coacuzat că pedepsele, pe care Tribunalul le aplică, le aplică și în raport cu sinceritatea acuza-

tului, pentrucă prin aceasta Dta arăţi că mai poţi fi redat societăţii sau nu.- Si atunci eu îţi atrag atenţiunea să fi cât se poate de sincer. -Impresia aceasta o au probabil şi colegii mei. De aceea îţi cer înc'odată să ne spui în ce scop ţi-a cerut Pogoneanu să iei aceste trei blanchete. -

ACUZATUL : Lucrul acesta s'a petrecut în Octombrie 1945 ....

PRESEDINTELE : Nu interesează.-

ACUZATUL : Ba interesează.-

PRESEDINTELE : Ne interesează faptul că au fost scoase din Minister de unde nu trebuiau scoase.

Altă întrebare, la care poate ai să fi mai sincer.

Ai cunoscut faptul că Grigore Niculescu Buzeşti ducea tratative politice cu agenţi americani, cu Hamilton şi Hall ?

ACUZATUL : Nu. -

PRESEDINTELE : Nu şti nimic.

ACUZATUL : N'am văzut "Memorandum-ul", nu ştiu de plan, nu ştiu absolut nimic.

PRESEDINTELE : Erai în cercul lui Niculescu-Buzeşti şi totuşi nu şti nimic ?

ACUZATUL : Se poate vedea şi din declaraţia fratelui meu pe care am citit-o eri seară la dosar.-

PRESEDINTELE : Acuzatul Ion Mocsony te-a condus în casa unor agenţi străini ?

ACUZATUL : Da.-

PRESEDINTELE : Cum se numeau ?

ACUZATUL : Nu-mi amintesc acum. Am dat declaraţii şi le menţin.

PRESEDINTELE : Dar noi vrem să refacem această instrucţie în mod oral, să audă toată lumea aci şi mai ales presa cum se numesc agenţii străini şi dacă într'adevăr Mocsony a fost acela care te-a dus la ei.

ACUZATUL : Am fost cu Mocsony, el m'a dus.

PRESEDINTELE : Cum se numeau ?

ACUZATUL : Hall şi Hamilton.

PRESEDINTELE : Ai dus lui Dinu Brătianu şi lui Titel Petrescu o scrisoare adresată lui Grigore Niculescu Buzeşti care fusese semnată de acuzatul Iuliu Maniu ? In ce împrejurare a fost semnată acea scrisoare ?

ACUZATUL : Aşa precum am declarat la instrucţie, acea scrisoare mi-a fost dată de Radu Niculescu Buzeşti deja semnată de Maniu . De textul scrisorii nu-mi amintesc precis.-

PRESEDINTELE : Dar l-ai văzut ?

ACUZATUL : Da, vă pot spune sensul. Nu-mi amintesc să fi conţinut ceva special. Era o scrisoare de recomandare , prin care dl. Maniu asigura că dl. Buzeşti e un colaborator. Incă odată, fac rezervă asupra termenilor. Textul, în linii generale reda că dl. Niculescu Buzeşti este unul din colaboratorii de cea mai mare încredere, că dânsul cunoaşte punctul de vedere al dlui Maniu şi al P.N.T. şi mai conţineaun îndemn către o acţiune de informare publicistică.- De asemeni arăta că dl. Buzeşti e în măsură să asigure o mai bună legătură între românii din străinătate.

PRESEDINTELE : Adică cu grupul din străinătate ?

ACUZATUL : Intre românii din străinătate.- Nu era nici un grup în străinătate. Această scrisoare am primit-o dela Radu Niculescu Buzeşti. M'am dus cu ea imediat, sau a doua zi , la dl. Brătianu. El m'a primit. I-am arătat scrisoarea. S'a declarat de acord cu textul , a semnat-o şi mi-a restituit-o.-

PRESEDINTELE : Recunoşti că ai dus această scrisoare lui Constantin Brătianu şi Titel Petrescu ?

ACUZATUL : A doua zi am fost la Titel Petrescu, dându-i aceleaşi explicaţii ca şi dlui Brătianu. El a adăogat că roagă pe dl. Buzeşti să ducă o campanie de lămurire a partidelor socialiste din Vest. In acelaş timp l-am anunţat, ca şi pe dl. Brătianu, că dl. Buzeşti plecase. Imi amintesc că m'a întrebat cum a plecat. I-am spus că în secret, cu ajutorul american.

PRESEDINTELE : Pe cine ai înştiinţat ..ta să fie gata de plecare fiindcă se poate întâmpla să plece în aceiaşi zi cu ajutorul unor agenţi străini ?

ACUZATUL : Se poate reconstitui din dosar., nu ştiu data când a plecat Vişoianu, mi se pare 26 Octombrie.- Stiam că vrea să plece dar nu ştiam că va pleca în seara aceea. A fost o supriză. Am fost căutat de dl. Radu Buzeşti care mi-a spus că e posibil eventual să plece dl. Cretzianu şi să-l avertizeze că poate pleca cu ajutorul cuiva. Nici nu i-am dat asigurarea plecării.

Aş vrea să fac, dacă se poate, o menţiune. Nu ştiu dacă procedura .....

PRESEDINTELE : Ce anume ?

ACUZATUL : Am dat o declaraţie verbală că nu aşi fi dat paşaport dlui G. CRETZIANU, pe urmă am revenit; amintindu-mi că am

avut în mână acest paşaport, am crezut că l-am făcut eu. Aş vrea să vedeţi cine a semnat acest paşaport, pentrucă nu eu . . . . . . .

PRESEDINTELE : Ai trimis ceva scrisori dlui Gr. Niculescu Buzeşti, lui Vişoianu, prin diferiţi intermediari, în străinătate ?

ACUZATUL : Din ce îmi amintesc, am trimis câteva rânduri personal dlui Niculescu Buzeşti, ultima dată, prin dna Hodosi. Si cred că am dat o scrisoare dlui Pogoneanu, şi în chip sigur ......

PRESEDINTELE : Unde au mers aceste scrisori şi ce-ai scris dta ?

ACUZATUL : Scrisorile au mers la Berna. Erau între ele şi câteva rânduri de ale mele , prin care rugam să transmită scrisorile. Nu ştiu dacă era o scrisoare a lui Pogoneanu,- se poate să fi fost şi o scrisoare a lui. .....

PRESEDINTELE : Prin cine au fost trimise scrisorile ?

ACUZATUL : Prin dna Hodos.

PRESEDINTELE : Le ducea personal, pleca în străinătate.

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Dar prin alţii nu ai trimis ?

ACUZATUL : Nu, nu. Din ce îmi amintesc, s'ar putea....Vedeţi nu ştiu dece aş fi trimis. Un timp destul de îndelungat nu am avut legături cu Niculescu Buzeşti, aşa că nu cred să fi putut să-i trimit ceva.

PRESEDINTELE : Adică dta nu crezi.-.......

ACUZATUL : Aceasta es o afirmaţie pe care o fac 95%.

PRESEDINTELE : Ai făcut oficiu de legătură între Pogoneanu şi grupul lui şi partidul naţional-ţărănesc al lui Maniu cu Maniu, cu Penescu.

ACUZATUL : Nu am făcut nici un oficiu de legătură. Eram în relaţii foarte bune cu diferiţi oameni politici în urma unei anumite activităţi publice. Pogoneanu la fel avea dese legături. Cred în Iulie.......

PRESEDINTELE : Bine, dar Pogoneanu fiind bolnav şi dta fiind ~~xxxxx~~ teafăr ......Asta întreb : Ai fost din îndemnul sau din dispoziţia lui Pogoneanu la acuzaţii Maniu şi Penescu, transmiţând diferite dispoziţii sau scrisori venite din străinătate.

ACUZATUL : La dl. Penescu am fost odată, cerându-i din partea lui Pogoneanu - care făcea o lucrare în legătură cu tratatul de pace - comunicatul P.N.T în legătură cu tratatul de pace şi un discurs, un raport ţinut de dl. Penescu în comitetul executiv la participarea Partidului Naţional Ţărănesc la

realizarea actului din 23 August. Era un rap-rt ţinut în ultima şedinţă a comitetului executiv sau într'o şedinţă comemorativă. Nu îmi amintesc exact. Se referea la activitatea partidului în ultimii ani. Nu îmi mai aduc aminte.

PRESEDINTELE : Dta numai crezi, nu îţi aminteşti. ......

ACUZATUL : Aceasta se poate vedea.

PRESEDINTELE : Tot e bine că admiţi că dosarul conţine adevărul.

AVOCATUL ACUZATULUI Vreau să precizez, acuzatul e bolnav, are 39 de grade temperatură. Se poate verifica cu medicul.

PRESEDINTELE : Dnii procurori au vreo întrebare ?

PROCURORUL : Să ne precizeze când s'a dus cu scrisoarea semnată de Maniu la Dinu Brătianu şi Titel Petrescu , în numele cui s'a dus.

ACUZATUL : M'am dus .....cred că era inutil să mă duc în numele cuiva.

PRESEDINTELE : Dar ce, te duceai în numele dumitale ?

ACUZATUL : Nu, dar prezentam dlui Brătianu un text.

PRESEDINTELE: Ai temperatură spune dna avocat.......

PROCURORUL : Nu l-a întrebat Brătianu sau Titel Petrescu de unde vine ?

ACUZATUL : Pe dânşii îi interesa unde pleacă scrisoarea.

PROCURORUL : Atunci era o scrisoare din propria Dtale iniţiativă ?

ACUZATUL : Am făcut oficiul de transmitere. Am spus, mi-a dat-o Radu Niculescu Buzeşti.

PROCURORUL : Dulapul în care erau ţinute documentele lui Pogoneanu era dulapul d-lui, sau în biroul d-sale ?

ACUZATUL : Era un dulap al d-sale, dat cu acordul şefilor direcţi, unde le ţinea.

PRESEDINTELE : Si cheia cine o ţinea ?

ACUZATUL : Pogoneanu .

PRESEDINTELE : Un alt acuzat a declarat aici că cheia se găsea la Dta şi ai dat-o altcuiva.

ACUZATUL : Poate şi dna Pog oneanu.

PRESEDINTELE : O să-i aducem pe toţi acuzaţii şi o să vedem

PROCURORUL : Documentele au fost scoase prin scara din faţă sau prin scara de serviciu, la lumină sau la întuneric?

ACUZATUL : Nu pot spune, pentrucă nu am asistat. Eram în maşină în Calea Victoriei.....

PROCURORUL : Altă întrebare : Mai era Pogoneanu în Ministerul de Externe în momentul când i se aduce documentele ?

ACUZATUL : Nu ştiu, dar se poate că da.

PROCURORUL : Pot să afirm eu acuzatului, că Pogoneanu nu mai era în Minister atunci când i s'au adus documentele. Si atunci întreb, are dreptul o persoană străină de minister să

să primească din partea unui funcționar al ministerului documentele ministerului la el acasă ? Cred că pentru xxxx aceasta nu mai are temperatură.

ACUZATUL : Când acele documente îi aparțin sau au legătură foarte strânsă....... când persoana căreia i se aduc poate să le aibă ......îi aparțin.......

PROCURORUL : Cum își explică atunci acuzatul, să o serie de documente s'au întors la M.A.S.?

ACUZATUL: Ceea ce putea rămâne la dl. Pogoneanu, a rămas, iar ce aparținea M.A.S. s'a întors.

PROCURORUL : In acest caz, întreb : îi era admis unui funcționar public să ducă documentele ministerului la o persoană civilă care nu mai aparținea Ministerului de Externe ?

ACUZATUL : Nu.

PROCURORUL : Ce constituie aceasta, după regulamentul funcționarilor publici, pe care de sigur acuzatul îl cunoaște, ca un vechiu funcționar de stat ?

ACUZATUL : In ce privește documentele ministerului ...... poate constituie o .......indelicatețe.

UN AVOCAT : De unde cunoaște Camil Demetrescu pe Dnii Dinu Brătianu și Titel Petrescu, cu ce ocazie, că putea să se ducă cu o încredere să prezinte această scrisoare ?

ACUZATUL : I-am cunoscut în cadrul loviturei de Stat dela 23 August.

UN AVOCAT : Să fie întrebat acuzatul dacă știe că acuzatul Roiu a funcționat la dir. cifrului între anii 1945 -1947 ?

PRESEDINTELE: Văd că nu ști nici dta.
Sti când a funcționat, sau dacă a funcționat între anii 1945-47 ?

ACUZATUL : Cred că a funcționat.......Lucrurile acestea sunt trecute la dir. personalului.

AVOCATUL : Vă rog să întrebați acuzatul, dacă la acele consfătuiri secrete între Cretzianu, Niculescu Buzești, acuzatul și alții, luà parte și Roiu

ACUZATUL : Nu consider că erau consfătuiri secrete și al doilea , CRETZIANU nu luà parte, pentrucă era în străinătate, iar Roiu ......s'a întâmplat să ia parte.

PRESEDINTELE : Să se introducă acuzatul EMIL OPRIȘAN.
(către acuzatul Emil Oprișan). A fost înaintea dtale un coacuzat, care îmi face impresia că nu a prea avut sinceritatea în declarațiile sale și te rugăm pe dta, poate ne dai lămuriri mai ample și mai sincere.

ACUZATUL : Vă rog să-mi permiteţi să fac o declaraţie .

PRESEDINTELE : O faceţi după ce vă pun întrebările. Atunci ne spuneţi tot ce aveţi pe suflet.

ACUZATUL : Atunci vă rog să luaţi act de sinceritatea pe care voiesc s'o pun în tot ce voiu declara.

PRESEDINTELE : Ce funcţiune ai îndeplinit dtale în Ministerul de Externe şi când ?

ACUZATUL : Am intrat în 1933 în Minister, în urma unui concurs dat în 1932.

PRESEDINTELE : Cu ce persoane ai avut relaţii mai strânse ? Si dintre acuzaţi ?

ACUZATUL : Permiteţi să încep cu acuzaţii. Cu Pogoneanu, Roiu, Lăzărescu ......

PRESEDINTELE : Dar cu Camil Demetrescu ?

ACUZATUL : Mai puţin. Mai puţin chiar decât colegi ai mei.

PRESEDINTELE : Mi se pare că avea niște obiceiuri așa ......

ACUZATUL : Da, şi o fire ciudată.

PRESEDINTELE : Pe Pogoneanu îl cunoaşteţi de mult ?

ACUZATUL : Da, s'a prezentat la examenul de secretar de legaţie în 1932. El a căzut la examen şi a reuşi la un concurs ulterior.

PRESEDINTELE : Când a fost numit ?

ACUZATUL : Cred că prin 1935 sau 1936.

PRESEDINTELE : Trecem la întrebări care privesc fondul procesului. De când a început colaborarea Dtale cu Pogoneanu în acţiunea pe care a dus-o şi cum s'a petrecut faptul ? Dar pe scurt ?

ACUZATUL : La luarea în primire a direcţiei cifrului, în mod normal cifrul trebue să se predea directorului. El nu s'a prezentat, şi în calitatea de director adjunct, l-am primit eu.

PRESEDINTELE : Si de atunci a început această colaborare cu Pogoneanu?

ACUZATUL : Data ei : vara 1945. La luarea în primire a direcţiei cifrului, legăturile cifrate nu fusese încă reluate. Corespondenţa se făcea telegrafic în clar. In acea epocă dl. Pogoneanu m'a rugat să-i dau informaţii despre fratele său aflat în străinătate şi despre prieteni numiţi de el în străinătate şi care urma să fie rechemaţi.

PRESEDINTELE : Dece ţi le cerea ?

ACUZATUL : Se interesa de fratele său. I-am comunicat conţinutul mai multor telegrame în clar, care deci nu erau confidenţiale. Aceasta în vara anului 1945, după îndepărtarea lui

Pogoneanu din Minister.

PRESEDINTELE : Atunci dece i le comunicai Dta ?

ACUZATUL : Mi-a spus că se interesa...... mi-am dat seama că un funcţionar care a lucrat aproape 10 ani de zile în minister, se desparte foarte greu de muncă.

PRESEDINTELE : Acestea au fost vederile dtale.

ACUZATUL : Da, acestea au fost vederile mele. Când au fost reluate legăturile cifrate, la o lună sau o lună jumătate după luarea în primire a serviciului, fiind angrenat prin comunicările telegramelor neconfidenţiale, i-am comunicat conţinutul unor telegrame confidenţiale relative la aceleaşi chestiuni. Am complectat informaţiunile asemănătoare sosite însă prin telegrame cifrate.

PRESEDINTELE : In ce constă aceste telegrame cifrate ?

ACUZATUL : Se referă la atitudinea prietenilor lui Pogoneanu rămaşi în străinătate în urma ordinului de rechemare, atitudine care fusese aprobată de dl. Pogoneanu atât verbal faţă de mine, cât şi prin scrisoare trimisă acelor persoane străine. Aceasta era în legătură cu viitorul grup care s'a cristalizat în jurul dlui Gafencu, Cretzianu şi ceilalţi.

PRESEDINTELE : In ce consta ?

ACUZATUL : Erau simple comunicări, chestiuni personale, nu-mi aduc aminte ca în aceste telegrame să fi fost şi alte elemente. După aceste discuţii a început să se intereseze de atitudinea dlui Cretziani, care era la Ankara în toamna anului 1945. Cred că în urma a două refuzuri a fost rechemat şi somat să predea fondul. Nu l-a predat şi a rămas la Istambul. Pogoneanu s'a interesat de comunicările privitoare la chestiunea Cretzianu.

PRESEDINTELE :In ce constă această comunicare cu chestiunea Cretzianu în legătură cu fondul ?

ACUZATUL : Erau telegrame dela legaţiunea dela Ankara, prin care Cretzianu răspundea că nu se înapoiază. Aceste telegrame

Am dat unele telegrame în esenţă şi nu în text.
Am comunicat conţinututul unor telegrame privitoare la chestiunea Păcii. Si am făcut aceasta din următoarele motive : Dl. Pogoneanu fusese încă dela început membru al Comisiunii Păcii, comisiune care studia problemele păcii. Chestiunea primordială în acel timp era chestiunea Transilvaniei, pentrucă nu se ştia care va fi atitudinea Marilor Puteri în legătură cu art. 19 din Convenţia de Armistiţiu. Este vorba de retrocedare totală sau în cea mai mare parte a Transilvaniei. Aveam o singură susţinere a Rusiei Sovietice, atitudinea Franţei, Angliei şi Statelor Unite, nu era ştiută. Ungaria, ştiam că începuse o propagandă pentru a putea dovândi cea mai mare parte. Ungaria susţinea o acţiune foarte dârză în timp ce noi nu trimisesem memorii. Informaţiunile care veneau erau privitoare la această situaţie. Erau confidenţiale pentru că erau emanate sub formă cifrată şi consemnate în telegrame cifrate. Esenţa lor şi conţinutul lor se arătase în Buletinul Rador sau radio-ascultare. Am comunicat unele din acestea, ştiind că dsa se interesează de problema Transilvaniei, a avut o însărcinare de a se ocupa de un sector al politicei noastre.

PRESEDINTELE : La această dată mai era funcţionar în Minister ?

ACUZATUL : Nu. Eu am comunicat o scurtă parte din conţinutul telegramei, culpa subzistă, însă nu am comunicat decât pasagiul privitor la situaţia care ne aştepta în chestiunea Transilvaniei.

PRESEDINTELE : In afară de această chestiune ai mai dat ceva ?

ACUZATUL : Am comunicat două telegrame particulare trimise prin cifrul Ministerului, telegrame privitoare la transfer de acţiuni efectuat cu Creditul Minier, deoarece dl. Pogoneanu se interesa personal de dl. Anton Dumitriu. Nu-l cunosc, însă auzisem de dânsul . Am mai comunicat o telegramă privitoare la negocierile economice care se duceau la Moscova şi una sau două telegrame privitoare la negocierile economice în legătură cu împrumutul de cereale care se ducea la Washington. Este vorba de împrumutul de cereale. Partidul Naţional-Tărănesc refuzase să subscrie la ajutorul de cereale necesar ţării, în timp ce oamenii mureau de secetă. Am comunicat şi informaţiuni de felul cum lucrează dl. Ministru Ralea pentru aducerea

cerealelor. In afară de aceste telegrame, mai sunt două trei informaţiuni, lucruri mici, de care nu-mi mai aduc aminte. Ceea ce am declarat acum, reproduce aproape în totul, ceea ce am declarat cu toată sinceritatea în timpul instrucţiei.

PRESEDINTELE : Recunoşti declaraţiile dela instrucţie ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Dvs. aţi declarat că aţi apreciat valoarea conţinutului ?

ACUZATUL : Erau periculoase pentru mine, căci n'am voit să deţin materiale care aparţineau Ministerului de Externe. Mă refer la arhiva Palatului Regal, dulapul ~~xxxx~~ conţinea dosare aparţinând d-lui Pogoneanu, în care erau hârtii care spunea că sunt ale sale personale şi pe care nu le clasasem ca fiind ale Ministerului. De asemenea mai era material cifrat privitor la actul dela 23 August. Este vorba de traducerea în text clar a telegramelor cifrate scrise dela Smagov, în perioada pregătirii actului dela 23 August. Dl. Pogoneanu a spus că copiile acestor telegrame s'ar găsi la Legaţie. Nimeni dintre directorii şi secretarii generali din Minister care existau, n'au avut intenţiunea să păstreze în interesul Ministerului acest material. Nu ştiu care este situaţia ; dl. Pogoneanu spunea că îi aparţine. Cum Ministerul nu le-a mai revendicat, eu nu le-am cerut. Mi s'a arătat dulapul de către dl. Roiu şi dra Sorescu, actuala dnă Pogoneanu. D-lor cunoşteau combinaţia . Nu mi s'a dat niciodată voie să examinez conţinutul.

PRESEDINTELE : Ce s'a făcut aceste materiale şi ce anume personal a concurat la ridicarea lor ?

ACUZATUL : Când s'a făcut ridicarea, au fost lăsate dosarele cu chestiuni politice, pe care le-am luat în primire şi pe care le-am lăsat arhivei Ministerului. Hârtiile neclasate, cât şi arhiva Palatului Regal, despre care n'am ştiut, au fost luate la dl. Pogoneanu acasă de către dl. Roiu, dra Sorescu şi Camil Demetrescu şi odată a ajutat la ducerea acestui material până la maşină şi dl.Lăzărescu.

PRESEDINTELE : I-ai văzut când au ridicat acestea ?

ACUZATUL : Ridicările s'au făcut în două trei serii : odată am văzut pe dl. Roiu şi dra Sorescu, altădată a fost unul dintre

aceştia, împreună cu Camil Demetrescu.

PRESEDINTELE : Va să zică a luat parte la ridicarea acestor materiale şi acuzatul Camil Demetrescu ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Noi suntem mulţumiţi de răspunsul dtale. Aveaţi o calitate oficială ?

ACUZATUL : Fusesem retrogradat la gradul de prim-secretar.

PRESEDINTELE : Aveaţi o calitate oficială şi datoria vă revenea în faţa acestor fapte când vedeaţi că se sustrag acte, aveaţi obligaţiunea să comunicaţi Ministrului sau Secretarului General.

ACUZATUL : Nu eram singurul care aveam cunoştinţă despre acest lucru.

PRESEDINTELE : Eu te întreb pe dta.

ACUZATUL : Mi-am recunoscut greşala de a fi permis eşirea materialelor din Minister, datoria mea era să fac un proces verbal, pe care îl puteamface fără consultarea unui superior.

PRESEDINTELE : Vi-a spus ceva Roiu pentru păstrarea acestor materiale?

ACUZATUL : Aş putea să adaug că m'am gândit să chem pe dl. Pogoneanu la Minister. Dsa nu a vrut să vină la Minister.
A fost interpretat că dorea să acapareze prea multe lucruri. Avea prea multă personalitate şi prea multă ambiţie şi avea idei care difereau fundamental de a Dlui Tătărescu.

PRESEDINTELE : Eşti sincer şi ne place sinceritatea dumitale.
Prin Florin Roiu ai predat telegrame ?

ACUZATUL : In afară de comunicările verbale am întocmit rezumate şi unul i l-am încredinţat drei SORESCU. M'am amuzat să-l pun într'o ţigaretă.

PRESEDINTELE : Recunoşti că i-ai dat material lui Pogoneanu şi Roiu ?

ACUZATUL : Nu pot să precizez când a început să se efectueze percheziţiile la unii bănuiţi de activitate subversivă şi o astfel de percheziţie s'a făcut la Bébé Brătianu, i-am spus lui Pogoneanu că dacă are material, care l-ar putea compromite, să-l pună în siguranţă. Am aflat dela Roiu, că l-au depozitat la Ambasada Americană, din str.Dionisie.

PRESEDINTELE : Nu v'a spus anume persoana ?

ACUZATUL : Stiu că era în legătură cu şeful Misiunei Berry, consulul Melbourne şi secretarul Key, iar dela englezi a fost în legătură cu Marjory Banx şi Porter.
Asupra naturii vizitelor la americani, ştiu că se ducea

pentru a se informa asupra situaţiei internaţionale. Nu ştiu dacă pentru a satisface curiozitatea sa personală sau şi pentru Pogoneanu. Se ducea pentru a transmite informaţiile lui la rândul său, dar este vorba de o perioadă mai înaintată, pentrucă ulterior a început să transmită şi documente pe care şi le-a procurat pe căi personale şi aceste documente la ştiinţa mea sunt următoarele : Anexele secrete ale acordurilor economice româno-sovietice, convenţiile economice confidenţiale româno-sovietice şi ultimul document de care îmi amintesc pentrucă este relativ recent, este comunicatul confidenţial al întâlnirilor dela Belgrad între delegaţia ministerială română şi Iugoslavă.

Roiu nu mi-a destăinuit izvorul din care procura aceste documente. După câte ştiu, Ministerul de Externe nu primeşte decât cu foarte mare întârziere toate aceste convenţii şi am presupus că convenţiile economice încheiate de Ministerul Economiei Naţionale au fost ţinute în afara Ministerului. Nu doresc cu această presupunere să lezez pe cineva.

PRESEDINTELE : Ce-a întreprins Pogoneanu cu cele 6 milioane franci elveţieni ?

ACUZATUL : Am aflat că erau şase milioane de franci puşi la dispoziţia lui Cretzianu de către Vişoianu, în vederea pregătirii documentelor pentru o conferinţă de pace în cazul că ţara ar fi fost ocupată şi în imposibilitate de a se apăra. Nu mi s'a spus nici că era destinat acest fond organizării unei mişcări de rezistenţă, nici că Cretzianu ar fi avut însărcinarea de a fi constituit un centru de luptă în străinătate. In afară de comunicările, de informaţiile primite din Berna în 2-3 rânduri, n'am dat nimic.

PRESEDINTELE : Ai trimis direct lui Alex. Cretzianu documentele ?

ACUZATUL : In ultima lună a anului 1945 i-am trimis următoarele printr'un coleg lui Cretzianu, care se afla la Istambul. Cele cinci memorii întocmite de Ministerul de Externe pentru Conferinţa Păcii, Lucrarea întocmită de un secretar de legaţie asupra chestiunii Dunării. O notiţă a mea de 8-10 pagini, expunând tezele etnografice, filologice şi politice, privitoare la Basarabia, lucrare care n'a avut circulaţie şi care era scrisă la maşină.

O carte asupra Dobrogei şi mai adaug o scrisoare de care am pomenit în declaraţia dela dosar. Chestiunea Transilvaniei era la ordinea zilei şi pentrucă conducerea Ministerului de Externe era şovăitoare şi nu trimitea aceste memorii în timp ce Ungaria le-a trimis peste tot, m'am gândit ca tezele oficiale româneşti să fie cunoscute cu un moment mai devreme.

PRESEDINTELE : Care a fost atitudinea lui Pogoneanu faţă de chemările din străinătate a diferiţilor diplomaţi ?

ACUZATUL : Le-a aprobat atitudinea de a rămâne în străinătate, scriindu-le chiar o scrisoare în acest scop.

PRESEDINTELE : In ce scop ?

ACUZATUL : In scopul de a constitui un nucleu de persoane devotate lui Pogoneanu, sau Gafencu şi Cretzianu. Probabil rămânerea lor în străinătate constitue prima manifestare de închegarea unui grup independent în străinătate, pentrucă nu avea nicio misiune.

PRESEDINTELE : Dumneata ai fost la Paris ?

ACUZATUL : Am fost la Paris între 1 August şi 3 Noembrie 1946.

PRESEDINTELE : Cu cine aţi luat acolo contact ?

ACUZATUL : Acolo am luat contact numai cu foştii mei colegi din Minister care se găseau în străinătate. Cu Cretzianu care-mi fusese şef, dar am refuzat să-l văd pe dl. Gafencu, cu care nu aveam nimic comun.

PRESEDINTELE : Deco aţi căutat să-l vedeţi ?

ACUZATUL : Din simpla nevoie de a vedea prieteni pe care nu-i văzusem de mult timp. I-am întâlnit în calitate de prieteni. N'am avut niciun mesagiu dela Pogoneanu în afară de acela de a spune că el lucrează şi să transmită ce fac ei. M'am înapoiat la Bucureşti odată cu ultimul vagon, care a adus şi restul delegaţiei române.

PRESEDINTELE : O altă întrebare formulată în legătură cu supracifrarea In ce scop ai lăsat lui Lăzărescu la plecare un sistem de supracifrare ?

ACUZATUL : Deducţia normală ar fi că aşi fi stabilit o legătură criminală. M'am gândit că s'ar putea să am comunicări personale de făcut, care să nu compromită pe cineva de aici. Un mesagiu personal fie de natură politică, fie de natură banală, comision sau altceva, compromite un funcţionar care descifrează.

Am expediat telegramele care au ajuns idescifrabile şi am repetat pe calea scrisului conţinutul acelei tele-

grame. In acea telegramă ceream să mi se trimită următoarele cărţi :Un volum de Istoria Românilor de Giurăscu şi o broşură ........

PRESEDINTELE : Nu interesează aceasta. Ce material aţi predat secretariatului la Conferinţa de Pace în afară de memoriu ?

ACUZATUL : Cu titlul personal am întocmit un memoriu asupra Dobrogei de Sud.

PRESEDINTELE : (către Grefier)Am prezentat la Secretariatul Conferinţei Păcii, în afara actelor oficiale şi un memoriu personal asupra Dobrogei de Sud. Altceva nu-mi aduc aminte să fi predat.

PRESEDINTELE : Din partea grupului de răzvrătiţi dela Paris.

ACUZATUL : N'am avut nicio legătură politică cu cei din jurul lui Gafencu. Răspunzându-vă la întrebarea Dvoastră, Domnule Preşedinte, mi s'a adus de către TAŞCA PURCELEA un memoriu în care se revendica întregul Cadrilater pe baze istorice, strategice, geografice şi pentrucă am afecţiuni pentru această provincie, am făcut un memoriu pe cale diplomatică. Este o iniţiativă personală.

PRESEDINTELE : Aceasta este justificarea cu acest document ? Legătura sufletească ? Nu era cumva un mandat din partea cuiva ?

ACUZATUL : N'a fost niciun mandat, ci numai intervenţia lui Taşcă Purcelea. Memoriul iniţial probabil că se mai găseşte în piesele dosarului.

PRESEDINTELE : In legătură cu Pogoneanu, care era atitudinea lui în cazul acţiunei subversive în ţară şi care erau colaboratorii ?

ACUZATUL : Această poziţie mi-a apărut                    , n'o pot preciza din primul moment. In vara anului 1945/1946 , n'am putut constata la dl. Pogoneanu decât o legătură epistolară cu caracter informativ reciproc asupra evenimentelor din ţară între el şi membrii grupului Gafencu-Cretzianu. Paralel îmi spunea că a văzut pe Maniu, pe Brătianu, pe Titel Petrescu, pe şefii de partide din primul guvern Sănătescu. Am interpretat această vizită ca o manifestare a ambiţiei lui de a avea un rol de jucat. N'am cunoscut întinderea legăturilor sale cu Partidul Naţional Tărănesc decât în clipa când mi-a adus două memorii întocmite aci. Mi s'a spus,de către Buzeşti pentru Partidul Naţional-Tărănesc pentru a fi remise

americanilor Porter şi ......; în elaborarea acestor memorii am înţeles că o parte a revenit şi dlui Pogoneanu. In aceste memorii situaţia ţării şi poziţia regimului erau tendenţios prezentate. Este vorba de memoriile din anul 1946. Am reţinut că era o prezentare tendenţioasă asupra situaţiei din ţară şi a poziţiei Guvernului.

PRESEDINTELE : N'aţi atras atenţia lui Pogoneanu dece face această crimă ?

ACUZATUL : N'am atras atenţia lui Pogoneanu dece face această crimă pentrucă era întocmit de Buzeşti acest memoriu şi în al doilea rând am evitat totdeauna să iau poziţie net opusă faţă de prieteni.

PRESEDINTELE : Care erau colaboratorii mai intimi din grupul lui Pogoneanu ?

ACUZATUL : Dânsul colabora cu Roiu, Dra Sorescu, Camil Demetrescu şi într'o măsură mai redusă şi într'o situaţie specială cu Emil Lăzărescu. Aceştia pot fi calificaţi oamenii de casă. Erau întrebuinţaţi pentru tot felul de servicii, chiar de natură pur personală.

In a doua fază mi s'a desvăluit că Pogoneanu în ţară este de fapt consilier pentru politica externă a lui Maniu şi în acea perioadă, bineînţeles că era vorba şi de Buzeşti. Această constatare am făcut-o din mesagiul pe care Ticorschi m'a rugat să-l transmit lui Pogoneanu şi Buzeşti. El spunea să intervină pe lângă Maniu, pentru ca Gafencu să fie recunoscut şeful grupului român din străinătate în opoziţie cu Tilles.

In prima perioadă legăturile se făceau prin scrisori particulare. Misiunea luată era aceea de a comunica foştilor diplomaţi grupaţi în jurul lui Gafencu, instrucţiunile şi normele de acţiune dictate de partidul naţional-ţărănesc în materie de politică externă cu privire specială la România şi ţările din Sud-Estul Europei. Se cerea o intervenţie diplomatică energică anglo-americană în Europa pentru a determina răsturnarea tuturor regimurilor democratice instituite în acest sector, regimurile democratice instituite după terminarea războiului. Aceste acţiuni anglo-americane în dorinţa celor din ţară în special, ar fi trebuit să meargă până la ultimele consecinţe, adică o intervenţie armată împotriva Uniunii Sovietice. Urmărea cu alte cuvinte deslănţuirea unui războiu, care ar fi pustiit întreg Sud-Estul European, ţara noastră

avînd cel mai mult de suferit. -

PRESEDINTELE : Cum stabilea Pogoneanu legătura cu acuzatul Maniu ?

ACUZATUL : După câte știu, în ordinea importanței, prin Camil Demetrescu, prin Coposu, dar de acesta am auzit vorbindu-se mai mult din 1945 și prin vizite personale.

PRESEDINTELE : In afară de Iuliu Maniu cu ce alte persoane din P.N.T. mai aveați legături ?

ACUZATUL : N'am făcut politică niciodată, nu cunosc politicieni. Am auzit diferite nume menționate. Am auzit de Serdici, dar nu știu dacă la vizitat sau numai l-a menționat. Si despre Penescu am auzit în Iulie 1946.-

PRESEDINTELE : Dta personal ai avut vreun mesagiu dela Paris pentru conducătorii P.N.T. ?

ACUZATUL : E vorba de consacrarea lui Gafencu ca șef al grupului din străin tate.- Mi s'a spus să anunț că Gafencu a întocmit un memoriu asupra situației politice internaționale și asupra lucrărilor Conferinței Păcii, memoriu destinat lui Maniu.

PRESEDINTELE : Cui trebuia să-i spu, lui Maniu sau lui Pogoneanu ?

ACUZATUL : Azi l-am văzut pe Maniu pentru a treia oară în viața mea. Era destinat lui Pogoneanu din partea grupului Gafencu-Cretzianu, anunțând că a întocmit un memoriu asupra situației politice internaționale.-

PRESEDINTELE : Vreun mesagiu scris ați avut ?

ACUZATUL : Nu.-

PRESEDINTELE : Dece n'ați adus niciun mesagiu scris, vă era frică ?

ACUZATUL : Mi s'a spus că memoriul lui Gafencu era destinat lui Maniu însă trebuia comunicat lui Pogoneanu și va fi trimis ulterior, prin mijloacele întrebuințate de grupul din Paris spre a nu mă compromite pe mine.

PRESEDINTELE : Stiți ceva în legătură cu Pogoneanu despre legăturile ce le avea cu englezii și americanii în țară în legătură cu procesul ?

ACUZATUL : In a doua jumătate a anului 1945, întâlnea pe englezi și pe americani la cercul Națiunilor Unite pe str. Victor Emanuel casa Argetoianu. -

PRESEDINTELE : De ce natură erau aceste legături, erau numai de curtoazie sau alte legături ?

ACUZATUL : In primul rând mi s'a spus că menținea legăturile avute în calitatea de director. Ulterior a început să-mi spună că le expunea punctele sale de vedere, iar peste câtva

timp am aflat dela Roiu că aceste puncte de vedere erau de fapt tezele P.N.T.

PRESEDINTELE : (către grefier ) iar mai târziu, adică în 1946 exprimau, față de misiunile engleză și americană, părerile P.N.Ț. -ului.

ACUZATUL : Da, în materie de politică internațională. -

PRESEDINTELE : ...și internă. Era vorba de o intervenție. Mai departe.

ACUZATUL : N'am epuizat subiectul.- In afară de dl. Pogoneanu, misiunile engleză și americană erau vizitatenși de dl. Roiu.-

PRESEDINTELE : Cu cine anume avea contact ?

ACUZATUL : Dela aceste misiuni avea contact cu Burton Berry, Melbourne și Hulick dela misiunea americană, iar dela englezi cu secretarul de Legație Porter. Scopul acestor vizite, după cum am mai menționat, era de a da și a luà informații.-

PRESEDINTELE : O întrebare foarte importantă pentru rezolvarea procesului: Mai cunoști dta ce misiune avea grupul acesta Pogoneanu, în afară de ce ai spus până acum, adică de informarea misiunilor străine și de legătură între P.N.Ț. și aceste misiuni străine.- Mai avea și pe aceea de a informa grupul din străinătate ?

ACUZATUL : Da, de a informa misiunile străine, de a informa grupul din străinătate, de aține legătura între acesta și P.N.T., de a prezenta și de a impune aproape punctul de vedere național-țărănist misiunilor engleză și americană din București.-

PRESEDINTELE : (către grefier) In afară de rolul de informare al grupului Buzești-Cretzianu, al misiunilor străine din țară și de a ține legătura între P.N.T. și grupul din afară, mai avea și misiunea .....(către acuzat) spuneți Dvs. acum .

ACUZATUL : De a accentua, de a îndopa misiunile engleză și americană cu tezele politice ale P.N.T.-ului. Acestea sunt singurele activități, pe care le știu. Intrucât niciodată nu mi-am spus părerea, n'am fost socotit probabil un adept al acțiunilor lor oculte.-

PRESEDINTELE : Ceva în legătură cu vreo lovitură de Stat, cu schimbarea regimului democrat din România ? ....

ACUZATUL : De aceste fapte îngrozitoare am luat cunoștință de referat și v'aș ruga să-mi permiteți să fac o declarație asupra acestui,lucru.- Nu am cunoscut absolut nimic din această activitate a lor.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi rolul lui Camil Demetrescu, c zul lui de amnezie totală ?

ACUZATUL : Din cauza zăpăcelii lui, care nu este ceva recent, este un element pe care nu poţi conta.- Ştiu atât că dl. Camil Demetrescu frecventa pe Maniu. Odată mi-a propus în casa lui Pogoneanu să mă duc să-l văd pe Maniu şi am r refuzat.-

PRESEDINTELE : Alt rol mai avea decât acela de a duce scrisori ?

ACUZATUL : Era om de casă. Făcea legătura lui Maniu. Nu pot să văd absolut nimic altceva.

PRESEDINTELE : Dar Florin Roiu ?

ACUZATUL : Era cel mai activ dintre cei de cari dispunea Pogoneanu pentru alergătură şi procurarea documentelor secrete şi informaţiilor.-

PRESEDINTELE : Poţi să ne spui ceva despre frecvenţele lui Pogoneanu la misiunile engleză şi americană.?

ACUZATUL : Mergea circa de trei ori pe săptămână la misiunea engleză şi americană, după cele spuse de el. -

PRESEDINTELE : Faţă de dta a fost mai sincer,faţă de noi mai greu ...

ACUZATUL : Vă rog să credeţi că am ales o cifră de mijloc şi n'am vrut să dăunez prin aprecierea mea.-

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi cum se făcea legătura grupului din ţară Niculescu Buzeşti la început şi Pogoneanu mai târziu, cu grupul din străinătate ?

ACUZATUL : In prima fază legătura se făcea prin scrisori particulare trimise prin Misiunea Americană şi Britanică.

PRESEDINTELE : Dar prin cine trimitea Pogoneanu aceste scrisori ?

ACUZATUL : Prin intermediul Misiunei Britanice şi Americane şi predate personalului, pe care l-am enumerat. Ulterior, în vara anului 1947, comunicările au luat o formă perfecţională. Roiu a fost însărcinat cu întocmirea unui buletin periodic, care cuprindea tăieturi din presa română, informaţiuni diverse, altele decât cele de presă, texte sau acte ce puteau fi procurate eventual, precum şi instrucţiuni emanând dela conducerea Partidului Naţional Ţărănesc. De existenţa acestora ştiu dela dl. Roiu. N'am văzut însă nici un exemplar gata de a fi trimis. Trimiterea se făcea prin cele două Misiuni Străine.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi documentele pe care Roiu le dădea Misiunilor Străine ?

ACUZATUL : Din câte îmi amintesc, ştiu că Roiu a comunicat Misiunilor americă şi engleză textele Acordurilor secrete econo-

mice româno-sovietice, apoi convenţiile economice confidenţiale încheiate de România şi Uniunea Sovietică.

PRESEDINTELE : Altceva ?

ACUZATUL : Acestea le ştiu cu certitudine.

PRESEDINTELE : Ceeace nu ştiţi cu certitudine nu spuneţi. Cunoaşteţi ce instrucţiuni au primit sau transmis grupul Pogoneanu din partea Partidului Naţional-Tărănesc grupului din străinătate ?

ACUZATUL : Stiu numai linia în general, a scrisorilor. Nu ştiu ce instrucţiuni a primit sau a transmis grupul Pogoneanu, grupului din străinătate. Stiu că era în prima fază a acestor instrucţiuni un buletin. Nu ştiu însă ce formă aveau instrucţiunile. Mi-a vorbit de chestiuni mărunte care nu sunt demne de menţionat, în legătură cu fratele lui.

PRESEDINTELE : Pe noi ne intereseată legăturile dintre Partidul Tărănesc desfiinţat şi grupul din străinătate, cum se lucra contra intereselor României democrate. Aceasta interesează, dacă dta ştii, spune, dacă nu ştii, nu le spui.

ACUZATUL : Nu ştiu.

PRESEDINTELE : Stiţi poate ce rapoarte a primit Pogoneanu care să fie date lui Iuliu Maniu ?

ACUZATUL : Stiu că a primit diverse memorii dela Grigore Gafencu relativ la rezultatele Conferinţei Păcii şi la situaţia politică internaţională.

PRESEDINTELE : De care vorbeai dta mai întâi că le va primi şi acum le-a şi primit. Altceva mai cunoaşteţi ?

ACUZATUL : In primăvara acestui an mi s'a dat să citesc de către dl. Roiu, un memoriu trimis de Niculescu Buzeţti lui Iuliu Maniu prin intermediul lui Pogoneanu; memoriul conţinea o expunere a situaţiei internaţionale, văzută prin prizma ţelurilor P.N.Ţ.
Al doilea, realizarea acestor ţeluri nu pare apropiată. In concluzie, memoriul reclama instrucţiuni din partea partidului Naţional-Tărănesc. In afară de aceasta erau tăieturi de ziar din interview-ul acordat de Gafencu.

PRESEDINTELE : Dta cunoşti cum stabilise legăturile cu misiunile străine ?

ACUZATUL : Am spus, Domnule Preşedinte, Nu văd niciun element nou. Prin contacte stabilite în timpul serviciului.

PRESEDINTELE : Cunoşti ce alte persoane ajutau pe Pogoneanu în

M.A.S. şi cum îl ajutau în această acţiune ?

ACUZATUL : Nu vreau să viu cu ... impresii personale, care nu ar putea fi verificate.

PRESEDINTELE : Nu impresii, ci lucruri stabilite prin propriile dtale simţuri.

ACUZATUL : In declaraţiile date cu ocazia instrucţiei am declarat o serie de persoane, dar nu pot afirma ce serviciu făceau .

PRESEDINTELE : Va să zică, în afară de coacuzaţii Dtale, erau şi persoane care conlucrau cu Pogoneanu, dar nu ai mai putea da numele altor persoane şi serviciile pe care le făceau ? Ce şti în legătură cu complotul ?

ACUZATUL : Nu ştiu nimic în legătură cu complotul. Am luat cunoştinţă de el la citirea ....

PRESEDINTELE : In relaţiile cu Pogoneanu şi cu ceilalţi coacuzaţi , nu poţi să-ţi dai seama cum era organizată această acţiune în ţară şi în străinătate.?

ACUZATUL : Am spus până acum tot ce ştiam. Stiam că Pogoneanu făcea legătura între partidul naţional-ţărănesc şi cei din străinătate, ţelurile pe care le urmărea , dar nu ştiam că se urzea un complot.

PRESEDINTELE : (dictând grefierului) In ceea ce priveşte organizarea grupului Pogoneanu, în afară de acţiunea pe care am arătat că o ducea în ţară şi străinătate, nu mi s'a mai dat nicio altă informaţiune.
Dar şti cumva dta din ce fonduri se întreţineau aceste organizaţii ?

ACUZATUL : In străinătate da, în ţară nu ştiu nimic. In străinătate ştiu că se alimentau .......

PRESEDINTELE : (dictând grefierului) Grupul din străinătate se alimenta .....

ACUZATUL : ......din fondul însuşit de Cretzianu. Nu mi s'a spus însă niciodată care e valoarea sumei deblocate. O confirmare am avut-o la Paris în cercurile foştilor diplomaţi. Eu am pus întrebarea, care e situaţia procesului şi ce sumă a putut debloca Cretzianu . Nu mi s'a răspuns decât că Cretzianu lucrează cu acte justificative, pe care le va produce la momentul oportun.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi cumva scopurile urmărite de aceste grupări care se încadrau în partidul naţional-ţărănesc ? Scopurile finale .

ACUZATUL : Erau acelea ale partidului naţional-ţărănesc : Răsturnare Guvernului printr'o acţiune din afară.

PRESEDINTELE : Adică prin forţă ?

ACUZATUL : Da, prin forţă. Sau o presiune diplomatică.

PRESEDINTELE : Nu am vorbit suficient şi nici dta nu mi-a dat suficiente lămuriri asupra activităţii subversive a grupului din străinătate. Cum lucra grupul acesta ?

ACUZATUL : Grupul acesta s'a închiegat propriu zis la Conferinţa Păcii. El dispunea de următoarele mijloace de acţiune : articole şi interview-uri prin presă, relaţii personale, conferinţe şi cele două memorii remise Conferinţei Păcii. Asupra fiecăruia din aceste puncte pot da detalii, dacă le credeţi necesare.

PRESEDINTELE : Dar complotiştii din ţară, în afară de aceste legături pe care le făceau, cum îşi mai desfăşurau ei această activitate complotistă care tindea la răsturnarea regimului democrat ?

ACUZATUL : Este un sector care mie mi-a fost complect ascuns. In afară de cele ce am declarat, nu ştiu absolut nimic. Şi aş dori să adaug , că nu am avut nici o clipă cunoştinţă de complot.

PRESEDINTELE : Dar dta şti pe ce se sprijineau aceste grupuri ca să-şi realizeze aceste legături în ţară şi străinătate. Nu cunoşti cumva din legăturile avute, din tras cu urechea , cam când trebuiau să se petreacă aceste lovituri ?

ACUZATUL : Cu Pogoneanu nu am discutat altceva decât probleme internaţionale.- In legătură cu posibilităţile pe care le oferea conjunctura internaţională.- Totul era în funcţiune de evenimentele internaţionale - războiul sau pacea etc.depindeau de curentele existente în Anglia şi Statele Unite.- De exemplu, când generalul Marshall.....

PRESEDINTELE : Nu ai auzit niciodată dela el când preconiza ...., cu aproximaţie când trebuia să se întâmple aceasta ?

ACUZATUL : Nu erau numai espectative.-

PRESEDINTELE : Ai spus dta că vrei să faci o declaraţie nu ştiu în ce sens.- Dacă crezi că-ţi uşurezi situaţia şi ne dă nouă lămuriri în afară de întrebările puse ....

ACUZATUL : Domnule Prim Preşedinte şi onorată Curte, vreau să precizez şi să circumscriu participarea mea în această acţiune în care mă văd implicat.-

PRESEDINTELE : Pe a dumitale o scoatem noi din cele spuse, dar ne interesează a grupului, a grupurilor în cadrul partidului desfiinţat. Dacă ne aduceţi ceva lumini noui....

ACUZATUL : Evident. -

Mă văd adus în faţa D-Voastre pentrucă am călcat legile

țării. Nu pot să vă spun cât este de mare regretul meu pentrucă din motive de prietenie am fost adus să păcătuesc.

PRESEDINTELE : Prietenie față de cine ?

ACUZATUL : Față de Pogoneanu. - E inutil să vă enumăr tot ce am declarat la interogatoriu cu privire la începutul colaborării mele cu el. Am crezut că satisfac dorința de informare a unui fost coleg și am fost adus să merg mai departe decât credeam. Colaborarea mea cu el a durat destul de puțin, din vara 1945 până în vara 1946, iar ca volum de informații, colaborarea a fost foarte redusă. Am plecat la Paris la Conferința Păcii și acolo am putut să-i văd pe cei care erau în jurul lui Gafencu și Cretzianu.- Am găsit o clică grupată în jurul rămășițelor fondului fără altă preocupare decât de a-și asigura întoarcerea în țară, pentru a avea onoruri, profituri, indiferent de mijloacele care ar fi dus la aceasta. Dorința lor era să se producă răsturnarea cât mai repede și cât mai violent. Din mesagiul care mi s'a dat să-l transmit în țară, socot că acțiunea lui Pogoneanu, care era un om ambițios, era o acțiune politică și am hotărît să rup .....

PRESEDINTELE : Politică dusă pe față sau politică subversivă ?

ACUZATUL : Nici nu știam că Pogoneanu făcea politică național-țărănistă.

PRESEDINTELE : Dar astăzi vă dați seama de întinderea acestei politici ....Credeți că era dusă pe față ?

ACUZATUL : Azi îmi dau seama că nu era dusă pe față.
Am găsit acea clică fără altă preocupare decât profitul personal și maimuțăreala modelor venite despre ocean. Am găsit oameni, care din fondul lui Cretzianu- e vorba de fratele lui Pogoneanu - își permit de a avea o mașină.-

PRESEDINTELE : Fura, ce mai ...

ACUZATUL : Si am putut să fac comparația între clica celor din străinătate, între felul lor de a lucra și între țelurile și patriotismul celor care au rămas să lucreze sub regimul democrat pentru ridicarea țării. Am putut vedea, pe de altă parte, pe plan internațional, care au fost prietenii României; am putut vedea că în timp ce delegații lucrau zi și noapte pentru prezentarea documentației la Conferința de Pace, care trebuia

să ne asigure restituirea Transilvaniei şi un Stat independent - în timp ce dnii Tătărescu, Pătrăşcanu, Gheorghiu Dej, Maurer, Filotti şi alţii lucrau fără odihnă şi menajarea puterilor lor pentru interesul ţării, ceilalţi care prezentau două memorii care conţineau teze diametral opuse tezei oficiale, nu făceau decât să se distreze. -

Si am văzut la Conferinţa Păcii cei care sprijineau România.- Nu au fost nici Byrnes, nici Bevin, care s'au interesat mai mult de reclamaţiile societăţilor străine dela noi - e vorba de societăţile petrolifere - şi am văzut pe cei care ne-au ajutat, ca Vâşinski, Bogomolov din partea Uniunii Sovietice, Lange din partea Poloniei, Masaryk din partea Cehoslovaciei, Stancovici din partea Iugoslaviei, am văzut ţările care ne sunt nouă prietene şi nu cei grupaţi în aşa zisa democraţie apuseană,care constituie idealul celor grupaţi în jurul lui Gafencu şi Cretzianu.

M'a, întors în ţară şi ca să-i marchez lui Pogoneanu că m'am detaşat complect de aceste grupuri, i-am făcut o serie de declaraţii cu privire la politica care s'a dus. I-am arătat negativismul continuu în acţiunea noastră, i-am arătat că nu-mi devine mie odios, ci ţării întregi, i-am arătat îndignarea mea prin faptul că P.N.Ţ preferă să moară ţara de secetă şi foame, numai ca să nu aducă o întărire a Guvernului democrat.- Iar când a fost cu fuga dela Tămădău, i-am arătat că acest fapt implică o dezertare o trădare şi că va duce la desfiinţarea P.N.Ţ.

In faţa acestei poziţii nete, Pogoneanu nu mi-a spus nimic şi în prăpastia în care s'a tărît singur, mă tărăşte şi pe mine şi ai mei.-

La citirea referatului introductiv, am luat cunoştinţă cu groază de ţelurile pe care le urmărea partidul naţional ţărănesc şi clica Gafencu, Cretzianu, Vişoianu, Niculescu-Buzeşti etc. fugiţi ca nişte laşi din ţară, în loc să lucreze aici.- Mi-am dat seama că vor să aducă nu numai război pentru a nimici vieţi omeneşti, oraşe şi câmpii, ci se urmărea şi creiarea unui războiu civil, ca să ajungem din nou la zilele rebeliunii legionare, politică la care a participat partidul naţional-ţărănesc.

Mi-am dat seama, şi cu tremurat de revoltă, condamn

ca criminală acţiunea partidului naţional-ţărănesc, acţiunea criminală împotriva ţării şi a întregului popor; condamn ca criminală acţiunea celor din străinătate, căutând să abată războiul asupra ţării, în timp ce ei sunt la adăpost în oraşe ce nu au cunoscut grozăviile războiului.- Condamn acţiunea la care m'a târît Pogoneanu.- Regret din tot sufletul tot ce am fost târît să fac. Am încredere în justiţia ţării !

PROCURORUL : Vreau să ştiu ce misiune a avut acuzatul în compunerea Comisiei de Pace dela Paris.

ACUZATUL : Am fost secretar general al Comisiunei României la Conferinţa de Pace.

PROCURORUL : Era acuzatul în cunoştinţă cu toate lucrările pregătitoare la Conferinţa Păcii ?

ACUZATUL : Eram în cunoştinţă cu toate lucrările întocmite în ţară. In străinătate nu mi s'a făcut cunoscut. A fost o comisiune care mi-a predat lucrările gata împachetate.

PROCURORUL : Cum explică acuzatul că el, care făcea parte din comisie, ştia ce se lucrează şi cu toate acestea a predat materiale grupului din străinătate , care ştia că lucrează contra intereselor Guvernului ?

ACUZATUL : Dacă este vorba de memoriul trimis dlui Cretzianu la Ankara, am arătat împrejurările şi motivele care m'au determinat să fac acest lucru.

PROCURORUL : Făcând parte din comisia aceasta şi predând din iniţiativă proprie memoriul referitor la Dobrogea, frâna el comisia din care făcea parte sau o activa ?

ACUZATUL : Nu influenţează cu nimic poziţiunea de delegat oficial, deoarece memoriul venea dela o organizaţie particulară.

PROCURORUL : Consideră acuzatul o infracţiune la îndatoririle unui funcţionar care făcea parte din comisiune ?

ACUZATUL : Trimiterea memoriilor o consider, dar a doua infracţiune nu o consider, de oarece nu angaja nici Ministerul, nici persoana mea şi n'am utilizat material al Ministerului de Externe.

Dna Av. VASILIU : Să se consemneze declaraţia făcută de Oprişan şi de a face profesiunile sale de credinţă că n'a avut niciodată cunoştinţă de nici un fel de complot. Când s'a petrecut ridicarea arhivei de către Pogoneanu dela Minister şi cu ce a participat la această ridicare acuzatul xxxxxxx Lăzărescu ?

ACUZATUL :Ridicarea a avut loc în mai multe serii în toamna lui 1945.

El a ajutat aducerea unei valize dintr'o curte dela etaj la parter.

AV. LAZARESCU: Cărei persoane a încredinţat Oprişan supracifrul ?

ACUZATUL : Am menţionat la instrucţie pe Scheletti, însă nu pot să afirm cu precizie că a fost şi el.

AV. LAZARESCU: Enumerând pe prietenii şi colaboratorii lui Pogoneanu, dl. Oprişan l-a menţionat şi pe Lăzărescu într'o oarecare măsură într'o situaţie specială.

ACUZATUL : Această situaţie era datorită dependenţei în care se găsea Lăzărescu faţă de Pogoneanu şi presiunilor morale, la care era supus din partea dlui Pogoneanu. Intr'o noapte de Paşti, în 1946, am fost la Cifru şi mi s'a destăinuit spunându-mi că este supus la presiuni din partea dlui Pogoneanu.

PRESEDINTELE : Sedinţa se ridică, cea viitoare urmând a avea loc mâine dimineaţă la ora 8.

Şedinţa se ridică la orele 21.45

Ziua 2-a

Sedința din 30 Octombrie 1947

Dimineața

PRESED. Vă rog păstrați liniște în sală. Nimeni nu vorbește, nimeni nu părăsește sala până la eșirea noastră din sală. Rog mai ales pe D-nii de sus, care nici ieri nu m'au lăsat să lucrez.

Acuzatul Rădulescu Pogoneanu.

(Acuzatul Rădulescu Pogoneanu este întrodus în sală.)

Stați jos chiar la interogatoriu.

ACUZ. RADULESCU-POGONEANU Mulțumesc D-le Președinte. Pot să stau în picioare. Dacă mă simt obosit voi cere îngăduința să stau jos.

PRESEDINTELE: Acuzat Pogoneanu, ai fost foarte atent la citirea actului de acuzare și ai avut întregul timp să-l studiezi chiar D-ta ?

ACUZ. POGONEANU: Da.

PRESEDINTELE: Eu mi-am formulat o serie de întrebări și am să te rog să răspunzi, însă în mod cu totul concludent, fără nici un fel de deviațiuni. Dacă va trebui vreo documentare o să ți-o cerem.

Vreau în primul rând să știu dela ce dată până la ce dată ai funcționat în Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL POGONEANU: Am intrat prin concurs în minister în vara anului 1934, în Iulie și am funcționat până în Iulie 1945, cu excepția cca. a unui an de disponibilitate pe care am cerut-o în anul 1935.

PRESEDINTELE: Ce funcțiuni ați îndeplinit ?

ACUZ. POGONEANU: Am îndeplinit funcțiuni diverse. In genere, cât am fost în ad-ția centrală, am funcționat în Dir. politică, unde eram șeful a diverse secțiuni.

PRESEDINTELE: In primul rând în direcție politică. După aceia ?

ACUZ. POGONEANU: Am fost la legațiunea noastră dela Berlin în 1938 - 1940 și Stockholm din 1942 - 1943. Inainte, în calitatea mea de șef de secție în direcția politică, luasem parte la conferințe ale Micei Ințelegeri și Ințelegerii Balcanice.

PRESEDINTELE: Prin ce alte servicii ați mai fost, cât ați stat în Minister ?

ACUZATUL POGONEANU: In ultima vreme am funcţionat la dispoziţia secretarului G-ral şi apoi în cadrul direcţiunei cabinetului şi a cifrului al cărui director adjunct întâi, şi apoi director am fost.

PRESEDINTELE: Când aţi părăsit ministerul aţi fost director de cabinet ?

ACUZ. POGONEANU: Am părăsit ministerul, sau mai bine zis am fost eliminat din cadrele active, printr'o decizie a şefului departamentului, după ce cerusem şi mi se acceptase desărcinarea din calitatea de director.

PRESEDINTELE: La ce dată ?

ACUZ. POGONEANU: In Iulie 1945. In afară de aceasta am mai condus destul timp Dir. Presei şi a propagandei, după ce condusesem însuşi Minist. Propagandei în Guvernul Sănătescu din 23 August.

PRESEDINTELE: Cu ce persoane din Minister ai avut mai strânse legături, fie de prietenie, fie de serviciu, fie de altfel ?

ACUZ. POGONEANU: Sunt mulţi cu care am avut legături. Dintre aceia care cred că interesează Trib., sunt mulţi dintre diplomaţii care au aderat la acţiunea...

PRESEDINTELE: Spune-i nominal.

ACUZATUL: Este dl. Grigore Niculescu Buzeşti fostul Ministru al Afacerilor Străine, apoi cu colaboratorii mei cari sunt implicaţi în acest proces, D-nii Oprişan, Camil Demetrescu, Roiu, Lăzărescu.

PRESEDINTELE: Cu aceştia aţi colaborat ?

ACUZATUL: Da.

PRESEDINTELE: Erau subalternii D-tale ?

ACUZATUL: Da, afară de Oprişan. El nu mi-a fost niciodată subaltern dar am colaborat cu el. Deasemenea cu unii din diplomaţi cari se află azi în străinătate cum e cazul D-lui Ciurea, care a fost secretar de legaţie la Ankara. Bineînţeles am păstrat în acest interval şi legături de prietenie şi de colaborare cu unii din diplomaţii noştri din străinătate, cari cei mai mulţi nu mai sunt azi în cadrele active ale Ministerului.

PRESEDINTELE: Pe cine cunoşti sau ai cunoscut dintre membri misiunilor militare şi diplomatice ale Angliei şi Americei ?

./.

ACUZATUL: Am cunoscut în special pe membrii misiunilor diplomatice şi anume pe D-nii Lerougetel, Marjoriebanks, din Misiunea Britanică şi Porter şi Keil. Apoi din Misiunea Americană Britanică Am cunoscut în mod sporadic pe d-nii Bilion şi Masterson.

PRESEDINTELE: Ce grad aveau ?

ACUZATUL: Nu aşi putea să vă spun. Deasemenea pe Bukley nu sunt absolut sigur că numele e corect şi pe Col. Bokshall. Din Misiunea politică Americană am cunoscut pe Burton Berry, Melbourne şi Hulik, deasemenea, pe Dl. Share ataşat de presă, iar din Misiunea Militară am cunoscut o singură dată pentru a-i strânge mâna pe G-ralul Shuyler şi am avut relaţiuni despre care se vorbeşte în actul de acuzare cu Maiorul Tom Hall şi Lt. Hamilton.

PRESEDINTELE: Când l-aţi cunoscut pe Tom Hall ?

ACUZATUL: In toamna anului 1946 în luna Septembrie, în condiţiunile descrise în declaraţiile date la instrucţie de dl. Mocsony Styrcea.

PRESEDINTELE: In legătură cu aceasta aţi participat în Septembrie 1946 la o consfătuire împreună cu Niculescu-Buzeşti, Hall, Hamilton, Mocsony şi Ioana Bujoiu ?

ACUZATUL: Da. Ioana Bujoiu nu lua parte la consfătuire, era simplă stenografă.

PRESEDINTELE: Am să dau citire şi D-ta o să-mi spui dacă conţinutul consfătuirei corespunde.

ACUZATUL: Pot să vă spun eu...

PRESEDINTELE: E bine s'o citim, s'o audă şi dl. procuror şi apărarea.

ACUZATUL: Vă cer îngăduinţa cât durează lectura să mă aşed.

PRESEDINTELE: Bine. D-ta fi atent. Rezumă minuta întâlnirei din Septembrie 1946. (Citeşte documentul).

Să-mi răspundeţi dacă într'adevăr conţinutul consfătuirii corespunde întocmai cu această minută pe care am cerit-o.

ACUZATUL: Da, cu excepţia întroducerii la această conversaţie.

./.

PRESEDINTELE: Această consfătuire a început cu o expunere a lui Buzeşti şi Hamilton, şi ce au spus ?

ACUZATUL : Ea este redată într'o declaraţie a dlui Styrcea şi într' una a mea, mai pe scurt.-

PRESEDINTELE : Aş vrea să ne spuneţi şi Dvs.

ACUZATUL : Cei doi ofiţeri americani au arătat că lt. Hamilton care se întorsese de curând în Statele Unite, era în măsură să ne comunice că interesul Statelor Unite pentru problema Sud-Est Europeană şi pentru acea românească în special, n'a scăzut, că pentru ca acest inter s să poată deveni activ, ar fi necesar ca rezistenţa internă faţă de criza politică imprimată de guvernul român, să devină ea însăşi mai activă.-

Cam acesta a fost sensul general al acestei introduceri care bineînţeles a fost mai lungă şi la ea se adaugă şi unele identificări în legătură cu situaţia din punctul de vedere pe care-l explica lt. Hamilton mai favorabil din unele ţări vecine.

Acesta era începutul conversaţiei.

PRESEDINTELE : In principiu menţineţi declaraţia dată în legătură cu int oducerea făcută de Hamilton şi Hall, precum vă însuşiţi declaraţia pe care a făcut-o acuzatul Styrcea Mocsony în această privinţă ?

ACUZATUL : Da.-

PRESEDINTELE : (către grefier) Menţin declaraţia scrisă la instrucţie în legătură cu declaraţia făcută de Hamilton şi Hall. Menţin declaraţia dată de coacuzatul Styrcea Mocsony în această privinţă.

PRESEDINTELE : După câte am cetit din această minută şi după câte am văzut în actul de acuzare, ce credeţi Dvs. ? urmărea această organizaţie răsturnarea prin violenţă, ca scop final, al regimului democratic din România ?

ACUZATUL : Da, dar acesta era un scop care ne interesa numai pe noi partenerii români, mai mult - punctul de vedere al celor doi ofiţeri americani.-

PRESEDINTELE : Această ultimă cale conducea la răsturnarea prin violenţă a regimului democratic din România ?

ACUZATUL : Intr'o anumită eventualitate ar fi dus la răsturnarea regimului democratic din România.-

PRESEDINTELE : Stiaţi că după consfătuirea aceasta au avut loc alte

consfătuiri ? Aţi luat parte la ele ?

ACUZATUL : Nu.-

PRESEDINTELE : Poate că ştiţi, ca unul ce eraţi interesat acolo şi urmăreaţi acest lucru, nu cumva vi s'a spus ce s'a întâmplat cu ocazia celei de a doua conferinţe, acea ulterioară ?

ACUZATUL : Pot confirma şi aici declaraţia dată de Styrcea la instrucţie în această privinţă.

PRESEDINTELE : Confirmaţi în ceea ce priveşte conţinutul celei de a doua consfătuiri, în totul declaraţia coacuzatului Styrcea.

ACUZATUL : Cu rezerva că e vorba de fapte la care n'am asistat direct, ci pe care le cunosc indirect.

PRESEDINTELE : Dar n'aţi putea să ne spuneţi felul în care au fost concretizate hotărîrile luate, dacă au fost transmise cuiva şi cui ?

ACUZATUL : Nu, pot să-mi exprim convingerea că acele hotărîri n'au fost concretizate şi neştiinţa mea dacă au fost transmise cuiva în afară de forurile superioare de care depindeau cei doi ofiţeri americani.-

PRESEDINTELE : (către grefier) Nu ştiu dacă concretizarea hotărîrilor luate la a doua conferinţă au fost predate cuiva, în afară de ......

ACUZATUL : Dvs. aţi înţeles prin concretizare documentul ? Eu am înţeles măsura de aplicare a acelui document. Dacă e vorba de documente, atunci şi ele au fost concretizate într'un document pe care-l cunosc.

PRESEDINTELE : (către grefier) Cunosc felul în care au fost concretizate hotărîrile luate la a doua conferinţă, stabilite într'un document care, pe cât mi s'a spus, au fost transmise forurilor superioare de care depindeau cei doi ofiţeri americani. -

PRESEDINTELE : Niculescu-Buzeşti în numele cui ducea aceste tratative ? In numele forurilor superioare ale ofiţerilor americani ?

ACUZATUL : Nu pot spune în numele c i au fost duse.- Pe de o parte cei doi ofiţeri americani au luat iniţiativa de a ne întâlni, pe dl. Buzeşti şi pe mine, iar pe de altă parte, dl. Niculescu Buzeşti a invocat în cursul acestei conversaţii calitatea sa de membru marcant al P.N.Ţ.-

PRESEDINTELE : Niculescu Buzeşti a invocat cu această ocazie autoritatea lui Maniu ?

ACUZATUL : Nu.-

PRESEDINTELE : Dar numele P.N.Ţ ?

ACUZATUL : Nici aceasta n'ar fi expresia exactă. Dl . Niculescu Buzești a invocat calitatea sa de membru marcant al P.N.Ţ. - cu această ocazie .

PRESEDINTELE : Eu socotesc că dl. Niculescu Buzești care nu e cunoscut decât dintr'o anumită împrejurare care l-a dus ministru într'o bună zi .....

ACUZATUL : Da, dar dintr'o împrejurare datorită meritelor sale.-

PRESEDINTELE : Tocmai de aceea am ţinut să precizez, în numele cui conducea, în numele P.N.Ţ, fie invocând autoritatea lui Maniu ?

ACUZATUL : Vă rog, Domnule Preşedinte, să-mi îngăduiţi să dau un răspuns care să prezinte exact ceea ce ştiu şi complect ceea ce ştiu.- Insist asupra faptului că această întâlnire a avut loc la iniţiativa celor doi ofiţeri americani în condiţiile descrise de Sturcea şi pentru motivul că atât Niculescu Buzeşti cât şi eu, avusesem un rol cu ocazia actului dela 23 August. Programul acestei întruniri n'a fost dinainte stabilit. Când ne-am întâlnit cu cei doi ofiţeri americani, nu ştiam dinainte ce vom vorbi. Deci, dl. Buzeşti n'ar fi fost în măsură să invoce un mandat special al partidului naţional-ţărănesc, şi această invocare s'a produs întâmplător şi în treacăt.

PRESEDINTELE : Stiţi că Niculescu Buzeşti a avut în cursul tratativelor întâlniri cu acuzatul Maniu ?

ACUZATUL : Stiu că în epoca aceea,mai de grabă aşa cred, l-a văzut de 2-3 ori pe dl. Maniu.

....."Stiu că în cursul sau după aceste tratative, acuzatul Grigore Niculescu Buzeşti avea întrevederi cu acuzatul Iuliu Maniu ".

In această privinţă ţin să fac o rectificare asupra felului cum este redată în actul de acuzare declaraţia mea relativă la această chestiune, unde se vorbeşte despre "desele vizite" pe car aş fi afirmat că le-a făcut dl. Buzeşti la Iuliu Maniu.-

PRESEDINTELE : In legătură cu această activitate subterană, ce comitete se prevedeau pentru conducerea ţării ?

ACUZATUL : Comitetele acestea sunt precizate în al doilea document.- Pentru conducerea intregei activităţi subterane, planul elaborat de Niculescu Buzeşti prevedea creiarea eventuală a unor comitete şi anume : politic, militar şi - aş zice - de conducere supremă a acţiunei.-

PRESEDINTELE : Trebuia să faceţi şi dvs. parte, împreună cu Niculescu

Buzești din aceste comitete ? Mai precis : în ipoteza în care Niculescu Buzești rămânea în țară, trebuia să faceți și dvs. partę din comitetul restrâns ?

ACUZATUL : A fost o sugestie a lui Niculescu Buzești la un moment dat. Noi n'am fost în situația de a discuta, de a respinge sau a accepta. Dar în cursul unei scurte discuțiuni- care va fi confirmată și de Styrcea - a fost considerat ca util acest lucru , nu numai pentrucă eu aveam de formulat anumite rezerve, dar mai ales pentrucă, dată fiind infirmitatea mea , aș fi riscat să constitui un balast.-

PRESEDINTELE : Vă întreb numai dacă trebuia să faceți parte sau nu,-

ACUZATUL : Sub această formă n'aș putea răspunde afirmativ . A fost numai o sugestie a lui Niculescu Buzești ca eu să fac parte din comitetul restrâns.- Am declarat acest lucru și la instrucție.

PRESEDINTELE : Dar din comitetul din străinătate cine urma să facă parte :

ACUZATUL : Ar fi urmat să facă parte bineînțeles dl. Niculescu - Buzești dacă - după cum s'a și întâmplat - pleca. Deasemenea Alex. Cretzianu, C-tin Vișoianu și eventual Grigore Gafencu.-

PRESEDINTELE : Dar în comitetul secret din țară cine făcea parte ?

ACUZATUL : Nu s'a discutat mai mult. Niculescu-Buzești a formulat numai ideia că eu aș putea fi acela - bănuesc, mai ales în ipoteza că dânsul plecând în străinătate, ar fi urmat ca eu să-i iau locul în țară.-

PRESEDINTELE : Altcineva afară de dta ?

ACUZATUL : N s'a discutat și nu s'a insistat asupra acestei chestiuni, întrucât era vorba numai de un proiect care urmaà să fie elaborat.

PRESEDINTELE : Dar din comitetul politic ?

ACUZATUL : Ar fi urmat să facă parte șefii partidelor de opoziție, unul din membri comitetului secret și, ca un colaborator eventual, un reprezentant american. Acestea, bineînțeles, potrivit sugestiilor lui Niculescu-Buzești. Vreau să spun că aceste lucruri au fost formulate ca un plan, iar nu pregătite ca niște măsuri de luat.-

PRESEDINTELE : In legătură cu plecarea lui Vișoianu din țară- adică mai bine zis în legătură cu fuga lui, cu trecerea frauduloasă a frontierei lui Vișoianu, ați avut vreo participare ?

ACUZATUL : Da.- Cei doi ofițeri americani insistau ca eu să părăsesc

țara. Eu nu vroiam să fac acest lucru, însă nici nu refuzam categoric, tocmai pentrucă doream să asigur plecarea lui Vișoianu în străinătate. Având în vedere prețul pe care-l puneau pe plecarea mea în străinătate, am uzat de argumentul că voiu refuza să plec atâta vreme cât dl. Vișoianu, care se simțea amenințat de unele presiuni în legătură cu procesul Cretzianu, în care nu voia să ia o atitudine împotriva lui Cretzianu, mai era aci. Așa dar, am condiționat propria mea plecare de plecarea d-lui Vișoianu. In acest fel am obținut ca dl. Vișoianu să plece, ceea ce s'a și întâmplat. Această plecare am tratat-o cu Holm și Hamilton. .

PRESEDINTELE : Cum a plecat Vișoianu ?

ACUZATUL : Cu un avion militar american. Nu cunosc condițiile exacte.

PRESEDINTELE : Unde a plecat ?

ACUZATUL : După câte știu, întâi la Viena, de acolo la Frankfurt, cu escală la Heidelberg și de acolo a ajuns în Elveția.

PRESEDINTELE : In ce privește plecarea lui Niculescu Buzești, ați dat vreun ajutor efectiv ?

ACUZATUL : Nu.- Această plecare s'a făcut în condițiuni asemănătoare, descrise de altminteri de Styrcea în declarațiile dela instrucție și despre ea n'am aflat efectiv decât după ce s'a efectuat. N'am avut nici un rol. Bineînțeles eram la curent cu intențiunea sa de a pleca din țară și n'am lipsit de a-l încuraja în această direcție.

PRESEDINTELE : Inainte de plecarea lui Niculescu-Buzești din țară i s'a dat vreun mandat ? Cine i-a dat acest mandat ?, ce cuprindea și cine l-a redactat ?

ACUZATUL :Mandatul acesta a fost redactat de mine potrivit înțelegerii ce avusesem înainte de plecarea Dlui Buzești, cu dsa în sensul că în calitatea sa de colaborator apropiat a dlui Maniu, dl. Niculescu Buzești era calificat să reprezinte vederile d-lui Maniu în străinătate.

Acest mandat cuprindea în esență o recomandare a dlui Buzești către prieteni din străinătate și dlui Maniu, în sensul că dsa reprezintă vederile dlui Maniu și este calificat a se pronunța în numele dsale în eventualitatea în care nu s'ar putea comunica direct cu dl. Maniu. Acest mandat l-am redactat eu, l-am bătut eu însumi la mașină într'un singur exemplar. Am făcut să parvină dlui Maniu acest exemplar pe care dsa l-a semnat, iar

apoi am făcut să parvină acelaş exemplar d-lor Brătianu şi Titel Petrescu. Dl. Dinu Brătianu a semnat şi dsa. ....

PRESEDINTELE : Prin cine a ajuns la dnii Brătianu şi Titel Petrescu?

ACUZATUL : La amândoi cred că a fost dus de colaboratorul şi prietenu meu, dl. Camil Demetrescu, care însă în aceste împrejurări lucra în numele meu fiindcă eu nu mă puteam deplasa din x cauza infirmităţii mele. -

PRESEDINTELE : Dar l-aţi trimis d-lor Brătianu şi Titel Petrescu fără vreo înţelegere prealabilă ?

ACUZATUL : Dacă ar fi fost nevoie aş fi făcut apel la dl. Maniu ca să intervină pe lângă ei. Dar n'a fost nevoie.-

Dl. Brătianu a semnat menţionând că este de acord, iar dl. Titel Petrescu a semnat în josul unei fraze, prin care ruga pe dl. Niculescu Buzeşti să facă cunoscută poziţia partidului său partidelor socialiste din străinătate. Deci, din acest punct de vedere s'ar putea crede că dl. Titel Petrescu n'a aderat propriu zis la formula mandatului.

PRESEDINTELE : Dar Niculescu Buzeşti v'a arătat că luase contact cu Maniu şi se înţelesese cu el asupra acestui mandat ?

ACUZATUL : Mi.a spus că intr'adevăr Maniu căzuse de acord cu dânsul spre a-i da un asemenea mandat. Trebui să adaog însă că formula mandatului îmi aparţine. N'am discutat decât în linii generale în ce va consta acest mandat.

Formularea lui îmi aparţine.

PRESEDINTELE : Aţi primit datele dela dl. Maniu ?

ACUZATUL : Nu.- Dela dl. Niculescu Buzeşti. Dar aceasta înseamnă că dl. Niculescu Buzeşti discutase în prealabil cu dl. Maniu această chestiune.-

PRESEDINTELE : Cine v'a spus să trimiteţi dlui Brătianu şi Petrescu?

ACUZATUL : Mă înţelesesem în acest sens cu dl. Niculescu Buzeşti.

PRESEDINTELE : Prin urmare pornea dela Niculescu Buzeşti, care probabil că aranjase cu Maniu acest lucru ?

ACUZATUL : N'aş putea şti. Dl. Buzeşti se bucura de stima şi a dlui Brătianu şi a dlui Titel Petrescu. Este deci de conceput că putea să solicite direct semnăturile.

PRESEDINTELE : Minuta şi celelalte hârtii le-aţi primit dvs. în păstrare

ACUZATUL : Da.- Le-am primit şi ar fi urmat să le dau înapoi. Insă în interval s'a produs plecarea intempestivă. Hârtiile au rămas la mine şi n'am avut prilejul să le trimit în străinătate. Le-am pus într'o casetă pe care am încredinţat-o unui prieten , dlui Nicolae Popescu.

Cheia o ţineam eu, dar i-am încredinţat-o în două împrejurări. Dl. Popescu nu era la curent cu conţinutul casetei şi nici cu natura operaţiei.

PRESEDINTELE :Probabil că de aceea nu este aci !

ACUZATUL : Probabil că nu numai de aceea. Stiu că un alt prieten comun - sau mai exact un fost prieten comun - a făcut denunţul respectiv printr'o regretabilă laşitate, datorită cătuis s'a găsit ce s'a găsit. De altminteri , va apare aci ca martor. -

PRESEDINTELE : Dvs. aţi vizat mai multe texte. Vă aparţineau Dvs. ?

ACUZATUL : Da, textele pe care le-am vizat la cercetări îmi aparţineau

PRESEDINTELE : Textele pe care le-aţi văzut la cercetări vă aparţineau ?

ACUZATUL : Textele care erau închise în caseta încredinţată dlui Popescu îmi aparţineau mie.

PRESEDINTELE : Aţi organizat într'un fel oarecare scoaterea unor documente din Ministerul Afacerilor Străine de care aveaţi nevoie după ce aţi părăsit Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL : Imi permiteţi să vă întreb, dacă vă referiţi la documentele de care sunt acuzat ?

PRESEDINTELE : Tot despre cele de care se discută în actul de acuzare

ACUZATUL : In actul de acuzare se face menţiunea despre o serie de documente pe care le-aş fi sustras din aşa zisele arhive ale Palatului cu Mihai Antonescu, precum şi o serie de documente relative la actul dela 23 August. In această privinţă nu recunosc a fi sustras aceste documente. Recunosc că acestea le-am luat dela Minister, însă aceste documente erau destinate să-mi servească la elaborarea unor studii pe cari mă angajasem să le fac, în calitatea mea de membru pentru Comisia de Pace.

PRESEDINTELE : Le-aţi predat ?

ACUZATUL : Le-am înapoiat la Minister afară de cele cari îmi aparţineau în propriu, cele referitoare la actul dela 23 August.

PRESEDINTELE : Alte lucruri, alte copii depe telegrame, ştiri, nu vi-au parvenit dela plecarea Dvs. din Minister ?

ACUZATUL : Da, în această privinţă recunosc toate declaraţiile conform cu fapte ale colaboratorilor mei. In măsura în care este vorba de fapte reale şi nu de raţionamente fanteziste.

PRESEDINTELE : Telegrama la chestiunea celor 6 milioane Fr. elv., aţi trimis Dv. copii de pe actele oficiale spre a-i servi lui Cretzianu pentru procesul celor 6 milioane Fr. elv. ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Dacă l-aţi trimis pe Florin Roiu la misiunile străine şi anume la care cu nişte texte integrale ale Convenţiilor economice Româno-Sovietice din 1946/47 ?

ACUZATUL : Aci vă rog să-mi permiteţi să vă dau un răspuns complect. Activitatea mea, pentru care sunt chemat în judecată, s'a desfăşurat în special în legătură cu acţiunea românilor di din străinătate. Niciodată n'am fost preocupat de informarea misiunilor străine din România, cari au mijloacele lor proprii de a se informa şi aceasta cu atât mai mult, cu cât am înţeles că păstrez cu reprezentanţii acestor misiuni rapoarte de perfectă egalitate. N'am conceput de a face oficiul de informator al lor. Este posibil ca în câteva rânduri, două sau trei, să-i fi dat asemenea însărcinări dlui ROIU. Mai mult decât atât, mi s'a întâmplat chiar mie să remit un astfel de document, care de altfel nu avea nimic confidenţial, recentul memoriu al Dlui Tătărescu, pe care l-am transmis dlui Melbourne, pentrucă îl primisem în ziua când a venit să mă vadă. Eram informat de asemenea că dl. Florin Roiu comunica asemenea documente, când socotea că este nevoie, reprezentanţilor misiunilor americane şi engleze. S'ar putea interpreta că dl. Florin Roiu lucra, cum a declarat dl. Oprişan, la una din declaraţiile pe care el-a făcut în virtutea unui mandat general din partea mea. Cu rezerva pe care o cuprinde precizarea iniţială a răspunsului meu, sunt gata să admit că dl. Florin Roiu a lucrat în numele meu şi în această direcţie.

PRESEDINTELE : Vă reamintiţi c dl. Roiu a dus în numele Dvs. aceste convenţii ?

ACUZATUL : Recunosc .

PRESEDINTELE : La care din misiuni, engleză sau americană ?

ACUZATUL : Cred că la amândouă.

PRESEDINTELE : Ceea ce mă interesează pe mine este dacă recunoaşteţi sau credeţi că eraţi împuternicit s mai reţineţi asemenea documente din Ministerul din care nu mai aveaţi ~~drepturi~~ o calitate oficială. ?

ACUZATUL : In această privinţă aş ţine numai să remarc că pe lângă condiţiunile, cel puţin discutabile, din care am fost eliminat din cariera diplomatică, am luat circumstanţă de netăgăduit faptul, că se vorbea de documente cari în general, deşi aveau un caracter oficial, o circulaţie publică. Aş vrea să ştiu cine din Bucureşti n'a văzut textul Convenţiei româno-societice, sau textul memoriului dlui Tătărescu ? Cu această precizare recunosc că în principiu n'aş fi avut acces la aceste documente.

PRESEDINTELE : Dacă eraţi încunoştiinţat adeseori de către acuzaţii FLORIN ROIU şi OPRIŞAN de cuprinsul unor anumite telegrame cifrate care erau în Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL : Da. Cu precizarea, că în ce priveşte comunicările acestor telegrame între ei dela Oprişan şi dela Lăzărescu la Florin Roiu, acest lucru nu avea nimic nefiresc între funcţionarii aceluiaş departament şi pe de altă parte era firesc ca eu să nu fi pierdut orice interes relativ la chestiuni legate de ceea ce a fost profesiunea mea şi ca să le discut cu foştii mei colaboratori când am avut prilejul.

PRESEDINTELE : Dacă aţi trimis pe Roiu să predea tot unei misiuni străine protocolul încheiat între Guvernul Român şi cel Bulgar şi între Guvernul Român şi Guvernul Iugoslav din 1947 ?

ACUZATUL : Nu-mi amintesc, dar cred că da. Eu nu mă ocupam de aceste detalii, nu am trimis aceste documente prietenilor mei din străinătate.- Dacă dl. Roiu le-a dat unor misiuni străine, nu ştiu.- Este posibil.- Ca şi de altfel toate celelalte documente pe care le procuram. Eu accept această declaraţie, pentrucă sunt hotărît să acopăr pe colaboratorii mei atâta vreme cât este vorba de fapte exacte. Aceste remiteri de documente către misiunile dtrăine se făceau cel mult cu ştiinţa mea.

PRESEDINTELE : In 1947 aţi predat lui Ion Mihalache o lucrare în legătură cu Dunărea. -

ACUZATUL : Am împrumutat-o.

PRESEDINTELE : V'aţi ocupat şi indirect a face legătura între acuzatul Iuliu Maniu şi grupul trădătorilor din străinătate ?

ACUZATUL : Am făcut într'adevăr legătura între Iuliu Maniu şi grupul din străinătate pe care îmi permit a-l numi al

patrioţilor din străinătate.-

PRESEDINTELE : Actul de acuzare le zice trădători .

ACUZATUL : Eu nu pot accepta această calificare.-

PRESEDINTELE : In cadrul acestor preocupări aţi înmânat lui Iuliu Maniu anumite scrisori din partea lui Gafencu, Niculescu-Buzeşti, Cretzianu şi Vişoianu ?

ACUZATUL : Nu toate.-

PRESEDINTELE : (către grefier ) In cadrul acestei preocupări, recunosc că am predat lui Iuliu Maniu anumite scrisori adresate de către Niculescu-Buzeşti, Vişoianu, Cretzianu, Davila.

ACUZATUL : Cred că şi Davila.

PREŞEDINTELE : Dar invers acum, din partea lui Maniu aţi transmis în străinătate acestora ceva scrisori ?

ACUZATUL : Mai rar scrisori, cât copii de pe memoriile pe care le înainta.

PRESEDINTELE : (către grefier) Recunosc totodată că am transmis şi din partea lui Maniu către cei din străinătate, dacă nu scrisori ......

ACUZATUL : Si una-două scrisori.

PRESEDINTELE : Una-două scrisori şi memorii adresate cui,guvernelor străine ?

ACUZATUL : Da, sau Majestăţii Sale Regelui sau Guvernului. Cunoscutele memorii de protest.

PRESEDINTELE : Dvs. personal ce legături aveaţi cu grupul din străinătate ?

ACUZATUL : Legături de prietenie personală, uneori foarte strânse.

PRESEDINTELE : (către grefier) Cu grupul din străinătate aveam legături de prietenie personală şi afinităţi de idei. Poţi să ne spui care erau căile prin care ajungea corespondenţa din străinătate la Dvs. şi dela Dvs. în străinătate ?

ACUZATUL : Am indicat în declaraţiile mele la instrucţie.

PRESEDINTELE : (către grefier) Am indicat la instrucţie căile prin care ajungeau scrisorile. (către acuzat) Dar eu şi dnii judecători nu cunoaştem, pentrucă nu aveam voie să cunoaştem dosarul înainte.

ACUZATUL : Aţi fi fost îndreptăţiţi să amânaţi desbaterile.

PRESEDINTELE : Legea ne opreşte. Dacă nu ne-ar opri legea de a cunoaşte înainte dosarele, le-am frunzări noi.

ACUZATUL : Aceste căi au fost acelea pe care mi le-au putut pune la dispoziţie diferiţi reprezentanţi ai Misiunei Americane

cu care aveam legături de prietenie.

PRESEDINTELE : (către grefier) Legăturile se făceau prin cei din misiunile streine, adică anglo-americani.

ACUZATUL : Tin să precizez că era vorba de un serviciu amical, în cadrul căruia ei nu luau cunoştinţă de conţinut.

PRESEDINTELE : Dar legătura dintre Maniu , Dinu Brătianu şi Titel Petrescu prin cine o menţineaţi, legătura aceasta ce o făceaţi din când în când ?

ACUZATUL : Până anul trecut am făcut-o direct. In urmă făceam apel la serviciile prietenilor mei, care au făcut de fapt oficiul de cutie de poştă între mine şi şefii de partide. Aceasta vrea să spună că .......

PRESEDINTELE : Prin cine se făceau aceste relaţii ?

ACUZATUL : Prin dl. Radu Niculescu Buzeşti şi Camil Demetrescu.

PRESEDINTELE : Dta recunoşti că ai primit o serie de scrisori dela Vişoianu şi Cretzianu ?

ACUZATUL : Da, sunt la dosar vizate. Eu n'am văzut acest dosar, deşi aş fi avut nevoie de el, dar nu mi.a fost posibil să-l obţin, aşa că nu vă pot răspunde cu titlul de detaliu, ci numai cu titlul de principiu.

PRESEDINTELE : Scrie aci "Dragă Pichi......." e la pagina 140-141, semnată Buzel . Cine e ?

ACUZATUL : Dl. Grigore Niculescu Buzeşti. Sun scrisorile mele.

PRESEDINTELE : Apoi dela Genova.

ACUZATUL : Dela Geneva. Aţi pronunţat numele lui Davila, de aceea nu eram sigur.

PRESEDINTELE : (către grefier) Recunosc scrisorile aflate în dosar dela pag. 237-255.

ACUZATUL : Mă încred în Dvs.

PRESEDINTELE : Aveţi dosarul aci, puteţi să vă uitaţi. E iarăşi important acum să ne spuneţi dacă această notă, care a fost sustrasă - cum zice actul de acuzare - dela Ministerul Afacerilor Streine, este delegrama aceea, o ştiţi, dela Ică Antonescu, în legătură cu Maniu, prin care Maniu spune că a încunoştiinţat deja despre formarea Blocului Partidelor Democrate în 1944 pe Ică Antonescu.

ACUZATUL : Prin care Mihai Antonescu spune că a fost încunoştiinţat.

PRESEDINTELE : (către grefier) Recunosc nota aflată la dosar la fila 228 şi care a fost găsită la mine.....

ACUZATUL : Nu chiar la mine......

PRESEDINTELE : In care scrie : "Nota ce mi-aţi transmis-o, am comunicat-o dlui Maniu, care ne-a încunoştiinţat că Blocul Partidelor Democrate s'a constituit P.N.T., din P.N.L., social-democraţi şi comunişti şi e condus de preşedinţii acestor partide". Vasăzică Maniu spunea încă înainte cu mult despre înfiinţarea acestui grup, ca la un moment dat germanii să afle şi toată afacerea care s'a săvârşit la 23 August să se ducă pe copcă.

ACUZATUL : Concluziile acestea nu-mi aparţin.

PRESEDINTELE : Imi aparţin mie.
Procurorii au vreo întrebare ? (către acuzat).
Dacă sunteţi obosit, puteţi sta jos.
(către procurori) dar conclu ent.

PROCURORUL : ......
Dle Preşedinte, acuzatul să precizeze dacă la consfătuirea avută în casa surorii inculpatului Ion Mocsony şi ulterior în casa Stirbey, s'a hotărît cine anume trebue să plece în străinătate.

ACUZATUL : Nu pot să-mi reamintesc.

PROCURORUL: Dar nu-şi reaminteşte că s'a afirmat în timpul discuţiei că trebue să plece şi acuzatul Mihalache ?

ACUZATUL : Nu, categoric nu.

PROCURORUL : Altă întrebare . Stie că a plecat şi Ioana Bujoi în străinătate ? Ce calitate a avut ea la consfătuire ?

ACUZATUL : De secretară stenografă.

PROCURORUL : Dece a plecat în străinătate ?

ACUZATUL : Presupun că pentrucă cei doi ofiţeri americani erau preocupaţi de ideia că în ţară să rămână cât mai puţine persoane la curent cu această chestiune, al cărei caracter era cât se poate de confidenţial.

PROCURORUL : Acuzatul ştie că, cu toate că se luaseră toate măsurile ca această plecare să se petreacă în cel mai strict secret, totuşi adjutantul generalului american Shuyler la Frankfurt ......

PRESEDINTELE : Asta nu. Altă întrebare.

PROCURORUL : Dacă atunci când au plecat din ţară Hall şi Hamilton s'au dus la acuzat şi i-au cerut o scrisoare ?

ACUZATUL : Da. Această chestiune e lămurită prin declaraţiile date la instrucţie.

PROCURORUL : Ce-aţi scris ?

ACUZATUL : Am scris că am fost foarte satisfăcut de concursul primit

 77. 17

din partea celor doi ofiţeri americani în vederea asigurării plecării lui Buzeşti şi Vişoianu şi că din partea mea sau a celorlalţi prieteni ai mei la curent cu discuţia noastră, n'o să se producă nici o indiscreţie în această privinţă.

ALT PROCUROR : Dacă acuzatul cunoaşte "memorandum-ul".

ACUZATUL : Da.

PROCURORUL : Sti că există un aranjament care prevedea că acela care va merge în străinătate să aibe o scrisoare de împuternicire ?

ACUZATUL : Da.

PROCURORUL : Recunoaşte acuzatul că a scris singur acest mandat ?

ACUZATUL : Am recunoscut înainte.

PROCURORUL : Există vreo legătură între mandatul lui Niculescu - Buzeşti şi celălalt ?

ACUZATUL : In principiu , există prezumţia că ar fi acelaş mandat. Aceasta nu înţeleg să exprim decât sub rezerva confirmării de către dl. Iuliu Maniu.

PROCURORUL : Atunci acest memorandum nu este numai în parte iniţiat, ci în parte este concretizat ?

ACUZATUL : Concluzia mi se pare exagerată.
Vreau să fac o rectificare în ceea ce priveşte un pasagiu important din actul de acuzare.

PRESEDINTELE : Asu ra actului de acuzare nu este nevoie, pentrucă în actul de acuzare au scăpat unele lucruri. Puteţi vorbi însă, dacă aveţi ceva de spus în legătură cu declaraţia pe care aţi făcut-o.

ACUZATUL : Dar mă tem să nu se creieze o confuzie care nu mi-e plăcută. Nu mi s'a pus nicio întrebare în legătură cu chestiunea la care mă refer, în legătură cu chestiunea dacă dl. Maniu era la curent cu negocierile dlui Niculescu-Buzeşti cu cei doi ofiţeri americani.

PRESEDINTELE : V'am pus eu această întrebare.

ACUZATUL : Dar n'am avut prilejul să fac această rectificare.

PRESEDINTELE : Dacă aveţi ceva de spus în legătură cu declaraţia Dvs. puteţi spune .

ACUZATUL : In legătură cu textul unei declaraţii scrise.

PRESEDINTELE : Ce aţi scris ?

ACUZATUL : Am scris că pot preciza elementele de fapt pe care îmi întemeiam convingerea ce mi s'a cerut să exprim, că dl. Maniu a fost pus la curent de dl. Buzeşti cu aceste negocieri. Actul de acuzare spune că am pretins să dovedesc faptul, că dl. Maniu era la curent cu înţelegerea secretă.

PRESEDINTELE : Eu am eliminat din întrebările mele această chestiune. Noi reţinem ceea ce ai scris în declaraţia dtale.

ACUZATUL : Doream să spun, că am înţeles să exprim o convingere personală, sub rezervă că ea va fi confirmată sau infirmată de dl. Maniu. Nu am înţeles să furnizez o dovadă contra dlui Maniu , ci să exprim o convingere.

AV. IONEL TEODOREANU: D-le Preşedinte, v'aş ruga să puneţi acuzatului următoarea întrebare în legătură cu afirmarea pe care a făcut-o dsa şi anume :Oprişan mi-a fost colaborator, dar nu prieten ".

ACUZATUL : Când am afirmat acest lucru ?
Am afirmat că Oprişan n'a lucrat în subordinele mele.

AV. I.TEODOREANU: Acest lucru este secundar. Eu vreau să ştiu ce fel de colaborare a fost ? Care este înţelesul acestei colaborări ? Este pentru activitate ustensibilă, oficială, sau pentru activitate ustensibilă ?

ACUZATUL : Este o confuzie rezultată din actul de acuzare, care vorbeşte de calitatea mea de şef în cadrul oficial al Ministerului, al colaboratorilor mei. Eu, când îi numesc colaboratori, înţeleg în cadrul acţiunii pentru care sunt chemat în faţa Tribunalului.

AV. I. TEODOREANU : Dsa vede o nuanţă discriminatorie între felul cum colabora de pildă Florin Roiu şi felul cum colabora Oprişan. Este o nuanţă, sau cuvântul de colaborare se aplică în mod omogen unora şi altora ?

ACUZATUL : Nuanţa s'a observat mai ales în felul cum au dat ei declaraţii la instrucţie. Evident, că Oprşan mi-a fost un colaborator mult mai sporadic şi mai puţin important decât Roiu.

AV. I. TEODOREANU : Rog să se consemneze acest lucru .
A treia întrebare: De câte ori a dat direct o informaţie Oprişan dlui Pogoneanu ?

ACUZATUL : Sunt convins că atât de rar, încât la instrucţie nu mi-am amintit să fi primit informaţii dela Oprişan.

AV. I. TEODOREANU : Crede dl. Pogoneanu că Oprişan cunoştea finalitatea folosinţii acestor informaţii pe care era solicitat să le dea ? Era Oprişan în măsură să cunoască această afinitate ? Sau era numai o conversaţie între foştii colaboratori ai Ministerului ?

ACUZATUL : Erau conversaţii amicale între foşti colaboratori.

AV. I. TEODOREANU : In legătură cu acea arhivă, dl. Pogoneanu a dat precizări foarte riguroase, de care am luat act, dar aş

vrea să știu dacă era la Minister depozitarul măcar formal al acestei arhive ?

PRESEDINTELE : Vă rog, când puneți întrebarea acuzatului, să vă adresați prin mine.

AV. I. TEODOREANU : Femeile mi-au dat această deprindere, ca atunci când le vorbesc, să le privesc. In viitor voiu vorbi ca la telefon, prin Dvs.

ACUZATUL : La Minister nu era un depozitar. Aceste arhive aparțineau Ministerului.

AV. I. TEODOREANU : Am pus întrebarea aceasta : Aceste acte depuse de dl. Pogoneanu într'o cameră, prin ce operație erau scoase ?

ACUZATUL : Avea Roiu un dulap în care se păstrau aceste lucruri . In principiu, n'am avut multe lucruri depuse la Minister. Ceea ce s'a înapoiat la Minister, s'a înapoiat prin arhivă.

AV. I. TEODOREANU : Oprișan avea un rol concretizat în scoaterea din Minister a acestor acte ?

ACUZATUL : Nu.

PRESEDINTELE : Ne-am lămurit asupra lui Oprișan și știm cine a ținut aceste documente și unde era cheia. Cheia nu era la Oprișan.

AV. I. TEODOREANU : Dacă Dv. v'ați lămurit, suntem și noi lămuriți.

ACUZATUL : In legătură cu această chestiune aș ține să precizez, că înțeleg să-mi asum întreaga răspundere pentru faptul de a-i fi determinat să colaboreze cu mine în această direcție.

PROF.AV. MANOLESCU : O singură întrebare : Dacă în toată activitatea acuzatului, pentru care este chemat aici, a conlucrat vreodată, a întâlnit personal, sau a întâlnit pomenirea numelui lui Carandino ?

ACUZATUL : Nu.

PRESEDINTELE : (către grefier )Nu am întâlnit niciodată numele lui Carandino și nici persoana lui.

PROF. MANOLESCU : Cu precizarea, dacă în raporturile acuzatului și în corespondența lui cu românii din străinătate, va fi întâlnit numele lui Carandino ?

ACUZATUL : Niciodată.

PRESEDINTELE : (către grefier ) Numele lui Carandino nu l-am întâlnit niciodată în corespondența din țară și străinătate.

AV. ...... Domnule Preşedinte, acuzatul Pogoneanu a recunoscut că minuta pe care aţi citit-o, corespunde adevărului. Hotărîrea acuzaţilor Niculescu-Buzeşti şi Pogoneanu de a face organizaţie subterană în România, a primit vreun început de executare concretizată ?

PREŞEDINTELE : Această întrebare o vom pune noi la timpul potrivit. Rog puneţi altă întrebare.

AV. ...... Pogoneanu a comunicat această hotărîre pe care o luase cu americanii, vreunuia din acuzaţi ?

POGONEANU :Niciodată. Si deăsemenea nu a fost vorba de o hotărîre, ci de nişte conversaţii şi de un plan fără urmare.

AV........ Binevoiţi a dicta răspunsul.

ACUZATUL : Vă pot asigura că va fi redat exact în această formă.

AV........ Raporturile acuzatului Pogoneanu cu acuzatul Niculescu - Buzeşti au fost de aşa natură încât acuzatul Pogoneanu să fie în măsură să spună, dacă Niculescu-Buzeşti a făcut vreodată această comunicare către vreuna din persoanele ce se găsesc pe banca acuzaţilor ? Cu alte cuvinte, vreau să ştiu dacă Buzeşti a comunicat vreunui acuzat textul acestei minute ?

ACUZATUL : Nu pot face afirmaţii în măsura în care sunt întrebat dacă ştiu acest lucru, dar pot exprima bănuiala că dl. Maniu va fi fost pus la curent, dar numai în măsura în care dsa va confirma că această ipoteză este exactă. Dacă dsa o va infirma, înseamnă că m'am înşelat şi convingerea mea nu era exactă .

PREŞEDINTELE : Pe cine apăraţi Dvs. ?

AV........ Pe Ile Lazăr .

PREŞEDINTELE : Puneţi atunci întrebări directe în legătură cu Ilie Lazăr.

AV. ...... Acest proiect de organizare al unor formaţiuni subversive, alcătuielte trăsura de unire între diverse comploturi din ţară şi americani. Or, cum Ilie Lazăr este acuzat că a fost personagiul care a patronat existenţa acestor organizaţii subversive, pentru mine are importanţă dacă dela acuzatul Pogoneanu s'a difuzat şi a ajuns la Ilie Lazăr această chestiune .

PREŞEDINTELE : Atunci puneţi această întrebare atât de simplistă. Nimeni nu v'a ales apărătorul tuturor inculpaţilor. Dacă nu puneţi întrebări pentru apărarea clientului Dv. Ilie Lazăr, vă iau cuvântul.

AV........ Este dreptul Dvs. să-mi luați cuvântul, dar este dreptul meu să-l apăr pe Ilie Lazăr cum cred.

ACUZATUL : Nu știu și nu cred ca dl. Ilie Lazăr să fi avut vreodată cunoștință de acest document.

AV....... Aceasta este credința acuzatului, nu știu dacă este și a Dvs., domnule Președinte. Eu vreau să știu mai mult.

Presedintele : Până acum nu l.am ascultat pe Ilie Lazăr, așa cu nu pot avea nicio convingere .

AV....... Intrebarea mea este următoarea : Discuțiile pe care le-au avut acuzații Rădulescu Pogoneanu și Niculescu-Buzești cu americanii, au fost comunicate de Niculescu-Buzești vreunuia din acuzații prezenți ?

PRESEDINTELE : A fost comunicată lui Ilie Lazăr ?

ACUZATUL : Sunt convins că nu. Nu pot afirma mai mult.

AV. ...... A rămas ca Dvs. să stabiliți, dacă aceste discuții au intrat într'o fază de executare materială ?

PRESEDINTELE : Puneți întrebarea în legătură cu Ilie Lazăr exclusiv.

AV. .......Nu mai am nicio întrebare.

ALT AVOCAT.(al acuzatului Serdici) Acuzatul Pogoneanu a luat contact în mai multe rânduri , pentru scopurile pe care le urmărea, cu Maniu. Intrebarea mea este următoarea : Care sunt oamenii politici din jurul lui Maniu,cu care a luat contact, atunci când nu se putea duce personal să vorbească cu Iuliu Maniu ?

ACUZATUL: Declar că nu l-am cunoscut niciodată pe Vasile Serdici.

AV.......(acuz. Serdici). Oprișan a spus :" Am auzit și alte nume la dl. Pogoneanu.ex.care ar fi luat contact cu Serdici de pildă și Penescu"- Aceasta am introdus textual.

AV....(lui Em. Lăzărescu) In legătură cu acuzatul Emil Lăzărescu, dacă în cursul anului 1947 venea des sau rar, acuzatul Lăzărescu la Pogoneanu.

ACUZATUL : Foarte rar, pentrucă raporturile noastre se răciserăși pentrucă nu voia să conlucreze cu mine.-

AVOCATUL : Când s'a trecut ridicare arhivei dela Minister lui Pogoneanu, înainte sau după părăsirea Ministerului ?

ACUZATUL : Inainte, cât și după părăsirea Ministerului.

PRESEDINTELE : (către grefier) Arhiva a fost ridicată dela Minister, atât înainte, cât și după părăsirea Ministerului de către mine.-

ACUZATUL : In mod formal, în orice caz eram membru al Comisiei pentru Pace.

AVOCATUL : Ce numeşte dl. Pogoneanu încetarea de a mai fi în Minister ?

ACUZATUL : Mă refer la situaţia de fapt, care m'a lăsat, după cum spune actul de acuzare, fără profesie. Legal, aş putea cel mult să mă refer la punerea în disponibilitate, în toamna anului 1946, printr'o decizie antidatată şi care mi s'a comunicat în primăvară 1947.- Aceasta a doua hotărîre era de altminter, după modesta mea părere, ma legală. Aceasta era de altfel efectul unei răzbunări personale.-

AVOCATUL : Dacă Emil Lăzărescu ştia de existenţa comitetului secret şi scopurile lui ?

ACUZATUL : Emil Lăzărescu n'a cunoscut scopurile urmărite de mine şi dintre toţi cei cu care am colaborat, este unul de care îmi pare cel mai rău, pentrucă l-am antrenat în afara voinţei lui.-

AV. BIRNBERG : Pentru col. Stoica aceeaşi întrebare. Stie dl. Pogoneanu dacă col. Stoica a avut vreo legătură cu vreun străin în această chestiune, sau în oricare alta.

ACUZATUL : Pe colonelul Stoica nu l-am cunoscut şi nu-l cunosc. De existenţa lui am aflat în arestul Siguranţei.

AVOCATUL (lui Florin Roiu) La acele consfătuiri participa şi Florin Roiu şi dacă în aceste consfătuiri era consultat în hotărîrile luate şi-şi dădea vreo părere în această privinţă ?

ACUZATUL : Răspunsul meu este negativ şi el serveşte pentru a infirma toate declaraţiile date la instrucţie de Florin Roiu.

AVOCATUL : In legătură cu activitatea acuzatului, dacă a fost vorba de plecarea lui Penescu în străinătate ?

ACUZATUL : Nu, n'a fost niciodată vorba.

AVOCATUL (colonelului Stătescu) Dacă cunoaşte, sau ştie personal, din vedere sau din auzite, despre activitatea de autor sau colaborator al lt.col. Stătescu la planul de organizare militară.

ACUZATUL : Nu , de existenţa lui am aflat doar în arestul Siguranţei, iar din faptele ce i se impută, din actul de acuzare.

AVOCATUL (lui Camil Demetrescu) Vă rog să întrebaţi pe acuzat, care a fost rolul şi activitatea efectivă a acuzatului Camil Demetrescu ?

ACUZATUL : Camil Demetrescu era un foarte bun prieten personal al meu. Dat fiind infirmitatea mea, care-mi face grea deplasarea, am fost adus în diverse împrejurări , să-l rog să-mi facă diferite servicii, în care apărea ca un reprezentant al meu

Răspunderile dlui Demetrescu sunt deci ale mele .-

AVOCATUL : A luat parte la consfătuiri, a activat în această grupă ?

ACUZATUL : Nu , ne întâlneam ca prieteni. El era prieten personal cu fiecare din noi, dar nu avea un rol personal şi n'a luat parte la nicio consfătuire cu ofiţerii americani şi n'a cunoscut asigurarea plecării lui Buzeşti şi Vişoianu.

AVOCATUL : Cu privire la ridicarea arhivei dela Minister, sunt acuzaţi cari au arătat că această ridicare s'a făcut în trei rânduri. Dacă, într'adevăr această ridicare s'a făcut în trei rânduri şi cum participa Camil Demetrescu ? adică, care a fost activitatea lui Camil Demetrescu la ridicarea arhivei ?

ACUZATUL : L-am rugat să se ocupe de plasarea unor hârtii, după ce aceste hârtii se aflau la mine.

AV. PARASCHIVESCU BALACEANU : Să întrebaţi pe acuzat dacă mandatul dat acuzatului Niculescu Buzeşti era opera Partidului Naţional-Ţărănesc.- Cum s'a realizat ideia în mintea acuzatului , ca acest mandat să fie iscălit şi de ceilalţi doi şefi de partide ?

ACUZATUL : Am conceput acţiunea pe care am desfăşurat-o ca situânduse pe un plan naţional. Legăturile mele cu partidele politice şi în special cu Iuliu Maniu, au avut loc în calitatea lor de personalităţi fruntaşe şi reprezentative ale naţiunei. Nu mi-am pus problema unei activităţi partizane în consecinţă. Pentru mine problema nu era aceea a dlui Maniu şi Partidului Naţional-Ţărănesc, ci ai celor trei şefi ai partidelor de opoziţie, în calitatea lor de reprezentanţi ai opiniei publice rom ne.

AVOCATUL : Să se consemneze, domnule Preşedinte, stărui în întrebarea aceasta. Am întrebat cum s'a realizat ideia în mintea acuzatului ? A ştiut acuzatul de un concert între reprezentanţii celor trei partide pentru noua politică pe care voia s'o instaureze ?

PREŞEDINTELE : V'am întrebat şi eu cum s'a ajuns la ideia de a colabora cu Brătianu şi Titel Petrescu ?

ACUZATUL : Prin similitudinea de situaţii a partidelor de opoziţie, cel puţin în momentul deschiderii anchetei. Este uşor de explicat că nişte formaţii politice, având ca prim scop de principiu examinarea schimbării formaţiei guvernamentale actuale şi suferind sub formele cunoscute, replica acestei formaţii guvernamentale , era firesc să

fie solidară. Această solidaritate există în fapt.
Ea există şi în conştiinţa opiniei publice. Nici un moment nu mi-am pus problema obiecţiilor care ar exista ca o formă oarecare, de reprezentanţii acestor trei şefi.-

AVOCATUL : Nu mă mulţumesc cu o explicaţie logică. Dacă cunoaşte vreun început de concert asupra acestor trei partide cu privire la acest mandat.

ACUZATUL : Nu, dar colaborare în trecut.

AVOCATUL : Cum îşi explică acuzatul ideia şi redactarea unui mandat, care urma să fie semnat de celelalte două partide ?

ACUZATUL : In genere dl. Buzeşti şi într'o măsură mai mică eu, ne bucuram de increderea celor trei şefi de partide de opoziţie, pentru competenţa noastră în materie de politică externă. In consecinţă, un act redactat de unul dintre noi, a căror semnătură le era solicitată, avea destul sens să nu întâlnească obiecţiuni din partea lor.-

AVOCATUL : Dacă un atare mandat intră în practica actelor diplomatice sau au fost redactate de anumite nevoi speciele în proces.- Dacă acest mandat, opera P.N.Ţ. şi dat acuzatului Buzeşti, intră în practica normală a uzanţelor diplomatice, sau dacă a fost redactat de nevoi speciale, în legătură cu acest proces.

ACUZATUL : La data când mandatul a fost emis, nu se putea prevedea că acest proces va fi deschis.

PRESEDINTELE : Nu înţelegeţi, sau nu vreţi să înţelegeţi ?

ACUZATUL : Dacă vă referiţi la uzanţe, vă voiu răspunde că aceste uzanţe au dispărut şi este greu de stabilit ce este astăzi normal şi ce nu este în viaţa internaţională şi internă.

AVOCATUL : Aceasta înseamnă că acest mandat a fost redactat tot din nevoile faptelor prevăzute în acest proces. Mandatul a avut o raţiune.

ACUZATUL : A avut raţiunea de a reprezenta pe şefii partidelor de opoziţii în cadrul românilor din străinătate.
In măsura în care acest proces priveşte conversaţiile cu cei doi ofiţeri americani şi în special planul elaborat de dl. Buzeşti, rămâne să-mi exprim părerea în cursul apărării mele.-

Sedința se redeschide la ora 10.45

PRESEDINTELE : Să se introducă acuzatul Radu Niculescu Buzești.

- Este introdus acuzatul RADU NICULESCU BUZESTI.

PRESEDINTELE : Dv. sunteți frate cu acuzatul Grigore Niculescu ~~Buzești~~ Buzești ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Ați participat la alegerile din 1946 pe o listă a P.N.T. ?

ACUZATUL : Da. Am candidat pe listele P.N.Ț. din alegerile dela 1946.

PRESEDINTELE : De când este fratele Dv. în P.N.Ț ?

ACUZATUL : N'aș putea preciza exact de când, pentrucă n'a existat o înscriere formală a lui în P.N.T. Socotesc însă că ~~f~~ face parte din acest partid din a doua jumătate a anului 1945.

PRESEDINTELE : Ați colaborat împreună cu el la activitatea lui politică ?

ACUZATUL : Dacă aș spune "nu", ar fi inexact. Dacă aș spune "da" ar fi o inexactitate mai mică. Intr'o oarecare măsură am colaborat cu fratele meu la activitatea sa politică.

PRESEDINTELE : Cunoașteți cine erau colaboratorii cei mai apropiați ai lui Gr. Niculescu Buzești din Ministerul Afacerilor Străine ?

ACUZATUL : Colaboratorii cei mai apropiați ai lui Gr.Niculescu Buzești erau : Pogoneanu, Camil Demetrescu, Roiu . Ceilalți n'aș putea să-i numesc colaboratori apropiați. Menționez că numele redate de mine reprezintă oarecum o ordine de importanță în ce privește încrederea și gradul de intimitate.

PRESEDINTELE : Dvs. aveați ceva relațiuni cu ei ?

ACUZATUL : Până la plecarea fratelui meu am avut cu ei relațiuni exclusive de prietenie. După aceasta, cu Pogoneanu am avut și relațiuni care pot fi caracterizate ca fiind într'o anumită măsură de ordin politic, și într'o mult mai mică măsură cu Roiu.

PRESEDINTELE : Dar cu ceilalți/coacuzați , adică cu Oprițan, Lăzărescu etc. ați avut ceva relațiuni ?

ACUZATUL : Propriu zis relațiuni directe, nu.
I-am întâlnit în foarte scurte întâlniei - aș putea să le numesc"strângeri de mână" , în casa lui Pogoneanu. Prin urmare, întâlniri și legături de "bună ziua".

PRESEDINTELE : Ce membri ai misiunilor diplomatice străine şi a misiunilor militare aţi cunoscut şi prin cine ?

ACUZATUL : Interesează şi agenţii de presă ?

PRESEDINTELE : Interesează misiunile militare şi diplomatice.

ACUZATUL : Am cunoscut pe viceamiralul aerului Stephenson, englez, am cunoscut pe lt.col.B. Young, pe maiorul Hall, pe cpt. John Hall, pe lt. Hamilton şi pe consilierul Roy Melbourne.

Iată cum şi în ce măsură i-am cunoscut.

Pe Stephenson l-am cunoscut într'o întâlnire de aproximativ 15 minute în casa fratelui meu, unde venise pentru a cerceta nişte vinuri, cari îi plăceau, din pivniţele Styrbei.

Pe B. Young l-am cunoscut acum 10 ani, înainte de război, când era funcţionar al unei întreprinderi americane pentru utilaj petrolifer. Uzinele Reşiţa, unde eu eram inginer însărcinat la sectorul producţiei de utilaj petrolifer, era în colaborare contractuală cu firma la care lucra B. Young. După războiu, l-am întâlnit în cursul unei vizite pe care el a făcut-o la uzinele Reşiţa. L-am mai întâlnit odată pe stradă, puţin înainte de plecarea lui, în cursul anului acesta. Niciodată n'am avut cu el nici un fel de discuţie politică, - ca de altfel nici cu vicemareşalul Stephenson-.

Pe consilierul Melbourne l-am întâlnit în casa lui Pogoneanu, eu fiind acolo şi dl. Melbourne venind. La sosirea dlui Melbourne, după ce am fost prezentat, m'am retras pentru a-l lăsa pe Pogoneanu singur cu dl. Melbourne. Pe ceilalţi trei, maiorul Hall, cpt. Hall şi lt. Hamilton i-am cunoscut în următoarele împrejurări :

Fratele meu era la Predeal în cursul lunei August 1946, unde făcea o cură care îi era prescrisă de medici. Soţia lui era prea bolnavă într'un sanatoriu din Elveţia. La un moment dat, telegramele pe care le primea din partea soţiei sale, indicau o stare disperată. De altfel telegramele erau pesimiste, deja aproape cu două luni înainte, însă după o operaţie grea, care se efectuase, existau speranţe de însănătoşire, - ceea ce a permis fratelui meu să plece din Bucureşti şi să se ducă la Predeal, crezând că nu va mai fi

 87 87

necesară plecarea lui din țară. Totuși, imediat ce intervenisera complicațiile, fratele meu a încercat să obțină viza de plecare din țară. A primit asigurări din partea unor persoane foarte sus puse că se vor face toate diligențele pentru a se obține viza. Aceste promisiuni nu s'au soldat însă cu vreun rezultat timp de aproape două luni de zile. Când, la Predeal fiind, a primit înștiințarea că starea soției sale este disperată și că un desnodământ fatal poate surveni în orice moment, fratele meu a venit subit la București, după ce în trecere l-a luat și pe Pogoneanu dela Sinaia; acesta venea în București pentru un parastas al tatălui său. După primul moment al sosirii aci, fratele meu mi-a însușit hotărîrea de a pleca din țară . Cred că chiar în cursul aceleeași zile a sosit și dl. Ioan de Moçsony-Styrcea pentrucă fusesem pus în cunoștință, n'aș putea să spun de intenția fratelui meu, și el era la curent cu starea sănătății cumnatei mele și a venit pentru a găsi cuvinte de consolare la adresa fratelui meu în aceste momente dificile. Am petrecut momente foarte grele pentrucă fratele meu era într'adevăr disperat și noi toți la fel. De față era și Pogoneanu. A doua zi fratele meu a primit vizita dlui președinte Iuliu Maniu.- După această întrevedere fratele meu mi-a comunicat că i-a împărtășit dlui Iuliu Maniu hotărîrea sa fermă de a părăsi țara și că i-a vorbit dlui Maniu de necesitatea de a fi investit cu un mandat în străinătate.- Dl. Iuliu Maniu i-a promis acest mandat, după cum i-a promis și concursul de a obține semnătura pe acest mandat din partea celorlalți doi șefi din opoziție.

PREȘEDINTELE : Vă rog să mai scurtați.-

ACUZATUL : La câteva zile după această vizită a dlui Maniu, fratele meu a primit din partea dlui Styrcea indicația că doi ofițeri americani și anume : Maior Hall și lt. Hamilton și-ar fi exprimat dorința să-l cunoască. Dl. Styrcea credea că aceștia îi vor oferi fratelui meu și posibilitatea de a părăsi țara. Cunoștința făcută cu aceste două persoane s'a petrecut în jurul datei de 15-20 Septembrie în casa Stirbey și unde cei doi au venit seara la o întâlnire stabilită mai înainte, cam pe la orele 11.30.-

PREȘEDINTELE : Dar ce atribuțiuni aveau acești ofițeri în cadrul misiunii militare ?

ACUZATUL : Nu știu domnule Președinte.

PRESEDINTELE : Nu cunoaşteţi atribuţiunile lor ?
ACUZATUL : Nu.- Stiu că dl. Hamilton ar fi fost aghiotantul dlui general Shuyler.
PRESEDINTELE : Si ce s'a întâmplat ?
ACUZATUL : In camera mea a avut loc o întâlnire care a durat două ore.
PRESEDINTELE : Cine mai era acolo ?
ACUZATUL : In afară de fratele meu, dl. Styrcea şi eu.
PRESEDINTELE : Pogoneanu nu era ?
ACUZATUL : Nu.- Sigur. Mi s'a mai pus întrebarea dacă a fost Ioana Bujoi. Eu afirm că n'a fost. -
PRESEDINTELE : Când a avut loc întrevederea la Stirbey, când, la ce dată ?
ACUZATUL : Intre 15 şi 20 Septembrie 1946.
PRESEDINTELE : Inainte de a veni aceşti ofiţeri şi celelalte persoane, s'au luat oarecari măsuri de precauţiune la intrarea lor ? S'a intrat cum s'a intrat aci de către omenire ?
ACUZATUL : Nu.- Fratele meu probabil că convenise la cererea americanilor să se ia măsuri de discreţiune pentrucă ei nu vroiau să se ştie că au fost prezenţi în această casă.
PRESEDINTELE : Au intrat prin uşa principală ?
ACUZATUL : Nu, au intrat prin grădină, unde exista o uşă, pe unde în mod normal nu se intra.
PRESEDINTELE .- O parte din timp aţi luat parte şi Dvs. la aceste întrevederi ?
ACUZATUL : Da.- Fratele meu mi-a pretins să rămân seara acasă pentrucă ar fi necesar să cunosc pe aceşti doi ofiţeri americani cu care voiu putea păstra o legătură în cazul când fratele meu ar fi plecat.
PRESEDINTELE : Din această cauză ţinea fratele Dvs. să luaţi parte ?
ACUZATUL : Nu, ci să stau ca să-i cunosc. Ideia lui era ca, la sfârşitul convorbirei să mă cheme, să ceară consimţământul ofiţerilor pentru a mă lăsa în locul lui în timpul lipsei sale.
PRESEDINTELE : In timpul discuţiilor acestea aveau drept scop creiarea unei mişcări subterane subversive ?
ACUZATUL : Discuţiile purtau asupra acestui subiect, însă în timpul cât am fost de faţă, aveau înfăţişarea unei poziţii de opinie.-
PRESEDINTELE : In ce condiţiuni au plecat Vişoianu şi Niculescu - Buzeşti şi dacă aţi participat Dvs. la această plecare.

ACUZATUL : La plecarea fratelui meu n'am participat în nici un fel. Am știut numai că va pleca.-

PRESEDINTELE : Nu știați data, ci numai cu aproximație ?

ACUZATUL : Da, cu circa 3-4 zile, că în viitoarea săptămână se va produce plecarea.-

PRESEDINTELE : Condițiunile în cari a plecat , le cunoașteți ?

ACUZATUL : Da.- A plecat cu un avion american, ajutat fiind de pilotul John Hall, care este a treia persoană pe care am cunoscut-o.

PRESEDINTELE : Dar la plecarea lui Vișoianu ?

ACUZATUL : Am participat la această plecare.

PRESEDINTELE : Care a fost rolul Dv. ?

ACUZATUL : Rolul meu a fost următorul : cu prilejul discuțiilor avute cu cei doi ofițeri americani, se hotărîse și plecarea lui Pogoneanu. Această plecare era determinată în principal de dorința f atelui meu ca Pogoneanu să-și poată îngriji sănătatea în străinătate, pentrucă în țară nu exista nicio posibilitate. Dat fiind că eu participasem la discuțiile cu ofițerii americani într'o altă întrevedere decât aceea în palatul Stirbey, această dorință de a pleca Pogoneanu din țară, se împletea cu asentimentul ofițerilor americani, cari n'ar fi dorit ca dl. Pogoneanu să mai rămână după ce participase la discuții. Incurcătura era însă,că dl. Pogoneanu nu vroia să plece, pentrucă ar fi însemnat să lase pe mama lui singură aci, el fiind legat de o foarte mare dragoste filială.- Al doilea, fiindcă nutrea proecte de căsătorie și al treilea, fiindcă considera drept neloială plecarea lui atâta timp cât nu se putea aranja și plecarea colaboratorilor săi apropiați.
Al patrulea, condiționa plecarea lui de condițiunea prealabilă a dlui Constantin Vișoianu.

PRESEDINTELE : Cum s'a ajuns la plecarea lui Vișoianu ?

ACUZATUL : Vișoianu a aflat printr'o indiscreție, pe care nu mi-o explic, de plecarea fratelui meu și de condițiile în care a plecat și atunci a venit la Pogoneanu într'un moment în care nu se aștepta și i-a pus pe neașteptate întrebarea : Cum a plecat Niculescu - Buzești ? Pogoneanu și-a pierdut cumpătul și a spus tot. Atunci a avut loc o scenă dramatică, în cursul căreia Vișoianu i-a reproțat lui Pogoneanu că a reușit să facă în așa fel încât fratele meu să hotărască o plecare și să o pună în practică în timp atât de scurt, iar el nu reușea să plece, ajutat de

prieteni, nici în timp de 6 luni de zile. - Vişoianu se temea de siguranţa persoanei lui. Când eu am venit, l-am găsit pe Pogoneanu foarte mişcat şi sub impresia acestei întrevederi cu Vişoianu, pentrucă el avea o mare admiraţie pentru Vişoianu. Existau legături strânse de prietenie între Vişoianu, fratele meu şi cu mine, precum şi între familiile noastre care se cunoşteau de peste 40 de ani.- Am fost chiar eu mişcat de acest lucru şi când Pogoneanu mi-a comunicat hotărîrea lui de a se duce să convingă pe ofiţerii americani să-i facă posibilă plecarea lui Vişoianu, am găsit acest lucru foarte natural.

Pogoneanu s'a dus la ofiţerii americani, pot să spun, l-am dus, pentrucă l-am dus cu maşina fratelui meu, şi acolo, în prezenţa mea, a pledat ofiţerilor americani necesitatea ca Vişoianu să plece şi a condiţionat categoric plecarea lui proprie, de plecarea prealabilă a lui Vişoianu. Argumentul, cu care americanii au putut fi convinşi - pentrucă erau opuşi ideii - era faptul că Vişoianu ştia de felul în care se produsese plecarea fratelui meu. In faţa pericolului unei indiscreţii şi-au dat asentimentul.

PRESEDINTELE : Cine v'a adus pe Vişoianu ?

ACUZATUL : Eu eram prezent, pentrucă se putea întâmpla ca în cazul când americanii îşi dădeau asentimentul, Vişoianu să trebue să plece chiar în ziua aceea, şi cum eram cu maşina, eram gata. Nu s'a întâmplat aceasta, pentrucă posibilitatea plecării s'a oferit xu o săptămână mai târziu.

După o săptămână, ducându-mă la americani să întreb, dacă e determinată ziua plecării, mi s'a spus " Să vie Vişoianu chiar astă seară".

M'am dus la el acasă, unde l-am găsit - deşi mă aşteptam să nu-l găsesc - şi am spus că trebue să plece în seara aceea. După o oră a venit, l-am luat şi l-am condus în casa de pe str. W 11, Parcul Jianu. L-am lăsat acolo. Acesta e sfârşitul.

PRESEDINTELE : Aţi dus cumva lui Maniu spre semnare o împuternicire pentru fratele Dvs. ?

ACUZATUL : Da.-

PRESEDINTELE : V'a vorbit fratele Dvs. despre aceasta înainte de plecare ?

ACUZATUL : Da. Am dus spre semnare dlui Maniu o scrisoare de imputernicire. Aceasta este o poveste mai lungă despre care am vorbit înainte de plecarea fratelui meu , în două rânduri şi anume : prima oară după întrevederea care avusese loc între fratele meu şi Maniu imediat după întoarcerea fratelui meu dela Predeal - despre care începusem să vorbesc - şi a doua oară atunci când m'am despărţit de fratele meu înainte de plecarea lui.

PRESEDINTELE : Dar v'a spus că discutase mai înainte cu Maniu asupra acestei chestiuni ?

ACUZATUL : In ce sens ? In sensul că textul scrisorii fusese convenit cu dl. Maniu şi comunicat de fratele meu dlui Pogoneanu care trebuia să redacteze scrisoarea.

PRESEDINTELE : Dar cu aceasta ocazie i-aţi spus lui Maniu că fratele Dvs. avusese convorbiri mai îndelungate cu cei doi ofiţeri americani ?

ACUZATUL : Când i-am dus scrisoarea spre semnare dlui Maniu, dsa a cetit-o foarte atent şi a semnat-o. M'a întrebat :"Cum a plecat fratele Dvs. ? şi i-am spus : "Cu concursul american , al unor ofiţeri americani, cu care de altfel a avut îndelungate convorbiri înainte de plecare ". Scrisoarea de împuternicire am trimis-o ulterior, formează al patrulea cap de acuzare împotriva mea.

Aci s'a terminat convorbirea subit, pentrucă a intrat cred dl. Solomon. Era atunci fierbere cu stabilirea candidaturilor pentru organizaţia Capitalei şi nu putea sta nimeni mai mult de câteva minute.

PRESEDINTELE : Maniu nu v'a cerut nicio explicaţie ?

ACUZATUL : Nu, nici atunci, nici în întrevederile ulterioare.

PRESEDINTELE : Dar scrisoarea a semnat-o imediat ?

ACUZATUL : Da, fără nicio adăogire . Era deja bătută la maşină şi dl. Maniu şi-a pus semnătura.

PRESEDINTELE : Şi cui aţi transmis Dvs. acest mandat ?

ACUZATUL : Această scrisoare am dat-o dlui Camil Demetrescu ca să ia semnătura dlor Dinu Brătianu şi Titel Petrescu.

PRESEDINTELE : Cum s'a ajuns că ai mers şi la Dinu Brătianu şi la Titel Petrescu ? Din iniţiativa cui ?

ACUZATUL : Dle Preşedinte, am avut o misiune. L-am întrebat pe dl. Maniu, când a pus semnătura, dacă a discutat cu dnii

Brătianu şi Titel Petrescu în privinţa celorlalte două semnături, pentrucă fratele meu îmi spusese că vor fi trei semnături şi că dl. Maniu i-a promis că va interveni.

PRESEDINTELE : Discutase cu fratele în prealabil ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Aşa s'a ajuns deci. Acum se explică. (către grefier). Stiu că fratele meu discutase în prealabil cu dl. Maniu şi despre semnăturile care urmau să fie date de dl. Dinu Brătianu şi Titel Petrescu. Astfel se explică faptul că am dat scrisoarea lui Camil Demetrescu ca s'o semneze şi ceilalţi doi.

ACUZATUL : Aşa e.

PRESEDINTELE : Când s'a transmis mandatul agenţilor americani, cum s'au manifestat ei, cum au participat la primirea acestui mandat ?

ACUZATUL : Eu i-am dat această hârtie în plic pentru fratele meu lui Bill Hamilton. El n'a putut rezista tentaţiei şi m'a întrebat ce este. I-am spus " e o scrisoare de împuternicire pentru fratele meu". Atunci el mi-a cerut o traducere. I-am relatat oral textul, cum am putut, adică traducerea împuternicirii , la care el a fost entuziast şi a exclamat " aceasta înseamnă pline puteri, un mandat în alb !"

PRESEDINTELE : Ai avut o convorbire cu el apoi ?

ACUZATUL : Nu.

PRESEDINTELE : I-aţi cetit şi s'a terminat.
Altă întrebare : Aţi primit şi transmis lui Maniu ceva scrisori în străinătate dela fratele Dvs. şi prin cine le-ai transmis ?

ACUZATUL : O singură scrisoare din partea fratelui meu, din care se găsesc citate în actul de acuzare, care s'a cetit în şedinţa de eri.

PRESEDINTELE : Prin cine aţi predat-o ?

ACUZATUL : Am predat-o personal. V'aş ruga să nu-mi cereţi să precizez dacă am dat-o personal sau prin cineva.

PRESEDINTELE : Dar Pogoneanu v'a dat anumite acte, documente primite din străinătate pentru Maniu ?

ACUZATUL : Din partea lui Pogoneanu am transmis dlui Maniu numai tăieturi din gazetele străine şi buletine de ştiri ale agenţiei Rador, pe care Pogoneanu le primea cu regularitate.

PRESEDINTELE : După arestarea lui Maniu aţi mai avut ceva veşti dela

  

fratele Dvs. ?

ACUZATUL : Ca să nu fiu inexact, eu am mai primit concomitent cu o scrisoare dela fratele meu, o scrisoare a lui Cretzianu. Nu-mi era adresată mie , dar nu pot preciza dacă era adresată lui Pogoneanu sau dlui Maniu. In orice caz ţelul ultim era Maniu.

Vreau să fac o declaraţie de caracter general, care să nu fie interpretată cum nu trebue : dacă există vreo nepotrivire de nuanţă între ceeace am declarat la instrucţie şi ceea ce declar aci, se datoreşte faptului că la instrucţie făcând un efort continuu, am putut să-mi amintesc exact.

PRESEDINTELE : Dar menţineţi declaraţiile dela instrucţie, pentru a nu fi contradicţii. Este foarte bine că aţi făcut a această declaraţie. Răspundeţi dacă aţi avut ceva veşti dela fratele Dvs. după arestarea lui Maniu.

ACUZATUL : După arestare.....La ce dată s'a produs această arestare, pentrucă eu n'am mai căutat să-l văd pe Maniu dela 14 Iulie .

PRESEDINTELE : Eu întreb dacă aţi mai primit veşti dela fratele Dvs.

ACUZATUL : Dacă puneţi întrebarea dacă am primit înainte dau după arestarea , trebue să ştiu data arestării.

PRESEDINTELE : Maniu a fost arestat la 15 Septembrie. Intreb dacă după această arestare aţi mai primit ceva ştiri dela fratele Dvs.?

ACUZATUL : Am luat cunoştinţă dela Pogoneanu despre o scrisoare care îmi era destinată mie. Propun a se scrie "după arestarea dela Tămădău", pentrucă de atunci eu n'am mai putut vedea pe nimeni din partid.

PRESEDINTELE : De sigur că nu puteaţi. Pe noi ne interesează veştile care le-aţi primit după arestarea aceasta.

ACUZATUL : Am cetit la Pogoneanu o scrisoare adresată mie şi cu care nu ştiu ce s'a făcut.

PRESEDINTELE : Ce anume se arăta în scrisoarea aceea, vă aduceţi aminte ?

ACUZATUL : Ca chestiune de interes politic, ea cuprindea lucrurile următoare :fratele meu spunea, că deşi în trecut nu fusese de părere că ar trebui semnat pactul partidelor agrariene, acum, că pactul fusese deja încheiat de reprezentanţii partidelor din celelalte ţări, socotea că partidul Naţional _ ţărănesc nu putea să lipsească dela semnarea pactului.

PRESEDINTELE : Si atunci cerea un mandat special ?

ACUZATUL : Pentru ca să nu existe confuzie, el cerea ca un for al partidului să-i încredinţez un mandat special pentru a semna acest pact. Această scrisoare nu a parvenit nimănui.

PRESEDINTELE : Au cuvântul Dnii reprezentanţi ai Parchetului.

PROCURORUL : Două uşoare întrebări pentru lămurirea Parchetului.
Prima întrebare : Dacă acuzatul îşi poate aduce aminte dece la prima întâlnire cu Hamilton şi Holl a luat numai un timp parte la aceste discuţii ?

ACUZATUL : Pentrucă eu nu eram destinat să iau parte la discuţiile ce vor avea loc, ci trebuia numai să cunosc pe ofiţerii americani.-

PROCURORUL : Acuzatul recunoaşte autorizaţia dată în dosar ?

ACUZATUL : N'am terminat.- Din momentul când am fost invitat, înainte de terminarea discuţiilor, din când în când aveam impresia că se trânteşte o uşă sau trece o maşină..

PRESEDINTELE : Atunci făceaţi serviciul de pază.

ACUZATUL : In cazul că ar fi venit cineva, nu era să se deplaseze fratele meu, eu eram cel mai indicat s'o fac .

PRESEDINTELE : Dvs. făceaţi serviciul de pază pentrucă nu trebuia să pătrundă nimeni acolo.

ACUZATUL : Da.-

PROCURORUL : Altă întrebare : Dacă îşi aduce aminte la care ofiţer american a adus pe Pogoneanu pentru a discuta plecarea lui Vişoianu ?

ACUZATUL : Eu cred că era Holl.

PROCURORUL : Acelaş care luase parte la consfătuirea cu fratele lui Niculescu Buzeşti.
O ultimă întrebare : Ne poate spune nouă acuzatul ce interes aşa mare aveau americanii faţă de Pogoneanu, încât aceştia să fie obligaţi a-l transporta pe Vişoianu chiar fără voia lui, la cererea lui Pogoneanu ?

PRESEDINTELE : A răspuns acuzatul, ca să rămână cât mai puţine persoane din cele care luaseră parte la consfătuire.
Rog semnaţi declaraţia.
Să se introducă acuzatul Mocsony Styrcea.-

PRESEDINTELE : .... aţi cetit actul de acuzare şi l-aţi auzit cetit şi aici. Noi am formulat mai multe întrebări şi Dvs. sunteţi rugat să ne răspundeţi la fiecare din ele.
Pe care din acuzaţii de aici îi cunoaşteţi ?

ACUZATUL : Pe toţi, afară de dl. Penescu, Serdici şi col. Stoica şi Stătescu.

PRESEDINTELE : Pe Grigore Niculescu Buzeşti l-aţi cunoscut ?

ACUZATUL : Da, din toamna anului 1933 la Geneva. Eu fusesem numit la 1 Ianuarie 1934 reprezentantul României la Soc. Naţiunilor dela Geneva, şi dsa se găsea mai înainte ceva la Geneva la legaţie, ca secretar de legaţie. In felul acesta am fost trei ani împreună.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi activitatea lui Niculescu-Buzeşti după 23 August 1944 ? Stiţi ceva despre această activitate a lui ?

ACUZATUL : Dsa înainte de 23 August nu fusese membru în partidul Naţional-Ţărănescu. Atâta vreme cât eram la palat, adică până la 4 Noembrie 1944 când am demisionat din toate înaltele demnităţi pe care le ocupam la Palatul Regal, până atunci cunoşteam în toate detaliile activitatea politică, pentrucă fusesem un fel de observator oficios al Majestăţii Sale al primului Guvern, până ce au început să fie şedinţele normale.- In cele din urmă, după demisia dela Palat, eu am plecat la ţară şi m'am ocupat de interesele mele personale. Raporturile noastre au fost ocazionale şi numai când veneam la Bucureşti îl vedeam orintr'un bun prieten al meu şi atunci mă punea în curent în oarecare măsură, cu liniile mari ale politicei de opoziţie.-

PRESEDINTELE : Prin urmare, nu ştiţi nimic de activitatea lui Buzeşti după 23 August.-

ACUZATUL : Detalii nu cunosc până la întrevederile pe care le-a avut cu doi ofiţeri americani pe care i-a cunoscut din întâmplare prin mine. De altfel nu cred să fi existat nimic clandestin sau în sensul procesului actual.

PRESEDINTELE : Până la întâlnirea lui Hall şi Hamilton, deci nu cunoaşteţi activitatea lui Niculescu Buzeşti. Dar poate cunoaşteţi din cine se forma grupul de colaboratori ai lui Buzeşti care se aflau în Ministerul Afacerilor Străine

ACUZATUL : Este greu să-i numesc colaboratori, pentrucă dsa în calitate de ministru al Afacerilor Străine la acea dată, avea drept colaboratori pe toţi funcţionarii acestui minister. Ulterior am rămas în contact mai permanent cu primul său colaborator, care fusese şi al meu în timpul războiului, dl. Pogoneanu, care de altfel era încă în Minist. Afacerilor Străine.

PRESEDINTELE : In afară de Pogoneanu ?

ACUZATUL : Din clica băieților care au colaborat la înfăptuirea actului dela 23 August, eu personal aș putea indica numai pe dl. Camil Demetrescu și pe dl. Roiu din cunoștințele mele, pentrucă toate raporturile mele cu grupul de dela Externe se făceau direct cu dl. Buzești și nu știam care sunt persoanele de încredere în celelalte servicii, la cifru etc.

PRESEDINTELE : Ce relații aveați Dvs. cu aceștia ? Dece luați contact cu ei ?

ACUZATUL : Eu personal nu luam contact cu ei, - îi vedeam întâmplător. Dl. Pogoneanu venea cel mai des la palatul Știrbey să-l vadă pe dl. Niculescu Buzești, dar dat fiind faptul că atât cu dl. Niculescu Buzești, cât și cu dl. Pogoneanu suntem prieteni, ne vedeam, nu atât pentru chestiuni politice neapărat, cât pentrucă eram prieteni cu soția sa , cu Catrina Hiotu, defunctă, așa că relațiile noastre erau și cu caracter personal și monden, bineînțeles că se discuta și politică în general, însă nu pot spune că aș fi avut contact cu Camil Demetrescu și Florin Roiu, pentrucă nu aveam dece. Ne întâlneam din când în când sporaduc, pentrucă dela 4 Noembrie veneam în București ocazional și atunci îl vedeam odată sau de două ori, uneori nu-l vedeam de loc. Uneori trecea câte 2 sau 3 săptămâni până să-l văd. Când mă duceam acolo, vedeam destul de des pe Pogoneanu și din când în când pe Florin Roiu. Pe el îl vedeam mai des chiar decât pe Camil Demetrescu, în vizită la Buzești.-

PRESEDINTELE : Ce membri ați cunoscut din Misiunea Militară și Diplomatică ?

ACUZATUL : Până la 4 Noembrie i-am cunoscut pe toți. E foarte greu să vă spun numele lor, pentrucă sunt sute. Primii străini pe care i-am cunoscut după 23 August au fost col. Chastam, Cpt. Metianu, lt. Forster. Toți trei îmi fuseseră prezentați în România, ei fuseseră deținuți sub regimul Antonescu, mi se pare că la închisoarea Malmaison și erau primele persoane la care s'a gândit Vică Georgescu să-i elibereze în momentul loviturii dela 23 August.
Dlor mi-au fost prezentați, întrucât au fost sub bombele germane în adăpostul Palatului, în afară de Chastam care a plecat în ziua de 24 August cu un avion român, în Italia. Apoi un tânăr american, care în viața civilă era reprezentantul Agenției Associated Press și care a

venit militar în ţară şi nu-mi aduc aminte de împrejurarea precisă, dar i-am înlesnit prima întrevedere cu M.S. Regele, pentrucă el voia să vadă personal pe Rege. L-am dus cu mari greutăţi lâng Tg.Jiu cu un avion.

PRESEDINTELE : Era o persoană diplomatică ?

ACUZATUL : Nu, nu era o persoană diplomatică.-

PRESEDINTELE : Ne interesează persoanele care făceau parte din Corpul Diplomatic şi Militar.

ACUZATUL : Militari şi diplomaţi .......Am cunoscut foarte mulţi militari, pentrucă au fost o sumedenie de militari la început aici. Acei care au rămas şi sunt mai cunoscuţi, Vice-amiralul aerului Stephenson. Pe el l-am cunoscut în mod oficial. Nu-mi aduc aminte de alţi militari englezi. Am cunoscut pe Schuyler, cu care m'am împrietenit când a devenit adjutantul lui Eifel şi aceasta destul de recent, pentrucă el era un vânător pasionat şi venea la ţară la mine cu S...... la vânătoare. Pe colonelul Forster nu-mi aduc exact aminte când l-am cunoscut. Era un economist american. L-am cunoscut prin generalul Schuyler, căci el a sosit după ce plecasem dela Palat. Alţi ofiţeri americani am cunoscut pe generalul de Aviaţie Eifel, venit special din Egipt mi se pare, ca să viziteze pe M.S.Regele, dar a plecat din nou.-
El venise cu o întreagă suită de ofiţeri superiori, dar dintre cei cari au rămas aici am cunoscut foarte puţini, pentrucă Schuyler nu mai invita decât într'un cerc de prieteni pe care îi avea în România, şi acolo nici măcar ordonanţa sa nu era prezentă.- La recepţii mai mari eram totdeauna invitat, când eram în Bucureşti, ca fost demnitar al Curţii Regale şi i-am întâlnit pe toţi.

PRESEDINTELE : Cu cei ce-aţi avut contact mai des, ne interesează.

ACUZATUL : Era col. Wilkoms cam pe la mijlocul sau sfârşitul lunei Iulie în anul 1947. L-am cunoscut în treacăt la Snagov. Ulterior am fost invitat la o gustare, la care au venit mai mulţi ofiţeri americani, dintre care reţin numele celor din actul de acuzare: maior Hall şi Lt. William, dar cred că acesta nu se numea aşa. Aceştia i-am cunoscut căci ei mi-au fost prezentaţi, mi se pare, la ziua aniversării independenţei Statelor Unite precedentă, cu o mulţime de alţi ofiţeri. Ei pretindeau că mă cunosc dela această primire a lui Schuyler, dar nu ştiu dacă atunci sau la sfârşitul anului 1945, cu ocazia sosirii

în Bucureşti al Comisarului Adjunct al Afacerilor Străine Sovietic şi ambasadorii britanic şi american. Era prin preajma Crăciunului, când Schuyler a dat o recepţie şi cu acest prilej ne-am cunoscut.

PRESEDINTELE : Ce atribuţii aveau aceştia în cadrul misiunilor militare ?

ACUZATUL : Hamilton , la început , a fost aghiotantul lui Schuyler, dar ulterior când l-am cunoscut, cu prilejul tratativelor duse cu Niculescu Buzeşti, sunt sigur că n'a mai avut această funcţiune, întrucât mi-a spus că nu se înţelegea prea bine cu şeful său şi acesta şi-a luat alt ofiţer.

PRESEDINTELE : Care erau atribuţiile lor în cadrul acestei misiuni ?

ACUZATUL : Vă spun sincer că personal nu i-am întrebat şi cred că nici Buzeşti, nici Pogoneanu nu s'au gândit să-i întrebe. Stiu că erau în uniformă. La gustarea, la care am fost invitat, eu nu fusesem invitat în mod special, dar pentrucă eram în societatea unei doamne care cunoştea mai bine pe col.Bilkoms, şi invitând-o pe ea la această gustare, ar fi fost nepoliticos să nu fiu şi eu invitat. Făcând această invitaţie, i-am răspuns că voiu veni şi m'am dus acolo şi repet că erau acolo o mulţime de persoane, însă atenţia mea a fost atrasă de 2 ofiţeri americani, Bill şi William, cu care am stat de vorbă şi-mi făcea impresia unui om de cultură şi care părea mai degrabă un om politic decât un tehnician militar. Hall mi-a spus că cunoaşte intim pe Ministrul Birachen. Vorbind în general de situaţia politică mondială, cum vorbeşte toată lumea, dsa îmi spunea părerile sale pe care şi le formase cu ocazia deselor contacte pe care le avea cu Vişoianu, cu care se ducea la vânătoare. - D-lui mi-a spus că în ultimul timp ar fi dorit să-l cunoască mai bine pe Niculescu Buzeşti, întrucât ştia că Niculescu Buzeşti e unul dintre persoanele din opoziţie, dintre cele mai marcante, în ceea ce priveşte problemele de politică externă. El nu avusese prilejul să-l cunoască mai intim, întrucât îi fusese prezentat la o recepţie mare. I-am spus : Dece nu-i faceţi o vizită ? Mi-a răspuns că s'a primit o circulară, prin care militarii sunt rugaţi în general să se abţină dela contactul cu figurile marcante politice, lucru ce cade în competenţa misiunii diplomatice şi nu dorea să dea impresia şefilor

săi că se străduește să cunoască oamenii politici marcanţi români.

Mai târziu a sosit dl. Hamilton, care fusese aștep- tat cu mare curiozitate de către ceilalţi, deoarece venea dela Washington, unde-și petrecuse concediul de vară și în treacăt mi-a reamintit faptul că mă întâlnise la o recepţie și pe urmă că a povestit că s'a interesat mult de detaliile tehnice ale executării actului dela 23 August în măsura în care le-a putut afla din dosarele aflătoare în America și că i-a părut rău că n'a putut cunoaște personalul sau persoanele care erau menţionate în acel dosar și printre altele pe dl. Buzești și dl. Pogoneanu.

PRESEDINTELE : Dvs. i-aţi satisfăcut cererea ?

ACUZATUL : M'a rugat să înlesnesc o întâlnire și să-i invit la dejun. Cu primul prilej când l-am avut pe dl. Buzești, am spus acest lucru fără a stărui în mod special, deoarece mimse părea că nu este un lucru urgent. Dsa mi-a răspuns că preferă să nu vadă militari, întrucât aceste persoane, mai ales ofiţerii inferiori, nu prezentau pentru el niciun interes și el limita contactele sale cu misiunile străine, vorbind cu șefii de autorităţi, cu miniștrii sau repre- zentanţii politici sau adjuncţii respectivi.- Totuși la plecarea mea mi-a spus cum îl cheamă, cine este și că dorea să-i vadă. M'a rugat să aranjez la mine sau în altă parte, să nu fie la palatul Stirbey. M'a întrebat unde stau. Dat fiind că dna în chestiune, care de altfel figurează la dosar, Dna Ioana Bujoiu îi cunoștea mai bine decât mine pe Hall și Hamilton, am rugat-o să aranjeze ca această întâlnire.- Ea n'a vrut să o facă acasă la părin- ţii săi și americanii ţineau să nu se facă la ei. Eu am ţinut să fiu un om sportiv și am hotărît s'o ţin în casa sorei mele care pleacă vara 3-4 luni, iar eu locuiam în lipsa ei o cameră. Am aranjat întrevederea acolo, însă până atunci fără să bănuiesc că ar fi ceva interesant. -

PRESEDINTELE : Aţi luat ceva măsuri de discreţie ?

ACUZATUL : Prima măsură de discreţiune era tocmai faptul că se făcea în această casă.- S'au luat unele măsuri în sensul că dlor n'au venit în uniforme ci în civil, în pantaloni de tennis cu rachete.- Dl. Buzești a venit cu mașina deschisă și cu niște beţe de golf. - In afară de aceasta nu s'a luat măsuri de pază a casei.

PRESEDINTELE : Ştiţi ce s'a discutat ?

ACUZATUL : Am fost prezent la toate întrevederile încât cunosc, şi de altfel în declaraţiunea mea scrisă şi semnată, se poate vedea.

PRESEDINTELE : Ce anume s'a discutat ? Menţineţi declaraţia ?

ACUZATUL : Menţin în totul, fără retractarea unui cuvânt , declaraţia mea din 12 Septembrie 1947.-

PRESEDINTELE : Spuneţi-ne cam ce s'a discutat la această întrevedere.

ACUZATUL : In linii mari tot ce figurează la minută care este de altfel la dosar. Cred că pot afirma că nu s'au discutat multe lucruri în afara cadrelor celor consemnate în minută , numai că unele chestiuni poate că au fost amplificate şi discutate mai în detaliu. Minuta este de fapt o reproducere fidelă a conversaţiilor însă mai scurtă.

PRESEDINTELE : În afară de conţinutul acestei minute pe care am citit-o aci înainte de venirea Dvs., s'a mai discutat ceva .

ACUZATUL : E greu să-mi amintesc precis. - Dacă aţi binevoi să daţi citire asupra acestui subiect, cred că mi-am bătut capul să-mi aduc aminte şi am consemnat la 12 Septembrie în declaraţia care este foarte complectă.

PRESEDINTELE : Va să zică menţineţi declaraţia ?

ACUZATUL: Da, nu aşi vrea să spun un lucru care poate nu s'a discutat acolo, pentrucă a mai avut loc o altă întrevedere şi nu ştiu care problemă s'a discutat mai pe larg la una sau la alta. -

PRESEDINTELE : Pe cine a declarat Buzeşti că reprezintă în această întrevedere.-

ACUZATUL : De fapt dlor au început să spună că ar fi vrut să-l vadă, deoarece ştiau că este o persoană foarte apropiată de preşedintele Partidului Naţional-Ţărănesc, care reprezenta în ochii lor şeful spiritual al întregei opoziţii, întrucât în toate manifestările publice ale opoziţiei luaseră forma unor documente care erau aproape de acelaş conţinut. Chiar în timpul războiului Dl. Maniu sau Brătianu făceau proteste contra politicei lui Antonescu.- Textele erau cum zice francezul :"bonnet blanc ou blanc bonnet , adică schimbă frazele şi în tot timpul s'a vorbit de dl. Maniu, Brătianu şi Titel Petrecu, ca fiind oarecum aproape în bloc.

Si dl. Buzeşti fiind omul de încredere a dlui Maniu pentru chestiuni tehnice de politică externă, dlor au spus că doreau mult să-l vadă pe el.

PRESEDINTELE : Dl. Buzeşti a spus : eu sunt reprezentantul.-

ACUZATUL : Nici în declaraţia mea n'am făcut-o. Sensul frazei dlui Buzeşti era cum zice francezul "la porte parole de la politique étrangère" al partidului naţional-ţărănesc, era reprezentantul autorizat al partidului naţional-ţărănesc în chestiuni de politică externă.

PRESEDINTELE : Au fost stenografiate aceste discuţii şi cine le-a stenografiat ?

ACUZATUL : Dl. Hall care fiind şi mai mare în grad şi oarecum persoană politică mai versată în chestiuni politice, a spus că prietenul său Hamilton se înapoiase dela Washington şi că era interesant de semnalat D-lui Buzeşti că cercurile conducătoare ale Statelor Unite se interesau mukt de problemele româneşti.

PRESEDINTELE : Eu intrebasem de cine au fost stenografiate discuţiile ?

ACUZATUL : Spuneau că istă făcuseră câteva fraze în sensul următor, că interesul pe care îl au Statele Unite pentru ţările care se află în zona de ocupaţiune sovietică este în funcţie de situaţia din aceste ţări şi anume de sprijin, pentrucă dl. Buzeşti făcuse o frază, spunând că americanii şi englezii nu mai au interes pentru opoziţia din ţară pentru ţară şi atunci americanii au spus, aceste interese variază dela o ţară la alta şi să nu vă miraţi că interesele pentru România au fost foarte mici, întrucât România nu dovedeşte.

PRESEDINTELE : Nu mai au ce suge de aici, petrolul şi altele .-

ACUZATUL : Că în fine, că măsura în care ţările acestea dovedesc prin fapte şi printr'o situaţie mai încordată nemulţumirea lor faţă de regimurile existente, în aceste ţări atunci ajutorul sau sprijinul moral nu stipulează momentul acela de ce natură ar fi. Dar sprijinul american şi ajutorul ce i-ar da această opoziţie, ar fi în funcţie de intensitatea acestei situaţiuni interne.

PRESEDINTELE : Tot nu mi-aţi răspuns dacă au fost stenografiate discuţiile.

ACUZATUL : La această frază care dovedea pentru mine dl. Pogoneanu şi mai ales dna Bujoiu că era vorba de o întrevedere cu

un caracter destul de important cu nu ştiu dacă dl. Pogoneanu sau eu am spus : Vă lăsăm singuri, întrucât tu reprezinţi partidul naţional ţărănesc şi dnii reprezintă în alte cercuri competente din Statele Unite, pe când noi suntem simpli particulari şi nu avem ce căuta aici. Toţi au spus : staţi aici, nu vă speriaţi, de altfel ar fi foarte util ca Dna Bujoiu să ne stenografieze ceea ce discutăm, pentru a ne reaminti ceea ce am spus. Pe mine şi pe dl. Pogoneanu ne-a lăsat să stăm ca oameni neutri, ale căror opinii interesează.

PRESEDINTELE : După ce s'a redactat textul a fost revăzut de către americani şi de către Bizeşti.

ACUZATUL : Nu a fost revăzut de americani, ci de dl. Buzeşti. Stenograma era foarte mare. Recitirea ei a dat foarte mult de lucru dnei Bujoiu, care a stat mult în casa mea nemâncată şi a dus toată această lucrare Dlui Buzeşti care ceruse să i se prezinte stenograma. -
E. textul acesta, l-am şi semnat.

PRESEDINTELE : E forma lui definitivă ?

ACUZATUL : Dacă conţine semnătura mea pe el, de sigur.

PRESEDINTELE : Da, din Septembrie 1946. Aţi comcus chiar atunci imediat textul ?

ACUZATUL : Nu, ulterior, n'aş putea spune precis când, dar cred că sau în preajma, sau în seara celei de a doua întâlniri înainte de sosirea celor doi americani.

PRESEDINTELE : La plecare, ce angajament a luat Niculescu Buzeşti ?

ACUZATUL : La plecarea din casa sorei mele ?

PRESEDINTELE : Da, cu cine trebuia să se consulte ?

ACUZATUL : Işi luase angajamentul că se va consulta, n'a spus in mod precis cu cine, însă în mintea noastră, de sigur , însemna că o să se consulte cu oameni importanţi ai opoziţiei, sau cu persoane cu care se consultă de obicei. N'a specificat acest lucru.

PRESEDINTELE : Nu ştiţi cu cine ?

ACUZATUL : In mod cert n'a spus, dar bănuesc, cu şefii săi, sau în orice caz cu dl. Maniu de sigur, pentrucă nu cred ca dl. Niculescu Buzeşti lua ordine dela altcineva în partidul în care era membru, decât dela dl. Maniu.

PRESEDINTELE : La cea de a doua întrevedere între Niculescu Buzeşti şi agenţii americani, ai luat parte ?

ACUZATUL : Da.

PRESEDINTELE : Unde şi când ?

ACUZATUL : La palatul Stirbey. Imi permit să atrag atenţiunea onoratului Tribunal că tot ce vă povestesc aci aveţi deja în declaraţiile mele anterioare, aşa că nu stau decât să repet.

PRESEDINTELE : Nu este nimica şi noi repetăm de asemenea pentrucă facem aci instrucţiunea orală. Aceasta este valabilă. Concret în primul rând să ne spui, dacă s'au luat măsurile de păstrare a discreţiei şi ce anume ?

ACUZATUL : Da, s'au luat măsuri mult mai serioase, întrucât era a doua întâlnire şi totuşi nu se putea şti dacă nu se făcuse o indiscreţie cu privire la prima şi mai cu seamă pentrucă din moment ce ştii despre ce e vorba, dai o impresie mult mai mare asupra unor asemenea lucruri. E ceva inerent naturii omului. Americanii au dorit ca întâlnirea să aibe loc noaptea şi s'a considerat atunci că, de fapt noaptea palatul Stirbey era cea mai bună clădire, întrucât avea grădină şi intrări pe toate părţile şi era mai adecvată decât casa sorei mele. De aceea s'a căzut de acord asupra acestei case. Intrarea s'a făcut ptin strada Banului, nu prin intrarea principală. S'a luat grija ca servitorii să fie liberi, ca să nu fie nimeni în casă.

Intrucât casa nu era locuită numai de Niculescu-Buzeşti, ci şi de alţi locatari, a fost nevoe ca fratele dlui Niculescu Buzeşti să facă oarecum oficiul de portar agent la această întâlnire, adică urma să deschidă poarta în ogradă, să deschidă uşa la intrarea din spate şi să ne conducă în camera sa dela etaj, de oarece în 46 era foarte cald şi lucrurile s'au petrecut cam între 25-27 Septembrie. Pe vremea aceea era încă o căldură groaznică la Bucureşti şi n-am dus la etaj ca să putem sta cu ferestrele deschise, fără a se auzi din stradă şi pentrucă în apartamentul dlui Niculescu Buzeşti puteau fi instalate microfoane, pe când acestea nu puteau fi puse în camera tânărului Hiot (?) care era plecat şi în care stătea în mod temporar dl. Radu Niculescu Buzeşti. Vreau să spun acestea pentru a vă dovedi- deşi cred că n'am fost crezut - că dl. Radu Buzeşti nu este propriu zis o persoană care a participat la întrevederea dela palatul Stirbey, pentrucă el a stat 95% din timp pe un coridor şi a auzit n mai câteva frânturi de conversaţii, adică câteva cuvinte, aşa că nu se poate spune că

cunoştea Memorandum-ul.

PRESEDINTELE : Cine au fost persoanele care au participat ?

ACUZATUL : Eu şi dna Ioana Bujoiu. Bineînţeles , noi ca spectatori, sau mai bine zis, de data aceasta funcţiunea mea era bine stabilită. Eu nu voiam să particip, pentrucă îmi dădeam seama de gravitatea acestor discuţiuni. Insă dl. Buzeşti a insistat, fiindcă sunt unul dintre singurii foşti diplomaţi români, care redactează cel mai uşor în limba diplomatică engleză, dat fiind că am fost ani de zile funcţionar internaţional la Liga Naţiunilor şi s sunt în măsură să interpretez mai uşor nuanţele unor traducei, mai curând decât dna Bujoiu, care ştia englezeşte cum ştiu fetele dela şcoală, cunoştea bine cuvintele, dar nu totdeauna sensul. Aşa că am fost traducător şi dl. Buzeşti cred că era mulţumit să aibe un martor. Rugase pe dl. Pogoneanu să asiste.

PRESEDINTELE : Pogoneanu a fost ?

ACUZATUL : Nu.

PRESEDINTELE : Dece ?

ACUZATUL : A fost sau nu bolnav, fapt e că a invocat o indispoziţie pentru a nu veni. Cred că nu se simţea prea bine şi în orice caz , pe de altă parte sunt convins că nu dorea să vină.El este un om foarte pasionat de politică şi probleme tehnice şi dacă se simţea bine,n'ar fi venit Nu vreau să dau interpretări, fapt că n'a venit, fiind bolnav.

PRESEDINTELE : Cu această ocazie Buzeşti a prezentat Memorandum-ul?

ACUZATUL : Trebue să dau o mică explicaţie ; există două memorandumuri. Primul, adică acela primit şi prezentat de dl. Niculescu Buzeşti nu era oarecum ceea ce înţelegeau americanii că făgăduise.

PRESEDINTELE : Ce atitudine au avut faţă de acest memorandum prezentat ?

ACUZATUL : După citirea lui, amândoi au spus că este un nou document "gen Maniu" , adică foarte vag "à l'eau de rose" sau apă de ploaie şi că ar fi cu totul imposibil să trimeată serviciilor lor un asemenea document, pentrucă ar însemna să-l adaoge la teancurile de documente de felul acelor cu care dl. Maniu inunda Washington-ul, încă un document , pe care ei îl considerau fără interes, adică un document diplomatic foarte vag.

PRESEDINTELE : Ce puncte doreau americanii să fie atinse și dacă Niculescu Buzești și le-a notat.

ACUZATUL : Primul memorandum era mult mai voluminos, însă pur diplomatic . Era vorba de toate doleanțele, era o compilare a tuturor documentelor de până acum și nu cuprindea nicio propunere concretă de înființare, de organizare sau de desvoltare a unor "resistence mouvement", în sensul "maquis" al unei organozații paramilitare clandestine în felul celor existente în toate celelalte țări care ne înconjoară. Conținea o mulțime de lucruri care erau repețiri și n'aveau niciun fel de valoare. De altfel cred că intențiile dlui Niculescu Buzești erau tocmai să nu le dea niciun fel de document, pe care ei doreau să-l aibe. Atunci s'a ivit o discuție foarte aprigă, dl. Niculescu Buzești acuzându-i că, pe când serviciile oficiale diplomatice ale Statelor Unite și ale Marei Britanii nu au dat și nu dau nici măcar cele mai slabe speranțe partidelor de opoziție din țările aflătoare sub ocupație sovietică, dintr'odată doi tineri ofițeri, cari nici măcar n'aveau mandat sau scrisoare de recomandare la ei, voiau să propună și să arate lucruri care erau prezentate de ei sub forma unei alianțe militare secrete cu opoziția, așa încât dl. Buzești era de altfel în drept .....

PRESEDINTELE : S'a discutat ceva în privința rolului conducător al partidelor țărănești, ceva despre școli de cadre?

ACUZATUL : Da, în cele din urmă, adică dl. Buzești desvoltând aceste observații, aceste fraze pe care le-am pus acum, s'a arătat foarte supărat în tratative și dlor au spus "n'avem ce face, atunci nu ne-am înțeles Noi am vorbit mai daunăzi, v'am expus în orice caz despre ce este vorba în această privință și văd că Dvs. nu ați înțeles sau nu doriți a da urmare cererei noastre. In consecință, cred că ne-am adresat la locul greșit " și au făcut aluzie că poate alte organizații în România, sau alte foste partide sau organizații politice gen legionar, sau mai știu eu acele organizații despre care deja se începea a se vorbi în ziare ca : "Sumanele Negre", ar fi gata.

Aceasta l-a făcut pe dl. Niculescu Buzeşti să spună : "bine dlor, nu s'a terminat" Si a spus Tom Hall: dl. Maniu trebue să înţeleagă că cu metodele ultra-democratice ale partidelor istorice nu se poate obţine niciun sprijin şi nici un interes şi atunci trebue să înţelegeţi şi dvs. că aceste partide vor fi depăşite de alte elemente, pentrucă, repet, că din propunerea lor din Minuta, pe care dl. Preşedinte mi-a spus că a cetit-o înainte, reiese clar că americanii doreau organizarea aceste mişcări, pentru o eventualitate foarte precisă, pe care au şi indicat-o, a unui al treilea război mondial, în care Statele Unite s'ar afla în războiu eventual în contra Uniunii Sovietice sau viceversa şi în cazul acesta, aceste organizaţii, la un moment dat, la o oră pe care a numit-o "ora H" - şi o să vă explic ce însemnă aceasta - urma să constituie un ajutor pentru Marile Puteri Occidentale.

PRESEDINTELE: In numele cui prezenta Buzeşti memorandumu-ul acesta ?

ACUZATUL : In numele P.N.T.-ului şi i-a asigurat pe americani....

PRESEDINTELE : A fost redactat atunci textul ?

ACUZATUL : Nu, în acea seară nu era vreme. S'a redactat ulterior, în decurs, nu pot spune de câteva zile, dar în orice caz după a doua întrevedere, dl.Buzeşti a lucrat multă vreme la acest memorandum.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi conţinutul ?

ACUZATUL : Da, l-am şi semnat.

PRESEDINTELE : O să-l citesc eu, să-l audă şi acuzarea şi dnii judecători şi ai să ne spui şi dta, dacă este acela, despre care e vorba.

ACUZATUL : Dacă binevoiţi a-mi arăta semnătura mea, eu îl recunosc imediat.

(dl. preşedinte citeşte memorandum-ul din 30 Septembrie 1946).

Dacă îmi daţi voe să mă uit la el.

Da, recunosc, acesta este.

PRESEDINTELE : Acesta este conţinutul ?

ACUZATUL : Da.-

PRESEDINTELE : Ce s'a făcut cu acest memorandum ?

ACUZATUL : Acest memorandum a fost transmis de către dl. Niculescu Buzeşti americanilor. Nu aşi putea spune cărora dintre ei.-

PRESEDINTELE : Deci, a fost transmis prin agenţi americani.-

Dar în discuţiile care au urmat, ce hotărîre reiese că luà Partidul Naţional-Tărănesc referitor la organizarea acestor mişcări subversive ?

ACUZATUL : In acest memorandum, nu ştiu dacă aţi observat că există două elemente care nu se contrazic, dar care nu par a se complecta la perfecţie.-

Dl. Niculescu-Buzeşti, expunând punctul său de vedere, a vrut să pună mai multă tărie pe pregătirea şi pe câştigarea alegerilor în primul rând.

PRESEDINTELE : Pe noi ne interesează din punct de vedere al soluţionării , de aceea vă întreb : vă aduceţi aminte, din discuţiile ce-au urmat acolo, ce măsuri înţelegea să ia partidul Naţional-Tărănesc asupra organizării acestei mişcări subversive. Aceasta ne interesează.

ACUZATUL : Este greu să vă spun. In ultima analiză - memorandumul însuşi o dovedeşte - coloana vertebrală a acestei mişcări de rezistenţă trebuiau s'o constituie organizaţiile de tineret din diverse partide de opoziţie.

PRESEDINTELE : Deci, din discuţiile lor, rezulta că se urmărea să se înfiinţeze nişte organizaţii de tineret ?

ACUZATUL : Poate că mă exprim fals. Dat fiind că americanii aveaù tendinţa de a arăta că partidele de opoziţie, care tocmai că nu posedau organizaţii serioase, nici măcar premilitare, trebuiau să le creeze şi se întrebau într'o oarecare măsură, dacă nu era mai simplu ca partidele să figureze ca mandante ale acestei organizaţii .....

Să fie mai tehnice aceste organizaţii şi nu neapărat în legătură cu organizaţiile de partid, - şi acesta fiindcă nu credeau că prin cele trei organizaţii, în privinţa cărora s'a discutat pe larg ce posedă fiecare, ce posedă partidul Naţional-Tărănesc, partidul Liberal, partidul Socialist ......

PRESEDINTELE : Să ce spunea că posedă ?

ACUZATUL : In fine, Buzeşti ~~nu~~ cunoştea şi spunea că nu poate să facă o expunere mai precisă, tehnică, asupra acestei chestiuni, dar în orice caz spunea : iată, socialiştii au foarte mulţi aderenţi în muncitorime şi o organizaţie oarecare poate să fie utilă în uzine, în oraşe în general; - liberalii au toată intelectu-

alitatea mai tânără cu ei, cercurile ace tea bancare etc., în Bucureşti mai ales şi în Vechiul Regat în general. Totuşi, masa mai mare de organizaţii politice, care pot fi mai uşor transformate într'un maquis, se află la partidul Naţional Ţărănesc, care prin tineretul s u - nu cunosc destul tehnologia acestei chestiuni, care de altfel nici nu s'a discutat în detalii.

PRESEDINTELE : Ne interesează dacă reiese din aceste discuţiuni că partidul îşi creiase deja, în vederea acestei mişcări subversive, oarecari organizaţii.

ACUZATUL : Dacă exi tau asemenea organizaţii în momentul discuţiunilor ? Da, existau aceste organizaţii, dar nu erau paramilitare, i r în ce priveşte transformarea lor - cum de altfel aţi cetit şi în memorandum - primul prilej favorabil ca acele comitete de alegeri, cum se numeau şi tineretul în general, Naţional-Ţărănist, Liberal, Socialist, se poate trece la un început de organizare în acest domeniu, erau tocmai în momentul alegerilor. Acesta în mintea dlui Buzeşti.- Dar aceşti doi agenţi americani nu erau de loc interesaţi în chestiunea alegerilor şi spuneau : alegerile sunt pierdute dinainte şi nu vrem să se poată eventual compromite ulterior, adică să se descopere tocmai un început de organizaţie, care urma să devină o armată clandestină, - prin faptul că s'ar expune lumea în alegeri, adică tineretul acesta organizat într'un fel.

Discuţiunile au avut loc între 25-27 Sept. şi, precum se ştie, alegerile au avut loc pe la 19 Noembrie. Aşa încât era timpul mult prea scurt pentru a se putea crea ceva. Si atunci ideia lor era următoarea : - Domnilor, alegerile nu ne interesează, organizarea aceasta trebue să devină o organizare tehnică. Dacă partidele nu sunt în măsură să o facă, trebue văzut altceva. ......

Si atunci dlui Buzeşti îi era teamă ca nu cumva, în eventualitatea de care vorbeau americanii - fiindcă din toată atitudinea lor şi din tot ce spuseseră înainte, se putea înţelege că eventualitatea unui nou conflict mondial devenea mai probabilă.....

Dle Presedinte, am obosit, ce voiţi să ştiţi mai precis ?

PRESEDINTELE : Voiam să ştiu dacă reiese din aceste discuţiuni dintre dl. Buzeşti şi agenţii americani, că se creiase deja, că existau deja câteva organizaţii subversive sau măcar că hotărîri reieşea că se luaseră în vederea creerii acestor organizaţii.

ACUZATUL : Repet că, în cele din urmă, la sfârşit când au căzut de acord, trebuia să se gândească la un lucru...
Dle Preşedinte, Dvs. îmi cereţi să vă comentez memoriul ? L-aţi cetit.

PRESEDINTELE : Să comentaţi discuţiunile care au urmat şi dacă mişcarea avea deja un curs de organizare, ce scopuri avea această mişcare şi dacă ducea la scopul final de a declanşa în România un război civil. Aceasta interesează.

ACUZATUL : Dl. Buzeşti temându-se, evident, de faptul că în cazul unui război, care părea a deveni mult mai actual, s'ar putea ca un aventurier oarecare, un om politic care eventual ar fi un fascist, sau , însfârşit un om cu tendinţe dictatoriale, ar putea să facă o lovitură sau însfârşit să conlucreze cu aceste servicii americane, în locul partidelor democratice istorice, a acceptat , a conceput în acest memoriu şi a propus ca coloana vertebrală a acestor organizaţii să fie Naţional-Tărăniştii.

- Sedinţa se suspendă .

 

Sedința se redeschide la orele 13.30

Acuzatul I. D. Mocsony - Stârcea

PRESEDINTELE : Vă mai punem încă o întrebare care ne interesează. Din discuțiile care au avut loc acolo, reeșea că partidul Național-Țărănesc luase deja măsuri pentru organizarea unor mișcări subversive și dacă cunoștea această acțiune Niculescu-Buzești ? A arătat el că P.N.T este hotărît să treacă la acțiuni c iar fără ajutorul americanilor ?

ACUZATUL : Sunt două elemente. Dl. Niculescu Buzești nu a dat nici măcar impresia că a existat organizațiuni paramilitare.

PRESEDINTELE : Organizațiuni cu caracter subversiv nu înseamnă numai organizațiunile paramilitare .-

ACUZATUL : Existau organizațiile partidului pe cari dsa le considera că pot fi utilizate și a spus că sunt insuficiente, mai ales din punct de vedere al organizării tehnice, militare.- Dl. Niculescu Buzești a spus bine dl. Maniu are la dispoziția sa întreaga țară, în consecință, o sumă de generali, armata de toate gradele pe care poate conta și în general mulți ofițeri deblocați sau demobilizați, cari făcuseră tot războiul.- Si americanii au spus : nu ne interesează atât de mult ofițerii care nu mai au contactul cu armata și cari sunt îmbătrâniți din punct de vedere al rezistenței fizice, acolo trebue ofițeri inferiori mai ales, sau din primele grade ale ofițerilor superiori, mai ales tehnicieni cu experiență în lupta combinată în sensul acelora cari cunosc coordonarea diferitelor arme pentru asemenea mișcări , cum sunt câmpuri de aterizare, semnalizare.-

PRESEDINTELE : Luptele de stradă .-

ACUZATUL : Si ofițeri, cari s'au distins în războiu în luptele cu Marile Puteri, cu metodele de luptă din războiul trecut. La aceasta dl. Buzești a sugerat că atunci metodele de luptă schimbătoare totuși, cum s'ar putea să existe posibilitatea de instaurare a instruirei a astfel de elemente cari n'ar cunoaște tactica modernă.- Dl. Hamilton care se vedea a fi specialist

în asemenea chestiuni, a spus că prin serviciul de curieri, care va trebui neapărat înființat într'o mișcare care ar urma să se creeze în România cu celelalte țări de prin prejur, inclusiv Ungaria, vor trebui să treacă pe cale terestră elemente tinere spre instruire în tabere de antrenament speciale pentru asemenea misiuni. Precum vedeți, sunt două elemente : folosirea cadrelor existente a partidului ca nu cumva un alt partid sau altă mișcare ar putea pretinde ca ea și nu partidele au făcut acest lucru. Pe de altă parte, dat fiind că americanii judecau că aceste organizații trebuiau să fie mult mai tehnice, urmau să fie ajutate de ofițerii deblocați, care eventual ei sau alții civili ar face cursuri în măsura necesităților, ar putea să plece în occident spre a fi supuși unui antrenament special de conducere în asemenea organizații speciale.-

PRESEDINTELE : S'a exprimat în acest sens Niculescu-Buzești că este hotărît să treacă la acțiune partidul Național-Țărănesc chiar fără ajutorul american ?

ACUZATUL : Dl. Buzești, nu cu acest prilej, de altfel se vede în chestiunea "Memorandum-ului", trebuia a considera drept o propunere a partidului Național-Țărănesc pentrucă nu avea adesiunea celorlalte partide și Dl. Buzești spera că se va putea obține aderarea întregei opoziții. In cazul însă în care acest plan de organizare a mișcării de rezistență n'ar fi fost acceptat cu toate condițiunile bănești sau altele, sau poate că nu se poate ști că vor fi acceptate, în cazul acesta arăta că acolo, că în orice chip și pentru a dovedi că partidele de opoziție, care în ideia sa reprezenta imensa majoritate a opiniei publice și a țării, deci că acelea nu puteau să se bazeze numai pe un ajutor străin și deci ele, orice s'ar întâmpla cu slabele noastre mijloace fără bani, fără armament, totuși noi vom reacționa la momentul oportun. Acest lucru este consemnat în minută.

PRESEDINTELE : Ce caracter urma să aibe această mișcare subversivă ? V'am întrebat adineauri, tindea la o declanșare a războiului civil , după cum o preconizau ei ?

ACUZATUL : In primul rând, primul moment erau alegerile care erau o încercare de a se vedea dacă din punct de vedere organizatoric putea să existe, sau se putea opera cu ajutorul organizațiunilor partidelor de opoziție. Dl. Buzești la un moment dat arăta, că dacă dsa credea că opoziția va câștiga alegerile și că în consecință, sau chiar dacă nu le câștiga, va avea o majoritate suficient de mare pentru a ajunge în combinație, adică să ajungă să fie reprezentată cu un număr suficient de portofolii în ministere și în acest caz organizarea continua, dar nu mai era atât de urgentă , întrucât răsturnarea, schimbarea guvernului se putea perfecta în următoarele momente: în clipa retragerii totale a trupelor de ocupațiune sovietice din Austria, Ungaria și România, era clar că opoziția ar fi cerut noui alegeri sau un nou guvern neutru pentru a înfăptui noui alegeri, sau chiar a ajunge la putere în baza acestor alegeri, cari atunci nu avuseseră loc. In cazul când nu ar fi fost admise să ajungă la alegeri și la refuzul eventual al guvernului de a demisiona, atunci dela somațiuni pașnice s'ar fi trecut direct la presiuni sau armate sau polițienești etc. pentru determinarea totuși a retragerii guvernului.- Dacă nici aceste mijloace de intimidare n'ar fi reușit, în mintea lui se trecea la acțiuni care să răstoarne guvernul prin forță.-

Or americanii......

Era american, de altfel am și declarat în primele mele declarații. Aceasta s'a discutat dela început, se spunea ce se întâmplă dacă armata sovietică reintră în țară ? Aceasta este o încălcare a Tratatului, a Cărții Națiunilor Unite, a dreptului Internațional și față de această situație, Marile Puteri Occidentale sunt nevoite a luà poziție hotărâtă. Dumnealor spuneau că toate aceste ipoteze juridice și diplomatice erau considerate că eventual puteau să și le spună străinătatea, dar ceea ce interesa era această eventualitate al unui al treilea războiu mondial și arătând că aceeași situație există în țările de prin prejur, unde existau asemenea mișcări peste tot. Să spuneau că, "în definitiv voi veți fi singurii

fără asemenea mişcare şi veţi suporta în cazul unui războiu şi a victoriei americane, care nu era pusă la îndoială, veţi suporta consecinţele acestei inactivităţi sau a slabei acţiuni, întrucât mişcarea de rezistenţă din Iugoslavia cerea Banatul, mişcarea de rezistenţă din Ucraina cerea să păstreze Basarabia şi a.m.d. Aceasta era argumentarea lor. Noi nu între-vedeam mişcarea, decât pentru o simplă eventualitate: războiul, şi în acel moment se punea diverse chestiuni care depindeau de situaţia generală strategică, adică mişcarea urma să nu facă absolut nimic chiar în momentul când războiul ar fi fost declarat oficial, întrucât depindea de Comandamentul Unic din Occident, cartierul general al tuturor forţelor Occidentale de a determina ce, când şi cum s'ar efectua misiunea, în cutare, sau cutare parte a Europei şi în consecinţă această mişcare nu era independentă de a face să sară un pod în aer, dacă nu era dorit de strategia generală şi de aceea se arăta că trebue să fie multă disciplină şi tehnică. Abia în faşa finală ofensivă, şi nici atunci în mod complect, atunci când situaţia fruntariilor ar determina acest lucru, această mişcare ar constitui atunci armata, la care s'a alăturat de sigur şi armata oficială guvernamentală.

Cred că am răspuns la întrebare.

PRESEDINTELE : Dacă cunoaşteţi ce conducere trebuia să aibă această mişcare şi ce comitete de conducere erau prevăzute.

ACUZATUL : Urma să fie o conducere pur militară la ora H.

PRESEDINTELE : Care era comitetul prevăzut de conducere ?

ACUZATUL : Comitetele sunt acelea pe care le-aţi cetit în memoriu.

PRESEDINTELE : Comitetele erau acelea prevăzute în memoriu. Conducerea cine trebuia să o aibă ?

ACUZATUL : In caz de războiu, ordinele de luptă veneau dinafară. Conducerea în interior era efectuată de un comitet restrâns pe care îl constituia.......In interior în cadrul acestor comitete nu s'a discutat.

PRESEDINTELE : Care era partidul care trebuia să aibă această putere?

ACUZATUL : Comitetul politic secret, care de fapt era un comitet executiv central. Acela urma să aibă un număr cât mai mic de oameni, trei, maximum patru. Aceasta însă nu s'a stabilit în mod precis, dar urma să fie şi un

observator american, ataşat pe lângă el.

PRESEDINTELE : Dar nu era desemnată o persoană care să aibă conducerea acestei mişcări subversive în general ?

ACUZATUL : Americanii s'au interesat de nume ; "cine sunt generalii care, la părerea Dvs., domnule Buzeşti, ar intra în considerare pentru asemenea lucru", dar i s'a spus că este o problemă care nu se poate discuta aşa repede. Cum planul era un proect, nu se putea trece la regulamentul de aplicare înainte de a fi oarecum ratificat. In mintea dlui Buzeşti - aceasta este credinţa mea personală - memoriul în sine n'a primit un răspuns , în nici un caz după cunoştinţa mea, răspunsul urma să fie înainte de plecarea dlui Buzeşti şi dat fiind că tot vroia să plece mai degrabă din cauza sănătăţii proaste a soţiei sale, plecarea lui s'a făcut după trimiterea memoriului în afară. In cazul când americanii spuneau că este foarte greu de îndeplinit, să păşească la îndeplinirea D-lui Buzeşti în străinătate, fără deslegarea serviciului respectiv, totuşi au păşit la această realizare fără a fi primit acel răspuns şi se punea problema dacă cumva dl. Buzeşti nu poate pleca sau ar fi imposibil a-i găsi un mijloc sigur de a pleca.

Comitetul din străinătate urma să fie dl. Buzeşti, dacă ajungea acolo, să fie preşedinte, Cretzianu vice preşedinte, sau al doilea după el în ordinea importanţei şi dl. Vişoianu, dacă ar fi acceptat, pentrucă nu erau pe aceeaşi linie politică . Erau nişte nuanţe politice între ei . Si în cazul în care Vişoianu n'ar fi acceptat, atunci ar fi fost Grigore Gafencu care adusese servicii importante partidului Naţional- Tărănesc şi opoziţiei întregi în cursul semnării Tratatului dela Paris. Deci, comitetul acela nu se poate pretinde că s'a hotărît încadrarea comitetului din străinătate, întrucât Vişoianu, care era la ţară şi nu era consultat şi care plecat fără a şti despre ce este vorba, căci dorea să plece în orice chip, era foarte puţin probabil că ar fi acceptat în acest mod să fie sub ordinele unei persoane mai tinere, iar Cretzianu şi Gafencu fiind în străinătate, nu puteau să-şi dea aprobarea. Ipoteza deci

aceasta era şi e foarte verosimilă. In ce priveşte cele din ţară, comitetul acesta restrâns executiv, urma să fie format din specialişti ai maquis -ului şi urma să aibă îndrumători şi chiar un agent de legătură pentrucă dl. Niculescu Buzeşti pusese problema în cazul când românii ar fi puşi în imposibilitate să părăsească ţara, cum s'ar putea menţine legăturile între românii din străinătate şi mişcarea de aci şi s'au pus diverse ipoteze. Atâta vreme cât există misiunile de aici, ele trebuiau asigurate, iar dacă nu se putea face acest lucru, exista acest observator pe care l-am pomenit şi care era un reprezentant al serviciului care reprezenta aceşti domni aici, iar ceilalţi erau în general persoane sau militari sau cu experienţă militară, sau decişi să conducă această mişcare. Acum unul dintre aceştia trebuia să fie un naţional ţărănist sau un om de încredere perfectă a partidului Naţional Ţărănesc, pentrucă legăturile între comitetul mai mic care trebuia să se grăbească şi reprezentanţii fiecărui partid de opoziţie, trebuia să fie făcut de preferinţă de naţional-ţărănişti, pentrucă ei aveau majoritatea opoziţiei şi iniţiativa acestui proiect, pentru care dl. Buzeşti avea asentimentul partidului său, dacă nu avea asentimentul partidelor celorlalte. Tin să adaug că americanii au cerut dintru început ca să creeze un alt comitet, un subcomitet, un comi militar , plus unul de informare, ideie la care s'a renunţat în cele din urmă, ca să nu existe diferite comitete. Pentru asigurarea siguranţei cât mai mari comitetul militar trebuia să aibe şi un civil, care ar fi făcut partea civilă a informărilor şi ca să a un contact cu americanii. Urma ca acest informator să figureze şi în comitetul militar. Deci, decurge de acolo, că unul din membrii comitetului politic sau comitetului executiv, urma să fie acest observator, într'o formă mai mult sau mai puţin permanent. Aceasta era deci, nu încadrarea propriu zisă, în sensul că nici în străinătate, nici aci, nu se put stabili o încadrare, dar necesitatea care decurgea din însăşi memoriul.

PRESEDINTELE : Ce rol urma să aibe organizaţia secretă din străinătate ?

ACUZATUL : In străinătate urma să constituie nucleul conducător al unui comitet mai mare, mai larg, care în eventualitatea ruperii relaţiunilor diplomatice dintre Statele Unite şi România, să poată fi recunoscut drept guvern şi care în orice caz în timpul războiului, cu atât mai mult în acel caz ar fi constituit guvernul recunoscut de dânşii. Acest mic comitet era pur şi simplu acela care păstra legătura în mişcarea dinăuntru şi dat fiindcă indiscreţiile se pot comite mult mai uşor - după părerile dlor - în străinătate, decât aci, ei erau foarte atenţi ca să nu existe un număr prea mare de persoane care să aibă legătură cu comitetele de aci. Deci, acest comitet central era comitet de legătură şi ar fi devenit comitet de comandă în caz de războiu. Până atunci era un fel de comitet paralel din punct de vedere ierarhic, nu comanda comitetul politic de aci, atâta vreme cât nu exista o rupere a legăturilor.
Aceasta a fost ideia, sensul.

PRESEDINTELE : Ne-aţi spus cam din ce persoane urmau să fie conduse comitetele. Acum să ne spui, dacă se hotărîse să plece anumite personalităţi din ţară în vederea acestui scop, adică pentru conducerea acestui comitet.

ACUZATUL : Nu, comitetul din străinătate era nu format, dar în orice caz era probabil, că ar fi existat, numai că dl. Niculescu Buzeşti nu putea da o garanţie, ci numai asigurări.....

Intr'adevăr, americanii au arătat că persoanele care doresc să plece, să se grăbească a pleca, pentrucă s'ar putea ca legăturile să fie rupte mai devreme decât se crede şi atunci întrebarea se punea, dacă comitetul care va putea deveni guvern, ar fi suficient de reprezentativ, comitetul partidelor de opoziţie. Si atunci dl. Buzeşti a fost rugat să dea o listă precisă - care urma să plece în acelaş timp cu memoriul - a personalităţilor - cu sau fără soţii - care urmau să plece. Americanii au rugat ca numărul să fie cât mai restrâns, întrucât nu pot garanta că aceste plecări nu vor fi descoperite.

Insă dl. Buzești a spus că singurele personalități ar fi dnii Vișoianu și Mihalache......

PRESEDINTELE : A vorbit și de Mihalache ?

ACUZATUL : D Da. A spus că va prezenta pentru ceilalți o listă ulterior.

PRESEDINTELE : Cunoști împrejurările în care au plecat Vișoianu și Buzești și cine le-a dat ajutor ?

ACUZATUL : Da, foarte precis. Dl. Buzești și dl. Vișoianu au plecat cu ajutorul dat de acești doi ofițeri americani, în avioane americane, camuflați, ascunși fiind în coada avionului, în locul unde stau comenzile. Astfel au putut ajunge în zona americană și de acolo mai târziu în Elveția, dar nu prin aceleași mijloace cred.

PRESEDINTELE : Erau anumite personalități politice de aci din țară în mod necesar la curent cu tratativele duse cu ofițerii americani ?

ACUZATUL : De sigur. In primul rând eu și în mod fatal conducerea partidelor .......

PRESEDINTELE : Care ?

ACUZATUL : P.N.Ț., P.N.L., și P.S.D.

PRESEDINTELE : Erau ținuți la curent cu tratativele duse cu ofițerii americani ?

ACUZATUL : Nu, eu am înțeles întrebarea dacă era necesar ca ulterior să cunoască chestiunea. Singura persoană care a fost cred ținută la curent, a fost dl. Maniu.- După cunoștința mea numai el.

PRESEDINTELE : Pe ce cadru urma să se grefeze mișcarea subterană ? Ai spus ceva de "coloana vertebrală".

ACUZATUL : Pe cadrele P.N.Ț. în primul rând la care se adăugau și celelalte despre care v'am vorbit din opoziție, spre a capta în cele din urmă mai târziu și orice alte mișcări care să poată fi aduse la acest centru important.-

PRESEDINTELE : Ce rol trebuiau să aibe acele organizații făcute cu ocazia alegerilor, așa zisele comitete de alegeri libere ?

ACUZATUL : Aci existau păreri diferite. Această chestiune n'a fost tranșată pentru faptul că unul a înțeles ce a vrut, și celălalt a înțeles ce a vrut el. De altfel memoriul arată că existau ambele posibilități.

Americanii spuneau că mişcarea este paramilitară, care trebue să fie calcată pe cea din Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Ucraina, pe când dl. Buzeşti spunea : "bine, dar în orice chip trebue să luăm atitudine aci şi atunci P.N.Ţ conlucrând cu ceilalţi, va putea să-şi dea seama în ce măsură acest lucru se poate înjgheba. Era, nu o repetiţie generală, dar un fel de tatonare , însă cu aceasta că nu urma să ajungă la încăerări, întrucât era o organizare care trebuia să lucreze paşnică încă, dar pentru verificarea posibilităţilor. Totuşi, dl. Buzeşti a spus că în orice chip era clar că conducătorii P.N.Ţ. - ului nu s'ar lăsa bătuţi şi atunci puneau problema pentru apărarea securităţii candidaţilor în alegeri, pentru apărarea libertăţii alegerilor, vor fi organizate echipe săteşti, dar nu a intrat în detaliu, care ele însăşi vor vedea ce disciplină au, întrucât li se va spune : Dvs. nu trebue să trageţi cu arma, dar să vedem dacă sunteţi în măsură să executaţi ordinele, etc. Era un oarecare început de verificare a tuturor acestor comitete. Era un lucru foarte important pentru a se vedea, dacă nu cumva erau totul dezorganizate, învechite şi dacă se punea problema că trebue reorganizate total sau nu.

PRESEDINTELE : Nu aţi spus ce rol avea mandatul prevăzut în memorandum.

ACUZATUL : Era semnătura memorandului devizat.

PRESEDINTELE : Dacă ştiţi sau nu că s'a prezentat lui Buzeşti şi prin cine .

ACUZATUL : Am aflat ulterior.- In acel moment, în discuţiile dela palatul Stirbey , de altfel e confirmat în ambele documente pe care le aveţi, dl. Buzeşti, care fusese cu intenţia să poată pleca pentru a putea discuta problemele cari decurgeau din acest proect, urma să sosească acolo şi trebuia să se prezinte.- Cu cea mai mare bunăvoinţă, în asemenea discuţii importante pentru care trebuia să se prezinte, trebuiau să existe scrisori de acreditare, care nu se puteau face altfel, decât prin mandate ale şefului sau şefilor partidelor. Si dl. Buzeşti a asigurat pe cei doi ofiţeri americani, că va avea fără îndo-

ială mandatul dlui Maniu suficient de larg, ca să poată trata orice problemă, un mandat general, care deci va acoperi ipso facto şi această propunere, care era parţială şi că spera - deşi nu putea garanta - era aproape sigur că dl.Maniu este în măsură să obţină , ca de obiceiu şi adeziunea dlor Dinu Brătianu şi Titel Petrescu, lucru care de altfel, precum ştiţi, s'a făcut, a fost semnat de dlor şi pe urmă transmis lui Hamilton. Spun nu ştiu sigur, dacă lui Hamilton sau altuia, pentrucă atunci eram la ţară şi nu am aflat decât mai târziu despre mandatul acela, care era un prim pas de executare a propunerei uneia din părţi.

PRESEDINTELE : Ce atitudine a avut Hamilton la primirea acestui mandat ?

ACUZATUL : Mi s'a povestit la mine la ţară, în timpul Crăciunului 1946-1947 - nu ştiu dacă mi-a spus-o Pogoneanu sau Niculescu Buzeşti - am aflat ulterior că dl. Radu Buzeşti l-a înmânat lui Hamilton care a fost foarte bucuros. De altfel pentru aceşti doi ofiţeri foarte tineri a fost o mare bucurie că se puteau întoarce acasă la serviciile lor cu o astfel de bombă.

PRESEDINTELE : Din ce fonduri urmau să se întreţină mişcările din ţară şi străinătate ?

ACUZATUL : Unul din fonduri era cel format din 60.000.- de medalii româneşti pentru mişcarea din ţară, unde americanii puseseră unele condiţii, că aceşti bani nu trebuesc cheltuiţi pentru alegeri, ca să nu existe cheltuieli dezordonate în această privinţă. Ei considerau că afectarea acestei sume, care era modestă de altfel, trebuia să facă numai pentru organizarea acestei mişcări.

In ce priveşte situaţia din străinătate, dintru început dlor au spus că în străinătate aceşti bani nu au nicio legătură cu persoanele ce trăiesc în străinătate, întrucât nu înţelegeau ca o mulţime de persoane politice să ducă un traiu mai agreabil din banii cari urmau să fie întrebuinţaţi numai într'un scop bine definit în mintea lor. De altfel dl. Niculescu Buzeşti i-a întrerupr şi le-a spus că nici nu cere acest lucru, pentrucă pentru moment

suntem asigurați din faimosul fond din Elveția, care a făcut obiectul unui proces anterior.

PRESEDINTELE : Cunoașteți dacă a existat sau există mișcări de asemenea natură și în țările vecine nouă ?

ACUZATUL : In decursul acestor întrevederi dl. Hamilton în special a arătat, pentru a dovedi odată în plus importanța colosală ca România să nu se afle singură, că celelalte țări au mișcări foarte bine înjghebate și organizate, de un plan descris absolut. Cea mai bună dovadă este că nu se vorbește de ei și nu se descoperă. Cea mai ideală mișcare de acest fel era cea din Iugoslavia, pentrucă orice iugoslav este un terorist și au acest fel de temperament, sunt oameni foarte vehemenți și deci, cu toate că s'ar putea crede că acolo condițiile politice n'ar îngădui putința existenții unor asemeni organizații, totuși ele există și funcționează, după părerea lui, foarte bine. N'a desvoltat această ideie, dar era un exemplu. Apoi a vorbit de mișcarea din Polonia și chiar introducerea memorandului este oarecum o scuză a opoziției românești, arătând că ea se află în altă situație decât opoziția din Polonia, indicând și motivul, pentrucă actul dela 23 August a fost făcut cu tot aparatul de stat. De altfel în toată istoria României n'a existat niciodată mișcări clandestine, sau au fost foarte rare. Dela 1821, acesta este un caz mixt în istoria României.

Atunci când i-am făcut reproșuri că trimitea acest memorandum pe care-l consideram extraordinar de periculos și în plus oarecum o promisiune care părea să fie ușuratică chiar din punctul lor de vedere, el a bagatelizat această chestiune, spunându-mi că esențialul este să primim 60.000.- medalii dela ei, pentrucă opoziția nu mai are bani și toți oamenii bogați din România se vaită că le merge prost și nu ne ajută de loc și că opoziția nu mai poate rezista dacă nu va fi ajutată.

In ce privește urmarea conversațiilor, pe care el nu le considera încheiate, pentrucă nu exista aprobarea acestui fapt, el spunea, vom vedea, vom judeca și vom hotărî, în sensul că nu era lucru definitiv.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi dacă mişcarea subterană a partidului Naţional-Tărănesc avea oarecare legături cu mişcările subversive din celelalte ţări ? Sau ar fi trebuit să aibe ?

ACUZATUL : Sigur că da. Trebuiau să existe între organizaţiile de pe teren legături absolut constante cu celelalte mişcări. Iar pentru coordonarea acestor mişcări urmau să se întrunească în conferinţe periodice în străinătate.-

AVOCATUL ACUZATULUI STYRCEA : Domnule Preşedinte, întrucât acuzaţia care i s'a pus în sarcină este aceea de omisiune de declarare a unor fapte destul de grave şi cunoscute de dânsul şi pentrucă textul de lege, pe baza căruia este incriminat, are în partea sa finală o dispoziţie care îngăduie uşurarea legală în cazul acuzatului, să-mi permiteţi să pun anumite întrebări pe care le socotesc că ar fi în uşurarea răspunderii sale şi anume să-l întrebaţi dece n'a înţeles să participe personal la discuţiile care au avut loc atât în camera din str. Sofia Nr. 12, a sorei sale, şi a doua întrevedere din casa Stirbey, unde spunea că Niculescu Buzeşti l-a rugat să vină ca translator.

ACUZATUL : Am spus că la prima întrevedere m'am retras, pentrucă consideram că n'am avut ce căuta acolo. Nu prea am o scuză bună în ce priveşte a doua întrevedere. Eu nu vroiam să mă duc şi nici Pogoneanu, dar la insistenţele dlui Buzeşti, pentrucă americanii nu vorbeau altă limbă decât engleza şi o engleză foarte greu de înţeles, iar dl. Buzeşti ştie a ceti un document sau o carte, dar vorbeşte foarte slab englezeşte şi cum nu înţelegea pe americani, dorea să aibă poate şi martor la această chestiune, de aceea insistase pe lângă Pogoneanu şi pe lângă mine să nu-l lăsăm singur pe el. Am protestat vehement dar apoi m'am dus. Poate şi curiozitatea mea personală m'a împins la acest act de vinovăţie. Ulterior s'a întâmplat următoarele lucruri : am omis să spun că persoanele americane, care au fost la palatul Stirbey au recomandat ca toţi cei care aveau

cunoştinţa tratativelor directe sau indirecte, să părăsească cu prioritate ţara. Adică ei considerau ca eu şi Pogoneanu în primul rând să părăsim ţara pentru că eram cunoscuţi ca prieteni al dlui Buzeşti şi în plus persoane care conlucraseră la pregătirea actului dela 23 August, prin urmare pisici cu clopoţei şi toată siguranţa ar fi zis : "acesta trebue să ştie unde a plecat". Americanii au insistat ca eu şi cu Pogoneanu, Ioana Bujoiu şi Radu Buzeşti să plecăm. Atât dl. Pogoneanu cât şi dl. Radu Buzeşti şi eu am refuzat categoric şi la discuţia acestor refuzuri am invocat o sumedenie de motive plauzibile, iar pentru moment renunţase la această ideie, dar foarte supăraţi pentrucă considerau că erau neserioşi, adică oameni care expuneau o chestiune atât de gravă şi extrem de importantă pentru ei, rămânând aci.

AVOCATUL : Dacă i s'au făcut propunerile să plece, dece n'a plecat ?

ACUZATUL : Bineînţeles că mi s'au făcut propuneri şi n'am plecat pentru foarte multe motive şi în primul rând pentrucă mă consideram că nu aveam nicio legătură cu treaba asta, deoarece din clipa în care am renunţat la cariera politică şi mă retrăsesem la 4 Noembrie, n'am avut nicio activitate de acest fel şi nu înţelegeam să am una în plus. Sunt fost mareşal al Curţii Regale şi-ar fi imposibil pentru mine ca să plec în străinătate în mod clandestin, mai întâi că aveam impresia nejustificată, că atunci dacă aşi fi dorit să plec în străinătate pentru interese personale sau pentru a mă odihni, nimeni nu m'ar fi împiedicat să plec în mod oficial, deci nu se punea problema unei plecări clandestine, şi dacă era vorba să o fac, trebuia să fiu de acord că această chestiune , adică să conlucrez la ea, pentrucă dacă mă găseam în străinătate şi dacă americanii se temeau să viu aici, ei se temeau şi să fiu liber în străinătate pentrucă şi acolo puteam să fac indiscreţii. N'ar fi avut încredere decât dacă aveam un rol. Dacă ai un rol într'o chestiune, bineînţeles că nu vorbeşti, dacă nu, te simţi mai la largul tău şi de aceea dumnealui a insistat pe lângă dl. Buzeşti. E drept că dl. Buzeşti n'a

insistat pe lângă noi. El spunea "nu se știe că Stîrcea a fost la această întrevedere. El pleacă la țară și nu va fi bănuit, așa că nu aveți această frică".
Pe Pogoneanu l-a sfătuit să plece, domiciliază în București, pentrucă cunoaște multă lume politică și ar fi fost suspectat în activitatea sa, așa că l-a sfătuit să plece, pentrucă el se vedea des cu Buzești pentrucă el în ultimii ani se consulta cu el în chestiuni politice, pe când eu eram retras în afacerile mele. Pogoneanu totuși nu era presant.

AVOCATUL : Mă interesează dece n'a plecat Styrcea ? Dacă americanii, când au ascultat refuzul lui de a pleca în străinătate l-au întrebat și i-au atras atențiunea că în orice caz, dacă rămâne în țară va fi prins și în această situație, față de mijloacele moderne de presiune va fi obligat să spună și i-a atras atenția, dacă nu are nevoie de otravă ?

ACUZATUL : Cred că avocatul meu a confundat două lucruri . M'a întrebat dece n'am plecat și v'am spus că n'am plecat pentrucă nu eram solidar cu această idee. Dacă întrebați pe Pogoneanu de acest lucru o să vă spună și aș putea cita un martor , deși nu vreau să mai implic în această chestiune și altă lume, oameni cu totul în afară politicei, care aveau relații de afaceri cu mine. N'am plecat pentrucă nu eram solidar. Am fost contra trimiterii memoriului, am fost contra ideii în sine, pentrucă consideram că era un lucru care ducea fatalmente la războiul civil și găseam că era un lucru de un pericol extraordinar și dăunător intereselor, și vă spun sincer, după cum am spus-o și în alte declarații că mi se părea în acelaș timp un lucru foarte ușuratic. N'aș fi putut semna nici din punctul de vedere al convingerii mele, și dacă n'aș fi fost convins, n'aș fi făcut lucrurile în acest fel.
Admit că nu am spus dlui Buzești să nu plece pentrucă dsa putea să plece și în mod oficial în străinătate , chiar a cerut audiență dlui ministru Bodnăraș pentru a pleca și sperase că va primi acest permis. Cred că nu s'a putut da, în orice caz n'a mai avut timp să aștepte aprobarea și aceasta n'a fost nici un fel de

şmecherie, ci soţia lui era bolnavă de cancer în Elveţia şi când a sosit acolo, a găsit-o moartă.
Am înţeles că dacă are ocazia să plece clandestin, nu nu puteam să condamn moralmente acest fapt fără nici o legătură cu partea politică.
Singurul lucru în apărarea mea este că niciodată nu m'am gândit şi nici astăzi nu m'aş expatria.

PRESEDINTELE : Atunci, când aţi refuzat plecarea, americanii s'au mulţumit să dea din umeri ?

ACUZATUL : Dumnealor au arătat mai întâi foarte convingător argumentele următoare : Au spus : Vedeţi, astăzi în asemenea chestiune Dumneata eşti , stând aici, un pericol ambulant şi atunci am glumit şi am spus că, dacă eu plec la ţară la mine, nu sunt nici un pericol Ei au spus : "Bine, dar dacă la un moment dat Pogoneanu refuză să plece şi alte persoane vor fi arestate şi vor vorbi ? " Şi aşa s'a şi întâmplat.
Eu am amintit de punctul meu de vedere şi am plecat la ţară.

Ulterior la 19 Octombrie eu am plecat la ţară şi la 10 sau 11 Noembrie , dintr'odată, una din persoanele mele de afaceri, fostul meu secretar, a venit la mine cu o scrisoare, spunând că trebue să vin imediat la Bucureşti, căci s'a întâmplat un bucluc groaznic. Am bănuit că este ceva în legătură cu acest lucru şi am venit.- Era pur şi simplu ca să aflu că dlor considerau că deja se făcuse unele indiscreţiuni cu privire la plecarea dlui Vişoianu, că secretarul nu fusese menţinut, pentrucă dl. Pogoneanu vorbise cu dl. Demetrescu - deci cereau imediata lui scoatere din ţară - dl. Vişoianu aflase dela dl. Demetrescu şi făcuse un scandal monstru pentrucă nu fusese înştiinţat înainte.-
Rezultatul, de altfel, a fost rapida sa plecare şi i s'a dat prioritate dlui Pogoneanu din moment ce ştia, dar dl. Hamilton urma să plece a doua zi, fiind chemat de urgenţă la Washington. De altfel au fost rechemaţi de urgenţă Hall, Zeitz, Hamilton, sub motiv că aflaseră alte persoane dela misiunea militară şi diplomatică de aceste plecări, care erau neaprobate de centru. Aceste persoane erau trase la

răspundere de serviciile lor oarecum, şi atunci plecase de altfel posomorât, arătând că ar putea să-şi aranjeze situaţia, numai dacă mai scoate pe cei care ştiu despre această chestiune. De aceea a insistat să plec şi eu, dar eu mi-am menţinut punctul de vedere. Mi-a pus următoarea problemă : în România dacă stai, trebue neapărat să fi decis în caz de arestare şi de nedeclarare a altor persoane, când eşti dta singurul inculpat şi nu există alte probe, trebue să te suprimi. I-am spus : "bine, e un lucru uşor de făcut, o să mă suprim." Nu s'a mulţumit cu aceasta şi a spus că vrea să-mi dea otravă. N'o avea asupra sa şi urma să mi-o trimeată. Dat fiind, că îmi propusese să mi-o trimită printr'un român, la care ar fi lăsat un plic pentru mine şi cum n'am vrut să mai bag încă o persoană inocentă, i-am spus că otravă găsesc şi eu.- Atunci mi-a spus : "în caz că vorbeşti, suntem obligaţi, dacă nu vrei dta să te suprimi, vom fi obligaţi să te suprimăm noi contra voinţei dtale". Era o ameninţare pe care o consideram totuşi destul de importantă şi în plus adaug că nu credeam că problema memorandum-ului în sine este un lucru aşa important, pentrucă eu consideram că până ce nu-i acceptat efectiv, nu-i nimic şi de aceea eram foarte nervos şi vroiam să ştiu în ce măsură e acceptat. De aceea am avut un schimb de corespondenţă cu dl. Pogoneanu. Il întrebam cum se mai prezintă situaţia politică internaţională, fiindcă vroiam să am un indiciu, dacă credea că există o aplicare, adică dacă mergem spre războiu. Scrisorile au fost găsite toate şi reese clar că, în ceea ce mă priveşte, eram convins că nu mai exista în afară de acest lucru. Cunoaşterea complotului care face obiectul acestui proces, în ceea ce mă priveşte, începe la 18 Septembrie la prima şedinţă şi se termină pentru mine la 30 Septembrie, când a înmânat memoriul. -

Este adevărat că am aflat mult mai târziu de faptul şi împrejurarea în care a plecat dl. Vişoianu şi atât. Altceva n'am mai aflat şi eram de perfectă bună credinţă, că mai mult nu ştiu şi nu pot spune.-

dl. AV. URSU : Dacă ști că acei cari au fost transportați cu avi-
onul în mod clandestin, Vișoianu, Buzești și dna Bujoiu, au fost reținuți întâi în Austria, în Germania și apoi duși mai departe. Intretimp au fost oarecum sechestrați și supuși nu știu cărui tratament. In orice caz n'au fost lăsați liberi imediat, motiv pentru care și dânsul nu vroia să fie în solda lor și că avea această convingere că, odată plecat, se transforma într'un simplu agent, fiind la discreția sumelor, pe care dânșii trebuiau să i le pună la dispoziție pentru traiu, toată averea sa rămânând în țară.

ACUZATUL : Mai târziu am aflat, tot dela Crăciun, dela dl. Pogoneanu și dela Hamilton, care la 11 Noembrie mi-au povestit că au plecat și cum au plecat etc. Am primit mai multe scrisori dela dna Bujoiu, prima prin Hamilton, prin pilotul avionului, care revenind, mi-a adus o scrisoare în care spunea că sunt la Viena și alte 3-4 scrisori mult mai târziu din Elveția, în care îmi descria în mod foarte vag, că au fost momente foarte grele, întrucât acele servicii de acolo, din zona americană din Germania, au dorit întrâo oarecare măsură ca ea să lucreze cu ei. In ceea ce privește pe ceilalți, sunt două elemente : Am aflat ulterior dela Pogoneanu că dl. Buzești și chiar Vișoianu au avut foarte mari dificultăți pentru a primi viza de intrare în Elveția. Pe de altă parte, dna Bujoiu mi-a dat să înțeleg că nu a fost atât de greu cu visa de intrare, ci oarecum verificarea lor, menținerea lor în atmosfera de acolo, cunoașterea lor perfectă pentru a ști dacă sunt interesați mai mulți în acest serviciu. Așa încât au fost ținuți prea mult în acea regiune. Deduc numai, bineînțeles, că dacă m'ar fi "kidnapat" să plec, nu puteam deveni decât , sau un membru al acestui comitet din străinătate, sau un colaborator al comitetului din străinătate, sau o persoană care direct sau indirect mă aflam în solda unei puteri străine, de oarece nu aveam mijloace suficiente de traiu

Dl. AV. URSU : O întrebare la care se poate răspunde printr'o propo-
zițiune. Acuzatul n'a relatat situații de fapt, situații materiale, ci a avut în vedere o serie de ipoteze

de lucruri care ar fi urmat să se întâmple, dacă s'ar fi întâmplat în prealabil, o condițiune care n'a avut rolul să se întâmple.- Aceste opinii de viitor, aceste lucruri care urmau să se întâmple, reprezintă opiniile dsale personale, sau ale lui Buzești ?

PRESEDINTELE : Noi am discutat aci de tratativele și opiniile lui Niculescu Buzești.

AVOCATUL : Vă rog respectuos dle Presedinte, am cerut răspunsul acuzatului.

PRESEDINTELE: Dta trebuia să fi atent.

Se suspendă ședința

Sedința se suspendă la orele 15.-

Ziua 2-a

30 Octombrie 1947

Sedinţa de după masă

PRESEDINTELE: Să-l întroducă pe acuzatul Penescu Nicolae.

Aţi auzit cetirea actului de acuzare şi l-aţi avut şi în mână.

ACUZATUL: Da, D-le Preşedinte.

PRESEDINTELE: Eu am formulat o serie de întrebări, la care Dv. veţi răspunde tot ce ştiţi. In primul rând, ce funcţiuni aţi îndeplinit în partidul naţional-ţărănesc ?

ACUZATUL: Am fost secretar general al partidului, dela începutul anului 1945.

PRESEDINTELE: Si mai înainte ?

ACUZATUL: Inainte, în 1937, puţin timp după dizolvarea partidului şi după plecarea D-lui Ernest Ene din Partid, care era cassier adjunct, am fost desemnat eu cassier adjunct în locul lui, fără a face însă parte şi din biroul partidului.

Din toamna 1937 până la sfârşitul lui Decembrie 1944, am avut în partid acea calitate de cassier adjunct, cassier fiind pe vremea aceia dl. Mihai Popovici.

PRESEDINTELE: Ce demnităţi aţi îndeplinit în partid ?

ACUZATUL: Am fost preşedintele organizaţiei de Argeş, după aceia cassier adjunct dela data pe care v'am comunicat-o. Dar nu am fost membru în delegaţia permanentă, până la numirea mea ca secretar general.

PRESEDINTELE: Ce funcţiuni aţi avut în Stat ?

ACUZATUL: Am fost secretar general al Ministerului de Interne în 1932 şi de trei ori deputat.

PRESEDINTELE: Parcă aţi mai fost ceva ?

ACUZATUL: Altceva nu. Ba nu, am fost ministru până în 1944, când am fost ministru de interne.

PRESEDINTELE: Puteţi să ne spuneţi care a fost orientarea politică a partidului naţional-ţărănesc după 23 August 1944 ?

ACUZATUL: Dacă îmi îngăduiţi să fac o expunere mai complectă asupra acestei chestiuni care este esenţială în legătură cu întrebările pe care bănuiesc că mi le veţi pune pe urmă şi care privesc în parte şi activitatea mea la secretariatul general, şi participarea sau neparticiparea mea la unele evenimente cari privesc acest proces.

PRESEDINTELE: Dar concludent, vă rog.

ACUZATUL: Este necesar, d-le Preşedinte, ca în câteva cuvinte să vă arăt care era doctrina partidului naţional-ţărănesc pentru ca să fie înţeleasă politica lui şi să fie înţelese în acelaşi timp şi anumite împrejurări care au survenit din cauza felului şi metodei de conducere a acestui partid.

Partidul Ţărănesc din vechiul regat s'a născut în 1918 ca o mişcare vastă şi adâncă de reacţiune a clasei ţărăneşti împotriva plutocraţiei şi a claselor dominante cari stăpâniseră politiceşte şi economiceşte ţara până atunci.

Partidul avea oameni noi, oameni mai toţi adăpaţi la o cultură socialistă. Eu am venit în acest partid depe băncile universităţii, când făceam parte din mişcarea socialistă din Franţa, unde mi-am făcut studiile. Ceilalţi colegi ai mei - dintre cari foarte puţini au rămas în partid - şi cu mine am constituit tineretul generos al acestei mişcări ţărăneşti, i-am dat o doctrină înrudită cu doctrinale socialiste - separat fără îndoială de marxism - i-am dat avânt şi generozitate. Deaceia am rămas atât de strâns ataşaţi de existenţa, de viaţa, de acţiunea acestui partid.

Ideia noastră fundamentală era că structura socială şi economică a României, determină prioritatea clasei ţărăneşti şi a intereselor ei economice şi culturale.

Noi urmăream ca să înlăturăm, cum am spus, dominaţia unei clase restrânse şi exploatatoare. Pe această linie a mers şi pe acest drum ne-am găsit cu partidul Naţional din Ardeal, cu care am făcut fuziunea la 1926.

In timpul luptei pentru răsturnarea regimului liberal, care era apărătorul acestei plutocraţii, am polarizat spre noi, spre marea noastră durere, o mulţime de oameni care nu aveau nici o contingenţă cu aspiraţiunile noastre şi ne-am găsit în pragul guvernării din 1928, cu structura partidului nostru diformată. E suficient să vă spun, că am avut într'o vreme printre noi elemente reprezentative ale lumii conservatoare.

./.

Deaceia poate, guvernele noastre dela 1929 până la 1933, vreo doi ani şi jumătate, au fost o decepţie şi pentru noi - în primul rând pentru noi - şi pentru acele masse ţărăneşti a căror ridicare am urmărit-o. Nu am putut realiza decât puţin lucru. Si piedica pentru aceste realizări a fost cu atât mai mare, cu cât evenimentele din 1930 au creiat situaţii speciale în ţară.

Nu mă voi opri deloc asupra perioadei din 1933 până la 1938, când regele Carol a octroaiat cunoscuta constituţie. E suficient numai să vă spun, că de atunci până la23 August 1944 partidul a reintrat parcă... partidul a reintrat pe făgaşul pe care pornise la luptă după primul război mondial. Si în măsura în care noi rezistam pe poziţii pentru democraţie şi judecăţi cetăţeneşti, pentru dreptatea socială şi pentru idealul nostru de clasă, aşa cum l-am fixat în programul nostru dela 1920, 1923 şi 1926, ne-am decotorosit încetul cu încetul de acele resturi care veniseră în barca noastră până în ajunul guvernării din 1929. Eu personal am fost foarte fericit, până când în 1943 am putut să mă găsesc alături de prieteni din partidul socialist şi partidul comunist şi să apăr în faţa instanţelor militare în faimoasele procese ale Uniunii Patrioţilor, o mulţime de fruntaşi din partidele democratice şi muncitoreşti, dintre cari unii sunt azi în guvern. Am fost cu atât mai fericit, cu cât în 1944, am putut lucra împreună, făcând parte din comitetul restrâns al celor patru partide care au făcut actul dela 23 August 1944. Am fost în credinţa că după 23 August această colaborare, care începuse sub cele mai bune auspicii înainte, va continua spre binele ţării şi spre binele obiectivelor democratice pe care toţi le urmăream.

PRESEDINTELE: Treceţi acum la noua orientare a partidului, după 23 August 1944.

ACUZATUL: După 23 August însă, încetul cu încetul au început să apară oarecare puncte de fricţiune între noi şi partidele muncitoreşti. Cu foarte mare greutate s'a constituit primul guvern politic Sănătescu - adică al doilea guvern Sănătescu. Personal am tratat cu condu-

./.

cătorii partidului comunist creerea acestui guvern şi participarea partidului naţional-ţărănesc la Frontul Naţional Democrat.

Consider că prima greşeală, făcută nu numai din partea noastră - dar eu vorbesc de noi - este neparticiparea la acest front naţional-democrat. Fiindcă, dacă dela început noi am fi intrat, aşa cum ni s'a propus, cu reprezentanţii pe care i-am avut în guvern, în Frontul Naţional Democrat, altul ar fi fost cursul evenimentelor până azi, decât cel pe care îl avem. S'a format primul guvern politic, care din nenorocire s'a format sub semnul a două împrejurări de un augur puţin promiţător.

Conducerea de partid a avut în minte două obiective.

In primul rând, menţinerea poziţiilor principale în Stat, în mâna partidului naţional-ţărănist în primul rând, şi liberal, cu care era într'o colaborare strânsă.

In al doilea rând, împiedicarea ca partidele muncitoreşti - le numesc aşa, partidele Comunist şi Social-Democrat - să pună ele mâna pe aceste pârghii de comandă. Cu alte cuvinte, tendinţa conducerii superioare de partid, era o înfrânare a elanului acestor tinere partide muncitoreşti.

Al doilea punct, era ideia că în dosul acestei acţiuni politice pe care partidele muncitoreşti o marcau din ce în ce mai viguros, se găseau tendinţele unei mari puteri vecine, care puteau să afecteze sau chiar să primejduiască independenţa României.

Imposibilitatea în care s'a găsit Dl. Maniu, în timpul guvernării acesteia şi în momentul când dl. Vâşinschi a venit în ţară, să stabilească un contact cu dl. Vâşinschi, a adâncit această diferenţiere şi a marcat această atitudine.

Nu-mi revine mie să arăt pentru ce motive dl. Maniu nu a putut să stea atunci de vorbă într'o audienţă cu dl. Vâşinschi. Fapt este că eu, care atunci eram ministru de Interne, m'am găsit în situaţia de a avea dela conducerea superioară de partid adică dela dl. Maniu anumite directive dela care nu mă puteam abate.

Vreau să precizez, d-le preşedinte un lucru esen-

./.

ţial pentru înţelegerea a tot ce vă voi spune. La această dată dl. Maniu avea un imens prestigiu în partid şi poate în întreaga ţară. El rămăsese şeful cu depline puteri, după ultimul comitet executiv din 1937, când partidul fusese dizolvat de reg. Carol şi dusese o politică de reacţiune împotriva regelui Carol şi a regimului Antonescu, până am ajuns la 23 August 1944. Când dl. Maniu a aşezat politica partidului naţional-ţărănesc în noua conjunctură, pe această linie dacă nu de ostilitate la început, în orice caz de rezervă faţă de partidele muncitoreşti şi Uniunea Sovietică, înţelegeţi Dvs. că partidul, neavând foruri statutare care să-i determine această politică, fiindcă dl. Maniu avea depline puteri, partidul nu putea decât să înceapă să meargă pe linia fixată de dl. Maniu. Pe această linie a mers, în virtutea inerţiei, până azi. Vă voi arăta, în cursul timpului evident, rolul forurilor statutare.

La Ministerul de Interne eu nu am putut nici numi prefecţi, aşa cum voiam, pentrucă nu eram lăsat de dl. Maniu. Căutam în consecinţă să găsesc o soluţie, de acord cu partidul Comunist şi cu celelalte partide, liberal, şi nu am reuşit să găsesc. Am făcut şi o greşeală, care e personală, aceia de a voi să fac alegeri comunale într'un moment nepotrivit.

Nu am putut să dau d-lui Teohari Georgescu pe atunci subsecretar de Stat, atribuţii, pentrucă alţi subsecretari de Stat nu primiseră nici ei atribuţii şi Maniu mi-a interzis. Eram deci, ca ministru, într'o situaţia de a nu putea funcţiona, cu doi subsecretari de Stat fără atribuţii. Din cauza acestei situaţii s'a produs atunci un incident în Apărătorii Patriei: un jandarm a ucis un rival al lui, o chestiune sentimentală.... Nu era vorba de o vină a ministrului. Era ceva care nu avea nici o contingenţă cu politica. Mai ales că, Curtea Marţială a judecat procesul şi l-a rezolvat.

Am plecat cu plăcere, dela Ministerul de Interne.

Am trecut pe lângă manifestanţii cari făceau tapaj împotriva mea. Şi nu am mai primit să fiu ministru în acest guvern, deşi mi s'a oferit să fiu ministru fără portofoliu.

./.

Guvernul Rădescu a fost marcat de aceiaşi politică. Ministerul va disputa să sprijine pe Generalul Rădescu ca şi Miniştri liberali, amândouă partidele. Era o situaţie într'adevăr grea. In loc să se caute contingenţe cu partidele muncitoreşti, se căuta sprijinirea G-ralului Rădescu care dela început s'a dovedit a nu cunoaşte situaţia.

PRESEDINTELE: De unde pornea această situaţie, cine dădea această orientare ?

ACUZATUL: In acest moment se reconstituise delegaţia permanentă a partidului naţional-Tărănesc prin coopărări. Delegaţia aleasă în 1937 mai avea numai 3 - 4 membri. De aci problema principală politică. De data aceasta, dl. Maniu le aducea în Delegaţia Permanentă. Problema principală care se discuta în guvern era adusă în Delegaţia Permanentă. Dl. Maniu cerea miniştrilor să aibă o atitudine fermă în anumite probleme. Am să vă dau un exemplu care luminează toată situaţia. Partidul a avut un proect de reformă agrară foarte asemănător cu legea definitivă, elaborat de o comisiune în frunte cu dl. Mihalache. Acest proect a venit în discuţia Delegaţiei Permanente. Câţiva dintre noi am cerut ca el să fie imediat supus la comisia care lucra la Ministerul Agriculturii şi deabia în Consiliul de Miniştri ca să devină lege. Am arătat necesitatea ca această ultimă reformă agrară în regimul proprietăţii individuale să poarte marca Partidului naţional-ţărănesc fiindcă era în programul nostru din 1920. Dl. Hudiţă era Ministrul Agriculturii şi D-sa a spus că G-ralul Rădescu nu este de acord cu depunerea acestui proect şi atunci Delegaţia - evident opinia d-lui Maniu fiind în acelaş sens ca să nu se facă greutăţi politicei G-ralului Rădescu, mai ales că acesta făcuse o conferinţă la Radio în sensul inoportunităţii legii agrare, am rămas în inferioritate şi proectul nostru nu s'a depus în sensul că pentru a se sprijini generalul Rădescu n'am venit noi cu proectul care era esenţial pentru politica noastră şi pentru primul contact pe care puteam să luăm cu ţara după atâţia ani de oprelişti. Am ajuns la incidentele din Piaţa Palatului pe care adevărat, Partidul nu le-a

./.

aprobat, dar am ajuns la 6 Martie. 6 Martie a însemnat un punct de răscruce în politica noastră internă. Noi pierdusem atunci toate poziţiile. Am început la 23 August prin a le avea pe toate şi am sfârşit la 6 Martie prin a le pierde pe toate. Era evident.

PRESEDINTELE: Cine cădea această orientare ?

ACUZATUL: Orientarea era dată de dl. Maniu şi Delegaţia Permanentă, în această epocă făcea obiectul politicei d-lui Maniu, însă aceasta s'a imprimat totuşi şi a devenit punctul Delegaţiei Permanente.

PRESEDINTELE: Se presupune că dânsul a luptat contra dictaturii lui Antonescu care era de o politică asemănătoare.

ACUZATUL: Eu nu pot face portretul d-lui Maniu. Sunt aci în sală mulţi care cunosc pe dl. Maniu cu marea sa personalitate. Este aceia caracteristică că este un dictator cu surâsul pe buze şi cu mănuşi în mână. Nu bate cu pumnii în masă să ţipe, ştie să impună voinţa prin metode dulci. Politica, aşa cum a fost imprimată după 23 August, a rămas aceiaşi. Au fost câteva momente când Partidul a încercat să se degajeze de aceasta. Unul a fost 6 Martie. D-rul Lupu, în timpul discuţiilor şi în timpul crizei ministeriale, anterior lui 6 Martie, a încercat o formulă cu partidele muncitoreşti. N'a reuşit. După 6 Martie s'a pus în Delegaţia Permanentă problema atitudinii Partidului. A prevalat punctul de vedere al d-lui Maniu de viguroasă opoziţie, aşa încât eu nu pot să mă degajez nici personal ca membru al Delegaţiei Permanente şi al partidului şi nici întreaga Delegaţie de această răspundere politică pe care întreg partidul a avut-o, fiindcă a admis, a aprobat şi a făcut politica pe care dl. Maniu a imprimat-o partidului. Dar vorbesc de politica aceea oficială pe care o ştie toată lumea, nu de altă politică care va face obiect mai la sfârşit. După 6 Martie, atitudinea noastră a fost aceasta: nu recunoaştem guvernul fiindcă a eşit dintr'o lovitură de Stat şi fiindcă nu este reprezentantiv pentru că nu cuprinde toate forţele democrate. După câteva zile au venit şi note dela două Mari Puteri, neprovocate de nici un memoriu. Si am stat pe această poziţie până în Mai, când Dv. ştiţi că un incident constituţional a intervenit, care marca oarecare poziţie partidului, ca un

./.

succes. Situaţia aceasta a continuat până la sfârşitul anului 1945, când s'a întâlnit conferinţa dela Moscova, care a ajuns la soluţia realizată la începutul anului 1946, la 8 Ianuarie. Până atunci, Partidul a stat pe această poziţie de nerecunoaştere a legalităţii unui guvern care era eşit din lovitura de Stat, care necuprinzând toate forţele democratice ale ţării, nu era conform convenţiilor dela Ialta şi Teheran şi mai târziu dela Potsdam. Incidentul constituţional s'a născut tocmai din aplicarea dispoziţiunilor deciziunilor Aliaţilor dela Potsdam. Era locul ca la 8 Ianuarie, când un reprezentant al Partidului naţional ţărănesc, dl. Haţieganu, a intrat în guvern, să se pornească la o nouă politică. Ce se întâmplă ? Am avut în faţa mea scena: 8 Ianuarie, ziua d-lui Maniu. Mergem dimineaţa să-l felicităm. Scoate o bucată mică de hârtie pe care o ţinea în mână şi o dă lui Haţiegeanu s'o citească. Era declaraţia pe care Haţieganul trebuia s'o citească în Consiliul de Miniştri. Scurtă şi categorică. Suntem în acest guvern pentru a controla. Executaţi acordul dela Moscova. Am rămas toţi surprinşi, pentru că ne imaginasem că un început de colaborare trebue realizat.

PRESEDINTELE: De ce Dvs., care făceaţi parte din această organizaţie, nu dădeaţi orientarea reală şi nu alta ?

ACUZATUL: In acel moment nu era adunat un for statutar. Vă rog să ştiţi felul în care dl. Maniu a făcut acest act politic, pentrucă mai sunt şi altele. Nu l-a făcut în forul Delegaţiei Permanente, ci singur. Si a pus partidul în faţa unui fapt împlinit. Dl. Haţieganu a cetit declaraţia în Consiliul de Miniştri.

PRESEDINTELE: Dl. Haţieganu nu era major ?

ACUZATUL: Era major, dar nu putea singur, avea chiar trei majorate.

PRESEDINTELE: Era om în vârstă care gândea şi socotea: când mă duc cu o declaraţie pe care o fac şi fără să conlucrez în mod real, apoi las pe dl. Preşedinte şi îi spun: Domnule, aceasta nu o citesc.

ACUZATUL: Aşi fi foarte curios ce răspunde când îl veţi întreba. Dar daţi-mi voie să vă comunic un răspuns al d-lui Haţieganu când i-am cerut înainte de nenorocita

./.

şi de 14 Iulie, sprijin ca într'o şedinţă de birou a partidului să-l determinăm pe dl. Maniu la schimbarea tacticii. Mi-a spus: Dragule, vorbeşte dumneata că eu te susţiu. Noi aşa am fost învăţaţi de dl. Maniu să ascultăm de el.

Deaceea a citit declaraţia în consiliul de Miniştri aşa cum i-a fost dată. Dar era un act politic de mare importanţă făcut fără consultarea forurilor statutare.

PRESEDINTELE: Cum îl socotiţi, bun sau rău ?

ACUZATUL: Este sursa tuturor complicaţiilor intervenite în urmă în viaţa politică a ţării, între noi şi guvern, după actul dela 8 Ianuarie. Fiindcă dl. Haţieganu s'a comportat aşa cum i s'a indicat, ca un observator al executării acordului dela Moscova de către guvern.

Si atunci, iată că în loc să stabilim un contact şi o colaborare după 8 Ianuarie, noi stam tot în aceiaşi poziţie de adversitate faţă de guvern.

Am înţeles că efortul pe care l-au făcut aliaţii la Moscova era tocmai de a creia un climat de colaborare aici în ţară. Acest climat nu s'a putut creea.

Evident, nu poate fi aruncată vina numai asupra acelei declaraţii a domnului Haţieganu pentru tot ce a venit în urmă. A intervenit perioada electorală cu tot ceeace aduce ca cortegiu de neplăceri şi de agresiuni, o campanie electorală făcută în aceste condiţiuni. Una dintre victime am fost şi eu.

S'au făcut alegerile care s'au petrecut în condiţiile cunoscute. A doua zi după alegeri, adică în ziua de 20 Noembrie - eu nu vreau să vă relev decât evenimentele cele mai importante. M'am dus de dimineaţă la dl. Maniu. Mi-a dat să citesc un comunicat care era sub presă ca să apară în "Dreptatea". Mi-a spus că l-a făcut de acord cu domnii Brătianu şi Titel Petrescu. Era comunicatul prin care se declara nevalabil acest parlament ieşit din alegeri care au fost falsificate. In consecinţă deputaţii noştri nu aveau ce să caute în Parlament. Nu se vorbea de aceasta, dar era consecinţa firească, mi s'a spus.

Atunci am spus: domnule Maniu, actul este prea important ca să nu fi fost consultat cel puţin biroul, dacă nu Delegaţia Permanentă.

./.

Mi-a răspuns că era necesară această imediată atitudine a partidului, pentru ca o singură clipă să nu se lase impresia în ţară şi străinătate că noi am considera acest parlament ca valabil pe de o parte, iar pe de altă parte dl. Haţieganu a primit imediat o telegramă să demisioneze din minister de teamă să nu fie înlăturat din guvern din postul pe care îl avea.

Deci iată al doilea eveniment important în care partidul este pus într'o situaţie fără ca nici un for statutar să fie consultat.

Voi răspunde la întrebarea Dvs. de adineauri, că de data aceasta a fost reacţiune şi în birou şi în delegaţia Permanentă. In delegaţia permanentă s'au ridicat domni care au întrebat dece mai este convocată dacă deja partidul a luat o hotărîre.

Li s'a răspuns că totuşi delegaţia n'are decât să desavueze pe Preşedinte.

Inţelege-ţi Dv. ce uşor era sau imposibil era, ca un asemenea act, în acele împrejurări, să se petreacă.

S'a convocat aşa dar comitetul central la 3o Noembrie ca să ratifice nu o hotărîre a delegaţiei permanente, dar să ratifice hotărîrea d-lui Maniu. Si comitetul central executiv la 3o Noembrie a ratificat şi a hotărît neparticiparea deputaţilor noştri la lucrările Parlamentului. Acesta a fost al doilea moment de foarte mare importanţă în desfăşurarea evenimentelor politice.

După 3o Noembrie partidul aşezat pe această poziţie de nerecunoaştere a acestui parlament, n'a mai activat - este adevărat era şi obosit, efortul în alegeri fusese prea mare. Au început arestările, la sfârşitul lui Februarie, începutul lui Martie, a doua serie în Aprilie, Mai, între membrii partidului nostru din toată ţara.

Aceste arestări au coincis cu două evenimente internaţionale, al căror sens nu ne-a scăpat.

Primul era Conferinţa dela Moscova, şi eşecul ei. Al doilea erau evenimente similare în ţările din Sud-Estul Europei. Eşecul Conferinţei dela Moscova...

./.

PRESEDINTELE: Nu este în legătură cu orientarea politică.

ACUZATUL: Ba da. Aceasta m'a făcut pe mine să merg în vacanța Paștelui la dl. Mihalache, la Dobrești. Era un vechiu obiceiu al nostru al țărăniștilor să mergem la el de Paști și de Crăciun. De data aceasta m'am dus ca să-l determin să mă însoțească la dl. Maniu la Sibiu ca să-l convingem să schimbe tactica partidului și să admită intrarea deputaților în Parlament. Dl. Mihalache a fost de acord. Am convocat Delegația Permanentă la București, am discutat problema, delegația permanentă a fost de acord ca să se constitue imediat un sfat parlamentar și m'a delegat pe mine să merg la dl. Maniu la Sibiu, și să-i duc mesajul acesta, dorința majorității delegației de a se reexamina politica partidului.

Am fost la 1 Mai la Sibiu. I-am spus în două conversații d-lui Maniu care este situația internă și am căutat să-l conving tocmai că pe plan internațional se impune o destindere internă. Am încercat să-l conving că ceeace se petrecea pe plan internațional nu putea să nu aibă repercusiuni în interior și era necesar, pentru existența partidului și pentru posibilitățile noastre de acțiune în viitor, să creem această destindere prin intrarea în Parlament a deputaților noștri.

Refuzul a fost categoric.

Eu marchez acest punct care își are importanță nu pentru apărarea mea, pentrucă să nu-și imagineze nici partidul, fostul partid, nici opinia publică din țară, că ceeace spun eu aici, este pentru apărarea mea și este o atitudine de ultimă oră.

Nu, Eu eram membru în Biroul Partidului, eu nu puteam să afișez în public și în consfătuiri mai largi un punct de vedere care însemna o desolidarizare de conducerea partidului, atâta vreme cât aveam o speranță să schimb politica. Si în momentul în care acest lucru apărea imposibil, aveam consecințe de tras.

Dl. Maniu a refuzat categoric. Am venit la București și i-am prezentat d-lui Mihai Popovici, pe atunci locțiitor de președinte, demisia mea din secretariatul general. Dl. Mihalache și ceilalți m'au rugat să rămân și să-l convingem pe dl. Maniu.

./.

In timpul acesta, de pe la 15 Mai când a venit dl. Maniu şi până la sfârşitul lui Iunie am fost preocupaţi în deosebi cu ajutorarea celor închişi.

La începutul lui Iunie au loc şedinţe foarte importante ale Delegaţiei Permanente şi ale parlamentarilor. Si de data aceasta, foarte mulţi membri ai Delegaţiei Permanente şi parlamentari cer reexaminarea politicei partidului.

Am fost surprins de această schimbare adâncă ce se făcuse în felul de gândire al fruntaşilor principali ai partidului. Unii dintre noi am fost foarte plăcut surprinşi. După Delegaţia Permanentă care s'a terminat fără hotărîre, am avut două şedinţe de Birou importante.

Inainte însă de a vă vorbi de ele, fiindcă nu marchez decât ceeace este extrem de important în acest timp, vreau să vă arăt că în aceea delegaţie permanentă pentru primadată d. Maniu vorbeşte de tactica rezistenţei naţionale, în 5, 6 şi 7 Iunie - aceasta înseamnează că ultimul cuvânt l-a avut el, deci a vorbit în ziua de 7 Iunie.

d. Maniu a prezentat problema cam aşa:

Ce vorbiţi Dv. de politica generală ? Noi suntem astăzi în defensivă, trebue aşa dar să adoptăm tactica pe care ni-o impune atacatorul. Această tactică este rezistenţa naţională. Fiindcă noi suntem ameninţaţi de două primejdii. Este o primejdie care ameninţă existenţa Statului român şi este una care ameninţă proprietatea ţărănească. Ca să putem salva şi statul, şi proprietatea ţărănească, trebuie să rezistăm, deci tactica noastră trebue să fie a rezistenţei naţionale.

Era o atitudine pe care d. Maniu n'a avut-o niciodată în această formă categorică, într'un for statutar.

Este adevărat că încă dela început dela 23 August, d. Maniu în conversaţii particulare prezenta politica partidului aşa cum am arătat la început, ca determinată de aceste două obiective esenţiale, a menţinerii Statului român care în conjunctura internaţională actuală este în primejdie, şi a proprietăţii ţărăneşti. Că orice altă problemă de reformă sociale, pe care în mintea şi în sufletul nostru le aveam mereu prezente, trebuiau să lase prioritate acestor preocupări esenţiale. Intâi ţara şi pe urmă reformele.

./.

Se împregnase aşa de mult în mintea şi în sufletul conducătorilor - când zic conducători, zic Biroul şi Delegaţia Permanentă - aceste două noţiuni, încât ele con stituiau aproape adevărul mistic pe care este inutil să-l mai examinez.

După această delegaţia care s'a terminat pe la 9.30 - 10 seara fără ca să mai continuie şi fără hotărîre am cerut d-lui Maniu să convoace o şedinţă de birou şi cu acel prilej i-am arătat că eu nu sunt convins de ce înseamnează tactica aceasta a rezistenţei naţionale şi cum se va putea ea practica. Cum facem rezistenţa naţională ? Dând comunicate la gazetă că ne-am adunat, sfatul parlamentar sau Delegaţia Permanentă ? Cum facem rezistenţa naţională cum partidul în închisori ? Care este politica care se concretizează în această tactică ?

Am rămas în continuare într'o a doua şedinţă când de data aceasta i-am cerut d-lui Maniu - şi am fost sprijinit ferm de d. Mihalache - schimbarea tacticei partidului şi intrarea deputaţilor noştri în Parlament. D. Maniu m'a întrerupt.şi mi-a spus că ar fi un mare dezastru. Eu mi-am continuat însă expunerea. Mihalache a vorbit la fel. Toţi ceilalţi membri ai biroului m'au combătut. D. Maniu intervenise ferm, tăios, că ar fi un dezastru şi atunci n'a mai îndrăznit nimeni să mă susţină decât Mihalache. De ce era un dezastru, a explicat pe urmă d. Maniu luând cuvântul ? Va fi un dezastru pentrucă acest guvern....

PRESEDINTELE: Lăsaţi chestiunea aceasta.

ACUZATUL: Domnule Preşedinte, eu sunt fericit că m-aţi degajat de această explicaţie. In şedinţa aceasta a biroului însemna că nu era posibilă nici o schimbare a tacticei partidului şi ea se petrecea la sfârşitul lui Iunie sau Iulie anul acesta.

La 4 Iulie se primeşte de deputaţi somaţia să se prezinte la Parlament. D. Maniu convoacă biroul partidului. Ce facem ? Am cerut convocarea comitetului central pentru examinarea chestiunei. Tot biroul a fost de acord. D. Maniu a admis şi s'a convocat pentru 18 Iulie. In acest timp a venit Tămădăul. Iată în linii generale care a fost acţiunea partidului în acest timp.

PRESEDINTELE: Vreau să ştiu, faţă de această orientare a partidu-

lui Dv. după 23 August, cum credeţi că se împăca ea cu programul care era mărturisit în mod oficial, pentrucă una era orientarea pe care Dv. o cunoaşteţi şi alta era programul mărturisit.

ACUZATUL: Aceste observaţii le făceam noi d-lui Maniu, care răspundea: "Reforme şi program mai târziu, acum să salvăm ţara."

PRESEDINTELE: Intreb dacă credinţa Dv. corespundea acestei orientări politice.

ACUZATUL: Ca să răspund la aceasta să-mi daţi voie să vă arăt 2 - 3 împrejurări care au fost consecinţele acestei împrejurări. Evident că această atitudine, care căuta să fie şi era o atitudine de manifestare naţionalistă, care punea pe primul plan ideia naţională, că prezenta un pericol pentru existenţa noastră, care punea evident chestiunea proprietăţii ţărăneşti ca esenţială, fiindcă era primejduită de reformele sociale pe care le avea partidele muncitoreşti, ideia religioasă, constituiau un bagaj obişnuit naţionalist de data aceasta. Aceasta a dus la polarizarea spre partid a unei mulţimi de elemente cu care noi până atunci n'aveam contingenţe şi ne-am găsit asaltaţi de elemente de dreapta, de elemente din societatea tocmai pe care am combătut-o noi altădată, ne-am găsit în companii care ar fi fost imposibile altă dată. Toate aceste elemente au fost polarizate spre noi, pentrucă noi reprezentam o politică de intransigenţă naţională. Ne-am găsit la un moment dat pe o poziţie falsă. Partidul, care era un partid de stânga, cu o ideologie foarte asemănătoare partidelor socialiste, cu exceptarea evident ale unor consecinţe ale marxismului, s'a găsit în compania unor grupări şi unor oameni, care n'aveau nici o contingenţă cu această ideologie.

PRESEDINTELE: Si care alunecau, cum am arătat, spre dreapta.

ACUZATUL: Incontestabil. Aştept întrebările Dv. ca să vă arăt că ne-am silit tocmai să ţinem în frâu şi să împiedicăm partidul ca să fie asaltat şi monopolizat în unele sectoare ale lui şi forme de activitate, de aceste elemente.

PRESEDINTELE: Cine era vinovat de această situaţie ?

ACUZATUL: D-le Preşedinte, eu nu pot să fac o judecată de felul acesta cine era vinovat, pentrucă vinovăţia nu era

./.

numai a d-lui Maniu. Erau conjuncturi întregi, însă aceasta e realitatea. Si eu mi-am propus din prima zi când am fost interogat şi am declarat în prima mea expunere făcută acolo, că eu nu vorbesc pentru judecători şi pentru tribunal, ci pentru cronicarul zilelor de azi, că mie indiferentă opinia celor care mă ascultă în această sală, eu sunt aci pentru ca să spun adevărul. Evident că această acţiune era imprimată partidului de d. Maniu cu personalitatea lui imensă. E incontestabil că d. Maniu se găsea în bună companie sufletească cu aceste elemente, care reprezentaseră în trecut o luptă naţionalistă exagerată, poate fiindcă el găsea din punct de vedere al încrederii politice mai multă siguranţă la aceste elemente, decât la noi.

PRESEDINTELE: Puteţi să-mi spuneţi care a fost atitudinea partidului naţional-ţărănesc faţă de democratizarea aparatului de stat ?

ACUZATUL: Aceasta v'o pot spune întâi din proprie experienţă, fiindcă una dintre preocupările mele iniţiale la Ministerul de Interne a fost să încep să democratizez aparatul de stat şi aveam intenţia să fac numiri în locul celor înlăturaţi, în proporţia în care eram în guvern, din cele patru partide, care compuneau guvernul. N'am putut s'o fac, am fost şi foarte scurtă vreme acolo, dar din moment ce publicam mereu comunicate în ziar, că toţi aceia cari sunt înlăturaţi din slujbe, fie că sunt funcţionari de stat, fie particulari, vor găsi la noi protecţie şi vom repara toate nedreptăţile, incontestabil că nu făceam distincţiunea faţă de cei înlăturaţi pe drept, şi erorile sau nedreptăţile care se puteau comite. Si în acest sector noi am fost un fel de polarizatori al tuturor nemulţumiţilor şi d. Maniu făcea în mod particular presiuni pentru aceste comunicate şi le impunea în delegaţia permanentă şi în birou, unde treceau de altfel fără nici-un fel de obiecţiune, fiindcă interesul era tocmai să aducă spre P.N.T. aceste elemente.

PRESEDINTELE: Puteţi să ne spuneţi ce elemente a promovat acuzatul Maniu la conducerea tineretului P.N.T. ?

ACUZATUL: D-le Preşdinte, la conducerea tineretului PNT, dl. Maniu a numit întâi pe profesorul Gerota în anul 1945. După aceea l'a numit pe d. Vişa Augustin, un element de

excepţională valoare şi un democrat care n'a putut rămâne multă vreme şi m'am pomenit încetul cu încetul la conducerea tineretului cu elemente foste legionare.

PRESEDINTELE: Ai putea să ne spui câteva nume ?

ACUZATUL: Da, vă spun. In ajunul Paştelui anului acesta, am fost informat că are loc o şedinţă a delegaţiei permanente a tineretului universitar pe ţară. M'am dus la acea şedinţă pe care am prezidat-o şi am ţinut o cuvântare studenţilor, în care am arătat că nu pot admite organizarea pe cercuri, pe care ei aveau intenţia s'o facă şi mi se pare chiar începuseră s'o practice, asemănătoare cuiburilor şi că nu pot admite creerea unei şcoli de cadre condusă se foşti legionari în frunte cu inginerul Veţeleanu, care să îndoctrineze tineretul universitar, fiindcă ei singuri nu erau poate îndoctrinaţi în spiritualitatea ţărănistă. Am convocat o şedinţă de birou şi am arătat d-lui Maniu, de acord şi sprijinit de Mihalache că eu nu pot tolera această situaţie. D. Maniu era foarte ocupat şi până la ora 1-1.3o am rămas fără decizie. Peste două -trei zile am primit o adresă dela d. Barbuş, pe care l'am propus martor şi care era preşedintele tineretului universitar, în sensul că el are încredere în d. Veţeleanu şi ceilalţi şi nu-i schimbă. Imi scăpase tineretul din mână, în ultima vreme. Eu am văzut că tineretul, din cauza tocmai a acestei spiritualităţi mergea pe o linie pe care eu n'o puteam aproba, fiindcă nu era în spiritul doctrinei şi a ideologiei noastre. Eu nu eram secretar general al d-lui Maniu ci al partidului, şi trebuia să fac politica partidului. De aceia nu puteam tolera asemenea diversiuni în tineretul universitar şi în tineret în general. Si răspunsul a fost că secretarul general nu poate să orienteze conducerea tineretului universitar. Statutar avea dreptate, fiindcă tineretul universitar nu depinde de mine, ci direct de preşedintele partidului, ca şi tineretul în întregime. N'am avut succes. Acelaş lucru şi cu o altă secţie importantă a partidului, cu secţia muncitorească. Organizarea muncitorilor în partid luase în ultima vreme un avânt deosebit, dar am fost informat că la adunările care se ţineau jos în club, sub biroul meu, se făceau cuvântări violente, inutil violente, şi

./.

erau acolo o serie de elemente, care nu puteau să constituie în partid o garanţie.

PRESEDINTELE: Tot vorbeşte despre aceasta, să vorbeşti în general despre linia politică şi linia de organizare ce se dădea, acestui tineret, sprijinit de Maniu. Aceasta ca să fie o continuitate.

ACUZATUL: Imediat. Si atunci am participat la o şedinţă a secţiunei muncitoreşti şi mi-am dat personal seamă de ce se petrecea acolo. A doua zi am publicat un comunicat în "Dreptatea", prin care am interzis adunările secţiunei muncitoreşti la club, şi pentru ca măsura să nu fie unilaterală, am interzis toate adunările acestor organizaţiuni auxiliare dela club. Muncitorii totuşi au venit şi s'au adunat şi tineretul şi muncitorii s'au dus cu informaţii la Maniu, şi totul a fost ca pentru prestigiul meu această dispoziţie a fost ţinută 2 săptămâni şi după aceasta adunările şi şcoala de cadre au continuat. Iată de ce intenţia mea a rămas fără succes.

PRESEDINTELE: Linia politică şi forma de organizare a tineretului.

ACUZATUL: Tineretul naţional ţărănesc avea o organizare dublă. Era tineretul din fiecare organizaţie judeţean, care constituia o secţiune auxiliară sub conducerea directă a preşedintelui organizaţiei. Era tineretul universitar, care era organizat pe centre universitare şi cu un for central, delegaţia permanentă a tineretului universitar pe ţară despre care v'am vorbit la început şi la care şedinţă am asistat în ajunul Paştelui. Centrul universitar era organizat la rândul lui pe facultăţi şi fiecare facultate avea un comitet şi un preşedinte. Era o organizaţie aşa dar de masse, nu era o organizaţie celulară, de cuib sau de cerc. In această organizaţie a tineretului noi am avut la început în 1945, când am venit la secretariat, un tineret foarte ales. Dar am simţit la urmă cum rândurile se înmulţesc şi eu ca secretar general aveam datoria să înmulţesc numărul partizanilor. Se înmulţeau, dar pătrundeau în acest tineret elemente, care au avut altădată legături cu mişcarea legionară.

PRESEDINTELE: Numai legături sau erau foşti legionari ?

ACUZATUL: Unii dintre ei numai legături. Alţii erau şi foşti fruntaşi, dar cei mai mulţi nu putuseră fi decât în liceu, în vremea când mişcarea legionară era în plină acţiune, ei erau tineri studenţi, deci fuseseră cel mult

./.

în Frățiile de Cruce. Dar erau unii în sectoarele de conducere care fusese încă înainte în mișcarea legionară, în conducerea tineretului legionar. In acel moment m'am găsit pe un plan paralel cu partidul comunist. La începutul anului 1946, D-na Pauker face un discurs cu care eu am fost în întregime de acord, mi se pare la Târgoviște, în care nu exclude absorbirea elementelor bune din fosta mișcare legionară. Si eu am făcut încă din 1945 sub conducerea profesorului Gerota și Veniamin, un cerc de studii special pentru reeducarea în spiritualitatea țărănească, a acelui tineret, care venea la noi în partid, dar nu cunoștea nimic nici din ideologia, nici din doctrina noastră. Acest cerc de studii care a funcționat, și unde au făcut conferințe elementele cele mai strălucite din partidul nostru, au vrut apoi să-l transforme în școală de cadre d. Vețeleanu și ceilalți în 1946, după alegeri. In timpul alegerilor s'a făcut o coordonare între acțiunea tineretului universitar și a tineretului organizațiilor județene printr'un comitet central, care era numai un comitet electoral. Tot acest tineret de care v'am vorbit era condus de un comitet restrâns în frunte cu d. Vișanu, care nu funcționa decât până la alegeri și sub directa oblăduire a Președintelui Partidului. Eu aveam acolo un rol secundar. Eu mă amestecam din inițiativa mea ca să controlez activitatea acestui tineret tocmai pentru a nu-l lăsa să devieze. Aceasta era organizarea în formă a tineretului nostru.

PRESEDINTELE: Cunoașteți scopul pentru care Iuliu Maniu a promovat aceste elemente la conducerea tineretului Dvs. ?

ACUZATUL: Astăzi privind retrospectiv, pot să dau altă interpretare decât aceia pe care o dădeam atunci. In acele momente eu consideram că d. Maniu favorizează aluviunea aceasta de tineret, fost legionar, fiindcă găsea în el elemente dinamice pentru lupta de opoziție pe care o duceam și d-lui Maniu i-a plăcut întotdeauna elementele dinamice. Dar din momentul în care eu am văzut detașându-se de secretariatul general acest tineret, cât și organizația muncitorească, ca și alte sectoare ale partidului, m'am îngrojorat și de aceia am ridicat problemele în forul de conducere al Partidului. D. Iuliu Maniu nu m'a aprobat dar nici nu m'a desaprobat. A lăsat chestiu-

./.

 146. 146

nile să rămână cum sunt. In Octombrie, la Ministerul de Interne mi s'au arătat nişte documente. O să vedeţi Dv. că unele din ele nici nu le cunoşteam. Dacă d. Maniu a avut în intenţia lui să îndrepte partidul pe calea aceasta a executării unor hotărîre cari au fost luate fără ştirea noastră şi în afară de orice posibilitate de bănuiala noastră, dacă a avut intenţiunea să îndrepte partidul pe acele linii, evident că apare sub un alt aspect şi activitatea tineretului şi activitatea Secţiei Muncitoreşti şi poate aceia pe care o cunosc mai puţin decât toate, activitatea Secţiei Militare. Dar vă spun aceasta este astăzi postumă şi retrospectivă, fiindcă atunci nu mi-am dat seama de acest lucru şi consideram că d. Maniu are o pasiune deosebită pentru aceste elemente dinamice unde le găsea.

PRESEDINTELE: Nu am înţeles motivul promovării acestor elemente.

ACUZATUL: D. Maniu vedea în aceste elemente dinamice capabile la un moment potrivit să facă şi o politică, alta decât aceea politică a legalităţii.

PRESEDINTELE: Crediţi că şcoala de cadre înfiinţată şi aprobată nu avea tocmai acest scop ?

ACUZATUL: Astăzi pot s'o înţeleg şi cu atât mai mult cu cât la opunerea mea, d. Maniu n'a reacţionat, cu atât mai mult cu cât conducerea şcoalei de cadre a rămas acolo, atunci nu îi dădeam această interpretare, astăzi dacă se va dovedi că d. Maniu a împins partidul pe această cale complotistă, toate lucrurile îşi vor avea altă explicaţie.

PRESEDINTELE: Puteţi să ne spuneţi cu ce scop a înfiinţat Iuliu Maniu aşa numita organizaţie muncitorească a partidului naţional ţărănesc.

ACUZATUL: Această organizaţie a fost înfiinţată din 1934 sub secretariatul d-lui Ghiţă Popp.

PRESEDINTELE: Ce elemente au fost promovate ?

ACUZATUL: A fost înfiinţată de Ilie Lazăr şi această organizare muncitorească a funcţionat în 1944 oarecum amestecată cu organizaţia ardelenilor din Capitală.

Când am venit la secretariatul general şi am început să procedez la reorganizare, potrivit Statului din 1935, fiindcă partidul de atâţia ani nu mai era organizat, am cerut într'o delegaţie permanentă să se ia o măsură în privinţa acestui sector - organizaţia muncitorească.

./.

Dl. Ilie Lazăr a fost numit preşedinte al acestei organizaţii pe ţară. Şi el s'a ocupat de această organizaţie până când a avut neplăcerea din 1946 în procesul Sumanelor Negre, când această organizaţie a trecut sub conducerea profesorului Veniamin. Eu aşi vrea să fiu bine lămurit, era controlată exclusiv de dl. Maniu şi de persoanele care erau puse la conducerea acestor organizaţii auxiliare. De aceea, de organizaţia aceasta muncitorească, secretariatul general nu s'a ocupat nici odată şi prima dată când eu am intervenit, a fost când am spus că a trebuit să interzic mai departe acea adunare la club. Eu am înţeles că organizaţia muncitorească era făcută pentru ca să atragă muncitorimea spre partidul naţional-ţărănesc, să facă o concurenţă partidelor muncitoreşti, să încerce în felul acesta să spargă unitatea clasei muncitoare, care era grupată în sânul partidelor muncitoreşti. Dar incontestabil că acest obiectiv era, dacă nu imposibil, foarte greu de atins şi atunci organizaţia noastră muncitorească polariza spre ea elemente cari erau îndepărtate din serviciu, care nu se puteau încadra întotdeauna în mişcarea sindicală şi aceasta dăduse un aspect foarte mozaicat şi lipsit de unitate, organizaţiei muncitoreşti. Pentru aceastaam intervenit să interzic funcţionarea ei mai departe, cel puţin în club. Domnul Georoceanu,apoi profesorul Veniamin şi o comisie interimară au căutat să organizeze acest sector pe întreprinderi, ca în fiecare întreprindere să existe un comitet naţional-ţărănesc de muncitori. Si cum aceste comitete n'au putut să activeze din cauza dificultăţilor care le-ar fi avut membrii, funcţionarea lor era clandestină în întreprinderi. Incontestabil că activitatea membrilor clubului acesta naţional-ţărănesc era clandestină, pentru că nu putea lucra pe faţă într'un sector care era rezervat partidelor muncitoreşti.

PREŞEDINTELE: Ce elemente au fost promovate la conducere ?

ACUZATUL: Din cele pe care le cunosc sunt toate elemente din sursă legionară,cum era dl. Lambru, cum era dl. Bercaru şi alţii. Nu am găsit între elementele care erau la conducerea mişcării muncitoreşti din Partidul Naţional-

./.

Tărănesc, elemente socialiste sau comuniste.

PRESEDINTELE: In continuarea întrebărilor, vă rog să-mi răspundeţi de ce nu a fost înlăturat Bocşa Mălin dela Dir. Presei ?

ACUZATUL: Eu am cerut înlăturarea lui.

D-le preşedinte, la un moment dat biroul de presă, pe care-l conducea dl. Serdici la dumnealui acasă, din dispoziţia d-lui Maniu se mută la club. Si la club apar ca angajaţi la acest birou de presă, dl. Bocşa Mălin şi Beldeanu.

La câtva timp sunt informat că în cele două camere care au fost atribuite acestui birou de presă, au loc întâlniri între elemente din afară a partidului şi cari lucrează pe alte planuri... Despre aceasta nu ştiam atunci. Pe de altă parte, sunt informat că dl. Bocşa Mălin face dosare personale oamenilor politici din partid şi din opoziţie, dosare care s'au găsit acum. Că, însfârşit acest birou de presă în clubul partidului, s'a transformat într'un fel de centru de informaţie foarte curios. Am convocat comisia de presă şi am cerut înlăturarea d-lui Bocşa Mălin. Dl. Serdici, care conducea acest birou de presă, Ghiţă Pop, Mihăescu, Aurel Dobrescu, s'au opus şi n'am reuşit s'o fac.

Puţin timp după aceia apare într'un proces Sarmisegetuza un oarecare domn Sârbu, mi se pare, sau aşa ceva, care sunt informat că frecventa clubul. Dau dispoziţie personalului din club să facă percheziţie în toate camerile şi spre neplăcuta mea surprindere, găsesc în biroul presei blanchete cu numele Sarmisegetuza şi alte notiţe din care reieşa activitatea comună a lui Bocşa Mălin şi a lui Beldianu cu acest Sârbu.

Am convocat din nou comisia şi am cerut înlăturarea d-lui Bocşa Mălin, de data aceasta pentrucă nu puteam adăposti într'o casă pentru care eram răspunzător, oameni cari lucrau împotriva directivelor partidului.

PRESEDINTELE: Dar ştiţi că acest Sârbu scosese la Ghestetnerul partidului o serie întreagă de materiale....?

ACUZATUL: Da, da, da. Am aflat pe urmă. Si atunci, dl. Bocşa Mălin şi dl. Beldianu au dispărut.

Am procedat cu această ocazie, am cerut d-lui Maniu reorganizarea biroului de presă şi am fost numit

./.

Carandino ca conducător.

Am conceput acest birou de presă în sensul exact al cuvântului: ca mijloc de informare a conducerii de partid şi a presei străine despre toate evenimentele politice, care interesau în deosebi partidul. Dar nu am înţeles să se transforme într'o oficină de altă natură de informaţie. Dl. Bocşa Mălin era un element în care eu nu aveam încredere, ale cărui legături cu ziarele de extremă dreaptă din trecut le cunoşteam, dar care a fost impus la biroul de presă de dl. Maniu, prin dl. Serdici, sau a fost recomandat d-lui Serdici.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi când şi în ce împrejurări acuzatul Maniu şi-a schimbat atitudinea faţă de Grigore Gafenco ?

ACUZATUL: Da, cunosc foarte bine aceste împrejurări. Dl. Maniu era prevenit împotriva d-lui Gafencu, pentru atitudinea lui faţă de regele Carol. Intr'o zi, dl. Maniu primeşte o scrisoare, pe care ne-a arătat-o şi nouă într'o şedinţă de birou - cred că în primăvară 1945 - în care Gafenco îi relata conversaţiile pe care le-a avut cu lumea politică din Londra şi Paris şi în deosebi Gafencu în câteva pasagii îi raporta d-lui Maniu o conversaţie avută cu Churchill asupra interesului pe care Anglia îl are de a-şi menţine o poziţie de prioritate în Sud-Est şi în special în România. Dl. Gafencu spunea că dl. Churchill a fost impresionat de prezentarea făcută de dl. Gafencu şi i-a recomandat să meargă şi la conducători laburişti, - şi el s'a executat. Dl. Gafencu vorbea de relaţiunile excelente ale d-lui Tilea la Londra şi de serviciile pe care le putea face cauzei d-lui Maniu. Aceiaşi scrisoare a primit-o şi dl. Dinu Brătianu. Alăturat la cele două volume făcute de dl. Gafencu asupra preliminărilor războiului din Est şi cealaltă - nu-mi aduc bine aminte titlul, în legătură cu penetraţiunea sovietică în Europa, volume cari marcau o atitudine antisovietică. Aceasta marca şi schimbarea atitudinei d-lui Maniu faţă de dl. Gafencu.

Deaceia la mijlocul sau la sfârşitul lui Mai dl. Maniu m'a chemat într'o zi şi m'a rugat să-i dau lucrările făcute de comisiunea mixtă liberalo-naţional-ţărănistă în legătură cu Conferinţa Păcii.

La începutul anului 1946,cred în Martie, cele două partide au luat hotărîrea să strângă şi ele material,

pentru a ajuta guvernul - atunci, pentru a ajuta cauza românească şi să facă apel la elementele cele mai competente din partid şi din afara partidului ca să prezinte o apărare a drepturilor României asupra Transilvaniei, asupra Dobrogei, în chestiunea Dunărei, a minorităţilor, a naţiunei cele mai favorizate şi în chestiunea Basarabiei. Afară de problema minorităţilor lucrată de dl. Ghiţă Pop, toate celelalte au fost lucrate de liberali şi unele din ele ca problema frontierei Ardealului de Nord - lucrarea acesta excelentă, nu mai amintesc titlul, în închisoare nu mi l-am putut aminti, a fost tipărită şi de Ministerul de Externe, pentrucă liberalii au dat-o la Ministerul de Externe şi a fost însuşită de acesta. Aceste lucrări le-a cerut şi le-am dat d-lui Maniu. După câtva timp, dl. Maniu le-a trimis - prin ce canal nu ştiu, d-lui Gafencu. Dar nu erau lucrări de combatere a guvernului. Sunt singurele lucrări pe care le-am avut la secretariatul general, date mie de liberali în româneşte, traduse în franceză de serv. secretariatului şi date d-lui Maniu.

Cu această ocazie dl. Maniu a spus: "M'am convins că ne putem servi de Gafencu şi i-am trimis lucrările acestea la mijlocul lui Mai 1946".

M'am dus la Sinaia în Iulie 1946 la dl. Maniu, care se afla la vila d-lui Dr. Jovin, şi l-am găsit dictând d-lui Hoposu nişte instrucţiuni. Nu am întrebat despre ce este vorba. S'a oprit dictarea când am intrat în cameră, nu mi le-a dat să le citesc. Am auzit în timpul anchetei că erau instrucţiuni trimise d-lui Gafencu, asupra atitudinei pe care prietenii d-lui Maniu din străinătate trebuiau s'o adopte la Conferinţa Păcii.

V'aşi ruga, d-le preşedinte, să-mi îngăduiţi să fac o afirmaţie pe care sper s'o dovedesc luminos în timpul acestui proces şi care este de necrezut: secretarul general al partidului nu cunoştea nimic din acţiunea d-lui Maniu în străinătate sau din alte acţiuni ale d-lui Maniu. Din tot ceeace făcea dl. Maniu în străinătate, secretarul general nu cunoştea decât acele scrisori pe care dl. Maniu mi le dădea în birou să le citim şi sunt aşa de puţine, încât le-am ţinut minte şi le-am ţinut minte şi le-am indicat în declaraţiile mele.

Dar erau scrisori fără interes. Am citit de pildă o scrisoare a d-lui Gafencu, trimisă d-lui Maniu după Conferinţa Păcii - de două pagini - în care spunea că va trimite un raport detailat de cum s'au comportat români preiteni ai d-lui Maniu, acolo. Dar raportul nu mi l-a dat. Am citit o scrisoare a d-lui Creţeanu depe bordul vasului Aquivatia, în care trimitea complimente d-lui Maniu şi îi vorbea de felul cum a fost....

Si o scrisoare a lui Niculescu Buzeşti dela sfârşitul lui Martie 1947, o scrisoare de generalităţi.. un articol de gazetă.

Sunt singurele documente pe care eu, de când sunt secretar general al partidului le-am cunoscut. Dacă acestea sunt documente....

Deaceia am avuttotdeauna impresia că nu era o acţiune concertată a prietenilor d-lui Maniu din Străinătate, că aceştia nu aveau obiective determinate, că nu era în consecinţă o politică pe care o făceau ei acolo.

Am primit şi eu dela dl. Maniu cele două volume ale d-lui Gafencu şi ataşate la aceste volume şi un document foarte interesant în legătură cu reparaţiile. Le-am citit atunci şi am fost surprins de materialul informativ excelent pe care l'a avut la dispoziţie dl. Gafencu.

Am văzut că sunt acuzat că am trimis materiale. Nici un material nu am trimis eu, nici o legătură nu am avut cu cei din străinătate, afară de aceste memorii făcute de liberali şi care constitue o bună, o excelentă apărare a cauzei româneşti.

Aceasta m'a determinat să-i spun d-lui Maniu: "Cum a reuşit dl. Gafencu să fie atât de bine informat, când noi nu i-am trimis nimic ?" Maniu mi-a spus: "Informaţiile le-a avut din cercurile Conferinţei Păcii dela Paris". Aici am auzit că informaţiile le-a dat Niculescu Buzeşti.

Esenţial, că dacă secretarul general nu era informat asupra unor lucruri esenţiale, asupra acestei acţiuni din străinătate, cu atât mai puţin era informat asupra ceeace se pare că a făcut dl. Maniu aici

./.

în ţară. Coacuzaţii mei depe această estradă nu-i cunosc. Sunt complotişti cu mine, am făcut complot, fără să-i fi văzut în viaţa mea. Acum am văzut 4 -5 din aceşti domni, unul chiar din secţia militară a partidului. Niciodată d. Maniu nu mi-a vorbit de acţiunea din străinătate. Deaceea, dacă eu am declarat dela început că nu înţeleg să mă desprind de ceeace a constituit politica forurilor statutare ale partidului - bună sau rea, voi vorbi şi despre aceasta, dacă îmi veţi îngădui - nu înţeleg să-mi iau nici o răspundere sau să am vre'o solidaritate oarecare cu această politică a d-lui Maniu personal, care niciodată nu a fost făcută cunoscută, nu forurilor partidului, dar colaboratorilor lui cei mai apropiaţi.

Anchetatorii mei surâdeau,când în declaraţiile din 4 până la 7 August, la uncap.: "secretarul general", le-am spus că în org. part. naţional-ţărănesc secretarul general era un om de faţadă, era un paratrăsnet, care aduna toate focurile /!/ asupra lui şi le-am adunat până la invaliditate; că secretarul general era acela care reprezenta politica oficială - spectaculos dacă vreţi - a partidului, dar era personagiu de operetă, care nu ştia nimic din ce se petrece în spatele lui. Si aceasta era situaţia şi cu alţii mai mari din jurul d-lui Maniu.

PRESEDINTELE: Cum a ajuns Niculescu Buzeşti la accensiune în partidul naţional Tărănesc ?

ACUZAT. N.PENESCU: D. Niculescu Buzeşti a fost cunoscut în partid după 23 August.... Nu în partid, de către fruntaşii partidului. Acest nume mi-a ajuns la ureche într'o zi prin d. Mihai Popovici, care mi-a spus înainte de 23 August, că a asistat la d. Stirbey la o consfătuire, la care a apărut şi unul Niculescu Buzeşti, care i-a displăcut, pentrucă prea era îndrăzneţ.

L-am cunoscut când era ministrul de externe. După trecerea în opoziţie a partidului, după 6 Martie, am simţit că rolul d-lui Niculescu-Buzeşti pe lângă d. Maniu era din ce în ce mai mare. Nu am ştiut că d. Niculescu Buzeşti este membru al partidului, decât când am cerit în Dreptatea sau la 3 Iulie 1946, la

./.

Comitetul Executiv - când am cetit în Dreptatea că a ţinut un discurs la Arad sau la Comitetul Executiv, nu ştiu care din aceste două date a fost. L-am întrebat pe d. Maniu când a fost la comitet d. Niculescu Buzeşti, pentrucă vroia să ia cuvântul şi să facă observaţiuni la raportul meu. d. Maniu a rămas surprins la întrebarea mea.

A vrut să-l întroducă în Septembrie 1946 în delegaţia permanentă. M'am opus. Am spus: "Ori care ar fi personalitatea excepţională a d-lui Niculescu Buzeşti, dar nu se poate trece peste oameni, care au întemeiat partidul şi au însemnat ceva în acest partid./ Nu a insistat, dar am auzit peste puţin, că d. Niculescu Buzeşti a plecat din ţară.

Această accensiune fulgerătoare a d-lui Niculescu Buzeşti mi-au explicat-o intimii d-lui Maniu prin aceia, că d. Maniu avea o încredere excepţională în cultura şi caracterul d-lui Niculescu Buzeşti. Acum, când citesc documentele acestea iniţiate sau la care a colaborat în principal d. Niculescu Buzeşti, văd că îi plăcea conspiraţia şi poate şi acesta era unul din motivele afecţiunei pentru el. In orice caz era evident că d. Maniu a avut în d. Niculescu Buzeşti optimă încredere, o încredere mai mare decât în secretarul general, decât în vice-preşedintele partidului, care este în această boxă şi decât în Mihai Popovici, care nu este aici.

PREŞEDINTELE: Puteţi să ne spuneţi ce atitudine a avut acuzatul Maniu faţă de ajutorul anglo-american ?

ACUZATUL: Domnule Preşedinte, o atitudine pe care am desaprobat-o toţi. Intr'o zi, într'o şedinţă de birou, d. Maniu fiind la Sibiu, a venit d. Mihalache şi ne-a informat că d. Dinu Brătianu a făcut un proect de scrisoare de mulţumire în legătură cu ajutorul care ne-a fost dat şi cu cel care ni se promitea şi a propus ca noi să semnăm această scrisoare. S'a hotărît să fie informat şi d. Maniu.

A doua sau a treia zi, d. Mihai Popovici aduce o copie a unei scrisori pe care d. Maniu a făcut-o d-lui Dinu Brătianu şi în care să explica pentru ce nu este de acord să mulţumească americanilor pentru acest ajutor, pentru că americanii l'au ~~lău~~ dat fără să-l

condiţioneze de anumite atitudini politice ale guvernului în interior.

Am rămas surprinşi şi n'am aprobat gestul d-lui Maniu. Deaceia am inspirat la telefon un articol în "Dreptatea" de mulţumire pentru americani.

Am asistat întâmplător la o conversaţie între d. Berry şi d. Maniu la mijlocul lui Martie, când a venit d. Maniu la Bucureşti. d. Maniu a început să expună motivul vizitei sale care erau arestările. d. Berry l-a întrerupt şi a întrebat: care este părerea Dvs. asupra ajutorului american. I se părea că era politicos întâi să mulţumeşti pentru ce ne dăduse, gratuit sau cu parale.

D. Maniu a spus: Da, vă mulţumesc, însă era mai bine dacă guvernul era obligat şi la anumite condiţiuni de îndeplinit odată cu ajutorul ce l-aţi dat, pentrucă opinia publică va interpreta acest ajutor ca o favoare politică pe care o faceţi Guvernului. Aceasta a fost acţiunea d-lui Maniu.

PRESEDINTELE: Vă aduceţi aminte de desordinile dela 8 Noembrie ? Acum, după ce s'au petrecut toate aceste fapte şi a trecut atâta vreme, aţi putea să ne spuneţi de cine şi cum au fost organizate şi cu ce scop ?

ACUZATUL: Atunci am declarat că manifestaţia dela 8 Noembrie era o manifestaţie pentru Rege, la care partidul era invitat să participe, fără s'o iniţieze. Aşa se prezentau lucrurile atunci şi am spus acest lucru de bună credinţă d-lui Maior care m'a anchetat.

Astăzi evenimentele dela 8 Noembrie 1945, apar sub altă formă. Am văzut în primul rând că iniţiativa era just, nu aparţinea partidului naţional ţărănesc, dar că organizaţia Capitalei a fost invitată să se ataşeze altei iniţiative şi că acest eveniment făcea parte dintr'o politică întreagă care era destinată să menţină o stare de agitaţie a spiritelor în ţară şi împotriva regimului şi care făcea parte integrantă, evident, din această politică de opoziţie permanentă şi totală a partidului faţă de regim.

PRESEDINTELE: Puteţi să ne spuneţi dacă cunoaşteţi cum, prin cine şi în ce condiţii se făcea legătura între PNT, adică între conducerea lui şi reprezentanţii anglo-

./.

americani din ţară ?

ACUZATUL: D-le Preşedinte, eu am considerat totdeauna că d. Serdici este interpretul d-lui Maniu pentru limba engleză atunci când îi vizita pe reprezentanţii anglo-americani. N'am ştiut fiindcă n'am avut în nici o împrejurare cunoştinţe de vreo legătură alta pe care o făcea d. Serdici sau altcineva cu reprezentanţii anglo-americani. Stiam că ori de câte ori d. Maniu avea chestiuni importanţe de prezentat anglo-americanilor mergea personal şi ajutat de d. Serdici.

Că uneori d. Maniu stătea de vorbă cu reprezentanţii anglo-americani la el acasă şi era ajutat ca interpret de o rudă a sa, dar legături mai intime şi de altă natură eu n'am cunoscut. Nu l-am considerat pe d. Serdici decât în rolul de interpret. Acesta era pentru mine rolul lui d. Serdici în legătură cu anglo-americanii.

PREŞEDINTELE: Stiai că în primăvara acestui an d. Maniu a început o campanie de răsturnare cu violenţă a regimului democrat din România, în legătură cu tot ce s'a vorbit aci ?

ACUZATUL: Vă spuneam la început, în prima parte a interogatoriului că la Ministerul de Interne am cunoscut memorandumul minuta unei conversaţii între Niculescu Buzeşti şi reprezentanţii anglo-americani şi o declaraţie a d-lui Styrcea, sunt singurele documente care mi-au fost prezentate. Dealtfel n'am fost interogat niciodată asupra acestor împrejurări fiindcă anchetatorii şi-au dat seama că nu aveam nici o legătură cu ele. Atunci nu puteam să-mi dau seama că există vreo acţiune cu asemenea obiectiv în partid. Citind memorandumul aşi putea să desprind câteva împrejurări care s'ar putea încadra în el, dar cu titlul postum.

De pildă, aţi văzut Dvs. în memorandum că se prevede cu prilejul alegerilor un comitet electoral al celor trei partide. S'a făcut. Dar el se putea face şi fără memorandum. Acest comitet central electoral al celor trei partide în care erau reprezentanţi naţional-ţărănişti, liberali şi social democraţi, a avut ramificaţii în ţară, dar el n'a supravieţuit alegerilor.

Pe urmă, am fost întrebat în câteva rânduri de

./.

activitatea secției militare. Am răspuns cu lucruri absolut fără importanță fiindcă nu cunoșteam această activitate.

Vă veți întreba Dvs.: Omul acesta este de bună credință când, secretar general al partidului, nu cunoaște activitatea secției militare care se petrece la el în club ? Este aproape de neînchipuit, dar acesta este adevărul. Dece ? Mai întâi, eu n'am acordat niciodată atenție secțiunii militare fiindcă nu vedeam utilitatea ei, vedeam posibilitatea de încurcături pentru partid, cum s'a și întâmplat din cauza ei.

PRESEDINTELE: Nu cunoșteați memorandumul ?

ACUZ. PENESCU: Nu știam nimic.

PRESEDINTELE: Acum vă dați seama ce era.

ACUZ. PENESCU: Aceasta vreau să spun.

In al doilea rând, d. Mihalache, care se ocupa de organizațiile profesionale, se ocupa și de secțiunea militară. In al treilea rând: odată la d. Mihalache acasă a venit vorba de secțiunea militară. In ce sens ? V'am spus că am interzis toate adunările la club șideci și a secțiunei militare. Militarii au protestat și cu această ocazie d. Mihalache i-a spus d-lui Maniu: Dealtfel am să-ți spun eu, d-le Maniu, ce am discutat cu generalii.

Când față de secretarul general al partidului, nu eram decât trei oameni acolo în cameră, vicepreședintele prim al partidului d. Mihalache, îi spune președintelui: Am să-ți spun eu Dumnitale ce am discutat cu generalii.- dece să mă interesez de secțiunea militară ? Dar nici prin minte nu-mi putea să-mi treacă că la secțiunea militară se elaborau planuri de răsturnare violentă a guvernului, cúm mi s'a arătat de d. Secretar General dela Interne la Minister, fraza finală din acest plan.

Nici prin minte nu mi-a trecut. Dacă a-și fi bănuit ceva sauași fi aflat, fără îndoială n'ași fi rămas inactiv, cum n'am rămas la lucruri mai puțin importante, ca la secțiunea Tineretului sau la cea muncitorească.

Dar un alt element. Se elaborează planuri acolo. Aceste planuri nu se dau secretarului general ca să fie remise președintelui. Dar trebuiau să se dea secretarului general pur și simplu, fără a fi remise președintelui.

./.

Spun d-nii Serdici éi Stoica, le-am citit declaraţiile aci în închisoare, că le-au dat d-lui Serdici, fiindcă era persoană sigură, le-au găsit dealtfel la d. Serdici în siguranţă, pentru ca să fie remise d-lui Maniu. Vasăzică secretarul general nu putea să fie intermediar, era Serdici. Nu aveam de unde să le cunosc.

Un singur lucru în aceia epocă m'a frapat pe mine şi am intervenit pentru aceasta şi anume:

A venit într'o zi generalul Negrei, şi mi-a adus o scrisoare către d. Mihalache. Era vorba acolo de o dispută între el şi un alt general în legătură cu Preşedinţia organizaţiei pe ţară.

Il întreb pe generalul Negrei, este şi o organizaţie pe ţară fără să ştiu eu - fiindcă dacă organizaţia Capitalei aparţineă lui Mihalache, despre cealaltă nú se putea să nu ştiu eu, în ce măsură s'a organizat secţiunea militară pe ţară. Intr'o zi primesc vizita unui colonel dela Tulcea care ieşise din lagărul dela Miercurea Ciucului şi îmi spune că este preşedintele secţiunii militare din Tulcea. Atunci îi spun lui Negrei: Cum se poate, organizaţia militară la Tulcea fără să ştiu eu ?

Negrei îmi spune: Intreabă pe d. Maniu. Eu ştiu că sunt preşedintele organizaţiei militare a Capitalei şi vreau să fiu preşedintele organizaţiei militare şi pe ţară. Era în concurenţă mi se pare cu generalul Gheorghieş.

N'am cunoscut pe generalii, pe coloneii dela această secţiune militară. Am fost surprins de felul cum se lucra Aci, d. Stătescu s'a prezentat ieri, mi-a întins mâna. Nu l-am văzut niciodată. L-am zărit la Ministerul de Interne, dar nu ştiam că este complotist cu mine.

Am văzut declaraţia Colonelului Nocanu, că l-am invitat să aibă numeroşi ofiţeri. Veţi vedea că nu este exact. Mi-a cerut un loc de deputat pentru ofiţeri. L-am întrebat: Câţi sunteţi ? - 80. - Apoi la 80 de oameni e posibil să vi se dea un deputat.

Aceasta era pentru mine secţia militară, inexistentă.

Dacă într'adevăr planurile acestea s'au făcut - este evident, pentru unul, privitor la organizarea armatei, este discuţie, dar celălalt plan, pentru organizarea unei agresiuni înarmate contra guvernului, contra regimu-

./.

lui legal din ţară, eu nu l-am citit, n'am văzut decât finalul unde se vorbeşte de armamentul străin, celălalt plan, dacă s'a lucrat la secţiunea militară şi s'a lucrat sub inspiraţia conducerii partidului, este incontestabil că nu poate fi tăgadă în această privinţă, că angajează partidul însuşi, că este o secţiune care a fost acolo îndrumată ca să lucreze asemenea acte. N'am ştiut nimic de ele. Veţi vedea că toţi militarii vă vor spune că n'am asistat la nici o şedinţă. Dacă s'a întâmplat aşa, atunci eu nu pot să nu recunosc că aceasta marchiază un caracter oarecum confidenţial, dacă nu conspirativ, al acestei activităţi, pe care nu pot s'o aprob. N'am participat la ea. Imi iau răspunderea politicei partidului, dar nu a acestor lucruri care nici prin minte nu mi-au trecut. Dealtfel, vă rog să mă iertaţi, le consider opera unor alienaţi, fiindcă sunt totodată ridicole şi compromiţătoare.

PRESEDINTELE: Ştiţi că la începutul lui Aprilie 1947, acuzatul Maniu a primit o notă din partea guvernului american?

ACUZ. PENESCU: Este nota Acheson.

PRESEDINTELE: Cu cuprindea ?

ACUZ. PENESCU: Ca să înţelegeţi vă rog să-mi permiteţi să vă amintesc că am fost odată cu d. Maniu la d. Berry. Nu era d. Serdici, a venit pe urmă. D. Maniu a întrebat pe d. Berry, care ar fi opinia guvernului american în cazul când PNT ar întreprinde agitaţii în ţară pentru răsturnarea guvernului. D. Berry a răspuns că va cere relaţii guvernului american. Aceasta era la începutul lui Martie. Cred că la începutul lui Aprilie eram la d. Mihalache acasă. D. Maniu a scos o bucată de hârtie pe care mi-a citit-o, n'am citit-o eu, nu ştiu dacă era în româneşte sau nu, dar ideea era aceasta: Era o adresă către reprezentanţa americană în care se spunea: Sfătuiţi pe d. Maniu să nu întreprindă agitaţiuni în acest sens /adică în sensul răsturnării guvernului/ nefiind momentul oportun pentru aceste agitaţiuni.

I-am spus d-lui Maniu atunci: Cum îţi închipui că poţi răsturna guvernul ? Vrei să-i faci pe americani să creadă că avem putinţă noi să răsturnăm guvernul ? D. Maniu a zâmbit.

Acesta era sensul pe care îl dădeam mesagiului Ache-

./.

son. Eu credeam că este o abilitate a d-lui Maniu, pentru a ne prezenta ca fiind mai tari în ochii străinilor.

PRESEDINTELE: Cum vă explicaţi această notă americană ?

ACUZ.PENESCU: D-le Preşedinte, dacă d. Maniu este participant la ceeace cunosc eu - fiindcă dosarul cu documente eu nu l-am avut,- la acţiunea de care vorbeşte memorandumul şi minuta aceea, dacă d. Maniu, în conversaţia cu Berry din Octombrie 1946, care mi-a fost prezentată mie de d. anchetator şi în care d. Maniu îi cerea d-lui Berry să întrebe Washington-ul dacă ar sprijini formarea unui guvern în străinătate, sunt adevărate, atunci este evident că nota aceasta Acheson este în legătură cu toată această acţiune pe care o proectase d. Iuliu Maniu.

PRESEDINTELE: Concretizaţi încă odată acest răspuns.

ACUZ. PENESCU: Dacă toate actele care sunt în dosar conchid spre o participare a d-lui Maniu la această acţiune prevăzută în acte, atunci nota Acheson este evident în legătură cu ea.

PRESEDINTELE: Trecem acum la acuzaţia în legătură cu încercarea de a trece clandestin graniţa. Recunoaşteţi că aţi primit din partea acuzatului Maniu dispoziţia de a pleca din ţară ?

ACUZATUL: D-le Preşedinte, aci am să vă cer voie să fiu nu lung, dar să fiu complect în rezumat, mai scurt decât am fost în partea politică. Aş fi indiferent ce soartă mă aşteaptă în această nenorocire ce s'a abătut asupra mea, aş fi foarte fericit dacă aş putea să conving cel puţin opinia publică din........, fostul meu partid şi lumea muncitoare, că nici un moment n'a fost intenţia mea să plec din ţară pentru o acţiune în sensul acuzării. As fi fericit să conving că nici prin vis nu mi-a trecut prin cap existenţa unei asemenea acţiuni.

In 1945 am avut o fermă, produs al muncii mele şi al muncii soţiei mele, la care ţineam foarte mult, pe care am vrut s'o oferim şi pe care am oferit-o statului. Sătenii, comitetul de plasă şi toate organele au obţinut menţinerea ei. Comisiunea de reformă agrară a menţinut-o la început, dar a anulat-o pe urmă, fiindcă eram secretar al partidului şi fiindcă aveam în lumea muncitoare o faimă nemeritată, mai ales în urma chestiunii dela Ministerul de Interne.

./.

Am fost în Piteşti în oraşul meu natal ca să asist la şedinţa unui comitet restrâns şi am suferit o agresiune de pe urma căreia sunt azi invalid de picioare cu leziuni la cap şi cu degetele tăiate. Din această falsă opinie a lumei muncitoare asupra mea a decurs această agresiune. Eu n'am stăruit în vreun proces, pentrucă nu eram un adversar al ei. Am suferit aceaştă agresiune pe nedrept. Atunci am vrut să plec dela secretariatul general, dar mi s'a spus cănu se poate, fiindcă ar fi însemnat o abandonare a postului.

In 1947 am cerut un împrumut la Creditul Ipotecar Agricol. Presa de stânga m'a atacat că sunt proprietar. N'am 14o de ha, am 3o ha şi 3o nevasta mea, nu 6o, e greşit în actul de acuzare. Eu eram paratrăznetul care atrăgea asupra sa tot ce trebuia să deslănţuie asupra partidului, fiindcă lumea mă vedea pe mine.

In ajunul zilei de 14 Iulie informaţii fie directe, fie venite prin Maniu sau prin Mihalache şi Popovici, erau în sensul că s'a hotărît arestarea mea. Niciodată nu m'am aşcuns, n'am evitat să fiu întotdeauna în prima linie. Lumea nu ştia că eu nu eram acela care împingeam partidul pe această linie, ci eu eram acela care-l reţineam cât puteam. In această stare sufletească mă găseam şi am avut întotdeaun o groază instinctivă de pierderea acestei libertăţi pentru care totdeauna am luptat. Un prieten pe care o să-l vedeţi ca martor, căruia i-am cerut să intervină să-mi dea un apartament ca să mă adăpostesc, îmi spune să examinez posibilitatea unui sbor cu un avion Tars. Am discutat cu un aviator, singurul pe care-l cunoşteam, despre această chestiune şi am comunicat şi d-lui Maniu discuţiunea mea cu ofiţerul. Aceasta a fost în 11 Iulie. In ziua de 13 Iulie mă chiamă d. Maniu de dimineaţă şi îmi spune: mâine dimineaţă pleacă un avion în străinătate. E ultima ocazie. Te rog sé mergi, fiindcă integritatea dumitale corporale ştii cât e de ameninţată. I-am răspuns: D-le Preşedinte, nu mă duc, şi în primul rând nevasta mea e la ţară, şti că eu nu pot să plec fără ea". I-am dat un răspuns negativ. "Te rog totuşi la 7 să-mi telefonezi". La 7 i-am telefonat şi mi-a spus să viu la el. M'am dus şi l'am găsit şi pe dl. Mihalache în camera lui Maniu la ... Jovin. Am înţeles prezenţa lui Mihalache, care trebuia să vină abia luni, că e în legătură cu această plecare. Mihalache insista:

"Mergi, fiindcă ştii ce se petrece. Aci nu e loc decât pentru martiraj." I-am spus: Nu plec, am un singur copil, nu mă despart de el. Am plecat la ora 9 din camera lui Maniu, cu Mihalache, dându-mi rendez-vous a doua zi cu Maniu. M'am despărţit de el, eu ducându-mă în altă parte, iar el ca să-şi găsească lucrurile pentru plecare. Ne-am despărţit, ei plecând în străinătate, iar eu acasă. La 11.3o vine la mine dr. Vlad Haţieganu şi Romulus Boilă. Nevasta mea tocmai sosise de câteva minute. Şi ei stăruiau să plec, fiindcă nu e loc decât pentru martiraj în ţara noastră. Sunt de altfel declaraţiile la dosar dela oameni care nu m'au cunoscut, călători cu noi în acelaş avion. ? Atunci la ora 12,3o îndemna pe Carandino, am făcut greşala imensă care ne costă viaţa, să spun nevestei mele să mergem. Am plecat ca să fiu arestat apoi la Tămădău. E într'adevăr, d-le preşedinte, de râs, şi are dreptate sala să surâdă. Sunt greşeli în viaţă care se plătesc şi eu o plătesc aceasta cu viaţa mea. Nu e adevărat că Maniu mi-a vorbit vreodată de vreo misiune, şi nici nu era loc.

PRESEDINTELE: Cu ce mijloace trebuia să plecaţi din ţară ?

ACUZ:PENESCU: d. Maniu mi-a spus că o organizată o plecare cu nişte avioane. Aviatorul trebuia să fie la 11 la el. Eu nu m'am dus. Eram acasă desbrăcat, când a venit dr. Vlad Haţieganu şi Boilă. M'am întâlnit cu ceilalţi în drum. Am vrut să mă înapoiez chiar dela Tămădău şi i-am spus lui Mihalache că mi se pare situaţie aventuroasă şi ridicolă. "Avem peste câteva zile comitetul central. Ce se face cu partidul ? Ai plecat d-ta. Avem o răspundere imensă faţă de ţară". Mihalache a spus: "Dacă rămânem în ţară, viaţa noastră este pierdută". Apoi au venit avioanele, am auzit şueratul gloanţelor şi am ajuns la Malmaison în loc de San Stefan.

PRESEDINTELE: De ce a organizat Maniu această plecare a Dvs. ? Spuneţi că pentru Dvs. era pielea în joc. Dar pentru ceilalţi, pentru Mihalache în special, ce părere aveţi, acum după ce vedeţi aceste lucruri şi ansamblul chestiunii ?

AC.PENESCU: Asupra acestei chestiuni am răspuns la început, înainte să aflu celelalte lucruri, pe care eu le ignoram. Nu mi-am închipuit un moment că Mihalache merge în străinătate numai ca să-şi salveze viaţa, după ce s'au întâmplat aceste evenimente şi am arătat acest lucru. Eu nu cunoşteam acti-

./.

vitatea românilor din străinătate, în detaliu. Eu consideram că toţi prietenii d-lui Maniu nu se pot înţelege. In Iulie am mers la Sinaia şi d. Maniu dicta instrucţiuni pentru Gafencu. A venit Buzeşti cu o scrisoare dela Cretzianu şi i-a reproşat d-lui Maniu că i-a dat lui Gafencu puteri prea mari şi Cretzianu e nemulţumit. Stiam că între ei sunt nemulţumiri şi că cu greutate au colaborat la conferinţa dela Paris. Stiam că Maniu face eforturi ca ei să se înţeleagă. Mai ales de când plecase şi Buzeşti erau acolo trei foşti miniştri de externe, Gafencu, Vişoianu şi Buzeşti, iar Tilea şi Cretzianu, ambasadori. Prea mulţi ca să se înţeleagă fiindcă sunt dintr'o singură ţară, toţi personalităţi cu relaţiuni excelente în lumea din afară, Si atunci trebuia ca cineva să facă această unire dintre ei. Acel cineva nu puteam fi eu. Eu eram din generaţia lor, iar situaţia lor era mult mai importanté, ei au fost miniştri şi ambasadori înaintea mea. Această personalitate putea fi Mihalache şi aşa am înţeles eu sensul plecării ca o necesitate pentru a coordona activitatea celor din străinătate. In ceiace mă priveşte, sper să vă pot da dovada până în ziua pronunţării hotărîrii Dvs., că eu mă duceam la Paris, să muncesc în acelaş birou de avocatură, să-mi câştig existenţa, în care am muncit când mi-am făcut studiile, fiindcă conducătorul acestuia este un prieten al meu din şcoală, care azi îl moşteneşte pe tatăl lui şi căruia i-am scris să mă primească să lucrez cu el şi care cred că îmi va răspunde. Voi avea zilele acestea scrisoarea şi aceasta va confirma că eu înainte de Tămădău îi solicitasem acest lucru. De altfel şi Mihalache şi ceilalţi o declară. Eu n'am mers la Tămădău, pentru a participa la o acţiune în străinătate. Eu nu vreau să apar - oricare ar fi hotărîrea Dvs. în faţa opiniei publice şi în faţa lumii muncitoare, că aş fi avut intenţia să schimb un regim pe care această lume muncitoare îl doreşte şi-l admite. Nu vreau să am nici merite, dar nici răspunderi pentru o acţiune la care nu am participat. Iată rolul meu în această ridicolă şi nenorocită afacere Tămădău.

PRESEDINTELE: Cine mai pleca în afară de Dvs. şi Mihalache ?

AC.PENESCU: Carandino, Ilie Lazăr, soţia mea, luată cu forţă aproape şi soţia lui Carandino.

./.

PRESEDINTELE: Acum când cunoaştem că în cursul tratativelor duse de Niculescu Buzeşti cu agenţii americani, rămânerea în străinătate a oamenilor ca Vişoianu, Buzeşti şi a conversaţiilor d-lui Maniu cu Berry, care cerea să protejeze formarea unui guvern în străinătate, vă întrebăm, ce scop avea plecarea acestui grup, nu era în legătură cu formarea acestui guvern ?

AC.PENESCU: Dacă mă întrebaţi ce scop am avut, eu v'am răspuns, dacă mă întrebaţi ce scop putea să aibă d. Maniu în legătură cu această plecare, este evident că, dacă toate aceste lucruri sunt exacte, d. Maniu ne trimetea în străinătate în acest scop de formare a Guvernului. Nu ştiu pentru ce m'a trimis, aşi minţi dacă nu aşi spune că interpretarea logică a plecării acestui grup ar fi aceasta, că d. Maniu era decis să ducă mai departe politica aceasta a lui. Insă n'am înţeles niciodată rostul unui asemenea guvern în străinătate, deaceia v'am spus la început şi vă rog să mă iertaţi că este o prostie: cum era un guvern să se constitue într'o ţară cu care aveam relaţii diplomatice şi care recunoscuse guvernul legal român.

PRESEDINTELE: Totuşi, acuzatul Maniu a încercat să facă intervenţii pe lângă Berry ca să-l ajute la formarea acestui guvern.

ACUZATUL: Eu nu ţin să-l apăr, sau să-l acuz pe Maniu, însă este evident că documentul Berry care este opozabil d-lui Maniu, vorbeşte de intenţiunea lui de a forma ceva în străinătate cu caracter de comitet sau guvern, în Octombrie 1946. Domnule Preşedinte v'aşi ruga să-mi îngăduiţi cu acest prilej, să vă spun în câteva cuvinte ceva în legătură cu politica externă a Partidului naţional ţărănesc.

PRESEDINTELE: Când vă voiu aduna pe toţi în ansamblu şi vă voi da ultimul cuvânt.

AC. PENESCU: Acum când se prezintă acest document, mie putea să-mi dea următorarea dispoziţie. In Statut se prevedea: organizarea profesională militară va avea secţiuni în toate judeţele. Eu primeam dispoziţii ca să se execute. Astăzi, în faţa acestui document se poate spune că această organizaţie pe ţară era nucleul de care se vorbea mai târziu, o acţiune para-militară. Când am pornit la această lucrare nu era nimic. Se poate ca trimiterea de către d. Maniu putea să aibă două scopuri: la 18 Iulie era comitetul central executiv. Atunci se punea în plan problema schim-

bării tacticei partidului, plecarea lui Mihalache şi a mea din ţară, schimba complect situaţia politică în partid.

PRESEDINTELE: Cum apreciaţi activitatea Partidului naţional ţărănesc şi impusă de Maniu faţă de interesele poporului român?

AC. PENESCU: Domnule Preşedinte, la această întrebare voiu răspunde fără înconjur. Vedeţi Dvs., aşi fi fost mai la largul meu dacă vă dădeam acest răspuns după ce se efectuase anumite probatorii în faţa instanţei, fiindcă eu care sunt solidar cu această politică, făcută pe faţă de întregul partid şi de toate forurile lui, eu dela Paşte încoace mi-am dat seama de drumul greşit spre care mergeam cu timiditate, dat fiind situaţia din partid specifică, am încercat cu eforturi din ce în ce mai mari să o îndrept. V'am spus ce fericit eram şi eu şi oamenii din generaţia mea până ne-am găsit laolaltă cu partidele muncitoreşti şi puţine luni după aceia ne-am găsit pe poziţii opuse la braţ cu oamenii partidelor care i-am combătut o viaţă întreagă şi contra cărora lupta aceasta era însăşi raţiunea noastră de existenţă. Fără îndoială că această antinomie nu putea să rămână în sufletele noastre fără repercusiuni, ceeace n'a rămas. Elementele bune dela noi reprezentând doctrina ţărănistă cea mai curată, ca Anton Alexandrescu, Modoran, Mazilescu şi alţii. Anton Alexandrescu era secretar adjunct al partidului când a plecat. Această hemoragie pe care o suferim din când în când noi, în timpul istoriei noastre frământate, nu era fără sens. Nu vorbesc de hemoragiile celor care veniseră cu aluviuni în partid. Ne-am găsit deodată pe planuri opuse. Eu stând la braţ cu domnii din partidul liberal. Sunt foarte onorabili, îi stimez mult, dar din punct de vedere politic mă simţeam mai bine cu cei care sunt conducătorii partidelor muncitoreşti.

Domnule Preşedinte, partidul a vrut să facă o politică de rezistenţă naţională. Mă întreb, a reuşit ? Fiindcă astăzi nu mai existăm şi cine mai face această rezistenţă, dacă aceasta era scopul lui ? Se poate pune întrebarea în conjunctura actuală internaţională: dispariţia Partidului naţional ţărănesc este rezultatul unei bune politici ? Se poate spune că atunci când trimiţi pe fostul preşedinte al partidului şi pe secretarul general în străinătate, cu scopul să ducă acolo mai departe o luptă politică, nu abandonează politica din ţară ?

Se poate spune că păitica făcută în ţară a dus la rezultate bune ? Si se poate spune că această politică a dus la rezultate rele numai că adversarii noştri au fost atât de intransigenţi şi răi cu noi ? Nu. Era mult mai politic dacă făceam concesiunile necesare pentruca dela început să- fi pornit împreună şi să fi rămas împreună; aşa cum guvernează dela 6 Martie, alături cu d. Tătărescu şi alţii, putea mai bine să guverneze cu noi, - şi dânşii se simţeau mai bine cu reprezentanţii partidului ţărănist decât cu ai burgheziei, şi noi ne simţeam mai bine cu ei decât cu înalta burghezie liberală şi cu ceilalţi.

Politica noastră a dus la un rezultat catastrofal pentru partid. Vina o avem toţi. Deaceia nu e bine ca vina să fie aruncată în mod singular asupra cutăruia sau cutăruia, - aşa cum se întâmpla în vremurile vechi ale antichităţii, când era sacrificat cineva ca să se facă plăcere zeilor. Atât birourile, cât şi comitetul central şi toţi ceilalţi, suntem răspunzători de această atitudine a noastră, timidă - dacă vreţi - faţă de politica imprimată partidului. A fost o vreme când reacţiunea s'a produs. De pildă cu prilejul plecării, pentru a doua oară, din partid a dr. Lupu; deasemenea s'a produs acum, la delegaţia permanentă din 6 - 7 Iunie, s'a produs în birourile partidului, dar niciodată această reacţiune n'a reuşit să schimbe această atitudine a partidului, Deaceea solidaritatea noastră este complectă.

PROCURORUL: O singură întrebare;

Dacă acuzatul îşi aduce aminte, laîntrevederea pe care a avut-o cu acuzatul Maniu, dacă Domnia Sa s'a exprimat în sensul că ar dori să răstoarne guvernul prin violenţă.

AC.PENESCU: Am răspuns adineauri că d. Maniu a întrebuinţat aceste cuvinte: "situaţiunea este aşa de gravă, partidul se sdrobeşte;dacă continuă această situaţie, sunt nevoit să încep agitaţii pentru a răsturna guvernul". N'aşi putea să vă spun dacă a întrebuinţat cuvântul "violenţă", dar nu cred că mint dacă vă spun că ideia era a unei acţiuni viguroase, chiar violentă.

PROCURORUL: Incă o întrebare:

Să ne spună acuzatul cam când a început Partidul naţional ţărănesc să primească elemente aşa zise dinamice,

multe, în număr mai mare, în sânul său ?

PRESEDINTELE: Adică, înainte de acel memorandum, sau după el ?

ACUZ.PENESCU: Acest proces de atragere, de polarizare spre noi a elementelor de care vorbiți, este chiar anterior datei de 23 August.

PROCURORUL: Dvs. ca secretar general ne-ați putea răspunde: nu cumva în jurul lui Septembrie și Octombrie 1946 aceste elemente, în special aruncate din câmpul muncii ca elemente nu prea bune în producție, sau elemente de militari deblocați ori legionari, au început să abunde sau să fie chemate către partid mai mult în această perioadă ?

ACUZ.PENESCU: Aşi putea să vă răspund la această întrebare, nu că au început să abunde mai mult, dar că dela alegeri, din vremea alegerilor, secțiunile care atrăgeau aceste elemente, "tineretul", "secția muncitorească", etc. deveneau mai independente și activitatea lor putea să fie mai greu controlată de Secretariatul General - aşa cum am explicat. Eu n'aşi putea să vă spun că erau mai mulți care veneau acum decât înainte. Am constatat însă că la secția militară, în timpul și după alegeri, din ceeace mi-a spus într'o singură conversație pe care am avut-o, d. colonel Stoica, atunci când mi-a reproşat că n'am dat un loc de deputat secțiunii militare, erau mai mulți.

PROCURORUL: O ultimă întrebare:

Acuzatul în calitatea lui de secretar general, ne ar putea explica cărui fapt se datoreşte că acuzatul Maniu era aşa de permanent exigent în atitudine ?

ACUZATUL: Ințelege d. colonel "exigent în atitudine" adică "intransigent" ?

PROCURORUL: Da.

ACUZATUL: Am spus dela început că după 23 August d. Maniu a plecat dela această idee că independența României este amenințată, că prezența unor trupe străine în țară multă vreme va avea rezultate funeste pentru această independență. Dvs. mi-ați spus că va da dânsul relațiuni aşa că eu m'am oprit să dau explicații în această privință.

APARAREA: Dacă poate să ne răspundă acuzatul: cea de a doua plecare a dr. Lupu s'a produs din cauza desacordului dintre el și d. Maniu pe orientarea partidului și mai cu seamă - și la această precizare țin - din cauza metodelor de mână forte ale preşedintelui partidului național țărănesc.

./.

ACUZ.PENESCU: E un răspuns implicit la această întrebare: dr. Lupu a plecat din cauza deosebirii fundamentale de vederi în ceiace priveşte politica generală a Partidului, ca şi pentru metoda întrebuinţată în partid pentru a-i imprima această politică. Dar dr. Lupu a mai plecat odată, acelaş lucru se poate spune şi de alte personalităţi ale partidului, ca de pildă Grigore Iunian şi Constantin Stere, care erau fondatorii partidului ţărănesc şi care la un moment dat fiind trecuţi pe linie moartă, au fost siliţi să plece din partid. Am asistat la o şedinţă a Camerei când C. Stere a citit o declaraţie în acest sens.

APARAREA: Dacă acuzatul Penescu, care este înfăţişat în actul de trimitere în judecată într'o postură defavorabilă ca un antidemocrat, a fost, după răsturnarea regimurilor fasciste în România, adică după răsturnarea dictaturii carliste şi antonesciene, după 23 August 1944, cel dintâi preşedinte al Uniunii Avocaţilor din România, adus acolo cu concursul nostru al tuturor avocaţilor care am format asociaţia avocaţilor democraţi din România ?

ACUZ.PENESCU: Da. Am fost preşedinte al Uniunii până mult după eşirea din guvern, până în 1947.

APARAREA: Acuzatul este în măsură să ne răspundă: este înfăţişat în dosar loct.colonel Stătescu drept un factor important şi făuritor de legi în organizarea Statului. Il cunoaşte acuzatul ? Il ştie cine este ?

ACUZ. PENESCU: Eu aci l-am cunoscut.

Av. M.MANOLESCU: O singură întrebare: cu toate că rezultă din ceeace a spus d. Penescu, vreau însă o precizare, cu referire la Carandino: a discutat acuzatul Penescu cu acuzatul Carandino, plecând la Tămădău şi aşteptând avionul, ceva despre misiunea d-lor şi i-a făcut d-lui, ca secretar general al partidului vreo propunere lui Carandino să facă parte din vreun guvern în străinătate sau i-a deschis măcar vreo astfel de perspectivă ?

ACUZ.PENESCU: Nu. Ceva mai mult, Carandino îmi spunea că el avea în proect să plece cu un vapor pentrucă şi libertatea lui era tot aşa de ameninţată. Un singur moment nu s'a gândit la vreo misiune în străinătate.

APARAREA: Să binevoiască a spune d. Penescu când a fost cooptat Ilie Lazăr în delegaţia permanentă a partidului ?

ACUZ. PENESCU: Cred că la sfârşitul lui Septembrie 1946, dar n'a

./.

 

participat la nicio şedinţă a delegaţiei permanente. N'a participat şi n'a desfăşurat nici o activitate la conducerea partidului.

APARAREA: A declarat d. Penescu că adunarea dela 8 Noembrie 1945 n'a fost iniţiată de către partid şi că de fapt a aderat la o altă iniţiativă. Ilie Lazăr avea o importanţă mare ? La ce iniţiativă şi a cui a fost această iniţiativă ?

ACUZ.PENESCU: Eu pe Ilie Lazăr nu l-am văzut iniţiind ceva şi activând în afacerea dela 8 Noembrie. In actul de acuzare se vorbeşte că a fost o legătură între Maniu şi anumite mişcări subversive. Eu n'am făcut atunci decât oficiul de a convoca delegaţia Capitalei şi am fost prezent la această adunare. Dar Ilie Lazăr nu era acolo şi l-am văzut activând în această afacere.

APARAREA: Aş dori să ştiu dacă la secretariatul general al partidului se scotea vreun buletin informativ ?

ACUZ.PENESCU: Se scotea un buletin de presă pe care l-a condus d. Vasile Serdici multă vreme, iar după aceea a trecut sub conducerea lui Carandino. Nu era un buletin informativ. Era un buletin de presă în care erau reproduse în rezumat diferitele articole din presa străină, dela radio ascultare şi care era destinat, în număr restrâns, de 5 - 6 exemplare, conducerii de partid. Acest birou de presă avea misiunea să informeze presa străină.

APARAREA: Dacă acuzatul îşi mai aduce aminte că la comitetul executiv în şedinţa dela 30 Noembrie 1946 şi dela 8 Ianuarie 1947, la şedinţa delegaţiei permanente ţinută în casa d-lui Leucuţia, cu ocazia delegării unui membru al partidului în guvern, d. Maniu l-a elogiat pe acuzat în activitatea sa în general şi în special pentru felul cum a ştiut să informeze pe d. Mark Etheridge ?

ACUZ.PENESCU: Nu este exact că d. Maniu m'a elogiat pentru aceasta. D. Maniu elogia pe toţi colaboratorii lui, cu ocazia fiecărei şedinţe de comitet executiv sau de delegaţie permanentă. Tot aşa, nu este exact că aşa zisul memoriu către Etheridge - care nu este un memoriu - a fost făcut de secretarul general. D. Maniu a numit o comisiune, cu două luni de zile înainte, din care făcea parte şi d. Vasile Serdici. Aceasta era o comisiune a presei, complectată cu câţiva specialişti, ca să strângă material informativ, pentru a prezenta situaţia din ţară d-lui Etheridge,

trimisul d-lui Truman. Eu am colaţionat acest material într'un volum, am îngrijit ca lucrările făcute de diferiţi colaboratori să fie traduse în limba engleză. Acesta a fost singurul meu oficiu. Am dat acest material d-lui Maniu, care, neştiind ce este în el, m'a rugat să merg cu dânsul, iar după audienţa la Etheridge să remit cu acest memoriu lui Etheridge, şi, dacă cere vreo explicaţie, să i-o dau. Ceeace am şi făcut. n'am făcut decât un oficiu pe care putea să-l facă orice alt tânăr secretar, prezentând o hârtie.

PRESEDINTELE: Să fie întrodus acuzatul Carandino Niculae.

(Este întrodus acuzatul Carandino Niculae)

Ai făcut parte din membrii partidului naţional ţărănist ?

ACUZ.CARANDINO: Da.

PRESEDINTELE: Ai ocupat, între altele, şi funcţiunea sau ai avut calitatea de director al ziarului "Dreptatea" ?

ACUZ.CARANDINO: Da.

PRESEDINTELE: Vrem să ştim cine dicta linia vehementă de atac împotriva regimului democrat al guvernului Petru Groza, linia pe care a urmat-o oficiosul acesta ?

ACUZ. CARANDINO: Această linie era dictată de şeful partidului, dl. Maniu.

PRESEDINTELE: Cum făcea aceasta ?

ACUZ.CARANDINO: Aveam întrevederi, după împrejurări, mai dese sau mai rare. Aceste întrevederi, erau sporadice, nu erau regulate, se ţineau după nevoile luptei politice.

PRESEDINTELE: Ai realizat toate aceste îndrumări prin presa partidului ?

ACUZ.CARANDINO: D. Iuliu Maniu nu mi-a dat niciodată îndrumări pe care să nu le pot realiza în gazetă. Mi-a dat îndrumări normale.

PRESEDINTELE: Adică de combatere pe orice cale, a guvernului, orice ar fi făcut ! Chiar când făcea ceva bun guvernul trebuia să fie lovit ?

ACUZ. CARANDINO: Nu. S'a întâmplat chiar să lăudăm unele acte ale guvernului.

PRESEDINTELE: S'a întâmplat şi nenorocirea aceasta ?

ACUZ.CARANDINO: Da.

PRESEDINTELE: In afară de activitatea gazetărească, d-ta ai avut vreo activitate politică ? Ai ţinut cuvântări ? Ai făcut propagandă ?

./.

ACUZ.CARANDINO: N'am avut niciodată în partid vreo activitate pe teren, adică n'am făcut politică de sector, de circumscripţie, organizaţie, etc. Incidental am fost chemat să ţin o cuvântare la câte o organizaţie, fie muncitorească, fie de tineret sau de femei şi ţineam câte un discurs ocazional.

PRESEDINTELE: Ai vrut să pleci în străinătate pe calea mării ?

ACUZ.CARANDINO: Da.

PRESEDINTELE: Numai D-ta singur, sau cu un grup întreg ?

ACUZ.CARANDINO: De fapt n'am vrut să plec numai eu singur. Am fost la Constanţa să cercetez posibilităţile de plecare.

PRESEDINTELE: Spune-ne ce a fost cu această plecare şi dacă ai adus-o la cunoştinţă d-lui Maniu.

ACUZ.CARANDINO: Cu o lună şi jumătate înainte de încercarea dela Tămădău, am luat hotărîrea de a părăsi ţara. Această hotărîre a fost determinată de mai multe considerente: în primul rând încapacitatea de a duce mai departe lupta mea politică şi profesională. Eram în imposibilitate de a continua să scriu liber. Cenzura era din ce în ce mai grea, aveam neplăceri la gazetă din cauza tipografiei, a hârtiei, a colportajului, a distribuţiei ş.a.m.d., şi toate acestea îngreuiau lupta mea politică şi profesională la gazetă. In al doilea rând, securitatea mea individuală era ameninţată; avuseseră loc arestările dela 5 Martie şi 5 Mai, 6 colaboratori ai mei, redactori, erau arestaţi şi mă aşteptam dela un moment la altul să fiu şi eu arestat. In al treilea rând, am avut multe dificultăţi în partid. Pe când făceam faţă adversarului, înapoi nu eram deloc asigurat, adică: intrigi obişnuite, care deobiceiu nu depăşesc anumite limite în alte împrejurări, ajunseseră la un moment dat să-mi pericliteze poziţia la conducerea gazetei şi poziţia în partid. Aceste dificultăţi au început din momentul în care am fost candidatul ultim pe lista Capitalei, au continuat cu scoaterea mea dela biroul de presă unde fusesem pus cu 2 - 3 luni înainte şi au culminat cam cu vreo săptămână înainte de încercarea dela Tămădău, prin preluarea atribuţiilor mele dela "Dreptatea". In fapt eu numai eram director în momentul când s'a făcut încercarea dela Tămădău; obţinusem un fel de concediu de o lună, care era un fel de abandon şi mi se luaseră absolut toate atribuţiile importante, care trecuseră fie în mâna unui director, fie în mâna unui alt comitet de administraţie.

./.

In acel moment, când m'am dus la d. Maniu să-i anunţ că vreau să plec, Domnia Sa mi-a pus problema: cum rămâne cu "Dreptatea" ?

Am discutat modalităţile plecării cu d. Maniu, m'a întrebat cum am de gând să plec, i-am răspuns că nu am hotărît încă, cum şi în ce fel. N'am înţeles însă din această conversaţie că d. Maniu ar fi de acord cu această plecare. Dar mi-a spus că dacă am vreo noutate în această privinţă sau realizez ceva, să-l ţin la curent.

M'am gândit atunci să încerc o plecare pe mare şi să văd ce posibilităţi am. M'am dus la Constanţa, am văzut că nu sunt posibilităţi de plecare, m'am înapoiat, i-am comunicat d-lui Maniu şi am discutat apoi cu dânsul posibilităţile de plecare pe calea aerului. Toate acestea strict individual. Niciodată în vreo conversaţie cu d. Maniu n'am avut vreun indiciu că ar fi vorba de o plecare a mea în grup sau de plecarea altor persoane.

PRESEDINTELE: Cum a venit chestiunea aceia cu plecarea prin Tămădău ? Cine v'a anunţat ? Cum s'au petrecut lucrurile ?

ACUZ.CARANDINO: Duminică 13 Iulie la ora 7, după ce lipsisem ziua de acasă, am dat un telefon ca să întreb dacă am fost căutat de cineva. Mi s'a spus că sunt căutat cu insistenţă de d. Maniu şi că trebuie să merg să-l văd de urgenţă. Am sosit la d. Maniu peste un sfert de oră şi am fost întrodus de secretarul său, Romulus Boilă, care apoi ne-a lăsat singuri. In acel moment, d. Maniu, pe care nu-l mai văzusem dela şedinţa biroului, după primele cuvinte de amabilităţi, mă întreabă dacă sunt vesel sau supărat - mă vedea oarecum vesel - şi eu i-am răspuns că veselia mea este numai aparentă şi că în realitate sunt foarte supărat din cauza neplăcerilor pe care le-am avut în şedinţa biroului. Mi-a răspuns că acestea sunt lucruri trecătoare, că aşa se întâmplă lucrurile în politică, etc. Atunci, mi-a spus: "V'am chemat pentrucă am găsit posibilitatea să plecaţi în străinătate. Mai sunteţi dispus să plecaţi ?" Am răspuns afirmativ, şi l-am întrebat cum şi în ce fel. Mi-a spus că nu poate să-mi dea detalii acuma, că trebuie să mai stea de vorbă cu nişte domni şi m'a rugat să trec pela ora 9,30 - 10, ca să-mi spună cum şi cu cine plec.

Am plecat, m'am dus acasă, mi-am făcut bagajul, am căutat nişte bani deoarece n'am avut mijloace materiale,

am dat telefoane la nişte prieteni, în fine, m'am întors la ora 9 şi jum. la d. Maniu. După 2 - 3 min. a venit d. Mihalache şi am fost amândoi întroduşi la d. Maniu care ne-a lăsat să aşteptăm fiindcă nu era acasă, - se plimba pe stradă, aşa ni s'a spus.- Am fost pus la curent cu itinerarul până la capătul liniei 14 cu Tămădău, cu posibilitatea de plecare prin aer, cu avionul etc. Peste un sfert de ceas, sau cel mult 2o min., au venit d-nii Popescu, Haţieganu, Vlad, Gafencu şi au fost stabilite modalităţile de plecare. Eu m'am dus pentrucă trebuisă-mi fac rost de bani, pe la orele 11 şi ceva m'am dus acasă, - trebuia să trec, înainte de a pleca, să-l iau pe Ilie Lazăr care era la d. Romulus Boilă acasă şi apoi pe d. Penescu. Mi-am luat soţia pe care am convins-o să mă urmeze, am plecat spre Ilie Lazăr, l'am luat şi pe d. Penescu şi, cu maşinile pe care le aveau, una Ilie Lazăr şi cealaltă Penescu, am pornit spre capătul liniei 14 unde ne aştepta Mihalache. De acolo am plecat spre Tămădău. Plecarea a fost fixată la orele 3, dar anumite împrejurări au făcut ca ora să se schimbe şi să fie fixată ora 1. Am plecat la ora 1, am ajuns pe la 3, am aşteptat până la 6 şi ceva, s'au anunţat avioanele, iar restul se cunoaşte.

PRESEDINTELE: D-ta spui că plecai de teamă. Dar scopul real al plecării nu era în legătură cu activitatea care urma să se desfăşoare în străinătate şi care era deja acolo ? Nu trebuia să faceţi o gazetă ?

ACUZ.CARANDINO: N'a fost vorba de aşa ceva. In seara dinainte de plecare, la o întrebare a mea firească despre ce voi face acolo, d. Maniu mi-a răspuns cu o expresie pitorească: "n'am să învăţ eu pe iepure ce are de făcut în pădure!" - înţelegând prin aceasta că eu, ca gazetar, am să am o activitate jurnalistică.

PRESEDINTELE: "Jurnalistică" în sensul vederilor partidului ?

ACUZ.CARANDINO: Din conversaţia pe care am avut-o s'a desprins că această luptă s'ar mărgini la asigurarea libertăţilor publice în România, la posibilitatea de a uşura situaţia deţinuţilor politici, la lupta pentru idealul democrat. Toate acestea cadrau perfect cu ideologia, cu atitudinea, cu scrisul meu, cu convingerile mele de o viaţă întreagă. Nu am observat şi nu am primit nici din partea d-lui Maniu nici din partea altcuiva vre-o indicaţie pe nume de persoane,

./.

de localitate, de obiectiv fix, în toate aceste întâmplări. Insă nu s'a pronunţat în conversaţia dintre noi trei nici numele vreunui străin, nici numele vre-unui român căruia să ne fi adresat dincolo. Fireşte, vorbeso de cineva de importanţă. Pentrucă în acel moment Haţieganu a opinat: "odată ajunşi la Istambul, să mergem la o rudă de a lui. D. Maniu a spus că dacă ajungem în America să mergem la d-na Tarcea, s'au notat adresele acestea. Niciodată nu a fost vorba, nici atunci, nici în altă conversaţie cu d. Maniu, despre contactul meu cu românii din străinătate, sau despre contactul cu anumiţi străini sau anumiţi străini din străinătate.

Plecarea mea era strict individuală până în seara de 13 Iulie. Perspectiva mea de plecare, starea mea psihologică era de a pleca singur, pentru a continua lupta mea politică, gazetărească, singur, în măsura posibilităţilor, în măsura în care în străinătate ar fi trebuit să respect legea ospitalităţii şi sentimentele mele româneşti m'ar fi împiedicat să atac un regim în aşa fel încât să atac şi ţara. Lucrul acesta nu l-aşi fi făcut pentru nimic în lume.

In această dispoziţie sufletească a venit propunerea d-lui Maniu. Pentru că hotărîrea mea subită nu s'ar fi explicat astfel. Eu sufleteşte eram pregătit să plec, dar propunerea, ocazia care mi-a oferit-o la acest gând la care eram determinat a hotărît plecarea subită.

PROCURORUL: Nu ştiu dacă am înţeles. Pare-se că acuzatul a spus: linia generală o dă acuzatul Maniu, iar acuzatul de faţă avea depline puteri în ce priveşte redactarea "Dreptăţii". E aşa sau nu ?

ACUZ.CARANDINO: Eu, în calitate de director, fireşte aveam în ce priveşte detaliile redactării gazetei, depline puteri, cum era şi normal.

PROCURORUL: Incă o întrebare: Consideră acuzatul că presa, la un moment dat, o anumită presă, prin tonalitatea ei poate agita opinia publică internă până la insurecţie ?

ACUZ.CARANDINO: Nu cred. Intâi, pentru că în speţă şi nu ne referim laprincipii - ar fi mai bine să ne referim la caz - "Dreptatea" nu era redactată în aşa fel încât să împingă lucrurile la exagerare. In al doilea rând, "Dreptatea" avea un stil un ziar de opoziţie tradiţional. Aşa s'au scris

./.

ziarele de opoziţie la noi în ţară, de când există ţara şi ziar de opoziţie. Dacă s'ar cerceta în comparaţie cu colecţiile ziarelor din trecut, trecând la "Dreptatea", la "Viitorul" depe vremuri şi până la ziarele de azi, la toate s'ar vedea că în tradiţia ziarelor de opoziţie există acest climat. Fireşte, acest climat nu corespunde cu climatul din alte ţări. In Anglia, bunăoară, dacă s'ar spune unui om că este necorect, ar plăti 1ooo lei amendă. La noi, lucrul trece neobservat (ilaritate în sală). Este un lucru de moravuri.

PROCURORUL: Referitor la răspunsul acuzatului, că presa a avut un ton moderat, să ne spună cum se poate interpreta o frază din "Dreptatea" Nr. 56 din 1o Aprilie 1946, care sună astfel: "Cei mulţi şi buni au ajuns la limita răbdării. Paharul s'a umplut şi revolta începe să nu mai poată fi stăpânită".

ACUZATUL CARANDINO: E o frază tipică, pe care a scris-o prima oară Caracudi al lui Caragiale. Este o prostie tipică pe care o scrie orice reporter (ilaritate în sală).

AV.MANOLESCU: Să-mi daţi voie să precizez, că articolul nu e scris de d. Carandino.

PROCURORUL: D-le preşedinte, eu am pus o întrebare generală în legătură cu răspunderea gazetarului şi pe urmă am citat din gazetă.

Ce părere are acuzatul în general despre armată ?

ACUZ.CARANDINO: Eu despre armată... ? (râsete în sală) Părerea pe care o are orice român.

PROCURORUL: încă o întrebare referitoare la prima: Cum consideră acuzatul campanie de presă dusă în ziarul "Dreptatea" după publicarea atacului împotriva Diviziei Tudor Vladimirescu-Debreţin ?

ACUZ.CARANDINO: In ziarul "Dreptatea" a apărut o caricatură, care s'a interpretat că ar fi în legătură cu Divizia Tudor Vladimirescu, - în care un soldat avea pe braţul lui iniţialele T.V. Fireşte, un director de gazetă, nu se poate ocupa de toate chestiunile. Se poate să intre un asemenea lucru în gazetă, printr'o eroare a secretarului de redacţie.

A doua zi era normal să apară o notă de protest de câteva rânduri şi această glumă de prost gust să nu aibă altă urmare. Dar s'a făcut un mare caz din această cari-

./.

catură fără prea mare importanţă. A urmat o serie de proteste care au transformat această caricatură într'un mare caz politic. Si atunci am comparat cu "Viaţa Românească", sub dir. d-lui Mihail Ralea, ziar de doctrină al regimului, am deschis la o pagină, unde erau "Scrisori din Paris" şi am cetit acolo într'adevăr cele mai ignobile atacuri împotriva armatei române şi împotriva naţiunei. Si m'am întrebat: Toate aceste proteste determinate de o caricatură, se vor repeta faţă de "Viaţa Românească", condusă de un ministru în exerciţiu ?

PRESEDINTELE: Pot să vă spun eu ce s'a întâmplat. Cel care a scris articolul a fost condamnat la 5 ani.

ACUZ.CARANDINO: Dar campania de presă a încetat din acel moment, iar această eroare s'a rectificat printr'o notă apărută în numărul următor al "Vieţii Româneşti".

PROCURORUL: Având în vedere ce am citat din Dreptatea - atacul împotriva armatei - cum înţelegea acuzatul să ducă din exterior propagandă pentru poporul român ?

ACUZ.CARANDINO: In momentul în care aşi fi fost în străinătate, aşi fi scris pentru libertăţile publice, aşa cum scriam şi în ţară, cu semnătură, în fiecare zi, cu atitudine şi, pare-se, cu oarecarecuraj aşi fi scris pentru libertăţile publice ale poporului român. Nu aşi fi exagerat în nici un fel, din considerentele arătate înainte - şi cele de ospitalitate, şi din sentimentul de român aflat în străinătate. Aşi fi scris, că este bine să se aplice la noi în ţară, cu sinceritate, acordul dela Moscova, semnat de cei trei mari aliaţi, recunoscut de noi, întărit de declaraţia Preşedintelui de Consiliu, care nu ar fi putut decât să dea posibilitatea poporului român de a se manifesta politiceşte în libertate. In acest fel aşi fi contribuit cu o mică parte la fericirea poporului român. (ilaritate în sală)

PROCURORUL: Cele afirmate de acuzat, au fost indicate de fostul preşedinte al PNT înainte de a se îmbarca la Tămădău ?

ACUZ.CARANDINO: Dl. Maniu mi-a dat sfatul, mi-a vorbit despre necesitatea de a lupta în străinătate în momentul în care voi fi acolo, pentru libertăţile poporului român, pentru democraţie şi pentru uşurarea situaţiei deţinuţilor politici. In cadrul acestei plecări şi în condiţiile pe care le-am arătat, nu am găsit nimic anormal ca odată ajuns în străinătate, să scriu un articol, să ţiu o con-

./.

 

ferinţă în care să-mi continui lupta mea politică, fireşte, fără a depăşi anumite limite şi fără a încadra această luptă, fie vreunui grup din străinătate, fie vreunor interese străine.

PROCURORUL: Vă rog să scrieţi, că înainte de plecarea dela Tămădău, acuzatul a primit instrucţiuni speciale privitoare la conducerea propagandei prin presă.

AV.MANOLESCU: S'ar fi putut afirma aceasta, dacă nu am fi auzit ce a spus acuzatul.

ACUZ.CARANDINO: Aşi fi scris sau vorbit pentru libertăţile publice ale poporului român....

PRESEDINTELE: Pentru aceast, cu indicaţia acuzatului Maniu...

ACUZ.CARANDINO: Indicaţii...? Erau cuvintele care vi le spun: pentru libertăţile democratice şi...

UN AVOCAT: S'a afirmat aci, că la secretariatul general al PNT se lucra la un buletin informativ, sub directa conducere a d-lui Carandino. D-le Preşedinte, să vă explice d. Carandino, ce lucra la acel buletin şi despre ce material era vorba.

ACUZ.CARANDINO: Eu am creeat în toamna 1946, un birou de presă al partidului naţional ţărănesc, menit să fie în contact cu gazetarii şi să redacteze un buletin pentru conducerea partidului. Am condus acest birou aproximativ 2 - 3 luni, în toamna 1946, până imediat după perioada alegerilor. In Decembrie 1946, spre sfârşit nu mai m'am ocupat, iar prin Ianuarie 1947 nu am mai călcat deloc pe acolo.

In tot acest timp a fost ajutat de comandorul Mocanu, care făcea oarecum munca de fiecare zi.

Buletinul făcut de el sub conducerea mea conţinea ştiri de radio, extrase din presă... Niciodată acest buletin cât l-am condus eu, nu a avut nici un comentariu de nici o natură, pentru simplu motiv că fiind ziarist profesionist, nu voiam să stric o ştire precisă, cu un comentariu anodin prin forţa lucrurilor. Eu trebuia să presupun că, conducerea de partid este în stare să analizeze ştirea, substanţa ştirei. Acest buletin era scris la maşină în trei patru exemplare, cât am fost eu acolo.

AV.MANOLESCU: Câteva precizări. Vă rog să întrebaţi, d-le Preşedinte, dacă acuzatul a scris vreodată în nu ştiu câţi ani de gazetărie, vreun articol antisemit.

./.

AC.CARANDINO: Sunt unul dintre puţinii gazetari ai noştri care au reuşit să scape prin aceste vremuri grele prin care am trecut, fără să aibă la activul său nici un articol antisemit, fascist sau antisovietic, niciodată, sub nici o formă, niciodată decând mă ştiu democrat (ilaritate în sală)

AV.MANOLESCU: Dacă, dimpotrivă, poate să arate - dacă va sosi colecţia "Dreptăţii" pe care am cerut-o - dacă a scris de nenumărate ori articole în sensul laudei actualului regim, articole prosovietice, şi mai ales articole de potolire a tuturor acelora care ar fi voit să facă aţâţări şi comploturi ?

PRESEDINTELE: Aceasta este o chestiune pe care aţi putea Dv. s'o spuneţi. Autolauda, ştiţi... Poftim, lăudaţi-l.

AV.MANOLESCU: Aş ruga, dacă nu poate să facă precizări cu trimiteri la data articolelor. Aş vrea - şi aceasta este poate scopul ultim al întrebării - să-şi unească şi el rugămintea cu a mea, ca să se urgenteze trimiterea acelei colecţii.

PRESEDINTELE: Prin curier special am trimis la Academie şi la ziar.

AV.MANOLESCU: Cu ce avea de gând să trăiască în străinătate ?

ACUZ.CARANDINO: D-le Preşedinte şi Onorata Curte, sunt un om sărac, foarte sărac. Averea mea se reduce la zero. Am plecat cu loo dolari luaţi dela un prieten bun, care nu ştia despre ce era vorba.

PRESEDINTELE: loo de dolari era ceva.

ACUZ.CARANDINO: Era ceva în ţară, dar în străinătate nu era mare lucru. Dar contam pe puterile mele, pe faptul că aveam pe soţia mea cu mine, care este actriţă, că am cunoştinţe de teatru, de literatură, am crezut că voi putea să muncesc.

PRESEDINTELE: Dar partidul nu v'a pus nimic la dispoziţie ?

ACUZ.CARANDINO: Nu avea bani (ilaritate în sală) Nici nu i-am solicitat.

AV.MANOLESCU: Un lucru foarte important pentru mine şi pentru felul cum aşi înţelege apărarea d-lui Carandino, din oficiu. Azi când cunoaşte din dosar o serie de acţiuni, despre care spune dosarul, că i-au fost necunoscute până la cele 85 de zile ale anchetei, rezultă şi din dosar toată activitatea celor din exterior, toate legăturile cu străinătatea şi cu românii din străinătate, necunoscute lui

./.

dintr'o serie de împrejurări care rezultă din dosar - azi când le cunoaşte şi le vede, i se pare poate sau nu i se pare, că în momentul când a plecat avea o altă reprezentare despre scopul acestei plecări, nu atât cu privire la el, ceeace nu are mare importanţă, cât cu privire la ceilalţi din grup ?

ACUZ.CARANDINO: In timpul celor 85 de zile de nachetă, în care s'au perindat vreo 11 domni anchetatori, nu am făcut altceva decât să spun: partidul naţional ţărănesc, partid democrat, care lucrează la lumina zilei, care face propagandă democrată oficială, autorizată dela Moscova.

In a 85-a zi, domnii anchetatori disperând să mă vadă căzând într'una din cursele care mi le întindeau în mod profesional, mi-au scos documente, acte, memorandum-uri, minute, planuri militare şi altele. Am rămas foarte surprins...

AV.MANOLESCU: Minute şi alte ceasuri rele....

ACUZ.CARANDINO: Nu ştiu până la această oră, deoarece n'am luat contact cu niciunul din prietenii mei politici, nu ştiu în ce măsură aceste acte sunt legate, adică însuşite de ei şi în ce măsură aceste acte reprezintă linia partidului.

PRESEDINTELE: N'aţi citit actul de acuzare ?

ACUZ.CARANDINO: Da, dar acesta nu e suficient pentru mine, eu sunt acuzat. Pentru mine ar fi suficient o recunoaştere a acelora asupra cărora s'au găsit aceste acte şi o însuşire că ele le aparţin.

PRESEDINTELE: Vă pot spune eu că au recunoscut în şedinţă.

ACUZ.CARANDINO: Eu o reprob. Această atitudine nu o am numai acum, nu e dictată de împrejurarea că eu mă aflu în această boxă sau de faptul că Dv. îmi ameninţaţi viitorul meu cu ani mai mulţi sau mai puţini de închisoare.

PRESEDINTELE: Nu noi, legea !

ACUZ.CARANDINO: Acest lucru nu mă interesează, însă când am scris înainte de a pleca "Nici conspiraţie, nici complot", eu am crezut ceeace am semnat şi nu dezertez dela semnătură. Sunt pentru mijloace legale şi democratice, aşa cum am fost şi am rămas întotdeauna. Ceeace au făcut ceilalţi, îi priveşte, fiecare răspunde pentru faptele lui. A face spionaj sau a ţine contact cu puteri străine, or a provoca insurecţii militare, aceste lucruri erau străine de doctrină, de programul PNT-ului şi de ceeace eu am înţeles din acest program, şi am scris. Incă

./.

odată, nu e nevoie de o dessolidarizare a mea, e normal şi firesc, cu restricţiunea dacă acest lucru e însuşit şi recunoscut de prietenii mei politici.

PRESEDINTELE: Imi pare rău că n'aţi fost aci să ascultaţi pe acuzatul Penescu. Aţi fi fost încredinţat.

AV. URSU: D-le Preşedinte, şi noi avem două întrebări destul de scurte: Ilie Lazăr a publicat vreodată vreun discurs sau vreun manifest în "Dreptatea".

ACUZ. CARANDINO: Nu.

AV. URSU: Dacă la secţiunea de propagandă, Ilie Lazăr a desfăşurat vreo activitate ?

ACUZ. CARANDINO: Nu, niciodată cât am fost eu.

AV. URSU: Ultima întrebare: Dacă acuzatul a avut vreodată contact cu lucrările secţiei muncitoreşti şi dacă în genere este informat exact despre activitatea acestei secţiuni ?

ACUZ. CARANDINO: Nu sunt informat deloc.

AV. URSU: Sunt mulţumit.

ACUZ. CARANDINO: Am luat cuvântul, odată sau de două ori la nişte întruniri ale muncitorilor din partid.

AV. URSU: Nu sunteţi deloc informat asupra activităţii secţiei muncitoreşti.

PRESEDINTELE: Să fie introdus acuzatul Ilie Lazăr.
Se suspendă şedinţa pentru cinci minute.

- la redeschiderea şedinţei -

PRESEDINTELE: Acuzatul Ilie Lazăr, aţi fost atent la citirea actului de acuzare şi aţi citit personal actul. Am formulat o serie de întrebări şi-mi veţi răspunde la toate aceste întrebări:

1) Ce activitate, pe însărcinări aţi avut dela 23 August 1944 până în Noembrie 1944 ca delegat pe lângă Armata Română în Ardealul de Nord ?

Vă rog foarte scurt şi precis.

ACUZ. ILIE LAZAR: D-le Preşedinte, onor. Curte. După actul dela 23 August, la care am avut...

PRESEDINTELE: Nu faceţi divagaţie. V'am pus o întrebare clară şi categorică. La ultimul cuvânt veţi putea spune orice veţi vrea. Acum răspundeţi întrebărilor.

ACUZ. ILIE LAZAR: V'aşi ruga foarte respectuos, eu am un fel de a vorbi.

./.

PRESEDINTELE: Lăsaţi felul şi răspundeţi exact întrebărilor puse de noi.

ACUZ.ILIE LAZăR: După formarea guvernului Sănătescu, unde mi s'a oferit Ministerul Lucrărilor Publice...

PRESEDINTELE: Nu este aceasta întrebarea.

ACUZ.ILIE LAZăR: ... pe care l'am refuzat motivând că sunt momente istorice şi eu ţin foarte mult să iau parte sub orice formă la lupta pentru recucerirea Ardealului, mi s'a găsit formula de către Ministerul de Războl împreună cu d. Maniu de a fi consilier juridic pe lângă Armata IV-a, având însărcinarea de a mijloci anumite neînţelegeri ce s'ar ivi între populaţia civilă, pentrucă eu cunosc mai mult sau mai puţin legislaţia ardeleană şi obiceiurile de acolo - şi între armată şi în acelaş timp să fiu şi un fel de mijlocitor, dacă s'ar ivi vreo mică neînţelegere sau anumite chestiuni de ordin militar sau administrativ, între Armata Sovietică şi Armata Română şi populaţia civilă.

Acesta mi-a fost rolul pe care l'am dus la îndeplinire desăvârşită şi am mers cu Armata Română în această calitate până s'a ocupat Careii Mari şi Satu-Mare. După ocuparea acestor oraşe de frontieră terminându-se ocuparea Transilvaniei, m'am reîntors la Bucureşti şi misiunea ~~mi~~-am socotit-o terminată.

PRESEDINTELE: Ce ştiţi despre înfiinţarea gărzilor Iuliu Maniu, ce rol aţi avut în înfiinţarea lor, de către ori aţi vorbit acestor gărzi şi ce cunoştinţe aveţi despre atrocităţile comise de ele, conduse fiind - mi se pare - de Gavril Olteanu, şi ce măsuri a luat PNT care ştia despre înfiinţarea lor.

ACUZ.ILIE LAZăR: Domnule Preşedinte, atât din întrebarea pusă cât şi din actul de acuzare la pag. 5 mi se impute mie, în urma unei declaraţii luată unui om cu care am avut de a face în afacerea Sumanelor Negre - şi rog respectuos, Domnule Preşedinte, chiar pentru a combate cu declaraţiunile lui categorice de atunci, ca să se consemneze numai decât că prin avocatul meu în două rânduri am solicitat să se aducă aci dosarele Sumanelor Negre, pentru a arăta netemeinicia acestor afirmaţiuni ale unui om din punct de vedere moral sub toată critica, care face o afirmaţiune total falsă, fiindcă eu în formarea gărzilor Iuliu Maniu sub nicio formă, nici direct, nici indirect, n'am nicium amestec.

./.

PRESEDINTELE: Dar cine le-a format ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Gărzile Iuliu Maniu, după informaţiile mele, s'au format de către un grup de tineri din jurul ziarului "Ardealul" şi după ştiinţa mea de către Anton Ionel Mureşeanu de către Prof. Bochiş, de către un domn Gabriel Tepelea şi un Domn Groşeanu. Acesta din urmă n'a făcut parte niciodată din PNT.

Acest individ care face aceste gratuite afirmaţiuni, acum adus dela Aiud, afirmă acest lucru despre Ion Mureşanu, că a fost reprezentantul Partidului pe lângă Marele Stat Major. Total inexactă afirmaţiune.

PRESEDINTELE: Aţi vorbit gărzilor Iuliu Maniu ?

ACUZ.ILIE LAZăR: Voi răspunde şi la aceasta .

Domnule Preşedinte, eu în partidul meu niciodată n'am fost şi n'am avut veleităţi de a fi nici ideolog, fiindcă am prea trista experienţă cu toţi ideologii şi cu toţi cei care se erijă în făcători de programe pe care de atâtea ori le-au trădat, eu am fost în partidul meu, prin născarea care mi-a dat-o Dumnezeu, un fel de animator.

Eu am vorbit de două ori la pornirea a două din aceste gărzi de aici din Bucureşti. Cum au luat fiinţă aceste gărzi , rog pe Domnul Grefier să consemneze, fiindcă este o gravă acuzaţia împotriva mea şi ţin s'o combat şi cu declaraţia din dosarul Sumanelor Negre, unde deja s'a combătut odată, şi cu martorii, cei 18 martori care sunt toţi în închisoare şi care pot fi aduşi.

PRESEDINTELE: Nu mai faceţi divagaţiune.

ACUZ.ILIE LAZăR: Vă rog, este forte important.

PRESEDINTELE: S'au dat dispoziţiuni.

Aţi spus că aţi vorbit de două ori.

ACUZ.ILIE LAZăR: Domnule Preşedinte, atunci era o acţiune foarte puternică în Bucureşti de toată presa şi de toată lumea, prin conferinţe, prin teatre, prin radio: toată lumea voluntar, luptăm pentru Ardeal. Si în această calitate şi eu, ca animator, m'am dus la invitarea lor şi am ţinut două cuvântări de animare: mergeţi fraţilor să luptăm cu toţii - cum era natural ca eu, ardelean, să-mi fac atunci datoria şi vă asigur că ceeace am spus eu a fost în cadrele legii şi eu n'am îndemnat la atrocităţi şi la banditisme, fiindcă acestea nu sunt în firea mea şi pe acestea categoric le desaprob. Si mărturie că desaprob desordinele şi astfel de lucruri, este că în calitatea mea de

./.

consilier juridic la Mediaş, unde era sediul Armatei IV-a, când am văzut o astfel de formaţie compusă din tineri şi din tinere depe la Giurgiu, Constanţa şi Bucureşti, toţi erau într'o grupare aşa zisă Iuliu Maniu, m'am scandalizat de purtarea lor şi de promiscuitatea în care trăiau, m'am dus la Comandantul Armatei şi i-am spus: "Domnule General, în numele lui Iuliu Maniu, fiindcă aceşti oameni îi poartă numele, nu admit să-i comprimită acest nume şi vă rog să-i alungaţi depe aci".

Această mărturie o am şi am dovedit-o la procesul Sumanelor Negre cu delegatul Generalului Avramescu. Col. Petrescu, care a fost delegat împreună cu mine să mergem să-i selecţionăm pe aceia, erau vreo 12o, din care i-am alungat eu şi Col. Petrescu pe vreo 5o de inşi, iar pe rest am rugat pe Comandantul Armatei să-i îmbrace militar şi să le dea disciplina militară, ca să nu ne facă de râs.

PRESEDINTELE: Ce ştiţi despre atrocităţile comise de aceştia ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Aci aceştia n'au făcut nicio atrocitate. Nu făceau nimic şi nu se ocupa nimeni de ei.

PRESEDINTELE: A fost un proces la Braşov.

ACUZ.ILIE LAZAR: Aceasta este cu totul alta. Am auzit că Gavril Olteanu, Dumnezeu să-l ierte că a murit în împrejurări atât de tragice, şi care nu avea altă calitate decât că era cel mai mare vânător al ţării, era de meserie învăţător, dar această meserie el n'a practicat-o niciodată. Gavril Olteanu a fost alungat după cedarea Ardealului de Nord.din Reghinul Săsesc. Şi atunci, fire impulsivă, aşa cum îl ştiam pe el, a fugit la Braşov. Aci la Braşov când a venit reîntoarcerea, el şi-a găsit tovarăşi, alde Paleacu şi Steanţă Dumitru, cu nume conspirative Oprea şi Moldovanu, au strâns gloată, de unde şi cum nu ştiu, au luat-o din loc şi s'au dus, fără să aibă nicio legătură nici cu partidul, nici cu mine. Aceasta-mi este revolta sufletească extraordinară că în această ultimă declaraţie, stoarsă acestui falit, acum în cazematele dela Interne, spune că aceste batalioane Gavril Olteanu au luat fiinţă în urma unui telefon al meu. Apoi, d-le Preşedinte, eu aş face plăcere duşmanilor mei să-mi fac judecata singur, dacă aceasta Dv. credeţi că corespunde adevărului. Cum aţi vorbit Dv. cu împăratul Japoniei, aşa am vorbit cu Gavril Olteanu la telefon. Aşa să-mi ajute Dumnezeu. Eu

./.

n'am niciun amestec. Cu mine Gavril Olteanu n'a vorbit şi nu s'a întâlnit decât sub regimul antonescian odată la Bucureşti la Capşa şi, unde luase dimineaţa cafeaua, iar eu treceam spre treburile mele. Am intrat şi i-am întins mâna. Aceasta a fost, s'ar putea controla, nu ştiu data precisă, când Istrate Micescu a ţinut la Braşov o conferinţă şi acolo nişte domni dela Consulatul Maghiar de atunci au schimbat pe Românii care-l însoţeau pe Micesc la Banchetul dela Coroana. Si atunci acest impulsiv de Gavril Olteanu a pălmuit pe unul din funcţionarii Consulatului Maghiar de acolo. Eu despre acest eveniment ştiu şi atunci m'am întâlnit pentru ultima dată cu acest Olteanu.

PRESEDINTELE: Nu recunoaşteţi nicio legătură cu el ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Sub nicio formă , nici direct, nici indirect.

PRESEDINTELE: Nici că ar fi existat gărzile Iuliu Maniu conduse de Gavril Olteanu ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Este cea mai sfruntată minciună.

PRESEDINTELE: Când aţi fost delegat cu conducerea organizaţiilor muncitoreşti din capitală, cu cine şi cum aţi procedat la organizarea lor?

ACUZ.ILIE LAZAR: D-le Preşedinte, eu în partidul meu, cum am arătat, am avut acest nume de animator, ceeace mi-a făcut mult necaz în viaţă. Această secţiune muncitorească pe mine m'a costat privaţiuni de libertate, sănătate, fiindcă am căzut într'o boală care n'aşi fi crezut-o în viaţa mea din cauza eforturilor ce am făcut fiindcă am fost omul datoriei. Eu nu trebuia să fiu şef al muncitorilor, că această problemă nu m'a preocupat niciodată în 30 de ani de carieră politică (râsete). Tara mea este 80% ţară ţărănească. Eu am crezut şi programul meu este în a lupta pentru ţărani din care am eşit şi eu. M'am pomenit dintr'odată, fiind şi preşedinte al Jud. Maramureş de 17 ani şi preşedintele al jud. Hunedoara, acest judeţ care a făcut istoria neamului românesc de dincolo, ceeace pentru mine a fost o mare onoare.

PRESEDINTELE: Treceţi la organizaţiile de muncitori.

ACUZ.ILIE LAZAR: Totuşi prin trangenţă daţi-mi voie să spun care este situaţia - deşi prietenul meu Penescu ar spune că este nestatutar, dar noi în Ardeal nu ne-am orientat niciodată după statute şi cu conferinţe şi cu programe,am mers cu omenie multă politica neamurilor din Ardeal.

./.

M'am pomenit dintr'odată şi secretar general. Am venit la Bucureşti şi aci era preşidenţia dr-ului Lupu în Vechiul Regal şi în Capitală. Dr. Lupu, Dumnezeu să-l ierte, a fost un om foarte interesant în felul lui, numai suflet, numai inimă, dar în ultimul timp cine-i ieşea în cale, acela avea dreptate. In capitală împiedeca orice acţiune şi orice organizaţiune a partidului, nu era de părere să se facă nimic. Atunci, d-l preşedinte Maniu, de comun acord cu d. Mihalache s'au sfătuit că aceasta nu se poate. Ce era de făcut ? Toto atunci un puternic grup de muncitori vechi din partid tot mereu mergeau în delegaţie la d. Maniu şi spuneau că de ei nu se ocupă nimeni. Si cu atât mai mult cu cât eu mă ocupasem de ardelenii din capitală, vă rog să se consemneze, mă pomenesc că mă invită d. Maniu odată să asist la o astfel de audienţă când primeşte un astfel de grup de muncitori din partid şi-mi spune: "uite dragă, oamenii aceştia te vor pe Dta cu orice preţ să le fi preşedinte". Răspunsul meu a fost următorul: Domnule Preşedinte. Este o mare nedreptate şi un mare lucru ce faceţi cu mine. Căci peste tot unde este un sacrificiu şi unde este muncă grea şi istovitoare şi răspundere mare, tot pe mine mă băgaţi. Si o lună de zile a fost târgul între mine şi d. Preşedinte, ca să mă lase în pace, cu atât mai mult fiindcă eu, d-le Preşedinte, nu m'am ocupat niciodată de problemele muncitoreşti. Fiindcă ca să fi preşedinte într'un partid mare al unui sector atât de important, chiar în momentele acelea, sigur că trebuia să te combaţi cu Gheorghe Apostol, cu Gheorghiu-Dej, cu toţi ceilalţi, ceeace eu n'am vrut. Eu sunt un om fricos, nu ţineam să am discuţii şi o lună de zile a ţinut această târguială, până când a trebuit să cedez cu condiţia să fiu ajutat, să fiu secondat de un comitet puternic care să se ocupe de chestiunile de amănunt, fiindcă eu nu m'am ocupat decât pur şi simplu decât de problemele în genere de a face între a anihila la un moment dat anumite neînţelegeri, de a fi animator. Si acesta a fost rolul meu dela început până la sfârşit, în activitatea din Octombrie 1944 până în Februarie, la 15, când a trebuit să dispar de acasă în urma unei percheziţii şi vizite a zece inşi, noaptea la orele 12, fiind nevoit să fug, iar la 29 Februarie noaptea, am căzut într'o puternică

./.

hemoragie duodenală, de unde era să mor în casa D-nei Sturdza, unde am stat cinci luni întins pe pat între viaţa şi moarte, sub îngrijirile directe ale D-rului Jovin şi Spârchez şi alte trei luni în convalescenţă şi încă o lună şi jumătate cât am fost în public. Restul am fost în închisoare unde am fost condamnat, dar unde sunt în recurs.

PRESEDINTELE: Cine a format comitetele.

ACUZ.ILIE LAZAR: Comitetele le-a format d. Romulus Georoceanu, ca vice-preşedinte, Stefan Ionescu, muncitor dela CFR, al doilea vice-preşedinte şi Ion Lupu, Secretar General, Bucur Tincu, Seful Secţiei Juridice, deoarece chiar în timpul acela erau epuraţii multe şi conflicte cu întreprinderile şi a trebuit sute şi sute de acţiuni să facem, pentru a le lua apărarea muncitorilor.

PRESEDINTELE: Să-mi răspundeţi asupra rolului jucat de echipele de pază şi şoc, la Malaxa şi 8 Noembrie 1945, cum aţi arătat în scris.

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu la Malaxa n'am fost niciodată. Eu la 8 Noembrie, la 24 Februarie, în Piaţa Palatului, atunci eram între viaţă şi moarte. La 8 Noembrie n'am luat parte. La Malaxa n'am fost, deoarece am spus: nu se amestecă nimeni străin decât partizanii noştri din întreprinderi. In tot ce s'a făcut acolo, au condus, fără amestecul meu, sau comitetului, Paul Niculescu, unul Bogdan şi unul Ionescu. Aceştia sunt răspunzători pentru tot ce a fost acolo. Aceştia sunt răspunzători şi pentru ceeace a fost după alegerile sindicale de acolo, nici un fel de amestec n'am avut, lucru constatat şi de Comisia Ministerială din care a făcut parte d. Fotino, d. Dr. Solomon şi d. Mihail Răutu, care s'au deplasat şi care vor trebui să declare în faţa Dvs. dacă au constatat sub orice formă orice amestec, ori direct, ori indirect al meu.

PRESEDINTELE: Dar manifestul adresat muncitorilor ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Acest manifest s'a făcut după ce d. Gheorghiu-Dej şi Gheorghe Apostol au mers după săvârşirea alegerilor sindicale, unde partidul nostru a luat vreo cinci mii de voturi şi atunci s'au deplasat d-lor cu câteva camioane, cu câteva echipe dela C.G.M.

PRESEDINTELE: ~~Vor~~ Vorbiţi despre manifest.

ACUZ.ILIE LAZAR: Cum s'au petrecut lucrurile nu ştiu. Ştiu doar că

./.

 186 186

după ce s'a întâmplat împuşcarea lui Gheorghe Apostol, atunci aceşti trei au făcut aşa. D. Lupu mi-a afirmat că ştie că acest manifest care în fond dacă îl examinaţi, n'are nimic grav, l-au făcut aceşti trei oameni în numele meu.

PRESEDINDELE: Declaraţi că nu sunt ideile Dvs. ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Nu sunt ideile mele. Autorii sunt conducătorii aceştia trei indicaţi dela uzinele Malaxa, eu sunt complect strain.

PRESEDINTELE: Ce legătură aţi avut cu G-ralul Aldea, Col. Plesnilă şi delegaţia Sumanelor Negre ?

ACUZ.ILIE LAZAR: odată eram la d. Preşedinte Maniu şi îl găsesc în anticameră pe d. Col. Plesnilă care îşi aştepta rândul. Se ridică, se apropie de mine şi îmi spune: d. G-ral Aldea ar vrea să vă vadă. Eu i-am răspuns: Cu plăcere. D-sa este mai în vârstă, deci mă duc eu la D-sa. Unde stă ? Imi spune, stă lângă liceul Lazăr. Imediat, fără să mai aştept, am şiplecat la d. G-ral Aldea. D. General Aldea m'a primit foarte amabil şi mi-a spus: D-le Lazăr, te-aşi ruga să nu te superi, aşi vrea să am dela D-ta nişte informaţiuni. Si îmi arătă o adresă: "Haiducii lui Avram Iancu". Ce sunt şi cine sunt. Răspunsul meu: D-le General, "Haiducii lui Avram Iancu", eu politic şi politiceşte, sunt activ în jud. Hunedoara, unde sunt prezident şi ar trebui să ştiu dacă ar fi ceva serios. Eu contest existenţa acestei organizaţiuni şi contest orice altă organizaţiune. Acesta a fost răspunsul meu dat d-lui General Aldea. Toată discuţia a ţinut cel mult zece minute. După aceea, eu am plecat şi nu m'am mai văzut cu el decât la Piteşti în închisoare.

PRESEDINTELE: Dar cu Căpitanul Tanţu şi Smaranda Brăescu aţi avut legături ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Acest căpitan paraşutist Tanţu a fost la un moment dat - se spunea - un erou. Se zice că în lupta dela Bucureşti s'a purtat foarte frumos la Băneasa, ceeace este un lucru foarte lăudabil. Acest căpitan Tanţu, coleg de şcoală şi prieten intim chiar şi de stradă cu dl. Nicolschi dela Interne, nu avea în ultimul timp o atitudine cum a avut-o la Băneasa. Ce s'a întâmplat ? Timp de două săptămâni, prin d-na Smaranda Brăescu, prin soţia D-sale şi prin d. ziarist Groşanu, au stăruit să mă întâlnesc cu soţul doamnei, care era fost ofiţer, un om foarte destins şi că sunt o mulţime de foşti ofiţeri daţi afară din arma-

./.

tă, care n'au nici un rost și care ar dori să între în partidul nostru.

Pentru mine, d-le Președinte, Groșanu este poate unul din cei mai importanți martori, pe care rog foarte respectuos să-l aduceți și dacă și acest Groșanu, care a fost prezent la această discuțiune, prima și ultima, cu acest domn Tanțu, va confirma afirmațiunile dela 8 Noembrie, din cazematele dela Interne, ale lui Tanțu, eu îmi voiu face singur judecată, d-le Președinte.

De s'a întâmplat ?

D-na Tanțu mi-a spus că soțul ei nu poate să vină la mine la garajul Mihăescu, unde era biroul meu, fiindcă este urmărit de către Ruși.

Zic:

- Dnă, cum se poate ? Eu nu pot, sunt prea ocupat.

Am mai fost odată, am mai fost de două ori, a mai venit și d. Groșanu, căruia i-am spus: eu nu pot merge la astfel de întâlniri. Totuși s'a stăruit foarte mult și însfârșit am consimțit într'o seară să mă duc la o întâlnire unde m'a condus d-na Tanțu, ca să mă întâlnesc cu soțul ei, în Calea Griviței 39, în locuința știută de poliție a lui Simion Ghinea, pe care mi l-au denunțat inițiații dela Pitești că este un agent.

Si, d-le Președinte, am fost între acești oameni împreună cu Ardelanu ziarist, Ion Groșanu, un om de o corectitudine, de o cinste și o probitate exemplară, fiu de țăran din jud. Satu Mare.

Mă aștepta ajutorul lui Tanțu, Victor Sasu, sublocotenent parașutist, basarabean și el. M'a întrodus, îi aflu pe acești domni, ne prezintă Groșanu, și întreg:

- Dvs. cine sunteți, de unde sunteți, care vă este biografia Dvs.

Ghinea îmi spune că este fost comandant legionar, că este prietenul lui Pătrașcu și că îl desaprobă pe Comaniciu.

Dar - îi spun - Comaniciu este un băiat de treabă, este membru al partidului nostru încă depe vremea lui Antonescu, când a desaprobat instigațiile gărzii de fier. Si când venea la noi, la Snagov, am asistat și eu la o discuție cu dl. Maniu, a spus categoric încă depe atunci care este punctul lui de vedere și ca atare, ca om, nu-l văd așa și că aveam convingerea că omului acestuia i-a părut rău de ceeace a făcut. Si Ghinea îmi spune că Pă-

./.

trașcu are dreptate. Prin urmare eu îl desaprobam pe Pătrașcu, iar el îl desaproba pe Comaniciu. Așa a decurs discuția între mine și gazetarul Simion Ghinea.

Il întreb pe Tanțu, de unde sunteți ?

- Din Chișinău, Dvs. trebuie că l-ați cunoscut pe tatăl meu, care a fost deputat țărănist, la Dvs.

- Să-ți spun sincer, par'că vag îmi aduc aminte, poate d. Mihalache să controleze mai bine, dar este posibil.

Si atunci începem discuția.

- Si care a fost dorința Dvs., în întrevederea cu mine ?

Si atunci începe Tanțu cu planurile lui extraordinare, spunând că are o echipă puternică de băeți, că el răstoarnă lumea, că el încoace și încolo. Si vorbește și vorbește.

Răspunsul meu a fost cel consemnat în procesul verbal dela "Sumanele Negre". Am spus: - d-le Tanțu - căci pe el nu-l interesează nimic decât soarta Basarabiei, de familie nu mai știe nimic, pe cei doi frați ai lui i-a omorît și așa mai departe - prin urmare observ că nu este lucru curat și spun: uite, d-le Tanțu, eu ca om de partid, nu cred că d-ta ești pe o cale bună, nu cred că d-ta trebue să te aventurezi la acțiuni care ar costa vieți omenești, iar în ce privește problemele acestea, ele se rezolvă pe plan diplomatic, iar nu pe calea pe care o preconizezi D-ta.

Așa că, d-le Președinte, declarația lui și a lui Simion Ghinea, dela "Sumanele Negre" așa s'au dat după cum a dorit Grigoriu. Anume, a fost foarte frumos descrisă conversația noastră că i-am sfătuit la calm, să nu expună vieți omenești, dar în ultima instanță totuși s'a pus în ghilimele că am zis: "să vă uniți cu puternica forță de rezistență și acțiune a lui Gavrilă Olteanu din munții Bucovinei și Ardealului.

Aceasta îi trebuia siguranței și declarația a dat-o și Simion Ghinea și Mihai Tanțu.

Si v'a mai spus Tanțu în declarația sa că în această întâlnire, i-am spus: chiar acum am primit o scrisoare în plic, printr'un curier, dela Gavril Olteanu, despre acest lucru.

Si atunci eu am cerut foarte stăruitor la ancheta

./.

dela Pitești să fiu confruntat cu acești oameni - nu mi-am putut imagina atâta imoralitate - și am fost confruntat odată cu amândoi, dar nu s'a admis confruntarea lor cu Groșanu, nici a mea cu Groșanu. Până în ziua de azi nu știu ce a declarat Groșanu, până la proces, unde omul a declarat în mod cinstit că am recomandat calmul și toate răspunsurile mele în chestiunea echipei de șoc, a celor 200 pistoale ș.a.m.d.

Puteți Dvs., d-le Președinte, să vă închipuiți că eu întâlnindu-mă în astfel de condițiuni cu doi oameni complect necunoscuți, puteam să mă aventurez la astfel de vorbe: dați-mi 200 pistoale, am nevoie de echipe de șoc, ș.a.m.d. ?

D-le Președinte, acestea sunt lucruri inadmisibile, în împrejurări normale. Si atunci, la confruntare, chestiunea a căzut totuși, a căzut chestiunea cu scrisoarea, cu plicul; au recunoscut: apoi n'a fost în plic, pardon, este scrisoarea pe care ați văzut-o la d. General Aldea.

PRESEDINTELE: Ce părere aveți despre Gavril Olteanu ?

ACUZATUL: Eu nu pot să am decât această părere că a fost un mare vânător. Mortul Gavril Olteanu îmi era cunoscut din 1926...

PRESEDINTELE: Ați discutat cu cineva despre acțiunea pe care a dus-o ?

ACUZATUL: Niciodată n'am aprobat, nici în scris, nici prin vorbe, atrocitățile și asupririle, fiindcă eu o viață întreagă, de mic copil am fost asuprit și din asuprit nu pot deveni asupritor. N'am sfătuit pe nimeni și n'am aprobat niciodată asuprirea.

Devenind la chestiunea cu Tanțu, țin să vă spun că la despărțire, după 3 sferturi de ceas exact, când am ajuns jos în stradă, i-am spus lui Groșanu care m'a însoțit;

- d-le Groșanu, de astfel de întâlniri poți să mă scutești altădată. Aceștia sunt oameni periculoși și cu acești oameni nu vreau sub nicio formă să mă mai întâlnesc vreodată.

Si niciodată, până la siguranță - unde am auzit și dela alții mizeria ce s'a făcut cu acești oameni - nu m'am mai văzut cu ei și acolo i-am detestat pentru rolul trist pe care-l jucau la vârsta lor.

./.

190 190

PRESEDINTELE: Ce știți despre fostul general Rădescu, despre guvernarea lui, despre fuga în străinătate și cum o apreciați Dvs. ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Am citit în declarațiile d-lui prezident Maniu că; "I-am oferit d-lui Ilie Lazăr să intre în guvernul Rădescu și a refuzat". Cred că d. prezident nu-și aduce aminte, fiindcă el mi-a oferit să intru în guvernul Sănătescu.

Eu pe generalul Rădescu nu l'am cunoscut, niciodată n'am vorbit cu el și cum a guvernat și ce a făcut generalul Rădescu, eu nu știu. Timp de o lună cât am fost liber, eu nu am avut posibilitatea să controlez actele de guvernământ ale d-lui general Rădescu.

PRESEDINTELE: Cum apreciați fuga în străinătate a generalului Rădescu ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Legitimă apărare, absolut, fiindcă dacă azi ești prim ministru și mâine ești expus ca pe stradă să fi linșat, atunci orice autoapărare este morală.

PRESEDINTELE: Care a fost atitudinea Dvs. în privința lui Antonescu și cum apreciați gestul lui Maniu de a da mână cu acuzații din boxă ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu cu mareșalul Ion Antonescu n'am avut decât o singură afinitate și anume că Carol al II-lea în acelaș timp ne-a arestat. Eu eram la mânăstirea Turnu, el la Bistrița. M'am întâlnit la o nuntă al unui nepot al meu care s'a căsătorit în familia Sturdza. Cât a fost el stăpânul țării românești, eu am fost în conflict permanent fiindcă pe mine mă preocupa problema fraților mei refugiați din Ardealul de Nord în număr de 260.000. Si cum nu puteam face politică pe față, m'am ocupat de probleme economice, făcând cooperative pentru refugiați. In această calitate și în felul acesta am încercat prin refugiații pe care îi durea în primul rând situația Ardealului, să determinăm un curent pentru anularea verdictului dela Viena și am avut în permanent opoziția, asuprirea regimului Antonescu, care a culminat cu trei luni lagăr la Tg. Jiu. Eu nu apreciez nici cum guvernarea lui. Stiu un lucru: că peste 500.000 morți care i-a dat această națiune, sunt cel mai formidabil procent într'o acțiune de aventură. Si noi nu aveam ce căuta, țara noastră n'avea ce căuta până la Don și până la Stalingrad. Acest lucru l'am spus, nu cum a declarat un

 

oarecare agent că am vorbit din balconul teatrului național. Va fi ascultat aci un martor care a fost lângă mine și a auzit când am spus din balcon celor 15.000 de demonstranți, care veniseră dela Cluj să demonstreze pentru bătăile de acolo. Le-am spus: "Frații mei din Maramureș sunt infometați, țăranii mei din comuna Vad și Satu Lung, foști premilitari români, au fost puși la jug și s'a arat cu ei sub comanda unui maior ungur. Eu nu pot tolera acest lucru", și am spus: "D-le Mareșal, până când cu politica de sărutmâna?". Aceasta mi-a fost fraza pentru care eu credeam când ajung jos că mă prinde și mă duce. A și încercat un domn colonel Manolescu să mă ridice din fruntea lor, din Piața Palatului, dar n'a putut. Iar pe d. Mareșal Antonescu, eu pentru politica lui l'am desaprobat și așa, și în toate declarațiile mele.

Si gestul d-lui Maniu dacă vă interesează, ce a fost, fiindcă eu am fost cu d. Maniu atunci când el a depus la Tribunalul Poporului, m'a șocat, fiindcă eu sincer vă spun, într'un moment solemn, nu mă gândeam la așa ceva din mai multe puncte de privire. Atuncicând am eșit sala era zgomotoasă și revoltată. Eu l-am luat de braț pe d. Maniu și în mijlocul demonstranților am eșit și am spus: "Aceasta nu-i opinia publică", fiindcă se purtau necuviincios față de acest om în vârstă. Imediat ce am ajuns afară, sosește după noi gazetarul american Markham, care îl salută pe d. Maniu. Eu l-am întrebat pe d. Maniu: "D-le Președinte, ce v'a determinat la gestul acesta". Eu am fost primul care l'am întrebat. Răspunsul lui a fost: "Dragă Ilie, eu nu știu dacă-l mai văd pe acest om, dar acest om mi-a salvat la rugămintea mea 11 vieți omenești".Rigă Georgescu și soție, vă aduceți aminte procesul lor...

PRESEDINTELE: V'am atras atenția să nu vă mai uitați în sală. Uitați-vă numai aci.

ACUZ.ILIE LAZAR: Da, d-le Președinte. Așa mi-a răspuns Maniu și după această explicație eu n'am mai stăruit. Mă întrebați despre ce părere am eu. Din punct de vedere omenesc îl aprob. Dacă cineva mie mi-a făcut un bine, îi întind mâna și îi spun un mulțumesc. Din punct de vedere politic îl desaprob.

PRESEDINTELE: Ce legătură ați avut, prin cine și în ce împreju-

./.

rări, cu personalităţi sau ofiţeri dela misiunile anglo-americane ?

ACUZ. ILIE LAZAR: La 23 Decembrie 1946, eliberat fiind din închisoarea de 7 luni şi o zi, care am dat-o în plus Prefecturei Poliţiei fiindcă d. prefect era informat că nu sunt toate formele făcute şi m'a mai băgat încă o zi şi o noapte la celulă, m'am reîntors în sânul familiei mele. La 24 sau 25 Decembrie exact în Sâmbăta dintre 23 şi Crăciun, primesc o invitare dela prietenul meu Vasile Serdici la el la masă, spunându-mi că nişte domni dela Legaţia Engleză ar vrea să mă cunoască. Primesc invitarea şi acolo am luat masa timp de două ore, cu prietenul Serdici, cu familia D-sale, cu Manoilă, care vorbeşte bine englezeşte, cu Mărdărescu şi cred şi cu Cantemir, cu fiul lui Serdici. Eram câţiva prieteni. Străini erau Porter dela englezi şi un domn Keil şi o domnişoară, care vorbea româneşte, era translatoare. Eu la masă am stat între d. Porter şi D-ra Serdici îmi spusese: "Aceştia sunt foarte curioşi să te cunoască", şi au ~~(e)~~ văzut un om, care n'a prea ţinut cont la un moment dat de bon ton, pentrucă m'am dat la ei, căci m'a cam supărat puţin d. Porter, când a spus că "Dvs. în partid nu aveţi tehnicieni şi atunci i-am spus: "Cum poţi afirma aşa ceva ? Te rog scoate ceasul şi în două minute dacă nu-ţi dau 15 tehnicieni, mă ridic dela masă" şi în două minute am dat 16 tehnicieni. Am fost apoi discuţii de mică importanţă, care toate le-am precizat în declaraţiile mele dela dosar. La orele 4 fix primesc un telefon, acolo la Serdici, dela Maniu, dela Sibiu, care telefonase acasă şi a auzit că am scăpat dela închisoare. I s'a spus că plec în Ardealul de Nord la ţară în familie. Mi-a spus că el nu se învoieşte că mi-a reţinut camera la el la spital la Sibiu. I-am spus "Eu nu am bani pentru spital şi sunt dornic de a sta în sânul familiei, unde am posibilitatea să mă hrănesc după admirabilul tratament ce l-am avut la "Sumanele Negre". De altfel am şi bilet de tren şi vă rog să nu vă supăraţi că vă refuz". Am lăsat pe toţi mesenii şi am plecat, pentrucă trebuia să-mi fac bagajul şi să plec. Aceasta a fost întâlnirea, deci o întâlnire publică, al cărei subiect a fost o eşire a mea. Atât îmi aduc eu aminte, poate alţii îşi aduc aminte şi altele. Nu s'au discutat lucruri inadmisibile. După aceasta au

./.

rămas ceilalţi şi ce au mai făcut nu ştiu.

A doua masă a fost la prietenul meu Leucuţia, care m'a invitat pe mine, pe Serdici, pe dr. Solomon, pe Hudiţă, pe Ghiţă Pop şi d. Manolescu, cu impăriul Mateescu, colonelul Oven şi un ofiţer polonez american Rurak.

PRESEDINTELE: Dar pe Hamilton nu l'ai cunoscut ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Aceasta a fost când era în turneul lui la Bistriţa. De atunci nu l'am mai văzut. A apărut la congresul meu.

UN AVOCAT: Precizaţi.

ACUZATUL I.LAZAR: Voi preciza. Tot ce am discutat la masa dela Leucuţia a fost o anecdotă auzită dela un ţăran, al cărui fiu, cetăţean american a fost în războiul cu japonezii şi reîntors din răsboi, scria părinţilor: "Iubiţi părinţi, după patru ani m'am reîntors din Orient. Am luat parte la războiul cu japonezii şi pot să vă asigur că am terminat cu maimuţele.

In turneul meu din Ardealul de Nord, în calitate de secretar general al Ardealului, am făcut trei congrese cu încuviinţarea partidului şi le-am prezidat în Baia, Sighet şi la Năsăud în Duminica Tomei. Aceasta s'a întâmplat în decurs de 1o zile. La Năsăud m'au primit prietenii politici în frunte cu profesorul Leonida Pop, care fusese preşedinte înainte de 194o şi care trebuia acum ales şi confirmat de popor. Am avut însărcinarea să prezidez. A venit poporul. Am avut în prealabil o şedinţă a comitetului executiv.

PRESEDINTELE: Lăsaţi aceasta.

ACUZ.ILIE LAZAR: Sunt la largul meu să discut această chestiune. Eu nu-l cunosc pe Hamilton. Ce am eu cu el? Am văzut un ofiţer american care a venit acolo şi când l-am văzut, i-am spus lui Popa Reu, care fusese 17 ani în America, i-am spus: "D-ta care ştii englezeşte să-l saluţi" şi părintele l'a salutat.

PRESEDINTELE: Aceasta nu ne interesează.

ACUZ.ILIE LAZAR: M'am dus jos şi am făcut cunoştinţă.

PRESEDINTELE: N'aţi avut nici o discuţie, nu v'a întrebat nimic ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Am fost bine încadrat acolo de însuşi acuzatorul principal, adică de martorul acuzării şi tovarăşul lui Paliacu, Oprea, Steanţă, - cpt. Dumitrescu, care tot timpul era în civil şi şeful siguranţei. Eu cu acest Hamilton nu am vorbit nimic, atunci l-am cunoscut şi nu l-am mai văzut niciodată. Si-a făcut apariţia, a băut cu nişte prieteni, a venit să-şi ia adio la profesorul

Marius Pop şi a plecat.

PRESEDINTELE: Ce părere aveţi de acţiunea în străinătate a grupului Gafencu, Buzeşti, Cretzianu, cum o apreciaţi, dacă înţelegeţi să vă raliaţi ? Eu vă rog să le consemnaţi. Sunt răspunsuri pe care voiam să le dau independent. Eu am aşa o fire interesantă, nu mă bag unde cred că sunt alţii mai competenţi. Aşa de exemplu în politica externă, nu ar trebui în primul rând să iau concurenţă la un moment dat cu prietenii mei distinşi care toţi scriu pe firma lor "dr de Paris", dar ar trebui să ştiu franţuzeşte. Nu ştiu însă limba aceasta, pentrucă părinţii mei au avut nouă copii, dintre care şase au fost deodată la şcoală. N'am putut învăţa bine decât ungureşte. Mi-am complectat apoi cunoştinţele învăţând limba germană doi ani la Viena, şi apoi Saşa Sidorivici, deputată, mi-a fost profesoară.

PRESEDINTELE: Iar vă uitaţi în sală.

ACUZ.ILIE LAZAR: E ceva obişnuit...

PRESEDINTELE: Dar aici sunteţi în tribunal. Atlfel întreaga sală părăseşte locul. Aci nu e circ.

ACUZ.ILIE LAZAR: Departe de mine intenţia să fiu clown-ul circului. Deci acum la bătrâneţe, încă sub Antonescu, am început să iau lecţii de engleză, fiindcă am crezut că un om trebue să înveţe. Dar nu m'am specializat în problemele externe şi nu m'am băgat. Si dacă în aceste ~~momwnrw-fewlw-pwnr~~ momente grele pentru mine am o mică satisfacţie, este că trecând fugitiv peste voluminoasele dosare din faţa Dvs., nu m'am găsit prezent nici în capitolul "diplomaţi încriminaţi", şi încadrat nici în capitolul "militari" - se vede că acolo generalul Negrei e competent, deşi atinge loo de ani aproape - eu nu m'am băgat şi nu m'am găsit nici printre scriitori ...

PRESEDINTELE: Intreb ce părere personală aveţi despre aceasta ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Sunt alţii mai competenţi. Nu m'am interesat, nu cunosc activitatea şi n'am avut nici un fel de legătură, nici direct nici indirect. Dacă aş cunoaşte amănunte şi aş avea probe şi dovezi că acţiunea lor este împotriva intereselor ţării, fiţi sigur că în această problemă n'aş face demagogie şi n'aş vrea să fiu pe placul nimănui, ci pur şi simplu aş dezaproba.

./.

PRESEDINTELE: Dvs. credeţi în posibilitatea unui conflict între aliaţi ? Cine din PNT credea într'o astfel de eventualitate ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Românii în general sunt diplomaţi, mari şi strategi de cafenea. Dacă se întâlnesc doi, fac imediat strategie şi diplomaţie. Eu, până când sunt alţii mai mari şi eu sunt fiul unei naţiuni mici, să ne cunoaştem lungul nasului şi să nu ne băgăm între eventuale conflicte, pe care eu sincer nu le doresc, fiindcă neamul meu n'are decât să piardă din eventuale conflicte. Eu permanent accentuam şi este încă cineva la fel, care am făcut şi pariuri că între aliaţi până la urmă va fi totuşi înţelegere.

PRESEDINTELE: N'aţi auzit pe nimeni din partid, care vedea această eventualitate ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Ca să pot să precizez că am auzit din public, din sală, nu pot preciza. Ca să spun un nume şi să vină să se formalieze Nikolschi să intre în cazemată...

PRESEDINTELE: Ce ştiţi despre un curent de rezistenţă în străinătate şi ce v'a indicat Iuliu Maniu când v'a spus să plecaţi în străinătate ?

ACUZ.LAZAR: In continuarea ideii cum i-am spus d-lui Maniu când mi-a oferit să fiu Ministru, i-am spus: "Părinţii mei din Giuleşti Maramureş nu mi-au lăsat în testament să fiu ministru. Cum vă puteţi dvs. închipui că un om, care are o conştiinţă şi care-şi iubeşte familia ca mine, să mă duc să fac guvern în străinătate şi familia să-mi zacă în puşcărie. Acesta este un lucru imposibil să se creadă despre mine, de cine mă cunoaşte câtuşi de puţin. Dar va avea datoria morală şi d. Maniu şi d. Mihalache şi toţi aceia ce care eu am ascultat în partid, să precizeze dacă o singură dată cu mine au discutat o astfel de eventualitate şi să asigur că dacă mie îmi puneau condiţiunea: "Vei merge dragă Ilie la Berna şi Paris şi vei forma un guvern, care nu ştiu cum se va numi", eu aş fi spus: "Meargă altul. Mai bine stau ascuns şi îmi caut a 23-a gazdă şi nu pot primi". N'am discutat nici direct, nici indirect o astfel de chestiune.

PRESEDINTELE: Dece atunci Iuliu Maniu precizează rolul Dv. de a duce în străinătate propaganda contra regimului democrat al guvernului din România.

./.

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu n'am văzut acest lucru. Dacă d. Maniu îl afirmă, apoi atuncea eu, care ţin la acest om, care are fapte mari şi mărețe la activul său, eu, după 3o de ani voi avea curajul să-i spun: "Domnule Preşedinte, nu ştiu datorită cărui fapt D-ta nu eşti pe linia dreptăţii şi afirmi inexactităţi faţă de mine !" -

Dl. Maniu nu mi-a dat nicio însărcinare şi n'a discutat cu mine niciodată despre aşa ceva.

PRESEDINTELE: Dar în momentul când v'a spus să plecaţi în străinătate, nu v'a spus ce aveţi de făcut acolo ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Soţiei mele,care m'a vizitat la ultimul domiciliu şi căreia m'am arătat cam nervos, i-am spus: "Nu mai merge. Te rog să-i transmiţi lui Maniu, că partidul acesta, după 3o de ani de stoarcere a sevei mele, îmi datorează să găsească o soluţie, ca să mă pună la adăpost !"

Nevasta mea s'a văzut cu d. Maniu şi i-a spus: "D-le Preşedinte, Ilie nu mai poate, e nervos, trebuie să faceţi ceva cu el".

Am văzut la dosar o conversaţie relatată de Haţieganu şi de Romulus Boilă, care, cu două săptămâni înainte, spune categoric şi cinstit: "Unchiul este foarte amărît pe chestia lui Ilie Lazăr, fiindcă, săracul el este cel mai tracasat dintre toţi, cu permanentele arestări şi persecuţii, şi dacă s'ar putea, ar fi bine să-l expediem pe el în străinătate".

La 13 Iulie între orele 1 şi 2 îşi face apariţia la mine acest tânăr intim al d-lui Maniu şi-mi spune: "Nene Ilie, am venit să-ţi comunic, că unchiuţul ar vrea să te vadă diseară la orele 9" - şi făcea pe misticul, ca eu să cred că i s'au dat instrucţiuni, dar că el nu vrea să-mi spună totul. "Ceeace pot să-ţi spun, nene Ilie, este că s'ar putea să pleci departe şi împachetează-te".

Zic către el: "bine, unde ne întâlnim cu d. Maniu?"

Trebue să vă spun că nu-l mai văzusem pe preşedinte din Martie, dela o masă pe care a dorit el să ia cu mine, fiindcă ştia că eram foarte nemulţumit de felul cum am fost apărat la Sumanele Negre, de ceilalţi prieteni.

Si atunci, d. Boilă îmi spune să stabilim acum unde ne întâlnim. Fie la Jovia, fie la Ghiţă Pop sau

./.

la D-na Clara, adică D-na Ionescu, fiica lui Coroianu, al cărui unchi bun este d. Maniu. Bun şi făcut. La orele 9 trebuia să ne întâlnim la D-na Clara. "D-ta vei veni acolo şi eu voi veni cu d. Preşedinte".- Am rugat atunci pe d. inginer să se deplaseze la mine acasă şi să-i comunice soţiei mele ceeace mi-a spus mie, rugând-o ca pe la orele 7 să vină cu fetiţa mea la mine. Aşa s'a şi întâmplat. Eu am telefonat unui bun prieten al meu ca să-mi facă rost de o maşină, căci am nişte drumuri ca să aranjez întâlnirea cu d. Maniu. Vedeţi, întâlnirile cu Maniu nu erau aşa de simple, fiindcă după el umblau 4 agenţi în permanenţă, iar pe mine nu era permis să mă prindă căci n'aş fi mai plecat la Tămădău. In orice caz la orele 8 jum. a venit ing. Mândruţ cu maşina şi m'a dus în str. Tokio la întâlnire cu d. Maniu. Am sosit la orele 9 fix, l'am rugat pe inginer să păzească afară pe stradă, pentru ca atunci când va pleca Maniu şi agenţii se vor lua după el, ca să pot eşi, iar maşina să meargă la biroul lor pentru ca imediat ce voi telefona să vină să mă ia sau să se ducă după nevasta mea. La orele 9.2o soseşte d. Maniu însoţit de d. Boilă. Intâlnirea a avut loc în biroul inginerului şi n'a durat mai mult decât 5 până la 8 min. maximum. D. Maniu era grăbit. Mi se adresează:

- Dragă Ilie, vrei să pleci în străinătate ?

- Dv. ştiţi foarte bine că eu nu mai pot suporta această situaţie şi desigur m'aş duce. Dar să vedem în ce împrejurări şi cum.

- Incă astă noapte, cu Mihalache, Penescu şi Carandino.

- Nicio discuţie. Plec.

- Ai bani ?

- Am într'un loc loo dolari, ştiu că nevasta mea mai are loo dolari, pe care mi-i va împrumuta.-

După această întrevedere cu dl. Maniu l'a întrebat pe Romulus Boilă că unde mă întâlnesc eu cu Carandino - fiindcă se vede că lui Carandino i-a dat Maniu însărcinarea de a mă pune în contact cu d. subinginer, care minunat s'a comportat, cu aviatorul etc., adică el Carandino, ştia ce trebuia să fac eu mai departe. Si atunci se stabileşte în prezenţa lui, că eu am să

mă întâlnesc la ora 11 jum. acasă la d. ing. Boilă lângă Arcul de Triumf, cu Carandino.

Ne sărutăm, ne luăm adio dela d. Maniu, el pleacă. Eu telefonez soţiei mele, telefonez acolo unde este maşina şi mă înţeleg cu soţia mea: "eu voi merge pe jos până vis-a-vis de Legaţia Rusească, la prietenul meu Sever Dan".

La Sever Dan stătusem înainte, vreo lună de zile. Peste 2o minute am ajuns acolo, soseşte şi soţia mea şi îi relatez conversaţia cu d. Maniu. Eu cu nevasta mea ne-am retras, fetiţa rămânând cu d-na Dan. Am pus la punct diferite chestiuni de ordin familiar. Mi-a dat 6o dolari, mi-a mai făcut rost de 1oo dolari pe care îi împrumutase de altundeva. După ce mi-am luat adio, fetiţa mea îmi zice: "Tată, deschide port-moneul". Deschid portmoneul şi văd că îmi pusese fetiţa în el o scrisoare scrisă de ea cu adresa "pentru tată, la despărţire".

Acest "corp delict", găsit la mine în momentul plecării, a fost găsit lângă un memoriu despre cele întâmplate la "Sumanele Negre", despre care n'am vrut să-mi rămână lucrurile neclare, ei bine, aceste două mari piese s'au găsit asupra mea. Eu vă rog, pentru lămurirea Dv. să cereţi să fie aduse aci, ca să vedeţi înţelepciune de copil care dă sfaturi ce să fac şi ce să nu fac în străinătate.

PRESEDINTELE: Ce aţi discutat cu Carandino ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu pe drum n'am discutat, Carandino mi-a spus că d. Maniu, la întâlnirea dela 11, la care a luat parte d. Mihalache, d. Subinginer Popescu Gheorghe, Romulus Boilă, zicea că i-ar fi spus că "Aceştia sunt inima şi mintea partidului". Martorii acuzării mint. d. Maniu m'a prezentat. Eu n'am fost acolo. Eu pe aceşti domn organizatori ai expediţiei, i-am cunoscut la capătul liniei de tramvaiu 14, unde mă condusese şi pe mine d. Penescu şi Carandino. Eu cu Carandino şi soţia lui, care a sosit la 11.3o, ne-am îmbrăţişat şi soţia lui mi-a căzut în braţe şi mi-a spus: "Nene Ilie spune-i lui Nicu să mă ia şi pe mine". Am spus: nu este lucru curat, ce caută muerea asta aici ? pentru noi a fost penibilă situaţia, tot timpul dela orele 12.3o plecând dela Boilă spre locul de întâlnire , unde numai Caran-

./.

dino ştia, am luat-o spre Penescu, unde trebuia să vină şi el după noi. Domnul Carandino ne ghida şi am ajuns la capătul tramvaiului 14, unde am sosit şi unde aveam o maşină cu patru domni care se învârteau făcându-se că repară ceva la ea. Unul din ei a spus că este Mihalache în maşină. Pe Mihalache nu-l mai vizitasem din Martie, dela o întâlnire dela Nestor Badea, nepotul d-sale. N'au trecut nici cinci minute şi operatorii au aranjat maşina şi am plecat la orele 1.1o, spre locul de unde trebuia să decolăm. Soseaua era îngrozitoare. D. Carandino cu soţia lui stătea la mine în maşină şi eu stăteam lângă şofer. D. Carandino mi-a spus: d. Maniu este extraordinar alegându-ne pe noi. Am auzit că cineva ar fi zis: Carandino va face gazetărie, iar eu voi vorbi la Radio. Acestea sunt absurdităţi.

PROC.STANCIU: Acuzatul a recunoscut şi vrem să confirme, în organizaţiile muncitoreşti, erau primite întotdeauna elemente de extremă dreaptă şi în special epuraţi din câmpul muncii ?

ACUZ.ILIE LAZAR: D-le Preşedinte, tot timpul de cinci luni, sau cel mult şase, cât am fost eu, n'am controlat niciodată biografia nimănui, cine s'a înscris şi cine asista la adunările săptămânale care le prezidam eu şi unde vorbeam şi aduceam la cunoştinţă programul partidului. Eu contest că au fost elemente de extremă dreaptă, au fost români. Eu niciodată n'am fost în situaţia de a controla cine sunt. Stiam că Comaniciu, care era acolo, ~~era~~ a fost în Garda de Fier, dar el a fost înscris în Partidul naţional ţărănesc de mai înainte. Eu contest că ar fi fost elemente turbulente.

PROC.STANCIU: Aşi vrea să confruntăm pe acuzat cu declaraţiile acuzatului Penescu.

ACUZ.ILIE LAZAR: Să nu uităm că d. Penescu era secretar general al partidului şi că de bucătărie el se ocupa. Eu nu ştiu nimic.

PROC.STANCIU: Acuzatul recunoaşte în ceeace a declarat că este vorba de nişte ofiţeri care n'au nici o treabă, care au fost daţi afară din armată. Declaraţiile scrise pe care acuzatul le-a accentuat soţiei Căpitanului Tanţu, i-a spus acuzatul să meargă la un grup de ofiţeri daţi afară din armată, care n'au nici o treabă, ca să se înscrie în partid.

./.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă este aşa după cum spune d. Procuror General, adică ofiţerul care este pensionar, n'are dreptul să se înscrie într'un partid ?

PRESEDINTELE: Răspundeţi dacă vi s'a spus acest lucru de această doamnă.

ACUZ.ILIE LAZAR: Nu mi-a spus niciodată. Mi-a spus să mă întâlnesc cu soţul ei care este urmărit de autorităţile militare ruseşti.

PROC.STANCIU: Cum explică acuzatul că g-ralul Aldea din "Sumanele Negre" se adresează acuzatului, Căpitanul Tanţu, paraşutist, se adresează tot acuzatului ? De ce nú s'a adresat altor persoane?

ACUZ.ILIE LAZAR: Răspunsul meu la această întrebare este că mie mi-a făcut mai multă reclamă adversarii. Ei au crezut că eu trebue să fiu peste tot şi vedeţi că decepţia este mare, căci în cele trei capitole eu nu exist. Adevărul este că d. G-ral Aldea credea că eu am cine ştie ce legături. S'a convins şi din cele relatate şi din faptul că n'am ţinut să-l mai văd, s'au convins şi ceilalţi. I-am spus şi lui Groşanu să mă scutească de astfel de întâlniri.

PROC.STANCIU: Dacă acuzatul este omul legalităţii, atunci când a auzit despre acţiunea Căpitanului Tanţu, de ce nu e s'a dus direct sau indirect să reclame acest lucru ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Pentru aceasta am fost condamnat, pentru omisiunea denunţării, ce să fac ?

PROC.STANCIU: Cum explică acuzatul că atunci când este întrebat că dacă ştie ceva despre un guvern din străinătate, spune că nici nu putea fi vorba să meargă în străinătate, să se deslipească de familia lui şi plânge, când este vorba ca să plece totuşi în străinătate, adică când este vorba de plecarea în străinătate pentru auto-apărare cere singur ca să plece în străinătate ?

PRESEDINTELE: Ce aveţi de răspuns ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu am cerut aceasta în permanenţă, să fiu pus la adăpost, eu vreau libertate, nu pot trăi altfel. Din 15 Februarie 1945, n'am fost lăsat în pace, am avut 16 percheziţii. Vreau să plec oriunde, unde pot să fiu pus la adăpost.

PROC.STANCIU: Ce a înţeles acuzatul prin aceea declaraţie semnată "Nae Oboreanu", pe care a dat-o uneia din cele 22 persoane ?

./.

ACUZ.ILIE LAZAR: Este o discuţie: tot românul este diplomat şi strateg. Unde am fost la Slobozia, am intrat în discuţie cu Const. Sturdza şi la un moment dat mi-a spus: "Dvs. ardelenii nu cunoaşteţi istoria ţării, că ruşii niciodată nu s'au retras dela noi din ţară". Asupra acestui lucru era discuţia şi eu am răspuns: "Nene Costache, D-ta eşti un pesimist incorigibil. Sunt acorduri internaţionale care trebuesc respectate. Eu sunt convins şi sunt în stare să-ţi dau în scris că după ce se vor desăvârşi toate conferinţele, atunci armata sovietică, după umila mea părere, cel mai târziu până la 1 Aprilie 1948 va trebui să părăsească corpul ţării".

AV.RUSU: Acuzatul a răspuns la toate întrebările. Dela 1945 şi până astăzi, d-sa să arate calendaristic, datele de când a fost urmărit, respectiv arestat şi când a fost liber.

PRESEDINTELE: Adică timpul cât a fost ascuns.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dela data de 15 Februarie 1945, a trebuit să dispar de acasă, în urma unui fapt că la 12 noaptea şi-au făcut apariţia la mine acasă o echipă de zece inşi cu arme ca să mă caute şi să caute depozit de arme la mine. A fost spre norocul meu că a venit şi o patrulă dela poliţia noastră românească şi m'au dus la Poliţie, ca să nu fiu ridicat. D-le Preşedinte, văzând care este situaţia, am dispărut de acasă şi m'am dus la primul meu prieten care m'a adăpostit, Aurel Mărdărescu, în str. Cometa, care m'a adăpostit timp de cinci zile, apoi am primit invitaţia d-nei Alice Sturdza, din Şos. Jianu Nr. 24. In noaptea de 22 la orele 4, la această doamnă am avut nişte dureri îngrozitoare şi atunci am avut o puternică hemoragie duodenală. Martori sunt doctorii care m'au văzut a doua zi.

PRESEDINTELE: Cât aţi stat acolo.

ACUZ.ILIE LAZAR: Trei luni. După aceia alte două luni la alt domiciliu, cinci luni în pat, şi alte patru luni în pat şi plimbându-mă opt luni.

PRESEDINTELE: Pe urmă ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Si pe urmă am stat tot ascuns.

UN AVOCAT: Vorbeşte de Slobozia.

ACUZ.ILIE LAZAR: Acolo am fost acum, în urmă.

./.

După aceia, în 1946, am stat ascuns tot timpul. 1946... până prin.... nu aşi putea preciza, până în ziua arestării, 27 Mai. Cam o lună şi jumătate am îndrăznit să merg şi la birou, dar mergeam şi dispăream. In acest timp, în 9 Mai 1946, primesc vizita lui Steanţă, nume conspirativ Oprea. Acest Steanţă vine la mine - atunci l-am cunoscut - intră în birou (după ce fusese întâi la dl. Domocoş/ şi îi ceruse şi lui vreo 200.000 - acesta era sistemul), la 9 Mai apare acest Steanţă şi îmi cere scrisoarea către Olteanu şi-i spun: cum pot să-ţi dau d-tale scrisoarea, cine eşti d-ta ? şi i-am spus: vă ţineţi de prostii, şi l-am refuzat. La 27 Mai am fost luat de acasă din sânul familiei. In timpul acesta am fost şi acasă, puţintel am fost lăsat şi liber. Am fost ridicat de 5 agenţi şi dus atunci noaptea, la 27 Mai, dela Malmaison ridicat şi dus la gara Filaret, dela 27 Mai până la 23 Decembrie 1946. Si intre 23 Decembrie şi partea doua a lunei Februarie, am fost cu familia mea plecat la Mânăşturi. M'am reîntors în partea doua a lunei Februarie şi am stat liber, d-le preşedinte, acasă cam o lună, până la sfârşitul lunei Martie, nu mi s'a întâmplat nimic. La sfârşitul lunei Martie, mă duc - nu ştiu ce doreşte să-mi vorbească d. Mihai Popovici. Când sunt la el, un telefon dela soţia mea. Zice: Ai dat tu întâlnire aici la doi domni, care au venit şi au fost foarte obrasnici cu mine: Cum se poate, că ne-a dat întâlnire - şi nu cred că nu sunt acasă, şi forţează şi intră în cameră. La aceasta soţia după ce s'a războit cu ei, ia telefonul şi mă găseşte la Mihai Popovici şi-mi spune întâmplarea. Ii spun: aceştia sunt iar domnişori dela poliţie, dela siguranţă, şi de atunci nu mai m'am întors acasă, d-le preşedinte, până în ziua de azi. Pentrucă eu nu am fost acasă... După aceia, a venit căderea Bastiliei şi noi... la Tămădău.

PRESEDINTELE: Să fie întrodus acuzatul Ioan Mihalache.

(către acuzatul Mihalache) Aţi fost atent la cetirea actului de acuzare şi l-aţi cetit şi Dvs. Nu ?

ACUZ.MIHALACHE: Da.

PRESEDINTELE: Am formulat după acest act de acuzare mai multe

./.

întrebări la care urmează să ne răspundeţi. Prima întrebare este: Ce funcţiune aţi îndeplinit înconducerea partidului naţional-ţărănist ?

ACUZ.MIHALACHE: Până la 1933 am fost vice-preşedinte al partidului naţional-ţărănesc. Dela 1933 şi până la 1937, am fost preşedinte al partidului naţional ţărănesc. De atunci încoace sunt membru al biroului, de drept, în calitate de fost preşedinte. Biroul înseamnă: preşedintele, vice-preşedintele, secretarul general, casierul şi fostul preşedinte.

PRESEDINTELE: Cine hotăra orientarea politică a partidului naţional ţărănesc după 23 August 1944 ?

ACUZ.MIHALACHE: Până în Iulie 1946 d. Maniu avea depline puteri. Mai înainte de 1944, dela dizolvarea partidelor.

PRESEDINTELE: Si deci, dânsul orienta această politică a partidului ? Exclusiv ?

ACUZ.MIHALACHE: Da. După această dată, din 1946, forurile partidului au intrat în plenitudinea puterilor lor. Aceste foruri sunt: Comitetul Central şi Delegaţia permanentă.

PRESEDINTELE: Toate aceste foruri împreună cu preşedintele trasau orientarea politică a partidului?

ACUZ.MIHALACHE: Da.

PRESEDINTELE: Acuzatul Penescu, înainte de Dvs. a arătat, că deşi fiinţau aceste organizaţii ale Dvs. interioare, tot d. Maniu era acela care dădea orientarea politică.

ACUZ.MIHALACHE: Delegaţia permanentă, ţinând locul comitetului central, care ţine şedinţe rare, delegaţia permanentă e aceia care avea conducerea politică.

PRESEDINTELE: O avea efectiv ?

ACUZATUL MIHALACHE: O avea efectiv.

PRESEDINTELE: Acuzatul Maniu discuta cu Dvs. toate chestiunile principiale şi principale de orientare a acţiunei partidului ?

ACUZ.MIHALACHE: Aşa credem, că discuta toate chestiunile. Din unele acuzări de aici rezultă...

PRESEDINTELE: O să venim noi la toate.

ACUZ.MIHALACHE: D. Maniu nu avea singur puterea să angajeze partidul, şi numai cu aprobarea cel puţin a delegaţiei permanente, dela 1946 încoace.

PRESEDINTELE: Care era poziţia lui Grigore Niculescu Buzeşti în partid ?

./.

ACUZ.MIHALACHE: El a intrat în partid cu vreun an înainte de a-şi pune candidatura la organizaţia din Capitală, adică de când a fost ministru, sau mai degrabă, după ce a fost ministru, Nu aşi putea preciza.

PRESEDINTELE: Era numai membru de partid.

ACUZ.MIHALACHE: Nu, nu avea nici o calitate oficială. D. Maniu însă, îl consulta pe el şi-l învita în mod particular şi pe Vişoianu, care nu era membru de partid, pentru consultări în probleme de politică externă.

PRESEDINTELE: Cine poartă răspunderea alunecării spre dreapta a partidului ?

ACUZ.MIHALACHE: Nu cunosc că partidul a alunecat spre dreapta.

PRESEDINTELE: Aşa cum rezultă din dosar...

ACUZ.MIHALACHE: E o judecată subiectivă care nu se transează în faţa forurilor de judecată, ci în faţa forurilor politice, care într'o ţară democrată şi constituţională stau în naţiunea consultată prin alegeri, al masselor populare, care înseamnă demos-ul, care şi-au dat verdictul în mod masiv pentru partidul naţional-ţărănist.

PRESEDINTELE: Vasăzică, nu răspundeţi la întrebare. Pentrucă noi am constatat aici, din însuşi răspunsul coacuzatului Penescu, că în partidul acesta au intrat nenumărate elemente legionare şi fasciste. Declaraţiile acuzatului Penescu făcute azi şi altele înainte, aflăte în dosarul cauzei. Deaici rezultă acesta, din acest dosar şi pun această întrebare...

ACUZ.MIHALACHE: Intrări în mod masiv ale legionarilor, nu cunosc. cunosc o scrisoare a lui Maniu către reprezentantul grupului Çomanici dela legionari. Aceasta, în momentul când s'a alcătuit cabinetul de colaborare al celor patru partide, Maniu avea atunci depline puteri, nu eram în drept, prin urmare să-l tragem la răspundere pe cale statutară. Totuşi, ca unul ce în partid am reprezentat împreună cu regretatul Madgearu, elementul anti-legionar, fără nici un manajament - fiind condamnat şi la moarte de ei, prin jurământ, la un congres al lor - şi a trebuit să stau ascuns două luni în timpul lor - am venit la Bucureşti când am cetit în gazetă şi l-am întrebat pe Maniu cum este posibil acest lucru. Si el mi-a dat o explicaţie ce anume, că în consiliul de miniştri au convenit reprezentanţii celor patru partide, ca nu numai să pornească prigoana

./.

fără cruţare împotriva lor, dar să le dea şi o cale de revenire la poteca dreaptă şi să fie invitaţi să se înscrie în orice partid care şi-ar alege, şi că el nu a făcut decât să dea curs acestei hotărîre luate în comun. Explicaţia a fost nu liniştitoare pentru mine, dar complectă, cu acoperire; liniştitoare sufleteşte nu. M'am liniştit însă sufleteşte când mai târziu ceva am văzut apel prin presă, prin adunări, ale d-lui Teohari Georgescu la Bucureşti şi d-nei Ana Pauker la Târgovişte, către aceiaşi legionari să prefere partidul comunist. Atunci am spus: într'adevăr, este înţelegere generală.

PRESEDINTELE: Stiţi că Maniu a trimis în străinătate mai mulţi oameni ai partidului, Vişoianu, Niculescu Buzeşti, Bianu ?

ACUZ.MIHALACHE: In ce priveşte de Cornel Bianu, am aflat aceasta de mult timp, nu ştiu dacă nu imediat după căderea generalului Antonescu. Si nu ştiu, dacă acesta s'a făcut în mod clandestin cu Bianu. Dar de plecarea lui Buzeşti şi Vişoianu am auzit dela d. Maniu abia în preajma alegerilor, poate cu câteva zile înainte de alegeri. Si am fost surprins că d. Maniu nu mi-a comunicat la timp.

PRESEDINTELE: Va să zică nu cunoaşteţi...

ACUZ.MIHALACHE: Nu cunoşteam înainte, acum din dosar am văzut. Mi-am explicat că poate d. Maniu intenţiona să candideze d. Niculescu Buzeşti în Capitală şi eu fiind preşedintele organizaţiei Capitalei, cum ştiam că Buzeşti a plecat la Arad în campanie electorală, să candideze acolo, poate văzând că la Bucureşti m'aşi fi opus să candidez chiar în locul doi... Si atunci am avut informaţii incomplecte şi dela Maniu şi depe piaţă, că ar fi plecat în acelaşi avion cu Vişoianu. Abia acum d. secretar general Bunaciu mi-a spus că singur a plecat.

PRESEDINTELE: Dar relaţiile pe care le întreţinea Maniu, legăturile cu acest grup din străinătate recunoşteai D-ta ? Cunoşteai D-ta activitatea acestui grup din străinătate ?

ACUZ.MIHALACHE: Intâi, până când n'am fost arestat şi nu mi s'a arătat unele lucruri, contestam că există grupul. Numai după ce s'ar părea că Niculescu-Buzeşti a avut un fel de invitaţiune ~~să-ne~~ să-l organizeze, dacă acei

vor accepta disciplina lui, am considerat caracterul de grup, întrucât ştiam că sunt persoane izolate, care au contact personal între ele, dar n'au un program şi o disciplină sau o erarhie comună. Stiam de Gafencu, de Cretzeanu şi de alţii mai mici, Tilea, Davila şi alţii.

PRESEDINTELE: Aţi citit scrisorile şi rapoartele ce trimeteau aceştia din străinătate, către d. Maniu ?

ACUZ.MIHALACHE: Am citit o scrisoare a lui Davila, prin toamnă în ajunul conferinţei care a avut loc la Moscova iarna trecută, după conferinţa dela New York. O scrisoare a lui Niculescu-Buzeşti şi o scrisoare a lui Cretzeanu despre al cărui fond nu mi-am adus aminte decât vag, după ce mi s'au arătat unele lucruri la siguranţă. De aceste scrisori am luat eu cunoştinţă.

PRESEDINTELE: Ce membri ai misiunilor militare americană şi engleză aţi cunoscut în ţară ?

ACUZ.MIHALACHE: Am cunoscut pe şefii Legaţiilor şi Misiunilor respective, adică dela Americani d. Burton Berry şi ajutorul Domniei Sale Melbourne, pe d. Schuyler, iar dela Englezi pe ministrul Holban. Nu l-am cunoscut pe amiralul Stevenson.

PRESEDINTELE: Alţi militari aţi mai cunoscut ? De ex., pe Tomas Hall şi pe Hamilton ?

ACUZ.MIHALACHE: Pe Hamilton nu. Pe Hall l-am cunoscut, mi-a făcut odată o vizită de prezentare, în jurul datei când s'a făcut despărţirea partidului socialist în două grupe, grupul Titel şi grupul Rădăceanu, m'a întrebat ce părere am. Ultima dată l-am văzut la masă la dr. Jovin cu mai multe persoane, înainte de a părăsi ţara, fiindcă mi-a spus că pleacă la Viena şi se înapoiază. Am auzit că nu s'a mai înapoiat.

PRESEDINTELE: De când aţi luat conducerea aşa zisei organizaţii militare din PNT ?

ACUZ.MIHALACHE: Efectiv n'am luat-o niciodată.

D-le Preşedinte, să-mi permiteţi câteva explicaţiuni fiindcă am văzut că aceasta este una din piesele de bază ale acuzării de spionaj, trădare, complot, etc. aduse partidului în general, d-lui Maniu în special şi mie cel puţin ca auxiliar. Imi permiteţi prin urmare să dau lămuriri mai complecte.

Eu sunt autorul principal şi cu regretatul Madgea.

./.

 

ru, al Statutului care funcţionează din 1935. In acest Statut s'a prevăzut dispoziţia ca pe lângă organizaţia structurală, de bază, organul de luptă politică, partidul propriu zis, organizaţia comunală, judeţeană, regională şi pe ţară, să mai fiinţeze şi nişte organe auxiliare, între care cercurile profesionale. In ţară, pe judeţe şi limitate exclusiv la judeţe, n'au erarhie piramidală dela judeţ în sus; iar în municipii, cum ar fi Capitala, secţiuni încadrate nu lajudeţ, ci făcând parte din organizaţia comunală, fără nicio deosebire: militari, medici, preoţi, profesori, ingineri, comercianţi, etc.

Scopul organizaţiilor de luptă este să ducă lupta politică, să câştige puterea. Dar scopul organizaţiilor profesionale este exclusiv un contact spiritual, ca oamenii în loc să joace table şi cărţi la club cum s'a obişnuit la cluburile politice în trecut, să se întâlnească pe profesiuni, adică pe contact spiritual, cei care duc aceiaşi viaţă, au aceiaşi educaţie, aceleaşi preocupări, prin prisma programatică să discute sub formă de conferinţe, comunicări între ei.

PRESEDINTELE: Organizaţia militară ce scop avea ?

ACUZ.MIHALACHE: Nu exista organizaţie pe ţară.

PRESEDINTELE: Nu numai pe ţară, şi în Capitală.

ACUZ.MIHALACHE: Pe lângă preşedinte, funcţiona pentru fiecare profesiune câte un comitet numit de preşedinte ca auxiliar al lui, ca acela împreună cu şeful de judeţ să pună în acel judeţ în funcţiune cercurile profesionale. Odată ce într'un judeţ se punea un cerc profesional, înceta pentru acel judeţ activitatea comitetului profesional central şi trecea asupra preşedintelui local.

Astfel de cercuri au funcţionat şi la militari, numite cercuri profesionale militare, pe judeţe, puse în funcţiune de un comitet central profesional. Nu s'au pus în funcţiune şi pe Municipii până în cursul anului trecut, fiindcă nu exista regulament, era o dispoziţie vagă.

Aceste cercuri au funcţionat încă în 1936-1937 sub conducerea mea, ca experienţă. Desfiinţându-se partidele, au încetat şi ele.

./.

Nu în 1946, cum se afirmă în rechizitoriu, ci în 1945 preşedintele d. Maniu a numit un comitet central militar compus din col. Stoica şi alţi auxiliari, care a funcţionat până în 1946.

Ce se întâmplă însă ? Când a fost vorba în 1946 să pună în funcţiune secţiunile Capitalei deosebit, sub controlul şi disciplina mea ca preşedinte delegat pentru Capitală, nu a d-lui Maniu, am întâmpinat o rezistenţă generală. Pentrucă acel comitet zis central nu se deplasa în ţară. Se mulţumea cu câte o circulară. In Capitală îi avea pe toţi la îndemână şi atunci se organizaseră în Capitală însă îi ziceau pe ţară, fără a fi fireşte sub disciplina organizaţiei Capitalei.

Si mai aveau un avantaj: erau sub ochii şefului şi toţi conducătorii lucrează, ca în orice partid, şi din interes, din convingere, dar şi cu dorul să se pună în lumină, să fie cât mai sub ochii şefului, ca în eventualitatea venirii la putere, demnităţile să fie ocupate cu preferinţă de cei care s'au pus mai mult în lumină.

Am întâmpinat o rezistenţă generală. Anul trecut am făcut regulamentul şi am spus: ori rămâneţi comitet central pe lângă d. Maniu şi atunci ocupaţi-vă de ţară, ori dacă vreţi să fiţi în Bucureşti să vă aleagă organizaţiile de acelaşi profesiune, sub disciplina şi controlul meu.

Organizaţia militară a d-lui colonel Stoica în Noembrie 1946 a recurs la un subterfugiu: a organizat pe cei din Capitală, s'au ales ei şi s'au prezentat d-lui Maniu spunând: suntem aleşi de Capitală şi suntem ai D-tale, la centru.

Fiind ocupaţi cu alegerile, n'am dat destulă atenţie acelui lucru. Nici n'au invitat organizaţia Capitalei, măcar că era în regulament, nici nu s'au înscris în Capitală. Col. Stoica mi-a spus: nici astăzi nu sunt membru în Capitală la D-ta - cu prilejul unei confruntări.

Am prins de veste şi am stabilit cu d. Maniu: ori comitetul ales în frunte cu generalul Negrei se consideră ales pentru Capitală cu recunoaşterea secţiunii profesionale, şi atunci se încadrează în disciplina organizaţiei conduse de mine şi recunosc adu-

narea făcută fără mine, ori dacă nu, rămân ce au fost, pe lângă d. Maniu, comitet pentru ţară, şi fac eu o nouă alegere pentru Capitală.

In cursul anului trecut, o singură întâlnire am avut cu col. Stoica. Inainte de alegeri. Din exces de prudenţă, când am fost întrebat dacă am avut contacte anul trecut şi anul acesta, am spus: am avut - ca să nu spun o inexactitate. Dar în confruntare am stabilit: un singur contact electoral, înainte de alegeri, anul trecut.

Anul acesta mi-a făcut o vizită d. col. Stoica, secretar, şi d. general Negrei, preşedintele, ca să mă determine să ţin echivocul mai departe. Am rămas la alternativă, ceiace nici azi nu s'a rezolvat.

Incât, nu s'a încadrat în Capitală şi n'a stat sub controlul meu nici o singură clipă. Conferinţa pe care col. Stoica a ţinut-o în Martie, a ţinut-o la club fără să mă anunţe pe mine. Militarii ceilalţi au cerut şi un om mai cunoscător în doctrină să le ţină o conferinţă. Generalul Negrei şi col. Stoica au propus pe generalul Zorzor să ţină conferinţă de doctrină. Atunci militarii au spus şi în special amiralul Deculescu: până aici ! Să vină Mihalache să ne ţină o conferinţă. Aşa am ajuns eu să fiu invitat în Aprilie să ţin conferinţă de doctrină şi profitând de acest prilej să vorbesc jumătate despre doctrină şi jumătate despre organizaţia profesională. Ajunsesem la concluzia să aleagă alternativă, dar n'am mai avut timp.

PRESEDINTELE: Care a fost activitatea acestui cerc sau organizaţie în tot acest timp şi ce instrucţiuni sau recomandări aţi dat acestei organizaţii ?

ACUZ.MIHALACHE: Nedepinzând de mine, nu i-am dat nicio instrucţiune eu. Trebuie să recunosc că dintre toate secţiunile profesionale cea mai activă a fost a ofiţerilor de rezervă. Si este explicabil. Ofiţerii de rezervă sunt cei mai liberi dintre pensionari, sunt pensionari mai tineri şi fiind învăţaţi cu viaţa ordonată nu le vine să stea acasă. Veneau la club şi ţineau conferinţe. Văzând că totuşi nu sunt băgaţi în seamă, au inventat - şi acesta este momentul care îl stabileşte rechizitoriul, făcând o eroare, că de aci începe activitatea lor - în toamnă au inven-

./.

tat un Statu nou. Numai Congresul General poate face Statute. Un Statut de orgaizare a secţiei militare care era o organizaţie de partid în partid, piramidală, dela judeţ, pe regiuni, pe ţară, ceiace statutul nu permite. Statutul permite până la judeţ de aci încolo numai funcţionează organizaţiile profesionale, fiindcă numai există contactul dela om la om. Au inventat comisiuni. Acum am luat cunoştinţă de ele, când am fost la închisoare, la anchetă, - s'a mulţumit să dea circulări, comisiuni juridice, informative şi nu ştiu mai cum, după modelul dela organizările Ministerului de Război, comisiuni care n'au lucrat, fiindcă în timpul acela era activitate de campanie electorală. Dar a fost mai mult ca să bage în seamă mai mulţi.

Vedeţi cel mai greu de condus era Secţia Militară, fiindcă este foarte greu să alegi un sublocotenent de rezervă sau un locotenent şi să dai deoparte un general. Dar nici generalii nu puteau încăpea toţi în comitete, dar coloneli şi ceilalţi ! Si atunci inventaseră o mulţime de comitete şi subcomitete, ca să bage cât mai mulţi. Acesta este adevăratul, sincerul, cinstitul motiv al acelor comitete. Comitete revoluţionare ? Pentru Dumnezeu, când veţi vedea pe Generalul Stoika, mâine, poimâine - pe col. Stoica l-aţi şi văzut - - apoi partidul naţional ţărănesc este aşa de puţin serios ca să-şi închipuie că cu d-lor şi cu planuri lucrate de nişte generali care au rupt contactul cu armata dela 1935, cu aceştia se poate face mişcare sediţioasă în ţară şi în armată ?

Să admitem că am vrea să facem. In timpul campaniei electorale am încercat să ne adresăm armatei. Eu însumi am redactat un manifest care era să fie publicat, către armata activă. Regret că s'a perdut sau a dispărut şi un al doilea n'am mai văzut să fi apărut; mi s'a arătat un concept, am spus că nu-mi place şi n'am mai văzut altul tipărit. Dar nu este vina noastră. Să nu se uite că prin legea electorală s'a dat dreptul de participare activă militarilor şi a fost un comitet condus de ministrul de Război ca preşedinte al comitetului electoral militar, iar legea nu spune că în mod exclusiv partidul dela guvern cu

ministrul său are acest drept, ci spune că toate partidele legale pot să se adreseze militarilor, ca cetăţeni. Si în manifestul pe care îl făcusem eu, fondul era următorul: când sunteţi sub disciplina militară, ascultaţi orbeşte de şef; când însă mergeţi la vatră, nu mai există ascultare orbească de şef, există ascultare de conştiinţă.

Inţeleg să mi se facă proces pentru acest lucru. Dacă a traduce în fapt nişte drepturi pe care le dă legile Statului, constitue un act anarhic, am atentat, deşi manifestul meu nu a fost publicat, dar îmi însuşesc răspundere lui, căci n'am făcut decât să aplic legea, iar dacă este bună sau rea, nu purtăm răspunderea. Dar mai mult decât atât, partidul nu a întreprins prin Secţiunea Militară.

PRESEDINTELE: Aţi luat parte la conferinţa colonelului Stoica "Despre armata de mâine" şi, cu această ocazie, recunoaşteţi, aşa cum scrie actul de acuzare, că aţi cerut membrilor ca fiecare să aibă raniţa şi arma la el ?

ACUZ.MIHALACHE: Daţi-mi voie, eu sunt omul care am curajul nu numai al vorbelor, dar şi a actelor mele şi dacă aşi fi spus cuvintele acestea - le-aşi fi recunoscut. Dar colonelul Stoica, în confruntare a declarat: "Eu le-am spus". Si atunci permiteţi-mi să restabilesc faptul.

Lucrul nu s'a petrecut la o conferinţă desvoltată, citită, studiată, de col. Stoica ţinută în Martie. Nici n'am fost invitat, deaceia nici nu-mi aduc aminte şi am declarat: n'am asistat la conferinţa col. Stoica şi am precizat că la o altă şedinţă, când am vorbit eu, a ţinut şi el o conferinţă rezumând verbal cele ce spusese anterior. Si am adăugat: Da, îmi aduc aminte - din conferinţa rezumată a col. Stoica- aceasta însemna să copiem sistemul din Elveţia, unde el afirma că a văzut cu ochii lui că fiecare soldat are raniţa şi puşca acasă.

Aşa cum era desvoltată conferinţa, era un fel de tendinţă de camuflare a obligaţiilor din Tratat. Dealtfelnu există militar, mai ales dintre cei tineri, care să se fi putut familiariza brisc cu ideia că armata va rămâne cu efectivul ei de azi. Evident că

./.

este o naivitate şi atunci oamenii se gândesc pe ce cale ar putea să mai găsească plasament. Am observat lucrul acesta. Si atunci am rezumat, luând din conferinţa d-lui Stoica numai atât:

Eu ştiam că în Elveţia - am studiat şi această problema la faţa locului - există arma şi raniţa pe numele fiecăruia - mai mult: arma fiecăruia cu cusururile, cu defectele ei, pe numele fiecăruia - dar la depozite cantonale sau la depozite federale şi în niciun caz acasă la oameni. Există poate puşti din acelea cum aveau şi dorobanţii noştri, pentru exerciţii de Duminecă. Si atunci am spus: Din Elveţia să imităm un lucru: educaţia cetăţenească, intelectuală, civică, fizică sau sportivă, ca să rămână cetăţeanul pentru instrucţia tehnică militară, tot timpul de sub arme. Poate mă înşel, este o chestiune de discutat în forurile de răspundere politică, dacă şi aceasta constitue o camuflare, un fel de educaţie generală care foloseşte oricărui soldat. Nu cred, fiindcă ştiu că în toate ţările, dela U.R.S.S. şi până în Anglia, astfel de educaţie generală, intelectuală, civică, sportivă, constitue un titlu de mândrie pentru Statele respective.

In confruntare mi s'a atribuit că aşi fi spus şi eu: raniţa şi puşca... Si am răspuns: nu-mi aduc aminte, căci nu corespunde cu ideile mele de educaţie cetăţenească. Până când am văzut că se stăruie cu atâta intensitate, încât unul din anchetatori mi-a spus: D-le Mihalache, dar în atmosfera dată, d-ta excluzi că aşa, ca o metaforă, ai fi putut să afirmi lucrul acesta ?

Nu-mi aduc aminte.

D-lor, nu-mi amintesc, dar această metaforă nu este exclus s'o fi întrebuinţat.- Apoi de ce nu ai spus lucrul acesta ? Dacă nu-mi amintisem ! Insă când am avut confruntarea cu d. colonel Stoica, după un chip foarte original, niciodată la confruntare n'am ştiut cu cine sunt confruntat, eram aşezat cu scaunul la uşă, confruntatul cu spatele la mine. Il ascultau pe el "ce zici" şi mie niciodată nu mi s'a dat cuvântul ca să mă asculte şi pe mine ce zic. D. colonel Stoica a recunoscut tot ce spusesem eu

./.

până atunci, însă a spus că şi eu aş fi spus metafora. N'am recunoscut. Pentrucă interogatoriul s'a întrerupt căci d-lui Stoica i-a venit rău şi a continuat a doua zi, anchetatorul a dictat procesul de vreo 8 pagini, sub motiv că nu se poate întrerupe un interogatoriu. Mi-a pus iarăşi chestiunea cu metafora. Când am văzut că a dictat 6 - 8 pagini, am spus "nu este exclus că ca metafora am spus aşa", ca spre mirarea mea să văd că se face un eşafodaj, ca să fiu eu scos iniţiatorul conferinţei, că aş fi spus ofiţerilor: "Vreţi să aveţi demnităţi, duceţi-vă la alegeri în circumscripţii, că acolo linia întâia. Nu vă preocupaţi cine vor fi miniştri". Ca pe aceste cuvinte puse în gura mea şi admise de mine ca o metaforă, să se spună că eu sunt autorul şi iniţiatorul. Desfind să mi se facă dovada că am chemat pe vreunul şi am spus "să faci conferinţa cutare", mai mult, că mi-a arătat-o mie. Eu n'am cunoscut conferinţa scrisă a d-lui Stoica, n'am cunoscut planul militar al d-lui general Stoica. Aci l-am auzit, d. Secretar General Buneiu mi l'a citit din fugă. E posibil ca eu să fi însărcinat pe cineva cu o astfel de chestiune şi el să o arate tuturor şi să aibe liste de condescendenţă să nu vină şi la mine cu ea ?

PRESEDINTELE: In legătură cu oamenii de baricadă aţi avut vreo întrevedere cu Gheorghiu Ermil, la care a asistat şi comandorul Cioroiu ?

ACUZ.MIHALACHE: Poate aceasta e cea mai vie ilustraţie a felului cum s'a făcut ancheta. Comandorul Cioroiu, care spune că nu e membru al PNT, că n'a fost la nici o şedinţă, este oare posibil că dela prima prezentare, şi încă în ziua de alegeri când conduceam operaţiile electorale aci în Capitală, când l'am văzut la Maniu în casă, să-i fi spus: "Fă-mi un plan de reorganizare a aviaţiei". N'am cerut nimănui în ultimii ani un astfel de plan, pentrucă nu am avut timp să mă ocup de aceasta. Dacă-mi ardea de un astfel de plan, aveam în partid pe d. general Deculescu, membru de un an în partid, fost ministru al aerului, şi nu mă adresam unui tânăr abia cunoscut. A insinuat că are un plan şi am spus să mi-l arate. M'a prins odată, i l'am oprit, am văzut că cuprinde dispoziţiuni şi neserioase şi necamuflatoare ale condiţiunilor de

./.

de armistiţiu. L'am chemat, am crezut că-l face ca să-l dea la conferinţa militară. I-am spus să-l studieze, i-am dat planul. Pretinde că nu i l'am dat şi că l'a regăsit la poliţie. Eu nu l'am găsit la dosar. Probabil că nu trebue să fie la acest proces. Cuprinde observaţiunile mele că se ocoleşte tratatul de armistiţiu. Si între altele vorbea acest comandor de diferiţi oameni care au fost miniştri. Pe el îl preocupa să afle cam cine ar fi viitorul ministru al aerului în partid la noi. Dece,nu mi-a spus, dar între alţii propune şi pe amiralul Gheorghiu, pe care eu îl cunoscusem odată. Atunci am spus dacă d. amiral doreşte, poftim. A venit cu el, amiralul Gheorghiu a luat loc în biroul meu şi comandorul Cioroiu a luat loc în antreu - aşa spune el - uşa rămânând deschisă. Nu-mi amintesc, însă cred că nici eu nu eram aşa de nepoliticos să-l învit pe d. general Gheorghiu în birou şi pe d. Cioroiu să-l las dincolo şi să mai las şi uşa deschisă, fiindcă în acest caz nici generalul Gheorghiu, dacă n'avea secrete faţă de el, nu-l lăsa cu uşa deschisă ci-l chema cu el. Am avut o convorbire cu generalul Gheorghiu, acesta, om de răspundere şi de onoare, la confruntările avute a declarat ceeace am spus şi eu. Deşi vorbeşte de linia întâia, dar baricade nu admite. D. Comandor Cioroiu care asculta din antreu, a venit la confruntare cu note scrise cu creionul şi citea după ele. Si când anchetatorului i s'a părut că n'a spus tot, i-a spus "ia vezi aia cu baricade". Cioroiu a auzit chestia cu baricadele din antreu, dar Gheorghiu care vorbea faţă în faţă cu mine n'a auzit aceasta.

D-le Preşedinte, despre ce era vorba ?

D. General Gheorghiu, nu este membru al PNT şi nu-i ardea de politică generală. Nici nu m'a întrebat de politica externă şi de politica internă i-am spus "aceasta văzând şi făcând". Pe dânsul interesa cam ce personalităţi aveam,la cine ne gândeam, şi i-am spus: d-le general, nu ne interesează cu cine vom guverna. Avem destule elemente. Noi acum ne organizăm. Avem alegeri la circumscripţii în Capitală. Pe toţi membrii îi trimitem la circumscripţii

./.

să-i cunoască şi să-i aleagă, fiindcă nu se pătrunde în erarhia partidului în cercuri profesionale. E adevărat că prin alte căi se disting elemente pregătite teoreticeşte, dar trebue să-i cunoască lumea şi să-i trimeată la circă, la birou, în conducerea centrală. Acolo îi trimitem pe toţi, aceasta e linia întâia, linia de luptă. "Despre ce baricade era vorba. Era aceasta în luna Martie şi Aprilie, când partidul, potrivit hotărîrii de astă toamnă, decisese organizare şi organizare, mai ales că se implineau cei doi ani ai comitetelor şi era vorba de alegeri noui şi voiam să nu mai fie în comitete oameni moşteniţi, ci elemente verificate prin examene verificate, care erau alegerile. Dacă era să facem noi mişcarea în primăvară, dacă ne gândeam să organizăm cu elementele de care vorbeam, ne era destul să lăsăm nemulţumirile, fierbea lumea, încât ajungea să fi zis "nu ne amestecăm, treaba voastră". Noi tremuram de frică să nu izbucnească ceva şi pe toţi îi sfătuiam, aşteptaţi, aşteptaţi, aşteptaţi... încât însuşi d. Ministru Teohari Georgescu i-a mulţumit deputatului Schileru pentru atitudinea avută în această primăvară, neprofitând de situaţie. Si eu eram să îndemn la baricade ?

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi dacă această organizaţie militară avea un comitet executiv şi o delegaţie permanentă ?

ACUZ.MIHALACHE: Numai pentru atribuţiuni statutare. Ei însă plănuiseră pe baza statutului o întreagă erarhie, dar acest statut n'a fost adus la cunoştinţa forurilor statutare. Era un deziderat pentru viitorul congres. Că au lucrat fără control, aşa între ei, acolo, acesta e singurul cusur, dar nu că au făcut acte de anarhie sau că s'a intenţionat să fie întrebuinţaţi de partid.

PRESEDINTELE: Recunoaşteţi că aţi încercat să plecaţi în străinătate şi înainte de 14 Iulie 1947 ?

ACUZ.MIHALACHE: Da. Un om care s'a născut la ţară şi a înţeles să rămână la ţară şi să trăiască viaţa de ţară şi nu s'a aclimatizat cu viaţa de oraş, pentru mine când întârziu mai mult de două săptămâni în Capitală, cred că nici pasărea sălbatecă când scapă din colivie, nu sboară ca mine, când scap spre ţară. Ca să mă familiarizez cu această situaţie am ţinut însă la

./.

2/b 216

ceva mai mult decât la viaţa mea: la libertate. N'am vrut să fiu sclavul nimănui. In viaţa mea nu datorez nimănui nimic. Am fugit de situaţii, m'am luptat până când sentimentul de răspundere m'a obligat ca să ajung să mă gândesc însuşi să părăsesc o soţie, gospodăria...

PRESEDINTELE: Cu ce ocazie v'aţi gândit la plecare înainte de Iulie ?

ACUZ.MIHALACHE: Intâi m'am hotărît să plec sub legionari şi îmi luasem toate măsurile şi găsisem oameni din Banatul sârbesc care să mă primească la graniţă. A fost apoi iarnă grea şi ocupaţia germană şi n'am mai putut pleca, aşa încât "Le premier pas", cel mai greu se făcuse în conştiinţa mea şi mă deprinsesem cu această ideie. Am ajuns astă toamnă ca în satul meu Topoloveni să nu mai am nici drepturile pe care le are străjerul dela primărie şi în satul meu Dobreşti să mi se oprească dreptul de a vota pe primar prin judecător anume trimis dela Bucureşti, fiindcă ai mei mi-au dat dreptate. Eram într'o stare sufletească groaznă. S'a tras asupra mea şi nu s'a făcut nici un simulacru de anchetă.

PRESEDINTELE: Atunci v'aţi hotărît ?

ACUZ.MIHALACHE: Da.

PRESEDINTELE: Când aţi vorbit cu acuzatul Maniu la 12 Iulie...

ACUZ.MIHALACHE: Am citit că d. Maniu a vorbit d-lui Holman despre aceasta dar probabil că prins de alegeri şi crezând că după alegeri va urma destinderea, am renunţat la această ideie şi m'am hotărît din nou la începutul lui Iulie din propria mea iniţiativă. D. Maniu în' timpul acesta a stăruit ca totuşi să plec că viaţa şi a lui şi a mea e în primejdie şi că e necesar să plec din ţară dar nu aceasta m'a determinat ci convingerea mea proprie. Si dacă vreţi, d-le preşedinte să vă spun într'o simplă propoziţiune care a fost motivul, vă spun numai atât: dacă la sfârşitul lui Mai, după ce a trecut şi lo Mai şi toate pretextele de arestare a celor peste o mie, poate două mii de fruntaşi ai partidului, dacă aceştia erau eliberaţi, nici prin cap nu-mi trecea să plec. Reveneam, chiar dacă mi-ar fi trecut un moment prin cap, fiindcă ştiam că după asta vine destinderea. Insă când am văzut că încep arestările şi aveam şi unele vagi in-

./.

formaţii şi concluziile logice şi a mai venit şi confirmarea oficială dela radio din 13 Iulie când răspunzându-se guvernului englez cu ameninţări, mi-ar spus "un guvern puternic nu ameninţă, ia măsuri".

PRESEDINTELE: Treceţi la discuţiile care le-aţi avut cu Iuliu Maniu asupra plecării dela 13 Iulie 1947.

ACUZ.MIHALACHE: V'aşi ruga totuşi, ştiu că abuzez de răbdarea Dvs.; când sunt în perspectivă, după cum spune rechizitoriul, a unei închideri pe viaţă, să-mi permiteţi şi când instrucţia s'a făcut aşa cum s'a făcut şi nu ştiu cât timp îmi veţi ~~dee~~ da pentru apărarea propriu zisă, v'aşi ruga să mă ascultaţi. Văd că mi-aţi dat o oră, v'aşi ruga să mă ascultaţi.

PRESEDINTELE: Vă ascult, dar să nu faceţi divagaţiuni, vreau să ştiu convorbirile cu Iuliu Maniu, la 12 Iulie asupra acestei plecări.

ACUZ.MIHALACHE: Am încercat de multe ori să văd care este gândul d-lui Iuliu Maniu în jurul plecării mele. N'am isbutit. Vineri, înainte de Sâmbătă, am fost ultima dată la dânsul. D-sa, care ştia care este programul meu. El însă a ezitat spunându-mi: mai vorbim. Aranjaserăm să mergem Sâmbătă împreună la Dobreşti ca să facem programul plecării, să văd eu ce gânduri are dânsul şi programul comitetului central care avea să fie săptămâna viitore, timp în care nu mă gândeam să plec. Până aci n'am vorbit niciodată cu d. Maniu despre un program. Este adevărat, atunci când a plecat Nagy, l-am văzut pe d. Maniu îngrijorat că în atmosfera dela Societatea Naţiunilor, ungurii aranjau un curent favorabil în jurul problemei Transilvaniei. L-am văzut frământat. Am spus că pentru aceasta el era indicat să fie acolo. Si am văzut iar din declaraţiile unora că dl. Maniu ar fi spus că atunci când va merge cineva, trebue să stea de vorbă cu Harriman şi Kerr, că nu s'au respectat clauzele. In jurul acestei plecări n'am discutat nici un program. M'am pomenit că dl. Maniu îmi dă un telefon, prin alţii, la Dobreşti, să viu imediat la Bucureşti. I-am telefonat d-nei Popescu Mehedinţi şi i-am spus: "Dar maşină?". N'am de lucru şi spun să întrebe la Căpitanul Zaharia, ca să mă aducă cu maşina. Căpitanul Zaharia a venit în trei ore, m'a luat şi am

./.

venit, găsindu-l pe d. Maniu înapoiat dela Snagov. De aci, dela 7 - 11 s'au scurs orele caleidoscopic. L-am găsit pe Carandino, d. Maniu şi ing. Romulus Voilă. D. Maniu mi-a spus că va mai merge şi Ilie Lazăr şi d. Penescu, să venim la orele 11 să ne întâlnim. I-am spus: D-le Maniu ce plecare este aceasta ? Si atunci am aflat. Comodorul Negreanu sau Negrescu, pe care nu-l văd citat nici între martori, nici între acuzaţi, n'am văzut nici o declaraţie a lui, deşi unul dintre iniţiatori, Dr. Gafencu spune că a avut o întâlnire şi a avut o hartă dela d. Comodor. Cred că e bine spus "Comodor" deoarece am auzit că un Comandor care este propus la gradul de General, nu i se spune Comandor ci Comodor.

PRESEDINTELE: Nu este adevărat, se spunea cândva. Astăzi se spune Comandor.

ACUZ.MIHALACHE: Se poate, a stat lângă celula mea. De ce nu apare ca martor, este o enigmă. Că ar fi spus că avioanele româneşti vor fi date sovietelor şi că vor fi salvate două şi că vor pleca medicamente la Constanţa şi că vor fi lăsate într'un câmp recunoscut şi că acolo pot să îmbarce câte 4 - 5 persoane în afară deaviatori în fiecare şi că plecarea este Luni de dimineaţă la orele 6, că este ultima ocazie de plecare. Eu în conversaţiile mele cu d. Maniu, înainte când am spus că m'am hotărît, am spus-o singur. D. Maniu m'a întrebat: "Nu te gândeşti să-ţi iei un secretar ? Nici nu mă gândesc. Eu mă îngrijorez cum mă voi descurca în socotelile mele personal[e] şi voiu avea pe cap şi cel puţin unul din aviatori. Nu iau pe nimeni. Este singura gafă pe care am făcut-o eu în viaţa mea. Cum n'am avut prezenţa de spirit să spun că aceasta este o cursă ? Mi-am pierdut cu totul prezenţa de spirit atunci, aproape am ameţit. Au venit şi ceilalţi la ora 11 au arătat Schiţa. Am spus să mi se aducă bagajele pe care le aveam la un preot. Am dat dispoziţii să se ia benzină şi să meargă la locul de aterizare. In puţinele momente cât am stat cu d. Maniu, i-am spus: D-ta cunoşti pe aviatori?". Nu îi cunosc, îi cunoaşte omul meu. Care este pivotul ? Doctorul Gafencu îi cunoaşte, care este văr cu Gafencu şi Director la ARGUS. Dar nu este nici director la Argus şi nici văr cu

Gafencu. Noi n'am discutat programul, a zis să am încredere în cumințenia și sentimentele lui românești. Vasăzică plec, ca văzând și făcând.

PRESEDINTELE: Cu cine v'ați mai întâlnit la Maniu ?

ACUZ.MIHALACHE: A mai venit Carandino și Penescu. Pe Penescu l-am găsit întâi la 8 și jumătate. Cu el m'am despărțit în str. Dorobanți. M'am înapoiat și m'am întâlnit cu ing. Popescu-Botoșani, care era pus sub urmărire judiciară și nu știu dacă nu a venit și Doctorul Hațieganu, dar a venit Carandino. Dar nu pot ști dacă a fost și Ilie Lazăr. Si d. Maniu mi-a spus: Căutați să ajungeți și în America la românii de acolo, ca prin conferințe să adunați ceva bani pentru cei care sunt închiși. Am plecat noaptea și am ajuns la Tămădău.

PRESEDINTELE: Cu cine mai trebuia să plecați în străinătate ?

ACUZ.MIHALACHE: Singur eu, cu d. Penescu, care spusese că nu e sigur, ci că trebue să se înțeleagă cu nevasta, dacă merge cu ea ori fără ea. I-am spus, dar dacă nu sunt locuri ? A spus că altfel nu pleacă. Ne-am întâlnit cu Carandino și Penescu în colț la Sos. Iancului, unde am găsit pe Gafencu și ing. Popescu. Si la locul dela Tămădău am găsit pe frații Borcea. Pe unul din ei îl cunoscusem la Chișinău. Cum am sosit, unchiul meu mi-a spus dela început: Aci este o cursă și dacă aveam o mașină ne întorceam. Islazul în marginea drumului, Spre valea râului Mostiștea. Dincolo satul Tămădău. Intre islaz și primărie nu era mai mult de 5oo metri, încât străjerul cu telefonul ar fi putut urmări scena și telefona, iar un alt avion să vină să ne prindă. Am făcut o recunoaștere. N'am mai avut posibilitatea să plec. A fost așa de bine organizat din punctul de vedere al poliției, încât în orice caz jumătate din noi rămâneam acolo chiar dacă nu ne descopereau, fiindcă erau deja 4 inși plus 2 aviatori, adică în total 6, încât cel puțin 2 sau 3 trebuiam să rămânem pe loc și desigur politețea ne făcea să cedăm locul d-lor Penescu și Carandino care erau cu soțiile.

Răspunderea morală îmi aparține. Nu pot sămi iau și răspunderea tehnică, aceasta este a d-lui Maniu, în colaborare cu d. Co-dor Negreanu și cu Poli.

./.

ţia pe care am felicitat-o imediat pentru arta cu care a procedat.

PRESEDINTELE: D. Maniu v'a dat vreo schiţă ?

ACUZ.MIHALACHE: O făcuseră d-nii Popescu-Botoşani şi celălalt, o lăsaseră d-lui Maniu, care mi-a arătat-o şi pe care am rupt-o. Era o schiţă cu şos. Iancului şi podul dela Tămădău.

PRESEDINTELE: Unde urma să faceţi prima oprire dacă aţi fi plecat ?

ACUZ.MIHALACHE: Programul îl făcusem eu înainte şi fără să ştiu, era acelaş: pentru mine era Tămădău, pentru ei Constantinopol. Avionul, în această vreme de esenţă măsurată cu litrul avea benzină nu numai pentru drumul dublu de aci la Constanţa, ci avea benzină până la Constantinopol. Spun aceste lucruri pentru ca să se ştie că prima sau delictul este făcut în complicitate cu organele Statului.

PRESEDINTELE: Pe cine contaţi să vă ajute în Turcia ca să mergeţi mai departe ?

ACUZ.MIHALACHE: Programul îl făcusem de astă toamnă. Acolo cunoscusem pe fostul ministru Tanroer (?) şi pe un altul. Paşaportul diplomatic îl uitasem pe birou acasă. Vroiam să mă pun sub protecţia lor, ca un om cunoscut, ca să-mi poată permite calea mai departe. Aveam de gând ca primul popas să fie în Elveţia ori prin Paris.

PRESEDINTELE: Acolo cu cine credeaţi să luaţi contact ?

ACUZ.MIHALACHE: In Elveţia mă gândeam la d. Gafencu. Stiam însă că voi găsi şi pe Niculescu-Buzeşti şi pe Vişoianu. Scopul a fost în primul rând să-mi scap libertatea mea şi în al doilea rând să lupt pentru eliberarea celor închişi în lagăre. Nu vă închipuiţi ce depresiune sufletească era în familiile lor. Am să vă dau o mică scenă: ştiţi că copiii au întotdeauna în linii şi cuvinte simple sinteza situaţiei: cu 3 - 4 zile înainte eram la masă la gazda şi nepoata mea, d-na Popescu-Mehedinţi, cu cele 2 fetiţe ale ei, una de 6 şi cealaltă de 4 ani. Cea mare spune: "Mămică, eu n'am să mă mărit, fiindcă ce folos am de măritiş dacă eu, măritată fiind, să stau să plâng acasă, iar bărbatul meu să fie în lagăr?!"

Atunci am întrebat pe cea mai mică: "Dar tu, Ella, şti unde este tatăl tău?"

./.

"Stiu, dar mi-e frică să spun că mă închide şi pe mine în lagăr".

D-le Preşedinte, când ajung aceste lucruri în sufletele unor copii de 4 - 6 ani, apoi aceasta oglindeşte o psihoză generală care domneşte în ţară. Eu am trăit în contact cu familiile lor. Sunt la dosar scrisori ale unui oarecare Gheorghe Suţa din Dobreşti.

PRESEDINTELE: Lagărele gemeau de atâţea democraţi închişi în vremuri când Dv. eraţi la guvern. Dece nu aţi luat măsuri ca să-i eliberaţi din închisori ?

ACUZ.MIHALACHE: Vă mulţumesc pentru această întrebare. Cât am fost eu ministru de interne am primit o telegramă dela nişte închişi în subsolul unei prefecturi oarecare din ţară. Am primit-o dimineaţă, iar a doua zi dim. am fost la închisoare, deşi era la o distanţă de sute de km. Când m'au văzut, oamenii n'au vrut să creadă. I-am pus în libertate. Nu uitaţi că eu am demisionat pe chestiuni de conflicte cu conducătorii reali ai poliţiei, cu Gavrilă Marinescu şi G-ralul Stefănescu, cerând Regelui să aleagă: ori acceptă demiterea lor, ori mă demit eu. Si m'am demis eu şi cu mine s'a solidarizat preşedintele de consiliu, d. Maniu. N'a existat un al doilea ministru de interne să facă asemenea lucruri, - aşa încât nu mi se pot face asemenea reproşuri.

PRESEDINTELE: In legătură cu plecarea în străinătate, ce era cu constituirea acelui guvern despre care vorbiseră d-nii Niculescu-Buzeşti şi americanii şi despre care Maniu ceruse cu insistenţă să fie făcut...

ACUZ.MIHALACHE: D. secretar general Bunaciu mi-a arătat nota rezumativă a celor vorbite de Maniu în legătură cu ideea unui guvern în străinătate şi am citit o declaraţie a d-lui Maniu că existau în partid fruntaşi care erau de această părere. Nu cred că d. Maniu m'a înţeles pe mine printre ei. Vă rog să se consemneze că niciodată nu s'a consultat cu mine asupra necesităţii şi posibilităţii unui guvern în străinătate, fiindcă i-aşi fi spus categoric: "Nu discut imposibilităţi tehnice ca să recoltăm numai primejdia unor inutilităţi; fiindcă, guvern în străinătate nu s'a alcătuit decât în timp de război de către suveranii şi şefii de stat cari erau în exil." In altfel este o imposibilitate şi nu mi-aşi fi pierdut

timpul să discut astfel de lucruri. Prin urmare eu resping să iau în serios astfel de idei, în modul cel mai categoric. N'am ştiut până în prezent despre Niculescu-Buzeşti nici că a plecat, nici că a avut un mandat dela d. Maniu să organizeze ceva. Am văzut, spre marea mea bucurie, că d. Maniu a spus că este o simplă scrisoare de recomandare, pentru ca să ştie cei cu care va vorbi că este membru al partidului şi om de încredere. Dar nu mandat să lege partidul. Nu cred că d. Niculescu-Buzeşti ar fi avut vreun astfel de mandat. Nu m'aţi întrebat încă despre memorandum - aştept să fiu întrebat - dar n'am examinat o clipă şi nu-mi trecea prin cap că aş putea să examinez, am fost surprins când am văzut că în rechizitoriu, nu ştiu dacă se spune categoric sau se lasă numai a se înţelege - că acel guvern ar fi urmat să fie condus de mine. Eu am simţul realităţilor. N'am luat răspunderea unor guverne aci în ţară când am ştiut că nu pot să lucrez conform programului meu. N'am luat guverne în ţară nici sub Carol, nici sub Antonescu - când mi s'a propus de către un prim-ministru şi doi miniştri, unul comunist şi unul comunizant, să rup partidul şi să intru în aventură, ei bine, cum eram să mă aventurez în asemenea chestiuni ?

PROCURORUL: S'a omis răspunsul la o întrebare: dacă cercurile profesionale de medici se ocupau de medicină, farmaciştii de farmacie etc. cu ce se ocupa cercul profesional militar ?

ACUZ.MIHALACHE: Cu chestiuni care preocupau pe ei, de pildă problema pensionării şi problema organizării armatei. Nu era general care să nu se gândească la reorganizarea armatei. Numai mie câţi mi-au spus-o....

PROCURORUL: Cum explică acuzatul că preocupările tuturor acestor militari erau exclusiv militare, adică numai doctrină, organizare, planificare, instrucţie, etc.?

ACUZ.MIHALACHE: Imi explic fiindcă preocupările medicilor erau numai medicale, cele ale profesorilor numai profesorale.

PROCURORUL: Cum explică acuzatul afluenţa tuturor ofiţerilor deblocaţi în PNT ?

ACUZ.MIHALACHE: Stiu că în total, cu deblocaţi şi rezervişti erau vreo 80 membri. Atunci cum am putut să încapă toţi ofiţerii deblocaţi ?!

PROCURORUL: Care erau criteriile de primire şi ce promisiuni se făceau acestor ofiţeri deblocaţi la primirea în partid ?

ACUZ.MIHALACHE: Eu nu făceam promisiuni celor care doreau să fie miniştri, şefi de cabinet etc. - conducătorii or fi promis ceva, nu ştiu, dar lucrurile acestea nu ne obligau pe noi.

PROCURORUL: Cunoaşte acuzatul nota Acheson ? In ce împrejurări a fost dată şi de cine a fost provocată?

ACUZ.MIHALACHE: Am spus d-lui secretar general că îmi pare rău că nu m'a lăsat la confruntare cu d. Penescu, liniştit, fiindcă apăruse o singură chestiune, aceea referitoare la acest răspuns. D. Maniu a venit acasă şi mi-a citit o notă, apoi a intrat d. Penescu şi i-a citit-o şi lui, iar apoi a venit şi d. Mihai Popovici, dar nu i-a mai citit-o. Erau nişte note scrise la maşină, comunicate de d. Berry. Am înţeles că d. Berry făcuse un raport în care dădea informaţii generale. Acheson răspundea în general şi spunea că e bine ca în vremuri de acestea nu se întreprind agitaţii în ţară. D. Penescu spunea - şi cred că avea dreptate - că d. Maniu ar fi provocat-o. Toată chestiunea era aci: a fost un raport informativ al d-lui Berry, sau d. Maniu a provocat ca d. Berry să-i spună lui Acheson ? Rezultă că a fost provocat - şi cred că aşa este - acest răspuns de d. Maniu, cu alte cuvinte d. Maniu întrebase, iar acela era un răspuns.

PROCURORUL: Cunoaşte acuzatul că au existat secţii militare ale PNT la Tulcea, Arad, Timişoara şi alte judeţe din ţară ?

ACUZ.MIHALACHE: Nu erau secţiuni, ci erau cercuri. In capitală şi municipii se numeau secţiuni, la judeţe se numeau cercuri. Dar nu cunosc ce crime au făcut ele. Aceasta era misiunea comitetului depe lângă d. Maniu, să pună în fiecare judeţ în funcţie cercurile militare, adică pe membrii ofiţeri activi, să-i constitue într'un cerc şi să-i încadreze în disciplina de partid.

UN AVOCAT: O singură întrebare: dacă după alegerile din 19 Noembrie majoritatea PNT era pentru participarea la Parlament şi pentru destindere. Dacă în acest sens imediat după faptele din 1947, în mod special

./.

acuzatul Penescu s'a transportat la Dobreşti spre a-i cere acuzatului Mihalache să meargă la acuzatul Maniu şi să ceară să schimbe tactica partidului spre a provoca o destindere. Dacă în sfârşit, după somaţia Camerei, din 4 Iulie a.c. Penescu a insistat din nou pe lângă acuzatul Mihalache şi în sfârşit dacă acuzatul Mihalache a fost de aceeaşi idee de a se participa la lucrările Camerei ?

ACUZATUL MIHALACHE: Intr'adevăr, d. Penescu şi cu mine am fost de părere ca parlamentarii să participe, - dacă nu efectiv, fiindcă eram convinşi că vor fi împiedicaţi, dar cel puţin prin prezenţa lor să provoace un început de destindere şi în al doilea rând să folosească tribuna Parlamentului ca un strigăt în favoarea celor ucişi în aresturi, lucru care apăsa în mod principal asupra sufletului meu. D. Maniu a pus chestiunea în Delegaţia permanentă, unde părerile au fost împărţite şi s'a convocat comitetul central ca să decidă. Sarcina comitetului central pentru şedinţa care avea să urmeze, aceasta era: participarea sau neparticiparea parlamentar. Iar în comitetul central de astă toamnă, care s'a ţinut imediat după alegeri, n'aş putea spune că majoritatea comitetului era pentru participarea la alegeri.

AV.MANOLESCU: Am numai două întrebări. Prima: Aş dori să răspundă acuzatul cine imprima linia politică pentru atitudinea ziarului "Dreptatea"?

ACUZ.MIHALACHE: Această linie politică a ziarului "Dreptatea" o imprima preşedintele partidului şi directorul partidului, evident care trebuia să ţină seamă de aceste norme, iar în timpul din urmă se făcuse şi un comitet de presă, compus din Prof. Zanne, Hudiţă şi Ciceo Pop, de care însă d. Carandino nu prea asculta. El asculta de d. Maniu personal.

AV.MANOLESCU: A doua întrebare şi ultima: Nicolae Carandino era membru în delegaţia permanentă; în ce calitate ? era ales sau era membru de drept ?

ACUZ.MIHALACHE: Era membru de drept, în calitate de director al gazetei. Aceasta în conformitate cu statutele.

AV.DUMITRESCU(?): Dacă acuzatul a cunoscut pe Stătescu şi ce calitate a avut şi cum a activat ?

ACUZ.MIHALACHE: La întrebările dela interogator am spus multă

./.

vreme că nu-mi amintesc de col. Stătescu. Apoi mi-am amintit de un col. Stătescu în a cărui casă am luat masa odată. Spre regretul meu însă, când l'am văzut astăzi aci, am văzut că m'am înşelat. Pe Stătescu l'am văzut mereu acolo, dar nu ştiu ce funcţiuni avea şi ce lucra. N'a lucrat sub conducerea mea.

PRESEDINTELE: Suspend lo min. şedinţa....

ACUZ.MIHALACHE: D-le Preşedinte, asupra mea apasă acuzaţiuni grave, că aş fi organizat un spionaj. Eu v'aş ruga să-mi daţi voe să expun lucrurile în întregimea lor.

PRESEDINTELE: Desigur, nu este acesta singurul interogatoriu. Mâine sunt confruntările şi vom discuta toate capetele de acuzare împreună cu toţi ceilalţi acuzaţi.

- Acuma suspendăm şedinţa lo minute -

- La redeschidere -

PRESEDINTELE: Pentru a da prilej membrilor comisiunei să se odihnească, închidem şedinţa de astăzi, cea următoare va avea loc mâine dim. ora 8.

Sedinţa se închide la ora 23.2o

ZIUA a 3-a

Sedinţa din 31 Octombrie 1947
dimineaţa

- Şedinţa se deschide la ora 9,15

PRESEDINTELE : Să se introducă acuzatul Iuliu Maniu.

- Este introdus acuzatul Iuliu Maniu.

PRESEDINTELE : Vă rog să staţi în picioare şi să răsăundeţi la interogator. Aţi citit actul de acuzare , care v'a fost citit şi aci. Noi am formulat o serie de chestiuni şi Dvs. veţi răspunde la întrebările noastre , în apărarea Dvs.

O primă întrebae formula à este aceasta : De când îl cunoaşteţi şi ce părere aveţi despre Nicolae Penescu?

ACUZATUL MANIU: Inainte de a intra în răspuns la interogator, vărrog să-mi permiteţi să fac unele explicări de natură principială.

PRESEDINTELE : Nu faceţi decât să răspundeţi la întrebările noastre. Aci sunteţi acuzat şi nimic altceva. Aşa dar, răspundeţi la întrebarea de când îl cunoaşteţi pe N.Penescu şi ce părere aveţi despre el.

ACUZATUL MANIU: Domnule Preşedinte, toate punctele de acuzare, necesită o explicare oarecare.....

PRESEDINTELE : Aceea o vom face la timpul ei. Deocamdată răspundeţi la întrebări.

ACUZATUL MANIU: Dacă la fiecare punct va trebui să fac cu anumite constatări necesare, desbaterile vor dura foarte mult.

PRESEDINTELE : Nu interesează cât va dura. Vom face pauze .

ACUZATUL MANIU: Prin urmare, am îndreptăţirea de a spune ce vreau în legătură cu actul de acuzare.

PRESEDINTELE : Numai în legătură cu întrebările puse de preşedinte. Răspundeţi de când îl cunoaşteţi pe N. Penescu.

ACUZATUL MANIU : Din 1923.

PRESEDINTELE : Ce părere aveţi despre el ?

ACUZATUL MANIU : Am cea mai bună părere despre el. Este un om bine pregătit, un om de caracter, un om de o putere de muncă excepţională. D aceea, din momentul când l-am cunoscut m'am ataşat de el cu tot sufletul şi cu toată încrederea.

PRESEDINTELE : De când şi de cine a fost promovat ca secretar general al Partidului Naţional-Tărănesc ?

ACUZATUL MANIU : De mine şi, fireşte, de conducerea partidului.

PRESEDINTELE : De când ?

ACUZATUL MANIU : De când s'a retras dela secretariatul general dl. Ghiţă Pop, care a devenit ministru şi nu putea îndeplini amândouă funcţiunile.

PRESEDINTELE : Va să zică i s'a dat această însărcinare după numirea dlui Ghiţă Pop ca ministru ?

ACUZATUL MANIU : Da.

PRESEDINTELE : Ce rol avea secretarul general al partidului în general şi ce însărcinări a primit ?

ACUZATUL MANIU: Secretarul general, ca la orice corporaţie, conduce biroul partidului, conduce serviciile partidului şi face referatele necesare după cum se prezintă situaţia politică.

PRESEDINTELE : Cum şi-a îndeplinit el aceste însărcinări ?

ACUZATUL MANIU : In mod excelent, meritând toată recunoştinţa, pe care i-am şi dat-o.

PRESEDINTELE : Acum asupra unui alt acuzat : de când îl cunoaşteţi şi de când a devenit membru de partid şi ce părere aveţi despre Grigore Niculescu-Buzeşti ?

ACUZATUL MANIU : Pe Grigore Niculescu Buzeşti îl cunosc mai de aproape, de când împreună cu dânsul am condus, sub protecţia M.S. Regelui, acţiunea pentru 23 August 1944.

PRESEDINTELE : Ce rol a avut în partid Grigore Niculescu Buzeşti ?

ACUZATUL MANIU : Personal îl cunoşteam încă mai dinainte, de prin 1940, 1941 sau 1942.

PRESEDINTELE : când a devenit membru de partid ?

ACUZATUL MANIU : Acum vreo 2-3 ani. Nu-mi aduc aminte precis.

PRESEDINTELE : Ce rol avea în partid ?

ACUZATUL MANIU : In partid dânsul avea rol de sfătuitor eminent. Era foarte bine priceput în chestiunile externe, Era un om de încredere al meu şi când erau chestiuni mai importante de natură externă, îi ceream părerea, ca să fiu edificat.

PRESEDINTELE : A candidat pe listele partidului Naţional Ţărănesc în Noembrie 1946.

ACUZATUL MANIU : Da.

PRESEDINTELE : Era în ţară când candida ?

ACUZATUL MANIU : Da. Când a candidat era în ţară. Pe urmă s'a îndepărtat.

PRESEDINTELE : Ce ştiţi despre plecarea lui din ţară? Când şi cu ajutorul cui a fugit peste hotare ?

ACUZATUL MANIU : Dânsul a plecat din cauză că dna sa era grav bolnavă în străinătate, în Elveţia şi trebuia s'o îngrijească - de altfel se şi ştie. că pe urmă a şi decedat. Amănunte despre plecarea lui nu ştiu. Ştiu doar că a cerut permisiune legală ca să poată pleca, arătând că nevasta sa este bolnavă de moarte. Ori, guvernul nu i-a dat această permisiune legală, aşa că s'o fi folosit de altă ocazie. Dar eu nu ştiu nici pe ce cale, nici în care direcţie a plecat.

PRESEDINTELE : Nu cunoaşteţi cu ajutorul cui a fugit ?

ACUZATUL MANIU : Nu.

PRESEDINTELE : Vom vedea dacă ştiaţi sau nu.
Nici după plecarea lui nu vi s'a spus cine l-a ajutat ?

ACUZATUL MANIU : Nu ştiu. Pe mine m'a încunoştiinţat fratele lui despre plecare .

PRESEDINTELE : Nu l-aţi întrebat cum a putut să plece fără paşaport ?

ACUZATUL MANIU : Nu l-am întrebat. Pe mine mă interesa împrejurarea dacă a plecat sau nu. El nu a plecat rugat de mine, n'a plecat trimis de mine sau de partid. Dânsul a plecat într'o chestiune familiară şi mi-a părut bine să plecă , pentrucă cu aceia ocazie putea să fie util cauzei ţării noastre şi cauzei partidului nostru .

PRESEDENTELE : Acuzatul Niculescu Buzeşti vă vizita în dese rânduri acasă ? Cam de câte ori pe săptămână ?

ACUZATUL MANIU: Nu pot preciza, în tot cazul venea la mine în fiecare lună.

PRESEDINTELE : Vreau să ştiu dacă în perioada 15 Septembrie 1946- 15 Octombrie 1946, Radu Niculescu Buzeşti v'a vizitat în mai multe rânduri ?

ACUZATUL MANIU : L-am văzut de câteva ori pe Radu Niculescu - Buzeşti, însă nu prea des, fiindcă nu aveam cu ~~xânu~~ dânsul legături mai apropiate. Eu aveam legături cu Grigore, nu cu Radu.

PRESEDINTELE : Despre Grigore vă întreb : l-aţi văzut între 15 Septembrie 1946 - 15 Octombrie 1946 ?

ACUZATUL MANIU : Eu nu pot preciza dacă între 15 Septembrie - 15 Octombrie 1946, a fost la mine Grigore Niculescu Buzești. Dacă a fost în București, probabil că a fost și pela mine.

PRESEDINTELE : Dar pe Radu Niculescu-Buzești l-ați cunoscut ? Când și ce raporturi ați avut cu el ?

ACUZATUL MANIU : Am avut cu el raporturi bune, dar nu așa bune cum le aveam cu Grigore. L-am cunoscut, dar nu aveam așa raporturi bune, cum aveam cu Grigore.

PRESEDINTELE : Dar cam ce raporturi aveați cu Radu ? Ce servicii v'a făcut?

ACUZATUL MANIU : Radu Niculescu-Buzești s'a înscris ca membru în partidul nostru în organizația de Caracal. A fost și candidat în alegeri. El era inginer la Reșița și de acolo a trecut la București în serviciu.

PRESEDINTELE : Venea și el acasă la Dvs.? Vă făcea dese vizite ?

ACUZATUL MANIU : Foarte rar.

PRESEDINTELE : Dar când venea ce comunicări vă făcea ? Vă făcea comunicări din partea cuiva ?

ACUZATUL MANIU : Mi-a comunicat că Grigore a plecat pentru nevastă-sa, iar încolo îmi dădea vești curente în legătură cu faptul că era membru de partid. Era campania electorală în curs și dânsul candidase în județul Caraș ... Vedeți, domnule Președinte, este o situație imposibilă pentru mine .....

PRESEDINTELE : Trecem la alt acuzat. Cunoașteți pe Camil Demetrescu și pe Florin Roiu ? De când și ce părere aveți despre ei ?

ACUZATUL MANIU : Pe Camil Demetrescu îl cunosc mai de mult, de vreo 2-3 ani, nu pot preciza. Pe dl. Roiu l-am văzut odată în viața mea.

PRESEDINTELE : Cu ce ocazie ?

ACUZATUL MANIU : Intr'adevăr nu mai știu. Văd atâția oameni ! Nu știu dacă au fost la mine sau în altă casă ! La mine veneau mii de oameni, nu puteam să-i fixez pe toți în memorie .

PRESEDINTELE : Pe Victor Rădulescu-Pogoneanu îl cunoașteți ? Ce părere aveți despre el ?

ACUZATUL MANIU : Il cunosc cam din 1941 - 1942. Il apreciez ca pe un foarte talentat om , cu cunoștințe diplomatice excepțional de întemeiate și cu un talent de expunere impresionant.

PRESEDINTELE : Vă vizita des ?

ACUZATUL MANIU : Nu . Numai ocazional.

PRESEDINTELE : Dar când îl vedeați, ce probleme discutați în general cu el ?

ACUZATUL MANIU : Problemele electorale și cele de politică externă.

PRESEDINTELE : Il consultați adesea în problemele de politică externă ?

ACUZATUL MANIU : Totdeauna când îl întâlneam și era o problemă de politică externă mai acută, totdeauna îi cerea părerea.

PRESEDINTELE : Pe acuzatul Vasile Serdici îl cunoașteți ? De când și ce părere aveți despre el ?

ACUZATUL MANIU : Il cunosc, am și avut locuință în casa lui. L-am cunoscut ca un om deștept și un om harnic.

PRESEDINTELE : Ce funcție a avut acuzatul Serdici în partid și cum s'a achitat de ele ?

ACUZATUL MANIU : O funcție propriu zisă nu avea, era membtu în delegația permanentă și în consecință avea rolul său. Afară de acesta, i-am încredințat eu misiunea de a se informa despre chestiuni în legătură cu străinătate.

PRESEDINTELE : In ce perioadă ați locuit la Serdici ?

ACUZATUL MANIU : Foarte greu să precizez exact, dar în tot cazul înainte de alegeri, iar în decursul alegerilor am fost chiar în locuința lui.

PRESEDINTELE : I-ați dat lui Serdici în păstrare arhiva Dvs. secretă ?

ACUZATUL MANIU : Da. Am avut acte separate, unele care erau mai comune, fără importanță, le țineam în camera mea, iar pe cele mai importante le-am dat în păstrare dsale.

PRESEDINTELE : Acuzatul Serdici a fost translatorul Dvs. în întrevederile cu diferiți reprezentanți ai misiunilor politice sau militare Anglo-Americane ?

ACUZATUL MANIU : Da.

PRESEDINTELE : Dar în afară de acuzatul Serdici ați mai încredințat cuiva vreodată arhiva Dvs. secretă ?

ACUZATUL MANIU : Nu putem zice arhivă secretă.

PRESEDINTELE : Arhiva confidențială, proprie Dvs.

ACUZATUL MANIU : Da, am însărcinat pe fostul secretar general al partidului Ghiță Pop ca să ingrijească de anumite

acte şi scrisori, fiindcă arhiva dela club era de multe ori răvăşită şi devalizată şi perchezi-ţionată, încât nu era un loc unde să se păstreze arhiva.-

PRESEDINTELE : După ce am cunoscut părerea Dvs. asupra diferi-ţilor acuzaţi, trecem la întrebările de fond şi anume : aţi luat iniţiativa trecerii frauduloase a frontierei a lui Ioan Mihalache, Nicolae Penescu, Nicolae Carandino şi Ilie Lazăr ?

ACUZATUL MANIU : Da.

PRESEDINTELE : Cum aţi organizat condiţiile tehnice ale acestei plecări ?

ACUZATUL MANIU : Nu m'am ocupat de condiţiile tehnice ale plecării.

PRESEDINTELE : Prin tehnice nu am înţeles grija de avion, de benzină, de uleiu, ci pregătirea însăşi a plecării, cum le-aţi dat instrucţiuni, cum i-aţi chemat la Dvs., cum aţi stat la discuţie cu cei veniţi la Dvs?

ACUZATUL MANIU : Deoarece este decisiv de interesant cine a organizat posibilităţile de plecare, să-mi daţi voie ca la acest punct expunerea mea să fie mai lungă.-

PRESEDINTELE : Ne interesează organizarea ? Cred că înţelegeţi ce spun că sunteţi român. Dvs. răspundeţi clar şi precis. Chestiunea este cine a venit la Dvs. de v'a propus această plecare, cum i-aţi chemat pe ei la Dvs., cum le-aţi indicat ora plecării, ce planuri le-aţi dat. Aceasta interesează tribunalul, pentrucă aceasta rezolvă problema juridică cu privire la instigarea la trecerea frauduloasă a graniţei.

ACUZATUL MANIU : Oricare organizare este formată din două părţi esenţiale : organizarea spirituală şi organizarea tehnică.

PRESEDINTELE : Ne interesează organizarea tehnică.

ACUZATUL MANIU : Dar nu mai puţin interesantă este organizarea spirituală, pentrucă numai din acesta poate rezulta o instigare sau o complicitate.

PRESEDINTELE : Pe noi ne interesează numai organizarea tehnică, cea spirituală nu ne interesează deocamdată. Şi vă rog înc'odată nu faceţi divagaţii şi răspundeţi întrebărilor mele clar.

ACUZATUL MANIU : Ideia de a pleca dl. Mihalache şi câţiva prieteni în străinătate era mai veche şi într'un moment dat mă hotărîsem să plec eu, dacă dl. Mihalache nu admi-

te să plece el. Această discuţie între noi a durat mai mult timp şi ne gândeam cum vom putea găsi modalitatea de locomoţie. Când era această chestiune în discuţie între noi doi, nimeni altul neştiind de ea, a venit la mine dl. dr. Vlad Haţieganu. Dsa mi-a spus Dle, aud că dta vrei să trimiţi câţiva prieteni în străinătate şi eu aş avea o bună ocazie să vă ofer. I-am răspuns : Da, ai dreptate. Eu vreau să trimit câţiva oameni, dacă nu mă pot duce eu. Atunci el mi-a spus : am doi aviatori cari au avion la dispoziţie şi care mi-au comunicat că ei sunt gata să stea la dispoziţie cu 3-4 locuri, fiindcă ei au să plece în misiune oficială militară spre Istambul. Eu am spus că-mi pare bine de acesta şi le mulţumesc de această ofertă şi am să desemnez 3-4 persoane care să plece, dar observ numai că n'am nicio benzină, nici bani să plătesc , prin urmare nu pot să se întemeieze pe ajutorul meu efectiv în ce priveşte cheltuiala sau posibilitatea de transport. Dl. Haţieganu mi-a spus : Nu este nevoie, ei mi-au spus că au benzină şi bani suficient, tot ceea ce m'ar ruga ar fi ca eu, dacă ar pleca, să le fac posibilă întoarcerea cu avionul, adică să nu fie opriţi prin statele prin care trec. Le-am spus că acest serviciu le pot face, adică mă pot pune în contact cu guvernele statelor, pe unde trec şi sper să am rezultat. El mi-a spus că este bine aşa şi o să se mulţumească.

Peste două zile a revenit dl. dr. Haţieganu şi mi-a comunicat că chestiunea este aranjată, aviatorii sunt gata să plece în cutare zi, la cutare oră, de unde şi cum. Am spus că-mi pare bine, dar rămâne cum am spus eu, nu le procur nici benzină nici bani.

Peste două zile, era într'o Sâmbătă, a venit din nou şi mi-a confirmat cele aranjate cu aviatorii pe care eu nu-i cunosc. L-am întrebat cum se numesc aviatorii, ce fel de oameni sunt şi mi-a spus că sunt de încredere, pe unul îl cheamă Freda şi pe altul Justin.

El mi-a spus că aceşti doi oameni sunt ofiţeri. A fost o informaţie greşită, pentrucă pe urmă am aflat - şi-mi pare rău că am aflat numai ulterior -

că nu sunt ofiţeri, ci aparţin gradelor inferioare. Si atunci au stabilit că au să plece în ziua respectivă şi eu l-am cercetat pe dl. Mihalache. Eu m'am dus la dl. Mihalache şi i-am spus : Dle Mihalache, este o ocazie de plecare, dta trebue să pleci imediat în străinătate şi eu cred că acesta este cea mai bună ocazie. Dl. Mihalache s'a interesat dacă într'adevăr sunt oameni de încredere, eu i-am spus : eu nu-i cunosc, mie mi i-a recomandat dl. Haţieganu şi nu cred ca ds să-mi recomande oameni de neîncredere. Pe Haţieganu îl cunosc de mic copil şi familia lui este în bune legături cu familia mea, este frate cu prof. Haţieganu.

Atunci am vorbit cu dl. Mihalache, l-am rugat expres să plece să se folosească de această ocazie şi el a consimţit.

Intr'adevăr, domnule Preşedinte, răspunderea morală şi politică pentru această plecare a dlui Mihalache şi a prietenilor noştri, este a mea. Am declarat în primul moment dela instrucţie acest lucru.

PRESEDINTELE : Cu ce scop plecau aceşti prieteni, cum ziceţi Dvs.?

ACUZATUL MANIU : Eu am vrut să vă arăt Dvs. întregul mers de idei al acţiunei noastre politice.

PRESEDINTELE : Acum nu ne interesează aceasta, o să revenim noi şi o să vedem ce aveţi de spus. Deocamdată răspundeţi interogatoriului nostru : cu ce scop plecau aceşti domni în străinătate ?

ACUZATUL MANIU : Scopul desemnat de mine era ca, mergând în străinătate, să informeze străinătatea despre situaţia din România, un lucru pe care, în calitatea mea de preşedinte de partid, l-am făcut totdeauna, în toate epocile , cum l-a făcut totdeauna orice om politic cu simţ de răspundere.

PRESEDINTELE : Din dosarele de aici rezultă altceva. Ce era cu formarea unui guvern în străinătate ?

ACUZATUL MANIU : Nu era vorba de aceasta. Eu totdeauna am fost contra acestui lucru, nu-l admit, pentrucă nu-l găsesc folositor. Am văzut ce soartă au avut guvernele de rezistenţă în alte state şi a trebuit să trag concluzia că aceste guverne nu au sens. Prin urmare, am

refuzat acest lucru, deşi erau mulţi prieteni cari insistau, făcându-mi reproşuri că dece nu folosesc şi eu acest mijloc pe care l-am folosit alte state.

PRESEDINTELE : O să elucidăm această întrebare cu ocazia altor întrebări după ce vom vedea şi dosarul.
Aţi solicitat în 1946 şi obţinut sprijinul reprezentanţilor americani pentru plecarea din ţară în străinătate a unor prieteni politici ?

ACUZATUL MANIU : Nu, nici n'am vorbit cu el despre aceasta.
Realmente, domnule Preşedinte, nu este posibil aşa, dacă Dvs. şi onoratul Tribunal nu este informat exact asupra situaţiei care a fost .....

PRESEDINTELE : (ctre grefier ). Nu recunosc că eu aş fi cerut sprijin străin pentru plecarea din ţară a lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu şi a nimănui.

ACUZATUL MANIU : Eu am fost în spitalul din Sibiu, unde am stat luni dearândul.

PRESEDINTELE : Atunci care a fost scopul mulţumirei ce-aţi adus-o reprezentanţilor americani că s'a putut trece granişa fraudulos a lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu pentrucă din piesele dela dosar aşa reese.

ACUZATUL MANIU : Activitatea mea politică este de 50 ani şi din aceşti 50 ani, cel puţin 25 ani am fost preşedintele partidului cu depline puteri, prin urmare, în timpul acesta s'au petrecut multe lucruri.

PRESEDINTELE : O să aveţi ultimul cuvânt, când veţi vorbi ceea ce vreţi . Aici răsăundeţi întrebării noastre.

ACUZATUL MANIU : Eu nu vreau ca răspunsurile mele să fie dubioase, ci să fie bine precizate. Este adevărat că am mulţumit reprezentanţilor Americii nu pentrucă au pus la dispoziţie avioane pentru plecarea prietenilor în străinătate, ci pentrucă Anglia şi America în războiul din 1918 , ne-au stat totdeauna la dispoziţie cu ajutoare.

PRESEDINTEDE : După 30 ani de zile mulţumiţi americanilor ?
Eu vă întreb despre această mulţumire, pentrucă ea există într'o notă de convorbiri avute cu reprezentanţii străini, în care aţi mulţumit pentru ajutorul dat pentru plecare.-

ACUZATUL MANIU : Nu e vorba de plecarea lui Vişoianu.

PRESEDINTELE : (către grefier) Nu recunosc că aşi fi mulţumit unor reprezentanţi străini pentru faptul că ar fi

ajutorat plecarea unor oameni politici peste graniţi, între cari Niculescu Buzeşti şi Vişoianu.

PRESEDINTELE : Dar cu reprezentantul Berry aţi avut convorbiri în legătură cu un evebtual guvern în străinătate ?

ACUZATUL MANIU :Am fost totdeauna contra acestei idei.

PRESEDINTELE : La pagina 42 din dosar spuneţi aici, la convorbirea care aţi avut-o şi care este corectată de Dvs., că aţi adus dlui Berry mulţumiri pentrucă a putut să înlesnească plecarea unor domni în străinătate pentru reprezentarea intereselor noastre.

ACUZATUL MANIU : Legăturile mele cu străinătatea sunt vechi şi acolo e vorba de acţiuni .......

PRESEDINTELE : In această notă, pretinde acuzatul, că este vorba de alţi oameni politici care au plecat pentru a concerta acţiunea de acasă cu axţiunea lor pentru înlăturarea guvernului Antonescu.

Cine au fost interpreţii Dvs. în legătură cu misiunile militare şi politice, cu anglo-americani ?

ACUZATUL MANIU : N'am avut convorbiri cu membrii misiunilor anglo-americane.

PRESEDINTELE : Dar cu cei politici ?

ACUZATUL : Cu şeful misiunii.

PRESEDINTELE : Cine v'a fost interpret ?

ACUZATUL MANIU : Serdici de obiceiu îmi era interpret, dar câteodată mai erau şi alţii.

PRESEDINTELE : Cam cine ?

ACUZATUL MANIU : Adesea domnii aceştia veneau neanunţaţi la mine şi prin urmare nu puteam să pregătesc interpretul înainte. Ei veneau inopinat, sau anunţaţi printr'un telefon şi atunci nu puteam aviza pe dl. Serdici. Când veneau la mine eu trebuiam să îngrijesc de un înterpret şi de obiceiu acesta era la mine în casă, pentrucă este un englez PORTER care ştie româneşte şi care venea cu aceşti oameni.

PRESEDINTELE : In legătură cu Serdici, care era de obiceiu interpret i-aţi dat dispoziţii să obţină, să se transmită misiunilor diplomatice toate informaţiile ce aceştia le cereau ?

ACUZATUL : Nu, n'a fost aşa. Aceasta nu se poate , Dle Preşedinte, nu pot trece la fiecare întrebare de a expune situaţia întreagă politică în care se găsea ţara.

PRESEDINTELE : Dvs. răspundeţi la întrebările mele cum aţi răspuns până acum foarte cinstit şi foarte bine. Vom vedea ce va spune şi .erdici.

ACUZATUL MANIU : Dacă aş s une c n'am dat, n'aş spune adevărul, dacă aş spune că am dat, ar putea urma o confuzie fatală. De aceasta nu-mi pot aduce aminte.

PRESEDINTELE : (către grefier) Atunci recunosc că am dat lui Serdici aceste dispoziţii, dar nu-mi amintesc ce fel de dispoziţii i-am dat.

ACUZATUL MANIU : Intr'adevăr, în mai multe chestiuni l-am rugat pe Serdici să comunice anumite lucruri şefilor de misiuni anglo-americane din simplu motiv că guvernul GROZA s'a realizat în urma unor înţelegeri, pe care mi le-a cerut ambasadorul englez şi american, anume trimis la mine la Bucureşti, dela Conferinţa dela Moscova.

PRESEDINTELE : Pe noi ne interesează latura juridică a problemei, nu latura politică, şi noi nu urmărim decât să respectăm legea pentru toţi şi întru toate.
Deci, răspundeţi acestei întrebări. V'am întrebat clar dacă aţi dat ordine lui Serdici să ducă anumite informaţii. Spuneţi dacă aţi dat sau nu . Pe noi ne interesează de a rezolva problema juridică.

ACUZATUL MANIU : In procesele penale interesează foarte mult motivele care au îndemnat pe cutare sau cutare inculpat.

PRESEDINTELE : Noi tragem concluziile dece l-a îndemnat. Acuzatul răspunde întrebării. Să trecem la problemă. Cum a fost cu aceste informaţii ? Aţi spus încă odată şi repet "dacă aş spune că n'am dat, aş spune un neadevăr".

ACUZATUL MANIU : Am rugat să dea informaţia în materie că guvernul Groza nu se ţine de promisiunile date Conferinţei dela Moscova.

PRESEDINTELE : Aţi dat ordine să se dea informaţii în legătură cu deplasarea de trupe sovietice ?

ACUZATUL MANIU : Nu, niciodată.

PRESEDINTELE : (către grefier) Nu recunosc că aş fi dat ordine lui Serdici să comunice informaţii în legătură cu deplasarea de tripe sovietice.

PRESEDINTELE : Aţi dat ordine lui Serdici să informeze pe reprezentanţi americani de un plan de or anizare al armatei?

ACUZATUL MANIU : Nu.

PRESEDINTELE : Dar prin Pogoneanu aţi obţinut informaţii din străinătate ?

ACUZATUL MANIU : Pogoneanu îmi arăta anumite situaţii economice şi în această privinţă dânsul era foarte bine informat, dar informaţii dela Ministerul de Externe în ceea ce priveşte situaţia politică externă, n'am primit dela dânsul. Am primit informaţii de natură economică.

PRESEDINTELE : Dar din cadrul Ministerului Afacerilor Străine aţi primit ceva informaţii ?

ACUZATUL MANIU : Nu ţineam contact cu funcţionarii dela Minister.

PRESEDINTELE : Prin Pogoneanu de exemplu ?

ACUZATUL MANIU : Păi, el era funcţionar, era secretar de legaţie. Eu cu funcţionarii dela Minister n'am stat în contact mai apropiat, fiindcă vroiam să-i cruţ pe ei şi mie nu-mi folosea.

PRESEDINTELE : Aţi dispus transmiterea în străinătate de informaţii misiunilor ?

ACUZATUL MANIU : A,m trimis o serie de informaţii în diferite ocazii de pildă : când a fost Piper trimis de preşedintele Truman şi mi-a cerut anumite informaţii, i le-am dat şi l-am rugat pe Serdici şi pe Penescu să administreze informaţiile politice . După aceea a fost trimis etridge, căruia i-am promis un memoriu foarte voluminos şi cu fotografii, din care să vadă care e situaţia în România, cerând cu această ocazie s ia măsuri ca să examineze situaţia şi să se facă dreptate României.

PRESEDINTELE : Din partea lor aţi primit Dvs. comunicări ?

ACUZATUL MANIU : Aşa cum vorbeşti cu un om politic, fireşte că comunică unul, comunică altul. Personal am vorbit şi cu Piper şi Etridge şi am avut satisfacţia că amândoi au hotărît......

PRESEDINTELE : In legătură cu Carandino, i-aţi dat dispoziţie lui Carandino să imprime ziarului Dreptatea o linie vehementă de atac împotriva regimului democratic din România.

ACUZATUL MANIU : Este adevărat .

PRESEDINTELE : "Recunosc că eu am dat dispoziţie acuzatului Nicolae Carandino să ducă o linie vehementă de atac asupra

regimului democrat din România".

ACUZATUL MANIU : Sunt preşedinte de partid de opoziţie, care doreşte ca guvernul Groza - şi am dorit dela început - să fie înlăturat.

PRESEDINTELE : Aţi recomandat ca America să nu dea nici un ajutor populaţiei înfometate, pretinzând că astfel America ar da ajutor guvernului român ?

ACUZATUL MANIU : Nu este adevărat. Nici nu poate fi imeginat acest lucru. In materia aceasta daţi-mi voie să amintesc un amănunt.

PRESEDINTELE : Si aceasta este înscrisă într'o convorbire aici şi o s'o arătăm la vreme şi aceasta.

ACUZATUL MANIU : Dl. Brătianu mi-a făcut propunerea să facem împreună un demers alături de guvern pentru ajutorarea înfometaţilor din Moldova. I-am spus : "Domnule, eu , alături de acest guvern, nu intru în nici un fel de acţiune. Eu am legăturile mele direct cu guvernul american şi cu legaţia de aici şi voiu face demersuri personale, separate, dar nu alături de guvernul român. Nu este aşa situaţia, ca să pot lucra cu el împreună.

Ce s'a întâmplat ?

L'am rugat pe dl. Serdici, a aranjat o întâlnire cu dl. Berry, la care m'am dus şi l-am rugat personal-insistent - ca să intervină la guvernul din America ca să dea ajutor înfometaţilor din Moldova.

PRESEDINTELE : In ce condiţiuni ? Ce i-aţi promis ?

ACUZATUL MANIU : Aceasta vreau să spun .

Când am fost a doua oară, tot cu dl. Serdici - dar atunci a fost de faţă şi dl. Penescu - când am fost la dl. Berry - şi i-am mulţumit vă a dat America ajutor României, mi-a spus dl. Berry : "Ajutorul s'a dat şi în urma intervenţiei dtale ".

PRESEDINTELE : Nu rezultă din dosar . Din dosar rezultă cu totul altceva.

ACUZATUL MANIU : Multe nu rezultă din dosar.

PRESEDINTELE : Rezultă din însăşi conţinutul notelor din convorbirile avute acolo.

Suspend şedinţa .

- Şedinţa se suspendă la ora 10.06.

Sedinţa se redeschide la ora 10.35

PRESEDINTELE : Răspundeţi Tribunalului dacă aţi semnat pentru Gr. Niculescu Buzeşti o scrisoare, prin care îl autorizaţi să vă exprime vederile în străinătate şi la nevoie să vorbească în numele Dvs.

ACUZATUL MANIU : Recunosc că am semnat o scrisoare împreună cu Constantin Brătianu şi Titel Petrescu, în care am constatat că este membru de partid şi că reprezintă ideile partidului nostru.

PRESEDINTELE : Din interogatoriul lui N. Penescu, luat eri, şi de altfel din dosar, se constată că aţi dat elementelor legionare sau aţi promovat unele elemente legionare în conducerea partidului Dvs. Recunoaşteţi ? Si cine ar fi persoanele sau persoana pe care aţi promovat-o la conducere din elementele legionare ?

ACUZATUL MANIU : Nu este adevărat. La conducerea partidului nostru nu se găseşte nici un fost legionar. Se găseşte însă la conducerea partidului comunist !

PRESEDINTELE : Este inexact ce afirmaţi.
Aţi condus organizaţiile militare ?

ACUZATUL MANIU : Eu ? militare ? Niciodată .

PRESEDINTELE : Dar Stoica declară, ca şi N. Penescu şi Mihalache, că Dvs. eraţi şeful acestor organizaţiuni din sânul partidului, adică a acelor centre saucercuri profesionale militare.

ACUZATUL MANIU : Domnule Preşedinte, este imposibil ca eu să fiu limitat în forma aceasta în dreptul meu de a răspunde la interogator......

PRESEDINTELE : Eu v'am mai spus odată că nu este terminat interogatoriul şi că veţi avea timp să spuneţi tot ce vreţi atunci când vi se va da cuvântul şi când veţi fi adunaţi cu toţii.

ACUZATUL MANIU : Eu am singur dreptul de a stabili unde este utilă expunerea mea şi unde nu.

PRESEDINTELE : N'am ştiut că Dvs. sunteţi preşedinte în locul meu. Dar nu discutăm asupra acestei chestiuni. Eu vă întreb dacă da sau nu aţi condus acele cercuri profesionale militare.

ACUZATUL MANIU : Eu anunţ un caz de nulitate pentru acest fel de interogatoriu.

PRESEDINTELE : Domnii avocaţi să ia notă .Dar acum răspundeţi la întrebarea : Aţi recomandat retragerea din Guvern a lui Haţieganu ?

ACUZATUL MANIU : Recunosc că am recomandat retragerea din Guvern a lui Haţieganu în 1944.

PRESEDINTELE : Aţi recomandat neparticiparea deputaţilor ţărănişti la lucrările Parlamentului ?

ACUZATUL MANIU : Da, recunosc că am recomandat neparticiparea deputaţilor ţărănişti la lucrările Parlamentului.

PRESEDINTELE : Aţi avut legături permanente cu grupul din străinătate format din Gafencu, Cretzianu şi apoi din Gr.Niculescu Buzeşti şi Vişoianu ?

ACUZATUL MANIU : Expresia "permanente" nu este potrivită, pentrucă o legătură permanentă cu străinătatea, în împrejurările de astăzi era imposibilă. Este adevărat că eu am consimţit la plecarea lor în străinătate şi este adevărat că ei au desvoltat acolo o activitate despre care am luat foarte rar şi sporadic cunoştinţă, şi care în linii generale mi-a convenit.

PRESEDINTELE : Dvs. le trimiteaţi instrucţiuni sau anumite recomandări ?

ACUZATUL MANIU : Am trimis odată o instrucţiune care ar trebui să se găsească la dosar, fiindcă poliţia a pus mâna pe ea. Acea scrisoare care cuprinde aceste instrucţiuni, o recunosc că este a mea, o susţin ca bună şi potrivită intereselor ţării.

PRESEDINTELE : Primeaţi rapoarte, documente sau comunicări din partea lor ?

ACUZATUL MANIU : Am primit dela dl. Gafencu o scrisoare şi dela dl. Cretzianu, fostul secretar general dela Externe, două scrisori puse în acelaş plic. Dela dl. Gafencu am primit un raport.

PRESEDINTELE : Dar această scrisoare semnată de mai mulţi inşi Radu ..... Alexandru Cretzianu, dela pagina 10 dela dosar ?

ACUZATUL MANIU : Am primit-o.

PRESEDINTELE : Dar această scrisoare semnată de Gafencu cu data 20 Octombrie 1946 Paris, o recunoaşteţi sau nu ?

ACUZATUL MANIU : Ar trebui s'o văd. Apărarea noastră este foarte problematică pentrucă eu nu cunosc dosarele, mai ales dosarele care cuprind documentele, nici nu le-am văzut.

PRESEDINTELE : Uitaţi-vă la această scrisoare.

ACUZATUL MANIU : Am primit-o.

PRESEDINTELE : (către grefier )Am primit scrisoarea dela filele 68 şi următoare.
Este i altă scrisoare cu data de 7 Octombrie 1946: iubite dle Maniu, iscălită Gafencu, însoţită de o dare de seamă ?

ACUZATUL MANIU : Am primit-o.

PRESEDINTELE : Aceste scrisori le primeaţi prin Pogoneanu sau prin alte persoane ?

ACUZATUL MANIU : Nu-mi pot aduce aminte pentrucă scrisorile ce veneau la mine la Preşidenţie nu le primeam personal, ci erau primite de persoanele de Preşidenţie.

PRESEDINTELE : Prin Pogoneanu aţi primit scrisori ?

ACUZATUL MANIU : Nu-mi aduc aminte.

PRESEDINTELE :Si mici alte documente nu aţi primit ?

ACUZATUL MANIU : Direct dela dânsul nu. Nu pot identifica persoanele care-mi aduceau scrisori, pentrucă eu nu puteam primi fiecare persoană care aducea scrisori, scrisorile se dădeau la birou şi biroul mi le dădea mie. Eu nu pot identifica pe aducătorul scrisorilor.

PRESEDINTELE : Recunoaşteţi a fi organizat o acţiune subversivă cu scopul de a răsturna prin violenţă regimul democrat din Ţară ?

ACUZATUL MANIU : Nu recunosc. Este curată calomnie.

PRESEDINTELE : Recunoaşteţi a fi autorul manifestului dat de partid şi semnat de Dvs., prin care îndemnaţi ţara la revoltă ?

ACUZATUL MANIU : Nu am semnat asemenea manifest şi nici nu există. Dar recunosc că manifestul care a apărut după alegeri a fost făcut de mine, dar nu recunosc că acolo este un incitat la revoltă. Răspunderea este a mea şi Dvs. nu m'aţi lăsat să declar că pentru toate acţiunile, actele, memorandum, apelurile şi circulările pe care le-a dat partidul oficial, răspunderea este a mea şi protestez ca altcineva să fie tras la răspundere. Eu sunt conducătorul partidului, în acel manifest s'a oglindit politica făcută de mine pentru care îmi iau răspunderea.

PRESEDINTELE : Din dosare rezultă anumite documente şi fapte, care

sunt în legătură directă cu memorandum-ul care s'a alcătuit de Grigore Niculescu Buzeşti împreună cu reprezentanţii americani Hall şi Hamilton şi ulterior acestuia, au apărut comitetele pentru apărarea libertăţii alegerilor. Cum vă explicaţi că nu recunoaşteţi aceasta şi aţi început să constituiţi comitetele pentru apărarea libertăţii alegerilor, aţi propus cartel electoral partidelor de opoziţie, aţi acordat mandat de largă reprezentare lui Grigore Niculescu Buzeşti, fapte ce erau prevăzute şi în memorandum stabilit între Buzeşti şi americani, cum vă explicaţi Dvs. aceasta ?

Si a patra chestiune : aţi organizat plecarea în străinătate, care era prevăzută în memorandum, anumitor persoane din partidul Dvs. ?

ACUZATUL MANIU : Aici este o deosebire mare care trebuie precizată, dar Dvs. nu m'aţi lăsat să vorbesc. Mă bucur dacă mă lăsaţi să spun. In actul de acuzare se spune, că eu şi partidul nostru am vrut să doborâm Guvernul cu mijloace violente, cu mijloace de forţă.-
Nu este adevărat. Este adevărat că eu nu m'am învoit să vie Groza la Guvern.

PRESEDINTELE : Din actele dela dosar şi care au fost puse la dispoziţia apărării, pe care le-a văzut şi le-a studiat dl. Decan Bălăceanu, Dsa va spune ce crede în această chestiune. Eu însă vă întreb dacă recunoaşteţi că într'adevăr aţi făcut aceste comitete. Aţi recunoscut că aţi vrut să trimiteţi în străinătate aceşti oameni, fapt ce corespunde în totul memorandum-ului încheiat, pe care l-am cetit în şedinţă publică şi care cuprinde atâtea pagini aici.
Toate aceste fapte corespund şi atunci cum se împacă negaţia Dvs. că nu recunoaşteţi că aţi vrut să răsturnaţi prin violenţă guvernul, cu faptul că totuşi , ulterior memorandului aţi început să organizaţi comitetele, să daţi mandat de largă reprezentare, să trimiteţi în străinătate ş.a.m.d.

Acesta să-mi răspundeţi Dvs.

Pe de o parte Dvs. infirmaţi cunoasterea memorandului, pe de altă parte, luaţi parte la organizarea tuturor acestor lucruri.

ACUZATUL MANIU : Dvs. nu mă lăsați să expun starea faptică.

PRESEDINTELE : Starea faptică se cunoaște din dosar

ACUZATUL MANIU : Acestea se pot explica într'o formă sau alta.

PRESEDINTELE : Să vă întreb de pildă dece ați organizat în sânul partidului acele organizații militare - despre care declară toată lumea, Penescu, Mihalache, nu numai în ședința publică, dar și în dosar, că Dvs. personal erați capul lor - dece le-ați organizat ?

ACUZATUL MANIU : Deosebirea între noi este următoarea : eu am dus și duc o luptă categorică și hotărîtă în contra acestui Guvern. Este dreptul meu.

PRESEDINTELE : Dar nu răspundeți la această întrebare.

ACUZATUL MANIU : Răspund imediat.

PRESEDINTELE : Dece ați organizat secția militară ?

ACUZATUL MANIU : N'am organizat

PRESEDINTELE : Nu recunoașteți că ați organizat.

ACUZATUL MANIU : Sigur că nu recunosc.

PRESEDINTELE : Lucrurile se vor dovedi cu martorii cari vor veni să depună.

ACUZATUL MANIU : Nici n'ar fi fost serios să fac. Eu sunt adversarul Guvernului actual, eu vreau să fie înlăturat Guvernul, dar nu cu mijloace de forță.

PRESEDINTELE : Ați luat contact în diferite rânduri cu diplomați străini pentru ca să se facă o intervenție străină în România ?
Ați cerut această intervenție, pentrucă numai cu memorandum nu se ajunge la rezultat ?

ACUZATUL MANIU : Niciodată. N'am cerut niciodată intervenție de forță.

PRESEDINTELE : Dar cum vă explicați existența acestui memorandum ?

ACUZATUL MANIU : Dacă nu mă lăsați să vorbesc.

PRESEDINTELE : Eu vreau să mă lămuresc și Tribunalul la fel

ACUZATUL MANIU : Dar în urma expunerii mele dreaptă, adevărată și precisă.

PRESEDINTELE : Dreaptă că nu recunoașteți. Cum vă explicați totuși că această chestiune rezultă din acest memorandum care l-am cetit eri și dacă este nevoie îl vom mai ceti și astăzi ?
Recunoașteți acest memorandum între Buzești și agenții străini ?

ACUZATUL MANIU : Nu-l recunosc, nu știu despre el.

PRESEDINTELE : Deci nu recunoaşteţi a fi cerut o intervenţie străină ?

ACUZATUL MANIU : Eu voiu fi silit să mă retrag din apărare în forma aceasta, dacă nu am libertatea să spun că vreau să răstorn Guvernul, dar cu mijloace politice , nu cu violenţă.

PRESEDINTELE : Mijloacele politice nu ne interesează.

ACUZATUL MANIU : Eu anunţ caz de nulitate.

PRESEDINTELE : Dvs. răspundeţi da sau nu la întrebările mele. Recunoaşteţi că gărzile care poartă numele Dvs., înfiinţate în toamna lui 1944, s'au făcut cu aprobarea Dvs. ?

ACUZATUL MANIU : Nu recunosc. Si nici nu s'au făcut în 1944. Ele s'au făcut fără ştirea mea în 1940. Au luat numele meu, dar nu s'au făcut cu ştirea şi învoirea mea.

PRESEDINTELE : Poate cunoaşteţi motivele care au dus la dizolvarea şi trimiterea în judecata instabţelor penale a conducătorilor lor ?

ACUZATUL MANIU : Ce s'a dizolvat ?

PRESEDINTELE : Aceste gărzi Maniu au fost dizolvate şi conducătorii lor au fost trimişi în judecată. Cunoaşteţi motivele ?

ACUZATUL MANIU : Nu le cunosc, n'am fost citat la desbateri, nici ca martor şi sub nicio formă activă.

PRESEDINTELE : Nu vi s'a spus de organele Dvs. în subordine, de jafurile, omorurile şi atrocităţile săvârşite de aceste gărzi ?

ACUZATUL MANIU : Nu mi s'a spus oficial. Am auzit numai de existenţa lor şi atât.

PRESEDINTELE : Când aţi auzit de el ?

ACUZATUL MANIU : Când am auzit de ele am rugat Statul Major să ia măsuri.

PRESEDINTELE : Reprezentanţii Parchetului au de pus întrebări ?

Dl. PROCUROR G-RAL : Dacă-şi aduce aminte acuzatul că împreună cu Penescu a fost la dl. Berry pentru o convorbire şi ce a vorbit ?

ACUZATUL MANIU : Am fost de mai multe ori.

PROCURORUL G-RAL : Dacă , cu ocazia uneia din aceste întâlniri, s'a cerut de acuzat că, faţă de situaţia din ţară, este nevoie să pornească o acţiune energică şi violentă.

ACUZATUL MANIU : Aceasta nu recunosc. Nu recunosc, dar văd că nu mă lăsați să arăt cum s'au petrecut lucrurile, or adevărul nu se poate constata fără ca eu să arăt aceste lucruri. Intr'adevăr, domnule Președinte, deosebirea este că Dvs. vă închipuiți de o intervenție pentru forță și violență, or chestiunea nu este așa. Am cerut dela Marile Puteri să oblige Guvernul Groza că vor satisfacerea hotărîrilor dela Moscova. La Moscova a fost o conferință internațională, la care s'a hotărît .......

PROCURORUL : Dacă după aceste convorbiri a primit prin Berry o recomandare din partea lui Acheson și ce conținea această recomandare ?

PROCURORUL: S'a găsit la dosar : "Nu este momentul pentru o acțiune violentă".

ACUZATUL MANIU : Nu este exact. In document nu se spune. Să vedem documentul; așa se poate afirma orice. Aci sunteți în mare rătăcire, fiindcă confundați o acțiune politică cu o acțiune de violență.

PRESEDINTELE : (către grefier) Nu recunoaște documentul despre care a vorbit acuzatul Nicolae Penescu.

PROCURORUL : Să ne răspundă acuzatul Maniu, dacă Ilie Lazăr care este acuzat și el, și care era șeful organizației muncitorești, primea dispoziții directe dela acuzatul Iuliu Maniu .

ACUZATUL MANIU: Nici n'a fost el președinte, el a fost secretar la acele organizații, în încredințarea specială de a îngriji de interesele muncitorimii, pe care a îngrijit-o foarte conștiincios și sârguitor.

PRESEDINTELE : El a declarat aici că nu l-a interesat muncitorimea și s'a rugat de Dvs. să nu-l numiți președinte și totuși Dvs. cu insistență l-ați numit președinte.

ACUZATUL MANIU : Ilie Lazăr îmi este un prieten foarte bun și un om foarte destoinic. Intre altele, i-am dat însărcinarea să îngrijească interesele muncitorești față de Capitală. Ilie Lazăr socotea că sarcina care i-o dau este foarte grea. Este adevărat că în repetate rânduri m'a rugat să-l absolv de această sarcină, dar n'am putut s'o fac.

PRESEDINTELE : Vasăzică Dvs. nu-i dădeați instrucțiuni.

ACUZATUL MANIU : Dela caz la caz. El era consilierul meu permanent în chestiunile muncitorești.

PROCURORUL : A delegat acuzatul Maniu pe generalul Negrei Gabriel drept conducător sau președinte al organizației profesionale militare pe întreaga țară ?

ACUZATUL MANIU : N'a fost organizație militară, a fost un cerc profesional al Partidului care funcționează de 20 ani și în care organizație - Secțiunea Militară - se discutau chestiuni militare profesionale, interesante pentru ei.

PRESEDINTELE : Delegația aceasta de președinte i-a fost dată de Dvs.?

ACUZATUL MANIU : A fost dată de mine în sensul că s'a convocat ședința acestei secțiuni profesionale și a fost apoi dl. Negrei ales președinte și am aprobat această alegere.

PROCURORUL : După directivele cui lucra acest cerc profesional militar ?

ACUZATUL MANIU : Lucra autonom. Nu suntem un partid dictatorial ca să poruncim oamenilor ce să facă. Aceste cercuri profesionale pe care le aveam și pentru avocați, medici, ingineri, pentru toate secțiunile mai importante, într'o ședință ei discutau problemele și când era ceva important îmi comunicau. Ei își alegeau președintele, secretarul și în mod autonom eu le aprobam așa cum am aprobat și alegerea lui Negrei.

PROCURORUL : Cine îndruma organizația tineretului P.N.Ț., ori lucra și ea autonom ?

ACUZATUL MANIU : Aveam să dictez dela centru cum să lucreze organizația aceasta ?

PRESEDINTELE : Nu le dădeați nici un fel de instrucțiuni ?

ACUZATUL MANIU : Nu era nevoie, noi aveam statute, programe foarte precise, fel de fel de regulamente și ei trebuiau să se țină de regulament. Președinții au fost rând pe rând aleși și apoi a fost și o comisie de trei inși care a fost însărcinată ca lucrările să meargă bine, coordonat.

PROCURORUL : Dacă Niculescu Buzești, înainte de a pleca în străinătate a discutat cu acuzatul Iuliu Maniu mandatul pe care a confirmat că l-a semnat.

ACUZATUL MANIU : Nu pentrucă lucrurile s'au petrecut așa ! Niculescu Buzești trebuia să meargă în străinătate la nevasta-sa, care era bolnavă și eu eram în spital la Sibiu

și am venit pentru o zi două și l-am vizitat singur pe Buzești la casa Stirbey și el mi-a spus că pleac să-și vadă soția. Bine, i-am spus eu și apoi am discutat cu el problema alegerilor, căci el era candidat de București și vicepreședinte al organizației Caraș și era vorba să candideze ca deputat de Alba Iulia și a trebuit să discut cu dânsul cum aranjem lucrurile.

PROCURORUL : Dacă inculpatul Iuliu Maniu știe că în biroul partidului i s'a prezentat pentru discutat și semnat o scrisoare de mulțumire către americani pentru porumbul care i l-a dat și a refuzat să semneze această scrisoare.

ACUZATUL MANIU : Multe scrisori am refuzat să semnéz. Nu era nevoie să semnez scrisoarea, Eu am mulțumit dlui Berry personal pentru ajutorul dat Moldovei și dumnealui a spus : "am dat cu plăcere, în urma intervenției Dtale ".

PROCURORUL : Dacă inculpatul Iuliu Maniu dirija modul în care se expuneau toate articolele din ziarul"Dreptatea".

PRESEDINTELE : S'a răspuns la această întrebare.

PROCURORUL : Atunci nu-și aduce aminte că în ziarul"Dreptatea" pe vremea gărzilor lui Iuliu Maniu s'a publicat un îndemn către aceste gărzi în care îi felicită pentru rezultat ?

ACUZATUL MANIU : Nu-mi aduc aminte domnule Procuror; cine cunoaște viața de partid și munca care se face, evident că va vedea că e imposibil ca un șef de partid să se ocupe cu gazeta. Gazeta are redactor, director responsabil, un comitet care să-i îndrumeze, dar presedintele partidului nu se poate ocupa cu aceasta,.Președintele partidului, după cum am spus la început, dă directivele generale, care e linia politică generală.

PROCURORUL : Nu mă așteptam la un răspuns pozitiv, totuși să-mi permiteți să mai pun câteva întrebări . La dosar sunt semnate de acuzatul Maniu două declarații contradictorii. Referitor la fuga dela Tămădău în declarația din volumul I pag. 1 , nu recunoaște niciun amestec în organizarea tehnică a acestei fugi

pentru ca aci în ședință și în declarația cealaltă să recunoască că a fost organizatorul.

ACUZATUL MANIU : Incercarea de părăsire a țării a dlui Mihalache, Penescu, Carandino, Ilie Lazăr am cerut dela ei să o facă din anumite motive politice pe care eu sunt ........

PROCURORUL : Ce l-a determinat în prima declarație să nu recunoască, iar în a doua declarație să recunoască ?

PRESEDINTELE : (repetă întrebarea) Dece prima dată la declarație ați recunoscut organizarea și ulterior n'ați recunoscut-o ?

ACUZATUL MANIU : Constant am recunoscut și constant am expus motivele. Insă văd că declarația aceasta nici măcar nu este la dosar.

PROCURORUL : Acuzatul a spus aici că putea să informeze celelalte guverne despre sosirea acelor care plecau. Ar interesa Parchetul să știe prin ce mijloace și prin cine avea posibilitatea acuzatul Maniu să informeze guvernele despre sosirea celor care fugeau ?

ACUZATUL MANIU : Eu am trimis în străinătate, aproape în fiecare Capitală din Apus, oameni, reprezentanți de ai mei. Aceasta am făcut-o și în războiul mondial.

PROCURORUL : Mă refer numai la fuga dela Tămădău și numai la aceste persoane.

ACUZATUL MANIU : Nu era vorba să avizez guvernele străine.

PROCURORUL : Din declarațiile dela început se desprinde acest lucru.

ACUZATUL MANIU : Nu este exact. N'am trimis acești prieteni la guvernele din străinătate . Totul s'a petrecut așa. Ambasadorii care au fost la Conferința din Moscova au fost la mine în București și m'au rugat să aprob hotăririle pe care le-a luat în ceea ce privește partidul meu.

PROCURORUL : Numai întrebarea cu fuga dela Tămădău.

ACUZATUL MANIU : De aici a urmat trimiterea lui Mihalache în America căci trebuia să se întâlnească cu Harriman și Kerr, ca să reclame că guvernul Groza să satisfacă ceea ce a promis.

PROCURORUL : Cred că acuzatul Maniu își poate aduce aminte de mandatul pe care l-a redactat de împuternicire către Niculescu Buzești.

ACUZATUL MANIU : Nu l-am redactat.

PROCURORUL : Poate să ne spună acuzatul cine l-a redactat ?

ACUZATUL MANIU : Mi l-a adus Niculescu Buzeşti.

PROCURORUL : A semnat uşor sau a studiat mai amănunţit acest mandat ?

ACUZATUL MANIU : L-am semnat uşor.

PROCURORUL : Ar putea să explice acuzatul Maniu , care este foarte meticulos în semnarea anumitor documente, ce l-a îndemnat să semneze această împuternicire atât de uşor ?

ACUZATUL MANIU : Fiindcă ştiam că Buzeşti este un om deştept şi n'am obiceiul să arăt epurilor pădurea. Aveam încredere în el şi eram sigur că va găsi singur calea.

PROCURORUL : Semnarea acestui mandat cu înscrierea în memorandum şi cu împuternicirea pe care urma să o aibă acuzatul Niculescu Buzeşti şeful comploturilor din străinătate, rog să fie consemnate.

ACUZATUL MANIU : Eu nu recunosc memorandum-ul.

PROCUROR COL. STANCIU: Încă o întrebare şi ultima : Cunoşteau reprezentanţii partidului Naţional-Liberal şi Social-democrat independent Titel Petrescu, în prealabil de a fi trimis mandatul, că vor primi un asemenea mandat spre semnare ?

ACUZATUL MANIU : Adevărat. Vedeţi.....mi-aduc aminte că fiind odată la dl. Brătianu, i-am spus că am semnat o procură oarecare pentru dl. Buzeşti......

PROCUROR STANCIU : Inainte de a se trimite mandatul - dacă am reţinut bine : mandatul a fost întâi semnat de acuzatul Maniu , apoi a fost încredinţat acuzatului Camil Demetrescu, care l-a dus spre semnare la ceilalţi - este interesant de ştiut dacă acuzatul Maniu, în prealabil, a preavizat pe aceştia despre semnarea acestui mandat ?

ACUZATUL MANIU : Am preavizat.

PROCUROR COL. STANCIU: Să se consemneze.

PRESEDINTELE : Mai aveţi vreo altă întrebare ?

PROCUROR COL.STANCIU: Nu, domnule Preşedinte .

PRESEDINTELE : Dl. avocat care pune concluziuni pentru acuzatul Serdici, are de pus vreo întrebare ?

Av.Matei pentru ACUZ.SERDICI : D-le Preşedinte, ca să-mi pot formula apărarea cu care aţi binevoit să mă onoraţi, aş voi să se lasă

dintr'un echivoc. Vreau să se precizeze rolul lui Vasile Serdici față de legăturile pe care Maniu le-a avut cu organizațiile străine.

Ați spus că pe Serdici l-ați însărcinat cu legăturile cu străinătatea. Ce înțelegeți prin aceste legături cu străinătatea ? Era numai rolul de translator în momentul în care dl. Maniu se ducea la Legația Americană sau la Legația Engleză, - și atunci este altceva - sau erau legături cu străinătatea peste hotare ?

Domnule Președinte, vă rog să binevoiți a pune această întrebare, pentrucă ea îmi ușurează situația de apărător din oficiu.

PRESEDINTELE : Ați lichidat-o din discuțiunile avute până aici.

ACUZATUL MANIU : Răspund bucuros.

PRESEDINTELE : S'a răspuns.

ACUZATUL MANIU : Răspund bucuros numaidecât.

AV. MATEI : O altă întrebare. Misiunile străine din țara românească cereau anumite informațiuni. A spus dl. Iuliu Maniu că l-a însărcinat pe Serdici să transmită anumite informațiuni acestor Misiuni. Ce informațiuni ?

Pun această întrebare pentrucă este iarăși concludentă pentru apărarea pe care voiu fi obligat să o fac : dacă sunt informații care interesau Statul, sau erau informații care îl interesau numai personal pe dl. Iuliu Maniu ?

PRESEDINTELE : Ați auzit întrebarea ?

ACUZATUL MANIU : N'am auzit-o chiar bine, dar înțeleg despre ce este vorba (Rumoare). Vă rog să binevoiți să-mi puneți întrebarea Dvs.

PRESEDINTELE : Formulați încă odată întrebarea dle avocat Matei.

AV. MATEI : Vreau să știu dacă reprezentanții oficiali sau neoficiali ai străinătății, din țară, cereau informații dlui Maniu.

PRESEDINTELE : N'ați pus așa întrebarea.

AV. MATEI : Dl. Maniu a afirmat aici.......

PRESEDINTELE : ........că îl trimitea pe Serdici cu diferite informațiuni.

AV. MATEI : ......că îl trimitea pe Serdici să dea diferite informațiuni, cerute de misiunile străine și repre-

zentanţii străini din ţară. Ce anume informaţiuni trebuia să dea Serdici ? Informaţiuni care interesau partidul sau informaţiuni care interesau ţara ?

ACUZATUL MANIU : I-am însărcinat pe dl. Serdici să ţină contact personal cu reprezentanţii presei din străinătate. Aceasta - fiindcă aşa era vechiul obiceiu. Eu nu mă puteam întâlni cu gazetarii din străinătate. Eu, cu oamenii din străinătate n'am avut contact. Am abut contact numai cu şefii misiunilor. Prin urmare, trebuia să am pe cineva, care să ţină acest contact în interesul partidului şi al ţării. Şi, prin urmare, nu i-am dat dlui Serdici anumite însărcinări; nu i-am spus : "du-te , domnule şi spune următorul lucru !" I-am spus : "ţine contact".

AV. URSU pentru ACUZAT LAZAR : Domnule Preşedinte, vă rog să binevoiţi a întreba pe dl. Maniu , dacă înainte de 13 Iulie înainte de Tămădău, a avut vreodată discuţiuni sau dacă a vorbit acuzatului Ilie Lazăr despre o plecare a sa în străinătate şi dacă, la data plecării, i-a dat vreo instrucţiune precisă, vreo misiune de a reprezenta fie pe dl. Maniu personal, fie de a reprezenta partidul în străinătate ?

ACUZATUL MANIU : Intr'adevăr .....

PRESEDINTELE : Răspundeţi Tribunalului. Nu vorbiţi cu apărarea. Apărarea nu are dreptul decât prin mine să vă întrebe.

ACUZATUL MANIU : Aştept atunci să-mi puneţi Dvs. întrebarea.

PRESEDINTELE : Vă întreabă apărarea , dacă a mai discutat Ilie Lazăr cu Dvs. această plecare ?

ACUZATUL MANIU : Nu.

PRESEDINTELE : I-aţi dat vreo însărcinare cu ocazia plecării ?

ACUZATUL MANIU : In preseara plecării.

PRESEDINTELE : Ce însărcinare ?

ACUZATUL MANIU : Ca peste tot să informeze lumea din străinătate despre stările din România.

AV. URSU : Dacă, după Duminica Tomei din anul 1946, când a fost congresul dela Năsăud, pe care l-a prezidat Ilie Lazăr, dacă după această dată a mai desfăşurat vreo activitate politică şi dacă a mai participat vreo singură dată la ledinţele delegaţiei permanente ?

ACUZATUL MANIU : N'a putut, fiindcă era urmărit. N'a luat parte.

AV. URSU : Să se consemneze că dela Duminica Tomei....

ACUZATUL MANIU : Eu nu jur pe Duminica Tomii sau pe Duminica Floriilor (rumoare) ....dar, dela un timp încoace, n'a mai luat parte.

AV. URSU : Deci. n'a participat la nicio şedinţă a delegaţiei permanente şi nu a desfăşurat nicio activitate. Intreb dacă dl. Iuliu Maniu ştie că în Ianuarie sau Februarie 1947, Dr. Ilie Lazăr se găsea la locuinţa sa din Mânăstur şi că, făcându-i-se invitaţia de dl Maniu ca să-l însoţească şi să stea cu dsa în spitalul dela Sibiu, dr. Ilie Lazăr a răspuns negativ şi nu a putut să se prezinte pentru motivul că era ascuns.

ACUZATUL MANIU : Nu-mi aduc aminte - a avut amabilitatea să mă cerceteze de multe ori - dar : când a venit ? când n'a venit ? - despre aceasta nu-mi aduc aminte .

AV. URSU : Nu vă reamintiţi ?

PRESEDINTELE : A avut multe convorbiri. L-aţi chemat la spital ?

ACUZATUL MANIU : L-am chemat ; nu prin scrisoare, ci prin prieteni, cari veniseră ocazional ....(rumoare).

AV. URSU : Si v'a răspuns negativ.

PRESEDINTELE : Domnule avocat, cunoaşteţi procedura. Dece vă adresaţi acuzatului ?

AV. URSU : Cer ertare.

ACUZATUL MANIU : I-am trimis vorbă prin mai mulţi prieteni lui Ilie Lazăr, că aş vrea să-l văd, fiindcă mi-e prieten bun.

PRESEDINTELE : L-aţi invitat la Sibiu ca să stea cu Dvs. şi a plecat la Mânăstur ?

ACUZATUL MANIU : Nu ştiu unde a plecat el. Atâta ştiu, că nu l- am văzut.

AV. URSU : Dacă este exact că pe lângă Ilie Lazăr, în calitat lui de şef al secţiunii muncitoreşti, funcţiona un comitet cu drept de a decide în această materie ?

PRESEDINTELE : Funcţiona un comitet ?

ACUZATUL MANIU : Sigur, ca la toate organizaţiunile profesionale.

PRESEDINTELE : "Exista la organizaţiile muncitoreşti, cu dreptul a decide, ca de altfel la toate organizaţiunile profesionale ".

ACUZATUL MANIU : Ca să înţelegeţi: partidul nostru este un partid mare , puternic (rumoare) . A trecut 100 de ani ..

PRESEDINTELE : Lăsaţi aceasta, fiindcă iar vă duceţi alături de drum. Intrebarea este, dacă existau comitete sau nu ? Pe urmă vă supăraţi, dacă vă întrerup pe motivul că pe noi nu ne interesează această chestiune.

ACUZATUL MANIU : Nu este indiferent dacă există la muncitori comitet, nu este indiferent dacă spun că partidul nostru există de 100 ani şi există comitet în fiecare cerc de profesiune.

AVOCAT URSU : Ultima întrebare pe care o pun şi pe care o citesc de pe hârtie pe care am scris-o, fiindcă am mandat dela clientul meu ca să formulez întrebarea cum mi-a spus -o.

Iată întrebarea : "Dacă i-am vorbit măcar o singură dată dlui Iuliu Maniu despre generalul Aldea, despre pretinsele organizaţiuni teroriste şi clandestine: "Haiducii lui Avram Iancu", "Sumanele Negre" Vlad Tepeş" şi alte asemenea excrocherii"?

ACUZATUL MANIU : Niciodată.

AV. V.DIMITRIU pt.ACUZATUL PENESCU: Pentru problema participării deputaţilor naţional-ţărănişti după alegerile din Noembrie 1945, pentru Parlament, biroul politic a fost împărţit; o parte din membrii biroului au fost de părere ca să participe; o altă parte, în care se număra şi dl. Maniu, era de părere contrarie. Intreb : dacă după sărbătorile Paştilor, din anul 1946, dl. Penescu v'a vizitat la Sibiu, spre a face această discuţiune şi spre a vă cere să schimbaţi tactica partidului, în sensul de a participa deputaţii naţional-ţărănişti la lucrările Camerei ?

PRESEDINTELE : O s'o elucidăm chestiunea aceasta, când vor veni cu toţii împreună.

AV. DIMITRIU : Dacă această problemă a pus-o şi după 4 Iulie, după somaţiunea guvernului . . . . . .

PRESEDINTELE : Tot atunci vom lămuri şi această chestiune.

AV. ANA CIOBANU pentru Acuzat STATESCU : Dacă'l cunoaşte pe Lt. Col. Stătescu ?

ACUZATUL MANIU : Nu, aici am avut plăcerea ca să-l văd; înainte, nu (rumoare)

AV. CIOBANU : Dacă lt. col. Stătescu a petrecut 3 zile la acuzatul Maniu în casă. Dacă ştie despre aceasta ?

ACUZATUL MANIU : La mine ? Eu nu am casă (Răsete, Rumoare)

PRESEDINTELE : Vă rog să păstrați liniștea și respectul față de justiție și instanță, fiindcă altfel mă văd nevoit să evacuez sala.

AV. CIOBANU : Dacă știe că în organizațiile muncitorești există un comitet de conducere?

PRESEDINTELE : A dat răspunsul înainte. A spus că aceste comitete existau la toate secțiunile.

AV. CIOBANU : Să ne spună ce rol avea în acest comitet de conducere ....

PRESEDINTELE : Este statutul; luați-l și citiți-l. Altă întrebare ?

AV. CIOBANU Atât.

PRESEDINTELE : Suspend ședința.

Sedința se suspendă la orele 11.30

- La redeschiderea ședinței -

Este introdus acuzatul Vasile Serdici.

PRESEDINTELE : Ați studiat actul de acuzare și dosarele. Ați auzit în ședință publică citit tot acest act de acuzare.

ACUZATUL SERDICI : Da.

PRESEDINTELE : V'am formulat o serie de întrebări în raport cu actele aflate în dosar și cu actul de acuzare. Veți răspunde la fiecare din aceste întrebări. Doresc ca răspunsurile să fie foarte clare, concludente, fără nici un fel de divagațiuni sau treceri într'o parte și în alta.

Când ați intrat în P.N.T. și ce funcțiuni ați îndeplinit ?

ACUZATUL SERDICI : Am intrat în P.N.T. prin fuziunea partidului Țărănesc al dr.lui Lupu cu P.N.T. în 1935. Până atunci fusesem ales de patru ori deputat al d-rului Lupu în județul Târnava Mare, totdeauna în opoziție. Am devenit în 1935, prin fuziune, deputat național-țărănist și am activat în acest partid până în Ianuarie 1938, când partidele n'au mai putut funcționa. Si mi-am reluat activitatea politică după 23 August 1944.

In partid n'am ocupat niciodată nici un fel de funcție, n'am fost nici măcar subprimar. Singura

însărcinare pe care mi-a dat-o dl. Maniu în Noembrie 1944 şi pe care am început s'o execut în Decembrie 1944, a fost biroul de presă străină al partidului.

PRESEDINTELE : La ce dată aţi fost numit şef al biroului presei străine ?

ACUZATUL SERDICI : Pe la 15 Noembrie 1944 , însă preparativele au durat suficient de multă vreme. Eu nu aveam nici un fel de experienţă în materie de presă. Până ce m'am familiarizat puţin cu problema, a trecut vreme şi n'am început a funcţiona decât în Decembrie 1944. Am cerut în August 1946 desărcinarea din această funcţiune, pe care dl. Maniu a aprobat-o, trecând biroul presei la secretariatul general.

PRESEDINTELE : Scoteaţi şi un Buletin informativ ?

ACUZATUL SERDICI : Scoteam, la început zilnic, apoi mai rar, la urmă chiar foarte rar, Buletinul presei străine.

PRESEDINTELE : Ce fel de informaţiuni treceaţi în acest Buletin şi cine anume vi le aducea ?

ACUZATUL SERDICI: Unul din aceste Buletine se află la dosarul actelor. Cum este acesta, au fost toate. Aveam o singură funcţionară şi lucram într'o cămăruţă în casa mea din strada general Cristian Tell. In acest Buletin pe pagina întâia, aproape totdeauna, făceam polemică cu vreuna din gazetele bucureştene care ataca partidul sau pe dl. Maniu. Când nu mă pricepeam să răspund, pentrucă eu nu prea eram în curent cu toate întâmplările din trecutul partidului, aveam instrucţiuni din partea dlui Maniu să viu la el dimineaţa la 8. şi el mă va lămuri ce trebue să răspund.
In prima pagina, mai totdeauna făceam această polemică cu gazeta respectivă; am să vă înşir şi câteva arti.-cole. Iar în restul Buletinului treceam ştirile care mi se aduceau, fie că mi le preda dl. Maniu care le primea dela membrii Partidului, fie dela Secretariatul general, care era obligat să mi le dea, însă mi le dădea cu întârziere şi foarte neregulat, ori dela fruntaşii partidului. Acestea erau cele trei surse

PRESEDINTELE : Nu puteţi citi nimic după hârtie. Nu aveţi voe conform legii.

ACUZATUL SERDICI : Mi-am notat numai titlurile. De exemplu articole de polemică.

PRESEDINTELE : Ne interesează dacă publicaţi ştiri tendenţioase şi

ce urmăraţi prin aceste ştiri tendenţioase apărute în acel Buletin ?

ACUZATUL SERDICI : Aveam instrucţiuni ca forma şi fondul ...

PRESEDINTELE : De unde aveaţi instrucţiuni ?

ACUZATUL SERDICI : Dela dl. Maniu. Mi-a dat instrucţiuni că atât fondul cât şi forma articolelor să fie astfel făcute încât să scoată în evidenţă calităţile, meritele, necazurile P.N.T.-ului şi să le prezinte într'o lumină cât mai favorabilă corespondenţilor şi birourilor de presă ale misiunilor străine din Bucureşti. In adevăr, astăzi aceste ştiri citite de mine sunt tendenţioase, multe din ele. Este adevărat că o gazetă de partid este aproape totdeauna tendenţioasă. Nu mai puţin regret astăzi foarte mult că această tendenţiozitate a existat.

PRESEDINTELE : Cine indica această linie politică a gazetei ?

ACUZATUL SERDICI : Personal dl. Maniu.

PRESEDINTELE : Ce informaţiuni şi date aţi predat misiunilor americane şi engleze şi ce calitate aveau cei care vi le-au dat.

ACUZATUL SERDICI : In cadrul biroului presei, în afară de ştirile cuprinse în Buletin şi în afară de trei studii, n'am predat absolut nimic niciodată, nicio informaţiune. In cadrul activităţii mele, serviciile care le-am prestat dlui Maniu personal, ca interpret şi în legătură cu una din convorbirile la care am fost interpret ....

PRESEDINTELE : Aceasta va veni mai târziu. Ce este cu convenţiunea ruso-română ?

ACUZATUL SERDICI : La aceasta mă refer. In cadrul acestei discuţiuni, dl. Maniu a menţionat că actualmente situaţia este foarte gravă, că nu mai avem comerţ, nu mai avem armată, nu mai avem poliţie şi chiar în faţa Ministrului atunci mi-a spus ca să iau imediat contact cu Penescu pentru a documenta acest lucru. Eu n'am avut nevoie să iau contact cu Penescu, pentru acest lucru îl aveam. Si atunci i-am spus dlui Maniu că-mi trebue numai o dare de seamă din partea dlui colonel Stoica, cu care eram prieten şi care era la Secţiunea militară, că îi voiu cere dlui colonel Stoica o dare de seamă asupra situaţiunei în armată.

PRESEDINTELE : Ce era cu chestiunea colectării şi repartizării cerealelor ?

ACUZATUL SERDICI : In privinţa colectării cerealelor, chestiunea a adus-o dlui Maniu un prieten al domniei-sale , care făcea legătura între Bădăcin şi dânsul, dl. Tătaru, prin Decembrie 1946. Si după ce a stat la dl. Maniu a venit şi la mine şi m'a întrebat dacă aceste date pot să mă intereseze. Mi-a dat aceste date în trei rânduri.

PRESEDINTELE : Cui le-aţi predat ?

ACUZATUL SERDICI : Aceste date, aşa cum mi le-a predat Tătaru, le-am predat dlui Melbourne dela Misiunea Americană.

PRESEDINTELE : Din indicaţiunea cui aţi predat aceste documente ?

ACUZATUL SERDICI : Din indicaţiunea directă a dlui Maniu. Nu făceam nici un pas fără aceasta.

PRESEDINTELE : Dar în legătură cu aplicarea reformei agrare, aţi dat ceva ?

ACUZATUL SERDICI : Eu însumi sunt inginer agronom şi eu însumi am aplicat reforma agrară. La începutul existenţei Biroului de Presă am făcut eu personal o lucrare xxx asupra reformei agrare din 1919. De data aceasta, cum era vorba de reforma agrară din 1945, m'am dus la un vechiu prieten, pe care-l cunoşteam de 26 de ani, cu care am colaborat pe când eram consilier agricol şi l-am rugat să-mi dea datele asupra reformei agrare din 1945, date care de altfel sunt publice.

PRESEDINTELE : Cine era prietenul ?

ACUZATUL SERDICI : Dl. Dumitru Ghiţulescu.

PRESEDINTELE : I-aţi cerut, ce ?

ACUZATUL SERDICI :Datele asupra aplicării reformei agrare din 1945.

PRESEDINTELE : Cine vă indicase să cereţi aceste lucruri ?

ACUZATUL SERDICI : Aceste lucruri au fost cerute în acelaş moment cu celelalte şi tot la indicaţia dlui Maniu.

PRESEDINTELE : De cine a fost cerut ?

ACUZATUL SERDICI :N'a fost cerut de nimeni.

PRESEDINTELE : Aţi spus că a fost cerut în acelaş moment.

ACUZATUL SERDICI : Am greşit. Am vrut să spun că în aceeaşi convorbire pe care a avut-o dl. Maniu atunci cu Melbourne, mi-a spus mie să documentez susţinerile domniei-sale Aceasta este singura ocaziune cu care am furnizat date în complectarea expunerii dlui Maniu.

PRESEDINTELE : Prin urmare, se consemnează: tot din indicaţiile acuzatului Maniu am predat dlui Melbourne şi datele în legătură cu reforma agrară şi aplicarea ei.
Dar aţi mai dat un lucru foarte grav : date în legătură cu producţia Reşiţei. Aceasta din îndemnul cui ?

ACUZATUL SERDICI : Domnul Maniu susţinea că nu mai avem comerţ, industrie, că nu mai avem nimic, eu nu aveam timp să fac lucrări mari. Aceasta mi-o adusese cu puţin înainte dl. general Casian dela Soc. Reşiţa, care este o societate particulară şi , departe de a fi un act secret. Mănunchiul acesta de patru acte, l-am dat în documentarea celor susţinute de dl. Maniu.

PRESEDINTELE : Aşa dar, după câte înţeleg, acest oficiu a fost făcut numai din ordinul acuzatului Maniu ?

ACUZATUL SERDICI : Biroul de informaţiuni nu era la mine, ci la ~~sub~~-secretarul general.

PRESEDINTELE : Vi se cereau vreodată informaţiuni suplimentare ?

ACUZATUL SERDICI : Informaţiuni suplimentare mi s'au cerut o singură dată, dar nu cu această ocazie, ci atunci când am alcătuit eu lucrarea mea proprie asupra aplicării reformei agrare din 1920. Le-am complectat, extrăgând datele necesare din broşurile dlui Prof.Cornăţeanu.

PRESEDINTELE : Ce este cu chestiunea Key ?

ACUZATUL SERDICI : Cpt. Key care era ataşat de presă englez, m'a întrebat personal la mine acasă - pentrucă eram şi prieteni - să-i dau explicaţii asupra chestiunii muncitoreşti din România. Ori, eu nu m'am ocupat niciodată cu chestiunea muncitorească din România şi atunci i-am dat date foarte superficiale şi rezumative, - ceeace l-a nemulţumit foarte mult. Mi-a spus că le va căpăta el. Si într'adevăr, - vorbea şi româneşte - s'a dus direct la dl. Maniu şi a căpătat datele asupra problemei muncitoreşti.

PRESEDINTELE : La 20 Septembrie aţi arătat că "s'a dus la Maniu şi a cerut aceeaşi chestiune ......(citit)"

ACUZATUL SERDICI : Este perfect adevărat. El mi-a spus "tot ceea ce nu mi-ai putut spune dta, mi-a spus dl. Maniu", - acestea erau chestiuni referitoare la problema muncitorească.

PRESEDINTELE : V'a oferit cineva vreodată bani pentru toate aceste informaţiuni şi date ?

ACUZATUL SERDICI : Niciodată în viaţa mea n'am primit bani dela cineva şi nici nu mi s'a oferit.

PREŞEDINTELE : Dar poate pentru alţii ? - Mă refer la declaraţia din 4 Septembrie .-

ACUZATUL SERDICI : Intr'adevăr, când i-am dat într'o zi dlui ataşat comercial Robinson datele asupra colectării, date care de altfel se găsesc în toate ziarele - dumnealui m'a întrebat, ca de obiceiu, sursa. Am indicat pe dl. profesor Tătaru, şi atunci el mi-a spus dacă nu cumva omul acesta ar trebui plătit. Eu i-am răspuns : "nu, el este naţional ţărănist, este un bun prieten al nostru şi de altfel foarte bogat şi pentru nimic în lume nu ar luà bani.

PREŞEDINTELE : Dar Robinson ce este ?

ACUZATUL SERDICI : Ataşat comercial la Legaţia Britanică.

PREŞEDINTELE : Ce acte aţi primit dela col. de rezervă Stoica, acuzatul de astăzi şi ce aţi făcut cu ele ?

ACUZATUL SERDICI: Domnule Preşedinte, v'am expus deja că am cerut colonelului Stoica să-mi dea un act asupra situaţiei în armată, aceasta pentrucă dl. Maniu, în convorbirile pe care le-am avut, a făcut afirmaţia că nu mai avem nici un fel de armată. Dl. Stoica mi-a predat, la o săptămână sau 10 zile, un act şi în timpul cât mi-l preda, îşi citea o conferinţă pe care o ţinuse el la Cercul dsale, în care nu m'am amestecat niciodată şi nu cunosc nici începutul, nici sfârşitul acestui lucru. El mi-a spus că aceasta este pentru dl. Maniu, căci îi spusesem că dl. Maniu cere această hârtie. M'am dus la dl. Maniu şi am feuilletat numai acest act, m'am uitat prin el, am văzut că este o lucrare a cercului de studii militare din partidul naţional-ţărănesc, l-am predat dlui Maniu, iar după cinci minute când m'am întors, dl. Maniu mi-a dat înapoi hârtia şi mi-a spus că pot s'o dau dlui Melbourne.

PREŞEDINTELE : Prin urmare, şi această lucrare aţi dat-o tot din îndemnul dlui Maniu ?

ACUZATUL SERDICI : Da. Si în aceeaşi ordine de idei, în aceeaşi serie.

PREŞEDINTELE : Tot în aceste chestiuni aţi servit ca translator pentru dl. Maniu ?

ACUZATUL SERDICI : Din Mai 1946 am servit de translator dlui Maniu, însă numai ca interpret. Când dl. Maniu avea nevoie de un ajutor la conversațiile sale, nu mă luà pe mine, ci pe dl. Penescu, aşa cum l-a luat la 26 Decembrie 1946. Eu serveam exclusiv ca interpret.

PRESEDINTELE : Ce limbi vorbiţi Dvs. ?

ACUZATUL SERDICI : Afară de limba mea, vorbesc Germana, Engleza, Franceza, Spaniola şi puţin ruseşte.

PRESEDINTELE : Ce reprezentanţi ai misiunilor militare şi politice anglo-americane cunoaşteţi ?

ACUZATUL SERDICI : Cunosc pe şefii de misiuni, pe domnii miniştri cu care eram în relaţii prieteneşti - stăteam şi la masă cu ei, pe dl. consilier Melbourne, american, dl. Charles Hulick tot dela americani, dl. Porter, dela englezi şi dl. Robinson, pe care l-am cunoscut numai în ultimul timp ; şi, evident dl Sarell, care este consilier de legaţie al englezilor, însă foarte puţin.

PRESEDINTELE : La întrevederea care a avut loc între Maniu şi ministrul Berry, după întoarcerea sa dela Washington, prin Octombrie 1946, ce probleme s'au discutat ?

ACUZATUL SERDICI : E foarte greu să răspund la această întrebare în mod precis, fiindcă au avut loc unsprezece întrevederi unde am fost şi eu.

PRESEDINTELE : E vorba de Octombrie 1946. Vă aduceţi, de pildă, aminte că era vorba de guvern de rezistenţă ! S'a discutat acolo ?

ACUZATUL SERDICI : Da, era vorba întâi de retragerea ministrului Haţieganu din guvern. Dl. Maniu era foarte nemulţumit de puţina atenţiune, de care se bucura dl. Haţieganu şi i-a spus dlui ministru Berry că el se simte ridicol, că partidul se simte ridicol şi se gândeşte să retragă pe dl. Haţieganu din guvern. La aceasta a primit sfatul să nu facă acest lucru. Apoi a fost vorba de instalarea unui guvern de rezistenţă. Dl. Maniu a spus cam aşa : "Că ar fi putut de mult să facă un guvern de rezistenţă în străinătate însă n'a vrut să-l facă, totuşi acum întreba pe dl. ministru Berry cam ce ajutor ar putea primi, ce suport ar avea, dacă l-ar face acum ?

PRESEDINTELE : S'a făcut o notă asupra acestei convorbiri ?

 Uei 

ACUZATUL SERDICI : Eu aveam instrucţiuni să nu iau niciodată note şi nici să vorbesc cuiva de conţinutul acestor traduceri pe care le făceam. Era şi logic, pentrucă nu-mi aparţineau. Asupra acestei convorbiri am văzut la dosar o notă în arhiva dlui Maniu.

PRESEDINTELE : Dar asupra echipei din străinătate ?

ACUZATUL SERDICI : Asupra echipei din străinătate dl. Berry a mulţumit dlui Maniu şi l-a felicitat pentru eficacitatea lucrului prestat de această echipă la Paris.

PRESEDINTELE : Dar la o altă întrevedere dela începutul lui Aprilie şi sfârşitul lui Martie, tot cu dl. ministru Berry, vă aduceţi aminte ce s'a discutat mai important ? De pildă, ceva în legătură cu răsturnarea guvernului prin violenţă ? Aveţi aci o declaraţie dela 6 Septembrie .

ACUZATUL SERDICI : Acesta era un topic obişnuit al dlui Maniu, care îşi începea toate convorbirile sale , trăgând poliţe asupra guvernelor străine, arătând că sunt diverse acorduri internaţionale care nu se respectă - şi pe baza acestor acorduri mergea toată discuţia, pe care o făceam el, cerând ca puterile străine să-şi respecte se,nătura, - ceea ce de multe ori n'a trecut fără supărare din partea miniştrilor străini. Termina totdeauna discuţiile cerând demiterea guvernului, răsturnarea guvernului.

PRESEDINTELE : Pe noi ne interesează chestiunea cu violenţa, pentrucă este în legătură directă cu dosarul.

ACUZATUL SERDICI : La această convorbire şi chiar anterior - dacă vreţi vă voiu spune - cu această ocazie dl. Maniu a spus că el ar putea să întrebuinţeze violenţa, fiindcă partidul său este mult mai numeros decât al adversarilor şi s'a săturat să fie bătut şi că ar putea la rândul său să bată, fiindcă trebuie cu orice preţ să împiedice măcinarea forţelor partidului. Il întreba pe dl. ministru care este părerea dsale, dacă ar întrebuinţa violenţa împotriva violenţei. Intrebarea, de sigur era foarte serioasă şi ministrul n'a răspuns imediat, ci spunând că chestiunea fiind importantă, îşi rezervă să dea răspunsul peste puţin vreme. Intr'adevăr, peste câteva zile am fost chemat prin telefon la dl. Melbourne, care mi-a predat o hârtie roşie, aşa zisă notă Achison.

PRESEDINTELE : Dvs. ați citit-o ?

ACUZATUL SERDICI : Am citit-o în fața dlui consilier, care a vrut să se asigure că pricep toți termenii. De altfel era foarte scurtă.

PRESEDINTELE : Era în original ?

ACUZATUL SERDICI : Nu era un formular tipărit roșu, iar textul, pe cât îmi aduc aminte, zicea atât : "Informați pe dl. Maniu că întrebuințarea violenței nu este oportună".

PRESEDINTELE : Dar cu dl. Holman a avut vreo discuție dl. Maniu tot în această chestiune ?

ACUZATUL SERDICI : Conversațiile erau aproape paralele. A doua zi mergea dincolo și repeta aceleași lucruri.

PRESEDINTELE : Unde s'a discutat plecarea în străinătate a unor fruntași țărăniști, Mihalache, Penescu, etc...?

ACUZATUL SERDICI : Această chestiune s'a discutat în ultima traducere pe care am făcut-o în Martie 1947, dar numai la dl. ministru Holman. Această chestiune nu a fost pusă dlui ministru Berry. Dl. Maniu, la un moment dat a spus și eu am tradus, că echipa țărănistă din străinătate fiind slabă, ar dori mult să-l trimită pe Mihalache în străinătate, în Anglia. Când am tradus ministrului Holman această frază, ministrul Holman și-a acoperit urechile cu palmele și agitându-se pe scaun, a spus : nici n'am auzit, nici n'am auzit.

Dl. Maniu a insistat, a repetat întrebarea și din nou dl. ministru Holman și-a acoperit urechile cu mâinile și a spus că n'a auzit această întrebare. Dl. Maniu, modificându-și întrebarea, dl. Holman a spus , că dacă ar primi o telegramă din zona engle-ză de undeva, că Mihalache este acolo, ar interveni eventual ca să i se dea drumul mai departe.

PRESEDINTELE : Afară de această discuție, în altă parte n'a mai avut loc discuții în legătură cu aceasta ?

ACUZATUL SERDICI : Nu mai cunosc alte discuții în legătură cu aceas[ta]

PRESEDINTELE : O întrebare în legătură cu o scrisoare a lui Gafen[cu] Cine a adus această scrisoare și ce conținut avea

ACUZATUL SERDICI : Am aflat că este scrisoarea lui Gafencu dela dl. Maniu, care s'a simțit obligat, pentrucă i-am adus-o eu, ca să mi-o citească.

Eu am adus această scrisoare dela dl. Melbourne,

nu ştiam dela cine este, era scris cu cerneală verde pe plic : D-lui Maniu, dar eu nu cunosc scrisul dlui Gafencu.

Am luat scrisoarea şi am dat-o dlui Maniu şi dl. Maniu s'a simţit obligat să mi-o citească.

PREŞEDINTELE : Ce conţinea ?

ACUZATUL SERDICI : Conţin a afirmaţia că a primit instrucţiunile dlui Maniu şi arăta cum a executat şi cu cine a executat aceste instrucţiuni. Apoi arăta activitatea lui la Conferinţa de Pace, succesul pe care l-a avut, personalităţile pe care le-a văzut cu ocazia unui voiaj pe care l-a făcut la Londra, şi îi promitea dlui Maniu un nou raport.

PREŞEDINTELE : Cunoaşte chestiunea Gâlmeanu ?
I-aţi dat nişte bani. Dece şi din al cui ordin ?

ACUZATUL SERDICI : Gâlmeanu era un biet informator, care ne informa exclusiv asupra membrilor din partid. Ajunsese aşa departe, încât într'o noapte mi-a dat pe dl. Popescu ca agent al siguranţei. Era un membru fanelnic. Şi spunând într'o zi dlui Maniu despre Coposu, că a auzit că este agent al siguranţei, dl. Maniu mi-a spus să-i dau 300.000.- lei şi am făcut chitanţă şi i am spus lui Gâlmeanu să meargă la casierul Mihăiescu s'o încaseze.

Gâlmeanu a intervenit pe lângă mine să vorbesc cu dl. Fotino şi alţi profesori ca să-şi poată trece examenele dela Drept. Era complet neserios.

PREŞEDINTELE : Pentrucă aţi fost împreună cu acuzatul Maniu la diferite întrevederi, puteţi să-mi spuneţi în ce formă acuzatul Maniu a cerut reprezentanţilor misiunei americane amânarea deschiderii Parlamentului în Decembrie 1946 ?

ACUZATUL SERDICI : Aceasta s'a petrecut în întrevederea dela 28 Noembrie. Dl. Maniu a rugat pe dl. ministru Berry şi l-a rugat cu multă insistenţă, să facă demersuri pe lângă M.S.Regele, ca Parlamentul să nu-l deschidă. Dl. Berry a arătat o atitudine foarte rezervată în x această problemă şi atunci dl. Maniu a insistat şi x i-a dat şi formula ce anume a indicat că Corpul Electoral nu fusese convocat de M.S.Regele.

In fapt fusese convocat, dar dl. Maniu susținea că alegerile s'au efectuat în urma unei dispoziții absolute a Acordului dela Moscova, deci nu M.S. Regele este răspunzător de convocarea Corpului Electoral.

In acest fel ar trebui să se spună Regelui ca, înainte de a deschide Parlamentul, să ceară agrementul celor trei Mari Puteri, care să spună dacă sunt mulțumite de felul cum au fost executate alegerile.

Astfel s'ar dobândi un răstimp de o lună de zile, văzând și făcând. Dl. Berry a răspuns limpede, că nu va face această intervenție și că dimpotrivă, va sfătui pe M.S. Regele să meargă la Parlament să-l deschidă, pentrucă, o fi mare partidul țărănesc, dar M.S. Regele este și mai mare.

PRESEDINTELE : Ce altceva a mai cerut acuzatul Maniu misiunilor americane în diferitele întrevederi ?
Ce știți de chestiunea amânării alegerilor ?

ACUZATUL SERDICI : Amânarea alegerilor a cerut-o în două rânduri, în cele două conversații anterioare alegerilor, cam prin Iunie și Septembrie 1947. A cerut amânarea alegerilor cum cerea totdeauna și observatori oficiali.

PRESEDINTELE : Dar ce știți despre ofițerii străini dela închisori despre care ați dat declarații aici ?

ACUZATUL SERDICI : Aceasta s'a întâmplat într'o altă convorbire, în cea din Martie. Dl. Maniu a cerut ca dl. ministru să trimeată ofițerii americani la închisori. Aceasta s'a întâmplat într'o converație cu dl. Melbourne. I-a cerut să trimită militari la închisori, pentru ca să se asigure de mizeria care domnește acolo și de mulțimea oamenilor închiși.

Dl. Melbourne i-a spus că aceasta n'o poate face și nici chiar de ar fi dl. ministru Berry prezent în București nu s'ar putea face, pentrucă o asemenea intervenție este foarte dificilă prin legație. Si dela început a spus : Nici nu mi s'ar îngădui acest lucru.

PRESEDINTELE : In declarația pe care ai dat-o la 6 Septembrie ați mai arătat niște chestiuni în legătură cu notele drastice pe care dl. Maniu cerea ca să fie adresate guvernului român. Recunoașteți această declarație ?

ACUZATUL SERDICI : In aproape toate cele 6-7 convorbiri pe care le-a avut dl. Maniu cu fiecare din miniştri, sfârşitul discuţiilor era totdeauna aceasta, cerea insistent ca guvernul american şi cel britanic să trimită notă presantă guvernului român, în cutare sau cutare chestiune .

Uneori miniştri spuneau că vor informa guvernele lor să vadă dacă este cazul să trimită această notă, iar alte ori r fuza categoric, cum a fost la 28 Noembrie, când chiar dl. Berry a spus : Nu, acum nu este moment de note, noi suntem încleştaţi în discuţii grele cu Uniunea Sovietică şi vrem ca Uniunea Sovietică să încheie pacea cu aceste ţări, nu este momentul să acumulăm greutăţi.

Si de aceea la 28 Noembrie, dl. Berry a refuzat categoric dela început să se trimită o notă.

PRESEDINTELE : Aţi mai arătat în declaraţie că s'a mai cerut ceva la Paris la Tratatul de Pace ?

ACUZATUL SERDICI : Cum tratativele începeau la 10 Februarie, dl. Maniu insista ca guvernul american să sugereze comisia americană dela Patis, să ceară ca în alcătuirea delegaţiei române dela Paris, să fie şi un membru al guvernului, adică dl. Haţieganu. Si, a adăugat dl. Maniu, - pentrucă avea de gând să-l înlocuiască la Paris pe dl. Haţieganu - sau oricare membru al partidului ţărănesc.-

PRESEDINTELE : Ce mesagii aţi adus din partea reprezentanţilor misiunii anglo-americane, pentru partidul ţărănesc, sau direct lui Maniu ? Aţi vorbit la 5 Septembrie de o listă de prioritate ?

ACUZATUL SERDICI : Nu era un mesaj. Dl. Maniu discutând cu dl. ministru Holman şi cerând ajutor grabnic pentru democraţia românească.

PRESEDINTELE : Democraţia fascistă ?

ACUZATUL SERDICI : Aşa cum o înţelege dl. Maniu.

El cerea sprijin grabnic, pentrucă altfel, cum au pierdut Polonia, Iugoslavia, Bulgaria etc. aşa vor pierde şi Romània. Si îi cerea cu acest prilej dlui Holman insistent o presiuneA şi un ajutor cum s'a dat în Grecia. La această cerere, dl. ministru Holman a spus că nici americanii şi nici englezii nu sunt în

stare să exercite simultan presiuni în diferite puncte, că ei au dificultăţi presărate pe tot globul pământesc, că acum este rândul Mediteranei, după care urmează Coreia, Austria, Germania şi pe urmă se vor preocupa de România şi că aceasta ar constitui deci o listă de prioritate.-

PRESEDINTELE : In chestiunea aceasta ne-am lămurit. Ce este însă cu acel mesaj Stevenson?

ACUZATUL SERDICI : Intr'o noapte dl. marèşal Stevenson m'a luat în automobilul dsale şi mi.a spus : Să-i spui dlui Maniu să-şi continue calea. - Atât a fost toată conversaţia, cinci cuvinte.

PRESEDINTELE : Ce este cu şefia de partid, despre care vorbeşti în declaraţia Dtale ?

ACUZATUL SERDICI : Sunt atâtea convorbiri şi atâtea chestiuni, încât nu pot să le ştiu pe dinafară .

PRESEDINTELE : Chestiunea în legătură cu şefia de partid.

ACUZATUL SERDICI : La 30 Decembrie 1945 era fierbere mare la Bucureşti că dl. Maniu demisionează dela şefia partidului. Atunci, într'adevăr am primit un telefon dela dl. Melbourne şi ducându-mă la dânsul, m'a întrebat ce se petrece în partid şi mi-a dat sfatul să-i spun dlui Maniu să nu demisioneze.

In ceea ce priveşte recomandarea membrilor din partidul ţărănesc să intre în guvern, la cererea miniştrilor Clark,Harriman şi Kerr s'a hotărît să recomandăm pe dl. Mihalache.

PRESEDINTELE : Vi s'a făcut ceva recomandări la sfârşitul acestor întrevederi ?

ACUZATUL SERDICI : Afară de protestele dlui Maniu că guvernul trebue demis.....

PRESEDINTELE : De către străini dacă s'au făcut ceva recomandări ? Cum e chestiunea cu memoriul cerut la Conferinţa Păcii ?

ACUZATUL SERDICI : Sunt complect străin de această chestiune. Aceste memorii şi documente care mergeau la Paris, erau alcătuite de Secretariatul General, cum erau alcătuite toate dosarele, pentrucă dl. Maniu niciodată nu mergea la o misiune fără să aibă la subţioară un dosar care să cuprindă un şir întreg de documente relativ la problemele care făceau obiectul acestor conversaţii

PRESEDINTELE : Poate vă aduceţi aminte ce s'a făcut cu dosarul ce urma să fie trimis U-N-U-lui.

ACUZATUL SERDICI : Acest dosar era foarte voluminos, avea cel puţin 20 centimetri grosime . El a fost remis în cursul unei conversaţii de aceştia, chiar de dl. Penescu şi la sfârşitul conversaţiei dl. Penescu a rugat pe dl. Berry să[1]transmită Organizaţiilor Naţiunilor Unite . El a răspuns că nu poate face acest lucru, deoarece misiunea nu este îndreptăţită să trimită documente altei autorităţi decât Departamentului de Stat. Aceste dosare au ajuns totuşi, pentrucă după câteva săptămâni, când am fost acolo trimis de dl. Mihalache, în nu ştiu ce chestiune, dl. Berry mi-a spus că s'a prezentat ocazia şi că dosarul a fost transmis .

PRESEDINTELE : Aţi asistat la ultima întrevedere între Berry şi Maniu, iar dacă aţi asistat ce declaraţii s'au făcut la această întrevedere ?

ACUZATUL SERDICI : Am asistat şi eu. Ca traducător era dl. Sabin Manoilă şi din deferenţă, fiindcă era acolo, l-am lăsat pe el să traducă. După formulele de politeţe şi regretul exprimat de dl. Maniu pentru plecarea lui Berry, acesta a spus : şi mie îmi pare rău că plec din aceastăţ ţară aşa de frumoasă. Dl. Maniu i-a mulţumit pentru tot ce făcuse pentru el personal şi pentru partid şi atunci dl. Berry a spus : să nu aveţi nicio supărare pentrucă, acolo unde plec, voiu putea face mult mai mult pentru Dvs.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi care dintre membrii, conducătorii partidului , au mai făcut servicii de informaţii reprezentanţilor misiunii anglo-americană ?

ACUZATUL SERDICI : Buletinul informativ îl făcea dl. Penescu, iar incidental, într'o conversaţie Dl. Maniu mi-a spus că toate documentele politice importante nu se transmit de biroul pressii, ci exclusiv prin dl. Penescu Hallman mi-a spus că l-a cunoscut pe Penescu şi i-a făcut o impresie bună.

PRESEDINTELE : Au mai făcut asemenea servicii şi altcineva. Cunoaşteţi, de exemplu, pe Cârja, ştiţi cine e ?

ACUZATUL SERDICI : Pe acesta nu l-am cunoscut niciodată, decât atunci

când a fost trimis de Mihalache la mine, ca să scape de el. A venit la mine, a spus că vorbește bine englezește și ca să-l angajez, dar eu i-am spus că cu tot regretul , dar nu-l pot folosi, pentrucă nu am buget să-l plătesc. Dl. Mihalache mi l-a trimis, pentrucă vroia să scape de el.

PREȘEDINTELE : Unde a ajuns acest Cârjă ?

ACUZATUL SERDICI : El mi-a spus că, dacă nu pot să-l angajez eu, să-i găsesc o slujbă la americani, dar i-am arătat că slujbele acolo se capătă greu și i-am dat un bilețel către dl. Hullick. Americanii îl numise intendent la Lido. A trecut iar o serie de luni când a venit din nou la mine, mort de foame și mi-a spus că are un prieten, care de altfel așteaptă în stradă, și mă roagă să-l recomand misiunii americane pentru serviciu. Acest lucru nu-l puteam face. Domnule Președinte, acestea sunt lucruri obișnuite în viața unui deputat să fie solicitat pentru slujbă. I-am spus să-mi aducă un curriculum vitae și voiu vedea ce voiu putea face, dar n'am făcut nimic, mai cu seamă că acesta era informator și această speță de oameni nu mă interesează. Afirmațiile făcute de Cârjă că i s'ar fi dat un buletin de presă, sunt false. Mărfurile lui el ar fi vrut să le vândă și altora înaintea mea care l-au refuzat. Am primit doar un curriculum vitae, atâta tot. Cârje mi-a spus că l-a păzit pe Mihalache în timpul legionarilor. El mergea des la dl. Mihalache și acesta, după cum am spus mai sus, ca să scape de el, l-a trimis la mine. Cu dl. Mihalache aveam foarte puține legături.

PRESEDINTELE : Altă întrebare în legătură cu partidul din care faceți parte. Ce orientare politică a avut partidul Dvs. după 23 August 1944 ?

ACUZATUL SERDICI : Partidul de mult își părăsise linia lui. Când am intrat în partid, partidul acesta nu mai era un partid țărănesc, cum îl știam. Toate aceste lucruri le-am spus foarte lămurit în Parlament de atâtea ori Partidul național țărănesc a devenit o copie nereușită a partidului liberal. Partidul țărănesc și dl. Mihalache a fost un om dintre cei mai hărăziți de

Dumnezeu şi partidul naţional ţărănesc trebuia să fie cea mea .......

PRESEDINTELE : Ne interesează orientarea politică după 23 August.

ACUZATUL SERDICI : După 23 August , partidul evident a mers spre ~~dreapta~~ dreapta. Inceputul s'a făcut din scrisoarea dlui Maniu, prin care primeşte pe legionari în partid, o scrisoare care n'a fost admitată de foarte multă lume din partid. Maniu era persecutat de această ideie, că membrii partidului naţional ţărănesc au o creştere prea molatică, iar legionarii sunt elemente dinamice care trebuesc folosite. Acum după cum am văzut atrocităţile acestea, cu ce se ocupa dl. Maniu în loc de a se ocupa cu programul, se ocupa cu acţiuni subterane, acum văd sensul lucrurilor şi nicio previziune omenească nu mi-ar fi putut lămuri dece dl. Maniu are această atitudine. Acum înţeleg că dl. Maniu se gândea că va veni ceasul să folosească pe aceşti legionari. Ei erau rău văzuţi de vechii ţărănişti şi primirea lor în partid a făcut ca partidul să alunece spre dreapta. Maniu s'a înconjurat cu e serie de oameni străini. In această boxă în care stau, acum câteva zile cunoşteam numai 6 dintre ei, restul pentru prima oară îi văzusem aici.

PRESEDINTELE A: Aţi început să spuneţi că acuzatul Mihalache era o figură. Dar ce părere aveţi despre această figură care s'a înscris foluntar în războiul împotriva Uniunii Sovietice ?

ACUZATUL SERDICI : Am vrut să spun că el, care era până la 14 Iulie păzitorul programului, în trei-patru ani l-a părăsit cu totul. Acesta devenise un partid protecţionist industrial, înhămat marelui capitalist. Legea conversiunii, partidul national ţărănesc al drului Lupu a propus-o. Partidul naţional-ţărănesc a scăpat şi această lege.

PRESEDINTELE : In legătură cu voluntariatul lui Mihalache.

ACUZATUL SERDICI : Mihalache, în această chestiune s'a dovedit că nu era în consemnul naţiunei. Oamenii cei mai modeşti urau acest războiu, pe care ei îl numeau "războiul sfânt" . Oamenii cei mai simpli îşi dădeau seama că acest războiu este o crimă. El n'a ştiut să discerne în sufletul lor , ceea ce cel mai simplu ţăran a discernat, şi dl. Mihalache a cerut să se

înscrie voluntar. Când a început să se ia măsuri împotriva lui, dar măsurile nu s'au luat, a fost numai o amenințare, eu am spus că a greșit, dar s'a acoperit cu aprobarea dlui Maniu. Sunt convins că are aprobarea dlui Maniu.

PRESEDINTELE : Ce părere aveți de gărzile lui Maniu în legătură cu atrocitățile săvârșite în Ardeal?

ACUZATUL SERDICI : Aceste gărzi aparțin partidului național-țărănesc. Nu m'am interesat de această problemă și am asistat incidental, când Ilie Lazăr a fost chemat de un grup de tineri în prezența dlui Maniu. Acești tineri au venit să înștiințeze pe Ilie Lazăr că este așteptat în strada Clemenceau și să plece în Ardeal. Ilie Lazăr și-a luat rămas bun dela dl. Maniu. Dl. Maniu a fost prezent acolo când Ilie Lazăr s'a dus să vorbească acestor grupuri care plecau pe front, în strada Sfinților Nr. 10.

PRESEDINTELE: Acuzatul Maniu n'a asistat la o defilare a acestor grupuri ?

ACUZATUL V. SERDICI : Aceasta nu știu.

PRESEDINTELE : D-lor Procurori, aveți de pus vreo întrebare ?

PROCUROR COL. ALEXANDRESCU : Nu.

PROCUROR COL. Georgescu : Nu.

PROCUROR COL. C.STANCIU : Nu.

PRESEDINTELE : Din partea apărării n'are nimeni de pus vreo întrebare ? ......

..................................

PRESEDINTELE : Este mulțumită toată lumea ?

..................................

Suspend ședința 10 minute.

Sedința se suspendă la ora 13.20

- La redeschiderea ședinței.-

Este introdus acuzatul Locot,Col. rez. Stătescu D-tru

PRESEDINTELE : Ați studiat actul de acuzare și dosarul. Veți răspunde la întrebările formulate în legătură cu faptele ce vi se pun în sarcină.

De când ați activat în P.N.T. ?

ACUZATUL STATESCU : Am fost înscris în toamna 1945, în urma insisten-

ţelor repetate ale dlui general Negrei, datorită faptului că i-am fost adjutant în gradul de locotenent, pe când dsa comanda regimentul 1 Artilerie grea.

PRESEDINTELE : Ce funcţiune aţi îndeplinit în cadrul organizaţiei militare ?

ACUZATUL STATESCU : N'am avut niciun rol în comitetul de conducere al organizaţiei militare.

PRESEDINTELE : Aţi participat la şedinţa comisiei de organizare a C.P.M. când s'a elaborat planul de organizare al Armatei ?

ACUZATUL STATESCU : Eu n'am asistat la planul de organizare al armatei.

PRESEDINTELE : N'am pus această întrebare deocamdată. Am întrebat dacă aţi asistat la şedinţa comisiei de organizare a C.P.M.-ului, când s'a elaborat planul de organizare al armatei ?

ACUZATUL STATESCU : La elaborarea unui plan de organizare a armatei, care termina cu constituirea de unităţi încadrate în străinătate, n'am asistat. A fost un plan de lucru elaborat de generalul Stoica, adus în şedinţă. Era prevăzut în el, între altele, un program de lucru al comisiei de organizare şi în acest program de lucru prevedea printre altele, încadrarea diviziilor cu efective şi înfiinţarea de depozite de nichel, crom şi mangan, atunci când partidul va veni la putere.

In seara zilei de 9 August, la prima anchetă care mi s'a făcut, mi s'a pus în faţă un plan de organizare al armatei.

Nu aveam ochelarii la mine .......

PRESEDINTELE : Ce era cu acest plan ?

ACUZATUL STATESCU : In planul de lucru pe care eu îl ştiu, nu pot să-mi reamintesc totul, ştiu că era prevăzută încadrarea unei divizii şi înfiinţarea de depozite pentru mangan, nichel şi crom. Aceasta a fost nenorocirea care m'a dus la recunoaşterea unui plan de organizare a armatei, în seara de 9 Septembrie, plan care nu mi-a fost încă citit în întregime .

PRESEDINTELE : Aţi văzut planul ?

ACUZATUL COL, STATESCU : L-am văzut aici.

PRESEDINTELE : Dar la Conferinţa ţinută de colonelul Stoica , cu

cu titlul "armata de mâine", ați asistat ?

ACUZATUL STATESCU : Da.

PRESEDINTELE : Ce caracter și ce conținut avea această conferință?

ACUZATUL STATESCU : Conferința colonelului Stoica conținea vederile domniei-sale pentru organizarea armatei în cazul când Partidul venea la putere. In Tratatul de Pace se prevede un efectiv de 125 de mii de oameni. Domnia-sa a spus că efectivul unui contingent la noi în țară este mai mare de 125.000 de oameni și că toți aceștia trebuesc instruiți. Pentru aceasta prevedea o reducere de termen în instruirea recruților, ca prin rotație, toți tinerii în vârstă de 21 de ani ai țării să participe la instrucție. Dacă instrucția era incomplectă, să se înființeze școli de tir. Pentru ofițeri, ca să aibă ofițeri combatanți cât mai mulți, prevedea scoaterea dela Ministerul de Războiu a ofițerilor necombatanți , trecerea lor pentru cei de administrație la Ministerul de Finanțe, sanitarii la Ministerul Sănătății, Jandarmii și Grănicerii la Ministerul de Interne.

PRESEDINTELE : Ce caracter avea această conferință ?

ACUZATUL STATESCU : Avea un caracter programatic pentru P.N.T. în caz de venire la putere.

PRESEDINTELE : Din punct de vedere al conținutului îi, întreb.

ACUZATUL STATESCU : A fost o conferință apreciată foarte mult de dl. Mihalache.

PRESEDINTELE Avea un caracter de alunecare pe panta fascistă, de a nesocoti prevederile Tratatului de Pace, sau avea un caracter pur programatic, pe linie democratică ?

ACUZATUL STATESCU : Nu cred să fi avut un caracter care să alunece pe panta eludării tratatelor de pace, pentrucă în instruirea unei trupe ......

PRESEDINTELE : Chiar Dvs. ați spus că eluda, pentrucă ați vorbit de cum se puteau instrui recruții, care întreceau prevederile tratatului. Si atunci, eluda, sau nu eluda ?

ACUZATUL STATESCU : Da .

PRESEDINTELE : Va să zică, sunteți de acord că prin această conferință se căuta să se eludeze prevederile

Tratatului de Pace.

ACUZATUL STATESCU : Sub acest raport , da.

PRESEDINTELE : Vedeţi, avea o tendinţă de nerespectare, Dar altă tendinţă de care v'am întrebat, nu cumva avea ? Tendinţa de încercare, în loc de a organiza o armată democratică, tot în sensul prevederilor Tratatului de Pace, să organizeze o armată de tip fascist, de dreapta ? V'aţi putea da seama, sau nu ?

ACUZATUL STATESCU : Domnule Presedinte, atâta timp cât se cerea ca ofiţerii asimilaţi să fie scoşi din cadrele active, în mod normal colonelul Stoica se interesa de o încadrare cât mai bogată în ofiţeri şi subofiţeri.

PRESEDINTELE : Va să zică, nu puteţi răspunde. Dar la această conferinţă a asistat şi acuzatul Mihalache ?

ACUZATUL STATESCU : Dl. Mihalache a venit într'o şedinţă şi i s'a repetat conferinţa. A apreciat-o şi a felicitat pe conferenţiar.

PRESEDINTELE : Inseamnă că prin aceste felicitări era şi el pentru eluderea tratatelor de pace, sau nu ?

ACUZATUL STATESCU : Cred că da.

PRESEDINTELE : In legătură cu participarea lui Mihalache, ce recomandări a făcut el organizaţiei militare, pentru a fi gata în orice moment să răspundă la chemarea partidului ? Ce îndemnuri a făcut el ?

ACUZATUL STATESCU : A spus că membrii organizaţiei profesionale militare să activeze pe teren. Acest lucru a mai fost comunicat membrilor organizaţiei militare de generalul Negrei, preşedintele organizaţiei, încă din luna Decembrie 1946.

PRESEDINTELE : Ce este cu arma şi raniţa fiecărui individ la el acasă ?

ACUZATUL STATESCU : Dl. Mihalache a spus că dorinţa lui ar fi ca fiecare cetăţean să aibe în casă raniţa şi arma în cuiu, ca atunci când ţara va avea nevoie de chemarea lui, să fie gata - după sistemul elveţian.

PRESEDINTELE : Vi s'au dat. ceva atribuţiuni Dvs. după venirea la această conferinţă a dlui Mihalache ?

ACUZATUL GENERAL STATESCU : Nu, eu am fost numit ca şef militar al sectorului II Negru, înainte de venirea lui Mihalache.

PRESEDINTELE : V'aţi dat seama că prin activitatea C.P.M.-ului cerută de dl. Mihalache şi Stoica, se urmărea o activitate cu scopul de răsturnare a regimului democratic ?

 



ACUZATUL STATESCU : Nu, pentrucă instrucţiunile pe care le-am primit eu, nu erau de natură aă aibe caracterul unei mişcări de răsturnare a guvernului.

PRESEDINTELE :Dar când aţi văzut că vi se cere să aveţi armă şi raniţă în casă, gata la chemare, Dvs. care eraţi ostaşi nu v'aţi întrebat dece se cerea acest lucru ?

ACUZATUL STATESCU : Armă şi raniţă în casă se poate avea numai atunci când ai posibilitatea.

PRESEDINTELE : Eu vă întreb asupra părerei ce v'aţi făcut când aţi văzut că toţi cetăţenii sunt îndemnaţi să aibe arme.

ACUZATUL STATESCU : Nu m'am gândit niciodată că se poate , dela o organizaţie militară şi dela un şef de partid să se pornească cu idei cu caracter subversiv de răsturnare a ordinei în Stat.

PRESEDINTELE : Dar n'aţi auzit pe acolo discutându-se despre un eventual ajutor străin în realizarea scopului acesta : răsturnarea ordin de Stat ?

ACUZATUL STATESCU : Eu nu cunosc nici un scop de răsturnare prin forţă a guvernului şi nu cunosc să fi fost vorba de vreun ajutor străin.

PRESEDINTELE : Cine ai mai asistat din partea conducerii partidului la aceste conferinţe militare ?

ACUZATUL STATESCU : Constantinescu, vicepreşedinte, a venit o singură dată. Cine a însoţit pe dl Mihalache nu ştiu, fiindcă eu nu cunosc nici un membru al partidului.

PRESEDINTELE : Nu numai atunci când a venit dl. Mihalache, dar şi altădată.

ACUZATUL STATESCU : Altădată a venit Virgil Constantinescu şi în prima şedinţă care s'a ţinut în camera secretarei dlui Penescu, pe culoarul cabinetului a trecut şi dsa, a dat mâna cu fiecare, ne-a întrebat ce căutăm acolo, eu i-am spus că este comisie de organizare şi apoi ne-a întreba pe fiecare din ce armă suntem, iar apoi a stat de vorbă cu solonelul Stoica.

PRESEDINTELE : Vă daţi seama cum a putut să reuşească Mihalache, ca în cadrul acestei organizaţiuni să organizeze la rându-i o activitate subversivă cu ajutorul militarilor deblocaţi şi activi, în vederea tocmai a reuşitei planului de răsturnare a regimului democrat ?

ACUZATUL STATESCU : In cinstea mea, niciodată nu m'am gândit la acest lucru.

PRESEDINTELE : Nici n'aţi putut auzi despre aşa ceva ?

ACUZATUL STATESCU : La noi, în şedinţele noastre plenare nu s'a discutat nimic. Eu nu stăteam la ei, veneam numai la şedinţe şi plecam imediat apoi cu un grup de 2-3 prieteni care mă duceau , fie la tramway, fie la un aperitiv de seară, iar apoi mergeam acasă. N'am avut contact cu nici unul din membrii conducerii organizaţiei noastre. Generalul Negrei mi-a reproşat chiar dece nu vin pe acasă pe la el.

PROCURORUL : Acuzatul a vorbit despre crom, nichel etc. Nu cumva îşi aduce aminte despre instruirea unor cadre în străinătate de tehnicieni, oameni care să se pricească în aviaţie, tancuri etc. ?

ACUZATUL STATESCU : N'a fost vorba în conferinţele care s'au ţinut despre tehnicieni şi nici să se trimită tehnicieni în străinătate. A fost vorba despre şcoli de şoferi la noi în ţară, pentru ca la un moment dat stăpânirea să poată avea unităţile necesare, atunci când va fi nevoie.

PROCURORUL : Dar despre blocarea unor materiale necesare pentru războiu în contul altor state, pe teritoriul ţării româneşti, s'a vorbit?

ACUZATUL STATESCU : Nu, deloc.

PROCURORUL : Despre tancuri şi avioane transportate pe calea aerului la momentul oportun s'a vorbit ?

ACUZATUL STATESCU : N'am auzit nimic.

PROCURORUL : Ce se promitea ofiţerilor deblocaţi care erau primiţi în cadrele C.P.M.-ului ?

ACUZATUL STATESCU : Reintegrarea lor în cadrul activ al armatei, atunci când partidul va veni la putere.

PROCURORUL : Ştiţi dacă erau ofiţeri activi în cercurile profesionale militare ?

ACUZATUL STATESCU : Nu cunosc nici un ofiţer activ. De altfel să-mi permiteţi să explic un lucru , pe care dacă l-aşi putea dovedi cu martori, ar fi spre şansa mea - numai să vină martorii - . In calitate de şef militar al Sect. II Negru am interzis să se primească cereri de înscriere a ofiţerilor activi în circumscripţiile de sector. In vederile mele nu intra ca un ofiţer activ să facă politică în armată.

PROCURORUL : Işi aduce aminte acuzatul, dacă în statutul pe care l-a elaborat erau prevăzute anumite sancţiuni

economice, informative, organizatorice , etc. ?

ACUZATUL STATESCU : După cele făcute în comisia de organizare, nu existau .

PROCURORUL : Dar după statutul elaborat de generalul Negrei şi ceilalţi conducători ?

ACUZATUL STATESCU : Nu cunosc. Eu am semnat în ziua de 9 August pe un exemplar de statut al organizaţiei militare. Că recunosc că acest statut a fost făcut prin comisii.

PROCURORUL : In acest statut pe care l-aţi semnat era prevăzută şi o secţie informativă ?

ACUZATUL STATESCU : Secţia informativă era prin însăşi organizarea acestei organizaţii militare. Exista deci o secţie informativă.

PROCURORUL : Cine era şeful acestei secţiuni ?

ACUZATUL STATESCU : Colonelul Dumitrescu.

PROCURORUL : Vă mai aduceţi aminte de vreun om sau un ofiţer care să aducă informaţiuni acestui şef ?

ACUZATUL STATESCU : Nu ştiu nimic, am văzut însă din dosar că colonelul Dumitrescu, într'o declaraţie, spune că el a auzit de un maior care ar fi la această secţie de informaţii. Iar colonelul Ticuţă Mihailescu spune că, a fost solicitat într'o zi de un maior să ia contact cu un delagat al Statului Major , care să-i dea informaţii despre mişcarea trupelor ruseşti în ţară şi în special în Ardeal. Eu personal nu cunosc nimic din organizarea acestei secţiuni militare.

PROCURORUL : Ar putea să ne spună acuzatul dacă în afară de organizaţiile pe Capitală mai existau organizaţii în provincie ?

ACUZATUL STATESCU : Existau şi în provincie. S'a împărţit ţara în două : Organizaţiuni militare pe Vechiul Regat şi pe Ardeal. La vechiul Reg at era preşedinte ZORZOR, iar în Ardeal Barbul.

PROCURORUL : Unde se colectau ştirile care veneau dela secţiile judeţene din ţară ? La conducerea partidului sau la C.P.M. ?

ACUZATUL STATESCU : Prin colonelul Stoenescu. Vă spun precis : nu ştiu dacă adresa venea prin conducerea partidului, sau prin organizaţia militară. Stiu însă că colonelul Stoenescu primise la un moment dat vreo 7 adeziuni ale organizaţiilor militare pe ţară. Stiu că colonelul

Stoenescu centraliza informaţiile sau rapoartele care veneau dela secţiunile judeţene şi pe care le prezenta cobducerii partidului.

PROCURORUL : Ar putea să ne spună acuzatul care este cauza fricţiunilor între cei doi şefi ? Adică între Negrei şi Gheorghiu sau Gheorghies ?

ACUZATUL STATESCU :Generalii Negrei şi Gheorghieş doreau ca fiecare în parte să aibă conducerea militară pe ţară.

PROCURORUL : Să ne spună acuzatul dacă acuzatul colonel Stoica era persona grata a acuzatului Maniu în ceea ce priveşte chestiunile militare ?

ACUZATUL STATESCU : Ştiu că relaţiile între Maniu şi Stoica erau foarte intime .

PROCURORUL II Să ne spună acuzatul dacă colonelul Stoica, într'o şedinţă plenară a enumerat pe toţi cari au posibilitatea să procure documente secrete din armată ?

ACUZATUL COLONEL STOICA : Nu cunosc această chestiune. Eu am avut şi foarte multe întreruperi în şedinţe.

PROCURORUL II : Să ne spună acuzatul , dacă în afară de aceste adunări plenare se făceau şi adunări într'un cerc mai restrâns de membri ai cercului profesional militar ?

PRESEDINTELE : Aţi înţeles întrebarea ?

ACUZATUL COLONEL STATESCU : Domnule Preşedinte, Conitetul de conducere îşi formase comitetele direcţiei, alcătuite din vicepreşedinţi sub preşedinţia lui Negrei. Aceste comitete se întruneau la generalul Negrei acasă, unde am fost şi eu invitat să mă duc şi unde n'am fost decât o singură dată, când a luat formă definitivă elaborarea regulamentului de funcţionare aj organizaţiei militare profesionale. De altfel, generalul Zorzot în declaraţia lui recunoaşte că din trei patru şedinţe eu am fost o singură dată. Mai ştiu că se mai întâlneau din când în când la societatea Metrom, unde colonelul Stoica era în consiliul de administraţie.

PROCURORUL II : Dar tot în scop militar ?

ACUZATUL STATESCU : Tot în scopul organizaţiilor militare.

PROCURORUL GENERAL : Acele organizaţii pe judeţe, dacă ştie acuzatul unde au luat fiinţă şi din ordinul cui ?

AVUZATUL STATESCU : Au fost date publicităţii prin ziarul "Dreptatea

 

apelurile de înființarea acestor comitete conform art. 58 din Statutul de funcționare al partidului. Nu cunosc numărul lor și nu știu când s'au constituit. Imi aduc aminte că colonelul Stoenescu povestea că a primit vreo 7 adeziuni și îmi aduc aminte că una din ele era a județului Tulcea.
Să nu mă întrebați dacă știu celelalte județe, pentruc nu știu.

AVOCATUL..... A spus acuzatul despre o ședință care s'a ținut în casa lui Penescu. Era singura ocazie la care Penescu a luat parte ?

PRESEDINTELE : A mai fost vreodată Penescu ?

ACUZATUL PENESCU : niciodată .

AVOCATUL : Dacă i-a prezentat vreodată dl. colonel acel plan ?

ACUZATUL STATESCU Eu n'am pus mâna niciodată pe acel plan de organizare care determină organizarea de unități militare organizate perfect în străinătate și niciodată nu am luat contact de serviciu, în cadrul partidului sau particular cu Penescu.

AVOCATUL : Să spună acuzatul dacă a luat cunoștință de acest plan cu ocazia anchetei judiciare ?

PRESEDINTELE : A răspuns !

Sedința se suspendă până după amiază .

Ziua a treia
Sedința din 31 Octombrie 1947
după amiază

PRESEDINTELE : Să introducă acuzatul colonel de rezervă Stoica Stefan.
Acuzat Stoica Stefan, ați luat cunoștință în ședință publică despre conținutul actului de acuzare și de asemenea l-ați avut și l-ați studiat, nu ?

ACUZATUL STOICA : Da.

PRESEDINTELE : Voiu formula o serie de întrebări după acest act și documentele aflate în dosar, dar vă rog să dați răspunsuri scurte și precise.
Când ați intrat în partidul Național-Țărănesc ?

ACUZATUL STOICA : In 1937.

PRESEDINTELE : Când a luat ființă secția militară și care a fost scopul ei ?

ACUZATUL STOICA : La 2-3 luni după 6 Martie 1945 s'a reorganizat cercul de studii al P.N.T. și cu ocazia aceasta s'a refăcut și secția militară, care era o subdiviziune a cercului de studii.

PRESEDINTELE : Care era scopul ei ?

ACUZATUL STOICA : Era pentru studierea unui program de guvernare în materie militară.

PRESEDINTELE : Când ați transformat-o în cerc profesional și pentru care motiv ?

ACUZATUL STOICA : Cam pe la începutul anului 1946, pentru două motive: întâiu , pentrucă în statutul P.N.T. nu era prevăzută titulatura de secție decât pentru secția tineretului și pentru secția feminină și nici dreptul nu-l avea o altă secție .....Am vrut atunci să avem extinse drepturile, să avem un reprezentant în delegația permanentă și câte un reprezentant în delegațiile regionale. Observația aceasta - în această chestiune - a făcut-o dl. general Zorzor. Si s'a mai transformat și din cauză că, din ciocnirile care erau pe străzi, așa ......începuse lumea să se cam uite la noi.

PRESEDINTELE : Nu cumva a fost pentru motive de camuflare ?

ACUZATUL STOICA : Nu, ca să nu mai creadă cineva că suntem o unitate de forță, care am putea apăra partidul în vreun fel. Să nu creadă cineva că suntem altceva decât ceea ce suntem.

PRESEDINTELE : Care era impresia în organizaţia militară până i-aţi schimbat denumirea din secţie militară în cerc profesional militar ? Nu era cumva ce am spus adineauri ?

ACUZATUL STOICA : Dau un exemplu : De pildă, dl. Penescu, la un moment dat ne-a reproşat că nu suntem 7-8000. Pe urmă am rectificat 3000. Am spus : 7-8000 nu suntem toţi rezerviştii. Şi am mai spus : suntem cerc de studii, nu suntem cu miile. Impresia lor era că noi trebue să fim o forţă.

PRESEDINTELE : Vedeţi ?

ACUZATUL STOICA : Păi, asta vă spun şi eu. Si ca să înlăturăm această impresie, am făcut cerc profesional.

PRESEDINTELE : Ca să nu daţi impresia camuflării ? sau nu ?

ACUZATUL STOICA : Ca să nu ne mai creadă o forţă, ca să nu mai apeleze la noi: uite, se ţine o întrunire undeva, trimiteţi şi Dvs.

PRESEDINTELE : Cum era cercul militar profesional subordonat conducerii partidului ?

ACUZATUL STOICA : Prin cercul de studii, aşa trebuia să fie. Adică, toate lucrările noastre, prin referentul general Stoica Grigore, luvrări perfectate, trecute prin plenul nostru, trebuiau să se ducă la cercul de studii, care le acordau cu lucrările celorlalte secţiuni, economică, financiară etc. Si apoi le supuneau conducerii partidului.

PRESEDINTELE : Adică cui din conducerea Partidului ?

ACUZATUL STOICA : Conducerea partidului era biroul format din domnii Maniu, Mihalache, Popovici. Aceasta ar fi fost. Insă la un moment dat a apărut în arenă dl. Mihalache, care a căutat să-şi manifeste autoritatea asupra noastră, să ne facă să înţelegem că suntem dependenţi de D-lui, să ne cenzureze direct sau indirect şi la un moment dat chiar să ne impună o linie de conduită.

PRESEDINTELE : O să discutăm această chestiune când îi va veni rândul. Cât timp aţi funcţionat ca preşedinte al secţiei militare.

ACUZATUL STOICA : Până în Noembrie 1946, fiindcă eu am pregătit alegerea. Eu eram numit şi trebuia să se facă nişte alegeri după statutul nostru. Si atunci s'a hotărît în Noembrie 1946 să se facă aceste alegeri şi s'au ~~fxx~~ făcut, adică vreun an şi o lună am fost acolo. Inaintea mea a fost Trujinschi încă vreo câteva luni.

Presedintele : După alegeri, generalul de rezervă Negrei ca preşedinte, nu Dvs. în fapt conducea i această organizaţie ?

ACUZATUL STOICA : La alegeri s'a ales comitetul întreg - 11 inşi şi noi trebuia să alegem preşedintele. Am vrut să-l numim pe dl. general Negrei, preşedinte de onoare, pentrucă toţi voiau ca eu să conduc cercul profesional. Dl. general Negrei însă a refuzat categoric să fie preşedinte de onoare, şi a vrut să fie preşedinte efectiv. A fost un preşedinte efectiv, un preşedinte energic, autoritar şi a înclinat de câteva ori să ne împingă pe terenul politic. Dar acolo am opus noi rezistenţă, pentrucă nu voiam să ne ducem într'un domeniu din care nu făceam parte.

PRESEDINTELE : Dar conduceaţi de fapt Dvs. această organizaţie ?

ACUZATUL STOICA : O conduceam aşa ..... de fapt, în felul acesta că eu mă ocupam de lucrările comisiilor, mai ales ale comisiei juridice.

PRESEDINTELE : Deci, ceea ce reţinem noi din dosar.
Când aţi constatat că acest cerc profesional militar devine în partidul Naţional-Ţărănist o organizaţie subversivă ?

ACUZATUL STOICA : Nu că devine ....uitaţi ce am constatat: noi am constatat că nu găsim suficiente elemente pentru compunerea celor trei comisii de care aveam nevoe, adică elemente indicate ca să lucreze, pentrucă mulţi.......Atunci am vrut, şi în conformitate cu noul statut al cercului profesional, făcut de dl. general Zorzor, am vrut să facem o extindere, să mai căutăm şi alţii în organizaţiile dela Cluj, Sibiu, în garnizoanele mari. Am dat unul până la două comunicate. La al treilea, "Dreptatea" a interzis. Au spus că au ordinul dlui Mihalache : niciun comunicat al cercului profesional nu se mai dă fără aprobarea dlui.

PRESEDINTELE : Dece a dat dl. Mihalache dispoziţia să nu se mai publice ?

ACUZATUL STOICA : Atunci a apărut în arenă dl. Mihalache şi atunci a şi avut explicaţia cu dl. general Negrei.
Dl. general Negrei a spus că a vorbit cu dl. Mihalache şi el refuză să ne dăm o extindere, el a spus,să ne oprim la Capitală. Eu am presupus că dl.

general Negrei nu a depus destulă inimă ca să susţină teza şi am vrut şi eu o explicaţie cu dl. Mihalache. Dlui s'a menţinut pe linia aceasta: nu se poate extinde în ţară, rămânem numai la Capitală.

PRESEDINTELE : Nu răspundeţi la întrebarea mea .

ACUZATUL STOICA : De aci am văzut că se amestecă fără calitate.

PRESEDINTELE : Dar nu aţi tras nicio concluzie din faptul că nu lasă să se publice nimic în presă în legătură cu această organizaţie ?

ACUZATUL STOICA : Am constatat că în timp ce nouă nu ne dădea voie să ne extindem , probabil că ne opusesem să mergem pe linia de cerc de studii, în timpul acesta am fost informat că trata cu câţiva generali, între cari dl. general Gheorghieş Alexandru, ca să facă un cerc de studii pe ţară, probabil cu o altă misiune decât a noastră, pentrucă nouă a venit ulterior şi ne-a spus :"aici e şezătoare, nu vreau aceasta. Dvs. să mergeţi la circumscripţie". Am înţeles că ne trece pe noi pe linie de Bucureşti , ne anemiază şi face ceva pe ţară, care îl priveşte pe dlui, are o conducere acolo .....şi atunci am zis : e pus să ne dizolve pe noi.

PRESEDINTELE : Pe acuzatul Mihalache, de care vorbiţi mereu, l-aţi văzut des ?

ACUZATUL STOICA : L-am văzut de 2-3 ori. Odată când am fost să-i reproşez dece nu ne dă voie să ne extindem......

PRESEDINTELE : Dar înainte de schimbarea organizaţiei militare l-aţi văzut pe acuzatul Mihalache ?

ACUZATUL Stoica : Nu.

PRESEDINTELE : Vizita făcută la Dvs. avea caracter confidenţial ?

ACUZATUL STOICA : Nu. Atunci a venit, ca să zic aşa, să ne spuie ce este un cerc profesional şi cum trebuie să ne comportăm. Dar de fapt a venit să ne arăte că suntem dependenţi direct de organizaţia Capitalei, al cărei preşedinte era.

PRESEDINTELE : Ce instrucţiuni v'a dat în legătură cu organizaţia militară ? Nu v'a spus nimic ?

ACUZATUL STOICA : Ne-a spus cu ocazia această că noi, membrii noştri trebue să activăm pe teren la circumscripţii. Că trebue să activeze politic la ţară, nu teoretic şi că ei trebue să facă propagandă. In definiţia noastră

nu intra propaganda sau altceva. Atunci ne trimitea la circumscripții, unde trebuia să exercităm propaganda.

PRESEDINTELE : La baricade, la linia întâi.

ACUZATUL STOICA : Da. Aşa am văzut că vrea să-şi facă un cerc profesional al dlui, care să fie politic. De altfel, dl. general Negrei .....

PRESEDINTELE : Ce impresie v'a rămas după convorbirea cu Mihalache şi dacă aţi comunicat biroului organizaţiei ceva în legătură cu subversivitatea acestei acţiuni ?

ACUZATUL STOICA : Am avut impresia care v'am spus-o , că dl. Mihalache vrea să facă act de autoritate, să ne subordoneze organizaţiei Capitalei, am avut impresia că nu mai aveam de loc încrederea dlui şi că schimbă macazul.

PREŞEDINTELE : Organizaţia militară a P.N.T.-ului putea creia echipe de şoc ?

ACUZATUL STOICA : Cercul profesional nu.

PRESEDINTELE : Organizaţia militară în sine, cum vroiau să o organizeze pe ţară.

ACUZATUL STOICA : Cum o făceam noi, nu putea. Cum ar fi vrut dlui, e cert că puteam. Eu am auzit că planul lui Gheorghieş conţinea şi nişte idei de instrucţie, de tabere. Nu l-am cunoscut.

PRESEDINTELE : Să trecem la planul de organizare al armatei. O să-i dau cetire.

ACUZATUL STOICA : Il ştiu .

PRESEDINTELE : Cine a întocmit planul general de organizare a armatei, cine a fost inspiratorul ?

ACUZATUL STOICA : Este un produs al 1-2-3 din comisia noastră de organizare. Cine anume dintre ei, nu ştiu.

PRESEDINTELE : Cine l-a inspirat ?

ACUZATUL STOICA : Cine l-a inspirat nu ştiu, însă inspiraţia a fost foarte proastă.

PRESEDINTELE : Nu ştiţi de o vizită a unui general la Mihalache acasă, căruia Mihalache i-a spus : Faceţi un plan, să vedem cum e. Nu ştiţi nimic ?

ACUZATUL STOICA : Stiu că la dl. Mihalache a fost dl. general Gheorghiu Ermil, Gheorghieş şi nu ştiu încă cine, nu-i cunosc intimităţile.

PRESEDINTELE : Atâta ştiţi, că a fost făcut de un comitet. Conferinţa Dvs. "armata de mâine" i-aţi dat-o generalului Stoica Grigore să-i servească ca bază la acest plan?

ACUZATUL STOICA : Nu i-am dat-o, dar cred că dl. apărător al meu- fiindcă l-am rugat - are cartea din care am extras conferinţa şi care este o lucrare apărută acum 40 de ani a generalului Cârju "Pregătirea armatei de războiu". Eu nu voiam decât să le spun colaboratorilor meu că noi n'avem nicio posibilitate să facem mai mult.

PRESEDINTELE : Să-mi spune i dacă aţi luat parte şi vs. în comisia de organizare când s'a citit planul.

ACUZATUL STOICA : Nu, în comisie de loc.

PRESEDINTELE : Acest plan general avea caracter subversiv şi conspirativ.

ACUZATUL STOICA : De fapt e un program.

PRESEDINTELE : Să-l cităm, să-l audă şi dl. procuror şi dnii judecători dacă era conspirativ.

ACUZATUL STOICA : Nu, era un plan general de organizare.

PRESEDINTELE : Dvs. aţi scris : Acesta este planul de organizare al armatei.

ACUZATUL STOICA : Am scris, dar nu l-am avut.

PRESEDINTELE : (citeşte planul). De care germani e vorba ?

ACUZATUL STOICA : L-am citit şi eu ca şi Dvs. Puteţi să-l intrebaţi pe dl. general Stoica Grigore, care era preşedintele comisiei. Eu, ca şi Dvs. şi ca şi anchetatorii mei, am discutat atunci şi tot cu bunul simţ am simţit că e vorba de trupele de ocupaţie de acum.

PRESEDINTELE : (continuă citirea planului).

ACUZATUL STOICA : Vedeţi, e un program de guvernare alcătuit de cine l-a alcătuit (ilaritate în sală).

PRESEDINTELE : După cum vedeţi, în planul acesta s'au făcut unele substituiri de cuvinte : în loc de "ruşi" s'a spus "germani". Recunoaşteţi ? Când a fost întocmit planul ?

ACUZATUL STOICA : Până când am suspendat noi lucrările, adică 15 Aprilie, nu era întocmit. Fusesem anunţat că o să-l facă comisia de organizare, când am făcut noi darea de seamă de lucrările care le-am executat, şi când noi nu ne puteam prezenta decât cu lucrările comisiei juridice, pentrucă numai comisia aceasta lucrase de fapt serios. Atunci a spus dl. general Stoica Grigore: puneţi-mă şi pe mine, că în prezent lucrez şi până atunci o să fie gata un plan de organizare. Aşa că

l-am prevăzut pe el, mai ales că el trebuia să şi-l susţie la cercul de studii.

PRESEDINTELE : Cui l-aţi predat ? Nu cumva v'aţi dus cu el la Serdici ?

ACUZATUL STOICA : Eu nu leam avut niciodată. La anchetă am avut mai mulţi anchetatori. Primul m'a întrebat despre plan. Domnule - i-am spus, acum îl văd, nu l-am mai văzut. Al doilea, la fel. Al treilea şi al patrulea îmi spun: uite, domnule colonel, ce spune dl. Serdici, că i-ai dat lui un plan de acesta. Eu spun : nu se poate dacă nu l-am văzut.

PRESEDINTELE : E declaraţia aci, în care recunoaşteţi şi vorbiţi şi despre discuţia care aţi avut-o cu Serdici asupra acestui plan.

ACUZATUL STOICA : Spune Serdici, nu eu.

PRESEDINTELE : Nu vă reamintiţi.

ACUZATUL STOICA : Atunci anchetatorul spune : Eu am să-ţi fac dovada că i l-ai dat lui Serdici. Şi a venit cu o declaraţie a lui Serdici că a primit dela mine acest plan. Eu spun : uite domnule anchetator, eu nu-mi aduc aminte, însă pe Serdici îl ştiu în serios. Poate dispune el de memorie şi eu am o eclipsă de memorie. Dacă zice el, l-oiu fi dat, nu ştiu, poate cine ştie o fi fost la mine şi i l-am dat. Uite, îţi fac concesia aceasta, dacă zice Serdici da, să zic că i l-am dat. Insă eu nu l-am avut.

PRESEDINTELE : Insă alte documente ai dat lui Serdici ?

ACUZATUL STOICA : Numai statutul, pentrucă statutul nostru, după ce l-am făcut, nu reuşeam de loc să obţinem o aprobare sau o dezaprobare. L-am dat de 4-5 ori la cercul de studii, l-am trimis şi la conducerea partidului, l-am dat lui Serdici să il dea lui Mihalache. Nu l-a aprobat nimeni şi noi am funcţionat ca cerc de studii fără niciun fel de deslegare.

PRESEDINTELE : Care au fost ideile care au stat la baza conferinţei Dvs. "armata de mâine" în legătură cu ceea ce interesează procesul actual ?

ACUZATUL STOICA : Da, chestiunea e simplă.

PRESEDINTELE : Să vedem cât e de simplă.

ACUZATUL STOICA : Incă nu se semnase Tratatul de Pace. Se făceau supozi ii. Stiam numai că Ungaria are dreptul să

 

aibe un efectiv de 36.000 oameni pentru paza granițelor și poliție internă. Atunci eu am spus așa : granițele României au 2800 km. toate deschise. Paza graniței nu o putem face noi cu armata regulată de 50 de divizii. Insăși în împrejurări de acestea, când se judecă lucrul acesta, totdeauna statele mari se scot din judecată, fiindcă ele nu se pun în aventur Statele mici pot face aceasta. Statele mari știu că dacă se mișcă, nasc un conflict cu alte state mari. Si atunci prima pr blemă care ni se punea nouă este să coordonăm frepturile Tratatului de Pace cu nevoile noastre. Tratatul de pace ce poate să spună. Să ne dea voie să avem de pildă 100.000.- de oameni efectiv. Dacă îmi dă voie să am 100.000.- de oameni efectiv, în orice caz țara românească are contingentul anual științific de 1% din populație. Deci țara românească are la 15-16 milioane - că noi nu știm bine cât avem - atunci când trebue să judecăm, când facem lucrările noastre, o să judecăm așa : Vrem să-i instruim pe toți ? Dacă vrem să-i instruim pe toți , cu ce trebue să jonglăm , cum am făcut în intervalul dintre cele două războie ori cu o micșorare a termenului activ sub drapel, ori cu concedii.

PRESEDINTELE : Cum se spune în planul acesta de organizare ? Va să zică conferința Dvs. n'a stat la baza organizării.

ACUZATUL STOICA : Este o adaptare cu nevoile noastre în legătură cu Tratatul de Pace, nu este o eludare.

PRESEDINTELE : Ce altă ideie a stat la bază ?

ACUZATUL STOICA : Nu știam nici ce arme se vor alege, nici care va fi forma războiului de mâine, poate că mâine să nu mai fie divizii de infanterie, ci divizii aeriene, deci trebuia să așteptăm învățătura dela marile armate.

PRESEDINTELE : Si ce altă ideie mai conținea această conferință ?

ACUZATUL STOICA : Aceasta era teza principală și ceream colaboratorilor mei, nu treceți dincolo, deoarece comisia de organizare a vrut să facă o împărțire de armată, pe corpuri, pe divizii.

PRESEDINTELE : Când au început să funcționeze regulat organizațiile județene ?

AXUZATUL STOICA : N'au început niciodată. Am dat două comunicate ca

să se facă cum am făcut şi noi.

PRESEDINTELE : Sunt documente şi unii acuzaţi au declarat că începuseră să funcţioneze cel puţin în 7 - 8 judeţe.

ACUZATUL STOICA : Să se înfiinţeze provizoriu, domnule Preşedinte, în vederea alegerilor.

PRESEDINTELE : Am văzut cum trebuie să fie. Dar funcţiona în frunte cu colonelul care conducea Tulcea. Cum se numeşte, îl cunoaşteţi ?

ACUZATUL STOICA : Nu . Cu Vechiul Regat era generalul Zorzor şi cu Ardealul generalul Barbu.

PRESEDINTELE : Va să zică funcţiona în mod provizoriu ?

ACUZATUL STOICA : Nu puteam comunica, la al doilea comunicat ne-a interzis dl. Mihalache.

PRESEDINTELE : Aţi avut p îndemnitate sub Antonescu ?

ACUZATUL STOICA : Da, am fost secretar general al Ministerului Inzestrării Armatei.

PRESEDINTELE : Aţi avut această calitate cu consimţământul dlui Maniu ?

ACUZATUL STOICA : Nici n'am primit locul până n'am primit consimţământul.

PRESEDINTELE :Care a fost obiectul conferinţei lui Ion Mihalache, care a fost ţinută la Dvs.în organizaţia militară în Aprilie 1947 şi ce îndemnuri a făcut Mihalache cu privire la activitatea membrilor organizaţiei militare ?

ACUZATUL STOICA : Dl. Mihalache a cenzurat pe dl. general Negrei, care persista să facem altceva decât ce cerea dl. Mihalache, adică ca să ne extindem pe ţară. Dl. Mihalache i-a spus :"Dle general, la armată Dvs. sunteţi general, eu sunt un simplu maior şi mă supun. La Partid, eu sunt general şi eu dau dispoziţiuni, aşa că trebue să primiţi".

PRESEDINTELE : Va să zică el îşi asuma conducerea organizaţiei militare ?

ACUZATUL STOICA : Pentru a doua oară.

Presedintele : Ce îndemnuri v'a făcut Mihalache cu privire la activitatea organizaţiei militare ?

ACUZATUL STOICA : Ne-a spus să nu pierdem vremea, căci nimeni nu se poate aştepta la răsplată, numai vârfurile vor avea răsplată şi să se ducă pe teren la circumscripţii, numai după activitatea de acolo se măsoară răsplata fiecăruia.

PRESEDINTELE : V'a spus ceva despre linia I-a ?

ACUZATUL STOICA : A fost în conversaţie cu Gheorghiu Ermil, eu nu eram de faţă, ştiu din auzite.

PRESEDINTELE : In legătură cu această recomandaţiune "pe linia I-a", în legătură cu armata, cu pregătirea armamentului şi echipamentului, ce vi-a zis ?

ACUZATUL STOICA : Domnule Preşedinte, deoarece adineoarea insistaţi şi eu nu înţelegeam ce vreţi să spuneţi, acum vreau să mă completez. Eu, în ipotezele pe care le făceam în acordarea nevoilor noastre cu Tratatul de Pace, pusesem şi chestiunea: dar dacă ne dă şi nouă foarte puţină armată, atunci ajungem la armata teritorială. Căci am mai avut noi cu companiile teritoriale (de oarece la noi n'a reuşit) dar care a reuşit este armata teritorială elveţiană, care dăinueşte de câteva sute de ani şi atunci dl. Mihalache în conferinţa d-sale, după conferinţa mea, a făcut câteva recomandări, sau cum zice el "figuri de stil".

PRESEDINTELE : Acum vă daţi seama că erau recomandări .

ACUZATUL STOICA : A spus că toată lumea rrebue în adevăr, ca şi noi, să avem ca în Elveţia, fiecare om cu echipamentul şi armamentul său. Cum este în Elveţia.

PRESEDINTELE : Să-l avem acasă. De ce ? Ca să răspundem oricând la o chemare ?

ACUZATUL STOICA : Mai mult nu ştiu.

PRESEDINTELE : Dar impresiunea Dvs. de atunci şi de acum, când v'a recomandat acest lucru ? Dacă mă trezesc eu mâine cu o mitralieră şi armamentul respectiv, ce-ai crede? Si pe lângă mine mai vine şi altul cu armament, ce impresie vă lasă Dvs ?

ACUZATUL STOICA :Impresia mea este că dl. Mihalache ne-a împins pe drumul de organizaţie politică şi că la rezistenţa noastră, noi ne pierdusem încrederea dlui Mihalache şi de aceea dsa îşi făcuse conducerea dsale şi făcea cercuri profesionale pe ţară, îndrumându-ne să mergem la circumscriăţii.

PRESEDINTELE : Nu v'a dat impresiunea de această camuflare cu scopul urmărit în această activitate de răsturnare prin violenţă a regimului ?

COLONELUL STOICA : Eu ştiu că dl. Mihalache în viaţa dsale politică..

PRESEDINTELE : Lăsaţi ce ştiţi Dvs., impresia Dvs.

ACUZ.COLONELUL STOICA : Dl. Mihalache nu mai avea încredere în noi şi

voia să ne împingă.

PRESEDINTELE : Nu vă întreb în legătură cu această chestiune, ca fiecare individ să aibă armă şi echipamentul acasă.

ACUZATUL COL. STOICA : A vrut să ne lase într'o nebuloasă, pentruca dsa să ne dirijeze cum vrea.

PRESEDINTELE : Dela cine primeaţi instrucţiuni referitoare la organizaţiunea militară, numai dela dl. Mihalache sau şi dela Maniu ?

ACUZATUL COL.STOICA : Noi nu primeam instrucţiuni de fapt, dl. Mihalache a intrat pe linia noastră, noi trebuia să lucrăm.

PRESEDINTELE : Mihalache ţi-a dat îndrumări, dar dela Maniu aţi primit instrucţiuni vreodată ? Aţi luat contact cu dl. Maniu de felul cum doreşte dl. Mihalache să conducă această organizaţie ?

ACUZATUL COL.STOICA : N'am înţeles că trebue să întreb pe dl. Maniu. L-am întrebat alte chestiuni de ordin politic .

PRESEDINTELE : Ion Mihalache a mai avut întrevederi separate cu diverşi ofiţeri cari făceau parte din această organizaţie militară, şi cu cine ?

ACUZATUL COL. STOICA : A avut cu generalul Gheorghieş, care i-a făcut şi un plan.

PRESEDINTELE : Ce plan ?

ACUZATUL COL.STOICA : De organizarea cercurilor profesionale pe ţară în sensul în care voia dl. Mihalache, a mai avut cu generalul Vasilescu Petre.

PRESEDINTELE : Si i-a prezentat şi generalul Vasilescu Petre asemenea lucruri ?

ACUZATUL COL. STOICA : Nu ştiu.

PRESEDINTELE : Alte personalităţi militare ?

ACUZATUL COL. STOICA : Cu generalul Gheorghiu Ermil.

Presedintele : A luat tot astfel contact ?

ACUZATUL COL.STOICA : Da, l-a chemat acolo.

PRESEDINTELE : Si ce i-a spus să facă, tot un plan ?

ACUZATUL COL. STOICA : Nu ştiu. In loc să vorbească cu aceşti ofiţeri prin noi şi în timp ce ne cenzura nouă comunicatele,în "Dreptatea" ziarul partidului, apăreau, cu toate că interveniserăm noi la "Dreptatea" să treacă prin noi, apăreau articole de doctrină militară, fără să treacă pe la noi, iar noi protestam degeaba. Prin urmare, ne trăgea pe linie moartă. Dl. Mihalache, în timp ce lucra cu nişte generali, nouă ne spunea să ne ducem la circum-

scripţiă, adică urmărea o disolvare a cercului de studii şi să rămână un cerc profesional politic.

PRESEDINTELE : Dar generalul rez. Negrei Gabriel ?

ACUZATUL COL. STOICA : Si el a luat parte tot în acest scop. Dl. general Negrei a spus că nu se poate să nu fie şi organizaţie politică.

PRESEDINTELE : Care a fost rezultatul îndemnurilor pe care vi le-a făcut acuzatul Mihalache, cu ocazia conferinţei ?

ACUZATUL COL. STOICA : A fost că marea majoritate a ofiţerilor s'au înscris la circumscripţii şi a făcut planul care îl vedeţi Dv.

PRESEDINTELE : Cine supraveghea activitatea cercurilor profesionale militare din partea lui Mihalache, în numele lui Mihalache ?

ACUZATUL COL. STOICA : Activitatea cercului profesional militar în numele lui Mihalache era supravegheată de Ing. Bunescu, Popescu Botoşani, amândoi secretari ai Organizaţiei politice a Capitalei, Prof. G.K. Constantinescu, vicepreşedinte al organizaţiei Capitalei şi care venea foarte frecvent pe la noi.-

PRESEDINTELE : Pe acuzatul Maniu l-aţi vizitat acasă şi în ce scop ?

ACUZATUL COL.STOICA : L-am vizitat în ultimele momente, adică prin Aprilie, fiindcă eu aveam o concepţie politică şi am vrut să mă verific. M'am dus frecvent, dar nu-l vedeam pe el, ci mă duceam pentrucă erau acolo mai mulţi băieţi.... mai spunea unul ceva, atul altceva ....

PRESEDINTELE : După redactarea acestui plan, după cele ce vedeţi că s'au petrecut tot timpul şi au apărut în acest dosar, recunoaşteţi că din îndemnul lui Mihalache aceste cercuri profesionale militare se transformaseră într'un fel de organizaţii secrete, subterane, prin modul cum lucrase acuzatul Mihalache ? Aţi mai răspuns de altfel la această chestiune, dar aş vrea s'o reinteraţi şi s'o precizaţi.-

ACUZATUL COL. STOICA : Eu îmi dau socoteală că dl. Mihalache vroia să facă acte de autoritate asupra noastră, că este "Seful" şi ca atare, după câte văd eu aci, a folosit prezenţa noastră ca un fel de etichetă pentru ca să-şi facă organizaţia politică tot de cercuri profesionale, înconjurându-ne pe noi, dar la firma publică a noastră.

Dl. Mihalache de fapt - pentrucă mi s'a pus întrebarea "dece a vrut să plece "?, nu este pentru prima oară când îşi abandonează ideile tocmai la mai.-
Dl. Mihalache a încercat în trecut cooperaţia şi când credea că a izbutit să facă cooperaţia, s'a adrest marilor industriaşi şi capitalişti sa s'o complecteze, şi atunci cooperaţia nu se mai chema cooperaţie când rezistam noi dictaturii Regelui Carol, împreună cu tot partidul în cap cu dl. Maniu, dl. Mihalache la un moment dat, când i s'a părut că pierde viitorul, a dat-o dracului de treabă şi s'a înscris şi el în Frontul Renaşterii : când noi preconizam să nu ne amestecăm în războiu cu Marile Puteri şi în special cu Rusia şi dl. Maniu înainta generalului Antonescu nişte memorii, pe care le-am avut şi eu în mână, în care arăta că nu e bine să trecem Prutul, dl. Mihalache ne secondează până la un punct, când deodată se face voluntar pe Frontul de Răsărit! Si atunci am zis: sigur că dl. Mihalache şi de data aceasta imaginează un plan de activitate şi apoi, dacă i se prezintă o ocazie ca să-şi pună pielea la adăpost în străinătate, lasă baltă aci planul, pleacă în străinătate fiindcă aci tot mai riscă ceva, în orice caz !

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi care era scopul acestei organizaţiuni cz caracter subversiv, ce intenţiuni avea Mihalache ?

ACUZATUL COL. STOICA : Nu cunosc. Eu nu mă pretez la nici un fel de acţiune subversivă şi la niciun fel de complot.

PRESEDINTELE : Dar nu v'aţi dat seama că vă atrage acolo unde nu trebuia să vă duceţi ?

ACUZATUL COL. STOICA : Mi.am dat seama numai că vrea să ne împingă, dar nu ne-am lăsat traşi, ci ne-am menţinut pe linia noastră.

PROCURORUL : Să precizeze acuzatul : atunci când se ducea o intensă propagandă pentru recrutarea a cât mai mulţi aderenţi în sânul partidului, se ducea numai printre ofiţerii de rezervă foşti în cadrul disponibil, sau şi pentru recrutarea ofiţerilor din cadrul activ ?

ACUZATUL COL. STOICA : Noi nu ne ocupăm cu niciun fel de recrutare. Noi făcusem apel la sectoare ca să ne trimită camarazii noştri politici din sectoarele lor. De altfel,

noi nici nu aveam calitatea să primim decât membri înscrişi în partid.

PRESEDINTELE : Dar spuneaţi că vă spunea acuzatul Penescu la un moment dat : "ce Dumnezeu ! nici 7-8000 de membri ?!

ACUZATUL COL. STOICA : Fiindcă Penescu nu ne înţelesese rostul. El era alături cu drumul.

PROCURORUL : Dar la întruniri s'a făcut vreodată această recomandaţie de către generalul Negrei, care prezida ?

ACUZATUL COL. STOICA : Noi, din cauză că nu puteam să aducem suficiente elemente, - aceasta este situaţia lui Stătescu, pe care l-am văzut aci - când am văzut că şefii de sectoare politice nu ne dau concursul să ne trimită pe ofiţerii înscrişi la ei, l-am pus pe Stătescu, pe care nu ştiu dacă ştiţi că este orb, lângă şeful de sector II Negru, ca să obţină fie direct, fie când se adunau şefii de circumscripţie, lista ofiţerilor de rezervă înscrişi în partid.-

PRESEDINTELE : Aşa dar, totuşi vă interesa această latură. Dar Dvs. personal, şa rezultă din dosar, făceaţi propagandă pentru înscrierea de membri şi la un momenz dat cereaţi ca ofiţerii activi înscrişi acolo să tragă cu ochiul la diferitele acte secrete!

ACUZATUL COL. STOICA : Nu aveam nici un fel de organă de propagandă.

PRESEDINTELE : Dar acolo, în interiorul cercului, este declaraţia Dvs. în dosar, în care spuneţi că cereaţi să se recruteze cât mai mulţi ofiţeri.-

ACUZATUL COL.STOICA : La început o făceau dl. general Negrei, care confundase cercul de studii cu o entitate politică. Dar pe urmă a renunţat şi dlui.

PRESEDINTELE : Dar cum este chestiunea cu îndemnul către ofiţerii activi ca să tragă cu ochiul prin hârtiile confidenţiale?

ACUZATUL COL. STOICA : N'a existat.

PRESEDINTELE : Va veni o declaraţie în care se va spune că aşa ai făcut dta propagandă.

ACUZATUL COL.STOICA : Nu se poate.

PROCURORUL : Parchetul are câteva chestiuni de urmărit : mi se pare că acuzatul este colonel de rezervă, a fost Secretar de Stat la Ministerul Inzestrării, deci discutăm în cunoştinţă de cauză. Parchetul nu este lămurit cu ce se ocupau cercurile profesionale militare.

ACUZATUL COL. STOICA : Cercurile profesionale militare aveau misiu-

nea să facă statute, programe de guvproecte de legi de guvernare etc.-

PROCURORUL : Existau în aceste cercuri profesionale militare sublocotenenţi, locotenenţi şi plutonieri ?

ACUZATUL COL. STOICA : Cred că existau vrei doi sublocotenenţi, dar nu activi, ci deblocaţi . Existau şi plotonieri.-

PROCURORUL : Cum putea Plot. Albu, Plot. Sanitar Hogialâc şi Slt. Walter să emane planuri de viitor pentru organizări şi guvernare ?

ACUZATUL COL. STOICA : Foarte simplu : tocmai ajunsesem noi la legea reangajaţilor, legea înaintărilor în armată şi a maiştrilor şi atunci aveam nevoie de colaborarea lor.

PROCURORUL : O altă întrebare : dacă cercurile profesionale militare au funcţionat după statutul vechiu din 1935 - 1936 sau după noile statute ?

ACUZATUL COL. STOICA : După statutele noastre . -

PROCURORUL : Rog să se consemneze .-

Ar putea să ne spună acuzatul când au luat fiinţă şi când s'au creiat aceste statute ?

ACUZATUL COL. STOICA : Au inceput dela începutul anului 1946. A fost un prim proect făcut de generalul Zorzor. Apii acest proect a fost modificat.

PROCURORUL : Care era ultima lui ediţie ?

ACUZATUL COL. STOICA : Ultima ediţie, după ce a trecut prin planul cercului, era aceea dela sfârşitul lui 1946 şi începutul lui 1947.

PROCURORUL : Rog să se consemneze .

O altă întrebare : să ne răs undă acuzatul ca specialist: Când un stat sau o organizaţie îşi creiază o unitate de forţe, dă voie presei să comunice organizaţiile pe care şi le creiază ?

ACUZATUL COL. STOICA : Dece mă întrebaţi pe mine ?

PROCURORUL :Aceasta vă explică dece "Dreptatea" v'a interzis să publicaţi cercurile profesionale militare.

ACUZATUL COL. STOICA : Noi am dat un comunicat în care spuneam : pe lângă organizaţiile judeţene, şeful organizaţiilor judeţene să destine pe un ofiţer superior care să-şi asume calitatea pe care am avut-o şi eu la Bucureşti, de a face un cerc profesional judeţean acolo ; când va face cercul profesional, va face alegerile.

PROCURORUL : Dacă aceştia din Bucureşti se ocupau cu legi şi legi-

 

fer ri , cu ce se ocupau cei din județe ?

ACUZATUL COL. STOICA : Vedeți, noi nu aveam specialiști. Dacă Dvs. ați fi avut la Cluj specialiști în drept și noi aveam lipsă aci de asemenea specialiști și aflam că la Cluj se g sesc, îi invitam aci. De asemenea dacă găseam vreunul din Aviație.sau dela marină și îl invitam aici.

PROCURORUL : Acuzatul să nu fugă de răspuns. Dela aceste cercuri profesionale sau secții din județe trebuiau să vină la București sau lucrau în județul respectiv ?

ACUZATUL COL. STOICA : Incă nu ne fixasem cum să lucrăm, pentrucă atunci nu atinsesem m car să ia ființă.

PROCURORUL : Mă mulțumesc cu răspunsul și voiu spune eu acuzatului .....voiu aduce acuzați care vor confirma existența a cel puțin 8 cercuri în 8 județe diferite.

ACUZATUL COL. STOICA : Provizorii, nu definitive.

PROCURORUL : Dvs. care ați fost omul de încredere ....spuneți-ne dacă aceste organizații sau cercuri profesionale au luat parte efectivă la alegerile din Noembrie 1946, dacă au adus vreo contribuție în aceste alegeri ?

ACUZATUL COL. STOICA : Să vedeți, la alegeri s'a întâmplat un feomen. Adică, marea majoritate a membrilor P.N.P., care trebuiau să se prezinte la localul de vot pentru supravegherea votului, s'au pomenit că nu au cărți de alegători. Si atunci, în ultimul moment, dl. secretar general Penescu a făcut apel și la noi, ca cei cari au cărți de alegători, să se ducă la birourile de alegeri și să fie acolo ca reprezentanți. Că atunci se căutau posesori de cărți de alegători. Nici eu nu aveam. Avea nevastă-mea , dar eu nu. Si atunci s'au dus vreo 7 inși.

PROCURORUL : Incă o întrebare : La întrunirile care se făceau, la începutul ședinței se făcea un fel de expubere asupra situației politice externe în cercul profesional ?

ACUZATUL COL. STOICA : Nu, lucruri de acestea nu se făceau. Se făcea altceva. Dl. Colonel Constantin Dumitrescu făcea un rezumat al emisiunilor de radio.

PROCURORUL : In noile statute era prevăzută și o secție informativă ?

ACUZATUL COL. STOICA : Era.

PROCURORUL : Vă rog. domnule Președinte, să se consemneze acest lucru. Poate să ne spună acuzatul cine era șeful acestei secțiuni informative ?

ACUZATUL COL. STOICA : La chestiunea aceasta vă răspund aşa simplu. Am vrut să-l numim întâi şi întâi pe dl. Ticuţă Mihăilescu, ca fost şef de stat major. El a spus : Am venit la Dvs. ca să mă orientez, dar nu sunt înscris în Partid. De altfel nici nu ne-am mai grăbit s'o facem comisiunea. A rămas în proiect. Trebuia înfiinţată până când va apare literatura militară străină cu învăţămintele trase din războiul actual de către marile armate. Ori, această literatură, cred că nici în străinătate nu este decât embrionară, poate o să apară peste 1-2 ani la ei şi peste 2-3 ani şi la noi. Si atunci o să fie nevoie de această comisiune. Ea trebuia să strângă material pentru celelalte două comisiuni.

PROCURORUL : Acuzatul a primit vreodată informaţiuni în plicuri secrete dela cei cu care lucrase în cercul profesional?

ACUZATUL COL. STOICA : Nu primeam nicio informaţie, că nu aveam ce face cu ea.

PRESEDINTELE : Atunci dece aveaţi nevoie de acest centru de informaţii, dece această denumire ?

ACUZATUL COL. STOICA : Era de documentare. Dlui a zis de informaţie, eu am zis de documentare, că aşa era scris.

PROCURORUL : Ce se promitea ofiţerilor din cadrul disponibil, inferiori, care erau cooptaţi în partidul Naţional-Tărănesc?

ACUZATUL COL, STOICA : Nu se promitea. A fost în manifestele de alegeri Noi am cerut, când se face pasagiul referitor la armată, să ne consulte şi pe noi. Dar nu au vrut să ne consulte şi a apărut un manifest sau poate mai multe şi între altele au spus că pe toţi ofiţerii deblocaţi îi reîncadrăm în armată. Mi se pare că este un manifest şi în dosar.

PROCURORUL : Acuzatul a avut dreptul să se supere când au apărut şi alte organizaţii. Dar s'a mai supărat odată, când a apărut organizaţia tineretului militar. Ar putea să ne spuie ceva în această privinţă ?

ACUZATUL COL. STOICA : A fost o şedinţă niţeluş mai furtunoasă la noi acolo, pentrucă plotonierul Albu şi cu vreo 2 inşi au fost acuzaţi în şedinţă că sunt agenţi acoperiţi din poliţie. Si îmi cereau mie să-i scoatem din secţia noastră. Eu am spus : cu atât mai bine .......

PRESEDINTELE : Lăsaţi acum aceasta.

ACUZATUL COL.STOICA : Si am zis; Să vie Albu încoace. Si când a venit, a spus : "am fost la tineret " Sus, la dlor, la secţia tineretului, unde era dl. Mituş Ionescu îşi făcuse şi dlui o secţie acolo.....Eu am spus cu ocazia aceasta: nu poţi să fi şi la tineret şi la noi şi dacă există un tineret militar, trebue să ştiu şi eu. Ce tineret militar puteam să'avem noi, când erau vreo 7 - 8 10 inşi deblocaţi acolo ?

Tineretul era tineretul universitar, eşit acum depe băncile şcolii. Dar aici nu mai e nădejde, s'a isprăvit. Si pe urmă nu mai ştiu ce s'a întâmplat cu acest tineret al dlui Mituş Ionescu. Si pe urmă dl. Albu a renunţat la tineret, dar n'a mai venit nici la noi.

PROCURORUL : Cine făcea legătura între cercul profesional şi organizaţiile studenţeşti ?

ACUZATUL COL. STOICA : Cerc profesional cu studenţii ....

PROCURORUL : Cu organizaţiile studenţeşti naţional_ţărăniste din facultăţi.

ACUZATUL COL.STOICA : Nu....., nu ştiu, nu avem legături din acestea. Era incompatibil. Ce legături să aibă un cerc de studii cu nişte studenţi de altă meserie ?

PROCURORUL : Il înştiinţez eu pe acuzat, că o făcea avocatul Mituş Ionescu.

ACUZATUL COL.STOICA : El era şeful tineretului.

PRESEDINTELE : Tineretului militar.

ACUZATUL COL. STOICA : Nu, al tineretului naţional ţărănist, din care Albu şi câţiva inşi făceau parte acolo.

AVOCATUL : Dl. colonel Stoica se înfăţişează ca un om moderat, ca un om care nu a avut viaţă bună în acel cerc profesional. Intreb, dacă pe aceeaş linie de gândire, de moderaţiune, se găsea şi dl. locot.col. Stătescu .

ACUZATUL COL.STOICA : Păi, natural. Dl. locot.col. Stătescu, care vă spun că este orb .....

PRESEDINTELE : Miop, nu orb.

ACUZATUL STOICA : Ziua, pe soarele cel mai mare, trebue să-l duci de braţ, ca să nu cadă. l a fost casierul nostru, pentrucă avea o poziţie materială mai bunicică şi a fost ataşat pe lângă sectorul II Negru, pentru ca , cu autoritatea lui să poată convinge pe membrii militari din P.N.T., din sectorul II Negru, ca să colaboreze cu noi aici la ....

AVOCATUL ......Intreb dacă s'a întâmplat , în viaţa agitată a acestui

cerc profesional, să aleagă conducerea tocmai în timpul alegerilor generale, şi atunci au trimis la circ. să facă propagandă ....

ACUZATUL COL.STOICA : Toţi membrii noştri care erau la circumscripţii, trebuiau să facă politică, la circumscripţie făceau politică.

PRESEDINTELE : Suspend şedinţa pentru 10 minute.

Sedinţa se redeschide la orele 22 .

PRESEDINTELE : In conformitate cu art. 98, domnule grefier, daţi cetire declaraţiilor care s'au făcut de către inculpaţi, pentru ca fiecare să ia cunoştinţă de ce au spus ceilalţi în lipsă.

(către acuzatul Ilie Lazăr ):
Domnule Lazăr, nu vă mai uitaţi în sală, altfel vă trimit la închisoare şi vă judec în prezenţă.
Tot timpul să staţi cu faţa aci. V'am atras atenţia asupra acestui lucru, la interogatoriu deasemenea.
(Grefierul începe să dea citire declaraţiilor făcute de inculpaţi la interogatoriu).

- Dl. Prim Grefier termină cetirea interogatoriilor acuzaţilor.

PRESEDINTELE : Numai o singură întrebare acuzatului Iuliu Maniu :
In declaraţia pe care aţi dat-o - şi am auzit din nou o declaraţie a acuzatului Mihalache - aţi contestat că aţi fi vrut să organizaţi un guvern în străinătate şi că nici n'aţi fi avut o convorbire cu vreo persoană oarecare dela o misiune străină în privinţa acestui guvern.

Găsim în dosarul documentelor la pagina 42 un aide-mémoire (Serdici a luat parte la această convorbire şi a făcut traducerea) şi ce spune acuzatul Maniu?

"Maniu exprimă apoi dlui Berry părerea că ar fi foarte avantajos dacă dsa ar putea proteja în străinătate un guvern român al rezistenţei contra unei întregi acţiuni periculoase neamului pe care o va iniţia de sigur guvernul comunist".

Acesta este un act care este corectat de Dvs., acuzatul Maniu şi chiar cuvântul acesta care era înainte "ar putea avea", aţi pus "ar putea proteja".

Totuşi, spre surprinderea noastră vedem că spune acuzatul Maniu : Corecturile din text sunt ale mele, dar conţinutul nu corespunde total ideilor mele, deşi nu l-am putut exprima eu cu nicio ocazie. Cum este posibil să fac o corectură într'un text, pe care , pe urmă să nu mi-l însuşesc ? Care ideie nu este a mea ? Ce vreţi să exprimaţi aci ?
Recunoaşteţti această convorbire cu Berry ?

ACUZATUL MANIU : Recunosc.

PRESEDINTELE : Va să zică i-aţi spus despre acest guvern ?

ACUZATUL MANIU : Nu.

PRESEDINTELE : Atunci pentruce aţi făcut această corectură, în care arătaţi "a proteja un guvern român în străinătate".

ACUZATUL MANIU : Eu v'aş ruga respectuos să ordonaţi să fiu audiat la cele 9 puncte de acuzaţie precizate de dl. Procuror contra mea.

PRESEDINTELE : Toate punctele au fost elucidate prin interogatoriul cu cele vreo 60 de întrebări pe care vi le-am făcut.

ACUZATUL MANIU : Nu m'aţi lăsat să spun.....

PRESEDINTELE : Iarăşi începeţi cu divagaţiuni şi aţi văzut şi azi dimineaţă, n'am înţeles să dau voie la altceva decât să răspundeţi interogatoriului. Dvs. fugiţi de răspundere .

Dle grefier, arată acuzatului că a făcut această corectură şi este scrisul dânsului. Spuneţi dacă recunoaşteţi sau nu această corectură.

ACUZATUL MANIU : Aide-memoire-ul nu l-am făcut eu.

PRESEDINTELE : Recunoaşteţi această corectură ?

ACUZATUL MANIU : Recunosc.

PRESEDINTELE : Va să zică aţi făcut corectura. Nu eraţi un simplu tipograf, care în loc de a aţi pus e. O corectură a unei lucrări care o fac, înseamnă că această lucrare îmi este însuşită mie personal. Si atunci fac corectura numai în acest fel. Fiindcă nu avea niciun rost să schimbaţi sensul cuvintelor, să adăugaţi "aproteja" în loc de "a forma".

ACUZATUL MANIU :DomnuleP resedinte, repet rugarea adresată azi simineaţă să fiu audiat punct cu punct privitor la cele 9 puncte de acuzare.

PRESEDINTELE : Va să zică fugiţi şi de data aceasta de a da răspuns.

ACUZATUL MANIU : Dau răspunsul imediat, dar dacă contra cuiva sunt ridicate 9 puncte de acuzaţie ......

PRESEDINTELE : Pentru 9 puncte de acuzaţie v'am pus 60 de întrebări

299

şi de toate întrebările aţi căutat să fugiţi aşa.

ACUZATUL MANIU : Nu m'aţi lăsat.

PRESEDINTELE : Nu v'am lăsat ? Slavă Domnului, aţi dat o declaraţie de vreo 8 pagini. D-lor au scris peste 30 de pagini.

ACUZATUL MANIU : Nu m'aţi lăsat să expun lucrurile, de aceea este caz de nulitate.

PRESEDINTELE : Lăsaţi aceste chestiuni de nulitate. Acuzatul Serdici recunoaşte acest aide-mémoire ?

ACUZATUL SERDICI : Repet ceea ce am spus la confruntare: Dl. Maniu la dl. Berry a vorbit de această chestiune în felul următor :

PRESEDINTELE : Cine a făcur aceasta ?

ACUZATUL SERDICI :Cine a scris-o la maşină nu ştiu. Corecturile sunt de mâna dlui Maniu.

La Dl. Berry dl. Maniu a spus : Aş fi putut façe oricând un guvern de rezistenţă. N'am voit să-l fac. Dacă l-aş face acum, ce poziţie luaţi Dvs. faţă de această posibilitate ?

PRESEDINTELE : Recunoaşteţi că aţi spus aşa ?

ACUZATUL MANIU : Recunosc că conversaţia a fost în jurul acestei chestiuni.

PRESEDINTELE : Scrieţi , dle Prim Grefier : "Recunosc că în cursul convorbirilor cu dl. Berry, i-am spus că oricând aş fi putut constitui un guvern în străinătate şi că n'am făcut-o, însă dacă l-aş constitui, care ar fi poziţia Americii faţă de această situaţiune?".

ACUZATUL MANIU : Este o conversaţie cu totul normală şi obligatorie pentru un om care conduce un partid.

PRESEDINTELE : Aţi declarat totuşi astăzi, că nici prin gând nu v'ar fi trecut, că ar fi un act de nebunie gândul creerii unui guvern român în străinătate.

ACUZATUL MANIU : Conţinutul adevărat al acestei conversaţii în jurul acestei chestiuni a fost aşa :

Vorbind despre mai multe lucruri, evident i-am spus : Dle Ministru, eu aş fi putut face un guvern de rezistenţă în străinătate, însă totdeauna am fost contra şi nu vreau să-l fac. Insă sunt prieteni cari mă învinuesc, îmi fac un punct de acuzare că nu fac acest guvern , deşi l-aş putea face.

Atunci vă rog pe Dvs. să-mi spuneţi : In caz dacă aş subversa ideia unui guvern de natura aceasta, ce atitudine ar avea guvernul dtale ?

 

Dacă Dvs. din aceasta nu scoateţi adevărul că într'adevăr eu n'am vrut acest guvern , că formarea acestui guvern niciodată nu s'a discutat în conducerea de partid, că n'am vorbit de această chestiune ca o problemă concretă, nu mai stiu care este adevărul.

PRESEDINTELE : Poftiţi staţi jos.

Acuzatul Serdici recunoaşte procesul verbal de confruntare ?

ACUZATUL SERDICI : Da

GREFIERUL : Ce a răspuns dl. Berry ?

ACUZATUL MANIU : Că va cere informaţii dela guvernul său. Totodată daţi-mi voie să repet dorinţa să fiu audiat la fiecare punct de acuzare .

PRESEDINTELE : V'am făcut 60 de întrebări asupra celor 9 capete de acuzare. Cred că este suficient.

ACUZATUL MANIU :Rog să fiu ascultat punct cu punct ca să pot pune problemele logic şi sistematic.

PRESEDINTELE : Acuzatul Mihalache, n'am elucidat chestiunea armelor. Recunoaşteţi că s'au găsit două arme la Dvs, o armă de vânătoare şi un Browning ?

ACUZATUL MIHALACHE : Vă mulţumesc că m'aţi întrebat, fiindcă nimeni până astăzi nu m'a întrebat şi am aflat din rechizitoriu Aş fi dat următorul răspuns : adresaţi-vă organelor dela Câmpulung, cărora le-am trimis permisele spre preschimbare încă din Mai sau Iunie.

PRESEDINTELE : Aveaţi permise de port-armă ?

ACUZATUL MIHALACHE : Aveam permise de port armă de anul trecut valabile până anul acesta.

PRESEDINTELE : Va să zică : "Recunosc că s'au găsit o armă de vânătoare şi un Browning pentru care aveam permise de port armă valabile pe anul 1946 , pe care le-am trimis spre preschimbare prin societatea de vânătoare"Ţintaşul" din Topoloveni, al cărui membru sunt."

Care din acuzaţi are de pus vreo întrebare ?

ACUZATUL STATESCU : Dle Preşedinte, vă rog întrebaţi pe dl. colonel Stoica, dacă dsa ştie că eu aş fi luat parte sub orice formă la elaborarea planului de care vorbeşte rechizitoriul.

ACUZATUL COL. STOICA : Nu ştiu dacă a luat sau n'a luat parte, fiindcă nu ştiu când s'a elaborat.

ACUZATUL ILIE LAZAR: Dle Preşedinte, vreau să întreb pe dl. Preşedinte Maniu......

PRESEDINTELE : Acuzatul Maniu; aici nu este preşedinte.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Pentru mine este tot presedinte, dați-mi voie să-i spun așa.

PRESEDINTELE : Nu. Dacă nu, stați jos. Aici este acuzatul Maniu. Vorbiți juridicește.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Dl coacuzat Maniu, în timpul instrucțiunii, a afirmat că s'a întâlnit cu mine la 13 Iulie la orele 9 în casa dlui Jovin. Coacuzatul Maniu greșește, fiindcă nu ne-am întâlnit acolo.

PRESEDINTELE : Care este întrebarea ? Dvs. dați răspunsul.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Noi ne-am întâlnit în casa verișoarei d-sale, dna Ionescu.

ACUZATUL MANIU : Ai dreptate.

PRESEDINTELE : A declarat acuzatul Maniu astăzi că te-a întâlnit în casa Dnei Ionescu.

ACUZATUL ILIE LAZAR : In declarațiile dsale dela dosar.spune că mi s'a oferit să fac parte din guvernul Sănătescu. Ori, mi s'a oferit să fac parte din guvernul Sănătescu Este adevărat ?

ACUZATUL IULIU MANIU : Dar este adevărat.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Intr'o altă declarație, coacuzatul Maniu spune că în întâlnirea dela dna Ionescu mi-ar fi dat însărcinarea să studiez în străinătate problemele muncitorești. Ori, în acea conversație de cinci minute n'a fost nicio discuție între noi.

ACUZATUL IULIU MANIU : In punctul acesta nu are dreptate fratele Ilie, fiindcă într'adevăr intenția mea în ceea ce-l privește, a fost între altele și ca să studieze problemele muncitorești și să-mi raporteze.-

ACUZATUL ILIE LAZAR : In declarația coacuzatului Iuliu Maniu, spre marele meu regret, spune că noi am discutat despre anumite roluri ce urma să am, de informație în străinătate. Eu contest acest lucru.-

ACUZATUL IULIU MANIU : Eu îmi mențin declarația asupra rolului fiecăruia pe care îl trimiteam.

ACUZATUL PENESCU : Rog să întrebați pe dl. colonel Stoica, dacă cu ocazia alegerilor am făcut eu acea observație că la secția militară ar fi trebuit să fie 7-8000 membri ?

ACUZATUL STOICA : Erau aproape alegerile parlamentare și atunci eu am reproșat că nu s'a pus niciun militar pe nicio listă în vreun județ. Atunci, în legătură cu aceste alegeri mi-a spus dl. Penescu că suntem prea puțini și că am fi putut să fim vreo 7-8000.-

ACUZATUL ILIE LAZAR : Il întreb pe coacuzatul Serdici atunci când am fost la dsa la masă am fost chemat la telefon de coacuzatul Iuliu Maniu dela Sibiu, întâiu la casa mea şi apoi mi s'a dat legătura la dl. Serdici ; dl. Maniu nu-şi aduce aminte dacă într'adevăr am vorbit sau nu; eu îl rog pe dl. Serdici să spună care este realitatea.

ACUZATUL SERDICI : Imi reamintesc că acuzatul Iuliu Maniu l-a chemat la telefon pe Ilie Lazăr, invitându-l la Sibiu.

ACUZATUL MIHALACHE : Am de us două întrebări coacuzatului col.Stoica: Intâi, dacă organizaţia profesională a ofiţerilor din Bucureşti se încadrează sau nu în organizaţia Capitalei, până în ultimul timp.

ACUZATUL COLONEL STOICA : Dl. Mihalache a vrut să ne incadreze în organizaţia Bucureşti, iar noi ne socoteam cerc de studii.

PRESEDINTELE : Vă rog să răspundeţi exact la întrebări, prin da sau nu.

ACUZATUL COLONEL STOICA: Precis sau complect, nu ne-am încadrat.

ACUZATUL MIHALACHE : Prin urmare, iau act că nu cădeau în disciplina şi răspunderea mea.-

A doua întrebare : dacă dl. colonel Stoica, în rezumatul conferinţei, pe care mi l-a făcut - căci la conferinţă n'am asistat - a recunoscut la interogator că dsa este acela care a întrebuinţat fraza "în Elveţia fiecare are raniţa şi puşca acasă " ?

ACUZATUL COL. STOICA : In conferinţa mea, despre care am spus că este un extras din lucrarea lui Hârzău .....

PRESEDINTELE : Lasă conferinţa. Dta ai spus astăzi că acuzatul Mihalache a spus că fiecare cetăţean trebue să aibă arma şi raniţa în casă.

ACUZATUL COL.STOICA : Eu am expus cum este în Elveţia armata teritorială. Coacuzatul Mihalache, la confruntare, a arătat că expresia era a lui şi că o făcuse ca o figură de stil. Prin urmare, eu îmi menţin declaraţia de astăzi.-

ACUZATUL MIHALACHE : Altă întrebare : Il întreb pe dl. Maniu dacă a discutat cu mine vreodată vreun program de activitate pentru activitatea în afară. -

PRESEDINTELE : Când ? In momentul plecării ?

ACUZATUL MIHALACHE : Nu. Mai înainte, în vederea plecării. Dacă la stăruinţa mea am discutat vreun program de activitate în afară, cu excepţia pe care am recunoscut-o şi eu ?

ACUZATUL IULIU MANIU : N'am discutat niciodată cu Mihalache aşa ceva.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă a fost vorba vreodată în discuţiile cu

mine, de plecarea unui grup cu mine ?

ACUZATUL IULIU MANIU : Nu.-

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă este adevărat că eu i-am spus dlui Maniu că nu înţeleg să iau cu mine nici măcar un secretar ?

ACUZATUL IULIU MANIU : Adevărat .-

ACUZATUL MIHALACHE : Acum îl întreb pe dl. Serdici : întrucât suntem amândoi acuzaţi de aceleaşi capete de acuzare, organizare de servicii de informaţii şi spionaj, eu nu ştiu decât numai despre un serviciu de informaţii, condus de dl. Serdici, de aceea îl întreb : am avut vreun amestec în acest serviciu ?

ACUZATUL SERDICI : Fac o rectificare : n'am avut un serviciu de informaţii, ci am avut un serviciu de presă, în care acuzatul Mihalache n'a avut niciun amestec.-

ACUZATUL MIHALACHE : Ce indicaţiuni i-am dat eu asupra lui Cârjă când i l-am trimis ?

PRESEDINTELE : La această întrebare i s'a răspuns : Altă întrebare?

ACUZATUL MIHALACHE : Sunt 3-4 puncte de acuzare esenţiale, la care eu n'am fost întrebat. Cred că ar fi cazul să dau lămuriri......

PRESEDINTELE : Le veţi da în cursul apărării.

ACUZATUL MANIU : Vă rog să întrebaţi pe dl. Mihalache dacă am discutat noi vreodată, fie personal amândoi, fie în vreo şedinţă, despre anumite organizatiuni secrete, subterane şi dacă este adevărat sau ba, că întotdeauna în şedinţe şi conversaţii particulare, am spus tuturor celor de faţă şi mai ales celor cari intrau în partid, că eu nu admit organizatiuni secrete, că noi suntem un partid de masse şi prin urmare nu avem nevoie de organizaţiuni secrete ?

ACUZATUL MIHALACHE : Este adevărat.- De altfel nici nu era nevoie, pentrucă era un lucru elementar pentru un partid cu o vechime de 100 de ani în Ardeal şi 30 de ani în Vechiul Regat.- Tin să adaog că în a optzecia sau a nouăzecia zi, la Siguranţă fiind, am descoperit că sunt membru al unui complot, pe baza unei minute şi a unui memorandum, de care n'am auzit niciodată. -

PRESEDINTELE : Lăsaţi aceste chestiuni, asupra cărora aţi discutat destul.

ACUZATUL MIHALACHE : N'am vorbit de loc despre aceste puncte, care sunt esenţiale.

PRESEDINTELE : Acuzatul Camil Demetrescu, ce întrebare aveţi ?

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : Vreau să fac o adăugire: Eu am spus că am

dus acte unui funcţionar al Ministerului de Externe şi am fost contrazis de către dl. acuzator public. imi menţin afirmaţia, pentrucă dl. Pogoneanu a fost încă în cadr le Ministerului timp de un an.-

PRESEDINTELE : Nu facem polemică aci. Acestea sunt chestiuni care le veţi pune în cadrul apărării.-

AVOCATUL acuzatului C. Demetrescu : Acuzatul Camil Demetrescu vrea să întrebe pe acuzatul Pogoneanu, dacă a mai fost functionar încă un an după ce a fost pus în disponibilitate.-

PRESEDINTELE : Faceţi o cererere şi cereţi relaţiuni dela Ministerul de Externe în această privinţă, fiindcă declaraţia unui acuzat nu este suficientă.

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : Fac o întrebare colectivă acuzatului Pogoneanu, Styrcea şi Roiu să spună dacă eu eram acela care descifram cifrele ?

PRESEDINTELE : In legătură cu ce această întrebare ?

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : in legătură cu calitatea mea.-

PRESEDINTELE : Nu are niciun rost.-

ACUZATUL C. DEMETRESCU : Vreau să spună acuzatul Styrcea dacă a cunoscut tratativele mele cu cei doi ofiţeri americani?

ACUZATUL STYRCEA : După cunoştinţa mea este imposibil să cunosc.

PRESEDINTELE : Acuzatul Roiu ce întrebare are de pus ?

ACUZATUL ROIU : Să precizeze că în nici un caz n'am sustras blanchete de paşaport.

PRESEDINTELE : Este elucidată această chestiune.

ACUZATUL ROIU : Aş vrea să fie întrebat Pogoneanu dacă avea vizite repetate la americani.

ACUZATUL POGONEANU : Nu, această declaraţie pe care am găsit-o printre cele făcute la instrucţie, o atribui unei confuziuni. Eu am expediat în străinătate, prin bunele oficii ale prietenilor mei din misiunea americană, cuprinsul dosarului meu despre 23.August 1944.

ACUZATUL ROIU : Să fie precizată această întrebare. Tot pentru acuzatul Pogoneanu să fie întrebat dacă ştie ce acte au fost sustrase de dsa în legătură cu procesul fondului din străinătate.

PRESEDINTELE : Cum e chestiunea ?

ACUZATUL POGONEANU : Am trimis dlui Oprişan mai multe acte. Este răspunderea mea, din cele pe care mi le-a furnizat dl. Roiu. El mi.a furnizat copii din Monitorul Oficial cu sentinţa dată împotriva dlui Cretzianu. Ce am trimis eu este o altă chestiune.

PRESEDINTELE : Acuzatul Niculescu Buzeşti, ce întrebare aveţi de pus?

ACUZATUL R. NICULESCU BUZEŞTI :Intrucât dl. Styrcea a contestat declaraţia citită ce nu este în clar....

PRESEDINTELE : Nu a contestat toată declaraţia, numai un început.

STYRCEA : Aş vrea să o citesc, de oarece a citit-o atât de repede dl. grefier, încât n'am înţeles-o.

PRESEDINTELE : Nimeni nu este de vină dacă aţi venit cu chestiuni pe care să nu le înţeleagă grefierul.

ACUZATUL NICULESCU BUZESTI : Aş vrea să-l întrebaţi pe dl. Styrcea cum apreciază dsa prezenţa sa la convorbiri în palatul Stirbey, din punct de vedere al proporţiei de timp.

ACUZATUL STYRCEA : Am şi spus-o, cu 10% aproximativ.

PRESEDINTELE : Acuzatul Styrcea a declarat că aţi făcut serviciul de păzitor.

ACUZATUL STYRCEA : Termenul meu a fost de portar agent.

ACUZATUL NICULESCU BUZESTI : Rog întrebaţi pe dl. Mocsony Styrcea dacă eu am avut cunoştinţă de textul documentelor intitulate "Minută", "Memorandum".

ACUZATUL STYRCEA : După cunoştinţa mea nu cred că a luat parte la minută şi memorandum. Dacă dsa nu le-a comunicat acest lucru, atunci este exclus, de oarece eram singurii în ţară care le cunoştea .

ACUZATUL NICULESCU BUZEŞTI : Această întrebare o voiu pune şi dlui Pogoneanu, dar vreau să termin cu dl. Styrcea.

PRESEDINTELE : Nu este permis acuzatului să se plimbe cu documentele pe care să e citească.

ACUZATUL NICULESCU BUZESTI : Nu ştiam, cu o a doua ocazie aşa voiu face. Dacă are cunoştinţă Styrcea că fratele meu s'ar fi gândit să-mi rezerve vreun rol în ensul în care se vorbeste în minută şi memorandum.

PRESEDINTELE : Sunteţi acuzat de aceasta ?

ACUZATUL NICULESCU BUZESTI : Sunt acuzat de complicitate la complot.

PRESEDINTELE : Aceasta este altceva.

ACUZATUL NICULESCU BUZESTI : Spre deosebire de ceilalţi acuzaţi, la mine se face un capăt de acuzare aparte de complicitate la complot, fără să se spună despre ea, pe când la ceilalţi se spune că prin aceea că.

ACUZATUL STYRCEA : Dl. Niculescu Buzeşti Grigore mi-a spus categoric şi hotărît că nu înţelege să amestece pe fratele său pentru nimic în lume în această chestiune şi de aceea dsa trebue să plece la Reşita şi să nu mai aibe contact cu nimeni.

PROC.STANCIU : S'a făcut o omisiune de importanţă capitală. Din

declarația acuzatului Penescu a fost omis următorul lucru, că la controlul care l-a făcut dsa după dispariția a doi oameni dela Bùroul Presei, a găsit documente cu stampila "Sarmisegetuza" și aceasta a fost omis dìn declarație.

PRESEDINTELE : Instanța își aduce aminte și recunoaște.

ACUZATUL PENESCU : La anchetă am spus cu antetul "Sarmisegetuza".

PRESEDINTELE : (către grefier) Complectați declarația.

GREFIERUL : Este scrisă, poate am sărit, să citesc.

PROCURORUL STANCIU : Dle Președinte, dacă îmi permiteți un supliment de interogatoriu acuzatului Serdici, de oarece s'au omis o serie de lucruri. Aș întreba pe acuzatul Serdici, cui și din ordinul cui a dus planul de organizare militară pe care l-a primit dela colonelul Stoica ? Repet insistent această întrebare.

ACUZATUL SERDICI : Voiu declara acelaș lucru care l-am declarat azi dimineață și ce am declarat la confruntarea cu dl. Maniu la 22 Septembrie 1947.

PROCURORUL : La pagina 77 din dosar a recunoscut acuzatul Maniu fa tul de a fi înmânat un astfel de plan, pe care aci nu l-a mai recunoscut. Vă rog să se cerceteze și să se consemneze.

PRESEDINTELE : (controlează dosarul). Acuzat Serdici, ce aveți de spus ?

ACUZATUL SERDICI : Când dl. colonel Stoica mi-a adus actul acela....

PRESEDINTELE : (citește din dosarul Serdici la agina 77. La 22 Septembrie se încheie un proces de confruntare pe car Iuliu Maniu fiind interogat spune : îmi amintesc că am primit un plan dela colonelul Stoica .......) .

PROCURORUL : Cum a fost prezentat buletinul informativ referitor la cele petrecute la 8 Noembrie 1945, așa cum ele au fost petrecute, sau tendențios întocmite ? Să ne răspundă Serdici.

ACUZATUL SERDICI : Relativ la articolul referitor la 8 Noembrie, nu am de spus decât atât că Bani Ghica care a participat la manifestație, mi -a dat dimineața un mic raport. Asupra manifestației nu am reținut ce a scris acolo. Raportul prezenta un punct de vedere a lui Bani Ghica și nu al guvernului. Eu recunosc că articolul a putut fi tendențios.

PROCURORUL STANCIU : Am întrebat tot pe acuzatul Serdici dacă știe

ce calitate avea Ghițulescu dela Ministerul Agriculturii, care i-a dat documentul despre reforma agrară. Era funcționar al Ministerului ?-

ACUZATUL SERDICI : Era funcționar al Ministerului, însă datele erau publicate.

PROCURORUL STANCIU : N'am întrebat decât despre calitate.

ACUZATUL SERDICI : Este director .

PROCURORUL STANCIU : Ce calitate avea Gheorghe Țancu, dela care s'au primit datele referitoare la convenția cunoscută?

ACUZATUL SERDICI : Când mi-a adus datele din proprie inițiativă, mi-a spus că era director la Ministerul Industriei și Comerțului.

PROCURORUL STANCIU : Să se consemneze . Tot acuzatul Serdici să facă un proces de memorie. Dacă își aduce aminte dacă la întrevederea avută de acuzatul Maniu cu miniștrii Hallman și Berry, le-a spus că nu luptă numai pentru România, ci și pentru Anglia și America ?

ACUZATUL SERDICI : Dl. Maniu a folosit această frază. Nu lupt numai pentru România, ci și pentru Anglia și America.

PROCURORUL : Ce a spus el pentru Vișoianu, care se afla la Frankfurt L-a rugat pe Berry să faciliteze plecarea din Frankfurt a lui Vișoianu, care îl informase că a rămas la Frankfurt ?

PRESEDINTELE : Despre care a pretins că nici nu știa că a plecat.

PROCURORUL STANCIU : Ce declarație a făcut acuzatul Maniu ziaristului Lawrence ?

ACUZATUL SERDICI : Din interview-ul destul de lung dat de dl. Maniu ziaristului dela New York Times......

PROCURORUL STANCIU : Mi-ați permite să citesc o frază?: a afirmat acuzatul Maniu, că România este singura stâncă, că Anglia și America trebue să ajute România ca această stâncă să nu fie prăvălită și ca să facă întărituri pe malul Mării Negre la Constanța și Varna.

ACUZATUL SERDICI : Așa este. Este perfect adevărat. Mi-am însușit textul dlui Procuror. Dl. Maniu a declarat că Anglia și America trebue să ajute România, care este singura stâncă de rezistență și că Rușii fac întărituri pe Malul Mării Negre.

PRESEDINTELE : Mai aveți vreo întrebare.

PROCURORUL STANCIU : Nu știu dacă nu cumva abuzez de răbdarea Dvs. Aș dori să se vadă în dosarul Mihalache, la confrun-

tarea care a avut loc între acuzatul Stoica Stefan, el şi generalul Stoica Grigore, referitor la îndrumarea organizaţiilor militare unde acuzatul Stoica confirma că a primit instrucţiuni speciale de a îndruma pe linie agresivă de luptă toate organizaţiile militare. Sau dacă nu este suficient să lăsăm mărturia generalului Stoica.

PRESEDINTELE : Să vină generalul Stoica mâine ca martor şi apoi vom vedea.

ACUZATUL MANIU : Domnule prezident .....

AVOCATUL MANOLESCU : Numai două lucruri pe care vreau să le reţin şi să verifice dl. grefier, dacă au fost consemnate. Pentrucă aşa cum s'au citit depoziţiile, rezultă că s'au omis şi sunt esenţiale pentru clientul meu, dl. Carandino. Dl. Mihalache a artat că dl. Carandino este membru de drept în delegaţia permanentă, ca director al ziarului "Dreptatea". Iar dl. Penescu a relatat pe larg conversaţia avută cu dl. Carandino spre şi la Tămădău, în legătură cu motivele plecării şi a reamintit dl. Penescu, că dl. Carandino a spus că a vrut să plece şi mai înainte cu un an, pe la Constanţa, şi că va căuta să se descurce în străinătate făcând gazetărie, iar soţia d-lui teatru, arătând că în această conversaţie nu a fost nici pe departe vorba de vreo misiune . Da ?

ACUZATUL PENESCU : Da,domnule.

AVOCATUL NICOLAU : Vă rog să binevoiţi a luà act de declaraţia făcută de acuzatul Styrcea, cu privire la depoziţia făcută oral în faţa Dvs.că li-a menţinut declaraţiile făcute la anchetă, nefăcând decât să le repete şi să le confirme. Or,depòziţia dsale nu a avut decât darul să restabilească lucrurile, care sunt în sprijinul unui adevăr pe care îl căutăm cu toţii.....

UN AVOCAT : Acuzatul Roiu, la întrebarea care i s'a pus, a spus că cheia dela dulapul dlui Pogoneanu o ţinea Camil Demetrescu. Vă rog, domnule Preşedinte, să-l întrebaţi pe avocatul Pogoneanu, cine ţinea cheia şi dacă a fost vreodată la acuzatul Camil Demetrescu.

ACUZATUL POGONEANU : Cheia oţineam eu, niciodată Camil Demetrescu.

PRESEDINTELE : Si pe urmă ?

ACUZATUL POGONEANU : Cred că dl. Roiu.

ACUZATUL ROIU : Niciodată nu am ţinut această cheie, care a fost

tot timpul la dl. Camil Demetrescu. A fost și la Ugir, și la Minister.... De altfel așa se și explică, că nu cunosc conținutul acestei arhive. N'o cunosc.

ACUZATUL MANIU : Vă rog, domnule Prezident, să-l întrebați pe dl. Serdici, dacă interview-ul, așa numitul interview, a fost un interview obișnuit și regulat, cum se dau la gazetari, sau nu.

ACUZATUL SERDICI : Nu înţeleg bine sensul întrebării.

PRESEDINTELE : Dacă a fost un interview obișnuit .....

ACUZATUL SERDICI : Dl. Lawrence a venit însoțit de dl. Liviu Nasta, reprezentantul din București, a stat 4 ceasuri, punea întrebări și dl. Maniu răspundea. Precis a stat 3.1/2 ore.

PRESEDINTELE : (dictând grefierului). Acuzatul Serdici răspunde că corespondentul a venit împreună cu dl. Liviu Nasta, a stat 4 ore cu acuzatul Iulțu Maniu, corespondentul întreba, iar acuzatul Iuliu Maniu răspundea..

ACUZATUL SERDICI : Corespondentul i-a arătat dlui Maniu ce dorește să știe. A spus : pentruca să nu pierdem vremea, domnule Maniu, vă spun numai care este dorința mea în general și vă rog pe Dvs. să faceți un tur de orizont asupra situației politice din România.

ACUZATUL MANIU : Să precizez, interview-ul se dă la gazetari - interview-ul într'adevăr numit așa - în felul următor: gazetarul pune întrebări în scris și respectivul intervievat răspunde tot în scris. Aceasta se numește un interview. Or, cu dl. respectiv nu am avut un schimb de interview......

PRESEDINTELE : Dar ați stat 4 ore. ...

ACUZATUL MANIU : Nu e exact.

PRESEDINTELE : Nu e exact căați stat 4 ore sau 3.1/2 ore ?

ACUZATUL MANIU : Gazetarul avea la mine oră la 3.1/2. Eu întretimp am avut o altă întâlnire foarte importantă, așa că nu m'am putut duce. M'am dus după 3 ore și gazetarul m'a așteptat acolo. Iar până atunci a stat de vorbă cu dl. Serdici. Eu am stat de vorbă cu el un ceas, în nici un caz mai mult.

PRESEDINTELE : Si cum îi ziceți Dvs.? O discuție amicală ?

ACUZATUL MANIU : Un schimb de idei. O examinare a situației prin conversație, nu un interview fixat.
Dece e important aceasta ? Pentrucă interview-ul l-a

făcut dl. Serdici la avans. Şi apoi, eu l-am însărcinat pe dl. Serdici ca să revizuiască ceea ce a scri respectivul gazetar. Eu nu l-am revizuit, aşa că interview-ul....aşa că conversaţia nu a eşit exact aşa ci cu anumite schimbări pe care era dator dl. Serdici să le repare. Şi e absolut inexact că am vorbit de chestiunea înarmărilor la Marea Neagră. Nu am vorbit de asemenea chestiuni.

ACUZATUL NICULESCU BUZEŞTI : In chestiunea aceasta nu mă rabd inima să nu arăt o neînţelegere care rezultă din faptul că dl. Maniu .....

PRESEDINTELE : Stai jos.

Şedinţa următoare mâine dimineaţă , la ora 8,30

---

Ziua a 4-a

1 Noembrie 1947

Sedinta de dimineata.

PRESEDINTELE: Să fie întrodus martorul general de rezervă Grigore Stoica.

ACUZ.MANIU: Domnule Preşedinte...

AVOCATUL...: Domnule preşedinte, suntem la faza când e cazul să propunem excepţiuni procedurale. S'au terminat interogatoriile...

PRESEDINTELE: Ce anume ? Să rămână martorul afară.

AVOCATUL...: Incă înainte de începerea desbaterilor, printr'o cerere înaintată Dvs. am solicitat ca dosarul "Sumanelor Negre" să fie adus.

PRESEDINTELE: Am trimis maşina după el, vine în 5 minute.

ACUZ.MIHALACHE: Domnule Preşedinte, o cerere de acte. In virtutea puterilor Dvs. discreţionare vă rog să daţi dispoziţie să mi se trimită actele cerute.

AVOCATUL...: Domnule Preşedinte, chiar dacă ar veni dosarul vă rog să binevoiţi a dispune unirea incidentului cu fondul, pentru că venind acum, nu pot să-l susţin.

PRESEDINTELE: Il susţine în schimb acuzatul Ilie Lazăr care-l cunoaşte.

ACUZ.MANIU: Domnule Preşedinte, vă rog respectuos să-mi permiteţi câteva întrebări unor acuzaţi.

PRESEDINTELE: Am terminat aseară. După martori imediat mai aveţi cuvântul.

ACUZ.MANIU: Confruntările nu s'au terminat ?

PRESEDINTELE: Nu s'a terminat cuvântul Dvs.

ACUZ.MANIU: Eu vreau să fiu confruntat.

ACUZ.MIHALACHE: Domnule Preşedinte, v'am făcut un călduros apel şi aţi binevoit să-mi faceţi promisiunea că în timpul acestor confruntări îmi veţi da voe să lămuresc unele puncte. N'am întrebat aseară la fiecare în parte, o întrebare privind pe toţi acei dintre acuzaţi care sunt membri în delegaţia permanentă şi îmi rezervasem dreptul să o fac azi. Permiteţi din nou să vă rog să-mi daţi prilejul să fac această întrebare.

PRESEDINTELE: Am să vă dau la urmă prilejul. N'am să lipsesc pe nimeni de cuvânt.

ACUZ.MIHALACHE: Inţelegeţi la ultimul cuvânt ?

PRESEDINTELE: Da, înainte de ultimul cuvânt.

./.

ACUZ.MIHALACHE: Vă rog să-mi rezervaţi suficient timp atunci, fiindcă trebue să răspund şi la capetele dela interogatoriu.

ACUZ.MANIU: Domnule Preşedinte, insist asupra rugămintei respectuoase ca să fiu confruntat cu câţiva dintre d-nii acuzaţi, în chestiuni hotărîtor de importante.

PRESEDINTELE: Am spus că se va face.

acuz.MANIU Si în urmă am cerut aseară să fiu audiat punct cu punct la fiecare acuzaţie, ca să pot expune toată situaţia în mod inteligibil.

PRESEDINTELE: Să fie întrodus martorul.

(este întrodus martorul g-ral de rez. Grigore Stoica)

PRESEDINTELE: Cum vă numiţi ?

MART.STOICA: Stoica Grigore.

PRESEDINTELE: Câţi ani aveţi ?

MART!STOICA: 6o.

PRESEDINTELE: Ce meserie ?

MART.STOICA: ofiţer pensionar.

PRESEDINTELE: Domiciliul ?

MART.STOICA: Str. Adrian Nr. 4.

PRESEDINTELE: Sunteţi rudă cu vreunul din acuzaţi ?

MART.STOICA: Da.

PRESEDINTELE: Sunteţi creştin ? Depuneţi jurământul.

(acuz. Stoica jură)

PRESEDINTELE: De când suteţi membru al PNT ?

MART.STOICA: Din 1937, după ce am plecat din armată prin demisie.

PRESEDINTELE: Ce însărcinare aţi avut în organizaţia militară a PNT.

MART.STOICA: Membru în comitetul de conducere, şef al comisiunei de organizare şi referent al Secţiei Militare în comisiunea de studii.

PRESEDINTELE: Vă aduceţi aminte când a primit secţia militară denumirea "Cerc Profesional Militar" ?

MART.STOICA: Da, după alegeri.

PRESEDINTELE: In ce scop ?

MART.STOICA: In scopul de a-şi camufla viitoarea activitate la adăpostul preocupărilor profesionale. Atunci s'au format şi două organizaţiuni. In organizaţia de Capitală, pe lângă ea a luat fiinţă şi organizaţia pe ţară.

./.

PRESEDINTELE: V'a făcut impresia că datorită acestei camuflări ea avea o misiune subterană, subversivă de acum încolo ?

MART.STOICA: La început nu, dar apoi mi-am dat seama.

PRESEDINTELE: Cine îndruma şi dădea directive organizaţiei militare ?

MART.STOICA: Dl. Mihalache, G-ralul Negrei şi Stoica Stefan.

PRESEDINTELE: Care era scopul urmărit de PNT în organizaţia militară ?

MART.STOICA: Să formeze elementele necesare pentru insurecţienarea armată a ţării.

PRESEDINTELE: Adică era coloana vertebrală pe care se grefa mişcarea subterană, ca să fim mai categorici. Este sau nu aşa ?

MART.STOICA: Da.

PRESEDINTELE: Cum trebuia realizat scopul urmărit de PNT ?

MART.STOICA: Prin formarea unei forţe armate şi a unor formaţiuni paramilitare. Prin formarea de nuclee la unităţile şi formaţiile armate şi prin formarea de cuiburi la sate cu care să răstoarne guvernul.

PRESEDINTELE: De când aţi observat că PNT se organiza într'o acţiune de forţă pentru răsturnarea regimului democrat.

MART.STOICA: Am observat aceasta din moment ce am văzut înstrucţiunile date de acuzatul Mihalche prin diferiţi delegaţi ai d-sale şi anume d. ing. Bunescu, ing. Popescu Botoşani, Prof. D. K. Constantinescu şi prin însăşi acuzatul Mihalache şi prin col. Stoica Stefan care mi-a transmis din partea acuzatului Mihalache aceste lucruri.

PRESEDINTELE: Aţi luat parte la diferitele conferinţe care au avut loc şi la îndemnurile care s'au dat cu ocazia acestor conferinţe.

MART.Stoica: Da, am luat parte la conferinţe. Toate tindeau la o acţiune subversivă. De unde noi până atunci în birou, aceasta ne-a împins la lucru pe teren, la circumscripţii şi sectoare.

ACUZ.MIHALACHE: Să se noteze cuvintele "lucru pe teren la circumscripţii şi sectoare".

PRESEDINTELE: Că măsuri s'au luat în vederea pregătirii acestui organ de forţă. S'a executat vreun plan sau nu, ceva comitete...

MART.STOICA: S'au lua măsuri în sensul că s'a pus în vedere

tuturor să se ducă în circumscripţiile respective, unde să facă propagandă pentru o acţiune de forţă care tindea la dărâmarea regimului.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi care era criteriul în alegerea şi numirea şefilor de organizaţii militare şi judeţene ?

MART.STOICA: Se alegeau persoane active, energice şi devotate partidului, recomandate de d. general Negrei care lua înţelegere şi totodată dădea relaţiuni acuzatului Mihalache.

PRESEDINTELE: Ce se urmărea prin propaganda care se făcea în unităţile militare.

MART.STOICA: Prin propaganda care se făcea în unităţile militare se urmărea formarea nucleelor la unităţile militare care urmau să fie desvoltate din ce în ce mai mult, cu scopul final de a răsturna guvernul.

PRESEDINTELE: Aveţi vreo cunoştinţă despre convorbirile lui Mihalache cu ofiţerii superiori din CPM, din afara cadrului activ?

MART.STOICA: Da, cu generalul Gheorghieş, cu Negulescu, cu comandorul Cioroiu şi cu Amiralul Gheorghiu.

PRESEDINTELE: Si din activitate ?

MART.STOICA: Cu generalul Diculescu.

PRESEDINTELE: Era activ ?

MART.STOICA: Mi se pare. Pe aceştia îi ştiu eu.

PRESEDINTELE: La ce conferinţe aţi asistat la organizaţia militară ?

MART.STOICA: La conferinţa "Armata de mâine" a col. Stoica, la conferinţa "Armare şi dezarmare" a col. Cantea, la cuvântările d-lui ing. Bunescu şi Popescu Botoşani.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi conţinutul cuvântărilor d-lui ing. Bunescu, Constantinescu şi Popescu Botoşani ?

MART.STOICA: Da. Ing. Bunescu a venit odată cu Popescu Botoşani şi au vorbit şi unul şi celălalt. După ce s'au dat oarecari explicaţiuni asupra statutului Capitalei ne-a transmis recomandaţia insistentă a acuzatului Mihalache de a lăsa biroul şi a păşi la lucru pe teren şi anume ne-a dat oarecare amănunte în această privinţă spunându-ne ca pentru acest lucru să luăm exemplu la ceeace se face la Instituţii şi industrii, lucrând orizontal şi vertical, pentru formarea acestor nuclee în unităţile armatei. Mai mi-a spus că recompensele se vor da în raport cu lucrul pe teren.

./.

A fost contra deţinerii de către aceiaşi persoană ale ambelor organizaţii pe Capitală şi ţară.

ACUZ.MIHALACHE: Vă rog să se noteze aceasta.

MART.STOICA: G-ralul Negrei le deţinea pe amândouă şi atunci acuzatul Mihalache a spus că de organizarea pe Capitală se ocupă dânsul şi de organizarea pe ţară se ocupă altcineva.

PRESEDINTELE: Dar conţinutul conferinţei col. Stoica îl cunoaşteţi ?

MART.STOICA: Da. A arătat că pentru instruirea oamenilor este necesar un singur an de serviciu sub arme.

A arătat că durata cursurilor la şcolile militare în genere trebuiesc mai reduse; pe urmă, că elementele aparţinând grănicerilor să fie trecute în bugetul ministerului de Finanţe, acele ale jandarmeriei în bugetul ministerului de interne, serviciile medicale la ministerul Sănătăţii etc.

PRESEDINTELE: Dece propunea aceste lucruri ? Avea un scop final ?

MART.STOICA: Pentruca ceeace ni se lăsa prin Tratatul de Pace să fie numai pentru armată.

PRESEDINTELE: Deci scopul era eludarea Tratatului de Pace. Dar fontul conferinţei ţinută de Mihalache în Aprilie 1947 îl cunoaşteţi ? Ce recomandări a făcut cu această ocazie ?

MART.STOICA: Ca la birouri să rămână numai vârfurile, iar restul să se ducă să activeze pe teren, pe circumscripţii şi sectoare.

In al doilea rând a spus că recompensele vin numai depe lucrurile pe teren.

A dat oarecari lămuriri cu privire unde trebue să ajungă pregătirea pe teren şi anume ca fiecare om să-şi aibe acasă tot ce-i trebue, raniţă şi arma în cui, ca să arată cât de pregătiţi trebue să fie, pentru o eventuală acţiune de forţă.

PRESEDINTELE: Cu ce scop a făcut această recomandare de a avea fiecare arma şi raniţa acasă ? Care a fost impresia Dvs. ?

MART.STOICA: Ca să fie gata la o acţiune de forţă.

PRESEDINTELE: Se ţineau şedinţe secrete în organizaţia militară şi ce se discuta în aceste şedinţe ?

MART.STOICA: Sedinţele se ţineau la comitete şi în special la comitetele restrânse. Se discuta planul de organizare general profesional al delegaţiei militare,

planul de organizare al armatei.

d. General Negrei, după fiecare şedinţă, încheia un proces verbal foarte detailat, cu care se ducea la acuzatul Mihalache şi pe care-l discuta cu el.

Il ţinea la curent pe Mihalache cu tot ce s'a făcut.

PRESEDINTELE: Aţi redactat un plan general de organizare al armatei. Cum aţi ajuns la redactarea acestui plan ?

MART.STOICA: Acest plan a fost cerut de d. General Negrei în momentul când se ţineau conferinţele acelea în aceiaşi ambianţă, de către delegaţii acuzatului Mihalache. Si de aceia este un plan care este influenţat şi chiar sugerat la acele conferinţe şi este în spiritul şi în atmosfera pregătitoare de acţiune de forţă care reeşea din acele conferinţe. Deaceia conţine şi dispoziţiuni subversive privind camuflarea de personal de instruit, camuflarea de instrucţiuni, camuflare de material şi camuflare de industrie de armament.

Acest plan era un plan care viza o armată puternică şi modernă, care avea ca scop tot acţiunea subversivă.

PRESEDINTELE: Cine a lucrat la plan ?

MART.STOICA: Comisia de organizare şi pe urmă s'a citit şi în comitetul de conducere.

PRESEDINTELE: Aceasta este planul de organizare al armatei.

MARTORUL STOICA: Aceasta e planul. Era un plan de execuţie imediată şi se putea executa chiar în prezenţa trupelor ruse în ţară.

PRESEDINTELE: Ce era aici unde se vorbeşte de germani ?

MART.STOICA: Prin germani se înţelegeau ruşi.

PRESEDINTELE: Cine va determinat pe Dvs. ca să treceţi în plan ~~ruşi~~ în loc de ruşi, germani ?

MART.STOICA: A fost o omisiune.

PRESEDINTELE: Nu era în scop de camuflare ? Nu era o greşală de scriptică, ci o intenţie ? Aşa este sau mi se pare mie ?

MART.STOICA: Era în scop de camuflare.

PRESEDINTELE: Puteţi să spuneţi aici în şedinţă care sunt ideile de bază care au ajutat la organizarea acestui plan ? Si la ce dată trebuia executat.

MART.STOICA: Data nu se fixase, s'a spus să fim pregătiţi

./.

pentru acţiunea de forţă, fără a se indica data.

Factori preponderanţi actuali s'au dovedit a fi unităţile blindate, aviaţia, artileria grea şi cu antidotul lor: tunurile anti-tanc şi anti-aeriene.

PRESEDINTELE: Si atunci aţi organizat acest plan pe baza acestor idei moderne ?

MART.STOICA: Da.

PRESEDINTELE: Asupra datei nu vi s'a spus decât să fiţi pregătiţi ?

MART.STOICA: Da, ca şi la celelalte organizaţii. Ni s'a spus numai să fim gata, fără să ni se spună nici scopul nici momentul declanşării.

PRESEDINTELE: Acela era la ora H.

D-nii procurori au de pus vreo întrebare ?

PROC.ALEXANDRESCU: O întrebare de precizie. D. general a aformat aici că se ducea o întinsă propagandă pentru recrutarea a cât mai mulţi ofiţeri în acest cerc profesional militar. Aşi vrea să precizeze dacă viza mai mult pe ofiţerii activi şi dacă această propagandă se făcea discret sau public ?

MART.STOICA: Această propagandă se făcea chiar în şedinţele plenare de către d. g-ral Negrei ca să-i aducă cât mai mulţi aderenţi.

PRESEDINTELE: Trebue să fiţi mai explicit aici, era vorba şi de ofiţeri activi ?

MART.STOICA: Si de ofiţeri activi şi de reangajaţi proveniţi din activitate.

PROC.ALEXANDRESCU: Dar în afară cum se făcea această recrutare ? în mod public sau dela om la om ?

PRESEDINTELE: A răspuns, arătând că se făcea dela om la om.

PROC.ALEXANDRESCU: Din atmosfera generală care éra în acest cerc profesional se degaja impresia cererii unei intervenţii sau sprijin american care să meargă până la război?

MART.STOICA: Atmosfera în acest cerc profesional o forma ceeace se transmiţea dela păturile conducătoare. Aceasta era impresia că păturile conducătoare, trebuie să aibe oarecari aranjamente, din cauză că se simţeau atrase şi sprijinite de anglo-americani.

PRESEDINTELE: Aceasta era credinţa membrilor ?

MART.STOICA: Da. Aceasta era ambianţa, aceasta era atmosfera.

./.

PROC.ALEXANDRESCU: Să răspundă martorul dacă din planul de organizare, la care a colaborat şi d. General, se degaja organizarea unei armate şi în străinătate ?

MART.STOICA: Din planul acesta, nu se degajează; dar am auzit că chestiunea a fost discutată în alt cerc, de unde reeşea şi oarecare conlucrare cu armatele din străinătate.

ALEXANDRESCU,PROC.: O întrebare de preciziune. A afirmat martorul că se făceau şi cercuri restrânse. Să ni se confirme: aceste întâlniri ale conducătorilor în cerc restrâns aveau mod în loc discret sau public ?

MART.STOICA: Sedinţa era secretă, dar locul era public; era o cameră, din cele ce ştiu eu. Acestea se făceau şi pe comisiuni.

PRESEDINTELE: Erau şedinţe secrete ?

MART.STOICA: Erau şi şedinţe secrete, erau şi şedinţe publice. Cele secrete erau ale comitetului restrâns şi şedinţele comisiunilor în care se discutau chestiuni secrete sau militare. D. Gen. Negrei ne punea la curent cu ceeace avea să ne pună la curent din convorbirile d-sale cu conducerea partidului.

PROC.ALEXANDRESCU: Aceste şedinţe se ţineau la sediul clubului PNT sau şi în oraş ?

MART.STOICA: Se ţineau şi la sediul partidului şi în oraş.

PROC.ALEXANDRESCU: Stie martorul ceva de aceste şedinţe ? Poate să ne indice nominal dacă col. Stătescu, participa la aceste şedinţe ?

MART.STOICA: Col. Stătescu era membru în comitet, era casier.

ACUZ.STATESCU: Domnule Preşedinte, respectuos vă rog să se consemneze aceasta.

PRESEDINTELE: Stai jos.

PROC.ALEXANDRESCU: A participat şi d-sa ?

MART.STOICA: A participat la unele din ele, după ce l-a numit casier.

PROC.STANCIU: Domnule Preşedinte, cu permisiunea Dvs., voiu citi câteva pasagii din statutele acestui cerc profesional militar şi câteva pasagii din procesele verbale, care au fost ridicate din arhiva acestui cerc profesional.

PRESEDINTELE: Aveţi de pus vreo întrebare, de veniţi cu aceasta ?

./.

PROC.STANCIU: Dacă îşi aduce aminte martorul că a existat un statut al C.P.M.-ului ?

MART.STOICA: Se lucra acest statut şi la comisiunea de organizare şi de către d. general acasă. Acela al comisiunii de organizare a rămas în stare de proect şi urma să fie complectat printr'un statut particular, la care s'a lucrat numai una sau două şedinţe şi a rămas neterminat, pentrucă d. general Negrei n'a fost satisfăcut şi a făcut el, nu ştiu cu ce general, un altul, pe care ni l-a dat nouă să-l copiem, ceeace s'a făcut.

PROC.STANCIU: Să răspundă martorul: după ce statute funcţiona acest cerc profesional militar ? După cel vechi sau după cel actual ?

MART.STOICA: Cel actual era sub formă de proect însă funcţiona după aceste statute; ca probă e faptul că şi organizarea pe ţară era o organizaţie care intra în proectul cel nou şi toată corespondenţa şi toate demersurile pentru formarea acelor organisme intraseră în vigoare. Se dăduse comunicat, se primise 6 - 7 rapoarte de organizaţii, prin care se arăta că se luase fiinţă. Am uitat să spun adineauri ce ne determina să mergem spre o acţiune de forţă: era graba şi stăruinţa care se punea ca aceste organizaţii de judeţe să fie cât mai repede puse la punct.

PROC.STANCIU: Cine a lucrat acest statut, care se găseşte la dosar ?

ACUZ.MIHALACHE: Domnule Preşedinte, corectez: "proect de statut".

PRESEDINTELE: Vă rog să vedeţi, d-le martor, textul dela dosar.

MARTORUL STOICA: (examinează textul din dosar).

Era un început de statut, la care am lucrat una sau două şedinţe, care s'a lucrat prin comisiunea de organizare şi am auzit că s'a lucrat şi la d. gen. Negrei acasă. Era altul, peste capul nostru. Se lucra şi la altul.

PROC.STANCIU: Vreau să ştiu, în legătură cu aceasta, dacă îşi aduce aminte martorul că exista un comitet ca subdirecţie de organizare, cu o subcomisiune de organizare, cu o a doua juridică şi cu o a treia subcomisiune informativă ?

MART.STOICA: Erau comisiuni. Era şi comisiunea de informaţie şi documentare.

./.

PRESEDINTELE: Prin urmare, recunoaşteţi şi existenţa acestui statut, şi prevederile acestui statut ?

MART.STOICA: Da.

PROC.STANCIU: Intreb dacă se formau procese verbale la sfârşitul acestor şedinţe ? Am aici, d-le Preşedinte , o serie de procese verbale.

PRESEDINTELE: Aduceţi aminte martorului, ca să vadă despre ce este vorba.

Aţi luat parte la şedinţele acestea, despre care vorbesc procesele verbale ? Vedeţi dacă vă aduceţi aminte.

Domnule Procuror, am vrea să recunoască şi Tribunalul.

PROC.STANCIU: Le vom citi, îndată ce se uită martorul prin ele. Cu permisiunea Dvs. le voi da citire.

PRESEDINTELE: Să se uite martorul ca să-şi aducă aminte de ele. Dvs. să citiţi numai părţile care interesează şi care ajută martorului să-şi aducă aminte.

PROC.STANCIU: "Organizarea cercurului profesional militar al PNT-ului este pe ţară, deoarece aşa au fost indicaţiunile d-lui preşedinte, prin delegatul său, şi pentru ca noi să putem avea legături şi cu cercurile judeţene. Comitetul ales este restrâns, un fel de delegaţie permanentă, şi serveşte şi pentru Capitală. El se va lărgi, când vom avea delegaţii organizaţiilor judeţene, devenind un fel de comitet executiv".

PRESEDINTELE: D-le martor, s'a adus cel puţin în parte, la îndeplinire cu comitetul judeţean ? Au luat fiinţă în câteva judeţe ?

MART.STOICA: A luat fiinţă în 6 - 7 judeţe. A fost adusă la îndeplinire şi se iuţea cu multă stăruinţă, ca să fie aduse la complectare.

PRESEDINTELE: Vasăzică, au luat fiinţă comitetele cel puţin în 6 - 7 judeţe şi chiar se iuţea, cum spune d. martor, organizarea acestor comitete.

MART.STOICA: Da.

PROCURORUL: Ce a înţeles organizatorul prin constituirea acestui comitet executiv ? Nu cumva: individualizarea, autonomizarea acestei organizaţiuni militare, care să nu fie în altă subordine decât a preşedintelui partidului ? Nu se desprinde aceasta din acest

./.

conținut ? Adică acest compartiment militar, prin comitetul executiv, să devină de sine stătător ?

MART.STOICA: Către aceasta se tindea.

PROCURORUL: Să se consemneze. Vasăzică, se tindea să se formeze un tot organic independent, subordonat numai președintelui partidului.

Cu permisiunea Dvs. am să dau citire mai departe.

ACUZ.MANIU: Domnule Președinte, dați-mi voie să pun o întrebare.

PRESEDINTELE: Imediat ce termină d. Procuror.

PROCURORUL: "D. Gen.Președinte aduce la cunoștință că d. Iuliu Maniu, în ședința dela 5 Noembrie a.c., a cerut ca, înainte de toate, politica să fie aceia care să preocupe cercurile profesionale, pentrucă ele în acest scop au fost înființate".

PRESEDINTELE: Vasăzică, nu era vorba de joc de table acolo, cum spunea un acuzat ? Mai citiți odată.

PROCURORUL: "D. General Președinte aduce la cunoștință că d. Iuliu Maniu, în ședința dela 5 Noembrie a.c., a cerut ca ,înainte de toate, politica să fie aceia care să preocupe cercurile profesionale pentrucă deaceea au fost înființate".

PRESEDINTELE: Ce aveți de spus ? Ați luat parte la redactare ?

MART.STOICA: Mi se pare că nu am fost atunci.

PRESEDINTELE: Vedeți dacă este o ședință pe care o știți.

PROCURORUL: Procesul verbal îl semnează: Gen. Negrei, membri nu semnează. Semnează numai președintele. "proces verbal No. 1". Sedința biroului cercurului profesional militar, cu următorii prezenți: Gen. Negrei, Gabriel, Zorzor, Barbu, col. Stoica...

PRESEDINTELE: V'a fost transmisă această dispozițiune, după încheierea procesului verbal, despre chestiunea politică ?

MART.STOICA: Acesta a fost leitmotivul tuturor întrebărilor delegațiilor...

PRESEDINTELE: Acesta era cuprinsul tuturor acestor comitete, aceasta era preocuparea: despre politică ?

MART.STOICA: De unde fusese conceput cercul acesta să lucreze numai biurocratic și la întocmirea de leguiri militare ca atunci când era să vină la conducere să aibă legislația militară gata, când a venit acest

./.

 

curent s'a simţit o schimbare de orientare şi activitate, trecându-se dintr'o direcţie în alta; şi a venit cu multă stăruinţă. Aceste delegaţii au venit una după alta. Atunci mi-am dat seama de acest lucru

PRESEDINTELE: Altă întrebare, Domnule Procuror.

PROC.STANCIU: Am găsit în acest dosar, pentru întărirea afirmaţiilor aduse de martor un raport confidenţial personal adresat către d. Preşedinte al CPM, unde se scrie "Tot în acest caz - adică elementele de atras - sunt de fapt şi ofiţerii activi care deşi acum sunt foarte puţini numeroşi, dar au dreptul să facă politică". Este un raport confidenţial personal, răspuns la Ordinul Nr. 1o2, confidenţial personal al Preşedintelui CPM, pe vechiul Regat şi Capitală.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi conţinutul ?

MART.STOICA: Nu. Se întrebuinţa secretul între generalul Negrei şi conducerea.

PRESEDINTELE: Ce dată are acest raport ? Cine îl semnează ?

ACUZ.MIHALACHE: Aşi ruga să răspundă la întrebarea d-lui Preşedinte, cine semnează raportul.

PROC.STANCIU: Este întocmit un proces verbal Nr. 33, prin care se arată ridicarea corespondenţei în întregime, care se găseşte la dosar. El a fost găsit în arhiva Cercului Profesional Militar.

PRESEDINTELE: Era vorba cine a semnat acel raport confidenţial ?

PROC.STANCIU: Preşedintele CPM, Generalul Negrei.

Un alt proces-verbal din Ianuarie 1947, de sub preşedinţia gen. Negrei, iată ce spune:

"Partidul nostru nu este de părere ca domnii care vor să se înscrie, fără a se face însă cunoscuţi să li se acorde prea multă încredere. Ei trebuie să fie puşi sub supraveghere.

PRESEDINTELE: Cine a luat parte la aceea şedinţă?

PROC.STANCIU: Vreo 56 de membri sub preşedinţia gen. Negrei şi este semnat de preşedintele gen. Negrei.

PRESEDINTELE: Vă aduceţi aminte de această chestiune ? S'a discutat chestiunea în legătură cu oamenii de încredere de care se vorbeşte în acest proces-verbal ?

MART.STOICA: In legătură cu oamenii de încredere s'a vorbit de gen. Negrei odată dar nu ştiam că s'a consemnat în proces-verbal. Mai ştiu că dânsul ţinea să nu-

./.

mească personal şefii de org. judeţene, pentru care a fost interpelat chiar că nu ar fi democratic, fiind că trebuiau să se aleagă acolo.

PROC.STANCIU: Am să citesc un alt proces-verbal, poate îşi aduce aminte martorul, procesul-verbal din 7 Februarie 1947, a şedinţei Biroului de sub preşedinţia gen. Negrei, la care a luat parte Zorzor, Barbu, Stoica Grigore şi unde se scrie:

"S'a ajuns la concluzia ca lucrurile secrete şi confidenţiale hotărîte în comitet să nu fie expuse în sală". Işi aduce aminte martorul ?

MART.STOICA: Da.

PRESEDINTELE: Dece eraţi aşa de grijulii de a ascunde tot ce se discuta ? Pentrucă erau lucruri care putea să fie văzute de toată lumea, sau erau lucruri ne cinstite, care se puneau la cale acolo şi toate tindeau spre acelaşi ţel ?

MART.STOICA: Toate tindeau spre acelaş ţel.

PROCURORUL STANCIU: Un alt proces-verbal Nr. 3 din Aprilie 1947, la care martorul asistă , spune:

"Trebuie dar, ca Dvs., şefii CPM să pregătiţi elemente de luptă şi sacrificiu dintre tinerii dinamici mai ales".

PRESEDINTELE: Dece aţi ajuns la această concluzie? Care era scopul final al acestei hotărîri ?

MART.STOICA: Acţiunea de forţă.

PROC.STANCIU: Un alt proces-verbal Nr. 48, din 16 Martie 1947, semnat de preşedintele gen. Gabriel Negrei. Dacă îşi aduce aminte martorul că la conferinţa expusă de col. Cantea a afirmat pe scurt că înarmarea este ceva natural şi desarmarea o iluzie ?

MART.STOICA: Da. Aceasta a fost conferinţa col. Cantea. El a spus că relaţiunea normală între popoare este reacţiunea de războiu, căci dintr'o statistică făcută reese că din 2 mii de ani numai 200 de ani a fost timp de pace şi chiar mai puţin, restul timpului a fost războiu. Deaici trăgea concluzia că noi nu trebue să ne lăsăm ademeniţi de cele ce se întâmplă după războiu când totdeauna se pledează dezarmarea, care este o utopie, şi trebuie să ne gândim la înarmare.

PROC.STANCIU: Dar procesul verbal Nr. 49 din 4 Aprilie 1947, la care a asistat şi martorul şi unde se expune:

"Este adusă la cunoştinţa sfatului organizarea cercurilor profesionale pe cele 7 judeţe care s'au constituit".

MART.STOICA: Da, am şi spus-o înainte.

PRESEDINTELE: Erau constituite ?

MART.STOICA: Da. Erau constituite, venise răspunsul.

PRESEDINTELE: Despre ce proces verbal este vorba ?

PROC.STANCIU: Procesul verbal Nr. 49 din 4 Aprilie 1947. Să se noteze acest lucru pentrucă se va conexa cu alte date. In acest proces verbal este consemnat că în 7 judeţe s'au şi constituit cercurile profesionale. Nu mai avem nici o întrebare de pus.

PRESEDINTELE: Apărarea urmează.

AV.PARASCHIVESCU-BALACEANU: O chestiune de principiu, d-le Preşedinte. Vaşi face respectuoasa rugăminte să lăsaţi pe acuzaţi să pună ei întrebările, pentrucă cunosc mai bine faptele.

PRESEDINTELE: Desigur, însă mai întâi are cuvântul apărarea şi apoi pot pune întrebări acuzaţii.

AV.CIOBANU: D. martor la pag. 131, din vol. 4, a spus că planul de organizaţie al armatei a fost făcut de de col. Mihailescu, la pag. 136 din vol. 4, acelaşi domn martor a spus că "planul a fost întocmit de mine, s'a citit şi discutat în Comisia de Organizare". Astăzi d. martor a spus că planul a fost lucrat de Comisia de organizare.

Rugăm pe d. martor să precizeze de cine a fost lucrat acest plan.

PRESEDINTELE: Cine a lucrat planul, comisiunea sau Dvs. ?

MART.STOICA: L-am lucrat eu, l-am citit în comisiune, l-am discutat şi apoi l-am citit în comitetul de conducere după care l-am dat în mâinile col. Stoica Stefan.

PRESEDINTELE: Vasăzică, planul a fost lucrat de martor, citit la Comitetul de Conducere, aprobat şi pe urmă a fost dat în mâna col. Stoica Stefan.

AV.BIREMBERG: Dacă veţi binevoi să judecaţi trei întrebări pe care trebue să le pun în apărarea col. Stoica Stefan. Prima întrebare: Dacă ştie martorul că atunci când col. Stoica a fost secretarul general al Ministerului Inzestrării şi ţara era invadată de germani, col. Stefan Stoica, s'a opus la imixtiunea germană în lucrările Ministerului de Inzestrare şi dacă

./.

a reuşit în această privinţă ca nici un german să nu se poată amesteca în lucrările Ministerului ?

MART.STOICA: Da, a reuşit.

PRESEDINTELE: In legătură cu chestiunea "păpica"? (ilaritate)

AV.BIREMBERG: A doua întrebare: era acea epocă când exista credinţa că toţi evreii sunt comunişti. Dacă ştie martorul că d. col. Stoica, faţă şi de militarii şi de cei concentraţi a avut o notă de protecţie pentru toţi aceşti năpăstuiţi ?

Mart.STOICA: Da.

AV.BIREMBERG: Cu alte cuvinte dacă a fost mai de inimă, când toată lumea oprima pe evrei; dacă col. Stoica a fost apărătorul celor năpăstuiţi ?

MART.STOICA: Da, este adevărat.

AV.BIRENBERG: A treia întrebare:

PRESEDINTELE: A patra!

AV.BIRENBERG: Dacă ştie d. martor că acuzatul col. Stoica a avút o contribuţie şi în ce a constat, la actul M.S. Regelui dela 23 August 1944; cu alte cuvinte dacă a contribuit la acest act alături de Maniu ?

MART.STOICA: Eu nu eram în Bucureşti, ştiu însă că...

PRESEDINTELE: Nu era martorul în Bucureşti.

AV.DOBROVICI: D. martor spunea că planul a fost lucrat de o comisiune şi prezentat comisiunei. Apoi spune că a fost lucrat de d-sa din proprie iniţiativă sau a primit vreo inspiraţie asupra felului cum să fie lucrat dela Comitetul de Conducere şi dacă a primit, dela cine ?

MART.STOICA: Am spus că am lucrat din însărcinarea d-lui gen. Gabriel Negrei.

PRESEDINTELE: Martorul a primit însărcinări dela gen. Negrei, care este în spital şi nu poate veni. Lucrul acesta se va lămuri din dosar.

Acuzatul Mihalache are de pus întrebări ?

ACUZ.MIHALACHE: Da. Rog pe d. martor să spună dacă în 1946 şi 1947 a avut vreun contact personal cu mine ?

MART.STOICA: Personal nu, afară de şedinţele la care aţi venit.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă nu a avut contact cu mine afară de şedinţele oficiale, m'a vizitat vreodată cu vreun prieten sau doi ?

./.

MART.STOICA: L-a vizitat col. Stoica.

ACUZ.MIHALACHE: Impreună cu Dvs.?

PRESEDINTELE: Aţi fost la acuzatul Mihalache împreună cu cineva ?

MART.STOICA: Nici n'am ştiut unde stă d. Mihalache.

ACUZ.MIHALACHE: Adică d. martor este autorul planului militar împreună cu acel comitet şi n'a avut direct contact cu mine în alcătuirea acestui plan. A avut vreun contact indirect ?

PROC.STANCIU: Martorul a spus acest lucru prin faptul că a anunţat că a lucrat la îndemnul gen. Negrei care era în locul acuzatului Mihalache.

PRESEDINTELE: Martorul a spus că a primit sugestiuni dela Gen. Negrei care nu ştie de unde le-a primit.

MART.STOICA: După fiecare şedinţă gen. Negrei făcea câte un proces verbal foarte detailat, care chiar enerva sala, căci trebuia citit în întregime, proces verbal cu care se ducea la Mihalache.

PRESEDINTELE: Vasăzică susţine d. Martor că după fiecare şedinţă se încheiau procese verbale foarte detailate cu care prezidentul gen. Negrei, se ducea la acuzatul Ion Mihalache.

ACUZ.MIHALACHE: A spus că vine la mine sau la Preşedintele Partidului.

MART.STOICA: Se ducea şi colo şi colo, însă cu aceste procese verbale se ducea mai ales la acuzatul Mihalache.

PRESEDINTELE: Acest lucru reese şi din desbateri.

ACUZ.MIHALACHE: Unul din capetele de acuzare împotriva mea este că am contribuit prin urmare la elaborarea aşa zisului plan de organizare a Armatei. Acest plan prevedea organizarea cu sprijinul Angliei, a unităţilor armate în străinătate, compuse din legionari etc. D. martor a spus adineauri că în planul domniei sale nu se prevedea organizarea elementelor româneşti din străinătate şi că ar avea un al doilea plan. Persistă în această declaraţie ?

PROC.STANCIU: Planul este la dosar. Aşi putea să-l citesc. Cred că nu este cazul să-i dăm a doua oară lectură, deoarece d. martor a recunoscut acest plan.

ACUZ.MIHALACHE: Dar a spus acum că nu se cuprinde în acel plan. Acel plan despre care a spus că a auzit vorbindu-se, îl cunoaşte ?

./.

PRESEDINTELE: Daţi cetire acestui plan ca să audă acuzatul.

ACUZ.MIHALACHE: Pentrucă nici eu nu l-am cetit.

PROC.STANCIU: Din aceste documente, la pagina 597, chestiuni politico-militare, camuflarea de unităţi de ale noastre în ţări mari străine amice, de mari unităţi active cu comandament şi Stat Major propriu, care să continue instrucţia acolo pe loc în acele ţări. Acelaşi lucru în Cehoslovacia, care merge mână în mână.

ACUZ.MIHALACHE: Am ţinut să se corecteze prima declaraţie, deoarece este unul şi acelaş plan.

MART.STOICA: S'a precizat că armata I-a şi a II-a, nu pregătea acest lucru. Dacă exista acest lucru poate să fie un alt plan, şi aceasta nu este armata întâia şi a doua.

PRESEDINTELE: Din cauza aceasta am pus întrebarea dacă există armata I-a şi a II-a. D-sa nu ştie că exista o împărţire.

ACUZ.MIHALACHE: Martorul a vorbit despre ofiţerii activi, să se facă propagandă pentru ei.

PROC.STANCIU: Nu martorul a vorbit, ci documentul.

PRESEDINTELE: Lăsaţi, a spus-o şi martorul.

ACUZ.MIHALACHE: Era vorba de înscrierea în mod permanent ca membrii activi în secţia profesională sau după datele citite atunci, la 5 Noembrie era vorba de càmpania electorală ?

PRESEDINTELE: Era vorba de o propagandă pentru captivarea de elemente active ale armatei ?

MART.STOICA: Da, era permanentă, cu aprobarea generalului Negrei.

ACUZ.MIHALACHE: Ceeace n'ar fi ilegal, căci prevedeau legile. D-le Preşedinte, dacă d. General Stoica a auzit cumva că eu ştiu şi mă ocup de acest plan militar la care a lucrat Domnia sa ?

MART.STOICA: Eu nu am de unde să ştiu, deoarece odată plecat dela mine nu puteam şti.

PROC.STANCIU: Cercurile profesionale militare erau sub conducerea acuzatului Mihalache, şi ca atare martorul nu putea ştie dacă a dat direct sau indirect. Dar atâta vreme cât ştim că erau date de generalul Negrei ordinele, acestea emanau dela şeful suprèm, cum este în erarhia militară, căci din documente se vede că sub

./.

această formă CPN era o organizare militară cu disciplină şi erarhie.

ACUZ.MIHALACHE: Tin să se stabilească că dintr'o declaraţie categorică a d-lui Maniu, mi s'a adresat mie. Eu am arătat şi e cunoscut d-lui Colonel Stoica că această chestiune nu fusese rezolvată, încadrarea în Capitală, ci a rămas încadrarea la Centru, până în cele din urmă.

PRESEDINTELE: Cum este ?

MART.STOICA: Erau distincte, chiar intervenţia acuzatului Mihalache m'a determinat pe generalul Negrei să ne despartă.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă intervenţia Secretarului Organizaţilor Profesionale în general, Popescu-Botoşani, împreună cu Secretarul General al Capitalei, inginerul Bunescu şi vice-preşedinte, când s'a dus la dumnealor acolo le-a cerut altceva decât să se încadreze ~~la~~ în Capitală conform regulamentului şi Statului.

PRESEDINTELE: La această întrebare a răspuns: propaganda pe care a făcut-o Botoşani, astfel că nu mai este nevoe de această întrebare.

ACUZ.MIHALACHE: Am terminat.

ACUZ. STOICA: Dacă îşi aduce aminte când s'a înfiinţat Secţia Militară cu Rujinschi-Taşcă reînfiinţat în 1945 ? Dacă ştie că era Cerc de Studii, sau nu ?

MART.STOICA: Am spus, era Cerc de studii.

ACUZ.STOICA: Dacă ne-am schimbat denumirea în cerc profesional sau militar numai? schimbare fără compoziţie, fără atribuţii ?

MART.STOICA: Nu s'a schimbat în interior, însă au început să funcţioneze comisiile. Până atunci funcţioneau laolaltă şi nu aveau decât întruniri plenare care nu numărau mai mult de 12 membrii.

ACUZ.STOICA: Stie martorul că între comisii exista şi comisia juridică şi că această comisie juridică pusă sub conducerea generalului Zorzon a funcţionat din 1946 până la sfârşit permanent ?

MART.STOICA: Comisia juridică a fost cea mai laborioasă.

PRESEDINTELE: Până când a funcţionat.

MART.STOICA: Până la dizolvarea partidului.

ACUZ.STOICA: Cunoaşte martorul vreun ofiţer activ înscris în cercul nostru profesional ?

MART.STOICA: Dacă îi considerăm pe cei deblocaţi...

./.

PRESEDINTELE: Lăsaţi pe cei deblocaţi că nu mai sunt activi. Dacă mai veneau şi ofiţeri neînscrişi ? Şi dacă se făcea propagandă ?

MART.STOICA: Nu-mi aduc aminte dacă veneau ofiţeri activi, însă propaganda se făcea.

ACUZ.STOICA: Care sunt subdiviziunile Cercului Militar ?

MART.STOICA: Era o conducere centrală, un comitet al conducerii şi trei comisiuni cu organe de lucru.

ACUZ.STOICA: Se putea organiza atunci cercuri profesionale militare şi organizaţiuni de forţă, şi cum ?

MART.STOICA: Faţă de cele ce reeşeau din cuvântările şi declaraţiile lui Mihalache, că nu mai trebuie să rămânem la vechile noastre preocupări de studii şi că trebue toţi să trecem la organizaţiuni de forţă.

PRESEDINTELE: Dece se puteau transforma în acţiuni de forţă.

MART.STOICA: Elementele din el se duceau la sectoare. Statutul prevedea ca cineva să activeze fie pe teren, fie la centru. Obligatoriu fiind numai într'unul.

ACUZ.STOICA: Stie că ceeace s'a discutat acolo (ceeace a cetit d. Procuror) la 5 Noembrie când a spus d. General Negrei că ar trebui să fim politici, ştie că atunci venise d. General Negrei care la început a încercat să scoată Cercul profesional din fagaşul lui de cerc de studii şi să-l împingă spre politică ?

MART.STOICA: La acest proces-verbal, n'am fost, însă d. General Negrei avea această tendinţă.

PRESEDINTELE: Avea o tendinţă proprie, sau dirijată ?

MARTORUL STOICA: Aceasta se leagă cu ceeace am spus că domnia sa avea deseori conversaţiuni cu acuzatul Mihalache.

ACUZ.STOICA: A reuşit să ne scoată din atribuţia noastră de cerc de studii ?

MART.STOICA: In ceeace priveşte comisia juridică, aceasta a lucrat în permanenţă, în ce priveşte comisia cealaltă a organizării, nu.

PREŞEDINTELE: Ofiţerii s'au dus să se înscrie la sectoarele politice ?

MART.STOICA: S'au dus, chiar îi obligau să se ducă.

ACUZ.STOICA: Ce este planul acesta de organizare, care vorbeşti mata ?

PRESEDINTELE: Puneţi întrebarea mai concludentă.

ACUZ.STOICA: Este un plan de organizare sau de guvernare ?

PRESEDINTELE: Este interzis să mai umblaţi cu hârtii scrise.

./.

ACUZ.STOICA: Acum le-am scris ca să ţin minte.

PRESEDINTELE: Dacă legea nu dă voe...

ACUZ.MIHALACHE: d-le preşedinte, permiteţi, nu trebue să luăm note după ce spun martorii ?

PRESEDINTELE: Nu puteţi citi după ele, aşa zice legea.

ACUZ.MIHALACHE: Dar fără să citim, eu n'am citit.

PRESEDINTELE: Faceţi note, le studiaţi în cap şi apoi puneţi întrebări nu după ele.

ACUZ.STOICA: E un plan de organizare sau numai program de guvernare ?

PRESEDINTELE: Dacă vă daţi seama, după toate conferinţele, discuţiile, îndemnurile, ce este ?

ACUZ.STOICA: Dacă îşi dă seama după ce-l citeşte, ce este, plan sau program.

PROC.STANCIU: Permiteţi-mi să citesc titlul.

ACUZ.STOICA: Titlul e unul de megaloman, de împrumut.

PROC.STANCIU: Nu se poate scrie roman pe un volum de versuri. La pag. 595 scrie clar: "Plan general de organizare a armatei".

ACUZ.STOICA: E un titlu...

PRESEDINTELE: Nu i-aţi zis roman când este altceva, spune d. procuror şi are dreptate.

ACUZ.STOICA: A zis că mi l-a dat mie.

MART.STOICA: Nu acesta, pe celălalt. I-am dat planul de organizare a armatei nu al CPM.

ACUZ.STOICA: Dumnealui ~~nu~~ l'a văzut măcar pe acesta scris la maşină ?

MART.STOICA: Nu, i-am dat o fiţuică scrisă cu creionul, pe care, după ce a ţinut-o un număr de zile, mi-a înapoiat-o.

GREFIERUL: E la dosar.

PRESEDINTELE: Aţi declarat că după ce aţi citit acest plan, l-aţi dat col. Stoica.

MART.STOICA: Fiţuica, conceptul. Pe acesta scris la maşină l-am văzut prima oară la instrucţie.

PROC.STANCIU: D-le Preşedinte, dacă binevoiţi să precizeze acuzatul: recunoaşte că l-a studiat şi redactat acest plan de organizare al armatei, şi martorul a asistat la redactarea lui ?

PRESEDINTELE: Aţi recunoscut acest lucru în faţa noastră.

MART. STOICA: E conceptul.

PRESEDINTELE: Dar planul este unul şi acelaş cu acesta care l-aţi dat ?

./.

331

MART.STOICA: Da, e absolut identic planul cu fiţuica.

ACUZ.STOICA: Acest plan, ce trebuia să facem cu el dacă l-aţi adus la comitet ? Conform misiunei noastre de cerc de studii, ce trebuia să facem ? Să-l discutăm.

MART.STOICA: Să-l discute, să-l adnoteze...

ACUZ.STOICA: Dar...

PRESEDINTELE: Vorbiţi cam mult. Staţi jos. Dvs. l-aţi discutat, l-aţi admis, l-aţi aprobat.

ACUZ.STOICA: La comisie.

MART.STOICA: La comitet l-au citit şi acolo.

PRESEDINTELE: I-aţi dat forma definitivă.

ACUZ.STOICA: Nu.

MART.STOICA: Această fiţuică am luat-o, am dat-o lui Stoica Stefan care a ţinut-o vreo lo zile şi nu ştiu ce a făcut cu acest plan.

ACUZ.STOICA: Fiţuica nu planul.

PRESEDINTELE: Bruionul, nu fiţuica.

PROC.STANCIU: Bruionul martorului Stoica este identic cu planul de organizare.

ACUZ.STATESCU: D-le Preşedinte, respectuos vă rog să întrebaţi pe martor dacă ştie că dela 1 Martie n'am activat din cauza unei mari supărări familiare.

MART.STOICA: La o şedinţă trebuia să vie şi mi-a spus că din cauza unei supărări nu vine. Numai la o şedinţă. Că din Martie n'a venit nu ştiu.

ACUZ.STATESCU: Vă rog să se consemne declaraţia martorului şi a acuzatului Stoica Stefan că planul care există la dosar a fost bruionul d-lui martor şi recunoscut de d-sa. Că acest bruion...

PRESEDINTELE: Aceasta nu e întrebare. Nu împiedicaţi lucrările Tribunalului. Puneţi întrebări clare, concludente atât şi nimic mai mult. Ce vreţi să spuneţi ? Că n'aţi luat parte la redactare. A luat parte la redactare acuzatul Stătescu ?

MART.STOICA: Nu-mi reamintesc.

ACUZ.STATESCU: Incă o ultimă întrebare: Comitetul de conducere al organizaţiei noastre a fost ales. Am făcut eu parte din comitetul de conducere al organizaţiei militare ?

MART.STOICA: Nu, a fost admis pe urmă în calitate de casier.

ACUZ.MIHALACHE: D-le Preşedinte, daţi-mi voie, e una din acuzările principale.

PRESEDINTELE: Puneţi repede întrebarea, aţi luat cuvântul prea mult. ./.

ACUZ.MIHALACHE: D-le preşedinte, vă rog nu vă pierdeţi răbdarea. Pe mine mă trimiteţi la închisoare pe viaţă pentru un cap de cauzare pe care nu l-am ştiut. Acesta e actul pe baza căruia sunt trimis în faţa Tribunalului. Acesta e planul militar ?

MART.STOICA: Da.

PRESEDINTELE: A spus de loo de ori.

ACUZ.MIHALACHE: Si pentru o fiţuică scrisă cu creionul, pe care n'o recunoaşte mi se cere condamnarea la închisoare pe viaţă ?

PRESEDINTELE: Nu faceţi polemică.

ACUZ.MANIU: D-le preşedinte cum se face că deşi martorul mă cunoştea, îl cunoşteam, şi deşi s'au întâmplat abateri aşa de grave dela Statut, cum se face că martorul n'a venit să-mi raporteze că la secţia lui se întâmplă lucruri nestatutare şi cum de n'a protestat ?

MART.STOICA: N'am fost pentru că chestiunile acestea le vorbea acuzatul Stoica Stefan. Mi-am închipuit că le spune el.

ACUZ.MANIU: Dacă Dumnealui era aşa de simţitor pentru aceste abateri, cum de n'a venit să-mi raporteze că nu e dispus să poarte răspunderea pentru astfel de procedee ? E o chestiune mare, şi Dumnealui e general, om de răspundere.

PRESEDINTELE: A spus: n'a venit pentrucă ştia că trebuie să vie Stoica Stefan. Mai aveţi întrebări ?

ACUZ.MANIU: Vă rog să consemnaţi că nu m'a încunoştiinţat, prin urmare poartă răspunderea ~~solicitat~~ solidar cu ceilalţi domni.

PRESEDINTELE: Mai are vreun acuzat ceva întrebări de pus martorului ? (către martor) Cititi şi semnaţi.

Să fie întrodus martorul General Gheorghiu Ermil.
~~Gheorghiu~~ Ermil, etatea 51 ani, profesiune agricultor, domiciliul Bucureşti, B-dul Dacia 14. -

PRESEDINTELE: Sunteţi rude cu vreunul din acuzaţi ?

MART.GHEORGHIU: ~~Sunteţi~~ Nu.

PRESEDINTELE: Sunteţi creştin ? Depuneţi jurământul.
(martorul depune jurământul)

PRESEDINTELE: D-le General, aţi avut o convorbire cu acuzatul Ion Mihalache ? La această convorbire v'a informat pe Dvs. despre poziţia PNT în împrejurările politice din ţara noastră şi anume cum ?

./.

MART.GHEORGHIU: Da. După schimbarea câtorva formule de politeţe i-am spus d-lui Mihalache: că fac o vizită cu scop informativ şi că doresc să cunosc în linii generale programul PNT. Din acest moment vorbeşte d-sa şi îmi spune: "D-le General, nu interesează atât programul, cât omul". Si-mi citează în această privinţă ca exemplu negativ cazul Tătărescu. După aceasta îmi spune că atitudinea PNT e aceiaşi pe care a avut-o şi în trecut, o atitudine fermă, prin care a reuşit să o descurce în situaţiile grele care le-a avut de rezolvat, citându-mi ca exemplu cazul Regelui Carol II pe care a reuşit să-l îndepărteze. Al treilea lucru îmi spune că şi în prezent partidul se menţine pe aceiaşi linie fermă, în lupta de răsturnare pe care o duce cu regimul actual. In această luptă, remarcă d-sa, că-l interesează omul de acţiune, omul de baricadă, omul de linia întâi şi că aceşti oameni îi preţueşte în aşa măsură, încât dacă va veni timpul ca să le acorde oarecare satisfacţie şi răsplată, aceştia vor trebui puşi în funcţiuni, înainte celora care ar avea o compet...ţă mai mareaţă.

PRESEDINTELE: După această discuţie, ce concluzie aţi tras Dvs. la sfârşitul convorbirii ?

MART.GHEORGHIU: Am tras, d-le Preşedinte, concluzia că în lupta de răsturnare pe care o urmăreşte, gândeşte chiar să recurgă în cele din urmă şi la acţiuni de forţă, dat fiind că s'au întrebuinţat expresii că în această luptă gândeşte să folosească elemente de linia întâia.

PRESEDINTELE: Aţi colaborat Dvs. împreună cu Comand. Cioroiu la redactarea unui studiu privind necesitatea reînfiinţării Ministerului Aerului şi Marinei ?

Aţi dat cuiva acest studiu ?

MART.GHEORGHIU: Da, am lucrat la întocmirea acestui studiu şi am dat un exemplar d-lui Maniu, la sfârşitul lunei Mai în vizita pe care i-a făcut-o.

PRESEDINTELE: Direct ?

MART.GHEORGHIU: Direct !

PRESEDINTELE: Credeţi Dvs. că prin acest studiu se dădea posibilitatea măririi efectivelor materialelor de aviaţie peste prevederile Tratatului de Pace ?

MART.GHEORGHIU: Acest studiu era posibil, dacă ar fi căzut în mâna unor oameni de rea credinţă, doar în domeniul aviaţiei civile.

./.

ACUZ.MIHALACHE: Să spună d. martor dacă este sau nu membru al partidului ?

MART.GRIGORIU: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă nu venea cumva să se informeze în probabilitatea înscrierii ?

MART.GHEORGHIU: Nu am avut acest gând; era o vizită de informare.

ACUZ.MIHALACHE: Să spună martorul dacă între alte întrebări ce mi-a pus, a discutat cu mine probleme de politică generală, ori s'a informat mai mult ce urmărim acum şi care ar fi planul nostru cu Ministerul Aerului?

MART.GHEORGHIU: Era o vizită de informaţie în care urmăream ca d. Mihalache să-mi expună acest program, eu neavând nici una din intenţiile pe care le remarcă d-sa. Era un simplu contact pentru a vedea ce va spune d-sa care va rămâne bine spus.

ACUZ.MIHALACHE: Să spună martorul dacă în timpul acelei vizite, în timpul acela fiind alegerile la circumscripţii, nu i-am vorbit de acele lupte şi dacă în linia întâia nu era vorbă de acele alegeri ?

MART.GHEORGHIU: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă-şi aduce aminte martorul dela confruntare a spus că dânsul n'a auzit cuvântul "baricadă", ci numai "linia întâi" ?

MART.GHEORGHIU: Acest lucru este consimţit în declaraţia pe care am făcut-o şi care se găseşte la dosar.

PRESEDINTELE: o menţineţi ?

MART.GHEORGHIU: Da.

ACUZ.MIHALACHE: Să spună dacă mi-a trimis şi mie vreun exemplar din acel memoriu de organizare a aviaţiei?

MART.GHEORGHIU: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Să spună dacă atunci când a vorbit cu mine, mai era şi Comand. Cioroiu în altă cameră ?

MART.GHEORGHIU: In tot timpul întrevederii mele, Comand. Cioroiu a fost prezent acolo. Discuţia a avut loc în prezenţa Comand. Cioroiu, care a intrat după mine şi a rămas tot timpul acolo.

ACUZ.MIHALACHE: Se va vedea, pentrucă la dosar este consimţit.

ACUZ.MANIU: Să spună dacă-şi aduce aminte d. General că atunci când mi-a dat acest exemplar de plan privitor la aviaţia, i-am spus: pe mine aviaţia mă interesează

./.

foarte mult şi când am fost la guvern am luat măsuri energice în privinţa aviaţiei, însă acum, fiind ocupat cu chestiuni mai urgente şi planuri de organizare efectivă, nu mă pot ocupa de această chestiune. Această chestiune se va rezolva atunci când noi vom avea posibilitatea de a ne realiza programul. Şi de fapt n'am dat nici o urmare memoriului foarte interesant pe care mi l-a predat.

MART.GHEORGHIU: Acuzatul Maniu a specificat că apreciază rolul important al aviaţiei în prezent şi trecut şi va ceti cu multă atenţie această lucrare. Atâta tot.

PRESEDINTELE: Să se introducă martorul lt.comd. Cioroiu Mircea.
- Numele şi pronumele Dvs.
- Mircea Stefan Cioroiu.
- Etatea ?
- 33 ani
- Profesiunea ?
- Ofiţer superior de Aeronautică în rezervă.
- Adresa ?
- Aleea Matei Corbescu 8
- Sunteţi rudă cu vreunul din acuzaţi ?
- Nu.
- Se ia jurământul.

PRESEDINTELE: Care au fost primele legături stabilite între Dvs. şi partidul ţărănesc şi în ce scop ?

MART.CIOROIU: In cursul lunei Octombrie, o serie întreagă de camarazi şi prieteni de ai mei mi-au atras atenţia asupra unui punct din programul partidului ţărănesc, relativ la revizuirea situaţiei ofiţerilor trecuţi în cadrul disponibil.

Această chestiune se discuta adesea ori între ofiţerii interesaţi. In acest scop am stabilit primele legături cu d. Carandino şi Comand. Mocanu.

PRESEDINTELE: In vederea reîncadrării ?

MART.CIOROIU: Da.

PRESEDINTELE: De cine şi în ce împrejurări aţi fost prezentat d-nilor Maniu, Penescu, Mihalache şi Serdici ?

MART.CIOROIU: D-lui Penescu către sfârşitul lunei Octombrie de către Comand. Mocanu; d-lui Mihalache la 19 Noembrie 1946, ziua alegerilor, în casa d-lui Serdici, când i-am fost prezentat şi d-lui Maniu, de către d. Comand. Mocanu.

./.

PRESEDINTELE: Ce aţi discutat cu ocazia acestei prezentări cu acuzatul Mihalache.

MART.CIOROIU: D. Mihalache m'a întrebat dacă activez în partid şi am răspuns negativ. M'a întrebat dacă activez la secţia militară şi am răspuns negativ, spunând că nu cunosc probleme de politică, specialitatea mea fiind problemele de aviaţie. D-sa mi-a pus problema de a colabora în acest domeniu la care mi-a cerut eventual un studiu pe care am acceptat să-l fac.

PRESEDINTELE: Aţi lucrat la acest studiu ?

MART.CIOROIU: Da. Cu această ocazie m'a rugat dacă mai am camarazi în promoţia mea...

ACUZ.MIHALACHE: Rog să se noteze şi "eventual"

MART.CIOROIU: .. să-i prezint D-sale, pentru a lucra în partid în rândurile secţiei militare. Asupra acestei chestiuni a revenit şi ulterior d. Mihalache.

PRESEDINTELE: Cui aţi predat studiul făcut ?

MART.CIOROIU: La 6 Februarie l-am lăsat la locuinţa d-lui Nestor Badea, pentru d. Mihalache, cum mă înţelesesem cu d. Mihalache la telefon.

PRESEDINTELE: Ce observaţii a făcut Mihalache asupra acestui studiu ?

MART.CIOROIU: Mai târziu l-am văzut pe d. Mihalache acasă la Nestor Badea, i-am arătat acest studiu, mi-a spus că l-a cetit şi l'a găsit interesant şi mi-a arătat că fucăse o serie de adnotări pe acest studiu şi a insistat că vom discuta despre el mai târziu la data şi ora pe care mi le va indica.

PRESEDINTELE: Aţi spus în mod insistent,acuzatul ~~ui~~ Mihalache v'a cerut să-l puneţi în legătură sau să aduceţi ofiţeri din cadrul disponibil care să activeze în partidul ţărănist. I-aţi prezentat pe cineva ?

MART.CIOROIU: I-am prezentat în cursul lunei Februarie pe d. General Comand. Gheorghiu-Ermil.

PRESEDINTELE: Aţi luat parte la această întrevedere între Generalul Gheorghiu şi Mihalache ?

MART.CIOROIU: Da.

PRESEDINTELE: Ce au discutat şi cu ce impresii aţi plecat despre acuzatul Mihalache şi despre intenţiile lui ? Aţi luat parte la întrevedere chiar în aceiaşi cameră sau în altă cameră ?

./.

MART.CIOROIU: Iniţial am stat în spatele d-lui Mihalache pe un scaun. In timpul convorbirii uşa dintre birou şi hall rămăsese întredeschisă şi am remarcat o revistă în hall şi atunci m'am tras cu scaunul către uşă unde m'am uitat prin revistă, dar am continuat să ascult discuţia, mai ales când d. Mihalache îi comunica d-lui General Gheorghiu o serie de idei ale d-sale.

PRESEDINTELE: Să punem chestiunea la punctul iniţial: aţi fost chiar în spatele acuzatului Mihalache în aceiaşi cameră ?

MART.CIOROIU: Da, menţionez însă că uşa între biroul d-lui Mihalache şi hall era deschisă.

PRESEDINTELE: Arătaţi-mi impresia, pe care v'a lăsat-o Dvs., discuţia care a avut loc între generalul Gheorghiu şi acuzatul Ion Mihalache.

MART.CIOROIU: d. General Gheorghiu, după un schimb de politeţe a comunicat d-lui Mihalache că face o vizită pur informativă, d-sa cunoscând în linii generale programul partidelor care activează în Blocul Partidelor Democratice.

D. Mihalache a replicat: mă interesează mai puţin programul. Ce interesează, este omul care-l girează.

Si, după o serie de consideraţiuni asupra activităţii unuia din membrii actualului guvern - pot să-i citez numele dacă vă interesează - spunând că acest om a făcut o serie de declaraţii în cadrul programului său, dar activitatea sa politică este în totală discrepanţă cu ceiace a afirmat în cadrul programului, a trecut la problema partidului naţional-ţărănesc, socotind că se găseşte pe o linie hotărîtă de activitate. Si această hotărîre a ilustrat-o d-sa cu succesul partidului naţional-ţărănesc în lupta cu fostul Rege Carol II, pe care a reuşit să-l răstoarne; după care a revenit asupra situaţiei actuale a partidului, spunând: "Ne găsim şi în momentul de faţă într'o luptă foarte dură, foarte tare cu actualul regim. Nu este însă o problemă îngrijorătoare, fiindcă am reuşit să răsturnăm pe Regele Carol II. Si aici ne găsim angajaţi cu aceiaşi hotărîre".

D. General Gheorghiu a vrut să spună ceva rela-

./.

tiv la omul de prestigiu, omul care a condus o funcţiune foarte importantă în Stat. D. Mihalache a intervenit direct, spunând că în momentul de faţă...

ACUZ.MIHALACHE: Să se noteze.

MART.CIOROIU: ...în cadrul acestei acţiuni, nu este interesat de omul de elaboraţie intelectuală, de omul de prestigiu. D-sa tablează în toată acţiunea pe omul de linia întâia, pe omul de baricadă, pe omul de acţiune.

Ceva mai mult: pentru ca să insiste asupra acestei chestiuni, face următoarea remarcă: "In cazul când vom avea răspunderea guvernării, prefer să pun într'un post de mare importanţă, un om mai puţin dotat şi pregătit pentru acest post, dar care este un om care s'a relevat în această luptă şi a simţit cotul cu mine".

Si a terminat cu cuvintele: "In spiritul acestor idei aştept colaborarea Dvs."

PRESEDINTELE: Era vorba aici de viitoare alegeri ? S'au era chiar o chestie de principiu - după cum am înţeles dela Dvs. - de răsturnarea regimului ? Se vorbea de măsuri luate cu caracter general ?

MART.CIOROIU: Era la două luni şi jumătate după alegeri; în Februarie 1947.

ACUZ.MIHALACHE: Am spus: alegeri la circumscripţii în Capitală, nu alegeri generale.

Atunci, când era chestiune de atmosferă, erau alegeri generale.

PRESEDINTELE: Cu ce impresiuni aţi plecat Dvs. ? Ce urmărea Partidul Naţional-ţărănesc, cu exponentul lui, acuzatul Ion Mihalache ? care a fost impresiunea netă a Dvs. ?

MART.CIOROIU: Impresiunea, care a rezultat din convorbirea cu d. Gen. Gheorghiu, a fost că d. Mihalache avea convingerea că a epuizat mijloacele legale de luptă cu regimul şi trecea la o acţiune mai dură, mai violentă de forţă, pe care o sprijinea d-sa pe acel om de acţiune şi acel om de baricadă, fapt pentru care d. Gen. Gheorghiu a decis să nu mai revină să-l reîntâlnească pe d. Mihalache.

PRESEDINTELE: Aţi scris, domnule grefier, despre impresiunea cu care a plecat d. martor ?

GREFIERUL: Nu am terminat.

PRESEDINTELE: Terminaţi.

./.

 

Mart.CIOROIU: Impresiunea mea a fost că d. Mihalache a epuizat mijloacele obişn ite şi că ultimul mijloc e forţă şi violenţă.

ACUZ.MIHALACHE: Să se precizeze dacă am spus că: Ultimul mijloc este forţa, este violenţa".

PRESEDINTELE: Aceasta a fost impresiunea martorului, din to t ceeace s'a discutat.

Aţi mai avut vreo întrevedere cu acuzatul Mihalache în legătură cu studiul despre care era vorba ?

MART.CIOROIU: Ulterior am telefonat d-lui Mihalache, ca să-mi restituie studiul, care-i fusese predat. L'am văzut lo minute, Mi-a arătat studiul, pe care făcuse o serie de adnotări şi s'a arătat interesat ca să-i rămână, pentru a-l discuta cu mine.

Am motivat că am nevoie de acest studiu, pentru a lucra alte lucrări cu d. general Gheorghiu. D-sa mi-a spus că-şi păstrează totuşi studiul, că este interesat de acest lucru. I-am expus atunci, în două-trei cuvinte, ce intenţionez să tratez în studiul următor: "Despre Ministerul Aerului şi Marinei". D-sa mi-a spus, privindu-l: că este interesant dacă tratez probleme de marină şi să iau legătură cu Comandorul Mocanu, în această chestiune.

Acest al doilea studiu, cum era redactat, avea posibilitatea să se ajungă prin el la o mărire a efectivelor actuale faţă de tratatul de pace ? Adică, vreo schimbare a directivelor din tratatul de pace se putea face după acel plan ?

MART.CIOROIU: Era posibil să se facă această chestiune de către un om cu rea credinţă, în sectorul aviaţiei civile; în sectorul aviaţiei militare însă, nu.

PRESEDINTELE: In ce priveşte eludarea tratatului de pace, prin al doilea studiu, relativ la organizarea Aerului şi Marinei...

MART.CIOROIU: Ministerului Aerului şi Marinei.

PRESEDINTELE: ...s'ar fi putut eluda numai dispoziţiunile care priveau aviaţia civilă...

Martorul Cioroiu: Fac menţiunea: de către un om de rea credinţă.

PRESEDINTELE: Aceasta însă de către un om de rea credinţă.

Cu comandorul Mocanu, ai continuat relaţiunile ?

MART.CIOROIU: Da. L'am văzut în câteva rânduri după aceasta.

PRESEDINTELE: Ce atribuţiuni avea comandorul Mocanu în partidul naţional ţărănesc şi cum era considerat în cadrul partidului.

MART.CIOROIU: Comandorul Mocanu, era deţinătorul cronicei externe la ziarul "Dreptatea". Era elementul permanent la biroul presei. Era omul care avea oricând acces la d. Maniu. Din această cauză, l'am considerat întotdeauna un element reprezentativ şi de importanţă. în partid.

PRESEDINTELE: Prin ce se prezenta comandorul Mocanu, în lupta politică ? - din convorbirile pe care le-aţi avut cu el?

MART.CIOROIU: Intr'o suită de convorbiri ulterioare, comandorul Mocanu mi-a vorbit despre succesul care se aşteaptă....

PRESEDINTELE: Era vorba de luptele care se spunea că le duce partidul ? Era vorba de o luptă inegală ? De o luptă subversivă, bazată pe forţă ? Sau ce, altceva ?

MART.CIOROIU: Din ceiace mi-a relatat comandorul Mocanu şi din confidenţialitatea relatărilor nu rezultă că era vorba de lupta pe faţă; ci contrar.

PRESEDINTELE: "Din ceeace am discutat cu comandorul Mocanu, rezultă că partidul naţional-ţărănesc nu întrebuinţa o luptă pe faţă ci din contra, o luptă..." - ce fel de luptă ?

MART.CIOROIU: O luptă contrarie, o luptă ascunsă, ilegală, subversivă.

Aşi ruga să adăugaţi cuvintele: "confidenţialitatea relatărilor".

PRESEDINTELE: "Aceasta având în vedere şi confidenţialitatea relatărilor".

Ştiţi pe ce elemente se sprijinea partidul naţional ţărănesc prin acţiunea de forţă, cu scopul răsturnării regimului ?

MART.CIOROIU: Din conversaţiunile cu comandorul Mocanu, rezultă că se conta pe sprijinul Marei Britanii şi pe sprijinul Statelor Unite, sprijin care putea să meargă până la sprijinul militar. Se conta pe posibilitatea unui conflict între Marile Puteri, care ar fi putut fi exploatat politiceşte pe plan intern. Se conta pe un curent adversar regimului, care prindea consistenţă în armată şi în păturile rurale, - care curente erau întreţinute prin elemente credincioase politicei partidului naţional ţărănesc.

Mi-a vorbit cândva despre existenţa unor arme rămase dela fugarii germani şi care se găsesc în

./.

posesiunea ţăranilor, arme care putea fi utilizate la o eventuală dispoziţie a partidului.

PRESEDINTELE: După câte ştiţi: la biroul presei, condus de Mocanu, se ducea şi aici o luptă ilegală, subversivă, care tindea la acelaş scop final?

MART.CIOROIU: Judecând după faptul că observaţiile mele se făceau întâmplător, asupra pieselor care se efectuau acolo - şi cu aceasta vreau să accentuez caracterul de confidenţialitate al acestor lucrări, nu se făceau lucrări oficiale şi pe faţă - citez astfel, spre exemplu, am văzut: buletinul de radio ascultare, care ştiu că este o lucrare ce se elaborează de Ministerul Informaţiilor şi care are destinatari precişi. Am văzut documente aparţinând Inspectoratului de Educaţie Cultură şi Propagandă - oficial - din care se făceau extrase şi se traduceau în limba engleză.

PRESEDINTELE: Altceva ?

MART.CIOROIU: Am văzut ziare străine.

PRESEDINTELE: Dar cu acuzatul Carandino aţi continuat legătura.

MART.CIOROIU: Da.

PRESEDINTELE: V'a comunicat odată care era punctul de vedere politic al Partidului naţional ţărănesc în ce priveşte presa ?

MART.CIOROIU: Reţin că d. Carandino a caracterizat într'o conversaţie avută cu mine lupta ziarului "Dreptatea" ca luptă de hartă, ca luptă activă, ca o luptă de stradă.

PRESEDINTELE: Aceasta reţineţi Dvs., din discuţia avută cu Carandino ?

MART.CIOROIU: Da.

PRESEDINTELE: Ce concluzie finală trageţi Dvs. din discuţiile cu Carandino, Mihalache şi Odorul Mocanu, Dvs., ca cetăţean care aveaţi simple legături cu ei ?

MART.CIOROIU: Există un fir conducător comun în toate aceste convorbiri pe care le-am avut sau la care am asistat, pe care le-aşi putea caracteriza cu un singur cuvânt: agresivitate, violenţă, forţă, energie.

PRESEDINTELE: Vasăzică aceasta a fost impresia Dvs. netă.

MARTOR.CIOROIU: Da. Unitate, pe care aşi caracteriza-o cu cuvântul: "Violenţă".

PRESEDINTELE: Cu acuzatul Nicolae Penescu aţi avut vreo convorbire ?

MART.CIOROIU: Da, una sau două convorbiri.

PRESEDINTELE: Aţi avut o convorbire confidenţială între 8 şi lo Iulie şi în ce anume a constat această convorbire?

MART.CIOROIU: In ziua de 8 sau lo Iulie, Cdorul Mocanu mi-a predat un Nr. de telefon încredinţat lui de d. Penescu, trimiţându-mă să iau o legătură imediată cu d. Penescu şi să-i telefonez, subliniindu-mi că chestiunea comportă foarte mare urgenţă.

Am încercat să vorbesc cu dl. Penescu la nr. indicat. Nu l-am găsit acasă, sau nu mi s'a dat legătura. Cert este că între ora 1.3o - 2, am reuşit să obţin această legătură printr'o domnişoară care mi-a răspuns: Dacă e d. Cdor Cioroiu vă dau imediat legătura, sunteţi aşteptaţi".

Intr'adevăr mi-a dat legătura cu d. Penescu care mi-a spus foarte împacient că m'a aşteptat să iau această legătură şi m'a invitat să-i fac o vizită în după amiaza zilei la ora 17. Am acceptat şi la ora 17.3o, am fost la domiciliul d-lui Penescu. D-sa avea pe cineva în birou, în timpul în care am aşteptat a mai venit un domn. Reţin că în momentul când d. Penescu m'a poftit în birou mi-a făcut din nou observaţia că mă găsesc în întârziere.

Odată întrodus în birou, după ce mi-a făcut recomandaţia să vorbesc încet pentru domnul din hall nu este un domn sigur şi ar putea să fie agent al Siguranţei, m'a întrebat dacă nu-i pot să-i pun la dispoziţie o posibilitate ca cineva să plece în străinătate.

M'am angajat cu d-sa în discuţie, arătându-i că o asemenea posibilitate pare exclusă pentru un moment, datorită faptului că organele siguranţei sunt foarte vigilente, întrucât puţină vreme înainte avuse loc fuga Cdorului Stratilescu.

D. Penescu, care în acest timp nu răspundea la telefon şi verifica cine îl caută, probabil cu două telefoane în legătură, mi-a subliniat că doreşte să nu fie deranjat şi nimeni să nu ştie că se găseşte acasă. Mi-a remarcat că o soluţie are d-sa şi anume un avion TARS, care merge la Arad şi m'a întrebat în ce măsură ar putea să fie potrivit acest avion sub raportul capacităţii de a zbura.

./.

Am remarcat că din punctul de vedere tehnic al parcurgerii distanţei, posibilitatea există de a ajunge în Sud la orice punct ar dori el, dar din punctul de vedere al posibilităţii ca Societatea TARS să-i facă acest serviciu, nu. Atunci d-sa mi-a spus dacă nu cunosc pe cineva din aviaţia militară, care ar putea să convină asupra unei asemenea aventuri.

I-am spus d-lui Penescu că nu cred posibil, şi i-am subliniat că această chestiune comportă o oarecare gravitate şi din punct de vedere moral, adică ar angaja un personal militar şi familiile lor într'o situaţia incertă şi cine s'ar ocupa cu hrana şi întreţinerea acestor oameni. A făcut un calcul mintal, socotind o cifră de 6 - 7 mii dolari şi a replicat că nu interesează această chestiune, interesează modalitatea plecării.

In faţa insistenţei am remarcat d-lui Penescu că sunt obligat să plec a doua zi în provincie de unde mă voi întoarce în 8 - 10 zile.

D. Penescu m'a rugat să reflectez serios asupra acestei chestiuni.

L-am întrebat dece este atâta importanţă. D-sa mi-a spus că trebuie să plece patru personagii foarte importante a căror plecare este determinată pentru succesul politicei partidului.

Am întrebat ce poate să fie aşa de important, cine sunt acele personagii aşa de importante. D-sa a dpus: Să presupunem că ar fi chiar d. Maniu.

Am arătat apoi că trebuie să plec. D. Penescu a insistat din nou ca la înapoiere să iau contact din nou cu d-sa - spunându-mi chiar: "Gândeşte-te foarte serios, este vorba de patru persoane foarte importante, a căror plecare însă nu va stinjeni cu nimic acţiunea partidului, care, cu forţa sau alte mijloace va ajunge la succes.

Cu aceste cuvinte m'am despărţit de d. Penescu. Am plecat la Iaşi după o zi sau două am citit din ziare că a avut loc tentativa dela Tămădău.

Am revenit după 5 zile.

PROC.STANCIU: Să ne răspundă martorul dacă a avut contact cu vreo organizaţiune a PNT-ului, cu cercul de studii sau altceva ?

MART.CIOROIU: NU.

PROC.STANCIU: Dacă d. martor a fost îndemnat ca să coopteze mai mulţi ofiţeri şi chiar ofiţeri activi care să ia legătura cu PNT ?

MART.CIOROIU: Acest lucru s'a făcut numai de d. Mihalache, care mi-a spus de două ori în cele două întrevederi pe care le-am avut, dacă am camarazi sau prieteni care să lucreze în domeniul aviaţiei, le stă la dispoziţie să lucreze în cadrul Cercului Militar.

PROC.STANCIU: Când d. martor a fost la acuzatul Mihalache cu planul de organizare a armatei, Mihalache nu l-a îndreptat către cercul profesional de studii cu acest document ?

MART.CIOROIU: Nu. Documentul a fost remis d-lui Mihalache şi urma să-l discut împreună cu d-sa. Mi-a explicat însă că ar fi interesant să lucrez în cadrul CPM la Secţia aviaţie, unde din câte îşi aminteşte d-sa nu se găsea la aceea dată înscris decât d. general Achile Niculescu.

PROC.STANCIU: Işi aminteşte d. martor dacă i s'au cerut eventuale informaţiuni dela unităţile de aviaţie sau dela camarazii din Aviaţie pe care martorul îi cunoştea ?

MART.CIOROIU: Am fost chestionat odată sau de două ori de către Cdorul Mocanu fără insistenţă pentrucă sunt convins că-mi cunoştea punctul de vedere în această chestiune.

PROC.ALEXANDRESCU: O preciziune: Acuzatul Maniu să interesa de Divizia Tudor Vladimirescu şi Jandarmeria în ce priveşte starea de spirit ?

MART.CIOROIU: Nu am avut convorbiri de asemenea natură cu d. Iuliu Maniu.

AVOC.MATEI: Vreau să pun două întrebări pentru acuzatul Serdici. Unde se redacta buletinul informativ ? Cu alte cuvinte care era locul unde se redacta acest buletin ?

PRESEDINTELE: Stiţi unde se redacta buletinul informativ ?

MART.CIOROIU: Din cunoştinţele mele nu exista un loc constant de redactare a acestui buletin.

Intr'un timp se redacta de către cdorul Mocanu, la biroul de presă. Dela el ştiu că mai târziu se redacta un alt buletin cu acelaş conţinut la redacţia "Dreptăţii" şi mi-a spus Cdorul Mocanu, iarăşi ma

târziu nemulţumirea lui că se face acest lucru şi de d. Serdici.

ACUZ.CARANDINO: Dacă d. martor Odor Cioroiu îşi aminteşte în relaţiunile de redacţie pe care le-am avut cu d-sa, pentrucă era colaborator la "Dreptatea", de vreo conversaţie de aşa natură între noi încât să mă înglobeze într'un foarte elegant calificativ de "violenţă" ? Nu cumva intram mai curând în capitolul "energie" ?

PRESEDINTELE: Este violenţă sau energie ?

MART.CIOROIU: Nu aşi putea să fac discriminare între cuvinte în momentul de faţă. Reţin fraza pe care mi-a spus-o d. Carandino că lupta "Dreptăţii" este o luptă de stradă, o luptă de hartă, de violenţă, că nu are timp să facă ideologie.

PRESEDINTELE: V'a satisfăcut ?

ACUZ.CARANDINO: M'a satisfăcut... este un fel de a vorbi. Vreau să întreb pe d. martor dacă în sensul în care înţeleg eu "lupta de harţă" înţelegeam o luptă de presă normală sau lupte subversive de ordin militar ? Aveam eu legături de ordin militar cu d. martor ? Nu cumva lupta mea era pur gazetărească, cum erau şi raporturile mele cu d. martor pur gazetăreşti ?

MART.CIOROIU: Este cert că relaţiunile dintre mine şi d. Carandino erau pur gazetăreşti, iar această calificare se referea la activitatea d-sale ca director al ziarului "Dreptatea".

ACUZ.CARANDINO: Prin urmare nici o legătură de altă natură.

ACUZ.MIHALACHE: Imi permiteţi să întreb pe d. martor dacă este sau nu membru al PNT ?

MART.CIOROIU: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă nu este membru al partidului cum l-am cunoscut eu pe d. martor întâia dată ?

PRESEDINTELE: In ce zi ?

MART. CIOROIU: In ziua de 19 Noembrie 1946.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă nu este membru al PNT, cum îşi explică d-sa atitudinea de confienţă ce i-am acordat eu încât chiar în ziua de alegeri când conduceam operaţiuni electorale să-i cer, stând de vorbă cu dânsul, să-mi facă un raport asupra organizaţiei aviaţiei.

PRESEDINTELE: La 19 Noembrie aţi stat de vorbă asupra acestui memoriu ?

./.

MART.CIOROIU: Da, într'un birou prima uşă din hall în dreapta uşei de intrare.

ACUZ.MIHALACHE: Când nu i-am cerut acest lucru unui domn general aviator fost Ministru al Aerului !

PRESEDINTELE: Aceasta o veţi spune în apărare, acum puneţi întrebări.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă menţine d. martor afirmaţiunea că eu i-am cerut să facă "eventual" acest memoriu. Dacă am întrebuinţat această expresie ?

MART.CIOROIU: Da. Mi s'a cerut acest lucru. Dacă vreau să-l fac acest lucru, să-l fac.

Am răspuns: Il fac. D. Mihalache atunci mi-a spus: Când este gata să mi-l aduceţi. Am considerat acest lucru suficient de angajant pentru mine şi l-am făcut.

ACUZ.MIHALACHE: Adevărul este că s'a oferit.

Dacă acest memoriu odată făcut şi văzut de mine, când l-am discutat cu dl. martor, i-am arătat părţile lui slabe ?

MART.CIOROIU: Nu. Mi-a arătat numai că a adnotat cu creionul acest memoriu pe care l-am văzut în cursul instrucţiunii şi am constatat că era adnotat.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă martorul a văzut memoriul în cursul instrucţiunii pe care eu nu l-am văzut, nu-şi aduce aminte de aceea adnotare ce capitol privea ?

MART.CIOROIU: Nu pot răspunde, pentrucă anchetatorii mi-au arătat memoriul numai dela distanţă şi m'au întrebat dacă îl recunosc.

ACUZ.MIHALACHE: Nu-şi aduce aminte martorul că am subliniat că memoriul este în contradicţie cu Armistiţiul şi ar putea să aibă neplăceri ?

MART.CIOROIU: Sub nici o formă.

ACUZ.MIHALACHE: Al doilea memoriu pe care l-a făcut, mi l-a prezentat mie ?

MART.CIOROIU: Nu !

ACUZ.MIHALACHE: Nu era obligat prin condescendenţă d. martor, dacă acest al doilea memoriu era continuarea memoriului cel dintâiu, ţinând seama de observaţiunile mele pe primul memoriu, să mi-l prezinte mie ?

MART.CIOROIU: Acest memoriu a fost făcut în colaborare cu d. general Comandant Gheorghiu din Aviaţie, de care eram obligat prin condescendenţă, când mi-a spus să nu-l mai dau d-lui Mihalache, să nu-il dau.

./.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă nu cumva în conversaţiile cu mine s'a interesat cine va fi Ministrul Aerului şi i-am dat câteva nume ?

MART.CIOROIU: Sub nici o formă. Acest lucru l'am auzit pentru prima oară insinuat de d. Mihalache la confruntarea avută cu d. General Gheorghiu.

PRESEDINTELE: (către grefier) Nu recunosc să fi vorbit vreodată cu acuzatul Mihalache despre diferite nume care ar fi urmat să ia conducerea Ministerului Aerului.

ACUZ.MIHALACHE: Si o ultimă întrebare: de când şi până când a stat domniasa arestat cu noi la Siguranţa Statului ?

PRESEDINTELE: Se vede în dosarul cauzei.

ACUZ.MIHALACHE: Eu nu ştiu.

PRESEDINTELE: Vă voi da dosarul să vedeţi.

ACUZATUL PENESCU: Vă rog domnule preşedinte să puneţi o întrebare d-lui martor: cât de lung, cât timp a colaborat la Biroul Presei cu d. Cdor Mocanu şi cu d. Carandino.

PRESEDINTELE: Câte luni ?

Mart.CIOROIU: In tot cursul anului 1947 până în luna Iunie. Nu este vorba de o colaborare, ci era vorba de un ajutor prietenesc pe care-l dădeam Cdorului Mocanu. O mare parte din timp însă, frecventam acest birou.

ACUZ.PENESCU: Cum îşi explică că observând o oarecare activitate cu caracter subversiv în acest birou, totuşi îl frecventa atât de des ?

MART.CIOROIU: Acest răspuns dat este un corolar al observaţiunilor mele într'o perioadă de timp şi către sfârşitul lunei Mai am încetat de a frecventa acest birou.

PRESEDINTELE: Atunci v'aţi dat seama de această acţiune ?

MART.CIOROIU: Da.

ACUZ.PENESCU: Pentruce atunci, a rugat pe d. Cdor Mocanu şi pe ziaristul Vinea să intervie pe lângă mine să fie angajat în biroul de presă ca salariat la acest birou ?

MART.CIOROIU: La sfârşitul iernii 1947, cred în luna Februarie Martie.

PRESEDINTELE: Vedeţi că dânsul spune că spre sfârşit şi atunci întrebarea nu mai are rost. Prin luna Mai şi-a dat seama şi dacă este vorba de Decembrie 1946, nu mai are rost întrebarea. Sunt patru luni distanţă.

./.

ACUZ.PENESCU: Martorul face probabil o eroare de memorie, deşi memoria-i este impresionantă. Dacă martorul a fost întâlnit de mine în cursul lunei Februarie în faţa casei mele, am parcurs câtva timp până la casa d-lui Mihalache cu domnia sa şi cu acel prilej mi-am exprimat regretul că nu puteam să-i dau salariul cerut, pentru a fi angajat la biroul presei şi chiar domnia sa a spus că nu mai avea nevoie.

MART.CIOROIU: Este necesar pentru a face un efort de memoriu pentru răspuns. Nu este exactă această convorbire, domnia sa m'a întrebat asupra atitudinii pe care trebuia s'o ia organizarea acestui birou, făcând menţiunea că lucram în Statul Major al Aerului, secţia II-a închestiuni de presă şi conversaţia noastră s'a terminat cu un deosebit interes al d-lui Penescu pentru eventualitatea unor relaţiuni cu ruda mea, Radu Irimescu în legătură cu înfiinţarea unei societăţi de filme pentru import de filme în România.

ACUZ.PENESCU: O ultimă întrebare: Cum îşi explică d. Martor cu această memorie a sa, că ~~aceste~~ a dat patru variante în legătură cu conversaţia avută cu mine între 8 şi lo Iulie ?

MART.CIOROIU: Contest această chestiune şi se poate constata că este exact invers.

ACUZ.PENESCU: Vă rog să se consemneze că este inversă această chestiune, deoarece vom examina-o la apărare.

D.AV.DUMITRIU: In Mai, a declarat d. martor, că şi-a dat seama despre ceeace nu şi-a dat seama. Cum explică totuşi că la Iulie mai complectează totuşi cu Penescu ceeace completează ?

MART.CIOROIU: Este foarte simplă explicaţia. Nu puteam să fac din politeţe de a nu răspunde la o invitaţie făcută de d. Penescu mai ales că ignoram ceeace vroia d. Penescu să discută cu mine.

AV.VLAD DUMITRIU: Conţinutul acestor discuţii le-aţi adus la cunoştinţa organelor constituite legal în Stat?

MART.CIOROIU: Nu am avut posibilitatea să fac acest lucru. Intâi nu i-am dat importanţă, în ceeace mă priveşte pe mine, pentrucă nu m'am angajat cu nimic în această chestiune, am declarat-o după ce am fost luat de Siguranţă şi anchetat imediat la înapoierea mea dela

./.

Iaşi, fără să fiu întrebat de anchetatori. Am relatat această chestiune şi am arătat că nu m'am angajat cu nimic în această problemă, dar am considerat-o ca o responsabilitate care interesa direct pe d. Penescu.

AV.VLAD DUMITRIU: Vă mulţumesc, d-le Preşedinte, şi vă rog să-mi daţi cuvântul pentru problema procedurală. M'am înţeles cu d-nii Penescu şi Stătescu, ca aceşti acuzaţi să-şi pună singuri întrebări şi numai dacă scapă ceva, numai atunci să intervenim. De aceea v'aşi ruga să respectaţi această dorinţă a noastră, pentrucă altfel vom abuza de timpul Dvs. preţios, tocmai pentru accelerarea desbaterilor.

PRESEDINTELE: Bine, sunt de acord, am vrut să fiu mai politicos. Cetiţi şi semnaţi. Să se întroducă martorul Lt.Cdor Mocanu Gheorghe.

(Este întrodus martorul Lt. Cdor Mocanu)

Numele şi pronumele Dvs.

MART. Gh. Gheorghe Mocanu. Etatea 43 ani, profesiunea ofiţer rezervă, domiciliat în Bucureşti, şos. Panduri 62.

PRESEDINTELE: Sunteţi rudă cu vreunul din acuzaţi ?

MART.MOCANU: Nu. (depune jurământul)

PRESEDINTELE: Aveţi cumva cunoştinţă de existenţa unei acţiuni subversive, teroriste, zise mişcare de rezistenţă ?

MART.MOCANU: Da, mişcarea de rezistenţă exista şi o acţiona, o dirija partidul naţional ţărănesc.

PRESEDINTELE: Cine era - s'o luăm programatic sau caleidoscopic - iniţiatorul acestei acţiuni, sub conducerea cui ?

MART.MOCANU: Era preşedintele partidului naţional ţărănesc, d. Iuliu Maniu.

PRESEDINTELE: Sub conducerea cui se exercita ?

MARTORUL MOCANU: Sub conducerea partidului naţional ţărănesc, am impresia că mai mult a d-lui Iuliu Maniu, nu atât a forurilor conducătoare.

PRESEDINTELE: Care era obiectivul acestei acţiuni subterane şi când ar fi urmat să se declanşeze această mişcare de rezistenţă, să fie pusă în funcţie ?

MART.MOCANU: Obiectivul acestei mişcări era regimul actual, împotriva cui se ducea această mişcare de rezistenţă, pentru răsturnarea lui, şi se aştepta momentul priel-

n

nic pentru a se declanşa o mişcare de forţă, violentă, pentru a-l răsturna, care era coordonată cu cea internă, cu situaţia internă de această natură, cu o activitate externă din partea partidului naţional ţărănesc.

PRESEDINTELE: Cum înţelegea atunci d. Maniu să răstoarne guvernul, şi regimul, cu ajutorul căror mijloace şi forţe ?

MART.MOCANU: Cu ajutorul restului de masse rămase credincioase, cu ajutorul organizaţiilor deja descoperite care probabil mai existau oarecari nucleuri şi cu ajutorul grupurilor care se găseau în munţi, în diferite regiuni şi pe care partidul le organiza şi le subvenţiona.

PRESEDINTELE: Cu ce puteau să asigure această mişcare de rezistenţă ?

MART.MOCANU: Mişcarea aceasta era în primul rând asigurată cu bani şi alimente şi în al doilea rând cu arme, după urgenţa momentului când s'ar fi acţionat.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi cumva o anume cale spre fascism, spre dreapta partidului naţional ţărănesc, întrucât Dvs. aţi lucrat în ea ? Din toate directivele, din toate lucrările, din toate îndrumările, din toate îndemnurile primite, cunoaşteţi Dvs. o anume cale spre dreapta, vă dădeaţi seama ?

MART.MOCANU: A existat o anume cale din ce în ce spre dreapta şi cred că finalmente partidul a devenit cel mai de dreapta partid din ţară.

PRESEDINTELE: Aş vrea să vă cerem să ne spuneţi pe ce vă bazaţi în legătură cu acest lucru ?

MART.MOCANU: Pe acceptarea de elemente cunoscute în mod public ca elemente de dreapta, pe foarte mulţi legionari care erau primiţi în partid în condiţii mult mai uşoare decât oamenii de stânga, pe aceste organizaţii care evident purtau titluri fasciste şi cele care erau în munţi, pe legăturile existente între partid şi organizaţiile clandestine deja descoperite şi judecate. Acestea sunt elemente care au putut duce la concluzia că partidul alunecă spre dreapta, precum şi intransigenţa politică faţă de partidele mai de stânga.

PRESEDINTELE: Dar presa, ce fel de activitate avea ?

./.

MART.MOCANU: Presa ducea o campanie destul de activă împotriva celorlalte ziare sau partide de stânga.

PRESEDINTELE: Ne interesează din punct de vedere fascist, de dreapta.

MART.MOCANU: Era ziarul cel mai de dreapta, evident.

AC.CARANDINO: (întrerupe)

PROC.STANCIU: D-le Preşedinte, la a doua întrerupere a acuzatului Carandino, rog să dispuneţi să părăsească sala.

PROC.GEORGESCU: D-le Preşedinte, vă rog să faceţi uz de dispoziţiile legale, care vă dau Dvs. posibilitatea să conduceţi desbaterile în bune condiţiuni şi atunci când asemenea atitudini se manifestă în şedinţă să aplicaţi dispoziţiile legii.

PRESEDINTELE: Observ la doi acuzaţi că au devenit agresivi.

AC.CARANDINO: In faţa unei nedreptăţi strigătoare la cer, trebue să protestez.

PRESEDINTELE: Protestaţi când vă dau cuvântul, prin întrebări ordonate.

ACUZ.CARANDINO: Vă rog să mă scuzaţi.

PRESEDINTELE: Exista în PNT dorinţa deslănţuirii unui nou răz-boi şi în ce scop ?

MART.MOCANU: Dorinţa aceasta exista în special la conducere. Scopul acestei dorinţe era evident tot interes de partid, scopul de a veni la putere în modul cel mai sigur pentru partid.

PRESEDINTELE: Urmărea Maniu şi conducerea PNT o informare asupra armatei ? Ce-i interesa îndeosebi ?

MART.MOCANU: Da, exista acest interes pentru starea de spirit în special a unităţilor de voluntari şi jandarmi.

PRESEDINTELE: De ce se interesa în deosebi de acestea ?

MART.MOCANU: Pentrucă acestea erau mai credincioase guvernului. regimului.

PRESEDINTELE: Credeţi că erau credincioase numai regimului, sau întreg poporului ?

MART.MOCANU: Evident că da. Dar în ceeace priveşte motivul direct, era ca să-şi dea seama de rezistenţa acestor divizii la o eventuală acţiune de forţă pe care cândva ar fi făcut-o partidul.

PRESEDINTELE: Prin cine se executa această acţiune de informare ?

MART.MOCANU: Prin ofiţeri care veneau în contact cu d. Maniu precum şi prin cercul profesional militar care exista ca organizaţie şi ca o subdiviziune în PNT.

./.

PRESEDINTELE: Aveţi cumva cunoştinţă de vreo acţiune a PNT care urmărea desagregarea acestor forţe militare despre care se temea c'ar fi credincioase regimului, guvernului, poporului ?

MART.MOCANU: In primul rând însuşi contactul pe care ofiţerii - din cercul profesional sau care veneau în contact cu dl Maniu - îl aveau cu ofiţerii din unităţile respective. In al doilea rând chemarea către armată cu ocazia alegerilor unde vorbea de actualul regim şi urmărea o desagregare a solidarităţii armatei.

PRESEDINTELE: O ultimă întrebare: Scopul final pe care-l urmăreau în această acţiune informativă şi de desagregare.

MART.MOCANU: Scopul final era ca la momentul oportun să se treacă la o acţiune de răsturnare a regimului prin forţă, în legătură, în paralel cu o acţiune, o intervenţie externă, care s'ar fi produs şi pe care d. Maniu o solicita necontenit prin cunoscutele proteste şi cereri.

PRESEDINTELE: Parchetul are întrebări ?

PROC.ALEXANDRESCU: D-le Preşedinte, rog să întrebaţi pe martor dacă într'o discuţie care a avut-o cu acuzatul Maniu la Sibiu, acuzatul s'ar fi plâns că americanii lucrează prea încet ?

MART.MOCANU: Da, d-l Maniu mi-a spus cu ocazia unei întâlniri la Sibiu, că americanii lucrează foarte încet în vreme ce, cei mai buni fruntaşi ai rezistenţei sunt anihilaţi şi scoşi din luptă.

PROC.ALEXANDRESCU: Martorul a afirmat că pe acuzatul Maniu îl interesa starea de spirit în armată. Se interesa despre aceasta numai la comandorul Mocanu sau şi la alţi ofiţeri, şi care sunt aceia. Stie să ne dea vreun nume ?

MART.MOCANU: Pe mine m'a întrebat. Cercul Profesional îmi închipui că deasemenea.

PROC.ALEXANDRESCU: Am întrebat dacă-i ştie nominal.

MART.MOCANU: In acelaş timp am văzut câţiva ofiţeri la d. Maniu. Convorbirile aveau loc numai între patru ochi. Dar că-l vizitau pe Maniu am văzut.

ACUZ.MANIU: D-le Preşedinte, vă rog să întrebaţi pe d. martor dacă este adevărat că de câte ori a fost la mine, şi mai ales în primul moment când am luat contact cu el, i-am spus: "D-le, noi suntem un partid de massă, noi suntem un partid care luptăm pe faţă. Organizaţii secrete nu ne trebue. Prin urmare să nu încercaţi a face

./.

organizaţii secrete şi să instruiţi în acel fel şi pe ceilalţi ofiţeri.

PRESEDINTELE: Dece eraţi grijuliu de această chestiune ? Se pusese în discuţie ceva cu această organizare secretă ?

ACUZ.MANIU: Nu, dar chiar fiindcă se răspândise svonul că noi lucrăm ...

PRESEDINTELE: Am înţeles. Puteţi răspunde.

ACUZ.MANIU: Ţineam ca totdeauna să fac atent pe domnii ca să nu se gândească la acţiuni secrete.

MART.MOCANU: In ceeace priveşte acţiunea PNT existau două feţe: o acţiune legală, deschisă, pe care o cunoştea toată lumea, şi o altă acţiune clandestină care s'a aflat cu timpul, e^ încât normal ar fi ca în cadrul acestei acţiuni deschise...

PRESEDINTELE: Răspundeţi da sau nu. V'a spus acuzatul Iuliu Maniu să nu urmăriţi acţiuni clandestine ?

MART.MOCANU: Da.

ACUZ.MANIU: Este adevărat sau ba că apelul care l-am adresat, cu semnătura mea şi cu conceptul meu, către armată, înainte de alegeri, i l-am dat dumnealui spre examinare şi i-am cerut dacă crede că e ceva de adăogit, - căci s'a dovedit dumnealui ca fiind un om de talent şi ţineam să contribue la această operă însemnată. Este adevărat că acest apel care l-am făcut, l-am dat d-sale spre examinare şi cercetare şi că pe urmă dumnealui...

PRESEDINTELE: Vi s'a dat ?

MART.MOCANU: Manifestul care a eşit, nu. Mi s'a spus să redactez şi eu un apel, pe care l-am redactat înainte de acest manifest şi care a fost respins de forurile conducătoare. Manifestul l-am văzut după tipărire.

PRESEDINTELE: Vasăzică nu vi s'a dat. L-aţi văzut după ce a eşit însă aţi făcut şi Dvs. unul care a fost respins.

MART.MOCANU: Neavând suficient accent politic.

ACUZ.MANIU: ESTe adevărat că dumnealui mi-a prezentat pe o hârtie amendamente la acest manifest pe care l-am publicat ?

PRESEDINTELE: Păi dacă zice că nu l-a văzut...

MART.MOCANU: L-am văzut după ce a fost tipărit. La început am prezentat un bruion, numai câteva idei, şi mi s'a răspuns că nu e acceptat pentru motivul că nu era politic. Al doilea l-am văzut după tipărire.

PRESEDINTELE: (către acuzatul Maniu) Mai aveţi vreo întrebare ?

./.

ACUZ.MANIU: Nu mai am nici una. Vă rog să se consemneze că i-am atras atenţiunea că nu admit organizaţiuni secrete.

ACUZ.CARANDINO: Rog să răspundă martorul dacă în redacţia "Dreptăţii" din care făcea parte, exista o atmosferă de dreapta şi dacă el dela mine a primit vreo dată o indicaţiune de acest sens, sau în redactarea cronicei externe, sau în orice alt domeniu ?

MART.MOCANU: N'am primit dela d. Carandino instrucţiuni să scriu în sensul de dreapta.

PRESEDINTELE: Vasăzică eşirea Dvs. a fost zadarnică.

ACUZ.CARANDINO: Vă rog să mă iertaţi, d-le Preşedinte. O altă întrebare: Ce indicaţiuni dădusem în ceeace priveşte cronica externă ?

MART' MOCANU: Ca ea să fie în sensul colaborării internaţionale.

ACUZ.CARANDINO: La biroul de presă, am mai călcat eu prin anul 1947 ?

MART.MOCANU: Nu, absolut de loc. D. Carandino era într'o stare de încordare cu secretariatul din toamna lui 1946 şi 1947 n'a mai venit la birou.

ACUZ.PENESCU: D-le preşedinte, vă rog să binevoiţi a întreba pe martor dacă la biroul de presă se redacta buletinul informativ pentru conducerea superioară a partidului sub îngrijirea d-sale ?

MART.MOCANU: Se redacta revista presei care consta în examinarea câtorva părţi importante din toată presa românească care era trimisă zilnic membrilor importanţi ai partidului şi purta chiar acest titlu de "revista presei".

ACUZ.PENESCU: Vă rog să întrebaţi dacă d-sa şi d. Vinea au venit cred în Primăvara acestui an şi m'au rugat să-l angajez ca salariat pe comandorul Cioroiu.

MART.MOCANU: Comandorul Cioroiu frecventa biroul presei şi cred că avea nevoe... vrau să explic motivele care m'au făcut săintervin să-l angajeze şi ep pe el.

ACUZ.PENESCU: Dacă vă aduceţi aminte că printre gratiile unde erau amândoi închişi, aţi făcut o remarcă în privinţa comandorului Cioroiu în ceeace priveşte caracterizarea sa. Mă interesează în ceeace priveşte interpretarea declaraţiei comandorului Cioroiu.

MART.MOCANU: Era cu neputinţă printre gratii.

ACUZ.PENESCU: Am vorbit la uşă şi pentru aceasta m'a mutat din celulă.

./.

MART.MOCANU: Pe mine m'a mutat pentru altă chestie. Nu recunosc.

ACUZ.MIHALACHE: Aş ruga să se noteze "la celulă".

PRESEDINTELE: In închisoare sunt camere separate.

ACUZ.PENESCU: Rog să întrebaţi dacă acuzatul îşi aduce aminte că după plecarea generalului Schuyler, întâlnindu-l în drum spre d. Maniu, în casa lui Leucuţia, m'a informat că d-sa împreună cu alţi ofiţeri, dintre care şi unii ofiţeri activi, au prezentat omagii generalului Schuyler când acesta i-a invitat la un dejun sau la o cină, unde s'au ţinut discursuri chiar de ofiţeri activi, şi prezenta această masă într'o formă de solidarizare sau de regret a armatei noastre active în legătură cu plecarea lui, şi ce reflecţie a făcut.

MART.MOCANU: E ceva în legătură cu aceasta. In ceeace priveşte cunoaşterea d-lui General Schuyler, aceasta a fost de ordin absolut festiv, cu mult înainte de plecarea d-sale pe vremea când eram ofiţer activ şi invitat la el. ~~Am~~ Alte întâlniri cu dânsul n'am avut.

PRESEDINTELE: Dar chestiunea cu discursurile ?

MART.MOCANU: Pleca Cdt. Thomas în vara anului 1946, părăsind postul ce avusese aici şi cu această ocazie ne-a invitat pe noi ofiţerii activi. Dar nu-mi amintesc de nici un discurs.

ACUZ.PENESCU: Să spună martorul dacă a colaborat cu Misiunea Americană cu prilejul trimiterii pachetelor de către Americani ?

MART.MOCANU: Am fost delegat de Crucea Roşie Română şi trimis în Moldova în jud. Iaşi, pentru a asista la împărţirea pachetelor.

PROC.STANCIU: In ce priveşte presa în cronica ei externă aşi vrea să-l întreb pe martor dacă se arunca aceeaşi lumină asupra Uniunii Sovietice ca şi asupra Angliei şi Americei ?

MART.MOCANU: In general se urmărea acest lucru, tocmai pentru a da un aspect de colaborare generală.

Bineînţeles că se insista asupra evenimentelor în curs de desfăşurare.

PROC.STANCIU: Poate să ne indice martorii un număr din ziarul Dreptatea în care a fost elogiată Uniunea Sovietică ?

MART.MOCANU: Oridecâte ori făcea declaraţii Generalissimul Stalin, s'a scris în Dreptatea despre aceste declaraţii şi au fost comentate.

./.

- Şedinţa se suspendă pentru 1o minute.
- Sedinţa se redeschidă la ora 13.2o.
- Este întrodus martorul Albu Gheorghe, plot.major în vârsta de 36 ani, domiciliat în str. Radu dela Afumaţi No. 17, nu este rudă cu acuzaţii; depune legiuitul jurământ.

PRESEDINTELE: Făceaţi parte din cadrul partidului naţional ţărănesc?

MART.ALBU: Da.

PRESEDINTELE: Cine conducea organizaţia militară a partidului ?

MART.ALBU: Colonelul Stoica.

PRESEDINTELE: Si apoi ?

MART.ALBU: D. General Negrei.

PRESEDINTELE: Primeaţi instrucţiuni pentru a culege informaţii dela unităţile şi instituţiile militare ?

MART.ALBU: Dela colonelul Stoica primeam instrucţiuni de a culege informaţiuni dela unităţile militare, prin ordin circular. In luna Septembrie 1946, mi-aduc aminte că plot.major Constantinescu a adus dela Ministerul de Război un ordin circular, relativ la cadrul disponibil.

PRESEDINTELE: Alte documente ?

MART.ALBU: Imi aducea verbal. Spusese d. Colonel Stoica, când sunt documente dela unităţi, să i se dea d-lui personal, cu plicul.

PRESEDINTELE: Ce scop avea organizaţia aceasta militară ?

MART.ALBU: Era acela de a propaganda în armată şi de a instrui pe ofiţeri şi subofiţeri, pentru aducerea la putere a partidului naţional-ţărănesc.

PRESEDINTELE: Vasăzică: propagandă în vederea aducerii la putere a partidului naţional-ţărănesc.

Pe cale normală sau prin acte subversive de violenţă ?

MART.ALBU: Prin acte subversive, de violenţă. Atunci urma să se aresteze o parte din ofiţeri, câns s'ar întâmpla o răscoală.

PRESEDINTELE: Cari ofiţeri ?

MART.ALBU: Ofiţerii activi. Iar în exterior, să se ia legătura cu celelalte organizaţii civile, pentru a proceda la ocuparea de instituţii.

PRESEDINTELE: Luaţi parte la sediul partidului la diferite întruniri ale comisiunilor ?

./.

357

MART.ALBU: Da, săptămânal, la întruniri.

PRESEDINTELE: Se ţineau şedinţe în afară de aceste şedinţe săptămânale ?

MART.ALBU: Se ţineau şedinţe afară de şedinţele săptămânale. Se spunea că diverşi membri din comisiunile restrânse se întâlneau în oraş.

PRESEDINTELE: Dece ?

MART.ALBU: Erau comisiuni care discutau comisiuni secrete.

PRESEDINTELE: Stii că Col. Dumitrescu făcea cronici externe ?

MART!ALBU: Da.

PRESEDINTELE: Ce se urmărea ?

MART.ALBU: Se urmăreau acte de antisovietism.

PRESEDINTELE: Se făcea propagandă antisovietică ?

MART.ALBU: Da.

PRESEDINTELE: In numele cui acuzatul Col. Stoica dădea directive ? In numele lui personal ?

MART.ALBU: Aceste directive sunt date în legătură cu numele d-lor Maniu şi Mihalache.

PRESEDINTELE: Iţi dai seama ce reprezenta organizaţia militară în partidul naţional ţărănesc ?

MART.ALBU: Organizaţia militară pentru PNT reprezenta o forţă a partidului naţional ţărănesc.

PRESEDINTELE: Parchetul are de pus vreo întrebare.

ALEXANDRESCU V.:
PROCUROR: Dacă militarii erau instruiţi ca în caz de răscoală, cum a afirmat martorul....

PRESEDINTELE: A spus.

PROC.ALEXANDRESCU: A doua întrebare: dacă Col. Stoica a afirmat că aparatul de educaţie va fi arestat în 24 de ore ?

MART.ALBU: Da.

ACUZ.STOICA: Dacă ordinul circular, de care a vorbit martorul, să ne spună dacă era un ordin circular secret, sau era un ordin circular care se dă obişnuit prin monitoare ?

PRESEDINTELE: Era secret ?

MART.ALBU: Era un ordin circular, din acelea care erau date de Direcţia Personalului din Minister.

PRESEDINTELE: Nu circulau prin străzi şi ziare ?

MART.ALBU: Nu.

ACUZ.STOICA: Din acelea care se tipăresc deobiceiu.

(???) A făcut parte din tineretul militar ?

MART.ALBU: Acest tineret n'a funcţionat, pentrucă s'a contopit cu secţia militară.

./.

PRESEDINTELE: A făcut parte din comitetul de conducere al cercului profesional militar ?

MART.ALBU: Da.

PRESEDINTELE: Dela Ianuarie 1947 a plecat şi n'a mai dat pe acolo ?

MART.ALBU: Nu.

ACUZ.STOICA: Stie că comisiunile acelea, care lucrau şi erau din compoziţia cercului profesional; ştie că erau tocmai comisiunile de care ştiţi Dvs.: legislative, de organizare ? Nu avea unde lucra. Sunt comisiunile de care se spune că lucrau în secret.

PRESEDINTELE: Stiţi ceva despre ele ?

MART.ALBU: Nu le cunosc, pentru că nu am luat parte la ele.

ACUZ.MANIU: Intreb dacă celelalte partide politice - partidul comunist, partidul socialist, partidul liberal naţional, făceau propagandă în cazărmi ?

PRESEDINTELE: N'are nici o legătură.

ACUZ.MANIU: Făceau ori nu făceau ?

PRESEDINTELE: N'are nici o legătură.

ACUZ.MANIU: Este interesant să se ştie. N'am altă întrebare.

PROC.STANCIU: Aşi vrea să mai pun o întrebare.

PRESEDINTELE: Nu mai aprob la nimeni.

Să fie întrodus martorul Cazan.Theodor.

(intră martorul Cazan Teodor, în vârstă de 30 de ani, de meserie radio-telegrafist, cu domiciliul în str. Preot Bideleanu Nr. 4 - depune jurământul)

Conducerea partidului Naţional ţărănesc punea bază pe organizaţia militară pentru o acţiune de răsturnare a regimului democrat ?

MART.CAZAN: Punea bază.

PRESEDINTELE: In acest scop erau rugaţi ofiţerii să spună ca să fie gata oricând.

Colonelul Stoica dădea dispoziţiuni să culeagă informaţiuni dela diferite unităţi şi să se aducă diferite documente, ordine secrete dela Marele Stat Major, Ministerul Războiului,Aerului ?

MART.CAZAN: Da, s'au dat dispoziţiuni în acest sens şi chiar s'a cetit un ordin care fusese adus dela o unitate. Se cetise conţinutul lui, ordin care interesa pe col. Stoica dacă se putea culege informaţiuni asupra armamentului modern sau demodat.

./.

PRESEDINTELE: Vă aduceţi aminte cine a adus ordinul acela care s'a cetit ?

MART.CAZAN: Nu.

PRESEDINTELE: La şedinţele plenare ale organizaţiei militare aţi luat parte ?

MART.CAZAN: O singură dată, timp de 10 minute, după care mi-am aprins lulesua - căci fumam din lulea - şi am ieşit afară. Deabea am coborît scările, şi mi-au încuiat uşa.

PRESEDINTELE: In afară de aceste şedinţe se mai ţineau şi alte şedinţe în altă parte ?

MART.CAZAN: Da, se vorbea între dânşii: "să ne întâlnim unde am discutat data trecută" şi se anunţau între dânşii.

PRESEDINTELE: Cine făcea cronica externă ?

MART.CAZAN: D. Colonel Dumitrescu.

PRESEDINTELE: Ce se vorbea în această cronică ? Ce ataca Uniunea Sovietică ?

MART.CAZAN: Da, era foarte tare împotriva Uniunii Sovietice.

PRESEDINTELE: Cu această ocazie, făcea şi propagandă rasială, antisemită ?

MART.CAZAN: Da, era o atmosferă antisemită.

PRESEDINTELE: In unităţile militare ştiaţi că se face propagandă ?

MART.CAZAN: Se trimeteau afişe prin domnii ofiţeri deblocaţi sau activi care aveau acces în cazărmi. Li se dădeau anumite afişe care trebuiau depuse la masă, în sertare, în mod ascuns.

PRESEDINTELE: Aţi auzit de dispoziţiile date de d. Col. Stoica, că toată corespondenţa să fie adusă prin curieri ?

MART.CAZAN: Da, s'au dat aceste dispoziţiuni, când a fost vorba de formarea cercurilor profesionale în ţară.

PRESEDINTELE: Aţi auzit că s'a dat ordin să se ardă arhiva secţiei militare ?

MART.CAZAN: Da, s'a dat ordin în această privinţă.

PROC.STANCIU: Dacă d. Martor a luat parte la vreo comisie de elaborare a vreunei legi sau proect de legi referitoare la ofiţeri, subofiţeri sau maiştri?

MART.CAZAN: Nu, n'am luat parte.

PROC.STANCIU: Să se consemneze pentrucă aceasta era activitatea CPM.

ACUZ.STOICA: Dacă maestrul ~~era~~ (martorul ?) era în comitetul de donducere al CPM ?

./.

360

360

MART.CAZAN: Da, eram.

ACUZ.STOICA: A spus generalităţi, aşi vrea să se precizeze cine i-a dat ordinul ?

PRESEDINTELE: A spus că acuzatul Col. Stoica a dat aceste dispoziţiuni.

ACUZ.STOICA: Când, cine mai era acolo ?

MART.CAZAN: In timpul şedinţelor plenare tutror de acolo din săli li s'a spus că ar fi bine şi ar face un mare serviciu partidului acei ce au prieteni buni la adjutantură şi care ar putea să intre în birouri să răsfoiască prin corespondenţă pentru a afla anumite ordine care să servească Partidului.

ACUZ.STOICA: Eu am spus ? Martorul a mai dat pe la cercul nostru profesional dela începutul anului 1947 ? Căci a spus că n'a fost decât 1o minute.

MART.CAZAN: Am fost la şedinţele plenare, la şedinţele secrete, nu. Am fost la 15 şedinţe înainte de alegeri şi după alegeri la aproximativ 6 şedinţe.

ACUZ.STOICA: La începutul anului n'am mai fost.

PRESEDINTELE: Semnaţi.

(Este întrodus martorul Gheorghieş Alexandru, General de rezervă, în vârstă de 62 ani, de profesiune pensionar, cu domiciliul în str. Mântuleasa Nr. 5 I - se ia jurământul)

PRESEDINTELE: L'aţi cunoscut pe acuzatul Mihalache ?

MART.GHEORGHIES: Da.

PRESEDINTELE: Unde v'aţi prezentat lui Mihalache şi ce aţi discutat cu el ?

MART.GHEORGHIES: M'am prezentat acasă la d. Nestor Badea şi am discutat cu domnia sa chestiunea organizării militare judeţene şi pe Capitală cu gândul creerii unui organ central de conducere unică. I-am mai sugerat ideia dacă nu este cazul să se studieze conducerea militară pe care o înţelegem noi sut raportul M.R. şi a spus că nu îl interesează decât chestiunea organizării militare judeţene inclusiv Capitala.

PRESEDINTELE: Va vorbit Mihalache cu această ocazie de un teren linia întâia ?

MART.GHEORGHIES: Da, Ion Mihalache a spus că pe mine mă interesează mai mult chestiunile active, chestiunile lucrului în teren şi linia întâia. Am înţeles prin a lucra în teren ca toată lumea să se ducă în mijlocul

./.

partizanilor politici să le stimuleze convingerile politice şi să le menţină conştiinţa de partid, să dinamizeze sufletele în vederea oricărei acţiuni.

PRESEDINTELE: Dar prin linia întâia ?

MART.GHEORGHIES: Aceasta e o noţiune care complectează pe prima în sensul că toată lumea să fie cât mai în frunte în împrejurările cele mai grele.

PRESEDINTELE: In urma convorbirii avute cu Ion Mihalache vi-a cerut un plan de organizare al organizaţiilor militare şi când aţi prezentat planul ?

MART.GHEORGHIES: Eu am avut inclinaţiuni către organul central şi atunci Mihalache m'a întrebat: Ai vreun plan ? Te rog să-mi prezinţi acest plan. L-am lucrat peste două trei zile, Mihalache era plecat din Bucureşti. L'am pus într'un plic împreună cu o ~~cert~~ scrisoare în care justificam proectul meu de organizare referitor la acest organ şi am plecat încredinţându-l d-lui Horez şi am aşteptat să mă cheme.

PRESEDINTELE: Stiţi când aţi prezentat planul ?

MART.GHEORGHIES: Acest plan cred că l'am prezentat cu vreo lună de zile înaintea tentativei de plecare.

PRESEDINTELE: V'a chemat cumva să discutaţi acest plan ?

MART.GHEORGHIES: Da.-

PRESEDINTELE: A fost luat în considerare ?

MART.GHEORGHIES: A fost luat în considerare, ca probă este că a sugerat ideia că eu voi lua conducerea acestui organ central dar ca să trec la ceva precis, nimic.

PRESEDINTELE: In acelaş timp aţi fost informat despre activitatea organizaţiilor militare ?

MART.GHEORGHIES: Da, aveam contact cu diverşi camarazi. M'a informat despre conferinţă colonelul Stoica "Armata de mâine" care trata chestiuni secrete în plină şedinţă şi care a lăsat impresia că se căuta o derovare dela tratatul de armistiţiu. Pe urmă, conferinţa informativă a Col. Dumitrescu şi mai ales conferinţa domnilor Mihalache, Inginer Popescu, Inginer Bunescu, Prof. Constantinescu, prin care accentuau cu multă tărie eşirea în teren. Al doilea, iarăşi o chestiune care m'a impresionat: creerea de nuclee atât în armată cât şi la sate, după modelul celor din fabrici şi impresia am primit-o atunci când se lucra la organizarea Armatei cu nuanţă secretă, stârnindu-mi curiozitatea.

./.

PRESEDINTELE: Dar cu ocazia conferinței lui Stoica relativ la Armata de mâine la care a luat parte și Mihalache, ce recomandări vi-a făcut ?

MART.GHEORGHIES: Intâi s'a pronunțat în mod favorabil pentru conferința Col. Stoica, al doilea a spus d-lui g-ral Negrei să nu seamestece deloc în chestiuni județene, să se ocupe numai de Capitală. Al treilea, a face recomandări din nou de prompta activitate în teren și o expresie nouă, ca fiecare partizan să-și aibe pușca și ranița acasă, așa cum este în Elveția.

PRESEDINTELE: V'ați dat seama că după această convorbire cu Mihalache după ce ați ascultat conferința "Armata de mâine, după ce ați auzit despre acest plan de organizare, după conferințele care le ținea Botoșani, Popescu înspre ce activitate ducea aceste organizații militare ?

MART.GHEORGHIES: Am căpătat nu impresia, ci convingerea că toată această activitate ducea către o acțiune subversivă și ilegală, iar când am auzit vorba de pușcă și de raniță mi-a dat impresia de o organizare de forță încât sintetizate amândouă, am căpătat impresia că este ceva ilegal, ceva subversiv, în vederea unei acțiuni subversive. Unde ? Cum să se plaseze această acțiune, nu puteam să-mi dau seama.

PRESEDINTELE: Insăși credința nu numai impresia.

MART.GHEORGHIES: Da, da, s'a accentuat.

PRESEDINTELE: Ați primit o dispozițiune cu privire la arhiva organizației militare dela Mihalache ?

MART.GHEORGHIES: Da, am fost chemat de acuzatul Mihalache acasă care mi-a spus următorul lucru: l-am căutat toată dimineața pe generalul Negreu și nu l-am găsit. Caută-l d-ta și transmite-i ~~te~~ dispoziția mea că arhiva să fie ascunsă. L-am căutat și eu pe generalul Negreu și l-am găsit abea a doua zi dimineața. M-am întâlnit cu el la asociația ofițerilor de rezervă, i-am comunicat dispoziția d-lui Mihalache și am plecat. M'am dus acasă și am telefonat d-lui Horez că am făcut comunicarea.

PRESEDINTELE: Ați participat la acțiunea acestei secții ?

MART.GHEORGHIES: N'am participat la nici o acțiune nici de teren, nici de birou și mai ales după ce am căpătat convingerea asupra scopului ei. Nici nu mai m'am interesat.

./.

PROC.STANCIU: Să ne precizeze martorul dacă a luat parte la vreo şedinţă a cercului profesional militar.

MART.GHEORGHIES: Am luat parte la două şedinţe. La prima, unde s'au făcut alegerile şi la a doua când a venit acuzatul Mihalache când a conferenţiat. Atât. Eu n'am activat deloc la organizare.

PROC.STANCIU: Dacă d. general a observat sau s'a informat că la acest cerc profesional militar s'ar discuta legi sau proecte de legi de ofiţeri, subofiţeri, de înaintări.

MART.GHEORGHIES: Da, se discutau chestiuni juridice, legi, în special de către generalul Zorzor.

PROC.STANCIU: Aceasta era preocuparea predominantă a acestui cerc sau erau altele ?

MART.GHEORGHIES: N'am căpătat această impresie.

PROC.STANCIU: Rog să se consemneze.

ACUZ.STOICA: D-le preşedinte, rog să întrebaţi martorul dacă şi-a pus candidatura ca să se aleagă în comitet.

MART.GHEORGHIES: D-le preşedinte, când am intrat în sală m'a văzut generalul Zorzor şi a spus: "uite şi pe generalul Gheorghies. Il punem şi pe el pe listă". N'am cerut eu acest lucru şi nu m'am dus.

ACUZ.STOICA: Dar a admis.

PRESEDINTELE: Intâmplător.

ACUZ.STOICA: Atunci trebue să fi cunoscut bine care era organizaţia noastră. Pun întrebarea: care era organizaţia noastră a cercului profesional militar ? In ce ne împărţeam noi, în secţiuni, în comisii, în plutoane ?

MART.GHEORGHIES: Era organizată în trei secţii. Precis ce însemnătate avea fiecare nu ştiu. Era prima dată când am intrat la cerc.

ACUZ.MIHALACHE: In primul rând aşi ruga pe d. martor să precizeze: planul acesta de organizare privea organizarea armatei ca problemă în sine, sau era vorba de organizarea cercurilor profesionale şi a secţiei Capitalei?

MART.GHEORGHIES: Acest plan privea numai organizarea cercurilor profesionale militare.

ACUZ.MIHALACHE: Un alt plan de organizare al armatei a discutat generalul Gheorghies cu mine ?

MART.GHEORGHIES: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Acest plan de organizare a cercurilor profesionale, despre acesta a declarat dumnealui că era scris pe două sferturi de coală ?

./.

3664

MART.GHEORGHIES: Da, acesta.

ACUZ.MIHALACHE: Intrucât d. general Gheorghieş a rămas cu impresia că dumnealui va fi însărcinat pe ţară, rog să răspundă dacă i-am dat eu vreun fel - nu de sugestie - dar indicaţie că va fi Dumnealui pe ţară ?

PRESEDINTELE: A declarat că nu i-aţi dat indicaţia ci i-a rămas lui impresia.

ACUZ.MIHALACHE: Din conversaţia dumnealui cu mine a rămas ~~că~~ cu impresia - asupra ultimelor evenimente asupra cărora voi reveni - că prin această organizare pe Capitală de care mă ocupam eu, pe ţară de care se ocupa d. Maniu, urmărind o mişcare revoluţionară a partidului ?

PRESEDINTELE: Aşa a declarat.

MART.GHEORGHIES: Din discuţia cu acuzatul Mihalache nu, dar din tot ce s'a activat la cercul profesional Bucureşti am căpătat în cele din urmă această impresie.

PRESEDINTELE: Adineauri aţi spus ceva mai mult, când v'am întrebat dacă v'aţi făcut convingerea şi din discursurile sau recomandările făcute de Mihalache cu ocazia conferinţei care a avut loc.

MART.GHEORGHIES: Am precizat că atunci când am văzut că se referă la puşcă şi la raniţă la fiecare partizan acasă, am căpătat convingerea că e ceva ilegal şi subversiv.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă e adevărat că la confruntarea cu mine a complectat: mi-am căpătat această convingere mai ales aci în închisoare.

MART.GHEORGHIES: Mi-am complectat informaţia nu convingerea.

ACUZ.MIHALACHE: Pardon, informaţia.

MART.GHEORGHIES: Convingerea îmi era făcută. Am stat de vorbă cu acuzatul Stătescu care mi-a dat detaliile în privinţa acelei broşuri de organizarea armatei, a doua, ultima, care a făcut atâta vâlvă. Atunci am căpătat informaţii suplimentare.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă la conferinţa Col. Stoica, fiind şi eu de faţă, am făcut observaţii cu privire la organizarea militară din Elveţia, care am tratat-o ca model, sau am remarcat tocmai pentru a evita impresia lăsată cum a arătat martorul că e vorba de o camuflare, că din Elveţia, spuneam eu avem de imitat educaţia civică generală.

MART.GHEORGHIES: Imi amintesc şi de chestiunea aceasta dar nu pot uita că a fost vorba de puşcă şi raniţă la fiecare partizan acasă. Aceasta mi-a dat mie impresia despre

./.

2365 369

care am vorbit.

ACUZ.MIHALACHE: Amintesc că d. Col. Stoica a recunoscut că aceasta era în textul conferinței sale. Tocmai pentru a nu face confuzie.

ACUZ.STOICA: Din conferința lui Hârzeu.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă martorul își amintește când i-am înapoiat eu d-lui general niște articole pe care mi le dăduse să le citesc. Găsindu-le bune l-am felicitat, dar i le-am restituit. Niște articole cu teza "țăranii nu au alt partid decât al lor" cu citate din diferiți autori.

MART.GHEORGHIES: Am făcut o lucrare pe care am lăsat-o acuzatului Mihalache, dar n'am văzut nimic înapoi.

ACUZ.MIHALACHE: Nu-și amintește ?

MART.GHEORGHIES: Nimic.

ACUZ.MIHALACHE: Incă ceva dacă în discuția cu privire la organizarea profesională, nu stabilisem ca să am o conversație împreună cu dl. general Negrei și apoi cu dl. Maniu, tocmai dacă generalul Negrei prefera să rămână cu comitetul ales pentru secție, acesta să poată fi recomandat d-lui Maniu. Dacă nu rămăsese să ne întâlnim în trei.

MART.GHEORGHIES: Nu-mi amintesc deloc de această chestiune că rămăsese în suspensie ca să ne întâlnim în trei și apoi să hotărîm.

ACUZ.MIHALACHE: La ultima întâlnire nu l-am rugat să comunice d-lui general Negrei că proectata întâlnire se amână ?

MART.GHEORGHIES: Nimic. Mie nu mi s'a spus nimic despre această amânare.

ACUZ.MIHALACHE: Atunci pentru ce l-am chemat la ultima întâlnire ?

MART.GHEORGHIES: Am fost chemat pentru arhivă numai pentru aceasta.

PRESEDINTELE: Pentrucă să se ascundă arhiva.

MART.GHEORGHIES: Da.

ACUZ.MIHALACHE: Las la aprecierea Dvs. dacă chemăm un general de Corp de Armată ca să facă asta.

MART.GHEORGHIES: Am jurat.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă e adevărat că în seara de 24 Octombrie, când am plecat dela Siguranță aci, din celula Nr. 8, am lăsat în celula vecină Nr. 7 pe d. General Gheorghieș ?

PRESEDINTELE: Nu interesează.

ACUZ.STATESCU: Vă rog să binevoiți a-mi permite să pun d-lui General Gheorghieș o întrebare.

PRESEDINTELE: Mă rugați pe mine să pun eu întrebarea. E o diferență colosală.

./.

ACUZ.STATESCU: E adevărat că d-sa mi-a comunicat în arestul Poliţiei că d. Mihalache l-ar fi rugat să transmită d-lui general Negrei dispoziţia ca să ascundă arhiva ?
PRESEDINTELE: Am vorbit de asta până acum.
ACUZ.STATESCU: Vă rog eu am nevoie să pun această întrebare.
PRESEDINTELE: S'a pus şi s'a răspuns.
ACUZ.STATESCU: Am întrebat dacă eu ştiu. Dacă mie mi-a comunicat acest lucru.
MART.GHEORGHIES: Stia, pentru că a doua zi, în curtea asociaţiei unde mi-am dat întâlnire cu d. general Negrei, a vrut Negrei să-mi dea mie o listă pe care erau înşiraţi câţiva colonei cărora să le comunic să ascundă arhiva. I-am spus: D-nii ofiţeri sunt în grădină şi poţi să le comunici D-ta. S'a dus la ei, primul la Stătescu şi Spiridoneanu.
PRESEDINTELE: (Către grefier) Declar că ştie acuzatul Col. Stătescu despre această ascundere.
ACUZ.STATESCU: Această informaţie mi-a dat-o d-sa în arestul poliţiei. Altă întrebare: ştie martorul că am discutat această chestiune alături de d. Romulus Boilă în arestul Prefecturei Poliţiei ?
MART.GHEORGHIES: Nu-mi amintesc.
ACUZ.STATESCU: Nu ? frumos ! Incă o întrebare: îşi reaminteşte că alături de Boilă, când i-am spus că trebue declarat că Mihalache a dat dispoziţie prin Dvs. să se ardă arhiva, mi-a răspuns: Nu vreau să îngreuez situaţia lui Mihalache.
PRESEDINTELE: Aţi vorbit asemenea lucruri ?
MART.GHEORGHIES: Ferească D-zeu.
ACUZ.STATESCU: Eu pun mâna pe capeteasma tuturor biser*icilor că a spus.
PROC.STANCIU: Acuzatul este nervos. Aceşti criminali când văd că crima lor ese din ce în ce mai mult la iveală, devin nervoşi. Vă rog să-i puneţi la punct.
ACUZ.MIHALACHE: Deocamdată suntem acuzaţi,nu criminali.
PRESEDINTELE: Să se introducă martorul Mihăilescu Ticuţă.
- Numele şi pronumele ?
- Mihăilescu C-tin, zis Ticuţă.
- Etatea ?
- 47 ani.
- profesia ?
- Ofiţer pensionar.

./.

- Domiciliul ?
- Bucureşti, str. Gramont 7
- Nu este rudă cu acuzatul.
- I se ia jurământul.

PRESEDINTELE: Unde aţi aflat şi cine va explicat organizaţia militară a secţiei militare care părea că corespunde unui Stat Major de mare unitate ?

MART.MIHAILESCU: Am aflat succesiv, întâi dela Lt. Lărescu, care era secretarul general al secţiei militare şi pe care l-am văzut înainte de a mă duce întâia oară la secţia militară către sfârşitul lunei Noembrie anului trecut. Apoi dela Col. Stătescu din discuţii fără scop special, apoi dela generalul Negrei, care mi-a arătat organizarea întreagă cu grafic şi creionul în mână.

Complectarea a rezultat abia după discursul d-lui Mihalache, când nomenclatura şi caracterul organic s'a schimbat.

PRESEDINTELE: Stiţi că se păşise şi la înfiinţarea de secţii militare judeţene ?

Stiţi dacă g-ralul Negrei numea personal pe şefii de organizaţii judeţene dintre membrii cei mai devotaţi şi cei mai de credinţă ?

MARTOR. MIHAILESCU: Asupra acestui lucru ştiu următoarele; eram la Generalul Negrei când a scris o scrisoare către şeful organizaţiei judeţului Severin, pentru înfiinţarea unei secţii militare acolo.

Un alt procedeu erau comunicatele date prin ziarul Dreptatea. Stiu că s'au făcut câteva secţii militare, a venit răspuns din şapte judeţe, din care pot numi Timişoara cu 200 membri, Craiova şi Ploeşti.

In ce priveşte numirea de către generalul Negrei a preşedinţilor secţiilor militare, nu am cunoştinţă.

PRESEDINTELE: La şedinţele secţiei, afară de membri mai veneau şi ofiţeri, subofiţeri activi, ofiţeri deblocaţi.
Dv. eraţi membru ?

MART.MIHAILESCU: Nu.

PRESEDINTELE: Dar vă duceaţi ?

MART.MIHAILESCU: Da.

PRESEDINTELE: Existau restricţii pentru frecventarea şedinţelor?

MART.MIHAILESCU: Nu, pentru intrarea în partidul ţărănist la secţia militară trebuia să fi recomandat de doi camarazi. Când am fost eu, am fost invitat imediat, dar am refuzat

./.

deci se putea trece şi peste această prescripţie statutară.

PRESEDINTELE: Aţi fost rugat dacă mai găsiţi colegi să-i aduceţi?

MART.MIHAILESCU: Nu.

PRESEDINTELE: Aţi primit însărcinarea să faceţi un proect de serviciu de informaţie ?



MART.MIHAILESCU: Da.

PRESEDINTELE: Dela Cine ?

MART.MIHAILESCU: Dela d. general Negrei şi dela d. general Stoica Grigore, în calitate de tehnician. In şcoala aceasta am fost timp de 14 ani profesor de tactică generală şi de Stat Major şi se apela la mine ca tehnician şi pentruca să mi se arate toată încrederea şi în felul acesta să mă capteze.

PRESEDINTELE: Cui aţi predat proectul şi cu ce rezultat ? cam ce cuprindea el ?

MART.MIHAILESCU: Proectul era constituit din patru pag. copia a fost găsită la mine acasă şi se află desigur la dosar. Acest proect cuprindea în partea întâi scopul acestui serviciu de informaţii şi principiile de funcţionare; în partea doua un raport informativ; iar în partea treia o sinteză informativă. Când am primit însărcinarea, am vorbit cu d. G-ral Negrei, întrebându-l ce desvoltare vrea să dea acestui serviciu şi ce fonduri aloca. D. general Negrei mi-a spus că n'au mijloace şi atunci am organizat pe ceeace era. Era organizat aşa: un birou central la Bucureşti, pe lângă fiecare secţie militară judeţeană trebuia să funcţioneze un birou similar iar membrii organizaţiei respective să se considere ca agenţii informatori ai acestui birou.

Informaţiile trebuiau să prevadă starea de spirit în armată, curentele din armată, atmosfera din unităţi din toate punctele de vedere, atmosfera din lumea muncitorească, starea economică, producţia, comerţul şi starea de spirit în lumea politică.

Pe baza acestor informaţii captate la acest birou, se întocmea lunar un raport informativ care se trimitea la centru.

Aceste rapoarte informative se sintetizau într'o sinteză generală pe ţară, care trebuiau să dea pulsul ţării, atât pentru informare, cât şi pentru orientarea

./.

369

propagandei pe bază de certitudini informative.

Acest proect a fost dat d-lui g-ral Stoica Grigore, care mi-a spus că l-a citit d-lui col. Stoica Stefan şi d-lui general Negrei. S'au făcut anumite modificări în titluri în loc de secţie militară s'a scris cerc profesional militar şi în loc de secţie informativă, birou de documentare.

Aşa modificat a fost dat maiorului Dristorian care trebuia să-l bată la maşină şi să-l dea forurilor superioare pentru aprobare, pentrucă trebuia utilizat şi de secţia militară şi de partid, fiind o sinteză suculentă. Maiorul Dristorian l-a ars, deci n'a intrat în lucru.

PRESEDINTELE: Când a luat fiinţă tineretul militar ce scop avea şi cine făcea parte din el.

MART.MIHAILESCU: Despre el ştiu foarte puţin, am aflat odată în treacăt dela maiorul Pupa, că există şi că funcţionează în aceiaşi sală înainte de şedinţele seniorilor. Am auzit că a lucrat acolo Lt. Baltă şi atât.

PRESEDINTELE: Dvs. aţi fost de mai multe ori la seniori ?

MART.MIHAILESCU: Da.

PRESEDINTELE: Col. Dumitrescu, care avea sarcina de a face un fel de documentare, făcea propagandă ostilă regimului sovietic cu această ocazie ?

MART.MIHAILESCU: O să vă spun cam ce spunea şi o să apreciaţi Dvs.

PRESEDINTELE: Dar impresia Dvs. care era ?

MART.MIHAILESCU: Impresia mea era că nu era prietenul Uniunii Sovietice. El făcea un fel de sinteză generală a politicii externe, în care acelaşi lucru poate fi spus într'un fel sau altul, dar nu era cel mai favorabil Uniunii Sovietice.

PRESEDINTELE: Dintre toţi cei prezenţi la aceste şedinţe se ridica cineva să protesteze ?

MART.MIHAILESCU: A protestat Col. Stătescu şi maiorul Fokatec care s'a dus după conferinţă la generalul Negrei, atrăgându-i atenţia că s'ar putea chiar prejudicia partidul. G-ralul Negrei a spus că are boală la ruşi, iar G-ralul Zorzor că aceasta nu angajează nici partidul, nici secţia militară, căci sunt păreri personale. Aceasta însă nu era părerea împărtăşită de sală.

PRESEDINTELE: Este adevărat că secţia militară se organizase pe arme ?

./.

MART.MIHAILESCU: Insuşi comitetul era organizat în Secţii, în fiecare secţie era reprezentate armele, pentrucă avea caracter de Stat Major.

PRESEDINTELE: Toate armele ?

MART.MIHAILESCU: Sigur.

PRESEDINTELE: Urmărea desagregarea corpului ofiţeresc activ şi prin ce mijloace ?

MART.MIHAILESCU: Domnule Preşedinte, desagregarea unei instituţii ca armata se face prin următoarele elemente....

PRESEDINTELE: Se urmărea aceasta şi sub ce formă ?

MART.MIHAILESCU: Este o chestiune delicată.

PRESEDINTELE: Foarte delicată.

MART.MIHAILESCU: Se poate realiza lucrul acesta, făcând pe ofiţeri să pirdă încrederea în şefii lor, să piardă încrederea în siguranţa poziţiei lor, sau rupând spiritul de corp.

Aceste trei elemente se atingeau prin ceeace se făcea la secţia militară., Era o denigrare permanentă a şefilor existenţi; se spunea că armata nu mai este armată. Se făcea un dublu şantaj. Se spunea de ofiţerii care au rămas, că vor fi şi ei deblocaţi- - deci, nesiguranţă - şi că acei care vor rămâne "vor fi judecaţi de noi, când vom veni la putere, pentrucă armata adevărată se va face mâine".

Aşa încât opera de desagregare morală se realiza, cu sau fără un scop urmărit precis. Dar că se realiza, este cert.

PRESEDINTELE: Care era scopul aparent şi ce se urmărea în realitate prin secţiunile militare, de către partidul naţional-ţărănesc ?

MART.MIHAILESCU: Sunt două chestiuni aici. Intâi: aparent, aşa cum am văzut noi, care ne-am dus acolo şi acei care căutam o orientare, scopul era pentru noi revendicările celor deblocaţi. Era trecută chestiunea aceasta în programul partidului şi era punctul de atracţie pentru noi.

In afară de aceasta: scopul politic. Noi nu eram formaţi pentru scopul politic. Ne formam. După ce am văzut la achetă proectul de operaţii, adică cele trei scopuri - înlăturarea clauzelor tratatelor de pace, creiarea de industrii armate pe

teritorii străine de al României şi nevroza de război, ambianţa de război în care noi am fi trebuit să luptăm cu parte din aliaţi împotriva altei părţi din aliaţi - scopul apărea din aceste 3 puncte însăşi, din proectul de organizaţie şi însemna o înşelare a bunei noastre credinţe. Noi nu, ştiam până atunci de aceste scopuri; în timpul anchetei am luat contact cu aceste scopuri, când s'a citit proectul de organizaţie de d. judecător. Cred că este clar.

PRESEDINTELE: Rog reprezentanţii Parchetului să pună întrebări.

PROC.STANCIU: Planul de informaţii pe care l-a întocmit martorul, era un plan de aplicat pentru viitor, când partidul va veni la putere sau un plan adecuat situaţiei de moment, de utilizare imediată ?

MART.MIHAILESCU: Planul acesta, anteproectul acesta, căci aşa era până căpăta o aprobare de sus, nu era pentru timpul când ar fi venit la putere partidul naţional-ţărănesc, când ar fi avut întreg aparatul de Stat la dispoziţie şi în locul sintezei mele avea buletinul Ministerului de Interne. Era pentru timpul cât partidul rămânea în opoziţie.

PROC.STANCIU: Si adaptat la mijloacele actuale ale partidului ?

MART.MIHAILESCU: Da. Aşa cum am spus.

PROC.STANCIU: In planul întocmit, intrau şi secţiunile judeţene pentru canalizarea informaţiilor spre centru ?

MART.MIHAILESCU: Am spus dela început: pe lângă fiecare secţiune, judeţeană se constituia un birou, care căpăta din judeţ informaţiile pe care le trimitea la centru sub forma unui raport informativ.

ACUZ.STOICA: Să se stabilească că era un proect al d-lui colonel.

MART.MIHAILESCU: S'a stabilit.

ACUZ.Stoica: N'a intrat niciodată în vigoare acest proect.

A doua chestiune: ştie d. Colonel că noi n'am înfiinţat niciodată comisiuni de documentare ?

MART.MIHAILESCU: Am spus.

ACUZ.STOICA: Că n'a funcţionat niciodată la noi o asemenea comisiune ştie ?

MART.MIHAILESCU: Am spus.

ACUZ.STOICA: Cunoaşte d. Colonel ofiţeri activi înscrişi la noi în cercul profesional ?

./.

MART.MIHAILESCU: Nu ştiu.

PRESEDINTELE: Va prezenta după masă Parchetul lista.

AV.DIMITRIU: Noi îl apărăm pe d. Col. Stătescu. Domnule Preşedinte, să ne permiteţi ca numai noi să-l apărăm. D. Martor a spus că d. maior Fretecău şi Stătescu au protestat împotriva eşirii d-lui colonel împotriva Uniunei Sovietice. S'a scris de d. grefier aceasta ?

GREFIERUL: S'a scris.

ACUZ.STATESCU: Dacă martorul cunoaşte cazul maiorului Ureşeţeanu şi care a fost atitudinea mea ?

PRESEDINTELE: ESTe în legătură cu procesul ?

ACUZ.STATESCU: Da.

PRESEDINTELE: N'am văzut nimic în acte.

MART. MIHAILESCU: Am lipsit la unele şedinţe, însă am auzit şi dela d. Col. Stătescu şi dela alţii, că maiorul Ureşeţeanu a luat odată cuvântul într'o şedinţă, aducând înjurii oamenilor din partidul comunist, la care d. col. Stătescu s'a ridicat şi a protestat vehement, spunând că aceasta pune partidul într'o poziţie, în care nu are nici un interes să fie.

PROC.STANCIU: Martorul o ştie din informaţii; n'a auzit-o direct.

ACUZ.CARANDINO: Rog pe d. Colonel Mihăilescu, să spună dacă-şi aduce aminte o împrejurare, pe care numai d-lui o poate certifica. In 194o eram funcţionar la Direcţia Presei. Au venit legionarii la putere. Am fost dat afară imediat când au venit legionarii. Eram funcţionar secretar de presă clasa II-a. Am vrut să-mi reiau slujba. Aveam un prieten comun la d. Colonel prin care am intervenit la d-sa ca să fiu primit la Ministerul Propagandei. D. Colonel a întâmpinat unele dificultăţi. Dece natură erau ?

MART.MIHAILESCU: Cazul d-lui Carandino mi-l aduc aminte. Era acuzat că este comunist şi pentru acest motiv nu a fost primit.

ACUZ.CARANDINO: Aşa lucram eu cu Göbbels, atunci, Domnule Preşedinte ! Rog să se consemneze.

PRESEDINTELE: Să se introducă martorul Fretecău.

(Este întrodus martorul Fretecău Ioan, căruia i se stabileşte identitatea şi i se ia legiuitul jurământ).

./.

- Fretecău Ioan: 42 ani, ofiţer de rezervă, domiciliat în Bucureşti, str. Oastei; nu este rudă cu acuzaţii)

PRESEDINTELE: De cine a fost întocmit planul de activitate al cercului profesional pe anul în curs ?

MART.FRETECAU: De generalul Negrei.

PRESEDINTELE: Ce cuprindea planul de activitate, întocmit de generalul Zorzor ?

MART.FRETECAU: D-sa conducea secţiunea juridică şi a întocmit un plan de activitate al secţiunei juridice. Cuprindea elaborarea diferitelor legi, ca: înaintarea în armată, soldele ofiţerilor, poziţia ofiţerilor.

PRESEDINTELE: In ce judeţe s'au înfiinţat cercurile profesionale militare ?

MART.FRETECAU: S'au înfiinţat aceste cercuri la Timiş, la Sibiu şi în Moldova, dar nu-mi aduc aminte în ce judeţ.

PRESEDINTELE: In total: câte ?

MART.FRETECAU: A venit dela Timiş răspunsul că s'a înfiinţat acolo, şi dela Sibiu. Stiu precis. Stiu însă că a venit şi din Moldova, dar nu-mi aduc aminte dela care judeţ.

PRESEDINTELE: Din partea cercului profesional militar, ce ofiţeri au fost delegaţi pe lângă sectoarele politice ale partidului naţional-ţărănesc şi care era misiunea lor ?

MART.FRETECAU: A fost delegat Col. Stătescu şi un maior Marin.

PRESEDINTELE: La ce sector a fost delegat Col. Stătescu ?

MAIOR FRETECAU: A fost delegat Col. Stătescu la sectorul unde locuieşte d-sa.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi afirmaţiunile Col. Dumitrescu, cu ocazia unei conferinţe, la cronica internă şi externă?

MART.FRETECAU: Cu ocazia unei asemenea conferinţe, D-sa a afirmat - erau atunci întruniţi miniştrii de externe la New York, miniştriicelor 4 State - şi a afirmat că reprezentanţii sovietici, atât la Paris cât şi la New York, au arătat oarecare intransigenţă în susţinerea anumitor chestiuni; datorită însă dârzeniei delegaţilor anglo-americani, au început să cedeze. Atât mi-aduc aminte.

PRESEDINTELE: Stiţi ce afirmaţie a făcut maiorul Ureşeţeanu cu ocazia conferinţei Col. Stoica "Armata de mâine"?

MART.FRETECAU: A pomenit numele unui membru al Parlamentului;

./.

însă ce a spus, nu știu.

PRESEDINTELE: "Nu-mi reamintesc afirmațiile maiorului Ureșețeanu în legătură cu conferința d-lui Col. Stoica".

PROC.STANCIU: Fiindcă a fost vorba de ofițeri rog să se scrie că Parchetul va prezenta după masă un tablou cu toți ofițerii...

PRESEDINTELE: Să-l prezentați, ca să ia la cunoștință și acuzarea, pentru apărare.

AV.DIMITRIU: O chestiune asupra protestelor făcute de martor și Col. Stătescu la eșirea aceia împotriva Uniunii Sovietice.

PRESEDINTELE: Să fie întrodus martorul Paleacu.

- Este întrodus martorul Paleacu P Nicolae, căruia i se stabilește identitatea: 30 ani, fost student, domiciliat la penitenciarul Aiud, fiind condamnat la muncă silnică pe viață.

PRESEDINTELE: D-ta știi cine a decis înființarea batalioanelor de voluntari"Iuliu Maniu" ?

MART.PALEACU: Inființarea Batalionului de Voluntari Iuliu Maniu în care am făcut parte în Brașov, comandat de Gavrilă Olteanu a fost înființat ~~le~~ de PNT.

PRESEDINTELE: Era un batalion în întregime sau câțiva cetățeni așa cum a spus acuzatul Ilie Lazăr, câțiva derbedei.

MART.PALEACU: Era constituit după toate normele, cu companie tren de luptă, tren regimental cum este o unitate constituită care merge pentru a efectua operațiuni în toată regula.

PRESEDINTELE: A fost partidul în curent cu situația ?

MART.PALEACU: Da, pe tot parcursul începând dela Brașov și Reghin s'a ținut raportul care a fost trimis de dr. Ghezășeanu Alexandru, agent a lui Gavrilă Olteanu.

PRESEDINTELE: Cine a dat dispozițiuni de desființare?

MART.PALEACU: Eu personal l'am citit, l'a dat d-l Iuliu Maniu care spunea că odată Ardealul ocupat de trupele române, batalionul de ardeleni nu-i mai are rost și dispunea desființarea acestor unități, dispunând totodată predarea armamentului și cazarmamentul unei unități militare.

PRESEDINTELE: Până la graniță ați fost ?

MART.PALEACU: Nu, n'am fost până acolo deoarece a sosit ordinul d-lui Maniu de desființare.

./.

PRESEDINTELE: Erați îmbrăcați sau umblați în haine civile ?

MART.PALEACU: Eram în haine militare.

PRESEDINTELE: Cum trăiați în această situație, în diferite case sau aveați cantonament.

MART.PALEACU: După posibilități în orașe am fost cantonați în cazărmi, gimnazii, licee, iar în sate acolo așa cum se cantonează o unitate militară.

PRESEDINTELE: Olteanu care conducea batalionul și conducătorii sau ajutorii lui au fost după aceasta urmăriți de organele polițienești și pentru ce ?

MART.PALEACU: Incă nu se desființase unitatea și eram în Aiud pentru perfectarea predării armamentului la Batalionul 8 V. Munte și știu că a sosit un ordin al Sig. Statului în care se spunea să rețină pe Gavrilă Olteanu și pe toți conducătorii Batalionului, să-i predea Siguranței Statului pentrucă sunt urmăriți pentru fapte comise în Ardealul~~a~~ de Nord.

PRESEDINTELE: Ce fel de fapte ?

MART.PALEACU: Jafuri și omoruri.

PRESEDINTELE: Cine le-a făcut, întregul Batalion ?

MART.PALEACU: Da, întregul Batalion cu plutonul de execuție pe care Gavrilă Olteanu îl desemna ca să-l execute.

PRESEDINTELE: Cine îi dăduse comanda lui Olteanu ?

MART.PALEACU: El a afirmat că are cuvântul bătrânului și acesta nu era altul decât d. Maniu, ca să facă o curățenie în secuime. Aceasta a afirmat-o în fața Plutonului și în fața satului unde se făcuse execuțiile.

PRESEDINTELE: Unde se refugia batalionul ?

MART.PALEACU: Gavrilă s'a sustras Org. Polițienești și a plecat în Ardealul de Nord în Năsăud când a văzut că este urmărit.

PRESEDINTELE: Cu cine a avut întrevederi în fața lui Marin Pop și ce s'a discutat ?

MART.PALEACU: In casa lui Pop s'a ținut în Decembrie, Ianuarie, Februarie până în Martie 1945 Dr. Ghezășean și fruntașii PNT Dr. Cornel Pop. Casius Pop, Marin Pop, Leonida Pop aveau consfătuiri. Pentrucă Gavrilă Olteanu în momentul când s'a sustras organelor polițienești ne-a afirmat că nu vom sta de geaba nici acolo, ci trebue să lucrăm ceva tot în asentimentul bătrânului, să creiăm o organizație subversivă.

PRESEDINTELE: Ce v'a comunicat în această întrevedere Gavrilă Olteanu relativ la înființarea organizației ~~"Sau~~

"Sumanelor Negre" ? D-ta eşti condamnat pentru participare la organizarea sumanelor negre ?

MART.PALEACU: Da, la muncă silnică pe viaţă. El mi-a comunicat spre sfârşitul lui Decembrie 1945 că după consfătuire el a ajuns la concluzia şi vor fi bucuroşi şi cei dela Bucureşti, conducerea partidului, de a înfiinţa o organizaţie care să lupte împotriva regimului BND şi împotriva elementelor maghiare, elementelor evreeşti şi împotriva Uniunii Sovietice.

PRESEDINTELE: Atunci ce caracter avea această organizaţie a "Sumanelor Negre"?

MART.PALEACU: Avea caracter antisovietic, antimaghiar şi antisemit.

PRESEDINTELE: Stiţi cine avea suportul moral şi material ?

MART.PALEACU: Gavrilă Olteanu a spus că din partea PNT şi din partea fruntaşilor judeţeni şi oarecari fruntaşi fie din oraşe, fie din sate, că vom avea tot sprijinul moral şi material în desfăşurarea activităţii organizaţiei "Sumanelor Negre".

PRESEDINTELE: S'au procurat diferite acte false lui Gavrilă Olteanu. Cine se ocupa cu procurarea acestor acte ?

MART.PALEACU: Din moment ce Olteanu şi toţi care l'au însoţit în drumul lui după desfiinţarea Batalionului, erau compromişi, adevărata identitate nu-şi mai avea rostul. S'a recurs atunci la procurarea de acte false. Actele lui Olteanu au fost procurate de către fruntaşii naţional ţărănişti fraţii Pop, Dr. Cornel Marius şi Leonida Pop, care i-au procurat acte pe numele brigadierului Ion Mureşeanu.

PRESEDINTELE: Prim cine se făcea legătura cu PNT ?

MART.PALEACU: Prin Steanţă Dumitru care l'a văzut pe d. Maniu în trei rânduri, eu pe Bocşa Mălin care era şeful Presei şi informaţiilor şi respectiv fruntaşii Fraţii Pop dela Năsăud.

PRESEDINTELE: Steanţă n'a mai avut alte întrevederi cu Mihai Popovici şi Ghilezan ?

MART.PALEACU: Nu ştiu.

PRESEDINTELE: Care era scopul organizaţiei ?

MART.PALEACU: Scopul era de a desfăşura o propagandă în favoarea PNT contra guvernului şi de a pregăti elementul uman în vederea unui conflict care urma să

./.

se declanşeze între Uniunea Sovietică pe de o parte şi Anglo-Americanii pe de altă parte. Organizaţia trebuia să pregătească elementul uman în vederea acestui conflict, respectiv echipe de partizani şi echipe de şoc, care urmau să fie utilizate de PNT în vederea alegerilor.

PRESEDINTELE: Unde se găsea armamentul organizaţiei militare ?

MART.PALEACU: Organizaţia n'a avut depozite dar se găsea împărţit la fiecare membru pe care îi găseam în diverse comune unde organizaţia îşi creia aderenţi.

PRESEDINTELE: Cunoaşteaţi timpul când trebuia să intre în acţiune ?

MART.PALEACU: Momentul nu-l cunoşteam precis, dar s'a vorbit mereu de un moment oportun. Acel moment trebuia să ne fie comunicat dela Bucureşti.

PRESEDINTELE: Mi se pare că aţi avut legături şi cu Lt. Hamilton, când s'a făcut această legătură ?

MART.PALEACU: In ziua de 1 Mai 1946 la Vatra Dornei în casa Av. Feodorciuc Octavian membru al PNT respectiv, Vice Preşedinte al organizaţiei judeţene din Jud. Câmpulung-Bucovina şi preşedintele organizaţiei locale Vatra Dornei PNT. In casa acestui avocat m'am întâlnit eu pe deoparte cu Steanţă, pe de altă parte cu d. Locot. Hamilton şi translatorul Manicatide. D. Hamilton venea dela Năsăud şi i se vorbise încă dela Năsăud unde fusese la o masă cu fruntaşii naţional ţărănişti cu d. Ilie Lazăr. I s'a vorbit despre organizaţia Sumanelor Negre şi Gavrilă Olteanu pentrucă în momentul când m'am adresat d-lui Locot. Hamilton, d-sa şi-a adus aminte: da, mi s'a vorbit dela Năsăud despre Dvs., şi sunt bucuros că pot sta de vorbă cu membrii acestei organizaţii.

PRESEDINTELE: De unde ştia Hamilton, mai era vreo persoană care- anunţase ?

MART.PALEACU: In luna Martie 1945, în cadrul unei întâlniri avute în două rânduri cu Bocşa Mălin, membru al PNT şeful presei şi informaţiilor. Eu am remis un mesagiu din partea sumanelor negre cu care ocazie Bocşa Mălin mi-a spus că d. Maior Hall dela Misiunea Americană se interesează de organizaţia

"Sumanelor Negre" şi că d-sa v'a vorbi chiar în aceeaşi seară despre acest lucru. In luna Martie 1945 d. Maior Hall ştia despre organizaţia aceasta, iar d. Hamilton cred că a fost pus în curent. 378

PRESEDINTELE: Ce s'a hotărît la întrevederea din casa lui Feud Feudorciuc ?

MART.PALEACU: După ce am făcut un scurt istoric al organizaţiei "Sumanelor Negre" despre activitatea organizaţiei, am spus despre ce aveam nevoie ca organizaţie: de armament, echipament şi câteva posturi de emisiune. D. Locot. Hamilton mi-a spus că este bucuros că ne poate veni în ajutor, pentrucă tocmai d-sa este persoana indicată dela Misiunea Americană, care să se ocupe în Sud-Estul Europei şi deci şi în România este singurul care se ocupă cu coordonarea mişcărilor subversive şi pe care el are latitudinea de a comunica la Washington unei persoane care lucrează împreună cu Preşedintele Truman. La această întrevedere s'a hotărît ca eu să-i aduc un plan de luptă, Mi-a spus că momentan nu ne poate da decât trei posturi de emisiune, ceva armament din România şi echipament dar că la momentul oportun când se va declanşa conflictul între Uniunea Sovietică pe de o parte şi Anglo-Americanii pe de altă parte, organizaţia va fi dotată cu tot echipamentul necesar de care ar avea nevoie în vederea unei lupte duse în munţi.

ACUZ.MANIU: D-le Preşedinte rog să întrebaţi pe martor dacă ştie dumnealui că organizaţia Gărzile lui Iuliu Maniu şi gărzile lui Olteanu, erau lucruri complectamente deosebite.

PRESEDINTELE: Dacă era diferenţă între Gărzile Iuliu Maniu şi Batalionul de voluntari Iuliu Maniu.

ACUZ.MANIU: Repet întrebarea: Stie Dumnealui că Gavrilă Olteanu n'avea nimic comun cu Gărzile Iuliu Maniu şi că Gavrilă Olteanu avea batalionul său separat care pe urmă se încurcase cu Sumanele Negre ?

MART.PALIACU: Stiu dela Gavrilă Olteanu că batalionul comandat de el făcea parte din Gărzile Iuliu Maniu şi avea legătură prin d. Boghici. Era numai Secţia Braşov, dar făcea parte intregrală din Gărzile Iuliu Maniu.

ACUZ.MANIU: Dacă ştie martorul că Gărzile Iuliu Maniu erau formaţiuni ajutătoare ale Marelui Stat Major şi stă-

teau sub comanda lui, erau alimentate, îndrumate şi echipate de M.St.M. ceeace nu era cazul cu Batalionul Olteanu.

MART.PALIACU: Noi am fost echipaţi tot de M.St.M. Corespondenţa noastră se făcea direct lui Iuliu Maniu prin Dr. Ghezăşean şi direct M.St.M. prin gazetarul Igroşeanu.

ACZ. MANIU: N'am stat niciodată în legătură cu Gărzile Iuliu Maniu. Ca să nu fie vreo confuzie.

Cu Gavrilă Olteanu a stat dumnealui personal în legătură ?

MART.PALIACU: Personal am stat cu el din Octombrie 1944 şi până în momentul arestării. Am fost confidentul lui cel mai apropiat.

ACUZ.MANIU: Cine era comandant la Gărzile Iuliu Maniu ?

MART.PALIACU: Stiu că Boghici. Am auzit dela Olteanu.

ACUZ.MANIU: Olteanu astat cu mine în legătură vreodată ?

MART.PALIACU: Eu am fost ofiţerul cu aprovizionarea batalionului şi ofiţer adjutant în lipsa adjutantului. Stiu că rapoartele se făceau în dublu exemplar despre activitatea şi se înaintau prin Dr. Ghezăşean direct lui Iuliu Maniu. Totdeanna spunea că s'a întâlnit cu "bătrânul" şi se trimitea rapoartele M.St.M. direct prin ziaristul Igroşeanu.

ACUZ.MANIU: Stie martorul că Gavrilă Olteanu n'a făcut parte niciodată din PNT şi nici eu nu l-am cunoscut.

MART.PALIACU: Ceeace fac eu aci este că afirm spusele lui Gavrilă Olteanu. De când am intrat în acest batalion ştiam din spusele lui Olteanu şi colaboratorilor săi cei mai apropiaţi, că Olteanu este un membru marcant al PNT şi totdeauna mi-a făcut impresia că-l cunoaşte foarte bine pe d. Maniu şi că acesta îl cunoaşte foarte bine la rândul lui pe Olteanu. Eu desigur sunt tânăr, am 3o ani, dar Olteanu are diferite situaţii în care a fost la mese, a luat parte la discuţii cu Maniu deci ştiam că e foarte apropiat de Iuliu Maniu.

ACUZ.MANIU: Nu l-am cunoscut, nu m'a cunoscut. Mai am o întrebare şi anume: Cine i-a spus martorului că Olteanu are legătură cu mine, de unde ştia aceasta ?

PRESEDINTELE: A spus, dela Olteanu.

ACUZ.MANIU: Aceasta am vrut să ştiu, fiindcă Olteanu care

./.

era interesat putea să-i spună dumnealui ce vroia. Dar altă persoană hotărîtoare sau de autoritate i-a spus dumnealui că e în legătură cu mine ?

MART.PALIACU: Din moment ce d. Gizăşean care era ajutorul comandant al lui Olteanu a spus că este secretarul lui Mihai Popovici şi că personal ducea rapoartele lui Maniu, toată lumea ştia că Olteanu şi Ghizăşean sunt oamenii partidului dela Bucureşti.

PRESEDINTELE: Mai aveţi vreo întrebare ?

ACUZ.MANIU: Niciodată n'am stat în corespondenţă cu Olteanu.

PRESEDINTELE: Puneţi numai întrebări.

ACUZ.MANIU: Eu ştiu ce vorbesc. Niciodată n'am stat în legătură cu Gavrilă Olteanu sau cu Gărzile Maniu. A văzut vreo dată vreo scrisoare a mea sau vreun emisar al meu la Gărzile Iuliu Maniu ?

PRESEDINTELE: Cum să vadă dacă era pe front ?

ACUZ.MANIU: Intreb dacă la Gavrilă Olteanu sau la Gărzi a văzut vreo corespondenţă.

MART.PALIACU: N'am văzut, dar am tras concluzia pentru că noi când ocupam vreun sat, Olteanu lua cuvântul şi se adresa cetăţenilor în numele lui Iuliu Maniu şi al PNT. Din acel moment, sigur că până la ultimul soldat toată lumea ştia că e omul PNT.

ACUZ.MANIU: Aceasta e o confuzie voită.

ACUZ.ILIE LAZAR: Nu pot să-mi stăpânesc nici emoţia nici revolta...

PRESEDINTELE: Puneţi întrebări, fără divagaţii.

ACUZ.ILIE LAZAR: D-le preşedinte, vreau să-mi acordaţi libertatea cuvântului ca să pot liniştit să pun martorului întrebări. Când m'a cunoscut pe mine ?

MART.PALIACU: In închisoare, la Penitenciarul Piteşti în Iunie 1946.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă mi-a spus că pe acest doctor Ghezăşian l-au bătut pentru că era un om neserios, care mergea peste tot şi spunea că vine dela Maniu şi că e prieten cu toată lumea. Dacă noi vorbisem prin gratii şi am spus: nu pot şti cine poate fi ? Dacă a constat că nici eu nici Maniu nu-l cunoaşteam?

MART.PALIACU: El a fost exclus pentru nereguli băneşti. Dr. Ghizăşean întotdeauna era prezentat că e omul PNT-ului.

PRESEDINTELE: Acuzatul Lazăr pretinde că a fost bătut pentru că se dădea sub acest aspect.

MART.PALIACU: Nu, pentru incorectitudine.

PRESEDINTELE: Ah, l-aţi bătut pentru incorectitudine !

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă martorul mi-a spus mie personal că venind la Bucureşti ei trăgeau şi erau găzduiţi la ing. Manole Mitulescu, în str. Paul Creţeanu Nr. 9, la care stând, Mitică, care era numele conspirativ al lui Oprea, colegul d-sale, cotrobăind prin casă a găsit într'un loc 6 milioane lei. Si că d-na care e o cucoană originară din Arad, tot mereu se plângea că n'au bani. Si că acest Manole Mitulescu a stat 7 luni cu d-lor împreună prin Bistriţa şi prin munţi?

PRESEDINTELE: Care e întrebarea ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă d-lor peste tot au fost trimişi să tragă în cursă oameni ?

PRESEDINTELE: De ce insinuaţi. Martorul Paliacu, ce condamnare ai.?

MART.PALIACU: Sunt condamnat la muncă silnică pe viaţă la Penitenciarul Aiud.

PRESEDINTELE: De ce faceţi însinuări că e agentul Siguranţei unui tânăr de 30 de ani care e condamnat pe viaţă ?

ACUZ.ILIE LAZAR: La procesul Sumanelor Negre, unde eu am stat 7 luni în prevenţie, la proces principalul martor al acuzării, căpitanul de jandarmi Dumitrescu a intrat în conflict cu d-lor.

PROC.STANCIU: D-le preşedinte,astea nu sunt întrebări.

PRESEDINTELE: Intrebarea care este ?

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă d-lor şi cu Oprea circulau peste tot în ţară şi au fost la Brad, la Sibiu, la Cluj, la Oradea şi au venit şi aci şi au vizitat diferiţi oameni politici cu maşina oficială a căpitanului Dumitrescu, agentul provocator, împreună cu Olteanu. Corespunde adevărului ?

MART.PALEACU: Inainte de a răspunde să-mi voe să fac afirmaţia următoare în faţa Dvs.: Mulţumesc lui D-zeu că am fost adus aci în faţa Dvs. să spun adevărul. Eu nu vin nici din stradă, nici din cafenea. Vin din Penitenciar, din temniţa Aiudului. Cunosc metoda d-lui Lazăr, care spune că e om politic, că face politică de 30 ani. E politica cârtiţelor pe care dumnealui o face întotdeauna.

PRESEDINTELE: Concluzia:

MART.PALIACU: Nu este adevărat ceeace spune că am fost găzduit la Mitulescu sau că căpitanul Dumitrescu mi-a pus

./.

 

mașina lui la dispoziție. Căpitanul Dumitrescu a făcut parte din membrii activi, dar văzând că organizația merge pe un drum greșit, a înțeles să se dea la o parte și a informat organele Siguranței. Deci la o dată mult mai târziu....

AV.AC.LAZAR: Clientul meu nu mai are nici o întrebare de pus.

ACUZ.LAZAR: Dacă e adevărat ceeace mi-a spus, mi-a dat în scris în care arăta indignarea pentru felul cum presa atacă pe Maniu și partidul și în care spune categoric, sub semnătură, că nici un membru al PNT nu face parte din organizație, și nici moral și nici material nu ajută organizația.

PRESEDINTELE: Nu ridicați tonul pentru că altfel vă trimit la închisoare.

PROC.STANCIU: D-le Președinte, în numele Parchetului protestez pentru felul cum vorbește acest Ilie Lazăr unei victime a lor, căci ei sunt autorii morali, care au băgat la închisoare pe viață pe un tânăr de 30 de ani. Acești criminali din boxă când li se desvălue crimele, prin metodele lor obișnuite de intimidare, caută să intimideze opinia publică românească. In numele Parchetului rog să fie interzisă această atitudine a lui.

PRESEDINTELE: I-am atras atenția. Luăm act și îl trimitem la închisoare dacă o singură dată mai ridică tonul.

MART.PALIACU: Da-ți-mi voe să răspund.

PRESEDINTELE: Nu mai răspundeți nimic.

Mai aveți vreo întrebare ?

ILIE LAZAR: Altă întrebare.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă știe martorul că colegul d-sale la 9 Mai, cu câteva zile înainte de arestarea mea, a venit anume și mi-a cerut o scrisoare către Gavrilă Olteanu. Eu l-am întrebat: cine ești d-ta ? Dvs. mă cunoașteți, dați-mi scrisoarea.- Cum săți dau scrisoarea ? și am refuzat.

Colegul d-sale la întrebarea mea dacă este adevărat că a venit la mine la 9 Mai și mi-a cerut această scrisoare, a declarat: m-ați refuzat și ați zis, vă țineți de prostii, și l-am dat afară.

Stie despre aceste lucruri ?

./.

MART.PALIACU: Va răspunde Oprea care este şi el martor, dar ştiu dela Oprea, că Ilie Lazăr a spus: Nu te pot primi până nu ai scrisoare dela Gavrilă Olteanu. Dacă avea această scrisoare îl primea. Atât ştiu dela Oprea.

ACUZ.ILIE LAZAR: Să spună martorul dacă mi-a spus mie că la un moment dat se punea chestia că D-ta ai trimis o scrisoare lui Gavrilă Olteanu în munţi, prin Marius Pop şi această scrisoare a dus-o ţăranul Arghir D-tru ? La anchetă am fost întrebat şi chestionat dacă cunosc pe Arghir D-tru. Am spus că se poate, dar nu ştiu şi am cerut confruntarea. Adevărul adevărat a eşit pe urmă la iveală, n'a existat nici un Arghir D-tru pe care l-a inventat, cum a inventat pe fostul legionar din Severin.

PRESEDINTELE: Dvs. vă faceţi apărarea în fond în loc să întrebaţi.

MART.PALIACU: Relativ la Arghir D-tru d. Ilie Lazăr are dreptate că l-am inventat, dar am făcut-o pentru a acoperi pe adevăratul om la care s'a adresat în Com. Borşa. Eu l-am inventat la siguranţă pentrucă adevărul adevărat este, că am căutat să acopăr pe Maniu şi pe ceilalţi membri ai partidului.

Noi am fost tineri, iar d-lor ca oameni politici ne-au spus: mai bine să staţi voi în închisoare că mai bună treabă facem noi afară.

ACUZ.ILIE LAZAR: Să răspundă martorul dacă are cunoştinţă pe (?) care mi-a dat-o mie Gavrilă Olteanu şi în care-mi explică toate întâmplările şi toată netemeinicia afirmaţiilor lui ?

MART.PALIACU: Eu n'am văzut această scrisoare şi nu ştiu nimic de ea.

PROC.STANCIU: Rejudecăm procesul Sumanelor Negre sau suntem în materia procesului ?

PRESEDINTELE: Vă rog să puneţi întrebările în legătură cu procesul.

ACUZ.ILIE LAZAR: Pentru a nu indispune Curtea, renunţ la întrebările următoare.

AV.URSU: De data aceasta nu sunt de părerea clientului meu şi nu vreau să-l consider pe d. Paliacu aprioric ca un om de rea credinţă. Il întreb de de d-sa n'a făcut declaraţia de astăzi cu câteva luni în

./.

urmă în faţa unui complet de şase generali, când a avut ocazia să vorbească liber, cinstit şi cu bună credinţă.

PRESEDINTELE: Aţi declarat atunci altceva decât astăzi ?

MART.PALIACU: In faţa Inaltei Curţi eu şi toţi tinerii înţelegeam ca să ne luăm asupra noastră şi păcatele oamenilor bătrâni.

PRESEDINTELE: Din ce cauză ?

MARTORUL PALIACU: Din cavalerism.

AVOCATUL URSU: Si în 6 luni a dispărut cavalerismul ?

PRESEDINTELE: ELANUL Tinereţii poate dispare când eşti condamnat la muncă silnică pe viaţă.

AVOCATUL URSU: Tot la muncă silnică pe viaţă se vedea şi atunci.

ACUZATUL MANIU: Stia Dumnealui că-i dizolvase pe dânşii Marele Stat Major ?

MART.PALIACU: Ca batalion sau organizaţie ?

PRESEDINTELE: Ca batalion, căci despre aceasta e vorba.

MART.PALIACU: Da.

Sedinţa se ridică.

Ziua a 4-a
Sedința din 1 Noembrie 1947
după amiază .

PRESEDINTELE : Martorul Steanță Dumitru.
Steanță Dumitru Oprea, 25 ani, fost student, azi condamnat muncă silnică pe viață, pentru participare la organizația "Sumanelor Negre". Domiciliul închisoarea Aiud.

PRESEDINTELE : L-ai văzut vreodată pe acuzatul Iuliu Maniu ?

MARTORUL STEANTA : Pe dl. Maniu l-am văzut de trei ori: în 5 Iulie 1945, când aveam o misiune din partea dlui Gavril Olteanu, comandant al "Sumanelor Negre", de a face o expunere dlui Maniu, de felul cum a fost condus batalionul de voluntari. Eram atunci însoțit de verișoara dlui Gavril Olteanu. A doua oară l-am văzut la 9 Iulie , când m'am prezentat la dl. Iuliu Maniu, făcându-i un scurt istoric asupra felului cum a fost condus batalionul de voluntari și asupra activității lui și a dlui Gavril Olteanu. Dl. Maniu mi-a cerut atunci o scrisoare din partea dlui Gavril Olteanu. La 27 Iulie m'am prezentat din nou la dl. Iuliu Maniu cu această scrisoare din partea dlui Gavril Olteanu. In scrisoare îi făcea din nou un raport dlui Iuliu Maniu, de felul cum a fost condus batallionul de voluntari și de acțiunea "Sumanelor Negre".

PRESEDINTELE : Si dl. Iuliu Maniu v'a spus ceva, v'a dat vreo indicație ?

MARTORUL STEANȚA : Dl. Iuliu Maniu m'a întrebat câți oameni ar putea grupa "Sumanele Negre" în jurul lor. I-am spus că organizația"Sumanelor Negre" ar putea grupa la un moment dat tinerii din cele 4 județe, pe care le are sub influență, circa 15-20.000 oameni, iar că prin munți sunt destui oameni buni, dar care nu au posibilități ..... Mi-a spus să ne adresăm dlui Mihai Popovici, iar pentru fonduri, dlui fiind sărac, ne putem adresa altor membri ai P.N.Ț .

PRESEDINTELE : Dar material ai difuzat vreodată ?

MARTORUL STEANȚA : Manifestele difuzate în diferite județe din țară, le-am difuzat cu ajutorul fruntașilor P.N.T.: Cornel Pop din Bistrița Năsăud, avocat Fedorciuc, dr.Torchin din Cluj.

PRESEDINTELE : In legătură cu alegerile ați primit vreo dispoziție?

MARTORUL STEANTA : Avocatul Cornel Pop ne-a spus, că.în caz de alegeri să facem echipe de şoc cu care să atacăm urnele de vot, iar dacă vor fi arestaţi fruntaşi ai P.N.T. să-i scoatem din mâna organelor de siguranță.

PRESEDINTELE : Pe locotenent Hamilton l-ai cunoscut, l-ai întâlnit vreodată ?

MARTORUL STEANTA : Pe locotenent Hamilton l-am întâlnit la 1 Mai 1946 la Vatra Dornei, în casa dlui Fedorciuc, preşedintele P.N.T.din localitate şi după ce am făcut un scurt istoric al Sumanelor Negre, el a spus că ştie de activitatea "Sumanelor Negre" dela dl. Bosca Mălin şi dela dl. maior .....dela misiunea americană; iar avocatul Cornel Pop l-a îndreptat în regiunea unde se aflau "Sumanele Negre". Lovotenentul Hamilton a spus că am găsit într'adevăr persoana care se ocupă cu organizaţiile subversive din sudestul Europei şi că are legături cu .....ataşat pe lângă preşedintele Truman.

PRESEDINTELE : I-aţi cerut ceva ?

MARTORUL STEANTA : I-am cerut arme, bani ..... i-am spus că "Sumanele Negre" sunt o organizaţie antimaghiară, antisemită, antiguvernamentală şi antisovietică. Am trebuit să ne mai întâlnim şi nu ne-am mai întâlnit pentrucă am fost arestat.

ACUZATUL MANIU : Pe acest domn tânăr îl văd azi pentru prima dată. Nu l-am cunoscut, nu l-am văzut. Si el spune că dl. Cornel Pop este preşedintele organizaţiei din Bistriţa Năsăud, când .....

PROCURORUL : Vă rog, domnule Preşedinte, acuzatul să pună întrebări şi să nu pledeze .......

ACUZATUL MANIU : Unde m'a cunoscut ?

MARTORUL STEANTA : In casa dlui Leucuţia de lângă Cişmigiu , pe strada Schitu Măgureanu. Eram însoţit de nepoata dlui Olteanu Mi-a spus să vin după 4 zile şi când am venit după 4 zile, dl. Iuliu Maniu a întrebat cine a fost doamna cu care am venit şi mi-a spus , ca altădată când vin, să nu fiu însoţit de femei când discută cu mine. Era de faţă şi dl ing. Bălan.......

ACUZATUL MANIU : Niciodată nu l-am văzut pe dlui. Niciodată nu l-am văzut ! Aceasta e ceva extraordinar ! Intr'adevăr,

odată a venit la locuinţa dlui Leucuţia o doamjă sau domnişoară , care a vrut să-mi vorbească.

PRESEDINTELE : N'aţi înţeles că procedura în faţa Tribunalului nu este ca să vă apăraţi la fiecare martor. Luaţi notiţe şi veţi vorbi Dvs.acuzaţii, apărarea Dvs. despre acestă chestiune. Martorilor, puneţi le numai întrebări la care să răspundă. Si la apărarea în fond, avocatul Dvs. va spune că nu l-aţi cunoscut niciodată.

ACUZATUL IULIU MANIU : ( către martorul Streanţă) Stii Dta când verişoara lui Gavril Olteanu a fost în casa dlui Leucuţia, a primit ordin personalul să n'o mai primească ?

MARTORUL STEANTA :A doua oară când am fost introdus în casa dlui Leucuţia, am fost primit în camera dlui Coposu ....

ACUZATUL IULIU MANIU : Garda Iuliu Maniu a lucrat cu dlui, ori dlui a lucrat în garda dlui Olteanu ?

MARTORUL STEANTA : Am fost secretarul batalionului de voluntari ardeleni Iuliu Maniu, de sub comanda dlui Gavril Olteanu, care avea legături cu conducerea partidului Naţional Tărănesc, prin dl. Izeşan.

ACUZATUL IULIU MANIU :Batalionul lui Gavril Olteanu niciodată nu a lucrat cu mine. Iar în ce priveşte garda Iuliu Maniu, a fost înfiinţată fără ştirea mea, fără a mă întreba şi a fost disolvată de Marele Stat Major la rugămintea mea. Cine mi-a trimis rapoarte ?

MARTORUL STEANTA : Da, v'a trimis rapoarte în fiecare săptămână. Trimeteam rapoarte de activitate.

ACUZATUL IULIU MANIU : Extraordinar ! ...

PRESEDINTELE : Mai aveţi vreo întrebare ?

ACUZATUL IULIU MANIU : Păi, în forma asta ce întrebări să mai pun ?

PRESEDINTELE : Apărarea are vreo întrebare ?

AVOCATUL ..... Declaraţia pe care dl. martor a dat-o în procesul "Sumanelor Negre" , o menţine ?

MARTORUL STEANTA : In procesul "Sumanelor Negre" , din cavalerism am apărat pe domnii politici, pentrucă au spus că momentul politic este ca tineretul să stea în închisoare, iar ei să stea afară şi să tragă sforile. Dl. Ilie Lazăr a spus că, dacă nu ne purtăm astfel, când va fi minidtru de Interne, vom intra din nou în închisoare.

(Martorul semnează depoziţia).

PRESEDINTELE : Martorul Pleşnilă Eugen-

APRODUL : A fost anunţat, va veni mai târziu.

PRESEDINTELE : Martorul Chintescu Gheorghe e prezent ?

APRODUL : Prezent .

Chintescu Gheorghe, 47 ani fost subdirector general la Serviciul Secret al Armatei, domiciliul actual închisoarea Aiud, condamnat la 5 ani muncă silnică.

PRESEDINTELE : Stie martorul Chintescu Gheorghe că generalul Aldea avea legături cu tineretul P.N.T. ?

MARTORUL CHINTESCU : Da, prin dl. Horaţiu Comaniciu.

PRESEDINTELE : Stiţi ceva de o întâlnire cu dl. Horaţiu Comaniciu ?

MARTORUL CHINTESCU : Dl. general Aldea a avut această întâlnire în Martie 1946, pe strada Nicolae Golescu. La această întâlnire dl. general Aldea i-a cetit - eu ştiu, pentrucă am luat partea la această şedinţă, i-a cetit un fel de proiect de organizare a mişcării de rezistenţă.

PRESEDINTELE : Ce conţinea acest proiect ?

MARTORUL CHINTESCU : Era un proiect de organizare a unei mişcări de rezistenţă şi de împărţire a ţării pe zone. Dlui Horaţiu Comaniciu i-a atribuit zona Sibiu-Făgăraş.

PRESEDINTELE : Stiţi ceva în legătură cu un post de radio-emisiune ?

MARTORUL CHINTESCU : Dl. Horaţiu Comaniciu a spus că avea posibilitatea să instaleze un post de radio emisiune, prin specialiştii lui ......prin cunoscuţi de ai lui, şi voia să-l pună în funcţiune, ca să înceapă emisiunea.

PRESEDINTELE : Acuzarea, apărarea , are vreo întrebare ?

Nimeni nu are nici o întrebare

Martorul Ţanţu Mihail.

Ţanţu Mihail, 33 ani, căpitan paraşutist, actualmente la penitenciarul Văcăreşti, condamnat la 20 ani muncă silnică pentru activitate subversivă.

PRESEDINTELE : Când ai intrat în această activitate ?

MARTORUL ŢANŢU : In Februarie 1945.

PRESEDINTELE : Ti-a înlesnit cineva vreo întrevedere cu acuzatul Ilie Lazăr ?

MARTORUL ŢANŢU : Da, pe la începutul lunei Martie 1946, nu-mi amintesc ziua. Intâlnirea mi-a făcut-o cu Smaranda Brăescu şi ......Eu fusesem încadrat în mişcarea naţională de rezistenţă şi mă deslipisem de ea din diferite motive. Aveam în jurul meu un grup de oameni şi dorind

să activez mai departe, am vrut să-l văd pe dl. Ilie Lazăr.

PRESEDINTELE : I-aţi comunicat că dispuneţi de un anumit număr de tineri pentru o acţiune ?

MARTORUL ŢANŢU : Da. In acel moment eu mă aflat în ilegalitate, fiind urmărit ........

PRESEDINTELE : In acel moment când aţi avut întrevederea cu acuzatul Ilie Lazăr, ştia că sunteţi urmărit ?

MARTORUL ŢANŢU : Da. Ii spusese Smaranda Brăescu.

PRESEDINTELE : V'a făcut vreo propunere de linişţire ? Sau ce propunere v'a făcut ?

MARTORUL ŢANŢU : Propunerea a durat aproximativ vreo 2 ore jumătate. S'au discutat diferite probleme care ne interesau.....

PRESEDINTELE : V'a făcut vreo propunere ? sau v'a spus liniştiţi-vă ?

MARTORUL ŢANŢU : A fost o singură întâlnire care am avut-o cu dsa. Urma să continuăm legătura cu dl. Ion Roşanu, dar el a fost arestat în legătură cu organizaţia clandestină Sarmisegetuza.

PRESEDINTELE : V'a făcut vreo propunere ?

MARTORUL ŢANŢU : Concret nu mi-a făcut propuneri, urma să stabilim ulterior sistemul de conlucrare.

PRESEDINTELE : Dela cine aţi aflat de existenţa "Sumanelor Negre" ?

MARTORUL ŢANŢU : Dela Domnia Sa. Dsa mi-a spus că primise o scrisoare dela dl. Gavril Olteanu. Era vorba de legături cu P.N.T. şi P.N.L. pentru alegerile din toamnă. Si s'a luat legătura cu "Sumanele Negre", considerate atunci ca organizaţie destul de puternică.

PRESEDINTELE : Dta făceai această legătură ? .........

MARTORUL ŢANŢU : Eu nu am făcut parte din organizaţia "Sumanele Negre" ci din organizaţia naţională de rezistenţă, dar am fost judecat în acelaş proces.

Tot atunci am discutat despre organizaţia muncitorească a P.N.Ţ. şi pe necesitatea de a fi organizată pe baza echipelor de şoc, corespunzătoare gărzilor de asalt ale comuniştilor, considerând util de a contracara acţiunea comuniştilor cu aceleaşi metode.

PRESEDINTELE : V'a spus cumva acuzatul Ilie Lazăr ceva despre arme?

MARTORUL ŢANŢU : Da, a spus că iar fi necesar 200 pistoale, da nu mi-a cerut.

PRESEDINTELE : Acuzarea are vreo întrebare ? Acuzaţii, apărarea, are vreo întrebare ? Nicio întrebare ?

Să fie introdus martorul Novac Victor.

Este introdus martorul NOVAC VICTOR, de ani 21, student, domiciliat în Blaj, str. Regele Ferdinand, nr. 43, fost condamnat la 3 luni pentru manifestaţie interzisă şi la doi ani în contumacie, amnestiate, de religie creştină, care depune jurământul pe Sfânta Cruce.

PRESEDINTELE : Ai făcut parte din P.N.Ţ. ? Erai membru sau aveai vreo altă calitate ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Eram membru în tineretul universitar din P.N.Ţ. şi din Septembrie 1945 până în Martie 1946. eram membru în comitetul de conducere al Academiei Comerciale

PRESEDINTELE : Cum ai fost condamnat ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : In lipsă la doi ani închisoare, pentrucă am fugit.

PRESEDINTELE : Cine ştia despre această fugă ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Despre faptul că am fugit ştia un coleg Barbuş

PRESEDINTELE : Mai erau şi alţii fugiţi ?

MARTORUL NOVSC VICTOR : Era Cicerone Ioaniţiu, student la litere.

PRESEDINTELE : De Rusu Gavrilă, Mocanu Gheorghe şi Istrate Alexandru ai auzit ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Da.

PRESEDINTELE : Aceştia ce făceau ?

MARTORUL NOVAC : Ei au fugit din Someş în urma unor incidente cu ocazia alegerilor. Mocanu şi Istrate erau subofiţeri activi, au venit la Bucureşti, unde dnii Ghiţă Pop şi Anton Ionel Mureşanu i-a trimis în munţii Piatra Craiului, unde eram şi eu.

PRESEDINTELE : Cine v'a ajutat în munţi pe Dvs. şi pe ei ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Eu şi cu Ioaniţiu am primit în câteva rânduri dela asistenţa partidului câte 300.000.- lei. Ei au primit dela Mureşanu şi Ghiţă Pop.

PROCURORUL STANCIU : Gazda dela Zărneşti era membru în P.N.Ţ.? Gazda de jos din sat ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Era.

PROCUROR STANCIU : Aţi primit numai bani sau şi alimente dela P.N.Ţ.?

MARTORUL NOVAC VICTOR :Primeam şi bani şi alimente.

PROCUROR STANCIU : Armament sau cartuşe pentru armamentul ce aveaţi, dacă aveaţi, aţi primit ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Nu ştiu dacă au primit şi ceilalţi cartuşe sau nu, însă eu am primit un pistol mitralieră dela Tudorache Nişcov.

PRESEDINTELE : Acesta cine era ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Era gazda.

PRESEDINTELE : Dece v'a dat arma ?

MARTORUL NOVAC Victor : Ca să merg la vânătoare.

PROCURORUL STANCIU : Avea i şi alt armament sau era singurul pistol ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Era un pistol mitralieră Bereta, un pistol Parabelum şi unul Browning.

PROCURORUL STANCIU : N'aveaţi nicun pistol de provenienţă sovietică ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Nu am cunoştinţă, am auzit însă vorbind pe Rusu Gavrilă că trebuia să primească un pistol, dar nu ştiu dacă l-a primit.

PROCURORUL STANCIU : Deci fiecare din Dvs. avea câte o armă ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Nu, eu am primit dela Tudorache Nişcov şi pistolulmitralieră Bereta, un Parabelum şi un Browning.

PROCURORUL STANCIU : Prin urmare, dta singur aveai trei arme ?

MARTORUL NOVAC VICTOR : Da. Rusu trebuia să primească din Someş un pistol.

Dl. Preşedinte întreabă Parchetul, pe acuzaţi şi apărarea, dacă au întrebări de pus. Ne unând nimeni întrebări, martorul semnează depoziţia. .

- Este introdus matorul Istrate Alexandru, de ani 28, subofiţer activ în legiunea jandarmi Someş, cu domiciliul la postul de jandarmi Ciueştil, nu a suferit condamnare, nu este rudă cu părţile, care depune legiuitul jurământ pe Sfânta Cruce.

PRESEDINTELE : De cine ai fost trimis în munţii Piatra Craiului şi în ce scop ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Am fost trimis de Ghiţă Pop şi Anton Ionel Mureşanu.

PRESEDINTELE : In ce scop ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Pentru a ne ascunde ca să nu fim urmăriţi şi prinşi de poliţie şi siguranţă şi ca să stăm la dispoziţia P.N.T. Maniu.

PRESEDINTELE : Aţi primit bani, alimente, buletine informative, scrisori etc. ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Am primit bani şi alimente .

PRESEDINTELE : Câţi bani ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : In fiecare lună câte un milion jumătate pentru persoanele care ne aflam acolo.

PRESEDINTELE : Aţi avut vreo consfătuire la Bucureşti la Anton Ionel Mureşanu ?

MARTORUL ISTRATE : Da.

PRESEDINTELE : Si v'a făcut vreo propunere ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Da.

PRESEDINTELE : Ce anume ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Propunerea ce mi s'a făcut de Mureşanu este ca să mergem în Someş, la Dej, pentru a asasina pe comandantul de legiune Vasilescu Ionel.

PRESEDINTELE : Nu v'a spus dece să faceţi aceasta ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Fiindcă avea ură neîmpăcată pe dl. maior Vasilescu din cauza alegerilor.

PRESEDINTELE : In acest scop vi s'a propus vreo recompensă ?

MARTORUL ISTRATE ALEXANDRU : Da, o împroprietărire de câte cinci jugăre de pământ.

- Neavând de pus nicio întrebare acuzarea, apărarea sau acuzaţii, martorul semnează depoziţia.

- Este introdus martorul Mocanu Gheorghe, de an 27, fost sergent major, cu domiciliul în comuna Valea LUngă Bacău nu a fost condamnat, nu este rudă cu părţile, care depune legiuitul jurământ pe Sfânta Cruce.

PRESEDINTELE : De cine ai fost trimis în munţii Piatra Craiului ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : In munţii Piat a Craiului am fost trimis de Anton Ionel Mureşanu şi Ghiţă Pop.

PRESEDINTELE : Cu ce scop ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Ca să atăm ascunşi să nu fim prinşi de poliţie şi să fim la ordinele P.N.Ţ.

PRESEDINTELE : Dece să nu vă prindă poli-ia ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE. Fiindcă eram evadaţi dela închisoarea legiunei jandarmi Someş.

PRESEDINTELE : Dece eraţi închişi ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Politică.

presedintele : Ce-aţi făcut ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Eram la postul de jandarmi Ciureşti şi n'am putut opune rezistenţă.

PRESEDINTELE : Aţi primi bani, scrisori, alimente ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Da.

PRESEDINTELE : Câţi bani ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : 500.000.- lei .

PRESEDINTELE : Dta spui 500.000.- , altul 300.000. lei şi altul un milion jumătate. Cât aţi primit ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Mai târziu prin Aprilie, Mai şi Iunie am primit câte 1.500.000.- lei .

PRESEDINTELE : Cum vi se trimiteau banii ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Prin curier .

PRESEDINTELE : La Bucureşti nu aţi venit niciodată după bani ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : A venit studentul Rusu Gavrilă. 393

PRESEDINTELE : Dta ai fost vreodată în Bucureşti ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Da.

PRESEDINTELE : Ai avut vreo consfătuire cu Anton Ionel Mureşanu ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Da.

PRESEDINTELE : In legătură cu afacerea dela Dej care vi s'a propus ?

MARTORUL MOCANU : Da.

PRESEDINTELE : Ce vi s'a propus ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Ni s'au propus cinci jugăre de pământ să asasinăm pe maiorul Vasilescu, comandantul legiunei, pe prefectul Ghiţă Keandi şi pe poliţaiul Briceag.

PRESEDINTELE : Din ce cauză ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Pentrucă au bătut pe soţia lui Cassiu Pop.

PRESEDINTELE : Mai cunoşti vreo organizaţie ca aceea din munţii Piatra Craiului ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Da.

PRESEDINTELE : Care ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Organizaţia dela Râşnov, jud. Braşov.

PRESEDINTELE : Aveaţi arme ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Avem un pistol mitralier Bereta, un pistol Browning, trei grenade Kisel.

PRESEDINTELE : Cine vi le-a dat ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Preşedintele P.N.Ţ. dela Zărneşti.

PRESEDINTELE : Cum se numeşte ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Tărâc Ioan .

PROCURORUL STANCIU : Cât aţi stat în munţi ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Sapte luni.

PROCURORUL STANCIU : Dacă anumite persoane din Bucureşti veneau acolo şi dacă v'a adus pachet chiar dna colonel Mihăilescu ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Ne-a trimis un pachet dna colonel Mihăilescu prin studentul Ghimicescu .

PROCURORUL STANCIU : Dacă primeaţi informaţiuni, un fel de buletin de informaţiuni şi scrisori dela Ghiţă Pop ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Primeam scrisori şi buletinul informativ în fiecare lună. Ne ţinea la curent .

PROCURORUL STANCIU : Dacă ai încercat să obţii un aparat de radio-emisiune ? Cine a încercat, dta sau altul ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Eu. Am încercat să luăm un aparat de emisiune dela fabrica Standard din Bucureşti, dela dl. inginer Davidescu.

PRESEDINTELE : Nu vi s'a dat ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Nu ni s'a dat. Trebuia să mai răbdăm o

394 354

ca să termine aparatul.

PROCURORUL STANCIU : Dacă își aduce aminte martorul de cine a fost găzduit de Paşte la Zărneşti ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : De Herci Andrei din Zărneşti.

PRESEDINTELE : Era şi el membru al P.N.T.?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Era simpatizant cu P.N.T. Maniu, nu era membru.

PROCURORUL STANCIU : Dacă în timpul cât au fost fugiţi în munţi au luat parte la întâlniri P.N.T. din satul respectiv ?

MARTORUL MOCANU GHEORGHE : Nu am luat parte la nicio întrunire.

- Este întrebat apărarea, acuzarea şi acuzaţii dacă au întrebări de pus martorului şi nepunându-se nicio întrebare, martorul semnează depoziţia .

PRESEDINTELE : Apărarea sau acuzaţii au vreo întrebare de pus ?

- ?

Suspend şedinţa pentru cinci minute.

Sedinţa se suspendă la ora 17.40

La redeschidere.

- Sedinţa se redeschide la orele 18.

Este introdus martorul Popescu Niculae, de 41 ani, funcţionar la Fundaţiile Regale.

PRESEDINTELE : Aţi fost trimis de Victor Rădulescu Pogoneanu la avocatul Dorin Iliescu pentru a primi în păstrare o casetă ?

MARTORUL POPESCU : Da.

PRESEDINTELE : După ce aţi preluat caseta, aţi scos din ea , la cererea lui Pogoneanu, un plic sigilat pe care l-aţi dus acasă ?

MARTORUL POPESCU : Da.

PRESEDINTELE : Aţi mai deschis vreodată această casetă, tot din dorinţa lui Pogoneanu ?

MARTORUL POPESCU : M-a rugat să scot de acolo încă un plic cu patru monezi de aur, pe care le avea şi să le dau avocatului Dorin Iliescu.

PRESEDINTELE : Ce aţi făcut cu caseta după arestarea lui Pogoneanu ?

MARTORUL POPESCU : Ne-am închipuit că arestarea este în legătură cu ea şi am avut un moment de panică, aşteptând să fiu percheziţionat şi să se găsească la mine această casetă. Am căutat să scap de ea şi am dus-o la Ploeşt

la niște case pe care le aveam acolo, ca s' ascund, apoi mi-am spus : cel mai corect lucru ar fi s'o predăm. M'am sfătuit cu prietenul meu, dl. Neamțu, și a rămas să anunțăm pe dl. consilier Lepădătescu că se află caseta la mine. Acest lucru s'a și întâmplat. Am fost chemat la Ministerul de Interne, am spus unde se află, anume într'un garaj sub o masă, acoperită cu pământ.

PRESEDINTELE : Va să zică ați acoperit-o cu pământ ?

MARTORUL POPESCU : Da.

PRESEDINTELE : Dar dece ați îngropat-o ? De frică să nu fie găsită, sau vă rugase Pogoneanu ?

MARTORUL POPESCU : Nu, asta nu. Nici n'am știut de altfel ce conține această casetă.

PRESEDINTELE : Dar înainte de arestarea lui Pogoneanu, v'a vizitat acasă ?

MARTORUL POPESCU : Da, a fost odată la mine împreună cu Ermil Lăzărescu și a scos din casetă niște hârtii, spunând că dl. Lăzărescu lucrează la o istorie a Actului dela 23 August și îi trebue aceste hârtii.

PRESEDINTELE : Ați văzut ce acte i-a dat ?

MARTORUL POPESCU : Nu .

PRESEDINTELE : Mai are cineva vr'eo întrebare de pus ?

ACUZATUL POGONEANU : Dacă din cele discutate cu acel prilej, din discuția dintre mine și Lăzărescu, martorul a putut să-și facă o idee clară că era într'adevăr vorba de niște note cu privire la Actul dela 23 August.

MARTORUL POPESCU : I-a dat numai hârtiile acelea.

ACUZATUL POGONEANU : Dar din instrucțiunile pe care i le-am dat dlui Lăzărescu, martorul n'a putut deduce despre ce este vorba ?

MARTORUL POPESCU : Nu-mi aduc aminte. Cred că spunea că aceste acte privesc tratativele dela Stockholm și dela Cairo.

ACUZATUL LAZARESCU : Vă rogă dă întrebați pe martor dacă era vorba de acte sau de simple notițe.

MARTORUL POPESCU : Erau niște hârtii.

ACUZATUL ROIU : Aș vrea să întrebați pe martor dacă la vizitele pe care le făcea acuzatul Pogoneanu acasă și unde m'a întâlnit de câteva ori, chiar de mai multe ori, a întâlnit mulți colegi ai acuzatului Pogoneanu din ~~Min~~ Minister ?

MARTORUL POPESCU : Nu. De obiceiu l-am văzut pe dl. Roiu şi pe dl. Dorin Iliescu.

ACUZATUL ROIU : Ce caracter aveau convorbirile când era dsa acolo ? Erau secrete ? sau erau banalităţi ?

MARTORUL POPESCU : Nu erau secrete, căci dacă ar fi fost secrete, mi ar fi dat şi mie de bănuit ceva.

- Este introdusă martora Spirescu Florica, stenodactilografă la Ministerul Afacerilor Străine.

PRESEDINTELE : Vi s'au dat cumva Dvs. nişte documente ca să le copiaţi pentru acuzatul Pogoneanu ?

MARTORA SPIRESCU : Da.

PRESEDINTELE : Ce caracter aveau aceste documente ?

MARTORA SPIRESCU : Caracter economic.

PRESEDINTELE : Aveau un caracter confidenţial ?

MARTORA SPIRESCU : Da, aşa cred.

PRESEDINTELE : Ce v'a spus acuzatul Roiu când v'a adus aceste documente ?

MARTORA SPURESCU : Mi.a spus : "Să le scrieţi cu toată discreţia" .

PRESEDINTELE : Recunoaşteţi că ai înmânat lui Roiu, la cererea lui Pogoneanu, documentele secrete pe care le copiaţi Dvs. la Ministerul de Externe ?

MARTORA SPIRESCU : Da, am eliberat trei documente .

PRESEDINTELE : Si acestea erau tot discret date ?

MARTORA SPIRESCU : Le-a cerut dl. Roiu şi i le-am dat.

PRESEDINTELE : Dar aveau un caracter secret, confidenţial ?

MARTORA SPIRESCU : Unul a apărut în presă, celelalte erau două convenţii.

PRESEDINTELE : La ce se refereau convenţiile ?

MARTORA SPIRESCU : Era o convenţie cu Bulgaria, în special în legătură cu linia de comunicaţie între Silistra şi Balcic, cu schimb de lucrători.....

PRESEDINTELE : Cum se numeau aceste convenţii ?

MARTORA SPIRESCU : Era o convenţie economică între România şi Bulgaria şi o altă convenţie economică între România şi Jugoslavia.

PRESEDINTELE : Altceva mai era ?

MARTORA SPIRESCU : Mai era o notă britanică relativă la alegeri.

PRESEDINTELE : Care au fost motivele care v'au determinat să puneţi la dispoziţia lui Pogoneanu şi Roiu acele documente ?

MARTORA SPIRESCU : Dl. Pogoneanu a fost un coleg devotat, prieten şi şef.

397

PRESEDINTELE : Aţi făcut aceasta din prietenie ?
MARTORA SPIRESCU : Da.
PRESEDINTELE : Altceva nu v'a determinat ?
MARTORA SPIRESCU : Nu.
PROCURORUL STANCIU : Poate să ne spună martora, dacă în momentul când dădea aceste documente, acuzatul Pogoneanu mai era la Ministerul de Externe ?
MARTORA SPIRESCU : Nu.
ACUZATUL ROIU : Aş vrea, dacă se poate, ca dna Spirescu să precizeze ce anume acte erau acelea, fiindcă în declaraţia dela 14 Octombrie a dsale, aceste acte sunt specificate rog să analizăm fiecare din aceste acte .
PRESEDINTELE : Vă menţineţi declaraţia dată la 14 Octombrie ?
MARTORA SPIRESCU : Da, în totul.
ACUZATUL ROIU : Aş vrea să se analizeze fiecare din aceste acte, fiindcă ele nu sunt confidenţiale. Există Protocolul dela Belgrad care a apărut în presă. ....
PROCURORUL STANCIU : Sunt anumite acte care până la o anumită oră sunt secrete, iar a doua zi când trec la presă, nu mai sunt secrete, căci nu este acelaş lucru când reprezentanţii a două puteri s e întâlnesc pentru a face un protocol, cu faptul când acel protocol este adus la cunoştinţa opiniei publice. Până atunci el poartă antetul de confidenţialitate.
ACUZATUL ROIU : Dacă ştie martora că a văzut la Pogoneanu acasă multă lume din Minister.
PRESEDINTELE : Aţi fost la acuzatul Pogoneanu acasă ?
MARTORA SPIRESCU : Da.
PRESEDINTELE : Când vă duceaţi acolo mai erau şi alte persoane ?
MARTORA SPIRESCU : Eu personal n'am întâlnit alte persoane. Am fost întovărăşită de cineva când am fost la el.
ACUZATUL ROIU : Aş dori ca martora să precizeze : este adevărat că actele acestea pe care le dădea lui Pogoneanu, i le dădea din cauza unui sentiment puternic de afecţiune şi admiraţie pentru Pogoneanu ? Deci, nu eu o determinam să le dea.
PRESEDINTELE : Martora a spus acest lucru. Nu intraţi în fond. Nu confundaţi fondul cu depoziţiile de martor.
ACUZATUL POGONEANU : Domnule Presedinte, v'aş ruga să întrebaţi pe martoră, dacă trimiţând aceste documente, a înţeles că face acest lucru pe răspunderea dsale, dar dimpotrivă din cauza autorităţii de care mă bucuram, conşti-

398

entă că este pe răspunderea mea şi că, pe de altă parte, le remite unui coleg care avea răspundere de a le primi.

MARTORA SPIRESCU :Toate documentele pe care le-am remis, le-am remis pentru dl. Pogoneanu, din deosebită admiraţie, pe care am avut-o întotdeauna pentru dsa. L-am avut timp de 12 ani şef, am lucrat cu dânsul. Eu am predat aces documente pentru dl. Pogoneanu personal.

PRESEDINTELE : Dar nu v'aţi gândit că luaţi o răspundere personală şi că veţi răspunde pentru aceasta faţă de autorităţi

MARTORA SPIRESCU : Nu m'am gândit că va ajunge la aceasta.

PROCURORUL : In momentul când dna Spirescu dădea acele acte acuzatului Pogoneanu, răspunderea acuzatului Pogoneanu era nulă în legătură cu Ministerul de Externe.

ACUZATUL POGONEANU : Vă rog să întrebaţi, dacă dna Spirescu ştie, că înainte de afi pus în disponibilitate, am fost în cadrul de reorganizare al Statului, adică mi-a păstrat calitarea de funcţionar public, chiar dacă nu mai eram în cadrele active al Ministerului de Externe. şi dacă documentele pe care mi le-a remis, mi le-a remis în această perioadă ?

MARTORA SPIRESCU : Am trimis documentele pentru dl. Pogoneanu ....

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : Aş vrea să întreb pe dna Spirescu, dacă îşi aduce cumva aminte, imediat după 23 August, după schimbarea de guvern, - dânsa era la cabinet atunci - dacă îşi aminteşte că i-am dat nişte notiţe scrise de mână pentru a fi scrise în telegrame cifrate, care constituiau acţiunea personală a lui Mihai Antonescu pentru negocierile de pace ?

PRESEDINTELE : Are vreo legătură cu procesul acesta ?

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : .... ceea ce ar dovedi caracterul neoficial al arhivei care a fost.

MARTORA SPIRESCU : Stiu că în acea perioadă mi-a dat mult de lucru..

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : Negocierile dela Stockholm şi Madrid în special. Işi aduce aminte ?

MARTORA SPIRESCU : Da, cred că am scris, dar nu aş putea să precizez.

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : Poate ştie dacă altcineva a scris, doamna Georgescu sau doamna Economu ?

MARTORA SPIRESCU : Singurul lucru pe care îl ştiu, este că am lucrat pentru dl. Camil Demetrescu, dar nu mai ştiu ce anume

AVOCATUL I. TEODOREANU : Dacă dna Spirescu, în momentul când a dat acest act, în afară de sentimentul reverenţial pentru

 

acuzatul Pogoneanu, a avut sentimentul că aceste xxxx acte vor servi în scopuri politice sau în scopuri culturale, ştiind că acuzatul Pogoneanu lucrează o lucrare de specialitate ? Care era convingerea dumisale ?

MARTORA SPIRESCU : Dl. Pogoneanu lucra la Minister şi făcuse o viaţă întreagă politică de minister. Am fost ferm convinsă că urmăreşte toate aceste chestiuni pentru a fi la punct cu documentarea dsale personală.

AVOCATUL ..... După ce criteriu distingea dna dactilografă un document cu caracter secret de unul obişnuit ?

MARTORA SPIRESCU : Cine lucrează obişnuit în Minister poate să-şi dea seama cadă o hârtie este odată mai importantă. Dar în special la anchetă mi-am dat seama despre aceasta.

PRESEDINTELE : (dictând grefierului ) Insuşi funcţionarul poate distinge un act important de unul mai puţin important.

AVOCATUL ...... i a făcut distincţia aceasta, trimiţând copii după documente secrete de Stat ..... ? Sau numai la instrucţie şi-a dat seama că a furnizat documente cu caracter secret ? Era normal şi obişnuit ca acele copii să le dea funcţionarului care le primea ?

PRESEDINTELE : Cărui funcţionar le-aţi dat, direct acuzatului Pogoneanu, sau acuzatului Roiu ?

MARTORA SPIRESCU : Dlui Florin Roiu.

PRESEDINTELE : Cine vi le-a dat să le copiaţi ?

MARTORA SPIRESCU : Niciodată personal dl. Pogoneanu nu mi-a dat să le copiez.

PRESEDINTELE : Tot prin a treia persoană ......

AVOCATUL ...... Deci, dactilografa remitea copiile pe care le lucra, unui funcţionar , care în virtutea atribuţiilor lui obişnuite, era în drept să le primească ?

PRESEDINTELE : Depindeau de biroul acuzatului Florin Roiu aceste documente, aceste convenţii ?

MARTORA SPIRESCU : Dl. Roiu lucra la Comisia Păcii şi documentele trec şi prin filiera.....n'aş putea să vă spun precis.

PROCURORUL : Martora a recunoscut că aceste documente erau pentru acuzatul Pogoneanu, iar acuzatul Roiu nu făcea decât misiunea de agent transmiţător.

AVOCATUL .......Domnile Preşedinte, îmi daţi voie, ceea ce spune

dl. reprezentant al archivului, poate însemna o presiune asupra a ceea ce înţelege martora să răspundă. Inţeleg să pună întrebări.

PRESEDINTELE : Aceasta s'a înscris deja.

AVOCATUL . .. .Dacă o putem ajuta pe dna martoră să-şi lămurească răspunsul, pentrucă nu am înţeles nimic. Avea calitatea avocatul Roiu să primească aceste documente ?

MARTORA SPIRESCU : Era coleg cu mine în Ministerul de Externe, făcea parte din Ministerul de Externe.

PRESEDINTELE : Dar orice funcţionar care este în Ministerul de Externe poate căpăta orice document ?

MARTORA SPIRESCU : Dl. Roiu făcea însă parte dintr'un birou foarte important.

PRESEDINTELE : (către acuzatul Roiu) Aceste documente aparţineau biroului Dtale ?

ACUZATUL ROIU : Nu, ele îmi erau remise pentru dl. Pogoneanu şi nu făceam acte de captaţie a acestor documente. Si de multe ori, cum a declarat martora, i le ducea acasă.

PRESEDINTELE : Mai aveţi vreo întrebare, vă rog ?

Martorul CÂRJA NICOLAE.

- Este introdus martorul Cârjă Nicolae, de 34 ani, funcţionar particular, docimiciliat str. Alexandru Odobescu 11.

PRESEDINTELE : Aţi mai dat nişte declaraţii la primele cercetări. Aţi avut vreo sarcină în legătură cu vreun organ informativ pentru procurarea de informaţiuni acuzatului Mihalache ?

MARTORUL CÂRJA : Da. In cursul iernei 1945 - 46 am făcut cunoştinţă cu Senti. Mi-a făcut cunoscut, că în urma unei conversaţiuni s'a decis crearea unui organ informativ personal al dlui Mihalache. Am fost mai mulţi inşi la locuinţa dlui Mihalache unde am fost prezentaţi. In ceea ce mă priveşte, Senti m'a prezentat ca pe unul care, fiind născut în America, cunosc bine limba engleză. A insistat asupra persoanei mele, întrebându-mă dacă am legături cu Misiunea Americană. M'a invitat să-mi fac legături acolo. Am propus să redactez un buletin informativ.

PRESEDINTELE : Acuzatul Mihalache nu ţi-a cerut nimic ?

MARTORUL CÂRJA :Mi-a spus că este foarte bine să-l fac. Mi-a cerut anumite informaţiuni politice, militare şi economice.

In deosebi a insistat asupra informaţiunilor militare: depozite de muniţii, aeroporturi militare, construcţii militare pe malul Mării Negre.

PRESEDINTELE : Cum urma să-i comunicaţi acuzatului Mihalache în cazul când aţi fi avut informaţiuni importante ?

MARTORUL CÂRJA : In cazul când am fi avut informaţiuni importante, urmă să-i comunicăm prin telefon pe nume conspirative. In ceea ce mă priveşte, am propus numele de Ardeleanu, pentru ceilalţi le-a propus numele conspirative de Alexandrescu 1, Alexandrescu 2, Alexandrescu 3.

PRESEDINTELE : V'a promis ceva în legătură cu integrarea celor ce aţi fost la dânsul ?

MARTORUL CÂRJA : Ne-a promis că vom fi repuşi în toate drepturile, că vom fi puşi în posturile pe care le merităm.

PRESEDINTELE : In legătură cu aceste informaţiuni, care vi s'au cerut sau le-aţi promis, aţi dus vreun buletin informativ ?

MARTORUL CÂRJA : Eu am dus un buletin bazat pe audiţiuni de radio, în deosebi americane, iar ceilalţi duceau informaţiuni politice, economice, militare.

PRESEDINTELE : Aţi mai fost şi a doua oară ?

MARTORUL CÂRJA : Am fost şi a doua şi a treia oară. Ultima dată am fost singur. Am întrebat : Vă interesează acest buleti ca să ştiu să-l mai fac sau nu ? Mi-a spus să-l fac fiindcă este foarte important. Mi-a spus dl. Mihalache Am vorbit cu Serdici cu care urmează să iei contact . M'am prezentat dlui Serdici la recomandaţia dlui Mihalache.

PRESEDINTELE : Aţi vorbit cu acuzatul Serdici ?

MARTORUL CÂRJA : Da, am vorbit .

PRESEDINTELE : I-aţi prezentat vreun material informativ ?

MARTORUL CÂRJA : Da.

PRESEDINTELE : Si ce v'a spus după această prezentare ?

MARTORUL CÂRJA : A spus că acest material urmează să-l prezinte misiunilor anglo-americane.

PROCURORUL : Dacă a lucrat singur sau a avut o echipă de informatori

PRESEDINTELE : A spus că erau mai mulţi.

PROCURORUL : Dacă printre informaţiile obţinute , a obţinut şi unele referitoare le şefii unor servicii din Marele Stat Majo şi direcţia Poliţiei Capitalei ?

MARTORUL CÂRJA : Da, s'au obţinut, despre membrii din serviciile de siguranţă române şi sovietice.

PROCURORUL : Cui au fost predate aceste informaţiuni referitoare la încadrarea Marelui Stat Major şi la Comandamentul Sovietic ?

MARTORUL CÂRJA : Au fost predate dlui Serdici.

AVOCATUL RADU MATEI : Rog să întrebaţi pe martor ce conţineau datele pe care pretinde că le-a dat lui Serdici.

MARTORUL CÂRJA : Aceste date cuprindeau de exemplu organizarea Statului Major, Secţiunea II, organizarea pe secţiuni, pe birouri, organizarea Siguranţei, Prefecturei Poliţiei Capitalei, S.S.I.

AVOCAT RADU MATEI : Aceste informaţiuni, presupunând că au fost date, au fost cerute de acuzatul Serdici sau în prima zi când s'a dus la Serdici acasă, i-a oferit aceste informaţiuni ?

MARTORUL CARJA : Trebue să fac o mică paranteză. Eu căutam un serviciu la Societatea Româno-Americană. M'am prezentat la acuzatul Serdici pentru o recomandaţie către Rică Georgescu, Directorul General, pe care mi-a făcut-o. Mi-a spus atunci : Treci pe la mine, am nevoie de informaţiuni. Eu socoteam aceasta ca o obligaţie, fiind recomandat de dânsul la Româno-Americană.

Apoi au venit doi prieteni ai mei care spuneau că au informaţiuni pe care vor să le prezinte misiunilor anglo-americane şi dacă aş putea să le intermediez contactul cu misiunile anglo-americane. Am spus : cunosc pe cineva care le va prezenta misiunilor anglo-americane aceste date. M'am prezentat dlui Serdici şi i-am spus acest lucru. Mi-a spus : foarte bine, să prezinte materialul.

ACUZATUL SERDICI : Prin urmare nu le-am cerut eu.

AVOCAT RADU MATEI : Ce-a oferit Serdici în schimb ? Orice acţiune are un obiect.

MARTORUL CÂRJA : A rămas să se prezinte aceste două persoane. Nu numai că am dat acest material, dar mi-a cerut să-l dau în două exemplare, unul pentru misiunea americană, unul pentru misiunea engleză şi un exemplar în româneşte pentru dl. Maniu. Le-am dat şi am spus : Vă rog să aveţi grijă de acest material, să nu transpire undeva. Mi-a răspuns : Ce crezi, eu vreau să fiu trimis în Siberia? Ştiu eu ce să fac cu aceste informaţiuni.

AVOCAT RADU MATEI : Repet întrebarea : Ce i-a dat Serdici în schimb?

MARTORUL CÂRJA : M'a recomandat misiunii americane ca să intru acolo să lucrez.

AVOCAT RADU MATEI : L-a primit misiunea americană ?

MARTORUL CÂRJA : Da, în urma acestei recomandaţii am primit din partea dlui maior Hall, printr'un sergent, o scrisoare că sunt numit director la bazinul Lido.

AVOCAT RADU MATEI : Când ?

MARTORUL CARJA : Prin Aprilie 1946.

AVOCAT RADU MATEI : Recomandarea era făcută pentru furnizarea de informaţiuni sau dintr'un sentiment de milă, rugat de un şomer, l-a recomandat şi i s'a dat o slujbă ?

MARTORUL CÂRJA : Eu am fost trimis de acuzatul Mihalache să iau contact cu Serdici. I-am spus : Dl. Mihalache m'a trimis să aranjez cu Dvs. Mi-a răspuns :bine, am să văd, sau te angajez aici la partid, ca să lucrezi la biroul de presă, dacă nu, eu i-am spus că am şi o cerere la misiunea americană şi îl rog să mă recomande acolo.

AVOCAT RADU MATEI : După ce i s'a făcut acest loc la bazinul Lido, ce informaţii a furnizat lui Serdici în schimb şi când ?

MARTORUL CÂRJA : Dl. Serdici a trecut odată pe la Lido, i-am spus că sunt acolo. Mi-a propus prin dra Munteanu să traduc un studiu asupra Ardealului în limba engleză. Mi-a spus să mai viu pe la dânsul şi dacă am ţigări americane.

AVOCAT RADU MATEI :Deci am informaţiuni. Un serviciu de traducere care nu ştiu dacă l-a făcut şi furnizarea de ţigări americane.

Rog să explice martorul pentruce acele pretinse informaţiuni le dădea lui Serdici care ştia englezeşte, şi în englezeşte şi în româneşte ?

MARTORUL CÂRJA : Cred că era aglomerat cu lucrări, de vreme ce mi-a dat şi mie să traduc acel studiu în englezeşte. Mi-a spus că îi trebue şi un exemplar în limba română ca să-l citească şi dl Maniu.

AVOCAT RADU MATEI : Iertaţi-mă că insist, contrar obiceiului meu : Mobilul pentru care s'a dus la Serdici, trimis - pretinde - de Mihalache, a fost care ? Găsirea unei slujbe sau agent informator pentru legături pe cari nu le avea cu alţi agenţi ? A vrut să fie agent informator sau căuta o slujbă ?

MARTORUL CÂRJA : Acuzatul Mihalache m'a trimis la Serdici ca agent informator şi ca să lucrez în limba engleză. Eu făceam un buletin pentru dl. Mihalache, pe care urma să i-l dau prin Serdici.

ACUZATUL SERDICI : Pentru ce l-a trimis la mine ? L-a trimis să conlucreze la biroul de presă sau ca informator ? Pentrucă el declară acolo că Mihalache l-a trimis la mine pentrucă ştie englezeşte şi pentrucă Mihalache vroia să scape de el ?

MARTORUL CÂRJA : Cum era să mă trimită ca să scape de mine, când mi-a spus să fac acest buletin în 3 exemplare, fiindcă este bun şi util şi să i-l dau dlui Serdici

PRESEDINTELE : Va să zică, după ştiinţa dtale nu te-a trimis ca să scape de dta.

MARTORUL CÂRJA : Nu, dimpotrivă , Mai mult, mi-a atras atenţia dl. Mihalache să-mi fac relaţiuni şi cu misiunea americană.

ACUZATUL SERDICI Intr'o altă declaraţie martorul spune că i-am cerut informaţii economice. De unde până unde îmi aducea informaţii de Stat Major ?

MARTORUL CÂRJA : Mi-a declarat textual : Mă interesează influenţa economică sovietică în România şi persoanele străin care urmăresc misiunea americană. De asemenea dacă am informaţii în legătură cu arestările ce se fac în rândurile partidului Naţional-Ţărănesc, fiindcă plătesc foarte bine aceste informaţiuni .

ACUZATUL SERDICI : Această marfă prezentată mie, a mai prezentat-o undeva înaintea mea ? La Hotel Stănescu poate ? dlui colonel Lovell, nu ?

MARTORUL CARJA : Aceasta am prezentat-o după ce am fost prezentat de dl. Serdici cu acea scrisoare de recomandaţie , după ce am intrat la misiunea americană.

ACUZATUL MIHALACHE : Cât a durat toată afacerea aceasta cu mine, contactul cu mine ?

MARTORUL CÂRJA : Intr'o săptămână am fost de vreo trei ori în grup şi de urmă am fost eu singur. Am fost de vreo cinci ori.

ACUZATUL MIHALACHE : In toate declaraţiile de până acum a fost de 2-3 ori. Dar vom face aceasta la confruntare. Rog să răspundă dacă mi.a propus să-mi facă un serviciu de gărzi personale şi ce am răspuns.

MARTORUL CÂRJA : Aceasta rămânea să decidă dl. Senti.

ACUZATUL MIHALACHE : Nu, dacă am primit eu serviciul gărzilor.

409

405

Poate cita pe cineva care a făcut gardă.

MARTORUL CARJA : Sunt doi, Elefterescu şi Dăscălescu.

ACUZATUL MIHALACHE : Rog dispuneţi să fie chemaţi.
Dacă nu s'au oferit ei să facă un buletin de probă?

PRESEDINTELE : V'aţi oferit să faceţi un buletin de probă ?

MARTORUL CÂRJA : Mai mult decât de probă, urma să colaborăm în mod normal, căci aşa se hotărîse.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă aceasta nu a venit după ce eu am spus că nu mă ocup de lucrul acesta ?

MARTORUL CARJA : Ne-a spus că interesează foarte mult informaţiunile aduse şi ne mulţumeşte că s'au găsit oameni care să aducă aceste informaţiuni.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă mă interesau informaţiunile, dece am trimis pe martor la dl. Serdici ?

MARTORUL CÂRJA : Pentrucă dl. Serdici se ocupa de această chestiune şi mi s'a spus că dl. Serdici va aranja şi chestiunea financiară.

ACUZATUL MIHALACHE : Dar când am spus că dl. Serdici nu are parale ?

MARTORUL CÂRJA : Dl. Mihalache mi-a spus să mă duc la dl. Serdici, care mă va plăti pentru acest buletin şi va aranja şi chestiunea financiară.

ACUZATUL MIHALACHE : Când s'a dus dl. martor la dl. Serdici, nu i s'a spus că partidul nu are parale şi chestiunea s'a sfârşit ?

MARTORUL CÂRJA : Nu s'a sfârşit, pentrucă mi s'a spus că dl. Serdici mă va recomanda misiunei americane .

ACUZATUL MIHALACHE : Mai înainte dl. martor a spus că îl cunoştea şi înainte pe dl. Serdici şi acum spune că nu i-a făcut serviciu.

MARTORUL CÂRJA : Mi s'a spus să mă duc la dl. Serdici care va aranja.

PRESEDINTELE : Dta te-ai dus la acuzatul Serdici ?

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă după aceasta nu a obţinut răspunsul aşteptat dela mine prin Serdici că partidul nu are parale şi nu întrebuinţează agenţi personali ?

MARTORUL CÂRJA : Dl. Serdici mi-a spus să vorbesc cu dl. Mihăiescu care este casierul central şi nu cu dl. Penescu care este un bădăran, un fecior de ţăran, cu care nu te poţi înţelege (ilaritate ).

ACUZATUL MIHALACHE : Să se noteze că nu s'a putut înţelege cu mine şi că după aceea a fost la dl. Mihăiescu care a spus că nu are parale.

MARTORUL CÂRJA : A spus că nu are parale şi că apoi să mai vorbesc

dar nu cu dl. Penescu, care este un bădăran, un fecior de ţăran.

PRESEDINTELE : Ai mai spus acest lucru.

ACUZATUL PENESCU : Rog să se consemneze .

ACUZATUL MIHALACHE : Intrebaţi pe dl. martor, dacă personal nu se găseşte sub cercetare judecătorească pentru spionaj ?

MARTORUL CARJA : Aceasta nu pot să ştiu. Rămâne să decidă ancheta.

PRESEDINTELE : In prezent eşti în stare de cercetare ?

MARTORUL CÂRJA : Nu ştiu .

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă nu este închis la Malmezon şi dacă nu a venit la confruntare însoţit de procurori ?

PRESEDINTELE : Astăzi nu este sub cercetare. A depus jurământ.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă nu simte sabia asupra capului (ilaritate).

AVOCAT DOBROVICI : O singură întrebare lămuritoare: de unde ştie, de unde a avut posbilitatea martorul ca să-şi procure aceste informaţiuni de ordin economic, politic şi militar în special, pe care i le-a cerut acuzatul ?

MARTORUL CÂRJA : Aveam doi prieteni, unul lucra la Statul Major şi altul la Prefectură.

AVOCATUL DOBROVICI : Cum se numesc ?

MARTORUL CÂRJA : Drgoescu Gheorghe şi Militaru Stefan .

PROCUROR STANCIU : Domnule Preşedinte, în puterea dreptului discreţional ce aveţi, rog a ordona prezentarea acestor martori

PRESEDINTELE : Stiu ce am de făcut.

Sedinţa se suspendă pentru cinci minute .

La redeschidere.

- Şedinţa se redeschide la ora 19.15

AVOCAT LAZARESCU : Domnule Preşedinte, în depoziţia de adineaori a martorului Popescu Niculae, martorul a declarat că nu poate spune, dacă ceea ce a dat erau documente sau notiţe şi a afirmat că erau simple hârtii. Aş vrea să se consemneze acest lucru.

- Este introdus martorul Senti Ion, funcţionar particular.

PRESEDINTELE : Sunteţi rudă cu acuzaţii ?

MARTORUL SENTI : Nu cunosc pe nimeni ?

PRESEDINTELE : Nu cunoaşteţi , sau nu sunteţi rudă ?

MARTORUL SENTI : Nici nu-i cunosc, nici nu sunt rudă .

PRESEDINTELE : Unde l-aţi întâlnit pentru prima oară pe acuzatul Mihalache şi în ce scop ?

MARTORUL SENTI : Pe acuzatul Mihalache l-am întâlnit în casa farmacistului Uleia.

PRESEDINTELE : In ce scop v'ați dus acolo ?

MARTORUL SENTI : Pentru ca să vorbesc cu dl. Mihalache, spre a-i preda un memoriu al dlui general Steflea, memoriu făcut în mai multe exemplare și difuzat la mai mulți domni. Mi-a spus că îi trebue acest memoriu, dar n'am putut să-l dau , fiindcă nu era gata.

PRESEDINTELE : Cu cine ai mai fost la Mihalache și cum ați stabilit aceste întâlniri ?

MARTORUL SENTI : Aceste întâlniri s'au stabilit la Dna Uleia, când dl. Mihalache mi-a dat un număr de telefon. Acest număr de telefon mi l-a dat pentru ca să-i spun când vin cu o parte din băieți, care erau epurați.

După o săptămână am telefonat și mi-a răspuns chia dsa personal și a fixat - dela data când am vorbit la telefon - că a treia zi seara la ora 8 și jumătate să se prezinte o parte din băieți ca să-i cunoască și Dsa. Ne-am prezentat a treia zi seara. Dl. Mihalache ne-a primit foarte bine și a întrebat pe fiecare în parte, cum se numește, ce funcțiune a avut și dacă este român. S'a oprit asupra lui Cârjă, care cunoștea limba engleză - el este născut în America - și voia ca el să facă legătura în special la Comisiunea Aliată de Control Americană - lucru pe care Mihalache l-a cerut insistent lui Cârjă.

PRESEDINTELE : Ai mai avut și o a doua întâlnire ?

MARTORUL SENTI : Da, când i s'a predat dlui Mihalache memoriul generalului Steflea , partea finală și o notă care a fost dată de unul din colegi, notă referitoare la situația cazării trupelor rusești în căzărmile românești; deasemenea, o notă informativă asupra tranșeelor care s'au făcut pe malul Mării Negre, la Dunăre și la Popești-Leordeni.

PRESEDINTELE : Cine i-a dat lucrurile acestea ?

MARTORUL SENTI : Eu, le aveam dela dl. colonel rez. Ichim , care era refugiat din Constanța, venit în București.
Dl. Mihalache s'a arătat foarte mulțumit și insista să-i aducem note mai frumoase, bune, complecte, căci ele vor fi verificate de biroul de informații al partidului, despre care eu nu aveam nicio cunoștință.

ACUZATUL MIHALACHE : Ce calitate avea dl. Senti în acel moment ?

MARTORUL SENTI : In acel moment eu eram epurat.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă se prezentase sau nu ca inspector la Siguranță, detașat la Marele Stat Major ?

MARTORUL SENTI : Dl. Mihalache a înţeles greşit. Eu eram inspector la Siguranţă la Marele Stat Major.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă nu s'a prezentat la d-na farmacistă sub acest titlu ?

MARTORUL SENTI : Dna farmacistă ştia precis că sunt inspector la Siguranţa Marelui Stat Major.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă nu i-a spus să stea de capul meu, pentrucă viaţa îmi este primejduită ?

MARTORUL SENTI : Nu.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă n'a stăruit săptămâni întregi la dânsa ca să-i dau o întâlnire la farmacie, căci acolo nu mă vede nimeni, iar la mine acasă sunt supraveghiat?

MARTORUL SENTI : Dna Uleia spunea tocmai că întâlnirea s'o facem acasă la Dumneaei.

ACUZATUL MIHALACHE : Dar n'a pretextat că la farmacie nu-l vede nimeni?

MARTORUL SENTI : Nu. Casa este vis-à-vis de farmacie şi întâlnirea trebue să aibă loc acasă.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă după două trei săptămâni, după ce am reuşit să scap de gura Dnei Uleia, care mereu mă chema la telefon, ne-am întâlnit, şi cu cât timp înainte venise vis-à-vis , acasă ?

MARTORUL SENTI : Dna Uleia mi-a spus că m'a chemat de mai multe ori la telefon, pentrucă avea Dumneaei interese personale cu dl. Mihalache, dar dl. Mihalache n'a venit. In ziua întâlnirii eu m'am dus cu jumătate de oră înainte, ca să nu mă aştepte pe mine dl. Mihalache. După ce am discutat cu dl. Mihalache vreo 20 minute, a închis uşile şi a discutat apoi încă vreo 20 minute cu dna Uleia, cred că chestiuni familiare.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă nu este adevărat că, văzând maşina în drum, cu doi domni care aşteptau, a pretextat lucrul acesta ca să nu discutăm nimic şi ca să-i dau o întâlnire la mine acasă ?

MARTORUL SENTI : Nu, tocmai, dl. Mihalache se grăbea, spunea că trebue să plece şi a insistat să vin în maşină. M'am urcat în maşina unde erau încă doi domni pe care nu-i cunoşt am. Eu stăteam chiar lângă portieră, strâns, fiindcă maşina era mică. Dl. Mihalache a discutat în maşină diferite chestiuni cu cei doi domni, iar eu am reţinut aceea tă frază : "Vai de ţara aceasta pe ce mâini a intrat!". La plecare mi-au dat numărul de telefon, pe care l-am scris pe cutia de ţigări. Am ajuns acasă,

mărturisesc, când am ajuns acasă am căutat în cartea de telefon acest număr, dar el nu exista. Totuşi, când am telefonat la acest număr, mi-a răspuns dl. Mihalache. M'am mirat foarte mult.



ACUZATUL MIHALACHE : Explicaţia este că a răspuns la telefon inginerul Mihalache.

Aş vrea să spună martorul, dacă acolo, este adevărat că n'am discutat absolut nimic, fiindcă eram grăbiţi amândoi ?

MARTORUL SENTI : Eu nu eram grăbit de loc, dar dimpotrivă Dvs. eraţi grăbit.

ACUZATUL MIHALACHE : La prima întâlnire am discutat ceva ?

MARTORUL SENTI : De sigur, acuzatul Mihalache mi-a cerut să-i prezint " băieţii" , ca să-i cunoască.

ACUZATUL MIHALACHE : Aşa aţi spus Dvs. celorlalţi ! In realitate nu s'a discutat nimic.

De câte ori a venit martorul la mine acasă ?

MARTORUL SENTI : De două ori.

ACUZATUL MIHALACHE : Cât au durat aceste chestiuni ? O zi ? O săptămână ?

MARTORUL SENTI : La interval de o săptămână.

ACUZATUL MIHALACHE : De atunci a mai venit la mine acasă ?

MARTORUL SENTI : Timp de doi ani n'am mai luat nici un contact.

ACUZATUL MIHALACHE : Am primit eu propunerea de a se face gărzi personale ?

MARTORUL SENTI : Aţi spus să consultaţi partidul în privinţa gărzilor personale.

Acuzatul Mihalache a insistat şi a fost foarte mulţumit. Ţin să fac o mărturisire: la plecare, dl. Mihalache s'a arătat foarte satisfăcut de ceea ce i-am dat noi, ba mai mult, voia să ne ţină şi paltoanele ! Chiar unui coleg, Dlui Bălănescu, i-a ţinut paltonul, lucru care m'a susprins foarte mult.

ACUZATUL MIHALACHE : Acest gest şi faptul că l-am luat în maşină, a fost interpretat de către ceilalţi, că am să-l numesc ca director la Siguranţa Generală, când vom veni la guvern. Dar această politeţă a mea n'a putut s'o tălmăcească prin felul de a mă despărţi brusc, dar elegant de d-lor ?

MARTORUL SENTI : Nu ştiu, fiindcă a treia oară n'am mai fost.

ACUZATUL MIHALACHE : Prin urmare, a înţeles acest lucru ?

Dacă în automobil l-am luat ca să-l duc acasă, sau

410

fiindcă era departe, sau fiindcă era în drumul nostru și dacă a exploatat acest gest în urmă ?

MARTORUL SENTI : Eu am vrut să plec cu tramvaiul, d-lui a insistat să plec cu mașina, n'am putut refuza. 410

ACUZATUL MIHALACHE : O ultimă întrebare : dacă și dlui este pus sub cercetări în chestiuni de spionaj ?

MARTORUL SENTI : Nu.

ACUZATUL MIHALACHE : Eu știu acest lucru dela anchetatorul meu.

AVOCATUL MATEI : Cine l-a trimis pe Cârje la acuzatul Mihalache ?

MARTORUL Eu l-am prezentat pe Cârje.

AVOCATUL MATEI : La ce dată ?

MARTORUL : Nu-mi aduc aminte exact. Era în anul 1945 sau 1946 spre toamnă.

AVOCATUL MATEI : Ce date știe martorul că a dat Cârje acuzatului Serdici ?

MARTORUL : Nu știu.

AVOCATUL MATEI : S'a mai întâlnit cu Cârje de atunci ca să-i spună ce a făcut ?

MARTORUL : A fost de două ori la mine. Nu mi-a spus absolut nimic.

- Este introdus martorul Tançu Gheorghe, 42 de ani, funcționar public, domiciliat în str. Romană 77 A.

PRESEDINTELE : Dece ați fost chemat acasă la acuzatul Serdici ?

MARTORUL : Am fost chemat de dl. Serdici, dsa cerându-mi să-i comunic unele date privind acordul comercial care expira atunci, încheiat între noi și Uniunea Sovietică.

PRESEDINTELE : I-ați dat aceste acte ? Și unde ?

MARTORUL : Acuzatul Serdici mi-a spus că vrea să rostească un discurs în Parlament cu ocazia intrării sale acolo și m'a rugat să-i comunic unele date privind acordul comercial din 1945, care era încă în vigoare atunci, dar urma să expire.

PRESEDINTELE : Unde i-ați dat aceste date ?

MARTORUL : Chiar acasă la Dsa.

PRESEDINTELE : De câte ori s'a întâmplat acest lucru ?

MARTORUL : O singură dată, prin luna Februarie, privind acordul din 1945 și a doua oară, prin Martie, privind acordul care urmă să fie încheiat pentru 1947.

AVOCATUL MATEI : La ce dată i-a dat lui Serdici acordul intervenit între România și Uniunea Sovietică, privind anul 1945?

MARTORUL : Acordul propriu zis nu i l-am comunicat, ci i-am furnizat numai anumite date asupra acordului.

411



PRESEDINTELE : Vă aduceţi aminte când ?

MARTORUL : Probabil că în Octombrie sau Noembrie 1946, în orice caz în toamna acelui an.

PRESEDINTELE : Şi a doua oară?

MARTORUL : In primăvara anului 1947.

AVOCATUL MATEI : Prin urmare, în Octombrie-Noembr e 1946 i-a furnizat lui Serdici date asupra convenţiei economice intervenite între România şi Uniunea Sovietică în 1945, - convenţie care a apărut în întregime în ziarele dela 17 Iunie 1945.

PRESEDINTELE : Vă rog să lăsaţi aceasta pentru pledorie.

MARTORUL : Voiam numai să se precizeze data. Prin urmare, în toamna anului 1946.

ACUZATUL SERDICI : Am fost ales deputat la 19 Noembrie. Va să zică, mi.a dat datele după 19 Noembrie.

- Este introdus martorul GHITULESCU DUMITRU , 49 de ani funcţionar public, domiciliat în strada Amiral Murgescu 14

PRESEDINTELE : V'a cerut ceva date acuzatul Serdici şi de câte ori ?

MARTORUL : Odată, însă a stăruit ......

PRESEDINTELE : Ce i-aţi dat ?

MARTORUL : Date statistice cu privire la reforma agrară.

PRESEDINTELE : Numai o singură dată ?

MARTORUL : Da.

PRESEDINTELE : Şi cum s'a întâmplat faptul ?

MARTORUL : Le-am pus într'un plic şi i leam lăsat la poartă acasă.

PRESEDINTELE : N'aţi mai luat contact cu el niciodată ?

MARTORUL : Nu.

AVOCATUL MATEI : Domnule Preşedinte, martorul este directorul reformei agrare din Ministerul Agriculturii şi Domeniilor..... Reforma agrară este o lege secretă?

PRESEDINTELE : Lăsaţi, ce date i-aţi dat asupra reformei agrare ?

MARTORUL : Date statistice, adică numele proprietarilor expropriaţi numărul îndreptăţiţilor la împroprietărire, date pe judeţe, etc.

AVOCATUL MATEI : Să spună martorul dacă aceste date erau furnizate tuturor ziarelor din Bucureşti, în mod periodic, de către Ministerul Agriculturii, care cu drept cuvânt îşi făcea o glorie din opera de împroprietărire a ţăranilor.

PRESEDINTELE : Aceste date statistice au fost date publicităţii prin presă ?

MARTORUL : Numai când miniştrii expuneau situaţia reformei agrare anunţam şi datele care existau în momentul respectiv.

PRESEDINTELE : Prin urmare, Dvs. nu daţi publicităţii nimic ?

MARTORUL : Nu.

AVOCATUL MATEI : Există la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor un serviciu al presei.

PRESEDINTELE : La toate ministerele există.

AVOCATUL MATEI : Acel birou al presei furniza ziariştilor date care interesau evident guvernul, fiindcă era vorba de opera lui capitală.

MARTORUL : Nu era biroul meu.

AVOCATUL MATEI : Să răspundă totuşi martorul, dacă biroul presei furniza aceste date statistice.

MARTORUL : Nu cunosc ce făceau celelalte direcţii.

- Este in rodus martorul NEAMTU OCTAVIAN, 36 de ani, profesor secundar, domiciliat în str. Dr. Drăgănescu 9.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi pe acuzatul Pogoneanu ?

MARTORUL : Da.

PRESEDINTELE : Aţi colaborat cu el la vreo publicaţiune cu orientare de dreapta ?

MARTORUL : Nu. In declaraţiune am vorbit despre o publicaţiune cu caracter legionar, intitulată "Rânduiala", dar la care n'am colaborat eu, ci dl. Pogoneanu. Revista era condusă de un grup de legionari.

PRESEDINTELE : In ce an ?

MARTORUL : Cam în 1931 - 32 .

PRESEDINTELE : Stiţi ceva despre legăturile acuzatului Pogoneanu cu Vişoianu şi Niculescu Buzeşti ?

MARTORUL : Stiu că era prieten cu Buzeşti şi îl cunoştea pe Vişoianu. Probabil este prieten şi cu Vişoianu, dar era o diferenţă de vârstă....... .

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi părerile acuzatului Pogoneanu asupra situaşiei internaţionale ?

MARTORUL : Am arătat în declaraţie că, fără să fi avut vreodată discuţiuni cu caracter politic cu Pogoneanu, incidental am cunoscut unele păreri ale lui. In declaraţia mea am menţionat acest lucru şi îmi menţin declraţia.

PRESEDINTELE : Aţi fost informat de acuzatul Pogoneanu odată că intenţionează să pună în siguranţă anumite documente, fiindu-i frică de o eventuală percheziţie ?

MARTORUL : Mi-a comunicat odată în 1935, că vrea să pună în siguranţă unele documente.

PRESEDINTELE : După aceasta v'a adus ceva ?

MARTORUL : A adus la mine o valiză.

PRESEDINTELE : Si ce credeaţi că este înăuntru ?

MARTORUL : După declaraţia lui Pogoneanu - pe care n'am căutat s'o verific de oarece am crezut - o - conţinea acte în legătură cu 23 August.

PRESEDINTELE : Aţi fost pe la Pogoneanu vreodată ?

MARTORUL : Am fost.

PRESEDINTELE : Pe cine mai întâlneaţi acolo ?

MARTORUL : PRIETENI şi cunoscuţi : ,pe avocatul T. Iliescu, pe Camil Demetrescu de câteva ori; pe Roiu cred de două trei ori; pe Oprişan o singură dată ; pe Hillard de două ori; pe ing. Buzeşti de două trei ori şi pe Lăzărescu, mai de mult cu un an jumătate, doi ani înainte,-

AVOCATUL LAZARESCU : A avut martorul cu Pogoneanu o convorbire asupra lui Lăzărescu ?

MARTORUL : L-am întrebat odată pe Pogoneanu cum de nu-l mai văd pe Lăzărescu pe la dânsul şi Pogoneanu mi-a spus că n'ar mai în termni aşa buni cu Lăzărescu şi că nu se mai văd decât foarte rar.

PRESEDINTELE : Si n'aţi mai insistat ?

MARTORUL : Nu .

AVOCATUL LAZARESCU : Stie martorul care erau preocupările de căpetenie ale acuzatului Lăzărescu ?

MARTORUL : Stiu că a făcut studii foarte strălucite de istorie, în care materie a trecut şi un doctorat. A fost foarte apreciat şi ştiu că aceasta era preocuparea lui de căpetenie.

AVOCATUL LAZARESCU :Dacă-ştie martorul că acuzatul Lăzărescu lucra la un istoric al datei de 23 August .

MARTORUL : Da, mi-a spus Pogoneanu acest lucru.

ACUZATUL POGONEANU : Dacă revista "Rânduiala" a avut dela începutul apariţiei un caracter legionar sau nu şi dacă în momentul când am scris un singur articol în acea revistă, se plasează înainte sau după acela în care revista a luat un caracter legionar.

MARTORUL NEAMTU : In declaraţie am arătat că această colaborare a lui Pogoneanu nu a durat, s'a mărginit la acest simplu articol. Revista a avut o tendinţă legionară la început şi caracterul ei s'a accentuat mult mai târziu.

ACUZATUL POGONEANU : Dacă ştie că în momentul în care revista a luat caracter legionar, numle meu a dispărut de pe copertă din gruparea revistei.

MARTORUL NEAMTU : Am spus aceasta în declaraţie.

 

ACUZATUL POGONEANU : Dacă în ce priveşte opiniunile mele în legătură cu raporturile internaţionale, având în vedere că ne-am văzut - după propria sa declaraţie la instrucţie - rar ca discuţiile pe teme politice erau mai de grabă întâmplătoare şi secundare între noi, că nuanţele în materie de opinii politice îşi au valoarea lor, dacă este sigur că a prins toate aceste nuanţe şi dacă poate afirma că a cunoscut complect şi precis opiniile sale în materie de politică internaţională.

MARTORUL NEAMTU :Toate aceste rezerve le-am făcut şi în declaraţia, pe care o menţin.

ACUZATUL POGONEANU : Dacă in legătură cu aceste opinii, având în vedere că dl. Neamţu a declarat la instrucţie că prevedeam la anumite termene izbucnirea unui conflict mondial, îşi poate aminti că m'am referit totdeauna la inclinaţiunea mea de a crede că un compromis va interveni în momentul când ameninţarea de război va fi cea mai puternică - şi dacă termenele la care m'am referit şi la care se referă şi dsa în declaraţie, nu sunt tocmai acele termene, în care trebuiau să se întrunească în conferinţe internaţionale reprezentanţii Marilor Puteri.

MARTORUL NEAMTU : In declaraţiunea mea am declarat că ideia războiului la Pogoneanu era o ideie care apărea ca sigură, dacă alte aranjamente nu intervin între Marile Puteri.

ACUZATUL POGONEANU : Insist să răspundă prin da sau nu la întrebarea pusă .

PRESEDINTELE : Aţi formulat o întrebare de 300 de cuvinte. Martorul a răspuns foarte precis: Ideia războiului era la Dvs. precisă atâta vreme cât nu interveneau anumite aranjamente între Marile Puteri.

ACUZATUL C. DEMETRESCU : Poate martorul îşi aminteşte că la date când am fost împreună cu coacuzatul Pogoneanu şi cu Styrcea, m'am simţit indispus şi după scurtă vreme după ce m'am culcat puţin în odaia de culcare, l-am ajuns în garsoniera unde stătea pe sofa în stânga şi după aceea am plecat.

MARTORUL NEAMTU : Este adevărat .

ACUZATUL ROIU : Dacă îşi aminteşte să mă fi văzut pe mine la întrunirile care au avut loc acasă la Dsa ?

MARTORUL NEAMTU : N'am fost la nicio întrunire.

PRESEDINTELE : A spus, a fost în vizită, nu la întrunire.
Vă rog semnaţi declaraţia.

- Este introdus martorul Tincu Constantin, de 39 ani, consul în Ministerul de Externe, domiciliat în str. Av. Zorileanu 86.

PRESEDINTELE : Ca funcționar al Ministerului de Externe aveați cunoștință că există la acest Minister o mișcare cu caracter subversiv ?

MARTORUL TINCU : Da, un grup reacționar.

PRESEDINTELE : In prima declarație cum ați spus, un grup reacționar sau o mișcare subversivă ?

MARTORUL TINCU : Nu-mi aduc aminte.

PRESEDINTELE : Cine făcea parte din acest grup sau această mișcare, cum ai spus prima dată ?

MARTORUL TINCU : Roiu, Barbu, Camil Demetrescu.

PRESEDINTELE : Alții nu mai știți ?

MARTORUL TINCU : Nu.

PRESEDINTELE : Care era activitatea lui Roiu în cadrul acestui grup ?

MARTORUL TINCU : Mie personal mi-a cerut anumite informații, niște date .

PRESEDINTELE : Ce date ?

MARTORUL TINCU : O convenție economică.

PRESEDINTELE : Ca să vă capteze spre dânșii, spre acest grup, v'a făcut ceva promisiuni ? Să ajungeți mare diplomat când vor ajunge la putere ?

MARTORUL TINCU : Nu.

PRESEDINTELE : Nu-mi arătați cât de succint rolul lui Roiu în această mișcare. Era conducător efectiv al grupului, sau era alt conducător și el numai un membru executiv ?

MARTORUL TINCU : Ați mai predat alte date dlui Roiu și de unde le aveați ?

MARTORUL TINCU : O convenție economică și o convenție feroviară.

PRESEDINTELE :Intre cine ?

MARTORUL TINCU :Convenția încheiată la Moscova între Statul Român și Statul Sovietic și un comentariu după gazete la convenția feroviară.

PRESEDINTELE : Nu vă aduceți aminte după care gazete ?

MARTORUL TINCU : Universul, Argus.

PRESEDINTELE : V'a comunicat Pogoneanu că aceste documente vor fi date unor reprezentanți străini ?

MARTORUL TINCU : Mi-a spus că da.

PRESEDINTELE : Cui anume ?

MARTORUL TINCU : Misiunii Americane.

ACUZATUL ROIU : Dacă susține că actele i-au fost cerute de mine, mă întreb: Dsa funcționând la un serviciu care era greu

să aibă în arhiva sa asemenea acte - era la secţiunea vizelor - şi aceste acte nu puteau fi acolo, este greu să mă fi adresat lui, cerându-i lucruri care ştiam că nu le pot obţine. Era ca şi cum m'aş fi adresat unui ceasornicar să-mi facă un costum de haine.

Nu cumva îşi aminteşte dsa că m'a întrebat : n'are nevoie Pogoneanu de o asemenea convenţie ? - tocmai pentru a o trimite celor din străinătate, cu care dsa, Tincu, are realţii personale ?

MARTORUL TINCU : Nu numai că mi le-a cerut, dar a insistat în dese rânduri să i le dau.

PRESEDINTELE : Va să zică , nu Dvs. l-aţi întrebat.

MARTORUL TINCU : Nu , el a însistat.

ACUZATUL ROIU : Insist pe lângă cineva când ştiu că-mi poate procura un lucru, nu când ştiu că nu-l are.

PRESEDINTELE : Nu vă faceţi apărarea acum. Aţi făcut-o şi aveţi s'o mai faceţi. Acum puneţi numai întrebări .

ACUZATUL ROIU : Avea dsa relaţiuni cu Hulik dela Misiunea Americană, mi-a comunicat că-l vede des în legătură cu serviciul său ?

MARTORUL TINCU : La biroul vizelor cunoşteam absolut toate legaţiile şi misiunile din Bucureşti. Era delegat din partea misiunii şi venea des la Minister.

ACUZATUL ROIU : Când a dat această convenţiune, n'a spus că ar fi vrut s'o dea şi el americanilor .

MARTORUL TINCU : Dacă aveam intenţia ă dădeam personal, nu-l mai întrebam.

ACUZATUL ROIU : Nu m'a întrebat dacă a dat-o acuzatul Pogoneanu şi că ar fi vrut s'o dea el ?

MARTORUL TINCU : Nu. Mi-a cerut-o el şi după aceea mi-a spus că a dat-o americanilor.

PRESEDINTELE : Dta te-ai mai interesat ?

MARTORUL TINCU : Nu . El mi-a spus că a dat-o.

ACUZATUL ROIU : Cu prilejul unui voiaj pe care l-a făcut în Elveţia, mi-a spus că a întâlnit pe Anastasiu, unul din cei din străinătate, îl cunoaşte, îl apreciază şi la înapoierea în ţară a făcut o vizită dlui YBuzeşti. Ca atare . avea aceste relaţiuni cu grupul. Intrebarea este : A văzut când s'a înapoiat în ţară pe Buzeşti şi în străinătate pe Anastasiu ?

MARTORUL TINCU : Anastasiu venea la legaţie. Cu două luni înainte a fost însărcinat cu afaceri al Legaţiei din Berna. Din partea Legaţiei dela Berna mi-a dat nişte medi-

camente pentru soţia dlui Buzeşti care era bolnavă de cancer.

ACUZATUL ROIU : O ultimă întrebare: Dacă nu cumva mi-a spus martorul că ar fi vrut să-i facă anumite servicii lui Pogoneanu şi Buzeşti, în sensul că ar fi vrut să şteargă anumite impresii nefavorabile dinainte în legătură cu o chestiune veche - pot să precizez, transportul prin curier a unor lucruri cari îl priveau personal - şi că vrea cu această ocazie să_i facă anumite servicii.

Vreau să stabilesc ideia de captaşiune a subsemnatului.

MARTORUL TINCU : Pe Buzeşti îl cunoşteam şi pe Pogoneanu la fel. Nu era nevoie de intermediul lui.

ACUZATUL POGONEANU : O întrebare care va lămuri : Dl. Tincu a dat aceste hârtii din pricină că mă bucuram în ochii dsale de o autoritate deosebită, da sau nu ?

MARTORUL TINCU : Da.

ACUZATUL POGONEANU : Dl. Tincu a cunoscut scopurile ultime ale acţiunii ce întreprinsesem ?

MARTORUL TINCU : Nu.

ACUZATUL POGONEANU : Cred că chestiunea este lămurită. Dl. Tincu a dat aceste documente ştiind că îmi parvin mie şi din pricina autorităţii de care mă bucuram la dânsul . Roiu a fost un simplu transmiţător. Captaţiunea am făcut-o eu.

AVOCATUL URSU : Martorul a descris pe Roiu ca şeful acestui grup reacţionar din Minister. Să precizeze pe ce elemente şi din ce împrejurări a ajuns la această concluzie.

MARTORUL TINCU : El a fost acela care mi-a cerut datele.

ACUZATUL CAMIL DEMETRESCU : Dacă i-am cerut vreodată dlui martor vreo dată oarecare, vreo informaţie sau altceva.

PRESEDINTELE : N'am pus nicio întrebare eu în sensul acesta.

Vă rog semnaţi depoziţia .

Să vie martorul GAFENCU CONSTANTIN .

Gafencu Constantin, 29 ani, medic, domiciliat: str. Hatmanul Arbore 25, nu e rudă cu niciunul dintre acuzaţi

PRESEDINTELE : Ce realţii puteţi da în legătură cu pregătirea tentativei de plecare peste frontieră a grupului Mihalache ?

MARTORUL GAFENCU : In legătură cu tentstiva de plecare a acestui grup, trebuie să menţionez că era o necesitate să mergem cu acest grup politic, pentrucă subsemnatul nu aveam nicio calitate deosebită, pentru ca, ajuns în străinătate,să pot căpăta un bilet de liberă trecere pentru specializare în Elveţia. Şi în felul acesta am încercat să obţin o

garanţie din partea unor oameni cu suprafaţă recunoscută şi am apelat la cincursul acestui grup politic.

PRESEDINTELE : Cum aţi ajuns în legătură cu acest grup ?

MARTORUL GAFENCU : Prin dl. dr. Vlad Haţieganu, pe care îl cunosc din cariera medicală şi care a făcut legătura.

PRESEDINTELE : Pregătirile de plecare cum s'au făcut ?

MARTORUL GAFENCU : Pregătirile în ce priveşte plecarea noastră au fost destul de sumare. Pregătirile grupului politic nu sunt în măsură să le cunosc.

PRESEDINTELE : Cu cine aţi luat contact, cum aţi hotărît plecarea ?

MARTORUL GAFENCU : La dl. dr. Haţieganu, care mi-a făcut legătura cu grupul politic. Si în ultima zi am fost chemat în vizită la Sanatoriul Dr. Jovin, unde era în tratament dl. Maniu. Acolo erau de faţă dnii Ion Mihalache, dl. Carandino, dl. Romiţă Boilă şi dl. dr. Vlad Haţieganu. S'a discutat sumar această chestiune. La ora 11 am făcut ultima vizită, prima fiind la ora 9 în 13 Iulie, şi în noaptea aceea, la 1 , am şi plecat cu maşinile spre câmpul de aterizare.

PRESEDINTELE : Ce s'a discutat în ce priveşte plecarea ?

MARTORUL GAFENCU : Lucruri sumare în prezenţa noastră, care nu făceam parte din grupul politic. Au fost discuţii......în sensul că dl. Carandino a fost însărcinat în ramura dsale gazetărească, ca să facă propagandă.

PRESEDINTELE : Ai auzit dta cum se discuta chestiunea aceasta ?

MARTORUL GAFENCU : I s'a spus numai o frază de rămas bun: "Dta ai să faci să vibreze opinia publică pentru cauza şi interesele noastre". Nu a fost o discuţie amplă, care nici nu avea sensul cred, în seara plecării.

PRESEDINTELE : Si dlui Mihalache i s'a spus ceva ?

MARTORUL GAFENCU : Dlui Mihalache i s'a spus :"Dta vei şti să procedezi în conformitate cu cele discutate" - anterior probabil. Erau fraze care aveau toate subînţelesuri, pentrucă erau de sfârşit. Si noi eram persoane care nu făceam parte din partid, aşa că nu s'a discutat amplu această chestiune în faţa mea.

PRESEDINTELE : Ce răspunsuri au dat cei cărora li s'a adresat acuzatul Maniu ? Carandino ce a spus ?

MARTORUL GAFENCU : Dl. Carandino a luat o poziţie respectuoasă, a promis că se va ţine de acest angajament şi a dat mâna cu dl. Maniu despărţindu-se, pentru ca în urmă să plece să-şi facă pregătirile de plecare. A afirmat că

va fi la înălţimea misiunii.

PRESEDINTELE : Si acuzatul Mihalache ? A spus vreo vrobă la despărţire?

MARTORUL GAFENCU : L-am lăsat acolo când am plecat. Dl. Carandino a plecat înainte. Dl. Mihalache a vorbit foarte scurt, complectând deseori vorbele cu gesturi; natural, afirmând că va şti să ia toate măsurile şi să se comporte acolo cum va fi mai bine.

Vă spun încăodată,toate frazele aveau în dosul lor un subînţeles şi lăsau să se vadă că lucrurile sunt puse la punct şi acum erau nişte cuvinte de despărţire, formale, şi probabil că din prudenţă nu erau nu erau prea amănunţite, în prezenţa mea care nu făceam parte din grupul politic şi eram şi mai tânar.

PRESEDINTELE : Numai dta erai acolo, care nu făceai parte din grupul politic ?

MARTORUL GAFENCU : Si dl. Gheorghe Popescu .

ACUZATUL MANIU : Vă rog să binevoiţi a-i pune întrebarea, Dle Preşedinte, dacă a început dânsul conversaţia cu dl. dr. Vlad Haţieganu sau dl. dr. Vlad Haţieganu a început conversaţia în această materie.

MARTORUL GAFENCU : In această chestiune , ne-am întâlnit cu dl. dr. Vlad Haţieganu, spunându-i dacă cunoaşte pe cineva din lumea politică, care ar intenţiona să plece, nu-i aşa......

PRESEDINTELE : Intâmplător sau ..........

MARTORUL GAFENCU : In casa dlui ing. Avramescu. Si acolo mi-a spus că va vedea dacă va găsi pe cineva, nepromiţându-mi, pentrucă nu ştia probabil, dacă în adevăr e hotărît cineva să plece sau nu. Si după o zi şi ceva , dl. dr. Vlad Haţieganu a aflat de această chestiune şi un singur lucru a spus, că era cam pripită această plecare şi că nu îmi lăsa timp suficient pentru pregătiri, Totuşi, după 1.1/2 zile s'au făcut toate pregătirile grupului politic, care au şi păşit la executare.

ACUZATUL MANIU : Intrebarea mea a fost foarte clară şi vă rog să binevoiţi a o repeta : a început această conversaţie în această chestiune, dlui sau dl. dr. Vlad Haţieganu ?

PRESEDINTELE : A spus că dânsul.

ACUZATUL MANIU : Cine i-a adus răspunsul că călătoria se poate face ?

MARTORUL GAFENCU : Dl. dr. Vlad Haţieganu .

ACUZATUL ILIE LAZAR : Cu mine, când şi unde a făcut cunoştinţă ?

MARTORUL GAFENCU : Pe drumul spre câmpul de aterizare, în noaptea aceea de 13 spre 14 Iulie .

ACUZATUL ILIE LAZAR : Fiindcă colegul dsale afirma că eu am fost prezent şi că dl. Maniu m'a prezentat D-lui.

ACUZATUL PENESCU : Martorul spune că Duminică 13 Iulie l-a văzut întâia dată pe dl. Maniu ?

MARTORUL GAFENCU : Da .

ACUZATUL PENESCU : Atunci i s'a vorbit .........a auzit vorbindu-se de 3-4 persoane.

MARTORUL GAFENCU : Dela 3 persoane în sus. 3 sau 4 , eventual 5. Trei în mod sigur.

ACUZATUL MIHALACHE : Cu cine a dus tratative pentru avion şi dacă între cei cu care a tratat a fost şi comandorul Negrescu

MARTORUL GAFENCU : In tratativele de plecare, dl. comandor Negrescu nu a avut o parte importantă, în sensul că la Dlui am făcut o vizită cu mult înainte, încercând să capăt informaţii, dacă există posibilitatea tehnică pentru această plecare, la care a răspuns negativ, spunând atât din motive tehnice cât şi din altele, este imposibil.

ACUZATUL MIHALACHE : Vă rog să-l întrebaţi dacă i-a dat totuşi o hartă, arătând direcţia spre Constantinopole.

MARTORUL GAFENCU : Nu.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă nu a declarat aşa pentru prima dată şi se găsesc aceste declaraţii la dosar ?

MARTORUL GAFENCU : Nu, cu siguranţă.

ACUZATUL MANIU : Cum îşi explică, că acest avion a primit benzină nu pentru o distanţă mică, ci pentru 500 Km. ?

PRESEDINTELE : Nu este tehnician Dlui. O să răspundă dl. Lustig Romulus imediat. Să vie martorul Romulus Lustig.

Romulus Lustig, 29 ani, adjutant aviator, actualmente la închisoarea Văcăreşti.

PRESEDINTELE : Pentru această încercare de trecerea frontierei.

MARTORUL LUSTIG : Da.

PRESEDINTELE : In ce împrejurări vi s'a făcut propunerea de plecare în străinătate ?

MARTORUL ROMULUS LUSTIG : Pe la începutul lunei Aprilie am luat legătură cu adjutantul Preda, care mi-e prieten bun şi mi-a făcut propunerea, dacă sunt de părere să plec.

PRESEDINTELE : In luna Iulie ?

MARTORUL LUSTIG :Da. - După multe discuţii - la început nu am fost de acord - în cele din urmă m'a convins. Mi-a spus că mă pune în legătură cu alte persoane dornice să plece, şi să plecăm împreună cu două avioane, pentrucă unul

 

nu era suficient. M'a convins şi după câteva zile m'a pus în legătură cu dl. ing. Popescu şi cu dl. Dr. Gafencu la care am fost acasă. După mai multe discuţii şi în raport cu situaţia de viitor oferită de ei, am acceptat să plec. Au urmat mai multe întrevederi cu dl. inginer Popescu şi dr. Gafencu şi a rămas stabilit când să plecăm

PRESEDINTELE : Ce pasageri trebuia să luaţi ?

MARTORUL LUSTIG : Eu nu i-am cunoscut decât pe dnii ing. Popescu şi Dr. Gafencu. Din discuţie am aflat că sunt 7-8 persoane, din care vor fi şi doi foşti miniştri.

PRESEDINTELE : Ce localitate vi s'a indicat ca destinaţie ?

MARTORUL LUSTIG: San Stefano în Turcia.

PRESEDINTELE : Aţi primit ceva bani cu această ocazie ?Vi s'au făcut ceva promisiuni dacă duceţi acele persoane ?

MARTORUL LUSTIG : Mi s'a făcut promisiunea că în Turcia vom fi puşi la dispoziţia aviaţiei americane şi vom fi piloţi de linie, iar la înapoierea în ţară, după restaurarea guvernului, vom avea o situaţie frumoasă.

PRESEDINTELE : Ceva bani vi s'a dat ?

MARTORUL LUSTIG : Da.

PRESEDINTELE : Benzină de unde aţi luat ?

MARTORUL LUSTIG : Benzina am furat-o.

PRESEDINTELE : Câte persoane s'au urcat în avion ?

MARTORUL LUSTIG : În avionul meu patru persoane .

PRESEDINTELE : Cine erau acele persoane ?

MARTORUL LUSTIG : Nu am cunoscut decât pe inginerul Popescu. A mai fost încă o doamnă şi doi domni, pe care nu-i cunoşteam, dar poate să-i recunosc.

PRESEDINTELE : Este aci vreunul dintrânşii ?

MARTORUL LUSTIG : (uitându-se spre banca acuzaţilor arată spre acuzatul Mihalache) . Mi se pare că a fost dlui.

ACUZATUL MANIU : Domnule Preşedinte, binevoiţi a întreba pe martor, cine a început conversaţiile cu această plecare ?

PRESEDINTELE : A spus că adjutantul Preda.

ACUZATUL MANIU : Cu Preda cine a vorbit ?

PRESEDINTELE : O să-l întrebăm pe Preda.

ACUZATUL MANIU : Până atunci poate să ne spună dlui ca să-l verificăm cu Preda.

PRESEDINTELE : Este adevărat că ai tratat cu Vlad Haţieganu ?

MARTORUL LUSTIG : Nici nu-l cunosc.

ACUZATUL MANIU : Benzina aţi plătit-o ?

PRESEDINTELE : A declarat că benzina au furat-o.

ACUZATUL MANIU : A declarat martorul doctorului Gafencu că nu au nevoie de nicio retribuţie , că călătoresc cu cinste, fiindcă au benzină ?

MARTORUL LUSTIG : Eu nu ştiu cine a vorbit cu Gafencu.

PRESEDINTELE : Cine a dus tratativele pentru plecarea în străinătate?

MARTORUL LUSTIG :Preda şi cu mine împreună cu ing. Popescu şi dr. Gafencu.

PRESEDINTELE : Cu ei ai luat contact direct ?

MARTORUL LUSTIG : Da.

PRESEDINTELE : Cu alte persoane aţi vorbit ?

Martorul LUSTIG :Nu.

ACUZATUL MANIU : Cu mine aţi vorbit, m'aţi cunoscut ?

MARTORUL LUSTIG :Nu-l cunosc, nu am avut nici un contact .

ACUZATUL PENESCU : Care era plinul de benzină pe care l-a făcut martorul şi pentru ce distanţă ?

MARTORUL LUSTIG :600 litri benzină.

ACUZATUL PENESCU : Câte persoane intrau în avion ?

MARTORUL LUSTIG :In 1944 am dus şi cinci persoane în acest avion.

ACUZATUL PENESCU : Stie martorul câte persoane s'au prezentat la aerodrom ca să plece cu aceste două avioane ?

MARTORUL LUSTIG :Nu ştiu, nu i-am numărat.

ACUZATUL PENESCU : Chestiunea este importantă, pentrucă au fost 12 persoane pe aerodrom şi dlui spunea că putea să ducă 7-8. Era posibil ca în aceste două avioane să intre 12 persoane, cu cei doi piloţi cu tot bagajul lor ?

MARTORUL LUSTIG :Puteau să intre cinci persoane.

ACUZATUL PENESCU : Cu bagajele lor ?

MARTORUL LUSTIG : Prin faptul că nu erau bagaje mari, ci nişte valize mici puteam să iau cinci persoane.

ACUZATUL PENESCU : Prin urmare cinci persoane maximum.
Aviatorul este militar, întreb dacă a raportat cuiva această intenţiune ?

MARTORUL LUSTIG :Nu am vorbit cu nimeni.

ACUZATUL PENESCU : De unde a făcut plinul de benzină ? Nu exista un control ?

PRESEDINTELE : In cât timp ai luat această benzină ? Intr'o singură zi sau în mai multe ?

MARTORUL LUSTIG :Intr'o singură zi.

PRESEDINTELE : De unde ?

MARTORUL LUSTIG :Eu fiind instructor de sbor la unitate, aveam acces la benzină, pentrucă luam cantitatea necesară pentru avioanele cu care eu sburam. Am profitat de această

ocaziune.

ACUZATUL PENESCU : Un instructor de sb r are timp limitat de ore, cum putea să ia o cantitate aşa de mare de benzină dintr'odată?

PRESEDINTELE :Dacă aved acces la magazie, putea să ia toată magazia.

ACUZATUL PENESCU : ă rog a se trece acest răspuns.

MARTORUL LUSTIG : DACA îmi permiteţi voiu da o lămurire. Eu nu am furat 600 litri de benzină; pentrucă aveam misiunea să plec la Constanţa şi cum nu există la Constanţa aerodrom pentru alimentaţie, mi s'a dat benzină pentru dus şi întors, 400 Kgr., aşa că nu am furat decât 200 Kgr., lucru care se putea face uşor.

ACUZATUL PENESCU : Pentru ce misiune pleca la Constanţa ?

MARTORUL LUSTIG : Aveam misiunea să transport nişte medicamente dela Constanţa la Bucureşti .

ACUZATUL MIHALACHE : Este un lucru de amănunt, însă important pentru conştiin a mea. Dacă nu mă înşel, martorul a afirmat că m'am suit şi eu în avion.

PRESEDINTELE : S'a suit dlui în avion sau a vrut să se suie ?

MARTORUL LUSTIG: Eu am văzut patru persoane în avion , între care dl. inginer Popescu, o doamnă şi alte două persoane, între care, mi se pare era şi dlui.

ACUZATUL MIHALACHE :Adevărul istoric este că eu nu m'am mişcat de lângă maşină.

ACUZATUL ILIE LAZAR: Eu m'am urcat în avion ?

PRESEDINTELE : Stai jos, nu face mascarade.

- Nemai având de pus întrebări nici acuzarea, nici apărarea, nici acuzaţii, martorul sèmnează depoziţia.

- Este introdus martorul Preda Gheorghe, de ani 28, fost adjutant aviator, domiciliat în comuna Turceni, jud. Covurlui, nu este rudă cu părţile, care depune jurământul pe Sfânta Cruce.

PRESEDINTELE : Poţi să ne spui de cine vi s'a făcut propunerea de a pleca cu avionul în străinătate, în ce zi şi cu ce ocazie ?

MARTORUL PREDA : In luna Iunie a venit un domn la mine la unitatea militară, un domn civil tânăr, care a vrut să mă cunoască şi s'a prezentat cu numele dr. Gafencu. A spus că ar dori să viu să iau masa la dl. inginer Popescu acasă. Mai înainte am cunoscut o domnişoară dela dl. inginer Popescu prin intermediul unui soldat tot dela unitatea mea. Am fost invitat la fermă la acea domnişoară de două trei ori la Mogoşoaia, după care timp a spus că pleacă

din Bucureşti în vilegiatură pentru 2-3 săptămâni în Teleorman. Când a venit dl. dr. Gafencu m'a invitat la dl. inginer Popescu, i-am spus că nu mă pot duce fiindcă sunt de serviciu pe flotilă. Totuşi a insistat şi m'a rugat să vin până la poarta principală a unităţii să fac cunoştinţă cu dl. inginer Popescu, care mă aştepta acolo. Natural m'am dus. Mi s'a prezentat dl. inginer Popescu, care a stăruit foarte mult să fac tot posibilul să viu acasă la dlui să luăm masa împreună. Am spus că nu pot părăsi serviciul, dar că voiu veni seara pe la orele 6-7 după terminarea serviciului.

Dlor au plecat cu tramwayul 10, părăsind unitatea. La 6.30 am fost prezent la dl. inginer Popescu. Inainte de aceasta spusesem soldatului Pruteanu Marin că sunt invitat la dl. inginer Popescu şi m'a rugat să-l aştept să mergem împreună. Am mers în ţinută civilă. Ne am dus la inginerul Popescu, unde ne aştepta şi dl. dr. Gafencu şi am servit masa de seară. Am aşteptat şi pe domnişoara pe care o cunoşteam şi despre care mi se spunea că va fi cu noi la masă, dar nu a venit. Am întrebat pe dl. inginer Popescu şi mi-a spus că e plecată. Mi s'a spus de dl. inginer Popescu şi s'a stăruit să fac o evaziune cu dlor şi cu câţiva mai mari, cari au fost în guvernul trecut, să plecăm în Turcia la San Stefano. I-am spus că deocamdată nu este posibil. Totuşi mi s'a dat numărul de telefon ca să-i ţin la curent.

In momentul aceala nu exista posibilitate materială pentrucă nu aveam material disponibil. Aşteptam să vină două avioane dela Turda pentru instrucţia piloţilor de războiu, pe care urma s'o fac eu. Chestiunea a durat şi întretimp am vorbit de mai multe ori la telefon. Le-am spus că în curând vor sosi două avioane cu un singur motor, I.A.R. 39, pentrucă eu nu sunt pilot de bimotor şi nu sbor decât pe avioane cu un singur motor, pentru care sunt brevetat. Am spus că 7-8 persoane pot să încapă în cele două avioane. Le-am propus un pilot care să plece cu al doilea avion.

Cum eram şi gestionar la grădinei de zarzavat, am făcut o vizită camaradului Lustig Romulus şi i-am propus cele discutate cu dnii inginer Popescu şi dr. Gafencu. Dlui s'a gândit, după care natural că a fost de acord cu mine. M'am dus împreună cu el la dl. inginer Popescu

într'o seară la ora 7.30 şi l-am recomandat pe Lustig, care era brevetat cu acelaş avion de război şi era foarte bun pilot. Dumnealui a fost de acord cu propunerile făcute de noi şi am început tratativele de plecare. Urmau să vină două avioane I.A.R, 39 pentru piloţi dela Turda. Cum nu erau piloţi suficienţi, pentrucă o parte plecaseră în concediu, au rămas prea puţini şi puţin antrenaţi. Totuşi am insistat foarte mult la Comandament pentru a pleca amândoi în misiunea pentru a transporta medicamente dela Constanţa la Giuleşti, cu două avioane I.A.R,-39. S'a cerut aprobarea dela Comisiunea Aliată de Control pentru dimineaţa zilei de 13 Iulie 1947, ora 6.10, cu itinerariul Giuleşti-Constanţa. Imediat m'am dus şi am anunţat pe ing. Popescu şi drul Gafencu, care au spus să facem tot posibilul ca mai repede să aducem şi valizele cu strictul necesar de care aveam nevoie în această deplasare. In seara zilei de 13 Iulie am servit masa, solicitaţi amândoi de către ing. Popescu şi d-rul Gafencu, pe Bd. Filantropiei într'un restaurant al cărui nume nu mi-l amintesc, am stat până la ora 11 împreună, la această masă îmi recomandase mie şi adjutantului Lustig pe dl. inspector Borcea. Am servit masa şi domnii ing. Popescu şi Gafencu ne-au spus să mergem acasă să ne odihnim pentru dimineaţă şi că ei pleacă în altă parte ca să aranjeze anumite chestiuni înainte de plecare. Eu am plecat cu adjutantul Lustig la el acasă, iar în dimineaţa zilei următoare la 6.10 am pornit motoarele şi am decolat amândoi în formaţie.

PRESEDINTELE : Ce persoane trebuia să iei ? Ţi-a spus ?

MARTORUL PREDA : Nu. Mi s'a spus că e vorba despre "cineva mare".

PRESEDINTELE : Dar localitatea unde trebue să-i duci ?

MARTORUL PREDA : Trebuia la Constanţa, însă localitatea unde trebuia să aterizăm era San Stefano.

PRESEDINTELE : Câte persoane trebuiau să plece ?

MARTORUL PREDA : 7-8 persoane.

PRESEDINTELE : Vi s'au făcut ceva promisiuni cu acea ocazie ?

MARTORUL PREDA : Da, din punctul de vedere al familiilor, mi-au spus că familiile nu vor suferi absolut cu nimic atât timp cât vom fi deplasaţi şi nici la reîntoarcere.

PRESEDINTELE : Dar ceva bani aţi primit ?

MARTORUL PREDA : Da, ni s'au dat şase milioane.

PRESEDINTELE : Când ?

MARTORUL PREDA : Nu toţi odată.

PRESEDINTELE : S'a îmbarcat ceva persoane în avioane ?

MARTORUL PREDA : La camaradul meu se urcaseră, nu ştiu cine. La mine era drul Gafencu, care avea o servietă şi o valiză ; el a pus piciorul drept în avion; urma probabil să vină şi soţia dlui Carandino, dar n'a mai avut timp, căci am fost încercuiţi de nişte civili care ne-au somat şi n'am mai putut decola.

ACUZATUL MANIU : Cu cine a discutat martorul mai întâi problema acestei excursii ?

PRESEDINTELE : A spus : cu Ing. Popescu şi d-rul Gafencu.

ACUZATUL MSNIU : Cu d-rul Vlad Haţieganu a vorbit ?

MARTORUL PREDA : Nici nu-l cunosc.

ACUZATUL MANIU : Pe mine mă cunoaste martorul ?

MARTORUL PREDA : Nu.

ACUZATUL MANIU : Rog să-l întrebaţi pe martor, când a vorbit d-lui prima oară cu dl. Popescu despre această călătorie ?

MARTORUL PREDA : Pe la jumătatea lunei Iunie.

ACUZATUL MANIU : Este adevărat că martorul a spus că nu aveau lipsă nici de bani, nici de benzină ?

MARTORUL PREDA : Am spus că benzina nu este suficientă, căci ni se dăduse benzină, dus şi întors până la locul de destinaţie, vreo patru sute de litri ; ori, fiecare din rezervoare avea nevoie de şase sute de litri. Colegul meu Lustig a mai furat încă două sute litri de benzină.

ACUZATUL MANIU : In afară de Popescu şi Gafencu, a mai vorbit cu cineva?

MARTORUL PREDA : Nu, n'am mai cunoscut pe nimeni.

ACUZATUL MANIU : De unde crede martorul că a aflat Siguranţa.

PRESEDINTELE : Lăsaţi, nu-l întrebaţi pe el asemenea lucruri.

ACUZATUL PENESCU: Să ne spună martorul : era posibil să intre într'un avion din acestea, şease persoane plus bagajele lor ?

MARTORUL PREDA : Cinci persoane. De altfel mi-a spus inginerul Popescu că în totul nu merg mai mult de 7-8 persoane.

PRESEDINTELE : Dar erau mai mult de opt persoane acolo ?

MARTORUL PREDA : N'am văzut, n'am putut număra, fiindcă erau acolo acei civili.

ACUZATUL PENESCU : Mai am o întrebare, poate inutilă, dar totuşi eu o pun: Dacă aviatorul a raportat, înainte de a săvârşi actul, de această intenţie a lui, cuiva ?

MARTORUL PREDA : Nu, n'am vorbit cu nimeni.

ACUZATUL PENESCU : Era posibil că în dimineaţa zilei de 13 Iulie să se facă plinul acestor avioane cu câte şase sute litri fiecare ?

PRESEDINTELE : In cât timp se făcea plinul unui motor ?

MARTORUL PREDA : La noi plinul se face printr'o cisternă automată.

ACUZATUL PENESCU : Se puteau pune în plus la fiecare motor câte 200 de litri, fără să observe nimeni ?

MARTORUL PREDA : Se putea şi s'a putut, de către adjutantul Lustig, care a ştiut cum să procedeze. El a furat benzina.

ACUZATUL PENESCU : Care este mijlocul de control la aceste cisterne de benzină, automate, pentru a se pune în avioane cantitatea de benzină necesară sborului ?

MARTORUL PREDA : Se poate să fie absentă chiar asistenţa tehnică de serviciu la benzină !

ACUZATUL PENESCU : Martorul a declarat la cercetări că cele două avioane trebuiau să vină dela Curtea de Argeş ; aci l-am auzit spunând că trebuiau să vină dela Turda.

MARTORUL PREDA : Trebuiau să vină dela Curtea de Argeş prima dată, dar apoi am solicitat avioanele dela Turda. De acolo trebuiau să vină avioane pentru antrenamentul piloţilor.

PRESEDINTELE : Dar aceste avioane de unde au venit ?

MARTORUL PREDA : Dela Turda.

ACUZATUL PENESCU : In declaraţia dela cercetări, aviatorii spuneau că avioanele trebuiau să vină dela Curtea de Argeş şi propuneau lui Popescu ca dela Curtea de Argeş să se aranjeze plecarea aceasta ?

MARTORUL PREDA : Da, dar n'au venit avioanele dela Curtea de Argeş şi atunci urmau să vină dela Turda.

CUZATUL PENESCU : Dacă au declarat la primele cercetări că au primit dela Popescu sau Gafencu o sumă de bani, câteva milioane lei, ca să cumpere benzină pentru această rută ?

MARTORUL PREDA : I-au dat chiar adjutantului Lustig ca să cumpere benzină.

ACUZATUL PENESCU : De unde puteau să cumpere benzină specială de avion?

PRESEDINTELE : Puteaţi găsi pe piaţă benzină de avion ?

MARTORUL PREDA : Se putea, este vorba de un avion care primeşte şi benzină grea şi benzină uşoară.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă martorul a mai făcut vreodată drumul acesta singur, până la San Stefano ?

MARTORUL PREDA : Itinerariile erauntrasate pe hârtie de către colegul meu Lustig, care mi-a spus că tot timpul să fiu sau la dreapta sau la stânga lui, adică să sburăm în "celulă", cu toate că aveam şi eu trasat itinerariul chiar de dnii dr. Gafencu şi Ing. Popescu, care mi-au trasat zonele pe care trebuia să le ocolim.

ACUZATUL MANIU : După im resiile martorului, cine a aranjat această excursie ? Cine a condus, intelectual această evadare?

MARTORUL PREDA : Domnii ing. Popescu şi dr. Gafencu.

ACUZATUL MANIUA : Dar dr. Vlad a avut vreun rol în aceste conversaţii ?

MARTORUL PREDA : Nu-l cunosc pe dl. ~~director~~ doctor Vlad.

- Este introdus martorul Vlad Haţieganu, 41 ani, de profesiune medic.

PRESEDINTELE : Cum şi unde aţi aflat că acuzatul Maniu doreşte să trimită câţiva din colaboratorii săi intimi în străinătate ?

MARTORUL HATIEGANU : La începutul lunei Iunie, am fost chemat la un examen medical, la ing. Romulus Boilă. După examenul medical, vorbind despre situaţia generală, dsa mi-a spus că este destul de gravă şi între altele mi-a comunicat că dl. Maniu este foarte îngrijorat de actuala situaţie şi că intenţionează să-l trimită în străinătate pe Ilie Lazăr.

Acestui lucru nu i-am dat atunci nici un fel de importanţă.

PRESEDINTELE : Si în ce împrejurare aţi aflat că anumiţi colaboratori urmau să părăsească ţara ?

MARTORUL HATIEGANU: Despre alţi colaboratori eu n'am ştiut, ci numai despre Ilie Lazăr.

In ziua de 9 Iulie am întâlnit pe stradă, având o pană de cauciuc pe dna Scridon, o cunoştinţă de a mea, care, între altele mi-a spus că a doua zi pleacă în concediu. După ce ne-am luat rămas bun, s'a întors şi mi-a spus că dsa ştie dela un prieten că există un avion care ar urma să plece în străinătate şi are 3-4 locuri libere.

PRESEDINTELE : Si ce-aţi făcut ?

MARTORUL : N'am dat acestui lucru nici un fel de importanţă, însă am întrebat-o pe doamna de unde deţine această informaţie. Mi-a răspuns că ştie dela un prieten al ei, dela ing. Avramescu.

In seara aceea , trecând prun faţa casei dlui Boilă, am instrat înăuntru şi i-am comunicat cele ce am auzit în legătură cu această plecare. Dl. Boilă mi-a spus : - "Dacă vrei, interesează-te dela Avramescu despre detalii". A doua zi dimineaţă i-am dat un telefon lui Avramescu la Gaz şi Electricitate.

Urma să mă duc să-l văd , dar n'am avut timp şi n'am mai trecut. După amiază însă, trecând pe la Ministerul Sănătăţii şi cum locuinţa dlui Avramescu este lângă acel Minister, am trecut şi pe la Ing. Avramescu, pe care l-am întrebat :

- "Am auzit dela cineva că pleacă un avion.
- "Da , este un doctor Gafencu , care vrea să plece în străinătate."

Apoi mi-a adăogat : De altfel , poate să vină Dsa aci. Am stat vreo 20 minute şi după aceea am spus că trebue să plec, având obligaţiuni profesionale. Când să ies din casă, intră d-rul Gafencu.

L-am întrebat ce este cu plecarea.

- Da , este vorba de două avioane, sunt patru locuri - sau cinci locuri, dacă nu mă înşel - şi toate amănuntele sunt puse la punct.

Am comunicat aceste lucruri dlui Boilă în aceeaşi zi chiar, la 9 sau 10 Iulie.

PRESEDINTELE : Când v'aţi întâlnit cu d-rul Gafencu ?

MARTORUL HATIEGANU : Cu d-rul Gafencu m'am întâlnit în ziua de 9 Iulie.

PRESEDINTELE : Cu cine l-aţi pus în contact pe d-rul Gafencu ?

MARTORUL : Cu nimeni . De altfel, pe Gafencu nu l-am mai revăzut. După două zile, dl. Romulus Boilă mi-a comunicat că acuzatul Maniu este foarte grav bolnav şi se găseşte la Sanatoriul d-rului Jovin. M'am prezentat la Sanatoriu şi l-am găsit pe dl. Maniu foarte bolnav, avea temperatură de 39 grade. I-am prescris tratamentul de urmat , a venit sora de caritate.....

PRESEDINTELE : Lăsaţi lucrurile acestea de prisos. Despre plecarea avionului aţi vorbit ?

MARTORUL : N'am vorbit absolut nimic. A doua zi - între timp venise acolo şi dl. Boilă - dl. Maniu m'a întrebat :

- Mi-a spus ceva Boilă despre chestiunea unui avion care pleacă .

Am răspuns :

- Da, am auzit că pleacă două avioane şi sunt mai multe locuri. D-rul Gafencu mi-a spus că totul este pus la punct. Am stăruit foarte puţin şi atunci dl. Maniu mi-a exprimat dorinţa că eventual ar vrea să-l cunoască personal pe d-rul Gafencu .

PRESEDINTELE : Va să zică, dl. Boilă i-a spus prima dată acuzatului Maniu despre doctorul Gafencu şi această plecare şi atunci şi-a manifestat dorinţa că ar vrea să-l cunoască

pe Gafencu.

MARTORUL HATIEGANU : A venit Gafencu, mi se pare, a doua zi de dimineață. Foarte puțin am asistat la această convorbire, aproximativ cinci minute. A stat de vorbă cu dl. Maniu pe care l-am mai vpzut Duminică seara.

PRESEDINTELE : Interesează acum felul cum a decurs întrevederea dela 13 Iulie seara, la Sanatoriu, când se dădeau ultimele instrucțiuni celor care urmau să părăsească țara.

MARTORUL : Am primit un telefon , la dl. Boilă, unde eram invitat la masă și mi s'a comunicat că dl. Maniu este bolnav. La ora 12 fără un sfert am sosit la Sanatoriu și când am intrat, am întâlnit acolo, în afară de dl. Maniu, pe dnii Mihalache, Carandino, Gafencu și pe ing. Popescu, pe care atunci l-am cunoscut.

PRESEDINTELE : Ați auzit ce-au vorbit ?

MARTORUL HATIEGANU : Numai o singură frază. Când domnii s'au sculat și dl. Maniu l-a întrebat pe dl. Mihalache unde se duce, dl. Mihalache a răspuns : "Eu plec probabil în Elveția și am să mă opresc puțin la Paris și poate în Statele Unite ".

PRESEDINTELE : L-a întrebat cumva acuzatul Mihalache pe acuzatul Maniu că îi dă depline puteri ?

MARTORUL : N'am auzit. Eu am venit mai târziu.

ACUZATUL MANIU : Domnule Președinte, binevoiți a-l întreba pe dl. doctor cine a început conversația în chestiunea aceasta de călătorie : eu sau dsa ?

PRESEDINTELE : Acuzatul vrea să-știe de unde a pornit inițiativa convorbirii : dela acuzat sau dela Dta ?

MARTORUL : Eu am comunicat această chestiune dlui Boilă și când m'am dus la dl. Maniu, aveam impresia că cunoștea deja chestiunea dela dl. Boilă.

ACUZATUL MANIU : Domnule Președinte, am să arăt cum s'au petrecut lucrurile și vă rog să-i spuneți dlui doctor, că întrucât nu este exact ceea ce spun eu, să mă recti - fice.

PRESEDINTELE : Acestea le veți spune la apărare. Acum puneți întrebări

ACUZATUL MANIU :Este adevărat că a venit la mine la sanatoriu și mi-a spus că este o ocazie de două avioane, cu care ar putea pleca patru persoane ?

MARTORUL : A doua zi, nu în prima zi.

PRESEDINTELE : Spuneați că v'a făcut impresia că cunoștea deja această chestiune.

MARTORUL : Da. De altfel dl. Boilă mi-a spus că v'a comunicat acest lucru.

ACUZATUL MANIU : Este adevărat că eu i-am spus dlui doctor :
- Imi pare bine de aceasta, fiindcă într'adevăr vreau să trimit în străinătate câțiva prieteni, însă eu n'am bani şi n'am benzină. ?

MARTORUL : Este just .

ACUZATUL MANIU : Este adevărat că atunci dsa a spus : Nu este nevoie nici de bani, nici de benzină, fiindcă aviatorii au benzină şi nu doresc bani ?

MARTORUL : Acest lucru nu l-am spus, fiindcă nu-l ştiam. Acest lucru l-a spus dl. Gafencu.

ACUZATUL MANIU : Este adevărat că dl. doctor mi-a comunicat că aviatori n'au nevoie de bani nici de benzină, că ajungând la Constantinopol ei se pot reîntoarce şi că în țările pe unde vor trece să nu fie arestați ?

MARTORUL : De chestiunea aceasta nu ştiu.

ACUZATUL MANIU : Cum explică dl. doctor întâmplarea că în momentul când erau să plece avioanele, s'a prezentat Siguranța cu întreaga echipă ? (ilaritate).

PRESEDINTELE : Aceasta nu poate s'o ştie.

ACUZATUL MANIU : Cum şi-o explică ?

PRESEDINTELE : Instanța nu are nevoie de părerea martorului. Această părere instanța şi-o face singură.

ACUZATUL CARANDINO : Aş vrea să-l întreb pe martorul Hațieganu ce înțeles a dat dsa cuvintelor care s'au găsit pe cartea de vizită care s'a aflat asupra mea la prima percheziție

MARTORUL HATIEGANU : In momentul când acuzatul Iuliu Maniu spunea lui Gafencu şi lui Popescu că au înalta misiune să păzească nişte personalități importante, tocmai scria biletul acesta către fina acuzatului Maniu, două rânduri : să aibă grije de aceste personalități, care au o misiune importantă.

ACUZATUL CARANDINO : Despre această misiune importantă a dlui Hațieganu nu mai ştie nimeni în toată țara ? Pentrucă nici dl. Maniu nu a vorbit de o misiune importantă, nici dl. Mihalache. Despre ce misiune importantă are informații dl. Hațieganu ?

PRESEDINTELE : A explicat că a socotit-o ca o coincidență.

ACUZATUL PENESCU : Dacă în ceea ce mă priveşte, martorul îşi menține declarația dela primele cercetări.

MARTORUL HATIEGANU : Ce anume ? Imi aduc aminte că am spus că dl. ~~Penes~~ Penescu, când l-am condus pe dl. Boilă spre casă, spunea că nu era sigur dacă pleacă sau nu.

432

ACUZATUL PENESCU : Dacă este exact că dl. Haţieganu şi Boilă au venit pe la 12 noaptea la mine acasă să mă invite încă odată din partea dlui Maniu să plec şi ce am răspuns.

Martorul declară că acuzatul Maniu s'a interesat de o posibilitate de locomoţie cu străinătatea pentru ca săşi trimită anumiţi prieteni politici în străinătate. Nu cumva dl. Maniu i-a spus şi scopul pentru care vrea să trimeată pe aceşti amici politici ?

MARTORUL HATIEGANU : Categoric n'am vorbit cu dl. Maniu niciun cuvânt. Nu l-am văzut de aproape un an.

AVOCATUL URSU : In ziua de 13 Iulie când a fost la sanatoriul Jovin, s'a întâmplat ca în prezenţa dlui martor să fie de faţp şi acuzatul Ilie Lazăr ?

MARTORUL HATIEGANU : Nu era.

ACUZATUL MANIU : Rog să întrebaţi cu cine a vorbit mai întâi în această chestiune, cu aviatorii, cu Popescu sau cu Gafencu ?

PRESEDINTELE : Nu i-a cunoscut pe aviatori. Numai pe Gafencu. A spus-o de câteva ori .

Rog semnaţi declaraţia .

- Este introdus martorul Popescu Gheorghe, de 36 ani, subinginer constructor, domiciliat în strada Vasile Gherghel 21, reţinut pentru cercetări.

PRESEDINTELE : In ce âmprejurări aţi convins pe aviatori de a părăsi ţara cu cu mai multe persoane, pe calea aerului ?

MART.POPESCU: Am cunoscut pe Preda şi pe Lustig care s'au oferit că cu avioane cu care să ne ducă în Turcia. Intenţionam să plecăm în America, în Argentina sau Brazilia, eu cu dl. dr. Gafencu. Am vorbit aceasta cu Preda. Câteva săptămâni apoi aviatorul Preda nu a mai dat semne de viaţă. S'a ivit totuşi şi a spus că mai are un coleg şi au două avioane cu care ar putea să meargă. Ca să nu plec singur cu dl. Gafencu, am hotărît să găsim un grup politic, ca să nu fim arestaţi acolo unde aterizau avioanele. Dr. Gafencu a luat contact cu grupul politic naţional-ţărănesc. In ultima oară, la plecare, am trecut şi eu pe la acest grup politic, naţional-ţărănesc, la plecarea spre Tămădău, spre aeroport, spre islazul de pe care urma să vie să ne ia avioanele.

PRESEDINTELE : Aţi fost vre odată la acuzatul Maniu împreună cu Gafencu?

MARTORUL POPESCU : Eu personal am fost la plecare cu o oră înainte de plecare cu dr. Gafencu.

PRESEDINTELE : Ce convorbiri aţi avut acolo ?

433

MARTORUL POPESCU : Mi s'a spus atunci, când am fost prezentat eu :
- Da, mi.a spus Gafencu situaţia, vă cunosc.

PRESEDINTELE : A avut loc vreo convorbure între acuzatul Maniu şi cei care plecau, Mihalache, Carandino, Ilie Lazăr ?

MARTORUL POPESCU : In faţa mea nu. Am stat numai 7-8 minute.

PRESEDINTELE : S'au făcut ceva recomandări ?

MARTORUL POPESCU : Mie personal nu.

PRESEDINTELE : Dar celorlalţi ?

MARTORUL POPESCU : Faţă de mine nu s'a făcut nicio recomandare.

ACUZATUL MANIU : Cine a început conversaţia aceasta cu dr. Vlad Haţieganu ? Vlad Haţieganu sau d-lui ?

PRESEDINTELE : Dna Seridon a început conversaţia, fiindcă întâlnindu-se cu Haţieganu, acesta i-a spus că a aflat că este un avion care pleacă în străinătate, i-a spus lui Avramescu Avramescu lui Haţieganu, Haţieganu lui Romulus Boilă şi Boilă mai departe.

ACUZATUL MANIU : L-a cercetat prima dată Haţieganu pe dl. inginer sau dl. inginer pe Haţieganu ?

MARTORUL POPESCU : Eu n'am avut o întâlnire cu dl. Haţieganu. La dl. Maniu acasă l-am văzut. Numai dr. Gafencu a avut o întâlnire cu Haţieganu.

ACUZATUL MANIU: Ne-am văzut noi atunci seara la sanatoriul Jovin ?

MARTORUL POPESCU : Acolo am venit, în Dacia 19, nu ştiu dacă este sanatoriul acolo.

ACUZATUL MANIU : Ce le-am spus d-lor atunci ?

MARTORUL POPESCU : Mie personal nu mi-aţi spus nimic.

ACUZATUL MANIU : Dar întregului grup ?

MARTORUL POPESCU : Eu n'am auzit nimic, faţă de mine n'aţi vorbit nimic cu grupul.

ACUZATUL MANIU : Este adevărat că le-am spus la toţi de faţă să bage bine de seamă dacă ofiţerii aceia sunt oameni de încredere, cunoscuţi ai lor, pentrucă le încredinţez lor cele mai importante persoane din partidul nostru.

MARTORUL POPESCU :Da, dar nu s'a adresat mie. Eu nici nu eram atent la această întrebare. Eu eram cu pălăria în mână, pe punctul să plec spre uşă.

ACUZATUL MANIU : Dacă d-lui cunoştea pe aceşti doi aviatori mai înainte sau nu.

MARTORUL POPESCU : Ii cunoşteam mai dinainte cu 3-4 săptămâni .

ACUZATUL MANIU : I-aţi cunoscut ca oameni experţi în materie de aviaţie şi ca oameni onorabili ?

PRESEDINTELE : Ce poţi să cunoşti pe cineva în 3 săptămâni ?

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă dl. Popescu a făcut vreodată drumul acesta până la Constantinopol.

MARTORUL POPESCU : Nu.

ACUZATUL MIHALACHE : Remarc că pilotul a spus adineauri că se încrede în Popescu, fiindcă nici el nu făcuse drumul.
A doua întrebare : Dacă martorul, care a început a spune adineauri când l-aţi întrebat de domiciliu, că este pus sub cercetare, să spună : Este pus sub ce fel de cercetare ? Eu am aflat că şi sub altfel de cercetări decât cele în legătură cu plecarea.

MARTORUL POPESCU : Nu ştiu nimic, nu ştiu că am altă vină. Nu mi s'a pus alte întrebări decât relativ la această plecare dela Tămădău. Alt proces n'am.

ACUZATUL MANIU : Rog să întrebaţi cum îşi explică d-lui că Siguranţa cu întreaga garnitură ......

PRESEDINTELE : Se suspendă şedinţa.-

---

Sedinţa este suspendată

La redeschiderea şedinţei .

PRESEDINTELE : Să intre martorul Popescu Mehedinţi.

Popescu Mehedinţi Ion, 38 ani, funcţionar, domiciliat în Bucureşti, str. Filaret 33, rudă cu acuzatul Mihalache .

PRESEDINTELE : Depune jurământul pentru ceilalţi . (?)
Care a fost atitudinea P.N.T. pe plan intern şi extern, după 23 August 1944 ? Concludent, nu vorbă multp.

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : După 23 August P.N.T. a fost de părere să se cinstituie un guvern militar care să asigure ordinea existentă în Stat. P.N.T. a voit colaborarea cu celelalte partide din Bloc.

PRESEDINTELE : Eu vorbesc de atitudinea partidului Naţional Tărănesc pur şi simplu. Poate înţelegeţi ........

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Da......

PRESEDINTELE : Care a fost orientarea ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Atitudinea era aceasta : colaborarea cu partidele democrate din B.P.D. , pentru sprijinirea guvernului de militari. Si mai târziu, P.N.T. voia să preia puterea singur, după terminarea războiului. După aceasta P.N.T. n'a mai vrut să intre în F.N.D.

PRESEDINTELE : Nu a mai vrut să colaboreze .

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Nu.

PRESEDINTELE : P.N.T. se bizuia în poziţia adoptată pe plan intern, pe sprijinul vreunei puteri străine ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Da. Pe sprijinul englezilor şi americanilor

PRESEDINTELE : Care era punctul de vedere al P.N.T. cu privire la reforma agrară ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : P.N.T. era de părere că împroprietărirea să se realizeze, dar să se amâne până după terminarea războiului, după demobilizare.

PRESEDINTELE : Numai acesta ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Acesta, da ....

PRESEDINTELE : Numai acesta era punctul de vedere privitor la reforma agrară ? O simplă amânare ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Da .

PRESEDINTELE : Dar voia să facă reforma agrară ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : In programul partidului era înscrisă reforma agrară, dar ea nu trebuia executată, ci amânată până după terminarea războiului.

PRESEDINTELE : In 1945 a porrit P.N.T. o acţiune directă pentru răsturnarea regimului ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Da, a pornit.

PRESEDINTELE : In acest scop a mobilizat Partidul oameni nemulţumiţi de reforma agrară .......(nu se aude bine).

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Intr'adevăr P.N.T. a întreprins o acţiune de opoziţie activă împotriva Guvernului. Pentru aceasta, fatal a atras pe cei ameninţaţi de reformele Guvernului Grozea, fatal i-a atras în rândurile P.N.T.De asemenea, în rândurile Partidului au venit şi mare parte din foşti legionari şi datorită scrisorii, pe care dl. Iuliu Maniu o schimbase cu foştii conducători ai mişcării legionare şi datorită atitudinii Partidului nostru faţă de Guvernul Groza.

PRESEDINTELE : Care era atitudinea acuzatului Maniu cu privire la judecarea criminalilor de războiu şi a celor vinovaţi de dezastrul Ţării ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Judecarea criminalilor de războiu trebuia făcută de asemenea după terminarea războiului, trebuia amânată până după terminarea războiului.

PRESEDINTELE : Când apare organizaţia muncitorească, cine o îndrumea şi în ce scop ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINŢI : Organizaţia muncitorească era prevăzută şi în statutul Partidului din 1936. Ea a fost însă orga

zată, dându-ise o atenţie specială, după 23 August 1944, şi mai ales după 6 Martie 1945. Organizaţia muncitorească era formată cu scopul de a atrage în rândurile partidului pătura muncitorească din fabrici, din întreprinderi, din aceasta punându-se o piedică oarecare ....... punându-se o piedică în organizarea şi desvoltarea partidelor muncitoreşti - partidul Comunist şi partidul social-democrat - şi mai ales pentru a se zădărnici organizarea Frontului Unic Muncitoresc. Acesta era scopul.

Este adevărat că în rândurile P.N.T. veneau muncitori, veneau în special elemente care erau scoase din fabrici, din întreprinderi.

Conducerea organizaţiei muncitoreşti o avusese dl. Ilie Lazăr. După aceea a avut-o dl. avocat Georoceanu, iar mai târziu era asigurată de un comitet care ţinea contact direct cu conducerea partidului. Conducerea efectivă a mişcării muncitoreşti din P.N.T. o avea un domn Labru, Bercaru şi alţii pe care nu mi-i amintesc.

PRESEDINTELE : In ce scop era întrebuinţat tineretul studenţesc ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI: era întrebuinţat în partid pentru dinamizarea activităţii partidului şi pentru canalizarea studenţilor spre ideologie şi spre masa P.N.T.

PRESEDINTELE : Se ducea o propagandă intensă în partid pentru captarea elementelor din armată, deblocate ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Da, luase fiinţă o secţie profesională militară, în care intrau militari pensionari, militari din cadrul disponibil al armatei şi atât.

PRESEDINTELE : Care era rostul organizaţiei militare şi cine îndruma această organizaţie militară ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Elementele militare veneau cu un dinamism specific militarilor şi contribuiau la dinamizarea partidului. Conducerea secţiei profesionale militare din Capitală era asigurată de militari. Ea era îndrumată însă, după câte ştiu, de dl. Mihalache, care era preşedintele organizaţiei Capitalei a partidului.

PRESEDINTELE : Care era rostul organizaţiei ?

MARTORUL POPESCU - MEHEDINTI : Acesta era rostul. De a capta cât mai mulţi membri pentru partid.

PRESEDINTELE : Numai acesta ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Acesta îl ştiu .

PRESEDINTELE : Acesta era cel pe faţă, dar cel ascuns ?

MARTORUL POPESCU - MEHEDINTI : Nu ştiu ce lucra secţia militară.

PRESEDINTELE : Prin ce mijloace se făcea propaganda P.N.T. ? antisovietică, antisemită şi chiar antidemocrată ?

MARTORUL POPESCU - MEHEDINTI : Propaganda aceasta, sau acest aspect de propagandă, se făcea prin acte pozitive, dar mai ales printr'o atitudine negativă faţă de anumite probleme la ordinea zilei. Cu acte pozitive în care se remarcă acest aspect, erau bunăoară manifestaţiile studenţeşti sau manifestaţiile care au avut loc la 8 Noembrie, la 10 Mai în Bucureşti. Gazetele au afirmat că la aceste adunări s'au strigat lozinci legionare, lozinci antisovietice, antidemocratice. Normal era, în partid să se ia o atitudine, să se facă o cercetare, să se identifice cei care au strigat, să desmintă sau să dezavueze asemenea manifestaţii. Nici conducerea partidului, nici gazeta oficioasă nu a combătut, nu a luat atitudine faţă de aceste acuzaţii aduse tineretului nostru universitar, care manifestase la 8 Noembrie şi 10 Mai.

Acte pozitive: scrisoarea dlui Iuliu Maniu prin care deschidea porţile partidului foştilor legionari.

In ziarul "Dreptatea" nu a apărut articole, nu ştiu să fi apărut articole cu caracter antisemit sau antidemocrat. Dar ştiu că "Dreptatea" bunăoară, nu se ocupa de revendicările cetăţenilor români de rit semit, după 23 August, după căderea regimului Antonescu, nu se ocupa de regimul emigrărilor, de Palestina, care era o preocupare a acestor cetăţeni.

PRESEDINTELE : Cine îndruma linia de conduită a "Dreptăţii" ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : era îndrumată, după câte ştiu, chiar de dl. Iuliu Maniu.

PRESEDINTELE : Cine îndruma linia de conduită a "Dreptăţii" ?

MARTORUL POPESCU - MEHEDINTI : era îndrumată, după câte ştiu, chiar de dl. Iuliu Maniu.

PRESEDINTELE : Dl. Procuror are vreo întrebare ? acuzaţii ?

ACUZATUL CARANDINO : Vreau să întreb pe martor dacă crede că atitudinea negativă care zice că a avut-o ziarul "Dreptatea" în chestiunea semită, nu se explică prin faptul că era un ziar de partid care nu trebuia să facă rasism, fie el semit sau antisemit ? Si atunci se explică faptul că nu se ocupa în mod special de aceste chestiuni "Curierul Israelit" se ocupa de chestiunea semită, "Dreptatea" de toate chestiunile la un loc.

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : In general, gazetele se ocupă cu problemele la ordinea zilei. Una din aceste probleme la ordinea zilei, era şi această problemă. Este adevărat că organele de Partid se ocupă mai puţin cu problemele speciale, dar oricum ......

PRESEDINTELE : Ocupându-se cu problemele unei anumite părţi dintre cetăţenii ţării, înseamnă că face rasism, cum spune acuzatul Carandino.

ACUZATUL CARANDINO : Nu, dacă e exclusivitate, specializare.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Vă rog să-l întrebaţi, dacă ştie că eu la 22 Februarie 1945 am căzut într'o boală gravă şi deci, de atunci începând, nu m'am mai ocupat în mod efectiv de conducerea secţiei muncitoreşti.

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Nu pot preciza data, dar într'adevăr dl. Ilie Lazăr cam de atunci, dam din iarna aceea 1945 nu s'a mai ocupat de mişcarea muncitorească.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Nu "din iarna aceea" ......, din Februarie 1945 am pus întrebarea.

ACUZATUL MANIU : Martorul, care un lung timp ........

PRESEDINTELE : Nu aşa, puneţi întrebări.

ACUZATUL MANIU : Este adevărat că a primit gazeta şi întreg partidul, din partea dlui Mihalache şi din partea mea instrucţiuni şi îndrumări severe să nu se facă organizaţii clandestine, subterane şi secrete şi niciun fel de manifestări care ar putea atinge susceptibilitatea şi a Sovieticilor şi a Evreilor ?

PRESEDINTELE : Cunoaşte-i ceva în această chestiune ?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Am auzit pe dl. Iuliu Maniu afirmând, ca să nu se facă organizaţii de latura aceasta. Am auzit aceasta.

ACUZATUL MANIU : Si despre ordinul pe care l-am dat de a nu se atinge prin nimic susceptibilitatea Sovieticilor sau a Evreilor?

MARTORUL POPESCU MEHEDINTI : Am auzit aceasta la un discurs.

ACUZATUL MANIU : Işi aduce aminte că am dat instrucţiuni şi ordine severe chiar redacţiei "Dteptăţii" în această privinţă ?

MARTORUL POPESCU-MEHEDINTI : In această privinţă nu ştiu, pentrucă nu mă ocupam de partea redacţională, eram cu administraţia.

ACUZATUL MANIU : Dacă nu ştie, nu ştie .......

(martorul semnează depoziţia ).

- Este in rodus martorul Nestor Badea , de ani 49, funcţionar particular,domiciliat în Bucureşti, str. Berna nr. 3, rudă cu dna Mihalache, depune jurământul pe Sfânta Cruce.

PRESEDINTELE : Să ne răspundeţi la întrebările formulate de noi. La ce dată aţi luaz conducerea ziarului "Dreptatea" şi ce fel de orientare şi conduită politică aţi căutat să daţi acestui ziar ?

MARTORUL BADEA : Ultima dată am luat conducerea ziarului în 1946, după formarea guvernului cu participarea reprezentantului P.N.T. Am înţeles, potrivit concepţiei mele, să imprim gazetei o atitudine de răspândirea programului şi un ton mai calm, întrucât părerea mea era că trebuia să aibe gazeta o atitudine care să realizeze ţinta politică: o colaborare cu celelalte forţe politice şi o înţelegere mai nimerită cu Uniunea Sovietelor. Aceasta era atitudinea pe care înţelegeam s'o dau gazetei, eliminând cât mai mult atacurile de persoane, totdeauna menite să ridice susceptibilităţi şi înveninări de raporturi.

PRESEDINTELE : Şi i-aţi dat această orientare sau nu aţi reuşit ?

MARTORUL BADEA : Cât am fost acolo, am făcut ce mi-a fost în putinţă, însă gazeta nu a mers pe această linie, chiar când am fost eu directorul gazetei.

PRESEDINTELE : Ce atitudini opuse punctelor Dvs. de vedere a avut ziarul ?

MARTORUL BADEA : Peste capul meu s'a dat gazetei indicaţiuni să duc anumite campanii.

PRESEDINTELE : Cine dădea aceste îndrumări ?

MARTORUL BADEA : Atunci am întrebat pe Carandino, care mi-a comunicat că dl. preşedinte Maniu.

PRESEDINTELE : Ce rol avea Carandino ?

MARTORUL BADEA :Dl. Carantino era primul redactor.

In faţa acestei situaţiuni am luat un prim contact cu dl. Mihalache şi i-am comunicat că nu pot să rămân mai departe la gazetă, întrucât nu înţeleg să-mi iau o răspundere numai de formă şi să fie în realitate o atitudine contrarie.

Fără să discut cu dl. Mihalache în amănunt, pentruc nu avea răgaz atunci, mi-a spus : hai să mergem la dl. Maniu. Am plecat împreună la dl. Maniu. Mi se pare

că era acolo şi dl. Haţieganu şi Penescu, unde am expus că în "Dreptatea" s'au dus anumite campanii peste capul meu şi cu un ton care mie nu-mi convenea, nici prin temperament, nici prin gândirea mea politică. Dl. Maniu a recunoscut că indicaţiunile au fost date de dânsul în ce priveşte deslănţuirea acelor campanii. In faţa acestei situaţiuni, eu am tras consecinţa.

PRESEDINTELE : Puteţi să ne daţi vreo relaţiune asupra biroului de presă şi informaţiuni condusă de Carandino ?

MARTORUL BADEA : Nu ştiu nimic.

AVOCAT DIMITRIU : O întrebare : Dacă martorul a fost ales deputat la 19 Noembrie ?

MARTORUL BADEA : Nu.

AVOCAT DIMITRIU : Dacă în forurile partidului atât dl. martor - şi această întrebare interesează pe dl. Penescu - cât şi dl. Penescu au susţinut teza destinderii şi participării la lucrările Parlamentului ?

ACUZATUL PENESCU : Domnule Preşedinte, dl. Dimitriu este avocatul meu. Dl. Badea este membru al delegaţiei permanente, ori chestiunea aceasta am susţinut-o în biroul partidului, la care nu a participat dl. Badea, aşa că nu avea de unde să cunoască această atitudine.

AVOCAT DIMITRIU : Renunţ la întrebare.

ACUZATUL MANIU : Stie dl. martor că atât dl. Mihalache, cât şi eu am fost totdeauna contra acţiunilor subversive şi am fost totdeauna contra organizaţiunilor secrete ?

MARTORUL BADEA : Trebue să declar ceea ce ştiu. Contact intim am avut cu dl. Mihalache. Niciunul din gesturile dsale nu m'a putut să facă să văd că ar vrea să facă acţiune subversivă, secretă. Despre dl. Maniu, nu ştiu nici despre dânsul că ar fi vrut să facă lucrurile acestea, dar nu am avut contact aşa de intim ca să pot spune cu aceeaşi siguranţă cu care spun despre dl. Mihalache, cu care am stat mai mult în contact.

AVOCAT URSU : Dl. martor, după câte ştiu, este bine informat asupra activităţii presei şi al propagandei al partidului. Il rog să binevoiască a ne lămuri dacă acuzatul dr. Ilie Lazăr a avut vreodată vreo însărcinare în acest compartiment, fie în presă, fie în propagandă şi dacă a desfăşurat o asemenea activitate,

MARTORUL BADEA : Nu ştiu nimic despre dl. Ilie Lazăr, cum nu ştiu nimic aşa cum am declarat înainte despre biroul de

presă care a funcţionat.

ACUZATUL CARANDINO : Dl. martor a afirmat că din deosebire de temperament şi aplicaţiune în chestiune de presă în anumite domenii la un moment dat a renunţat la direcţiunea ziarului pentru a mi-o abandona ulterior mie. Faptele sunt exacte ca fapte. Problema însă care se pune este următoarea : dl. martor crede că tendinţa pe care am imprimat-o eu sau stilul pe care l-am dat eu gazetei, este un stil sau a fost un stil de natură să se deosebească fundamental de stilul tradiţional al opoziţiei din România şi că această gazetă ar fi avut un rol nociv în viaţa de stat sau publică, un rol care să depăşească rolul pe care l-a avut în timpul său"Dreptatea" când a fost condusă de Ralea, Demostene Botez, sau"Timpul" când a fost condus de Eminescu, păstrând fireşte proporţia.

MARTORUL BADEA : Sunt obligat să repet : am spus dela început că nu era un stil potrivit concepţiei mele, de aceea am şi plecat. Il socoteam dăunător atitudinei generale pe care o susţineam şi credeam că este şi pe linia oficială a partidului. Acelaş stil de politică în lupta normală a partidelor obişnuită înainte, poate că nu surprindea, dar în momentul când se urmărea destinderea, surprinderea şi în orice caz nu era pe linia pe care o doream şi n'am putut fi de acord.

ACUZATUL MIHALACHE : Intrucât martorul de doi ani a fost gazda mea şi am avut birou comun, vă rog să-l întrebaţi dacă îşi aminteşte, că acum vreo doi ani am fost vizitat cu un aer misterios de câţiva cari s'au dat drept funcţionari epuraţi, cu propunerea despre care onoratul birou ştie ?

MARTORUL BADEA : Nu-mi amintesc.

ACUZATUL MIHALACHE : Era în legătură cu dna Ulea farmacistă ?

MARTORUL BADEA : Ştiu că s'a făcut o interventiune pentru dna Ulea, dar nu-mi amintesc de împrejurare.

ACUZATUL MIHALACHE : Eram la masă când am fost chemat, pentrucă au venit 3 sau 4 persoane, cari mi-au propus gărzi personale şi dacă îşi aminteşte martorul că i-am comunicat impresia mea despre ei.

MARTORUL BADEA : Imi amintesc ceva fără să pot preciza, că odată dl. Mihalache a plecat dela masă pentrucă venise

cineva şi a spus la înapoiere că nu ştie ce vor cu dânsul oamenii aceştia. Nu-mi amintesc precis să fi comunicat amănunte.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă de atunci încoace au mai venit acele persoane ?

MARTORUL BADEA : Nu pot să spun din moment ce nu i-am văzut nici prima dată.

ACUZATUL MIHALACHE : Cum sunt acuzat ca autor al serviciului de spionaj din partid, având în vedere că doi ani am avut biroul comun şi dl. martor fiind membru în delegaţia permanentă, rog să spună că dacă a avut vreodată cea mai mică bănuială asupra acestui lucru şi dacă mă crede capabil. ?

MARTORUL BADEA : Categoric nu.

ACUZATUL MIHALACHE : In calitatea de membru în delegaţia permanentă, dacă îşi aminteşte - şi această întrebare vă rog s'o puneţi şi celorlalţi membri ai delegaţiei permanente de pe banca acuzării, că într'o şedinţă a delegaţiei permanente, penultima poate şi într'o altă şedinţă anul trecut mi se pare la locuinţa dlui Leocuţia, am definit linia politică externă a partidului, ca fiind pe linia acordurilor semnate între aliaţi ?

MARTORUL BADEA : In delegaţia permanentă, dl. Mihalache, cât îmi pot aduce aminte, a stat pe formula că noi, stat mic, nu putem să fim cu unul sau cu altul împotriva altora, noi trebue să fim cu toţii şi singurul nostru suport este înţelegerea tuturor celor cari au fost la Moscova. Cum au decurs discuţiile în amănunt, nu-mi amintesc.

ACUZATUL MIHALACHE : Ca concluzie a fost că trebue să ţinem contact cu aliaţii în scris în mod regulat şi verbal prin contacte personale cât este posibil.

MARTORUL BADEA : Este exact aceasta.

PRESEDINTELE : Suspend şedinţa pentru 5 minute.

Sedinţa se redeschide la ora 22.

- Este introdus martorul Zaharia Boilă .

PRESEDINTELE : Aţi făcut parte din delegaţia permanentă a partidului Naţional-Ţărănesc ?

MARTORUL BOILA : Da, în calitatea mea de director al ziarului "Patria" conform statutelor, eram membru de drept în delegaţia permanentă. Aceasta a fost numai din Noembrie 1946.

PRESEDINTELE : Care era atitudinea conducerii partidului Naţional-Ţărănesc şi în special al acuzaţilor Iuliu Maniu şi

Ion Mihalache, faţă de unele solicitări ale unor membri de partid, de a se duce o politică de apropiere şi strânsă colaborare cu Uniunea Sovietică ?

MARTORUL BOILA : Trebue să facem o defalcare pentru ca să înţelegeţi deosebirea. Inainte de 23 August, partidul a fost situat alături de Aliaţi, împotriva Germaniei; după 23 August, natural, a fost o surprindere pentru multă lume că această linie care a existat înainte de 23 August, a fost oarecum întreruptă, în sensul că partidul nu mai avea o atitudine clară în această chestiune, şi cum în politică, contează totdeauna impresia pe care o faci asupra lumii, impresia lumii era că partidul este oarecum situat împotriva Uniunii Sovietice. Din această cauză, multă lume - atât din delegaţia permanentă, cât şi din afară - a discutat mereu problema. Răspunsul d-lui Maniu era mereu acelaş :

- Eu nu sunt împotriva înţelegerii, dar eu personal nu mă bucur de încrederea Uniunii Sovietice şi prin urmare, dacă voi socotiţi că partidul trebue să meargă pe această linie, atunci trebue să căutaţi o altă persoană, pentrucă eu nu vă pot fi de folos, nebucurându-mă de încrederea Uniunii Sovietice.

Eu, pe vremea aceea, eram exclus din partid, dar aveam legături şi am cerut să se pună odată problema aceasta, fiindcă aud multă lume, care ar dori să se facă această colaborare şi să nu se întâmple ca mai târziu să fim vinovaţi că n'am făcut colaborarea.

Intr'adevăr, probabil în urma altor împrejurări - criza hârtiei - în Ianuarie 1945, dl. Maniu a luat un mic concediu şi s'a dus la Sibiu şi a lăsat aci un triumvirat la conducere : Popovici, Mihalache şi mi se pare Penescu.

ACUZATUL PENESCU : Nu. Al treilea era Lupu.

MARTORUL BOILA : Am înţeles că era în legătură cu criza de hârtie. Pe urmă s'a pus chestiunea cu mai multă preciziune în Delegaţia Permanentă. Eu nu eram membru atunci, însă am auzit că d-rul Lupu a pus chestiunea foarte net şi a cerut o schimbare a şefiei, pentrucă, precum spuneam, dl. Maniu a spus totdeauna că el nefiind persoana posibilă în această chestiune, să vină un altul.

Este adevărat că d-sa îl recomanda mereu pe dl. Mihalache, însă auzeam tot aşa, că între fruntaşii

Delegaţiei Permanente se discuta chestiunea că nici dl. Mihalache n'ar fi persoana posibilă. Mai net şi mai serios s'a pus problema la congresul dela sfârşitul lui Iunie 1946, când dl. Maniu din nou a demisionat şi a vrut ca partidul să-şi aleagă alt şef, spre a luà altă orientare.

Mai pe urmă s'a întâmplat în Delegaţia Permanentă din 1947, dela 5 Iunie, la care am asistat şi eu, că mai mulţi membri, dintre care şi profesorul Nestor Badea, prof. Zane şi un domn deputat dela Craiova au pus net chestiunea, întrebând dece partidul urmează această tactică şi dece nu caută înţelegere cu Uniunea Sovietică. Au fost discuţiuni pro şi contra şi nu s'a decis nimic nici cu această ocazie.

Eu am plecat din Bucureşti, fiind bolnav, m'am internat în spital la Sibiu şi am auzit atunci că, dacă nu s'ar fi întâmplat chestiunea ~~del~~ cu Tămădău, la 19 Iulie urmà să se ţină o nouă şedinţă a Delegaţiei Permanente, când se spunea că majoritatea Delegaţiei Permanente ar fi fost pentru opinia ca să se schimbe această tactică.

PRESEDINTELE : Erau persoane care dirijau spre o linie de neîmpăcare şi neînţelegere faţă de Rusia Sovietică ?

MARTORUL BOILA : Antisovietismul partidului nu exista ca o chestiune pozitivă. Era mai mult o chestiune negativă şi anume: lumea avea impresia că partidul este situat de partea cealaltă. Nu erau acte pozitive împotriva Rusiei Sovietice sau împotriva unei înţelegeri. Era mai mult un fel de întrelăsare.

Erau şi alte acte. Când în Ianuarie 1945, dl. Presedinte Maniu a pronunţat un discurs în care a spus că "nu suntem împotriva Uniunii Sovietice, dar suntem hotărît în contra comunismului", presa comunistă imediat a început atacuri împotriva partidului Naţional-Ţărănesc. S'a remarcat atuncea că declaraţia aceasta este o declaraţie care strică. De sigur că ea a produs o impresie foarte penibilă în tabăra comunistă şi de aci au venit neînţelegerile. In cele din urmă s'au produs o serie întreagă de atacuri, care au culminat apoi în schimbarea de Guvern dela 6 Martie .

PRESEDINTELE : Ce atitudine a avut acuzatul Mihalache în războiul contra Uniunii Sovietice ?

MARTORUL BOILA : Stiu ce se scria în ziare, că atunci când a început războiul, s'a anunţat voluntar.

PRESEDINTELE : Numai din ziare ştiţi ?

MARTORUL BOILA : Nu aveam altfel cum să ştiu, fiindcă pe vremea aceea eu nu eram membru de partid, partidul îşi suspendase activitatea, sau mai bine zis activitatea a fost suspendată şi toate puterile statutare au trecut asupra preşedintelui, nu se ţineau şedinţe şi nu puteam afla decât din ziare. Cu acea ocazie am aflat că dl. Mihalache urmă să fie întrebuinţat în cabinetul politic al Mareşalului Antonescu, iar el a dat o declaraţie în care spunea că nu voia să fie în cabinetul politic, ci că vrea să fie trimis pe front sau mobilizat. In acelaş timp, mi se pare că a stat două-trei săptămâni în Basarabia şi a dus cu sine un memoriu în care arăta atitudinea partidului faţă de Uniunea Sovietică.

PRESEDINTELE : Aveţi cunoştinţă de un schimb de scrisori între acuzatul Maniu şi cunoscutul legionar Comaniciu ? Care a fost efectul ?

MARTORUL BOILA: Trebue să mărturisesc că, efectul momental a fost penibil în partid. O serie întreagă de fruntaşi, printre care Socor, Augustin Popa, Carandino, se prindeau de cap, spunând că această scrisoare va fi folosită împotriva noastră. Ii făceau reproşuri dlui Maniu. Eu nu eram aci, însă după câteva zile l-am întrebat ce rost a avut această scrisoare şi mi-a spus că ar fi fost o înţelegere între partide. Văd însă că dimpotrivă, n'a fost o înţelegere şi că presa comunistă a început să ne atace în fiecare zi, în urma acestui schimb de scrisori.

PRESEDINTELE : Vi se părea că acuzatul Mihalache întreţinea un curent antisemit în partid ?

MARTORUL BOILA : Si aci trebue să facem o defalcare : înainte de 23 August , partidul a fost mereu atacat "că e vândut jidovilor" , adică pentru faptul că este pe cealaltă parte a baricadei. Dar după 23 August, într'adevăr eram câţiva - şi mai ales noi ardelenii care eram crescuţi la şcoala libertăţii şi democraţiei - care eram contra oricărei ure de rasă. Ne-am pomenit însă că există un curent antisemit. Dacă s'a făcut o greşal s'a făcut printr'o întrelăsare. Eu m'am întâlnit cu mai mulţi evrei prieteni, care mi-au spus :

- Recunoaştem că nu faceţi un antisemitism acti

adică nu faceți ca legionarii sau cuziștii, să spargeți capetele sau obloanele, însă vă întrelăsați, având priză asupra opiniei publice, faceți o propagandă contrară, căci iată ce se întâmplă: primim rapoarte din toate părțile, că lumea ar adera la acțiuni antisemite. Am spus că probabil aceia din partidul nostru, care au fost de dreapta, întrețin această atmosferă. Dar după câte știu eu, Maniu a fost acela care a intervenit pentru evrei pe vremea lui Antonescu.

PRESEDINTELE : Răspundeți la chestiunea acuzatului Mihalache.

MARTORUL BOILA : Dl. Mihalache a ținut o vorbire în cursul anului trecut, nu-mi aduc aminte data. Această vorbire am citit-o. Dacă o citești , nu este nicio tendință antisemită. Dar am auzit că în sală a fost interpretată ca o vorbire antisemită, s'a ridicat lumea în picioare și a strigat loz nci antisemite.- Nu înțeleg pentru ce.- Vorbirea nu era așa. Insă a avut o rea presă. Toată presa a interpretat-o ca un gest antisemit, a fost mai mult o încurajare decât o liniștire a spiritelor.- Am căutat să liniștim lumea, să spunem că n'a fost o vorbire antisemită, dar a fost greu. A fost o vorbure cam nenorocoasă. Si primul a fost supărat acuzatul Carandino, care trecea de cel mai mare filosemit. Mi s'a plâns că nu știe cum s'o dreagă, pentrucă în adevăr vorburea în sine nu se pretează, dar felul în care a fost primită de publicul din sală, însemna antisemitism.

PRESEDINTELE : Aveți vreo cunoștință de organizarea batalioanelor și gărzilor Iuliu Maniu ?

MARTORUL BOILA : Stiam de o gardă a lui Olteanu. Acest Olreanu face parte din partidul Liberal Georgist, era președintele organizației de Mureș. Era cam nebun, fiindcă și în timpul lui Antonescu a făcut un scandal mare, atacând pe consulul maghiar în plin restaurant. Ne-am pomenit că a făcut o gardă Iuliu Maniu. L-am întrebat pe dl. Maniu : Cu știrea dtale s'a făcut ? Mi-a spus, nu. Atunci cum își ia numele omul acesta, fiindcă face niște sălbăticii extraordinare pe acolo, și în plus nu este responsabil față de nimeni, nu este controlat, jefuește și omoară oamenii, Nu se poate să se întâmpl aceasta sub numele dtale.

Era în anticameră un locotenent. Mi-a spus : acesta este tocmai trimis de Olteanu, spune-i.

I-am spus locotenentului : uite ce se aude . Mi - a spus : nu e adevărat.

Ba este adevărat, i-am spus, am auzit-o nu dela unguri, ci dela români.

PRESEDINTELE : Era va să zică un locotenent trimis de Olteanu. Nu vă amintiţi cum se chema, nu era unul Steanţă sau Oprea?

MARTORUL BOILA : Nu l-am întrebat, dar la insistenţa prietenilor Leucuţia, Sălomon şi Ghilezan, dl. Maniu a dat imediat o scrisoare, în care a cerut sistarea acestor batalioan corpuri de voluntari, tocmai fiindcă era şi dsa îngrija că aceştia au luat-o razna şi cine ştie ce isprăvi vor mai face sub numele dsale.

Atunci a apărut scrisoarea în ziare, a fost dată şi Marelui Stat Major şi s'au oprit .

PRESEDINTELE : Ce cunoştinţă aveţi despre echipele de şoc înfiinţate în Iulie 1946 de Mihai Popovici în Ardeal ?

MARTORUL BOILA : Este o exagerare că le-a înfiinţat el. S'a trimis o circulară, în care se sfătuiau organizaţiile că în apărarea partizanilor noştri cu ocazia alegerilor, întrucât vor fi atacaţi, să constitue anumite echipe pentru asigurarea libertăţii alegerilor, care să apere cu mai multă vigoare libertatea alegerilor.

Eu, imediat ce-am auzit aceasta, am participat la o şedinţă a organizaţiei din Cluj, unde toată lumea era contra, erau scandalizaţi, găseau că este o provocare şi noi minoritatea, opoziţia, nu putem provoca, precum s'a şi întâmplat după circulara aceasta. Aceste echipe trebuiau să se formeze, dar nu s'au format pentrucă cele mai multe judeţe au fost contra. Dar s'au întânplat ciocniri, la Turda l-au bătut pe şeful organizaţiei noastre, în alt loc l-au bătut pe un comunist. A fost un caz penibil la Alba Iulia. In orice caz a fost o circulară nenorocoasă, mai ales că organizaţiile n'au ţinut seamă de sfat. Dar organizaţiile au fost impresionate de curculară şi s'au gândit serios să facă o apărare a urnelor, cum s'a întâmplat la Năsăud, unde s'a ajuns la încăierări.

PRESEDINTELE : Care era scopul înfiinţării organizaţiilor muncitoreşti din P.N.T., din ce elemente se compuneau şi care era îndrumarea care li se dădea ?

MARTORUL BOILA : La început s'a făcut o organizaţie muncitorească, unde era prietenul meu Ilie Lazăr. Insă n'a stat mult, cred nici 10 zile pentrucă a ajuns în conflict cu şeful organizaţiei Capitalei, s'au certat şi s'a retras din fruntea acestei organizaţii, la care a venit, mi se pare, Georoceanu. Insă toată lumea crede şi astăzi că Ilie Lazăr este acela care le-a organizat. El însă s'a îmbolnăvit grav de ulcer şi nici nu se mai ocupa. Nu auzeam acolo decât certuri. Intraseră mulţi intriganţi şi nu înţelegeam funcţionarea în felul acesta. Inainte de 23 August noi n'am avut secţiune muncitorească, deşi statutele prevăd că s'ar putea organiza această secţiune. După 23 August, comuniştii imediat au sesizat lucrurile, au început să ne atace, ba cu sindicatele paralele, ba cu secţiunile muncitoreşti, mai ales că aceste secţiuni, în loc să fie îndrumate cum trebue, au fost cuiburi de ceartă, de intrigi, chiar între fruntaşii noştri. Se văita Ilie Lazăr că este nevoit toată ziua să discute din cauza acestor secţiuni care n'au adus decât necazuri.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi ceva despre campania dusă în străinătate pentru o intervenţie străină la noi în legătură cu răsturnarea regimului ?

MARTORUL BOILA : Stiu de memoriul înaintat de Gafencu şi Tilea.

PRESEDINTELE : Altceva nu ştiţi ?

MARTORUL BOILA : De o intervenţie străină armată, nu O intervenţie diplomatică poate.

PROCURORUL : Pun martorului o întrebare în legătură cu calitatea sa de ziarist : Dacă presa naţional-ţărănistă putea luà o atitudine independentă la un moment dat, fiecare ziar în parte - sau această presă se încadra în aşa zisa doctrină a partidului şi trebuia să urmărească linia.

MARTORUL BOILA : După cât ştiu eu, presa era dirijată de către conducerea partidului. "Dreptatea" avea un comitet de presă compus din mine, Ghiţă Pop şi încă cineva, care dădea directive, natural dela conducerea partidului.

PROCURORUL : Prin presă nu înţeleg numai "Dreptatea" şi "România Nouă" şi "Patria".

MARTORUL BOILA : "România Nouă" n'a fost a partidului. In ceea ce mă priveşte pe mine, această întrebare îmi este puţin penibilă, eu eram un fel de outsider, făceam lucruri care nu intrau în directivele partidului. Am publicat

 

un articol în legătură cu alegerile din Turcia.

PROCURORUL : Intrebarea mea a fost: presa era oarecum încadrată în aşa zisa doctrină, ideologie a partidului, sau puteau luà anumite ziare atitudini independente în opoziţie cu ideologia partidului ?

MARTORUL BOILA : Aceasta vreau să spun, că eu însumi am publicat în "Dreptatea" un articol care nu intra în tactica partidului, în legătură cu alegerile din Turcia. M'am înţeles cu Carandino şi mi-a spus : eu ţi-l public, dar are să fie necaz. Am criticat felul cum s'au făcut alegerile în Turcia, nu se putea ca până în 23 August noi să combatem tot ce a fost fascist în Spania, Turcia şi după 23 August să nu scriem despre aceste lucruri.

De aceea am scris :noi care pretindem ca alegerile să fie libere, trebue să protestăm că în Turcia n'au fost alegeri libere.

A doua zi, Carandino a spus că regretă, dar trebue să-mi dea o rectificare în ziar şi să mă admonesteze. Legaţia Turcă ar fi arătat de asemenea supărarea ei.

Se putea întâmpla ca în ziar să apară şi articole care eşeau din directiva partidului.

PROCURORUL : Este vorba de articole sporadice, dar succesiunea de articole care indica o anumită linie ., fără îndoială că era la îndemâna direcţiei partidului.

MARTORUL BOILA : Fără discuţie, partidul dirija presa.

PROCURORUL: Atunci, consecvenţi faţă de cele stabilite, de sigur că toată atitudinea prolegionară, profascistă şi prohitleristă, care se desprinde din trecutul presei naţional-ţărăniste, de sigur că este linia partidului.

MARTORUL BOILA : Nu cunosc la care articole se referă dl. procuror.

PROCURORUL : Eu vă pui Dvs. întrebarea în calitate de ziarist : partidul a dirijat permanent presa în raport cu atitudinea pe care o luà faţă de diferitele probleme ?

MARTORUL BOILA : Da.

ACUZATUL ILIE LAZAR : Dacă martorul, care în ultimii 30 de ani in Ardeal a fost permanent director de ziar şi a inregistrat tot ce s'a petrecut în viaţa politică a Ardealului, care mă cunoaşte foarte bine, dacă a constatat d-lui în tot acest timp că am fost rasist reacţionar, şovin, acum mai nou antisovietic. Să răspundă.

MARTORUL BOILA : Ilie Lazăr a primit pe vremea legionarilor o scrisoare, în care a fost condamnat la moarte.
Cu această scrisoare a venit la mine să mă întrebe ce să facă. I-au condamnat pentru articolele apărute în ziarul "Viaţa Maramureşului".

ACUZATUL ILIE LAZAR : Cine m'a condamnat ?

MARTORUL BOILA : Legionarii .

ACUZATUL ILIE LAZAR : Codreanu personal .

MARTORUL BOILA : Nu ştiu. In sfârşit el a scris scrisoarea. L-a condamnat pentrucă în ziarul "Viaţa Maramureşului" a scris împotriva lui Codreanu, arătând că nu este român de origină, şi împotriva lui Moţa.
Incolo a fost prieten bun cu evreii. Evreii au fost foarte mulţumitori lui pe vremea lui Antonescu, când era şef în campania de lucru , în care i-a favorizat.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă este adevărat că dsa a scris un articol de de protest împotriva celor care mă atacau pe chestiunea aşa zisului voluntariat din Basarabia.

MARTORUL BOILA : Am scris.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă ştie că memoriul de protest al dlui Maniu împotriva persecuţiei evreilor sub regimul Antonescu, l-am susţinut eu la Preşedinţia Consiliului.

MARTORUL BOILA : Nu ştiu. Ştiu dimpotrivă că dl. Maniu s'a dus personal la Mareşalul Antonescu şi a stat 4 ore.

ACUZATUL MIHALACHE : Eu am întrebat de memoriu.

MARTORUL BOILA : Nu ştiu.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă ştie un alt om politic care să fi ţinut studenţilor o conferinţă mai curajoasă contra antisemitismului ?

MARTORUL BOILA : Nu ştiu. Intrebarea mă surprinde, fiindcă nu cunosc toate conferinţele ţinute. In orice caz, înainte de 23 August Dl. Mihalache a fost mereu persecutat ca om de stânga, vândut evreilor, bolşevic şi aşa mai departe. Aceasta o ştia toată lumea.

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă a observat că atacurile împotriva mea în urma acestei conferinţe au venit numai la o săptămână şi că în primele zile presa n'a protestat, dimpotrivă foarte mulţi au scris articole convenabile, elogioase chiar.

MARTORUL BOILA : Trebue să spun că, imediat, în ziua aceea, am primit cel puţin 7 telefoane , în care evreii protestau, îşi arătau indignarea.

457

ACUZATUL MIHALACHE : Unde se găsea martorul atunci ?
MARTORUL BOILA :     In Bucureşti.
PRESEDINTELE :       Vă rog semnaţi depoziţia ç

- Este introdus martorul Vâlceanu Ioan , 60 de ani, pensionar şi agricultor, domiciliat în Botoşani, str. Regina Maria Nr. 26.-

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi modul cum s'a făcut propaganda electorală în 1946 de către P.N.T. şi dacă în această propagandă s'au întrebuinţat şi elemente legionare ?

MARTORUL VÂLCEANU :Propaganda s'a făcut prin diferiţi şefi de sectoare şi în rândurile partidului intraseră şi foşti legionari şi foşti cuzişti. Astfel, Coşa şi Carandino, foşti funcţionari la Primărie, erau legionari; iar apoi învăţătorul Niţu, un fost cuzist.- Afară de aceştia erau încă numeroşi săteni din aceia cari fuseseră pe timpuri în organizaţia cuziată şi cari au intrat în rândurile partidului.

PRESEDINTELE : S'au petrecut cu această ocazie acte de huliganism şi antisemitism în regiunea aceea ?

MARTORUL VÂLCEANU : Eu ştiu de o singură altercaţie, care a avut loc în piaţa oraşului Botoşani într'o zi de târg, cu ocazia împărţirii unor manifeste şi ziare.

Cu acel prilej, câţiva dintre naţional-ţărănişti au fost opriţi să împartă ziare şi manifeste de către agenţii guvernamentali şi atunci s'a produs o încăierare între cele două tabere. Despre acest fapt au relatat şi ziarele locale şi a avut loc şi un proces în justiţie.

PRESEDINTELE : Eu întrebam de acte de antisemitism. Dacă s'au dedat la asemenea acte aceste elemente - foste legionare - de care vorbeşti dta.

MARTORUL VÂLCEANU : Acte propriu zis de huliganism (?) , însă propagandă antisemită, da.

PRESEDINTELE : Care era propaganda naţional-ţărănistă în ce priveşte acţiunea de ajutorare a României de către U.R.S.S. cu cereale ?

MARTORUL VÂLCEANU : După părerea mea , nu s'a apreciat unde a ajuns ajutorul care s'a dat, mai ales în Nordul Moldovei. Nu s'a apreciat unde au ajuns cantităţile cari s'au adus în această regiune. Se afirma că cea mai mare parte din aceste cereale sunt aduse din alte părţi ale ţării şi numai cu numele sunt aduse din Uniunea Sovietică; de ase-

:menea că mare parte din cereale sunt aduse de peste Ocean şi că vor mai sosi multe altele.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi o acţiune a grupului Gafencu Tilea în străinătate ?

MARTORUL VALCEANU : Numai din ziare.

PRESEDINTELE : N'aţi luat parte, nu ştiţi nimic ?

MARTORUL VALCEANU : Nimic.

- Este introdus martorul Pitpinic, 22 ani, contabil, domiciliat în Bârlad, str. Mihai Viteazu nr. 21.

PRESEDINTELE : Ce şti despre o circulară care s'a primit în timpul campaniei electorale, dela Bucureşti, din partea biroului partidului ?

MARTORUL PITPINIC : Organizaţia Judeţeană Tutova a trimis o circulară către organizaţiile săteşti pe baza unor directive primite în scris dela centru.

PRESEDINTELE : Ce conţinea această circulară ?

MARTORUL PITPINIC : Conţinea indicaţii către organizaţiile săteşti de a-şi organiza unele echipe, compuse din 30 de persoane, bărbaţi şi femei, pentru a luà parte la paza urnelor.

PRESEDINTELE : Cine forma aceste echipe ?

MARTORUL PITPINIC : Trebuia să le formeze organizaţiile săteşti.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi că în judeţul Tutova se formau organizaţii de ţărani care să manifesteze contra autorităţilor ?

MARTORUL PITPINIC : S'au format astfel de organizaţii, adică coloane de manifestanţi, care au venit în faţa Primăriei şi a Prefecturei, în scopul de a provoca desordine.-

PRESEDINTELE : Le-ai văzut şi dta ?

MARTORUL PITPINIC : Le-am văzut.

PRESEDINTELE : Ce intenţiuni aveau ? să ia cu asalt autorităţile ?

MARTORUL PITPINIC : Scopul lor erà, pe faţă prezentarea unor revendicări, însă camuflat se urmărea tulburări.

PRESEDINTELE : Dar la agitaţii antisemite s'au dedat aceste organizaţii ?

MARTORUL PITPINIC : Da.

PRESEDINTELE : Georgescu Bârlad a ţinut discursuri ? Cine era el ?

MARTORUL PITPINIC : Era vicepreşedintele organizaţiei.

PRESEDINTELE : Ce discuţiuni ai avut cu el în legătură cu ajutorul primit dela Soviete ?. Ce conferinţe cu caracter antisemit s'au ţinut acolo ?

MARTORUL PITPINIC : La unele din ele. Eram şeful tineretului.

PRESEDINTELE : Georgescu Bârlad s'a dedat la acţiuni de acestea antisovietice ?

MARTORUL PITPINIC : In instrucţiunile verbale pe care le dădea şefilor de organizaţii săteşti, dădea unele instrucţiuni cu caracter antisemit şi antisovietic, arătând că aceştia sunt singurii factori responsabili de situaţia ţării.

PRESEDINTELE : Dar nu a arătat Georgescu Bârlad în numele cui dădea aceste instrucţiuni sau circulări ? Sau vorbea în numele său personal ?



MARTORUL PITPINIC : Vorbea în baza instrucţiunilor primite dela conducerea centrală .

- Este introdus martorul Popescu N. Zorica, de ani 66, avocat, domiciliat în Bucureşti, str. dr.Staicovici nr. 11, nu este rudă cu acuzaţii, martor care depune jurământul pe Sfânta Cruce .

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi ce organizaţii politice paralele au apărut în cadrul P.N.T. după 1944 în afară de cele statutare ?

MARTORUL POPESCU : Le ştiu numai din ceea ce s'a scris în gazetă, anume organizaţia "Sumanelor Negre" care s'a şi judecat ţi în jurul căreia s'a făcut o campanie de presă destul de intensă. Altceva nu ştiu.

PRESEDINTELE : Aţi atras atenţia acuzatului Mihalache cu ocazia congresului organizaţiilor capitalei că erau două organizaţii paralele ?

MARTORUL POPESCU : Exact am spus dlui Mihalache că aceste două organizaţii nu se încadrează în statutele Partidului, potrivit cărora anumiţi membri pot fi constituiţi în organizaţie cu caracter profesional, dar nu politic şi i-am atras atenţia că sunt două organizaţii: organizaţia muncitorească şi secţia ardeleană care funcţionau paralel cu organizaţiile de sector cu cărţi de membru aparte şi am spus că nu este bine că aceste organizaţii să aibe caracter politic, ci numai strict profesional. Dsa a fost de acord, a susţinut însă, că pentru moment nu este bine, până când nu trec alegerile să le desfiinţăm. După aceea va vedea ce e de făcut.

PRESEDINTELE : Ştiţi de diversele manifeste ale tineretului P.N.T.?

MARTORUL POPESCU : Da. Erau trimise în judeţe prin curierii care veneau la centru.

PRESEDINTELE : Dece se întrebuinţau curieri speciali şi nu se trimitea prin poştă ?

MARTORUL POPESCU : Probabil aşa era luată dispoziţia de secretariatul organizaţiei tineretului care funcţiona direct sub conducerea secretariatului general al partidului.

454

PRESEDINTELE : Nu cunoaşteţi substratul acestei hotărîri ?

MARTORUL POPESCU : Nu m'am interesat, fiindcă organizaţia tineretului, cel puţin în Ilfov, nu a putut funcţiona, din cauza distanţelor prea mari între comune.

PRESEDINTELE : Ştiţi ceva în legătură cu organizarea aşa ziselor echipe de şoc ale dlui Mihai Popovici ?

MARTORUL POPESCU : Am auzit discutându-se că în casa dlui Mihai Popovici s'au organizat echipe de şoc cu ocazia alegerilor. Nu ştiu precis care este adevărul asupra acestei chestiuni, pentrucă nu mi s'au dat lămuriri nici afirmative, nici negative.

PRESEDINTELE : Aţi fost informat de acţiunea partidului în contra Uniunii Sovietelor ?

MARTORUL POPESCU : Da, chestiunea se discuta în persoana în legătură directă cu conducerea din cauza legăturilor cărora cu conducerea partidului, putea să creadă că intr'adevăr versiunea are un fond de adevăr.

PRESEDINTELE : Conducerea partidului conta pe un ajutor din afară ?

MARTORUL POPESCU : Nu ştiu ce este adevărul în această chestiune, pentrucă nu am întrebat niciodată pe conducătorii partidului asupra acestei chestiuni.

PRESEDINTELE : Va să zică nu ştiţi nimic precis.

MARTORUL POPESCU : Nu.

ACUZATUL MANIU : V'aş ruga să întrebaţi pe martor, dacă intr'adevăr spiritul partidului era îndrumat de aşa manieră, ca să nu se facă acţiuni subversive şi a nu se face asocieri secrete.

MARTORUL POPESCU : Hotărît da. Cel puţin în cei 9 ani, de când sunt membru al partidului, niciodată nu am auzit conducerea partidului că autoriză organizarea unei asemenea secţiuni, care să fie constituite chiar cu membrii partidului, în afară de politica generală a partidului.

- Nemai punând nimeni întrebări martorului, el semnează depoziţia .

- Să fie introdus martorul Ion P. Georgescu, de 65 de ani, avocat, domiciliat în Craiova, care depune jurământul pe Sfânta Cruce. .

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi, după 23 August 1944, politica partidului Naţional-Ţărănesc şi o consideraţi o politică democrată?

MARTORUL GEORGESCU : Incontestabil că nu, căci dacă ar fi avut o politică democratică, ar fi putut să o înfăptuiască

alături de partidele muncitoreşti, care atunci se organizau. In loc să facă acest lucru, această conlucrare, P.N.T. a colaborat cu forţele reacţionare, hitleriste.

PRESEDINTELE : Care a fost atitudinea imprimată de Maniu faţă de guvernul şi regimul democrat de azi din ţară ?

MARTORUL GEORGESCU : Este cunoscută, de vrăjmăşie continuă, dusă până la extrem. Nu putea fi vorba nici un moment de o încercare de colaborare.

PRESEDINTELE : Ce atitudine a avut P.N.T. faţă de reforma agrară ?

MARTORUL GEORGESCU : Cred că niciuna, pentrucă reforma agrară pe care o anunţase în program, nu a fost înfăptuită, deşi la Ministerul de Domenii era pe acea vreme ministru plin un membru al P.N.T. Dacă voia să înfăptuiască reforma agrară, o înfăptuia. N'a făcut-o.

PRESEDINTELE : Siţi ceva despre acţiunea subversivă dusă de P.N.T.?

MARTORUL GEORGESCU : Eu la Craiova nu cunosc decât din spusele prietenilor mei politici din acea vreme, că într'adevăr unele organizaţii militare s'au format în acest partid şi că unele comunicări s'au dat, dar ce cuprindeau nu ştiu, pentrucă eu nu mai eram membru al partidului.

PRESEDINTELE : Stiţi că se transmiteau dela centru anumite instrucţiuni

MARTORUL GEORGESCU : Stiu că se transmiteau anumite dispoziţiuni, pe care însă organizaţiile locale le împărtăşeau numai membrilor devotaţi.

PRESEDINTELE : Cunoaşteţi ceva despre o comunicare referitoare la un eventual război civil ?

MARTORUL GEORGESCU : Se vorbea dacă îmi amintesc , în preajma alegerilor, că este pe cale să izbucnească un război civil în ţară. De unde se deducea acest lucru, nu ştiu ; şeful organizaţiei însă, o împărtăşea prietenilor mei.

PRESEDINTELE : Cine a fost leful organizaţiei ?

MARTORUL GEORGESCU : Profesorul Ilie .....

PRESEDINTELE : Aţi auzit cumva dela el, care era părerea centrului asupra acestui inevitabil război civil ?

MARTORUL GEORGESCU : Stirea o aducea dela centru şi când venea în Craiova, îşi aduna statul major, căruia îi comunica ştirea, venind şi cu acele documente multiplicate la nu ştiu ce maşină.

- Nemai punând nimeni întrebări martorului el semnează depoziţia.

PRESEDINTELE : Sedinţa viitoare va avea loc mâine dimineaţă ora 8.

Sedinţa se ridică la ora 23,5 .

456

Ziua a 5-a

Sedinţa de dimineaţa

2 Noembrie 1947

PRESEDINTELE: Sedinţa e deschisă. Dacă sunt martori în sală, sunt rugaţi să părăsească sala, să aştepte în hall.

D-le Prim grefier, faceţi chemarea martorilor apărării.

GREFIERUL: Generalul Zorzor Vasile

lipsă

Emil Haţieganu

lipsă

Constantin I. C. Brătianu

lipsă

Constantin Titel Petrescu

lipsă

Consilier Goroneanu

lipsă

Aurel Leucuţia

lipsă

Ion Vinea

lipsă

D-na Mureşeanu

prezent

martoră propusă de Nicolae Penescu.

MART.MURESEANU:

PRESEDINTELE: Câţi ani aveţi ?

- 5o ani

Ce meserie aveţi ?

- Infirmieră

Domiciliul ?

- Bdul Dacia Nr. 19

Sunteţi Rudă cu acuzatul ?

- Nu.

Sunteţi Creştină ?

- Da.

Puteţi mâna pe cruce şi juraţi (martora depune jurământul)

ACUZ.PENESCU: Domnule Preşedinte, vă rog să întrebaţi pe martoră dacă Vineri sau Sâmbătă 11 sau 12 Iulie n'am mers la Sanatoriul Jovin şi n'am rugat-o pe dânsa, care este asistenta doctorului să telefoneze la

./.

Sinaia D-rului Jovin, să vadă dacă mă poate apăposti acolo câteva zile, şi pentru ce ?

PRESEDINTELE: Intrebarea nu se pune aşa. Ce conversaţie aţi avut cu dânsa ?

MART.MURESEANU: Vineri înainte de masă a venit la mine d. Penescu şi m'a întrebat dacă D-rul Jovin este acasă. M'a rugat atunci să telefonez la Sinaia d-rului să-l lase înăuntru să se odihnească câteva zile că este foarte obosit. Am telefonat acolo şi D-rul plecase.

ACUZ.PENESCU: Dacă d-na prin telefon nu mi-a dat un răspuns afirmativ ?

MART.MURESEANU: Da, am vorbit că poate pleca.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă ştie d-na că 8 luni de zile am stat sub tratamentul d-lui dr. Jovin ?

MART.MURESEANU: Este adevărat.

ACUZ.MANIU: Este adevărat că de 10 sau 15 ani sunt în tratament, îngrijit de d. dr. Jovin ?

MART.MURESEANU: Este adevărat că d. Maniu este în tratamentul nostru.

ACUZ.MANIU: Este adevărat că am stat la d. dr. Jovin când s'a întâmplat aceste lucruri şi înainte cu câteva săptămâni ?

MART.MURESEANU: Este adevărat.

ACUZ.MANIU: Este adevărat că întrucât Dvs. vă puteţi aduce aminte, că suferinţele mele sunt de aşa natură încât pretind o îngrijire medicală constantă ?

MART.MURESEANU: Da, starea sănătăţii d-lui Maniu pretinde o îngrijire medicală permanentă.

PRESEDINTELE: (către martoră) Poftiţi şi semnaţi declaraţia.

GREFIERUL: Virgil Veniamin
lipsă
Avocat Dumitru Ionescu
prezent

MART.IONESCU: - Intră în sală.

ACUZ.PENESCU: Domnule preşedinte, avocatul Dumitru Ionescu, care este propus de mine, nu este d-sa. El se alfă sub stare de arest. Am dat adresa la Ministerul de Interne sau la Văcăreşti.

GREFIERUL: Doctorant Jemnea
lipsă
Tiberiu Stefanescu
lipsă

458

458

Aristiţa Cazimir
prezent

PRESEDINTELE: Cum vă numiţi ?
- Aristiţa Cazimir
Ce vârstă aveţi ?
- 4o de ani
Ce meserie ?
- funcţionară
Domiciliul ?
- strs . . . . . . 2
Sunteţi rudă cu acuzatul ?
- nu.
Sunteţi creştină ?
- Da.
Puneţi mâna pe cruce şi depuneţi jurământul.

ACUZ.PENESCU: D-le preşedinte, D-ra Cazimir a lucrat la Secretariat memoriile acelea pentru care sunt învinuit. Aceste memorii au fost trimise celor trei misiuni rusă, a Statelor Unite, şi Angliei şi de multe ori şi Franţei ?

MART.CAZIMIR: Da, toate aceste memorii au fost trimise totdeauna celor trei misiuni.

ACUZ.PENESCU: Dacă aceste memorii nu erau lucrate de cele trei partide: Liberal, Naţional Tărănesc şi Social Democrat Independent ?

MART.CAZIMIR: Da, memoriile acestea erau lucrate de toate aceste trei partide.

ACUZ.PENESCU: Dacă erau semnate de şefii celor trei partide ?

MART.CAZIMIR: Da.

ACUZ.PENESCU: Dacă îşi aduce aminte dacă aceste memorii aveau un conţinut calomnios, cu nuanţă, cu tendinţe de atac, sau erau o expunere juridică şi de fapt la care se ataşau totdeauna şi oarecare dovezi ?

MART.CAZIMIR: Nu conţineau niciodată vreo calomnie.

ACUZ.PENESCU: Dacă eu personal am făcut vreo dată vreun buletin de informaţie ?

MART.CAZIMIR: Nu ,niciodată n'a făcut vreun buletin de informaţie.

ACUZ.PENESCU: In ce constau lucrările care se făceau la biroul presei sub conducerea d-lui Mocanu ?

MART.CAZIMIR: Se traduceau buletinele în limba română.

PRESEDINTELE: Si cele ruseşti ?

./.

MART.CAZIMIR: Nu aveam traducătoare.

PROC!STANCIU: Ce calitate avea martora, ce funcţiune ?

MART.CAZIMIR: Translatoare.

PROC.STANCIU: Dacă în funcţiunea aceasta avea posibilitatea să înţeleagă dacă acest document era calomnios, tendenţios sau nu, pentru că nu oricine poate aprecia.

MART.CAZIMIR: Erau pur şi simplu tot ce apărea în presa anglo-americană şi care trebuiau traduse.

PROC.STANCIU: Mă refer la memorii.

MART.CAZIMIR: Memoriile nu conţineau nimic calomnios.

PROC!STANCIU: Aceste memorii au fost dise la toate misiunile Americană, Sovietică, engleză ?

MART.CAZIMIR: Da.

PRESEDINTELE:
(Către martoră) Poftiţi şi semnaţi declaraţia.

GREFIERUL: Căpitan Senchea
lipsă
Ion Barbus
lipsă
Mihai Popovici
lipsă
Corneliu Coposu
lipsă
Maior Magistrat Popescu Iorgu
prezent

ACUZ.PENESCU: D-le preşedinte, martorul propus de mine nu este acesta. El locueşte în str. Finlandei 12.

PRESEDINTELE:
(către martor) Unde locuiţi ?

MARTORUL: In str. Valeriu Branişte 56.

ACUZ.STATESCU: Este propus de mine.

ACUZ.PENESCU: Domnule Preşedinte, în legătură cu doi martori: Tiberiu Stefănescu...

PRESEDINTELE: Am dat aseară d-nei înapoi citaţia.

ACUZ.PENESCU: Si maior Iorgu Popescu.

PRESEDINTELE: Cum vă numiţi ?

MARTORUL: Popescu Ioan.

PRESEDINTELE: Ce vârstă aveţi ?

MARTORUL: 53 de ani.

PRESEDINTELE: Ce meserie ?

MARTORUL: funcţionar de bancă.

./.

460 460

PRESEDINTELE: Domiciliul:

MARTORUL: str. Valeriu Braniște 56

PRESEDINTELE: Sunteți rudă cu acuzatul ?

MARTORUL: Nu.

PRESEDINTELE: Sunteți creștin ?

MARTORUL: Da.

PRESEDINTELE: Puneți mâna dreaptă pe cruce (martorul depune jurământul)

ACUZ.STATESCU: D-sa are calitatea de administrator al Căminului Băncii Naționale Românești și în acest cămin locuesc aproape 200 funcționari. Să declare d-sa dacă eu sunt prieten cu majoritatea acestor funcționari și dacă am insistat pe lângă cineva să se înscrie în partidul național țărănesc, pentrucă sunt acuzat că aș fi făcut....

PRESEDINTELE: Stiu.

MART.POPESCU: Am cunoscut pe d. Col. Stătescu pe timpul bombardamentului și de atunci am fost prieteni, pentru că venea și ne vizita totdeauna. Altceva nu știu.

PRESEDINTELE: Nu, e vorba de acțiunea de captare de ofițeri activi și de rezervă. Nu ne interesează aci lumea civilă, afară de ofițeri activi.

ACUZ.STATESCU: Dacă e adevărat că d-sa în timpul bombardamentelor în situația sa de administrator, a fost rugat de mine să primească femei și copii evrei din cartier în adăpost ?

MART.POPESCU: Acesta e drept.

ACUZ.STATESCU: Altceva nimic.

GREFIERUL: (strigă martorii)

Stefan Voitec
lipsă

Radu Xenopol
lipsă

N. D. Cocea
lipsă

Emil Socor
lipsă

Grigore Graur
prezent, propus de Carandino.

MART.GRAUR: - Etatea 60 de ani, profesiunea medic și ziarist, domiciliul Vasile Lascăr Nr. 21, fără religie (~~desp~~ depune jurământul pe conștiință)

./.

PRESEDINTELE: (către acuzatul Carandino) Ce întrebări doriţi să puneţi?

ACUZ.CARANDINO: Vă rog să întrebaţi dacă d. martor a fost invitat de mine să colaboreze la ziarul "Dreptatea" şi să intre în redacţie ?

MART.GRAUR: Da.

ACUZ.CARANDINO: Ce referinţe poate da martorul despre convingerile mele democratice, despre activitatea mea democratică, despre personalitatea mea de ziarist democrat ?

MART.GRAUR: Am colaborat scurtă vreme cu actualul acuzat şi în tot timpul cât am colaborat cu dumnealui, adică dintre Septembrie 1944 şi până în Iunie 1945, am avut în totdeauna cea mai bună părere despre convingerile sale democratice şi ceeace a scris în acest timp se potrivea foarte bine cu tendinţele democratice.

PRESEDINTELE: Dar ulterior aţi mai citit gazeta ? Vă făcea impresia că tot aceeaş linie democratică ducea ?

MART.GRAUR: In ceeace priveşte ceeace a scris ulterior, cred că oricine poate să-şi facă părerea. Eu când m'am pronunţat înainte, am spus mai mult din convorbirile avute cu el, lucruri care n'au fost publice.

ACUZ.CARANDINO: Dacă martorul, aşa cum mă cunoştea din relaţiile noastre şi activitatea mea de presă, mă poate considera pe mine capabil de trădare şi complot ?

MART.GRAUR: Din ceeace am cunoscut personal din activitatea şi din discuţiile care le-am avut de multe ori cu dânsul, nu l-aţi fi crezut capabil de aşa ceva.

ACUZ.MANIU: Domnule Preşedinte, vă rog să-mi daţi voie să pun şi eu câteva întrebări. Vă rog să întrebaţi pe d. martor decât mă cunoaşte dumnealui pe mine.

PRESEDINTELE: Si altă întrebare, ca să fie în continuare.

ACUZ.MANIU: Să spună care a fost activitatea mea, la începutul cunoştinţei noastre ca student şi deputat în Budapesta şi Viena şi dacă d-lui a avut vreodată vreo dubietate în ceeace priveşte sentimentele mele democratice. Să spună mai departe ce atitudine am avut eu consecvent faţă de evrei.

MART.GRAUR: L-am cunoscut pe Iuliu Maniu în preajma anului 1907 pe când eu eram la Viena, corespondentul ziarului "Adevărul", şi aveam deseori legături cu diferiţii fruntaşi ai partidului naţional din Ardeal, care

./.

veneau prin Viena şi din când în când mă duceam şi eu la Budapesta. Se înţelege că atunci am avut şi tot respectul faţă de d-sa, care era cu 12 ani mai în vârstă - pe vremea aceea eu aveam 25 şi el 37 de ani. In acel timp întotdeauna l-am considerat, ca toată lumea, ca unul din fruntaşii, din conducătorii poporului român din Ardeal, care lupta pentru libertatea şi pentru obţinerea în statul Austro-Maghiar a tuturor drepturilor politice. Ulterior am urmărit activitatea acuzatului de azi în tot timpul luptelor PNT, pentru a ajunge la putere şi personal am considerat în totdeauna pe actualul acuzat drept unul dintre luptătorii pentru democraţie. In ceeace priveşte întrebarea care mi s'a pus în privinţa atitudinei faţă de evrei, am fost totdeauna convins că d-sa era pentru deplinătatea egalităţii evreilor, iar mai târziu, în diferite împrejurări când evreii au avut de suferit multe lovituri din patea guvernului, au putut avea sprijin din partea acuzatului de azi în diferite împrejurări. Cred că cu aceasta am răspuns întrebărilor.

ACUZ.MANIU: Vă rog să întrebaţi pe martor dacă sub regimul decedatului Antonescu, nu i-am luat eu pe evrei în orice împrejurare în apărare.

PRESEDINTELE: A spus aceasta.

ACUZ.MANIU: Precis, sub regimul Antonescu.

PRESEDINTELE: A spus precis. Parchetul are vreo întrebare?

PROC.STANCIU: Domnule Preşedinte, vă rog să întrebaţi dacă martorul îşi aminteşte, dacă acuzatul Carandino a colaborat cu Pamfil Seicaru ?

MART.GRAUR: Da, ştiu că a colaborat,dar pe vremea aceea nu l'am cunoscut. Nu ştiu dacă a colaborat personal cu el, dar la ziarele pe care le avea...

PROC.STANCIU: Dacă d. martor, care e şi ziarist, ne poate spune dacă "Dreptatea", în special după 6 Martie, a mai avut aceeaşi linie net democratică sau nu ?

PRESEDINTELE: Am pus această întrebare şi d-sa a răspuns că oricine citea acest ziar putea să-şi facă convingerea.

PROC.STANCIU: A fost vorba de o perioadă trecută.

PRESEDINTELE: Nu eu am întrebat despre aceasta.

AV.IONEL TEODOREANU: Vroia să spună, delicat, că un martor nu-i judecător.

./.

PROC.STANCIU: Dacă martorul a citit din ziare desbaterile procesului şi dacă îşi menţine aceeaşi părere despre acuzaţii din boxă ?

MART.GRAUR: Martorul n'are acces în sală de şedinţe şi ca atare nu este suficient informat, aşa că nu ştiu.

PROC.STANCIU: Am întrebat ce părere are din cele scrise în ziare, ca ziarist ?

MART.GRAUR: Să-mi dea voe d. preşedinte să nu răspund.

ACUZ.ILIE LAZAR: Domnule Preşedinte, vă rog să întrebaţi dacă martorul ştie că primul prezident al Partidului Sionist evreu, a fost ales cu mine pe listă în Maramureş, Dr. Fischer.

MART.GRAUR: Stiu că Dr. Fischer a fost ales, dar nu ştiu pe ce listă şi nu ştiam nici în ce judeţ.

ACUZ.MANIU: Mai am de adresat două întrebări de extremă importanţă către dumnealui. Dunoaşteţi rolul meu în ceeace priveşte Unirea ?

MART.GRAUR: Sigur.

ACUZ.MANIU: Eu am fost un susţinător al Austro-Ungariei ori am fost distrugătorul ei ?

MART.GRAUR: E o întrebare care mi se pare foarte grea.

PRESEDINTELE: Dacă nu puteţi răspunde, nu răspundeţi.

MART.GRAUR: Acţiunea e atât de cunoscută şi intrată în istorie încât mi se pare că ar fi cu totul de prisos ca să răspund eu în această privinţă. In orice caz se înţelege dela sine că cu toţii am ştiut atunci că Partidul naţional din Ardeal al cărui unul dintre conducători era Iuliu Maniu, a luptat întotdeauna pentru Unire şi contra Austro-Ungariei. In ceeace priveşte diferitele poziţii şi diferitele necesităţi politice ca pe faţă să se ia la un moment dat una sau altă atitudine, eu nu pot să fiu încunoştinţat, fiindcă nu eram în secretele partidului.

ACUZ.MANIU: Vă rog să întrebaţi pe d. martor dacă d-lui a văzut din partea mea vreun gest sau vreun fapt din care ar fi putut deduce că sunt în contra democraţiei şi în contra egalei îndreptăţiri a popoarelor.

PRESEDINTELE: Aţi mă întrebat aceasta.

ACUZ.MANIU: Aţi văzut vreun gest de acest fel ? Dvs. care aţi petrecut cu atenţie vie, ca prieten şi gazetar, activitatea mea în timp de 50 de ani ?

./.

PRESEDINTELE: Aceiaşi întrebare sub diferite forme.

ACUZ.MANIU: D-lui cunoaşte activitatea mea în legătură cu actul dela 23 August ?

MART.GRAUR: Cunosc superficial.

PRESEDINTELE: Din ziare ?

MART.GRAUR: Nu numai din ziare. Inainte de 23 August am avut odată ocazia să vorbesc chiar cu d. Maniu în această privinţă şi în linii generale am ştiut că făcea parte dintr'o organizaţie împreună cu partidul comunist, cu partidul socialdemocrat, pentru a pregăti acest eveniment.

In ceeace priveşte evenimentul însăşi, n'am avut personal cunoştinţă de felul cum a decurs.

GREFIERUL: (face apelul martorilor)

Col. Ghimuş Alexandru
lipsă

Zaharia Stancu
lipsă

Sergiu Dan
prezent

- Martorul Sergiu dan este întrodus în sala de şedinţe, stabilindu-i-se identitatea şi luându-i-se jurământul pe conştiinţă: 43 de ani, ziarist, domiciliat în str. Lascăr Catargiu No. 21; fără religie; martor propus de acuzatul Carandino.

PRESEDINTELE: Intrebaţi martorul.

ACUZ.CARANDINO: Dacă i-am cerut martorului să colaboreze la ziarul "Dreptatea", să intre în redacţia ziarului "Dreptatea".

MARTORUL DAN: Da.

ACUZ.CARANDINO: Dacă, din cunoştinţa pe care o are despre activitatea mea de presă de aproape 2o de ani, despre legăturile pe care le-a avut cu mine, despre mediul gazetăresc în care m'am mişcat: ce părere are martorul despre convingerile şi activitatea mea de ziarist democrat ?

MARTORUL DAN: Dela 23 August 1944, când am colaborat cu Carandino la "Dreptatea", un an de zile, am avut cea mai bună impresie. Niciodată nu am avut impresia unei atitudini antidemocratice, până la plecarea dela ziar.

PRESEDINTELE: La ce dată aţi plecat dela ziar ?

MARTORUL DAN: In 1945.

PRESEDINTELE: Vasăzică până atunci aţi avut această impresie.

ACUZ.CARANDINO: Nu spune că după aceia m'aş fi comportat altfel, fiindcă m'a cunoscut şi după.

MARTORUL DAN: Nu.

ACUZ.CARANDINO: Domnule Preşedinte, vă rog să binevoiţi să întrebaţi pe martor dacă cunoaşte sentimentele mele şi convingerile mele în ce priveşte populaţia evreiască şi dacă a fost vreo abatere în aceste convingeri în decursul anilor.

MARTORUL DAN: N'am avut prilejul să constat vreo abatere şi sentimente antievreeşti.

ACUZ.CARANDINO: Cum îşi explică martorul aşa zisa mea colaborare cu d. Seicaru ?

MARTORUL DAN: Personal nu ştiu. Dar la ziarul lui Pamfil Seicaru colaborau numeroşi gazetari, pe care-i ştiam înainte şi după ce au încetat colaborarea, democraţi.

ACUZ.CARANDINO: Dacă din cunoştinţele, pe care le are despre mine, din raporturile personale cu care le-a avut cu mine, din conversaţiile pe care le-a avut: D-sa mă crede pe mine capabil de trădare şi de complot ?

MARTORUL DAN: Nu.

ACUZ.CARANDINO: Mulţumesc.

PROC.STANCIU: Dacă poate să ne spună martorul dece a plecat dela "Dreptatea" după 1945 ?

MARTORUL DAN: Din motive cu totul personale.

PROC.STANCIU: Si după ce aţi plecat Dvs. după 1945, consultând, studiind, citind presa şi în special ziarul "Dreptatea": l-aţi mai considerat pe aceiaşi linie democratică ?

MARTORUL DAN: Nu. Se conformase nouei situaţiuni politice. Nu mai avea atitudinea dela început.

PRESEDINTELE: "Nu mai avea atitudinea dela început".

MARTORUL DAN: In sensul acesta...

PRESEDINTELE: In sens democratic ?

MARTORUL DAN: Nu. Devenise mai violent, după 23 August, când această gazetă era pe baza de colaborare cu celelalte partide...

PROC.STANCIU: Am pus întrebarea clară: dacă după 6 Martie 1945, ziarul "Dreptatea" a mai avut aceiaşi linie,

./.

cunoscută înainte de această dată ?

MARTORUL DAN: Față de opiniile mele personale: nu mai avea.

PROC.STANCIU: Dacă d. martor consideră că presa de sub Pamfil Seicaru era democratică ?

MARTORUL DAN: Nu.

ACUZ.CARANDINO: In legătură cu întrebarea d-lui Procuror: dacă crede d. martor că atitudinea "Dreptății" în timpul cât a colaborat d-lui și după ce am colaborat eu, a depins, ca modificare, de părerile și de convingeril mele personale democratice ? Dacă a fost expresia directă a convingerilor mele personale sau concepția și expresia unei politici de partid?

PRESEDINTELE: Ați avut o convorbire cu acuzatul...

ACUZ.CARANDINO: Nu este aceasta întrebarea.

PRESEDINTELE: Aceasta este întrebarea. D-ta nu mai erai acolo decât un executant.

ACUZ.CARANDINO: Eu sunt un ziarist care răspunde de semnătură. Când conduc un ziar de partid, răspunderea o are conducerea partidului, în afară de mine. Prin urmare, eu sunt un ziarist care iscălesc. Când este un ziar de partid, este altceva adăugat mie.

MARTORUL DAN: Mi-aduc aminte că de multe ori mi s'a plâns că nu poate imprima directivele, pe care le vrea dânsul, la gazetă și că gazeta era mai ales sub conducerea unui comitet al partidului sau sub supravegherea partidului.

ACUZ.CARANDINO: Dacă martorul își aduce aminte să fi citit în timpul cât am colaborat la toate ziarele - fiind profesionist am colaborat la foarte multe ziare și fiind fără mijloace de existență a trebuit să scriu la multe ziare - să spună martorul dacă a citit vreodată, sub semnătura mea, vreun articol antisemit, fascist, antidemocratic sau antisovietic ?

MARTORUL DAN: Nu-mi aduc aminte.

ACUZ.ILIE LAZAR: Domnule Președinte, vă rog să-mi permiteți să pun o singură întrebare.

PRESEDINTELE: Nu este martorul Dvs.

ACUZ.ILIE LAZAR: Mă vedeam sub regimul Antonescu cu martorul zi de zi. Să spună martorul care era părerea mea sub raportul democratic ?

MARTORUL DAN: Acuzatul de câte ori se întâlnea cu mine, îmi spunea ce a auzit la radio Moscova și radio Londra; în fiecare zi aproape.

467

467

PROC.STANCIU: D. martor este ziarist. Desigur că întâmplător a citit desbaterile acestui proces...

PRESEDINTELE: Este o întrebare de judecată.

PROC.STANCIU: ...v'aţi format o opiniune asupra atitudinei acuzatului Carandino ?

MARTORUL DAN: Nu mi-am format o opinie încă.

PRESEDINTELE: "Nu mi-am format o opinie..."

AV.TEODOREANU: Mi se pare că a adăugat "încă": "Nu mi-am format încl o opinie". Martorul este un om subtil.

PRESEDINTELE: "Nu mi-am format încă o opinie". Aşa aţi spus Dvs. ?

MARTORUL DAN: Da. (semnează declaraţia)

GREFIERUL: (citeşte în continuare lista martorilor în apărare)

Lucia Demetrius
lipsă
Oscar Lemnaru
lipsă
A.L. Zisu
lipsă
Teodorescu Arghezi
lipsă
G. Milian
lipsă
Nicolae Deleanu
lipsă
Zambaccian
lipsă
Mihail Răutu
lipsă
Gheorghe Ivaşcu
lipsă
Andrei Serbulescu-Silber
lipsă
Ghiţă Pop
lipsă
Dr. Virgil Solomon
lipsă
Avocat Ioan Lupu
lipsă
Insp.Gl. Mihalcea
lipsă

./.

Comisar Stanciu
lipsă
Comisar Alexandrescu
lipsă
Victor Sârbu
lipsă
Av. Valer Moldovanu
lipsă
Av. Dr. Romul Pop - lipsă
Prof. Univ. Gheorghe Fotino
lipsă
Ziarist Emil Serghie
lipsă
Dr. Ioan Jovin
lipsă

PRESEDINTELE: Să fie complectată procedura cu acei care nu este complectă.

GREFIERUL: Cpt. Dumitrescu
lipsă
Aurel Măldărescu
lipsă
Dr. Anton Ionel Mureşanu
lipsă
V Vasile Netea
prezent

(martorul Netea Vasile este întrodus, în etate de 35 de ani, ziarist, domiciliat în Bucureşti, str. Medic Col. Stoenescu, Nr. 9, de religie ortodoxă, i se ia jurământul)

ACUZ. ILIE LAZAR: Martorul a fost sub ocupaţia germană unul din conducătorii refugiaţilor. Ce ştie despre activitatea mea depusă în timpul acela ?

PRESEDINTELE: Care activitate ?

ACUZ. ILIE LAZAR: Activitatea mea în conducerea refugiaţilor.

MARTORUL NETEA: Activitatea refugiaţilor ardeleni. In cei patru ani a făcut neîncetat proteste împotriva arbitrajului dela Viena, proteste împotriva colaborării militare cu Italia şi Germania. Iar în această activitate, Ilie Lazăr a avut un rol dintre cele mai importante, nelipsind dela nici o manifestaţie când a fost să protesteze împotriva acestei nedreptăţi. In Martie 1944 la un meeting la Teatrul Naţional,

./.

Ilie a avut curajul să strige din balcon "Jos Ribbentrop". El a ajutat pe toţi refugiaţii ardeleni care au făcut apel la el, pentru a-şi găsi un plasament şi nu a lipsit de nicăeri să nu rostească un cuvânt pentru libertatea Transilvaniei.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă ştie martorul care este din jud. Mureş, că în calitatea mea de consilier pe lângă armata patra, la Tg. Mureş am dat o masă în onoarea celor 16 ofiţeri sovietici, găsiţi în aceea localitate şi dacă am propus primarului Dr. Muscă...

PRESEDINTELE: Nu daţi răspuns martorului ce să răspundă. Ce s'a întâmplat cu această ocazie ?

MARTORUL NETEA: Am auzit, n'am participat, n'am fost acolo. Am auzit că s'a făcut o propunere pentru col. rus mort la Tg. Mureş de a i se face un semn comemorativ pentru jertfele făcute pentru eliberarea Târgului Mureş şi Transilvaniei.

ACUZ.IULIU MANIU: De când mă cunoaşte domnia sa pe mine şi aşi vrea să spună dacă d-sa a făcut politică până acum cu Partidul Naţional Tărănesc ori a fost membru în partidul liberal ?

PRESEDINTELE: Ce aveţi de spus ?

MARTORUL NETEA: Am avut onoarea să cunosc pe acuzatul Iuliu Maniu din 194o la Sibiu în Septembrie, când cu prilejul adunării generale a "Astrei" s'a ţinut prima consfătuire cu ardelenii pentru protestarea împotriva arbitrajului dela Viena şi unde ne-a declarat să nu disperăm pentrucă această problemă este trecătoare şi va fi rezolvată în favoarea neamului nostru şi că politica Germaniei va fi înfrântă, după cum va fi înfrântă şi politica ei militară. Aceasta a declarat-o şi atunci când am avut onoarea să-l cunosc.

PRESEDINTELE: Aţi fost membru al Partidului Liberal ?

MARTORUL NETEA: Am fost membru al Partidului Liberal şi l-am cunoscut acolo.

ACUZ.IULIU MANIU: Dacă ştie d. martor ce rol am avut în lupta pentru unitatea naţională şi unirea Transilvaniei. Intreb fiindcă aici se afirmă că am fost un luptător pentru Austria şi nu pentru unitatea naţională.

MARTORUL NETEA: Cred că acuzatul mă întreabă în calitatea mea de cercetător istoric deoarece altfel în 1918 aveam vârsta de 16 (6 ?) ani. Din tot ceeace însemnează

./.

cercetarea istoriei Transilvaniei, din tot ceeace ştiu ca politică de rezistenţă naţională, dela memorandumul din 1892 până în 1918, ştiu şi în afară de ceeace se întâmplă astăzi nimeni n'a acuzat atunci pe Iuliu Maniu că ar fi făcut vreo politică contrară intereselor neamului românesc, contrară intereselor Transilvaniei, contrară spiritului public românesc de acolo. A fost în 1912 un moment foarte critic, în care generaţia tânără din Transilvania a ridicat o luptă împotriva conducerii Partidului, când toţi fruntaşii partidului au fost anchetaţi pentru atitudinea lor, în afară de Iuliu Maniu care a fost vrednic de a fi conducătorul lui, pentru intr nsigenţa şi spiritul său viguros, iar recent a apărut o carte scrisă de istoricul maghiar......... fost inistru ungar la Moscova, în care a declarat că Maniu încă din 1894 ar fi depus pe terito iul românesc toate mijloacele împotriva istrugerii maghiare. In 1918, felul cum s'a manif stat poporul cu ocazia Albei-Iulia a fost opera lui Iuliu Maniu fără de care până la înapoierea depe front nu s'a putut vorbi în Ardeal de o organizare acolo.

PROC.STANCIU: Au legătură cu procesul, toate acestea ?

MARTORUL NETEA: In redactarea clauzelor dela Alba Iulia, Iuliu Maniu a avut un rol hotărîtor la această rezoluţie. In general, ca cercetător istoric, în toată această perioadă, Maniu a fost reprezentantul necontestat al neamului românesc din Transilvania şi că prin el au vorbit nădejdile, sentimentele şi biruinţele neamului.

PROC.STANCIU: Eu nu sunt cercetător istoric, dar îmi pare bine că am găsit pe cineva care cercetează istoria şi ne poate lămuri. Poate să ne spună ce a afirmat acuzatul Maniu Locotenentului Roger care făcea parte din Misiunea franceză a lui Berthelot referitor la reocuparea Transilvaniei pe vechea frontieră?

PRESEDINTELE: Poate n'a cercetat.

MARTORUL NETEA: Nu, ştiu că acest ofiţer francez s'a prezentat la Sibiu la Preşedintele Consiliului Dirigent, care era d. Iuliu Maniu şi l'a întrebat asupra politicei militare, asupra acţiunei militare pe care în-

./.

țelegea s'o întreprindă în această calitate și știu din cele cetite că i s'a spus că trebuie făcută acțiunea, de acord cu Statul Major Român, și că trebuie cât mai grabnic întreprinsă această acțiune, pentru a evita asaltul lui Bela Kun împotriva Transilvaniei restabilind frontiera.

PROC.STANCIU: Tot din istorie. Dacă știe d. martor ce comunicat a dat Președintele fostului partid țărănesc despre adunarea de protest contra cedării Ardealului.

MARTORUL NETEA: Din 194o mă găseam ofițer concentrat pe zonă la Satu Mare. Stiu că se aștepta acolo rezistență din partea armatei noastre. La 3o August...

PROCUROR STANCIU: Eu mă refer la comunicatul de amânare a adunării de protest.

MARTORUL NETEA: Da.

PROC.STANCIU: Cunoașteți broșura lui Vaida Voevod referitor la Ardeal.

MARTORUL NETEA: Da.

PROC.STANCIU: Vaida scria că ~~întrunirea~~ unirea cu vechiul Regat constituie un balast de care trebuie să ne debarasăm cât mai repede.

MARTORUL NETEA: De care broșură întrebați?

PROC.STANCIU: Aceea a lui Vaida din 1922.

MARTORUL NETEA: A fost contestată, fiind compilată de dușmanii neamului și ai unității poporului român, de dușmanii unirii Transilvaniei cu vechiul regat. A fost tipărită la Viena. Nu i s'a acordat nici o încredere pentrucă nu conținea adevărul și a fost confecționată cu scop de propagandă.

PROC.STANCIU: Acuzatul Ilie Lazăr a fost la Cooperativa Ardeleană ?

MARTORUL NETEA: A fost.

PROC.STANCIU: Stie martorul despre primirea Mariei Ion Antonescu la această cooperativă și ce discurs a ținut Ilie Lazăr cu această ocaziune ?

MARTOR NETEA: N'am participat la această ședință, n'am avut nici un rol la aceasta, și Maria Antonescu vizita orice cooperativă și întreprindere și aștepta să fie primită cu discursuri și solemnități, pentrucă acela era stilul regimului.

PROCURORUL STANCIU: Nu v'a interesat ce a spus Ilie Lazăr cu această ocaziune ?

./.

MARTORUL NETEA: N'am considerat că a fost o manifestaţie importantă pentrucă pentru noi ardelenii nu putea fi vorba decât de o manifestare demagogică şi nu de o reală sinceritate.

ACUZ.IULIU MANIU: Vreau să pun o întrebare d-lui martor.

PRESEDINTELE: Nu se poate. Aţi pus patru întrebări. Trebuia să-l puneţi martor pe d. Netea.

GREFIERUL: Nicolae Colea

lipsă

Ion Groşanu

lipsă

Ion Domocoş

lipsă

Ion Lambru

lipsă

Victor Isac

lipsă

Col. Pop

lipsă

Marius Pop

lipsă

Maior Ion Lupoaia

lipsă

Baron Francisc Neumann

lipsă

Dr. Valer Roman

lipsă

- Este întrodus martorul Macek-Skoda, de 47 de ani, profesiunea delegatul minelor naţionalizate din Cehoslovacia, domiciliat str. Dr. Capşa 3.

ACUZ.ILIE LAZAR: Martorul Directorul Macek era pe vremea scandalului Skoda secretar al acestei societăţi. Ce calitate am avut eu timp de 12 ani la întreprinderile Skoda şi care a fost rolul meu în timpul procesului.

MARTORUL MACEK: A fost avocatul societăţii şi ca atare a avut să apare interesele societăţii.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă-şi aduce martorul aminte că în 1941 -42 primăvara, reîntors din lagărul dela Tg. Jiu şi mergând să-mi ridic leafa restantă pentru 3 luni...

PROCURORUL: D-le Preşedinte, vă rog să fie simplificate întrebările.

./.

ACUZ.ILIE LAZAR: In actul de acuzare sunt prezentat ca un mare profitor. Dacă-şi aduce aminte că mergând să-mi ridic leafa restantă, fiind şi refugiat, m'a primit în biroul d-sale dictatorul industriei române depe vremuri Goering şi mi-a spus că nu mai pot face parte nici dela Malaxa, nici dela Skoda şi a refuzat plata lefii.

MARTORUL MACEK: - Este adevărat.

PRESEDINTELE: Rgo să semnaţi depoziţia.

ACUZ.ILIE LAZAR: D-le Preşedinte va-şi ruga respectos, din cei 30 martori propuşi de mine până acum 2 inşi s'au prezentat. 18 sunt la Văcăreşti şi la Siguranţă. Sunt foarte importanţi pentru mine.

PRESEDINTELE: S'aú dat mandat şi vor fi aduşi.

GREFIERUL: Adonis Popov

lipsă

- Este întrodusă martora Alice Sturdza, de 40 ani, profesiune casnică, Sos. Jianu 24.

ACUZ.ILIE LAZAR: Rog să răspundă martora dacă refugiat fiind şi primit la D-sa acasă la 22 Februarie 1945 orele 4, noaptea, am căzut într'o gravă boală de hemoragie duodenală.

MART.STURDZA: Este exact.

PRESEDINTELE: Când s'a întâmplat şi cât a stat la Dvs. ?

MART.STURDZA: A stat mai mult timp, o săptămână, două, trei şi mai mult. A căzut bolnav şi a avut o hemoragie gravă în urma unei mese. N'a putut să mai fie ridicat nici mişcat. Au venit doctorii şi au spus că trebuie să stea orizontal şi nu se poate mişca deloc.

PRESEDINTELE: Nu vă amintiţi cel puţin aproximativ cât a stat.

MART.STURDZA: Câteva săptămâni.

ACUZ.ILIE LAZAR: Am stat exact trei luni.

MART.STURDZA: Da, da. (râsete)

ACUZ.ILIE LAZAR: -Dacă-şi aduce aminte că dela d-sa am fost transportat la d. Petruşca, dela Petruşca la d. Ing. Sinu, apoi la d. Dr. Vasiliu.

MART.STURDZA: Stiu că a plecat la Petruşca şi apoi mai departe, am fost să-l mai văd.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă ştie martora că până în ziua intenţiunei plecării acum în 13 Iunie eu am stat refugiat chiar ultima dată la avocatul d-sale Naumescu.

./.

474 474

MART. STURDZA: Da.

PRESEDINTELE: Cât a stat ?

MART.STURDZA: Nu ştiu cât.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă are cunoştinţă de depoziţia mea din 27 Martie 1936 la procesul Constantinescu-Iaşi, care a apărut în ziare.

MART.STURDZA: Da.

PRESEDINTELE: Aceasta se poate lua din dosar. De unde ştiţi?

MART.STURDZA: Mi-a arătat.

ACUZ.ILIE LAZAR: A apărut în ziare.

ACUZ.IULIU MANIU: Cunoaşte d-na martoră atitudinea mea politică faţă de guvernul lui Antonescu şi atitudinea mea politică faţă de Mareşalul Antonescu ? Stie d-sa că eu am fost în opoziţie categorică ?

MART.STURDZA: Stiu că d. Maniu a avut totdeauna o dârză (?) faţă de Mareşalul Antonescu în tot ceeace privea atitudinea şi acţiunea sa.

PROCURORUL: Dacă martora este la curent cu toate aceste situaţiuni, cunoaşte circulara dată de preşedintele fostului PNŢ către organizaţiile sale din ţară pentru a sprijini guvernul Antonescu ?

MART.STURDZA: Nu ştiu.

PRESEDINTELE: Poftiţi şi semnaţi.

Se suspendă şedinţa pentru 5 minute.

GREFIERUL: Mihail Râmniceanu prezent.

PRESEDINTELE: Numele şi pronumele
- Mihail Râmniceanu
Ce vârstă aveţi ?
- 55 de ani.
Ce profesiune aveţi ?
- avocat
Domiciliul ?
- str. Dumbrava Roşie 23
Sunteţi creştin ?
- Da.
Depuneţi jurământul.

ACUZ.PENESCU: Să binevoiţi, d-le Preşedinte a întreba pe d. martor dacă memoriile făcute au fost elaborate de cele trei partide ?

MART.RAMNICEANU: Da, în timpul dela 6 Martie 1945...

./.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi memoriile despre care este vorba ?

ACUZ.PENESCU: Dacă s'au adresat o serie de memorii atât Uniunii Sovietelor, Angliei şi Americei şi câteodată şi Franţei ?

MART.RAMNICEANU: Da. S'au adresat o serie de memorii atât Uniunii Sovietelor, Angliei şi Americii şi câteodată şi Franţei. Aceste memorii erau adresate câteodată reprezentanţilor ~~diplomaţiei~~ diplomatici din Bucureşti şi în cazuri excepţionale însăşi Ministerului de Externe al ţării străine.

ACUZ.PENESCU: Dacă memoriile către ONU au fost elaborate de către cele trei partide şi cu contribuţia deosebită a partidului liberal ?

MART.RAMNICEANU: Da, dealtfel toate memoriile se lucrau în acelaş fel.

ACUZ.PENESCU: Dacă aceste memorii cuprindeau elemente calomnioase pentru guvern şi a doua întrebare, care era conţinutul acestor memorii ?

PRESEDINTELE: Erau de natură calomnioasă ?

MART.RAMNICEANU: Nu erau de natură calomnioasă pentru că totdeauna, în special partidul liberal s'a silit să scoată orice ar fi putut fi calomnios la adresa guvernului. Erau scrise într'un limbaj diplomatic.

ACUZ.PENESCU: Care era obiectivul lor ?

MART.RAMNICEANU: Nu-mi aduc aminte. Pot să spun că priveau chestiuni asupra scopurilor acordului dela Moscova, în legătură cu libertăţile publice, cu alegerile.

ACUZ.PENESCU: Dacă in opinia martorilor crede că aceasta ar putea constitui o opinie a ştirbirii independenţei ţării?

MART.RAMNICEANU: In numele partidului liberal răspund că niciodată n'am depus iscălitura pe un asemenea memoriu.

ACUZ.PENESCU: Dacă în primăvara anului 1947 au colaborat comisiuni mixte pentru nişte lucrări în legătură cu conferinţa păcii şi care erau aceste lucrări ale partidului naţional ţărănesc şi liberal ?

MART.RAMNICEANU: In primăvara anului 1947 amândouă partide se aşteptau ca reprezentanţii lor să fie incluşi în delegaţia către conferinţa păcii şi în vederea documentelor pentru a ajunge la un punct de vedere general comun, s'a lucrat la această chestiune. Nu s'au elaborat însă memorii propriu zise ci cel mult referate interne pentru uzul partidului şi care

./.

nu era destinat să fie transmis mai departe.

ACUZ.PENESCU: Care erau aceste referate ? Ce anume probleme au făcut obiectul acestor referate care interesau conferinţa păcii ?

MART.RAMNICEANU: Imi aduc aminte că s'a discutat chestiunea graniţelor, în special graniţele de Vest, chestiunea minorităţilor şi chestiuni în legătură cu navigaţia Gurilor Dunării, cam aşa ceva.

ACUZ.PENESCU: Dacă aceste lucrări erau făcute şi constituiau acte de opoziţie guvernului sau erau pornite dintr'o preocupare românească de a apăra interesele ţării ?

MART.RAMNICEANU: Actele aveau mai mult un caracter pur tehnic şi serveau pentru documentarea noastră internă asupra unor anumite chestiune.

ACUZ.PENESCU: Dacă martorul împreună cu mine am prezentat într'o ocaziune la două Legaţii dintre cele patru mari puteri, un memoriu care la acea epocă...

MART.RAMNICEANU: A fost ultimul memoriu făcut. Nu ştiu dacă era în legătură cu acele memorii trimise către ONU, sau altceva, şi considerându-se că era mai important s'a hotărît să fie prezentat de d. secretar general al partidului naţional ţărănesc şi de mine în calitate de secretar adjunct. In general se trimeteau prin şefii de cabinet şi secretarul şi mi se pare că la una sau două Legaţii am fost împreună.

ACUZ.PENESCU: Vă rog ca declaraţia că se trimiteau prin şefii de cabinet şi secretari să fie consemnată.

MART.RAMNICEANU: Afară de memoriile importante cum a fost acela perfectat împreună, celelalte se trimiteau prin serviciile noastre.

PROC.STANCIU: Să ne spună d. martor dacă cunoaşte absolut toate memoriile trimise de partidul naţional ţărănesc în colaborare cu altele, sau crede că partidul naţional liberal în afară de aceste memorii a mai putut trimite şi altele fără ştiinţa d-lor.

MART.RAMNICEANU: Eu cunosc memoriile trimise de partidul liberal, trimise fie singur, fie în colaborare. Dacă a mai trimis partidul naţional ţărănesc alte memorii în afară de acestea nu pot să ştiu.

PROC.STANCIU: Cum consideră d. martor atitudinea partidului naţional ţărănesc faţă de greutăţile economice prin care trece ţara noastră în urma războiului şi a celor doi ani de secetă, când partidul naţional li-

./.

beral făcea cunoscute agitaţii, în timp ce guvernul se străduia să amelioreze această nenorocită situaţie ?

MART.RAMNICEANU: Eu cunosc chestiunile care privesc partidul liberal. Ce anume agitaţii a făcut partidul naţional ţărănesc, nu cunosc.

PRESEDINTELE: nici din presă ?

MART.RAMNICEANU: Nu pot să-mi dau o părere asupra acestei chestiuni.

PROCURORUL: Care a fost atitudinea partidului naţional ţărănesc şi în special al acuzatului Maniu faţă de unele ţări care vroiau să ne ajute şi cum consideră acţiunea lui de a împiedeca această ajutoare.

MART.RAMNICEANU: Eu ştiu următoarele în această chestiune. In Decembrie 1946 Dinu Brătianu a luat iniţiativa unui demers faţă de Legaţia Americană pentru a-şi pune creditul şi influenţa în loc de a se ajuta cât mai repede ţara românească indiferent de divergenţele politice de atunci. D-sa a voit ca în această chestiune să asocieze şi partidul naţional ţărănesc, crezând că va avea o mai mare greutate acest demers al nostru. D. Maniu nu s'a asociat la acest demers pe motivul că, deoarece nu vede o şansă de succes în această chestiune, nu ar vrea să scoboare prestigiul partidului d-sale printr'un insucces în această privinţă.

PRESEDINTELE: Nu ştiţi după ce acest ajutor a fost trimis, s'a trimis o scrisoare de mulţumire de ajutorul dat pentru a fi semnată, şi d. Maniu a refuzat.

MART.RAMNICEANU: Nu ştiu de această scrisoare. Demersul făcut de noi şi Dinu Brătianu la Legaţia Americană unde l-am însoţit în calitate de translator, era ca să se acorde acest ajutor.

PROC.STANCIU: Nu cumva la cererile de acordare de ajutoare se puneau în afară de plată şi alte condiţiuni politice şi economice ?

MART.ROMNICEANU: Nu, pot să vă spun că în conversaţia pe care d. Dinu Brătianu a avut-o cu d. Berry, nu i s'a pus decât un singur lucru şi anume dificultăţi tehnice.

PRESEDINTELE: Nu, întrebarea a fost nu dacă americanii ar fi cerut condiţiuni, ci dacă lor li s'ar fi cerut punerea de astfel de condiţiuni ?

./.

PROC.STANCIU: Adică dacă se cereau ajutoare, dar acestea să fie condiţionate.

MART.ROMNICEANU: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Domnul Maniu a lămurit că chestiunea partidului s'a soluţionat în două etape....

PRESEDINTELE: Vorbiţi în numele Dvs.

ACUZ.MIHALACHE: .... D-lui fiind de părerea conversaţiilor izolate. Pentrucă d. martor a spus că PNL a avut o atitudine şi noi alta, şi s'ar înţelege că e deosebire de fond, aşi ţine să întreb pe d. martor dacă ştie că, fiind vorba de procedură, d. Brătianu m'a consultat şi pe mine în ceeace priveşte acest demers în Decembrie, şi dacă ştie ce răspuns i-am dat eu, ca procedură ?

MART.ROMNICEANU: Eu n'am fost de faţă la conversaţia dintre d. Dinu Brătianu şi Mihalache, însă d. Brătianu mi-a spus că a vorbit cu d. Mihalache şi - dacă îmi aduc bine aminte - că d. Mihalache fusese de acord.

ACUZ.MANIU: D-le preşedinte, aş dori să pun şi eu câteva întrebări.

Este adevărat că d. Dinu Brătianu şi partidul liberal dorea să facem un demers comun cu guvernul ?

MART.ROMNICEANU: Nu, era vorba de un demers comun al celor trei partide de opoziţie.

ACUZ.MANIU: Dacă d. martor ştie că eu am spus: "Alături de guvernul acesta cu nici un fel de demers nu sunt de acord".

PRESEDINTELE: Din moment ce d. martor a răspuns că n'a fost vorba nici un moment despre aşa ceva...

MART.ROMNICEANU: Poate este o mică confuzie. In momentul acela guvernul avea de gând sau făcuse deja un demers la Washington, după câte ştiu prin d. Ministru Ralea. Incât cele două demersuri dacă ar fi fost sub aceiaşi semnătură - ceeace nu se putea închipui - erau paralele.

ACUZ.MANIU: Stie d. martor că eu am spus d-lui Brătianu şi tuturor celor pe care îi vedeam, că noi vom face un demers separat pentru ajutorarea Moldovei înfometate ?

MART.ROMNICEANU: Chestiunea aceasta nu se putea petrece decât după întoarcerea d-lui Maniu dela Sibiu şi ştiu că d-lor au avut o întrevedere, dar precis nu ştiu

./.

ce a fost. Ceeace am spus s'a petrecut cât era d. Maniu la Sibiu.

ACUZ.MANIU: Stie d. martor că în epoca aceea noi eram împreună într'o acţiune foarte serioasă şi importantă în ceeace priveşte reprezentarea noastră la Conferinţa de Pace ? Stie d. martor că eu solicitasem dela Marile Puteri, ca să fie şi partidele de opoziţie, care au făcut actul dela 23 August, invitate la Conferinţa de Pace ?

PRESEDINTELE: S'a răspuns la această întrebare.

MART.ROMNICEANU: Cred că acest lucru, chestiunea cu porumbul, s'a petrecut în toamna lui 1946-1947. Cea cu delegaţia la Conferinţa de Pace a fost în vara lui 1946. Este adevărat însă că ambele partide, prin glasul colegului Haţieganu şi cu mine care reprezentam partidele noastre în guvern, am făcut cerere formală în Consiliul de Miniştri şi am lăsat fiecare şi câte o notă scrisă, cerând ca partidele noastre să aibă reprezentanţii lor la Conferinţa de Pace.

PRESEDINTELE: Dar la o altă epocă.

MART.ROMNICEANU: Evident că se cam terminase.

ACUZ.MANIU: Fiindcă am fost în continuu în contact, ştie d-lui despre aceea că noi cu d-stră împreună am fi tins la organizaţiuni secrete şi la acţiuni subversive ?

PRESEDINTELE: Aceasta nu-i în legătură cu acuzatul Penescu.

ACUZ.MANIU: Anunţ din nou un caz de nulitate pe tema aceasta.

PRESEDINTELE: (către martor) Citiţi şi semnaţi declaraţia.

AV.LAZARESCU: Domnule preşedinte, o rugăminte respectuoasă: pe lista acuzatului Lăzărescu, figurează martorul Dalbon, care trebuia să fie la 11 la Ministerul de Externe pentru a expedia un curier.

PRESEDINTELE: Să intre martorul Dalbon.

MART.DALVON:ION: etatea 32 ani, profesiunea Prim Secretar de Legaţie la Ministerul de Externe, domiciliul Intrarea 11 Iunie 5, de religie creştină (depune jurământul).

PRESEDINTELE: Este martorul lui Emil Lazarescu ?

ACUZ.ROIU: Domnule Preşedinte, este şi al meu.

AV.LAZARESCU: D-le Preşedinte, vă rog să întrebaţi unde funcţionează în momentul de faţă martorul, la ce Direc-

./.

ţie din Ministerul Afacerilor Străine ?

MART. DALBON: La Direcţia Cabinetului şi Cifrului, Director Adjunct.



AV.LAZARESCU: Vă rog să întrebaţi dacă textul telegramelor cifrate are totdeauna un caracter confidenţial constituind Secrete de Stat ?

MART.DALBON: Nu ştiu dacă secretul profesional îmi permite să răspund.

AV.TEODOREANU: Intrebarea este dacă tot ce este cifrat e secret, adică sensul de secret decurge din cifrat sau substanţă ? Forma sau substanţa dă caracterul secret ?

MART.DALBON: Nu.

AV.LAZARESCU: Se primesc şi telegrame particulare prin Cifru.

MART.DALBON: Uneori da.

AV.LAZARESCU: Dacă asemenea telegrame apăreau uneori în Monitorul Oficial şi în ziare ?

MART.DALBON: Textul exact nu, dar sensul da.

AV.LAZARESCU: Dacă martorul a primit telegrame referitoare la procesul CRETZEANU, d-sa personal ?

MART.DALBON: Eu nu.

AV.LAZARESCU: Dacă textul convenţiunilor era trimis prin cifru sau venea direct la Direcţia Cabinetului ?

MART.DALBON: Decât sunt eu la Direcţia Cabinetului n'am primit nici un text de convenţiune.

AV.LAZARESCU: Dacă se pun la dispoziţia funcţionarilor diplomaţi din Minister, anumite telegrame care interesează direcţia lor ?

MART.DALBON: Nu înţeleg întrebarea.

Av.LAZARESCU: D-stră primiţi telegrame care interesează alte direcţii din Minister. Dacă vin funcţionari pentru a lua cunoştinţă de ele şi dacă îi puneţi în cunoştinţă ? Dacă d. Florin Roiu avea calitatea de a lua cunoştinţă pentru Direcţia lui de anumite telegrame ?

MART.DALBON: Pentru direcţia lui avea calitatea să ia cunoştinţă.

AV.LAZARESCU: Acum o întrebare cu caracter general. Care era atitudinea şi preocupările acuzatului Lazarescu în Minister?

MART.DALBON: Decâd l-am cunoscut a fost un funcţionar model şi în totdeauna în timpul serviciului de câte ori se întâmpla să nu avem de lucru - pentrucă la noi

./.

se lucrează periodic, câteodată sunt foarte multe telegrame, alteori avem o libertate oarecare - d. Lazarescu studia totdeauna chestiuni de istorie. Au remarcat acest lucru toţi colegii lui.

AV.LAZARESCU: Cine poate schimba cifrul ?

MART.DALBON: Numai directorul cifrului, de acord cu directorul adjunct care propune aceasta şi aduce la cunoştinţa secretarului general al Ministerului.

PRESEDINTELE: Aduce numai la cunoştinţă sau trebuie să i se dea aprobare ?

MART.DALBON: Nu, pentrucă este o chestiune absolut tehnică. Se aduce la cunoştinţă. Decând sunt eu de pildă, nici nu mai întreabă.

ACUZ.LAZARESCU: O complectare la această întrebare: Dacă în ceeace priveşte această schimbare de cifru, în ceeace priveşte maşina de cifrat, schimbarea mai este necesar să fie aprobată de secretarul general şi dacă funcţionarilor cifrului li se comunică această aprobare sau nu ?

MART.DALBON: Nu, o facem noi, dela noi înşine.

AV.LAZARESCU: Vă rog să se consemneze. Dacă vreţi, să dicteze d. martor răspunsul d-lui grefier, ca să fie exact, pentrucă e o chestiune tehnică.

MART.Dalton: (Dictând grefierului) In ceeace priveşte maşina de cifrat, schimbăm periodic sistemul de cifrare în Direcţia Cifrului fără a mai aduce la cunoştinţa d-lui secretar general.

ACUZ.POGONEANU: In complectarea acestei întrebări şi în calitatea mea de fost director al cifrului vă rog să întrebaţi dacă nu s'a întâmplat ca în mai multe rânduri în cursul unor studii asupra unor noi sisteme de cifrare, diferiţi funcţionari ai Direcţiei Cabinetului şi a Cifrului să facă experienţe fie de sistem de cifrare, fie de maşini de cifrare, pentru pregătirea unui eventual nou sistem sau a unei schimbări, fără să fie nevoie de îndeplinirea formalităţilor de cerere de schimbare.

Mart!DALBON: Intrebarea e cam vagă, însă înţeleg sensul.

ACUZ.POGONEANU: Mă refer la experienţa maşinei de cifrat Scheleti şi a sistemelor.

MART.DALBON: In ce priveşte maşina de cifrat, care are mecanism foarte complicat, încercăm întotdeauna, înainte de a definitiva un sistem de cifrare, pe care-l

verifică cu atenţie şi numai după definitivare îl punem în aplicare.

ACUZ.ROIU: Dacă ştie martorul că am funcţionat la Direcţia Cifrului între 1945-1947.

MART.DALBON: Am lipsit din ţară până în 1946; însă, din câte ştiu, cred că a funcţionat d. Roiu.

PRESEDINTELE: Până în 1947 ?

MART.DALBON: Până în 1946 Decembrie, de când sunt la Direcţie, nu a funcţionat; însă până atunci am auzit că a funcţionat.

ACUZ.ROIU: Eu nu am funcţionat dela 1945. Mă interesează ultima fază, de când a venit D-sa din străinătate, în ţară.

MART.DALTON: De atunci n'a funcţionat.

ACUZ.ROIU: Dacă ştie d. martor că dosarul telegramelor, destinate comisiunei unde lucram eu, comisiunei pentru "studiul problemelor păcii", se afla la cifru ? In mod cu totul excepţional, nefiind la comisiune se afla în depozit la cifru.

MART.DALBON: Da, dosarul comisiunei păcii se afla la cifru.

PRESEDINTELE: Din ce cauză ?

MART.DALBON: Nu mi-am pus problema.

PRESEDINTELE: Era normal ?

MART.DALBON: Nu era nimic anormal, pentrucă telegramele, care priveau problema păcii erau un dosar cu totul nou, s'a format chiar de noi la început, în legătură cu comisiunea păcii şi atunci îl păstram noi. Nu ştiu dacă în momentul de faţă mai este la noi în Direcţie.

ACUZ.ROIU: Stie martorul că i-am cerut eu vreodată acest dosar, ca să-l duc şefului meu ca să ia cunoştinţă ?

MART.DALBON: Niciodată.

ACUZ.ROIU: Domnule Preşedinte, vă rog să-mi permiteţi să mai pun câteva întrebări, fiindcă mă cunoaşte d. martor, deoarece am făcut studenţia împreună la Iaşi. Stie d. martor, din studenţia comună dela Iaşi, de când ne cunoaştem, să fi avut sentimente antisemite, antisovietice, să fi fost nazist, să fi fost legionar sau chiar dimpotrivă ? - în atmosfera dela Iaşi.

MART.DALBON: Era privit de toţi colegii ca un om de stânga.

./.

483

ACUZ.ROIU: Stie de o colaborare a mea la o revistă, scoasă de prieteni la Iaşi - revista a fost suprimată şi eu eram pe punctul de a fi arestat drept comunist - ştie de aceasta ?

MART.DALBON: Stiu de lucrul acesta din auzite; nu cunosc numele revistei; nu pot face afirmaţiuni precise.

ACUZ.ROIU: Stie că am făcut politică şi că aşi fi pus patimă politică în actele mele ca funcţionar sau ca student ?

MART.DALBON: Nu.

ACUZ.ROIU: Mă crede capabil să particip la un complot împotriva Statului ? la acte de teroare ?

MART.DALBON: Din câte îl cunosc pe d. Toiu şi ca student, şi în ce priveşte activitatea D-sale, nu mi-am putut da seama niciodată de acest lucru.

ACUZ.ROIU: Domnule Preşedinte, vă rog să-mi daţi voie să mai pun întrebări martorului.

PRESEDINTELE: Fiţi mai concludent.

ACUZ. ROIU: Aşi vrea să ştiu dacă în Minister este ceva uzual comentarea acestor informaţii, şi dacă această comentare a informaţiilor în legătură cu serviciul constituie un act ilicit: comentarea între noi: între cei din Minister, schimb de informaţii în legăturile cu serviciul şi în cercul profesional al carierei.

MART.DALBON: Există comentarii - incontestabil - şi nu s'a considerat în trecut ca ceva secret.

PRESEDINTELE: Când este vorba de oameni de bună credinţă.

MART.DALBON: Incontestabil.

PRESEDINTELE: Se poate să discutaţi acolo şi apoi să meargă mai departe afară.

MART.DALBON: Aceasta depinde de fiecare.

PRESEDINTELE: De afară devine ilicit.

ACUZ.ROIU: Rog pe d. martor să spună dacă ştie că, în legătură cu cariera dela Ministerul de Externe, este obligaţia de a avea relaţii cu membrii delegaţiilor străine şi că nici acest fapt nu este ceva nepermis ?

MART.DALBON: Sigur.

PRESEDINTELE: Dar până acolo unde este numai vorba de serviciu, în legătură cu serviciul sau de acte de prietenie.

./.

MART.DALBON: Da. Aşa ceva este normal.

ACUZ.ROIU: Dacă accesul în camera unde se cifrează şi unde se ţin aceste dosare este cu totul interzis, prin măsuri speciale şi prin indicarea anume, specială că pot intra acolo anumite persoane. Există chiar afişul cu menţionarea ?

MART.DALBON: Da, în multe perioade. De câteori s'a schimbat directorul cifrului, au fost schimbări şi aici. In general a fost o afişare de persoanele care pot intra şi persoanele respective au cunoştinţă de acest lucru. Se făcea o circulară cu persoanele care pot intra.

ACUZ.ROIU: Cunoştea relaţiile mele cu acuzatul Pogoneanu. Si-a dat seama, din conţinutul acestor relaţii, că erau organizate în vederea unui complot ?

MART.DALBON: Nu mi-am putut da seama.

ACUZ.LAZARESCU: Vreau să pun o întrebare lămuritoare în legătură cu cele întrebate de coacuzatul Roiu.
Vă rog pe Dvs., domnule Preşedinte, să binevoiţi a întreba pe martor dacă accesul, în toate încăperile în care funcţionează serviciul, dacă accesul este interzis funcţionarilor Ministerului în toate aceste încăperi sau sunt camere în care funcţionarii Ministerului pot lua cunoştinţă de telegramele cifrate ?

MART.DALBON: Sunt camere în care funcţionarii Ministerului pot intra fără ca să fie interzis accesul. Este o singură cameră specială numai unde nu pot intra.

PROC.STANCIU: Dacă poate să ne spună martorul: convenţiunile care se încheie cu anumite State, sunt considerate acte secrete sau publice, atunci când ele sunt transmise în telegrame cifrate ?

MART.DALBON: De când sunt la Direcţia Cifrului, nu am avut nici un caz de acesta.

PRESEDINTELE: Dar dacă aţi primi astăzi o convenţie...

MART.DALBON: Depinde de convenţie.

PRESEDINTELE: ... în faza dinainte de a se termina ?

PROC.STANCIU: Tratativele preliminarii sunt secrete?

MART. DALBON: Da, atâta timp cât nu este autorizarea de către Minister de a fi publicate.

STANCIU,PROC. Telegramele care vin cifrate, se studiază în biroul cifrului de către secţiunile cărora le revin sau întâi se descifrează, trec pe la cabinet şi nu-

./.

mai de acolo se repartizează Direcţiunilor cărora le aparţin ?

MART.DALBON: Telegramele cifrate vin la Direcţia Cifrului, unde se descifrează. Dacă directorul cifrului, sau funcţionarul cifrului are cunoştinţă perfectă că respectivele telegrame trebuie să fie repartizate la Direcţii, le pune în caete speciale, cu care le trimite direcţiilor şi consemnează secretarului general că s'au transmis la direcţiile respective.

PROC.STANCIU: Celelalte secţiuni cărora nu le aparţin aceste secrete, pot lua cunoştinţă la camera cifrului despre ele ?

MART.DALBON: Despre telegramele, care nu-i privesc, nu pot lua cunoştinţă.

PROC.STANCIU: Altă întrebare: această schimbare de cifrare, când se face, ea se face numai pentru doi inşi sau pentru o anumită perioadă de timp ?

MART.DALBON: Se face numai pentru o anumită perioadă de lucrări.

PROC.STANCIU: Să se consemneze acest lucru: se face numai pentru o anumită perioadă de lucrări.

Altă întrebare: este permis între două persoane dela cifru - una care rămâne pe loc şi alta care pleacă în străinătate - amândouă tot dela cifru, este permis să-şi facă un cod personal, cifrat după un cifru propriu al lor ?

MART.DALBON: Aceasta depinde de secretarul general sau de directorul cifrului, care poate lua această măsură dacă o găseşte necesară.

AV.TEODOREANU: Să se treacă aceasta.

PROC.STANCIU: La un astfel de cifru, când o persoană pleacă în străinătate şi alta rămâne pe loc, este absolut obligatorie înştiinţarea secretarului general ?

MART.DALBON: Cred că da.

PROC.STANCIU: Supracifrul sau schimbarea cifrului este unul şi acelaş lucru ?

MART.DALBON: Da.

AV.TEODOREANU: Aceasta răspunde la cele ce a spus d. Procuror. v'aţi tăiat craca de sub picioare.

MART.DALBON: - (semnează declaraţia)

GREFIERUL: Martorul Constantin Brătianu (Bebe) lipsă

./.

AV.LAZARESCU: Să fie întrodus martorul Corbescu, vă rog, Domnule Preşedinte, fiindcă este în aceiaşi situaţie.

(Este întrodus martorul Cordescu Romulus în vârstă de 30 ani, secretar de Legaţie, domiciliat în str. Smârdan 18, orotdox. I se ia jurământul).

AV.LAZARESCU: Să răspundă martorul dacă a funcţionat la Direcţia Cifrului ?

PRESEDINTELE Aţi funcţionat ?

MART.CORDESCU: Da.

AV!LAZARESCU: Dacă a primit telegrame referitoare la procesul Cretezanu ?

MART.CORDESCU: Nu a primit dar a descifrat telegrame.

AV.LAZARESCU: Dar le considera din punct de vedere al laturei subiective că ar constitui secrete de stat ?

MART.CORDESCU: Depinde de punctul de vedere sub care privim. Din moment ce se cifrează, sigur că ar putea constitui prin ele secrete de stat.

AV.LAZARESCU: Dacă se transmiteau şi telegrame particulare prin cifru ?

MARTOR.CORDESCU: Intre noi şi colegii noştri din străinătate se transmiteau cu învoirea Secretarului General care cunoştea întotdeauna cifrul.

PRESEDINTELE: Cine le plătea, Statul ?

MART.CORDESCU: Noi.

ACUZ.ROIU: Aşi vrea să precizeze martorul dacă între 1945-47 am funcţionat la cifru ?

MART.CORDESCU: Nu, după ce a fost scos acuzatul Pogoneanu, a fost scos din Minister, d. Roiu a fost trecut la Biroul Păcii.

PRESEDINTELE: Dar până atunci a funcţionat vreodată ?

MART.CORDESCU: Da, până la 23 August, când a trecut la Cabinet.

ACUZ.ROIU: Işi aminteşte domnul martor de un referat al acuzatului Oprişan în legătură cu anumite indiscreţii făcute la Cifru şi de concluziile cu totul negative şi a excluderii unei posibilităţi ca indiscreţiile să se fi făcut în Centrală ?

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi acest lucru ?

MART.CORDESCU: Stiu că d. Ministru Ralea a anunţat că se fac indiscreţii şi în urma intervenţiei domniei sale, acuzarul Oprişan a făcut un referat în care a spus că aceste indiscreţii nu se fac dela Cifru ci din faptul că se trimit în copii la alte Direcţii şi personalităţ

./.

interesate.

ACUZ.ROIU: Dacă am cerut martorului cât a fost la Cifru să consult telegramele sau mi-a dat telegrame ?

MART.CORDESCU: Nu.

ACUZ.ROIU: Dacă cunoaşte d. martor, dela Iaşi, din epoca studenţiei mele că sentimentele mele au fost antisemite, dacă am făcut politică legionară, cuzistă, iar în Minister ce atitudine am avut ?

MART.CORDESCU: N'a făcut politică niciodată.

ACUZ.ROIU: D. martor, în 1941 când se afla în Minister şi la izbucnirea războiului împotriva Uniunii Sovietice, să spună dacă nu mi-am exprimat părerea că intrarea noastră în războiu constituie o mare greşeală politică ?

MART.CORDESCU: Da, este adevărat. In chestiunea războiului toţi eram de părere şi printre ei şi acuzatul Roiu, că s'a făcut o mare greşeală politică.

ACUZ.CAMIL DEMETRESCU: D-le Preşedinte v'aşi ruga să binevoiţi a pune domnului martor întrebarea dacă îşi aminteşte că în timpul fostei guvernări a lui Antonescu duceam note scrise de mână, telegrame descifrate, scrise de mână pe o fiţuică fostului vicepreşedinte în materie de pace, pe care el le ducea confidenţial în străinătate.

MART.CORDESCU: Stiu că erau o serie de telegrame cifrate care veneau dela Madrid şi Stockholm pe care le descifra acuzatul.

ACUZ.C.DEMETRESCU: Işi aminteşte martorul că eu duceam texte bătute, nu erau texte pe formulare de telegramă ci pe hârtie fără antet şi scrise de mână cu cerneală.

MART.CORDESCU: da, este adevărat.

ACUZ.C.DEMETRESCU: Si că se distrugeau pe urmă ?

MART.CORDESCU: Cred că da.

ACUZ.POGONEANU: Dacă martorul a funcţionat sub ordinele mele şi dacă poate afirma că am fost un şef exigent şi sever şi funcţionarii de sub ordinele mele considerau că am o autoritate deosebită în ochii lor ?

MART.CORDESCU: Am funcţionat sub ordinele d-lui Pogoneanu şi personalul nu poate să se plângă că ar fi fost sever, în sensul treburilor care trebuiau să le facă la Minister, d-sa era exigent şi se bucura de autoritate.

./.

PROC.STANCIU: Referitor la telegramele în speţă, Cretzeanu, când era vorba de cele şase milioane franci elveţieni, cuprinsul acelor telegrame reprezentau interesele statului ?

MART.CORDESCU: Fără îndoială.

(este întrodus martorul C-tin Titel Petrescu, de 59 ani, de profesiune avocat, domiciliat în str. Brezoianu 28, ortodox, i se ia jurământul).

ACUZ.C.PETRESCU: D-le Preşedinte vă rog să întrebaţi pe d, Preşedinte Titel Petrescu dacă cu ocazia prezentării scrisorii ce i-am dus pentru Niculescu-Buzeşti, am avut o discuţie politică cu domnia-sa relativ la această scrisoare.

MART.PETRESCU: Nu.

ACUZ.C.DEMETRESCU: Si dacă este exact ceeace am declarat că domnia-sa a adăogat o recomandare de activitate pentru Partidul Socialist din ţară ?

MART.T.PETRESCU: Era un mandat conceput în ţară în termeni generici, semnat de d. Maniu şi Dinu Brătianu. Si eu n'am vrut să semnez acel mandat pentrucă era o împuternicire care avea termeni generici. Reprezenta partidul Naţional ţărănesc.

PRESEDINTELE: Era cam în alb.

MART.T.PETRESCU: Nu. Eu am scris cu mâna mea trei patru rânduri cu care îl recomandam pe Niculescu-Buzeşti care reprezenta PNT şi-l rugam să ia contact şi cu partidele socialiste din occident şi să le informeze aspra situaţiei politice a partidului social-democrat din România.

AV.GEORGE DEMETR. Dacă vreodată în afară de vizita aceea în vederea semnării scrisorii, martorul a mai avut şi întâlniri cu Camil Demetrescu şi ar fi avut discuţii cu caracter politic ?

MART.PETRESCU: A mai venit, nu ştiu dacă anterior, sau ulterior, cred că anterior a mai venit odată, de două ori la mine Camil Demetrescu să mă roage să-i dau o adeverinţă că a participat la actul dela 23 August.

AV.VASILIU: Dacă într'adevăr Camil Demetrescu a participat la actul dela 23 August.

./.

MART.T.PETRESCU: Da.

ACUZ.MANIU: De câtă vreme suntem noi în colaborare şi cu ce scop.

MART.T.PETRESCU: Am colaborat cu d. Maniu personal şi cu PNT la actul istoric dela 23 August. Pe timpul regimului Antonescu urmăream împreună-iniţiativa o avusese d. Maniu şi el conducea chiar un bloc al celor patru partide. La 20 Iunie 1944 după ce anterior lucrasem în vederea răsturnării regimului Antonescu, am încheiat un acord al celor patru partide cari lucrau în vederea răsturnării regimului Antonescu, desprinderii ţării din Axa Berlin-Roma şi în acelaş timp intrarea României în acţiune alături de Naţiunile Unite. Am încheiat un acord scris la 20 Iunie 1944 pe baza căruia am continuat acţiunea noastră. Am colaborat pe urmă în primul guvern care s'a constituit în noaptea de 23 August. Am mai avut un pact de apărare a urnelor cu ocazia alegerilor din 19 Noembrie 1946.

ACUZ.MANIU: A observat vreo tendinţă de acţiune subversivă sau conspirativă în această înţelegere a noastră ?

MART.PETRESCU: niciodată. Niciodată nu m'am îndoit de sentimentele patriotice ale d-lui Maniu. Am fost adversar politic al d-lui şi al partidului, dar niciodată nu m'am îndoit de românismul d-lui Maniu.

Partidul Social-Democrat dealtminteri şi în Ardeal înainte de alipire a colaborat cu d. Maniu şi cu partidul naţional din Ardeal la alipirea Ardealului.

ACUZ.MANIU: Am avut vreo înţelegere pentru a organiza anumite cuiburi secrete, ori că noi am gândit cândva să facem vreo acţiune subversivă, revoluţionară ?

MART.PETRESCU: Niciodată.

ACUZ.MANIU: In forma aceasta a observat la mine în special o astfel de tendinţă şi de mentalitate ?

MART.PETRESCU: Niciodată.

ACUZ.MANIU: Am accentuat totdeauna în societatea noastră că sunt aderentul unei acţiuni legale de ordine de Stat şi de respect faţă de legi şi de acţiune publică care să orienteze opinia publică.

MART.PETRESCU: Toată acţiunea d-lui Maniu, cât am cunoscut-o, se baza pe ideia de legalitate.-

./.

 

ACUZ.MANIU: Vreo tendinţă de conspiraţiune a observat la mine, fie ocult fie pe faţă?

MART.PETRESCU: Nu, n'am observat niciodată.

ACUZ.PENESCU: Fiindcă martorul era propus, nu l-am mai propus şi eu. Rog să-l întrebaţi dacă cele trei partide adresau memorii celor trei mari puteri şi le adresau totdeauna şi Uniunii Sovietice şi ce cuprindeau aceste memorii.

MART.PETRESCU: Pe timpul alegerilor din Noembrie 1946, pe baza acordului de apărare a urnelor, am redactat împreună câteva memorii în care ne plângeam de ilegalităţi, de legea electorală.

PRESEDINTELE: Vrem să ştim numai dacă împreună aţi redactat memoriile.

MART.PETRESCU: Toate le adresam reprezentanţilor din ţară ai celor trei mari puteri şi le publicam în gazete.

ACUZ.PENESCU: Dacă aceste memorii erau făcute cunoscut şi guvernului.

MART.PETRESCU: Da, întâi le adresam primului ministru, unele şi ministrului de interne şi în acelaş timp celor trei mari puteri care formau Comisia Aliată de Control.

Dacă aceste memorii prin tendinţa lor, prin cuprinsul lor, aveau ceva calomnios la adresa guvernului şi aveau drept scop să stirbească ceva din independenţa ţării.

MART.PETRESCU: Nu, au fost publicate şi în gazete, trebue să fie la dosar.

ACUZ.PENESCU: La această întrebare rog ca d. martor să ne dea un răspuns precis.

PRESEDINTELE: A spus că nu.

ACUZ.PENESCU: Nu cuprindeau ceva contra independenţei ţării.

MART.PETRESCU: Nu.

ACUZ.PENESCU: Dacă martorul a colaborat la redactarea memoriului adresat Naţiunilor Unite în Primăvara acestui an?

MART.PETRESCU: Da, era vorba tot despre alegerile din ţară. Am conlucrat. A fost publicat în ziare.

ACUZ.PENESCU: Dacă acest memoriu era semnat de şefii celor trei partide ?

MART.PETRESCU: Da.

ACUZ.PENESCU: De cine erau duse la cele trei misiuni ?

./.

MART.PETRESCU: Nu ştiu cine le ducea precis fiindcă se dădeau la PNT sau la Partidul Liberal.

ACUZ.PENESCU: Dacă d. Titel Petrescu a dus şi d-sa sau a informat legaţiile celor trei puteri despre conţinutul acestor memorii.

MART.PETRESCU: Eu n'am dus memorii fiindcă se trimiteau.

PRESEDINTELE: S'au aţi anunţat pe reprezentanţii celor trei puteri că s'au trimis asemenea memorii ?

mart.PETRESCU: Nu, ştiam că se trimit.

ACUZ.PENESCU: Dacă d. Adrian Dumitriu nu ducea şi dânsul memorii în special la legaţia Angliei, fiindcă am fost împreună.

MART.PETRESCU: Se poate să fi dus împreună. Noi le semnam şi le lăsam la organizaţii să fie trimise.

ACUZ.CARANDINO: Dacă în calitate de vechi ziarist şi om politic încercat, d. Titel Petrescu din lectura ziarului Dreptatea a cules impresia, în tot acest timp cât a apărut, că ar fi avut o notă insurecţionară.

PRESEDINTELE: Intrebaţi despre Dvs. personal nu despre ziar.

ACUZ.CARANDINO: Si dacă scrisul meu nu s'ar integra în tradiţia scrisului politic românesc de opoziţie, dela ziarul Timpul cel vechi şi până astăzi.

MART.PETRESCU: Da, era ziarul de opoziţie care mergea pe linia ideologică Naţional-ţărănistă.

presedintele: Nu judecăm aici ziarul, judecăm pe acuzatul Carandino. Dacă poziţia lui, scrisul lui, arăta ceva antidemocratic.

MART.PETRESCU: Nu, era o gazetă democrată.

PRESEDINTELE: Nu gazeta. De acuzatul Carandino e vorba.

MART.PETRESCU: Acuzatul Carandino personal, îmi pare rău că trebue s'o spun aci, este un om inteligent, de talent, totodeauna a fost un brav om care pe timpul regimului Antonescu a stat în lagăr pentru ideile lui democratice. In conversaţiile pe care le aveam cu el şi îi arătam drumul ţării care trebue să fie alături de Naţiunile Unite şi de Rusia Sovietică, era de acord cu mine.

ACUZ.POGONEANU: In legătură cu unul din faptele citate în actul de acuzare şi pentru precizarea unui adevăr istoric: dacă a putut observa şi afla în noaptea de 23 - 24 August vreo conspiraţie, vreo consfătuire a reacţiunei, nu pot indica nume pentrucă nu sunt nici în actul de acuzare - în vederea opunerii cu orice preţ

la instaurarea - citez cuvintele actului de acuzare - "unui regim democratic nou".

Si dacă în consecinţă cu această conspiraţie a reacţiunei, d. Grigore Niculescu-Buzeşti şi cu mine în aceiaşi noapte în care d. Titel Petrescu este în măsură să ştie ce evenimente s'au petrecut, am luat imediat măsuri concrete pentru a servi această conspiraţie prin intermediul legaţiilor noastre din străinătate.

MART.PETRESCU: In noaptea de 23-24 August la Palat se lucrau decrete etc. şi d-sa lucra acolo. Era la Palat, era unul dintre prătaşii actului alături de Niculescu-Buzeşti şi lucra la decrete.

ACUZ.POGONEANU: Dacă ceeace n'a putut obseva sau afla d-sa putea observa sau afla Roiu şi dacă ceeace neagă D-sa poate afirma Roiu. Pentrucă aceste fapte citate în actul de acuzare, aceste pretinse fapte, sunt atribuite d-lui Roiu.

MART.PETRESCU: Nu-mi aduc aminte dacă era în noaptea aceia la palat. Era multă lume. Nu-l cunoşteam personal pe dl. Roiu. Poate să fi fost.

ACUZ.POGONEANU: Dacă ar fi avut acces în cele două camere în care se afla M.S. Regele, miniştrii şi înalţii funcţionari sau în altă încăpere a palatului.

MART.PETRESCU: Toată lumea era adunată în două camere unde se lucra, era aşa de multă lume, toţi cei care luaseră parte la actul istoric, erau ofiţeri, se luau dispoziţii contra nemţilor care erau în Bucureşti, se dădeau ordine.

AV.TEODOREANU: Acuzatul a vrut să spună altceva: în acele două camere erau protagoniştii actului istoric. Roiu făcea parte dintre protagonişti sau are un rol secund ?

MART.PETRESCU: Nici nu l-am văzut. Poate să fi fost. Juca un rol atât de mic încât nu l-am băgat de seamă.

ACUZ.POGONEANU: Dacă ceeace a negat d. Titel Petrescu i se pare măcar verosimil sau dacă i se pare o fantezie.

MART.PETRESCU: Aveam alte preocupări atunci, să salvăm actul istoric, insurecţia contra Germaniei.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă în timpul dictaturilor lui Carol şi Antonescu ne-am văzut de câteva ori şi dacă i-a făcut impresia d-lui Titel Petrescu că eu aşi putea fi şovinist, rasist sau să am astfel de sentimente.

MART.PETRESCU: Nu, are sentimente democratice şi un democrat nu poate fi rasist.

PROCURORUL: Dacă d. martor cunoaşte absolut toate memoriile înaintate de PNT sau numai memoriile pe care şi d-sa le-a semnat.

MART.PETRESCU: Numai cele pe care le semnam eu. Dealtfel trebue ştiut, memorii în afară sau înăuntru ?

In afară am semnat unul către Naţiunile Unite. Restul erau către reprezentanţii celor trei mari puteri.

PROCURORUL: Dar numai pe acelea care le-a semnat d-sa le cunoaşte.

A doua întrebare: dece s'a format comitetul partidelor din opoziţie, denumit "Comitetul alegerilor" ?

MART.T.PETRESCU: In aplicarea acordului, în apărarea urnelor s'a format un comitet, care în mod practic să apere urna în ziua alegerilor. Acest comitet a funcţionat la alegeri timp de o lună.

PRESEDINTELE: Urnele nu erau păzite de autorităţi ?

MART.T.PETRESCU: Nu, domnule Preşedinte. Trebuia s'o facă şi cetăţenii.

PROC.STANCIU: Ce forme organizatorice şi ce măsuri de luptă s'au luat în vederea alegerilor ?

MART.T!PETRESCU: Să se apere urnele.

PROC.STANCIU: Pe noi ne interesează să obţinem acest răspuns: Ce forme organizatorice şi ce măsuri s'au luat în vederea alegerilor ?

MART.T.PETRESCU: Nu s'a făcut mai nimic, dovadă că nici n'am putut reuşi.

PROC.STANCIU: Este foarte important, d-le Preşedinte, dacă a existat acest comitet comun al alegerilor.

MART.T.PETRESCU: Nu prea a existat pentru că se făceau proteste la Ministerul de Interne. In unele judeţe s'au făcut comitete.

PROC.STANCIU: Pentru iluminarea Parchetului să spună d. Martor dacă recunoaşte că în timpul alegerilor delegaţii pentru partidul d-sale au fost daţi de partidul naţional ţărănesc.

MART.T.PETRESCU: Nu cred aceasta. Se poate ?

./.

PROC.STANCIU: Din dosar, volumul 2 pagina 27o din declaraţia lui Serdici reese că, aşa cum spune declaraţia "Organizaţia noastră a desemnat din rândurile noastre pe aceşti asistenţi şi delegaţi în total de 196, ca delegaţi şi asistenţi ai partidului socialist Titel Petrescu".

PRESEDINTELE: Este adevărat Serdici ?

ACUZ.SERDICI: Este adevărat, d-le Preşedinte.

MART.PETRESCTU: Acestea sunt chestiuni de bucătărie electorală. Se poate ca în unele judeţe să nu fi avut asistenţi, delegaţi şi să fi împrumutat delegaţi dela partidul naţional ţărănesc, după cum în unele judeţe am împrumutat noi partidul naţional ţărănesc.

PROC.STANCIU: D. Martor a declarat că a semnat alături de acuzatul Maniu mandatul către Grigore Niculescu-Buzeşti.

MART.T.PETRESCU: Am spus în ce sens.

PROC.STANCIU: Acelea trimise de Camil Demetrescu şi semnate de d. Brătianu.

MART.T.PETRESCU: Am scris cu mâna câteva rânduri prin care să ia contact cu partidul socialist şi că-l informeze asupra situaţiei partidului social democrat din România, pentrucă în partidul social democrat din România intervenise o sciziune.

PROC.STANCIU: Stia martorul că Grigore Niculescu-Buzeşti nu mai era în ţară, în momentul când d-sa a semnat mandatul ?

MART.PETRESCU: Nu ştiam. L'am întâlnit într'o zi, era extrem de abătut pentru că soţia lui era grav bolnavă în Elveţia. Ceruse paşaport şi-mi spunea că aşteaptă vizele necesare pentru a pleca la soţia sa.

PROC.STANCIU: Cum se explică faptul că mandatul pentru Grigore Niculescu Buzeşti fusese semnat după plecarea clandestină din ţară. Cum se explică că s'a dat mandat unui om fugit din ţară ?

MART.T.PETRESCU: Nu ştiam, pe urmă am aflat. A fost o împuternicire pe care poţi s'o dai direct sau să fie trimisă cu poşta. Era o recomandare a dlui Buzeşti din partea d-lui Maniu.

PROC.STANCIU: Singur Dvs. aţi recunoscut că era un mandat semnat în alb.

MART.T.PETRESCU: Era o recomandare de informaţie din partea dlui Maniu.

./.

PROC.STANCIU: Este în contradicţie cu declaraţia anterioară. Atunci era împuternicire şi de data aceasta recomandare.

MART.T.PETRESCU: In limbajul nostru juridic, şi d. Colonel o ştie prea bine, noi spunem procură, mandat. Era recomandarea unui om politic care făcea parte din partidul naţional ţărănesc şi îl recomanda în străinătate, ca să informeze străinătatea, şi nefiind membru în partidul social democrat nu-i putea da această recomandare. Eu l-am rugat să informeze partidul socialist asupra situaţiei.

PROC.STANCIU: Atunci ştiaţi că va pleca în străinătate.

MART.T.PETRESCU: Da, el mi-a spus că are să plece. Am aflat dela el că a făcut o cerere la Ministerul de Interne şi aşteaptă viza de eşire.

PROC.STANCIU: Aţi fost preavizat de acuzatul Maniu că vă va trimite spre semnare acest document ?

MART.T.PETRESCU: Nu.

PROC.STANCIU: V'a explicat Camil Demetrescu ~~în~~ ce sens are acest document.

MART.T.PETRESCU: Am cetit recomandarea. Nefiind membru partidului, am scris separat.

PROC.STANCIU: Ce ştiţi despre relaţiile acuzatului Maniu cu Legaţiile Americană şi Engleză ? V'a vorbit vreodată ?

MART.T.PETRESCU: Nu.

PROC.STANCIU: Ce ştiţi despre încercarea de fugă din ţară a acuzaţilor Mihalache, Penescu, etc. comp. ?

MART.T.PETRESCU: Nu ştiu nimic.

PRESEDINTELE: Aţi luat cunoştinţă din ziar ?

MART.T.PETRESCU: Da, am cetit.

PROC.STANCIU: Ce credinţă aveţi Dvs. faţă de desfăşurarea pe care aţi văzut că o are procesul ?

MART.T.PETRESCU: Ca să-mi fac o convingere certă, trebuie să fi asistat la proces. Neasistând, "audiatul et altera pars".

PROC.STANCIU: N'aţi ştiut nimic din această activitate ?

MART.T.PETRESCU: Nu puteam şti nimic.

PROC.STANCIU: Dar aţi făcut împreună un comitet !

MART.T.PETRESCU: Acesta era pe timp de o lună, în vremea alegerilor, Noembrie 1946.

./.

PROC.STANCIU: Partidul Dv. a dat anumite comunicate în ziarul Dreptatea ?

MART.T.PETRESCU: Eu le trimiteam la toate ziarele şi la Scânteia, dar nu le publica decât Liberalul şi Dreptatea.

PROC.STANCIU: Stiţi că Carandino a colaborat cu Pamfil Seicaru?

MART.T.PETRESCU: Făcea un dicţionar politic la care colabora şi Stefan Voitec.

PROC.STANCIU: A văzut d. martor în tot cuprinsul nopţii dela 23 August pe Pogoneanu alături de d-sa ?

MART.T.PETRESCU: Toată seara a stat acolo. Dacă o fi eşit afară, asta nu ştiu. Am stat dela 8.30 ? 9. Am fost între ultimii care au plecat, înspre ziuă. Sunt amănunte cărora nu le-am dat nici un fel de importanţă.

ACUZ.PENESCU: In legătură cu răspunsul d-lui martor aş vrea să pun o întrebare. Relativ la răspunsul că s'au făcut memorii în chestiunea alegerilor, vă rog să întrebaţi pe d. martor, dacă în Martie anul curent după o consfătuire la d. Dinu Brătianu şi la care au participat toate cele trei partide, nu s'au făcut intervenţii pe lângă Ministerul de Externe şi Misiuni, trimiţându-se o telegramă comună la Moscova, acelor trei partide, referitoare la arestările făcute ?

MART.T.PETRESCU: Da, în privinţa arestărilor s'a făcut un memoriu.

PRESEDINTELE: Semnaţi declaraţia.

ACUZ.MANIU: Aş dori să pun şi eu încă două întrebări. Ce ştie d. martor despre colaborarea mea cu dumnealor pentru actul dela 23 şi a rolului meu în ce priveşte produsul acestui act istoric ? Aceasta îşi are sens, pentru că actul de acuzare spune că eu am fost absent. Este adevărat că eu am iniţiat alianţa noastră pentru scoaterea germanilor din ţară ?

MART.T.PETRESCU: D. Maniu a avut şi conducerea blocului pentru că a avut şi mai multe posibilităţi. Prinţul Stirbey, Barbu Stirbey aveau mai multe legături cu partidul ţărănesc, decât ca noi partidul social democrat, comunist şi liberal.

ACUZ.MANIU: Intrebaţi,recunoaşte martorul că toată această acţiune am pregătit-o şi dus-o eu ?

MART.T.PETRESCU: Da este adevărat.

./.

497

497

ACUZ.MANIU: Să se consemneze.

PRESEDINTELE: S'a consemnat. Semnaţi declaaţia.

MART.T.PETRESCU: Nu pot să bănuesc că nu s'a consemnat tot.

ACUZ.POGONEANU: Să-mi îngăduiţi, d-le preşedinte, să părăsesc şedinţa.

GREFIERUL: (strigă martorii)

Const. I. C. Brătianu

lipsă

Const. Bebe Brătianu

lipsă

Dr. Zeno Bianu

lipsă

Col. Petrescu Ioan

lipsă

PRESEDINTELE: D. Petrescu să rămână în sală. Nu iese nici un martor din sală până nu se termină şedinţa.

GREFIERUL: Teianu Nicolae

prezent

AV.LAZARESCU: D-le Preşedinte, este martorul nostru. Intrucât n'avem întrebări de pus renunţăm la dânsul.

GREFIERUL: Director General Donat

lipsă

Preot Cpt. Toma Victor

lipsă

D. Ministru Davidescu

lipsă

D. Ministru Eugen Filotti

prezent

PRESEDINTELE: Este martorul lui Pogoneanu. Să aştepte întrucât acuzatul nu-i în sală.

GREFIER: D. Pamfil Riposanu

lipsă

D-na Coleta Bruteanu

lipsă

Av. Vasile Pintea

lipsă

UN AVOCAT: E la închisoare, urmează să fie adus.

GREFIERUL: Notar Public Ionel Borcoman

prezent

MART.BORCOMAN: Etatea 41 ani, profesiunea notar public, domiciliul Rupea Tr. Mare, martorul acuzatului Serdici, nu-i rudă cu acuzatul, de religie creştină (dep.jurăm.

PRESEDINTELE: (către acuzatul Serdici) Puneţi întrebările personal sau prin avocat ?

UN AVOCAT: Pune întrebările acuzatul.

ACUZ.SERDICI: Rog pe d. martor să declare ce instrucţiuni i-am dat eu d-sale, în calitateasa de şef de sector în jud. Tr. Mare, în vederea alegerilor ?

MART.BORCOMAN: In calitate de şef de sector în plasa Rupea Tr. Mare, dl. Serdici, ca preşedinte al organizaţiei mi-a dat instrucţiuni ca să pregătesc alegerile în deplină legalitate, fără ca să provocăm sau să producem incidente.

ACUZ.SERDICI: Işi aduce aminte d. martor că spuneam; Dacă îţi dă o palmă aci, să întinzi şi cealaltă parte ?

PRESEDINTELE: Invăţaseşi dela Hristos ?

MART.BORCOMAN: A spus să avem o atitudine blândă şi acă suntem bruscaţi, să nu răspundem cu aceiaşi măsură.

PRESEDINTELE: Citiţi şi semnaţi.

GREFIER: (strigă martorii)

d. Nicolae Naghel
lipsă
Tudor Stoica
lipsă
Cezar Spineanu
lipsă
Gh. Ionescu Bălăceanu
prezent

MART.GH.BALACEANU IONESCU: etatea 37 ani, profesiunea funcţionar particular, domiciliul Calea Moşilor Nr. 103, creştin (depune jurământul) Martorul acuzatului Styrcea.

AV.NICOLAU: D-le preşedinte, dacă îmi încuviinţaţi să pun eu întrebările. Vă rog să binevoiţi a întreba pe martor dacă ştie că în Oct. 1946, Styrcea a plecat la ţară ? Să spună unde şi cât timp a rămas acolo ?

MART.BALACEANU: D. Styrcea a plecat la ţară, la D-sa la Bulci, şi a rămas acolo o lună - o lună şi ceva.

AV.NICOLAU: Dacă s'a dus d. martor la Bulci, pentru ce s'a dus şi dacă a luat cu dânsul şi vreo scrisoare, din partea cui şi ce s'a întâmplat după ce a predat scrisoarea, ce a observat ?

MART.BALACEANU: In relaţiile mele de serviciu cu d. Mocsony Styrcea, eram obligat ca să fac, deseori deplasări

./.

 

la Bulci, unde-i expuneam situaţia materială a intereselor lor din Moldova. Imi aduc aminte că în 1o - 12 Noembrie, în interes de serviciu m'am deplasat acolo, şi între chestiunile noastre de serviciu, i-am dat şi o scrisoare care provenea dela d. Pogoneanu pe care d. Styrcea a citit-o a rupt-o şi a aruncat-o în foc. Eu eram obişnuit să lucrez cu d. Styrcea de mulţi ani de zile şi n'am dat atenţie la acest fapt. Ce mi-a atras atenţia a fost o oarecare neliniște, frământare, a d-lui Styrcea. După ce i-am expus chestiunea noastră, d-sa a hotărît să plece la Bucureşti. Si într'adevăr a plecat cu mine la Bucureşti, Si unde am ajuns şi l-am lăsat la d-sa acasă.

AV.NICOLAU: Dacă îmi permiteţi, înainte de a continua, să spună dacă odată cu scrisoarea, d. Pogoneanu i-a spus şi verbal să insiste foarte mult ca Styrcea să vină neapărat la Bucureşti ?

MART.BALACEANU: Stiu că mi-a spus că e nevoie să vină la Bucureşti, lucru care l-a şi făcut.

AV.NICOLAU: Dacă ştie cât timp a stat în Bucureşti Styrcea, după ce s'a întâmplat lucrul acesta şi dacă din discuţiile avute cu el, a avut anumite lucruri care l-au impresionat.

MART.BALACEANU: D-le Preşedinte, am spus că am sosit cu d. Styrcea la Bucureşti, nu-mi aduc aminte în ce zi....

PRESEDINTELE: Chiar în aceiaşi zi când i-aţi dat scrisoarea sau a mai întâziat ?

MART.BALACEANU: Am stat încă nu puteam pleca. Am plecat a doua zi dimineaţa. Am ajuns la Bucureşti şi d. Styrcea a rămas la d-sa acasă. Apoi eu am mers acasă la mine.

PRESEDINTELE: Aţi avut vreo convorbire după aceea cu d. Styrcea?

MART.BALACEANU: Da, d. Styrcea mi-a telefonat în dimineaţa următoare - noi ajunsesem la Bucureşti seara - şi a doua zi dimineaţa mi-a telefonat acasă, că pleacă la Bulci. Eu i-am spus: dacă plecaţi să vin şi eu cu D-stră la gară. D-lui a spus: nu-i nimic, iau eu de aci un taxi şi mă duc singur. Dar eu mi-am spus poate nu găseşte taxi şi m'am dus cu maşina mea şi l-am dus la gară. Ora când mi-a telefonat a fost destul de târzie. Mi se pare 6 şi trenul pleca la 7. D. Styrcea şi-a făcut repede bagajele, ne-am urcat în maşină şi am plecat. Pe drum am observat la d. Styrcea

aceeaşi preocupare şi eu care sunt - pot spune - foarte mult legat de d. Styrcea în baza unor evenimente...

AV.NICOLAU: Aceasta nu interesează. Dacă ştie starea de spirit, că era nervos, şi ce discuţie a avut ?

MART.BALACEANU: Da, atunci eu l-am întrebat ce s'a întâmplat. D-sa a evitat să-mi spună întâi doar pe ocolite, mi-a spus că este într'o situaţie destul de delicată şi că viaţa d-lui era în pericol. Aşa am înţeles eu. L-am condus la gară.

AV.NICOLAU: Aceasta să se treacă. Vă rog să întrebaţi pe martor dacă ştie că în mod obişnuit nu s'a întâmplat niciodată, decât îl cunoaşte de ani de zile ca să vină la Bucureşti şi să stea numai o zi - două, să plece grăbit şi în situaţii de acestea, fără să-i comunice ce s'a întâmplat. Deobicei când avea necazuri îi comunica, căci martorul era un administrator care se ocupa cu chestiunile lui şi ştia de obiceiu dece este nervos. Ori, de data aceasta a avut reticenţe şi a spus numai că îi era viaţa în pericol.

MART.BALACEANU: Intr'adevăr, d. Styrcea întotdeauna a organizat de aşa manieră, încât deplasări cu caracter mai mare, le făcea pentru mai multe zile, pentrucă d-sa e un om foarte ocupat şi nu poate veni la Bucureşti pentru un lucru de nimic, pentru o simplă chestiune.

AV.NICOLAU: Aşa încât e în obiceiul D-sale, ca orice deplasări să le facă pe durată mai lungă.

MART.BALACEANU: Odată plecat acolo, a refuzat să mai vină la Bucureşti, chiar pentru chestiuni şi interese personale, şi a rămas timp foarte îndelungat.

PRESEDINTELE: Cât a rămas.

MART.BALACEANU: Deşi foarte deseori mă duceam acolo, n-aşi putea spune de câteori a fost. Dar, oridecâte ori îi spuneam: "dece nu mai veniţi la Bucureşti?" - şi sora d-lui îl întreba dece nu mai vine, - sau vreun prieten al D-sale mă întreba, îi răspundeam: "Nu ştiu ce are d. Styrcea, de nu mai vrea să vină la Bucureşti" - ori de câte ori îl întrebam, d. Styrcea îmi spunea că nu mai vrea să audă de Bucureşti, să-l las în pace, că nu-l interesează Bucureştii.

Intr'adevăr, multe chestiuni a neglijat. Mi-aduc aminte chiar de unele contracte de mare importanţă pentru bunul mers al d-sale, pe care trebuia să le-

semneze d-sa personal, şi din această cauză au fost s emnate de avocatul d-sale, de d. Droimescu, fiindcă nu a vrut să mai vină la Bucureşti.

ACUZ.STYRCEA: Aşi vrea să întreb dacă ştie d. martor de când şi până când nu am mai fost în Bucureşti ?

Dela plecarea mea la ţară, când am revenit la Bucureşti şi pentru ce ?

MART.BALACEANU: D. Stârcea a avut o perioadă extraordinar de mare de rămânere la Bulci; din Noembrie-Decembrie-Februarie-Martie-Aprilie-Mai-Iunie-Iulie şi numai în August 1947, va să zică după lo luni, a revenit la Bucureşti.

ACUZ.STYRCEA: Iulie sau August ?

MART.BALACEANU: Iulie.

ACUZ.STYRCEA: Nu.

MART.BALACEANU: In Iulie 1947, a revenit la Bucureşti, împreună cu mine, chemat de Societatea Petroşani, printr'o scrisoare pe care mi-a arătat-o şi mie, ca să încheie un contract în legătură cu armistiţiul, cu nişte material lemnos. Si a venit d. Styrcea la Bucureşti şi a stat puţin în aşteptarea încheierii contractului. A avut câteva întrevederi cu un domn Nemeş, dela acea societate; dar nu s'a făcut nimic şi s'a reîntors la Bulci.

ACUZ.ROIU: Işi aminteşte martorul că în luna August se afla la acuzatul Pogoneanu, unde eram şi eu, şi la un moment dat a venit acolo Styrcea şi Radu-Buzeşti, şi am fost rugaţi - eu şi Bălăceanu - să eşim din cameră, ei rămânând acolo ?

La începutul lui August, cu 2 - 3 zile înainte de arestare.

MART.BALACEANU: Este adevărat. Eu ştiu dece d. Styrcea a fost acolo.

ACUZ.POGONEANU: Figurează în declaraţia noastră dela instrucţie.

MART.BALACEANU: Stiu că d. Stârcea s'a dus pentru motivul următor...

ACUZ.ROIU: Nu mă interesează aceasta, ci dacă am ieşit.

ACUZ.POGONEANU: Motivul s'a recunoscut de toţi.

MART.BALACEANU: Stiu şi motivul pentru care a fost.

PRESEDINTELE: Nu interesează. Semnaţi.

(Martorul semnează declaraţia)

ACUZ.POGONEANU: Domnule Preşedinte, nu ştim unde să ne uităm, la stânga, la dreapta. Nu putem să vă privim din

./.

cauza acestora...

ACUZ.MANIU: Domnule Preşedinte, daţi-mi voie ca să exprim adânca mea mirare şi nemulţumire, că suntem aici trataţi ca nişte servitori şi că suntem puşi în situaţia imposibilă de a petrece cu atenţie aceste desbateri, care ne interesează în primul rând pe noi. Suntem bruscaţi, ceeace nu suntem obişnuiţi. De ex. domnul acesta de aici... si un domn locotenent de eri a strigat la mine ca la un servitor. Inţeleg că toţi trebuie să execute ordinele date de Dvs. însă în formă civilizată şi potrivit locului unde suntem; dar să nu fim trataţi ca nişte...

PRESEDINTELE: Gestul Dvs. este insolit. Staţi jos.

ACUZ.MANIU: Suntem acuzaţi, dar suntem nişte persoane...

PRESEDINTELE: Gestul Dvs. de a bate cu pumnul în masă a fost insolit. Staţi jos.

Să fie întrodus martorul Eugen Filotti.

(Este întrodus martorul Eugen Filotti, căruia i se stabileşte identitatea, luându-i-se jurământul: 51 de ani, diplomat în disponibilitate, domiciliat în Bdul Carol 55, nu este rudă cu acuzaţii; martorul acuzatului Pogoneanu.)

PRESEDINTELE: Puneţi întrebări.

ACUZ.POGONEANU: Intreb pe d. Filotti dacă este exact că, în cadrul lucrărilor comisiunii pentru pace, prezidată de d-sa, şi al cărui membru eram, îmi luasem sarcina de a redacta nişte studii, cu privire la evenimentele din vara anului 1940, la actul dela 23 August 1944 şi la chestiunea Dunării.

MART.FILOTTI: Este exact.

Despre chestiunea Dunării nu-mi aduc aminte. In ce priveşte actul dela 23 August şi antecedentele lui, este adevărat că cu ocazia întocmirii planului de lucru al comisiunii studiului problemelor păcii, comisiunea care era pregătitoare, care pregătea materialul brut pentru uzul guvernului şi al delegaţiei, care avea ulterior să susţină interesele ţării în faţa conferinţei de pace, mi-aduc aminte că în planul de lucru s'a prevăzut între multe alte lucrări, şi una, care putea fi necesară la un moment dat - despre acţiunea partidelor de opoziţie democrate, a Blocului Democratic, pentru eşirea României din război

./.

şi încheierea armistiţiului - şi d. Pogoneanu, care avea cunoştinţe speciale despre această chestiune şi-a asumat, fiindcă era membru în comisiune, sarcina de a face această lucrare.

ACUZ.POGONEANU: Dacă este exact că în vederea acelor studii, era necesar să consult, să utilizez materialul documentar, între altele materialul documentar cuprins în aşa zisa "arhiva Palatului" şi "arhiva Mihai Antonescu", cunoscând, de ex., că în "arhiva Palatului" se aflau stenogramele Consiliilor de Coroană, relative la arbitrajul dela Viena, care intrau în cadrul evenimentelor din vara anului 194o. Deci întreb pe d. martor: dacă pentru studiul relativ la evenimentele din 194o, erai sau nu necesar să consult documente ?

MART.FILOTTI: 194o sau 1944?

ACUZ.POGONEANU: 194o. Evenimente pentru care făcusem schiţe de plan, în ce priveşte prăbuşirea graniţelor noastre...

MART.FILOTTI: Era necesar să fie consultate dosare din 194o, în special cele relative la dictatul dela Viena. In ce priveşte "arhiva Palatului", n'am nici o cunoştinţă specială n'am văzut-o niciodată.

ACUZ.POGONEANU: D. martor nu o cunoaşte poate sub acest titlu ? Dar ştie, de exemplu, despre stenograma Consiliului de Coroană, citată în studiul lui Gruţescu ?

MART.FILOTTI: Da. Dar nu ştiu unde se află.

Trebue să precizez că în 194o, nu mă aflam în ţară; eram Ministrul României la Sofia şi deci nu puteam să ştiu exact cum s'au petrecut lucrurile.

ACUZ.POGONEANU: De altfel chestiunea a fost lămurită.

Altă întrebare: dacă este conform cu practica Ministerului de Externe ca materialul necesar unor asemenea studii să poată fi luat acasă de către acei însărcinaţi cu el?

Dacă, de ex., d. Ministru Filotti a luat acasă la D-sa vreodată material ca să studieze ?

MART.FILOTTI: Cred că un funcţionar superior, care are de făcut o lucrare susţinută, care se bucură de încrederea unui om de carieră, care a depus un jurământ de credinţă, poate, pentru o lucrare à longue haleine, o lucrare care cere o concentrare mai mare decât aceia care se poate furniza la serviciu - nu ştiu car

sunt ordinele în armată, dar la Ministerul de Externe se concepe acest lucru, ca să se poată face lucrarea mai repede; bineînţeles, răspunzând integral de păstrarea secretului şi conservarea acestui dosar.

Pentru partea a doua a întrebării: n'am fost personal niciodată în situaţia de a face acest lucru. Dar concep, în cazul d-lui Pogoneanu o concep mai special, pentru că starea lui fizică, infirmitatea d-sale îl obliga adeseaori să lucreze acasă lucrări pentru minister.

AV.TEODOREANU : Să se treacă cu deamănuntul aceste precizări, foarte importante pentru o serie de lămuriri.

ACUZ.POGONEANU: Dacă eram deosebit de calificat a face acel studiu şi dacă d-sa a insistat în mai multe rânduri pe lângă mine să le duc la bun sfârşit - şi aceasta chiar după intrarea mea în cadrul de reorganizare a Statului, ceeace este altceva decât disponibilitatea.

MART.FILOTTI : Este adevărat, l-am considerat pe d. Pogoneanu - şi toată lumea îl considera - foarte calificat pentru a face această lucrare; pentru că d-sa era considerat din cele mai eminente şi cele mai bine pregătite elemente din cariera diplomatică; şi în al doilea rând pentru că avea cunoştinţe speciale despre această chestiune, în deosebi despre antecedentele actului dela 23 August, ca unul care avusese un rol activ. Eu n'am participat atunci, eram în străinătate, dar ştiu că a avut un rol activ; şi cum altul nu se găsea în Minister, în această situaţie, cu aceleaşi cunoştinţe, cu aceiaşi pregătire, şi generală şi specială, mai ales specială, căci cu cunoştinţe generale mai erau şi alte elemente eminente în Minister, cred că d. Pogoneanu era calificat să facă această lucrare.

Trebue să recunosc că, în calitatea mea de preşedinte a comisiei de culegere a materialului pentru pace, după ce d. Pogoneanu a fost trecut în cadrul de reorganizare al Statului, mă găseam în situaţia aceasta, foarte încurcată, că unul din subiectele, care trebuiau tratate, rămânea netratat. Si l-am rugat atunci, considerând că d. Pogoneanu nu ieşise integral din cadrele Ministerului - şi în orice caz putea fi utilizat şi deci era de conceput ca să lucreze pentru stat şi instituţiile publice, am apelat

./.

la d. Pogoneanu, ca, deşi nu mai era în atribuţiunile d-sale, care deşi nu mai era obligat să ducă la bun sfârşit lucrul predat.

ACUZ.POGONEANU: Dacă în momentul punerii mele în cadrul de reorganizare a statului a intervenit o deciziune în baza căreia eu să fi încetat să fac parte în mod forma, din Comisia Păcii, şi dacă după cunoştinţa d-lui martor mi s'ar fi comunicat vreo dată până astăzi că nu am făcut parte din Comisia Păcii ?

MART.FILOTTI: Cred că calitatea de membru în comisia păcii înceta odată cu prezenţa în incontinuitate de serviciu.

PRESEDINTELE: Indiscutabil.

MART.FILOTTI: Intr'o administraţie pentru anumite însărcinări se face o decizie, alteori se omite, dar faptul nu mi se pare esenţial deoarece calitatea încetează automat.

ACUZ.POGONEANU: Dacă am dat un concurs util la elaborarea în forma lor definitivă a unora din memoriile prezentate de guvern, României, la conferinţa dela Paris, anume la memoriile relative la Transilvania şi la acţiunea militară pornită de România dela 23 August 1944 ? Dacă la elaborarea lor în forma definitivă a memoriilor, am fost în măsură să prezint unele observaţiuni sau sugestii care să fie luate în considerare şi considerate utile pentru redactarea acestor memorii.

MART.FILOTTI: Este adevărat că d-sa a făcut o colectură acestor două proecte de memorii. De altfel aceste colecturi, aceste revizuiri se găsesc în actele Ministerului de Interne, trebue să fie în arhiva comisiunii pentru studiul problemelor. Era o simplă revizuire.

ACUZ.POGONEANU: Dacă în condiţiunile stabilite prin răspunsurile precedente ale d-lui martor şi cunoaşterea trecutului şi situaţiunea lui în Minister, martorul consideră că funcţionarii de Minister şi în special cei care erau sub ordinele mele nu erau îndreptăţiţi să aibe o consideraţie specială faţă de mine, dacă nu aveam în ochii lor o autoritate deosebită şi dacă în consecinţă chiar după plecarea mea din serviciul activ al Ministerului aceşti funcţionari nu puteau fi înclinaţi să continue sub o formă sau alta, colaborarea lor cu mine, dacă aceasta nu se

./.

făcea pe răspunderea mea ?

MART.FILOTTI: Aceasta este o chestiune de apreciere la care îm este greu să răspund. Concep că foştii colaboratori ai dlui Pogoneanu să fi păstrat-o atitudine de stimă şi consideraţie faţă de el, faţă de calităţile şi experienţa d-sale în serviciu, şi nu să colaboreze. Nu înţeleg ce vrea să înţeleagă prin colaborare.

ACUZ.POGONEANU: Fac întrebarea în sensul dacă aceasta ar putea constitui o circumstanţă atenuantă pentru mine, nu o scuză.

PRESEDINTELE: O acoperire a acuzaţiilor.

ACUZ.POGONEANU: Dacă îşi aminteşte d. martor că în cursul unei lungi discuţii între mine şi dl. Gh. Tătărescu în cadrul Comisiunii pentru pace, am susţinut pe larg necesitatea pentru România, ca putere mijlocie, a unei politici externe echilibrate, care menţinând o orientare de amiciţie şi colaborare cu Uniunea Sovietică, să nu se îndepărteze de tradiţia raporturilor cordiale cu puterile occidentale. Evident, riscurile în preajma tratativelor de pace din inamiciţia acestora...

MART.FILOTTI: Este adevărat că într'o şedinţă când d. Pogoneanu era directorul de Cabinet al Ministerului, când Ministerul se mai găsea la UGIR şi nu revenise în Palatul dela şosea, la o şedinţă, nu ştiu dacă era prima şedinţă prezidată de d. Tătărescu, d. Pogoneanu a avut o ieşire şi o ciocnire, polemică, o ieşire de acest fel faţă de d. Tătărescu.

ACUZ.POGONEANU: Si cu sensul celor spuse.

MART.FILOTTI: Pasagiul a fost lung, dar cred că acesta este sensul. Personal n'am fost de acord cu această ieşire care cred că d. Pogoneanu depăşise puţin drepturile unui funcţionar.

ACUZ.POGONEANU: Aceasta este o altă chestiune. Dacă ştie d. martor propunerea mea în cadrul de reorganizare a Statului, mai întâi şi apoi în disponibilitate s'a datorit unui conflict personal cu d. Tătărescu în legătură cu participarea mea la actul dela 23 August şi cu neparticiparea d-lui Tătărescu la acelaş act ?

MART.FILOTTI: Nu ştiu împrejurările care au determinat punerea d-sale în disponibilitate, nu-mi sunt cunoscute.

ACUZ.ROIU: Să spună d-sa dacă încei doi ani, din 1945 până

./.

în August când am fost subaltern al Comisiunii Păcii, ştie că am avut o activitate ilegală şi că am sustras acte ? In fine, prin sentimentele mele am reuşit să-i trezesc asemenea lucruri.

MART.FILOTTI: N'am avut niciodată impresia că d. Roiu are o atitudine sau o acţiune incorectă, ceeace s'ar putea califica în sensul legii de necredinţă în serviciu. Dimpotriva eu am avut impresia că este poate un bun funcţionar tânăr care sburdă puţin datorită vârstei, însă niciodată n'am avut impresia şi n'aşi fi tolerat ca d. Roiu să facă indiscreţii în serviciu şi cu atât mai puţin să sustragă acte.

ACUZ.ROIU: In calitate de conducător al acestei comisiuni, cunoaşte să fi fost în arhiva improvizată acte secrete interesând apărarea naţională, siguranţa Statului, şi în fine lucruri care să-mi fi fost încredinţate mie, ţinând seama de caracterul pur documentar, istoric, etnografic, statistic, care în mod curent se lucra ?

MART.FILOTTI: D-le Preşedinte, răspunsul care îl pot da trebue să definească caracterul acestui organ pe care îl conduceam. Comisiunea aceasta a fost un organ ad hoc, temporar, care nu exista în planul suplimentar de organizare prin Direcţiile Ministerului. Deaceea a fost intitulat comisiune. Nu avea o arhivă proprie mai veche, nu avea acte mai vechi. Avea un singur fel de dosare mai vechi. Preluarea acestui serviciu - şi aceasta se poate verifica....

AV.TEODOREANU: Dat fiind importanţa situaţiei, am ruga să se dicteze d-lui Grefier.

MART.FILOTTI: Aşi vrea să fiu foarte precis şi clar. Tot ce afirm sunt lucruri cari pot fi strict verificate deoarece sunt afirmaţii de ordin material. Dosarele şi arhiva existau, nu s'a luat nimic din ele. Comisiunea pentru studiul problemelor Păcii a fost un organ ad hoc. Era firesc să caute ca ea să absoarbă şi să utilizeze tot ce se lucrase înainte de înfiinţarea acestei Comisiuni şi acestei Direcţii de pregătire a materialului pentru Comisia de Pace, că aceastã Comisie a luat naştere cam prin Februarie 1945, dacă memoria nu mă înşeală, la câteva luni după venirea la ordinea constituţională firească şi unui regim

./.

democrat în România. Insă războiul era deja pe terminate. El dura din 1939. Ori în tot acest timp existase o activitate de studiu pentru momentul final al războiului, pentru atitudinea pe care România avea s'o ia, în felul în care România trebuia să înfrunte o eventuală Conferinţă de Pace. Tot materialul din timpul dictaturii antonesciene era inepuizabil şi purta pecetea politicei de atunci. Existau la un organ al Ministerului care se chema Oficiu de Studii şi care a existat tot timpul războiului şi care în ultimii ani din timpul războiului a fost condus de colegul meu, actualul ambasador Vasile Stoica.

ACUZ.POGONEANU: A fost condus şi de mine sub formă de Secţie de Studii şi documentare a Secţiei Politice.

MARTORUL FILOTI: N'aşi putea să confirm, nici să infirm, îmi scapă amănuntul. Acolo s'au găsit o serie de specialişti istorici statisticieni, geografi, etnografi ca să facă studii pentru toate ipotezele care se puteau pune şi în care ar fi fost nevoie de apărarea intereselor şi frontierelor ţării. Punându-se accentul mai ales pe Ardeal, pentrucă activitatea se desfăşura după Dictatul dela Viena. Tot acest preţios material relativ la Ardeal, Maramureş, Banat, exista şi a fost preluat de mine, ca preşedinte al Comisiunii, stilizat şi transformat. Am făcut trei categorii: materiale de imediată utilizare, material care putea fi utilizat şi material care era în balast şi care trebuia să fie vărsat la arhiva Ministerului sau în Depozitul Ministerului, ca pachete sigilate. Afară de acestea n'am avut, nu exista altă categorie şi nu se poate spune că existau acte interesante în legătură cu Apărarea Naţională sau Siguranţa Statului. In această arhivă erau mai mult, studii, date statistice care se colectau dela diferite autorităţi, iar cele mai multe trebuiau să ducă la memorii publice, la acte, la broşuri, publicaţiuni. Din aceasta rezultă că nu avea un caracter sută la sută secret. Erau totuşi lucruri secrete care puteau fi în dosare. O parte din dosare erau relative la relaţiile noastre cu diferite state în perioada dintre cele două războaie. Toate aceste acte care nu mai interesau la comisia păcii le-am vărsat la Direcţia politică.

./.

ACUZ.ROIU: D. martor îşi aminteşte că dosarele secrete, telegramele cifrate nu se ţineau la noi şi la Direcţiunea Cifrului unde se ducea d-sa şi le consulta ?

MART.FILOTTI: In cariera mea, spre a evita riscurile de indiscreţie deoarece am condus 4 Legaţii în străinătate, ţăru cu care nu eram în bune relaţii, riscul spionajului era mare. Am fost Ministru în Bulgaria, în momentul când relaţiile erau încordate. Din fericire astăzi am ajuns la relaţii bune ca şi cu Ungaria. Experienţa mă făcea să adopt următoarea normă şi foştii mei colaboratori pot confirma că toate hârtiile în seara când se termina serviciul - nu se părăsea biroul - fără ca hârtiile să nu fie arse, deoarece spionaj se putea face şi prin rămăşiţele din coşurile de hârtie. Iar aci, la Ministerul de Externe unde eu nu aveam interes să păstrez telegrame cifrate de câte ori îmi veneau şi care îmi erau adresate, luam cunoştinţă şi răspundeam, sau dacă nu comportau nici un răspuns,.o duceam imediat la serviciul cifrului. Si toate actele relative la Conferinţa Păcii au fost păstrate în tot timpul, chiar şi acum în urmă după ce am plecat eu din minister, la direcţia cifrului.

ACUZ.ROIU: Unde d. martor se ducea şi le consulta.

MARTOR FILOTTI: Da, mă duceam acolo.

ACUZ.ROIU: Dacă-şi aminteşte că mă trimetea oficial la misiunile străine, la legaţii, cu lucrări, cum a fost pentru traducerea Tratatului de Pace. Am fost trimis astfel la Misiunea Americană, Engleză.

MART.FILOTTI: Aş ruga să-mi ajute memoria, la ce face aluzie. Este posibil să-l fi trimis.

PRESEDINTELE: Numai dacă ştiţi, nu că este posibil.

ACUZ.ROIU: Vă amintiţi de memoriu Mintzer din partea d-lui Tătărescu?

MART.FILOTTI: Este exact.

ACUZ.ROIU: Si la traducerea Tratatului de Pace, când trebuia comparate traducerea engleză şi rusă.

MART.FILOTTI: La un moment dat - fiindcă vreau să precizez - a ajuns la cunoştinţa noastră că Cardinalul Primat al Ungariei, înainte de Conferinţa de Pace dela Paris, făcuse un memoriu, aveam copia care ne parvenise prin misiunea noastră dela Budapesta şi alte misiuni prietene, un memoriu pe chestiunea Transilvaniei în care

./.

contesta drepturile noastre şi acuza guvernul Groza de a face o politică de asuprire a minorităţii maghia: Atunci d. Tătărescu a socotit oportun ca episcopii români uniţi din Transilvania, deci şi cei catolici, să răspundă acelui memoriu. Lucrul s'a făcut. Memoriul a fost redactat de fapt la Ministerul de Externe, pentrucă trebuia să fie făcut repede. L-am redactat noi, în concret Pâclişanu, membru şi el al comisiunei, şi cu mine. A fost tradus în franţuzeşte, au fost convocaţi la Bucureşti episcopii, Hossu, Rusu, Frenţiu, nu pot preciza, au semnat memoriul şi a fost trimis la ambasada sovietică, la legaţia Franţei, Angliei, Statelor Unite - nu ştiu precis dacă şi Statelor Unite, însfârşit la unele misiuni aliate, Roiu a fost trimis să remită aceste plicuri, fiindcă era un lucru important.

ACUZ.ROIU: Dacă-şi aminteşte d-sa în calitate de secretar general al ministerului de lucrările care s'au făcut în legătură cu inventarierea legaţiei sovietice. După 1944 s'a reluat un dosar vechiu...

PRESEDINTELE: Ce legătură are.

ACUZ.ROIU: Pentrucă sunt amestecat într'un complot cu tendinţe antisovietice şi vreau să ştie care au fost sentimentele mele în acestă epocă.

PRESEDINTELE: Pune ţi întrebarea aceasta.

ACUZ.ROIU: Dacă-şi aminteşte că eu în 1941 la declararea războiului eram mobilizat şi am fost delegat într'o comisiune pentru inventarierea legaţiei sovietice. Am asistat la actele de prădăciune care se făceau atunci din partea poliţiei, am sesizat ministerul de lucrul acesta într'un referat dela dosar şi de care d. ministru Filotti îşi aminteşte în 1944 când s'a reluat chestiunea - şi am atras atunci atenţie în termeni tari unui ofiţer superior că ceeace se face constitue o ruşine din punct de vedere al relaţiilor noastre, chiar dacă suntem în stare de război.

In 1944 când s'a reluat chestiunea am sesizat ministerul şi am fost eu la justiţie pentru a lumina chestiunea.

MARTOR FILOTTI: Stiu mai puţin decât afirmă acuzatul Roiu. Stiu că Roiu şi dacă nu mă înşel un alt secretar de legaţie Oancea au fost însărcinaţi în 1941 cu aceasta, o ştiu numai din auzite, nu mă găseam în minister şi

./.

nu aveam nici o funcţiune.

PROCURORUL: D-le Preşedinte se pune o întrebare de o jumătate de oră pentru un răspuns de trei vorbe: ştiu din auzite. Trebuesc limitate întrebările.

PROCURORUL STANCIU: Cam de câte ori pe săptămână trimitea d. martor pe Roiu la legaţiile engleză şi americană ?

MART.FILOTTI: Nici odată pe săptămână, nici nu poate fi vobba de trimiteri cu caracter de periodicitate. Numai aşa ocazional, cum a fost în cazul pe care l'a menţionat Roiu sau cu alte ocaziuni.

PROCURORUL: Se pot număra la trei patru ori.

MART.FILOTTI: N'au fost mai frecvente. Nu pot preciza un număr, dar în orice caz numai pentru cazuri speciale şi cari comportau trimiterea unui secretar de legaţie.

PROCURORUL: Aţi vorbit adineauri de uzanţe. Intra în uzanţele Ministerului de Externe ca documentele pe care le lucra un funcţionar când a fost funcţionar să le însuşească ca proprietate şi să le ducă acasă ?

MART.FILOTTI: Nu, ar fi fost o sustragere de acte.

PROCURORUL: Dacă intra în uzanţele Ministerului de Externe, când un funcţionar a fost trecut în cadrul disponibil sau în cadrul de reorganizare a Statului (?), putea lua el personal sau prin alţii documente pe care să le studieze acasă, fără să le restitue integral, ci numai în parte, ministerului ?

MART.FILOTTI: Dacă e vorba de acte aparţinând Ministerului de Externe sau emanând dela altă instituţie de stat aceste acte trebuesc integral restituite.

PROCURORUL: Ce se înţelege prin: acte aparţinând Ministerului de Externe ? Toate documentele referitoare la lucrările sau la relaţiile Ministerului cu toate celelalte ţări sau departamente şi aşa mai departe ?

MART.FILOTTI: Da, este o definiţie cam largă. Eu aşi adăuga: sunt acte care aparţin arhivei ministerului care au fost lucrate, poartă un număr de înregistrare, emană dela un organ al ministerului.

PROCURORUL: Si toate actele care au fost îndreptate către ministerul de externe sau dela ministerul de externe către altcineva, toate acestea constitue documente de Stat ?

MART.FILOTTI: Negreşit.

PRESEDINTELE: Rog semnaţi declaraţia. Sedinţa se suspendă.

AV.ION TEODOREANU: Aş vrea să pun d-lui Filotti o singură întrebare, pentru Oprişan. Dacă Oprişan a fost numit în delegaţia care a trebuit să plece la Paris şi dacă în scris sau verbal a refuzat să plece.

MART.FILOTTI: Exact. D. Oprişan şi-a exprimat dorinţa să nu fie trimis la Paris.

ACUZ.MANIU: Vă rog d-le Preşedinte, să-mi daţi voie să pun o întrebare.

PRESEDINTELE: Este martorul Dvs. ?

ACUZ.MANIU: Nu, dar acesta este martorul cel mai important. Nu l-am anunţat pentru că ştiam că este anunţat de colegii mei.

PRESEDINTELE: Nu aveţi dreptul.

ACUZ.MANIU: Un nou caz de nulitate. Domnule grefier consemnează.

GREFIERUL: Tudor Arghezi.

prezent

PRESEDINTELE: Cum vă numiţi ?

- Teodorescu Arghezi

Ce etate ?

- 66 de ani.

Profesiune ?

- scriitor, se zice.

Domiciliu ?

- str. Mărţişor Nr. 36

Religia ?

- ortodoxă

Depuneţi jurământul.

ACUZ.CARANDINO: Dacă maestrul Arghezi în calitatea sa de scriitor şi polemist şi ziarist, consideră scrisul meu drept capabil de a surpa ordinea constituţională şi a determina insurecţia, din scrisul pe care l-a urmărit de voe, de nevoie prin gazetă ?

MART.ARGHEZI: De voe, de nevoie este o formă. L-am urmărit pe d. Carandino cu mult interes în opera sa literară, în cronicile dramatice, dar în articolele politice nu l-am urmărit pentru că nu citesc gazeta.

ACUZ.CARANDINO: Dacă maestrul Arghezi consideră în general scrisul unui gazetar în presă capabil - dat fiind climatul, felul ţării noastre de a fi - capabil de a surpa

./.

rdinea constituţională, şi dacă crede că scrisul de opoziţie nu este în tradiţia presei româneşti ?

MART.ARGHEZI: Eu trăesc în presă de 50 şi ceva de ani. Am remarcat un singur lucru, că tezele sub acelaş condei se schimbă continuu şi că un gazetar nu este consecvent cu el însuşi, încât să poată da o directivă sau alta.

GREFIERUL: Martorul Zambaccian
prezent

PRESEDINTELE: Numele şi pronumele ?
- Zambacian Gligor
Etatea ?
- 59 de ani
Profesiunea ?
- Publicist
Domiciliul ?
- str. Zambacian 21 bis.
Ce religie ?
- creştin
Depuneţi jurământul.

ACUZ. CARANDINO: Dacă martorul care mă cunoaşte de ani de zile în ~~reali~~ relaţiile pe care le-am avut din cercetarea întâmplătoare a scrisului meu, mă consideră capabil de complot, trădare şi răsturnarea guvernului ?

MART.ZAMBACIAN: Cunosc pe acuzatul Carandino de mulţi ani, Mai bine din 1940, când împreună cu Zaharia Stancu, Dumnealui în calitate de secretar, am scos revista "Românul". Era o revistă - în plină epocă antonesciană - de nuanţă progresistă - unde strecuram nişte articole de multe ori mai libere, şi în acea fază l-am cunoscut pe Carandino, drept progresist, chiar temerar uneori prin cafenele sau în alte părţi unde avea sentimente frumoase pentru Uniunea Sovietică şi făcea chiar apologia lui Stalin. După 23 August ne-am despărţit fiecare a avut o linie şi n'am avut cunoştinţe mai multe despre acţiunea d-sale.

ACUZ.CARANDINO: Dacă mă consideră martorul democrat de convingere sau reacţionar ?

MART.ZAMBACIAN: Depinde cum este interpretat. In faza în care am fost în prietenia acestui grup, Cocea, Zaharia Stancu, Cioculescu eram urmăriţi de Siguranţă. Dumnealui a fost arestat, iar eu cercetat la Malmaison.

A avut o atitudine democrată şi pentru aceasta a tras consecinţele.

GREFIERUL: Domnule Ministru Bodnăraş

lipsă

Domnule Ministru Patraşcanu

lispă

Domnule Ministru Iruşascu Dumitru

lipsă

Ambasador Stoica Vasile

lipsă

Stroe Botez

lipsă

Călin Botez

prezent

AV.MANOLESCU: Noi în mod expres renunţăm la martorul d. Ministru Voitec.

ACUZ.ROGONEANU: Si eu la d-nii Miniştri Patraşcanu şi Bodnăraş.

PRESEDINTELE: (către martor)

Cum vă numiţi ?

- Botez Călin

Etatea ?

- 38 de ani

Profesiunea ?

- Consilier la Ministerul de Externe

Domiciliul ?

- Bucureşti, Vasile Alexandri 16.

Pentru cine depuneţi ?

- pentru Oprişan.

Depuneţi jurământul.

AV.TEODOREANU: Dacă este deci prieten cu Oprişan ?

MART.CALIN BOTEZ: Da.

AV.IONEL TEODOREANU: Dacă în 1939 vorbind despre un eventual război, în diversele lor convorbiri ce precizări a făcut Oprişan cu privire la Rusia ?

MART.CALIN BOTEZ: Oprişan a spus atunci că se va ajunge la un război, că Germania va ataca Rusia, Rusia va câştiga războiul şi în consecinţă trebue să facem o politică alături de Rusia.

AV.TEODOREANU: A spus dacă această victorie a Rusiei este spre binele omenirii ?

MART.CALIN BOTEZ: Adevărat.

./.

AV.TEODOREANU. Dacă totdeauna n'a condamnat pe ceicare părăsesc ţara ?

MART.CALIN BOTEZ: Adevărat.

AV.TEODOREANU: Dacă n'a avut ocazia când era la o conferinţa păcii să rămână în străinătate.

MART.CALIN BOTEZ: Da.

AV.TEODOREANU: Dacă n'a avut posibilită materiale să plece mai departe ?

MART.CALIN BOTEZ: Disponibilităţi materiale nu ar fi avut,dar posibilităţi ar fi avut.

AV.TEODOREANU: Circulau fonduri mari în străinătate despre care s'a vorbit aici la proces. Ar fi putut fi în ipoteza că acesta lucra cu acei Grigore Gafencu şi Cretzeanu, să aibă posibilitatea să se ducă în America, dacă ar fi fost inclus în această propagandă ?

MART.CALIN BOTEZ: Nu pot spune dacă a fost inclus în această propagandă. Eram la Paris. După 4 ani de lipsă din ţară, când eu veneam către ţară şi mi-ar fi spus fără ascundere, că suntem buni prieteni, dacă vena sau nu în ţară.

PRESEDINTELE: Vă rog semnaţi.

GREFIERUL: Marcov Henry

lipsă

Mercuţ Tanase

prezent

MART.MERCUŢ TANASE: (Etatea 37 de ani, profesiunea funcţionar, domiciliat Soc. Gherase Nr. 5, propus de acuzarul Oprişan, nu-i rudă cu acuzatul, de relegie creştin - depune jurământul)

AV.TEODOREANU: D-le preşedinte am o singură întrebare. Dacă în conversaţiile avute cu martorul despre partidul comunist, ce sentimente a arătat Oprişan în mod statornic ?

MART.MERCUT: Niciodată nu mi-a vorbit despre politică.

AV.TEODOREANU: Nici n'a avut întâmplător vreo apreciere din care să desprindă starea de spirit a acuzatului. A avut această atitudine depreciativă asupra stării de lucruri de azi ?

MART.MERCUT: O singură dată i-am cerut părerea dacă aşi putea să mă înscrie în Partidul Comunist. Mi-a spus că da şi că-i pare bine că l-am întrebat.

PRESEDINTELE: Citiţi şi semnaţi declaraţia.

./.

GREFIERUL: (Strigă martorii)
- Victor Brabețeanu
lipsă
Ruper Cambert
lipsă
Dr. Tănăsescu Ioan
lipsă
Prof. Traian Ionașcu
lipsă
Prof. Victor Cădere
lipsă
Radu Crutescu
lipsă
George Nedelschi
lipsă
Alex. Bârlădeanu
lipsă
Petre Vișoianu
lipsă
Alex. Voitinovici
lipsă
Dumitru Buzdugan
prezent

MART.DIMITRIE BUZDUGAN: (Etatea 48 ani, profesiunea diplomat, domicilul str. Luterană Nr. 7, martorul acuzatului Roiu, nu-i rudă cu acuzatul, de religie creștină (depune jurământul)

ACUZ.ROIU: D-le Președinte, vă rog să întrebați pe d. martor dacă în îndelungatele relațiuni de serviciu la Minister, și-a putut face convingerea că sunt capabil să fac parte din comploturi, să surp ordinea constituțională sau să sustrag acte în cursul funcțiunilor avute ?

MART.BUZDUGAN: L-am cunoscut pe Roiu ca un element serios, muncitor și bun camarad.

PREȘEDINTELE: La întrebarea dacă îl credeți capabil de acțiuni subterane ?

MART.BUZDUGAN: Atât cât am avut relațiuni cu el, nu. L-am considerat totdeauna un funcționar leal și un bun funcționar al Ministerului.

./.

ACUZ.ROIU: Dacă vizitele la o legaţiune străină constitue din punct de vedere al carierei noastre mai ales, o greşală, - fiindcă s'a insistat asupra frecvenţei acestor vizite. Constituie ele ceva subversiv ?

PRESEDINTELE: Depinde de condiţiuni.

ACUZ.ROIU: Este o afirmaţie. Aşa se putea afirma că locuiesc acolo.

MART.BUZDUGAN: Fără îndoială că a frecventa o legaţie, pentru un om de meserie, de multe ori este o datorie şi nu poate fi o greşală.

PRESEDINTELE: Citiţi şi semnaţi declaraţia.

GREFIERUL: (strigă martorii)

Mircea Pavelescu
lipsă
Sanda Racoviţă
lipsă
Mihai Pencovici
lipsă
Radu Flodor
lipsă
Gh. Elefterescu
lipsă
Gh. Macovei
lipsă
Cecilia Rădulescu Pogoneanu
lipsă
Paul Cernăvodeanu
lipsă
Vlad Scheleti
lipsă
Seinescu C-tin
lipsă
Atanasescu Mircea
lipsă
Cosmescu Nicolae
lipsă
Av. Proimescu
lipsă
D-na Magiaru
lipsă
Funcţ. Vişa
lipsă
G-rel Negrei Gabriel
lipsă

PRESEDINTELE: E bolnav.

GREFIERUL: Col. Dumitrescu C-tin lipsă

Av..... E arestat.

GREFIERUL: Col. Barbu Gheorghe lipsă

G-ral Zorzor Vasile lipsă

Av..... E tot arestat

PRESEDINTELE: Nu.

GREFIERUL: Cpt. Zaharia Marin lipsă

Plut.Maj. Concearac lipsă

G-ral Burnea Ion prezent

MART.G-RAL BURNEA ION: (De etate 56 ani, pensionar militar, comidiliul...., martorul colonelului Stătescu, nu-i rudă cu acuzatul, creştin (depune jurământul)

ACUZ.STATESCU: Sunt prieten cu d. G-ral Burnea de 32 de ani, vă rog respectuos d-le preşedinte să-l întrebaţi dacă în acest timp a fost ofiţer activ şi dela plecarea mea din oştire, prin atitudinea mea i-am lăsat impresia că aş fi un om care am lucrat sau lucrez la desagregarea corpului ofiţeresc şi a trupei?

MART.BURNEA: Il cunosc pe col Statescu decând a ieşit ofiţer şi mi-a făcut totdeauna impresia unui om cinstit, inteligent, a unui caracter loial, a unui camarad foarte bun, cu o inimă bună şi am fost surprins când am auzit că e pe banca acuzării.

ACUZ.STATESCU: Dacă ştie că am insistat, pe lângă un ofiţer activ sau de rezervă, ca să se înscrie în partid sau în organizaţii militare, - pentru că legăturile mele de prietenie cu d. Gen. Burnea sunt aşa de intime, încât orice prostie aş fi făcut, i-aş fi mărturisit-o

MART.BURNEA: Nu cunosc nimic din activitatea aceasta şi nu ştiu şi n'am auzit vorbindu-se vreodată, că ar fi făcut propagandă de acest fel.

ACUZ.STATESCU: Dacă prin firea mea sunt un om care fac deosebire de rasă, între prietenii mei sau în lumea întreagă sau dacă, prin firea mea, n'am ajutat întotdeauna omul sărac ?

./.

MART.BURNEA: Este adevărat. Intotdeauna a fost inimă foarte bună; n'a făcut niciodată deosebire de rasă şi întotdeauna a sărit în ajutorul celui nevoiaş. Mai mult: l-am văzut abătut în ultimul timp, din cauza greutăţilor familiare, pentru care avea mari obligaţiuni şi era foarte preocupat de chestiunile familiare.

ACUZ.STATESCU: O ultimă întrebare: dacă în relaţiile mele cu ofiţerii activi, dela plecarea mea din armată, am mai mulţi prieteni decât 2 generali ? - pe generalul Lupescu, pe care l-am solicitat ca martor şi, datorită situaţiei lui de funcţionar în Stat, renunţă la depoziţia lui, şi pe care îl vedeam foarte rar, şi pe fostul comandant al Diviziei de Gardă pe care-l văd foarte rar ?

MART.BURNEA: Aşa este.

ACUZ.LAZAR: Domnule Preşedinte, să-mi permiteţi să pun martorului o singură întrebare, în urma faptului că martorul meu, Col. Petrescu, care putea da preciziuni în chestiunea aceasta lipseşte.

D. Gen. Burnea, pe vremea când eram consilier juridic pe lângă armata a 4-a şi unde d. gen. comanda Artileria a 4-a, eram foarte des împreună, nu ştiu dacă îşi aminteşte d. General că, la un moment dat, la Mediaş, erau nişte grupuri foarte desordonate.

PRESEDINTELE: De voluntari...?

ACUZ.ILIE LAZAR: ....de voluntari... băieţi, fete şi la un moment dat, noi văzând această situaţie...

PRESEDINTELE: Lăsaţi să pun eu întrebarea: Se constituise un batalion de voluntari, zis "Iuliu Maniu", care ajunsese până la Reghin...

MART.BURNEA: Mediaş.

ACUZ.LAZAR: Este altul acela. Aceştia erau nişte haimanale.

PRESEDINTELE: Erau aceiaşi.

ACUZ.LAZAR: Nu erau aceiaşi. Olteanul opera în munţii Ciucului, dar aceştia erau "Gărzile Iuliu Maniu".

PRESEDINTELE: Ce ştiţi personal de aceste gărzi şi ce măsuri s'au luat contra lor ?

MART.BURNEA: Am avut o activitate aşa de mare acolo, încât numai rar l-am putut vedea pe Ilie Lazăr. Nu-mi aduc aminte. Am auzit vorbindu-se despre nişte batalioane.

./.

540

520

PRESEDINTELE: Au fost desfiinţate ?
Dece ?
De cine ?

MART.BURNEA: Nu pot da nici o lămurire.

ACUZ.LAZAR: D. General nu putea şti ce însărcinare a dat generalul Avramescu, mie şi colonelului Petrescu, de a-i alunga, cum i-am alungat.

MART.BURNEA: Stiu că era d. Ilie Lazăr la d. Avramescu.

PRESEDINTELE: In legătură cu desfiinţarea batalioanelor: ce ştiţi ?

MART.BURNEA: Stiu că s'a luat măsura de punere în ordine a unor batalioane, dar nu pot da lămuriri precise.

ACUZ.STATESCU: Să spună d. Gen. Burnea, dacă sunt capabil să contribui la alcătuirea unui plan, care la un moment dat ar aduce dezastrul ţării ? Sau să las impresia că acest plan de organizare al armatei ar fi contra intereselor Statului meu ?

MART.BURNEA: Col. Stătescu, cum îl ştiu eu, întotdeauna era suferind de ochi, de ficat, de tensiune arterială; şi, în carieră, nu s'a afirmat nici ca comandant, nici ca mare organizator. De aceia, când l-am întâlnit în ultimii ani i-am spus că mai bine să nu se ocupe de politică şi că cel mai bun lucru pe care l-ar putea face, ar fi să-şi îngrijească sănătatea.

PRESEDINTELE: Asupra planului, vă întreb.

MART.BURNEA: Nu este deloc indicat.

PRESEDINTELE: Nu-l credeţi capabil ?

MART.BURNEA: Nu cred că s'a afirmat vreodată ca un organizator sau comandant şi nici nu-l cred capabil ca să organizeze aşa ceva.

PRESEDINTELE: Alt martor.

GREFIERUL: Generalul Lupescu Constantin.

ACUZ.STATESCU: Rog să nu fie chemat în şedinţă. Renunţ la el.

PRESEDINTELE: ALT martor.

GREFIERUL: Col. Ionescu Aristide
lipsă
Cezar Simionescu
lipsă
Col. Spiridoneanu Ernest
prezent

(Este întrodus martorul col. Spiridoneanu Ernest,

./.

căruia i se stabileşte identitatea şi i se ia jurământul: 57 de ani, fost ofiţer activ, actualmente col. pensionar, domiciliat în Intrarea Socec No. 6, martor propus de acuzatul Stătescu.)



PRESEDINTELE: Intrebaţi.

Acuz.STATESCU: Col. Spiridoneanu este prieten din organizaţia militară, singurul meu prieten.

Il rog să spună ce funcţiune îndeplineam eu ? Indeplineam funcţiunea de casier pe ţară şi d-sa de casier în Capitală ?

MART.SPIRIDONEANU: Era o imixtiune; era un fel de casier şi pe ţară şi în Capitală; era unul singur; şi la aceasta eram ajutor; nu putea să fie numai d-sa, deoarece şi dădeam oarecari bani personali.

ACUZ.STATESCU: Poate spune martorul câţi bani i-am dat eu ?

MART.SPIRIDONEANU: Dela d-sa nu am luat nici un ban; dar dela lt. Lazarescu, am luat 300.000 lei bani vechi, fiindcă el îi cheltuia.

ACUZ.STATESCU: Erau aceşti bani în păstrarea lui ?

MART.SPIRIDONEANU: Da. I-am luat eu cu proces verbal.

ACUZ.STATESCU: Am vrut să se constate, că în calitate de casier, n'am administrat eu banii.

Dacă este adevărat că am luat nişte chitanţe pentru ajutorarea celor din lagăre - în valoare de 15 milioane lei - şi le-am predat: 5 milioane d-lui col. Stoica şi 10 milioane d-lui col. Stoica Grigore.

MART.SPIRIDONEANU: Nu ştiu când le-a luat. Stiu însă dela el.

ACUZ.STATESCU: A fost cu mine alături ?

MART.SPIRIDONEANU: Da. Mi-a spus că a luat o sumă de bani - nu ştiu cât - şi mai ştiu că mi-a spus că pleca să predea d-lui col. Stoica...

ACUZ.STATESCU: Chitanţe ?

MART.SPIRIDONEANU: Nu ştiu ce era. Era o sumă de câteva milioane lei, - aşa mi-a spus.

ACUZ.STATESCU: Răspunsul este suficient.

Este adevărat că d-sa lucra în comisia de organizaţie ?

MART.SPIRIDONEANU: Da.

ACUZ.STATESCU: Este adevărat că dela 1 Martie nu mai veneam deloc aproape ?

MART.SPIRIDONEANU: Da. Cum n'am venit nici eu. Lipsea din când în când dela şedinţe. Si, într'o zi, când lipsea, a fost făcut de preşedintele biroului "dezertor".

./.

Am spus că epitete de acestea nu primim; că sunt de cazarmă şi că nu înţeleg să mai iau parte la şedinţe. Si din ziua aceia n'am mai luat parte. Am şi comunicat aceasta d-lui Col. Stoica.

ACUZ.STATESCU: Este adevărat că în nici un moment, în niciuna din şedinţele de organizare d. gen. Stoica nune-a prezentat niciodată un plan de organizare a armatei cu trupe în străinătate ?

MART.SPIRIDONEANU: Nu, niciodată, cât am luat eu parte acolo. Atât a fost ca rezultat de lucru a acestui birou: a fost o simplă schemă şi se grefa această schemă a centrului profesional militar pe schema organizaţiei politice a partidului. Aceasta, atât cât am lucrat eu acolo. Mai departe, nu mai ştiu, fiindcă se lucrau subiecte de conferinţe.

ACUZ.STATESCU: Este adevărat că la un moment dat d. gen. Stoica a venit cu un plan de lucru, nu cu plan de organizare de armate, în care, printre altele, d-sa prevedea organizarea unei divizii şi acest lucru nu a fost luat în considerare, pentru faptul că noi nu suntem organ de Stat Major ?

MART.SPIRIDONEANU: Nu-mi aduc aminte. Poate să fi fost în altă şedinţă.

ACUZ.STATESCU: Dacă este adevărat că, într'una din şedinţe, am reacţionat, când colonelul Dumitrescu, în redactarea informaţiunilor cu caracter străin, a făcut unele afirmaţiuni, care lăsau impresia că ar pune Rusia într'o situaţiune puţin plăcută şi care informaţiuni dacă ar fi trecut dincolo de pragul uşii noastre, ar fi putut oarecum să aducă neplăceri ?

MART.SPIRIDONEANU: Cred că da. S'a discutat această chestiune. Dar nu pot să precizez că a fost o şedinţă a col. Demetrescu sau altceva.

PRESEDINTELE: Vă aduceţi aminte că au fost discuţii de asemenea natură ?

MART.SPIRIDONEANU: Da, au fost discuţii de această natură.

ACUZ.STATESCU: Domnule Preşedinte, vă rog să-mi permiteţi să pun o ultimă întrebare.

Dacă într'adevăr ştie martorul că atunci când în sală s'a căutat să se insulte un organ de conducere al partidului comunist, eu am reacţionat vehement

./.

MART.STOICA (SPIRIDONEANU ?) Da este adevărat, era un ofiţer beat care a profanat făcând oarecari aprecieri. Eu îl credeam combatant, dar el era ofiţer de administraţie şi d-sa s'a opus cum de altfel ne-am opus şi noi cu toţii. A fost scos din sală pentrucă era beat.

ACUZ.STATESCU: Dacă eu aveam relaţii de casă cu vreunul din membrii de conducere la secţia noastră profesională militară.

MARTORUL: N'am de unde şti.

ACUZ.STOICA: Dacă ofiţerul care a preferat cuvinte ~~înjurioase~~ înjurioase n'a fost exclus ?

MARTORUL: Da.

ACUZ.STOICA: Dacă cunoaşte martorul vreun ofiţer activ înscris ?

MARTORUL: Nici unul, a fost unul ~~singur~~ activ care a cerut, dar i s'a răspuns că nu poate fi înscris.

ACUZ.STATESCU: Dacă eu personal am recomandat ofiţeri.activi sau de rezervă să se înscrie în organizaţia noastră şi dacă a auzit vreodată prin cetire de procese verbale ale d-lui Gen. Negrei că eu aşi fi recomandat ceva ?

PRESEDINTELE: Stiţi ceva ?

MARTORUL: Nu ştiu.

ACUZ.STATESCU: Nu cunoşteam răspunsurile martorului până acum. V'aş ruga ca din restul martorilor ce-i am pe listă, în total 22, să intre în sală numai Ionescu Dumitru dacă este aci, Maiorul Oncescu Ion şi d. Alcalay. La restul martorilor renunţ.

(Este întrodus martorul Dumitru Ionescu de 62 de ani, pensionar, din Bucureşti. I se ia jurământul).

ACUZ.STATESCU: Martorul este cassier a Circ. 13 politică PNT în raionul în care am eu locuinţă. In această calitate, d-sa lua parte la şedinţele pe sectoare, la care mergeam. Il rog să spună dacă am fost la mai mult de 3 - 4 şedinţe întruniri de sector.

MARTOR.IONESCU: Este adevărat că n'a fost decât la 3 - 4 şedinţe de sector.

ACUZ.COL.STATESCU: Dacă este adevărat că stând alături cu casa de mine, de multe ori plecam împreună, şi totdeauna veneam ~~acasă~~ împreună şi dacă este adevărat că la

./.

o şedinţă am rugat conducerea politică a Sectorului să nu admită ofiţeri activi în Sector.

MART.IONESCU: Este adevărat.

ACUZ.STATESCU: Dacă este adevărat că atunci când am intrat în raionul Circ. 13 politic am găsit lucrând într'o cameră cu oblonul tras, intrând prin uşă din dos, iar pe oblon era scris iniţialele B.P.D. şi dacă este adevărat că atunci când am întrebat dece lucrează astfel mi-a spus: "de teamă". Le-am făcut morala pe care o meritau şi le-am dat bani din buzunar să aducă un lucrător din oraş să şteargă aceste iniţiale.

MART.IONESCU: Este adevărat.

GREFIERUL: Alcalai
lipsă

(Este întrodus martorul Maior Oncescu Ion, maior în rezervă de 50 de ani, pensionar, domiciliat în Bucureşti, str. Turturele 15 bis. I se ia jurământul).

ACUZ.STATESCU: Dacă este adevărat că eu îl cunosc de mai mulţi ani, dacă este adevărat că D-sa prin funcţiunile ocupate în armată cunoaşte foarte multe întreprinderi şi instituţii militare, dacă eu i-am dat vreodată indicaţii să aducă ofiţeri de rezervă ca să fie înscrişi în partid ?

MART.ONCESCU: Pe d. col. îl cunosc de circa 13 - 14 ani, când eram în activitate. Serviciu împreună nu am făcut. Alte relaţiuni între mine şi d-sa nu au fost.

PRESEDINTELE: Intrebarea acuzatului este dacă aveaţi cunoştinţă că ar fi încercat să capteze în organizaţia militară a partidului ofiţeri activi ?

MART.ONCESCU: Nu cunosc.

ACUZ.STATESCU: D-sa este membru în circ. 30 a PNT şi în calitate de prieten şi şef dacă a primit dela mine vreo dispoziţie ca să-mi caute of. de rezervă sau activi ?

PRESEDINTELE: Asupra acestei chestiuni nu ştie nimic.

ACUZ.STATESCU: Dacă eu am dat aceste dispoziţii ?

MARTOR ONCESCU: N'am primit nici-o dispoziţie.

ACUZ.STATESCU: Vasăzică un prieten de 12 ani de zile nu ştie nimic. Este o dovadă care a vrut s'o facă.

./.

525

525

GREFIERUL: (strigă martorii)
Consilier Goroneanu
lipsă
Const. I. C. Brătianu
lipsă
Cpt. Senchea
lipsă
Tiberiu Stefănescu
lipsă
Av. Ion Popescu
lipsă
Gheorghe Ivaşcu
lipsă
Andrei Serbulescu
lipsă
Zilber
lipsă

Acuz. ILIE LAZAR: D-le Preşedinte, eu l-am propus pe d. General Aldea, care este foarte important pentru mine şi ştiu că este la Ministerul de Interne. Vă rog să fie adus.

(Este întrodus martorul dr. Ion Tănăsescu, pensionar de stat, de 73 ani, din Bucureşti, str. Stirbey Vodă 87 bis, care depune jurământul)

ACUZ. ROIU: Aşi dori să-l întrebaţi pe d. martor de când mă cunoaşte, dacă ştie să fi făcut o politică de partid, să fie fost înscris în vreun partid şi dacă chiar ca student am avut vreo atitudine de dreapta, cuzistă, legionară sau am întreţinut o asemenea campanie...

PRESEDINTELE: Il cunoaşteţi de mult pe acuzatul Roiu:

MART. TANASESCU: Il cunosc de mic copil, am fost prieten din familie, dânsul era coleg cu copiii mei. L-am urmărit tot timpul. Nu ştiu şi nu cred vreodată să fi lăsat bănuit că activează într'un partid politic sau într'o acţiune subversivă.

ACUZ. ROIU: Mă crede capabil în urma relaţiunilor pe care le am şi acum cu d-sa să particip la o acţiune subversivă complotistă ?

PRESEDINTELE: A spus că nu vă crede capabil.
Rog pe d. martor să semneze depoziţia.

./.

- Este întrodus martorul N. Stoica, la care acuzatul Stătescu declară, că renunţă.

- Este întrodus martorul Simon Docteur, de 52 ani, comerciant, str. Daniel Barceanu 6

ACUZ.STATESCU: Rog pe martor să spună dacă relaţiunile mele cu evreii - cartierul pe unde stau este în special un cartier evreesc - nu sunt din cele mai bune.

MART.DOCTEUR: Sunt din cele mai bune.

ACUZ.STATESCU: Dacă mă cunoaşte de aproape 2o şi ceva de ani.

MART.DOCTEUR: Da, sunt aproape 24 de ani, de când m'am însurat, suntem vecini acum.

ACUZ.STATESCU: Dacă de acum 24 de ani am avut cea mai mică discuţie cu vreun evreu, dacă nu i-am ajutat când nevoile lor cereau, în special în timpul epocii de prigoană antonesciană când foarte mulţi aveau nevoie de un adăpost bun şi toţi care m'au rugat au fost recomandaţi de mine.

MART.DOCTEUR: Da, pe mulţi i-a ajutat, şi mai era un profesor Nisipeanu, de câte ori veneau bande le spunea că nu sunt acolo evrei.

ACUZ.STATESCU: In casa mea evreii erau tot aşa de bine primiţi ca şi românii ?

MART.DOCTEUR: N'am fost la dumnealui în casă.

ACUZ.STATESCU: S'au dacă din informaţiunile sale ştie lucrul acesta. Era un evreu Matei, se dădea ziarist, în timpul prigoanei antonesciene venea şi asculta radio Londra şi America, pentrucă ei nu aveau voie.

MART.DOCTEUR: Nu ştiu.

PRESEDINTELE: Rog semnaţi declaraţia.

- Sunt întroduşi pe rând martorii Benedict Martin şi Vasile Siclovan, la care acuzatul Stătescu declară că renunţă.

- Este introdus martorul lt.col. Firea Victor.

ACUZ.STATESCU: Martorul face parte din partidul naţional ţărănesc din organizaţia militară a partidului şi stă du locuinţa în raionul circumscripţiei a 18-a de poliţie şi politică. Dacă ştie că încă înainte de venirea d-lui Mihalache membrii organizaţiei militare au fost trimişi în teren din îndemnul d-lui g-ral Negrei.

MART.FIREA: Este adevărat.

ACUZ.STATESCU: Dacă martorul cunoaşte că din toţi membrii sec-

./.

torului repartizaţi în sectorul meu, s'au prezentat la circumscripţiile politice mai mulţi de 7 şi dacă ei n'au fost îndrumaţi către circumscripţiile politice fără nici o directivă dela mine. Le-am spus numai atât: activaţi după directiva politică a şefului de circumscripţie, cu nimic altceva special.

MART.FIREA: Insăşi dela partid s'a primit ordin să activăm pe teren.

ACUZ.STATESCU: Eu doresc altceva să se cunoască dela Dvs. Activarea în teren după actul de acuzare....

PRESEDINTELE: Lăsaţi aceasta, iarăşi vă faceţi apărarea ?

ACUZ.STATESCU: Dacă eu personal i-am dat vreo directivă cum să se comporte în circumscripţia politică.

MART.FIREA: Nu.

ACUZ.STATESCU: Dacă l-am rugat fiindcă l-am avut subaltern în Reg. 15 Artilerie să caute săcapteze ofiţeri, dacă l-am îndemnat să coboare în cazărmi ca să culeagă ştiri, indiferent natura lor.

MART.FIREA: N'am primit nici un fel de ordin din partea acuzatului Stătescu.

ACUZ.STATESCU: Dar din partea altora ?

MART.FIREA: Nici din partea altora.

ACUZ.MIHALACHE: Să răspundă martorul, din partea generalului Negrei care n'a depins o singură zi de mine, ce instrucţiuni primea pe teren, la circumscripţii, ce înţelegea să lucreze pe teren la circumscripţii ?

PRESEDINTELE: Ce aţi înţeles că trebuia să lucraţi pe teren la circumscripţii ?

MART.FIREA: Acest ordin nu l-am primit. Ne-am prezentat la circumscripţii pentru a fi înscrişi la partid.

PRESEDINTELE: N'aţi activat acolo ?

MART.FIREA: Nu.

ACUZ.STOICA: Dacă cunoaşte vreun ofiţer activ înscris în cercul profesional militar?

MART.FIREA: Cunosc.

ACUZ.STOICA: Pe cine ?

MART.FIREA: Precis nu pot să spun. Am văzut acolo, nu ştiu dacă erau înscrişi, era lt.col. Hina, căp. Popescu din aviaţie.

ACUZ.STATESCU: Dacă eu l-am îndemnat să recomande organizaţiei militare sau partidului camarazi ofiţeri activi sau de rezervă ?

./.

PRESEDINTELE: L'aţi întrebat aceasta.
PROCURORUL: Dacă martorul făcea parte din cercul profesional militar al PNT.
MART.FIREA: N'am fost înscris. Am asistat la şedinţele.
PROCURORUL: La câte şedinţe aţi luat parte ?
MART.FIREA: Odată în Noembrie şi odată în Februarie.
PROCURORUL: Care era activitatea ?
MART.FIREA: La ambele şedinţe s'a discutat alegerea Comitetului cercului profesional, altceva nimic. N'am asistat decât la aceste şedinţe, două maximum trei.
PRESEDINTELE: Rog semnaţi declaraţia.
Suspend şedinţa pentru un sfert de oră.

- Sedinţa se suspendă -

PRESEDINTELE: Dacă au mai venit martori, să intre unul din ei.
GREFIERUL: Pavel Paul
prezent
PRESEDINTELE: Cum te numeşti ?
- Pavel Paul
Ce etate ?
- 27 de ani
Profesiunea ?
- Am fost ofiţer activ.
Domiciliul ?
- str. Cireşului 23 -
Sunteţi rudă cu acuzatul ?
- Nu, cu nici unul.
Religia ?
- Catolic.
Din partea cui sunteţi martor ?
- Din partea acuzării.
Depuneţi jurământul.
Aţi mai dat declaraţii la cercetările preliminare ?
MART.PAVEL PAUL: Da.
PRESEDINTELE: Ai făcut parte din membrii partidului naţional ţărănesc ?
MART.PAVEL PAUL: Am fost înscris în organizaţia profesională militară din Aprilie 1946 până la desfiinţarea partidului.
PRESEDINTELE: Se făcea propagandă pentru captare de membri sau mai bine zis care erau mijloacele de propagandă ?

./.

MART.PAVEL PAUL: Propaganda se făcea dela om la om sau cum a fost înaintea alegerilor cu manifeste.

PRESEDINTELE: Cum aţi fost primit acolo, în urma unei cereri sau invitat de cineva ?

MART.PAVEL PAUL: Eu personal m'am dus singur, dar în deosebi cei înscrişi erau prezentaţi de cineva.

PRESEDINTELE: Unde aveau loc şedinţele ?

MART.PAVEL PAUL: Sedinţele aveau loc în sala mare.

PRESEDINTELE: Mai erau şedinţe care se ţineau şi aparte ?

MART.PAVEL PAUL: Da, mai erau şi şedinţe care se ţineau şi aparte.

PRESEDINTELE: Cu ocazia diferitelor instrucţiuni se stabilise să se creeze anumite nuclee pe unităţi ale armatei active ?

MART.PAVEL PAUL: S'a stabilit să se facă unităţi, mai bine zis organizaţii de tip naţional ţărănesc, care să capteze un număr cât mai mare de membri, cu scopul de a recruta cât mai mulţi membri şi de a avea armata de partea partidului naţional ţărănesc.

PRESEDINTELE: Cum făceaţi difuzarea acestor manifeste, adică cum parveneau aceste manifeste în unităţile armatei?

MART.PAVEL PAUL: Cu ajutorul ifiţerilor din cadrul disponibil care puteau să pătrundă în unităţile ofiţerilor activi şi puteau plasa manifeste.

PRESEDINTELE: De unde se primeau aceste dispoziţii ?

MART.PAVEL PAUL: Se primeau dela conducerea cercului profesional militar. Dela generalul Negrei şi Stoika, care erau conducători.

PRESEDINTELE: Cine făcea cronica externă ?

MART.PAVEL PAUL: Camil Demetrescu.

PRESEDINTELE: Ce tendinţă avea această cronică externă ?

MART.PAVEL PAUL: In general avea o tendinţă favorabilă anglo-americanilor.

PRESEDINTELE: Avea o tendinţă de critică a Uniunii Sovietice ?

MART.PAVEL PAUL: Am auzit făcându-se o obiecţie asupra Uniunii Sovietice.

ACUZ.COL.STOICA: Cine scotea manifestele ? Se făceau ele la noi ?

MART.PAVEL PAUL: Nu ştiu, ştiu doar că înainte de alegeri s'au împărţit o serie de manifeste, dar nu ştiu cine le-a făcut. Le primeam la club.

ACUZ.COL.STOICA: Cunoaşte ofiţerii activi înscrişi la noi în Cerc?

MART.PAVEL PAUL: Nu pot să ştiu pentru că şi cei deblocaţi veneau tot în uniformă.

./.

ACUZ.STOICA: Făcea parte din conducerea comitetului ?

MART.PAVEL PAUL: Făceam parte din comitetul de conducere.

ACUZ.STOICA: In principiile noastre de acolo era acest principiu că în armată nu se face politică ?

MART.PAVEL PAUL: Era principiul că atunci când partidul va veni la guvernare să fie scos ~~partidul~~ armata din arena politică.

ACUZ.STOICA: Fiindcă a spus că ţineam şedinţe în afară de club, ce şedinţe ţineam, şedinţe oarecare sau ale comisiilor ?

MART.PAVEL PAUL: Au fost şedinţe la colonelul Stoica. la societatea Metrom. Ce se vorbea nu ştiu, ştiu că se anunţau chiar în şedinţele publice. De ex. Joi, Miercuri se adună comisiile respective la Metrom.

ACUZ.STOICA: Deci comisia respectivă nu avea loc în sala mare. Intreb dacă ~~armata~~ martorul ? a luat de mai multe ori parte la aceste şedinţe.

MART.PAVEL PAUL: Am luat.

PROCURORUL: Aţi lucrat la elaborarea unei legi despre înaintarea ofiţerilor, despre alte lege necesare, despre viitoarea conducere a partidului naţional ţărănesc.

MART.PAVEL PAUL: Anul trecut s'au făcut anumite declaraţii de felul cum sunt făcute înaintările în alte armate şi cum ar fi bine să se facă şi la noi.

PROCURORUL: Ce ştiţi despre tineretul militar ?

MART.PAVEL PAUL: Era organizaţie care a luat fiinţă anul trecut cu puţin timp înaintea alegerilor. Era condus de Mitruş Ionescu, secretar Penescu.

PROCURORUL: Cu ce se ocupa acest tineret militar ?

MART.PAVEL PAUL: A făcut o serie de manifeste pe care trebuia să le difuzeze.

PROCURORUL: Ofiţerii aceştia, care făceau parte din cercul profesional militar, au eşit pe teren să participe la alegeri ?

MART.PAVEL PAUL: S'a hotărît chiar ca fiecare să fie la urnă, chiar şi cei din comitetul de conducere. Eu am fost chiar numit să iau parte. N'am luat parte din cauza altor evenimente.

PROCURORUL: De echipa de şoc aţi auzit, echipă care să participe la alegeri ?

MART.PAVEL PAUL: Nu, înainte de alegeri era vorba să se facă o echipă de 20 - 30 oameni care să facă gardă în jurul d-lui Maniu. Dacă aceasta se poate numi echipă de

şoc.....

ACUZ.STOICA: S'a spus adineaori când aţi întrebat dacă am luat parte la alegeri. S'a fixat că din lipsă de suficienţi delegaţi de ai noştri la localul de vot, aceştia făceau la urna d-lui, la localul de vot. (?)

PRESEDINTELE: Semnează declaraţia.

GREFIERUL: Martorul Pleşnilă Eugen

prezent

PRESEDINTELE: Cum vă numiţi ?

- Pleşnilă Eugen

Ce etate aveţi ?

- 46 de ani

profesiunea ?

- Loc.Col. în rezervă

Domiciliul ?

- Penitenciarul Aiud

Aţi mai dat mărturie în această chestiune ? Dacă generalul Aldea a avut întrevedere cu Horaţiu Comaniciu ?

MART.PLEŞNILĂ: Da, a avut trei întrevederi. La una din aceste întrevederi am luat şi eu parte nu tot timpul ci aproape jumătate oră.

PRESEDINTELE: Ce au discutat ?

MART.PLESNILĂ: ~~Ce~~ La una din întrevederile la care nu am asistat....

PRESEDINTELE: De unde ştii ?

MART.PLESNILĂ: Fiindcă mi s'a comunicat. Aceia a avut loc în casa ing. Frimu şi a luat parte la această întrevedere generalul Aldea, Chintescu, Fărcăşanu. S'a discutat despre o lege a presei şi alte chestiuni, însă la urmă s'au discutat lucruri mai importante: despre coordonarea diferitelor fracţiuni care ar fi vrut să facă o mişcare de rezistenţă în ţara românească şi această coordonare să revină d-lui general Aldea. La a doua întrevedere s'au discutat probleme de ordin social în legătură cu tineretul. La a treia întrevedere care a avut loc în casa generalului Aldea s'a dat la cererea sa lui Horaţiu Comaniciu o urnă dintre acelea care fusese şi aici.....

PRESEDINTELE: Ce instrucţiuni a primit cu această ocazie Horaţiu Comaniciu ?

MART.PLESNILĂ: Instrucţiunile primite de el se referau la următoarele: erau norme generale pentru studiul zonei

./.

din punct de vedere al posibilităţilor de cazare, al comunicaţiilor, lucrări de artă, industrii, natura şi numărul industriilor existente, terenuri de aterizaj.

PREŞEDINTELE: Generalul Aldea a avut o întrevedere şi cu Bocşa Mălin ?

MART.PLESNILA: Da, el era atunci şeful serviciului de presă al PNT şi trimitea generalului Aldea prin avoc. Alexandrescu nişte buletine, care aveau două părţi. Prima parte erau datele în legătură, extrase din presa de provincie a PNT, a doua parte cuprindea extrase dela radio. S'a procurat acest buletin de mai multe ori.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă d. colonel a fost trimis de generalul Aldea la mine sau la d. Maniu ?

MART.PLESNILA: Il cunosc pe d. Ilie Lazăr. d. general Aldea m'a trimis la d. Dr. Ilie Lazăr ca să-l invit la d-lui.

ACUZ.ILIE LAZAR: Din ceeace ştie, am fost o singură dată la generalul Aldea ?

Dacă m'a văzut altădată cu generalul Aldea şi ce am discutat ?

MART.PLESNILA: După cum am arătat în declaraţiile anterioare şi d. general Aldea dintr'o anumite rezervă nu mi-a spus ceeace a discutat.

acuz.MANIU: Domnule Preşedinte, vă rog să întrebaţi pe martor de unde ştie că Horaţiu Comaniciu a fost membru al partidului nostru ?

MART.PLESNILA: Stiu că Horaţiu Comaniciu era nu numai membru dar reprezentant al PNT în legătură cu mişcarea de rezistenţă pentrucă mi-a spus-o însuşi el.

ACUZ.MANIU: Comaniciu nu e azi şi n'a fost nici când membru al partidului nostru şi dacă el a spus că reprezintă partidul nostru a spus-o intenţionat.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă îmi permiteţi să confirm ce spune acuzatul Maniu, pentrucă atunci când m'am dus necăjit cu scrisoare către Comaniciu, mi-a spus că el nici nu s'a înţeles.

ACUZ.ILIE LAZAR: D-lui a afirmat că Comaniciu e şeful tineretului. Comaniciu nici nu e în partid, n'a fost nici şeful tineretului.

./.

PRESEDINTELE: Aceasta spuneţi-o la apărare. (către martor) Poftiţi şi semnaţi.

MART.POPOVICI MARCEL: Etatea 26 ani, fost student, domiciliat în Sibiu, str. Oituz Nr. 24, martorul acuzării, creştin (depune jurământul)

PRESEDINTELE: Aţi fost condamnat vreodată.

MART.POPOVICI: Da, am fost înculpat şi după aceea achitat.

PRESEDINTELE: D-ta ai cunoscut pe nişte indivizi . . . . . . şi Alexandru Jucu ?

MART.POPOVICI MARCEL: Cu aceştia am fost la închisoare la Timişoara.

PRESEDINTELE: De unde făceau ei parte şi dece erau deţinuţi ?

MART.POPOVICI: Dr. Alexandru Jucu era secretarul org. naţional ţărăniste din Tr. Severin, iar . . . . . . într'o organizaţie a tineretului. Erau deţinuţi pentru o crimă săvârşită în contra şefului PNT din . . . . şi urma să fie judecat procesul.

PRESEDINTELE: Si atunci au evadat. Mai făcea parte din grupul acesta cineva ?

MART.POPOVICI: Da.

PRESEDINTELE: Aveau o organizaţie ?

MART.POPOVICI: Da.

PRESEDINTELE: Si te-ai asociat şi dumneata cu ei şi până la urmă ai evadat şi apoi ai fost achitat. La Lugoj cu cine ai luat contact ?

MART.POPOVICI: Cu Penaşan Constantin şi mai mulţi membri din partid. S'a aranjat încarteruirea la o vie din apropierea Lugojului. După aceea am plecat în comuna Coşeiul de Sus şi am avut o întâlnire şi . . . . a dat telefon pentru viitoarea noastră întâlnire, pentrucă era în curs de pregătire, adunare de armament şi anumite depozite.

PRESEDINTELE: Vroiaţi să faceţi o organizaţie mare ?

MART.POPOVICI: Da.

PRESEDINTELE: Să adunaţi armament. Si apoi ?

MART.POPOVICI: Trebuia aruncate în aer edificiile publice autorităţile şi să se pună stăpânire pe oraşul Lugoj.

PRESEDINTELE: Unde sunt acuma aceşti indivizi ?

MART.POPOVICI: Sunt arestaţi.

PRESEDINTELE: I-a prins ?

MART.POPOVICI: Da.

PRESEDINTELE: I-a judecat ?

./.

MART.POPOVICI: Nu.

PRESEDINTELE: Cine a hotărît asasinarea funcţionarului . . . .

MART.POPOVICI: D. . . . . . în urma directivelor date de Dr. Jucu Alexandru. Sarcina de asasinare a primit-o Amariei Damian Tofan. Tofan era secretarul org. tineretului şi Amariei un refugiat.

PRESEDINTELE: De unde făceau parte ?

MART.POPOVICI: Din PNT.

PRESEDINTELE: De unde aveau fonduri să ia armament, să se întreţină şi de undeprimeau instrucţiuni ? Sau erau de sine stătători ?

MART.POPOVICI: Bani primeau dela Dr. Emil Ghilezan prin curieri. A fost soţia lui Tomescu, Amariei şi Tiberiu Tarziu să aducă bani şi instrucţiuni.

PRESEDINTELE: Cine era capul organizaţiei ?

MART.POPOVICI: Dr. Jucu Alexandru la Severin.

PRESEDINTELE: Dar al întregii organizaţii ?

MART.POPOVICI: Cred că era dr. Emil Ghilezan.

PRESEDINTELE: Aţi luat vreodată cu el contact ?

MART.POPOVICI: Niciodată.

PRESEDINTELE: Dar ceilalţi ?

MART.POPOVICI: Prin scrisori ştiu.

PRESEDINTELE: Au acuzaţii vreo întrebare ? (către martor) Semnaţi.

MART.AV.IOVIPARI: 57 ani, avocat, domiciliat la Craiova, str. Cazărmii nr. 24, martorul acuzării.

PRESEDINTELE: Puteţi să ne spuneţi după 23 August, dacă politica dusă de PNT, a fost o politică de democraţie, dacă a avut o atitudine democratică ?

MART.IOVIPARI: D-le Presedinte, am crezut adânc că după 23 August PNT, în special conducerea....

PRESEDINTELE: Dvs. aţi fost în acest partid ?

MART.IOVIPARI: Am fost membru al partidului, am fost deputat şi prefect al patidului. Am crezut adânc că partidul va folosi prilejul ca să fie de folos muncitorimii şi ţărănimii româneşti. Se găseau în ţara românească învingătoare trupele roşii victorioase şi nu se putea ca aceasta să nu nască nici un fel de repercursiuni. Partidul trebuia să folosească prilejul să facă pentru muncitorimea şi pentru ţărănimea românească tot ce se putea face şi ceeace din nenorocire pentru

diferite împrejurări n'a putut face partidul în cele două guvernări restrânse ale sale. In loc să se profite de acest prilej, care stătea aşa de adânc înfipt în sufletul nostru al celor dela provincie, conducerea s'a asociat cu PNL. Este suficientă această asociere ca să se înţeleagă că dacă noi am întins mâna duşmanului nostru cel mai ireductibil cu putinţă, ţinută partidului nu a putut fi o ţinută democratică.

PRESEDINTELE: In afară de aceasta partidul a primit în cadrele sale elemente legionare ?

MART.IOVIPARI: Eu n'am avut onoarea să fiu în sferele superioare ale partidului. Am fost în provincie, însă este adevărat că şi aci s'au primit în cadrele partidului foarte mulţi din aceea care au făcut parte din mişcările extremiste din trecut şi la Craiova. La centru nu ştiu, n'am avut prilejul nici să verific nici să constat.

PRESEDINTELE: Stiţi dacă PNT a sabotat reformele democratice.

MART.IOVIPARI: Aşi vrea să ştiu în ce sens ?

PRESEDINTELE: Dacă le-a sabotat ?

MART.IOVIPARI: Cel mai elocvent exemplu este cu aplicarea reformei agrare. Văd aci pe d. Ion Mihalache. Cred că el era cel dintâiu în drept să se grăbească să facă cu un ceas mai devreme reforma agrară, în numele d-sale de ţăran. Această mare înfăptuire, în loc s'o facem, am întârziat-o, n'avem mândria să spunem că am participat la această reformă în ţara românească.

PRESEDINTELE: Dar credeţi că în această acţiune partidul a fost sprijinit de anumite cercuri reacţionare din ţară?

MART.JOVIPARI: Nu pot spune, nu pot să ştiu, nu pot crede.

PRESEDINTELE: Cunoaşteţi ceva despre acţiuni subversive făcute de partid ?

MART.IOVIPARI: Nu cunosc, ştiu un singur lucru: că preşedintele organizaţiei noastre dela Craiova, chemat odată la o consfătuire după ce a venit îndărît la Craiova, şi-a manifestat nu un sentiment de îngrijorare ci unul de bucurie. Ne spunea într'un cerc restrâns, cu tendinţa de a o comunica mai târziu că este un

./.

conflict ~~care va ajunge fatal la un războ~~ acut între Marii Aliaţi, conflict care va ajunge fatal la un război şi că suntem tot atât de aproape de un războiu civil în ţara românească.

PRESEDINTELE: Puteţi spune care a fost atitudinea imprimată de acuzatul Maniu faţă de guvern şi de regimul actual?

MART.IOVIPARI: A fost vizibilă, aţi citit în gazete, de duşmănie extrem de acută împotriva guvernului.

PRESEDINTELE: Asupra unor acţiuni subversive nu ştiţi nimic ?

MART.IOVIPARI: N'am fost niciodată nici chemat să iau parte la o acţiune, nici n'am aflat în cadrele partidului din provincie despre o mişcare subversivă.

PRESEDINTELE: Cine primea instrucţiunile dela centru ?

MART.IOVIPARI: Le-am văzut în mâna preşedintelui şi a secretarului general trase la maşină.

PRESEDINTELE: Acuzaţii au vreo întrebare ?

ACUZ.MIHALACHE: Până când a fost martorul membru al PNT ?

MART.IOVIPARI: Până în anul 1935.

ACUZ.MIHALACHE: De atunci încoace a mai făcut parte din vreun partid ? A făcut parte din dizidenţa dela Craiova ?

MART.IOVIPARI: Da.

ACUZ.MIHALACHE: In această dizidentă dela Craiova până când aţi stat ?

MART.IOVIPARI: Am stat în dizidentă până în 1946 înainte de alegeri. Am reîntrat în partid. Eu n'am cutreerat partidele, n'am profitat de prilejul că am fost solicitat să intru în alte partide. M'am reîntors la mine acasă, am revenit în PNT, socotind că pot să fiu util şi că s'a schimbat ceva în partid. Am văzut însă că nu s'a schimbat nimic. Am luat parte la activitatea din 1946 până înainte cu o lună înainte de alegeri şi văzând ce suntem sfătuiţi şi ce are intenţia să facă partidul am renunţat să candidez şi n'am mai participat la nimic.

ACUZ.MIHALACHE: Dacă actuala dizidenţă nu s'a format după îndepărtarea actualului preşedinte şi căderea dizidenţei dela Ploeşti?

MART.IOVIPALI: Nu poate fi vorba de un succes al d-lui Preşedinte. Regret din toată inima că d. Mihalache mă întreabă asemenea lucruri. Nu poate fi vorba de un succes al preşedintelui nostru, fiindcă preşedintele nostru era cea mai obscură figură din Dolj. El a fost, conform tradiţiei, impus la conducere, nu ales.

./.

Cu toate acestea, eu, care fusesem al doilea pe listă, deputat şi prefect, am primit situaţia de a fi sub el, deşi era o situaţie umilă pentru mine, crezând că pot colabora astfel şi munci pentru partid. N'a fost un gest de ostentaţie împotriva lui Ilie Ion. Alegerea a fost o impunere. D-sa a venit dela centru co hotărîrea. Si-a asociat lângă d-sa vreo 4 - 5 fruntaşi politici, ţărănişti recenţi, care au fugit de lângă el şi sunt în alt partid.

ACUZ.MIHALACHE: Iţi găseşti azi revanşa aici ?

MART.IOVIPALE: Nu.

ACUZ.MIHALACHE: Aşi mai pune o întrebare, fiindcă a fost vorba de dreapta sau de stânga; chiar cu mine; văd că nu ştie că proectul de reformă agrară a fost gata mai înainte decât al guvernului. Dar îl întreb, aşa, ca structură socială, elementele ce formau aceea dizidenţă, ca structură socială, erau mai de dreapta ori mai de stânga decât acelea care au reuşit la conducerea organizaţiei din Craiova ?

MART.IOVIPALI: Este adevărat că în program, noi aveam de foarte multă vreme o reformă agrară. Nenorocirea este că o avem, d-le Mihalache numai în program (Ilaritate). Si că, d-le Preşedinte, când puteam s'o facem, n'am făcut-o. Mă întreb cu ce s'a ales ţăranul român ? Ce am spus ţăranului din Dolj ? Noi aveam reformă agrară şi el n'a văzut pământ.

ACUZ.MIHALACHE: Are timp să se întrebe.

MART.IOVIPALI: Dece să mă mai întreb, căci s'a făcut reforma agrară.

ACUZ.MIHALACHE: Ca structură socială, elementele de dizidenţă sunt mai la stânga sau mai la dreapta ?

MART.IOVIPALI: Repet, cu regret, cât am fost prefect, am scris pe uşa mea: "La mine intră orişicine şi oricând". Am primit întotdeauna pe toată lumea. Acei cari erau lângă mine, au fost nu numai la stânga dar dincolo de stânga.

ACUZ.ILIE LAZAR: Nu sunt prea bine informat asupra situaţiei organizaţiilor politice din vechiul regat. Aş vrea să ştiu dacă un Iovipale din Craiova a plecat cu valahistul Vaida ?

MART.IOVIPALE: Este adevărat. Am plecat cu Vaida. Dar am plecat de lângă el când a făcut cartel cu liberalii.

./.

Apoi, în tot timpul guvernării cu Antonescu n'am făcut nici un fel de politică şi apoi am reîntrat în cadrele partidului nostru naţional ţărănesc.

(Martorul semnează declaraţia)

AV.TEODOREANU: Domnule Preşedinte, sunt însărcinat de un camarad care îl reprezenta pe d. Mihalache să pun următoarele întrebări din partea clientului său acuzaţiilor Maniu, Penescu, Lazăr şi Carandino.

PRESEDINTELE: Poftiţi, fiindcă am promis că veţi mai avea cuvântul.

AV.TEODOREANU: Pun următoarea întrebare din partea d-lui Mihalache, pe care o voi citi: "Dacă, în cursul a două şedinţe ale delegaţiei permanente, din anii 1946 şi 1947, acuzatul Mihalache, sintetizând politica externă a partidului, a spus că ea derivă consecvent din acordurile internaţionale dela Yalta, Teheran, Moscova şi Bucureşti, cât şi din condiţiunile tratatului de armistiţiu; şi dacă aplauzele unanime ale celor prezenţi au dat acestei formulări caracterul de lozincă"?

ACUZ.MANIU: Adevărat.

ACUZ.PENESCU: Da, domnule Preşedinte, şi aceasta a fost politica oficială a partidului.

AV.TEODOREANU: Intreb şi pe d. Lazăr şi pe d. Carandino.

ACUZ.ILIE LAZAR: Eram în închisoare.

ACUZ.CARANDINO: Este adevărat.

ACUZ.MIHALACHE: D. Maniu a fost acela care a aplaudat primul.

AV.TEODOREANU: Si a doua întrebare:"Dacă în şedinţa din Ianuarie, d. Mihalache a întrebuinţat ca expresie clasică, el cel dintâi "cu faţa la Răsărit" ?

ACUZ.MIHALACHE: In Ianuarie 1946, când discutam, în timpul când sosiseră aici ambasadorii dela Moscova, când discutam participarea noastră, în cursul unei cuvântări a fost lucrul acesta.

ACUZ.PENESCU: Este adevărat.

ACUZ.PENESCU: Nu eram în delegaţie.

ACUZ.MANIU: Este adevărat.

PRESEDINTELE: Ridic şedinţa. Sedinţa viitoare mâine la ora 3.

- Sedinţa se ridică la ora 16.4o anunţând pe cea următoare pentru Luni, 3 Noembrie 1947, ora 15.-

Şedinţa din 3 Noembrie 1947

Sedinţa se deschide la ora 17.20

PRESEDINTELE : Sedinţa este deschisă. Atrag atenţia publicului care asistă la desbateri să păstreze cea mai perfectă ordine şi linişte. In timpul desbaterilor nimeni n'are voie să facă niciun fel de exclamaţie. Atrag atenţiunea acuzaţilor şi băncii apărării , că în timpul când domnii reprezentanţi ai Ministerului public vor vorbi, nimeni nu poate face nici un fel de întrerupere. De asemenea avizez pe domnii reprezentanţi ai Ministerului Public să nu facă nici un fel de întrerupere când voiu da cuvântul apărării. Desbaterile se conduc de preşedinte, în conformitate cu articolul 293.

Domnul reprezentant al Ministerului Public are cuvântul.

+

+ +

PROCUROR ALEXANDRESCU :

Domnule Prim Preşedinte,
Onorat Tribunal .

De şase zile se desbate înaintea Dvs.un proces care a sguduit profund pe toţi cetăţenii acestei ţări, pe toţi oamenii cinstiţi , care ştiu ce înseamnă libertatea democrată şi ştiu cum au obţinut-o prin grele suferinţe.

Acest proces a scos la iveală o înlănţuire logică de fapte, care situează pe conducătorii fostului Partid Naţional-Tărănesc într'o situaţia duşmănoasă şi străină faţă de popor, care îşi găseşte făgaşul pe drumul unor crime , începând cu com lotul şi înalta trădare.

Elementul politic în acest proces este numai masca sub care se ascunde 9ntreaga înlănţuire de fapte neomeneşti. In rechizitoriul meu voiu căuta să scot în evidenţă toate faptele penale, pe care le-am avut în actul de acuzare.

Timp de şase zile, în desbaterile orale, mărturiile acuzaţilor şi mărturiile celor caee au fost chemaţi aci să spună adevărul, au evidenţiat mai mult probele pe care le-am avut în dosarul cauzei.

Să fixez un prim punct :

Actul dela 23 August 1944. De data aceasta, ca şi în trecut şi în zilele ce vor urma după acest act, acuzatul principal din acest proces, IULIU MANIU , se situează în contradicţie cu tendinţele acestui popor.

La 11 Mai 1945, când s'a judecat înaintea Tribunalului Poporului procesul criminalilor de războiu, acuzatul Iuliu Maniu, depunând ca martor, a declarat :

"Nu ştiu ce s'a întâmplat în noapte de 23 August. N'am avut nicio cunoştinţă asupra desfăşurării evenimentelor până a doua zi în zorii zilei, când a venit la mine Aurel Leucuţia şi mi-a comunicat ce s'a întâmplat".

Aceasta a declarat acuzatul MANIU.

Dar să lăsăm să vorbească tot documentele din acest dosar. Voiu analiza acum declaraţia acuzatului FLORIN ROIU, care se găseşte la dosar la fila 491, Vol. III ; în această declaraţie şi se arată textual :

" Din moment ce actul dela 23 August 1944 a fost înfăptuit în totală contrazicere cu negocierile duse de IULIU MANIU, dela început reprezentanţii reacţiunii au căutat mijloacele cu care să combată efectele pe care le prevăzuse şi să creieze instrumentul cu care, la momentul oportun, să răstoarne situaţia politică, care nu putuse fi evitată".

Da, într'adevăr acuzatul Maniu nu voise acest act, el îl voise altfel decât îl voia poporul.

O nouă probă asupra acestui fapt se găseşte aci în dosarul de documente. Este copia unei scrisori pe care ICA ANTONESCU o adresează fascistului ANTONESCU ; în această scrisoare se confirmă că, tot ce forţele democrate intenţionau să creieze, tot ce forţele democrate se sbăteau să realizeze, era demascat fascistului ANTONESCU, de către acuzatul de astăzi, Iuliu Maniu.

Voiu da citire acestui act pe care acuzatul Pogoneanu, întrebat de Dvs. aci, l-a recunoscut (pag.228) :

"Nota ce mi-aţi trimis, am comunicat-o dlui Maniu, care ne-a încunoştiinţat că blocul naţional-democrat s'a constituit din partidul naţional-ţărănesc, partidul naţional-liberal, partidul social-democrat şi partidul comunist şi este condus de preşedinţii acestor partide."

Acest document, repet, s'a găsit în caseta despre care voiu vorbi, casetă ascunsă a acuzatului Pogoneanu.

Trec mai departe la analiza unei alte declaraţiuni

în acest sens : Florin Roiu declară tot aşa cum am arătat în declaraţia dela pagina citată, următoarele :

> "Mişcarea organizată în ţară şi în străinătat , care a fost definită de mine de "mişcare de rezistenţă", urmărea ca scop final creiarea în ţară şi în străinătate a unei mişcări, cu care la momentul oportun să se poată răsturna prin violenţă regimul democrat instaurat la 6 Martie 1945. Ideia aceasta a încolţit chiar la 23 August 1944, deoarece toate negocierile duse în străinătate în numele lui MANIU şi care căpătaseră un aspect personal, eşuaseră prin surpriza actului dela 23 August 1944".

Reţinând aceste fapte, reţinând că ideia acestei reacţiuni încolţise la 23 August, să analizăm acum, care au fost faptele care s'au succedat de conducătorii partidului naţional-ţărănesc în frunte cu inculpatul Maniu, având ca vicepreşedinte pe inculpatul Mihalache, ca secretar general pe inculpatul Niculae Penescu, ca prim sfătuitor pe Grigore Niculescu-Buzeşti, fost Ministru de Externe şi pe acuzaţii din boxă.

Operaţiunile pe care le-au întreprins aceşti conducători ai fostului partid naţional-ţărănesc, le putem sistematiza pe două planuri : 1) pe plan extern ; 2) pe plan intern.

Să analizăm, prin probele concludente care se găsesc aci la dispoziţia noastră, faptele săvârşite pe plan extern.

Grigore Niculescu Buzeşti, în calitatea sa de Ministru al Afacerilor Externe, care este fugit astăzi în străinătate, în înţelegere cu secundul lui intim, acuzatul Victor Rădulescu Pogoneanu, ia primele măsuri. In ce constau ele ? Voiu lăsa să vorbească tot un document : este declaraţia din dosarul 5262, Vol. III, pag. 492, a lui Florin Roiu :

> "In chiar dimineaţa de 23 August 1944, se trimit în străinătate următorii : pe Ciurea la Ankara; Djuvara la Stockholm; doi colaboratori foarte intimi ai lui Pogoneanu care puteau să fie utilizaţi pentru legăturile necesare cu anglo-americanii; deasemenea menţine în postul cheie din străinătate, diplomaţi prieteni ai lui Pogoneanu : la Lisabona pe C......; la Stockholm pe Duca ".

Toate acestea s'au făcut de bună seamă şi evident cu consimţământul acuzatului principal, Maniu.

In întărirea acestei informaţiuni, trebue să reţinem că aci chiar, acuzatul Penescu când îşi descrie activitatea dela Ministerul de Externe, spunea întotdeauna că a fost împiedecat, întrucât trebuia să urmeze linia partidului, linie impusă de Maniu ; deci, nu putea să facă aceste numiri Grigore Niculescu Buzeşti care reprezenta partidul naţional-ţărănesc în primul guvern Sănătescu, decât cu perfecta, cu complecta autorizaţie a şefului lui, a acuzatului de astăzi IULIU MANIU.

Mergem mai departe. In declaraţia dela acelaş dosar, Vol. I pag. 593, inculpatul Nicolae Penescu îl descrie pe Grigore Niculescu Buzeşti.

Voiu citi această descriere, această biografie sumară, pentru ca să vedeţi şi Dvs. cine era şi ce legături erau între el şi Iuliu Maniu :

> "Se bucura (Niculescu Buzeşti) de încrederea şi aprecierea superlativă a domnului Maniu, care vedea în el un om de mare aloare şi mare folos pentru ţară. Intrarea dlui Buzeşti la dl. Maniu era oricând liberă. Cred că dl. Maniu îl consulta în toate problemele externe."

Se efectuează aceste numiri, creindu-se această reţea de reacţiune prin poziţii de cheie.

Dar Grigore Niculescu Buzeşti, sfetnicul prim, sfetnicul de mare încredere al conducătorului acestui partid, trebuia să fie prevăzător . Dacă nu reuşea această reacţiune, această frânare a tendinţelor democrate !

Si atunci, ia măsuri ca, următor guvernării lui Rădescu, atunci când Vişoianu, prietenul său intim , se găsea în locul său în capul departamentului Externelor, să vireze un fond care nu era nici mai mare nici mai mic, decât şase milioane franci elveţieni.

Si cum virează acest fond ?

Banii Statului îi trece pur şi simplu pe numele lui Cretzianu, îi face avere personală. Dece acest lucru ? Vom vedea şi voiu reveni, în măsura în care va fi necesar pentru înţelegerea acestui lucru, voiu reveni asupra acestui fond şi modul cum iniţial a fost înt ebuinţat. In orice caz, se poate uşor constata, că era o rezervă pentru ziua de mâine a lor , când vor rămâne poate în străinătate, ca să aibe un mic ..... fond în timpuri grele.

Venim acum la axtul de mare importanţă, actul mult aşteptat de acest popor - 6 Martie 1945, când la cârma ţăbii trec acei care trebuiau să fie de mult acolo, forţele democratice. Această venire la c rma ţării a forţelor democratice, aduce cu o consecvenţă firească, cercetarea activităţii fiecărui diplomat din străinătate şi, treptat, treptat, înlăturarea acelora care reprezint cercurile imperialiste, capitaliste, acei care nu vor să ştie ce este democraţia.

Rechemaţi în ţară, o serie din aceşti diplomaţi, în loc să vină să vadă cursul acestei ţări, să vadă cum evoluiază democraţia în această ţară, rămân în străinătate. Erau prea bine ...... educaţi de Partidul Naţional-Tărănesc.

In străinătate se grupează în diferite țări. Voiu lăsa și aci să vorbească tot documentele și voiu da citire unei declarații din 27 August, care cuprinde organizarea acestei grupări în străinătate: "In Franța se formează un secretariat compus din Gurileanu, Ciurea, Pleșu, maior Rațiu, Romniceanu ; în Elveția Gafencu, Cretzianu, Anastasiu, Caramfil; Anglia Tilea, Cornel Bianu .....; în Italia Dumitru Popescu, Augustin Popa; America - Davila."

Aceste grupuri nu stau însă inerte, ci încep o propagandă subversivă, o propagandă de micșorare a prestigiului acestei țări. Acest lucru este dovedit prin declarațiile și actele care se găsesc în dosar. Voiu lua succesiv pe cele mai importante. Aceste 5-6 dosare conțin mii de pagini și numai documentele formează un dosar de 1068 pagini. Voiu lua declarațiile acuzatului Florin Roiu, declarația din 9 Septembrie : "Grupurile de rezistență pe țări sunt ajutate de foști reprezentanți ai regimului Antonescu, rămași în străinătate". Declarația următoare : "Conducerea întregei organizații subversive de rezistență o avea dl. Iuliu Maniu. Acesta trimitea ordinele sale, fie prin Pogoneanu, fie prin emisari de încredere, recte Camil Demetrescu și Radu Niculescu Buzești, după plecarea lui Grigore Niculescu Buzești.

Tot declarația din 9 Septembrie, despre modul de lucru al acestor grupuri, și în special că orice hotărîre care se lua, nu era o inițiativă a acestuia, ci o consecință a unor instrucțiuni primite dela inculpatul Iuliu Maniu, am dedus că acest grup avea un rol de execuție, pe care și l-a păstrat și chiar accentuat după plecarea acuzaților Niculescu Buzești și Vișoianu, despre care voiu vorbi. Declarația din 28 August - "scrisorile și instrucțiunile acuzatului Maniu de bună seamă se predau lui Radu Niculescu Buzești și Camil Demetrescu, care le trimitea prin intermediul unor militari americani, al căror nume era păstrat în cel mai mare secret". Tot acuzatul Florin Roiu, vorbind de propaganda în străinătate : "în ce privește pe Grigore Niculescu Buzești și Vișoianu, îmi cereau să le dau informații rezultate din telegramele cifrate, care interesau conferințele dela Londra și Moscova, procesul dela Berna pentru cele 6 milioane franci elvețieni, întrevederea dlui Franasovici, etc."

Voiu arăta că inculpații Niculescu Buzești și Vișoianu se găseau în țară când cereau acest lucru. Era după 6 Martie. Tot în dosarul de documente, la pagina 10, o scrisoare originală din 2 Septembrie 1946 adresată de Cretzianu inculpatului

de astăzi Iuliu Maniu. O voiu citi : "Stimate domnule Maniu (poartă data de 2 Septembrie 1946) vă scriu depe bordul vasului Aqutania, în drum spre America. Am primit la Londra, în ajunul plecării, textul instrucţiunilor Dvs. din 1 August". Si mai departe : "voiu utiliza aceste instrucţiuni şi documente în acţiunea ce voiu începe în Statele Unite. Am luat măsurile necesare, pentru ca aceste texte să parvină tuturor prietenilor noştri, care continuă acţiunea în Europa". Cred că nu se poate mai concludent, nu se poate vorbi de o mai mare precizie decât acest text scris, în care arată că aceşti criminali, aceşti trădători din străinătate lucrau după instrucţiunile pe care le primea dela şeful P.N.T, acuzatul din boxă Iuliu Maniu.

In ordinea aceasta de idei, - nu se termină nici dovezile - în răspunsul la interogatoriu, acuzatul Florin Roiu a răspuns în faţa Dvs.:"L-am cunoscut pe Melbourne, Porter, Hulick, în împrejurări dictate de cariera mea"- funcţionar la Ministerul de Externe - "şi afară de aceasta ca trimis al lui Victor Rădulescu Pogoneanu, ca din ordinul lui să le predea scrisoarea lui Cretzianu ". Iată cum se conturează aceste legături : Maniu- Victor Rădulescu Pogoneanu - străinătatea, şi cum încep să apară şi curieri.

Continui cu răspunsul la interogatoriu : "din ordinul lui Pogoneanu, am predat 3-4 scrisori al căror conţinut nu-l ştiam, deşi din curiozitatea mea, plicul nefiind lipit, la una din ele am văzut conţinutul, o scrisoare a lui Maniu către Cretzianu, în care se spunea că în Apus să organizeze lupta conform intereselor Partidului". Tara nu conta......In acest timp Cretzianu se afla la Ankara. Această scrisoare trebuia să fie dusă la Berry.

Aceste acţiuni care se petreceau după 23 August, le-am situat pe plan extern. Vom examina acum în mod succint, dar complect probat, activitatea pe târâm intern. Trebue să remarc dela început, pentrucă plecăm dela 23 August 1944, că în această toamnă, când armata noastră, care a fost jertfită de un trădător de neam, Antonescu, într'un războiu care nu trebuia să existe, dar un războiu care s'a făcut cu complicitatea conducerii fostului P.N.T., care le-a dat tehnicieni şi voluntariatul vicepreşedintelui lui, - în timp ce armata redresată moral - pentrucă intervenise actul forţelor democratice ale acestei ţări, actul dela 23 August , luptă cu elan şi se sacrifica pe câmpiile Ardealului, dincolo de Tisa, în Pusta Ungariei, pe piscurile înzăpezite ale Tatrei, în ţară aici, în loc ca toţi să intre cu sentimente adevărate în această luptă şi să meargă

în ritmul şi elanul desfăşurării tendinţelor acestui neam, P.N.T. făcea o politică de Partid, o politică personală, pusă în slujba burghezilor, capitaliştilot şi forţelor imperialiste.

Ce constatăm ? Când trupele noastre se găseau dincolo de Tisa, în spatele frontului gărzile "Iuliu Maniu" desfăşurau o altă activitate. Incercam un sentiment de tristeţe şi durere, când vedeam că la data desfiinţării, aceste gărzi se găseau la Reghinul Săsesc, după ce jefuiseră toată Valea Mureşului, iar trupele noastre, cot la cot cu viteaza armată roşie, trecuseră de mult Tisa.

Ce erau aceste gărzi ? In fond, nu erau decât reprezentanţi legionari, fascişti organizaţi în batalioane la ordinul inculpatului Iuliu Maniu, îndemnate de acuzatul de astăzi Ilie Lazăr, entuziasmaţi de ziarul "Dreptatea" ......Nu cred că există un om de conştiinţă în această ţară, care să poată întrevedea rostul acestor gărzi. Nu aveau niciun rost. Ce-au făcut aceste gărzi ? Incepând dela Braşov şi mergând pe Valea Mureşului, au comis un lanţ de crime, jafuri, terorizând în special pe maghiari, o naţionalitate conlocuitoare cu noi, de care ne leagă şi blândeţea noastră, care este deopotrivă cu a lor. Nimeni nu a căutat să-i împiedice. S'a căutat aici să se afirme, că au fost împiedecaţi. Nu. In arhiva Statului Major - şi noi nu am avut poate timpul necesar să cercetăm mai mult - se găseşte actul prin care s'a dat ordinul de desfiinţare şi dezarmare. Dar în timp ce Statul Major luà aceste dispoziţiuni, în ziarul "DREPTATEA" apărea un articol elogios la adresa gărzilor "Iuliu Maniu". Prin acest articol li se urează "deplină mulţumire sufletească pentru rezultatul final". Acest manifest este adresat "camarazilor din gărzile naţionale", iar la ultimul aliniat - această urare pentru mulţumirea sufletească ........

Ce mai găsim la aceste gărzi naţionale ? In ele, alături de Gavrilă Olteanu, găsim pe Comaniciu. Cine era acest Comăniciu? Cine era acest Comăniciu îl ştim cu toţii şi mai ştim că de data aceasta el nu mai făcea parte din mişcarea legionară, căci nu mai exista, dar făcea parte din P.N.T.Dar poate nu avea importanţă faptul că făcea parte din vreun partid, dar are importanţă pentru întreaga Românie, modul cum a fost primit în partidul ţărănesc. Pentrucă odată cu primirea lui, au urmat şi declaraţiile de mare anvergură politică a acuzatului de astăzi, Iuliu Maniu care spunea : "aceste declaraţii ale fruntaşilor conducerii Dvs.(se adresează lui Comăniciu) erau de altfel în deplină concordanţă cu declaraţiile categorice pe care ne-a făcut-o întemeietorul acţiunii Dvs. Corneliu Codreanu, cu ocazia penultimei întâlniri pe care am avut-o cu el". Să mergem mai departe în

desfăşurarea faptelor săvârşite de conducătorii fostului partid Naţional Tărănesc, pe plan intern. In anul 1945, organele de Siguranţă descoperea şi Curţile Marţiale judecau o serie de procese ale organizaţiilor complotiste din această ţară. Cu toţii ne aducem aminte de organizaţia "Haiducii lui Avram Iancu" "Sumanele Negre", "Graiul Sângelui", "Tineretul Liber", "Vlad Tepeş" şi "Sarmisegetuza". In aceste procese, din declaraţiile acuzaţilor şi martorilor s'a desprins real legătura între conducătorii acestor organizaţii şi conducătorii fostului P.N.T. Astfel, Gavrilă Olteanu, unul din şefii organizaţiei "Sumanele Negre" a declarat că a prezentat lui Iuliu Maniu raportul de activitatr al organizaţiei şi planului de luptă Nr. 1. Steanţă Dumitru din organizaţia "Haiducii lui Avram Iancu" a declarat că a avut două întrevederi cu incu patul Iuliu Maniu , la care a primit îndrumări în legătură cu viitoarea sa activitate clandestină şi că a avut legături permanente cu Ilie Lazăr, Bocşa Mălin şi Horaţiu Comăniciu. Cunoaştem pe Ilie Lazăr, pe Horaţiu Comăniciu şi voiu reveni asupra lui Bocşa Mălin la momentul necesar.

In toamna anului 1945, tot din procesele care au fost înaintea Curţii Marţiale, s'a putut vedea că tot din îndemnul Partidului Tărănesc se formează organizaţia generalului Aldea, aceea căreia îi spunea " comitet de organizare naţională", care în afară de însumarea organizaţiei propriu zise, urmărea un plan de războiu, în eventualitatea unui războiu alături de forţele americane.

Voiu cita mai complect, nu numai în extras, câteva documente care ilustrează complect aceste legături între Partidul Naţional Tărănesc şi organizaţiile subversive în anul 1945 :

In volumul IV, pag. 660, este declaraţia lui Paleacu Nicolae.

"In ziua de 1 Mai 1946, aflând de prezenţa unui ofiţer american în locuinţa avocatului Teodorciuc Octavian din Vatra Dornei, vicepreşedintele organizaţiei P.N.T. din jud. Câmpulung - Bucovina şi preşedintele organizaţiei Vatra Dornei, împreună cu colegul meu Steanţă Dumitru Oprea, m'am deplasat la locuinţa numitului avocat, pentru a luà contact cu acest ofiţer. (din desbaterile orale se ştie cine este ofiţerul american). Motivele care m'au determinat să mă adresez ofiţerului american, au fost următoarele. In urma întrevederilor avute cu generalul Aldea - era în Martie 1946 - , acesta mi-a dat recomandaţii către Bocşa Mălin, şeful serviciului de informaţii al P.N.T., pentru a preda un mesaj din partea organelor "Sumanele Negre" adresat dlui Iuliu Maniu şi cu materialul de propagandă respectiv.M'am prezentat la domiciliul lui Bocşa Mălin, în Bucureşti, cu recomandaţia generalului Aldea.

Precizez că pe Bocşa Mălin l-am vizitat în Bul. Protopopescu 30 . La această întrevedere, în cadrul discuţiilor avute referitor la activitatea "Sumanelor Negre", acesta ne-a comunicat că ştia de existenţa acestor organizaţii din relatările generalului Aldea şi informaţiunilor culese personal de el, în regiunile Munţilor Apuseni şi Satu Mare, regiuni unde organizaţia noastră difuzează material de propagandă. M'am adresat cu încredere lui Bocşa Mălin, deoarece făcea parte din fondatorii batalionului de voluntari Iuliu Maniu, din care şi subsemnatul făcusem parte până la data de 1 Decembrie 194 când batalionul de voluntari "Iuliu Maniu", comandat de Gavrilă Olteanu, s'a desfiinţat, înfiinţându-se organizaţ Sumanelor Negre, lucru de altfel cunoscut şi de dl. Bocşa Mălin. Cu această ocazie am stabilit o întâlnire pe a doua zi în biblioteca Academiei Române, când am predat mesagiul organizaţiei Sumanelor Negre, adresată P.N.T. Bocşa Mălin exprimându-şi admiraţia faţă de activitatea organizaţiei noastre, mi-a spus că Misiunea Americană, cu care este în legătură prin maior Holm , care cunoaşte existenţa şi activitatea organizaţiilor"Sumanelor Negre" şi mi-a promis că din nou va vorbi cu maiorul Hall pentru a stabili ajutorul ce urmează să ni se dea din partea Misiunii Americane. Bănuind că lt. Hamilton venise în regiunea Vatra Dornei, trimis chiar de maior Hall, ne-am adresat cu încredere avocatului Feodorciuc Octavian, înlesnindu-ne întrevederea cu ofiţerul american, ne-a pus la dispoziţie o cameră în locuinţa sa, unde erau Steanţă Oprea, lt. Hamilton şi Manicatide care era interpret. Lt. Hamilton , prin translatorul Manicatide, ne-a comunicat că se bucură foarte mult de această întrevedere, întrucât scopul vizitei sale era de a se întâlni şi a luà contact cu conducătorii Sumanelor Negre, despre care aflase dela congresul P.N.T. ţinut la Năsăud , cu două zile anterior şi unde participase şi fusese informat de avocatul Cornel Popp, preşedintele organizaţiei P.N.T. oraşul Bistriţa, despre sediul organizaţiei Sumanelor Negre, îndrumându-l către av.Feodorciuc Octavian, din care urma să se întâlnească. Lt. Hamilton, în cadrul discuţiilor ne-a spus că are misiunea de a se interesa şi ajuta diferite formaţiuni constituite clandestin, ce ar urmà să intre în acţiune, în cazul unui conflict armat între America pe de o parte şi U.R.S.S. pe de altă parte. Aceste formaţiuni înarmate urmând a acţiona în spatele Armatei Roşii, sabotând şi creând dificultăţi prin atacarea de posturi, aruncarea de poduri în aer, desorganizarea liniilor şi comunicaţiilor. Ne-a promis cu această ocazie, tot sprijinul necesar, urmând ca subsemnatul să-i duc la Bucureşti, în strada Dionisie, la dl. Alexandrescu, un plan al regiunii, cu locurile de aterizare şi amplasare pentru trei aparate de emisiune , precum şi toate cerinţele organizaţiei privitoare la dotarea cu armament, echipament, întocmit de Gavrilă Olteanu. Lt. Hamilton s'a angajat să ne prezinte cele 3 aparate de emisiune, urmând să ne facă şi echiparea noastră, la datala care va izbucni conflictul. Lt. Hamilton ne-a răspuns că nu cunoaşte data, dar ne-a afirmat că se fac pregătiri, dar că acest lucru îl cunoaşte foarte bine, întrucât dsa lucrează cu maior Hall şi cu un domn general dela Washington, ataşat pe lângă Preşedintele Truman".

In continuare vom mai cèti altă declaraţie a lui

Steanţă Dumitru, care se găseşte tot la acest dosar.

Este declaraţia lui Steanţă în a doua jumătate a anului 1945 :

"M'am prezentat dlui Maniu cu o scrisoare din partea dlui Gavrilă Olteanu. (declaraţia a fost confirmată şi în instanţă) . Am comunicat dlui Maniu că nu am niciun fel de mijloc. Dsa mi-a spus că este sărac şi nu ne poate ajuta, dar ştie că Olteanu cunoaşte pe Mihail Popovici, căruia i se poate adresa pentru ajutor. Conţinutul scrisorii duse lui Gavrilă Olteanu era următorul :

"Gavrilă Olteanu, comandantul organizaţiilor "Sumanele Negre" făcea un istoric al Batalionului de voluntari Iuliu Maniu, felul cum a activat acesta în Secuime şi făcea un istoric al înfiinţării organizaţiilor "Sumanele Negre". Am făcut şi eu un istoric al Bat. de voluntari Iuliu Maniu. Dl. Maniu ne-a întrebat cu ce trăiesc oamenii fugiţi în munţi ? şi pe cari organizaţia "Sumanelor Negre" i-ar putea grupa în cazul unei acţiuni."

O altă declaraţie la pagina 679. Este declaraţia Lt. col. Plesnilă : Am făcut parte din mişcarea de rezistenţă în care calitate am ......."

O altă declaraţie : "la pag.685 este declaraţia lui Tincu Mihail :

"In luna Februarie mă găseam încă.în ilegalitate, situaţie în care mă aflam din Februarie 1945, implicat fiind în acţiunea de încercare de trecere ....."

"Intâlnirea a fost perfectată pentru începutul lunei Martie 1946 în casa lui Ghinea Simion din Griviţei 39, eu având domiciliul. Au participat Ilie Lazăr, Ghinea Simion, Ruşianu Ion ....."

Aci, fiindcă s'a spus un nume propriu, trebue să remarcăm că Ilie Lazăr, atunci când a fost confruntat în instanţă, a spus că acest nume Ghinea Simion este un nume fictiv. Atunci acest tânăr a bravat şi a spus : da, am ascuns când am fost judecat, acest nume, pentrucă spunând adevăratul, demascam pe Iuliu Maniu şi pe voi, pentrucă atunci ne spuneaţi nouă că noi, tineretul, trebue să stăm în închisori, iar voi bătrânii, să staţi în Bucureşti şi să trageţi sforile.

S'a confirmat această declaraţie a acuzatului, pe care o citesc.

Mai departe, probele concludente ies continuu. Trecem la manifestaţia din 8 Noembrie 1945, unde vom vedea că şi aci găsim tot unealta nenorocită a Partidului Naţional-Ţărănesc.

În dosar la volumul 2 pagina 82, acuzatul Ilie Lazăr arată " la fel s'a petrecut şi la 8 Noembrie 1945, când am luat contact mai întâi cu unii prieteni şi i-am sfătuit să ia parte la manifestaţia pentru Rege ca cetăţeni liberi, cum aflasem că hotărîse conducerea partidului. "

După aceasta continuă :

 

"După acest eveniment (adică după cele întâmplate) este drept că mulţi se lăudau că au avut rol important".
Nu spune nume, Mai departe continuă :
"Inainte de această organizaţiune a tineretului, partidul era anemic ca dinamism".

Declaraţia reţinută a acuzatului Ilie Lazăr este complectată de acuzatul VASILE SERDICI în declaraţia din 2 Septembrie, care se găseşte în acelaş dosar la pagina 139.

Acesta afirmă textual :

" În legătură cu cele petrecute la 8 Noembrie 1945, ştiu dela Virgil Solomon şi Bani Ghica, Dr. Virgil Solomon, Ilie Lazăr şi Bărbuş".

Iată deci cum era pregătită această manifestaţie. Dar voiu cita din declaraţia acuzatului Nicolae Penescu, fost secretar general al fostului P.N.T.Acesta arată în declaraţia lui că au fost chemaţi la Ministerul de Interne şi că dl. Ministru de Interne le-a atras atenţiunea ca să observe ca nu cumva elemente iresponsabile să provoace accidente cu ocazia acestei zile sfinte pentru noi şi le-a arătat că Ministerul de Interne a binevoit să le atragă atenţiunea, pentrucă şi Comisia de Control i-a sesizat cu o adresă şi din gentileţă i-a pus la dispoziţie şi adresa.

Acuzatul Penescu arată că primind această dispoziţie s'a dus la şeful P.N.T. Vă reproduc câteva fraze :

"Am stat acolo. Către,ora 11 am văzut împreună cu cei prezenţi, un grup cam de 100 studenţi, în frunte cu studentul Ludoşan (l-a recunoscut din acel grup) trecând pe strada Schitul Măgureanu şi strigând "Regele şi Patria" (lozinca bine cunoscută) . Dl. Maniu s'a bucurat evident la vederea manifestanţilor".

Vedeţi dar, cu toate dispoziţiunile date, acuzatul Maniu se bucura de acţiunea unor elemente iresponsabile.
"De faţă era şi dl. Mihalache şi alţi fruntaşi ai P.N.T."
Fruntaşi, din care unii sunt în boxă, iar pe alţii o să-i cunoaştem în timpul desbaterilor acestui proces, cel puţin ca nume.

Această activitate pe plan intern se situiază până în toamna anului 1946. Toate aceste agitaţiuni nereuşite, nu sunt pe placul partidului sau conducătorilor P.N.T. şi din Septembrie 1946 începem să asistăm la o febrilă activitate a acestui partid şi a conducătorilor săi.

Voiu începe şi aici cu o serie întreagă de documente, iar nu cu o expunere.

Cum începe această activitate febrilă ?

Din documentele ce voiu prezenta voiu arăta că în Septembrie 1946, reprezentanţii sau reprezentantul autorizat al inculpatului Maniu, Gr. Niculescu Buzeşti ia legătură cu agenţii serviciului de spionaj american, pe care i-am văzut anterior : Hall şi Hamilton la Bistriţa şi apoi la Vatra-Dornei , pe care îi cunoştea Ilie Lazăr.

Pentru ca să definesc că se lucra direct cu Iuliu Maniu prin acest împuternicit, voiu lăsa iarăşi să facă un mic portret a lui Grigore Niculescu Buzeşti , care organiza acest complot, portret luat din depoziţia acuzatului Nicolae Penescu.

Să vedem ce a spus Penescu despre Grigore Niculescu - Buzeşti la interogatoriul ce i s'a luat. El a făcut următorul portret :

"Dl. Maniu rezerva dlui Buzeşti cele mai mari roluri în partid. Dl. Maniu îl considera ca un om excepţional foarte pregătit, pătrunzător, energic şi hotărît, de aceea nimeni la noi nu încerca cel puţin să micşoreze trecerea pe care dl. Buzeşti o avea pe lângă dl. Maniu".

Pentru preciziune, să-mi daţi voie să mai citesc şi ceea ce Maniu spunea despre Grigore Niculescu - Buzeşti, tot un mic portret. La răspunsul la interogator, acuzatul Iuliu Maniu face următorul tablou:

"In partid avea rolul de sfătuitor eminent. Era foarte priceput în chestiunile externe, era un om de încredere al meu şi când erau chestiuni mai importante de politică externă, îi ceream părerea, pentru a fi edificat".

Să vedem acum, cum să angrenăm acest portret în activitatea febrilă pe care începe să o desfăşoare conducătorul P.N.T. începând din Octombrie 1946.

Folosind prilejul unei vizite neoficiale, care se petrecea în casa col H. Wilcox din Şoseaua Jianu 13, dnii Hall şi Hamilton, cu ajutorul lui Mocsony Styrcea, inculpatul de astăzi, au stăruit să aibe o convorbire cu Grigore Niculescu Buzeşti şi cu Victor Rădulescu-Pogoneanu. Această întâlnire s'a întâmplat numai în câteva zile. Prima consfătuire a avut loc la 18 Septembrie 1946 în casa sorei inculpatului de astăzi Ion Mocsony Styrcea. Asistă la această consfătuire Hall şi Hamilton, Grigore Niculescu Buzeşti, Ion de Mocsony-Styrcea, Victor Rădulescu-Pogoneanu şi fratele lui Grigore, Ing. Radu Niculescu-Buzeşti. Mai asistă Ioana Bujoi, o cunoştinţă foarte apropiată a lui Hall şi Hamilton.

Pentru ca să nu vorbim prea mult, să venim la un document

şi avem în privinţa acestei întâlniri preciziuni din declaraţia lui Ion de Mocsony-Styrcea şi apoi preciziunile pe care le-a făcut aci în faţa Domniilor Voastre.

Acuzatul Ion de Mocsony - Styrcea iată ce declară :

"Către mijlocul lunei Iulie, am întâlnit întâmplător pe Ioana Bujoi, cunoscută de mai multă vreme familiei mele, la Yacht Club Snagov şi am văzut-o ulterior în Bucureşti. Mi-a spus că cunoaşte pe mai mulţi dintre ofiţerii englezi şi americani dela misiunile militare , pe care îi vede zilnic la tenis. In acest timp dna Bujoi mi-a ajutat ca secretară dactilografă în demersurile mele şi ale societăţilor pe care le conduceam. In cadrul relaţiunilor sportive mondene dela Snagov, am fost invitat şi eu la o gustare la colonelul american Wilcox, care locuia în Soseaua Jianu No. 72, acolo am întâlnit printre alţii, pe maiorul Thomas Hall şi lt. Bill Hamilton cari fuseseră prezentaţi cu un an înainte la o mare recepţie dată de generalul Shuyler. Hall, care spunea că este un cunoscut al Ministrului Vişoianu, şi-a exprimat dorinţa să aibe o întrevedere cu Grigore Niculescu Buzeşti, pe care-l cunoscuse numai în treacăt. De asemeni, în cadrul unei discuţiuni asupra actului dela 23 August, lt. Hamilton, care tocmai se înapoiase din Statele Unite, unde-şi petrecuse concediul de vară şi care spunea că studiase înainte de a veni în România, materialul documentar aflat la Washington, s'a interesat de Victor Rădulescu - Pogoneanu, pe care spunea că ar fi dorit să-l cunoască personal.

Am comunicat lui Buzeşti şi Pogoneanu, ocazional, dorinţa exprimată de aceşti americani.

Intâlnirea între Hall şi Hamilton, Buzeşti şi Pogoneanu, a avut loc pe la mijlocul lui Septembrie în locuinţa surorei mele, dna col.Florescu în str. Sofia nr. 12. Sora mea plecase pentru toată vara din Bucureşti, astfel că la înapoierea mea din Moldova am tras acolo. A trebuit să recurg la acest loc în urma rugăminţilor lor, deoarece niciunul din participanţi nu aveau o locuinţă potrivită.- Dna Bujoiu şi cu mine am participat la întâlnire spre a face prezentările.

Sosirea s'a făcut în ordinea următoare : întâi americanii, apoi Pogoneanu şi la sfârşit, către ora 9.30 Niculescu-Buzeşti. Pogoneanu dormise la mine, după insistenţa lui Buzeşti.

După prezentările de rigoare, Hall a arătat că Hamilton tocmai a sosit dela Washington, unde cercurile cele mai competente se preocupă de situaţia din România şi că sunt surprinse, spre deosebire de celelalte ţări din Sud Estul Europei, că în

România, cu toate plângerile şi reproşurile adresate de opoziţie guvernului, nu se simte nicio rezistenţă eficientă nicăieri.-

Atât el, cât şi Hamilton, a adăogat că lumea trebue să-şi dea seama în România că ajutorul american este în funcţiune de intensitatea rezistenţei. Aceasta era pusă în legătură cu demersurile opoziţiei pe lângă guvernele aliate în vederea înlocuirii guvernului român, instaurat în urma acordului dela Moscova, cei doi americani arătând că intervenţia eficace din partea guvernului american, nu poate fi obţinută , atâta vreme cât opinia publică din Statele Unite nu este impresionată de existenţa unei tensiuni vizibile din România".

După această primă fază, continuă Ion Mocsony Styrcea, Pogoneanu şi cu mine am oferit a ne retrage , mai ales că Niculescu Buzeşti declarase că dsa reprezintă P.N.T., pe când noi nu reprezentăm pe nimeni şi că el ceruse americanilor să arate mai clar în numele cui vorbesc".

Discuţia începuse. "Hall ne-a rugat însă să rămânem pentrucă dorea să aibe şi părerile unor neutri şi ca dna Bujoiu să stenografieze convorbirea. Apoi americanii au declarat că reprezintă servicii foarte sus plasate şi că au o autoritate independentă faţă de reprezentanţii diplomatici ai misiunei militare americane, Convorbirea a continuat conform minutei din 12 Septembrie 1946, text 1 în limba engleză care se află la dosar". Voiu citi-o la timp.

"Intrevederea a durat două ore, când Buzeşti declarând că a înţeles problema, va consulta şi gândi urmărind să prezinte un memoriu cerut de americani asupra chestiunei.

Aceştia arătase într'adevăr că un asemenea memoriu indispensabil, deoarece trebuia neapărat ca guvernul american să fie sesizat, pentru a avea justificarea unui răspuns.

După câteva zile a avut loc o nouă reuniune, de data asta noaptea, după cum ceruse americanii, la Palatul Stirbey, la care au participat persoanele dela prima reuniune, în afară de Pogoneanu, reţinut de o indispoziţie. Dna Bujoiu fusese rugată să vină spre a stenografia conversaţiile, iar eu ca să asigur exacta interpretare a termenilor, întrucât Niculescu Buzeşti nu cunoaşte bine englezeşte şi nici vorbirea americană, iar americanii nu vorbeau convenabil nici o altă limbă.

După câte îmi reamintesc, aceastā reuniune a avut loc între 25 şi 27 Septembrie, nu pot preciza exact ziua. S'a ţinut în camera de dormit a lui Radu Niculescu Buzeşti, care venit dela Reşiţa, locuia vremelnic la Palatul Stirbey,

locuința lui Grigore Niculescu Buzești. Dat fiind că americanii insistase mult ca să se asigure un secret absolut și întrucât ceilalți locatari ai palatului ar fi putut surprinde conversațiile, dl. Radu Buzești eșea foarte des din cameră pentru a verifica dacă este cineva în apropiere.

Dl. Niculescu Buzești a prezentat memoriul promis și anume o lungă expunere politică în sensul minutei mai sus menționate.

Americanii dintru început s'au declarat complect nemulțumiți că nu li se prezintă nimic concret și numai un nou proiect gen Maniu prezentat sub altă formă, care n'ar face decât cea mai proastă impresie în cercurile de resort din Washington.

In urma unei discuții prelungite și foarte animate, în care Buzești susținea categoric , pe de o parte că guvernul american n'a dat în mod oficial nici un sprijin până acum opoziției, iar pe de altă parte opoziția din România nu dispunea de mijloace materiale adevărate șă ca atare declara în numele P.N.T. că nu s'ar putea angaja într'o intervenție fără garanții serioase, americanii au răspuns că dl. Maniu trebue însfârșit să înțeleagă că dacă nu se organizează în sensul discutat, va fi depășit de alții fără partid și că de altfel garanții serioase nu va putea primi decât după primirea la Washington a unui plan concret de organizare și acțiune.

Grigore Niculescu Buzești a declarat că este în măsură să prezinte un nou memoriu care să răspundă la aceste condițiuni, că însă socotise că nu este indispensabil să prezinte în scris planul de organizare, deoarece el crezuse mai potrivit să prezinte personal în străinătate planul de detaliu, pentru care scop era necesar ca dsa să poată părăsi imediat țara.

Americanii au întărit ideia necesității plecării urgente a dlui Niculescu Buzești, dar au adăugat că această plecare nu s'ar putea realiza chiar imediat, dacă ea nu se produce în executarea unui plan concret cunoscut în prealabil de cercurile de resort.

Hall a vrut să fie lămurit pe cine se sprijină executarea planului și dacă va putea fi transmis în numele întregii opoziții. La care Niculescu Buzești a răspuns că deocamdată n'are asentimentul decât al P.N.T.-ului, dar că este sigur că va obține și aprobarea celorlalte două partide de opoziție, fiind convins că dl. Maniu va obține consimțământul dlor Brătianu și Titel Petrescu.-

Hamilton a replicat că în cazul acesta nu vede cum se poate realiza asigurarea unei perfecte discrețiuni. Niculescu

Buzești a răspuns că nu poate fi primejdie de indiscreție în P.N.T.întrucât chestiunea în întregimea ei va fi cunoscută numai de dl. Maniu, ceea ce este inevitabil pentru obținerea mandatului scris de mai sus - adică împuternicirea.-

S'au discutat apoi detalii tehnice de organizare de către Hamilton, care se vede a fi un specialist. A arătat că nu se poate conta pe armament și niciun fel de material de proveniență americană, pentru a nu putea fi identificat, ci cel mult pe mijloacele de procurare de armament european, care se găsește din abundență în țările din Sud Estul Europei.- Preconiza însă mai ales întrunirea de specialiști în vederea actelor de sabotaj și distrugeri tehnice, posturi de alimente și medicamente, o rețea proprie de comunicații terestre în măsură a fi racordată cu cele din Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia și Ucraina.

Niculescu Buzești a arătat apoi că este absolut necesar ca oamenii politici români să poată părăsi țara în timp util pentru a se putea constitui în străinătate un comitet național, care în momentul oportun să poată deveni guvernul recunoscut de puterile occidentale.

Persoanele vizate pentru care se cerea garanția că vor putea fi scoase din țară prin mijloace americane, erau, pe lângă dl. Vișoianu, dl. Mihalache și alte personalități din partidele de opoziție care urmau să fie desemnate ulterior.

Niculescu Buzești a schițat chiar atunci complectarea memoriului său în sensul celor discutate, iar Hall a indicat pasagiile ce credea că trebuiau eliminate din memoriu ca fiind umplutură diplomatică fără valoare pentru obținerea cât mai grabnică a răspunsului american.

La câteva zile după aceasta , Buzești a transmis prin dna Bujoiu memoriul definitiv, cu care americanii s'au declarat perfect de acord. Memoriul acesta are cuprinsul memoriului aflat la dosar în limba engleză intitulat "memorandum " din 30 Septembrie 1946.

Trebue să menționez că ideia constituirii unui comitet militar cu sarcini de spionaj n'a fost împărtășită dintru început de Niculescu Buzești și a fost introdusă în memorandum la sfârșitul reuniunii dela Palatul Știrbey.

In cursul discuțiunilor dela Palatul Știrbey, americanii au lăsat să se înțeleagă că documentul este destinat unui serviciu special nou înființat care se va ocupa cu centralizarea tuturor serviciilor de informațiuni, alcătuit din

 

personalităţi cu acces imediat la forurile conducătoare din Statele Unite.

La întrebarea dlui Buzeşti asupra modului în care se va putea luà contact din România cu acest serviciu spre asigurarea comunicaţiilor absolut sigure între opoziţia din ţară şi comitetul din străinătate, americanii au răspuns că legăturile vor fi asigurate printr'un reprezentant al acestui serviciu - de spionaj - care va sosi în scurt timp în România".

Declaraţia este concludentă. Totuşi detalii ne interesează şi voiu căuta încă să mai citesc . Avem declaraţia lui Mocsony Styrcea din 14 14 Septembrie dela 696. Styrcea complectează :

"In cursul discuţiunilor dela Palatul Stirbey, Hall, Hamilton şi Buzeşti, s'au pus de acord asupra unor detalii cu privire la instruirea cadrelor conducătoare ale mişcării de rezistenţă. Acestea trebuiau să urmeze în străinătate cursuri de specializare 2-3 luni, după care să se înapoieze în ţară prin reţeaua de curieri tereştri prevăzuţi în memoriu sau aruncaţi cu paraşuta, dacă situaţia n'ar fi îngăduit comunicaţiile. S'a prevăzut de asemenea că şefii mişcărilor identice precum şi ajutoarele şi specialiştii lor din Estul şi Sud Estul Europei trebue să ia un contact între ei şi chiar să se întâlnească într'o conferinţă din străinătate. In ceea ce priveşte întinderea mişcării, cu care evident aveau legături, americanii au arătat chiar în prima şedinţă că era organizată foarte serios în Polonia şi Jugoslavia. A citat : în Polonia ţara întreagă este acoperită cu cuiburi şi centrele cele mai puternice se află în zona Carpaţilor."

Această declaraţie a lui Mocsony Styrcea vine să se complecteze cu declaraţia lui Radu Niculescu Buzeşti, care se găseşte la pagina 218.- Acesta spune :

"Asupra împrejurărilor, în care a avut loc întrevederea dela Palatul Stirbey, între fratele meu şi dl. Hamilton, la data aproximativă din Septembrie pe la orele 11,30, a participat fratele meu, Hall, Hamilton, Styrcea, în parte şi eu. Spun "în parte", pentrucă n'am fost prezent dela început şi nici în timpul convorbirii, întrucât trebuiam să veghez, ca în jurul camerei, în care a avut loc întrevederea, să nu se apropi vreo ureche indiscretă. Pentru păstrarea secretului între dânşii, s'au luat precauţiuni speciale. Era un timp ales în aşa fel, încât servitorii să fie toţi culcaţi. Intrarea oaspeţilor s'a produs prin uşa pe din dos, din grădină, din strada Banului, iar convorbirea a avut loc în camera mea, care

era mai puţin expusă riscului ca în ea să se afle posibilitatea de ascultare .....Intrevederea a fost anunţată de fratele meu chiar în seara întâlnirii".

In faţa Dvs. acuzatul Styrcea a întărit şi mai mult datele care sunt concludente. A declarat :

"Niculescu Buzeşti m'a rugat să aranjez această întâlnire la mine sau în altă parte, să nu fie la Palatul Stirbey. Americanii ţineau să nu se facă la Ioana Bujoiu, aceasta locuia cu părinţii."

Intâlnirea a avut loc, după cum aţi văzut, la sora acuzatului Ion Styrcea. Dar ce se întâmplă ? Americanii, ca mijloc de camuflaj, n'au venit în uniforme, ci au venit civili, în pantaloni de tenis, cu rachete în mână. Dl. Niculescu Buzeşti a venit cu maşina deschisă şi cu nişte beţe de golf. Are loc apoi a doua întâlnire :

"La a doua întâlnire s'au luat măsuri şi mai severe. Nu se putea şti, dacă nu se făcuse o indiscreţie cu privire la prima întâlnire. Americanii au dorit ca întâlnirea să aibă loc noaptea, intrarea s'a făcut prin grădină, servitorii au fost lăsaţi liberi, Radu Niculescu Buzeşti îndeplinind funcţiunea de portar supraveghetor tot timpul".

Acuzatul Victor Pogoneanu recunoaşte că se întâlnea ocazional cu Hall şi Hamilton şi că a participat la această consfătuire . Iată ce declară :

"Convorbirea a decurs .....potrivit consemnării din documente în limba engleză, ce se află vizată de mine la dosar şi care a fost redactată după notele stenografice ale doamnei Ioana Bujoiu. Locotenentul Hamilton se înapoiase din concediul dela Washington. In expunerea sa a afirmat că cercurile competente din U. .A. arătau oarecare surprindere faţă de pasivitatea opoziţiei române, precizând că nu se putea aştepta intervenţia eficace din partea Statelor Unite în chestiunea schimbării regimului din România, atâta timp cât o tensiune vizibilă nu apărea în viaţa noastră internă. Pentru necesitatea acestei intervenţii, cei 2 ofiţeri preconizau organizarea unei acţiuni în condiţiunile arătate în minuta sus arătată".

In minută vom vedea că americanii sunt însemnaţi cu litera "R"

Să trecem la minută, acest document de mare valoare, care consacră dela început existenţa unui complot.

Iată rezumatul minutei întâlnirii din 18 Septembrie 1946 :

"Motivul pentru care vecinii ocupaţi de ruşi ai României, ca de ex. Polonia şi Iugoslavia - aci vorbesc de Buzeşti - sunt înaintea ei în organizarea şi eficienţa mişcării subterane, este că amândouă aceste ultime ţări, au început cu mult mai înainte, Polonia având a se supune dela izbucnirea celui de al doilea războiu mondial ambelor ocupaţiuni - germană şi rusă, în timp ce iugoslavii au avut să lupte întâi cu germanii şi apoi cu toţii".

In fine, aci descrie dece sunt superiori Iugoslavii şi Polonii în acţiunile subterane şi dece Partidul Naţional Ţărănesc cu conducătorii lui, a rămas în inferioritate. Se justifică faţă de agenţii în serviciul de spionaj american :

"Noi trebue de aceea să ne străduim să organizăm mai întâi un plan ..... şi să clădim pe el o asemenea mişcare de rezistenţă. Mai târziu această mişcare poate adopta o politică antisovietică, dar la început nu putem face din această politică scopul nostru oficial. Pe această linie ar fi înţelept să se formeze un tip special de organizaţie paramilitară defensivă pe întreg teritoriul, cu scopul de a rezista oricărei încercări de surprindere. Alegerile viitoare ne vor furniza un motiv de acţiune, justificând prin aceasta existenţa unor asemenea organizaţiuni defensive. Vor trebui folosiţi oamenii cei mai de încredere. In ceea ce priveşte organizaţiunea centrală, membri ai clubului nostru vor furniza partidelor din opoziţie, mijloacele, fără a le aduce tot şi la cunoştinţă sursa, sau menţiinând eventual că vin dela particulari bogaţi devotaţi partidelor de opoziţie, astfel că tot riscul de indiscreţie să fie evitat. Furnizându-le fonduri, vom fi îndreptăţiţi să le controlăm. Vom desemna pentru aceasta un comitet cu ramificaţiuni în toate localităţile, luând ordine dela el. Inalta tensiune politică ce se va întreţine în timpul alegerilor, îşi va atinge culmea şi ne va furniza cel mai bun temeiu pentru mişcarea acţiunii noastre. In momentul în care această organizaţiune va trebui să devină subterană, va fi foarte uşor să dirijăm activitatea şi politica lor către scopul ultim. Această taxtică, pe care o propunem, are toate avantagiile practice posibile. Putem lucra paralel cu partidele politice fără să le lăsăm să cunoască scopul nostru final. Ele vor fi astfel folosite ca instrument. Vom putea deasemenea să constituim un comitet oficial special, care să aibă întreaga încredere a şefilor lor, dar care va păstra secret chiar faţă de ei adevărul întreg, de teama indiscreţiilor şi primejduirii securităţii. Noi socotim că orice altă examinare a acestei probleme ar fi extrem de primejdioasă şi condamnată la eşec, aşa cum alte organizaţii au terminat lamentabil, ca de pildă aceea a generalului Aldea, care a căzut în capcană.

Metoda propusă de noi prezintă deasemenea avantajul de a cere mai puţine cheltuieli şi a servi ca o preţioasă experienţă pentru operaţiuni ulterioare pe o scară mai largă.

A crea un maquis şi a-l ţine în aşteptare este o imposibilitate din toate punctele de vedere, politice şi militare, şi actele de terorism n'ar fi de niciun folos acum , pe câtă vreme, chiar dacă o parte din organizaţia compusă ar fi descoperită, scopul ei adevărat n'ar putea

fi găsit, de vreme ce componenţii ei înşişi n'ar şti ce sunt în realitate. Acesta este planul pe care vi-l supunem. Totuşi, noi suntem pregătiţi să examinăm cu Dvs. orice contrasufestie dorită şi să ne daţi eventu să introducem unele modificări în planul nostru. Voiu menţiona totuşi, că dacă altcineva va veni la Dvs. cu pr propuherea de a crea dela început un adevărat maquis, o asemenea propunere n'ar fi decât o aventură, astfel cum a fost a generalului Aldea, sortită să fie descoperită, lucru pe care şi pe Dvs. vă previn.

Răspund americanii că organizarea se împarte în trei părţi: 1. munca pe bază politică, 2. organizarea reţelei, 3. acţiunea de masă.

Răspunde Buzeşti, că acesta ar fi în cursul evenimentelor ce se v or desvolta dela sine ....... Ce justifică actuala situaţie politică în România ? Ea jus ifică planul nostru, al cărui amploare depinde în întregime de mijloacele furnizate. Dacă am dispune de mijloace mai mari, mişcarea ar fi comparativ mai bine organizată .........
Noi am putea întreprinde lupta cu mijloacele actuale........ dar fără mijloace suficiente nu va fi bine coordonată......
Americanii : nu credeţi că înfiinţarea unei asemenea organizaţii de protecţie împotriva teroarei comuniste, va indispune pe Ruşi ?

Grigore Niculescu Buzeşti : cred că Ruşii vor menţine în orice caz o importantă forţă de ocupaţie în România şi chiar o vor întări, indiferent dacă situaţia internaţională devine mai încordată .

Vorbesc apoi de alegeri şi continuă : cu privire la organizaţia închipuită de noi, vor trebui să fie 2-3 comitete distinct un comitet politic format din membri din grupul nostru, în contact permanent cu Guvernul Dvs. - cel american - alt comitet politic compus din reprezentanţii tuturor celor trei partide de opoziţie şi cel puţin un membru al primului comitet, în contact permanent cu organizaţiile judeţene..... Acest al doilea comitet nu trebuie, cu toate acestea, să ştie nimic despre scopurile noastre finale, natural exceptând pe membrii ce aparţin ambelor comitete......Această colaborare politică supremă ne va pune în situaţia de a obţine acceptarea unei singure liste în alegeri pentru ambele partide principale din acţiune şi o înţelegere între toate trei partide de opoziţie.........

Apoi continuă : Acest plan pe care vi-l supunem are marele avantaj de a fi foarte simplu şi adaptabil oricăror împrejurări în funcţiune de oricare situaţie internaţională........

 

Mai departe : România nu are nimic comun cu Rusia. Infiltraţia rusească este numai foarte superficială. Se poate aştepta ca chiar unităţile Tudor Vladimirescu să revie la vechea credinţă ..... toată lumea aşteaptă un nou 23 August .....

Si mai departe: în concluzie , suntem gata de a colabora cu Dvs. pentru împlinirea idealului nostru comun. Interesele noastre nu sunt opuse . . . . ..

In fine arată : nu trebue să subestimaţi importanţa contribuţiei noastre. Toate organizaţiile noastre existente în ţară, ca şi un personal de înaltă clasă în străinătate........

Chestiunea banilor a fost deasemenea prezentată, cu menşiunea că va fi discutată ulterior. Aceasta este minuta primei întâlniri. La a doua s'a stabilit şi modul cum va fi finanţată această organizaţie subterană. Intâi s'a propus să se falsifice bani în străinătate şi să se aducă în ţară. Americanii au spus că se va vedea sursa şi e şi greu de adus. Si în cele din urmă s'a hotărît baterea de monedă jubiliară din aur, care să se aducă prin fraudă în ţară. Voiu arăta aceasta cu dovezi. Trebue să reţinem aceste declaraţii citite.

Incă înainte de începerea discuţiilor, trebue să menţionez că s'a precizat identitatea, pe cine reprezintă americanii, pe cine reprezintă Grigore Niculescu Buzeşti şi s'a confirmat că Grigore Niculescu Buzeşti reprezintă P.N.T. Ceva mai mult, după cum am cetit în declaraţie, atunci când a intervenit modificarea primului memoriu prezentat, Grigore Niculescu Buzeşti declară : am înţeles problema, mă voiu consulta şi voiu reveni. Grigore Niculescu Buzeşti era împuternicitul acuzatului Iuliu Maniu. Si în acest sens, o altă declaraţie a acuzatului Mocsony Styrcea, ca răspuns la interogatoriu : a confirmat că Grigore Niculescu Buzeşti urmà să se consulte cu şefii săi, sau în oricecaz cu Maniu, pentrucă nu cred că Grigore Niculescu Buzeşti are ordin dela altcineva........ Această confirmare făcută la interogatoriu, trebue s'o coroborăm şi cu portretul pe care i l-a făcut chiar inculpatul Maniu şi în special inculpatul Nicolae Penescu, care a spus că nimeni nu ar fi îndrăznit să micşoreze accesul pe care îl avea el. Era un om de foarte mare încredere, accentuiază inculpatul Penescu.

Inculpatul Pogoneanu, tot în răspunsul la interogatoriu, a precizat : "ştiu că în epoca aceea - adică în epoca tratativelor - l-a văzut pe Maniu de 2-3 ori......

Deci, iată şi dovezi concludente că Grigore Niculescu Buzeşti lucra în calitate de mandatar cu depline puteri al

 

inculpatului Iuliu Maniu şi că avea consultaţii în tot timpul acestor tratative. Dar, dlor, să revenim puţin asupra conspirativităţii, asupra secretului acestei activităţi. Intr'o declaraţie dela dosar şi în confirmarea pe care a făcut-o inculpatul Mocsony Styrcea, s'au văzut toate măsurile de precauţiune pe care le-au luat atât americanii, cât şi Grigore Niculescu Buzeşti şi complicii săi pentru asigurarea acestui secret. Atât de mult îi interesa pe americani secretul acestor organizaţii, încât din declaraţiile care s'au dat atât la instrucţie, cât şi în răspunsurile la interogatorii, s'a precizat că toţi cei care luaseră parte la aceste consfătuiri unde s'a făcut planul acesta al complotului - acest memorandum la care voiu reveni - trebuiau să plece în străinătate. Iar acuzatul Mocsony Styrcea a spus că atunci când a fost chemat la Bucureşti şi i-a întâlnit pe americani, s'a pus chestiunea otrăvirii şi au spus : " dacă nu te suprimi ......te vom suprima noi".

Deci, în cazul acestei organizaţii subterane exista o conspirativitate foarte bine precizată . S'a lucrat conspirativ la maximum, cu toată puterea, pentru ca să se determine prodecerea evenimentelor şi să nu poată fi divulgată. Ceva mai mult, chiar în organizaţiile de care voiu vorbi, s'a pus accentul pe aceea, că toţi trebue să lucreze, dar nimeni nu trebue să cunoască scopul final. Accentuez asupra acestui lucru, pentrucă începe acum să se depene adevărata intensitate a acţiunii de care vă vorbeam, exact cum s'a hotărît în aceste consfătuiri şi cum s'a stabilit în memorandum. Trebue să mai reţinem organizarea comitetelor, care s'a stabilit, pentru ca să urmărim cum este trecut în memorandum şi cum se realizează pe teren. Vom trece, după cetirea acestui document, şi la analizarea acestui memorandum.

Memorandum-ul începe întâi printr'un cuvând înainte, care este aproape identic cu cuvântul înainte la discuţiile din minută. Voiu da cetire numai în parte acestui document, ca să nu vă obosesc prea mult, Domnule Preşedinte. Despre alegeri - încercarea de a avea în România o reţea întinsă a unei mişcări subterane, accentuiază inculpatul Maniu, că trebue să se ia în considerare condiţiunile locale existente.
"Este într'adevăr imposibil de a porni la o astfel de muncă pe linie pur teoretică, fără o considerare temeinică a acestor condiţiuni ........ şi începe justificarea condiţiunilor din România, în comparaţie cu acele din Polonia şi Iugoslavia: de exemplu, în aceste două ţări mişcarea de rezistenţă.......

nalizând apoi aceste condițiuni, trece la situația internațională și revine la situația actuală, arătând procesul de desvoltare în comparație cu Polonia și Jugoslavia. Astfel "de oarece conflictul politic intern ........(citește în continuare memorandum-ul ).

Acest Memorandum este recunoscut de Victor Rădulescu-Pogoneanu, cât și de Ion de Mocsony Styrcea.

Inainte de a atrage atențiunea asupra anumitor puncte și detalii din acest Memorandum și cum a fost găsit, vrem să mai precizăm câteva lucruri în legătură cu aceste comitete. Preciziunea ne-o face cei cari cunosc acest complot, cei cari l-au făcut.

Incep cu declarația lui Ion de Mocsony Styrcea din 14 Septembrie 1947, prin care se arăta ordinea de bătaie : "Mai întâi un comitet secret în străinătate, format din Grigore Niculescu Buzești, președinte, Alexandru Cretzianu și Vișoianu sau în cazul când Vișoianu n'ar fi acceptat, Grigore Gafencu.

" In al doilea rând un comitet central executiv din țară care trebuia să cuprindă firește cel mult patru membri , din care un observator american.

"3. Comitetul politic urma să aibă reprezentabții celor trei partide de opoziție. De oarece membrii acestui comitet trebuiau să facă parte și din comitetul central executiv, acesta trebuia să fie neapărat național-țărănist, întrucât P.N.T. avea inițiativa și conducerea întregei activități.

"4. Comitetul militar trebuia să fie alcătuit din cât mai mulți ofițeri deblocați, civili români pricepuți în acțiuni de informație și observatori americani cari să facă legătura cu comitetul central executiv".

In acest sens avem și declarația lui Victor Rădulescu Pogoneanu, care confirmă cele ce spune Ion Mocsony-Styrcea, și adaogă :

"Comitetul din străinătate urma să cuprindă între alții pe Grigore Niculescu Buzești, Vișoianu și Cretzianu. In țară urma să se constituie un comitet restrâns , din care aș fi făcut parte și eu împreună cu Grigore Niculescu Buzești, dacă acesta s'ar fi decis să nu plece în străinătate. Un comitet lărgit, cuprinzând și pe reprezentanții partidelor de-opoziție ale cărui legături cu comitetul restrâns, ar fi fost asigurat în persoana unuia din membrii acestuia din urmă și un comitet militar în privința căruia nu s'a discutat încă numele participanților,"

Din citirea acestui document, să vedem ce s'a executat ? Grigore Niculescu Buzeşti, însoţit de Ioana Bujoiu pleacă în străinătate. Voiu da citire aci tot documentului respectiv : declaraţia lui Ion de Mocsony - Styrcea :

"In prima jumătate a lunei Octombrie s'a produs plecarea lui Grigore Niculescu Buzeşti şi Dnei Bujoiu, conform hotărîrilor luate la Palatul Stirbey. Plecarea a fost organizată de Hall şi Hamilton cu cel mai mare secret, numai pilotul principal al generalului Shuyler ....... (citeşte )

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

. . . . . . ......... . . . . . . . . . . .Vişoianu şi Manicatide."

Alături de această declaraţie a lui Styrcea, voiu citi şi declaraţia acuzatului Victor Rădulescu-Pogoneanu din 11 Septembrie, care se găseşte în dosar volumul 3 .

"In ce priveşte plecarea din ţară a d-lor Grigore Niculescu Buzeşti şi Vişoianu, ştiu că dânşii au plecat pe rând, în condiţiuni similare cu câte un avion american cu mijlocirea maiorului Hall şi Hamilton. Plecarea lui Vişoianu s'a produs în locul meu, care condiţionasem propria mea plecare de aceea posibilă a dsale şi care de altminteri aveam intebţiunea de a nu părăsi ţara. De altă parte, este exact că sugerasem lui Roiu să plece şi dânsul în străinătate spre a îndeplini funcţiunea de secretar a lui Buzeşti şi Vişoianu, al căror şef de cabinet fusese înainte".

Inainte de a trece la activitatea acestor fugari în străinătate, trebue să remarcăm că Iuliu Maniu, preşedintele P.N.T. era complect şi perfect ţinut la curent de toate aceste plecări, ştia însă foarte bine să facă o distincţie şi prindea foarte bine momentul când era subversiv şi când lucra pe faţă. Buzeşti pleacă în străinătate din ordinul, din dispoziţia lui Iuliu Maniu. Această plecare constituia - după cum aţi văz t în Memorandum - un punct de execuţie al Memorandum-ului. Plecarea aceasta sau încuviinţarea acestor plecări, este dovedită şi prin alt document. Aci în dosar se găseşte rezumatul une conv rbiri oficiale, de data aceasta avută de Iuliu Maniu cu reprezentantul diplomatic american Berry. Voiu citi şi de aci câteva rânduri ca să dovedesc Dvs strânsa legătură între Grigore Niculescu Buzeşti şi inculpatul principal Iuliu Maniu.

Autenticitatea acestui fapt se mai dovedeşte prin aceea că acest rezumat scris la maşină este corectat de acuzatul Iuliu Maniu, care recunoaşte că cercetările sunt făcute de el, încât nu mai încape îndoială nici de realitatea, nici de sensul acestor cuvinte.

Aci, în expunerea acestei întrevederi, spune : "Maniu mulţumeşte lui Berry pentru această comunicare şi îşi exprimă mulţumirea că a putut din vreme să înlesnească plecarea în străinătate a unor domni."

Maniu exprimă apoi dlui Berry părerea că ar fi foarte avantajos dacă dsa ar putea proteja - aci este corectat - în străinătate un guvern român al rezistenţei - şi apoi este încă o corectură care nu se vede.-

Reţinem că ar fi foarte avantajos dacă ar putea proteja în străinătate un guvern român al rezistenţei.

Grigore Niculescu Buzeşti sosit din străinătate, acea misiunea de a coordona activitatea celor trei foşti miniştri de externe şi doi ambasadori, cum accentua acuzatul Penescu. Coordonarea acestei acţiuni trebuia să se facă pe baza unor instrucţiuni şi a unui mandat, aşa cum era prevăzur în Memorandum. Mandatul se produce foarte repede. Pogoneanu redactează după plecarea lui Buzeşti acest mandat şi-l încredinţează lui Radu Niculescu Buzeşti pentru a-l duce la semnatmacuzatului Maniu. Mandatul, după cum voiu dovedi cu declaraţiile martorilor şi cu depoziţiile care s'au luat aci la interoggator, a fost semnat de Maniu fără niciun cuvânt. Semnarea aceasta constituie o probă concludentă a executării Memorandum-ului şi în al doilea rând a legăturii între Niculescu Buzeşti şi Maniu.

Totul se ştie dinainte. Acest mandat îl aştepta Gr. Niculescu Buzeşti, pentrucă aşa fusese înţelegerea şi aşa se stabilise prin Memorandum.

Dar în discuţia avută înainte de întocmirea acestui Memorandum, se recomanda ca acest mandat să fie semnat de şefii partidelor din opoziţie, ceea ce s'a executat întocmai.

Indată ce s'a semnat acest mandat, Radu Niculescu Buzeşti l-a încredinţat lui Camil Demetrecu, azi acuzat în boxă, să-l ducă şefului partidului Liberal, Dinu Brătianu. Acesta adaugă: "de acord" şi semnează. Dus mai departe la şeful partidului Social -Democrat Titel Petrescu, acesta îl semnează adăugând că recomandă lui Buzeşti să ia contact şi cu cercurile socialiste din străinătate şi să arate punctele de vedere ale partidului din ţară.

După ce se perfectează aci în ţară acest mandat, trebuia trimis în străinătate şi el este încredinţat atunci tot agentului de spionaj Hamilton ca să-l trimeată la destinaţie. Voiu ceti chiar declaraţia lui Radu Niculescu Buzeşti care se găseşte la pagina 146 dosar volum 3 :

"Textul mesajului a fost compus de Rădulescu Pogoneanu

 



în baza indicaţiunilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu dl. Presedinte Maniu. Dl. Maniu a depus imediat semnptura pe scrisoarea gata alcătuită. Textul scrisorii, din câte îmi amintesc, era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia dlui Maniu în chestiuni interesând politica ţării. In temeiul acestui fapt ruga pe fratele meu să-i grupeze pe românii din străinătate într'un mănunchiu care să colaboreze armonios. Pe textul de mai sus dl. Brătianu a adăugat "de acord cu dl. Maniu" şi a semnat. Dl. Titel Petrescu a adăugat : "rog pe dl. Buzeşti să ia contact cu personalităţile mişcării socialiste din străinătate".

Aceste două ultime semnături au fost obţinute de Camil Demetrescu. Obţinerea acestui mesagiu şi transmiterea lui s'a pe petrecut în a doua jumătate a lunei Octombrie 1946.

"Textul mesagiului a fost redactat de Rădulescu Pogoneanu î prezenţa mea, în casa fratelui meu, după plecarea acestuia şi a fost scris la maşină de Pogoneanu. A doua zi am mers personal la dl. Maniu, care era suferind în casa dlui Serdici şi am obţinut acolo semnătura lui fără a fi prezent nimeni din anturajul dlui Maniu ".-

In continuare să citim declaraţia lui Camil Demetrescu, pagina 946 vol. 3 :

"Am primit scrisoarea semnată de dl. Preşedinte Maniu pe care am dus-o consecutiv spre examinare şi eventuală semnare dlui Brătianu şi dlui Titel Petrecu.- Delor au fost de acord cu scrisoarea, semnând".

In legătură cu acest mandat declară şi acuzatul Maniu la pag. 24 vol. I :

"Cu ocazia acestei plecări despre care am ştiut, i-am pregătit (citat )

In privinţa legăturii dintre Gr. Niculescu Buzeşti şi Maniu, iată ce declară acuzatul Pogoneanu (vol. 3 pag.101) :

"Imi întemeiez convingerea că dl. Maniu (citat)

Dar faptele care dovedesc şi definesc cu toată preciziunea că acuzatul Maniu este conducătorul şi inspiratorul întregei organizaţiuni, nu se termină aci. Probele continuă la confruntarea care s'a făcut la 22 Septembrie 1947 între Mocsony şi Maniu şi în care s'a stabilit : "ultima dată, când Gr.

Niculescu Buzeşti a afirmat cu tărie că reprezintă P.N.T. şi că dl. Maniu a fost în cursul tratativelor duse de dsa cu agenţii puterilor străine"......" agenţii puterilor străine se adresau prin Gr. Niculescu Buzeşti lui Maniu ".

Iată în privinţa aceasta ce declară Mocsony Styrcea: agenţii străini au răspuns că Maniu trebue în sfârşit să înţeleagă că dacă nu se organizează în sensul discutat, va fi depăşit de alţii."

In declaraţia sa, Mocsony Styrcea arată că acesta este un rezumat, convorbirea a fost mult mai lungă şi că acest rezumat a fost refăcut de Ioana Bujoiu.

Dar însuşi acuzatul Maniu a confirmat în scris poziţia lui Gr. Niculescu Buzeşti. Dece ? Pentrucă odată ce s'a dus acest mandat agenţilor serviciului de spionaj american, aceştia citind mandatul în modul cum era redactat, au arătat o mare satisfacţie. Ori, de aci se vede, din moment ce semnează acest mandat, că toate conversaţiile anterioare, tot ce s'a stabilit în memorandum a fost cu deplinul consimţământ al şefului conducător, al acuzatului Maniu.

Iată în această privinţă ce declară acuzatul Styrcea : "Stiu deasemenea că agenţii străini nu şi-au putut ascunde satisfacţia, privind mandatele de mai sus, întrucât prin acest fapt aveau nu numai asigurarea lui Gr. Niculescu Buzeşti, ci şi dovada formală a asentimentului celor trei şefi ai partidelor de opoziţie ."

Acuzatul Maniu a fost incontinuu ţinut la curent şi s'a consultat continuu cu Gr. Niculescu Buzeşti în cursul tratativelor pe care le-a dus cu Hall şi Hamilton şi în timp ce se redacta acest memorandum. In privinţa aceasta iată încă o declaraţie a lui Styrcea din 13 Septembrie 1947:

> "In zilele următoare am mai avut prilejul să-l văd de mai multe ori pe Gr. Niculescu Buzeşti. Am putut stabili din convorbirile noastre că dsa avea consultări cu dl. Maniu în legătură cu aplicarea planului".

Este apoi pasajul din declaraţie în care spune că chestiunea în întregime nu va fi cunoscută decât de Maniu şi apoi acolo unde spune că este necesar a ţine la curent pe Maniu pentru ca el să fie în deplină cunoştinţă atunci când semnează acest Mandat.

De altfel, comportarea faţă de Radu Buzeşti, când nu pune nicio semnătură, se vede din declaraţia lui Radu Niculescu Buzeşti când spune :

"Imi dădeam seama că era natural ca dl. Maniu să nu

să nu pună nicio întrebare cu privire la conținutul tratativelor".

566

Aşa dar, el ştia ce făcuse Buzeşti, dece a plecat în străinătate şi dece trebue să-i dea acest mandat.

(Suspendare)

( La redeschidere )

Dl. PROCUROR ALEXANDRESCU ( în continuare )

Domnule Preşedinte, onorată Instanță, în continuare voiu arăta punctele care încă mai trebuiau executate de acuzatul Maniu pentru îndeplinirea condițiunilor din memorandum.

1. Fuga dela Tămădău.

Această fugă dela Tămădău trebue reținută din conversațiile care au avut loc între Niculescu Buzeşti şi emisarii serviciului de spionaj american, acolo unde s'au indicat nume şi unde spuneau că se vor ivi şi altele. Toți aceşti fugari dela Tămădău trebuiau să complecteze comitetul secret din străinătate, în demnitățile indicate de partid.

Pentru acțiunea dela Tămădău acuzatul Maniu îşi ia răspunderea. In dosarul respectiv se găseşte declarația sa , din care voiu citi numai câteva rânduri :

"Prefer şi astăzi că a fost făcută, decât să nu fi fost inițiată şi pentru care îmi iau toată răspunderea morală şi politică."

In continuarea executării punctelor din memorandum intervin alegerile. Aceste alegeri trebuiau să evidențieze puterea pe care putea s'o aibă la un moment dat organizația militară şi aceste alegeri trebuiau să se efectueze printr'un pact electoral. Cu toții am trăit acest lucru. In această privință am declarația dlui Titel Petrescu, din care se vede că inițierea paxtului electoral îi aparține exclusiv acuzatului Iuliu Maniu. Martorul Titel Petrescu a declarat că : "în ziua de 21 Octombrie 1946 am încheiat cu Maniu şi Brătianu un acord în vederea apărării în comun a libertăților alegerilor ".

Vedeți dar, că este chiar un punct pe care l-am găsit în memorandum.

Maniu trebuia să conducă şi să dirijeze informația către Puterile Aliate, aşa cum îşi luase angajamentul. Pentru aceea vom vedea că se creiază cercurile profesionale militare, se adună o serie de informații prin aceste cercuri, informații care se centralizează la biroul presei partidului, biroul condus de acuzatul Vasile Serdici. In acest birou se făceau adevărate studii, prin direcția pe care o dădea acuzatul Maniu şi prin documentele pe care le punea la dispoziție acuzatul

Nicolae Penescu. Toate acestea erau date apoi americanilor. In această privință avem declarația categorică a inculpatului Vasile Serdici, din care voiu citi un mic extras :

"Tot ce am predat la misiune, fie ca studii, fie ca răspuns la informațiile cerute, fie ca informații care n'au fost cerute, n'am predat fără să fi avut aprobarea sau îndrumarea dlui Maniu. Am făcut aceste servicii în calitate de național-țărănist și mai ales din însărcinarea dlui Maniu cu aceste lucruri".

Un ultim punct care trebue executat din acest memorandum era acela de a menține în țară o tensiune, o agitație. Acest lucru este ușor de dovedit. Cine a cetit ziarul "Dreptatea", a văzut articolele care erau întotdeauna defăimătoare la adresa Guvernului, articole care degajau huliganism, articole care îndreptau tineretul către alt țel decât acela al democrației. In depozițiile pe care le-au făcut martorii chemați aci, - și remarc depoziția profesorului Nestor Badea și a avocatului Jovipari - s'a făcut că oameni de bine, oameni cari vedeau clar , chiar din partid, căutau să frâneze această actiune a partidului național țărănesc, dusă de căpetenia lui, Iuliu Maniu. Nu s'a putut. Iuliu Maniu ne răspundea veșnic : "Nu-mi schimb atitudinea!" Nu știau acești martori că această atitudine era perfect consacrată printr'un act.

Terminând această expunere a complotului de aci și a modului cum s'a executat memorandum-ul, trebue să remarc că, spre fericirea noastră, sub raportul documentării, acest memorandum îl avem la dosar și trebue să spunem că el nu s'a găsit orişi unde. Acest memorandum - după cum a declarat aci martorul Popescu - a fost pus împreună cu majoritatea documentelor din acest dosar de 1068 file, într'o casetă care nu a fost la Pogoneanu acasă, ci a fost încredințată acestu martor, care a dus-o la Ploești și a îngropat-o într'un grad ruinat.

Numai vigilența anchetatorilor și stârnirea la un moment dat a bunei credințe a acestui martor, a putut să ne dea aceste documente.

După această expunere, să trecem să vedem ce au făcut cei din străinătate, ce a făcut Niculescu Buzești și Vișoianu după plecarea lor în străinătate, să vedem activitatea lor și modul cum era dirijată această activitate, pe care am văzut-o deja în expunerea mea inițială, citând scrisori unde confirmau primirile de instrucțiuni. Niculescu Buzești, ajuns în străinătate, se pune în fruntea comitetului care exista acolo. Misiunea principală pe care o avea, probabil - fiindcă n'am avut fericirea să căpătăm la dosar instrucțiunile - din instrucțiunile primite era aceea că urmărea ca printr'o campanie de

defăimare, să facă aşa ca guvernul iniţial să nu fie recunoscut, iar apoi, din cauza campaniei de defăimare, guvernul să nu poată intra în legături diplomatice cu străinătatea.

Se mai ducea apoi o propagandă criminală pentru războ împotriva Uniunii Sovietice. S'a desfăşurat deasemenea o campani vie contra intereselor Statului nostru la Conferinţa de Pace. La momentul oportun vom vorbi mai desvoltat în rechizitoriile ce se vor continua despre această campanie .

Nereuşind acest lucru la Conferinţa de Pace, defăimarea a luat un alt aspect, o altă faţă, aceea de a căuta pe toate căile ca România să nu fie admisă la O.N.U.

Voiu citi câteva declaraţii şi documente, extrase scurte, în care se vede cum s'a organizat acest grup în străinătate şi cum era dirijat.

Avem declaraţia acuzatului Victor Pogoneanu, despre care am văzut că era un adjutant secund, alături de Niculescu Buzeşti.

In aceste declaraţii dela pag. 53, dosar volumul 3, se spune : "Plecând din Turcia la începutul verii 1946, Alexandru Cretzianu se opri mai întâi, în drumul său spre Statele Unite, în Elveţia. Aci s'a întâlnit cu Gafencu. Intrevederea a avut loc la Geneva şi s'au pus bazele organizării acestui grup, la care au aderat în persoană sau prin corespondenţă, Caramfil ..... etc.

S'a hotărît în special întocmirea unui memoriu, care a şi fost prezentat Conferinţei de Pace la Paris şi pentru redactarea căruia au putut pune în discuţie în ce priveşte sectorul economic şi politic din ţară, materialele primite dela Grigore Niculescu Buzeşti, în special memoriul întocmit de acesta şi predat în numele P.N.T., precum şi unele date obţinute tot din sursa Grigore Niculescu Buzeşti.

Aceste declaraţii au fost confirmate de Florin Roiu, care spune : "în ce priveşte organizarea rezistenţei în străinătate, începutul organizării s'a făcut prin venirea lui Alexandru Cretzianu dela Ankara. Organizarea s'a făcut posibilă .......

După plecarea în străinătate a lui Grigore Niculescu Buzeşti , Vişoianu a început lucrul organizat în conducerea mişcării din Bucureşti şi reprezentarea grupului din străinătate. . . . . . .

Cine făcea acest serviciu de informare ? Acel care avea legăturile. S'a văzut deja din expunerea mea iniţială

Dă apoi calificative asupra fiecărui colaborator, cari colaboratori nu sunt alţii decât cei pe care iniţial i-am arătat grupaţi în ţară.

Această scrisoare are pe lângă ea o serie întreagă de documente şi extrase pe care le-a prezentat la Conferinţa Păcii. După această scrisoare, aşa cum promitea în ea, urmează o dare de seamă. Această dare de seamă, care vedeţi cât este de desvoltată, e iar însoţită de o serie întreagă de documente pe care le-a depus la Conferinţa Păcii.

Aici în dosar se mai găseşte o scrisoare pe care trebue s'o relevăm. Este o scrisoare a lui Gafencu către acuzatul Maniu, pe care îl informează despre o întâlnire a lui Macek, trădătorul iugoslav. Trebue să accentuez aici, că tot în spiritul planului din memorandum, se urmăreşte şi pe plan internaţional şi pe plan subteran, o organizare de mare întindere. Macek reprezenta politica agrară şi se adresează naţional-ţărăniştilor ca să-şi unească forţele. Voiu citi numai un extras din ea :

"Macek e acum la.......oamenii politici ar fi arătat mult interes, în deosebi pentru mişcarea ţărănească şi pentru partidele care o reprezintă . . . . "

La această scrisoare este un P.S. , în care se spune despre proectul de federalizare a Europei, sprijinit cu căldură de Juston şi Churchill: "am să arăt interesul. . . . ."

Această legătură între acţiunea lui Maniu şi grupul din străinătate, o fac nu numai scrisorile lui Gafencu, ci şi scrisorile lui Alexandru Cretuianu. Am cetit în cursul rechizitoriului meu, scrisoarea pe care o adresa acuzatului Iuliu Maniu de pe vaporul Aquitania, în care-i confirmă că a primit instrucţiuni.

Pe lângă informaţiile de ordin politic, acest grup din străinătate avea un real sprijin şi în ce priveste fondul de 6 milioane franci elveţieni. Trebue să arătăm acest lucru, pentrucă în documentele trimis de Pogoneanu, se arată că s'a ajuns până la un consult cu Ottulescu, ca să-l sprijine tocmai pe Cretuianu în străinătate, ca să poată debloca suma ce mai rămăsese în procesul intentat de Statul Român.

Acest fon de 6 milioane de sigur nu a constituit un fond pe care se conta exclusiv. Acest fon de 6 milioane fr.e. luat de Cretzianu, a fost un fond iniţial, cu care s'a plătit acţiunea din străinătate şi cu care s'a întreţinut propaganda împotriva Statului Român. In acest sens, acuzatul Oprişan

ne arată în declaraţia lui relativ la fondul prin care se alimenta mişcarea de rezistenţă în străinătate, că o bună parte din acest fond de 6 milioane a fost deblocată şi utilizată pentru acoperirea cheltuielilor de întreţinere. In acelaş sens avem şi declaraţia acuzatului Ion Mocsony Styrcea, în care spune că l-a auzit pe Grigore Niculescu Buzeşti vorbind de afectarea unui fond încă pe când era în ţară. In dosarul de aici se găsesc o serie de documente şi scrisori în această privinţă.
In dosarul de aci se găsesc o serie de documente şi scrisori care conţineau şi cerere de relaţiuni şi sfaturi pe cari le cereau şi le primise din ţară.

Toate aceste scrisori sunt adresate în special acuzatului Victor Rădulescu Pogoneanu, care în serviciul care l-a avut la Ministerul de Externe, de sigur că a ajutat la crearea acestui fond, întrucât el era părtaşul acestei dezidenţe reacţionare.

Din aceste scrisori trebue să mao remarcăm că constatăm un lucru ciudat. Scrisorile au un caracter conspirativ prin faptul că se întrebuinţează prescurtări şi cuvinte conspirative. Voiu cita numai câteva din ele, pentru edificarea Dvs. In dosar era o declaraţie Pogoneanu, în care dă o declaraţie care ar dura poate 20-30 minute dacă am citi_o. In această scrisoare găsim : primul vânător, nepotul a plecat în America, găsim B.B., gpsim B. Acuzatul Pogoneanu întrebat, dă câteva explicaţii. Burlacul vânător este C-tin Vişoianu. Nepotul a plecat în America este Pela, B. este Grigore Niculescu Buzeşti, B.B. este Burton Berry "cei în drept", şefii de opoziţie. Dar ceea ce este mai interesant în aceste abrevia iuni conspirative, vedem că ele nu au niciun cod, ele se stabilesc dela un caz la altul şi trebue să accentuez acest lucru , pentrucă acest lucru îl găsim într'o scrisoare adresată direct acuzatului principal din acest proces, Iuliu Maniu.

Iată, domnule Prim Preşedinte, este scrisoarea adresată "Iubitule Dle Maniu" către Cretzianu. Este vorba de prezentarea unui memoriu la Comisia de Pace dela Paris, unde pentruca memoriul să aibă greutate va trebui să fie semnat pentru România de Dvs. şi de dl. Mihalache, pentru Polonia, de ......pentru Iugoslavia de....deci era vorba de un memoriu comun. Si atunci găsim acest post scriptum : rugăm la primirea prezentei să telefonaţi la Berna .......(citeşte din dosar). Si iată că această scrisoare e adresată"Iubite Dle Maniu" .
Va să zică de aci se vede că acuzatul este acela care face şi

acţiuni indirecte, deşi totdeauna spunea : forul statutar al Partidului, fiecare are independenţă şi eu rezolvam doar problemele cutare......Pe lângă actele de pură informaţie, Rădulescu Pogoneanu a scos din Ministerul de Externe, pentru adţiunea sa informativă, o serie întreagă de documente care nu-i aparţin. As fel cum a recunoscut aci, a sustras arhiva regelui Carol, pe aceasta a dus-o acasă, unde a tăiat din ea, reţinând sau arzând diferite documente. In c mplicitatea extragerii acestor acte are pe Roiu, Emil Oprişan şi Lăzărescu. Documentele pe care le sustrage dela Ministerul de Externe, le trimite fie în străinătate, fie pe baza acestora le complectează cu anumite studii de aci asupra acestor chestiuni. Sunt o succesiune de depoziţii. Astfel avem declaraţia acuzatului Oproşan,,în care arată că pe lângă documente şi dădea şi telegramele cifrate şi spunea : am dat regulat şi pe măsură ce se primeau telegrame cifrate, privind convenţiile încheiate cu România, comunicările ambasadelor etc. Arată mai departe : ştiu că toate cele menţionate mai sus erau trimise lui Gafencu, Cretzianu, Emil Lăzărescu ajuta şi el, arată ; am fost dolicitat în mai multe rânduri de dl. Roiu să-mi dea voie să se uite în telegramele dela Cifru. Arată că aceste documente pe care le ducea erau diferite scrisori, rapoartele miniltrilor din străinătate. Drumul pe care îl luau în străinătate, îl precizează acuzatul Roiu, care spune : îmi reamintesc că am fost e chemat de Pogoneanu şi mi-a dat un plic să-l duc lui Hulik. In scrisoare se cerea să-l dea lui Berry pe care să-l ducă lui Cretzianu care urmà să plece în Apus. Acuzatul Pogoneanu recunoaşte aceste lucruri şi spune : această scrisoare, precum şi materialul ca şi restul materialului documentar aflat în caseta mea depusă la dl. Popescu, l-am primit prin dl. Berry şi Hulick, precum şi prin generalul Shuyler , iar la confruntarea dintre Pogoreanu şi Roiu, acuzatul Pogoneanu a confirmat: este exact, mai adaug, că am mai trimis corespondenţă şi prin Melbourne. Legăturile continue în străinătate se adâncesc foarte mult după discuţiile pe care le are acuzatul Iuliu Maniu cu Burton Berry. Am aci la fila 40 din dosar o dare de seamă din care am cetit aci acea din Octombrie, unde se vede această conversaţie. Din această conversaţie trebue să mai amintim , în afară de textul cetit, şi un alt pasagiu, care spune: activitatea grupului Gafencu la Paris a fost cu totul satisfăcătoare. Atât Gafencu, cât şi Cretzianu au făcut o muncă utilă, delegaţia americană a apreciat această mună a grupului Gafencu. Zic că această activitate este din ce în

 573

ce mai accentuată şi aceasta o găsim tot în intrevederile pe care le are cu Berry acolo. Maniu exprimă lui Berry părerea că ar fi fost foarte avantajos , dacă dsa ar proteja un grup în străinătate (am cetit acest lucru) şi mai are un pasaj referitor la alegeri unde socoteşte că un succes în alegeri nu este de niciun folos şi crede mai util în circumstanţele imediate de viitor a existenţei unui guvern de rezistenţă în străinătate. Ori, acest lucru trebue coroborat, pentrucă de aci se desprinde fuga în străinătate din ce în ce mai accentuată. Am analizat complotul şi grupul din străinătate.
Să trecem la analiza în detaliu a altei organizări izvorîte tot din memorandum. Trebue să încep prin a reaminti câteva puncte din memorandum în ce priveşte organizarea forţei de rezistenţă la noi în ţară. Acolo, în două trei rânduri, în acest memorandum s'a pus accentul pentru a nu se cunoaşte scopul final. Conspirativitatea era organizată prin acele comitete pe care nu le mai citez, şi prin delegaţia numai a unui singur membru din comitetul nr. 1 şi comitetul politic de conducere. Numai acela trebuia să facă legătură între comitetul secret. Până la 7 Noembrie 1946, deci remarc şi insist asupra acestei date, pentrucă este în strictă concordanţă cu 30 Septembrie 1946, data emanării memorandum-ului , P.N.T. avea un cadru de organizare statutar în secţiile militare. Secţia militară, care făcea parte din grupul organizaţiilor profesionale. Odată cu această intensificare de acţiune vedem cum la 7 Noembrie 1946 apare o nouă formă : Cercul Militar Profesional. Ne întrebăm : Secţia militară nu putea să facă ceea ce făcea Cercul Profesional Militar ? Trebuia o firmă care să indice profesia ?
Aci am avut declaraţia orală a inculpatului Nicolae Penescu, în care a afirmat despre organizarea acestui Cerc Profesional Militar şi în care a spus că era sub conducerea directă a acuzatului Iuliu Maniu. Sub raportul conducerii voiu arăta ce avea de scop acest Cerc Profesional Militar. Cercul Profesional militar, pe carel găsim indicat în memorandum, trebuia să se ocupe cu organizaţiile subterane, trebuia să se ocupe cu adunarea de informaţiuni, trebuia să ţină incontinuu o agitaţie în ce priveşte starea de spirit în armată în primul rând. Cum se organizează Cercul Militar Profesional ?
Formal : O comisie de organizare tehnică, sub preşedinţia generalului Stoica ; o comisie juridică sub preşedinţia generalului Zorzor ; o comisie de organizare şi legătură cu armata.

Voiu arăta că această organizare, ca şi titlul de

"profesional" era un pur camuflaj. Din declaraţiunile care sun identice, nu am sp citesc ale fiecăruia, dar fac un rezumat. Albu Gheorghe, Cazan Teodor, Walt r Paul şi ceilalţi au precizat că prin acest cerc profesional militar, care urmăreşte cât mai multe leg turi între partid şi armată pentru ca partidul să-şi apropie armata şi să poată conta pe el la momentul prielnic. Fiecare din ofiţerii de rezervă sau deblocaţi, cu cunoştinţe printre ofiţerii în activitate sau cu garnizoanele în localitate, trebuia să ţină legătură cu acestea. Şi cum se ţinea această legătură ? Toţi martorii o confirmă c legătura se ţine prin manifeste cu conţinut subversiv, adresate ofiţerilor, subofiţerilor şi trupei, care se dădea dela om la om, se punea pe birouri, în sertare, pe mese sau dulapuri. Aceasta este declaraţia martorilor.

Cu se recrutau ofiţerii în această organizaţie militară ? Din depoziţiile martorilor şi din câteva acte pe care le voiu citi, rezultă că această propagandă se făcea dela om la om, această prpagandă se făcea în cadrul activ al armatei cât şi în cadrul de rezervă ce avea la bază promisiuni deşarte : celor d n cadrul disponibil li se promitea reintegrarea, celor din act vitate li se promi ea avansare. La adunările care se făceau la C.P.M. - şi voiu accentua asupra felului acestor adunări - se împingeau ofiţerii şi subofiţerii prin îndemnuri de a sustrage documente secrete. Trebue deci făcută legătura imediat cu memorandum-ul, căci aceste informaţiuni trebuiau culese şi duse acolo unde trebuia.

Sunt aci, Domnule Prim Preşedinte, o serie întreagă de declaraţiuni. Ar fi prea obositor, credeţi-mă şi pentru mine ca şi pentru Dvs. ca să vă fac extrase din fiecare declaraţie.

Am afirmat dela început că aci acuzatul Penescu mi-a dat prima dovadă.

Să analizăm acum declaraţiunile cari se găsesc aci şi cari duc la proba concludentă.

In primul rând colonelul Stoica spune în declaraţie : "Afirm cu tărie că toate instrucţiunile referitoare la activitatea organizaţiei militare atât în Comisiune, cât şi pe teren, se primeau dela Ion Mihalache, fie direct, fie prin intermediul altora.

In acelaş sens declară şi generalul Negrei, colon l Stoenescu şi alţii.

Ion Mihalache este comandantul direct al acestei organizaţiuni şi vă voiu face această dovadă şi sub alt aspect.

El asistă și la conferința "armata de mâine", care se ține la acest cerc profesional și dă îndrumări.

Colonelul Stoica declară că într'o ședință plenară la care a participat Mihalache, luând cuvântul, a caracterizat acest cerc profesional, drept "creerul militar al Partidului". Generalul Negrei, col. Stătescu arată rapoartele de activitate ale cercului profesional militar întocmite de colonelul Stoica Stefan, cât și cele ale avocatului Mituș Ionescu - voiu reveni asupra acestuia - cum erau duse mai întotdeauna lui Ion Mihalache de către unul sau altul.

Aceasta era activitatea cercului militar profesional. Inainte de a trece și la actele cari pun concluziuni finale în această crimă care se petrecea la C.P.M., trebue să remarc o depoziție orală pe care a făcut-o aci col. Mihăilescu Ticuță.

Col. Mihăilescu Ticuță a arătat că i s'a dat însărcinarea de a face un plan de organizare a informașiunilor pe care P.N.T. le vroia. Si a arătat că a făcut un plan secret pe două pagini, pentrucă era un plan serios și în funcțiune de mihloacele materiale prin care se culeg informațiunile. In aces plan de organizare s'a văzut că C.P.M. nu este un simplu cerc în București, ci aveă ramificațiuni în județe și plăși, cu birouri și informațiuni care urmau să fie centralizate la București.

Unde se duceau aceste informațiuni ?
Se știe. In sinteză : via, acuzatul Maniu, factor Serdici, Misiunea Americană.

Am spus adineauri că la acest cerc profesional militar, au loc o succesiune de conferințe, începând cu conferința "armata de mâine" ținută de col. Stoica Stefan, aflat în boxă, la care asistă acuzatul Mihalache, care luând cuvântulspune țelurile politice ale P.N.T. și accentuiază că rolul fiecarui militar nu este în birou, ci de a lucra pe teren.
In acest sens a fost o succesiune întreagă de depoziții orale în fața Domniilor-Voastre, începând cu generalul Stoica, comandor 1 Cioroiu și alții.

Cu această ocazie acuzatul Mihalache dă îndrumări pentru înarmare, întrebuințând expresii că era vorba de armata de mâine, că fiecare trebue să tindă să aibă arma tiranică. Aci îmi permit să adaug și să spun , nu fiecare cetățean și nu fiecare P.N.T.-ist trebuia să aibă arma lui și ranița c nu se poate concepe ca arma și ranița să fie acasă, căci știm noi militari ce înseamnă o armă.

Ca urmare acestor conferințe, prin sugestiile date aci și de bună seamă prin sugestiile pe care le primea col. Stoica dela CPM, cum reiese din declarația sa, această organizație

era bine informată de cercurile conducătoare şi trece la cel mai diabolic act, la actul aşa zis de organizare al armatei.

Îmi voiu permite să citesc acest act, care are numai patru pagini, comentând fiecare capitol.

Dela început îmi pun întrebarea : este acesta un plan de organizare al armatei ?

Acest plan cuprinde trei pagini, noi care suntem militari de carieră ştim ce înseamnă un plan de organizare.
Acest plan conţine o realitate, pleacă dela efective şi dela dotare precisă, constituie grafice, arată cum virează efectivele , armamentul, muniţia, organizarea etc.

Iată ce conţine acest plan de organizare :
"Unităţi operative ....

O camuflare dublă, pur şi simplu o camuflare, prin faptul că lasă nuanţa că se vorbeşte de o organizare a armatei şi de o armată camuflată, când în fapt nu vine decât să acopere ceea ce se spune la punctul 2.

Acolo se vorbeşte de divizii de infanterie, spunând : "Divizia de infanterie nu contează întru atât pe oamenii dela vatră, având deja instrucţia bine făcută în timp de pace şi camuflarea instruirii lor sub ochii germanilor, fiind foarte grea".

Intreb eu ca militar de meserie de ce divizie de infanterie se vorbeşte aci ?

In timp de pace, dacă luaţi şi puneţi planul acesta de organizare, se poate vorbi de oameni neinstruiţi . Atunci pentru cine se face această remarcă ?
Pentru cei care lucrează conspirativ, afirmând că aceste unităţi de infanterie sunt bine instruite.

Să mergem mai departe :
"Unităţile blindate, aviaţia şi specialităţile.........

Mai departe spune : reducând deci efectivele de infanterie, cavalerie şi artilerie, se poate în schimb da o desvoltare mai mare sâmburilor unităţilor blindate , aviaţie, specialităţi, în centre de instrucţie pentru formaţiile respective.

Aci întreb eu: dacă este un tratat de pace şi dacă efectivele sunt fixate, cum poţi să creezi centre de instrucţie ? Acestea nu sunt controlate prin stipulaţiunile din tratatul de pace ? Pe urmă, cum poţi să măreşti centrele de instrucţie tocmaimunde ? In tehnică, în tancuri, în aviaţie. Ori, acestea se pot camufla mai greu.

Capitolul II vorbeşte despre profesional. "Situaţia

este foarte grea, s'ar putea ca anumite fâbrici să fie amenajate încât la trebuinţă să poată fi uşor transformate pentru fabricaţiuni de războiu. Totul este ca în aceste fâbrici să se afle în permanenţă ingineri şi maeştri care în timp de pace să fie trimişi în străinătate, la fâbricile recrutate."

Aci se pune întrebarea : dar tocmai fâbricile de armament sunt controlate în primul rând şi acestea sunt mai uşor descoperite decât o armată. In armată, un contingent poate să se vireze, să se camufleze mai uşor, dar o fabrică de armament nu.

Interesant este însă un alt aliniat : "Paralel să se facă şi în ţară sâmburi mai mici de ateliere şi fâbrici unde să se fabrice cele necesare."

M'am întrebat, vă mărturisesc, cum vor să fie aceşti sâmburi de fabrici şi ateliere ? Nu cumva de aci se degaje altceva, sâmburi de organizaţii subterane ? Se vede parcă mai evident că este posibil.

"Prin politică să se asigure stocuri de tancuri şi avioane în străinătate, de unde pe timpul perioadei de tensiune diplomatică, să poată fi adusă în ţară pe calea aerului sau altfel".

Intreb aci : dar organizarea armatei pe care spune că o face acest plan nu se referă la timp de pace ? Fac o organizare acum pentru timp de războiu ? Si atunci întreb : Cum să se asigure din timp de pace, de acum pentru un eventual războiu pe care astăzi cercurile politice caută să-l îndepărteze până la infinit, cum să fac stocuri în străinătate şi să le aduc în perioada de tensiune diplomatică ? Era vorba de un plan de organizare de timp de pace, se poate spune acest lucru ?

Mai departe: In încadrare, ofiţerii inferiori vor fi încadraţi cu seriile sau contingentele de instrucţie.

Cum adică ? Ca ofiţerii să fie încorporaţi odată cu recruţii ? Nu cumva e vorba să recrutăm pe aceşti recruţi şiofiţeri din aceste taverne, din aceste organizaţii subterane ? Apoi, se ştie că instrucţia unui ofiţer este cu totul alta, foarte grea, cere timp îndelungat.

Dar ce este mai interesat, este în cele două capitole ce urmează. Materii prime : nichel, crom, mangan. Să fie strânse şi depozitate cele existente. Contracte cu ţările producătoare, cu industrii şi bogăţii care să consimtă a comunica că materialele sunt comandate de ei şi că sunt depozitate temporar la noi.

Intreb eu : într'o organizare de timp de pace a unei armate, se poate pune acest lucru ? Se poate pune într'un plan cinstit ? Acesta este un camuflaj, dar nu pentru organizarea armatei, ci pentru organizații subterane în vederea unei tensiuni diplomatice care se așteaptă din străinătate, cum scrie în memorandum.

Dar crearea acestor camuflări, acestor subversități, o constitue ultimul capitol, unde se spune : Camuflarea de unități ale noastre în țări mari străine amice, sâmburele activ cu comandament și stat major propriu , care să continue instrucția acolo pe loc în acele țări.

Cum , în timp de pace noi instruim armata în străinătate, cu state majore și divizii ?

Iată de aci proba concludentă. Corolarul concluziilor vine imediat și anume că nu e vorba de un plan de organizare a armatei, ci de un plan subversiv de organizare a acestor unități paramilitare, a acestor caverne subterane, pentrucă se aștepta, cum se vede în memorandum, ca la un moment dat să se facă lovitura de stat printr'o insurecție și pe urmă să apară și ajutorul forței străine.

Iată deci că e vorba de un plan de organizare, dar nu al armatei, ci al organizațiilor subversive, este un plan de organizare pe care numai conspirativii îl știu și știu să-l citească, nu în șase capitole de câte patru rânduri, ci în capitole foarte mari și adânci.

Terminând cu această analiză, să-mi permiteți să dau câteva citații tot din actele originale de aci, care să ilustreze tocmai direcțiunea acuzatului Maniu, legătura de comandă pe care o are acuzatul Mihalache, legătura de comandă a acestei organizații a secretarului general Penescu.

Avem aci darea de seamă în care spune:"Dl președinte al Capitalei I. Mihalache, asistând la 28 Februarie 1947 la o ședință plenară, a declarat că comitetul actual este pe Capitală."

E vorba de disputa de conducere, nu vă mai repet : este Negrei conducătorul organizației pe Capitală sau pe țară?

Mai departe în acelaș act se constată :"S'a înzecit numărul celor înscriși în C.P.M. 20 generali, 40 colonei și restul până la 400 diferite grade, ofițeri și gradați". Semnat general Negrei.

Alta : "Organizarea cercului profesional militar al P.N.T.este pe țară, de oarece au fost indicațiile dlui președinte prin delegat 1 său și pentru ca noi să putem avea legătura și cu cercurile județene".

Activitatea cercului profesional militar este ilustrat aci în procesul verbal nr. 1 unde spune :"Secretarul general al P.N.T., având o ședință cu cercurile profesionale, a lăudat pe unul singur, zicând că a fost la înălțime și acesta a fost al militarilor."

Lucra foarte bine și sub bune auspicii.

Ce mai vedem în acest proces verbal ? istemul de recrutare "Elementele tinere trebuie promovate în demnitățile de execuție, iar cele în vârstă și cu experiență mai ales, în demnitățile de conducere ."

Se punea, iarăși camuflat, acest accent pe elementul de execuție.

Un alt document în ce privește secretul acestor cercuri profesionale militare. In procesul verbal nr. 40, se arată : Col. Stoica nu este de părere să se înscrie partizanți fără să fie cunoscuți. Ei trebue să fie puși sub supraveghere sau chiar excluși. Controla membrii nu numai ca activitate, dar ca cinste.

La pag. 628 e un alt proces verbal în care e vorba de o lucrare pusă în comitet de gralul Zorzor. Acesta cere ca secretarul general al Comisiei Juridice , Col. Pencu, să citească expunerea lucrărilor acestei comisiuni.-

Atunci președintele spune: Nu aprob. Iar la un moment dat spune între altele :"Dar mai este de făcut o observație necesară și anume : Proectele P.N.T.-ului nu pot fi date toate în vileag acum". Iar mai departe : "Mai ales într'o sală al cărei acces nu poate fi cenzurat".

Iată o dovadă concretă semnalată de generalul Negrei, președintele cercului militar, că nu se putea vorbi în acest cerc profesional în mod public, fiindcă nu era sala controlată.

Intr'un alt proces verbal se spune : Lucrările P.N.T. au de obiceiu un caracter confidențial și ca atare nu pot fi expuse în săli decât cu aprobarea comitetului de conducere .

Cum era cerc profesional ? ne întrebăm noi.

Intr'un alt proces din 3 Martie 1947 spune :

"Trebue dar ca Dvs. șefi în C.P.M. să pregătiți elementele de luptă și sacrificiu dintre tinerii dinamici , mai ales care, sub conducerea celor bătrâni să fie gata a ajuta pe șefii de sectoare și circumscripții de a pregăti elementele nemilitare".

Apoi se cer fișe și așa mai departe.

Iarăși, tot în sensul pregătirii acestuitineret, spune că în acest cerc există și chestiunea tineretului și că "s'a trimis deja un memoriu centrelor pentru ca să facă legătura între tineret și organizația cercului profesional militar".

"Tinerii, cum am spus, ne sunt necesari, fiindcă sunt dinamici". Or, noi am v zut acest dinamism, l-am v zut dela început unde huliganii şi legionarii - spunea Penescu - erau preferaţi de acuzatul Maniu pentrucă reprezentau dinamism. In acelaş sens confirmă şi acuzatul Ilie Lazăr.

Cum vedeţi, cercul profesional militar nu este decât o organizaţie prevăzută în memorandum, o organizaţie conspirativă, o organizaţie care trebue să fie pârghie de reazim în partidul naţional ţărănesc, pentru ca prin violenţă să dea lovitura de stat. Dar această organizaţie, după cum s'a văzut în procesul verbal nr.42, urmărea să se întindă, să tuteleze şi alte organizaţiuni. Este vorbă, în primul rând de organizaţia tineretului. Despre această organizaţie a tineretului voi cita numai ceea ce a răspuns la interogator acuzatul N.Penescu:

"Maniu a adus la conducerea P.N.T.-ului numai elemente legionare".

Si descrie în primul rând pe prof. Gerota, apoi pe Vişa Augustin care n'a putut să rămână multă vreme .

Ce făcea acest tineret ? "Incepuse să practice organizare de cercuri asemănătoare cuiburilor, precum şi creearea unei ~~ie~~ şcoli de cadre condusă de foştii legionari în vârstă, în frunte cu inginerul Veseleanu. Maniu - declară Penescu - favoriza aluviunea aceasta de tineret fost legionar, fiindcă găsea în ea elemente dinamice."

Interesant de văzut aci este legătura cu ceea ce spuneam la începutul rechizitoriului meu. Penescu spune :"La un moment dat apare în club la biroul de presă condus de Serdici, ca angajaţi : Bocşa Mălin şi Beldian".

Pe Bocşa Mălin l-am văzutdin declaraţia lui Steanţă , că venea ca reprezentant al Sumanelor Negre. Ce spune aci ?

"La un moment dat sunt informat că în cele două camere care au fost atribuite pentru biroul de presă, au loc întâlniri de elemente din afara partidului".

A cerut înlăturarea lui Bocşa Mălin, şeful partidului nu i-a dat niciun rezultat, l-a ţinut până la ora 8.30. Aşa spunea aci

Puţin după aceea apare procesul Sarmisegetuzei şi cu ocazia acelui proces un nume Sârbu, care frecventa - după cum era informat Penescu - Clubul. Si atunci continuă acuzatul Penescu :

"Am luat măsuri să se facă o percheziţie în birou şi, spre surprinderea mea, găsesc în biroul presei o planchetă cu antetul Sarmisegetuzei şi o notiţă, din care reeşea activitatea comună a lui Bocşa Mălin, Beldianu şi Sârbu."

Iată că acest tineret huliganic, despre care vă vorbesc aci Zaharia Boilă, că era animat de discursurile pe care le-a

ţinut în primul vicepreşedintele partidului, se leagă şi el prin tutelaj, de cercurile profesionale militare.

Pe lângă aceste organizaţiuni care începeau (?) să aibă caracter militar, erau şi organizaţiuni ale muncitorimii. Se ştie că partidul naţional ţărănesc n'a avut niciodată astfel de organizaţiuni. Cu toate acestea, acuma el le face din elemente lepădate din organizaţiuni muncitoreşti.

Eu m'am întrebat studiind acest proces, dacă acolo unde spune "sâmbure de fabrici" nu erau oare băgate în micile ateliere aceste cuiburi şi aceste şcoli de cadre despre care v'a vorbit aci acuzatul Penescu ? !

Dar, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, în faţa Dvs. au venit doi martori: Mocanu Gheorghe şi Istrate Alexandru. Mă refer numai la ei - căci aş putea să vă dau date foarte multe pe care le am aci. Ei sunt 3 subofiţeri, care în urma păcatului unei dezertări provocate cu ocazia alegerilor de aceşti agenţi P.N.T.-işti reacţionari, ajung la un moment dat în munţi, unul la Zârneşti şi altul în Piatra Craiului. Acolo, ei ne-au spus că primeau buletinul informativ al P.N.T.-ului, primeau regulat gazeta, erau plătâţi cu leafă fixă şi că au fost trimişi de Ghiţă Pop şi Ionel Mureşanu. Unul din ei, m'a apucat groaza ascultându-l când mi-a spus că avea şi puşcă mitralieră, şi armă şi pistol şi 3 grenade Kiesel. Si atunci, întreb eu : această organizaţie subterană, în afară de marea organizaţie a cercului profesional militar, care se organiza în munţi, pe sistemul Sumanelor Negre şi a Haiducilor lui Avram Iancu, cine o dirija ? Evident, fruntaşii fostului partid naţional ţărănesc. Care era misiunea lor ? Misiunea lor era, după cum a declarat martorul, ca să.rpovoace atentate. A venit aci un martor, care v'a spus cu mâna pe cruce, că era îndemnat să asasineze pe maiorul de jandarmi, pe prefectul şi poliţaiul din Dej, să comită asasinate, să se pregătească pentru acţiunile acestea de şoc interior, şi , incontestabil, la un moment dat să se sudeze în acţiunile lor pe ceea ce cercul profesional militar avea să dirijeze şi să conducă.

Să recapitulăm acum toată activitatea P.N.T.-ului, în legătură cu memorandum-ul. Rezum acest memorandum în opt ăuncte şi să vedem cum au fost executate. In primul rând în memorandum era prevăzută trimiterea în străinătate a unor reacţionari, care să formeze centrul complotist. Acest punct a fost executat în începutul şi miezul lui. Au fost trimişi Grigore Niculescu Buzeşti şi Vişoianu. Trebuia să se execute ceea ce nu se stabilise nominal - şi aci apare Tămădăul.

Al doilea punct din memorandum era mandatul de împuternici-

 

re , pe care trebuia să-l primească Grigore Niculescu Buzeşti Acest punct a fost executat în totalitatea lui, mandatul a fost obţinut cu cele 4 semnături.

Un alt punct era acela al comitetului de alegeri. Aci trebuia să se verifice rezistenţa sau începutul de rezistenţă.

Cu toţii ştim că s'a făcut un comitet central de alegeri şi că nu s'a reuşit a se face pactul electoral decât în parte, numai între P.N.T.-işti şi P.N.D.-işti, pentrucă Titel Petrescu, din consideraţiuni politice , a refuzat.

Al patrulea punct : grupul de legătură între Maniu şi străinătate. Trebuia să existe un asemenea grup. El s'a realizat prin Pogoneanu:informaţii, trimiteri de documente etc.

Punctul 5 din memorandum - organizarea militară - s'a înfăptuit. S'a organizat Cercul Profesional Militar, care tutela şi celelalte cercuri militare. Punctul 6 al memorandumului era reţeaua de spionaj care trebuia făcută în favoarea Americei.

In latura despre care am vorbit, s'a văzut că era o secţie de informare - de documentare îşi spunea camuflat - care aduna aceste informaţii care mergeau la misiunea americană, unde, spune acuzatul Vasile Serdici, nu mergea nimic fără ştiinţa inculpatului Maniu. Si mai era o latură Pogoneanu-Serdici.

Sporirea tensiunii diplomatice s'a realizat prin acţiunea de defăimare din străinătate şi învrăjbirea pe care P.N.T. căuta s'o producă în ţară în timpul alegerilor.

Iată dar, că faptele pentru care acuzaţii stau azi aci în boxă, fac parte dintr'un plan bine organizat şi bine dirijat, iar capul acestui complot, acuzatul principal Iuliu Maniu, a lucrat într'adevăr conspirativ, în compartimente închise, dând fiecăruia misiunea lui. Pentru nimeni, scrie în acest memorandum, nu trebuia să cunoască scopul final.

Rezumând acest rechizitoriu al meu, se vede că inculpaţii din boxă au săvârşit două acţiuni criminale :

In primul rând, utilizând căile complotului, au încercat prin agenţi din străinătate, să defăimeze România şi Guvernul ei, să ducă la ruperea legăturilor diplomatice, să contracareze activitatea Guvernului în slujba intereselor României cu ocazia tratativelor de pace şi apoi să împiedice ca România să fie admisă la O.N.U. S'au făcut prin aceasta instrumentele cercurilor imperialiste. Toate acestea aveau un singur scop: provocarea războiului civil, antrenând poporul nostru pe drumul pieirii.

 582 583

Al doilea, au încercat - folosindu-se de complicitatea agenţilor străini şi strângând în jurul lor, cum am arătat, elemente legionare, huliganice şi fasciste, să pregătească o lovitură de Stat, cu scopul ca, prin dictatura de tip fascist să răstoarne guvernul şi să răpească acestui popor drepturile şi libertăţile câştigate cu atâta suferinţă.

Domnule Prim Preşedinte şi Dlor judecători, celor vinovaţi de aceste crime şi fărădelegi, Dvs. sunteţi chemaţi să le aplicaţi o sentinţă dreaptă. O veţi da în numele poporului român şi în numele apărării sfintelor sale dreptăţi.

Al doilea PROCUROR : Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal.

Seria crimelor, pe care cu atâta documentare le-a expus antevorbitorul meu, nu s'au terminat aici. Unul din capitolele cele mai condamnabile le voiu desfăşura eu şi e vorba de acţiunea de spionaj.

Mânaţi de ura neîmpăcată împotriva poporului român, au păşit dela minciună la falsificare, dela ponegrirea ţării în afară la atentat împotriva Statului. Dela atentat au păşit la o altă acţiune, cea mai odioasă dintre toate, spionajul.

PREŞEDINTELE : E vorba de trădare aici, nu de spionaj.

AL DOILEA PROCUROR : Trădare.

Cel care a iniţiat, a condus, a organizat toate aceste acţiuni de trădare, este cel din boxă, vinovatul principal Iuliu Maniu.

Voiu desfăşura modul cum a fost organizată această acţiune de trădare. Ea avea trei agenturi bine determinate, cu roluri bine definite şi fiecare cu şeful ei.

O primă agentură era cea condusă de acuzatul Vasile Serdici. Aşa cum antevorbitorul meu a arătat, el, la îndemnul şi ordinul lui Maniu, era însărcinat cu misiunea principală, de a aduna tot felul de informaţiuni şi a le pune la îndemâna misiunilor străine din ţara românească, - Burton Berry, Holman, ataşatul de presă căpitan (?) şi alţii.

Cum colecta aceste informaţii ? Mărturiile care au fost expuse în faţa Dvs., sunt concludente. Iată că ei utilizau funcţionari din serviciul Statului, îşiînsuşeau o serie din aceste documente şi le prezentau acestor agenţii. Dar nu el singur. Aşa cum declară în una din declaraţiile sale, prezentând căpitanului (?) una din lucrările care i s'au ordonat de către acuzatul Maniu să le predea, acesta şi-a exprimat nemulţumirea, că lucrarea a fost dată într'o formă foarte comprimată. Si peste câteva zile, întâlnindu-se cu căpitanul (?) , acesta îi spune : "ceea ce nu mi-ai dat

Dta, mi.a dat dl. Maniu". Aceasta învederează cred suficient că nu numai îl utilizau pe agentul trădător Serdici, și însăși Maniu era nu numai șef, dar în acelaș timp agent informator.

Mai mult, pentru documentare, o altă declarație a acuzatului Serdici. El spune: "Maniu însuși îmi dădea informațiuni primite direct de dlui pentru a le trimite misiunilor străine."

Principala preocupare a acuzatului Maniu, era de a informa cât mai bine, cât mai documentat și cât mai amplu, misiunile în sluba cărora se găsea. Cu această ocazie, acuzatul Serdici a înmânat, după toate declarațiile pe care le avem la dosar, o serie de documente, din care cităm numai pe cele mai importante :

Informații privitoare la situația din armată ;

Informații privitoare la colectarea și distribuirea cerealelor ;

Informații privitoare la rezultatele reformei agrare din țară ;

Textul complect al convențiilor economice încheiate între România și alte State ;

Informații privitoare la producția uzinelor Reșița;

Informații asupra situației politice din țară;

Informații asupra situației producției din diferite compartimente de producție.

Nici un moment el nu a tresărit, nici un moment el nu s'a cutremurat, nici un moment nu l-a înduioșat situația economică grea prin care trecea țara românească. Preocupările sale erau străine de interesele acestui neam. O singură preocupare avea: de a sustrage documente, de a le pune la îndemâna agenturilor străine, cu un scop bine definit, pentru interesele pe care le apăra.

A doua agentură - cabinetul negru din Ministerul Afacerilor Străine, condus de inteligența metalică, așa cum i se spunea, Victor Rădulescu Pogoneanu. El face o dublă trădare. Cu ajutorul unor tineri mondeni din acel Minister de Externe - funcționari ai Statului Român- plătiți din truda și din sudoarea acelora care muncesc în această țară, acești domni de trei ori, cum declară Cecilia Rădulescu Pogoneanu, pe scara de serviciu, în valize diplomatice, strecoară afară din Ministerul de Externe, documente aparținând țării și reprezentând interesele Statului.

Camil Demetrescu, în fața probelor evidente, găsește diplomatica expresie, că sustragerea acestor documente poate fi interpretată drept o .........inpolitețä diplomatică.

Domnule Preşedinte, Onorat Tribunal,

După legiuirile r m neşti, nici unui funcţionar, indiferent cine ar fi, nu îi este permis să ducă documente care nu îi aparţin, în propria-i locuinţă. Aşa cum am văzut că încearcă apărarea sau acuzaţii să arate în desbaterile care au avut loc, că o parte din aceste documente ar fi aparţinut respectivului, ne întrebăm : Dacă i-au aparţinut lui, oare este Ministerul o instituţie pentru depozitarea documentelor personale ale unui funcţionar ? Fără îndoială că nu. Dar dacă au fost ale lui personale, cum rezultă din declaraţiile acuzaţilor Roiu, Oprişan şi Camil Demetrescu, o mare parte din aceste documente, după ce au fost triate, au fost totuşi restituite Ministerului de Externe. Dar nu toate. Inseamnă deci, că aceste documente au fost sustrase prin fraudă, cum am arătat, în scopuri bine definite, bine determinate.

La ce au folosit aceste documente ? Aceste documente, ca şi altele, care au fost sustrase din Ministerul de Externe de acuzaţii Roiu, Lăzărescu, cu ajutorul acuzatului Camil Demetrescu, luau drumul străinătăţii, pentru a produce documente din Ministerul de Externe pentru acel aşa zis grup de rezistenţă din străinătate, compus din Cretzianu, Gafencu, Grigore Niculescu Buzeşti, Vişoiani, documente care aveau să fie întrebuinţate împotriva Statului Român, atât la Conferinţa Păcii, cât şi în toate relaţiile internaţionale, în care ei au contracarat activitatea Guvernului legal al ţării, prin documente sustrase dintr'o instituţie a acestui Guvern, adică din Ministerul de Externe.

A doua canalizare a acestui al doilea grup, a doua agentură a spionajului, o forma sustragerea de documente şi telegrame cifrate, aşa cum rezultă din declaraţiile martorilor Tincu, ale funcţionarei din Ministerul de Externe Spirescu, din declaraţiile acuzaţilor Lăzărescu şi Oprişan; extrase din telegrame cifrate, ca şi documentele acestea erau luate denacuzatul .....şi puse la îndemâna şefului grupului lui, trimiţându-se apoi şefilor misiunilor engleză şi americană, aşa cum declară acuzatul Oprişan. Voiu citi o singură frază din această declaraţie. Referitor la scopul şi frecvenţa vizitelor acuzatului Roiu la misiunile britanică şi americană, reese din cele spuse de acuzatul Roiu, că se ducea la cele două misiuni susmenţionate, de cel puţin trei ori pe săptămână. Iată cu ce regularitate funcţiona serviciul de spionaj al acuzatului Iuliu Maniu.

PROCURORUL STANCIU : O a treia agentură organizată de Maniu se ocupa cu strângerea informaţiunilor de trei categorii : economice, politice şi militare. Această misiune era încredinţată primului sfetnic a lui Maniu, acuzatului Mihalache. El avea două căi de a colecta astfel de informaţiuni.
Prima agentură, de tip Nicolae Cârje, care prin cunoscuţii lui - şi sunt tocmai la agenţii care arată că acest N. Cârje , nu numai că a dat organizarea Marelui Stat Major, dar însăşi încadrarea nominală a M.St.M.- nu numai el a furnizat dislocarea unităţilor militare de pe cuprinsul ţării româneşti.
Vă voiu cita din declaraţia scrisă a acestui Nicolae Cârje (citeşte) : "nu numai că am dat aceste materiale, dar dl. Serdici mi-a cerut să-i dau două exemplare englezeşti. Unul pentru Misiunea Americană, unul pentru Misiunea Engleză şi unul în româneşte pentru dl. Maniu.")
O să vă pară curios că vorbesc de acuzatul Mihalache şi vorbesc imediat de acuzatul Serdici. Imi veţi permite, domnule Preşedinte, să vă spun că acest agent informator, care a furnizat toate informaţiunile, a fost trimis cu recomandarea specială acuzatului Serdici pentru a-i furniza şi lui informaţiuni. Dar nu acestea erau sursele informative ale lui Mihalache. Si anteverbitorul meu a spus despre acele organizaţiuni camuflate sub titulatura de cercuri profesionale militare. In depoziţiile pe care dvs. le-aţi ascultat, martorul sublocotenent Valter a arătat că într'adevăr, în şedinţele comune, acuzatul colonel Stoica învăţa pe toţi cei care erau acolo, dacă este posibil să sustragă documente militare. Cei care au ocazia să treacă pe la adjutantură pentru a vedea anumite ordine care sunt şi le aduce, în plus martorul plot. Albu confirmă acest lucru şi mai mult chiar, el declară aci că plot. Constantinescu a adus ordine emanate dela Ministerul Apărării Naţionale, dirijate către alte unităţi şi care nu aveau ce căuta în cercurile profesionale militare. Nu uităm că aceste cercuri profesionale nu erau numai în Capitala ţării. Ele erau răspândite pe întreg teritoriul românesc. 48 de organizaţiuni ce cercuri profesionale militare existau în ţara românească, înfiinţate de Cercul Profesional Militar, respectiv de P.N.T. Ele erau mai puternice la Braşov, la Arad, la Tulcea şi în alte părţi şi toate aceste cercuri profesionale militare veneau să aducă informaţiuni care se colectau la agentul grupei a treia de informaţiuni. Acuzatul Ion Mihalache, care le preda, fără îndoială, şefului acestei organizaţii trădătoare, acuzatul Iuliu Maniu.

Si nu numai atât, aceasta ar fi prea puțin. Pentru a da o regularitate de informații la ordinul acuzatului Maniu, acuzatul Serdici dă naștere așa numitului Buletin de Informații pentru misiunile străine. Ce sunt aceste Buletine ? Aceste Buletine nu erau decât informațiunile tendențioase, calomnioase pe care le dădeau contra acșiunii de redresare economică, pe care o încerca guvernul. In plus, era însă o colectare a tuturor informațiilor pe care agentura nr. 1 , Serdici, le furniza statelor străine. Acceste Buletine informative au avut ingrata misiune de a pune în lumină falsă situația noastră din țară, pentrucă la pagina 100 di dosar, acuzatul Serdici spune : în ce privește informațiile care erau scrise în aceste Buletine, ele erau întotdeauna tendențioase, având misiunea de a arunca o lumină cât mai nefavorabilă acțiunilor guvernului și cât mai favo rabilă acțiunilor P.N.T."

Dar aceste Buletine informative le-am simțit și noi și astăzi când vedem documentele, când cercetăm aceste documente, o parte din aceste Buletine informative le găsim în notele de protest pe care le trimitea nouă guvernele american și englez. Acțiunea de spionaj nu s'a terminat aci, Domnule Președinte și onorat Tribunal. Acuzatul Maniu locuia la agentura nr.1, acuzatul Serdici. In afară de contactul pe care-l luà acuzatul Maniu cu reprezentanții acestor misiuni, și în toate aceste acțiuni el furniza informațiunile respective alături de cele mai grave calomnii pe cari le dădeau și primeau la casa Serdici, pe o parte din agenții informativi cari veneau și luau contact direct cu acuzatul Maniu și dàn acest punct de vedere este suficient să amintesc declarația pe care a dat-o acuzatul Maniu în această privință, unde de sigur vă reamintiți, recunoaște că veneau acești domni la dânsul neanunțați și că neavân la îndemână întotdeauna un translator, autoriza pe unul dintre agenții respectivi, cari știau destul de bine să vorbească românește. Aceste crime, Domnule Președinte, sunt executate de o serie de oameni cari și-au spus români sau buni români și au bătut întotdeauna monedă despre ultra naționalismul lor. Acestea sunt vorbe, faptele sunt acestea, Domnule Președinte și faptele îi califică de trădători. Trădători ai intereselor țării, sustrăgând documente care interesau viața Statului român Ei au firmă de naționaliști. Faptele lor n'au nimic comun cu naționalismul și faptele lor arată că ei nu sunt naționaliști. Nimic din ce au făcut ei nu a fost inspirat și nu poate fi inspirat din interesele naționale ale României. Nimic din ceea ce este mai scump fiecărui român, independența și integri-

tatea acestei patrii. Şi au pus-o la îndemâna străinilor, cum fac toţi acei care fac fapte de înaltă trădare. Este totuşi o concluzie categorică, care se desprinde nu numai din faptele lor, dar din studiul documentelor, din martori şi în special cei pe care Dvs.i-aţi ascultat.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, seria crimelor nu s'a terminat aci. Istoria poporului român cunoaşte , în perioadele sale cele mai întunecate, apelurile amatorilor de domnie asupra poporului român, cu tendinţa de a se îmbogăţi şi exploata acest popor. Atât din întunecata noastră istorie şi nu prea îndepărtată, cunoscut este tuturor intervenţia aşa numitelor partide "istorice" la puterile străine, pentru a se amesteca în treburile interne ale ţării. Totuşi, aceste intervenţii de istorie pălesc, sunt minime în faţa acţiunii de intervenţie străină în viaţa statului şi poporului român întreprinsă de acuzatul din boxă, Iuliu Maniu. Proteste, apeluri nenumărate şi devenite câteodată proverbiale. Aţi văzit din cuprinsul Minutei respective, atunci când trimisul partidului Naţionak-ţărănesc,Gh. Niculescu Buzeşti, prezenta primul exemplu din memorandum, spunea : acesta este un protest tot gen Maniu. Aceste proteste aveau scopuri bine definite şi nu erau în distonanţă cu prevederile memorandum-ului respectiv. Mergând pe linia trădării intereselor naţionale, acuzatul Iuliu Maniu, într'un efor de convingere pentru grăbirea intervenţiei străine, pentru a oferi ţara cu toate bogăţiile ei intereselor imperialiştilor, marilor financiari, are şi un alt scop : al provocării războiului civil. La o intervenţie, pe care a făcut-o Iuliu Maniu şi unde a servit de interpret acuzatul Serdici, mergând cu un nou protest şi cu o notă de a se interveni mai energic în treburile interne ale ţării, dl. Holman răspundea acuzatului Maniu : toate vin la vremea lor.\ Aactualmente Anglia are nenumărate interese răspândite pe tot globul, ca de altfel şi Statele Unite. Nici Anglia şi nici Statele Unite nu pot face simultan un efort în mai multe părţi. In acest moment îi interesa în primul rând apărarea Mediteranei, apoi Grecia şi Turcia, apoi Austria şi Germania, apoi Coreea şi în fine venea şi rândul României. Există, conchide dl. Holman, un fel de ordine de urgenţă, un fel de listă de proprietate asupra acestei chestiuni. Acuzatul Serdici declară mai departe : la sfârşitul lui Martie - începutul lui Aprilie, dl. Maniu a vizitat pe dl. Holman, fiind asistat şi de dl. ~~Porte~~ Porter, iar eu am fost interpret. La această întrevedere dl. Maniu a cerut dlui Holman să-i faciliteze dlui Mihalache plecarea în Anglia.

Dl. Holman a ripostat, acoperindu-şi urechile, - nici nu vroia să auză ce i-a spus. Repetând întrebarea şi arătând că echipa dsale din străinătate are nevoie de întăriri, dl. Holman răspunde : dacă totuşi trimisul dtale va ajunge undeva, eu îi voiu facilita trecerea mai departe. Fondul criminal al apelurilor lui Maniu ese mai mult în evidenţă în interview-ul pe care el îl dă ziaristului Lawrence dela NewYork Times în Iunie 1947 şi unde el le dorea şi pregătea pentru ţara românească actuala situaţie a Greciei , pentrucă nu altfel pot fi interpretate frazele din acest interview: "Simple note diplomatice nu sunt suficiente pentru răsturnarea guvernului Groza din ţară." Atunci ? intervenţie străină în treburile interne ale ţării.

Această latură criminală, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, ar fi rămas multă vreme necunoscută şi poate că nici-odată nu ar fi fost cunoscută dacă nu s'ar fi descoperit, din fericire pentru neamul românesc , arhiva secretă a acuzatului din boxă, care se numeşte Iuliu Maniu. Vom spicui o parte din documentele , pentru a démonstra intervenţia pe care o face acuzatul Maniu, pentru ca alte puteri străine să intervină în treburile interne ale ţării româneşti.

Intrevederea pe care o are cu dl. Burton Berry, o altă întrevedere pe care o are cu dl. Holman şi o serie de întrevederi a căror rezultat poate fi văzut în aide-mémoire-ul scris şi corectat din care o parte a fost cetit de antevorbitorul meu.

Dar aceste intervenţii aveau dublu scop : primul, de a obţine o cât mai rapidă intervenţiune pentru răsturnarea regimului democratic din România şi în al doilea rând, pentru a servi apă la moară - cum spunem curat româneşte - agenturilor străine, pentru a duce campanie contra regimurilor democratice din ţările vecine nouă.

De multe ori - aşa cum declară acuzatul Serdici, Maniu se plângea către şefii misiunilor, că dece nu se intervine mai energic, că misiunile nu prea dau ascultare plângerilor pe care le face Maniu. Atunci respectivul îi spunea : ba că nu este rândul României acum, ba că interesele sunt în altă parte, ba că .....dar toate aceste intervenţiuni trebuiau să producă pentru ţara românească punctul prevăzut în Memorandum : protestele făcute către misiunile străine le urmà o notă de protest care, credea Maniu, acuzatul din boxă, că vor influenţa opinia publică românească. Dar cred - mă scuzaţi

 

Domnule Preşedinte şi Onorat Tribunal - că acuzatul Maniu, în ultima notă de răspuns pe care a dat-o guvernul român a arătat că toate manevrele acestea de intervenţie nu pot influenţa opinia publică românească, nu pot influenţa poporul românesc. In scopul justificării şi grăbirii intervenţiunilor străine în treburile interne ale României, aşa cum arată Memorandum-ul, s'au creat acele organizaţii clandestine cari au început să-şi desfăşoare activitatea de subminare a guvernului, atât în ţară cât şi în străinătate.

Ce a reuşit să facă, am văzut.

Antevorbitorul a expus rezultatele.

In acest timp însă în paralel cu această intervenţiune pe care acuzatul Maniu, aci la interogator vrea să arate că era legală, mai mult decât atât, acuzatul Penescu spunea că toate protestele şi memoriile pe care le-am făcut, au fost depuse în acelaş timp la toate cele trei misiuni ale celor trei Mari Puteri din ţara românească.

Fără îndoială că au fost depuse, dar care ?

Cele dela lumina zilei, cele care trebuiau să arate un aspect de legalitate ca să spunem aşa, ale P.N.T., toate însă celelalte pe care le declară acuzatul Serdici, pe care le infirmă ceilalţi martori şi pe care le confirmă martorul Titel Petrescu şi ceilalţi, însemnează că luau un alt drum şi erau a doua faţă a P.N.T.

In paralel cu aceste proteste, acele organizaţiuni începeau şi creşteau potrivit prevederilor din Memorandum, iar cabinetul negru dela Ministerul Afacerilor Străine îşi desfăşura în plin activitatea lui, făcând legătura între şeful centrului complotiştilor din interior, Iuliu Maniu şi între trimişii lui, şeful centrelor complotiste din străinătate, Grigore Niculescu Buzeşti împuternicit prin mandat scris de acuzatul din boxă, Iuliu Maniu.

In Aprilie 1947, complotiştii şi trădătorii gândesc că acţiunea s'a desvoltat suficient şi Nae Oboreanu propovăduieşte izbucnirea unui conflict, schimbarea unei situaţiuni ce va interveni, el fiind la curent cu toate acestea.

Voiu demonstra acest lucru prin documente şi declaraţii.

PRESEDINTELE : Cine este Nae Oboreanu ?

PROCUROR V. STANCIU : Acuzatul Ilie Lazăr, era pseudonimul lui.

Complotiştii cred că toată acţiunea este suficient de desfăşurată şi că ultimul punct din Memorandum, adică războiul civil insurecţia armată, întrebuinţarea violenţei pentru răsturnare

regimului democrat din România. De aceea la sfârşitul lui Martie, începutul lui Aprilie, acuzatul Maniu cere şi obţine o audienţă la reprezentantul Statelor Unite ale Americei şi cere ca acesta să producă un protest , cel mai energic protest pe care l-a produs vreodată.

Dar nu numai atât; să vedem ce spune acuzatul Serdici în declaraţia sa :

"Maniu a răspuns că are destule forţe de care dispune P.N.T. şi care sunt mai numeroase decât ale guvernului şi că el poate să bat , în loc să fie bătut, că cu aceste forţe poate răsturna guvernul. El însă nu vrea să recurgă la violenţ fără a cunoaşte părerea americanilor".

Mai concludent decât aceasta cred că nu poate fi altceva. Care erau aceste forţe de care dispunea ? Le-a spus antevorbitorul meu : situaţia economică a ţării. In timp ce forţele progresiste, în timp ce adevăraţii români şi adevăraţii patrioţi depuneau eforturi înzecite, dela cel mai umil ţăran din regiunile cari au fost excedentare, muncitorii din fabrici intelectualii de pe tot cuprinsul ţării, nu ştiau cum să strângă mână dela mână pentru a ajuta regiunile năpăstuite de secetă, era în Martie şi Aprilie, când ceea ce frământa întreg poporul românesc, era salvarea celor înfometaţi, salvarea românilor, patriţilor, fiindcă tot ce este pe cuprinsul aceste ţări româneşti, în afară de cei din boxă şi toţi partizanii lor, sunt români şi îşi iubesc patria, în timp ce guvernul ţării, administraţia toată, tot poporul românesc era interesat în Martie şi Aprilie cum să rezolve aceste probleme, acuzatul Maniu era preocupat de o singură dorinţă : violenţa, răsturnarea ordinei în stat prin violenţă, aţâţarea foamei. Acuzatul Carandino îi ţinea tonul în ziarul "Dreptatea" şi scria: paharul s'a umplut, revolta nu mai poate fi stăpânită. Era aţâţarea în vederea celor pe care le spunea acuzatul Maniu reprezentanţilor străini : violenţa, daţi-ne voie să întrebuinţăm violenţa.

Si într'adevăr, reprezentantul Misiunei americane spune : Chestiunea este esenţială, să-mi permiteţi ca la aceasta să vă dau răspunsul mai târziu.-

Răspunsul n'a întârziat. Peste câtva timp răspunsul a venit şi tot acuzatul Serdici este chemat la Misiunea americană şi i se întinde o blanchetă roşie, pe care erau scrise numai câteva cuvinte. Este nota trimisă de secretarul adjunct al Statelor Unite Acheson. Acuzatul Serdici traduce această notă aci, dar o traduce şi acuzatul Maniu, anume că Statele

, că îl aveau în cap pe Victor Rădulescu Pogoneanu şi folosindu-l pentru aceasta pe Camil Demetrescu, folosindu-l pe Serdici, ca să facă legătura între Legaţia Americană şi P.N.T. Radu Niculescu Buzeşti şi Camil Demetrescu erau oamenii care făceau legătura între inculpatul Maniu şi inculpatul Pogoneanu, aducându-i lui Pogoneanu informaţii despre activitatea de partid etc.

Acest grup din străinătate, complectat cu Vişoianu şi Grigore Niculescu Buzeşti, avea misiunea ca, la un moment dat, să devină guvern, să declare ilegal guvernul român şi, coordonând acţiunea subversivă de aici şi acţiunea subversivă din străinătate, cu ajutorul organizaţiei paramilitare de aici şi mai târziu, printr'o intervenţie armată, să răstoarne guvernul şi să producă măcel în această ţară, pentru singurul motiv ca ei să vină la putere.

In afara declaraţiilor inculpatului Pogoneanu, sunt o succesiune de declaraţii ale inculpaţilor : Ion Mocsony Styrcea şi Oprişan, în care se vede că în străinătate exista acest grup format din : Grigore Gafencu, Alexandru Cretzianu, Grigore Niculescu Buzeşti şi Vişoianu.

Acuzatul Oprişan este un martor foarte important, are o depoziţie foarte importantă, prin faptul că ia parte la Conferinţa Păcii dela Paris şi, conform dispoziţiilor care le primise dela Pogoneanu, ia contact cu toţi aceşti inşi care făceau parte din grupul din străinătate.

Voiu citi o parte din declaraţiile lui Emil Oprişan, pentru că aici se leagă şi organizarea şi informarea acestui grup din străinătate :

"Din discuţiile avute la Paris cu membrii grupului Gafencu-Cretuianu, am putut constata în primul rând existenţa unei desăvârşite unităţi de vederi......"

După cum se vede deci, acţiunea care se duce în străinătate, era în strânsă legătură cu directivele pe care le primeau dela P.N.T.Acţiunea pe care o duce Pogoneanu de informare a lui Grigore Niculescu Buzeşti şi Alexandru Cretzianu, nu este o iniţiativă personală a lui, ci această iniţiativă îi aparţine acuzatului Maniu.

Tot din declaraţii e inculpatului Emil Oprişan, reiese că Grigore Gafencu a trimis un memoriu despre activitatea la Conferinţa de Pace din Paris. Si acest memoriu şi această scrisoare se găsesc şi ele în dosar.

Iată, la 6 Septembrie 1946, într'o scrisoare lungă, Grigore Gafencu se adresează "

"Iubite Domnule Preşedinte, m'am străduit la Paris să îndrumez activitatea unei excelente echipe......"

Unite, sau acela care trimitea scrisoarea, sfătuieşte pe dl. Maniu că încă nu este momentul oportun de întrebuinţarea violenţei.

Această notă o confirmă acuzatul Penescu, acuzatul Mihalache.- A fost cetită în casa lui Nestor Badea. Acesta era răspunsul pe care-l primea acuzatul Maniu. Când ? In Aprilie.

Dar mai interesant, şi trebue reţinut acest lucru : tot la 3 Aprilie şeful complotiştilor din străinătate, trimisul acuzatului Maniu, Gr. Niculescu Buzeşti, îi justifică şi-i explică dece a primit acest răspuns negativ din partea Misiunei americane.-

Domnule Preşedinte şi onorată Curte , este foarte interesant : primeşte acuzatul un răspuns şi trimisul lui îi face justificarea şi motivarea acestui răspuns. Nu este oare o concluzie logică, domnule Preşedinte, că legătura era dublă, în momentul când venea nota Acheson. Se poate că ea trecea întâi pela împuternicitul acuzatului Maniu în străinătate şi apoi îi revenea lui.

Dar eu vă voiu ceti cum argumentează trimisul acuzatului Maniu şi cum motivează acest răspuns. Notăm că aceasta se întâmplă la 3 Aprilie, la un interval foarte scurt de întrebarea pe care o punea acuzatul Maniu. Iată ce spune :

"Nu vreau ca acest raport să ne descurajeze. Nu vreau să afirm în el că nu vom primi niciun ajutor pentru cauza noastră, pe care o continuăm, dar că acest ajutor nu este decât o chestiune de timp. Sunt convins că-l vom avea în momentul oportun, Recunosc eu ca atare că cei cari sunt chemaţi să decidă, o vor decide la momentul oportun ".

Mai departe : "Nu vreau ca raportul meu să fie înţeles în sensul că sunt pentru încetarea sau pentru încetinirea activităţii partidului. Am vrut să spun numai că nu este nevoie să spun anglo.saxonilor despre necesitatea unei schimbări imediate a regimului dela noi, ceea ce ei consideră prematur. Este clar fireşte, că deocamdată partidul va continua să se organizeze ......"

Să examinăm, domnule Preşedinte şi onorată Curte, ~~acea~~ această scrisoare, care explică acuzatului Maniu răspunsul negativ al Misiunei americane. Dar în acelaş timp era un îndemn de continuare a celor prevăzute în Memorandum, continuarea trădării şi ducerii mai departe a complotului, aşa de ingenios organizat, recunosc. Să citim scrisoarea mai departe:

"Cred că propunerea lui Macek de a se proceda imediat la afirmarea publică a solidarităţii agrariene în Europa răsăriteană şi la sesiunea neîntârziată a Organizaţiei Naţiunilor Unite despre problemele politice actuale din ţările Europei Orientale, este încă prematură ".

Este a doua latură a problemei care confirmă Memorandum-ul. In adevăr, întâlnirea cu Macek, cu Naggy Ferenz şi cu ceilalţi trădători ai regimurilor democratice vecine nouă, trebuia să aibă loc, trebuia să se depună un memoriu de protest, dar nu atunci, cum spune şeful inteligenţei metalice, era prematur, trebuia mai târziu.

Si în adevăr, în Septembrie aceasta s'a întâmplat şi vom face legătura respectivă, că trimisul normal n'a ajuns la timp şi pentru aceasta Gr. Niculescu Buzeşti , aşa cum am aflat din ziare, a ajuns mai alatăieri în America.

Domnule Preşedinte, poporul român cu spiritul lui de înţelegere, a început să înţeleagă, a început dela 6 Martie 1945, să vadă ce se ascunde sub această pompoasă, dar falsă firmă Naţional-Ţărănistă şi a început să se deprindă să urască acest partid reprezentant al reacţiunei , al bancherilor şi al intervenţiei străine.

Pământul fugea de sub picioare P.N.T.-ului şi atunci se hotărăsc să dinamizeze pe de o parte grupul complotiştilor din străinătate, dar să recurgă la un truc politic, aşa cum totdeauna în tot decursul istoriei a făcut trucuri politice acuzatul din boxă Iuliu Maniu, aşa cum vom arăta mai târziu. Mai mult decât atât, era îndeplinirea unui punct din Memorandum care trebuia executat.

In adevăr, în ziua de 14 Iulie, atunci când ţăranul român se scoală de cu noapte ca să are ogorul, să cosească, să adune, să strângă pâine pentru cei ce sustrag acte din Ministerul de Externe, ţărănistul care nu este ţăran Ion Mihalache, acuzatul din boxă, nu mergea la seceră sau la strâns, ci conducea grupul lui de trădători la Tămădău.

Este interesantă această chestiune a Tămădăului. Partea tehnică interesează puţin, interesează însă foarte mult consecinţa politică a acestui Tămădău.

Un doctor Gafencu, care voia să plece în străinătate şi pentru a-şi asigura drumul său, caută vreo personalitate politică din acestea împăcate cu poporul, din acestea care se împacă cu poporul, dar vor să fugă peste graniţă din mijlocul

poporului, pe aici sau pe dincolo. A fost întâi la liberali, la Dimitriu Paul, apoi s'a adresat lui Hațieganu, fiul lui Hațieganu P.N.T.-ist de frunte, dacă nu cumva din P.N.T.este cineva care ar vroi să meargă. Atunci Vlad Hațieganu îi spune lui Remi Boilă, care răspunde : ba mi se pare că este cineva, să întreb pe"unchiuțul" , acuzatul din boxă. - Unchiuțul spune: Da, să vină Gafencu să stea de vorbă cu mine. Vine Gafencu, stau de vorbă, îl aduce și pe celălalt, toată chestiunea a fost desbătută aci în fața Dvs. și mărturiile au confirmat tot ceea ce afirm eu la această oră.

Si în fine, acuzatul din boxă, Maniu aduce pe cei pe cari trebuia să-i trimeată în străinătate : Ion Mihalache, vicepreședintele fostului P.N.T., Nicolae Penescu, fost secretar general al P.N.T., Ilie Lazăr, fost secretar al organizației de Ardeal, Carandino, fost director al fostului ziar "Dreptatea" și ceilalți, interesează mai puțin .

Ce ne spune un martor despre conversațiile pe care le-au avut acuzații din boxă unul față de celălalt ?

Gafencu, audiat aci, spune : -"toate frazele pe care le vorbeau cei ce trebuiau să fugă, aveau în dosul lor un subînțeles și lăsau să se întrevadă că lucrurile sunt puse la punct și că acum erau numai niște cuvinte formale de despărțire și probabil că din prudență nu erau prea amănunțite în prezența mea, care nu făceam parte din grupul politic și arătam cu mult mai tânar".

Dacă am ceti ce spune fiecare din cei care au vrut să fugă, am vedea contrazicerile pe care ei nu le-au sesizat atunci, le-au sesizat astăzi și le vom sesiza acum.

Acuzatul Mihalache declară : - Maniu mi-a spus că, cu ocazia plecării s'a avut în vedere să vie d-lor la noi, că este vorba să meargă și Carandino, Ilie Lazăr și Penescu.

El i-a arătat o schiță de desen care indica până unde să meargă.

Acuzatul Penescu spune la fel. Acuzatul Carandino arată că exact în ziua de 13 Iulie a luat hotărîrea de a părăsi țara! Dece tocmai în seara zilei de 13 Iulie ? " la ordinul dlui Maniu".

Ilie Lazăr, care vroia să plece mai înainte în străinătate, "din motive pur personale" declară și el că tot în ziua de 13 Iulie s'a hotărît să plece !

Acuzatul Iuliu Maniu recunoaște organizarea tehnică și din declarația lui rezultă că își asumă răspunderea morală

şi politică a acestei fugi dela Tămădău. Dacă acuzaţii sunt unanim în a recunoaşte modul cum s'a desfăşurat plecarea dela Tămădău, în ceea ce priveşte însă scopurile în care au fost trimişi, se ivesc contrazicei.

La confruntările care s'au făcut în faţa Dv., vă aduceţi aminte că, dacă nu mă înşel, acuzatul Ilie Lazăr l-a desminţit pe acuzatul Maniu că i-ar fi dat o misiune în străinătate, ca să se ocupe de anumite chestiuni. La fel existau contraziceri în depoziţiile altora, şi a eşit o întreagă încurcătură pe care, să-mi permiteţi s'o descurc eu în faţa Dv.

Minuta, pe care antevorbitorul meu a citit-o, spunea despre organizarea şi întărirea unui centru de rezistenţă în străinătate. In memorandum era prevăzut că o parte din cei din interior vor trebui la un moment dat să treacă în străinătate şi de sigur că acuzatul Pogoneanu - inteligenţa metalică - mă urmăreşte, eu voiu aminti o scrisoare a lui Atanasiu din străinătate, care era pus la curent cu desfăşurarea acestui memorandum, pentrucă altfel eu nu pot interpreta scrisoarea lui din 21 Mai 1947 : " Sunt convins că prezenţa lui Vivi Vişoianu şi Buzel, acolo în America la Cretzianu, va avea repercusiuni sensibile ".

In memorandum nu era prevăzut ca acesta să fie în Elveţia. Era prevăzut să fie în America.

Acuzatul Mihalache declară în faţa Dv.că dl. Maniu i-a spus : "Căutaţi să ajungeţi în America ".

Si pentru a înlătura orice fel de îndoială asupra faptului că activitatea ce aveau să desfăşoare în străinătate era strâns legată cu aceea a membrilor anterior numiţi - pentrucă în memorandum sunt numiţi - la cererea lui Hall şi Hamilton - Grigore Niculescu Buzeşti şi Mihalache, iar lista celorlalţi se va arăta ulterior. Ei bine, cei care trebuiau să fie ulterior, sunt cei care au încercat să plece la Tămădău.
In declaraţia sa, Mihalache spune că în Elveţia ştia că va găsi pe Grigore Niculescu Buzeşti şi pe Vişoianu. Ei au aşteptat ca grupul respectiv să vină în Elveţia , dar ar fi aşteptat multă vreme, dacă aşteptarea lor n'ar fi fost întreruptă la Tămădău.

Totuşi , consecvenţi Memorandum- lui, după cum am aflat mai alaltăieri în ziare, ei au plecat într'adevăr şi au ajuns în America.

Maniu declară : - Ideea de a pleca dl. Mihalache şi câţiva prieteni în străinptate, era mai veche .

 

Acestea sunt afirmaţiunile faţă de Dvs. ale acuzatului Maniu. Cât era de veche, ne-o spune Mihalache: - Programul îl făcusem de astă toamnă. Astă toamnă înseamnă 18 Septembrie - 30 Septembrie, adică data când complotiştii îşi organizează complotul.

Intrebat aci, ce se hotărîse cu prilejul tratativelor dintre Buzeşti şi agenţii străini şi cine trebuia să plece, acuzatul Mocsony Styrcea declară : - Acuzatul Buzeşti a fost rugat să dea lista precisă a personalităţilor care urmau să plece. Dl. Buzeşti a spus că singurele personalităţi ar fi dnii Vişoianu şi Mihalache. A spus că va prezenta pentru ceilalţi, o listă ulterioară.

Se înţelege de aci, că cei care plecau la Tămădău, era lista necomplectă pe care trebuia s'o dea Grigore Niculescu Buzeşti.

Este interesant cine pleca. Pleca vicepreşedintele partidului Naţional-Ţărănesc. Il chema Nagy Ferencz şi Micolaicik, pentru ca împreună să formeze blocul partidelor agrariene. Dar el în acelaş timp trebuia să coordoneze şi acţiunea tuturor trădătorilor din străinătate.

Pleca secretarul general al partidului, Nicolae Penescu, deci un pivot, şira spinării acestui grup din străinătate, al cărui şef trebuia să devină Mihalache.

Mai pleca acuzatul Ilie Lazăr , care era cunoscătorul tuturor organizaţiilor subversive din ţară. El ţinea în mână toată reţeaua aceasta de organizaţiuni. In apărare, dacă nu mă înşel, în faţa Dvs. vroia să demonstreze că a stat atâta timp fugit la 22 gazde. O întrebare logică pe care şi-o pune Parchetul : Care când poţi lucra mai bine cu organizaţiuni subversive ? Atunci când stai la lumina zilei, sau când umbli şobolan dintr'o parte în alta, coordonând aceste organizaţii subversive ?

Dar mai pleca animatorul presei, omul vorbelor tari, causticul, acuzatul Carandino. El trebuia, prin talentul lui, să mobilizeze opinia publică internaţională, nu cea democratică, ci cea reacţionară pentru a interveni în treburile acestui stat liber şi independent.

Inşiruirea aceasta de crime nu este întâmplătoare. Ea este o încolonare a tuturor trădărilor şi luptei contra poporului român, pe care au dus-o acuzaţii din boxă, în frunte cu Iuliu Maniu. Este încolonarea firească a acestei activităţi. Nu mă voiu referi în trecut. Voiu luà istoria acestui aşa zis partid Naţional Ţărănesc,antipatriotic şi antidemocrat,

dela 1928 până către zilele noastre.

(suspendare 15 minute )

PROCURORUL STANCIU : La redeschidere :

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal. Spuneam adineauri în continuare că înlănţuirea aceasta de trădări, crimă şi spionaj, este o încolonare a întregei acţiuni a aşa zisului partid Naţional Tărănesc şi în special a acuzaţilor din boxă. Voiu trece în revistă filele istoriei începând din anul 1928, când din nenorocire pentru ţara românească şi în urma celei mai deşănţate demagogii, P.N.T. este adus la cârma ţării şi guvernează timp de patru ani cu o întrerupere de un an la mijloc. Să vedem ce au făcut pentru ţara românească şi care au fost rezultatele celor 4 ani de guvernare. In urma acestei nefaste guvernări au rămas : ţărani săraci lipiţi pământului în cea mai neagră mizerie, muncitori, sute de muncitori, mii de muncitori închişi în temniţele ţării. A rămas în urma acestei guvernări asasinatele dela Griviţa şi dela Lupeni, a rămas presa fascistă, a rămas garda de fier, a rămas o ţară slăbită şi sărăcită, gata oricând a fi robită Coloanei a V-a germane, pe care conducătorii P.N.T. au organizat-o, au alimentat-o şi au lăşit-o (?) prin fratele Vaida Voevod. Tărănimea P.N.T. prin programul lui, anunţase aşa cum acuzatul Penescu spusese în legătură cu reforma agrară. Ce s'a făcut din această reformă agrară, ce s'a făcut din această reformă faimoasă, legea circulaţiei bunurilor agricole, al căror autor, acuzatul din boxă, moşierul Ion Mihalache, prin care a dat posibilitate deposedării de pământurile cu care ţăranii fuseseră împroprietăriţi, pentru ca aceste pământuri să fie din nou acumulate de moşierii din P.N.T. şi să se creeze o chiaburime hrăpăreaţă în toate satele româneşti, chiaburime pe care avea să se sprijine mai târziu P.N.T.- Pentru a fi concludent şi pentru a argumenta ceea ce am spus, voiu ceti din Monitorul Oficial care a apărut, din discursul pe care acuzatul Ion Mihalache l-a ţinut în Cameră pentru a motiva această lege a circulaţiei bunurilor agricole, adică a deposedării ţăranilor de acest pământ: "nu se deposedează nimeni cu forţa", se autodeposedează cine vrea să vândă. Cumpără cine poate cumpăra. Cumpără este procesul de selecţiune naturală în faţa căruia oricâte piedici artificiale voiu impune, ele tot vor fi biruite". Monitorul Oficial nr. 27 din 1 Februarie 1930 la pagina 56. Selecţiune naturală, întocmai ca la fiarele din păduri.

Este suficient să reamintesc şi statisticile stau la îndemână oricui - că sub guvernarea P.N.T., de unde producţia de grâu în 1928 era de 13.000 vagoane grâu, ajunge la 115.000 în anul 1932.

In ceea ce priveşte cultura satelor noastre, analfabeţilor noştri nici când vreodată un procent de analfabeţi n'a fost atins atât de mult. Invăţământul nostru rural în această epocă - pentru că învăţătorii, sau parte din ei erau utilizaţi din ordin, ca agenţi electorali pentru izbânda P.N.T. în alegerile respective - n'a fost niciodată mai înapoiat. Aceasta era situaţia ţărănimii româneşti.

Compartimentul muncitorimii ? Dar P.N.T. dela înfiinţarea lui şi până la Tămădău a fost duşmanul muncitorimii. Proba despre aceasta, este suficient să mă refer la sectorul industrial numai. Este prima dată, Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal când România cunoaşte ce este şomajul şi România are fericirea să cunoască această plagă, datorită acuzaţilor din boxă. Număra pe acea vreme şomeri din industria tehnică, 50 de mii de muncitori, 20% din muncitori, procent pe care nu l-a atins la acea epocă nici ţările cu industriile cele mai înaintate. Dar asta nu este de ajuns. Intr'o depoziţie a unui acuzat de aci, povestea cineva, poate impresionant pentru unii : copii de 6 ani care întrebau. S'a spus că tatăl lor este în închisoare (?). Dar oare copiii muncitorilor, ai căror părinţi au rămas în ţărâna dela Griviţa, dela Lupeni şi din celelalte părţi, ai căror părinţi nu sunt în lagăr, ci sunt în mormânt, oare aceştia nu au dreptul să întrebe unde este tatăl lor ? Mitraliere şi armata care executau orbeşte ordinele Partidului Naţional Ţărănesc care conducea atunci ţara, în timp ce acuzatul Ion Mihalache făcea plimbări de agremente în străinătate, muncitorii erau seceraţi de mitraliere, pentrucă cereau pâine, cereau drepturi, cereau o situaţie mai bună pentru ei. Si mai mult decât atâta. Ei erau stăvilar care vroia să oprească cu piepturile lor introducerea fascismului în ţara românească. Acesta era sectorul muncitoresc în aceşti 4 ani de guvernare. Dar această guvernare a fost foarte bine venită pentru nepoţii şi apropiaţii dlui preşedinte, actualul acuzat Iuliu Maniu, căci îşi întindea tentaculele în toate consiliile de administraţie şi vo u cita anume pentru a arăta că cei din P.N.T. au pătruns în aceste consilii : Mihail Popovici, Ghiţă Pop, Emil Haţiegan, Ionel Pop, Romulus Boilă, Nic.Penescu şi alţii. Sub guvernarea aceasta, România devine pentru prima dată

semicolonie a bancherilor şi reprezentanţilor trusturilor internaţionale : Charles Liste, Auboin şi toţi ceilalţi chemaţi de ace tia, pentru ca sub domnia acestor guvernări în timp ce fabricile se închideau, în timp ce muncitorii erau seceraţi cu mitralierele, comenzi fabuloase se întindeau în străinătate şi numai în această perioadă au fost comandate materii şi materiale în valoare de 15 miliarde , înrobirea ţării introducerea capitalismului în ţara românească şi distrugerea bazei industriale în ţara românească. Iată, acestea sunt faptele concludente. Şi recensămintele d n acel timp, comenzile din acel timp, sunt acte doveditoare a tuturor acelora pe care eu le-am spus aci. Dar democraticul P.N.T., la venirea sa la putere, acela care agita mereu contra cenzurii, vine şi strânge şurubul la cenzură şi sub această guvernare au fost zugrumate toate organizaţiile muncitoreşti. Acum au fost desfiinţate sindicatele, acum partidele progresiste din ţara românească sunt trecute în ilegalitate , iar conducătorii închişi pe mulţi, foarte mulţi ani de temniţă grea. Dar dacă numai aceasta ar fi fost şi încă ar fi fost de ajuns. Coloana V-a germană începe să crească şi este alimentată din belşug din fondurile Statului, de Alex. Vaida Voevod, care se mândreşte cu această chestiune şi spune : eu am năşit această gardă şi , dle Preşedinte şi onorat Tribunal, atunci când acuzatul Mihalache îşi dă demisia din guvern pentrucă doi generali antilegionari n'au vrut să execute ordinele, acuzatul Iuliu Maniu, printr'un protest sau memoriu, explica fostului mareşal Antonescu, dece a demisionat şi explica că el, Mihalache n'a fost niciodată contra legionarilor, ci din contra, el a demisionat, pentrucă nu putuse scoate afară din Minister pe cei doi generali antilegionari. Voiu veni cu documente pentru acest lucru. Dacă nu mă înşel, Zaharia Boilă, zis Chăbeanu, aci în faţa Dvs, Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, spunea că presa partidului în general primea o directivă în toată atitudinea ei. Voiu spicui, cu permisiunea Dvs. ceva din presă , referitor tocmai la această chestiune. Intr'un articol din broşura naţional ţărănistă a lui Sever Bocu, preşedintele P.N.T. din Banat : "cine poate da ţării regimul de autoritate ? Fără îndoială P.N.T.,dar nu în forma lui actuală, ci lăsând ca în apele lui maiestuoase să intre pârâiele de ape de munte cristaline, vii a dlui Cuza şi Codreanu". Şi în adevăr, păraiele vii şi cristaline au curs până s'au înverzit, devenind brune ca şi cămăşile lui Hitler, devenind negre ca şi camicinele ale lui Mussolini. Şi să citām după

600

înapoierea din Italia a lui Ion Mihalache declarația făcută în ziarul "Dreptatea din 11 Noembrie 1934 : " am făcut în Italia un voiaj de studii politice. Am văzut pe dl. Mussolini și o serie de personalități. Mi-am propus să văd ce învățăminte se pot trage pentru noi. Sunt foarte mulțumit de rezultatele călătoriei. Am plecat cu cele mai plăcute impresii. Am admirat opera de modernizare a lui Mussolini. Nu încape nicio îndoială că Italia de azi e toată opera lui Mussolini , care într'adevăr este o personalitate excepțională".

Vizitele nu se termină numai în Italia. Merge și asistă la o recepție dată de Hitler, are o întrevedere cu Göbels. Aceste întrevederi se vor continua între timp. Dar să vedem tot referitor la aceasta, la încurajarea ideologică a gărzii de fier și la sprijinirea pătrunderii fascismului în țara românească, ce spune presa istorică național-țărănistă.

Pe aceeaș linie, în "România Nouă" din Cluj, sub semnătura lui Zaharia Boilă, se scrie în 1934 :

"Dl. Maniu a socotit necesar să-și exprime în mod public simpatie, stimă și solidaritate cu idealurile proclamate de Mussolini. "

Iar într'o cuvântare ținută la Vinț și publicată în revista "Țărănismul" și în ziarul "Dreptatea" la 28 Iulie 1936, Maniu declară :

"Mi-a părut bine când am cetit că sancțiunile contra Italiei trebuesc retrase, căci eu am fost cel dintâi om politic, care am spus că trebue să fim alături de Italia. In acelaș timp ține cuvântări și acuzatul Ion Mihalache la Muscel.

Consecvent acestei situații, acuzatul Iuliu Maniu, democratul Iuliu Maniu face cunoscutul și faimosul pact electoral cu Corneliu Zelea Codreanu.

In privința aceasta eu voiu citi declarațiunile pe care le-a făcut ca martor în procesul Codreanu acuzatul Iuliu Maniu la 25 Maiu 1938 :

" Am făcut pactul de neagresiune în alegeri pentrucă m'am convins de sinceritatea și loialitatea acuzatului Codreanu. Acuzatul este și el pentru demnitatea națională ca și mine și ține la menținerea acestei demnități de Stat."

Oare Corneliu Codreanu care a ucis cu mâinile lui pe Manciu, care asasinase pe studentul Vernicescu, pe studentul Stelescu, care ordonase asasinarea primului ministru Duca, care acesta era un om onorabil ? Totuși, pentru o anumită morală, așa cum se vede din această declarațiune, el era onorabil.

 

Merg nd mai departe, tot pe această linie a pătrunderii fascismului în țara românească, sau al pregătirii pentru pătrunderea în țara românească la 2 Decembrie 1947, ziarul "Adevărul" publică următoarea declarațiune făcută de acuzatul Maniu la Cluj :

"Avem ca exemplu pe Mussolini în Italia și pe Hitler în Germania, care rinvoința lor nestrămutată au reușit să trezească conștiințele națiunilor respective, ajungând așa la realizări invidiate de toată lumea ".

Si când șeful acestei coloane a V-a fasciste din România nu mai este, oamenii lui se adresează acuzatului din boxă, Iuliu Maniu și cer să-i ia sub aripa lui ocrotitoare, lucru pe care acesta îl face. Spre documentare citesc scrisoarea adresată de dr. Ciorogariu, acuzatului Maniu : "Onorate, domnule Președinte, în ziua de 14 Iulie, a doua zi după întrevederea pe care mi-ați făcut onoarea a ne-o acorda, stăpânul nostru Corneliu Codreanu, în urma celor povestite de noi, s'a rostit astfel : când n'oiu mai fi eu cu voi, să ascultați de sfaturile acestui om."

Si într'adevăr, acuzatul din boxă și-a luat această însărcinare pe care a dus-o la bun sfârșit, până la disolvarea P.N.T.

In acelaș timp acuzatul Ion Mihalache intensifică întrevederile cu personalitățile fasciste și astfel are întrevederi și corespondență cu Claudius, Schacht, Fabricius, cu spioana Edit von Koller. Documente sunt la dosar de corespondența între agenții străini și acuzatul din boxă Ion Mihalache. Astfel, cu ajutorul acestora, această nenorocire, această întunecată pagină din istoria țării românești, constituie un fapt. Aceasta a dus la nenorocirea instaurării trădătorului de neam fostul mareșal Antonescu.

Dar el nu venea singur, el este ajutat de acuzații din boxă să vină la putere, să se mențină la putere și să facă ceea ce a făcut.

Voiu veni cu documente pentru aceste lucruri

Să citesc ce a declarat la procesul lui Antonescu, acuzatul Iuliu Maniu :

"Eu am avut mandatul să mă pun în contact cu dl. mareșal Antonescu și să găsim cu dsa o înțelegere conform acestui mandat. Ne-am înțeles să ne întâlnim la Ploești, unde ne-am și întâlnit. Am stat de vorbă cu dl. mareșal Antonescu, am văzut care sunt planurile dsale și i-am arătat care sunt pla-

nurile mele. Am stabilit prin urmare că nu vom primi mandatul din partea Regelui Carol, şi am stabilit ca în cazul când regele va abdica, vom participa cu toţii la guvern, neprecizând cine va fi preşedinte".

La a doua întâlnire, acuzatul Iuliu Maniu declară : "dl. mareşal mi-a oferit să intru cu câţiva oameni de ai noştri ca tehnicieni în guvern. In urma acestei audienţe am admis ca doi distinşi tehnicieni ai P.N.T. să ia parte în guvernare".

Aceşti doi tehnicieni sunt în realitate nouă. Să le dăm citire : Gerota, secretar general la Ministerul Justiţiei; Grigore Popescu , secretar general la Ministerul Economiei Naţionale ; acuzatul colonel Stoica secretar general sau secretar la Ministerul Inzestrării; profesor I.N. Petrescu, subsecretar la Instrucţia Publică; general Sichitiu ministrul Agriculturii ; Ing. Mihăescu Stefan preşedinte la C.A.M. şi A.G.I.R.; Popescu Mehedinţi la Cooperaţie, profesor Hudiţă la Filmul Românesc fost Filmul Legionar şi în fine, Emil Ghilezan comisar la Banca Ardeleană.

Iată cum cei doi s'au transformat realmente în nouă. In această ordine de idei presa naţional ţărănistă şi circulara, a cărei citire o vom da imediat, este pentru sprijinirea complectă a tuturor acţiunilor civile şi militare pe care le-a întreprins această nenorocire asupra neamului nostru fostul Ion Antonescu.

Dar să citim, pentrucă documentele spun mai bine decât documentele (?) In "România Nouă" anul 7 No.1[0] , se scrie: "Destinul a venit în ajutorul poporului german trimiţând în fruntea lui pe Adolf Hitler, despre care nu numai germanii, nu numai prietenii şi chiar adversarii recunosc că este un geniu militar şi politic" .

Si "Vestea" din 9 Noembrie complectează : "Generalul Antonescu este tot un trimis al providenţei în treburile româneşti".

Pentru ca "România" în 1940 să scrie "Azi toată România doreşte ca noul regim să reuşească şi să-şi realizeze programul său principial. Drept consecinţă, niciun bun român nu va face nici cel mai mic neajuns guvernului, cu atât mai puţin va fi îngăduit cuiva să torpileze bunele intenţii ale guvernului sau să saboteze opera de regenerare a acestuia". ...

Si pentru absolută documentare, căci poate că acestea, aşa cum spune acuzatul Carandino, sunt pistoale trase de gazetă întâmplător, vom citi comunicatul oficial al P.N.T.

semnat de acuzatul Iuliu Maniu :

"Circulară. P.N.T. împreună cu întreaga opinie publică aprob acţiunea militară întreprinsă şi aclamă cu însufleţire rezultatele obţinute. Nu trebue să facem niciun fel de greutăţi conducătorului Statului în orientarea căruia în treburile interne şi externe se observă hotărîrea de a ţine seama de interesele ţării independent de orice împrejurări politice".

Aceasta era aprobarea formală şi oficială a războiului de agresiune dus contra paşnicelor popoare ale Uniunei Sovietice.

Atitudinea aceasta o va manifesta pe toată linia până mai alaltăieri, când din consfătuirea delegaţiei permanente, după discursul dela Fulton a lui Churchill, acuzatul Maniu declara : "Am ascultat expunerea bătrânului tory şi sunt de acord cu el în ceea ce priveşte Statele Unite ale Europei", adică cu formarea blocului anti-sovietic şi anti-democratic .

Tot acuzatul din boxă Iuliu Maniu în anul 1940 dă un interview ziarului Neue Freie Presse în care spune :

"România este o spadă, gata oricând şi capabilă să servească vechiul continent ". Aşa după cum la întrevederea cu Berry România era ultima stâncă . De data aceasta era ultima stâncă, încolo sau încoace, era tot ultima stâncă îndreptată contra Uniunei Sovietice, dar aceasta nu era România, erau cei din boxă. Dacă aceasta poate constitui o stâncă contra . . .S., aceasta să fie singura stâncă contra popoarelor Uniunei Sovietice

Când ţara este invadată de lăcusta teutonă şi când tinereţea ţării este întinsă contra voinţei poporului, din ordinul lui Antonescu şi cu sprijinul celor din boxă în războiul criminal spre Est, cei din boxă şi partizanii lor se înfruptau din plin din consiliile de administraţie, în care intraseră de data aceasta alături de ocupanţii germani, de cei cari puseseră mâna pe industria ţării româneşti, deşi unii vor să aducă certificate de bună purtare că au fost daţi afară din cabinetul lui Göring.

Voiu citi cu care erau personalităţile care au colaborat intens în aceste consilii de administraţie :

Mihai Popovici la Uzinele Titan Nădrag Călan şi Petroşani; Sever Bocu la Reşiţa şi Herman Goering Werke, Nestor Badea la Astra Vagoane, Ghiţă Pop la Soc. Mărăşeşti şi Waldenberg România; Ion Răducanu la Solvay şi Schenkel; Romulus Boilă la Nitrogen, I. Hudiţă la Garajele Mihăescu etc.

Mai mult decât atât, acuzatul Mihalache înţelege să execute ordinele din circulara de sprijinire a regimului Antonescu şi se înrolează voluntar în războiul contra U.R.S.S.

Nu numai atât, dar exploatează punând la munci grele prizonierii din U.R.S.S. pentru îmbogăţirea şi mărirea moşiilor sale.

Facem o pauză şi ajungem la desnodământ: acuzatul din boxă Iuliu Maniu cu toţi ceilalţi, în mod meschin se opun încheierii armistiţiului. Cu sau fără voia lor, dar fără voia lor şi fără participarea lor, la 23 August se încheie armistiţiul. Antevorbitorul meu a citit declaraţia dela procesul Antonescu a acuzatului Maniu în ce priveşte participarea sa la 23 August, că numai în dimineaţa de 24 August a auzit ce s'a întâmplat, aşa că nu mai este nevoie s'o recitesc eu.

Dar în privinţa acestui armistiţiu eu vreau să deschid o pagină nouă şi voiu citi din declaraţiile lui Mihai Antonescu referitor la atitudinea pe care a avut-o acuzatul Maniu în legătură cu armistiţiul :

"Trebue să vorbesc deschis, pentrucă acum este momentul să vorbesc deschis. Eu am avut impresia totdeauna că dl. Maniu preferă să facă negocieri cu aliaţii şi nu cu U.R.S.S. Adevărul este că, în condiţiile venite dela Cairo, dela trimisul acuzatului Maniu , ( cu ştiinţa lui Mihai Antonescu şi Ion Antonescu) nu se prevedea clauza privitoare la Transilvania, în timp ce condiţiunile trimise de Inaltul Comandament Sovietic prin Stockholm cuprindeau clau a retrocedării Transilvaniei".

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, inteligenţa metalică notează că erau trimişi aceşti Stirbey şi Vişoianu cu ştiinţa lui Antonescu.

Dar oare când documentele din dosar arată că acuzatul din boxă Maniu denunţase până şi blocul naţional, care urmă să se facă actul dela 23 August, care poate fi o mai evidentă dovadă decât aceasta ?

Dar vine desfăşurarea evenimentelor care să confirme ceea ce spun eu. Desamăgit că acest armistiţiu s'a încheiat contra voinţei lui, adică aşa cum se prevedea, iată de unde ia naştere complotul, al cărui desfăşurare Dvs. aţi auzit-o. Acest complot ia consistenţă şi se materializează în minuta şi memorandum-ul pe care-l cunoaşteţi. In guvernul Sănătescu şi guvernul Rădescu unde P.N.T. avea majoritatea ministerială, aşa cum declară acuzatul Penescu, Maniu a fost permanent o frână pentru democratizarea ţării, pentrucă la interogator şi în declaraţiile lui , acuzatul Penescu, secretar general al fostului P.N.T., fost ministru de interne în acele timpuri, declară : ori de câte ori am vrut să numesc primar sau prefect democrat, am avut permanent frâna dlui Maniu. Două obiective

605

Două obiective avea : a împiedeca democratizarea aparatului de Stat și a pune frână și piedică desvoltării mișcărilor real democratice. Acestea toate sunt înscrise în declarațiile dela interogator ale acuzatului Penescu.

Având acest majoritate, vine reforma agrară și din ordinul acuzatului Maniu, așa cum declară acuzatul Mihalache, acest proect - frumos făcut, spune - n'a mai luat consistență, pentrucă primul ministru de atunci, transfugul trădător Rădescu, se opune la aplicarea acestei reforme agrare, fiindcă se opuneau moșierii din P.N.T., căci numai acuzatul Maniu are 184 hectare de mine și dacă dorește, îi aduc actul autentificat dela Direcția Minelor, care poartă nr. 2270.

Sabotează contribuția la războiul just pe care la ora aceea îl ducea România, prin aceea că nu desvoltă industria din țară, o împiedică de a putea produce tot ce era necesar pentru războiu. Mai mult decât atât, unități întregi sunt oprite aci în Capitală și pe tot cuprinsul țării, pentru a nu participa la acest războiu, cu un mic scop, ca aceste forțe militare să fie întrebuințate, așa cum au fost întrebuințate, contra mișcărilor muncitorești. Imi aduc aminte, eram în munții Tatra, eram aproape de Salgetarjan și m'am întâlnit cu coloane românești care intrau pe front. Era lună plină, soldații mai mult desbrăcați, M'am oprit la un popas, pentrucă mergeam singur fără coloană și am întrebat : ce faceți băieți ? Au răspuns : ne e foame.-

Aceasta era întreținerea pe care înțelegea s'o facă acuzații din boxă pentru trupele care luptau de data aceasta pentru desrobirea Ardealului și contra hitlerismului . In urma morților noștri ați trimis gărzile Iuliu Maniu, care nu erau altceva decât gărzile de fier ale lui Corneliu Codreanu, de a tăia gâturile cu securea la Aita Seacă și în alte părți. Noi lăsasem mormintele eroilor noștri în desrobirea Ardealului dincolo de Brașov în desrobirea Oradiei și a celorlalte părți din scumpul pământ al Patriei noastre românești, iar gărzile ce purtau numele acuzatului din boxă, mergeau să profaneze mormintele noastre, mergeau să taie gâtul oamenilor cu securea, să ațâțe din nou ura dintre oameni, ura între unguri și români. Era o veche metodă național țărănistă, pentrucă nu întâmplător la alegerile din 19 septembrie veneau manifeste din Ucraina, semnate de agrarienii lui Nagy Ferencz, care cereau ungurilor din Transilvania să voteze pe Iuliu Maniu.

S'a dus cea mai deșănțată campanie de ponegrire a

tuturor actelor pe care după 6 Martie 1945 guvernul Petru Groza le-a realizat cu atâtea eforturi. Nicio armă de luptă din arsenalul acestui partid n'a fost uitată.

Si iarăşi vin la Carandino. Este bună gazeta de pistol, se mai face dincând când în când câte o prostie, mai scapă câteodată directorul unei gazete o bombă - ca să zic aşa - dar când se trage o rachetă luminoasă la o serbare câmpenească, este o distracţie, dar când această rachetă luminoasă semnalizează declanşarea unui atac, atunci ea este o crimă. Iată cum trebue int rpretată presa naţional-ţărănistă şi toate articolele din "Dreptatea" apărute în ultim l timp. El se leagă cu complotul respectiv. Prin intervenţii în afară c utau să creeze o credinţă a opiniei publice internaţionale, de frecuşuri, de lucruri care nu prea sunt bune în ţara românească. Mai mult decât atât, se exploata o situaţie grea şi în acelaş timp ziarul "Dreptatea" era mobilizarea acelor acţiuni subversive, acelor organizaţiuni care trebuiau hrănite cu baloane de oxigen.

"Dreptatea" trebuia să alimenteze pe cei dela Zărneşti, dela Bran, Sumanele Negre, Sarmisegetuza şi toate celelalte. Acesta era rostul acelei prese pe care s'o citim şi s'o comentăm.

In numărul 36 din 10 Aprilie, acest ziar scria : -"Cei mulţi şi buni am ajuns la limita răbdării. Paharul s'a umplut şi revolta începe să nu mai poată fi stăpânită".

La 20 Aprilie, în momentul când acuzatul Maniu întreba dacă se poate utiliza violenţa la întrevederea care a avut loc cu Berry şi la care acuzat l Serdici era interpret, în "Dreptatea" No.65 din 20 Aprilie 1847 se spunea : Protestăm cu toată vehemenţa şi dăm un ultim avertisment".

Era conexarea celor pe care le hotărîse aprobarea întrebuinţării violenţelor, cu ultimul avertisment pe care îl dădea "Dreptatea" : - Fiţi gata, s'ar putea întâmpla ca cele prevăzute de noi să treacă în plină desfăşurare!

In cursul cercetărilor , acuzatul Carandino a declarat că tonul de critică vehementă al ziarului şi linia de atac împotriva guvernului şi regimului dela 6 Martie, erau imprimate de conducerea partidului şi anume personal de Iuliu Maniu.

Să urmărim atitudinea şi să vedem ce atitudine "democratică şi ce atitudine de redresare a ţării a avut ziarul "Dreptatea" în decursul acestui timp. In număr l 28 din Februarie 1947, ia atitudine împotriva reformei agrare. In nr. din 14 Februarie ia atitudine împotriva produc iei de tractoare din ţară.

In numărul din 2 Martie 1947, prin încheierea de împrumuturi străine , ia atitudine împotriva desvoltării industriei

proprii.

In numărul din 27 Mai 1947 "Dreptatea" públică un articol sub titlul "Cântecul de lebădă".

Ii vom da citire şi-l vom interpreta prin prizma acestor desbateri :

"Ce interese generale sunt promovate când toate interesele regimului gravitează spre o încurajare şi o întărire permanentă a industriei grele, împotriva intereselor generale ale ţării, care cer o respingere de plano a politicii de industrializare agricolă, potrivnică caracterului specific ţărănesc ? ! "

Ce este aceasta ? - Renunţaţi a vă face industrie în propria voastră ţară ! Lăsaţi să pătrundă capitalismul străin ! Fiţi tributari industriilor din vest, pentrucă aceasta este linia noastră, pentrucă noi nu suntem altceva decât o agentură în slujba intereselor imperialismului şi capitalismului internaţional, în slujba reacţiunii internaţionale ! Suntem consecvenţi pe linia noastră din 1928 şi până astăzi !

Iată cum trebue interpretat acest articol.

Si n'am uitat, în acest ziar este atacată cea mai eroică unitate din întreaga armată română, Divizia Tudor Vladimirescu - Debreţin. Prin atacul împotriva acestei divizii, se dădea un atac contra întregii armate româneşti, şi articolul acesta nu urmărea altceva decât tot una din prevederile memorandum-ului : subminarea stării de spirit şi disciplinei în armată, pentru ca această armată să fie descompusă, pentru a se întâmpla, aşa cum colonelul Stoica, reprezentantul cercurilor profesionale militare promitea acelor care veneau acolo, anume, ca la venirea la putere, va svârli afară din armată pe toţi ofiţerii şi vor fi încadraţi cei din cadrul disponibil !

Urmărind drumul pe care l-a parcurs acuzatul Maniu, acuzatul Mihalache şi ceilalţi se desprinde din succesiunea axtivităţii lor politice, că a fost un drum al trădării intereselor legitime ale poporului român; că s'a închegat un complot criminal cu colaborarea cercurilor imperialiste ale unor state străine.

Procesul ce s'a desfăşurat în faţa Dvs. smulge masca de pe figura omului dela Bădăcin, îl arată în realitatea lui, gol aşa cum este : marele trădător.

Contra tuturor acestor crime se ridică întreg poporul român şi acuză !

Acuză asasinaţii dela Griviţa şi dela Lupeni, acuză cei rămaşi sub ţărâna dela Doftana, acuză cei rămaşi pe câmpul de luptă al Uniunii Sovietice, împinşi şi trimişi de acuzaţii din

boxă la moarte. Acuză cei asasinați la 8 Noembrie, cei asasinați în Piața Palatului, acuză milioane de români de pe cuprinsul acestei țări, cărora ați voit prin acest complot să le aduceți lanțuri și moarte. Nicio pedeapsă prevăzută de lege nu este de ajuns pentru a se aplica față de crimele pe care le-au făcut. Este mult prea ușoară.

In numele poporului român, domnule Președinte și onorat Tribunal, potrivit legilor, cer cea mai aspră condamnare, pentrucp acest popor român are dreptul la viață liberă, la viață fericită.

Suspendare 10 minute

La redeschidere ședința se ridică, cea următoare anunțându-se pentru 4 Noembrie 1947 , ora 8,30

4 Noembrie 1947

Sedinţa de dimineaţa

PRESEDINTELE: Sedinţa este deschisă. D. Prim Procuror are cuvântul.

PRIMUL PROC.GEORGESCU: Domnule Prim Preşedinte şi Onorata Curte, aţi ascultat amplele rechizitorii ale antevorbitorilor mei. Aţi ascultat cu atenţie desbaterile următoare ale cauzei pe care o judecaţi, aţi auzit depoziţiile acuzaţilor şi martorilor şi aţi verificat cu toată atenţia materialul documentar care s'a supus judecăţii Dvs. Acest material documentar constitue după părerea noastră, tot ce poate fi mai complect în materie de probe, tot ce poate fi mai convingător, material care a servit până acum vreodată în Justiţie. S'ar putea spune din partea noastră că după cele ce vom arăta, nimic nu ar fi în stare să sdruncine dovezile administrate, pentru că ar trebui să se nege adevărul, ce nu poate fi întunecat la lumina acestor probe. Activitatea nefastă a acuzaţilor este atât de nesdruncinat, dovezile atât de puternice încât sarcina acuzării nu este decât aceea de a efleura şi recapitula cele ce s'au desbătut.

In lumina celor petrecute, să vedem care sunt textele de lege care trebuesc aplicate şi ce sancţiuni revăd aceste texte de legi. Toţi acuzaţii cu excepţia unuia singur, sunt trimişi în judecată pentru faptul de complot. Codul Penal, art. 227 consideră complot faptul când două mai mai multe persoane de comun acord au luat hotărîrea de a săvârşi... ......... conform articolelor 184, 186, 207, şi 211 din acelaş cod. Această infracţiune este considerată ca o crimă contra siguranţei interioare a Statului în legătură cu crimele contra Siguranţei exterioare a Statului pentru că se cuprinde în conţinutul alineatului ~~prin~~ atât prin comiterea complotului, atât infracţiunea din capitolul "Crime contra Siguranţei interioare cât şi crime contra Siguranţei exterioare a Statului".

Complotul este o infracţiune după părerea noastră suis generis. Ea pedepseşte numai simpla hotărîre, deci se poate spune intenţia insăşi de a porni şi hotărî începerea unei infracţiuni. Complotul este

caracterizat prin aceea că pedepseşte simpla hotărîre independent de săvârşirea actelor, pentru că consideră aceste două caracterizări ca agravante la dispoziţiile aliniatului I.

După cum aţi văzut în desbaterile orale şi din piesele dosarului, conducerea şi organizarea acestui complot este opera acuzatului Maniu. Voi încerca să enunţ, pentru că antivorbitorii mei cu lux de dovezi v'au probat existenţa tuturor infracţiunilor pentru care au fost trimişi în judecată, v'au analizat cu destulă atenţie toate faptele care reese din piesele dosarului, voi enunţa pentru fiecare infractor şi infracţiune, numai enunţând care sunt capetele de acuzare ce sunt puse în sarcina acuzaţilor şi putem ajunge la concluziile de drept. In primul rând activitatea principală începe să-şi ia fiinţă în toamna anului 1946. Aţi văzut dv. din desbateri că la 18 Septembrie 1946 un împuternicit al acuzatului MANIU şi membru de partid se întâlneşte cu doi agenţi ai serviciului secret al Statelor Unite. Această întâlnire este căutată de către cei doi agenţi pentru că venise de curând timp din Statele Unite, un anumit mandat care l-a dus la bun sfârşit aici. Scopul acestei întrevederi, prima din 18, pentru că aţi văzut Dv. că au fost două întâlniri, una la 18 Septembrie şi alta la 30 Septembrie. Scopul acestor convorbiri a fost creearea de organizaţie conspirativă pentru o lovitură de Stat violentă prin preparare de armament, echipament cu fonduri din afară. S'au creiat în ţară pentru soluţionarea sau rezolvarea acestui plan hotărît la 18 şi 30 Septembrie după cum aţi văzut, condiţiile acestui plan din minută şi memorandum. S'au creiat în ţară anumite organizaţii şi anume organizaţiile clandestine enumerate în actul de acuzare, cercul profesional militar, care nu era decât o denumire de camuflaj şi care trebuia să servească complotului, planul de organizare al armatei, trecerea membrilor la activitate pe teren, şi toate aceste puncte se dovedesc în dosar şi din desbateri, prin depoziţiile acuzaţilor Mihalche, Stoica, Stătescu şi ceilalţi, care au servit ca şi ceilalţi mar-

./.

tori şi v'au arătat această situaţie.

In străinătate urma să se creeze un guvern fantomă, opus celui legal din ţară, care să fie complectat în urmă cu alte elemente trimise din ţară, pentru că acest guvern să contracareze toată activitatea guvernului legal. Tot prin acest plan se prevedea, după cum aţi văzut în capitolul final, crearea unei armate în străinătate, care la momentul oportun să colaboreze cu armata modernă din ţară şi prin mijloace violente să ajungă la surparea ordinei constituţionale

Acest complot secret care urma să se facă în străinătate, a fost conform înţelegerii pe care Maniu a avut-o cu reprezentantul unei Misiuni aliate de
? control al Statelor Unite. Trebue pentru aceasta spus că există actul original dela dosar, minuta, care a fost găsită în condiţiile cunoscute, şi depoziţiile martorilor şi scrisorile care se găsesc la dosar.

Analizând din punct de vedere tehnic prin articolul 227 din Codul Penal constatăm că din exegeza lui, legiuitorul înţelege.....

PRESEDINTELE: Am vrea să-i daţi cetire.

PROCURORUL GEORGESCU: (citeşte) "Când două sau mai multe persoane, de comun acord, au luat hotărîrea...."

Am spus, examinând acest text, desprindem următoarele elemente componente şi să vedem în ce măsură aceste elemente componente sunt îndeplinite, pentru ca să putem trage concluzia că infracţiunea e comisă şi că sancţiunea urmează. In primul rând trebuie să existe o hotărîre luată de două sau mai multe persoane. Acest prim element, desigur că este îndeplinit, nu trebuie să e insistăm asupra lui, pentrucă se ştie precis şi s'a constatat din documente şi din desbaterile orale, că hotărîrea a fost luată nu de o singură persoană, ci de mai multe persoane care au lucrat de comun acord. Acest ultim considerent al frazei "de comun acord" formează un tot cu elementul prim hotărîrea de comun acord între două sau mai multe persoane.

Prin elementul al treilea, legiuitorul a înţeles să pretindă pentru existenţa infracţiuni, scopul de a comite una din infracţiunile arătate mai sus.

./.

 

Adică articolul Nr. 184 şi 186 face parte din Cap. Trădării, art. 2o7 face parte din infracţiunea suprimarea ordinei constituţionale, art. 21o şi 211, respectiv răscularea şi insurecţionarea armatei. Ultimul element al acestui articol este - ca dealtfel la toate infracţiunile de dol - intenţiunea, adică ceeace a urmărit infractorul în mod formal şi conştient scopul delictuos al săvârşirii infracţiunii.

Să vedem dacă aceste elemente sunt întrunite prin activitatea dusă de către acuzatul Iuliu Maniu, începând cu acest articol 227, am înţeles să arăt punctele şi textele primul acuzat. Pe rând voi vorbi pentru fiecare acuzat, în măsura faptelor pe care le-a comis şi a textelor de lege care se aplică fiecăruia respectiv.

După cum s'a spus de noi, în activitatea depusă în primul rând hotărîrea a fost luată atunci când a trimis pe Grigore Niculescu-Buzeşti, împuternicitul personal şi al partidului, să ia contact şi să trateze cele ce aţi văzut în "minuta" şi în "memorandum", cu agenţii Serv. de Spionaj ai Statelor Unite. Hotărîrea a fost luată de comun acord de mai multe persoane şi v'am explicat când am enunţat elementul al doilea, că avem în acest complot mai mult de două persoane, sau mai mult de o singură persoană, deci intenţiunea legii este îndeplină prin acest fapt. Scopul a fost bine şi sistematic expus cu ocazia relatării faptelor şi anume: legătura cu reprezentanţii, cu agenţii unor puteri străine, creearea de organizaţiuni militare clandestine de şoc, tratative în vederea creerii unui guvern fantomă în străinătate şi a unei armate peste frontieră.

Intenţiunea delictuoasă reese din voinţa cu care au creeat, conştienţi de scopul urmărit, au activat în vederea acţiunii finale adică aceea propusă iniţial. Toate aceste elemente, după cum am văzut, sunt îndepline, iar art. 227, din Codul Penal, cată să fie aplicat în speţă.

In ceeace priveşte latura a doua, sau mai bine zis una din condiţiunile pentru existenţa infracţiunii, este să vedem dacă art. 184 al. 1 care e trecut

./.

în darea în judecată, partea trădării, este sau nu îndeplinită, şi prin ce anume. Această infracţiune de trădare, în capitolul crimei contra siguranţei interioare a statului, diferă de crimele contra siguranţei exterioare a Statului, atât din punct de vedere obiectiv cât şi din punct de vedere subiectiv. Voiu arăta, din expunerea de motive făcută cu ocazia redactării noului cod penal în 1937, ce a înţeles Consiliul Legislativ şi cum a înţeles să deosebească aceste două infracţiuni, crima contra siguranţei exterioare şi crima contra siguranţei exterioare a Statului.

PRESEDINTELE: Aşi vrea întâiu să daţi citire şi art. 184.

PROCUROR GEORGESCU: Acuzatul Maniu este trimis în judecată pentru infracţiunea prevăzută de art. 184, al. 1, "cetăţeanul român care săvârşeşte vreo faptă... (citeşte) Partea finală a al. 1, ne interesază şi aceasta este comentată în actul de acuzare, stabileşte că cetăţeanul român care comite crima de înaltă trădare se pedepseşte cu muncă silnică pe viaţă.

Cum am spus, în expunerea de motive făcută cu ocazia redactării codului penal nou, aceste crime apar cu o deosebire fundamentală, atât din punct de vedere obiectiv cât şi din punct de vedere subiectiv. Obiectiv, crimele contra siguranţei exterioare a Statului, spune expunerea de motive, sunt mult mai grave decât celelalte pentrucă "cele dintâiu tind să distrugă independenţa sau suveranitatea naţională, cele de al doilea....(citeşte). Din punct de vedere subiectiv deosebirea este că "infracţiunea contra siguranţei exterioare....(citeşte).

Iată deosebirile mari dintre crimele contra siguranţei exterioare a Statului, care sunt pedepsite mult mai grav decât crimele contra siguranţei interioare a Statului.

In speţa noastră, acuzatul a căutat să submineze independenţa naţională. Si care sunt aceste fapte, am văzut la confruntări, la consfătuirile avute de Grigore Niculescu Buzeşti, cu reprezentanţii Serv. de spionaj american. S'a hotărît înfiinţarea în străinătate a unui organ de conducere a organizaţiei

./.

subversive conspirative puse sub control american. Acesta trebuia să aibă caracterul unui guvern, al unui comitet secret, opus celui legal din ţară. El constituia una din cele mai importante etape în realizarea acţiunii ce se plănuia.

Pentru scopul urmărit, s'a intrat în legătură - după cum am văzut - cu Gafencu la Berna, cu Bianu la Londra, cu Augustin Popa şi Cretzeanu.

Echipa care după perfectarea înţelegerii care a avut loc în casa din str. Sofia şi din Palatul Stirbey, trebuia să fie complectată şi a fost, cu Grigore Niculescu Buzeşti şi Vişoianu. Tot conform acestei înţelegeri s'a hotărît complectarea acestui aşa zis guvern, prin trimiterea altor oameni de marcă din partid, care să colaboreze la activitatea din străinătate. Am văzut că aceasta s'a prevăzut şi a rămas numai în faza unei încercări.

In Septembrie 1946, concomitent cu tratativele duse prin Grigore Niculescu Buzeşti cu Hall şi Hamilton, Maniu personal în ţară trata cu Berry, şeful Misiunii Americane. Ce ? Crearea acestui guvern, deci legături cu agenţii serviciului de spionaj american şi cu reprezentantul Misiunii Americane din ţară. Cu ocazia acestor tratative, după cum am arătat, s'a hotărît înfiinţarea unei armate în străinătate, care la momentul oportun - după cum am spus - să colaboreze ca prin mijloace violente, împreună cu organizaţia subterană din ţară, să ajungă la suprimarea ordinei constituţionale. Elemente componente ale infracţiunii prevăzute de art. 184 "orice cetăţean român... (citeşte). Orice faptă săvârşită de un român, deci cu titlul foarte generic, orice faptă care în mod conştient şi voluntar duce la ştirbirea independenţei Statului.

Acestea sunt cele trei elemente care se desprind din textul art. 184, primul aliniat. Ori, din cele ce s'au expus până în prezent reese că acuzatul Maniu, cu voinţă şi intenţiune frauduloasă, a hotărît creerea unui guvern şi în al doilea rând o armată, în străinătate, activitate completată şi la Conf. Păcii.

./.

El a spus aici intenţia lui: "Gafencu prin memoriile pe care mi le-a trimis în ţară m'a făcut să văd condiţiile extrem de grele care se impun prin Tratatul de Pace".

. Probele pentru existenţa acestei infracţiuni le aveţi la dosar, sunt probe scrise: Minuta, memorandumul şi aide-memoire.

In ceeace priveşte crima de trădare prevăzută de art. 186 al codului penal: "Cetăţeanul român care unelteşte sau se pune în înţelegere cu guvernele străine şi agenţii lor, spre a înlesni ori aduce ocupaţie străină în ţară, comite crimă de înaltă trădare".

Si aţi văzut expunerea primei infracţiuni atât în art. 184, care este o condiţie esenţială sau mai bine zis una din infracţiunile care ar putea fi comisă prin existenţa art. 227.

In ce priveşte această crimă, este suficient să ne reamintim ceeace am spus, ce am văzut, să ne reamintim legătura indirectă prin Buzeşti cu Hall şi Hamilton şi legătura directă cu Berry, pentru creerea acelui guvern, cu al cărui ajutor să înlesnească ce ?

Se spune de către Serdici în declaraţia sa categorică: "Atunci când acţiunea se va declanşa, aceste trupe împreună cu organizaţiile subterane din ţară să ajute la intrarea pe teritoriul ţării româneşti a trupelor inamice".

Iată d-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, cum se ajunge la condiţiunile articolului 186 şi cum sunt îndeplinite, adică spre a înlesni - şi această hotărîre a fost luată şi se constată din piesele dela dosar şi din actele originale - spre a înlesni ocuparea de către trupele străine a teritoriului naţional.

Aceasta, d-le preşedinte şi Onorat Tribunal în ceeace priveşte prima parte a infracţiunii prevăzută de art. 227, adică a doua din condiţiunile acestui articol.

Privitor la tentativa de surpare a ordinei constituţionale prevăzute de art. 207 din codul penal, iată ce spune textul: "Cel care săvârşeşte acte vio-

./.

lente în scop de a schimba ordinea, acel care instigă pe locuitorii de a se ridica în contra autorității, în contra puterilor constituționale, comite crima de surpare a ordinei constituționale". Această infracțiune rezultă prin următoarele fapte. Eu le voi enumăra numai pentrucă s'au desbătut și discutat în fața Dvs. a șaptea zi astăzi.

A îndemnat la constituirea de organizații militare clandestine, a instigat pe locuitori a se înarma în scopul desfășurării războiului civil; pe alții - și aici este principalul - i-a instigat să se ridice contra puterilor constituționale, printr'o acțiune de învrăjbire dusă prin presă, prin răspândirea de știri calomnioase la adresa guvernului și prin memorii cu conținut tendențios trimese în străinătate, cu scopul nerecunoașterii de către guvernele aliate, a guvernului legal.

Prin această situație constatăm că, neproducându-se nici un fel de surpare, deci actul final nu a fost îndeplinit, am spus și enunțat dela început, această infracțiune pentru care este trimis în judecată constitue numai o tentativă caracterizată de art. 96 și sancționată de art. 97 al codului penal.

In art. 227 se prevede că cei care iau această hotărîre pot să ia hotărîrea pentru comiterea unei alte infracțiuni, adică a infrațiunei prevăzute de art. 21o din codul penal, ceeace noi numim "răzvrătire".

In speță a fost o simplă instigare la această infracțiune după cum vom vedea.

Conform hotărîrei luate în consfătuirile care au avut loc în casa Stirbey și în casa din str. Sofia 12, cercul profesional militar urma să fie transformat mai târziu într'o organizație militară conspirativă sub directivele date, după cum ați văzut, de acuzatul Maniu.

Vi s'a arătat planul organizației, vi s'a cetit, vi s'a analizat aproape gramatical acest plan și s'a dedus că din el nu rezultă altceva - bineînțeles coroborat cu sfaturile date de acuzatul Mihalache

./.

cu ocazia conferinţei sale "Armata de mâine" - decât că acest cerc profesional militar sub această denumire complota, scopul final era cu totul altul, acel care vi s'a expus.

Aţi văzut că în toamna anului 1946 s'au dat dispoziţii de înscriere a membrilor cercului profesional militar la circumscripţii, deci e eşire pe teren şi cu această ocazie s'au făcut recomandările necesare în vederea pregătirii scopului, adică a creerei unei organizaţii subversive, cu scop: acţiune violentă pentru răsturnarea regimului, deci consecvent hotărîrii luate în Minută şi în Memorandum.

Caracterul de clandestinism împrimat de conducerea cercului profesional militar a fost sesizat de o parte din membrii acestui cerc încă dela început şi ca un rezultat al acestei sesizări - după cum aţi văzut din depoziţiile martorilor - o parte din membrii acestui cerc n'au mai frecentat conferinţele, n'au mai luat parte la adunări şi, mai mult, s'au retras chiar din partid.

Au fost depoziţiile generalilor care au arătat categoric în faţa Dvs.: "am simţit acest aer de clandestinism, am înţeles scopul şi ne-am retras".

Pentru organizarea acestui plan, aţi văzut Dvs., se spune în piesele dosarului, că acuzatul Penescu, în calitate de secretar general a creeat alături de cercul profesional militar, aşa zisul cerc al tineretului de sub conducerea lui Mituş Ionescu.

Elementele componente ale art. 21o, instigarea locuitorilor în scopul de a provoca războiul civil şi intenţiunile delectoase ale acestui acuzat, toate aceste elemente cerute de lege sunt îndeplinite şi rees din următoarele probe pe care le voi enunţa numai.

Planul de organizare al armatei, care este piesă convingătoare la dosar; declaraţiile acuzatului Col. Stoica, Col. Stătescu, Penescu, memoriile generalului Negrei, piesa este la dosar, declaraţia generalului Stoica care a depus în faţa Dvs., a Slt. Baltă, a generalului Gheorghiu, ale Comand. Mocanu şi Cioroiu şi în urmă a plutonierului Albu, toate aceste probe ajută la dovedirea infracţiunii prevăzute de art. 21o.

Ultima din aceste infracţiuni prevăzută de art. 2o7, ca mijloc de executare a hotărîrii luate, este instigarea armată, prevăzută de art. 211 al codului penal: "Acel care

./.

în scopul de a provoca insurecţie contra puterii Statului, organizează sau face să se organizeze trupe armate, ori le procură sau le înlesneşte procurarea de arme, comite crima de insurecţie armată şi se pedepseşte cu muncă zilnică dela 15 - 2o ani".

Am spus dela început că această crimă de insurecţie armată este crima înrudită cu aceia prevăzută de art. 21o, mijloacele şi tendinţele sunt aproape identice.

In această latură eu nu voi face decât oarecare completări, ca să vedem în ce măsură art. 211 şi elementele lui au fost îndeplinite.

Acuzatul Ion Mihalache conformându-se planului general conceput iniţial, organizează secţii militare în toate judeţele din ţară. Si vi s'a spus că această hotărîre n'a rămas în embrion, ci a mers la fapte şi vi s'a spus că în 48 de judeţe s'au făcut aceste secţii militare conduse de militari, în vederea scopului hotărît prin concernul complotiştilor.

Aceste secţii militare trebuiau să fie conduse de ofiţerii membrii de partid. Toţi ofiţerii aceştia membrii erau luaţi şi recrutaţi din cadrul disponibil, dintre elementele antidemocrate şi foşti ai mişcării de dreapta.

Aţi văzut toate organizaţiile clandestine care au avut loc înainte de data 1946 şi care au fost, o parte din ele, sancţionate de justiţie.

Se mai caracterizează această infracţiune şi prin propaganda în unităţile active, prin agenţi, pentru a întreţine o permanentă stare de agitaţie.

La aceste organizaţii s'a găsit un vast armament pregătit pentru scopul urmărit, ~~dei~~ adică actul de violenţă şi crearea de trupe înarmate în contra puterii Statului.

Elementele componente ale acestui text, adică ale Art. 211, sunt mai simple decât cele din art. 21o, şi anume se rezumă numai la organizarea sau punerea la cale a altora să se organizeze în trupe armate.

Din cele ce v'am explicat până acum, acest element este destul de bine dovedit.

La urmă este intenţia frauduloasă de a provoca insurecţia armată.

Probe ?

./.

Aţi văzut Dvs. probele administrate cu ocazia cercetării art. 21o, precum şi probele administrate oral, prin depoziţiile în instanţă, ale col. Pleşnilă, ale lui Paleacu şi ale celorlalţi.

Domnule Preşedinte şi onorată Curte.

Acuzatul Maniu este trimis în judecată pentru crimă de instigare la trădare prin necredinţă.

Vi s'a explicat suficient prin ce mijloace s'a reuşit să se scoată dintr'o instituţie de Stat documente cu caracter secret, care nu-şi aveau locul decât în Ministerul de Externe şi care, cu toate acestea, prin diferite sisteme, prin diferite manopere, au fost scoase din Minister şi puse, parte din ele, la dispoziţia acuzatului Maniu parte din ele au fost trimise în străinătate; şi parte distruse; şi s'a binevoit ca, până la urmă, să mai se restituie şi Ministerului de Externe o parte din ele.

Elementele componente ale Art. 19o din Codul penal, le voi discuta când voi examina planul aşa zis al extremelor şi al documentelor sustrase.

Principalul acuzat mai este trimis în judecată şi pentru faptul de instigare la cercarea de trecere frauduloasă a frontierei.

Este necesar să arăt vreun plan ?

Este necesar să fac vreo dovadă în faţa afirmaţiunilor şi a recunoaşterii categorice şi o examinare a tuturor răspunderilor în ce priveşte aceste acte, toate ale acuzatului principal ?

Desigur că nu.

Dovezile le-aţi reţinut în toată rigiditatea lor; şi rezultă faptul de instigare la cercarea de trecere frauduloasă a frontierei, aşa cum de altfel aţi văzut şi din toate expunerile făcute de toţi ceilalţi 5 acuzaţi la această latură, precum şi de mărturiile care au fost depuse în faţa Dvs.

Trec acum la acuzatul Ion Mihalache.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal.

Ion Mihalache a avut în partidul naţional ţărănesc funcţiunea de vice-preşedinte, calitatea de vice-preşedinte, după ce în trecut avusese calitatea de preşedinte al acestui partid.

Nu s'ar putea spune, cu putinţă de dovadă - dovadă certă, nu logică - că un vice-preşedinte al unui partid nu

./.

este la curent cu tot ce se petrece în partid şi măcar cu tot ce face preşedintele partidului, secretarul general, organizaţiile, comitetul central, delegaţia permanentă şi birourile. Activitatea acuzatului Mihalache se suprapune perfect peste activitatea preşedintelui.

Activitatea vice-preşedintelui este în strânsă legătură, se coroborează perfect, pentru îndrumarea partidului în vederea intenţiunilor ce le au.

S'a văzut dintr'o declaraţie dela dosar,aşa cum spune Radu Niculescu-Buzeşti; Maniu nu avea secrete pentru Ion Mihalache.

Si era normal să nu aibe secrete pentru Ion Mihalache. Dacă a avut secrete pentru alţi membri ai partidului, dar pentru Ion Mihalache, mâna dreaptă a lui şi vice-preşedintele partidului, pentru el nu puteau exista aceste secrete.

Si aţi văzut Dvs. din piesele dela dosar - eu voi enunţa numai activitatea lui - cum, în ce priveşte latura complotului, activitatea lui Ion Mihalache, are absolut aceleaşi elemente, absolut aceleaşi texte, ca şi acelea ale acuzatului Maniu.

In primul rând, legătura cu agenţii străini, cu Pogoneanu şi cu oamenii acestuia, cu scopul de a creia grupul de peste frontieră.

S'ar putea spune: nu este nici o legătură, Ion Mihalache nu ştie de acest fapt. Dar mă întreb: cum şi pentru ce pleca în străinătate?

S'a spus odată: dacă nu pleacă Mihalache, voi pleca eu. Deci, Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, nu se poate desprinde din acest simplu fapt, care constituie o afirmaţie numai - că am trecut frontiera, că am vrut să plec pentru că am vrut să-mi apăr libertatea mea.

Deci: Dacă nu pleacă el, voi pleca eu.

In ce scop ?

In scopul hotărît !

Acela prevăzut de art. 227: adică complectarea peste frontieră a guvernului clandestin, organizarea unui serviciu de spionaj economic, politic şi militar - vi s'au arătat depoziţiile martorului Cârje şi a celorlalţi martori, din dosar, care vă pot face această dovadă. Mai departe: organizarea şi participarea la planul de răsturnare prin violenţă a regimului actual; organizarea de centre de rezistenţă; creierea aşa zisului cerc profesional militar cu

./.

 

aparență legală, îndemnând la trecerea pe teren și la înarmarea fiecărui om, așa cum s'a sus : "Arma și ranița", "oameni de baricadă", "oameni de linia întâi", "unități de șoc" și întocmirea planului general al armatei, de care a avut perfectă cunoștință ; constituirea de guvern fantomă în străinătate, culminând cu încercarea de fugă din țară pentru complectarea acestui guvern.

Iată, Domnule Președinte și onorată Curte, din expunerile făcute anterior, cu ocazia examinării infracțiunei de sub art. 227, se desprind toate aceste fapte enumțate de mine și care de sigur revin, fără nici un mijloc de contradovadă, în sarcina acuzatului Ion Mihalache, fost vicepreședinte al partidului. Textul ce urmează, a fost aplicat în ce privește crima de complot, după cum ați văzut Dvs., este textul prevăzut de art. 227, aliniatele 1,2 și 3; pentrucă nu s'a limitat activitatea complotiștilor numai la hotărîre, ci s'a trecut mai departe la acte de preparație și chiar la acte de execuție.

Deci, toate aceste trei elemente, toate aceste trei aliniate ale art. 227 sunt îndeplinite.

Prin ce mijloace ?

Prin mijloacele arătate de sub art. 184, 186 , 207, 210, 211 din codul penal.

In ce privește pe cel de al treilea acuzat Nicolae Penescu .........

PREȘEDINTELE : Pentru armă n'ați vorbit la Mihalache.

GEORGESCU PRIM PROCUROR : In ce privește ultima acuzație adusă de port ilegal de armă, facem aplicația art. 148 din legea 190 din 16 Iulie 1947 : "In termen de 30 zile dela intrarea în vigoare a prezentei legi, cei ce vor depune de bună voie la Comisariatul de Poli-ie sau la postul de jandarmi armele și munițiunile posedate ilegal, vor fi apărați de orice penalitate".

Legea a apărut în 16 Iunie și urmă să fie valabilă până la 16 Iulie. Dar între timp a survenit Tămădăul. Deci, mai avea timp încă două zile să depună această armă și să intre în condițiunile art. 148. Neputând să facă acest lucru dintr'o cauză de forță majoră, de sigur că textele pentru care a fost trimis în judecată, art. 32 și 35 din această lege, nu-și au explicație.

+

In ce priveşte pe Nicolae Penescu, revin, arătând că, în calitatea pe care o avea de secretar general al acestui partid, am putea să spunem după nomenclatura militară, e "Şeful de Stat Major"al partidului.

Cunoaşteţi activitatea unui şef de stat major şi atribuţiunile pe care le are şeful de stat major şi nu s'ar putea spune că într'o unitate sau într'un partid, şeful de stat major, recte secretarul general, nu este la curent cu ce se hotărăşte de către conducere sau cu ce se organizează la conducere.

După cum aţi văzut din planul complotului, a avut însărcinarea extinderii unei organizaţii subversive în curs de pregătire, mărind numărul organizaţiilor militare cu ofiţerii din .cadrul disponibil şi activ. Organizaţia tineretului militar era dirijată de el personal prin Mituş Ionescu. Se complectează această activitate a sa prin memorii incriminatorii şi inexacte asupra situaţiei din ţară, memorii ce erau întocmite la secretariatul general şi după dispoziţiunile Dsale, care erau dispoziţii primite dela preşedintele partidului şi care apoi erau predate misiunilor străine americane şi engleze.

In acest sens a fost depoziţia acuzatului Serdici.

In calitatea sa de secretar general , a adunat dat, care erau comunicate lui Gafencu şi care au servit la Conferinţa Păcii şi în ultima fază a acceptat plecarea din ţară clandestin la instigarea acuzatului prim, pentru complectarea lotului din străinătate.

Acest prim act constituie elementele din art. 227, complotul cu infracţiunile prevăzute de art. 184, al.1, cu elementele componente, adică creiarea guvernului în străinătate în vederea ştirbirii teritoriale a ţării.

Acuzatul Penescu, în afară de această infracţiune de complot - participare la complot - mai este trimis în judecată şi pentru încercarea de trecere a frontierei în mod clandestin, prevăzută de art. 579 din codul de justiţie militară : "Oricine, pe o zonă în stare de asediu va trece sau va încerca să treacă frontiera în mod clandestin, fie eşind din ţară, fie intrând în ţară prin locuri nepermise, se va pedepsi dela ...... până la ........"

Aceste elemente ale art. 227, combinate cu art. 184 şi 207 din codul penal, au fost examinate cu ocazia cercetării chestiunilor de drept, ce privesc pe primul acuzat.

De unde se dovedesc cele arătate de mine, elemente de care vorbesc probele dela dosar ? Din însăşi declaraţiile

acuzaţilor, din depoziţia lui Serdici, din depoziţiile col. Stoica, din procesul verbal de confruntare dintre Penescu şi Mihalache cu ocazia cercetărilor preliminare. In plus şi din depoziţia orală făcută în şedinţă a martorului C-dor Cioroiu.

In ceea ce priveşte al patrulea acuzat, Nic. Carandino, este trimis în judecată pentru infracţiunea de complot combinat cu art. 184 din Codul Penal şi 207 din Cod Penal, adică exact aceeaş calificare dată acuzatului Penescu. In calitatea sa de fost şef al Biroului Presei străine şi de director al ziarului "Dreptatea" oficiosul partidului. In această calitate şi urmând directivele lui Maniu, a dus prin ziar acea campanie de care v'a vorbit antevorbitorul meu, colonelul Stanciu, împotriva guvernului, caracterizată printr'o critică subiectivă şi plină de neadevăr şi care a făcut suficient rău ţării, întrucât această campanie a mers peste frontieră şi a îngreunat toată activitatea guvernului în ce priveşte redresarea economică şi politică, prelungind timpul acestei redresări. Dovada : vi s'a cetit fragmente din ziarul "Dreptatea" şi din declaraţii următor planului şi aci este conform planului, adică participarea la această hotărîre prevăzută în primele elemente componente ale art. 207. Sunt cuvântările, pe care acuzatul le-a ţinut şi de care vi s'a spus, acele :"rezistaţi, revolta nu poate să întârzie" şi ca ultim punct pentru dovedirea acestui complot, este acceptarea instigării şi sugestiei de a părăsi clandestin ţara, încercare ce a fost curmată acolo unde ştiţi.

De altfel, domnule Preşedinte şi Inalt Tribunal, acestea toate s'ar părea că sunt afirmaţiuni din partea noastr Cu lux de probe vi s'a arătat piesele dosarelor cetite pe fiecare compartiment şi ce anume se urmărea, iar acuzatul Carandino arată în declaraţia sa că la 13 Septembrie 1947, scopul pentru care pleca în străinătate : încadrarea sa în lupta Partidului şi continuarea activităţii ziaristice de defăimare a guvernului peste frontieră. In ceea ce priveşte ultimul acuzat din lotul Tămădău, acuzatul ILIE LAZAR, el se situiază în acest complot prin simplul fapt al participării la încercarea de fugă peste frontieră. Era în acord cu planul, deci nu ne trebue mai multe elemente pentru existenţa acestei fracţiuni. Hotărîrea de a pleca este o hotărîre de a colabora.

Acordul, de sigur, a existat între toţi cei patru cari trebuiau să plece. In vederea cărui scop ? In vederea scopului pe care l-am expus cu ocazia discutării complotului. A executat fără şovăire ordinul de a pleca, deci dispoziţiunile şefului. Se ducea în străinătate pentru ca să colaboreze cu grupul celălalt străin pentru scopul indicat.

Activitatea complotistă a acuzatului mai este caracterizată şi de participarea şi instigarea a acte de teroare, cum sunt cele dela Malaxa şi participare la sumanele negre, pentru care a şi fost sancţionat. In ceea ce priveşte, Domnule Preşedinte şi înaltă Curte, latura celorlalţi patru acuzaţi care nu au înţeles să se prezinte în faţa Instanţei : Grigore Niculescu Buzeşti, Grigore Gafencu, Alexandru Cretzianu şi Const. Vişoianu, activitatea lor vă este perfect cunoscută din dosarele cauzei. S'a desbătut cred, pe larg, toată activitatea dusă de Buzeşti în ţară şi peste frontieră, toată activitatea dusă de Gafencu peste frontieră. Deasemenea şi activitatea lui Alexandru Cretzianu şi Vişoianu, care au înţeles, cei doi din urmă, să subtilizeze şase milioane franci elveţieni, o sumă considerabilă pentru bugetul statului nostru şi s'o întrebuinţeze peste frontieră, în scopul hotărît rezultat din memorandum şi din minută. Aceşti patru acuzaţi sunt trimişi în judecată pentru aceleaşi infracţiuni pentru care sunt trimişi şi primii doi acuzaţi, adică complotul cu elementele din 184, 186, 207, 210 şi 211 tentativă la surparea ordinei sociale şi trădare , prevăzute în articolul 186 din Cod Penal. Pe lângă aceasta, Buteşti şi Vişoianu mai au în plus trecerea frauduloasă a frontierei prevăzută în art. 579 din Cod Penal.

Trec, domnule Preşedinte, la latura aşa zisă externă. Vi s'a caracterizat de către dl. col. Stanciu, antevorbitorul meu, ce înseamnează pentru Stat transmiterea de acte secrete în afară de Minister, persoanelor particulare cari nu aveau dreptul să ia cunoştinţă de aceste acte şi peste frontieră şi cât rău a făcut ţării aceste transmiteri.

Victor Rădulescu Pogoneanu este unicul colaborator a lui Niculescu Buzeşti şi a fost lăsat de el în ţară să-şi continue activitatea nefastă pe care a avut-o în legătură cu partidul Naţional Ţărănesc. Activitatea sa , în timpul cât Buzeşti se găsea în ţară, a dat directive grupului de complotişti din străinătate, din ordinul acestuia, iar după fuga sa a organizat legătură lui Ioaniu cu Buzeşti şi grupul aflat în străinătate. Această legătură aţi văzut-o cum s'a făcut prin Roiu la Misiunea Americană şi Engleză. In 1946, în Septembrie ia parte la o consfătuire care a avut loc, împreună cu Grigore Niculescu Buzeşti, la consfătuirea avută cu agenţii de spionaj americani. După plecarea lui Niculescu Buzeşti, a organizat înăuntrul Ministerului de Externe acel permanent sistem de sustragere a documentelor secrete din arhivă şi din Camera de cifru a Ministerului de Externe şi personal şi prin insti-

gare a celorlalţi coacuzaţi, funcţionari ai acestui Minister. Si, domnule Preşedinte şi onorată Curte, aceste documente, după cum am spus, au luat altă cale decât aceea a Ministerului de Externe, o parte din ele trecând chiar peste frontieră. Probe pentru constituirea sau existenţa acestei infracţiuni a acuzatului; este trimis în judecată pentru fapte de complot sub toate aspectele sale şi de instigare la infracţiuni de trădare prin necredinţă. Probele, am spus, sunt : declaraţia categorică a sa şi depoziţiile lui Oproşan, Dumitrescu Camil, Radu Niculescu Buzeşti, Lăzărescu, Florin Roiu, Ispirescu Anton, complectate toate acestea suficient de către Styrcea în atâtea şi atâtea declaraţii date la cercetările preliminare, în lunga expunere în faţa Domniei-Voastre, recunoscând şi infracţiunile şi arătând faptele precum şi în declaraţia care vi s'a citit de către col. Alexandrescu.

In ce priveşte pe Emil Oprişan, el este trimis în judecată pentru infracţiune de complot, aliniat 1-2, combinat cu 184, aliant 1, adică complot, hotărîre de complot în legătură cu înaltă trădare şi pentru trădare prin necredinţă, adică sustragere de documente secrete în calitatea sa de funcţionar din Ministerul Afacerilor Străine. .

Ce a sustras şi cui a predat Oprişan ? Dvs. cunoaşteţi, a sustras şi a transmis şi lui Roiu acte care au fost date reprezentanţilor Misiunilor Americane şi Engleze, telegrame cifrate şi s'a pus problema aci ; un martor, ministrul diplomat Filotti v'a arătat Dvs. ce înseamnează un document secret, ce înseamnează un document cifrat şi dacă aceste documente pot fi scoase din Minister. Nici n'a vrut să audă că aceste documente n'ar constitui un secret de stat. Mai mult , a spus că o corespondenţă aparţinând Ministerului...X..., unui minister oarecare, necum Ministerului de Externe, este proprietatea ministerului. Nimeni n'are dreptul să ia cunoştinţă ce conţinut atâta vreme cât interesează numai ministerul.

O parte din aceste documente au fost transmise lui Alexandru Cretuianu, căruia aceste documente serveau la desăvârşirea complotului din care făcea parte, ce i s'a dat ? Cinci memorii întocmite de Ministerul de Externe pentru Conferinţa Păcii, deci era ţinut la curent Cretzianu cu actele Ministerului de Externe, ale Comisiei de pace, care serveau la susţinerea intereselor româneşti la Paris. I le-a dat plocon acestui Cretzianu care încetase să mai fie alături de interesele Statului şi servea interesele externe.

In afară de aceasta i s'a mai transmis istoricul referitor la ...

tor la Dunăre şi o lucrare personală referitoare la .....
Participarea lui Oprişan se completează prin stabilirea la Paris a unei legături cu Cretzianu în vederea scopului propus, adică în vederea complotului. I-a transmis informaţiuni secrete de Stat şi pentru a comunica acestuia informaţiile pe care le căpăta dela Cretzianu, către ţară, a avut grija să-i comunice lui Lăzărescu un supră cifru cu care să-i transmită cele ce avea de transmis, şi care nu trebuiau să ajungă la cunoştinţa altora decât a acelor care făceau parte din complot. Mai departe ajutat de Pogoneanu, sustrage o cantitate de acte din minister, pune în cele 5 valize, care mai târziu o parte au fost restituite ministerului, altele arse şi altele au luat alte căi, care să servească complotul. Dovezi - este suficient să analizăm declaraţiile lui Oprişan care în ultima minută îşi recunoaşte faptele în întregime, arătând toată activitatea sa şi activitatea celorlalţi.

In ceea ce priveşte examinarea elementelor din pagina 227, este necesar să examinăm infracţiunea articolului 190, pentrucă Oprişan este trimis în judecată pentru sustragere de documente, pentru crimă de înaltă trădare prin neglijenţă, necredinţă. Elementele componente ale acestui text le von examina în primul rând prin calitatea de funcţionar public.

De sigur că toţi cei care sunt implicaţi în aceată acţiune în ceea ce priveşte infracţiunea directă de sustragere, sunt funcţionar de Stat.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, nu-mi închipui că acestde documente au fost scoase din minister pe uşa de din dos, cu paznic la maşină, cu valize secrete, ca să se spună că nu aveau caracter secret, că erau chestiuni personale şi nu interesa ministerul ? Atunci, ce rost avea ca altele să fie t trimise ministerului, pentrucă cele care nu au fost restituite ministerului interesau numai pe acuzaţi.

Al treilea element este transmiterea şi divulgarea documentelor. Cred că nu este nevoie să mai documentez. Transmiterea s'a făcut, a unuia sau mai multe documente, guvernului străin, agenţilor săi, sau oricărei alte persoane. Toate aceste considerente ale acestui punct din ultimul element este îndeplinit, iar infracţiunea există numai prin comiterea unui punct.

In ceea ce priveşte Florin Roiu, deasemeni funcţionar la Ministerul de Externe, la Direcţiunea Cifrului, a colaborat strâns cu Grigore Buzeşti, iar după fuga acestuia a colaborat

cu cei lăsați în țară ca continuatori ai acitivității lui și anume cu Pogoneanu. Această colaborare și conlucrare a lui Roiu cu Pogoneanu nu trebue privită ca o activitate cu caracter inofensiv, colegial, ci sub acela criminal în înțelesul textului de lege și contra intereselor statului, pentrucă atâta vreme cât transmit un comunicat unuia care a făcut parte din Ministerul de Externe și care astăzi nu mai este funcționar, trecându-i documente secrete, eu funcționar public nu pot spune că i-am făcut un serviciu colegial sau o indelicatețe față de Ministerul de Externe. Să nu uităm că în acel moment Pogoneanu nu mai era funcționar de Stat, pentrucă nu se poate spune că un funcționar de Stat trecut în disponibilitate, mai are acces în cadrul serviciului său.

Constat existența complotului , precum și drumurile luate de aceste documente secrete. Activitatea sa nu s'a delimitat numai de a procura lui Pogoneanu documente, dar să și le predea agenților serviciului de spionaj străin. Acele drumuri făcute la Misiune nu erau drumuri decât în legătură cu activitatea comună și subterană a acuzatului Pogoneanu. Să încercăm să vedem care sunt documentele sustrase și predate, pentru ca să vedem dacă au vreo importanță și constitue un secret de Stat în sensul textului de lege....
Memoriul lui Gafencu prezentat la Conferința Păcii, ca o contracarare a acțiunii membrilor din Comisia noastră de pace. Analiza situației interne făcută de Grigore Niculescu Buzești, studiul asupra situației economice, și textul complect al Acordului dela Moscova, împreună, după cum reiese din dosar cu anexele secrete și studiul asupra Protocolului încheiat la Belgrad. S'ar putea spune că "am dat documente care interesau tratativele dela Belgrad și Moscova, dar aceste convenții nu cumva au fost publicate în Monitorul Oficial și gazete și, prin urmare au ajuns la cunoștința tuturora ? Da, de sigur" !
Ce s'a cunoscut însă ? Tratativele, începutul tratativelor, nu actul final, pentrucă trebuește făcut o deosebire între tratative și actul final. Tratativele sunt secrete pentru anumite considerente de Stat. Actul final este rezultatul acestor tratative și acest act final se pune la dispoziția publicului când cei care le întocmesc găsesc de cuviință că trebuesc puse, altfel aceste documente constitue o strădanie a redresării unui guvern, fie la noi, fie aiurea.

Dacă în timpul tratativelor această strădanie nu convin altora, de sigur că imediat intervin sugestii, imediat intervin

piedici, şi atunci există necesitatea unui secret al acestor tratative, de sigur în vederea scopului final, al redresării economice a Statului.

Deci, nu e vorba de un document public care poate să fie pus la dispoziţia oricăruia. Se putea pune în viitor, în starea lui finală când toate tratativele erau perfectate, duse la sfârşit, dar anterior acestui sfârşit, tratativele pot fi ele comunicate ? Si întreb pe oricare, nu specialist în diplomaţie, cum poate spune că era un document inofensiv şi la cunoştinţa tuturora. Iar dosarul afirmă că şi "anexele secrete".

Domnule Preşedinte şi onorată Curte, mai este nevoie de vreo explicaţie în ceea ce priveşte caracterul secret al acestor piese ? Cred că este suficient. De unde se concretizează şi din care probe reiese vinovăţia acuzatului Florin Roiu ? Aţi văzut in însăşi recunoaşterea lui Pogoneanu, din depoziţia Dnei Cecilia Pogoneanu, din depoziţiile lui Oprişan şi ale Dnei Ispirescu şi din celelalte piese care au fost administrate şi care o parte se găsesc la dosar.

Al treilea, Emil Lăzărescu, funcţionar la Ministerul de Externe, tot în Direcţia aceea, acceptă să lucreze cu Pogoneanu, pentrucă era în foarte apropiate legături, locuise chiar la Pogoneanu cu un an înainte. Zic, acceptă să lucreze cu Pogoneanu, deşi cunoştea caracterul subversiv al activităţii acestia , a prietenilor săi din ţară şi din străinătate. Inseamnă aceasta că a colaborat întru totul la activitatea complotistă, urmărind acelaş scop, după cum reiese din declaraţia sa.

In vederea acestui scop propus, ce a făcut Emil Lăzărescu, dacă vedem că textul de lege se poate aplica ? A procurat lui Pogoneanu informaţii din Ministerul de Externe şi după plecarea lui Oprişan dela Cifru, a continuat să dea complotiştilor posibilitatea să ia cunoştinţă de conţinutul telegramelor. A dat informaţii, dându-le telegramele cifrate din camera de Cifru, pentrucă textul de lege nu spune numai documente şi acte secrete, ci şi informaţii care interesează. Oprişan, când a plecar dela Bucureşti la Conferinţa Păcii la Paris, a avut grijă ca să-i lase un supra cifru cu care să comunice împreună tot ceea ce trebuia comunicat dela Paris, grupei complotiştilor din ţară şi nu trebuia să ajungă la cunoştinţă, aiu ea.

Ultimul dintre cei din Ministerul de Externe, Camil Demetre cu este trimis în judecată mai întâi pentru complot, că a făcut parte din acest complot, ajutând prin activitatea sa la Ministerul de Externe şi complicitate la această crimă de înaltă trădare prin necredinţă. Activitatea sa se concretizează prin două constatări de fapte. Participă la întocmirea actului de împuternicire transmis de Pogoneanu lui Niculescu Buzeşti, din ordinul lui Maniu şi a căpătat adeziunile pentru acest fapt. De sigur că aceasta constitue o primă latură a activităţii complotistului Camil Demetrescu.

Mai departe, a ajutat, pentrucă aceasta e infracţiunea lui, de complicitate, acesta e sensul lui, a ajutat pe POGONEANU şi pe ceilalţi trimişi în judecată pentru sustragerea de documente secrete, pentru procurarea de informaţiuni, a ajutat la desvoltarea acestei infracţiuni prin Camil Demetrescu şi ceilalţi, participarea la scoaterea din Minister a acestor documente, deci a înlesnit infracţiunea să ajungă la bun sfârşit. Am văzut chestiunea cu cele 5 valize pe uşa de serviciu sau pe scara de serviciu suite în maşină şi duse la Pogoneanu acasă.

Domnule Preşedinte şi onorată Curte, în ordinea actului de acuzare, în ordinea de dare în judecată este arătat acuzatul VASILE SERDICI.

Vasile Serdici este un membru marcant al partidului şi a participat la complot printr'o serie întreagă de fapte. El este trimis în judecată pentru complot, cu elementul surpări ordinei constituţionale.

Care este activitatea sa ? Aţi văzut Dvs. că Vasile Serdici era omul nedespărţit al acuzatului Iuliu Maniu. Vasile Serdici era translatorul acuzatului. Toate convorbirile pe care le-a avut Iuliu Maniu cu reprezentanţii misiunilor străine, s'au făcut prin acuzatul Vasile Serdici. In calitatea sa de şef al Biroului Presei Străine, a primit ordin - aşa cum v'a confirmat - dela acuzatul Maniu, să transmită unor misiuni străine orice informaţii i-ar interesa. In ce scop ? Păi, nu poate fi decât unul singur : complotul. Ce pot să comunic unor reprezentanţi ai misiunilor străine, atunci când toată activitatea mea nu este caracterizată decât de lucruri subversive şi subterane. Puteam să comunic chestiuni favorabile stării interne ? De sigur că nu. Ii interesa pe aceşti agenţi chestiunile interne din ţară bune ? De sigur că nu. Interesa partidu trimiterea de informaţiuni bune peste frontieră, care să folosească regimului? De sigur că nu. Toate informaţiile care ii

interesau pe ei, n'aveau decât un caracter categoric de defăimare şi de subminare a Statului.

In executarea acestui ordin a transmis - după cum v'a recunoscut - informaţiuni cu caracter militar şi cu caracter economic. Inşiruesc o parte din ele, de altfel reamintite, fiindcă s'au spus : referitoare la condiţiunea U.D.R.-ului, situaţia colectărilor cerealelor şi repartizarea lor, date asupra aplicării reformei agrare, date asupra convenţiunilor economice Sovieto-Române, date asupra extracţiei petrolului. Si la dispoziţia lui Maţiu primeşte ordinul planului de organizare al armatei, acel faimos plan care se găseşte la dosar şi îl transmite lui Melbourne, reprezentantul Misiunei American

Prin oficiul de translator pe care l-a avut a fost la curent cu toată acţiunea complotistă de subminare a Statului, de guvern clandestin în străinătate, de organizaţii subversive în ţară şi a sustragerii documentelor Ministerului.

Conform dispoziţiunilor primite dela şef, şi-a alcătuit o reţea de informatori, aţi văzut pe Cârje şi pe ceilalţi, pe care i-a instigat să procure informaţiuni cu caracter secret din diferite instituţii de Stat.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, acuzatul Serdici este trimis în judecată prin infracţiunea de complot prevăzut de art. 227 şi instigare la uneltire, contra ordinei sociale ca element component la art. 227, nu ca infracţiune de sine stătătoare. După cum aţi văzut, această infracţiune se dovedeşte în plus din trimiterea în judecată pentru instigare la crimă de trădare, prin necredinţă, adică îndemn a acestor informatori să capete informaţiuni secrete din diferite autorităţi militare şi civile cu caracter economic şi militar.

Mă opresc în ceea ce priveşte acuzatul Serdici şi menţionez că în ordinea de dare în judecată s'a făcut o eroare. Acuzatul Serdici are în ordinul de dare în judecată trei infracţiuni. Nu menţin decât două : Complotul şi instigare la culegere de informaşiuni. In ordinul de dare în judecată mai e trecut şi faptul de trădare. Pentru această infracţiune nu mai susţin niciun fel de acuzare în ceea ce priveşte acuzatul Serdici.

PREŞEDINTELE : Adică cereţi achitarea. Nu se poate altfel.

PROCUROR COL. GEORGESCU : In ceea ce priveşte Radu Niculescu Buzeşti, Domniile Voastre vă reamintiţi, este fratele acuzatului Grigore Niculescu Buzeşti, cel fugit peste graniţă. A însoţit pe fratele său la casa Stirbey, acolo unde au avut loc primele

tratative şi primele consfătuiri cu agenţii serviciului de spionaj american, făcând aşa cum Styrcea v'a spus, funcţiunea de portar agent, dar intrând în camera unde se discutau aceste tratative şi având perfectă cunoştinţă de ele. Deci, prin această activitate a sa, a acceptat participarea la complot şi dacă s'ar spune că e străin de complot, se poate răspunde foarte frumos că a continuat şi după această consfătuire să servească pe complotişti în felul în care Dvs. aţi văzut, fiindcă toate scrisorile din străinătate se canalizau prin el la şeful partidului, pentru instrucţiuni, pentru informaţiuni şi pentru trimitere din ţară de instrucţiuni peste frontieră. Deci, s'ar putea spune că el este cel care ţinea o parte din legăturile acuzatului Maniu cu străinătatea. Tot el a fost cel prin care s'a putut transmite mandatul celor trei lui Buzeşti, mandatul de împuternicire faţă de ceilalţi coacuzaţi din străinătate şi faţă de guvernele străine.

ION DE MOCSONY STYRCEA : Activitatea lui se rezumă numai la a fi simplu translator, simplu participant, fără niciun fel de activitate propriu zisă, adică nu a aderat la această hotărîre de complot, nu a făcut nici un fapt care ar putea să fie considerat hotărîrea în acord de a comite, ci a făcut infracţiunea zisă de omisiune, adică a avut cunoştinţă de existenţa acestui complot şi aceasta reiese perfect din declaraţiile sale , din însăşi declaraţia sa din şedinţă şi n'a denunţat autorităţilor , respectiv autorităţilor statului acest complot.

Textul de încadrare este cel al art. 228. Cred că nu mai e necesar să-l citesc, fiind arhicunoscut. Totuşi îl citesc : "Acela care are cunoştinţă......."Aceasta este singura infracţiune pentru care acuzatul Styrcea e trimis în judecată şi am spus la începutul rechizitoriului meu, că este singurul din tot lotul care n'a aderat la complot şi căruia nu i se pune în sarcină complotul.

Au rămas, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, cei doi acuzaţi făcând parte din aşa zisul Cerc Profesional Militar.

Colonelul STOICA este membru al partidului, preşedinte şi apoi prim vicepreşedinte al Cercului Profesional Militar. După chiar mărturia sa, era creatorul acestui cerc, omul de încredere al conducerii partidului. I-a revenit misiunea de a organiza şi pregăti pe militarii din cadrul disponibil, pentru creearea unui organ principal al complotiştilor în vederea răzvrătirii şi insurecţionării armatei.

Este trimis în judecată pentru faptul de complot cu ele-

 

mentele art. 210-211, din Codul Penal.

Ați văzut Dvs. , la expunerea antevorbitorilor mei, în special a col. Alexandrescu , scopul acestui Cerc Profesional Militar. Ați văzut felul de camuflare a acestui cerc, ce s'a petrecut cu acest cerc profesional militar după consfătuirile avute la 18 și 30 Septembrie și toată activitatea pe care căuta s'o imprime membrilor acestui cerc, atunci când pleca pe teren, în legătură cu directivele date de controlorul - să-i zicem așa - sau șeful suprem al acestui cerc profesional militar, președintele și vicepreședintele partidului fost Național Țărănesc.

In legătură și împreună cu acuzatul Mihalache a luat măsuri pentru a organiza - și a reușit - aceste cercuri, aceste secțiuni pe județe în întreaga țară, în vederea planului deja stabilit la 18 și 30 Septembrie 1946. Adat de altfel dispozițiuni pentru intensificarea - li aci vine art. 280 și elemente din art. 210 - a propagandei în unitățile militare cu scopul defăimării regimului actual, în vederea planului stabilit de complotiști, în vederea realizării rezvrătirii.

Tot pentru pregătirea complotului era dispoziția ca prin culegerea de informațiuni militare privind organizarea, instuirea unităților militare, să complecteze ceea ce avea nevoie, adică informațiuni necesare pentru creearea acestei organizații subterane subversive. Planul general de organizare de sigur că îl cunoștea perfect, e la dosar. Cunoștea tot eșafodajul camuflat al acestui plan, cunoștea perfect ce trebuia să se citească printre rânduri și vă reamintiți că din dosar, și aci și în actul de acuzare s'a spus că cuvintele sau denumirea de "germani" în prima frază a acestui plan, trebuia să fie subînțeleasă prin aceea de "ruși".

Probele pentru dovedirea acestei infracțiuni puse în sarcina acuzatului col. Stoica sunt recunoașterile sale și în special actul de confruntare atât de amplu care se găsește la dosar, făcut între col. Stoica și acuzatul Mihalache.

In afară de aceasta, Domnule Președinte și onorat Tribunal, mai sunt depozițiile lui Serdici, ale generalului Stoica, ale plot. Album sublt. Valter și a generalului Negrei.

In ceea ce privește col. Stătescu, ultimul dintre acuzații de astăzi, el este un membru al partidului și al cercului profesiinal militar și casierul acestui cerc. Activitatea sa este participarea la complot, în acelaș consens cu acuzatul coll Stoica coroborează cu el la atragerea în complot a militarilor deblocați și activi, cum au încercat să facă dovadă

şapte opt martori că nici unul din ei n'a fost solicitat de col. Stătescu să intre măcar în partidul Naţional Tărănesc, necum în Cercul Profesional Militar.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, aceste probe sunt foarte sensibile şi foarte slabe în materie penală. De sigur că un ins acuzat de infracţiune poate să-şi propună martor care să spună : îl cunosc ca pe un om cinstit. Si în sensul acesta să vie 20-30 martori care să spună : cunosc pe cutare că este un om cinstit, pe mine nu m'a furat niciodată. Si cu toate acestea să se facă dovada din dosar că a comis un singur furt, şi acesta este suficient şi toţi martorii nu pot răsturna acest fapt, pentrucă martorii îl cunoşteau numai sub acest aspect al prieteniei şi nu sub aspectul celălalt , al complotului. Atunci când cineva participă la un complot nu trâmbiţează tuturor acest fapt pe care-l face. Este foarte uşor de reţinut această chestiune. , nu se poate spune că cineva care comite o infracţiune, se duce să spună la 5-6 prieteni înainte : mâine mă duc să fac cutare lucru.

Iată Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, am precizat că activitatea col. Stătescu este marcată prin participarea la complot, coroborarea cu col. Stoica la atragerea în complot a militarilor deblocaţi şi activi şi coroborarea cu acel comitet din Cercul Profesional Militar la redactarea planului de organizare al armatei.

Acest plan, la prima citire a sa, mai ales de către un ofiţer, se observa că are ceva subversiv, subteran şi acel ofiţer dacă este corect, se retrage, nu continuă să activeze, adică să se ducă pe teren la circumscripţii şi să continue activitatea hotărîtă prin acest plan.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, acesta este ultimul din lotul acuzaţilor. Acestea sunt faptele expuse cred cu destulă limpeziciune şi care au fost reţinute de Dvs. Ele reiese atât din toate documentele prezentate, cât şi din desbaterile care au avut loc până în prezent. Toate aceste fapte se încadrează în textele legii arătate, prin îndeplinirea tuturor elementelor componente ale acestor infracţiuni cerute de toate aceste texte.

Noi vă rugăm ca în Camera de deliberare să examinaţi cu toată atenţiunea piesele dosarului, să examinaţi concluziile puse de noi, să examinaţi mărturisile acuzaţilor şi totodată să examinaţi şi concluziile apărării. Nu este o recomandare pe care v'o fac, este o rugăminte, pentrucă de multe ori, din concluziile apărării se poate deduce , ce ?

Subrezenia acestor concluzii, de unde reiese temeinicia capetelor de acuzare şi susţinerea probelor puse de parchet.

Noi vă rugăm să binevoiţi a delibera cu toată atenţiunea şi să daţi o sentinţă drraptă şi obiectivă, aşa cum o aşteaptă tot poporul.

Şedinţa se suspendă la orele 11.10

- La redeschidere.

- Sedinţa se redeschide la ora 11,35

ACUZATUL MANIU : Domnule Preşedinte, vrem să prezentăm o cerere.

PRESEDINTELE : După ce se termină cu apărarea. Spuneţi grefierului şi luăm act .

PRIM PROCUROR GEORGESCU : Domnule Preşedinte, vă rog să-mi daţi cuvântul pentru a ridica o chestiune în legătură cu rechizitoriul, pe care am scăpat-o înainte.
In ce priveşte acuzatul Florin Roiu, ordinul de trimitere în judecată prevede pentru el trei infracţiuni. Eu menţin numai două din aceste infracţiuni: complotul şi trădarea prin necredinţă; vă cer achitarea pentru înaltă trădare.

PRESEDINTELE : Cine vorbeşte din partea apărării pentru acuzatul Maniu ?

Dl. PARASCHIVESCU BALACEANU Decanul Baroului de Ilfov : -Eu, Domnule Preşedinte.

PRESEDINTELE : Domnul Decan Bălăceanu are cuvântul.

AV. PARASCHIVESCU-BALACEANU : Onorate Domnule Preşedinte, onorată Instanţă. Pun concluziuni în apărarea din oficiu a acuzatului Iuliu Maniu.
Onorată Instanţă, am o sarcină grea.
Recunosc greutatea ei: din cauza multiplelor probleme, din cauza multiplelor grave circumstanţe, care planează în acest proces.
Poate sunt şi victima impresiunilor mele, impresiuni cari ar vrea să rămână ca atare, - fiindcă, om şi eu, a trebuit să sufăr, să suport să fiu influenţat de aceste grave împrejurări, care au adus pe acuzaţii de astăzi în boxă.
Dar în afară de multiplicitatea acestor fapte, au fost şi împrejurări care au fost de natură să marcheze această greutate a noastră : împrejurări excepţionale în acest proces, împrejurări care s'au

AV. PARASCHIVESCU - BALACEANU . referit la însăşi ideia de apărare.

Am avut impresia la un moment dat, că s'a născut o conjurație contra apărării . Şi sunt obligat să lămuresc această problemă, onorată Instanță, nu numai pentru rolul nostru aici, dar pentru lămurirea unui adevăr.

Acuzații, din primul moment, au făcut apel - cum era şi natural - la colegii solicitați ca să fie angajați în acest proces. Colegii solicitați au refuzat. Mi se pare că această selecție a pornit şi pe considerații de prietenie politică. Şi au refuzat colegii noştri.

Am fost chemați din oficiu să facem această apărare şi am răspuns şi la indicația preşedintelui şi la obligațiunile din lege.

Deci, baroul a înțeles să ia apărarea acuzaților în acest proces. Am înțeles să continuăm a răspunde acelor exigențe de etică profesională şi să păstrăm aceea bună tradiție a profesiunei noastre, care este şi trebue să fie prezentă în toate împrejurările. Cu această lămurire - fără ca să arunc vreo încriminare - am înțeles să răspundem la apelul Dvs. şi însemnarea - adresa pe care ne-ați,trimis-o- să rămână dovadă în acest proces : fiindcă nu ne-am temut de nimic, fiindcă avem curajul opiniilor noastre.

Dar peste aceste date, răspundem şi noi, ca şi Dvs., onorată Instanță, ca şi înşişi acuzații, la acea obligație superioară nouă tuturor, la obligația care ne-o impune legea, şi numai legea va fi pentru noi criteriul unic şi de descifrarea adevărului în acest proces şi de stabilirea fizionomiei fiecărui acuzat.

Onorate Domnule Preşedinte şi onorată Instanță, este necesar pentru ca Dvs. să păşiți la adevărata judecată a acestui proces, să țineți seama întâi de omul pe care-l judecați.

S'a spus în ultima vreme, pe indicațiunile ştiinței penale că - aproape - discuția textului devine inutilă față de studiul, de şcoala care s'a făcut asupra lui. Textul îl cunoaşte toată lumea, dar aspectul antropologic al problemei penale, el trebue să fie acela care să rămână în primul moment Instanței judecătoreşti şi acest aspect - adăugăm noi - să fie ghid în judecata Dvs.

Cu această elementară punere la punct a prezenței noastre în acest proces şi cu aceste indicațiuni de ordin principial, dați-mi voie să vin la acuzatul Iuliu Maniu.

Mi-am impus dela început, onorată Instanță, o anumită linie de conducere: nu înțelegem să transformăm această bară într'o tribună și dacă mi-ar îngădui și prea distinșii mei confrați să creadă că un control sever făcut asupra acestui proces mi-a dat această indicație.

Vom face incursiuni în domeniul faptelor politice atâta timp cât vor fi necesare descifrării adevărului juridic. Am să comit - poate - imixtiuni în situațiile de drept ale celorlalți coacuzați. Ii rog să creadă că n'am să comit aceste imixtiuni decât în măsura în care am să pot să profilez mai exact fizionomia clientului meu.

De asemenea, rog pe colegii mei, ca atunci când aceeaş imixţiune ar putea să fie de natură să atingă punctul lor de vedere, apărarea însăşi, să o creadă, de asemenea, că o fac aceasta numai în măsura în care acelaş interes de susţinere a unui acuzat o necesită şi am să fiu nevoit să ating toate aceste probleme. Fiindcă, de data aceasta , Iuliu Maniu continuă - şi de data aceasta - să fie în fruntea piramidei; dar de această dată în fruntea piramidei infracţiunilor din acest proces - onoare pe care cred că n'a revendicat-o nici-odată.

Onorată Instanţă, am observat încă din această desbatere câteva aspecte ale procesului, care n'au fost de natură să schimbe prea mult primele date ale lui ; doar cu adăugirile onoratului domn Prim Procuror, am observat că obiectul, care a constituit în întregime sesizarea Dvs. a fost ridicat în întregime. Bucuria noastră a fost însă aruncï când l-am auzit pe dl. Prim Procuror renunţând la o infracţiune din acuzar a lui Roiu. A fost însă trecătoare această bucurie, fiindcă a renunţat la o infracţiune destul de gravă şi ea însăşi, dar a rămas complotul, care este aşa de grav în esenţa lui şi mai ales în consecinţele lui.

Din această cauză bucuria noastră a fost trecătoare. Onorată Instanţă, am însă câteva caracteristici în acest proces. Am observat lucruri la care nu mă aşteptam şi înţeleg să circumscriu aceste caracteristici, numai în apărarea clientului meu. Ia [illegible], aţi asistat la două şedinţe consecutive. Aceea de luarea interogatoriului acuzatului Nicolae Penescu, care vorbind despre primul acuzat, a spus printre altele : "am trăit sub sugestia lui, am trăit sub bagheta lui politică. L-am văzut, l-am apreciat ca un adevărat dictator (cu adăogarea ironică) că avea surâsul pe buze şi mănuşi în mână.

Am avut nu numai o surpriză, nu numai o strângere de inimă, dar am fost pus în fața unui mare semn de întrebare. Cum se poate ? Aşteptam ca a doua zi acuzatul Maniu să răspundă şi el cam în acelaş ton, cam cu aceeaşi înclinație sufletească față de acuzatul Penescu. Spre stupefacția generală, acuzatul Iuliu Maniu răspundea : Nicolae Penescu, secretarul nostru general, este un om de mare valoare şi un om de caracter. Nu ştiu cum s'a putut împăca această a doua arătare leală, corectă, purtând asupra adevăratelor personalități, celui de al treilea acuzat. Totuşi, secretarul general al Partidului dădea această indicație față de clientul meu . O indicație gravă, dar nu aceasta mă interesează. Mă interesează răspunsul acuzatului. Ca să vedeți omul care a înțeles în aceste raporturi şi chiar în această boxă, să aibe aceeaş atitudine de continuitate în politică, de continuitate în ideologia politică, de continuitate în sentimentele lui față de lege. Am observat aceeaş atitudine şi față de celălalt coacuzat, Vasile Serdici, care urmând pe aceeaşi linie de gândire, vorbea despre Iuliu Maniu în termenii şi condițounile pe cari Dvs. le-ați auzit. Am avut un sentiment de destrămare sufletească, n'aş fi vrut pentru unitatea apărării noastre ca acest lucru să se întâmple, dar dacă s'a întâmplat acest lucru, nu se datoreşte nouă. Am auzit şi alți coacuzați şi n'aş fi capabil să fac aceeaşi mențiune pentru acuzatul Pogoneanu. Iată dece o posibilitate de stabilire a fizionomiei acuzatului Iuliu Maniu, pe datele servite de coacuzați, de prietenii săi politici.

Onorată Instanță, am avut posibilitatea să stabilesc această caracteristică a clientului meu şi prin câteva declarații solemne, pe care le-a făcut, care de sigur au fost de natură, nu numai să lămurească, dar să ajute acuzarea. Iuliu Maniu a declarat : "Imi iau întreaga răspundere politică a Partidului". A fost de sigur o uşurare pentru Parchet, a fost o uşurare pentru toți ceilalți acuzați. Si a declarat mai mult, a intrat în amănuntele infracsiunilor; a spus cu privire la acel delict al fugei politice a problemei Tămădău: "Imi iau exclusiv răspunderea în această privință. Sunt nu numai autorul moral, sunt nu numai instigatorul la această faptă, dar dacă ea nu s'ar fi realizat , sau dacă cei asupra cărora am încercat această sugestie, n'ar fi reuşit, eu aş fi plecat singur".

Deci, în problema dela Tămădău, onorați Procurori, ne-am tămăduit. Să vă gândiți, onorată Instanță, că această declarație atrage o consecință penală. V'aş ruga, fiindcă

numai în acest punct, de unitate de concepţie a apărării mele, poate înţelegerea care am avut-o cu acuzatul Iuliu Maniu, asupra tuturor celorlalte puncte din actul de acuzare, Iuliu Maniu a răspuns : Nu. Dar fiindcă această primă problemă angajată şi soluţionată duce la sancţiuni, vă rog ca , plecând dela acea dată a penalogiei criminale , să ţină seama că omul pe care-l judeca i are vârsta de 75 ani şi o disciplină a textului şi mai ales o disciplină a aplicaţiunii textului trebue să fie ţinută în seamă de Dvs. Cu această largă arătare îngăduiţi-mi să viu la fiecare infracţiune în parte. Voiu face aceasta întâi, pentru că sunt obligat după ordonanţa de dare în judecată, şi în al doilea fiindcă aceste probleme trebuesc discutate nu numai sub unghiul lor general, să enunţăm că a fost un complot care duce la muncă silnică pe viaţă este şi dovedit şi din punctul nostru de vedere. Nu facem în această privinţă decât să vă expunem toate stările de drept şi de fapt, toate dovezile şi vă rămâne Dvs. ca în cea mai desăvârşită obiectivitate, iar pentru noi în cea mai desăvârşită comprehensiune a însărcinării noastre şi a obligaţiunilor care nasc din lege şi din pricini, să ajungeţi la acea concluziune care în adevăr să facă să nască şi,pentru judecată şi pentru judecaţi acel sentiment de securitate , care stă la baza unei legitime hotărîri. Acuzatul Iuliu Maniu are o serie nenumărată de fapte. Aceste fapte trebue să le înţelegeţi în conţinutul lor. Sunt fapte penale propriu zise sau sunt fapte politice ? Să observaţi dela înceout necesitatea în care suntem plasaţi cu toţii de a defini continutul actului politic. Un om care a avut o activitate politică atâta timp cât a mers pe indicaţiunea unei discipline constituţionale, a putut să fie actor în comiterea unui act politic fără a cădea sub incidenţa legii penale şi atunci când veţi observa cu stricteţa pe care o necesită o bună judecată, depăşirea acestui cadru a actului politic, să observaţi în ce măsură faptul nu este consecinţa actului, faptele pot fi independente prin ele însăşi şi faptele nu pot să aibe nici un fel de contingenţă, ci rămân numai politice pentru ca să cadă sub imperiul legii. Muncă anevoioasă.

In actul de acuzare Iuliu Maniu se plasează în centul preocupărilor acuzării. O schiţă elementară grafică în mintea noastră îl aşează pe Iuliu Maniu în centul împrejurărilor de toate acele ramificaţiuni de conducere politică inferioară, de conducere politică externă, de conducere în domeniul presei, de conducere în domeniul activităţii militare. Toate acestea îl obligă pe Iuliu Maniu să răspundă la toate infracţiunile. Dacă

este în centrul împrejurărilor cari gravitează toate acestea, sunt nevoit să intru în analiza fiecărei dispozițiuni în parte. Sunt obligat, ca o indicațiune pe care mi-o dă clientul, să vă arăt în cele nouă puncte de acuzare, menționate în actul de trimitere în judecată, că nu și le aprobă. Mă mulțumesc numai să le citesc, pentru ca nimic din primele date ale interogatoriului să nu rămână neacoperite.(dă cetire celor nouă capete de acuzare din actul de trimitere în judecată).
Urmează ca acum, când vă este cunoscut toate aceste acte de acuzare cu privire la persoana acuzatului Maniu, să pășim la această discuție.

Onorată Instanță, ați văzut că n'am mai înțeles să mă opresc la problema Tămădău, pentru considerațiunile pe care am avut onoarea să vi le expun. La prima infracțiune, am urmat și aci într'o muncă coordonată și disciplinată, cu o veche și clasică indicațiune în sistemul nostru de apărare.

.........................................................

Am să privesc totdeodată și starea de fapt și starea de drept. Iuliu Maniu este acuzat pentru crimă de trădare prin acea încercare de știrbire a independenței.

Onorată Instanță, aici și tentativa se pedepsește, deci trebue să avem atenția încordată asupra acelor elemente constituitive ale infracțiunei și în special asupra acelui dol specific infracțiunei , fără de care nici infracțiunea și deci mai puțin tentativa poate să formeze obiectul de preocupare penală. N'am reținut în termenii categorici expuși din punct de vedere al probei, acest dol specific . Am observat, însă din însăși interogatoriul inculpatului Iuliu Maniu, că el însăși , cu privire la probe recunoaște anumite stări. Este necesar să vă citesc aceste recunoașteri, fiindcă pe cel mai elementar mod, pe recunoașterea noastră, discuția este liberă și consecințele posibile, dar pe nerecunoașterea noastră necoraborate aceste nerecunoașteri vis-à-vis de celelalte , necoraborate cu întregul sistem de dovezi, nu pot duce la un rezultat destul de eficient.

Iată ce a recunoscut Iuliu Maniu, în afară de problema privitoare la răspunderea conducerii politice și a fugei dela Tămădău. El a recunoscut : "Am dat actele lui Serdici pentru Legație. Am dat dispoziții lui Carandino pentru atac contra regimului. Am fost de acord ca deputați să nu participe, am fost de acord cu retragerea lui Hațieganu, am primit scrisori dela Cretzianu, scrisori menționate în răspuns la interoga-

toriu în mod amănunţit, la pagina 300 şi am indicat ca preşedinte al Cercului Profesional Militar, pe generalul Negrei. "Celelalte puncte n'au fost recunoscute. Pe matematica noastră profesională suntem obligaţi să cerem Parchetului dovezi în celelalte probleme. Le-au adus, nu le-au adus, în ipoteza afirmativă, care este valoarea lor, care este valoarea cu privire persoana primului acuzat şi care este valoarea lor din punctul de vedere cel mai important al acestui proces - complotul ?

Iată dece , prea onorate Domnule Prim Preşedinte şi prea onorată Instanţă, nevoia de a lămuri această problemă în toată amănunţimea ei.

Am observat dintr'un început că această problemă a dovezii nu mi-a dat certitudinea. Am observat însă fapte care sunt de natură să schimbe şi judecata Dvs., să schimbe şi incriminaţiunea Parchetului. Am găsit în acest dosar de documente acte care sunt de natură , oricare ar fi situaţia noastră de apărător şi acuzat, acte care sunt de natură să lovească îndemnitatea noastră de cetăţeni, acte care sunt de natură să ofenseze şi prestigiul şi interesele Statului Român, acte care rezultă din dovezile strânse de către Parchet.

Iată, în ziarul "La Roumanie Independante", de dată recentă, 1 Septembrie 1947, având în plin plan figura acuzatului Iuliu Maniu, se găsesc o serie întreagă de mărturii de necredinţă faţă de Statul Român. Nu este vorba de acuzatul de astăzi, este vorba de acuzaţii din străinătate. Când unul dintre acei pe care nu-i putem apăra îndrăznesc, situându-se în acea poziţie falsă, laşe, ca dela distanţă să atace, să-şi permită ei, redactor, diriguitori, oameni care finanţează atare gazetă, să menţioneze în gazeta cu menţiunea "La Roumanie Indépendante", date ca acestea : "Victor Calcal échappé de Roumanie" - scăpat din România. Iată ce ofensă se aduce ţării noastre.

Nu care cumva prin jocul normal al legăturii ideilor, onorata parte adversă, onoratul Parchet trecând dela vina acelora, a fost nevoit să caute oarecare similitudine cu situaţia acuzaţilor de astăzi. Inţeleg să ridic eu singur această problemă pe acelaş sentiment de obiectivitate în susţinere. Aceştia, odată eşiţi prin mijloace frauduloase de frontiera ţării, înţeleg să aibă această atitudine şi într'adevăr sancţiune este. In dispoziţiile art. 10, care parcă trimite la aceeaş infracţiune generală din 184, aceeaş infracţiune car

 

care se comite de români în străinătate, capătă aceeaş sancţiune dar - cu grijă, adaugă înţelepciunea textului - de a nu confunda aceste două infracţiuni aşa de contingente.
Am observat chiar în susţinerea acestei reale arătări, că unul dintre martorii apărării, vorbesc de martorul Călin Botez, care a manifestat acelaş sentiment de dispreţ contra tuturor celor care au părăsit ţara. Şi remarcaţi, era martor al apărării vorbea de o problemă în strânsă legătură cu problema Tămădău şi fiind întrebat, martorul a răspuns la întrebarea acuzaţilor, aşa cum a răspuns. Nu care cumva şi această arătare a martorilor este de natură să submineze puţin şi acea stabilitate a delictului fugii politice ? Colegii care apără grupul Tămădău vor şti să stăruie în această problemă. Delictul de fugă politică nu trebue confundat cu acel delict al şoferului, care accidentează şi vrea să scape. Aici, dacă în faptele preexistente penale n'au putut fi prinse în cleştele acuzării, atunci acest delict intră în noţiunea generală a actului politic şi scapă sancţiunei, afară bineînţeles de acea dispoziţie din Codul Justiţiei Militare.

Am încercat deci ca prin mijloace lăturalnice , acestei infracţiuni să găsesc eu suportul, pentru ca discuţia să fie posibilă. Poate vom auzi în replică răspunsul la această chestiune, necesitatea stabilirii dolului specific în această infracţiune. Mergând mai departe şi cu privire la această infracţiune, aţi reţinut că, aşa cum rezultă şi din expunerea Parchetului, necesitatea stabilirii câmpului noţiunei însăşi de trădare, legea prin art. 23 încearcă să pună o distincţie tocmai diferenţiind câmpul de drept comun de cel politic şi în articolul 23, legiuitorul a înţeles să facă această distincţie între crima de drept comun şi crima în domeniul materiei politice.

Ştiu că are să ni se răspundă " există şi într'o materie şi în alta sancţiuni". Disciplina noastră profesională ne-a obligat la această distincţie. Acel sentiment de securitate a noastră ne determină ca ascultători cu toţii al aceluiaş comandament al legii să cerem acestei hotărîri adevărata ei valoare. Iată un alt capitol care e de natură să prindă pe acuzatul Maniu în această infracţiune. Este mandatul dat acuzatului Buzeşti.

Onorate Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, daţi-mi voe să insist puţin asupra acestui text. Un mandat care se dă de reprezentantul partidului Naţional Ţărănesc şi care este concomitent semnat şi de reprezentanţii celor două partide de opoziţie , Naţional-Liberal şi Social-Democrat independent.

Cum justifică cu toţii prezenţa printre semnatarii în acest mandat, a unui act care pleacă şi trebue să plece pe datele din acest proces, dela partidul Naţional Ţărănesc ? Cum se explică, nu politiceşte dar juridiceşte ? A fost o favoare, a fost o recomandaţie, sau a fost un concert între cele trei partide prin reprezentanţii lor de a împuternici pe un ins în străinătate ? Nu, această primă ipoteză trebue să stabilească cum a fost concertul lor. După aceea să văd dacă acest concert are numai o natură politică sau una penală, fiindcă suntem puşi în faţa unor situaţii antinomice divergente.

L-am văzut ca martor pe preşedintele partidului Social-Democrat - pe Titel Petrescu - şi am socotit că pot să trag concluzii utile pentru judecata noastră din prezenţa lui şi din atitudinea lui. Dacă îmi îngăduiţi, onorate D-le Preşedinte, o mică degresiune - a apărut Titel Petrescu în faţa Dvs. mai întâi ca om politic.

Ii uitase existenţa, sau din întâmplare, dela uşă atârnase fularul roşu ca o eşarfă pe toată lungimea paltonului. Aveam impresia că face o demonstraţie. Dar cum a ajuns pe stradă, eşarfa roşie i-a căzut, şi cât timp a depus după prestarea jurământului, a călcat în picioare eşarfa roşie. Nu-i nimic sigur, dar am spus, se poate. Pe mine m'a impresionat că omul politic a uitat un moment atitudinea şi situaţia lui de om politic şi a apărut ca martor şi ca martor va declara : "am semnat alături de ceilalţi".

Ce credeţi Dvs. din aceasta ? Dacă veţi considera chestiunea politică, care intră în legea normală a politicei, dacă veţi considera că ţine de uzanţă politică, de uzanţe diplomatice, veţi spune, este un mandat, este o recomandaţie, veţi intitula Dvs. cum veţi crede acest act şi veţi scoate din incidenţa legii această problemă. Dacă veţi spune din contra, acest mandat era încoronarea unei opere, începutul de executare sub forma art. 184, cu totul alta va fi situaţia. In orice caz, noi spunem, Dvs. dispuneţi, dar vă rugăm, cercetaţi acest act, de o aşa de mare importanţă, care se poate pleda prin natura lui pe circumstanţele care l-au prilejuit, în consecinţă , care au atins, acest act este de natură să zguduie puţin judecata în cercetarea obiectivă a adevărului şi noi vă rugăm s'o faceţi, pentru aceeaş liniştire desăvârşită a tuturor.

Onorate D-le Preşedinte şi onorată Instanţă, grija pe care a pus-o doctrina în această privinţă, plecând dela toate

aceste circumstanţiale probleme, a făcut ca şi la noi şi în Franţa şi în Italia, comandamentul doctrinar să insiste în atragerea atenţiei instanţei asupra stabilirii acestui dol, în privinţa aplicării textului din art.184 şi a făcut aceasta cu atâta grijă, încât aproape că s'a ajuns la formula doctrinară.

Daţi-mi voie să vă citesc şi să vă spun că amănuntul acesta este tras din mijloace discrete, prin acea denumire, prin iniţiale, prin aceea formulă care reprezintă pe cei trei, cei trei în drept, că doctrina a plecat într'adevăr dela toate aceste mijloace care sunt de natură să camufleze - cum spunea Parchetul - să acopere adevăratul sens al actului şi al atitudinei, încât profesorul Garrot, în Codul de Drept Penal, la pag. 519, vorbind despre trădare, spune : Aceste acte sunt cele mai imorale, pentrucă sunt cele mai secrete şi cele mai laşe. Ele sunt în acelaş timp mai dăunătoare siguranţei ţării, pentrucă dau străinătăţii sau inamicului un sprijin mai periculos decât sprijinul individual. Totuşi, codul penal a încercat şi încearcă să specifice circumstanţa de unde rezultă atentatul contra siguranţei Statului, şi dacă n'a reuşit întotdeauna, este că nici o parte din legislaţia penală nu se pretează mai mult la o nedeterminare precisă".

Nici o parte din legislaţia penală deci nu se pretează la o mai mare dificultate în stabilirea acestui punct.

Iată dece, Domnilor, vă rog şi încheiu discuţia cu privire la această primă infracţiune, vă rog să observaţi că toţi căutăm adevărul şi dacă am răspuns şa la obligaţia legală de a apăra, răspundem cu aceeaş obiectivitate şi la obligaţia de ordin profesional de a lămuri instanţa, pentru ca hotărîrea ei, şi la lumina arătărilor noastre, să fie cât mai veridică.

Vin la cea de a doua afirmaţie, aceea trasă din dispoziţiile art. 186, "înţelegere cu agenţi străini". Aci aveţi o primă dovadă, aceea trasă dintr'o dispută, dar nu din disputa dintre Iuliu Maniu şi Berry, ci cea mai sesizantă dispută dintre Iuliu Maniu şi Vasile Serdici. Iată două relatări divergente. Pe care o reţineţi ? Vi se va răspunde : Dacă prima, acea dintre primul acuzat şi şeful misiunei nu poate să servească drept document suficient, cel puţin prin recunoaşterea făcută, sau mai bine zis prin acuzarea lui Serdici către Maniu, Instanţa şi Parchetul au dovezi suficiente în această privinţă.

 

Dar, domnilor, această formă, nu negativă , dar nici pozitivă, această formă purtativă a actului, for a care se pretează la . două discuțiuni contrazicătoare, cum pot ele să găsească adevăratul drum şi al rațiunei juridice, şi adevăratul drum al simțului nostru juridic. Ne-o dă legea, onorată Instanță.

Când un acuzat acuză pe celălalt, cum e cazul din disputa Serdici-Maniu, să vedem este suficientă această acuzare formală atât de uşoară, aproape insesizabilă, că fraza care s'a pronunțat de unul se referă la o stare de fapt şi de drept trăită, sau fraza pe care o pronunță celălalt se referă la un început de executare. sau la o manifestare a forului intern, care nu dă niciun fel de sesizare obiectivă faptului.

In această privință avem un text de lege care stabileşte criteriul de discriminare. Este dispoziția art. 144 din condica de procedură penală. Acuzatul Serdici a acuzat pe acuzatul Iuliu Maniu că a păşit la o executare , trasă din dispozițiile art. 184 şi anume , că a avut intențiunea, să zicem, a avut un început de executare, a fost suficient de categoric în această determinare şi că până la data când acuzatul Serdici apare în această boxă, n'a observat nici cea mai mică înclinațiune de desistare a inculpatului Maniu, dată acestui fapt. Care este dispozițiunea legală care stabileşte acest criteriu între noi ? Art. 144 privitor la mărturisirea inculpatului: "Mărturisirea şi arătările inculpatului, făcute cu ocazia declarațiilor , interogatoriilor şi confruntărilor, pot servi ca probă în Justiție dacă - deci condiționat - sunt coroborate cu fapte şi împrejurări de natură a face ....."

Deci, dacă trădarea - să zicem a lui Nicolae Penescu şi a lui Serdici, față de şeful lor - poate să constituie o atitudine fiindcă - nu ştiu dacă e îngăduit s'o spun - ....

ACUZATUL PENESCU : Domnule Preşedinte, ......

PRESEDINTELE : Nu aveți dreptul să întrerupeți.

AV. DECAN PARASCHIVESCU BALACEANU : ....... Iuliu Maniu, după modestele mele cunoştințe, a suferit multe trădări în viața lui politică - şi una sau două în plus nu mai contează, dar în orice caz declarația lui Serdici , izolat luată, nu poate constitui o dovadă suficientă. Deci, rog şi în această privință ca Parchetul, chiar în replică, să ne arate dacă eu nu sunt bine edificat şi bineînțeles, onorată Judecată este singură suverană să vadă această suficiență a mea întru edificare sau nu, să ne arate care sunt legile date, care împreună cu această declarație a lui Serdici, duc la

aplicația în cauza aceasta a art. 186.

Onorată Instanță, un alt act recunoscut de acuzatul Iuliu Maniu, care este de natură să servească de piedestal în toată această acuzare, piedestal rezultând din recunoașterea lui francă, este actul, scrisoarea emanând dela Gr. Gafencu și anume, scrisoarea menționată la pag. 65 și aflată la această pagină din dosar, document privind complotul.

Domnilor, iată o dovadă recunoscută, necontestată, unde cunoaștem și emițătorul și destinatarul scrisorii. Stabilite aceste prime condițiuni, suntem obligați să vedem și fondul scrisorii. Dați-mi voie, fiindcă e mică, să citesc această scrisoare , fără răsuflare și în urmă să mă opresc puțin asupra punctelor cari din discuția noastră generală și publică, poate să ducă la o îndoială, sau în orice caz la acel început care să fie îndrumător în stabilirea și în acest sector al complotului. Iată ce spune Grigore Gafencu lui Maniu : (citește scrisoarea).

............ A doua scrisoare, aceea recunoscută de Iuliu Maniu dela pag. 68 și trimisă tot de Gafencu, privitor la problema Conferinții Păcii discutată și de Parchet. Rețin numai fraza : "In marea lor majoritate, acești oameni încearcă să facă față cu energie și intransigență primejdiei ; oamenii politici americani ar fi arătat mult interes pentru mișcarea țărănească și în deosebi pentru partidul pe care-l reprezintă".

Iar în ultima scrisoare, aceea dela pag. 83, semnată de Gafencu, găsesc din contra mențiuni care sunt de natură , nu să servească o parte din această infracțiune, ci o parte din natură politică:" Cuvintele noastre, chiar când nu erau urmărite - vrea să vorbească de Conferința de Pace - și "vai" nu prea erau urmărite, au fost auzite."

Deci, n'a fost prea ascultat Gafencu și dece n'a fost prea ascultat , n'am să răspund eu, ci Dvs. și poate opinia publică.

Această scrisoare recunoscută, ce eficiență are ? Vreau să dau și aici un îndreptar, plecând dela aceeași obiectivitate în expunerea noastră. Mă duc la carte. In această privință, acela care a putut să prindă în formulele cele mai categorice problema valorii probei cu privire la scrisori, este Faustin Helie, în vol. IV. din codul de instrucție criminală la pag 512. "O scrisoare - spune el- nu pleacă dela infractor, infractorul o primește, cine poate să spună dacă infractorul, odată în posesia scrisorii, acceptă sau nu cuprinsul ? N'a

rupt-o imediat, este un indiciu, o vagă indicaţie. A dat urmare cuprinsului, sugestiilor, indicaţiilor, fondului însuşi al scrisorii, abia atunci începe să mijească aplicarea legii penale".

Cu privire la fond, iată ce spune : "scrisorile, într'adevăr nu sunt decât o conversaţie scrisă, care nu exprimă în general decât impresiile fugitive, instantanee, câteodată chiar mincinoase. Gândirea se abandonează în toată libertatea ei la orice fantezie şi la orice visuri şi în aceste inclinaţii ale spiritului nu este adevărul ce trebue găsit, sunt numai dorinţele care încălzesc senzaţiile pe care le exprimă autorul scrisorii, fapte pe care le transformă după capriciul momentului şi fără incidenţă asupra destinatarului".

Mai multe indicaţii pentru judecată! "Nu este decât cu o extremă neîncredere că scrisorile, chiar după joncţiunea lor la dosar în termeni utili, trebuesc să fie consultate , trebue să se ţină seamă de moment, de natura particulară a scrisorii, de caracterul confidenţial şi de toate acele date care se nasc din natura acelei scrisori".

Cu aceste date socotiţi că aceste scrisori ale lui Gafencu , independent de judecata Dvs. alta decât juridică, sunt de natură să constituie piloni în fundamentarea acestei hotărîri ?

Nu este necesar ca, alături de ele să fie şi alte acte care să ducă într'adevăr la condamnaţiuni ?

Nu este o politică de struţ numai ceea ce-mi convine şi să trec sun tăcere ceea ce constituie actul de acuzare. Nu . Le-am auzit cu toţii. Vă rugăm să priviţi problema şi sub aspectul nostru şi să observaţi dacă nu cumva şi aceste scrisori intrate în eşafodajul acuzării, nu sunt de natură să zdruncine puţin acest edificiu.

Vin la atreia infracţiune: "Divulgarea de ştiri, de acte secrete prevăzut de art.190.

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, nu aţi auzit că Iuliu Maniu a fost actor în vreo atare sustragere. El a putut să fie instigator, beneficiar al acestor sustrageri, dar nici Parchetul, nici ordonanţa de trimitere în judecată şi nici discuţiile orale n'au fost de natură să-l situeze pe Iuliu Maniu în calitate de actor în aceste sustrageri. El are o activitate lăturalnică dacă se va dovedi, faptului însuşi.

Ridic o chestiune prejudiciară aici, privitor la apărarea lui Iuliu Maniu. Să se stabilească întâi faptul

 

sustragerii cu îndeplinirea tuturor condițiilor pe care le prevede legea și în urmă, dacă veți stabili această infracțiune, veți găsi fie că Iuliu Maniu a beneficiat de acest fapt, fie că el, așa cum acest proces îl situiază, a fost prin vreo atitudine a lui autor moral sau instigator.

In orice caz - să mă ierte colegii dacă comit această imixtiune - chiar dacă am face tabula rasa legii - a fost un martor al apărării, un om de o distinsă onorabilitate, dl. Ministru Eugen Filoti. Iată ce a spus dsa : "Nu mă întrebați să stabilesc în mod aprioric și pe date necunoscute, atâta timp cât nu mi le prezentați ce înseamnă secret într'un act. Este o chestiune de fapt care cade sub aprecier a Dvs, dar suntem obligați ca și această apreciere să fie îngăduită de datele legii.

Eugen Filoti spunea din practica lui diplomatică: avem serii nenumărate de acte, sunt acte secrete propriu zise, sunt acte mai puțin secrete și altele cari ajung în a treia categorie , care sunt așa de puțin secrete, încât merg la coș.

Care este actul secret, care este natura lui ? In ipoteza că veți găsi că această natură duce la caracterul secret al actului, vă rog onorată Instanță, să discriminați și aici-ne-o cere toată credința noastră juridică. Un act poate fi secret astăzi și să nu mai fie secret peste cinci minute, poate să-l considere astăzi Ministerul de Externe secret și a doua zi să-l vezi publicat în gazete, sau se poate ca un act să nu fie publicat și totuși virtual să nu fie secret,

Iată deci necesitatea de a observa, bineînțeles cu privirea Dvs. excepțională de apreciere, să cercetați dacă într'adevăr acest act prin natura lui, prin spiritul lui, prin cauzele care l-au provocat, poate să aibă acest caracter.

După ce veți face această operație, atunci abia puteți hotărî dacă Iuliu Maniu a fost în această circumstanță autor moral, instigator sau beneficiar al acestui fapt.

Am însă în această privință să răspund dlui Prim Procuror al acesteiminstanțe, să-l combat. D-sa spunea cu privire la această divulgare, că orice act al autorității trebue să rămână al autorității și să nu fie sustras.

Suntem de acord, suntem în dreptul comun, este un fapt de sustragere, un fapt penal, dar nu este cazul nostru. Nu este vorba de divulgare de secrete. Pot să merg pe metoda inductivă, dela particular la general, să vă dovedesc că un funcționar însușindu-și un act secret dela autoritatea în a

 

cărei subordine trăieşte, să fie pedepsit disciplinar sau penaliceşte, dar pentru o sustragere ordinară, iar nu pentru distrugeri de acte.

Fac şi această distincţie prin aceeaş grijă pe care o am ca nici o umbră de îndoială să nu mai rămână în sufletele noastre, că această judecată n'a fost totalmente obiectivă.

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, în afară de aceasta veţi găsi o dispoziţie în condica penală la art.99, care discriminează, adică se referă la modul cum a fost concepută executarea dispoziţiilor din art. 190, iar dacă infracţiunea a ajuns la imposibilitate, nu poate infractorul să sufere consecinţele. S'a realizat şi din punct de vedere al dispoziţiilor al art. 99 această exigenţă a textului, s'a exercitat de către coacuzaţii din Ministerul de Externe o continuare a faptului de rapt şi a făcut ca acest rapt să-şi producă efectele dincolo de această infracţiune de drept comun ?

Ei bine, în această privinţă suntem cu toţii obligaţi, în ce priveşte situaţia lui Iuliu Maniu, să observăm, plasându-l în calitate de instigator au autor moral în această chestiune , Dvs. să cercetaţi dacă a existat o legătură directă între Iuliu Maniu şi fiecare din ceilalţi acuzaţi, dacă această legătură a fost personală şi nemijlocită, adică din proprie iniţiativă, cu intenţiunea de a comite această infracţiune şi dacă în condiţiile legii Maniu a beneficiat de aceste acte.

Şi să mai treceţi în judecata Dvs. tocmai din cauza numărului mare de acuzaţii în această privinţă şi acea problemă a responsabilităţii prin cascadă, cum se spune dacă dela unul a trecut la altul şi dela acesta mai departe, fiecare ce gravitate a avut, fiindcă una este gravitatea faptului comis de acela care sustrage actul şi are intenţiunea de a-l face să-şi producă efect şi alta este responsabilitatea aceluia care primindu-l dela primul, face pe transportorul faţă de al treilea, ştiind sau neştiind ce cuprinde el.

Vin la a patra, a cincea şi a şasea infracţiune .....
Onorate domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, în problema privitoare la surparea ordinei constituţionale suntem în plin câmp de apreciere ; după cum în plin câmp de apreciere suntem şi în infracţounea prevăzută de art. 227, privitor la complot.

Nu se cere niciun act preparatoriu ; nu se cere nici un început de executare şi de preparaţie. Nu se cere fiindcă legea a înţeles să pedepsească totul.

Deci nu putem , noi - apărarea - să cerem să se facă această dovadă.

Acolo unde cerem în mod imperios ca această dovadă să se facă, este în privința stabilirii chiar a acelei simple hotărîri de a complota.

Suntem în plin vag al dovezilor.

Suntem în acea situație delicată, care mă făcea să zâmbesc adineauri, când îl auzeam pe dl. Prim Procuror spunând: "Serdici, ai scăpat de trădare; dar ai rămas cu complotul!" Adică s'a spus în această privință mai cu prisosință decât în celelalte : degeaba ne străduim să luminăm instanța pentru celelalte infracțiuni, aproape minore față de infracțiunea complot, fiindcă ea le cuprinde pe toate. Si le cuprinde și exegetic. Legea sin ură spune : dacă ai comis infracțiunile cutare și cutare, în colaborare cu alții, în anumită finalitate te faci pasibil de complot.

Onorate domnule Președinte, onorată Instanță, vă cer, în special în privința complotului, cea mai desăvârșită solicitudine; și aceasta v'o cer: nici pentru apărare, nici pentru acuzați, dar pentru respectul legii.

Cu privire la ultimele infracțiuni - instigare la înarmare și organizare de trupe înarmate - există și aici două situații divergente, produse pe de o parte de presupușii șefi ai acestei organizații și pe de altă parte, de dovezile aduse de martorii acuzării.

Un singur exemplu ilustrează această arătare a mea. Generalul Stoica și Comandorul Cioroiu, ca i au făcut acele declarații extraordinare - și n'am să intru în amănuntul lor - au declarat cu privire la Iuliu Maniu : "Lui Iuliu Maniu nu i-am raportat nimic".

Au venit însă ceilalți martori ai acuzării - Steanță și ceilalți - cari au spus : "Am predat rapoarte regulat lui Maniu".

Ce rezultă din aceste declarații ?

Nu cumva în această privință poate să nască în sufletul și în mintea Dvs. acel sentiment - in dubio pro reo - și să înlăturați pe acuzat din această incidență a legii ? Si vă cerem așa de puțin ! Vă cerem ca să înlăturați aceste infracțiuni subiacente infracțiunii principale, încât, dacă rămâne principala infracțiune, toată munca noastră a fost de prisos.

Onorată Instanță, totuși Dvs. trebue să aveți în vedere c în acest început de organizare de trupe armate,

pentru a provoca o insurecţie în contra puterilor în Stat, trebue să găsiţi nu numai un plan de generalizare, nu numai o pluralitate de persoane; dar trebue să găsiţi acel concert f audulos într toţi acei cari au concurat la această infracţiune.

Nu ştiu dacă a fost un mister în acest proces; nu ştiu dacă părţile au avut unele atitudini unii faţă de alţii - am văz t că acuzaţii s'au acuzat între ei numai pentru anumite fapte şi nu s'au acuzat şi pentru altele - veridice sau nu ; nu ştiu, în orice caz, dacă şi de data aceasta şi în privinţa aceasta acuzatul este iarăşi primul.

Conchid. Inaltă Instanţă, vă rog, pe baza acestor date - date, care , repet, nu corespund decât disciplinei noastre profesionale, obligaţiei noastre care apare ca o adevărată datorie cetăţenească, pentru toţi ac i cari cad sub unghiul penal al legii - vă rugam să faceţi ca această hotărîre a D s. să dea - şi pentru judecată şi pentru judecaţi, şi pentru toată opinia publică - acea certitudine a obiectivităţii şi a comprehensiunii.

Vă mulţumesc.

PREŞEDINTELE : Sedinţa viitoare , azi la ora 4 după amiază.

Sedinţa se ridică la ora 12,55, anunţându-se cea următoare pentru aceeaş zi la ora 16.

- - - - - -

Sedinţa din 4 Noembrie 1947
după amiază

Sedinţa se deschide la ora 17.30

PRESEDINTELE : Are cuvântul dl. avocat Dobrovici pentru acuzatul Mihalache.

AV. DOBROVICI : Respectate domnule Preşedinte, onorat Tribunal, de sigur că vă mai amintiţi de preambulul pledoariei distinsului meu confrate şi decan al Baroului de Ilfov, dl. Paraschivescu - Bălăceanu, care mă scuteşte pe mine ca să mai fac consideraţii generale asupra prezenţei şi rostului nostru pe această bancă.

Am fost desemnat din Oficiu de către onor. Tribunal ca să fac apărarea acuzatului Ion Mihalache - sarcină , recunosc grea faţă de cascada învinuirilor care apasă pe umerii acuzatului, faţă de actul de trimitere în judecată şi luptă inegală între acuzare şi apărare, - fiindcă recunosc, acuzarea are în mână un vraf de documente, iar noi argumente.

Nu voiu face o expunere mai amănunţită a probelor şi pieselor din dosar. Ele au fost relevate şi analizate, citite aproape una câte una de către reprezentanţii Parchetului Militar. Dvs., Domnilor Judecători, le cunoaşteţi de asemenea din desbaterile îndelungate şi migăloase care au avut loc în faţa Dvs.

De sigur, nu pot nega realităţile acestui proces şi în special bogatul material documentar aflat pe masa Tribunalului şi care structural formează eşafodajul acuzării. Dar Dvs., Domnilor Judecători, trebue să examinaţi acest material din toate punctele de vedere şi în mod cât mai obiectiv, spre a putea pronunţa, întemeindu-vă pe aceste materiale, o sentinţă dreaptă şi o sentinţă morală.

Ce se imoută în esenţă acuzatului Ion Mihalache prin referatul şi actul de trimitere în judecată al D-lui Prim Procuror al Tribunalului Militar ? Cinci capete de acuzare, ba şase, dacă se pune la număr şi acea infracţiune minoră de port ilegal de armă şi pentru care dl. Prim Procuror a cerut să fie amnestiat acuzatul Mihalache, potrivit legii din 16 Iunie 1947.

Inainte de a face expunerea acestor capete de acuzare, dl. Prim Procuror face un tablou al acuzatului Ion Mihalache, ca fost Ministru de Interne, în guvernele Mironescu şi Vaida, poartă răspunderea pentru măcelul sângeros dela Griviţa,

că a fost sfetnic al Regelui Carol II, că a întreţinut legături personale cu Hitler şi Mussolini, precum şi cu mulţi fruntaşi ai partidului hitlerist, că a sprijinit în mod activ regimul lui Antonescu şi războiul criminal hitlerist, participând personal la acest războiu, pe frontul de Răsărit, în calitate de voluntar în armată.

Domnule Preşedinte şi prea onorată Instanţă, nu mă interesează acest portret şi aceste antecedente, fiindcă Dvs. nu sunteţi chemaţi ca să judecaţi aceste fapte. Dvs. trebue să vă mărginiţi numai în cadrul actului de sesizare. Aceste antecedente reprezintă aprecierile subiective al D-lui Prim Procuror magistrat militar, care a redactat actul de trimitere în judecată şi nici pe mine nu mă leagă, nici pe Dvs. nu vă interesează, fiindcă nu judecaţi aceste fapte.

Trecem la capetele de acuzare, pe care Dvs. sunteţi sesizaţi ca să le judecaţi şi, potrivit principiilor generale în materie, Dvs. trebue să vă mărginiţi numai la persoanele şi faptele arătate limitativ în actul de sesizare.

Care sunt capetele de acuzare care se impută acuzatului Ion Mihalache ? Am spus că sunt cinci.

Primul : " In perioada începând din Martie 1945 şi până în ziua arestării sale, în Iulie 1947, fiind persoana de încredere cea mai apropiată a lui Maniu şi locţiitor al acestuia la conducerea partidului Naţional-Ţărănesc, în curent cu întreaga activitate criminală a lui Maniu, împreună cu acesta din urmă, a condus organizarea complotului îndreptat împotriva Statului, pregătind răsturnarea prin forţă a guvernului democratic, în sprijinul cercurilor imperialiste ale Statelor Unite ale Angliei".

Al doilea cap de acuzare : "In vederea creierii în ţară, în opoziţie cu clauzele Tratatului de Pace, a unei armate cu un efectiv mai mare decât cel prevăzut în Tratatul de Pace, a însărcinat în anul 1947 organizaţia militară a partidului Naţional Ţărănesc, condusă de el, cu elaborarea aşa zisului plan general de organizare a armatei. Acest plan prevedea organizarea cu sprijinul cercurilor imperialiste ale Statelor Unite ale Americei şi ale Angliei, ale unităţilor înarmate în străinătate compuse din legionari, criminali de războiu şi alţi trădători români fugiţi din ţară, în vederea folosirii lor pentru

efectuarea loviturii de Stat în curs de pregătire".

Al treilea cap de acuzare : "A organizat şi s-a pus în fruntea serviciului de spionaj al partidului naţional-ţărănesc, care a funcţionat sub denumirea de "serviciul de informaţii", strângând informaţii cu caracter politic, militar şi economic. A folosit pentru această axtivitate pe funcţionarii epzraţi din Siguranţa Generală a Statului şi din Serviciul Secret de Informaţii".

Al patrulea : "Impreună cu acuzatul Maniu, a condus efectiv activitatea centrului complotist din străinătate şi în conformitate cu sarcinile stabilite de Maniu în vederea intensificării activităţii grupului din străinătate şi transformării sale într'un aşa zis guvern de emigraţie, a încercat , în ziua de 14 Iulie 1947, să fugă în străinătate fiind însă arestat de autorităţi în momentul îmbarcării în avion".

Si în sfârşit, ultimul cap de acuzare : "Impreună cu acuzaţii Maniu, Penescu, Carandino şi Lazăr, a folosit posibilităţile legale oferite de guvern partidului Naţional Tărănesc, pentru a desfăşura o propagandă calomnioasă de ură împotriva guvernului democratic , pregătind spiritele pentru un nou războiu imperialist împotriva Uniunei Sovietice şi altor ţări prietene României."

Domnule Preşedinte şi onorată instanţă, ce recunoaşte Mihalache din aceste fapte ?

PRESEDINTELE : Mai are ceva: Incercarea de trecere frauduloasă a frontierei.

AV. DOBROVICI : Acestea sunt cele cinci capete .

PRESEDINTELE : Aceasta la expunerea faptelor, dar vedeţi mai departe la partea finală.

AV. DOBROVICI : Da, referitor la art. 537 din C.J.N. Tămădău.

Domnule Preşedinte şi prea onorată Instanţă, ce recunoaşte acuzatul Mihalache din aceste fapte ?

Recunoaşte faptul că a încercat să fugă în străinătate. In ce scop ? Coacuzatul Iuliu Maniu spune că l-a trimis ca să informeze străinătatea. Acuzatul Mihalache, în declaraţia sa dela pag.97, arată că după ce va pleca din Turcia în Elveţia, în Franţa şi poate în Anglia, va proceda "văzând şi făcând" , după posibilităţi. Iar actul de acuzare spune că intenţiona să fugă spre a forma un aşa zis guvern de emigraţie.

Acuzatul recunoaşte încercarea de fugă, rămâne însă

ca Dvs. să apreciaşi care este versiunea justă referitor la scopul acestei plecări.

Faptul dela punctul b şi anume însărcinarea dată de acuzat organizaţiei militare a partidului de elaborare a aşa zisului plan de organizare a armatei, acuzatul neagă că ar fi dat dispoziţii pentru elaborarea unui plan în forma în care el s'a redactat şi se găseşte la dosar.

Trebue să recunosc însă că este o negaţiune care e desminţită de confruntarea făcută între acuzat şi coacuzatul Stefan Stoica, precum şi de declaraţia martorului general Stoica Grigore.

Domnule Preşedinte, onorată Instanţă, în ce măsură acest plan de organizare militară elaborat de militari din P.N.T, antrenează responsabilitatea parţială sau totală a acuzatului Mihalache, acesta este un fapt lăsat la suverana Dvs. apreciere ca instanţă de fond.

Cele trei capete de acuzare dela punctele a.c. şi e şi anume : că împreună cu Maniu a condus organizarea complotului îndreptat împotriva Statului, pregătind prin forţă răsturnarea guvernului democrat, că a organizat şi s'a pus în fruntea serviciului de spionaj al P.N.T. şi că împreună cu acuzaţii Maniu, Penescu, Carandino şi Ilie Lazăr au desfăşurat o propagandă calomnioasă şi de ură împotriva guvernului democrat, pregătind spiritele pentru noul războiu imperialist împotriva Uniunei Sovietice şi a altor ţări prietene României.

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, domnul Prim Procuror în r chiziţiile (?) sale de dimineaţă, spunea că faptele acestea sunt dovedite, că acuzatul avea cunoştinţă de complot şi de toată axtivitatea subterană şi subversivă a acuzatului principal din boxă, a lui Iuliu Maniu. Dece ? repet cuvintele dsale : Pentrucă acuzatul Mihalache era Vicepreşedintele partidului, mâna dreaptă a acuzatului Maniu şi deci, nu e admisibil ca să nu fi avut cunoştinţă de axticitatea acuzatului.

Este o prezumţie a dlui Prim Procuror în acest proces, nesprijinit de vreo dovadă, fiindcă, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, în afară de actul acela de organizare militară, care există în dosarul de documente , toate celelalte documente din acel dosar, care numără aproape 1500 pagini - documente sdrobitoare pentru unii acuzaţi din boxă - nu au nicio contingenţă cu acuzatul Mihalache.

 

Memorandum-ul, Minutele - notele ac lea de conversaţie dintre complotişti, scrisorile aflătoare la dosar, nici una din ele nu se referă la persoana acuzatului Mihalache.

Se întreabă dl. Prim Procuror: cum este posibil ca să nu fi cunoscut acuzatul Mihalache activitatea subversivă a inculpatului Maniu ? V'a mai spus-o aici un alt coacuzat, că în ce priveşte politica pe care o făcea acuzatul Maniu ca preşedinte al fostului P.N.T. - şi aceasta a spus-o secretarul general al partidului, acuzatul Penescu- că Maniu făcea o politică înaltă cu străinătatea, peste capul membrilor celorlalţi din partid, care nu aveau nicio cunoştinţă despre aceasta. Intrebare : a avut cunoştinţă acuzatul Mihalache ? Dl. Prim Procuror spune da. S'ar putea să nu fi avut, şi prezumţia aceasta a dsale ar fi valabilă, fiindcă prezumţiile pot fi folosite de Dvs. în formularea convingerilor potrivit articolului 184 din procedura penală, dar numai în măsura care sunt consecinţe logice trase din stări sau împrejurări cunoscute, dacă sunt de natură a conduce la aflarea adevărului. Si se pare că nu s'a evidenţiat care sunt împrejurările cunoscute, de natură a conduce şa aflarea adevărului în chestiunea complotului, în ce-l priveşte pe acuzatul Mihalache.

Mai sunt două declaraţii de martori : declaraţiile dlui Nicolae Cârje şi dlui Senti Ion, ambii audiaţi aici, sub jurământ, în ziua de 1 Noembrie. Sent Ion a spus că i-a cerut lui Cârje să-i facă legătura cu Comisia de Control Americană, iar Cârje : "Mihalache ne-a cerut - adică lui şi lui Senti - să-i procurăm informaţii economice, politice şi în special militare". Si atunci am pus eu întrebarea d-lor martori, de unde şi cum avea posibilitatea ca să-i procure aceste informaţii şi martorul a răspuns : am doi prieteni, unul la Prefectura de Politie şi unul la Marele Stat Major - cine şi cum .... nu i-a numit.
Prieteni la Prefectura de Poliţie care să poată procura informaţii politice , economice şi militare.....De sigur, Dvs. trebue să cântăriţi verdictul acestor declaraţii şi în ce măsură aceste declaraţii pot constitui o piesă în acuzarea lui Mihalache.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, faptele expuse în actul de acuzare poartă următoarea calificare : art. 227 al.1, 2 şi 3, combinat cu art. 184, 186, 207, 210 şi 211 cod penal, deci crimă de complot.

Art. 184 al. 1 cod penal - crimă de înaltă trădare.

Art. 207, combinat cu 96 şi 97 cod penal - tentativa crimei de uzurpare a ordinei constituţionale.

Art. 210 al. 1 - crimă de răzvrătire-

Art. 211 - crimă de insurecţie armată.

Art. 579 din Codul Justiţiei Militare - trecerea clandestină a frontierei pe o zonă de stare de războiu.

Art. 32 şi 35 din legea din Iunie 1947, toate combinate cu art. 101 şi 103 din codul penal - cu unul real de infracţiuni şi cu unul ideal de infracţiuni.

Doctrina, ca şi codul nostru penal disting concursul ideal şi concursul real. Concursul ideal e atunci când agentul, printr'un singur act sau fapt, violează mai multe dispoziţiuni ale legii penale. Art. 103 din codul penal, adică săvârşeşte mai multe infracţiuni. Se numeşte şi concurs de legi penale, fiindcă în adevăr, printr'un singur act, se violează mai multe legi penale.

Concurs real avem atunci când agentul , prin mai multe fapte săvârşeşte mai multe infracţiuni diferite. Se aplică dispoziţiunea care prevede pedeapsa cea mai gravă, în caz de concurs ideal şi pedeapsa cea mai gravă cu ......în caz de concurs real, după categoria şi gravitatea infracţiunii săvârşite.

Nu am auzit în rechiziţiile dlui Prim Procuror referire la aplicarea acestor texte de legi şi nici faptul săvârşit de acuzat, prin care se violează mai multe dispoziţiuni ale legii penale. Cred că avea obligaţia s'o spuie.

Domnule Preşedinte, onorat Tribunal, nu voiu mai discuta chestiunile referitoare la aceste texte de legi, care au fost disecate cu atâta competenţă în expunerea făcută dimineaţa de către colegul nostru, dl. Decan Paraschivescu -Bălăceanu. Şi acele texte de legi care se referă la acuzatul Maniu, îl privesc şi pe acuzatul Mihalache.

De sigur, dacă veţi reţine culpabilitatea acuzatului sub raportul infracţiunilor imputate, calificarea justă socot că este cea prevăzută de art. 227 din codul penal, cu referire la art. 184, 186, 207, 210, 211 numai în limita acestor infracţiuni, în referire şi reţinute de Dvs., deci crimă de complot.

Textul acesta derogă dela principiile generale în materie, întrucât sancţionează chiar simpla hotărîre, actel

preparatorii, ştiut fiind că în celelalte infracţiuni care interesează siguranţa Statului se pedepsesc, adică în acele infracţiuni, care nu interesează siguranţa Statului se pedepsesc numai actele de executare.

Actul în acuzare spune, citesc textual : " a condus împreună cu Maniu o organizare a complotului îndreptată împotriva Statului, pregătind răsturnarea prin forţă a guvernului democrat". Complot pregătit - act de preparaţie- act preparatoriu.

" A însărcinat în 1947 organizaţia militară a P.N.T. condusă de el, cu elaborarea aşa zisului plan general de organizare al armatei, pentru efectuarea loviturii de Stat în curs de pregătire" - act de preparare, tot act preparatoriu.

Si în sfârşit "împreună cu acuzaţii Maniu, Penescu, Carandino şi Ilie Lazăr a folosit posibilităţile legale oferite de guvern, spre a desfăşura o propagandă calomnioasă şi de ură împotriva guvernului democrat, pregătin spiritele pentru un nou război imperialist". Iar preparaţie, iar act preparatoriu.

Deci , acte de pregătire care se încadrează exact în dispoziţiunile art. 227 din codul penal.

Pot însă primi aceste fapte, aşa cum sunt reţinute în actul de acuzare, calificări distincte din art. 184, 210 şi 211 din codul penal , aşa cum vi s'a cerut Dvs. prin rechiziţiile orale ale d-nilor procurori militari şi care texte incriminează numai infracţiunile consumate. Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, problemă de tehnică juridică, care urmează să primească rezolvarea Dvs. şi sub aspectul justiţiei şi adegvate calificări.-

Iată consideraţiunile sumare pentru care eu vă rog ca, retrăgându-vă în camera de chibzuinţă şi cercetând în mod obiectiv circumstanţele cauzei, analizând răspunsurile acuzatului, declaraţiunile martorilor şi tot materialul documentar, într'un cuvânt toate datele cauzei, să faceţi operă de justiţie socială, aducând o sentinţă şi umană şi dreaptă.

PRESEDINTELE : Are cuvântul dl. avocat Vlad DUMITRIU pentru acuzatul Niculae Penescu.-

AV. DUMITRIU : Domnule Preşedinte, onorat Tribunal ,

Nimeni dintre noi de pe această bancă a apărării şi în cea mai redusă măsură, eu personal, nu avem pretenţia că

absolut toate argumentele pe care vom avea onoarea să le prezentăm în apărare, vor fi reţinute de Dvs. ca întemeiate.

Vă solicit însă respectuos ca să priviţi absolut toate apărările noastre şi toate argumentele noastre cu cea mai mare îngăduinţă.

Munca dlor procurori a fost mare, strădania d-lor deasemenea, sarçina noastră este însă imensă şi răspunderea noastră este copleşitoare. Noi apărătorii vrem să plecăm de aci cu sentimentul conştiinţei împlinite, - aceasta va face şi valoarea sentinţei care va veni după aceste obiective desbateri.

Ţinând seama de gravitatea faptelor care revin în discuţie, de excepţionala gravitate a calificării lor şi a sancţiunilor, vă rog respectuos să interpretaţi favorabil sensul moral, profesional al acestei declaraţiuni.

Inainte de a intra în proces - şi apărarea mea va fi o schiţă, fiindcă nu voiu citi nimic din ceea ce s'a citit până acum şi mă voiu referi, ca fapte, la tot ceea ce s'a primit ca bun pe baza declaraţiilor făcute în acest proces - să-mi permiteţi ca în câteva cuvinte, în forma unei introduceri, să fac câteva rectificări, pe bază de acte, asupra unor afirmaţiuni cari s'au strecurat atât în Ordonanţa scrisă, precum şi într'o mai redusă măsură, în desbaterile orale, din partea D-lor procurori, pentru a le stabili la justa ei valoare figura morală politică a lui Penescu.

Se vorbeste în ordonanţă desăre nedemocratismul lui Penescu şi se citează cazul nenorocit dela Apărătorii Patriei. Eu vă înfăţişez raportul Ministerului de Interne, din care rezultă că acel incident era un simplu incident personal între cheflii, iar rezoluţia finală spune că "agresiunea n'a avut la bază nici un scop politic".

PRESEDINTELE : Mi se pare că aceasta nu era o încriminare.

AV. DUMITRIU : Eu fac acum numai o introducere, care vă asigur că va fi foarte scurtă.

PRESEDINTELE : Puteţi vorbi cât doriţi, evident prin aceasta nu înţeleg să abuzaţi, dar înţeleg să faceţi o apărare justă.

AV. DUMITRIU : Fac aceste rectificări având la bază logica şi în speranţa unei concluziuni, fiindcă ele sunt în orice caz circumstanţe ale încriminării pe care Dvs. la fond le veţi aprecia.

Este de reţinut că după această întâmplare, după Noembrie, Penescu s'a întors în Barou. Si aci fac o paran-

teză : nici Baroul democrat din această țară, după 23 August, nu s'a putut instala decât tot prin luptă, luptă pe care a dat-o asociația avocaților democrați. Baroul democrat care s'a instalat din dispoziția Ministrului de Justiție acelaş atunci ca şi astăzi, şi în care cel dintâi Preşedinte al Uniunii Barourilor pe țară a fost Nicolae Penescu, având ca preşedinți pe Carcali şi un altul necunoscut.

Penescu s'a întors în Barou după întâmplarea dela Interne şi, împreună cu toți prietenii din Uniune - 12 la număr şi cu el 13 - ne-am întrebat : este posibil ca un ministru demis pentru motivele care atunci nu erau încă lichidate, să poată sta în capul primului Barou şi în capul celui mai mare organ al Baroului românesc ? Nu numai că a stat, dar a stat dela Noembrie până la Aprilie 1946.

S'a vorbit şi se vorbeşte în proces că s'au făcut discuțiuni la tineret cu muncitorii. Găsiți comunicatul secretariatului general publicat în "Dreptatea", fiindcă tocmai aceste frământări căpătau la un moment dat un caracter sgomotos, ele au fost interzise de secretarul general.

Se spune în proces despre oamenii consiliilor de administrație. Am personal aceeaş repulsiune pe care o au cei care au redactat această ordonanță pentru "oamenii consiliilor de administrație".

Ei bine, Penescu, în consiliul de administrație dela Ericsson, are dela 1 August 1945 până la 15 Iulie 1947, suma de 10.000.- lei pe lună, pe care nu i-a ridicat nici până astăzi. La aceasta se reduce personalitatea capitalisto-burgheză a acuzatului Penescu.

Penescu este înfățişat ca un moşier. Se aduc şi certificate că are o mică fermă de 30 de hectare şi că nevasta lui Penescu de asemenea are o fermă de 30 hectare, ferme model, pe care comitetul agrar a cerut Ministerului de Agricultură, din inițiativă personală, să le taxeze ca atare, să le mențină ca atare, fiindcă într'adevăr sunt ferme model.

O ultimă chestiune: "România Liberă" publică la 1 Mai 1947, expeditiv şi telegrafic, "panamaua dela Creditul Agricol Ipotecar" : " în timp ce țăranii aşteaptă luni de zile, fruntaşii primesc sute de milioane.....nume sonore, bani grei......"

Am depus certificatul Creditului Ipotecar din care rezultă că am făcut petiție, dar nu ni s'a aprobat niciun ban.

S'a mai vorbit în proces de violență de limbaj. Chestiunea nu mă privește, dar eu nu sunt surprins de limbajul întrebuințat în aceste acte.

Să-mi îngăduiți o ultimă digresiune, pentru ca apoi să intru în fondul procesului.

Mareșalul Averescu făcea a doua (?)alegerile în România și .....fiindcă era așa de popular, le făcea cu bariere.

Partidele de opoziție au dat comunicate. Partidul de opoziție din Galați a dat și el un comunicat, întrebuințând formular "ordin de mobilizare". Imaginați-vă într'ozi, la ora 12, 12 vânzători de jurnale strigând "Ordin de mobilizare"! Peste o jumătate de ceas, toată redacția, cu șefii de partid, erau la Parchet. După o jumătate de zi , toată lumea s'a răcotit. Trebue să ținem seama de anumite moravuri, de un anumit climat, despre care sperăm că este în evoluție progresistă și că în scurtă vreme noi vom căpăta în rândul lor locul pe care-l merităm.

La proces Penescu este acuzat că în perioada începând din Martie 1945 și până în ziua arestării , Iulie 1947 - vă rog respectuos să rețineți -"fiind persoană de încredere apropiată a lui Maniu și secretar general al partidului național țărănesc, a avut un rol de frunte în organizarea complotului.."

Argumentarea s'ar părea că reșade în calitățile lui Penescu, fiindcă fapte, dovezi, nu se afirmă. El este într'adevăr secretarul general al partidului și a avut un rol de frunte în partid. Așa cel puțin era taxat.

Crima de complot este infracțiunea cea mai delicată pe care o cunosc legislațiile penale.

Volume, biblioteci s'au scris și autorii nu sunt de acord care sunt elementele componente, ce anume elemente trebuesc împlinite ca infracțiunea să fie constituită și ce probe trebue să se facă pentru ca complotul să fie dovedit.

Există la dosar un act capital al acuzării: sunt convorbirile dintre 12 Septembrie și 30 Septembrie, care au avut loc în str. Sofia Nr. 12 și în casa Stirbey. Nu voiu da citire întregului text. Voiu reține, pentru argumentele pe care voiu avea onoarea să le expun, următoarele puncte din acest act :

"In ceea ce privește organizațiunea centrală, membrii grupului vor furniza partidului de opoziție mijloacele, fără să ne indice sursa, astfel ca toate riscurile de indiscreție să fie evitate a doua oară. Putem lucra paralel cu partidele politice, fără să le lăsăm să cunoască scopul nostru final".

 

Si o ultimă recomandare : "dar care vor păstra secret chiar față de ele, adevărul întreg".

Este un lucru incontestabil că la discuțiile care au dus la nașterea acestui document, Penescu n'a participat. Este incontestabil că în acest document chiar, se fac recomandațiuni asupra secretului conținutului actului, asupra discreției cu care trebue să se păstreze secretul acestor desbateri, este de esența și a documentului și a activității din spatele documentului, cea mai totală discreție, cel mai total secret.

Ei bine, trebue să se facă împotriva mea dovada acordului, dovada faptului că eu aveam cunoștință de acest complot. Dacă actul acesta este piesa centrală a acuzării, - și este - ea trebue să fie luată în conținutul ei integral. Logica dictează că actul acesta trebue să fie luat în conținutul lui integral. Este în orice caz un arbitrar ca să luați din acest act o parte și să îndepărtați din el alte pasagii. Cu atât mai greu este să faceți această operațiune cu cât recomandația de discreție și secret este repetată până la oboseală. Dacă totuși, fiindcă ipoteza se poate prezenta, susțineți că acest act poate să fie invocat și împotriva lui Penescu, apoi atunci vă revine o singur sarcină : aceea a probei. Dacă ați făcut proba aceasta, incontestabil că acuzația de complot se menține. Dar sarcina probei vă revine ibtegral.

Pentru existența infracțiunei de complot trebue să existe un raport între 2 sau mai multe persoane, acordul trebue să fie concretizat în luarea hotărîrii de a săvârși una din infracțiunile prevăzute de art. 184-207 codul penal.

Trebue să fi fost luată o hotărîre de a porni la fapte, nu numai în proect nesigur și vag. Trebue să faceți împotriva lui Penescu dovada acuzațiunii, dovada că s'a luat o hotărîre că eu aveam cunoștință că trebuia să pornim la fapte, nu numai că a fost vorba de un proect nesigur și vag. Această hotărîre să fie definitiv stabilită, adică agenții să se fi pus de acord și asupra scopului complotului și asupra mijloacelor complotului și, în fine, să fi fost o asociație între 2 sau mai multe persoane în vederea executării complotului.

Complotul lucrează atâta vreme cât persistă înțelegerea criminală, fiind complotul o crimă continuă.

Toate aceste recomandări pe care doctrina unanim le face, trebuesc urmate cu strictețe și trebuesc probate.

Proba aceasta trebue făcută în mod direct, ea nu poate

fi făcută prin orice mijloc.

Vă voiu ceti rezumativ şi telegrafic, spre a nu obosi onoratul Tribunal, părerea lui Garaud în volumul 3 al operei sale : "Intenţiunea pentru săvârşirea crimei de complot trebue să rezulte din probe nu din prezumţiuni".

Un alt autor, spune legea, pedepseşte un complot, adică scopul în care se complotează. Altul spune că există atunci complotul când el a fost urmat de un act pentru a determina da- dacă este un act preparator sau este o intenţiune.

Să-mi îngăduiţi să fac o mărturisire : unul din colegii mei colaboratori mi.a scos şi tradus în româneşte primul pasaj din Garaud. Citindu-l cu atenţiune, mi s'a părut o greşală, "Intenţiunea pentru săvârşirea crimei de complot trebue să rezulte din probe, nu din prezumţiuni. M'am întrebat: prezumţia este o probă ?

Este o probă domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, că în toate delictele, în toate crimele. Numai în crima de complot prezumţiunea nu joacă. In crima de complot nu joacă decât probele directe, toate celelalte probe, comisiunea prezumţiei(?) Spre a nu vă osteni .....

PRESEDINTELE : Lăsaţi osteneala, pentrucă suntem aci ca să ostenim. V'am spus încă odată, vorbiţi dacă doriţi, faceţi o justă şi adevărată apărare.

AV. DIMITRIU: Mă refer la sediul materiei în ce priveşte chestiunea probelor. Atât în civil cât şi în penal, materia prezumţiunilor este tratată special, în art. 1199 din codul civil şi în art. 184 din codul penal.

Nu dau citire acestor texte.

PRESEDINTELE : V'am rugat să le daţi, ca să vedem ce conţin.

AV. DIMITRIU : Iată diferenţa în modul de redacţiune al acestor texte. In civil se spune : "Prezumţiunile sunt consecinţele ce magistratul trage din r'un fapt necunoscut într'un fapt cunoscut".

In penal grija legiuitorului este mai mare. In penal legiuitorul se exprimă astfel :

"Orice element rezultat, fie din stări materiale, fie din împrejurări sau situaţiuni necontestate, dacă sunt de natură a pune în lumină adevărul, constituesc indicii şi pot fi folosite de judecători în formarea convingerii lor".

"Consecinţele logice, trase din stări sau împrejurări cunoscute, dacă sunt de natură a conduce la aflarea adevărului, constituesc prezumţiuni şi pot fi deasemeni folosite de judecători la formarea convingerii lor".

Cu toată această largă definiţie, când e vorba de încadra

rea crimei de complot şi stabilirea crimei de complot, întreaga doctrină refuză judecătorilor folosirea prezumţiunii, pentru stabilirea crimei de complot şi cere proba directă, toate celelalte probe pe care le prevede condica penală în titlul 7 care reglementează materia probelor, cu omisiunea prezumţiei.
Şi este adevărat fiindcă crima de complot este atât de complicată în componenţa ei, încât nu cu orice dovadă se poate trece la pedepsirea formidabilă, capitală, pe care legiuitorul le prevede.

Crima aceasta este altfel încadrată şi legiuitorul este uşor de înţeles dece a voit să apere organizaţia de Stat cu alte mijloace decât acelea cu care apără pe un individ împotriva unui infractor.

Dar tocmai din această agravantă, din această favoare în apărarea instituţiilor de Stat şi în apărarea organismului Statal, tot legiuitorul prevede că proba nu poate fi făcută oricum, proba nu poate fi făcută aşa cum s'ar stabili o infracţiune în care există o parte civilă şi particulari, proba trebueşte făcută în mod excepţional, cu omisiunea probei prezumţiunilor, pentrucă în toate infracţiunile de pe pământ se pedepseşte faptul statornicit efectuat, infracţiunea consumată, în complot se pedepseşte hotărîrea.

Statul, organizaţia de Stat, nu poate să aştepte ca infractorul să-şi săvârşească crima. Statul, legiuitorul, administraţia, parchetul, societatea o ia înainte şi sancţionează nu faptul săvârşit, precum în materie generală în toate celelalte infracţiuni şi crime, ci simpla hotărîre, dar în dovedirea hotărîrilor pentru această excepţională crimă, legea cere ca proba să fie o probă directă.

In ce priveşte pe Penescu, cred, în bună conştiinţă, că această probă nu există şi din acest punct de vedere acuzaţia de complot cade.

Nu este suficient ca după cum în materia obişnuită a celorlalte crime ordinare sau a celorlalte delicte ordinare, adu adunând piesă cu piesă, punând cap la cap declaraţie cu declaraţie, depoziţie cu depoziţie, să facem o construcţie şi să construim o acuzare sau să construim o apărare.

Nu este îngăduit. Crima este aşa de formidabilă, Statului i s'a pus la dispoziţie astfel de mijloace de apărare şi de pază, dar li s'a pus şi îndatorirea ca atunci când afirmă, trebue să dovedească în marginile recomandate de doctrină. In speţă, nimeni din grupul dela Externe nu afirmă

nimic despre prezenţa lui Penescu. Este, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, aş spune regretabil, că un secretar general al unui fost partid nu era cunoscut dela grupul dela Externe din primul punct de vedere. Dar nimeni din acest grup, care se pare că a avut o oarecare participaţie la discuţiile care s'au dus la redijarea actului dintre 12-30 Septembrie 1946, nu-l cunoaşte pe Nicolae Penescu.

Atunci unde este acordul ? Unde este legătura, unde este înţelegerea ca să discutăm mai târziu, unde este hotărîrea ?

Intr'una din actele capitale care s'au născut din desbaterile dintre 13 şi 30 Septembrie 1946, există un pasagiu la care am să mă refer şi pe care-l recomand memoriei Dvs.

Acei cari au redactat actul spun aşa : ar fi bine să facem un comitet politic şi să mai fie un comitet mai mare şi să mai fie niste comitete care să funcţioneze într'o direcţie sau într'alta.

Apoi recomandaţia : ceea ce hotărăşte primul comitet nu trebue să ştie nimeni, - şi recomandaţia aceasta nu este făcută odată, ci de nenumărate ori.

Atunci deci este nevoe să întindem acuzaţia de complot la oameni cari nu au participat la dânsul. Comitetele aveau o anumită funcţiune. Primul comitet avea o funcţiune, cel de al doilea se pare că avea altă funcţiune şi alt comitet mai restrâns, trebuia să lucreze în anumite direcţiuni.

S'a stăruit aci şi s'a şi dovedit în parte de către dnii reprezentanţi ai Parchetului de către caracterul subversiv al activităţii acestor subcomitete, dar întreb respectuos pe Dnii reprezentanţi ai Parchetului, dacă nu simt necesitatea, atunci când cer condamnaţiune pentru cea mai gravă înscrisă în codul penal, pentru cel mai dezonorant fapt care se poate imagina, dacă nu simt necesitatea să facă aci dovada ştiinţei celor cari lucrau ca niste marionete, despre ceea ce se hotărîse în primul comitet politic.

Incă odată repet şi cu aceasta închei cu acest prim capitol, dacă recomandaţi discreţiei şi a secretului s'a făcut dacă comitetele trebuiau să lucreze, dacă actele acestea trebuiau puse în discuţiune, să le respectăm în conflictul lor.

Nu resping o discuţie pe ipoteza contrarie, adică şi alte personagii puteau să aibe cunoştinţă despre cele cunoscute numai de cei iniţiaţi, cu singura deosebire că această sarcină revine Parchetului şi până în acest moment, această dovadă nu este făcută în proces.

Domnule Preşedinte, onorat Tribunal, cea de a doua

acuzaţie adusă lui Penescu, sună astfel :

"A condus activitatea organizatorică a P.N.T. recrutând pameni cari aveau misiunea de a lua parte la realizarea loviturii de Stat ce era în curs de pregătire; că în acest scop a luat măsuri speciale în vederea măririi numărului membrilor organizaţiei militare conspirative a partidului, intensificând recrutarea membrilor organizaţiei militare ".

Domnule Prim Preşedinte, onorat Tribunal, am asistat aci şi ne-am ostenit, în frunte cu Dvs.la cercetarea ce urmează de o săptămână şi au defilat în faţa D-lor Voastre acuzaţi şi martori. Una din problemele cari s'au discutat a fost şi această problemă a P.C.M. , problema planurilor. Actele care există nu pot fi contestate şi cei cari le-au elaborat îşi vor primi de sigur sancţiuni. Să-mi îngăduiţi însă, ca unuia care am fost un modest luptător , să-mi exprim sentimentul că plănuitorii cari plănuiau planurile - nu acelea care sunt la dosar-plănuiau mai mult nişte planuri pentru nişte posturi în cazul venirii la putere, decât preocupări ideale. In orice caz, mulţi vinovaţi vor scăpa decât vor primi sancţiunea.

Cu această reflecţiune să trec la examinarea acuzării ce se aduce lui Penescu.

Ce acuzaţii i se aduce .

Că într'o zi întâlnindu-se cu unul din aceşti domni, foşti ofiţeri, care i-a cerut un deputat, i-a răspuns : câţi sunteţi Dv.s ? Prezenţi 78. Din punctul de vedere al unei propagande politice , ca şef politic îmi spune că ar fi bine să fiţi mai mulţi.

Aşa a spus Penescu : Da, dacă aţi fi două sau trei mii. Cineva a sugerat şi a spus 7-8000, aproape dublul corpului de ofiţeri de astăzi din România, lucru care nu poate fi crezut. Dar să rămânem la 2-3000.

Martorii au arătat în faţa Dvs. şi rechem iarăşi memoria Dvs. în judecata afirmaţiunilor mele :

Penescu intră într'o zi în club. In camera secretarei sale se instalase, fără voe, acest P.C.M. Nu putea să-i dea afară, le-a dat mâna şi ca partizan a stat. Manierele între partizani, deşi nu sunt totdeauna din cele mai dulci, trebue să păstreze totuşi o ambianţă. Un om politic strânge multe mâini, cu plăcere sau fără plăcere, este altă problemă.

Cu această ocazie cineva îl întreabă, îi face un reproş: dece nu ne daţi şi nouă un deputat ?

Penescu răspunde ceea ce ştie . Din această afirmaţiune

 

şi din această situaţie se trage prezumţia şi prezumţia este transformată în dovadă, pentru a se stabili amestecul lui Penescu în fondarea, în organizarea, în mărirea acestei organizaţiuni paramilitare.

Sunt martori ascultaţi în proces. Generalii Negrei, Zorzor, Stoica, col. Pancu, Plot Albu, chiar col. Stoica şi col. Stătescu, coacuzaţi, declară că nu l-au văzut pe Penescu decât o singură dată în discuţiunile acestui C.P.M.

Problema acestor organizaţiuni militare este o chestiune foarte delicată, sub aspectul actelor dela dosar. Apărarea se va descurca atunci când îi va veni rândul în ceea ce priveşte pe acuzaţii vizaţi. Dar în general problema rămâne în suverana Dv. apreciere, ca să-i stabiliţi ponderea, greutatea, seriozitatea.

S'a mai afirmat cu această ocazie că Penescu s'ar fi ocupat chiar de un tineret militar. Au venit în faţa Dv. nenumăraţi martori şi toţi au afirmat că această organizaţie n'a luat fiinţă.

In aceste condiţiuni şi cea de a doua acuzaţiune fiind nedovedită, urmează a fi îndepărtată.

Cea de a treia acuzaţie adusă împotriva lui Penescu - şi aceasta este, după umila mea părere, cea mai gravă - pentrucă aci din punct de vedere al unor activităţi, este foarte greu să fie stabilite aceste activităţi - sună în felul următor :

"Conformându-se directivelor acuzatului Maniu, în repetate rânduri a alcătuit memorii calomnioase în mod vădit contrarii realităţii, asupra situaţiei din ţară, care apoi erau transmise şefilor misiunilor americenă şi engleză din Bucureşti, cu scopul de a provoca o intervenţie a statelor susamintite în treburile interne ale României. Aceasta primeşte în drept calificarea dela art. 184: ştirbirea suveranităţii naţionale şi a independenţei Statului."

S'a stabilit prin martori şi prin declaraţiile tuturor coacuzaţilor că aceste memorii erau opera colectivă a celor trei partide de opoziţie , că ele erau alcătuite în această colaborare, că ele erau supuse apoi deliberării biroului partidului, iar în urmă deliberării delegaţiei permanente şi mai apoi erau înmânate şefului guvernului, celor trei legaţiuni, sovietică, americană şi engleză şi câteodată şi legaţiunei Franţei.

Se vorbeşte de cuprinsul calomnios al acestor memorii. Atâta vreme cât ele nu sunt pe masa onor. Tribunal,

noi nu putem să ne însuşim această categorisire. Este posibil ca aceste memorii să aibă ceva din spiritul opozant, fiindcă ele reprezintă un punct de vedere, dar aceasta nu înseamnă neapărat că erau nişte memorii calomnioase. Nici noi, de pe această modestă bancă a apărării, nu ne vom înţelege totdeauna cu Dnii străluciţi reprezentanţi de pe banca acuzării, dar aceasta nu va rămâne şi nu va putea fi categorisit decât în aceea că noi suntem într'o opoziţie nobilă, opoziţie judiciară, dar nici într'un caz nu se va putea spune despre noi că am avut schimburi de păreri calomnioase.

Sub aspectul categorisirii juridice, încadrarea legală se face prin art. 184 din Codul Penal. Este vorba de ştirbirea independenţei naţionale, de ştirbirea suveranităţii naţionale.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, din acest punct de vedere să-mi permiteţi o scurtă digresiune.

Incă după tratatul de armistiţiu, România, ca şi alte ţări foste satelite, a intrat într'un regim constituţional internaţional, reglementat de conferinţele dela Yalta, Potsdam şi Moscova. In special mă refer la art. 65 şi 66 din Conferinţa dela Moscova. Iar mai târziu noi am intrat din punct de vedere internaţional constituţional sub guvernarea Tratatului de Pace.

Este adevărat că în bun drept constituţional, tradiţional - tradiţia care a mers cam până în preajma lui 1918, a fundării Ligii Naţiunilor, - când se vorbea de suveranitatea naţională, de independenţă, această expresie era înfăţişată ca o piatră de granit, cea mai mică ştirbire, cel mai mic amestec, cel mai mic act de colaborare sau de cooperare, care era socotit în această doctrină, putea fi socotit în această doctrină, un act de ştirbire a suveranităţii naţionale, a independenţei naţionale.

Astăzi, sub domeniul acestui Tratat de Pace, care reglementează în capitole speciale materia frontierelor, a clauzelor politice, clauze militare, navale, retragerea forţelor aliate, reparaţii şi restituiri, clauze economice, clauze penale, clauze relative la Dunăre, cuprinde în partea VIII, în clauze finale, un text a cărei valoare nu poate să ne scape :

"Pentru o perioadă care nu va depăşi 18 luni de după intrarea în vigoare a Tratatului, şefii misiunilor diplomatice din Bucureşti, ai U.R.S.S., Statelor Unite şi Marei Britanii, lucrând în înţelegere, vor reprezenta Puterile Aliate şi asociate pentru a trata cu guvernul român în toate chestiunile relative la executarea şi interpretarea Tratatului de Pace. Cei trei şefi de misiuni vor da guvernului român îndrumările, sfaturile

tehnice şi cari ar putea fi necesare pentru a asigura executarea grabnică şi eficace a tratatului, în litera şi spiritul lui.

Guvernul român va pune la dispoziţia acestor trei şefi de misiuni toate informaţiile necesare şi tot ajutorul de care ar avea nevoie în îndeplinirea sarcinilor conferite lor prin Tratatul de faţă."

Dela teoria intransingenţii suveranităţii naţionale şi a independenţei naţionale, s'a ajuns la Liga Naţiunilor la ideia colaborării între naţouni, fiindcă mijloacele de locomoţie intelectuală luaseră o astfel de desvoltare, încât naşiunile erau din ce în ce mai apropiate. Iar astăzi sunt aşa de apropiate, încât ideia dominantă în dreptul internaţional constituţional este ideia de cooperare. Au rămas în urmă vechile teorii de mare intransigenţă în ceea ce priveşte suveranitatea naţională şi independenţa naţională, astăzi când domină ideea de cooperare, legiferată prin Tratatele pe care România le-a semnat şi înţelege să le respecte.

Din acest punct de vedere, memoriile care s'au schimbat, - este dela sine înţéles, Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, că eu vorbesc aci în numele acuzatului Penescu, având că bază a expunerii mele faptele aşa cum le-a declarat dânsul personal în declaraţiunea clară, precisă şi categorică, făcută oral în această instanţă, că eu mă refer la memoriile pe care în mod oficial partidul le făcea şi le transmitea prin organul de execuţie, care era secretarul general. Din acest punct de vedere nu se poate vorbi că în repetate rânduri a alcătuit memorii calomnioase. In primul rând, n'a alcătuit, că nu era în căderea sa să alcătuiască, se ştie cine le alcătuia, era opera colectivă a trei şefi de partide, venea în desbatarea bîrourilor executive ale partidelor, în desbaterea delegaţiilor permanente , ale respectivelor partide şi după aceea erau trimise.

Despre o altă activitate în proces nu se mai vorbeşte şi în consecinţă nici această acuzaţie nu poate rămâne în picioare.

Să-mi permiteţi un singur exemplu ca să fie mai bine înţeleasă ideia aceasta dominantă în dreptul internaţional asupra cooperaţiei.

Suntem regisaţi astăzi în materie internaţională de Charta Naţiunilor Unite. De sigur, în aplicaţiunea ei se va stabili o înţelegere. Sub egida acestui organism s'a pus problema drepturilor omului şi anumite grupuri de oameni, nu state,

care sunt membre ale Ligii Naţiunilor, s'a pus problema : pot reclama la Liga Naţiunilor ? Răspunsul a fost afirmativ.
In problema palestineană, partidele care reprezintă interesele evreilor, care au acolo o situaţie grea, au fost primite să discute în această organizaţie şi meritul acestei permisiuni pentru apărarea drepturilor acestor oameni revine delegaţiei sovietice, a cărei teză a triumfat.

Iată cât de departe merge, din punct de vedere al conceptului de cooperare şi de apărare a drepturilor omului, posibilităţile de apărare a acestor drepturi, care înfrâng vechea teorie de intransigenţă a suveranităţii şi independenţei naţionale. Şi este incontestabil că dacă în dosar sunt - şi aceasta este sarcina acuzatorilor - şi alte dovezi din care rezultă că s'au făcut alte demersuri, cu alt caracter, aceasta este o problemă care va fi cercetată, tratată sau apărată de cei implicaţi.

Pentru aceste consideraţiuni, vă rog să îndepărtaţi din acuzaţii punctul 3.

Punctul 4 : "Din ordinul acuzatului Maniu a pregătit materiale conspirative pentru membrii centrului complotist din străinătate , - acuzaţii Grigore Niculescu Buzeşti, Gafencu etc."

Nu se spune în tot corpul ordonanţei un cuvânt în ceea ce ar privi această acuzare, cea mai vagă probă în această privinţă. S'a invocat o singură probă : proba Serdici.- Dar am avut astăzi bucuria omenească pentru un acuzat căruia i s'a scos de pe suflet o acuzaţie când s'a spus că pentru Serdici nu se pun concluzii în ce priveşte art. 184 din codul penal.

Eu las cu toată bucuria această concluzie - şi mi-o însuşesc - pe care au pus-o onoraţii reprezentanţi ai partidului, dar pun numai întrebarea : dacă acela care putea să aibă aceste materiale nu are nici un fel de acuzaţii - şi el trebuia să mi le transmită mie - dacă el nu este acuzat pentru acest fapt, cum s'ar putea ca eu, care trebuia să primesc dela dânsul acest material, să răspund în faţa Justiţiei ?

Incă odată mă raliez din tot cugetul la această recomandare, pe care onoraţii reprezentanţi ai partidului au făcut-o în favoarea unui acuzat. Şi nu fac aci un joc de logică, ci în bună logică constatându-se că efectiv nu este niciun fel de probă pentru această acuzaţie, cer să îndepărtaţi din discuţiune şi acest punct.

PRIMUL PROCUROR : Sunteţi în greşală. Am cerut numai înlăturarea punctului privitor la tentativa de a surpa ordinea de stat (art. 207 combinat cu 184 din codul penal).

AVOCAT MATEI : Ingăduiţi o întrebare.

Azi dimineaţă, domnul prim procuror întrebat de Dv. domnule Preşedinte, a declarat că nu susţine acuzarea împotriva lui Serdici, trasă din dispoziţiile referitoare, din codul penal, la înalta trădare. Am luat notă şi urmă să modific apărarea în consecinţă. Acum domnul Prim Procuror spune că renunţă la altă parte din acuzare. Aşa că rog respectuos ca dl. Prim Procuror să repete, ca să pot să iau notă şi ca să pot să fac apărarea în consecinţă.

PRIMUL PROCUROR : Acuzatul Serdici nu este trimis în judecată pentru înaltă trădare - ca infracţiune bine stabilită şi de sine stătătoare - şi pentru infracţiunea de sub art. 207 şi art. 184 şi numai ca element, nu ca infracţiune de sine stătătoare.

AVOCATUL DIMITRIU : Onorat Tribunal, numai această mică discuţiune este de natură a învedera delicateţa problemei şi de sigur că în apărarea pe care are s'o facă apărătorul acuzatului Serdici, precum şi reprezentantul acuzării, vor lămuri această problemp. Ingăduiţi-mi să mă pun în ipoteza cea mai proastă pentru apărare şi să spunem că toată discuţiunea aceasta n'a avut loc ca eu să fiu răspunzător şi ca să se facă dovada că am pregătit materiale conspirative, lăsând de o parte pe toţi ceilalţi coacuzaţi. M'aş raporta numai la o situaţie - şi cu aceasta închei. Tot acest material conspirativ, s'a declarat de către acuzatul Pogoneanu ce este cu el şi s'a explicat, iar din toată instrucţiunea scrisă şi orală, din rechizitoriile Dvs. şi din apărări, n'a rezultat o secundă că Pogoneanu ar fi avut vreun fel de raporturi cu Penescu. Iată deci că şi fără aceste explicaţiuni care de sigur se vor produce, privitor la aplicarea art. 207 sau art. 187, încă acuzaţia adusă lui Penescu nu poate fi susţinută.

Trec la punctul 5, care vizează încercarea de fugă în străinătate, pentru a intensifica activitatea cebtrului complotist din străinătate. Mă apropii de sfârşit şi binevoiţi a vă reaminti că am declarat din capul locului că poate nu toate temeiurile, nu toate elementele vor fi primite de Dv. ca bune în aceeaşi măsură.

Inainte de a pune o concluzie de fond în chestiunea aceasta a încercării de plecare din ţară, - în această privinţă sunt fapte dovedite şi pe care nimeni nu le poate

contesta sub acest aspect, să-mi îngăduiţi să formulez 2 apărări, toate în cadrul interpretării elementelor constitutive ale art. 579.

Textul spune : "Oricine pe o zonă de stare de asediu - asupra acestui punct voiu insista - va încerca să treacă frontiera în mod clandestin....."

Nu discut toate elementele infracţiunii, fac apărările mele pe 2 puncte de drept.

Susţin că punctul Tămădău nu este sub stare de asediu, nu este o zonă în stare de asediu ; susţin că teritoriul ţării noastre nu este sub stare de asediu. Iată argumentarea :

La 28 Februarie 1938 a fost suspendată Constituţia din 1923. Constituţia din 1923 glăsuia, prin art. 128, în partea 2-a : "în caz de pericol de stat, se poate prin lege institui starea de asediu, totală sau parţială".

Va să zică constituţia din 1923 precedea posibilitatea instituirii stării de asediu prin lege. Să-mi îngăduiţi numai în treacăt să spun, pentru a aprecia cu durere cum a fost cu "democraţia" , că dela 1933 până la 1938, acei care au guvernat, au guvernat cu starea de asediu. Se vede că au uitat legea şi a rămas starea de asediu. Ultima prelungire s'a făcut la 11 Februarie 1938 şi această dată este capitală pentru înţelegerea argumentului meu.

La 11 Februarie 1938 intervine decretul nr.856 care, fiindcă este semnat de capul bisericii de pe vremea aceea, declară o stare de asediu pe toată viaţa şi spune în art.6: "Starea de asediu prevăzută în prezentul decret, se va ridica atunci când se va crede oportun".

La 11 Februarie 1938 era deci în vigoare constituţia din 1923. Constituţia din 1923 este suspendată de Carol al II-lea la 28 Februarie 1938.

Ce interesează dacă sub imperiul Constituţiei care cerea lege, Capul Statului făcea un decret, acest decret din punct de vedere constituţional este inexistent, nu are aplicaţie.

Cum s'a întâmplat totuşi ca Justiţia să-l aplice? E explicabil. La 1941 a intervenit starea de războiu, care a fost declarat prin decret special, pentrucă una e starea de asediu şi alta starea de războiu. Starea de războiu a fost ridicată fie prin Convenţia de Armistiţiu, fie prin Tratatul de Pace......

Apărarea mea, argumentul meu îl veţi putea primi, şi atunci, neexistând unele din elementele infracţiunii, veţi

achita pe cel vinovat a contravenit la dispozițiunile art. 579. Sau dacă nu, cu toată modestia cred, că discuția aceasta poate servi dacă va fi discutată în foru care se ocupă - de organizarea Justiției, că această problemă să fie pusă la punct.

Pentrucă ṣa 11 Februarie 1945 (?)Constituția din 1923 era în vigoare.

Tămădăul nu este o frontieră. Pentru a înțelege punctul meu de vedere, trebue să fac o rapidă incursiune în dreptul aerian. Sunt trei teorii care s'au succedat : prima, a libertăți absolute a spațiului aerian, adică ești liber să te duci și să vii cum vrei prin aer, fără control. Teoria libertății spațiului atmosferic până la o anumită altitudine, adică dacă te afli la peste 2000 m. înălțime, ești liber, sub această altitudine, cazi sub prevederile legilor vamale și ești controlat. A triumfat teoria, ca fiecare stat să-și exercite suveranitatea sa asupra spațiului atmosferic de deasupra teritoriului său, astfel încât limita sunt granițele fiecărui Stat, fiecare Stat exercitându-și drepturile suverane înlăuntrul granițelor sale, și în spațiul aerian, este determinat de limitele teritoriale.

Nu se poate vorbi deci de o frontieră aeriană, decât la extrema limită a teritoriului. Si pentru a se putea vorbi de o trecere a frontierei pe calea aerului, este necesar să se treacă dincolo de frontiera terestră.

Textele sunt categorice. Convenția internațională dela Paris din 1919 dintre înaltele puteri contractante , recunoaște că fiecare Stat are suveranitatea exclusivă asupra spațiului atmosferic de deasupra teritoriului său.

Trebue acum să fac dovada că această convenție internațională a devenit lege internă la noi, de aplicațiune internă. Legea din 1936, prin art. 57 spune : în afară de cazul unor dispozițiuni speciale, cuprinse în prezenta lege, sau dispozițiuni legale date în virtutea ei, sunt în vigoare dispozițiunile convenției internaționale din Octombrie 1919. Toate dispozițiunile conținute în această convenție și în anexele sale, cu modificările aduse, sau ce se vor aduce, chiar dacă nu sunt introduse în prezenta lege, au deplină putere în cuprinsul țării......

Domnule Președinte, Onorat Tribunal, la prima vedere, această apărare ar putea părea o apărare îndrăzneață. Starea legislației însă, aceasta e și ca juriști nu putem face alta decât să respectăm legea.

Intr'adevăr ne găsim într'o situație foarte curioasă.

Faptul s'a produs, faptul ca fapt în sine e discutabil, e reprobabil, dar în starea actuală a legiuirilor nu e sancţionat. Se mai produc lucruri din acestea în lume şi cu alte fapte. De aceea, una din cele mai evoluate Justiţii penale - şi mă refer la Justiţia Sovietică - îngăduie judecătorilor de fond să facă jurisprudenţă.

In aceste condiţiuni, sub aspectul dreptului, vă rog a constata lipsa a două elemente : nu suntem sub stare de asediu şi nu suntem la frontieră.

Dacă această apărare nu va fi primită, de sigur că şi ea va putea constitui o modestă recomandare pentru legiuitorul de mâine.

Pentru ca articolul 579 din Codul Justiţiei Militare nu are viaţă, din cauză că .....

In ipoteza că veţi primi această apărare, ţin să fac o apărare de fond pentru acuzatul Penescu. Acuzatul Penescu a fost în August 1946 victima unui incident politic la Piteşti şi ca consecinţă a stat în spital 3 luni. Pentru a nu face prea mare desbaterea, vă rog ca atunci când veţi delibera, să daţi citire şi actului medical, care are un conţinut de o gravitate excepţională. Şi fac numai această apreciere, rămânând ca Dvs. să hotărîţi dacă am sau nu dreptate s'o fac. In această stare de spirit, cu ceea ce s'a produs mai târziu - o serie de arestări, măsuri administrative - cu ceea ce personal s'a întâmplat acuzatului Penescu, din cauza calităţii lui, s'a găsit într'o dispoziţie, într'o stare psihologică care a putut să-l determine să facă gestul pe care l-a făcut.

Din acest punct de vedere legea penală nu poate interveni cu criterii şi sancţiuni, decât acolo unde activitatea omului poate şi trebue să fie îngrădită. Acolo însă unde omul nu poate face altfel decât ceea ce întreaga sa fie îi impune, legea devine numai . . . . . .

Ori, e profund firesc, conform legilor firii, ca acel care este ameninţat de un pericol, să reacţioneze.

Din acest punct de vedere, Dvs., fie că veţi primi apărarea mea ca o scuză care se încadrează în una din dispoziţiunile legii penale 130 Codul Penal, fie că veţi socoti cel puţin o circumstanţă atenuantă, când îl veţi judeca pe acuzatul Penescu sub aspectul deducţiilor din art. 579.

In ce priveşte cauzele care l-au determinat, dacă nu veţi lua de bun ca fond tot ce am spus până acum, de sigur că va trebui să se găsească o explicaţie acestui gest.

S'a făcut afirmația în actul de acuzare, că acesta s'ar datora intenției de a informa străinătatea într'un anumit sens. Si afirmațiunile acestea sunt sprijinite pe declarațiile unui singur domn martor, Ciorol, care declară însă la vol. 4 pag. 254 la 8 Oct. 1947, într'un fel, la vol.4 pag.259 altfel, iar în instanță altfel. Prima oară vorbeşte de inculpatul Penescu că vrea să plece, pe urmă de 2-3 persoane, că în şedință să fie vorba de 3-4 persoane. Cu remarca că dl. Cioroi a fost un partizan național țărănist care, pe lângă ideal, umbla şi după slujbe, ca în baza puterii de apreciere, să acordăm acestei discuții credința pe care o merită.

Punctul 6 din actul de acuzare spune : "împreună cu acuzații Maniu .......au folosit posibilitățile ......" (citeşte). Despre o asemenea acuzație a mai fost tangențial vorba într'unul din celelalte capitole ale actului de acuzare. Dar aceasta nu are motivare şi nici încadrare. Aceasta se întâmplă atât în rechizițiile scrise , precum şi în rechizițiile orale. In aceste condițiuni, nici apărarea nu vrea să se ostenească să facă o apărare împotriva unei acuzațiuni nedovedite cu nimic.

Dar omeneşte vorbind, s'ar putea ca cineva totuşi să mă întrebe : Penescu nu a săvârşit faptele din punctele de acuzare 1,2,3,4,5 ? Mă rog, dar un secretar general ca Penescu ce făcea în Partid ? Nu făcea nimic ?

E dela sine înțeles, că un secretar general nici nu trebuia să înfăptuiască faptele din ordonanța de trimitere în judecată. Dar el a activat. El era într'adevăr cel care executa ordinele partidului în opera de organizare, congrese, adunări liste, alegeri , - e o muncă de Sisif, o muncă care nu se mai sfârşeşte. Si ceea ce spun aici pentru acest secretar general, este adevărat pentru toți secretarii generali ai tuturor partidelor din lume, care au aceeaşi viață nefericită în această activitate politică.

Cum nu s'a făcut în proces nicio probă pentru punctele 1-4, cer aici achitarea. Pentru punctul 5, vă rog respectuos să mă credeți, că eu personal ......... supun onoratei Dvs. deliberări. Dacă trec. . . .atunci e achitare, dacă nu trec veți face o largă aplicație fie a ......fie a circumstanțelor atenuante.

Pentru încheiere, să-mi dați voe să aduc o mulțumire Decanului, să vă fac Dvs. o rugăminte şi să prezint o scuză.

Distinsul şi bunul meu prieten, Decanul, cu care am dat multe lupte şi aici şi în alte părţi, şi în alte activităţi, tot pe linia aceasta a activităţii democratice, cu sinceritatea şi cu .......a vrut să-mi facă azi un serviciu personal şi profesional, dându-mi o mână de ajutor în apărarea acuzatului Penescu şi a relevat împrejurarea, că a spus un acuzat despre celălalt acuzat, că ar fi un dictator şi acel acuzat a răspuns totuşi, că acuzatul care începuse discuţia este totuşi un om capabil. Dvs. puteţi crede sau nu ceea ce a spus un acuzat despre celălalt. Afirmaţiile pot fi juste şi adevărate, dar, oricum ar fi, în bună logică ele nu se exclud, pot fi amândouă adevărate. Deci, nu văd nepotrivire şi ce serviciu a vrut să-mi aducă distinsul meu coleg.

In partea doua însă, Dsa s'a precizat şi a făcut o afirmaţie şi a scăpat şi o expresiune asupra căreia să-mi îngăduiţi să stărui un minut.

Nu sunt pus aici şi nici această şedinţă nu are scopul ca să se discute, care a fost viaţa acestui partid. Dar din acest partid au plecat la timpul lor oameni ca dr. Lupu, înainte, ca Stere, oameni ca Iunian şi un om ca Alexandru Vaida Voevod, şi a doua oară dr. Lupu. Si au fost discuţii asupra orientării politice, asupra participării la opera de guvernare. Si au fost nemulţumiri şi nemulţumiţi. Si unul din aceşti nemulţumiţi a fost Nicolae Penescu. Mă rog, să lăsăm pe el de o parte. S'ar putea ca unuia ca Stere, Lupu , Iunian, a căror dragoste de ţară, democraţie şi străduinţă pentru binele obştesc nimeni nu le poate contesta - să le spunem că au fost la vremea lor nişte oportunişti, nişte oameni de . . . . ? nu pot crede. Dece să se aducă această voalată ofensă unui acuzat care a schiţat clar şi categoric nemulţumirea lui. Le-ai schiţat alţii în forme şi formule altele decât ale acuzatului Penescu, dar putem conchide că ar fi fost o neapărată şi obligatorie solidaritate cu toată politica iniţiată, aşa cum se spune în ordonanţă ?

Dar fiindcă suntem în domeniul unei discuţiuni care priveşte caracterul, nu e singurul din toţi acuzaţii care nu cunoaşte nimic din acest complot, din această operaţie care s'a soldat în tragicomedia dela Tămădău - o fugă politică care se organizează între 9 dimineaţa şi 11 seara, lucru inedit în analele politice universale. Adică, pot fi discuţiuni din punctul de vedere al caracterului, când fac astfel de acte de solidaritate , a declarat Penescu cu caracter, cu

demnitate şi onoare. Chiar dacă crede altceva, el totdeauna e solidar cu opera partidului, opera politică a partidului pe care o ştia toată lumea, pe care era îndatorat s'o facă ca organ executiv. "Dar, spune el, sunt în drept să mă desolidarizez, pentrucă nu este bun , nu este potrivit . . . .sau se încearcă să i se impună o solidarizare forţată, ceea ce nu se poate.

Vă rog să daţi o deosebită atenţie în special problemei . . . . . ., care este una din cele mai controversate probleme de drept.

Azi dimineaţă, dl. prim procuror a aruncat o pietricică în grădina apărării. Eu am să ridic pietricica şi am s'o pun în buzunar, pentru considerentele următoare : că în cursa rechizitelor - şi aceasta face onoare d-lor acuzatori - au reflectat asupra unei schimbări de calificare pentru doi acuzaţi. Dacă acuzarea a făcut acest lucru, noi apărarea sperăm că, primind câte puţin din modestele noastre argumente, veţi putea aduce o sentinţă favorabilă. Deşi, concluziunile mele sunt categorice : pentru art. 1 - 4 achitare, iar pentru punctul 5 sau invocă scuza din . . 176 . sau circumstanţe atenuante.

De aceea vă rog să cercetaţi problema cu toată atenţia, pentrucă e excepţional de grea şi pentrucă nu are nimeni interes în această ţară să facă mai mulţi vinovaţi decât trebue , . . . . . . . nu decât trebue, decât sunt. Pentrucă acesta este rolul de mare discernare al Justiţiei.

Şi în sfârşit, o scuză. Ii cer ertare dlui Penescu, dacă nu am putut să-i fac apărarea pe care el a aşteptat-o dela mine, apărare pe care el a meritat-o.

Şedinţa se suspendă

Şedinţa se redeschide la orele 19.50

PRESEDINTELE : Are cuvântul dl. profesor MIRCEA MANOLESCU.

Dl. PROF. MANOLESCU : Domnule Prim-Preşedinte, Onorat Tribunal, Din capul locului trebue să solicit respectuos îngăduinţa Dvs. în ascultarea pe care veţi binevoi a mi-o acorda, fiindcă, aşa după cum v'am comunicat, sunt suferind şi am venit aci din patul de suferinţă, aşa încât măsura puterilor mele şi chiar calitatea glasului meu, sunt scăzute.

Am venit însă, chiar în aceste condiţiuni, pentrucă am primit dela Dvs. o însărcinare foarte importantă la care trebue să răspund şi anume , mandatul de a apăra din oficiu pe

acuzatul Carandino.

Intr'adevăr, acest acuzat s'a adresat prin Dvs. mai multor avocaţi aleşi, care au refuzat să-i ia apărarea.

Acuzatul Carandino, prin glasul meu, ţine dela început să vă mulţumească cu respect şi cu recunoştinţă pentru grija deosebită pe care aţi pus-o de a asigura şi apărarea lui, aşa cum aţi făcut şi pentru ceilalţi, ba chiar adresându-vă nu oarecari începători, dar unor avocaţi experimentaţi, în măsură să facă apărarea cea mai bună cu putinţă în situaţia atât de grea pe care o au acuzaţii şi apărarea cea mai corectă, dată fiind importanţa şi dat fiind răsunetul pe care-l are acest proces. Pentru acest prim semn de obiectivitate, urmat de atâtea altele, să-mi daţi voe să vă mulţumesc şi eu, Domnule Preşedinte, ca apărător.

De asemenea simt de datoria mea să vă mulţumesc şi Dvs. şi onor. Completului de judecată, pentru posibilităţile depline pe care mi le-aţi dat ca apărător, de a lua cunoştinţă din vreme de dosar, de a pune toate întrebările pe care le-am crezut utile, adresându-le atât coacuzaţilor, cât şi martorilor, de a-mi fi aprobat cererile de apărare pe care le-am făcut, de pildă în ceea ce priveşte aducerea colecţiei ziarului "Dreptatea".

Deşi boala m'a împiedecat să asist la pledoariile dinaintea mea, sunt încredinţat că fiecare din cei care m'au precedat, v'au arătat situaţia grea în care se găsesc apărătorii. Nu este o clauză de stil dacă insist şi cu asupra acestui punct, - şi situaţia derivă din puterea cu care acuzarea a reuşit să adune atâtea probe în sarcina acuzaţilor şi din gravitatea excepţională a faptelor cari li se impută.

Intr'adevăr, Domnule Preşedinte şi onor. Tribunal, perspectivele grave şi sumbre pe care referatul introductiv le deschide în ultima sa parte, atunci când încadrează faptele lui Carandino, obligă la o apărare foarte atentă. Pe de altă parte, perspectivele infinit mai grave şi infinit mai sumbre pe care v'a arătat acuzarea că acuzatul Maniu şi complotiştii săi aveau să le deschidă acestei ţări, obligă ca orice cetăţean conştient al ei să aibe cuvinte de desaprobare şi de condamnare a oricărei asemenea încercări criminale.

Situaţia mea grea este uşurată prin faptul că acuzatul Carandino a avut el în uşi , la interogatoriul pe care i l-aţi luat, - dealtminteri consecvent şi cu ceea ce declară până atunci în faza de instrucţie, - astfel de cuvinte de desaprobare.

Această declarațiune a lui o veți aprecia. Pentru a o putea face, rolul meu este să accentuez că nu este vorba de o declarație oportunistă, nici de una convențională.

Acuzatul Carandino nu a făcut o declarație de acest gen, oportunistă, fiindcă Dvs. ați apreciat de sigur ca oameni, ca militari de carieră și ca judecători, atitudinea lui demnă, fiindcă el v'a spus că oricare ar fi riscul, de lângă semnătura lui pusă sub articolele pe care le-a publicat, el nu înțelege să dezerteze.

Această declarațiune a lui nu este nici convențională, pentrucă el a scris î ziarul "Dreptatea" diferite articole în sensul desaprobării oricăror acțiuni subterane. A scris de pildă două articole la interval de șase luni, intitulate "Nici comploturi , nici complotiști". In a 85-a zi de anchetă, arătându-i-se de către organele de instrucție anumite acte, a pu putut eventual să se întrebe, dacă vorbind astfel în gazeta partidului, n'a făcut încă o gafă și încă o nedisciplină, o gafă care se numește cu un proverb "Să vorbești de funie în casa spânzuratului".

Aceasta fiind atitudinea lui Carandino în proces, situația mea - spuneam - se găsește ușurată. Ea mai este ușurată însă, în chip cu mult mai temeinic, de atitudinea pe care onor. Parchet a avut-o atât în rechizitor, în referatul introductiv scris, cât și în rechizițiunile orale.

Lui Carandino, deși i s'a rezervat o calificare foarte gravă juridicăște, în ceea ce privește faptele care i se impută și rolul pe care l-a putut avea , nu i s'a oferit în această boxă un scaun întreg, ci numai o strapontină - cum ar spune el în limbajul lui de cronicar dramatic.

Cu toate că suferind, mi-am impus efortul, din condescendență și în interesul apărării obiective, de a sta nelipsit aci până noaptea târziu, de a veni și astăzi dimineață pentru a asculta concluziile Parchetului în întregime. Mi.am notat că la ora 5.20 au început domnii Procurori să pună concluziuni, au defilat acte, fapte, rând pe rând au defilat înaintea Dvs. toți acuzații din boxă, fiecare de câte 3-5 și 15 ori, și până la ora 10 și 40, dacă nu mă înșală notele mele, nici nu se pomenise numele lui Carandino. El a fost atunci amintit, cu talentul care caracterizează pe distinșii reprezentanți ai Parchetului, cu prilejul întrebuințării unei metafore, luată oarecum din lumea gazetărească, prin urmare, iarăși nu în legătură cu procesul, cu faptele care i s'ar imputa.

A mai trecut un ceas şi iarăşi a fost vorba, foarte în treacăt, de Carandino ; şi pentru a treia oară, în sfârşit, foarte puţin în comparaţie cu ceea ce s'a vorbit despre majoritatea celorlalţi acuzaţi.

Această obiectivitate a Parchetului de sigur că nu poate să atragă concluzia că acuzatul Carandino nu are ce căuta în boxă. Ea duce numai la consecinţa că este o foarte mare deosebire între situaţiunea lui şi situaţiunea multora dintre acuzaţii de aci, o deosebire pe care însuşi tratamentul pe care Parchetul i l-a acordat, o arată a fi categorică în favoarea lui. Datoria mea este să subliniez cu măsură, cu această măsură, aspectul favorabil din rechizitoriul oral, în ceea ce priveşte pe acuzatul Carandino.

El este trimis în judecata Dvs. pentru două infracţiuni: cea dintâi pedepsită de art. 579 al Codului Justiţiei Militare - încercarea de trecere clandestină a frontierei - ceea ce se numeşte în limbajul convenţional care se formează între oameni, care zile şi nopţi dearândul lucrează împreună pentru a scoate adevărul la lumină : Tămădăul !

In această privinţă, acuzatul Carandino a recunoscut dela început cu sinceritate tot ceea ce era de recunoscut. A spus chiar mai mult decât a fost întrebat. A arătat exact că el a voit să plece. Noi, care nu aprobăm astfel de plecări, spunem că a voit să fugă din ţară. El v'a arătat că luase această hotărîre, greşită şi reprobabilă, încă mai de mult. Si că a conceput această fugă ca o plecare individuală, întrucât activitatea lui nu se putea continua aci - spune el - aşa cum ar fi voit s'o continue. V'a arătat - sunt convins, cu atenţia pe care aţi acordat-o tuturor că aţi reţinut şi nu este nevoie să repet - v'a arătat care erau motivele lui interne, de ordin psihologic pentru a luà o asemenea funestă hotărîre. V'a arătat de asemeni, că în ziua nefastă de 13 Iulie a fost chemat la acuzatul Maniu, întrebat dacă mai are intenţia pe care i-o comunicase, pentru a se putea deslega de obligaţiunile pe care le avea la ziarul "Dreptatea", care rămânea fără director prin plecarea lui în străinătate - dacă mai are intenţiunea de a pleca. Si i-a oferit acest prilej.

Atât acuzatul Maniu, cât şi ceilalţi coacuzaţi implicaţi în chestiunea Tămădău, ca şi acuzatul Carandino, v'au arătat cu toţii că cel care a instigat plecarea şi a organizat-o, a fost acuzatul Maniu. Parchetul însuşi califică fapta lui Carandino în această privinţă, drept acceptarea instigării

ce i s'a făcut să treacă fraudulos frontiera cu avionul.

Fapt l lui se încadrează, după convingerile noastre, în art. 579 din Codul Justiţiei Militare, concluziile noastre nu pot fi decât obiective şi ştiinţifice şi chiar dacă m'aş găsi în desacord cu alţii- eu nu pot fi obligat decât să spun părerea mea, care poate fi greşită uneori într'un fel sau altul - părerea mea este că punct de frontieră este şi Tămădău în sensul legii, că într'adevăr este vorba de o încercare de a trece în mod clandestin frontiera cu ajutorul avionului.

Acuzatul Carandino îşi recunoaşte vina şi aşteaptă pedeapsa.

M'a autorizat, la cererea mea expresă, să vorbesc astfel, aşa încât veţi aprecia şi cu această ocazie atitudinea şi sinceritatea lui, într'un fel - aceasta adaug dela mine - pocăit.

Pentru ca Dvs. să puteţi să cântăriţi pedeapsa pe care o merită pentru fapta sa, este rolul nostru să vă aducem la cunoştinţă acele elemente care vă servesc în formarea acelei convingeri intime şi necenzurabile şi la care element însăşi legea în art. 21 ne trimite, pentru a şti care este canavaua pe care se formează aprecierea Dvs., este vorba de ceea ce se numeşte adaptarea sau individualizarea judiciară a pedepsei.

In scurte cuvinte, să vă furnizez, ca un colaborator al justiţiei de ce aţi binevoit a-mi face cinstea de a mă numi astăzi - elementele care pot să vă servească în favoarea sau - după aprecierea Dvs. eventuală - în defavoarea acuzatului, fiindcă nu vrem să influenţăm aprecierea Dvs., noi concepem în general- nu numai cu avocaţi din oficiu - avocatura ca fiind exerciţiul unei funcţiuni sociale, înainte de a fi exercitarea unui mandat individual, având ca scop să vă furnizeze elementele care vor cântări într'un fel sau într'altul- ziceam - aprecierea Dvs.

Cel dintâi dintre aceste elemente este cauza eficientă sau cauza finală.

Aveţi elementele, vă amintiţi de răspunsul lui la interogatoriu, veţi cântări acest motiv, veţi vedea că l-a dovedit şi cu mărturiile coacuzaţilor dela Tămădău, că le spunea chiar atunci că s'a dus câtva timp înainte la Constanţa să examineze posibilitatea de a pleca singur pe mare. Aşa este Carandino, e ca un căpitan de barcă, care vrea să se ducă. Este fapta lui. N'a reuşit. I s'a ivit ocazia la insti-

garea acuzatului principal din acest mare proces. A înțeles s'o folosească. V'a arătat că voia în străinătate să se descurce cum va putea, soția lui fiind - după cum se știe - artriță, cu destul renume, avusese propuneri pentru a filma în străinătate în Franța sau Italia, ceruse - după cât mi se spune de acuzat - cu doi ani înainte pașaport pentru a pleca în acest scop. El însuși s'ar fi putut descurca, prin priceperea lui în materie de teatru, în materie de gazetărie, dacă ar fi putut să fie utilizat pe acolo prin străinătăți.
In sfârșit, așa a conceput plecarea lui.

Veți aprecia, veți judeca acest motiv a lui.
Al doilea punct pentru adaptarea judiciară a pedepsei, este gravitatea fa tului, adică așa cum se spune în știința penală "evaluarea concretă" a lui, fiindcă legiuitorul nu dă decât o evaluare abstractă a gravității acestuia.

Din acest punct de vedere trebue să recunosc cu toată obiectivitatea că dacă acuzatul de pe strapontină ar fi reușit să plece atunci cu barca, faptul ar fi avut pentru el consecințe cu mult mai puțin grave. Dacă ar fi fost prins plecând în acele condițiuni, întâmplarea - condamnabilă de sigur - n'ar fi avut însă acelaș răsunet pe care o are infracția aceasta colectuvă a celor care au voit să fugă la Tămădău - și pe bună dreptate - așa cum a arătat Parchetul, încadrând acest act în alte acte cu mult mai grave.

Intr'adevăr, știința ne spune că în evaluarea concretă se va ține seamă și de răsunetul pe care fapta l-a avut și acest element este - spre regretul meu - în defavoarea acuzatului.

Vreau ca în toată atitudinea mea să fiu vrednic de încrederea pe care mi-ați arătat-o și să câștig încrederea Dvs. pentru tot ceea ce în apărare voiu spune în favoarea lui Carandino, fiindcă eu voău spune și ceea ce mi se pare că se poate semnala în conturarea gravității faptului în defavoarea lui.

Imprejurările în care s'a comis, sunt în favoarea lui, pentrucă a fost instigat, pentrucă a plecat în grabă, în așa de mare grabă, încât în valizele lui, nu numai că nu s'au găsit minute, memorandume, convențiuni, scrisori, împuterniciri mandate, dar se pare că la înceout în valiza dnei. care cum vă spuneam este actriță - în graba plecării se puseseră 11 perechi de mânuși și o singură rochie.

Iată condițiunile de grabă în care au plecat.

Al treilea punct, pe care chiar art. 21 vi-l indică Dvs. pentru a putea să cântăriţi pedeapsa, pe care i-o veţi da, este gradul de perversitate, de imoralitate al persoanei acuzatului.
Al patrulea element este viaţa lui anterioară, conduita lui până în momentul când a comis faptul.

In această privinţă sunt dator să vă informez cu câteva elemente, pentru ca să cunoaşteţi pe acuzat.

Voiu urma deci şi cu ceea ce a făcut Parchetul, care în referatul intr ductiv, cât şi în rechiziţi nile orale l-a prezentat sub unul sau două aspecte defavorabile pe acuzatul Carandino.

Carandino este un gazetar de profesie. A încercat la început să facă puţină avocatură, a fost atras de literatură, de teatru şi de gazetărie. Este în mod cert, dacă nu cel mai - fiindcă nu ştiu exact care este situaţia tuturor acuzaţilor celorlalţi - în orice caz printre cei mai săraci oameni din această boxă. Nu are nimic decât condeiul lui. Este, fără îndoială , cu atât mai regretabil, dacă cum-va merită - eu nu ştiu, voiu veni acolo - merită vreun reproş pentru modul cum şi-a întrebuinţat acest condei. Fapt este însă, că e un om care a trăit numai din munca lui şi aşa de puţin răsplătită,încât niciodată nu a avut , nu mai mult decât trebuia, dar nici măcar atât cât i-a trebuit. Nu s'a plâns, a dus totdeauna această viaţă de boem, de cafenea literară - nu în sensul rău al cuvântului de stâlp de cafenea, ci în sensul bun - de gazetărie la cafenea, unde se întâlnesc zilnic şi unde s'au întâlnit totdeauna şi se întâlnesc şi astăzi aceşti boemi, gazetarii de toate nuanţele, de toate culorile, la cafeneaua Capşa, cu ei împreună în acea solidaritate profesională.

Acest Carandino s'a înscris în 1933 în partidul naţional ţărănesc. Aşa de însemnată a fost această înscriere a lui în partid, încât nu a avut niciun fel de întrebuinţare, nici măcar la ziarul partidului, pentrucă într'adevăr la aceia vreme scria la Făclia, la Reporter, a scris la nenumărate gazete foarte democratice, chiar la gazete de extrema stângă.

A continuat această activitate a lui gazetărească şi a avut prilejul ca în timpul dictaturii antonesciene să-şi piardă temporar libertatea - în lagăr, împreună cu diferiţi alţi scriitori şi gazetari care făceau un grup considerat

pe atunci ca un grup de extremă stângă. Este o mărturie în această privinţă în cartea "Zile de lagăr" a lui Zaharia Stancu, în care, în cele 416 pagini Nicu Carandino este citat cu desăvârşită simpatie de fiecare dată de 39 de ori. Mi-am dat silinţa să număr, pentrucă de pretutindeni se vede că el era în inima acestora, care astăzi sunt verificaţi a fi democraţi.

Din această carte veţi vedea cum Nicu Carandino, împreună cu Socor, Cocea, au combătut sub dictaturi mai vechi un proiect de organizare al presei, întrucât spune autorul combăteam proiectul de organizare care mi se citise, pentrucă avea un pronunţat caracter fascist. Conversaţii de ale lui Carandino, acuzaţii pe care i le aduceau unii şi alţii în aceste convorbiri. Unul spunea, adresându-se lui Zaharia Stancu :"Dta, Carandino, Eftimiu, aţi scris şi aţi semnat articole antigermane".

Când Carandino în sfârşit a fost valorificat în partid ca unul dintre redactorii ziarului "Dreptatea ", la început, după 23 August, se arată în această carte cum unul dintre prieteni i-a spus " tot naiv ai rămas, ce cauţi la "Dreptatea"?

Dacă n'ar fi atâtea lucruri de justificat înaintea Dvs. mi-aş permite în adevăr să regret şi eu, cum am auzit că regretă şi alţii, că această pană care niciodată nu s'a închinat într'o astfel de cerneală decât aceea în care a apucat el să scrie, totdeauna la fel, n'a fost utilizată în altă parte, decât acolo unde, după 23 August a fost utilizată.

A fost după aceea câteva luni director general al Teatrului Naţional, al Operei şi tot în cartea lui Zaharia Stancu, actualul director general al Teatrului Naţional, se arată cât de bine a fost apreciat pentru atitudinea lui frumoasă faţă de actori, faţă de toţi colaboratorii de acolo şi ce amintiri bune a lăsat.

In această epocă el n'a mai scris la "Dreptatea". Plecând dela direcţia ziarului "Dreptatea", dl. Nestor Badea, care era director politic pe frontispiciu, direcţia ziarului "Dreätatea" a luat-o Carandino, cu deosebire că el n'a apărut niciodată pe frontispiciul aceatei gazete. Care este semnificaşia acestui fapt ? Care este consecinţa ce se poate trage eventual în favoarea lui ?

Veţi binevoi să apreciaţi, veţi corobora această împrejzrare care trebue să aibă totuşi o semnificaţie oarecare fiindcă strică o tradiţie, cu faptul că el v'a spus : "eu

înţeleg să răspund pentru ce am iscălit, dar nu pot să răspund pentru tot ce s'a scris în gazetă, de oarece - a spus-o şi el, au spus-o şi ceilalţi acuzaţi şi martorii şi chiar acuzatul principal a spus-o - linia politică, atitudinea politică şi chiar vehemenţa atacului din "Dreptatea" erau imprimate în mod obligator de către şeful partidului, acuzatul principal Iuliu Maniu.

Evident, Dvs, veţi cântări aceste fapte şi aceste împrejurări. In tot cazul, iată din desfăşurarea anterioară a activităţii lui lucrurile pe care am vrut să le semnalez.

S'a spus în rechizitoriu că ar fi fost funcţionar la Propagandă. A fost în adevăr un mic funcţionar, de nu ştiu ce clasă, ca gazetar, până la venirea regimului dela 6 Sept.1940 când a fost dat afară - şi a fost un martor aci, dacă nu mă înşel, Ticuţă Mihăilescu, care a spus chiar după 23, 24, 25 Ianuarie 1941 când regimul legionar a fost, atât cât a fost, înlăturat şi a rămas dictatura pe care o ştiţi, el a cerut să fie din nou primit şi n'a putut fi primit fiindcă fişa lui îl arăta ca fiind un om de stânga şi anti-german.

Acestea sunt elementele pe care după lege Dvs. le veţi putea ţine în seamă, în înţelepciunea Dvs., în suverana Dvs. apreciere, acestea sunt elementele, pe care , ca apărător, sunt dator să vi le aduc la cunoştinţă.

Tot aci se spune că trebue să se ţină seamă şi de atitudinea pe care a avut-o acuzatul după ce a fost chemat în faţa justiţiei, ca să răspundă de faptele lui. Această atitudine o cunoaşteţi, am vorbit despre ea şi la începutul expunerii mele, în consecinţă nu mai revin.

Iată dar prima infracţiune care i se impută lui Carandino.

Cea de a doua este o infracţiune incomparabil mai gravă. Aş putea spune chiar, este una dintre cele mai grave infracţiuni. E vorba de crima de complot prevăzută şi pedepsită de art. 227 din Codul Penal. Acest text sună astfel :

> "Când două sau mai multe persoane, de comun acord au luat hotărîrea de a săvârşi vreuna din crimele prevăzute de art. 184".

este prevăzut de Carandino în rechizitoriu, urmează alte articole, prevăzute pentru alţi coacuzaţi, dar pentru el nu. Art. 207 de asemenea pentru Carandino - şi altele care nu-l interesează.

Aşa dar este vorba de art. 227 Cod Penal şi de infracţiunile vizate de acest articol : una din art. 184, crima de înaltă trădare, şi alta din art. 207, surparea ordinei

constituționale.

Este de datoria mea să lămuresc o nedumerire pe care ar putea-o avea chiar acuzatul și oricine, pentru ca să puteți înțelege care este rolul meu de a pune concluzii în apărarea din oficiu a lui Carandino asupra acestui foarte grav punct.

Iată nedumerirea : Legea penală și știința penală au spus totdeauna că simpla intenție interioară, cum se zice în știință nuda coogitatio, cugetarea curată, simplă nu este pedepsită niciodată, n'a fost și nu este nicăieri pedepsită. Numai unele acte de început cel puțin de executare, cum ar fi tentativa, pot să fie pedepsite după legile noastre. Si atunci, cineva citind acest text art. 227 cu trimiterile la art.184 și 207 în cazul lui Carandino, singurul de care mă ocup, ar putea să creadă că onor Parchet a făcut greșala de a-l acuza pe Carandino că a săvârșit crima din art. 207, surparea ordinei constituționale, că cel puțin a făcut acte de eyecutare în acest sens. Si cum onor. Parchet nu pretinde un moment acest lucru, cineva ar putea atunci să se întrebe, dacă este vorba numai de intenția de a comite astfel de crime, cum poate să fie pedepsită intenția ?

Ei bine, acesta este adevărul. Trebue să mulțumim cu toții cu recunoștință preciziunii științifice și obiectivității cu care dl. prim procuror azi dimineață a făcut caracterizarea de drept în analiza infracțiunii, caracterizare absolut exactă din punct de vedere științific, fiindcă în adevăr legea noastră, spre deosebire de toate cazurile celelalte în care nu se pedepsește intențiunea, în cazul complotului, ceeace pedepsește, este tocmai ceea ce poate să semene doar cu o simplă hotărîre, o simplă intenție de a comite niște infracțiuni.

Ciudată caracterizare și îmi veți da voie în câteva cuvinte să o explic.

Nu este în realitate de loc ciudată, este foarte normal să fie așa. Această infracțiune de complot este așa de gravă, intenția pe care doi sau mai mulți o au de a comite infracțiuni din acestea limitativ enumerate în art. 227 este așa de periculoasă prin ea însăși, încât legea noastră pedepsește simpla hotărîre de a comite infracțiunea, fără să aibă nevoie să reproșeze că le-a și comis. Dacă s'au și săvârșit, atunci așa cum este cazul altor acuzați, vor răspunde și de acele infracțiuni.

Nu numai în legea noastră, în toate legile şi de mult este aşa, care este explicaţiunea ?

La ştiinţa mea modestă, prima dată când s'a pus această problemă, a fost cu ocazia acelei celebre conjuraţii a lui Catilina. Toată lumea îşi aminteşte împrejurările care pot să ne ajute pe noi să descifrăm sensul adevărat al textului astăzi ; toată lumea îşi aminteşte ce dificultăţi a întâmpinat consului Cicero de a putea să ceară şi să obţină pedepsirea lui Catilina. El vedea cum acesta maşinează, vedea cum se adună noaptea într'o stradă a Romei pe furiş, cu prietenii săi, vedea cum acesta caută să înarmeze partizanii, vedea cum pregăteşte o lovitură de stat. Concepţia până în acel moment era însă că nu poţi să pedepseşti pe cineva dacă nu săvârşeşte ceva, intenţiunea nu este suficientă, se spunea. Aşa cum Cicero, cu talent oratoric, cu posibilităţile lui de a convinge, de a convinge între i pe Catilina de a se da pe faţă, a putut într'o situaţia extrem de dificilă, să facă să iasă la lumină primejdia acestei conspiraţii catilinare , chiar în faza ei de concepţie, în faza aceasta primă de luare de hotărîre, fără chiar să fie nevoie de acte de preparare - acolo erau şi acte de preparare foarte precise. Parchetul spune că sunt şi în complotul de faţă .

Ei bine, vorbind despre aceste împrejurări, primul doctrinar al art. 227 din Codul Penal este Salustius, în cunoscuta sa lucrare despre conjuraţia lui Catilina.

Reproducând cuvântarea pe care a ţinut-o Cato, din această controversă care s'a născut între ei, Salustius redă aceste cuvinte : "alte crime nu pot să fie urmărite decât atunci când ele au fost săvârşite. Pe câtă vreme această situaţie specială ne obligă să împiedicăm crima înainte ca ea să fie săvârşită, pentrucă după ce ar fi săvârşită şi oraşul ar fi ocupat de Catilina, degeaba am mai face apel la lege şi ar fi necuviincios să-l pedepsească".

Periculozitatea excepţională, străvechi, istoric recunoscută a acestei reunmiri de consimţăminte cu intenţia şi cu voinţa de a comite infracţiuni foarte grave, face ca în art. 227 în chip legitim să se pedepsească, fără să fie nevoie de vreo săvârşire de infracţiune, chiar şi simpla luare de hotărîre. Pentru aceasta însă - aşa cum s'a arătat chestiunea aceasta obiectiv - este nevoie domnule Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, să fie îndeplinite condiţiunile cerute de text şi de natura infracţiunii.

Această infracţiune este din categoria acelor cu plurali_

tăţi de infractori. Pluralitate poate fi natural, atunci când infracţiunea nu se poate comite, nu este de conceput a se comite decât între 2 persoane. De ex. bigamia sau jocurile de noroc. Poate să fie o pluralitate ocazională; deşi infracţiunea poate să fie comisă de către unul singur, a fost comisă de mai mulţi coautori sau complici. Va să zică, participaţiune principală sau secundară. Veţi vedea cum se aplică toate aceste categorii în analiză , din punctul de vedere al lui Carandino, a acuzaţiei de complot.

Dar mai este între participaţiunea naturală şi cea ocazională , un altfel de pluralitate, pluralitatea de infractori constitutivă, în speţă complotul. Adică, pentru a se putea constitui infracţiunea de complot, trebue să fie cel puţin 2 persoane. Este însă o deosebire pe care trebue să v'o semnalez Dv.pentrucă la pluralitatea naturală, ilicitul rezultă din însuşi faptul, pe câtă vreme la pluralitatea constitutivă, ilicitul este împrumutat din altă parte. Aşa se explică dece în art. 227 se spune :"Acei care au luat hotărîrea împreună de a comite infracţiunile acestea ..... - art. 184, 207 etc. " Deci numai aceştia. Ilicitul complotului se împrumută dela infracţiunile de acolo.

Din acest motiv iarăşi se explică legătura care este între art. 227 - complotul - şi citarea şi în cazul lui Carandino - căruia nu i reproşează că ar fi comis înalta trădare şi ar fi comis surparea ordinei constituţionale prin acte de săvârşire - citarea acestor două texte. Ele se numesc "Infracţiune scop" sau "infracţiune - program".

Va să zică, complotul este o infracţiune - cum foarte bine a spus dl. Prim Procuror şi aşa afirmă toată doctrina - o infracţiune sui generis : pluralitate constitutivă de infractor (trebue să fie cel puţin doi), luarea unei hotărîri de comun acord de a comite alte infracţiuni care ar împrumuta caracterul de ilicit. Acele infracţiuni sunt infracţiuni- scop infracţiuni - program.

Prin urmare, Dvs. sunteţi rugaţi de noi, în mod respectuos, să cântăriţi - şi eu, în ceea ce îl priveşte pe Carandino - toate faptele procesului, pentru ca să vedeţi dacă N. Carandino a luat împreună cu alţii, în chip deliberat, de comun acord, hotărîrea de a comite o infracţiune-scop sau o infracţiune - program (art. 184), - înalta trădare , ni s'a precizat în ce constă : Stirbirea independenţei Statului - sau cea din art. 207 - surparea ordinei constituţionale, ni

s'a precizat de asemenea în ce constă : instigarea poporului de a răsturna cu violenţă, cu arme guvernul.

Pentru aceasta, dl. Prim Procuror ne arăta azi că este suficient să fie vorba de doi acuzaţi care să fi luat o asemenea hotărîre în întregul ei. Este iarăşi exact şi trebue să recunosc ştiinţific, că este aşa, că nu este nevoie ca aceşti doi să fi fost de acord şi cu privire la mijloace. Ceea ce este esenţial, este să fi luat hotărîrea cu privire la scop. Nu este de asemenea nevoie, după toată doctrina, ca planul să fi fost întocmit în toate detaliile : Este suficientă hotărîrea cu privire la scop, fără să fie nevoie de toate mijloacele. Destul că - spun autorii - ei au luat hotărîrea cu privire la scop. Am aci pentru control şi pe Garraud şi Manzini şi atâţia alţii. De asemenea, autori mai recenţi ca Giovanni Baptiste de Mauro, tot felul de autori din toate doctrinele, care spun acelaş lucru : destul ca să nu fi fost imposibil de realizat.

Nu trebue însă să fie toată lumea de acord asupra mijloacelor şi asupra posibilităţilor şi nici nu este nevoie să existe un plan de detaliu. Cu aceasta se risipeşte o nedumerire, pe care ar fi putut s'o aibe oricine. Dar simplul fapt de a face un plan este o crimă ? Este atunci când este vorba de concentrarea a 2 sau mai multe persoane, ca pe baza acestui plan să săvârşească în viitor una din infracţiunile limitativ enumerate în art. 227. Pentrucă, dacă s'ar fi hotărît doi să săvârşească o fraudă, nu mai era complot. De aceea se şi spune că infracţiunea de complot este o infracţiune indirectă, pericol de pericol, iar nu pericol direct, ci indirect din plan. Ei bine, este nevoie să fie o înţelegere, este nevoie să fie această concertare între membri, acesta este elementul material al infracţiunii. Si nu pot să reproşez cuiva infracţiunea de complot fără elementul material : darea acordului său în chip deliberat şi conştient, la luarea acestei hotărîri în comun, - fiindcă aşa spune textul.

S'ar putea crede că voiu spune pentru Carandino : el în mod evident - nici nu s'a susţinut de către onoratul Parchet care a păstrat toată măsura - în mod evident n'a participat la toate aceste acte extraordinare, senzaţionale, surprinzătoare, care au fost citite de către onor. Parchet aci. Eu n'am să mă ocup aci , de sigur, fiindcă chiar după teza Parchetului nu-l privesc pe Carandino, în sensul că el niciodată n'a fost în Palatul Stirbey, el stătea la Capşa în văzul tuturor, nici n'a avut niciun fel de legătură cu

toţi aceştia care sunt cu acte şi cu memorii şi alte asemenea activităţi subterane, n'a cunoscut aceste memorandum-uri, minute, pacte, mandate, decât a 85-a zi a anchetei, când i s'a adus la cunoştinţă şi a rămas şi el surprins, - şi nici Parchetul nu pretinde în această privinţă că la consfătuirile acestea secrete Carandino a luat parte vreodată, că acolo şi-a dat el acordul şi a luat hotărîre de comun acord cu ceilalţi ca să comită aceste infracţiuni.

S'ar putea crede că de vreme ce nici nu-i cunoştea pe ceilalţi, el nu poate în principiu să fie în complot.

Ei bine, n'aş putea spune aşa ceva din punct de vedere ştiinţific, fiindcă este ştiut că poţi să nu cunoşti pe toţi membrii conspiraţiei, s'ar putea zice chiar că este o condiţie a unei bune conspiraţii ca să nu se cunoască toţi între ei. Este destul însă să te cunoască şefii conspiraţiei şi tu să-i cunoşti pe ei. Dar aceasta numai din punctul de vedere al relaţiunilor personale în care te găseşti cu coacuzaţii nu şi din punctul de vedere al elementului material al infracţiunii, adică al acordului. Pentrucă aci acordul este un element material, el trebue să fie precis dovedit, el trebue să reiasă cu certitudine.

Acordul lui Carandino nu s'a dat în niciun caz, nu se pretinde aceasta, atunci când ceilalţi şi-au dat acordul lor, în Septembrie 1946, mi se pare. Aş putea oare spune aci : chiar dacă el şi-a dat acordul mai târziu, nu poate fi pedepsit, pentru trebue să şi-l fi dat dela început ? Nu. Nici aceasta n'ar fi exact ştiinţificeşte, întrucât autorii admit că poţi să aderi la un complot şi după - ca să spun aşa - actul constitutiv al complotului pe care l-a înfăţişat acuzarea.

Toate acestea sunt aşa, obiectiv, însă tot obiectivă este, domnule Prim Preşedinte şi onor. Tribunal, nevoia aceasta de a se face dovada, că fie necunoscând pe toţi complotiştii, fie neparticipând la constituirea originară a complotului, mai târziu chiar, ţi-ai dat în mod expres acordul, ai luat hotărîrea în comun cu ceilalţi. Ce înseamnă aceasta ? Aceasta înseamnă să se precizeze când s'a produs elementul material al infracţiunii. El este atât de important, încât trebue ca întotdeauna să fie şi localizat în spaţiu şi în timp.

A zi dimineaţa am ascultat această precizare pe care a făcut-o dl. Prim Procuror, atunci când a voit, consecvent

cu principiile juridice, pe care le expunea, să vă indice Dvs. care sunt dovezile pe care îşi sprijină Parchetul convingerea şi pe care ar urma să vă sprijiniţi şi Dvs. convingerea şi hotărîrea Dv. Dl. Prim Procuror a spus că este necesar să vă arate de unde rezultă şi cu ce dovedeşte participarea lui Carandino la complot, în sensul, mai întâi al elementului acest material al infracţiunii - existenţa acestui acord, luarea în comun a hotărîrii de a comite această infracţiune program sau această infracţiune scop. Ni s'au indicat următoarele fapte :

1. Cuvântările pe care le-a ţinut Carandino. El n'a avut o activitate politică în partid. El a fost gazetarul partidului, n'a avut niciun fel de rol în cadrul partidului, în circumscripţiile partidului, niciun fel de rol pe teren. El a fost numai gazetar. A fost îndemnat, spunea singur, să ţină vreo 2-3 cuvântări cu prilejul alegerilor, cu care prilej s'a şi văzut - şi verificăm azi - că este într'adevăr obiectiv - îi ofereau atunci o strapontină, fiindcă şi partidul tot strapontină i-a oferit : ultimul, al 20-lea pe listă, în Capitală, cu toată că era directorul ziarului "Dreptatea". Era şi membru în delegaţia permanentă.

Vă reamintesc că s'a stabilit aici că nu ajunsese în delegaţia permanentă pe căile politice ale partidului, şi pe căile profesionale, în calitate de gazetar, având însărcinarea de director al ziarului "Dreptatea" - singura lui activitate politică. A intrat în prevederile statutare, care creiau un scaun de drept - prin urmare, tot un fel de strapontină, să participe şi el acolo la şedinţele delegaţiei permanente - un scaun de drept pentru directorul "Dreptăţii" , indiferent cine ar fi fost el : nu Carandino, ci directorul ziarului "Dreptatea" avea în acest loc în delegaţia permanentă şi de câte ori se schimba directorul ziarului, se schimba şi membrul din delegaţia permanentă.

Si a început să participe la şedinţele delegaţiei permanente din 23 August 1946.

. Cuvântările ţinute, spune dl. Prim Procuror, a reprezentat acordul dat de Carandino la complot. Pentrucă acolo Carandino a spus la un moment dat: rezistaţi. Intr'o altă cuvântare a spus : revolta - aşa spune dl. Prim Procuror, - revolta nu mai poate întârzia.

Am dat cred dovadă de toată sinceritatea şi obiectivitatea. Dar poate cineva să interpreteze această concluzie a dlui Prim Procuror, în sensul că acordul la complot de da în public. Nu se poate susţine aşa ceva, că acolo erau adunaţi

complotiştii şi el le-a spus - şi el ca un complotist - : nu întârziaţi revolta aceea din 18 Septembrie sau din 30 Septembrie, ştiu eu . . . . .Nicidecum nu se pretinde aşa ceva, nici nu s'ar fi putut pretinde. Atunci, ce înseamnă citarea acestui cuvânt, ca dare de acord. Iată ce înseamnă, dacă am înţeles exact gândul dlui Prim Procuror. Inseamnă, spune dsa, exteriorizarea unui gând interior al lui Carandino, exteriorizare după care noi reconstituim acest gând al lui nemărturisit, şi din care exteriorizare afirm conţinutul gândului nemărturisit. Si acest gând nemărturisit e cam de aceeaş specie cu gândul complotiştilor. Ca să vorbim în limbaj mai mult juridic, este un indiciu, adică amorsa unei bănuieli; că dacă acuzatul Carandino a spus la un moment dat într'o conferinţă publică : "rezistaţi", nu şi-a dat atunci acordul, dar el îşi va fi dat probabil acordul, pentrucă consună această vorbă "rezistaţi" pe care o spunea în public, în gura mare, cu ceea ce complotiştii hotărîseră să se facă.

Consonanţa aceasta trezeşte, sugerează bănuiala că, poate că acest Carandino, când spunea "rezistaţi", nu dădea drumul inspiraţiei lui personale - care, să mă ierte, poate să fie de multe ori de proastă calitate, sau de bună calitate - nu întrebuinţa retorica aceasta pe care o întrebuinţează foarte multă lume, că , cuvântul acesta "rezistaţi" poate însemna foarte mare lucru.

După plecarea la Tămădău, "Rezistaţi" poate însemna ceva conspirativ. Dacă nu pleca, aceasta era nesemnificativ. Dar aşa, a amorsat această bănuială, că ar fi o consonanţă şi Carandino ar fi putut luà hotărîrea în comun , pentrucă corespundea cu ceea ce ar fi dorit şeful complotiştilor şi complotiştii săi să spună Carandino.

Veţi aprecia, Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, care este puterea acestui indiciu, ca forţă probantă, ca valoare ştiinţifică şi legală de probă şi cum se acordă cu toate celelalte ; cât este de probantă, ca să trimiteţi la temniţă grea un om pe baza unui asemenea indiciu.

El nu este însă singur, spune dl. Prim Procuror. Si într'adevăr, dacă ar fi fost numai acest indiciu, ar trebui evitate, dintr'o higienă a vorbei, anumite cuvinte, ar trebui să nu fie întrebuinţate niciodată. Pentrucă odată le-ai întrebuinţat, oricare ar fi sensul, şi dacă mai apoi te găseşti în acelaş avion sau tramway cu nişte complotişti, se poate înţelege că ai vrut să spui altceva.

Cu toate că ar părea că spun aceasta, pentru a demonstra prin reducere la absurd, că nu se poate face proba cu acest singur indiciu, trimiţând la temniţă grea un om, trebue să vă spun că am ocazia aici să fac un reproş dlui Carandino, - să mă ierte că o fac. Fiecare din noi utilizăm cuvinte, gazetari avocaţi, procurori, magistraţi........ este adevărat, unii din nou, de pildă reprezentanţii Parchetului şi gazetarii de opoziţie, cum era şi Carandino - pentrucă de când este în partid, a fost numai în opoziţie şi îşi încheie strălucita carieră de om politic, în boxă - procurorii şi gazetarii de opoziţie au un limbaj mai tare.

Opoziţia înţelege de mai multe ori că este un fel de procuror al Guvernului. Face bine ? face rău ? , nu sunt un om politic, nu mă pricep la ştiinţa aceasta. Ca profesor de sociologie constat însă că există faptul, şi ca om care cultiv pe cât pot, arta aceasta foarte grea de a întrebuinţa cuvântul, nu pot avea decât cuvinte de regret pentru excesele de limbaj, pentru această violenţă de limbaj, pe care a întrebuinţat-o, se pare şi acuzatul Carandino, şi o reproşez. Este o măsură în toate lucrurile. Nu trebuia Carandino să înţeleagă opoziţie adevărată, constructivă, colaboratoare ? . . . . Dar cum o să-i dau lecţii în această privinţă boemului acesta nedisciplinat de cafenea, cum îl ştie toată lumea din Bucureşti şi noi cetăţenii şi foştii lui colegi. Vedeţi, cum să dau această lecţie lui Carandino, de cum trebuia să scrie, când acest boem nedisciplinat şi gaffeur dădea astfel de lecţii în ziarul propriu al partidului ? Şi eu vă semnalez, dacă îmi îngăduiţi, o serie de articole - aţi adus colecţia aici, o veţi cerceta - o serie de articole ale lui, în care arată că opoziţia trebue să-şi înţeleagă rolul ei de colaborare. Nu am a mă pronunţa de loc în chestiuni politice, dar regret vehemenţa limbajului - depăşirea măsurii ......şi e regretabil, pentrucă iată la ce confuzii poate da naştere şi iată cum se pot construi indicii pe o violenţă de limbaj. Şi Dvs. veţi ţine seamă de acest element agravant al alui Carandino, că a avut întotdeauna un stil atât de combativ şi că a înţeles opoziţia în gazetă în aşa fel. Dar veţi ţine seama de sigur, că această linie de vehemenţă a fost imprimată de acuzatul principal din această boxă, Iuliu Maniu, ca preşedinte al partidului.
Şi a recunoscut el însuşi că el a imprimat-o. Şi veţi mai ţine seama de încă ceva. Nu e oare un element psihologic, pe care Dvs. puteţi să-l cântăriţi cu ajutorul ştiinţei sufletului, ceea ce se numeşte un transfer periculos în materie de conspiraţie/

Nu sunt cred în general - sigur pot fi şi excepţii - nu sunt atât acei care strigă în gura mare, care scriu în gazetă cu violenţă, ce periculoşi, pentrucă la ei, tot ceea ce poate fi într'un om pornire de violenţă, capătă această canalizare, acest transfer dela pornirea de violenţă în fapte, la violenţa în vorbe. Când în empirie se întâmplă că sub imperiul unei contrarieri foarte puternice , unui conflict, un om este chemat să reacţioneze, unul tăcut - loveşte, altul nu loveşte, dar aruncă vorbe foarte grele. Este un transfer.

Puneţi toată convingerea Dvs. în cântărirea acestor indicii şi prezumţii, pentrucă nici Parchetul nu a afirmat că la Carandino există dovada că a făcut parte din complot. Sunt o serie de indicii şi dovezi, dar sunt dovezi din acelea pe care Dvs. veţi cântări cât de grave pot fi, dacă nu cumva sunt combătute de alte prezumţii în alt sens. Violenţa de limbaj nu corespunde cu atitudinea de violenţă în fapte şi cu atitudinea conspirativă. Dacă îmi îngăduiţi, nu este o lipsă de deferenţă, ci numai posibilitatea de a exprima foarte plastic acest lucru, cum zice proverbul : câinele care latră, nu muşcă.

Al doilea punct ar fi violenta de limbaj. Al treilea, acceptarea instigării şi sugestiei de a părăsi clandestin ţara. Dvs., în înţelepciunea Dvs. veţi hotărî cum este a se interpreta faptul acesta. Pentrucă iar trebue să vă spun, că este numai cazul să faceţi interpretări, să interpretaţi violenţa de limbaj în două cuvântări, violenţa de limbaj în scris şi acceptarea acestei sugestii şi instigări. Intr'adevăr, lucrurile se construiesc, dar este totuşi numai o construcţie. Dela lucrul necunoscut la lucrul cunoscut, aceasta e calea formării convingerii, prin prezumţii, spune Parchetul. Şi de vreme ce a plecat împreună cu complotiştii, de vreme ce vorbea cum vorbea, înseamnă că el era complotist. Aici trebue să vă semnalez obligaţia pe care o avem cu toţii când tragem astfel de concluzii din prezumţii, de a vedea ceea ce se numeşte univocitatea, semnificaţia unei prezumţii, cu alte cuvinte, ce vrea să spună. Vreau să vă arăt că aceste fapte ale lui Carandino presărate dealungul timpului, violenţa de limbaj,plecarea la Tămădău, expresiile întrebuinţate în ziare, etc., aceste fapte, dacă ar putea căpăta o singură interpretare logică, ar putea constitui prezumţia că Nicolae Carandino a luat de comun acord cu ceilalţi, hotărîrea de a comite aceste infracţiuni.

Dar vă rog să apreciaţi Dvs.în înţelepciunea Dvs.:

sunt univoce aceste prezumţiuni ? Ele nu pot să-şi explice şi să vă explice astfel temeinic şi convingător această atitudine a lui ? Nu se pot găsi diferite explicaţii plecării dela Tămădău şi scrisurilor lui în gazetă ? De pildă, dacă Dvs. aţi crede că el a scris aşa întotdeauna, înainte de a se fi conceput complotul de către ceilalţi coacuzaţi, dacă tot aţa vorbea, dacă tot despre "rezistenţă", revoltă vorbea şi înainte de a se fi făcut complotul, atunci mai este relevant faptul că a vorbit aşa după, pentru ca să legaţi cu complotul şi să vă formaţi convingerea că n'ar fi vorbit aşa dacă n'ar fi aderat la complot ? Poate că a scris şi dinainte aşa, poate că a scris de totdeauna aşa.

El spune : am luat hotărîrea de a pleca individual, de mult ! Nu se face deci legătura cu complotul în sinea lui. Dvs. ve i cântări. Eu nu mai insist asupra acestor lucruri pentrucă faptul este prea grav şi nu vreau ca Dvs. să fiţi atraşi într'un argument care să nu se bazeze pe lucruri obiective şi serioase. Nu este rolul meu. Eu vă dau numai elemente, ca Dvs. să vă faceţi aprecierea şi să stabiliţi convingerea cu ajutorul acestor indicii, dacă ele pot să constituie o prezumţie pe care s'o consideraţi apoi Dvs. în sensul că el a luat hotărîrea de comun acord cu ceilalţi, şi să confruntaţi rezultatele acestei investigaţii a Dvs. cu tot felul de alte elemente pe care vi le oferă el şi vi le-a spus şi la interogator cu temperamentul, cu activitatea, cu trecutul, cu felul lui de a fi, cu faptul că nu cunoaşte pe complotişti, cu faptul că în partid nu era ţinut în prea mare răsfăţ. Nu cunoaşte pe toţi complotiştii, de sigur şi nu era răsfăţat de loc în acest partid.

S'a găsit asupra lui, când a fost arestat, nu vreun mandat, cum s'a dat altuia; nu s'a găsit vreo corespondenţă memoralistică la care el n'a luat niciodată parte. S'au găsit asupra lui, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal - este un fapt pe care Dvs. îl veţi cântări la justa lui valoare - s'au găsit două adrese. Nu ştiu dacă faptul are sau nu valoare, eu trebue să-l semnalez. S'au găsit două cărţi de vizită ale lui, pe care erau scrise două nume de persoane, mi se pare a două cucoane, rude de ale acuzatului principal, Maniu, persoane fără niciun fel de proeminenţă politică, după câte credem, fără niciun fel de activitate politică, - Parchetul nu ne-a adus la cunoştinţă că aceste persoane făceau şi ele parte din grupul român din străinătate. Erau nişte adrese - nici măcar scrisori - pe care le dădea acuzatul Maniu lui Carandino, pentru ca să se descurce

omul în străinătate.

Şi, nu vedeţi din acest fapt, care este obiectiv, că se conturează puţin, poate prea puţin, caracterul"însărcinării"? pe care i-a putut-o da acuzatul Maniu lui Carandino, când i-a dat doar sprijin la două rude, ca să se descurce în străinătate, unde vroia - zice el - să plece mai de mult ?

Şi mai este încă ceva : Carandino nu poate să facă altfel dovada decât cu ceea ce au afirmat coacuzaţii. Şi coacuzatul Penescu a spus că în momentul plecării, nu ştia că o să meargă şi Carandino, şi chiar că acuzatul principal Maniu s'a uitat puţin jenat către acuzatul Mihalache, mi se pare, spunându-i că "o să mai plece cu Dvs. şi Ilie Lazăr şi Carandino, fiindcă faţă de ei am o răspundere personală",

Legaţi această recunoaştere a acuzatului principal şi în această privinţă pentru răspunderile lui în acest proces, de faptul că a recunoscut deasemenea că el l-a împins pe Carandino să scrie cu vehemenţă şi să-l expună de sigur şi desaprobării cetăţenilor acestei ţări şi desaprobării elementului oficial din această ţară, şi Guvernului şi autorităţii. L-a expus prin faptul că îi spunea să scrie şi prin faptul că "Dreptatea" era aşa cum era. Şi cât a căutat Carandino să se desolidarizeze dela început de restul dela "Dreptatea", prin faptul că n'a vrut să-şi facă frontispiciu, cu toate că orice om care face o gazetă are această dorinţă şi cu toate că Carandino a vrut să facă o gazetă a lui şi a cerut nenumărate autorizaţii care însă nu i s'au dat. Legaţi aceste recunoaşteri a acuzatului principal Maniu, că el l-a împins să se aşeze în asemenea situaţiuni şi pe urmă declaraţia, în ce priveşte Tămădăul, că acest Carandino pleca fiindcă Maniu avea o răspundere personală şi voia să-l pună la adăpost de urmările faptei lui. Că era destul ca acuzatul Carandino să se ducă în străinătate şi să apară acolo ca un mare om politic, aceasta nu pot să-mi închipui, fiindcă v'am arătat că el în partid nu avea un rol deosebit. Ba chiar s'a găsit asupra lui la fuga dela Tămădău, un memoriu al lui, adresat cu câteva zile înainte Partidului, memoriu pe care vă rog respectuos să-l citiţi şi să-l cântăriţi în înţelepciunea Dvs., în care arăta partidului reproşurile pe care i le făcea pentru modul cum el este tratat în acest partid. Şi este fapt că numai cu opt zile înainte de Tămădău, adică la 5 Iulie, în şedinţa care a avut loc în faţa oficială a partidului - se înţelege, fiindcă numai acolo spune

Carandino că a luat parte - el a plecat dela ziarul "Dreptatea" într'un fel de concediu nelimitat înainte de plecarea lui dela Tămădău, arătând neînţelegerile care existau şi care sunt consemnate de altfel şi în acel memoriu.

Si entru formarea convingerii Dvs., cu privire la posibilitatea lui Carandino de a fi participat efectiv la acest complot, veţi sine seama de sigur că elementul constitutiv nu este numai "înţelegerea" aceasta ca element material, dar mai este şi elementul subiectiv, adică în speţă, cum a spus foarte bine dl. Prim Procuror, - nu numai dolul generic - scientia nocendi - dar chiar dolul specific - adică animus nocendi. Nu numai cunoştinţa se făcea rău, dar voinţa de a face rău, în această materie, în Art. 227 Cod Penal se cer condiţiile cele mai stricte pentru ca să existe infracţiunea, se cere dolul specific. Prin urmare, n'ar fi destul mai întâi, dacă s'ar arăta că din toate aceste prezumţii cu care vine Parchetul şi pe care le-am analizat, ar rezulta că acuzatul Carandino ar fi trebuit să-şi poată da seama că ceea ce face el este o participare la un complot, fiindcă acest "ar fi trebuit să-şi dea seama" este definiţia culpei şi n'a susţinut dl. Prim Procuror că infracţiunea din art. 227 este infracţiunea de culpă. N'ar fi suficient nici dacă Dvs. vă veţi face convingerea că el ar fi putut să ştie că face un rău, fiindcă este nevoie de conştiinţă şi de voinţă de a face rău, adică elementul subiectiv cel mai complex.

Trebue să existe această cohesiune psihică dintre complotişti cu privire la scopul urmărit, sau, cum spun autorii foarte clar, într'o formulă, este util să fi avut şi Carandino aceeaş reprezentare despre sensul, despre scopul faptelor pe care era el chemat să le săvârşească, aceeaş reprezentare ca şi capii complotului.

Parchetul a arătat care era reprezentarea pe care şi-o făceau aceştia, chiar cu privire la fuga dela Tămădău era foarte posibil ca acuzatul Maniu să-şi facă o anumită reprezentare despre sensul acestei fugi, cu privire la Carandino, iar Carandino să nu aibă aceeaş reprezentare, adică tocmai aceea de a comite infracţiunile respective.

A putut Carandino să aibă sau nu aceeaş reprezentare ? Aceasta veţi binevoi a decide Dvs. cu elementele pe care le aveţi, cu experienţa Dvs., cu înţelepciunea Dvs, cântărind faptele.

A putut el să creadă, când combătea cu violenţă exage-

rată şi reprobabilă în ziarul "Dreptatea", că fac aceasta fiindcă aşa este sensul instrucţiunilor în lupta de alegeri, fiindcă el credea că trebue alte alegeri şi mereu era în campanie de alegeri, şi aceasta să coincidă ca fapt, să fie util prin coincidenţa aceasta regizată de ceilalţi coacuzaţi care stau pe scaune mari în această boxă, iar nu pe strapontine, să coincidă cu interesul complotului ?

Trebue să se suprapună perfect reprezentările. Aşa spun toţi autorii şi aşa rezultă din analiza foarte exactă juridiceşte pe care a făcut-o dl. Prim Procuror acestei infracţiuni, Coincide sau nu ?

Pentru a termina mai curând decât aş fi vrut, fiindcă aş fi avut mai multe lucruri să vă spun în această privinţă, vă rog să priviţi cazul lui Carandino în lumina tuturor dovezilor pe care le-a adus acuzarea şi în lumina modestei contribuţii pe care am putut să vi-o aduc eu în mod obiectiv şi să vedeţi dacă puteţi să consideraţi că este plauzibil că secretul unui complot poate să fie încredinţat unui om care, prin cele două însuşiri ale lui, este cel mai indiscret om cu putinţă: gazetarul de cafenea şi cronicarul din lumea teatrului. Nu există medii în care să fie indiscreţiuni mai mari ca acestea ; dacă este plauzibil ca un scriitor de semnătură, cum este el, fiindcă el nu e un reporter, ci este un om care a scris şi pătimeşte pentru ce a scris, şi aţi văzut că nu dezertează de lângă semnătura lui, dar nu vrea nici răspundere, nici merite pentru fapte pe care le-a comis, mai ales că le desaprobă, să fie acela căruia să i se încredinţeze secretul unui complot. Vă rog să vedeţi dacă este cu putinţă să concepeţi că Niculae Carandino a fost, sau dacă este cu putinţă să concepeţi că n'a fost părtaş la acest complot.

Singurul meu efort a fost, nu să vă conving într'un sens sau într'altul, ci numai să vă arăt că ştiinţificeşte, pentru a vă forma această convingere, sunt aceste elemente, pe care le-am examinat şi veţi răspunde dacă este acelaş lucru să faci una din aceste două fapte. Eu cred că nu, şi o să vă spun dece.

Eu cred că una este cu stiletul la spate, cu masca zâmbetului politico-diplomatic protejat de secretul cifrului şi de întunericul conspiraţiei şi alta este cu stiloul în mână, privind adversarul din faţă, la lumina tiparului şi sub controlul cenzurei, cu toate riscurile luate făţiş.

In dubla faţă pe care partidul, organizaţia a avut-o, după cum a arătat acuzarea, nu-l veţi găsi pe Carandino. Cât am cercetat,în acest dosar pe el nu-l vede decât în faţa oficială. In gazetă a fost, fără să ştie, o unealtă, dacă a ştiut cu atât mai grav, a fost o unealtă şi a fost un fel de complicitate la actul de preparaţie a tentativei. Rămâne ca înţelepciunea Dvs. să-l aşeze acolo unde vă dictează legea şi conştiinţa Dvs. Ceea ce ştiu este că din ceea ce afirmă rezultă că între aceste două poziţii este o deosebire aşa de mare, încât balanţa justiţiei nu poate să cântărească la fel faptele lui Carandino cu faptele altor coacuzaţi din această boxă.

PRESEDINTELE : Ridic şedinţa de astăzi. Sedinţa viitoare are loc mâine la ora 8,30.

- Sedinţa se ridică la ora 21,20.

. . . . . . . . . .

5 Noembrie 1947

Sedinţa de dimineaţa

PRESEDINTELE: Sedinţa este deschisă. Cine are cuvântul ?

BANCA APARARII: In ordine d. avocat Ursu are cuvântul.

AV. URSU:

În apărarea lui Ilie Lazăr: D-le Prim Preşedinte şi Onorat Tribunal, Si istoricul prin dominaţia şi semnificaţia procesului lui Iuliu Maniu şi al colaboratorilor săi politici se înfăţişează sub două aspecte bine distincte. Privite ca un ansamblu de fapte materiale, care se raportează la anumite texte de lege, ele constitue o problemă tehnico-juridică. Dimpotrivă le văd ca desnodământul unor frământări care au brăzdat viaţa publică a României contemporane, ele se prezintă ca o problemă prin excelenţă politică.

Am făcut această distincţiune pentru consideraţiunea că, Dv., ca instanţă de judecată, având misiunea să judecaţi procesul exclusiv ca o problemă tehnico-juridică, având în vedere faptul că sunt mandatarul unui acuzat care stă în boxă, şi că prin urmare înţeleg să fac apărarea Omului, a acuzatului şi a unui ansamblu, eu m'am simţit dator în cadrul acestei distincţiuni să vă anunţ dintr'un început că voi aborda problemele ce le ridică procesul exclusiv din punct de vedere juridic.

Aşa dar nu mă voi lărgi cu nici un cuvânt peste tot ceeace cadrul juridic şi faptic, numai în măsura în care mandatul meu mă deleagă, în măsura în care această problemă de fapt şi de drept se referă la acuzatul Ilie Lazăr. M'am simţit dator ca avocat ales şi nu numit din oficiu, să primesc apărarea vechiului şi bunului meu prieten doctor Ilie Lazăr, determinat de consideraţiune, de morală personală şi de o consideraţiune de morală profesională. In aceste clipe grele pentru el, nu neg, m'a impresionat până în adâncul inimii faptul că dintr'o pleiadă nenumărată, infinită aproape de amici politici alături de care el s'a găsit pe baricade timp de 2o - 3o ani, nu s'a găsit unul singur care să-şi asume greaua sarcină de a se prezenta în faţa Dv. în vederea susţinerei cauzei, şi ca unul care nu sunt legat de el prin nimic altceva decât de legăturile mele pur personale, am zis că este moral şi datoria unui amic să nu las omul să se cufunde la greutate, şi dacă alţii s'au presentat în jurul lui la bine, eu îmi asum cu modestie şi resemnare

./.

această sarcină.

D-le prim preşedinte şi Onorat Tribunal, actul de acuzare este conceput de ideia existenţei unei crime de înaltă trădare. Se mişcă pe toată axa infracţiunilor care amenință siguranţa exterioară a Statului şi la care se adaugă în capitolul următor al codului penal cu privire la infracţiunile care ameninţă siguranţa interioară a Statului. A doua categorie de infracţiuni, crima de complot, prezentată în deosebi sub două aspecte, adică infracţiunea care derivă din acel acord asupra unei hotărîri de a abandona în mâinile unui stat străin postul de comandă unic şi suveran, unic şi exclusiv, pe care Statul persoană publică o are asupra supuşilor care locuesc în teritoriul determinat. In sfârşit a treia categorie de infracţiuni şi care formează un capitol distinct în ansamblul procesului, este tentativa dela Tămădău, 579 din codul penal. In fapt, acest text de lege este principiul enunţat în codul penal şi se grefează şi îmbracă un ansamblu, care poate fi disecat şi categorisit din acest grup, tip de fapte.

Prima grupă de fapte îl constitue o campanie susţinută în străinătate, cu obiectivul ca să producă efecte în interior, să sdruncine temelia morală pe care se sprijină regimul, iar în afară să creeze dificultăţi de aşa natură, încât sub presiunea lor, acasă - desfăşurarea normală a operei de guvernare să fie cu neputinţă.

A doua grupă de fapte este un ansamblu de acţiuni, de lămurire a reprezentanţilor diverselor puteri străine din România, lămurire care stă în darea unui şir de documente secrete de Stat şi care sunt de natură să prejudicieze interesele Statului Român.

A treia categorie de fapte - creeare unei organizaţii, a unor formaţii de înfăţişare şi structură mai mult sau mai puţin militară, care trebuia să fie instrumentul ajutător, căreia lovitura de stat urma să se realizeze în ipoteza că mersul normal şi proectat al concertaţiunei, n'ar fi fost întrerupt prin intervenţia unei măsuri de Stat.

In sfârşit a patra categorie de fapte sunt - o operă de propagandă, de natură să creeze în ţară acel impuls psihologic şi climat politic, în mijlocul căruia lovitura de stat ce se proecta, să se poată plasa cu sensul de totală izbândă. In arhitectura acestui complex juridic şi

./.

faptic, clientul meu doctorul Ilie Lazăr, ocupă două compartimente. Primul este tentativa de trecere frauduloasă a graniţei, al doilea - complotul. Cum însă complotul este o infracţiune pe care codul penal îl defineşte prin intermediul altor două infracţiuni sau altor mai multe infracţiuni, evident că discuţia în drept a existenţei complotului însuşi nu este posibilă, fără ca să abordăm discuţia articolelor temelie, care face trimiterea şi, în speţa mea, discuţia la 184 - înaltă trădare şi discuţia 207 - crimă de sdruncinare a temeliilor constituţionale ale Statului, sdruncinarea ordinei constituţionale a Statului, cum numeşte codul penal.

D-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, actul de acuzare pe care-l ţin în mână, îmi creează sau mai bine zis îi creează doctorului Ilie Lazăr o situaţie aproape paradoxală. Actul de acuzare conceput printr'o expunere narativă de mare amploare a tuturor faptelor, care până la urmă l-au dus la boxa de aici, pentru ca în finalul ei printr'o operă de sinteză şi de rezumat să se oprească asupra liniilor principale din naraţiunea amplă şi să vizeze în termeni precişi şi clari capetele de acuzare ale fiecăruia.

Când pentru prima dată am citit actul de acuzare, când am ajuns la pagina 76 a codului penal, adică la acea parte unde începe opera de sinteză, n'am mai citit mai departe actul de acuzare şi l-am luat dela început, pentru motivul că în acest uriaş document eu n'am reuşit să-l găsesc pe Ilie Lazăr. Si cercetând în amănunţime n'am reuşit ca în afară de fuga dela Tămădău, care constitue ceva distinct în ansamblul procesului, n'am reuşit în afară de acele 5 pagini dela început, care sunt exprimarea aceluiaşi lucru, în restul n'am găsit decât la pagina 8 şi o dată la 24, totul pe patru rânduri. Atât este tot ce actul de acuzare a găsit în sarcina lui Ilie Lazăr în tot cuprinsul celor 76 pagini şi în ambele legi trimiterea la infracţiune, care pentru mine este definitiv consumată şi lichidată de cuvântul Justiţie, în ambele se menţionează rolul lui Ilie Lazăr de element, fie activ fie intermediar între acuzatul Maniu şi diverse organizaţii subversive şi când am ajuns să analizez pagina dela urmă, 81 în codul penal, am fost pus în faţa acestei situaţii ca să văd sinteza, rezumatul mai larg decât însăşi expunerea de amploare.

./.

Or cum ar fi actul de acuzare, ne trimite în judecată, punând temei pe patru capete de acuzare. Mai întâi, în perioada începând din Martie 1945 până în ziua arestării sale în Iulie 1947 a avut un rol de frunte în organizarea complotului împotriva Statului, condus de Maniu şi Mihalache şi având drept scop răsturnarea prin forţă a guvernului democratic cu sprijinul a două puteri străine.

Al doilea în organizaţia aşa zisă muncitorească a partidului condusă de el, a recrutat terorişti şi legionari, prin mijlocirea cărora a organizat, în 1945 acţiunea teroristă în Uzina Malaxa, şi la 8 Noembrie în Piaţa Palatului, a organizat în ţară bandele cunoscute sub denumirea de Gărzile Iuliu Maniu, a menţinut legăturile între diferitele organizaţii teroriste şi grupările enumărate clandestine şi Iuliu Maniu, în vederea folosirii ulterioare a acestor organizaţii subversive în lovitura de Stat în curs de pregătire, a recrutat oameni care trebuiau să participe la răsturnarea prin violenţă a guvernului democrat.

Al treilea - împreună cu acuzatul Mihalache, Penescu, Carandino a încercat la 14 Iulie 1947 să fugă în străinătate pentru a intensifica activ centrul complotist din străinătate şi a-l transforma în aşa zisul guvern ilegal, fiind arestat de către autorităţi în momentul îmbarcării în avion.

Al patrulea - acuzatul Maniu, Mihalache, Carandino, Penescu au folosit posibilităţile legale oferite partidului naţional ţărănesc de guvern pentru a desfăşura o propagandă calomnioasă şi de ură împotriva guvernului democratic, pregătind spiritele pentru un nou război imperialist contra Uniunii Sovietice şi altor ţări prietene României.

Acestea sunt faptele care ni se reproşează şi în lumina lor voiu privi acuzaţia adusă lui Ilie Lazăr.

Spre deosebire de distinşii mei colegi, eu nu voiu lua discuţia în parte a fiecărui cap de acuzare pentru ca apoi să încep a discuta dacă încadrarea lor legală e corectă sau nu, ci dimpotrivă, voiu pleca dela încadrarea legală şi voiu studia faptele în funcţie de aceasta, deşi iniţial care sunt cele două articole în cadrul cărora se plasează în actul de cauzare faptele lui Lazăr ? Intr'adevăr, examinând aceste patru capete de acuzare, Dvs. veţi constata că sunt invocate articolele 184, bineînţeles combinat cu 227, fiindcă este complot, art. 184, adică faptul complotului, care, cum se

spunea ieri de pe banca acuzatorilor, priveşte violarea independenţei Statului Român şi distinct de aceasta că este un complot printr'o infracţiune care ameninţă siguranţa exterioară a Statului, distinct de aceasta, celălalt capăt de acuzare, respectiv cealaltă încriminare, complotul prin 207 care este un complot prin fapte care vizează ameninţarea siguranţei interioare a Statului. In lumina lui 227 şi 184, din codul penal, iată articolul pe care îl ştim cu toţii pe dinafară: "Când două sau mai multe persoane de comun acord, au luat hotărîrea de a săvârşi vreuna din infracţiunile prevăzute de 184, 207 şi altele, comit complotul "iar 184, "cetăţeanul român care săvârşeşte vreo faptă în scop de a supune teritoriul Statului sau o parte din el, suveranităţii unui Stat străin, sau de a suprima ori ştirbi independenţa Statului, comite crima de înaltă trădare şi se pedepseşte". Urmează alte două aliniate, agravantele respective.

Făcând discuţia în drept asupra infracţiunii de complot, Parchetul General sublinia împrejurarea că complotul face parte dintr'una din acele crime, din puţinele infracţiuni în care "simpla intenţiune" a agentului este suficientă pentru ca să atragă după sine o sancţiune penală. Noi trebue să primim punctul de vedere al Parchetului în măsura în care, după modesta noastră opinie, este conformă cu dreptul. Voiu recunoaşte dintru început că intenţiunea respectiv expresia pe care o întrebuinţează legiuitorul "hotărîrea" de a săvârşi infracţiunea este penalizată de lege. Unde însă drumurile noastre se despart de al Parchetului, este cealaltă expresie, atributul adus intenţiunii "simpla". Este o intenţiune, o hotărîre pedepsită de lege, dar nu "simpla intenţiune" şi nu mă refer acum la conştiinţa interioară şi nemanifestată a agentului, ci cea manifestată. Ea încă nu este pedepsită de lege, atâta vreme cât nu ia forma concretă a unui acord. "Faptul infracţional", cum îmi spune distinsul meu coleg, d. Ionel Teodoreanu. Ori, acordul înseamnează o suprapunere a două voinţi, două consimţăminte cari se întâlnesc asupra unui obiect. Atâta vreme cât acest raport contractual, dintre mine un agent şi dintre dumnealui, al doilea agent, nu se întâlnesc, atâta vreme intenţiunea, hotărîrea de a săvârşi infracţiunea, nu se pedepseşte şi ca atare infracţiunea nu există.

./.

Si atunci, în lumina lui 227, cred eu că era o necesitate imperioasă pentruca acuza să rămână în picioare, ca să se identifice aceste două subiecte de drept care au consimţit la contractul încheeat între dânşii. Si atunci unul dintre aceste subiecte fiind doctorul Ilie Lazăr, acuzatul pe care îl apăr, eu pun întrebarea: Cine e al doilea subiect al contractului, pentrucă fără aceste două subiecte întrunite care îşi suprapun voinţa, nu există infracţiune. La această problemă principală în discutarea chestiunii în drept, până azi n'am auzit un răspuns. Cu cine m'am înţeles, cu cine am convenit, în ce condiţiuni am convenit, pe ce principii am convenit, care sunt ideile axă ale acestei convenţiuni ? Veţi căuta zadarnic să descoperiţi acestea în dosarul pe care îl aveţi în cercetare.

A doua condiţiune a complotului, adică 184, scopul de a supune teritoriul Statului sau o parte din el unei suveranităţi străine, sau scopul - pentrucă nu se cere în mod cumulativ - de a ştirbi independenţa Statului. Sediul materiei este volumul 6 din dosarul pe care îl aveţi spre cercetare. Am avut răbdarea ca să răsfoiesc acest dosar, această baterie grea a acuzării din care se împrăştie focurile asupra boxei. L-am răsfoit pagină cu pagină, am citit aproape în extenso filă cu filă şi munca mea a fost dezolant de zadarnică. Am găsit acolo o "Minută", un "Memorandum", un "aide-memoire", o reproducere a conversaţiei Maniu-Berry. Am găsit scrisori dela diplomaţi, scrisori către diplomaţi, procese verbale, buletine informative, dar ce n'am găsit în acest dosar ?... Ce n'am găsit ? Un singur lucru: Numele Dr. Ilie Lazăr. Dela început, dela pag. 1 şi până la pag. 12oo şi ceva, cât conţine dosarul, numele lui Lazăr în acest dosar care conţine toate piesele de acuzare asupra complotului în străinătate, nu apare du desăvârşire. Dacă vreţi, am găsit două hârtii care fac aluzie la o anumită activitate a soţiei sale, d-na Maria Lazăr, însă pentru el personal nu se găseşte nici un fel de document. Si dacă nu este un document, mă întreb eu, pe ce se poate sprijini acuzarea în susţinerea existenţei complotului ? Si mi se va răspunde de pe banca acuzării: Documentul este Tămădăul. D-ta ai consimţit ca să pleci în străinătate la sugestia - şi în orice caz cu sprijinul - şefului dumitale politic.

./.

Acest şef politic al dumitale desfăşura o activitate în străinătate pe care noi o calificăm complot. D-ta te-ai asociat la această acţiune, din momentul în care ai consimţit să pleci şi ca atare elementul document se găseşte întrunit", - spunea d. Prim Procuror Magistrat ier - am prin prins din zbor această frază: "Hotărîrea de aplicare este hotărîrea de a colabora, fiindcă dacă ai consimţit sau a consimţit să plece, desigur că a fost de acord să sprijine acţiunea lui Iuliu Maniu, etc. Desigur că a fost de acord".- Păi nu-i deloc sigur, pentrucă în drept nu există fapt nedovedit. Orice fapt săvârşit, este săvârşit numai în acea măsură în care probele pe care le aveţi la dosar îl dovedesc. Si pentru mine acest "desigur" este un ce suspendat în aer, a cărui temelii în actele dela dosar, le caut zadarnic.

Dar mi se va spune: Bine, dar acuzatul Iuliu Maniu a făcut o declaraţie revelatoare, a spus anume "Da i-am dat şi lui Lazăr o însărcinare. Insărcinarea anume, ca ajuns în străinătate, să se documenteze asupra problemelor muncitoreşti şi să-mi raporteze".

Am reprodus textual declaraţia lui Iuliu Maniu.

D-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, consideraţia pe care Dr. Ilie Lazăr, o poartă şi în aceste ceasuri grele şefului său politic, l-a îndemnat să mă împiedece de a deschide o polemică în jurul acestei probleme. Dar nu mă pot împiedeca eu pe mine însumi ca să nu discut problema sub aspectul textului de lege. Art. 144 din codul de procedură penală spune că mărturisirea înculpatului face probă în Justiţie, numai dacă aceasta e coroborată cu anumite fapte care permit să se creadă că această mărturisire este expresiunea adevărului. Prin urmare pentruca Dvs. să puneţi temeiu, în motivarea sentinţei pe care o veţi pronunţa, asupra declaraţiei lui Iuliu Maniu, trebue în mod necesar şi inevitabil, să găsiţi un element care să confirme această mărturisire şi să-i dea tărie juridică. Si acest element absolut indispensabil pentru ca proba complotului să se poată face, lipseşte cu desăvârşire.-

Ilie Lazăr a fost surprins în momentul în care vroia să se îmbarce în avion. Si organele de siguranţă l-au găsit cu tot materialul documentar pe care îl ducea cu sine, pentruca punându-l la dispoziţia acelui nucleu care avea să devină guvernul dinafară, în ipoteza când fuga

./.

dela Tămădău ar fi devenit o realitate, s'au găsit aceste documente asupra lui. Si documentele se numesc: Un memoriu personal, un jurnal intim în care vorbeşte despre greutăţile despre tratamentele pe care le-a întâlnit în cursul vieţii sale politice şi care se opreşte la închisoare cu "Sumanele Negre". Si s'a mai găsit o scrisoare-talisman, pe care unica lui fică i-a încredinţat-o ca să-i fie purtătoare de noroc prin străinătăţi. Acestea sunt documentele care s'au găsit la Ilie Lazăr şi din care, printr'un miracol pe care nu pot să mi-l explic, acuzarea a putut scoate concluzia de participare efectivă la săvârşirea complotului.

Problema însă este a se examina şi sub alt aspect.

D-lor Magistraţi, un complot nu este chiar o jucărie. Un complot angrenează un ansamblu de activităţi tehnice, o serie de detalii, o serie de legături de fapte care trebuia în prealabil stabilite, pentruca complotul să aibă chiar şi un minimum de şanse în izbutirea lui. Ori, ce constataţi Domniile Voastre ? Constataţi un lucru şi acest lucru este categoric dovedit în dosar şi nu poate fi desminţit: Că Dr. Ilie Lazăr de doi ani şi mai bine se găseşte într'o stare de camuflare, sau în orice caz de imposibilitate materială de a desfăşura o activitate politică. Spunea unul dintre domnii Procurori: "Un şobolan, care din încăperea lui poate desfăşura în mai mare confort şi cu mai multă certitudine acţiunea lui subversivă de a submina la orânduirea constituţională a Statului". O cârtiţă - aşi zice eu, un om ascuns sub pământ, de ochii vigilenţi ai unui aparat care îl urmăreşte. Pe drept sau pe nedrept este o problemă complectamente distinctă.

Dar Dvs. nu uitaţi că omul urmărit din punctul lui de vedere, privindu-şi situaţia în mod introspectiv, are întotdeauna dreptate. Ucigaşul care are pe sufletul lui petele de sânge ale victimei se ascunde şi el şi dacă noi cei din afară vrem să-l prindem şi să-l demascăm, el, în eul lui interior, este perfect justificat să facă orice ca să dispară.

Deci eu nu discut pe ~~bas~~ bună sau pe rea dreptate, fapt cert este că de doi ani şi jumătate acest om se găseşte ascuns şi ascuns găsindu-se, evident lucru că nici un fel de activitate politică nu-i era accesibilă.

./.

Dealtminteri, reducând proporţiile problemei la ceva mai apropiat de Tămădău, Dvs. aţi avut ocazia să constataţi, prin probele ce au fost administrate, faptul că Ilie Lazăr nu s'a întâlnit de luni de zile cu Iuliu Maniu şi că, neîntâlnindu-se, neavând un contact cu el, problema punerii la cale a complotului dintr'un început mi se pare cam imposibilă. Iar când s'a întâlnit s'a întâlnit în ziua de 13 Iulie, adică în ajunul Tămădăului, când un om scos din ascunzişul lui şi surprins de această propunere de a pleca în străinătate, forţat ca în gravă mare să-şi caute familia, să-şi facă bagajele, să-şi adune lucrurile, evident lucru că nu mai are posibilitatea, timpul material ca să convină asupra acestui lucru.

D-le preşedinte şi Onorat Tribunal, dar să admitem că împotrivă acestui 144, afirmaţia Maniu că l-a însărcinat pe Ilie Lazăr să studieze problemele muncitoreşti ar fi o realitate, aşa cum este aşternută pe hârtie.

Apoi Dvs. aveţi de judecat o activitate de studii în străinătate sau un complot ? Decând însărcinarea de a face studii asupra regimului muncitoresc în străinătate poate constitui un complot ? Decând şi până când faptul de a te informa într'un domeniu social şi muncitoresc în străinătate poate fi considerat ca o infracţiune ?

In definitiv era un membru marcant al unui partid mare şi un mare partid îşi pregăteşte din timp lucrările şi-şi face din timp documentările necesare pentru a putea face faţă operei de guvernare.

In cazul cel mai rău, chiar dacă Dvs. aţi reţine ca o realitate mandatul dat lui Ilie Lazăr, în sensul de a se documenta asupra regimului muncitoresc, totuşi nu veţi putea reţine în nici o împrejurare acest fapt ca infracţiune.

Veţi reţine însfârşit că din misiunea ce i-a fost încredinţată lui Ilie Lazăr, în nici o măsură nu se vorbeşte de a stabili vreo legătură, de orice natură, cu nici un personaj, o carte de vizită, o scrisoare de recomandaţie, un semn oricât de palid şi disparant de a lua legătură cu orice personaj din străinătate nu se găseşte la dosar.

Si în aceste împrejurări, din punctul de vedere al lui 184, eu pledez pe achitare şi vă rog ca domniile voastre să pronunţaţi această sentinţă, pornind dela considera-

./.

 

ţiunea că infracţiunea de complot pentru Ilie Lazăr nu există, pentrucă nu există faptele materiale pe care dispoziţiunea respectivă din cod le cuprinde.

Art. 207: "acela care săvârşeşte acte violente în scop de a schimba forma constituţională a Statului - Forma Constituţională a Statului Român este monarhia constituţională, nu se pune problema - "ordinea legală de succesiune la tron" - nu se pune problema - "precum şi acela care instigă pe locuitori de a se ridica în contra autorităţii regelui" - nu formează obiect de discuţie - "ori a puterilor constituţionale ale statului" - care se numesc puterea legislativă, executivă şi judecătoarească.

Se pare că aceasta este dispoziţia din cod, la care face aluzia actul de acuzare, în clipa în care încadrează faptele lui Ilie Lazăr în textul lui 207 coroborat cu 227 din codul penal.

Normal ar fi fost ca faţă de acele susţineri ale actului de acuzare, care spun că, în calitate de şef al organizaţiilor muncitoreşti, a desfăşurat o activitate cu scopul de a răsturna ordinea constituţională a Statului, normal ar fi fost ca instrucţia să facă o amplă investigaţie în domeniul acestei organizaţii care se numeşte muncitorimea naţional ţărănistă. Făcând această investigaţie asupra modului de organizare, asupra planului de lucru pe care-l are, aşa cum s'a făcut dincolo la cercul profesional militar, unde s'au găsit o serie de documente pe care n'am aici motiv să le discut, dacă s'ar fi făcut acest lucru, dela început am fi avut o scăpărare, un embrion în jurul căruia să se brodeze încadrarea legală.

Iată însă că dela început pentru Dvs. organizarea muncitorească a partidului naţional ţărănesc este un vid, un ce necunoscut.

In al doilea rând normal ar fi fost ca, investigând asupra structurii acestor organizaţii muncitoreşti, să se identifice o sumă de fapte omogene şi coerente care toate duc, care converg spre un punct central, care se numeşte răsturnarea ordinei constituţionale.

Si al treilea element care trebuia să se fi stabilit de către instrucţie ca element dinam, elementul motor care mişcă toată această aparatură în spre scopul prevăzut, este persoana acuzatului Ilie Lazăr.

Aceste trei probe odată făcute, Dvs. aţi fi avut crima complotului prin 207 caracterizată în toată întregimea şi amănuntele ei.

In neputinţă de a face o asemenea investigaţie, actul de acuzare se mulţumeşte ca să facă anumite investigaţii în domeniul istoric din vremuri care nici nu indicau atunci că o să se întâmpl ceeace s'a întâmplat acum.

Actul de acuzare ajunge la concluzia complotului prin 206, pornind dela următoarele patru capitole:

1. Concurs şi organ de mijlocire, de mediaţiune între organizaţia subversivă şi între persoana lui Iuliu Maniu;
2. Dezordinele dela Malaxa;
3. 8 Noembrie;
4. Batalioanele Iuliu Maniu;

D-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, eu voi face o trecere extrem de fugară, extrem de superficială peste aceste lucruri şi o voi face pentru simplu motiv că deşi sunt capete de acuzare cuprinse în actul de acuzare, ele însă nu-şi găsesc nici un temei în actele dela dosar şi deci nu există nici o probă. Aceasta este realitatea: nu se găseşte nici o probă.

Primul subaliniat din aceste capete de acuzare: "Participárea, respectiv trăsura de unire între organizaţia subversivă şi persoana lui Iuliu Maniu". Mai întâi ţin să precizez că asemeni organizaţii: "Vlad Tepeş", "Sarmisegetuza", "Valurile Dunării" nu sunt pomenite în actul de acuzare şi cu atât mai puţin îşi găsesc documentarea în dosar. Deci la o parte cu el. Se face menţiunea, sunt anumite probe administrate în legătură cu "Sumanele Negre". Eu fac declaraţia formală şi vă rog să binevoiţi a dispune ca aces lucru să se consemneze în procesul verbal, că procesul Sumanelor Negre a fost luat în desbatere în toată amploarea lui, indiferent de poziţia pe care Ilie Lazăr a luat-o personal în cadrul procesului, fapt este că în mod obiectiv instanţa a stabilit existenţa delictului de omisiune şi a stabilit acest delict după o cercetare de mare amploare. In această ~~ată~~ situaţie noi ne găsim în faţa unui lucru judecat şi nici o instanţă pe acest pământ nu mai poat răsturna ceeace odată o instanţă de judecată a stabilit.

Prin urmare, fără să discut nimic, eu spun, mă găsesc în faţa unui lucru judecat, vă rog să binevoiţi a constata acest lucru şi să închideţi urmărirea pe această problemă.

Al doilea cap de acuzare: Malaxa: S'a spus că ar fi fost omul care a prilejuit dezordinele dela uzinele Malaxa.

Dacă la prima infracţiune prevăzută de 184, eu am văzut Pachetul dezarmat din lipsa lui de probe, acum trebuie să întorc discuţia şi să spun că mă văd eu dezarmat în discutarea problemei Malaxa, pentrucă în această problemă, probele lipsesc în aşa măsur

./.

şi cu atâta desăvârşire, încât de unde prima dată aveam să combat, de bine de rău, ceva, aici sunt complectamente lipsit de orice dovadă. Nu este nici un proces verbal, nici o depoziţie de martori, nici un buletin informativ, un act, vreo scrisoare, în toată această Malaxa. Malaxa lipseşte cu desăvârşire din dosar.

Ori Dvs. nu sunteţi o Curte cu juraţi şi nici măcar o instanţă populară, ci o Instanţă ordinară de judecată, care nu puteţi să judecaţi pe convingeri subiective, cum aţi auzit din opinia publică, ci aşa cum normele sunt stabilite în codul de procedură penală, adică pe probe pozitive.

Ori toate probele pozitive în cazul Malaxa sunt următoarele:

Un manifest, un manifest apocrif şi postum. Din păcate martorii pe cari i-am chemat dela Malaxa, n'au putut să se prezinte în instanţă şi n'am putut, deci, noi dovedi că acest manifest, sub care se găseşte numele nostru, n'a fost redactat de noi şi îl primim ca atare. Dar postul: manifestul a fost dat după ce s'au întâmplat neregulile dela Malaxa. Intreb: ce crimă de complot este aceia, pe care o săvârşeşti după ce complotul s'a consumat ? Pentru că aceasta este situaţia.

Dar mai avem, în legătură cu problema muncitorească, oarecari declaraţii.

O declaraţie Carandino, dată la instrucţie, în care spune: "Am auzit că neregulile dela Malaxa au fost săvârşite de Ilie Lazăr".

"Am auzit"... !Dintr'un început, iată că această afirmaţie se clatină.

Dar dacă veţi corobora această depoziţie a lui Carandino cu depoziţia aceluiaş Carandino, dată în instanţă, în care mărturiseşte clar şi categoric: "N'am nici o cunoştinţă despre activitatea organizaţiilor muncitoreşti". Iată această o a doua declaraţie a unui coacuzat, pe care veşnic vă rog - o repet şi acum - s'o priviţi prin prisma art. 144. Această declaraţie nu mai are nici o tărie, adică se anulează ea pe sine însăşi.

Mai avem o declaraţie Penescu, în care se spune că în ultimul timp, muncitorii din sânul partidului naţional ţărănesc, au fost recrutaţi din elemente fie legionare, fie diverşi oameni excluşi din câmpul muncii.

Evident că aşi putea să discut realitatea şi fidelitatea acestei declaraţii. Dar n'am interes. Dvs. mă judecaţi pentru complot, iar nu pentru recrutarea oamenilor de diferite categorii.

./.

rii.

Problema este una: am făcut un fapt care să tindă la răsturnarea ordinei constituţionale în ţară, sau nu l-am făcut?

Aşa dar, evident, dacă într'o organizaţie dintr'un partid uriaş se strecoară diverşi oameni - dar Dvs. n'aveţi dovada aici şi n'aveţi nici dovada faptului că aceşti oameni au fost recrutaţi personal de Ilie Lazăr - pentru că în dreptul penal nu există responsabilitatea obiectivă din art. 998 şi următorii din codul civil - eu nu răspund decât de faptele mele personale şi pentru faptele partidului şi nu răspund pentru nici un fel de alt fapt - aşa dar de acest lucru nu eu sunt vinovat. Deci, dacă n'aveţi dovedit acest fapt iniţial, că eu, Ilie Lazăr, cu scopul de a produce o insurecţie în ţară, am recrutat aceste elemente, atunci toată acuzarea se spulberă.

Si, fiindcă nu le aveţi, acuzarea - fatal, - se spulberă. In sfârşit, mai aveţi o declaraţie Maniu, care confirmă că Ilie Lazăr avea în jurul său un comitet, însărcinat cu dirijarea problemelor muncitoreşti, un comitet cu dreptul de decizie absolută.

Dacă veţi ţine seama de existenţa lui, evident lucru că Dvs. veţi trebui să trageţi consecinţa unor altor depoziţii. Si anume, l-aţi văzut trecând prin faţa Dvs. pe Zaharia Boilă, care v'a lămurit că Ilie Lazăr a stat în fruntea organizaţiilor muncitoreşti nici mai mult nici mai puţin de 10 zile, şi că tot restul timpului, Ilie Lazăr a fost camuflat, iar conducerea acestor organizaţii muncitoreşti a avut-o în comitet, până s'a recurs la soluţia Veniamin.

In orice caz, Ilie Lazăr n'a fost el elementul motor în desfăşurarea activităţii acestor organizaţii muncitoreşti. Chiar dacă ar fi fost noi susţinem că faptul de insurecţie, fapt tot atât de nelămurit, nu este dovedit în dosar la adresa sa.

Ori, Dvs. judecaţi pe dosar şi nu pe opinie publică; şi nefiind dovedit în dosar, înseamnă că nu aveţi temei juridic, ca să motivaţi o sentinţă de condamnare.

Al treilea fapt: 8 Noembrie.

Am şi aici privilegiul ca să trec printr'o frază peste această problemă.

Intr'adevăr, Domnule Preşedinte, datorită bunăvoinţei Dvs. s'au putut aduce dosarele dela Curtea Criminală, în care s'au cercetat desordinile dela 8 Noembrie. Si din acest dosar, Dvs. veţi constata că după o cercetare care ocupă nu mai puţin de 2500 file, magistratul instructor a dat rechizitoriu introductiv, care însă

./.

n'a mai ajuns în fața Instanței. Ei bine între cei 25o-3oo de trimişi în judecată, începând dela cel mai anonim şi neînsemnat cetăţean şi mergând până în vârful piramidei, la Iuliu Maniu în persoană şi la Constantin Bratianu, găsiţi între aceste persoane o serie întreagă de acuzaţi de diverse nuanţe.

Ei bine , în acel catalog de acuzaţi dela 8 Noembrie, din dosarul dela Curtea Marţială, adică de acolo unde cercetările s'au făcut tehnic şi în toată amploarea lor, acolo persoana lui Ilie Lazăr n'o puteţi identifica.

Si atunci, dacă n'o găsiţi acolo Dvs., dacă magistratul instructor n'a putut găsi, după o cercetare extrem de minuţioasă vreo vină în sarcina lui Ilie Lazăr, cu atât mai mult, după o cercetare atât de sumară la acest capitol 8 Noembrie evident că nici Dvs. nu veţi putea găsi un singur temei în vederea condamnării lui.

De altfel şi aici, ca şi dincolo, aveţi o serie de depoziţii, de declaraţii. Repet, declaraţia - între altele - declaraţia Penescu, care vă spune: 8 Noembrie n'a fost iniţiat de către Ilie Lazăr. Ba, mai mult: Ilie Lazăr însuşi a lipsit totalmente dela această manifestaţie.

Insfârşit aveţi acolo o declaraţie Serdici, care dă amănunte revelatoare asupra celor întâmplate la 8 Noembrie şi în care spune că echipele, cari s'au dus în piaţa Palatului, au fost puse la punct de un oarecare Bani Ghica şi nu de altcineva.

Insfârşit ultimul cap de acuzare: "Batalioanele Iuliu Maniu", - această pată neagră, care apasă - o spun cu multă durere, ca unul care vin şi eu depe colinele Ardealului - aici este o pată neagră pe noi ardeleni, pe care am regretat-o atunci şi o vom regreta întotdeauna.

"Batalioanele Iuliu Maniu" au pornit ca expresia unui entuziasm politic al ardelenilor refugiaţi, cari se găseau în Capitală şi dintre cari s'au desprins câţiva redactori din jurul ziarului "Ardealul" care apărea pe aceia vreme, şi şi-au zis: faţă de eforturile, pe care armata legală a Uniunei Sovietice şi armata românească le duc în munţii Ardealului pentru a doua desrobire, - drept, cuviincios, moral, indicat e ca şi noi Ardelenii, cari stăm în Capitală, să ne luăm micile noastre posibilităţi în cârcă şi să plecăm în Ardeal ca să dăm o mână de ajutor acolo.

Pornite dintr'o intenţie nobilă, dar urmată în mod lamentabil, execrabil, aceste batalioane au reuşit ca să inegrească pentru atâta vreme curăţenia clasică şi seculară a sufletului

ardelean pur.

Si am văzut pe acei cari apăreau la început în fruntea baricadelor, făcând trimiteri şi spunând: "Duceţi-vă şi desrobiţi Ardealul", pentru ca apoi tot ei să se ducă la Înaltul Comandament Sovietic şi să spună: "Dizolvaţi aceste organizaţii sau încadraţi-le şi faceţi ceva acolo, căci este un desmăţ ceeace se face, care aduce o ruşine, peste care noi nu putem trece".

Aşa dar, eu recunosc că "Batalioanele Iuliu Maniu", au fost un mare fiasco politic şi un act, care ne descalifică pe noi ardeleni. Dar nu este aceasta problema aici, ci dacă este sau nu complot - fiindcă toate drumurile trebuie să ducă la Roma.

Este complot, Domnule Preşedinte şi Onorat Tribunal ? Mussolini, când a pornit marşul asupra Romei, a plănuit complotul, venind dinspre Milano înspre Roma, dintre periferie înspre centru. Vă întreb pe Dvs.: ce complot este acesta, care se organizează în piaţa Universităţii în Bucureşti, în care se rostesc discursuri depe piedestalul statuiei lui Mihai Viteazul, când lumea porneşte cu drapele la Palat şi spre centru, unde este toată maşineria şi toată forţa care stăpâneşte în expresia ei cea mai completă, unde este nervul motor al regimului. Vin la Bucureşti ca să dau lovitura de Stat ? Aşa încât, Domnule Preşedinte şi Onorat Tribunal, vă rog să constataţi - evident lucru "Gărzile Iuliu Maniu", "Batalioanele acestea sinistre sunt ceeace sunt - să constataţi că elementul complot, adică aceia intenţie de a răsturna ordinea constituţională a Statului nu poate fi descifrat în nici o împrejurare.

Si nu se poate descifra, Domnule Preşedinte şi Onorat Tribunal şi pentru alt considerent. Dvs., evident, investigaţi şi veţi judeca dacă a existat sau nu un complot.

Dacă veţi ajunge la această concluzie, complotul va fi cu neputinţă totuşi să-l descifraţi în afară de aceste fapte: întâi sau veţi descifra complotul în acţiunea Buzeşti-Pogoneanu; sau veţi identifica complotul în acţiunea cercului profesional militar; şi, însfârşit, veţi identifica în ambele, împreună.

Vă întreb eu, în 1945, când se duceau "Batalioanele Iuliu Maniu" înspre Ardeal, se punea problema unui complot în ţara românească ? Dacă nu mă înşel, Buzeşti era încă Ministru de Externe atunci. Dar chiar dacă n'ar fi fost nici nu se putea întrezări ce se va naşte, ce se va întâmpla.

Si acum, după ce am analizat faptele, pe fiecare în parte, iată fizionomia de ansamblu a lor. Pentru ca din aceste fapte,

./.

Dvs. să puteţi ajunge la concluzia ~~ecol~~ complotului, ar fi necesar ca să găsiţi existenţa unei închegări organice şi a unei acţiuni sistematice, ducătoare la unul şi acelaş scop.

Această închegare organică a diverselor manifestaţiuni, cari se pun în sarcina lui Ilie Lazăr, lipseşte cu desăvârşire.

Malaxa este un fapt separat, care vizează procedura înăuntrul unei întreprinderi. 8 Noembrie vizează numai manifestaţiuni, cari nu au nimic comun cu Malaxa şi nici o legătură cu evenimentele dela Malaxa; şi cu atât mai mult "Batalioanele Iuliu Maniu" care sunt categorisite într'un grup de fapte complectamente distincte.

Ultimul cap de acuzare spune că Ilie Lazăr, abuzând de mijloacele legale puse la îndemâna cetăţenilor Statului de către regim, a recurs la o acţiune de propagandă neloială, cu scopul de a submina prestigiul Statului şi de a creia o situaţie de aversiune între Statul român şi anumite puteri aliate.

Acuzarea aceasta nu ştiu cu ce se poate dovedi. N'am găsit un singur discurs al lui Ilie Lazăr la dosar; n'am găsit o broşură, fiindcă n'a scris o broşură în această privinţă; n'am găsit un singur articol, fiindcă n'a scris un atare articol în privinţa aceasta.

Aşa încât, activitatea propagandistică a lui Ilie Lazăr reprezintă un zero absolut.

Totuşi, în ciuda lipsei oricărui document din dosar, eu am deranjat, am încomodat, această onorată Instanţă administrând două întrebări, la două personagii marcante în sânul partidului: Nestor Badea şi Nicolae Carandino, în legătură cu propaganda lui Ilie Lazăr. Si unul şi celălalt, ca preocupare specială de presă şi de propagandă v'au dat un răspuns negativ, în sensul că Ilie Lazăr n'a desfăşurat nici un fel de activitate în compartimentul presă, compartimentul propagandă.

Aşa încât şi acest ultim cap de acuzare pus în sarcina lui se spulberă..

Distinsul nostru coleg, d. decan Paraschivescu-Bălăceanu, depăşind cadrele de fapt pe care vi le-a înfăţişat procesul, a inaugurat o temă. Eu sunt dator să atrag atenţiunea Dvs. şi asupra acestei chestiuni. Figu-

./.

ra deci, a acestui român de cremene care a coborît în Capitala ţării depe culmile Ouaşului din Maramureş, pentru cine a cunoscut pe Ilie Lazăr - şi eu l-am cunoscut - se ştie: a fost un om care şi-a risipit generozitatea cu o largheţe care nu mai cunoaşte egal în nici o parte. Oriunde a fo t o sarcină de îndeplinit, Ilie Lazăr a fost cel dintâi şi oriunde a fost de luat un profit, Ilie Lazăr a fost cel din urmă. Si el, cu serviciile se găseşte astăzi în boxă, iar alţii cu profiturile în cafenea sau pe Calea Victoriei. Omul acesta care şi-a dat o scânteie din sufletul lui la memorabila adunare din Alba Iulia, omul acesta ca ostaş, luptător de front, a înfipt tricolorul neamului acesta după câteva mii de ani de aşteptare în câteva localităţi din ţară.

Omul acesta s'a dăruit cu trup, cu suflet unei idei pe care a servit-o şi de care nu s'a desolidarizat nici măcar în clipa aceasta dramatică. Si atunci, este drept ca în afară de tema mea personală care vizează inexistenţa totală a infracţiunilor, să cer Domniei Voastre să constataţi că este o victimă a opiniei publice, nu o victimă a actelor din dosare, pentrucă lumea îl ştie pe Ilie Lazăr ca un mare animator. Si animator este una, şi complotist este alta. Ilie Lazăr este un animator şi nu un complotist.

In ceeace priveşte, trecerea frauduloasă a frontierei, nu pledez acest fapt. Faptul este constatat. In ce priveşte în drept, eu îmi îngădui cu permisiunea d-lui avocat Vlad Dimitriu care a pledat cauza, să mă raliez la concluziunile în drept ale D-sale şi vă rog să dispuneţi ca acest lucru să fie menţionat în mod expres. Deci, în afară de această problemă, a trecerii frauduloase a frontierei, eu vă rog să constataţi că infracţiunile de complot sub ambele aspecte, nu există şi să achitaţi.

PRESEDINTELE: Domnul Pro-Decan Vasiliu are cuvântul pentru acuzatul Pogoneanu.

D-l Av.VASILIU: Onoratul D-le Preşedinte, onoraţi domnilor judecători.

Eminentul nostru confrate, decanul Paraschivescu Vălăceanu, arăta ieri în minunata sa pledoarie, cât de grea este sarcina noastră, aci unde pentru a putea să

./.

vorbesc ca advocat, trebuie să înnăbuş tot ce simt ca cetăţean faţă de oameni care au greşit atât de greu împotriva ţării şi obştei româneşti. Cred însă că rolul meu de apărător din oficiu, de apărător obligat în acest proces de rezonanţă istorică, care printre altele fixează portretul moral şi politic al unei întregi clase sociale prăbuşite în neant şi neputinţă, sub povara propriilor păcate, cred că rolul meu apare în această dispută judiciară încă mai ingrat, încă mai dificil, căci îmi revine mie sarcina să apăr pe acuzatul Pogoneanu, care prin toată purtarea lui în acest proces, a făcut să apară limpede că el consideră mai curând precar, dacă nu lipsit de utilitate rostul unei apărări în cauză. Intr'adevăr, cu prilejul consultaţiilor pe care am avut ocazia să i le acord în cursul acestor câteva zile de când durează desbaterile, ori de câte ori l'am întrebat, cum înţelege că l'aşi putea apăra mai potrivit mi-a răspuns invariabil că nu este preocupat de ideia de a-şi uşura situaţia şi că îşi asumă toate răspunderile pentru faptele lui. Aceeaşi atitudine în instanţă, unde mai ales cu prilejul interogatoriului, cu toţii am putut vedea cât de categoric, cât de solemn - aşi putea spune - a înţeles el să-şi asume şi să-şi recunoască esenţialitatea faptelor ce i se pun în sarcină, declară cu un curaj demn de o cauză mai bună că înţelege să-şi ia toate răspunderile nu numai pentru el ci şi pentru toţi colaboratorii săi. Iată dece spuneam că rolul meu de apărător al unui astfel de acuzat, este deosebit de ingrat, deosebit de dificil. Cu toate acestea, supunându-mă comandamentelor conştiinţei şi datoriei mele profesionale, conştient că sunt aci în numele principiului sfânt al dreptului de apărare, voiu face tot ce îmi stă în putinţă pentru a lămuri sub toate aspectele, adică şi în fapt şi în drept, rolul participării lui Pogoneanu în această acţiune subversivă-Maniu. Făcând astfel, am convingerea că voi înlesni judecăţii, să vină cu un verdict care să fie o împletire de cât mai multă lumină, de cât mai multă înţelepciune, de cât mai luminoasă umanitate, cu un verdict care să fie însăşi expresia Justiţiei.

D-le Prim Preşedinte, d-lor judecători, am arătat adineaori că acest caz Pogoneanu, prezintă o fizionomie cu totul particulară. Pogoneanu este tipul intelectualului de factură burgheză, egocentric până la megalomanie, stăpâ-

./.

nit de un individualism tiranic, de o pasiune violentă de afirmare, cu manifestări de arho-personalism anarhic, Tipul acesta, al intelectualului burghez, este organizat mintal și psihologic, într'un fel de univers propriu, hermetic, impenetrabil, străin de realitățile vieții, indiferent la sbuciumul și suferințele mulțimilor, refractar față de năzuințele și idealurile colectivității, surd la marile chemări ale vremii lui, el este mai totdeauna sortit să rătăcească drumul drept, să se izoleze de masse, să apară în fața publicului sub o înfățișare oficială. Iată dece Pogoneanu, ale cărui calități cu totul excepționale, îl indicau să vadă mai departe decât alții, se găsește astăzi alături de reprezentanții unui plin proces de descompunere, prizonier al unei concepții politico-sociale perimate. Si așa am găsi o explicație a rătăcirii lui. Intrat în 1934 în cariera diplomatică, Pogoneanu s'a format profesional - și poate nu numai profesional - sub influența unor șefi cari aduceau la Ministerul de Externe, concepțiile, metodele, moravurile clasei cărie prin naștere, prin interese, prin afinitate, îi aparțineau. Decenii întregi, a stăpânit la Externe marea burghezie românească, marii bancheri, marii industriași, marii proprietari, ei și acoliții lor.

In special după războiul de întregire, politica noastră externă a fost cu desăvârșire aservită scopurilor și intereselor de clasă ale marii burghezii, cu excepția cultului și luminosului interimat, când în fruntea departamentului se găsea trimisă strălucita figură a lui Nicolae Titulescu, care însă a trebuit să plătească cu suferințe și umilințe complicate cu sacrificarea strălucitei sale cariere, cu viața chiar, curajul de a fi preconizat o politică de apropiere, de alianță, de înțelegere cu Uniunea Sovietică, singura politică compativilă cu interesele de viață ale țării și poporului nostru. Si de abea acum, sub ochii noștri, se împlinește și pentru România profesia pe care o făcea acum vreo 8 ani, marele învățător Karl Marx, care în manifestul de constituire a Uniunii Internaționale a Muncitorilor, prevedea că va veni o zi când clasa muncitoare va ști să pătrundă în tainele politicii internaționale și să urmărească îndeaproape, vigilentă, atentă, activitatea diplomatică a guvernelor respective.

./.

Prezenţa în boxă a grupului dela Externe, răspunderile de cari s'au acoperit şi pentru cari au de dat socoteală cu prilejul acestui proces aşa zişii diplomaţi din străinătate, chezăşuieşte că într'adevăr o epocă a fost parcursă, că un capitol de istorie diplomatică a ţării noastre se încheie. Aşa dar în această atmosferă reacţionară, oligarhică impregnată de preludecăţi şi fobii, s'a format Pogoneanu. Vreme de 12 ani, mentalitatea lui, judecata lui, concepţiile lui au fost moderate în spiritul urii contra ţării socialiste dela Răsărit, în spiritul urii faţăde orice înnoire, de orice tendinţe de democratizare a politicii noastre externe, a diplomaţiei noastre. A avut, e adevărat, unele svâcniri de revoltă, unele încercări de descătuşare, la Berlin, unde vedea în atmosfera de acolo politica de aservire faţă de imperialismul nazist, dezastruos pentru ţară, cerând să fie rechemat. Dar până la urmă a fost copleşit. Deşi considerat elev al lui Titulescu, s'a îndepărtat dela principiile lui. N'a putut rezista influenţii presiunilor cercurilor conducătoare ale Ministerului de Externe. Incapabil, prin însăşi factura intelectualităţii sale să simtă pulsul masselor, să ţină pasul vremii, Pogoneanu a mers din rătăcire, până a se găsi astăzi alături de oameni pe care poporul şi istoria i-a condamnat mai înainte chiar de a o'fi făcut Justiţia.

Il văd pe Pogoneanu victimă şi a unei alte fatalităţi, a cărei influenţe nefastă deasemenea n'a putut-o nici evita, nici modifica. Vreau să vorbesc despre fatalitatea condiţiiloe sale fizice; suferind, bolnav, paralitic, Pogoneanu trăeşte de ani de zile aproape numai spiritual. Contactul lui cu viaţa se făcea aproape numai pe acest plan. De aci, o putere nebănuită de voinţă. De aici, influenţa aceea hipnotică pe care a putut-o exercita faţă de unii colaboratori de o structură sufletească atât de fragilă ca Lăzărescu, Roiu, Dumitrescu. Infirm, în neputinţă de a se realiza în plenitudinea condiţiunilor de viaţă normală, Pogoneanu a fost condus mereu de nevoia imperioasă de a se realiza compensându-se pe plan spiritual.

Impins de setea devorantă de afirmae care a mers până la a ajunge unica lui preocupare de a fi mereu în actualitate. Ministrul Filoti audiat aci ca martor ne povestea cum în dorinţa de afirmare a personalităţii sale se punea în conflict cu propriul său şef suprem căruia vroia să-i impună punctul său de vedere.

Victima atâtor fatalităţi, vă întreb:nu aveţi impresia, d-lor judecători că omul acesta a fost în neputinţă de a se sus-

./.

trage păcatului, că i-a lipsit libertatea morală de a lupta, de a se împotrivi ? Nu întreb toate acestea pentru a invoca milă, pentru ca mila să precumpănească în judecata Dvs. Pogoneanu nu cere milă, şi mila nu trebuie să împiedice sancţiunea, dar poată să-i schimbe caracterul, să-i atenueze asprimea. Nu sunt partizanul teoriei liberului arbitru, pentru că nu cred în suveranitatea voinţei umane, dar nici o pedeapsă nu poate fi justă dacă nu are în vedere cauzele care au putut fi agenţii crimei. Si acum, d-lor judecători, după ce am văzut pe Pogoneanu ca om, mă voi ocupa de acuzatul Pogoneanu cuprinzând sub aspectul faptic şi juridic acuzaţiile ce i se aduc. Dovezile apăsătoare, acte scrise, mărturii, declaraţii, recunoaşterea categorică şi toate acestea recunoscute şi cu ocazia instrucţiei orale la fel de categorică, la fel de solemnă, ce rezultă ca fapte dovedite din piesele dosarului. Ce nu recunoaşte acuzatul ? Aş putea spune că recunoaşte, în esenţialitatea lor, toate faptele de care este acuzat, toate faptele care figurează în actul de acuzare. Enunţ normativ, recunoaşte organizarea plecării frauduloase a lui Vişoianu, că a participat la 18 Septembrie 1946 la discuţii privitoare la elaborarea planului complotist împreună cu cei doi agenţi americani Hamilton şi Hall, cu Niculescu Buzeşti, Ioana Bujoiu şi Styrcea. Recunoaşte că a sustras acte oficiale pe care le-a transmis grupului român din străinătate, agenţilor americani din Bucureşti, şi recunoaşte că după plecarea lui Radu Buzeşti, a ajutat pe acuzatul Maniu să ţină legătura cu grupul complotist din străinătate, prin intermediul Misiunei Americane, cu alte cuvinte recunoaşte faptele de care se vorbeşte în actul de acuzare. Difer de d. Prim Procuror numai prin felul în ceeace priveşte încadrarea faptelor săvârşite de acuzat, felul în care s'a făcut calificarea pentru sustragerea acelor acte transmise agenţilor americani sau grupului Cretzeanu - Gafencu. Intr'adevăr să fie vorba de crimă de trădare prin necredinţă prevăzută şi pedepsită de art. 19o din codul penal, este neapărat necesar în conformitate cu însăşi prevederile acestui text, ca actele, documentele diplomatice procurate că fie nu numai secrete dar să privească interesele de stat, ca Siguranţa Statului, apărarea teritoriului, mobilizarea armatei ş.a.m.d. Cred necesar să dau lectură acestui text care lămureşte limpede cum trebuie să fie înţelese actele secrete care sustrase sau divulgate antrenează responsabilitatea de care vorbeşte acest articol". Comite crima de înaltă trădare prin necredinţă şi se pedepseşte cu muncă silnică pe viaţă, funcţionarul public, agentul care încearcă să procure, să transmită şi să divulge în original, copie, în total sau în parte, fie

./.

chiar încomplect unui guvern străin, agenţilor străini sau altor persoane,-şi adaugă textul de lege - nu numai funcţionarii dar chiar şi cetăţenii români care sunt în aceiaşi situaţie".

Ce să divulge ? Planuri, schiţe, desene, fotografii, acte secrete, documente diplomatice secrete, informaţiuni sau notiţe scrise prin urmare limitativ arătate, obiecte, acte care cad sub această lege. Acesta ar fi factorul comun. Legea, articolul arată ce condiţie în plus trebue să îndeplinească aceste obiecte, documente, fotografii, etc. Să intereseze apărarea teritoriului, Siguranţa Statului, mobilizarea şi concentrarea armatei, mobilizarea economică a teritoriului naţional cantitativ şi calitativ, materiale militare, pieţe întărite, forturi, stabilimente tehnice, etc. etc.

Prin urmare Onorată judecată, rezultă că nu se poate face aplicaţia acestui text cuiva, funcţionar sau simplu cetăţean, ale cărui fapte nu constă decât din sustragerea, divulgarea fie şi confidenţială, secretă, însă care nu priveşte nici Siguranţa teritoriului, nici Siguranţa Statului, nici mobilizarea armatei, nici unul din celelalte interese superioare de Stat, pe care leguitorul limitativ le enumără.

O altă aplicaţiune a acestui text ar duce la situaţia de neconceput de a trimite la muncă silnică pe viaţă, pentru că un funcţionar sau particular a divulgat o hârtie fără importanţă în fond, pe care vreun domnişor dela Externe sau un funcţionar oarecare, pentru amuzamentul său ar fi pus "secret sau confidenţial" şi voi da un exemplu plastic. Să ne închipuim de exemplu că se urmăreşte de un guvern încheierea unui acord cultural cu alt guvern. Evident cum este uzul, urmează o serie de informaţii, de tratative prealabile. Acest document, privind asupra tratativelor prealabile sunt fără îndoială documente secrete. Secrete, fiindcă acordul ce se va încheia poate să difere fundamental de felul în care s'au purtat discuţiile, secrete pentru că până la urmă acordul - se poate concepe - că se poate să nu se încheie. Dar dacă un funcţionar face cunoscut în ţară sau străinătate, unul din actele privind această discuţie preparatorie, se poa susţine în bună logică juridică, că s'a făcut numai prin acest fapt, pasibil de pedeapsa teribilă prevăzută de

./.

articolul 19o - muncă silnică pe viaţă ?

D. Prim Procuror susţinea eri că tratativele preliminare, actele pregătitoare, toate indiferent de importanţa lor sunt secrete şi divulgarea lor se încadrează în textul articolului 19o. Eu sunt de acord că divulgarea unor documente poate atrage greutăţi unui guvern. De aci însă până a considera că astfel de acte preparatorii, astfel de documente conţin secrete, privind interesele superioare de Stat şi deci divulgarea lor trebuie să antreneze pedeapsa prevăzută de articolul 19o, este o mare distanţă şi repet, mi se pare excesiv că poţi trimite la muncă silnică pe viaţă pe un funcţionar, care în exemplu dat s'ar fi făcut vinovat că ar fi divulgat înţelegerea, acordul proectat de cele două guverne, schimbul de studenţi sau înfiinţare de biblioteci. E de neconceput.

Onoratul reprezentant al Parchetului va spune: Pogoneanu a transmis nu simple informaţii de acest gen, de ex. convenţia comercială între România şi Uniunea Sovietică. Dar ce este în fond, Onorată judecată, o convenţie comercială ? Un act banal, de fiecare zi în relaţiile dintre Statele moderne. Divulgarea unui astfel de document prin însăşi natura lui e menit publicităţii şi ştim că adesea ori se publică în presă chiar conţinutul tratativelor care premerg încheierii convenţiei definitive. Aceste convenţii comerciale nu îmbracă caracterul actului secret în înţelesul articolului 19o, pentru că în cazul convenţiei de care se ocupă acuzarea, nu s'a făcut prin nimic dovada că era referitoare la apărarea ţării, la mobilizarea economică, la mobilizarea armatei ş.a.m.d.

Cât priveşte de celelalte documente oficiale secrete care au fost sustrase şi divulgate de Pogoneanu îmbracă şi mai puţin caracterul acestor acte interesând chestiuni superioare de Stat. S'a făcut mare caz de divulgare a sustragerei acelor telegrame care conţineau date referitoare la proces în legătură cu cele 6 milioane franci elveţieni. S'a făcut mare caz de divulgare a actelor în legătură cu lovitura de Stat dela 23 August, acte care în paranteză - n'au aparţinut oficialităţii, au fost în majoritatea lor acte constând a unei iniţiative particulare patriotice, din fericire reuşită, prin urmare acte care nu au caracterul dorit, impus de legiuitor.

./.

Nu privesc acele chestiuni superioare de Stat, a căror săvârşire antrenează pedeapsa prevăzută de art. 20.

Deasemeni, în aceiaşi lumină apare şi memoriul pe care Pogoneanu l-a transmis agenţilor diplomatici ai unor puteri străine, referitor la chestiuni de interes economic, politic, pe care oficialii noştri dela Paris trebuiau să le susţină în faţa Conferinţei de Pace. Nici documentul acesta nu conţinea în esenţa lui nimic care să fi fost relativ la interese superioare de Stat, aşa cum enumerativ le enunţă textul art. 190.

Este adevărat însă, d-lor Judecător, că distincţiunea aceasta între un act confidenţial şi secret obişnuit, şi între un act oficial privitor la interese, la chestiuni superioare de Stat, este o chestiune de apreciere de fapt pe care Tribunalele sunt suverane s'o facă într'un fel sau într'altul, deşi convingerea noastră este că şi această apreciere nu poate fi cu totul arbitrară, şi trebuie să se fundeze şi ea pe un element carecare de dovadă. Deaceea aştept cu linişte şi încredere deplină, hotărîrea Dvs. în această chestiune, de a se şti dacă actele sustrase de Pogoneanu, constitue sau nu secrete de Stat, în înţelesul legii. De felul cum Dvs. veţi soluţiona această chestiune, depinde faptul dacă veţi condamna pe Pogoneanu, pentru înalta crimă de necredinţă în serviciu, sau dacă îl veţi achita.

Această chestiune lămurită, vom încerca să luminăm o alta, aceea referitoare la felul cum a înţeles prea onoratul reprezentant al Parchetului să determine cadrul extensiunii complotului în care se găseşte implicat clientul meu. D-sa o face combinând art. 227 codul penal care defineşte complotul, cu nu mai puţin de cinci articole din acelaşi cod penal, care indică infracţiunea - program, infracţiunea-scop, cum i se zice în doctrină. Si toate aceste cinci, caracterizând fie crime de înaltă trădare, art. 184-186, fie crima de surpare a ordinei constituţionale, art. 207, fie crima de răsvrătire, art. 210, fie în sfârşit crima de insurecţionarea armatei, art.224. Incât fără să vrei, îţi vine parcă să exclami: Prea multe trimiteri, ca să fie chiar toate întemeiate ! Si într'adevăr, acuzatul e trimis în judecată pentru complot, art. 228, combinat cu 184-186, cu art. 207, 210, 211 cod penal. Ceeace înseamnă că el a complotat în sco-

./.

pul de a săvârşi toate infracţiunile cuprinse în aceste cinci articole şi pe care le-am indicat adineauri. Aceasta a fost concepţia d-lui Prim Procuror, aceasta a fost intenţia D-sale, să antreneze pentru acuzatul Pogoneanu răspunderea participării lui în complot, în care el intrase cu intenţiunea, cu scopul de a săvârşi toate aceste infracţiuni. In paranteză, dar foarte apăsat, voiu remarca că onoratul reprezentant al Parchetului nu a găsit întotdeauna - uneori nu a găsit deloc - actele doveditoare, care să îndreptăţească această extindere mare a complotului, în care a fost fără îndoială amestecat, în care a avut fără îndoială rolul său şi Pogoneanul.

Ori, judecând chiar după însăşi natura faptelor - şi spun a tuturor faptelor - ce se pun în sarcina lui Pogoneanu, nu numai prin faptele dovedite, recunoscute de el, judecând şi după intenţiunea făptuitorului, căci fără elementul acesta intelectual al intenţiunei "animus......" nu există crimă oricum ar fi ea numită.

Trimiterea concomitentă la cele cinci articole din codul penal apare lipsită de fundament juridic, căci este greşit a se susţine că din moment ce acuzatul Iuliu Maniu a conceput un vast complot pentru răsturnarea regimului nostru democratic, pentru care scop a uneltit să săvârşească toate infracţiunile, el, Maniu, de care se ocupă art. 184, 186, 207 - 10-11, ar rezulta implicit că şi Pogoneanu a complotat la fel, cu scopul de a săvârşi aceleaşi infracţiuni şi aceasta numai şi numai pentru motivul că s'a găsit participând alături de ceilalţi complotişti. Un astfel de raţionament este după părerea noastră nejust, greşit. Participantul la complot răspunde limitat de actele lui, la infracţiunea ce şi-a propus s'o săvârşească, răspunde numai pentru scopul sau scopurile la care şi-a dat acordul. In această privinţă, distinsul nostru coleg, Prof. Mircea Manolescu a făcut o luminoasă expunere cu prilejul pledoariei sale de ieri, expunere pe care mi-o însuşesc în totul, fiind conformă cu cele mai temeinice şi mai noui date ale doctrinei penale.

Dealtfel, Domnilor, într'altfel, ar fi să admitem că poţi complota şi fără intenţiune, adică fără să mai fie nevoie de a urmări în mod voluntar scopuri delictuase ori săvârşirea uneia din infracţiunile cuprinse în

./.

cele trei aliniate ale art. 227, ceeace este juridiceşte vorbind, de neconceput.

Noi, Domnilor judecători, recunoaştem deschis că din desbateri şi probe a reeşit limpede şi fără putinţă de controversă, că într'adevăr Pogoneanu a urmărit voluntar şi conştient răsturnarea Guvernului democratic al ţării, abandonarea actualei noastre politice externe întemeiată pe principiul de prietenie şi alianţă cu popoarele sovietice dela Răsărit. Recunoaştem clar, categoric că acest scop a fost urmărit de Pogoneanu, chiar cu preţul provocării unei intervenţii armate străine pe teritoriul naţional sau prin favorizarea unui eventual război între anglo-saxoni şi sovietici, pentru a antrena în războiu şi România. Cu acest gând, cu această intenţie mai exact a devenit el complotist în organizaţia înjghebată pentru a se pune în legătură cu cercurile imperialiste din străinătate, doritoare de o intervenţie armată în România.

Prin urmme este just şi logic să fie trimis în judecată pe baza art. 227, care prevede şi pedepseşte complotul, combinat cu art. 186 din codul penal, care vorbeşte tocmai de această infracţiune ce o intenţiona şi pe care am recunoscut că sunt infracţiuni pe care a avut intenţiunea să le săvârşească. Aceasta este limpede.

Nu înţelegem însă dece s'a făcut trimitere şi la celelalte articole. Pogoneanu n'a intrat în complotul condus de Maniu în scopul de a schimba forma constituţionalã a Statului prin acte violente, sau în scopul de a ridica pe locuitorii ţării contra puterilor constituţionale ale Statului. Imi închipui că Pogoneanu n'a fost şi nu este un republican. Ori înţelesul articolului care vorveşte de infracţiunea de a te ridica împotriva ordinei constituţionale a~~le~~ Statului, împotriva Instituţiilor Constituţionale ale Statului, sensul acesta îl are: Dorinţa de a schimba o formă de organizare statală de ex. republică prin regat, o formă de reprezentare naţională, printr'o altă formă de reprezentare naţională. Aceasta este sensul art. 2o7. El înţelege să pedepsească nu infracţiunile prin care se urmăreşte o schimbare de guvern, nu o schimbare în organizarea uneia sau alteia dintre instituţiile ţării, ci numai acea infracţiune prin care se urmăreşte schimbaea de bază, de structură,

./.

schimbarea constituţională a însăşi formei de organizare. Si repet nu ar fi întemeiat să se atribuie lui Pogoneanu o astfel de intenţiune. Prin urmare el n'a complotat în scopul acesta. N'a complotat deasemeni nici în scopul de a supune teritoriului Statului unei puteri străine, sau de a suprima sau ştirbi independenţa ţării. N'a intrat în complot Pogoneanu nici în scopul de a înarma pe locuitorii ţării pentru a deslănţui un război civil. Acesta a putut fi visul conducătorilor Naţ.Tăr., acestea au putut fi visurile lui Maniu. Si iarăşi nu se poate susţine că a complotat în scopul de a provoca insurecţia între puterile Statului. Aceasta era o altă preocupare a conducătorilor naţ.-ţăr. Si dacă din nimic nu rezultă, şi prin nimic nu s'a putut dovedi că Pogoneanu ar fi avut intenţiunea să săvârşească astfel de infracţiuni, înseamnă că ele nu pot constitui infracţiune-program, scop, care să însoţească această infracţiune principală săvârşită şi dovedită, o recunoaştem, a complotului. Aceasta înseamnă că el urmează a fi judecat şi pedepsit pentru participarea lui la complot pe baza şi în limitele art. 227, al. 1 şi 2 nu şi 3, combinat cu art. 186 cod. penal. Atât.

Onorată Instanţă, îmi îngăduiţi acum a face acele câteva rectificări de fapt despre care am făgăduit că mă voiu ocupa. In primul rând ţin a face recificarea referitoare la susţinerea acuzării, cum că Pogoneanu ar fi fost conducătorul organizaţiei complotiste. Probabil că este la mijloc o confuzie. El a fost doar şeful aşa zisului grup dela Externe, şeful celor câţiva funcţionari din minister care lucrau în subordinele sale.

In ce priveşte rolul lui în complot, după cum s'a dovedit în cursul instrucţiei orale, s'a limitat la aportul tehnic - desigur că foarte primejdios şi în acelaş timp foarte preţios prin calitatealui şi prin aceia că convenea conducătorilor din complot. Prin urmare rolul lui s'a limitat la acest aport tehnic, pe care l-a adus, în cadrul legăturilor sale de prietenie personală, cu Cretzeanu, Gafencu şi ceilalţi.

In al doilea rând, s'a dovedit că legăturile lui cu ofiţerii americani Hall şi Hamilton se reduc lafaptul că a asistat o singură dată, la 18 Septembrie 1946 în str. Sofia, latratativele lor cu Buzeşti. Vezi memoran-

./.

drumul.

La a douaîntâlnire, când, după declaraţiile lui Serdici şi Radu Buzeşti, s'au formulat propuneri de ordin tehnic militar, Pogoneanu n'a fost de faţă, a lipsit şi nu datorită unei indispoziţii, cum s'a susţinut, ci datorită faptului că dându-şi seama că aceşti ofiţeri americani nu sunt în realitate decât nişte spioni, i-a repugnat să aibe Relaţii cu ei.

A treia chestiune ce trebue pusă la punct, în conformitate cu dovezile administrate, este că documentul cunoscut sub numele de Memorandum, piesă capitală a acuzării, concepţia, inspiraţia şi redactarea lui, sunt opera exclusivă a lui Grigore Niculescu-Buzeşti.

Insfârşit, ultima chestiune de fapt, pe care trebue, este adevărat, s'o precizez mai mult decât s'o rectific, - din dosar apare cam confuză - este referitoare la rolul lui Pogoneanu, în labirintul acesta de intrigi şi uneltiri ale conducătorilor naţional ţărănişti.

Din studierea atentă a dosarelor rezultă că acţiunea acuzatului Pogoneanu s'a limitat, mai ales în legătură cu grupul complotiştilor din străinătate, în spiritul evident al orientării ce urmăreau aceştia să dea politicii noastre externe.

Contingenţele lui cu aspectul de politică internă al procesului au fost cu totul sporadice şi fără importanţă. Iar cât despre vreun amestec al său în pregătirile şi organizaţiile de tip militar ale fostului partid naţional ţărănesc nu poate fi vorba.

Aceasta a fost apărarea pe care am putut-o face acuzatului Pogoneanu, în conformitate şi cu conştiinţa mea şi cu datoria mea profesională, dar şi cu legea şi adevărul.

N'am stăruit şi nici nu voi stărui, nici acum la sfârşit, asupra acelor aspecte ce s'ar putea desprinde din trecutul, din psohologia lui şi care ar putea constitui elocvente circumstanţe atenuante.

Reţin doar că atitudinea lui Pogoneanu cu ocazia acestui proces, care a fost desigur şi un interesant examen al caracterelor, a fost leală, cinstită, curajoasă, clară.

Am credinţa că Dvs. veţi judeca în spiritul acela de largă înţelegere umană, caracteristică poporului

./.

nostru, care nu urmăreşte pieirea păcătosului ci îndreptarea lui. Si sunt sigur că înalta Dvs. înţelepciune va găsi soluţia care satisfăcând cerinţele legii şi nevoile justiţiei, să constituie totodată pentru acuzat balsamul ~~et~~ curăţitor de păcate şi prin aceasta îmbietor la o viaţă interioară înălţată, înoită care să-i dea puterea de a supravieţui osândei, pentru a repara mâine, dacă Cel de sus se va îndura, tot răul pe care din trafic şi din nesocotinţă l-a făcut Ţării şi neamului său.

Sedinţa se suspendă la ora 11.25

La redeschidere ia cuvântul avocatul I. Teodoreanu.

Av. Teodoreanu I. pt. acuz. Oprişan.

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Tot doctrina modernă mai numeşte acest lucru o infracţiune corală, orchestrală. Vom vedea, când voiu analiza în treacăt numai, componenţa intimă, executarea acestei infracţiuni, ce concluzie se desprinde din acest diagnostic din acest epitet definitoriu, pe care îl dă doctrina.

Prima infracţiune pusă în sarcina lui Oprişan, este că a aderat dela început la complotul organiză de partidul Naţional ţărănesc.

Acum căutând cu cea mai riguroasă obiectivitate, având rolul nostru de avocaţi numiţi din oficiu în acest proces - în acest proces care are un relief infracţional prin care se depăşeşte aproape tot ce s'a judecat în materie penală şi în istoria procesuală a ţării româneşti - obligaţia noastră este ca apărarea să fie făcută tot atât de strict, tot atât de bine, ca şi când ar fi făcut-o avocaţii aleşi de acuzat.

Având obligaţiunea aceasta, vom căuta să ne îndestulăm mandatul cu toată rigoarea, pentru ca realizarea lui să fie mai presus de orice suspiciune şi să consacre, şi din acest punct de vedere, valabilitatea rolului judecăţii.

Fac o scurtă paranteză.

Parchetul a procedat analitic cu infracţiunea numită complot. Eu voiu căuta să sintetizez concluziile şi analizele Parchetului, alcătuit din cei trei membri

./.

 

ai săi, spunând că s'ar distinge aici două politici ale PNT: o politică ostensibilă, pe care a numit-o firmă şi o politică clandestină, pe care a numit-o complot.

Politica externă, aşa numită a PNT, spune Parchetul, sau ar vrea să spună, este un simplu pseudonom; conţinutul său real este însă complotul împotriva Siguranţei Statului.

La această infracţiune corală - aşa cum este determinarea penală a modului cum PNT a înţeles să-şi facă politica externă clandestin - clientul meu este acuzat că a avut o adeziune, o participare deliberată şi voluntară care-l face răspunzător pentru infracţiunea corală a şefilor.

La această infracţiune, se mă pune în sarcina lui din ceeace se impută acelora de care este legat printr'un raport de interdependenţă, o serie de infracţiuni între care şi infracţiunea numită trădare, prevăzută în art. 19o din condica penală şi numită trădare prin necredinţă.

Aceste două infracţiuni sunt strâns legate între ele. Spun mai mult: ele au o singură rădăcină vitală. Infracţiunea de trădare prin necredinţă, pusă în sarcina lui Oprişan, este o infracţiune instrumentală, comisorie directă; iar infracţiunea celalaltă, complotul este o infracţiune terminală, sau cum a numit-o eminentul meu coleg, d. Mircea Manolescu, o infracţiune program, cu alt termen al doctrinei. Infracţiunea terminală, complotul, determină şi explică cauzalitatea, apariţia, existenţa, fiinţa infracţiunei instrumentale, care este trădarea prin necredinţă; după cum trădarea prin necredinţă implică în mod necesar în finalitatea sa necredinţă implică în mod necesar în finalitatea sa logică, infracţiunea care este adeziunea la complot, la care au participat ceilalţi acuzaţi din proces.

Domnule Preşedinte şi Onorat Inalt Tribunal,

Dela început eu pun următoarea problemă: dat fiind că aceste infracţiuni sunt într'un raport de interdependenţă; dat fiind că la un moment dat ele au o singură rădăcină organică, amândouă le putem numi infracţiuni siameze: măsura în care una trăeşte, va asigura şi viabilitatea celeilalte.

Dar dacă una din ele, indiferent care, se sleişte şi moare, ipso facto, în mod epifenomenic, dar irezisti-

./.

bil, moare şi cealaltă.

Problema care se pune dela început este următoarea: infracţiunea terminală, scop - complotul obiectiv nu face parte din preocupările mele profesionale, a fost examinat de d. decan şi va fi examinat probabil de acei cari au avut o participare directă şi principală la complot, clientul meu este învinuit de complicitate la acţiuni laterale, nu centrale - şi atunci întreb: este dovedită participarea laterală dar deliberată, conştienţa, a lui Oprişan, în calitate de director adjunct la direcţia cifrului din Ministerul de Externe, la acel complot a cărui existenţă obiectivă o admit ipotetic ?

Aceasta este prima problemă din proces.

Atunci, pentru a face o discuţie riguroasă, fiindcă eu îndrăznesc să vă invit pe Dvs. şi toată opinia publică care urmăreşte cu pasiune acest proces, vă invit, pe la un act sau la o tenativă oratorică, de a obţine un succes, sau o ameliorare a situaţiei clientului meu; şi vă invit, pur şi simplu, la o discuţie strict logică. Dacă aritmetica mea logică va învinge, Dvs. veţi consacra meritoriul; dacă dimpotrivă, situaţia va fi contrarie, va însemna că efortul meu a avut iluzia că raţionează aritmetic, dar era o viziune subiectivă prea mărinimoasă pentru slăbiciunea aritmetică a argumentării mele.

Vasăzică, ca să pot proceda cu stricteţea raţională, pe care vreau să mi-o impun mai cu seamă într'un proces de gingăşia acestuia, vreu să fac dela început o distincţie pe care am mai făcut-o ceva mai schematic şi mai în treacăt în faţa justiţiei civile şi penale, dar depe urma căreia n'am izbutit să culeg rezultate prea fericite - o distincţie, o delimitare, pel plecând dela ideologia din tratatul lui Blanche "Traite des preuves", la discuţia din opera lui Ihering, cunoscutul filosof german al dreptului şi mergând până la "Metodes d'interprétation de Droit civil e positif" a lui François Geny şi Ruox.

Voiu căuta ca toate aceste ideologii, dela Blanche, Ihering şi până la François Geny şi Roux şi toate discuţiunile făcute asupra acestei probleme, voiu căuta să le sintetizez într'o sinteză personală şi voiu face o deosebire între conceptul ajuridic, al impresiei de culpabilitate şi conceptul strict juridic, al dovezii de culpabilitate.

./.

Si îndrăznesc să fac aceasta cu atât mai mult cu cât în tot timpul acestor grele desbateri de multe ori şi-au pus - explicabil de altfel - unuia sau altuia întrebarea: ce impresie ai avut d-ta, d-le Maniu despre d. Mihalache sau d-ta despre altul ? Si martorilor chiar deseori li s'au pus aceste întrebări, cari le ridică la rangul de uzanţe - sociale, politice, juridice - asupra unor împrejurări insuficient lămurite. Mă întreb ce este impresia sau reacţia prin impresie - sau dacă ar fi să întrebuinţăm un termen al criticei estetice am spune reacţia impresionistă ?

Definesc: este o sinteză araţională sau supraraţională a particularismului individual.

Cum însă, Onorat Inalt Tribunal, definiţiile oricât ar fi de stringent făcute, poate nu izbutesc întotdeauna să nofifice cu suficientă claritate gândul aceluia care emite definiţiunea faţă de cei care îl ascultă, voi da un exemplu.

Doi prieteni trec pe o stradă şi, prin faţa lor - un al treilea. Unul spune: Iată ce mutră de excroc are cel care trece !

Nu este aici direct o judecată, ci un diagnostic epitetic care presupune o impresie.

Care este mecanismul interior, care te autoriză pe D-ta ca fără să-l cunoşti, d-ta să spui despre cineva, pe care acum îl vezi pentru prima dată că are înfăţişare de excroc; sau, despre o femeie, că este neserioasă sau folosind cine ştie ce alt cuvânt.

Este aici o sinteză araţională a particularismului individual. Adică, în funcţie de experienţa noastră personală, în momentul când ne întâlnim cu anumite facies, cu anumite înfăţişări de oameni sau împrejurări, sinteza aceasta araţională operează fulgerător, punându-ne în situaţia să facem o iluzie de judecată, care nu este decât un epitet nemotivat.

Se pune atunci întrebarea: este valabilă cumva în justiţie reacţiunea prin impresie ? adică sinteza araţională a particularismului individual ?

Vor răspunde, dela Blanche, Ihering, Ruox, toţi doctrinarii italieni, englezi, germani, austrieci, toţi vor ~~ridica~~ spune: Nu ! Nu ! Aşa cum spunea Tolstoi, că dacă s'ar ridica din mormânt, la ceasul învierii, ar striga

tuturor bărbaţilor: "Nu vă căsătoriţi ! Nu ! Nu !"

Aceasta este drama omului, auzind că impresia se poate substitui dovezii, ar spune: Nu ! Nu !, lucrul acesta nu este posibil.

Dece ? Fiindcă o hotărîre a justiţiei trebuie să aibe o valabilitate erga omnes, erga omnia; hotărîrea justiţiei, căreia societatea îi atribuie putere dumnezeiască, pro veritate habetur, ţine loc de adevăr. Si nu este dat oricui puterea aceasta; ci numai lui Dumnezeu şi oamenilor rareori.

Societatea dă justiţiei acest mandat mistic ca hotărîrile ei să ţină loc de adevăr.

Si atunci, Domnilor, ca să aibe o valabilitate necontestată, ca toţi oamenii să stea numai în genunchi în faţa lor, cu frunţile înclinate, hotărîrile acestea nu trebue să fie plămădite de impresie care este reacţiunea individualistă, variabilă dela om la om, dela moment la moment, dela societate la societate; ci ele trebue să fie rezultatul unui alt fenomen care se numeşte dovada.

Dacă spun de impresie că este sinteza araţională a particularismului individual; spun despre dovadă că este o certitudine raţională... am pregetat cu sfârşitul definiţiei, fiindcă numai o certitudine raţională poate duce pe cale imediată la certitudinea în ce priveşte finalitatea dovezii, la puterea ei firească.

Dar ce cuprinde această certitudine ~~reţ~~ raţională

Si atunci adaug şi rădăcina definiţiei: o certitudine raţională care însumează o pluralitate de fapte, un mănunchi de fapte obiectiv statornicite precise, , invariabile, convergente.

Iată care cred că este, alcătuit într'o singură formulă sintetică ceeace a spus doctrina şi proceduriştii de toate neamurile şi din toate timpurile asupra acestei probleme a dovezii: o certitudine raţională care însumează o pluralitate de fapte, obiectiv statornicite, convergente şi invariabile.

Obiecţiuni. Obiecţiuni cari s'au ridicat de străluciţii reprezentanţi ai Parchetului şi alteori chiar de judecători: dar d-ta vrei să îngreuiezi justiţia cu această dificultate dezarmantă: uneori sunt pricini cari se caracterizează tocmai prin dificultatea de a dovedi. Da, aşa este.

Voiu împărţi infracţiunile în două categorii: infracţiuni aparente şi infracţiuni disparente.

Dialectica aceasta o facem noi nu Dongorozi. Ne putem îngădui să gândim şi noi.

Ce este infracţiunea aparentă ? Calomnia: spui în public fapte care dacă ar fi adevărate, ar expune pe acela pe seama cui sunt afirmate, la ura cetăţenilor şi la pedeapsă.

In momentul când infracţiunea se naşte, când articulezi faptele ponegritoare, în momentul acela concomitent se întrunesc celelalte elemente ale infracţiunei: publicitatea şi martorii; adică acea pluralitate de persoane care vor fi martorii fiinţei, existenţei, infracţiunii, adică prototipul infracţiunei aparente.

Dar infracţiunea disparentă ? Incendiul. In momentul când infracţiunea se naşte, în momentul acela obiectul infracţiunei - urmând avalanşa celorlalte infracţiuni - se nimiceşte odată cu imobilul incendiat; dispare obiectul infracţiunei tale.

Se pune atunci întrebarea: legiuitorul să fi fost atât de stângaci în previziunea lui încât să fi cerut judecătorilor ca dela infracţiunile aparente, care sunt lesne de dovedit să se aplice cu aceiaşi stricteţe rigorile procedurii penale, de aici şi în materie de infracţiuni disparente, care sunt greu de dovedit ?

In afară de aceasta mai sunt o serie de distincţiuni, sunt infracţiunile clandestine.

La acestea ar fi un exemplu, în mod tipic, complotul . Ce este complotul ? Prin însăşi natura lui este un fapt al nopţii, al întunericului, al derobării, nu este un fapt care se pune în lumină, nu este o luptă făţişe. Aceasta se cheamă politică, desbaterea opoziţiei. Complotul este refuzul luptei făţişe. Intrarea în complot, aceasta presupune lipsa de dovezi şi atunci legătura să fie atât de neprevăzătoare, atât de stângace, de păgubitoare pentru interesele societăţii pe care o reprezintă şi o guvernează prin legea penală, încât să vă creeze aceeaşi normă severă, implacabilă a dovezii pentru toate categoriile de infracţiuni. Si răspund: vă rog, dacă este cineva să poată răsturna afirmaţia mea, să binevoiască a-mi arunca în frunte ca Stefan Vodă cel Mare, buzduganul replicei distrugătoare. Există una şi singura procedură penală pentru

generalitatea şi diversitatea infracţiunilor, o singură procedură penală, "dura lex sed lex", dovada şi dovada pentru infracţiune. In Codul Penal italian, pentru întâia oară s'a creeat pentru mulţimile tumultoase care săvârşesc o infracţiune. Dintr'un grup de oameni, cineva care dă cu piatra într'un gardian public, care cade şi este rănit, pe cine să iei la răspundere, căci mulţimea este tumultoasă. Legiuitorul a spus: nu, n'am cum să descopăr pe făptaş, dar îi pedepsesc pe toţi cei care erau împrejurul unde a căzut piatra cu o pătrime din pedeapsă care s'ar fi dat. S'a ridicat Sigheli care a protestat cu toată dârzenia. Noi românii am luat cu toate protestele lui Sigheli acest principiu al complicităţii, care nu mai respectă ordinul dovezii şi aplică legea Mârzescu. Si mă întreb, a pătimit cineva mai mult decât democraţiile depe urma modului cum s'a aplicat complicitatea respectivă în legea Mârzescu ? Si diagnosticul riguros şi valabil ergo omnes pe care noi împreună într'o frăţească colaborare vrem să-l punem şi inculpatului Emil Oprişan , metoda de care vreau să mă servesc şi pe care am luminat-o puţin înainte de a intra în analiza faptelor acestuia. Eu nu vreau să cer altceva decât ceeace cere şi codul de procedură penală: adică dovada, impresia, certitudinea, că Oprişan a săvârşit cele două infracţiuni interdependente, înlănţuite, care sunt siameze, puse în sarcina clientului meu, şi pentru care Parchetul, unanim a cerut o condamnare.

Cea dintâi: complotul. V'a spus d. Vlad Dumitriu în excelenta apărare făcută d-lui Penescu, v'a semnalat un specific al infracţiunei, numită complot. V'a spus-o şi eu o ratific cu umila mea persoană juridică. Pentru prima oară în doctrina penală, unanimitatea doctrinarilor Garrot şi toţi ceilalţi italieni au spus în materie de complot că prezumţiile nu sunt operante. Iată-l pe legiuitor s'ar spune în mod bizar, mai scump la probe, impunând metode şi mai stricte judecătorilor într'o infracţiune atât de gravă care interesează grupul, o colectivitate întreagă, decât altă infracţiune care o va cauza. D. Dimitriu n'a mers mai departe. Raţiunea nu este grozavă, pedeapsa pentru complot nu este grozavă, pedeapsa pentru trădare prin necredinţă, munca silnică pe viaţă este mult mai severă decât pedeapsa pentru complot, care în funcţiune de

./.

infracţiune variază la pedepse grave, care nu ating plafonul pentru plafonul pedepsei pentru trădare. Care este raţiunea ? Este foarte simplu; uitaţi-vă în boxă. D. Styrcea pentru ce este trimis în judecată ? Pentru omisiunea denunţării. Infracţiunea intră în categoria "complicitate pasivă" pe care o numesc cu un termen "complicitate spectativă:. Codul nostru Penal pedepseşte în mod obişnuit. Eu nu. D. Styrcea care natural săvârşeşte o faptă mică şi o telerează, este chemat la răspundere. Intr'un stat moral, orice toleranţă făcută de un şef care este şi tutorul moral al subordonatului său, şeful capabil de atâta carenţă morală încât să îngăduie comportarea ilicită, compromiţătoare a subordonatului său, este tras la răspundere. Acesta este culpabil fiindcă fapta lui este o complicitate spectativă în care morala statului pătimeşte, văzând că funcţionarii nu îşi îndeplinesc mandatul. Dacă eu pot vedea pe stradă că o fetiţă este violată sau un om ucide, şi am ticăloşia să nu împiedic infamia, legiuitorul, oamenii mă dispreţuiesc, sancţiune morală socială, dar legea nu mă pedepseşte. Dece ? Pentrucă aşa a vrut legiuitorul. Să am libertatea împinsă uneori până la cinism. De data aceasta, legiuitorul pedepseşte. Legiuitorul spune: faptul este atât de grav,instinctul de conservare al colectivităţii îi dă volumul infracţional al acestei infracţiuni. Unii doctrinari spun următorul lucru despre complot: există două forţe, o forţă centrifugă, distrugerea, dislocarea unităţii interioare şi o forţă centripedă, aducerea unor elemente străine într'o ţară care era suverană pe destinele ei. Infracţiunea este atât de gravă, încât dacă tu, spectator întâmplător asişti şi nu îl denunţi - complicitate pasivă - eşti vinovat şi te condamni cu o pedeapsă mai uşoară, dar te condamni. In materie de complot trebuie să ceri cu toată rigoarea, dovada şi iar dovada. Intrebarea care se pune în ce priveşte participarea s'o numim periferică. Participarea ipotetică a clientului meu la această infracţiune - complotul - este marginală, periferică. Mă întreb: Oprişan, clientul meu era înscris în Partidul acelora care îşi asumau politica noastră externă, ceeace justiţia numeşte complot ? Adică la Naţional Ţărănişti ? Nu. Odată ce nu se face nici o dovadă, bănuială sau afirmaţie - şi

./.

spun ca şi colegul meu care a pledat cazul Ilie Lazăr, pe am studiat şi eu - nu o mie de pagini - găsesc să aduc mulţumirile mele pentru toate înlesnirile făcute pentru a putea pleda în cunoştinţă de cauză, ceeace nu s'a întâmplat în trecut. Nu numai că nu s'a întâmplat, acest lucru, căci la procesul acesta am avut îngăduinţa de a studia materialul apărării, fapt pentru care cinsteşte Justiţia şi pentru care îmi îngădui să aduc admiraţia mea d-lui Decan şi Dvs. N'am studiat toate dosarele, dar m'am uitat în ele şi am vrut să văd dacă acest om învinuit de participare la complot, să fi fost înscris la Partidul Naţional ţărănesc ? Este el un soldat, care ipso-facto, care înscris în Partid s'a solidarizat şi executat ordinele date în aceste momente de luptă exterioară ale Partidului ? Nu. Englezii spun într'un proverb al lor că dintr'o mie de iepuri nu faci un cal şi dintr'o mie de prezumpţiuni nu faci o dovadă. Din multe prezumţiuni, când sunt pluri voce, nu faci densitate şi nu ai energia doveditoare a unei probe scrise. Cred că Dvs. nu-l puteţi tăgădui şi nu-l puteţi nici dovedi, nici măcar indica. Al doilea fenomen, a aderat el la PNT printr'o înscriere dovedită ? Aşi ruga să-mi faceţi această dovadă, că a fost un aderent al mitului Maniu. In ţara românească, de când Partidul Naţional Ţărănesc s'a născut romantic, au fost mulţi oameni care au crezut în d. Maniu. A fost el clientul meu, s'a dovedit controlabil un aderent sensibil al mitului Maniu ? Nu. Din tot ceeace se spune în treacăt, nu s'a făcut o dovadă specială. Clientul meu Oprişan a avut în acest proces o atitudine care caracterizează uneori acel "cavi" pe care îl cer religiile, Dumnezeul religiilor; cel care a căzut, cel care a greşit; el a căzut în genunchi şi a spus: mărturisesc tot, am păcătuit, sunt vinovat, daţi-mi pedeapsa, dar fără s'o dovedească.

Prin comportarea lui omogenă, n'am auzit articulându-se absolut nici un fel de învinuire. Sunt de acord că a fost un fair play şi că cel puţin nu s'a dus nici un fel de critică la cunoştinţa noastră. Vasăzică d-lor judecători nici o urmă dar absolut nici o urmă prin care clientul meu ar fi împărtăşit vreodată mitul Iuliu Maniu. Nu. Dela început până la sfârşit dacă cercetaţi dosarul se vede că dela conversaţia din 1939 cu prietenul Călin Botez care este Jan Bart - am văzut un ziar că a avut un cuvânt de zeflemea la adresa lui Călin Botez. Călin Botez

este un democrat mai presus de orice critică, fiul lui.... Bart de scumpă amintire şi conversaţia aceasta care prin prestare de jurământ a relatat-o el, nu poate fi bănuită, şi e păcat să fie ironizată. El a încercat să aducă contribuţia sa clădirea unui patetic adevăr în acest proces.

In 1939 în conversaţia lui cu Oprişan, el avea convingerea că viitorul va fi de partea Rusiei, că acest viitor va fi salutar pentru omenire şi a mai spus că n'a putut să sufere pe oamenii din partidul naţional ţărănesc. Sunt fapte obiective. Deci, nu numai că nu e înscris în partid, nu numai că n'a putut stabili o adeziune, o admiraţie platonică pentru "mitul Maniu", dimpotrivă el, verificat prin martori, a fost un adversar al "fenomenului Maniu".

Dar s'ar putea spune că în acest proces în care se întrebuinţează atât de mult talent din partea acuzării şi atâta subtilitate, s'ar putea spune: bine, dar nu era un intim, fie a lui Gafencu, fie al lui Buzeşti, cei care au organizat aşa cum se spune "clica reacţionară dela Ministerul de Externe". Citez, aceasta este în ghilimele.

Dovezi! Eu aştept ! Nu sunt un portar al porţilor deschise când nu am o dovadă, ce să contra dovedesc ? Ca să poţi să faci dragoste trebue să ai de faţă o femee ! Ca să-mi puteţi spune că e vinovat trebuie să faceţi dovada Dvs., nu puteţi să-mi faceţi nici o dovadă. Clientul meu care n'a fost înscris nici la naţional ţărănişti nici prosternat mitului Maniu, era un funcţionar laborios al Ministerului de Externe şi nu un fecior de bani gata. Ertaţimă că am făcut această paranteză. Un om sărac, muncitor care s'a ridicat exclusiv prin râvna şi meritele lui şi mă ertaţi, spun când a dat examen de intrare în diplomaţie, băiatul acesta care nu era nici elegant, era un handicapat, pentrucă nu avea eleganţa vestimentară, pentrucă nu era un mic burghez care prin râvna lui s'a ridicat. Dar faptele lui, concursul a fost atât de explosiv încât a intrat "mal gre" împotriva celor care se opuneau, în Minister.

Nu se dovedeşte nimic împotriva lui, el a fost un băiat care s'a ridicat prin propriile lui puteri şi care la un moment dat l-a avut de şef pe Cretzeanu. Orice s'ar întâmpla, omul care a avut pe cineva, care a avut un şef care nu era nici cretin, deci credincios obligaţiilor lui

păstrase bune raporturi cu oamenii pe care îi cunoştea. Acesta e tot şi nimic mai mult şi atunci, d-lor judecători, întreb cu ce dovedeşte această gravă infracţiune participarea mărginaşe, periferică la complot, atâta vreme cât prezumţiile sunt interzise şi nu văd nimic din ceeace enunţat de mine, nu poate să valideze participarea lui în sensul dovezii.

D. Procuror vorbind despre întâlnirea lui cu ~~Creţeanu~~ Cruţescu la Paris, şi-a spus: Ei, l-am prins în capcană. Cruţescu era adversarul regimului, s'a întâlnit acolo "ipso facto" şi a făcut adeziunea lui la complot cu ceilalţi. Să stăm şi să gândim acest lucru. Aşa să fie ? S'a vorbit aci de câteva ori şi se va vorbi tumultos de pe banca apărării - întruparea articolului 144. Să-mi permiteţi să mă opresc asupra acestui text de lege cu acest instrument profund pe care D-zeu l-a pus pe frunte prin intermediul părinţilor mei.

144 din codul penal spune că se poate scoate lucruri interesante: mărturisirea inculpatului cum s'a întâmplat, unde s'a făcut această mărturisire. Fiecare inculpat a vorbit pentru el cum spuneam unui coleg Manolescu care vorbea cu propriul său client: Minulescu spune că vorbeşte - de vorbă cu mine însumi. Să precizeze adevărul unui avocat, dela clientul tău. Mărturisirea şi arătarea inculpatului făcută cu ocazia declaraţiei inculpatului categoric nu poate servi ca probatorie. Pentrucă nu are valoare categorică decât dacă sunt coraborate cu faptele şi înţelegerea, şi dacă sunt coraborate nu cu un fapt ci cu fapte paralele, fapte şi împrejurări de natură a face convingerea instanţei. Ce valoare au arătarea sau recunoaşterea de 144 din codul penal sau cum spune doctrina valoarea indicativă şi nici odată valoare rezolvativă.

Am observat că unele recunoaşteri au avut un răsunet foarte spectaculos. Noi suntem chirurgi cu halate albe şi noi facem această operaţie şi dacă Liviu Câmpeanu nu operează după recomandările celor din oraş şi cu ştiinţa lui, tot aşa hotărîm cu rigoarea principiilor de aici şi cu ceeace ne-ar veni extrinsec în codul penal. Iată ce spune doctrina modernă. Are o valoare indicativă nu rezolvativă. Arătarea sau recunoaşterea făcută de inculpat ori cât ar fi făcută împotriva lui nu poate determina un re-

./.

zultat juridic decât dacă este validat prin fapte și împrejurări de natură a face convingere instanței.

D-lor judecători din întâmplare am participat la unul din marile procese din țara românească prin 1930 - procesul incendiatorilor - care pe vremuri a făcut o vâlvă și care a făcut marea semnificație a articolului ~~19~~ 144 s'a protestat împotriva recunoașterii făcută la interogatoriu. Dacă s'a făcut vorbărie despre valoarea probantă a interogatoriului, pentru prima oară am adus la cunoștința confraților mei un lucru care nu exista. Nu există un articol normativ asupra desbaterilor contra-dictorii cu divergențe și le-a adus la cunoștința lor o nuanță. Doctrina austriacă distinge două categorii de recunoașteri la interogatoriu: recunoașteri ratificante și recunoașteri fabulative. Ori cât ai recunoaște că ai fost în cutare stradă și ai răspunde da la întrebarea judecătorilor, aceasta nu are nici o valoare pentrucă este ratificat.

Doctrina austriacă spune că interogatoriul fabulativ dacă se coroborează și dacă dau naștere la un tot armonios au altă putere probantă decât atunci când inculpatul va da o recunoaștere ratificată. In tot cazul în momentul acesta sub regimul noului cod penal de articolul 144, trebuie să respect jocul de aici cu regulele......

....Aceasta e regula, aceasta este constituția acestei probleme, pe care noi n'o putem depăși în fața unei evidente care ne impune respect.

Intâlnirea cu Crutescu la Paris, la Conferința de Pace. De unde știm de această întâlnire ? Din recunoașterea reiterată a clientului meu. Poate exista această recunoaștere reiterată, nu la o curte cu juri unde există da sau nu, ci la un tribunal militar care garantează regimul juridic fiecărei stări de fapt, care o întărește și îi dă valabilitate?

Puteți Dvs. fără de alte fapte și împrejurări extrinsece recunoașterii reiterate a clientului meu Oprișan, să afirmați că aceste fapte există juridic ?

Ea poate da naștere la cel mult o impresiune că Oprișan la Paris, întâlnindu-se cu Crutescu ar fi putut să discute sau să dea lămuriri sau material care să facă din această întâlnire o adeziune deliberată a lui la fragmentul de complot pe care îl reprezenta Crutescu sau pe

./.

care îl reprezenta Gafencu.

Vă rog Domnilor Judecători şi mai ales rog stăruitor pe domnul Procuror, când vor combate încercarea mea de a veni cu desfăşurarea aritmetică într'o apărare a clientului meu, să arate cu ce sprijină acest argument.

Al doilea argument, cifrul. Aici am spus un lucru d-lui Procuror, de care mă leagă o bună camaraderie de arme, că şi-a tăiat craca de sub picioare. Este adevărat că n'a văzut decât craca, d-lui a rămas tot în picioare. Oprişan la Bucureşti, în momentul plecării, în faţa cui a făcut această schimbare de cifru ? Ne-a spus-o martorul domnul Eugen Filotti că aceasta nu se putea face decât cu înştiinţarea şi aprobarea expresă a secretarului general. Deci, dacă Oprişan ar fi vrut să-i dea indicaţiuni lui Lazarescu, locţiitorul său în timpul absenţei, de schimbare de cifru, fără a pune la curent pe Secretarul General cu această iniţiativă pentru care regula ministerială spune că trebuie să aibă încuviinţarea expresă a secretarului general, era aceasta o prezumţie că este ceva putred în Danemarca. Această recomandare n'a fost făcută pentru schimbarea cifrului, ci pentru ~~punter~~ punerea în practică a unui supracifru. Ce dovezi aveţi că aceasta este o iniţiativă care are o condiţie omogenă. D. Filotti a spus că acest supracifru poate să-l practice oricine dela Direcţia Cifrului, fără să consulte pe nimeni.

Dar Domnilor, presupunând că ar fi altfel, că cifrul a fost schimbat cu supracifru. A avut aceasta vreun rezultat ? S'a întâmplat ceva? S'a făcut vreo comunicare de care să nu ştie nimeni ? Nu. Toate actele din dosar, spun că nu s'a întâmplat absolut nimic şi atunci lucrul e absolut caduc. Un om care visează că face dragoste, nu înseamnă că face dragoste ci visează. Un om care a intenţionat să facă ceva cu acest cifru, dar cu care nu s'a făcut nimic, este inutil să i se impute intenţiunea lui stearpă. Si atunci ia să vedem dacă faţă de această impresiune cu mai multe valenţe, cu mai multe pluri-voce prin care caută acuzarea să arate existenţa participării la complot a lui Oprişan, nu putem avea contraimpresiuni, nu contradovezi. Dacă aşi spune contradovezi, ar însemna să admit ipoteza existenţei unor dovezi.

D-lor, este aci un act de o importanţă capitală. Actul acesta este numit "memoriu" şi la capitolul "condu-

./.

cere" citesc o singură propozițiune care are puterea unui zdrobitor argument în apărarea și a lui Oprișan și a lui Lazarescu. Lazarescu are aci un rol absolut șters, palid, mă întreb uneori ce caută băiatul acesta slab pe care îți vine să-l iei în palmă și să-l sufli parcă e fiul lui Bergeret, care mereu spune tot ce știe și parcă mai mult decât știe. Parcă îți vine cu o suflare a buzelor să-l dai afară pe acest finigel. Citesc fraza: Membrii de încredere care numai ei vor cunoaște obiectul final al organizației. Iată deci un normativ, o lege de organizare pusă în scris. Fiindcă acest memoriu ce este el ? Este procesul verbal de constatare al complotului. Din acesta rezultă că numai membrii de încredere puteau fi puși la curent cu rezultatul final. Acesta era complotul, restul erau acte izolate care nu aveau perspectiva finalității. Numai aceștia despre care se vorbea aci puteau angaja responsabilitatea. După cum un comandat de unități nu poate să se compare cu comandantul unui Corp de armată. Acesta din urmă știe lupta, are finalitățile ei. Comandantul de unitate știe numai sectoarele, centimetri. Si atunci mă întreb eu, poate fi clientul meu Oprișan, socotit printre acei privilegiați în sensul infracțional, membru de încredere ? Poate fi el socotit printre acei membri de încredere pe care îi fixează memoriu ca singuri deținători posibili ai scopului final ? Să vedem, să examinăm cu acte, cu dosare, cu fapte obiective. El n'a participat la 23 August. Iată un lucru pe care l-am amintit. Si acest lucru este în procesul acesta, ceeace este în chimie hârtia de turnesol. O bagi în acid, e roșie, în baze, e albastră. Foarte mult albastru a ieșit din 23 August, dar el nu este albastru fiindcă n'a participat. Era un funcționar spectativ al Ministerului de Externe, n'a avut nici o manifestare în acest fenomen. Deci să-l scoatem. Nu-i intim cu Buzești. Nu rezultă de nicăieri acest lucru. Este pur și simplu un funcționar, n'a fost văzut niciodată cu el, n'a luat parte la nici o discuție, nici că a stat la ușe, nici că a păzit mușteie pe stradă, n'a luat parte sub nici o formă la discuțiile între emisarii partidului și agenții străini. E străin de toate acestea. Atunci îmi pun problema, fiind încadrat în art. 127 și urm. deci e promovat de dol. E vinovat de participare la complotul

./.

acesta prin acte conştiente. Are el vreo participare conştientă, dovedită în sensul juridic ? Nici una şi atunci ce-i puteţi imputa ? A fcut acte care puteau servi eventual la existenţa unui complot despre care n'avea cunoştinţă şi nu în vederea căruia a săvârşit aceste acte. Dar mă întreb de câteori în condica noastră penală, legiuitorul, în înalta sa înţelepciune a hotărît că în promovarea infracţiunii penale există promovată culpa penală care este cu totul altceva. Legiuitorul a specificat-o în mod expres, pe deoparte omor cu violenţă, infracţiune penală sau cum ar numi-o eminentul meu colec prof. Manoilescu, fotoliul de orhestră. Scaunul de strapontină -, omor prin imprudenţă. Alături, vătămarea patriomoniului public, apoi vătămarea patrimoniului public prin neglijenţă. Există infracţiuni penale promovate de dol. Mă întreb există o infracţiune cu caracter de nuanţă degrevantă la infracţiune cu complot. Există un complot din imprudenţă alături de complotul plin. Complot din imprudenţă este un act din care se vede că n'am ştiut finalitatea urmărită de ceilalţi. Si atunci vă spun dacă judecăm şi respectăm această regulă pe care vreau s'o dau argumentării mele, putem constata în sarcina clientului meu, sub raportul complotului, dovada d-lui nu există nu poate fi pusă prin nici un fel de prezumţiuni. Deşi doctrina interzice prezumţiunile în desbateri în care e vorba de crime de complot. Cel mult poate exista un complot prin imprudenţă.

A doua problemă: Dacă moare una din infracţiunile siameze, moare şi a doua. Eu aşi putea spune că dacă pe Dv. vă interesează logica mea, dacă a murit complotul, trebue să moară şi trădarea care nu-i decât infracţiunea primară, la infracţiunea terminală care e complotul. Dar eu pot merge mult mai departe, să fiu mult mai grijuliu, mai ales că pledăm într'un moment foarte grav. Eu văd cu bucurie ceeace am numit într'un articol al meu în ziarul "Poporul" sensibilitatea corpului avocaţilor, un indicator moral al profesiunii noastre. Inainte, avocatul putea apăra pe oricine, orice şi oricum, fără ce nimeni să-l poată trage la răspundere. Spunea, este un mandat în alb, un mandat universal şi nimeni nu-l poate trage la

./.

răspundere atâta vreme cât preşedintele nu-i interzice să vorbească în urma unei comportări ireverenţioase.

Azi lucrurile s'au schimbat. De câteva ori barourile noastre s'au gândit, faţă de anumite infracţiuni care ameninţau unitatea, bunul mers al ţării, în ceasurile grele, avocaţii s'au gândit să nu fie mai prejos, să fie mai prevăzători, să pună, o distanţă morală mai mare ca până acum între ei şi clientul lor, cu aceasta vrând ca acesta să-şi dea seama că avocatul nu-i un complice autorizat în justiţie al lui, ci că este pur şi simplu un asistent tehnic, care îl ajută cusfatul, cu priceperea şi experienţa lui. Ei bine Domnilor Judecători, eu spun că în ceasurile acestea grele pe care le trăim, trebuie să fim foarte atenţi, cu iscusinţă, să fixăm cu fair play limitele acestei morale, fiindcă din aceasta, volumul în loc să iasă scăzut va ieşit crescut.

Ia să-l vedem la lumina acestui crez art. 19o din codul penal, care a fost discutat de mai mulţi dintre colegii mei, dar eu sper să aduc şi alt punct de vedere decât cel care a fost promovat prin aceste discuţii.

Domnilor judecători, hotărît că la Ministerul de Externe s'au întâmplat acţiuni pe care cu toată situaţia mea deoarecum apărător în proces, faţă de momentele ce trăim şi de absolutul discreţiei şi mai mult decât atât, faţă de ermetismul discreţiei şi ce trebue impusă tuturor funcţionarilor ca un singur bloc al Ministerului de Externe, în împrejurările internaţionale cu caracteristicele acestea - pe care trebue să le recunosc că sunt grave.

Cu acest epitet, să studiem puţintel art. 19o din condica penală.

Camarazii mei au spus mereu că se pot face discriminări, că s'ar putea face, prelungind într'o aplicaţie dogmatică dogma noastră penală, anumită dinstincţie între actele care sunt divulgate, acte secrete, mai puţin secrete, foarte secrete, acte care poartă ştampila secret dar fără conţinut secret, acte secrete şi devenite publice, acte secrete în tonalitatea lor caracteristică, dar care prin rezultatul lor au devenit publice.

Dacă s'ar acorda instanţei şi dacă justiţia ar consacra cu sprijinul juridic, posibilitatea unor astfel de discriminări, făcute într'un moment grav pentru ţară, când

./.

întreaga arhivă a Ministerului de Externe, trebue să fie ermetic secretă, ar fi o catastrofă pentru ţară şi justiţia ar coopera la această catastrofă. Nu este îndeajuns caranţa şi elasticitatea dela un minister ? Să mai vie şi justiţia să spună, cum s'a întâmplat în cazul femeii prinsă de soţ în adulter: attends que je te explique ? Nu şi iată de ce nu. "Afin que justice existe", iată ce spune textul art. 144: "Funcţionarul public care procură s'au transmite în original sau copie, s'au divulgă fie chiar inconştient".

Vă întreb pe Dvs. ce este infracţiune imposibilă ? Fac apel la banca apărării, la banca acuzării şi la toţi juriştii din această sală. Garrot în vol. III ediţia II-a la pag. 54 mi se pare, spune textual în materie de fals în acte, în scrisuri private, că actul impotent, care este inapt de produce primejdie, adică actul care nu are suficiente toxine pentru a face rău,chiar dacă cel care le-a procurat a avut intenţia înscrisă fals, este un caz de imposibilitate.

Care este aplicabilitatea distincţiei pe care o fac eu la textul nostru ? Există din acest punct de vedere două categorii de infracţiuni: categoria infracţiunei dogmatică şi categoria infracţiunei pragmatică. Falsul în înscrisurile particulare, este de categoria pragmatică, existenţa conţinutului este condiţionată de evicienţa ei. Numai în măsura în care un înscris fals poate a creea un rezultat pentru fiecare ins, numai în măsura aceasta actul are caracteristicile penale ale unui înscris fals.

Falsul în acte publice este o infracţiune dogmatică. Dacă faci un neadevăr grafic într'un înscris public, de-şi se constată că nu face rău nimănui, legea te pedepseşte. De ce ? Pentrucă ai adus o diminuare a încrederii absolute pe care o merită actul public.

Acela care comite o incorectitudine într'un act public, spre deosebire de cel care alterează veracitatea unui act privat, chiar dacă prin alterarea adevărului nu produce nici un rezultat, simplul fapt că prin aceasta micşorează încrederea publică în prestigiul actului oficial, face ca falsul să existe.

Este infracţiune dogmatică care nu mai este supusă şi condiţionată de existenţa unui prejudiciu.

./.

744

Iată răspunsul meu la întrepretarea art. 190.

190 creiază pentru apărarea Statului şi pentru garantarea ermetismului tuturor documentelor dela Ministerul de Externe, fără discriminare, o infracţiune dogmatică.

Aceasta înseamnă atenţie pentru funcţionarii dela Ministerul de Externe, cu dinţii să ţineţi orice act, pentrucă ţara trebue apărată până la absurd împotriva străinilor cari mişună şi decodesc conţinutul de taine al visteriei de din Minist. de Externe, unde se adăpostesc telegrame secrete de mică şi mare importanţă, acte care sunt publice dar care pot deveni secrete, sau măcar cu o nuanţă secretă.

Cred, D-nilor Procurori că o colaborare mai cinstită pentru tema Dvs., dar consolidând-o cu argumente noi, nu se poate cere nimănui.

Deaceia spun: "Amicus Plato, sed magis amica veritas". Il apăr pe Oprişan dar, în acelaş timp, apăr, alături de Cicero, republica ameninţată, cetatea mea şi o apăr cu toată legalitatea, fără ca să îngădui sicusinţei sau experienţei mele să măsluiască, pentru interesul propriu, severitatea unui text care se poate întoarce împotriva băncii apărării, dar care apără integritatea patriei, pe care o reprezint în forma mea umilă, de luptător cu vorba în această clipă.

Domnilor judecători, din acest punct de vedere, al discriminării naturii actelor, aşa mi se pare mie că distincţiunea între actele dogmatice şi pragmatice, nu este la locul ei; nu poate duce la nici un rezultat şi este şi primejdioasă.

Onorat Inalt Tribunal, cu această severă oprire a mea, în faţa spadei în flăcări, pe care am băgat-o în pragul Ministerului de Externe, să intrăm în Minister şi să vedem ce vini se pun în sarcina clientului meu Oprişan Emil, director adjunct al cifrului în Ministerul de Externe, în ce măsură sunt dovedite cele ce se pun în sarcina sa şi, mai cu seamă, care sunt onestele, strictele consecinţe de drept care se pun în temeiul faptelor împotriva lui.

In sarcina lui Oprişan sunt aceste divulgări - termen pe care îl întrebuinţez deliberat - francezii îi spun "desfuites"; cei din diplomaţie ştiu ce obsedant sens are acest cuvânt în ce priveşte serviciul dintr'un Minister. In sarcina lui Oprişan se pun trei categorii de divulgări sau expedieri de acte, la oameni, persoane, instituţii, cari nu aveau calitatea să cunoască conţinutul acelor acte - cum spune textul.

./.

Prima categorie: memoriul trimis lui Cruţescu la Constantinopol sau, mai exact, pluralul: memorii. Am văzut o dojană în ochii d-lui procuror şi nu vreau să merit nici chiar o dojană optică, aşa că mă corectez: memoriile trimise de Oprişan, într'un volum, la Constantinopol d-lui Cruţescu; nu zic d-lui Ministru Cruţescu fiindcă atunci nu mai era Ministru, ci era particularul Cruţescu. Vedeţi, toate nuanţele sunt puse.

A doua categorie: divulgări făcute către coacuzatul său Pogoneanu, fie direct lui, fie prin imixtiunea lui Roiu, ~~Pogoneanu, fie direct lui, fie pri~~ care era subalternul lui Oprişan în acel Minister.

Insfârşit, a treia categorie: este faimosul echivalent al "Corăbiei Fantomă" - dar aceia a fost făcută numai de Wagner - al "Arhivei Fantome", numită arhiva Pogoneanu. Voiu căuta din aceste trei aspecte ale trădării prin necredinţă ale clientului meu Oprişan, să reţin în discuţie nu ceeace ar alcătui voluptatea unei discuţiuni academice contradictorii, ci ceeace este util pentru desbateri. Bietul tata îmi spunea: "Măi băiete, în justiţie să nu faci decât pledoarie utilă" - şi îi dădea pledoariei utile această definiţie "este utilă acea pledoarie, care poate hrăni considerentele unei hotărîri şi determina dispozitivul ei".

Deci conformându-mă acestei definiţiuni a acelui ce a fost avocatul Oswald Teodoreanu, voiu reţine din aceste trei categorii de fapte, denumite cu termen general de trădare prin necredinţă, voiu reţine în discuţie numai ceeace este necesar din punct de vedere juridic. Trimitere de documente lui Cruţescu...

O VOCE: Creţeanu.

AV. TEODOREANU: ... lui Creţeanu, la Constantinopol. Stiu aşa de puţin despre aceste celebrităţi....

Onorat Tribunal, revin iar la art. 144 şi repet: cu ce dovediţi că aceste acte au fost trimise ? Imi veţi spune: "Suntem între oameni de bună credinţă şi o recunoaşte clientul dumitale".

Dar nu discutăm aici pe cuvânt de onoare - "Parole d'honneur", cum spunea Caragiale - ci suntem într'o desbatere publică.

Fair play-ul nostru, cavalerismul nostru, încrederea noastră, pregătirea noastră, sunt nule, atâta vreme cât

./.

sunt în contradicţie cu disciplina codului de procedură penală. Procedura penală dă o valoare probelor dela interogatoriu ? Nu.

Faceţi atunci Dvs. dovada - în afară de recunoaşterea lui Oprişan - a existenţei, a realităţii, a materialităţii faptului, care să fie opozabilă hotărîrii instanţei şi nouă, faceţi cu altceva dovada existenţei acestei trimiteri decât cu recunoaşterea lui Oprişan.

Atâta vreme cât nu o faceţi cu ceva suplimentar, este oţios, după art. 144, ca să vă întemeiaţi pe'o fantomă. Poate că da, poate că nu; forse que si, forse que no - cum spunea d'Annunzio... în orice caz o problemă pe care o putem discuta pe coridor, nu aici.

PRESEDINTELE: Si Curtea de Casare a stabilit, în jurisprudenţă constantă , mai cu seamă în materie de trădare simplă, că recunoaşterea inculpatului constituie o dovadă. Si probabil că procurorii vor aduce această dovadă. Si vă spun aceasta în calitate de procuror la Casaţie timp de 9 ani. Mai cu seamă să aveţi în vedere şi această jurisprudenţă constantă a Inaltelor Curţi.

AV.TEODOREANU: Vă răspund următorul lucru: din întâmplare m'au preocupat mult manifestările, începând dela cele literare, mai cu seamă şi mergând până la cele mai juridice, din cea mai înoitoare ţară din lume, care este Rusia Sovietică - cunosc o putere splendidă, pe care constituţia Sovietică - ~~cunose~~ o acordă judecătorilor; este un credit unic, care dovedeşte solidaritatea între cetăţeni şi colectivitate, o încredere reciprocă, un fenomen de cosmoză unic acolo, din care se nasc acele confortări, cari nouă ni se par bizare.

In Rusia, unde judecătorii îşi dau seama că legea are un gol, judecătorul face legea, face jurisprudenţa, colaborând cu legiuitorul şi complinind golurile, pe care le-a lăsat într'o lege cu caracter prea general, legiuitorul.

Suntem noi în acelaş splendid - mă închin până la pământ în faţa lui, fiindcă presupune o salutară înoire a vieţii omului, a nergiei lui sau a manifestărilor lui - suntem noi în acelaş splendid regim ? Suntem în acest regim ? Nu suntem.

Noi numim aceasta, în dialectica juridică, a modi-

./.

fica. Stiţi: dintr'o piele de bou s'a acoperit terenul pe care s'a clădit Cartagina. Din orice text de lege, cu oarecare iscusinţă şi cu degetele de maseur, pe care le avem noi juriştii, textele acestea le putem întinde aşe de tare, încât până la urmă să plesnească ca broasca din fabulă. Insă obedienţa mea juridică, faptul că sunt un elev a lui Matei Cantacuzino, care m'a învăţat, aşa cum se spune la noi, o leacă de învăţătură, a dreptului, faptul că am fost şi eu printre învăţăceii lui, faptul acesta mă face să respect cu toată strictețea legile în litera lor, aşteptând ca fecundarea, pe care ne-o aduce Rusia Sovietică, să dea judecătorului posibilitatea să vieze legile, acoperind insuficienţa lor.

Din acest punct de vedere al celui mai pur ortodoxism al interpretării legilor, la care mă acopăr şi cu François Geny, cu mnea lui personalitate, eu spun: justiţia poate ca, printr'o interpretare unitară, printr'o jurisprudenţă să aibă o părere; dar şi aici justiţia uneori revine. Cum spun francezii: "Souvent femme varie... Se mai schimbă deci, lucrurile.

De aceea, cu acest punct de vedere, socot că ceeace a făcut justiţia penală, este o interpretare muabilă şi reversibilă ci nu un edict, care mă obligă ca un text de lege.

PRESEDINTELE: Dacă nu dă o altă jurisprudenţă.

AV.TEODOREANU: Domnule Preşedinte, să venim la al doilea act, la actele divulgate de Oprişan. Este vorba de arhiva Pogoneanu. S'a făcut mult caz în jurul acestei arhive. Eu nu mă amestec în discuţiunea morală şi disciplinară a ei; n'am căderea aceasta eu. Dar eu spun altceva: unde se găsea această arhivă ? Intr'un depozit public ? Duceţi-vă dvs. aveţi curiozitatea să vă duceţi să vă uitaţi în codul adnotat al lui Garçon - şi veţi găsi sub art. 169 din codul nostru, chestiunea sustragerii de acte, veţi găsi acolo, la litera d - mi se pare - veţi găsi următoarea sinteză doctrinală, următoarea observaţie: principiul separaţiei puterilor în stat, ne determină să hotărîm, că, dacă instanţele de urmărire ~~pelană~~ penală şi cele de fond, sunt volnice de a instrui şi de a constata valabil juridiceşte deturnarea frauduloasă a unor bani şi valori, sau sustragerea frauduloasă a

./.

unor acte de gestiune publică, ele nu pot s'o facă, ducând la o condamnare, această constatare decât atunci când autoritatea administrativă, a cărui prepus era gestionarul, va constata golul sau lipsa hârtiilor din gestiunea respectivă. Este acesta un capitol, la care întâlnim unanimitatea doctrinei şi rog pe eminentul jurist pe d. Prim-Procuror Georgescu să mă controleze şi va vedea că numai Blanche spune că această doctrină nu-i convine. Insă toţi ceilalţi autori de drept au spus, că funcţionarul, care face o sustragere de acte, poate fi instrumentat de autoritatea penală - dar el aparţine în această calitate, autorităţii administrative - dar numai atunci când autoritatea administrativă constată un gol, un debit în casă.

In ce materie suntem noi ?

Suntem într'o gestiune publică a Ministerului de Externe. Dacă Ministerul de Externe pretinde că-i lipsesc acte; că acuzatul Pogoneanu, cu cooperarea celorlalţi, Roiu şi Oprişan, au sustras acte de acolo, Dvs. îi puteţi condamna. Dar numai cu condiţia ca Ministerul de Externe, ai cărui reprezentanţi erau Roiu, Oprişan, Pogoneanu, să fi constat o lipsă şi să o fi constatat printr'un înscris, care să ne oblige pe noi.

Dar golul acesta în gestiunea Ministerului de Externe nu este constatat.

Spun eu că este bine ?

Ferească Dumnezeu !

După cum am apărat prestigiul actelor din Ministerul de Externe, spun şi aici acelaş lucru: se plânge Ministerul de Externe că-i lipseşte aceste acte ?

Arată printr'un act scris că a fost un depozit, din care i-au fost sustrase acte ? Unde este această constatare ? Deci opun o fine de neprimire acestei acţiuni, care nu este făcută regulat, atâta vreme cât nu-mi este opozabilă, sub raport strict juridic, pretenţia Ministerului de Externe, că îi lipsesc aceste acte, fără ca să văd dintr'un act scris şi că au dispărut.

Aceasta este situaţia, Domnilor Judecători. Atunci dacă lucrurile stau aşa va trebui să dau o explicaţie, care mă va apropia de sfârşitul pledoariei. Dar Oprişan nu poate să tăgăduiască, cavalereşte vorbind, că a trans

./.

mis acte. Le-a trimis în realitate strict, nu formal, juridic. La Constantinopol, lui Cretzeanu, în momentul când a trimis trei memorii la Constantinopol lui Cretzeanu, el nu mai era în minister, nu mai avea calitatea oficială de a primi. Dar Cretzeanu era, începuse, inaugurase aci, activitatea adversară democraţiei de aci ? Nu. A făcut-o mai târziu, el, subordonatul lui, când a trimis actele, făcea parte din clica Gafencu Cretzeanu ? Nu. A făcut o eroare, un exces de zel, a sărit peste cal, vroind să-şi servească ţara, vroind să-şi asigure şi asistenţa de culise. D-le Procuror îmi opune un surâs, mă înclin asupra soliei Dvs., dar trebue să surâd şi eu. Arătaţi-mi mie un act din care să se vadă că acele memorii . . . . . insuficient cunoscute, trimise la Istambul şi nu la Paris, au servit împotriva ţării ? Dacă el le citea şi îi convenea tezalor, să fie şi el din culise, convergent cu ceilalţi, noi nu tăgăduim că s'au trimis astfel de acte şi mai ales cele trimise prin Roiu, acuzatului Pogoneanu. Si atunci care este cauza ? Trebuie să fie o cauză. Omul, ce avea un fel de urticare care în loc să se scarpine, să ia hârtiile din Minister şi să le dea cunoscuţilor. Trebuie să judecăm cu seriozitate ce l'a determinat pe Oprişan să facă aceste indiscreţii vulnerabile. Eu nu pledez în non coupable, ci în vinovat. Oprişan este vinovat, dar eu vreau să fie condamnat exact şi valabil juridic, pentru prestigiul acestei hotărîri istorice să nu se facă nici o eroare, nimeni să nu ne critice, ci toată lumea să spună "dura lex, sed lex". Care este caracteristica. După toată procudura proceselor istorice de spionaj. Noi suntem jurişti, avem cultură juridică. Care este caracteristica ? Incercările care se fac din afară de a determina pe un funcţionar, deţinător de secrete de stat militare sau civile să le trimită altora ? Să informeze pe alţii străini de Instituţie despre conţinutul lor ? Adică să participe, pasiv la opera de spionaj.

Acolo unde se întâmplă că ies acte dintr'o instituţie publică, acestea se cumpără cu arginţi. S'a făcut vreo anchetă din care să se vadă că ar fi vorba de o cumpărare cu arginţi trucaţi ? Nu.

. .

A doua ipoteză caracteristică. Al doilea mod de a obţine documente secrete, este femeia. Nu există proces important de spionaj sau de înaltă trădare prin necredinţă să nu fie reprezentat de seducţiunea mai mult sau mai puţin irezistibilă a unei femei frumoase care scoate din minţi pe funcţionarul respectiv, făcând să meargă atât de departe, încât să confunde arhiva inimei lui de om dornic, de femei, cu arhiva de Minister. Nu este amestecată nici o femeie.

PRESEDINTELE: Acestea sunt elemente noui, ale articolului 12o ?

AV.TEODOREANU: Ferească Dumnezeu. Probabil că nu aţi înţeles.

PRESEDINTELE: ESTE o eroare ?

AV.TEODOREANU: Nu, cunosc foarte bine articolul 12o. Aveţi Dvs. vreo prezumţie, ceva din care se reflectă că pe Oprişan îl lega de partidul naţional ţărănesc un sentiment de devotament împins, încât să-şi sacrifice obligaţiile de funcţionar sau că făcea parte din clica lui Gafencu şi Creţeanu, sau aci la Bucureşti că făcea parte din intimii, devotaţii, din cei care frecventau casa lui Pogoneanu ? Este de presupus că nu făcea aceasta decât pentru a face plăceri filosofice sau şi pentru consideraţie ? Nu.Nimic din toate acestea. Nici măcar legăturile acestea de cordialitate cu Pogoneanu, cu acuzatul Pogoneanu, deoarece din acest punct de vedere este o diferenţă în intimitatea pe care o presupunea însărcinările date lui Roiu şi totul gol de însărcinări date celuilalt. O explicaţie trebuie să fie şi aceasta vi-au dat-o doi factori din proces. Intâi, îmi pare rău că sunt bolnav şi n'am putut asculta excelenta pledoarie a onoratului meu confrate d. Vasiliu, pe care a făcut-o lui Pogoneanu, însă cred că explicaţia acestei activităţi vulnerabile ale clientului meu Oprişan, îl găsim în personalitatea coacuzatului Pogoneanu. De altfel este un lucru care se desprinde net din acest proces. Pogoneanu este mai mult decât un simplu om inteligent şi cu mare şi plurală dilatare culturală, ne dăm seama cu toţii că este ceeace se numeşte un spirit rector, are în el din puterea de voinţă şi

./.

acel prestigiu care operează atât de puternic asupra celor dimprejurul lui, încât i se poate aplica formula englezească: His Master!s Voice" - acesta e glasul stăpânului. Ascendentul său era atât de mare la Externe, încât d. Ministru Filotti a cărui valoare şi trecut diplomatic dau o deosebită greutate cuvintelor sale, acă a spus: în momentul în care Pogoneanu care era la compartimentul diplomatic, deţinătorul celor mai multe perspective diplomatice, în multe chestiuni, a fost desărcinat şi trecut în Cadrul Disponibil, el mai lucra cu el, dar lipsa lui era atât de puternică, încât deseori am fost nevoit să-l consult. Din toate acestea, împreună cu acea estimaţiune psihologică care aţi făcut-o Dvs. de o săptămână aci, în cutia aceasta de rezonanţă, Dl. Pogoneanu este un spirit rector, ceeace explică curtea care i se făcea. D. Pogoneanu era un mic rege, adică un fost demnitar care mai putea să mai fie. Dacă un funcţionar dela Academie, dela un Minister s'ar fi dus la o oarecare persoană cu un documentment şi ar fi fost surprins s'ar fi spus: ce este această ticăloşie ? Dar dacă s'ar fi dus la d. Profesor Iorga, s'ar fi spus: este omagiul care este adus istoricului, ştiind cât de mare este folosul pentru ţară a cercetărilor acestuia. Explic faptul. Nu se suprapune acuzatului de astăzi, evident. Dar ceeace explică ascendentul care-l avea asupra celorlalţi. Aceasta dă sensul exact, încredinţărilor de documente indiscreta culpabilitate sub raportul strict disciplinar făcut de domnia sa a acestei netăgăduite ascendenţe ale unei personalităţi, tari, excepţional de tari cum este Pogoneanu, care pe deasupra, dat fiind o infirmitate fizică nu putea să se deplaseze şi era nevoit să stea acasă şi atunci multe informaţiuni mergeau la el. Dvs. acceptaţi cum vreţi acest lucru. Faptul care ni se pare că l-a determinat pe Oprişan să facă această indelicateţe şi culpabilă divulgare de acte din arhiva instituţiei unde deţinea un rol important, nu este conştiinţa că poate făcea rău, co o imprudenţă, o gravă imprudenţă. Alături de articolul 19o există un alt articol în Codul Penal, care mi se pare mie, şi îl supun cu toată modestia deliberării Dvs., acela care prin neglijenţă, fac posibilă sustragerea, luarea de planuri, etc. etc. sau a unei misiuni care a fost însărcinat, le pierde ori dă putinţa unei persoane neautorizate să cerceteze documentele, se pedepseşte însă cu o pedeapsă mult mai uşoară decât specificul care l-a determinat să facă această imprudenţă.

./.

Eu vă cer în numele baroului şi în numele prestigiului care trebue să-l afirme Baroul, în acest proces o sentinţă de condamnare, nu de achitare. Voiu cere pentru binele lui sufletesc să-i daţi posibilitatea pe care o are Rascolnikov la sfârşitul romanului lui Dostoevski să-şi odihnească conştiinţa într'o pedeapsă aspră în conformitate cu textul acesta, dar să nu-i acordaţi patul lui Procust. Incă odată dura lex, sed lex.

AV. PAUL ROSU: în Apărarea lui Florin Roiu

D-lor Preşedinte şi Onorat Tribunal sunt numit apărător din oficiu pentru acuzatul Florin Roiu. Imi dau seama că sarcina mea este una dintre cele mai delicate, dar obligaţiile ce decurg din mandatul primit şi acceptat, mă determină să îndeplinesc corect şi demn însărcinările ce decurg pentru a servi societatea, justiţia şi pe acuzat.

Rolul meu este de a da posibilitatea instanţei să aprecieze toate aspectele speţei, să elucideze cât mai complect cauza şi circumstanţele de fapte, să cântărească aceste circumstanţe, într'un cuvânt să expun simplu, demn şi corect toate datele cauzei.

Se înţelege că îndeplinirea acestei misiuni este dificilă şi complicată, întrucât de cele mai multe ori apărătorul apare într'o dublă postură frecventă dar neadevărată, că trebuie să se solidarizeze cu inculpatul pentru a-i creia şi forma apărarea, dar o apărare dusă cu bună credinţă nu este niciodată şi în nici o împrejurare o solidarizare cu inculpaţi, căci după cum am spus la început, doresc să împlinesc misiunea mea pentru a-mi servi societatea, justiţia şi pe acuzat.

D-le Prim Preşedinte şi Onorat Tribunal, Florin Roiu este un tânăr funcţionar din cadrul Ministerului de Externe intrat în acest Minister în 1941 şi a funcţionat acolo până în ziua arestării sale. Actul de acuzare arată că începând din 1945 până la data arestării a fost complice în organizaţia de complotişti, folosind funcţiunea ce ocupa pentru a furniza informaţii şi documente din cadrul Ministerului de Externe, deasemeni în continuare actul de acuzare arată că a fost acela care a asigurat legăturile

./.

 

între Buzeşti, Vişoianu şi Pogoneanu şi Misiunile Anglo-Americane din ţară, furnizând acuzaţilor Vişoianu şi Pogoneanu o serie de date, acte, documente, informaţiuni, începând cu anul 1945-1946, care avea un caracter secret şi în orice caz un caracter confidenţial. In continuare actul de acuzare face trimiterea la aplicaţiunea 227 punctul 1 din Cotul Penal combinat cu artocolul 22o, deci complot şi trădare prin necredinţă, în combinaţie cu un alt decret 856 şi 9o8 din 1938.

D-le Preşedinte şi Onorată Instanţă, după cum am arătat Florin Roiu era un tânăr funcţionar în cadrul acestui Minister al Afacerilor Străine. Trebuie să menţionez că s'a ridicat dintr'o familie de oameni corecţi, care a muncit cu râvnă şi strădanie. Intrând în acest Minister, poate că şi înclinările sale ca şi o serie de calităţi îi îndrumau paşii spre această funcţiune. In cadrul funcţiunei sale se pare că a desfăşurat o activitate care i-a asigurat ascensiune, adică anumite evenimente, împrejurări, tentaţii i-au călăuzit paşii şi în afara atribuţiilor legale şi stricte care îi revenea în funcţiunea ce o ocupa.

In epoca dela 23 August, când unii din superiorii săi sau colaboratori sau, datorit şi unei deformaţii personale nu-şi găseau orientare justă şi în cadrul legalităţii, când unii din superiorii săi luau drumul străinătăţii, Florin Roiu s'a găsit printre aceia care a înţeles să-şi caute un punct de reazim pe însăşi profesiunea sa, bazându-se pe prietenia colaboratorilor şi superiorilor săi. Aceşti superiori cu timpul în activitatea lor pe lângă folosirea acuzatului Roiu în diverse misiuni legale pe lângă Misiunile anglo-americane, au înţeles să-l folosească la început fără ştirea şi consimţământul lui, pentru a transmite anumite, acte, documente, note secrete. Din cariera oficială şi cu atribuţii legale faţă de Misiunea Anglo-Americană, Roiu era folosit zi de zi fără cunoştinţa sa pentru ca odată cu corespondenţa oficială să transmită o serie de acte. Plecarea din Minister al unora care ocupau posturi superioare transformă încet şi pe nesimţite rolul lui Roiu din oficial în neoficial, din licit în ilicit. De aceea cred că activitatea aceasta faţă de

./.

superiorul Pogoneanu şi grupa complotistă în slujba cărora se pusese, a fost redus iniţial la simpla activitate inconştientă deaceia a fost o unealtă folosită limitat la anumite însărcinări fără ca acuzatul să-şi dea seama de panta pe care alunecase. Este vorba de vremea când acuzatul Pogoneanu făcea parte din cadrele Ministerului de Externe pe la sfârşitul lui 1946, acuzatul Pogoneanu prezentând cadrele Ministerului, relaţiile dintre acesta şi Roiu. Faptul menţionat fie voit fie împunându-se astfel că Pogoneanu la început se interesa de anumite stări de lucruri ,cere diverse date şi note cu caracter banal ca apoi să-i pretinde o serie de acte de care nu avea calitatea oficială să afle şi nici Roiu încuviinţarea legală de a-i comunica. Deasemeni trebuie să adaug că cu vremea aceste note şi informaţii au luat forma unor indiscreţii profesionale şi în cele din urmă s'au transcris de acuzatul Roiu o serie de note,telegrame, care depăşau cadrul legalităţii. Antrenat şi condus pe această pantă, Roiu s'a găsit la un moment dat într'o situaţie din care orice eşire era imposibilă fără să antreneze ~~după~~ după sine răspunderi dintre cele mai grave. A da înapoi era riscant, a merge înainte - nu putea impune voinţa de a eşi din acest joc periculos. Rolul lui cât şi a colaboratorilor săi în această activitate sunt redate amplu în dosarul ce formează volumul 3 al acestei cauze. Ori ce analiză a acestor împrejurări şi situaţiuni apar inutile atâta vreme cât ea nu mai putea adaug nimic în plus la elucidarea acestei probleme şi Roiu a recunoscut partea sa de vină, dându-mi impresia că uneori este de o sinceritate absolută, în altele tot din declaraţiile date, de o naivitate caracteristică. Ceeace sunt obligat să menţionez că nu se poate imputa, este că n'a luat parte la acele consfătuiri secrete condus de Pogoneanu, că în legătură cu aceste consfătuiri nu i s'a cerut sfatul şi hotărîrile luate acolo, erau aduse la cunoştinţă. El a fost folosit într'un rol secundar, el a fost asemenea unei rotiţe care se învârte mecanic şi precis, asemenea unui ceasornic. Celelalte declaraţii ale lui Roiu sunt sincere şi fac dovada că acuzatul a înţeles dela început să declare adevărul

./.

755

755

fiind convins că instanţa să facă o aplicaţie mai blândă a textului de lege.

D-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, după această expunere a faptelor, îngăduiţi-mi să analizez secretul problemei în drept. Indrept Dvs. să apreciaţi dacă şi în ce măsură prin rolul faţă de acuzatul Roiu se poate încadra în articolele 19o, 227 din codul penal, articolul 129 din codul penal care tratează de crimă de trădare prin necredinţă, cere ca funcţionarul public să fi transmis documente secrete, diplomatice, care să intereseze apărarea naţională şi Siguranţa Statului. Cum acuzatul Roiu a recunoscut că acele acte care le-a transmis erau cunoscute publicului din ziare sau Monitorul Oficial, Dvs. vă revine sarcina să cercetaţi dacă momentul transmiterei acestor acte se situează anterior sau posterior datei când ele devenise publice. Deci Dvs. trebuie să apreciaţi dacă sub aceste aspecte rolul de acuzat intră sau nu în acest articol de lege, căci fără discuţie, transmiterea unui act sau document îmbracă caracterul de secret numai din eventualitatea când acestea nu trebuia şi nu devenise publice. A doua eventualitate este aceia când actul devenise public şi atunc nu mai poate face obiectul unei fracţiuni şi deci a unei penalizări. In ceeace priveşte complotul aşa cum rezultă din dispoziţiile articolului 227 din codul penal, se cere în primul rând şi ca o consecinţă esenţială să exis un comun acord între două sau mai multe persoane. Incheierea unui acord sau mai mult în scopul săvârşirei unei infracţiuni este mai puţin decât un act preparatoriu, pentru că aparţine fazei concepţiei şi fiindcă aveam planul executării şi executarea propriu zisă. Acest acord dovedeşte că încriminarea unui atare fapt ca infracţiune de sine stătătoare, devine perfect justif cată în drept. Dvs. vă rămâne sarcina să apreciaţi dacă şi în ce măsură a luat parte la un asemenea acord, căci lipsa unui acord fără discuţie duce inevitabil la scopurile de sub inculpare. Este vorba de o chestiune lăsată la totala apreciere a judecătorilor bazaţi pe faptele şi declaraţiile atât în faţa instrucţiei cât şi a instanţei.

./.

D-le Președinte și Onorat Tribunal, pentru toate aceste motive expuse în fapt și în drept rog instanța și cer în numele clientului meu să aprecieze toate aceste împrejurări. Pe de o parte apărând societatea, pe de altă parte răsturnând textul de lege și redând în apărarea mea ceeace am crezut necesar să spun, să dați un verdict care reparatoriu pentru societate, să prezinte pentru acuzat o soluție pe care el o așteaptă și pe care o urmează și căreia i se supune.

Sedința se ridică la ora 1.45
și se va redeschide la ora 17

5 Noembrie 1947

Sedinţa de după amiază

AV. LAZARESCU : (pt. acuz. Lăzărescu ) Domnule Presedinte, onorat Tribunal, Vă rog să-mi iertaţi dela început adânca emoţie care mă stăpâneşte în această clipă. Ea se datoreşte nu numai faptului că sunt cel mai tânăr pe această bancă a apărării, nu numai faptului că pentru prima dată în viaţa mea pledez în faţa unei instanţe excepţionale, dar mai ales faptului, că pledez în acest proces pentru grave acuzaţiuni împotriva propriului meu frate.

Aş vrea dela început să vă pot convinge de credinţa mea nesdruncinată, că toate acuzaţiunile ce i se aduc fratelui meu, nu sunt întemeiate. O viaţă de om, chiar tânăr, o viaţă de 30 de ani, m'am putut convinge că omul acesta care stă în faţa Dvs. nu poate fi culpabil de gravele acuzaţiuni care i se aduc. Dar nu numai viaţa. A fi frate, nu înseamnă a petrece alături numai o viaţă de om, scurtă sau lungă, şi a străbate, înainte de această viaţă, dela începutul materiei, în aceeaş sămânţă, în acelaş sâmbure de viaţă, mileniile de întuneric, până la cel în care ne-ar despărţi. Nu aş vreasă credeţi, că numai acest argument, acest suflu mistic pe care vi-l aduc aici, e singura apărare pe care vrea s'o formulez. Avem şi argumente logice, nesdruncinate şi nesdruncinabile.

Omul pe care îl judecaţi astăzi, a avut toată viaţa lui o singură pasiune, care nu are nici contingenţă cu acuzaţiile care i se aduc astăzi. Această pasiune e istoria. Dinainte de 20 de ani el s'a ocupat cu istoria. A publicat o mică monografie despre cavalerii teutoni, remarcată de regretatul profesor Nicolae Iorga, care, de atunci s'a ocupat îndeaproape de educarea şi formarea lui. L-a îndrumat să lucreze, l-a pus să ţină conferinţe, l-a citat, încă înainte de a fi publicat, în monumentala sa Istoria Românilor . L-a trimis în Franţa unde şi-a desăvârşit studiile. Când s'a întors de acolo, şi-a dat examenul de capacitate, la care a reuşit primul şi a funcţionat în Capitală şi provincie ca profesor secundar. Din ce în ce mai mult se dedică istoriei. Si dacă în 1940 intră în Ministerul de Externe, aceasta este numai pentrucă este chemat acolo ca specialist, adică ca arhivar şi bibliotecar al Ministerului de Externe. In 1940 are marea durere de a asista, la un loc cu întreaga ţară, la moartea patetică şi tragică a profesorului şi învăţătorului lui, Nicolae Iorga. De atunci încolo întreaga lui activitate se dedică memoriei

şi culturii lui istorice.

Psihologiceşte, omul care o viaţă întreagă s'a ocupat de studiul istoriei, pentru a înfăţişa gloria şi destinul naţional, omul acesta care s'a prezentat la anchetă singur, de bună voie, pentru a-şi face depoziţia, omul acesta nu a avut niciun moment conştiinţa culpabilităţii lui şi nici nu a fost niciun moment culpabil.

Am ascultat cu atenţie rechizitoriile onoraţilor reprezentanţi ai Parchetului. Am citit cu aceeaş atenţie actul de acuzare şi pot spune că am constatat o anumită organizare simetrică, geometrică a acuzării, pe care aş putea-o prezenta plastic prin trei cercuri interferente, politic, diplomatic şi militar. Spun că sunt cercuri interferente, întrucă fiecare îşi păstrează un spaţiu propriu şi au în acelaş timp o suprafaţă comună.

Care este poziţia fratelui meu în această teză a acuzării, şi subliniez că e vorba numai de teza acuzării. El nu se găseşte câtuşi de puţin în centrul administrativ al complotului. El nu cunoaşte existenţa celorlalte comploturi şi nici acuzarea, niciun moment nu a susţinut altfel. El nu face parte din conducerea complotului şi nici nu face legătura cu această conducere. Deci, o primă circumstanţiere a culpelor care i se aduc: nu face activitate de legătură sau centrală. El nu informează în afară, ci pur şi simplu a dat informaţii în Minister, lui Pogoneanu. Deci, o a doua delimitare a acuzaţiilor El este acuzat exclusiv de a fi informat pe Pogoneanu. Nu are nicio cunoştinţă, nicio legătură cu misiunile, nu are nicio legătură cu P.N.T. sau cu românii din străinătate.

Dar se mai poate face, citind pur şi simplu actul de acuzare, o a treia delimitare a vinilor lui. Nu i se impută de a fi organizat un sistem continuu, obişnuit de informaţii, ci i se impută câteva informaţiuni, câteva relaţii date , adică nu fapte obişnuite, ci fapte izolate, a căror materializare nu poate conduce la un sistem şi deci la o organizare intenţionată a unui complot.

Care sunt în fapt, cele trei culpe care i se aduc : fiind complice în organizarea de comploturi, complice la complot - nici măcar participant - şi om de încredere al acuzatului Pogoneanu, l-a ajutat pe acesta de a sustrage în anii 1945 -1946 mai multe documente, constituind documente de Stat. Deci, culpa de sustragere.

Folosindu-se de funcţiunea ce o ocupa, a trimis în 1946 acuzaţilor Victor Rădulescu Pogoneanu şi Florin Roiu con-

ţinutul telegramelor cifrate care se găseau la dispoziţia sa. Deci, vina de informare.

Insfârşit, în 1946 a distrus o parte din arhiva aflătoare la acuzatul Pogoneanu. A treia vină este : distrugere de documente.

Trebue să spun dela înceout că toate aceste acuzaţiuni ce i se aduc, nu au nicio altă dovadă decât a propriei lui mărturisiri. Aceasta, incontestabil , confirmă valoarea morală a acuzatului, de care vă vorbeamu adineauri, dar infirmă valoarea acuzaţiilor . Toate celelalte probatorii sunt ineficiente.

Niciunul din ceilalţi acuzaţi nu-l denunţă pe Emil Lăzărescu de a fi făcut această activitate pe care o recunoaşte singur. Deci, Domnule Preşedinte şi onorată Curte, aveţi motive s'o credeţi că a fost sincer dela început.

Acuzatul Roiu, vorbind de Emil Lăzărescu, spune un singur lucru : că a participat la sustragerea din Minister, aş zice eu mai bine : la transportarea din Minister a unor valize cu acte.

Acuzatul Pogoneanu nu spune decât, că nu a avut nicio conştienţă a complotului.

Acuzatul Camil Demetrescu nu pronunţă niciun singur cuvânt despre Emil Lăzărescu.

Nici cei cinci martori aduşi de acuzare nu spun vreun cuvânt despre Emil Lăzărescu. Doamna Spirescu, Octavean Neamţu ...... doamna Rădulescu Pogoneanu atestă acelaş lucru, spunând că nu s'au văzut la sfârşitul anului 1946 decât de două ori în vizită de politeţă, cu ocazia aducerii unui dicţionar şi a doua oară când a venit cu soţia şi copilul său la Pogoneanu.

Revin la primul capăt de acuzare : sustragerea de documente. Dl. Prim Procuror a pus o întrebare pe care o găsesc foarte legitimă : ce caută aceste documente ale acuzatului Pogoneanu la Minister ? Pentru a răspunde la această întrebare, trebue să ne închipuim peregrinările şi avatariile pe care orice arhivă le-a suferit în timpul refugiului, în timpul războiului.

Această arhivă adăpostită în localul vechiu al Ministerului, a fost dintâi refugiată la Bolintinul din Vale, a fost adusă din nou la Bucureşti, apoi dusă la Snagov, cu actele personale ale lui Pogoneanu şi arhiva Palatului. De aci a fost retransportată din nou în Palatul Ministerului şi apoi în actualul Palat al Ministerului de Externe . Aşa dar, conclu-

zia dintre acte este explicabilă prin această circulație, circulație care a poposit un moment și în casa lui Pogoneanu dela Snagov. Este explicabil, așa dar, că unele acte aparțineau Ministerului, altele lui Pogoneanu. Toți acuzații confirmă acest lucru. Dela Oprișan la Roiu, toți ne spun că în Minister se știa că aceste acte aparțin lui Pogoneanu. Si, faptul că niciodată - așa cum ne-a spus acuzatul Oprișan - Ministerul n'a revendicat aceste acte ; faptul că nici în această instanță Ministerul n'a făcut o plângere sau n'a depus un inventar în care să arate că i-au fost sustrase actele, ne dovedește că circulația acestor acte era destul de naturală, actele au fost duse la Pogoneanu pentru a fi triate și a se redacta o lucrare asupra lui 23 August. Abișnuința acestor lucrări acasă, a fost confirmată de un martor în afară de orice suspiciune, Ministrul Eugen Filoti. Deasemenea, autoritatea lui Pogoneanu putea la un moment dat să justifice o asemenea lucrare acăsă.

In sfârșit este de relevat faptul că în Minister, cu toată situația lui neclară, Pogoneanu era considerat încă un funcționar, un familiar al Ministerului.

Dar ceea ce mi se pare esențial pentru apărarea lui Emil Lăzărescu este că acuzarea a ținut în negură data acestui transport. Nu este precizată data. Pogoneanu, în răspunsul său dela interogator a stabilit că arhiva a fost transportată la el acasă înainte și după trecerea lui în cadrul disponibil. Ei bine, nu este acelaș lucru. Dacă paeticiparea lui Emil Lăzărescu, unică - cum ați văzut - s'a produs în timpul când încă Pogoneanu era director al cabinetului și cifrului, este o situație. Dacă s'a întâmplat, după ce a eșit Pogoneanu, este altă situație. In primul caz, întreaga răspundere îi aparține lui Pogoneanu. Numai în cel de al doilea caz aparține și celorlalți.

Dar chiar în ipoteza în care acest transport s'a produs după ce Pogoneanu a încetat de a mai figura în cadrul efectiv al Ministerului - și spun "cadrul efectiv" fiindcă el a continuat să figureze în cadrul de reorganizare și vom arăta, după textul legal, ce înseamnă acest cadru legal, - chiar dacă transportarea documentelor s'a produs după ce Pogoneanu a încetat de a mai face parte din cadrul efectiv al Ministerului, transportul s'a făcut numai cu asentimentul lui Emil Lăzărescu, în prezența lui Oprișan, care a înțeles să-și ia toată răspunderea acestui act și care a recunoscut culpa sa gravă.

Ce a făcut Emil Lăzărescu ?

Emil Lăzărescu - acesta este unicul fapt stabilit - a dus valiza din cabinetul cifrului la ascensor. Prin urmare, nici vorbă de vreo uşă de din dos - ascensorul este unic la Ministerul de Externe - şi nici vorbă de sustragere. El nu ştia nici măcar ce acte sunt în acea valiză. A putut vedea mai târziu, cu ocazia trierii, - şi v'am arătat în ce măsură a participat la ea - ce conţine acea valiză.

Cu aceasta am terminat cu sustragerea şi vă întreb : constituie acest fapt, astfel circumstanţial, un element al art. 227, care statuiază complotul, sau al art. 184 în combinaţie cu care este trimis Emil Lăzărescu în judecată pentru complot ?

De sigur că nu, şi vom arăta la timpul său că nici măcar o probă sau o prezumţie nu poate fi constituită din acest fapt.

A doua acuzare este distrugerea de acte.

In această privinţă consider că este o inadvertenţă a actului de acuzare. N'am auzit ca vreun domn procuror să fi susţinut această vinovăţie în mod orgal, ceea ce mă bucură, fiindcă de nicăieri nu rezultă că ar fi distrus acte. Intr'un singur loc, dă o singură declaraţie, în care spune că a asistat o singură dată la o şedinţă de triere şi acolo a văzut că Pogoneanu ardea nişte hârtii al căror conţinut sau caracter privat ori public, nu-l poate preciza.

Aşa dar, n'am participat la distrugere, am asistat numai la distrugerea unor hârtii. Şi tot atunci, în aceeaşi şedinţă, Emil Lăzărescu a primit o serie de acte pentru a le restitui la Minister. Din însuşi faptul că lui i s'au încredinţat actele ca să le restitue, se trage dovada că el nu făcea parte din comitetul restrâns care avea acces la acele acte, care le tria şi care le dădea destinaţia.

El a cerut personal ca actele să-i fie încredinţate la Minister şi le-a triat, le-a aranjat acolo împreună cu şeful lui direct, Oprişan.

Al treilea capăt de acuzare, în fapt : informarea.

Tin să menţionez dela început că este inexact citatul pe care îl găsesc atât în actul de acuzare şi pe care l-am auzit la fel în rechizitoriul oral. Este vorba de un citat trunchiat. Niciodată Emil Lăzărescu n'a recunoscut că a lăsat pe Roiu să privească în telegramele cifrate. Găsim într'adevăr în actul de acuzare, la pag. 37 , următorul citat din declaraţia lui Emil Lăzărescu : "Am fost solicitat în mai multe

rânduri de dl. Roiu să-i dau voie să se uite în telegramele dela cifru pentru dl. Pogoneanu".

Dacă dl. Prim Procuror ar fi avut bunătatea să citească mai departe, ar fi văzut că Emil Lăzărescu, aşa cum a confirmat aci, a refuzat să i le dea lui Roiu, şi a găsit o formulă politicoasă de a-l amâna.

Incontestabil însă, că au existat anumite conversaţii între Pogoneanu şi Lăzărescu, conversaţii care au fost reţinute în actul de acuzare ca grave indiscreţii şi deci grave invinuiri.

Pentru a examina exact care era situaţia, trebue să ştim şi care era situaţia lui Pogoneanu în Minister.

El a funcţionat în Minister- şi avem în această privinţă o adeverinţă a Ministerului de Externe pe care o depunem în copie pentru onoraţii reprezentanţi ai Ministerului Public, până la 24 Iulie 1945, când a fost trecut în cadrul de reorganizare a Statului. Dela această dată, când a încetat să mai funcţioneze ca director al cifrului şi cabinetului, până la 23 Noembrie, deci aproape Decembrie 1946, el a rămas în cadrul de reorganizare, iar la această dată a fost pus în disponibilitate. Legea , prin care este trecut în cadrul de reorganizare, este legea 188 din 24 Martie 1945, în care la art. 2 pct.b., al.4, putem citi : "Funcţionarii trecuţi în cadrul de reorganizare, vor continuà să fie plătiţi în Ministerul şi administraţia de unde provin, până la sfârşitul anului financiar , în cursul căruia vor fi trecuţi în alte servicii publice

N'am de gând să susţin că Pogoneanu a rămas cu atribuţiile sale în Minister. Insă faptul că figura încă în cadrul Ministerului primea leafa de acolo, că urmà a fi reîntrebuinţat ca şi marele prestigiu pe care toţi martorii l-au atestat şi de care se bucura la Minister, întrebuinţarea lui la Comisia Păcii pentru lucrări excepţionale - aşa cum a confirmat Filoti - ca şi aşteptata lui reîntoarcere, toate aceste fapte făceau pe funcţionarii dela Minister să continue a-l considera pe Pogoneanu ca pe un adevărat funcţionar al Ministerului, ca un familiar acolo. Dacă'mi permiteţi, aş spune că el era un fel de funcţionar putativ. Aşa cum în Statul civil există căsătorie putativă, care, fără să fie perfectă, îşi produce totuşi efectul, aceasta era situaţia lui Pogoneanu în ?inister în momentul când se produc conversaţiile cu Emil Lăzărescu. Era ca natural, ca faţă de un asemenea om, o anumită discreţie să fie depăşită. Dar nici vorbă de gravitatea de care vorbeşte actul de acuzare şi onoraţii reprezentanţi ai Ministerului

Public.

Care au fost informaţiile pe care a reuşit să le sustragă Pogoneanu din convorbirile cu Lăzărescu ?

In această privinţă trebue să spun dela început că nu mă împac cu teoria prezentată azi dimineaţă de maestrul Ionel Teodoreanu. Există o deosebire substanţială, nu formală, între gradul de secret al diferitelor informaţii. Sunt trei noţiuni: cifrul, confidenţial, secret. De sigur, sistemul de a transmite cifrat este un secret şi este un secret de Stat. Insă nu tot ceea ce se transmite prin cifru este confidenţial sau secret. Ceva mai mult, este obişnuinţa aceasta, reprobabilă sau nu, de a se întrebuinţa cifrul, fie chiar şi pentru mesagii personale. Aşa dar, dintr'o dată nu putem spune că ceea ce este cifrat este confidenţial şi mai mult, nu tot ce este confidenţial este secret de Stat. Secret de Stat - cum arată art. 190-194 - nu poate să fie decât ceea ce ar periclita siguranţa Statului, suveranitatea, integritatea teritorială, independenţa. Acum, care sunt informaţiile pe care le-a procurat Lăzărescu şi în ce măsură se încadrează ele într'una din aceste măsuri ?

Procesul Cretzianu, Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, suntem într'un proces public în care s'au respectat absolut toate regulile publicităţii şi înţeleg să aduc omagiul meu minor, alături de omagiul Decanului şi al tuturor celorlalţi confraţi ai mei, pentru acest lucru. Cu atât mai mult putem înţelege ce publicitate se realizează totdeauna în procese care nu au asemenea complicaţii şi importanţă.

Este vorba de un proces în Elveţia, proces public, public nu numai în Elveţia, dar şi la noi. Tin să depun pe masa Dvs. ziarul "Adevărul" din 22 Aprilie 1947, în care puteţi ceti următoarele :

"Agenţia de presă elveţiană anunţă că Tribunalul din Berna a deschis acţiune publică împotriva fostului ministru al României la Ankara, Dl. Alexandru Cretzianu, pentrucă n'a vărsat Băncii Elveţiei suma de şase milioane franci elveţieni".
Dar nu numai atât. Am aci o sentinţă a Curţii de Apel Secţia I-a Bucureşti, care a judecat aceeaş culpă gravă a ministrului Cretzianu după legile ţării noastre şi care l-a condamnat. Aşa dar, şi conţinutul acestui proces, iar nu numai asistenţa lui în Elveţia, a fost exhibat în mod public în România şi oricine ar fi vrut să ia cunoştinţă de el, putea s'o facă nestânjenit de nimeni.

Se mai pune problema care ar fi fost importanţa acestor informaţiuni pentru cercurile reacţionare şi complotiste ?

Pentru Misiunile Aliate e au cu totul neinteresante. Misiunile aliate au un sistem de informare mult mai puternic în Elveţia, decât la noi în ţară şi am văzut că şi la noi în ţară erau cunoscute aceste date.

Pentru Pogoneanu personal ? El le ştia şi dela alţii. Există declaraţiile lui Roiu şi Oprişan care dovedesc şi starea de indiscreţie generală în această privinţă, aşa că nu era nevoie să se adreseze Pogoneanu unui agent special pentru aceasta.

De sigur, eu nu prea am multe informaţii despre felul cum a fost dus acel proces în Elveţia. Insă a spune că Pogoneanu a putut trimite din ţară acte care să salveze acest proces, când el era dela început pierdut, căci era vorba de bani furaţi, înseamnă a-l aduce inutil o ofensă justiţiei altei ţări.

Emil Lăzărescu mai recunoaşte la interogatoriu un fenomen curios : că ar fi vorbit de anumite tratative economice.

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, împărtăşesc întru totul în această privinţă părerea maestrului Teodoreanu, că art. 184 nu poate fi interpretat în acelaş fel pentru absolut toate infracţiunile. Si cred că aci aveţi un caz elocvent de felul cum trebue interpretat art. 184.

Si cum este făcut ?

- "Fiindcă am vorbit lui Pogoneanu despre nişte tratative economice, nu ştiu cu ce raţă ".

Această declaraţie necoroborată, niciun martor , niciun coinculpat, nici Pogoneanu nu-şi aduce aminte despre acest lucru. Iată domnilor, dece cred că trebue înlăturată din discuţie, pentrucă necoroborată fiind, nu puteţi fi siguri de aceste afirmaţiuni depuse în ceea ce priveşte conţinutul ei. Nu ştiu care este conţinutul, ce înseamnă : am vorbit despre nişte tratative, că s'au deschis tratative economice. Acestea sunt lucruri care în general se publică. Cu atât mai mult, cu cât acest principiu a fost repus prin tratatul dela Versailles, prin Charta O.N.U. şi prin discuţiile dlui Molotov şi Vâşinschi. Dl. Procuror v'a spus, e vorba de tratate, nu de tratative. Eficienţa opiniei publice nu poate fi consacrată decât în baza în care se dă din timp informaţii. Articolul 144 exclude orice luare în considerare a acestei recunoaşteri. Tot în legătură cu informaţiile, am reluat un lucru :Procesul Cretzianu şi nişte tratative asemânătoare. Acest caracter dovedeşte două ~~luer~~

că Emil Lăzărescu nu era organizat într'un sistem complex şi mecanic de îndrumare şi în al doilea fapt că el nu avea cunoştinţă inteţională. S'a mai bătut monetă, e drept, nu când a fost vorba de Lăzărescu asupra supracifrului. Supracifru, pe care Emil Oprişan, plecând la Paris, l-a încredinţat lui Lăzărescu. Trebue să mărturisesc, că acest lucru mi se pare irealizabil. Şeful Cifrului - şi Emil Oprişan era director adjunct al cifrului - are latitudinea de a face asemenea experienţe, care se şi făceau, cum de altfel a spus-o un martor, dl. Dalbaut, în faţa Dvs, iar pe de altă parte este normal să se stabilească un sistem de corespondenţă cu cei mai vechi dela cifru, şi de aceea a dat acest cifru lui Lăzărescu şi lui Vlad Scheleti cei mai bătrâni din direcţia cifrului. Relaţiile lui Lăzărescu cu Pogoneanu sunt alte indicii care fac acuzarea să considere pe Lăzărescu complice.

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă,

Nu putem spune de complot că este o boală contagioasă, că se ia ca pojarul şi scarlatina prin simplul contact. A avut relaţii din timp când nici Lăzărescu, nici Pogoneanu nu erau complotişti. Ei erau în relaţii de prietenie, o afecţiune reciprocă subliniată de preocupările comune intelectuale. Dar a intervenit o răceală care mi se pare deosebit de semnificativă . Lăzărescu a declarat la interogatoriu şi Pogoneanu a confirmat şi Oprişan a vorbit de raporturile între Pogoneanu şi Lăzărescu în termeni care v'au rămas în minte. Lăzărescu a spus că s'a răcit cu Pogoneanu tocmai pentrucă nu vrea să participe la acţiunea politică a acestuia. El a înţeles că de aceea epocă Pogoneanu a înceout o activitate tendenţioasă, linia pe care începuse s'o ia lupta în raport cu partidele din guvernământ. Toate acestea îl făceau să înţeleagă, că o luptă politică în ţară nu se mai putea duce cu mijloace legale, înţelegând să iasă din orice relaţii politice. Dar nu numai din această cauză, ci şi pe considerentul că principala sa preocupare era istoria şi faptul că a fost întotdeauna un element apolitic, apoi boala care în acel timp îl rodea interior. Acestea sunt faptele.

Care este încadrarea pe care onor. Minister Public a dat-o acestor fapte ? Vă citesc chiar din actul de acuzare pentru a elimina confuzia. Lăzărescu, pentru faptele prevăzute şi pedepsite de art. 227 aliniat 1 şi 2, combinat cu art. 184 punct. 1 Cod Penal şi combinat cu un alt decret 856, 1008 şi art. 482 din Codul de Justiţie Militară. Cum aceste ultime

trei trimiteri sunt referitoare la procedură şi competenţă, nu le discutăm. Art. 227 combinat cu art. 184 vi s'a vorbit despre complot, destul până acum şi vi s'a spus că art.227 prevăzând complotul, pe care complotiştii îşi propuneau să-l execute. Vi s'a mai spus că ceea ce este caracteristic pentru complot, este elementul intelectual sau iniţial, care se realizează pe două planuri. Pe un plan colectiv, într'un acord, într'un consimţământ al complotiştilor, pe plan individual dolul specific urmăririi scopului care este realizarea unei alte infracţiuni. In ceea ce priveşte gruparea, se mai poate vorbi de grupare când pe de o parte Lăzărescu nu mai era în raporturi cu Pogoneanu nici de prietenie, iar cu ceilalţi era în relăţii mici ? Camil Demetrescu spune că Lăzărescu se găsea cu ceilalţi în raporturi relativ bune. Aceasta se explică prin faptul că centrul de preocupare nu era dela Ministerul de Externe, ci altul. Dar se cere dolul specific, voinţa de a produce răul, adică voinţa de a produce activitatea dăunătoare din art. 184. Problema care se pune, cum poate fi dovedit acest dol ? Maestrul Vlad Dimitriu v'a citit aseară un pasagiu, din care a reeşit că dolul specific trebue dovedit cu probe.
Prezumţia e trecută din eroare în capitolul probelor în codul civil şi toţi autorii s'au întrebat care este legătura între prezumţie şi probele propriu zise de cealaltă parte. Prezumţia ca şi proba este o trecere dela fapt cunoscut la un fapt necunoscut. Există însă o deosebire de tonalitate între cele 2 noţiuni. Trecerea dela un fapt cunoscut la unul necunoscut. Când există între aceste două fapte o legătură organică substanţială, se numeşte probă. De ex. Eu împrumut o sumă de bani şi în acelaş timp dau o scrisoare de împrumut. Judecătorul care cercetează raporturile dintre împrumutător şi împrumutat, se va ridica dela faptul cunoscut care este scrisoarea la faptul necunoscut care este raportul de împrumut şi va deduce această funcţie necunoscută. Intre cele 2 elemente faptul cunoscut şi necunoscut , exista o legătură organică, pentrucă împrumutul era constatat prin acel înscris. In materie de prezumţie între faptul cunoscut şi cel necunoscut, nu mai găsim acest raport substanţial organic. Alt exemplu: Legiuitorul prezumă că cine stă şase luni într'o cameră, se consideră ca locatar verbal.Dar s'ar putea ca cineva să stea în cameră fără să aibă contractul de locaţiune.
Intre aceste două fapte cunoscut şi necunoscut nu există o legătură organică sunstanţială. Si mintea omenească, când a

făcut această legătură , a făcut un salt în vid, adică o indicație dela un fapt cunoscur la o generalitate de fapt necunoscut. Cum puteși înțelege deci legtura în materie de complot a prezumpției, de oarece se cere dolul organic în vederea unui scop și prin însăși acest adjectiv specific se cere dovedirea lui. Si pentrucă fiind un delict intențional, adică excepțional în raport cu celălalt delict care trebue să fie de executare, era nenatural ca legătura să meargă și mai departe și această tendință a omului să poată fi prezumată.

Domnule Președinte,

Mi-ar face impresia că și Parchetul și-a însușit această teză a ne dovedi intenție de complot, dolul specific în materie de complot și mi-ar face această impresie după cum a fost încadrat Mocsony Styrcea foarte bună încadrare. Faptul că Styrcea a participat la anumite întruniri, că și-a pus semnătura în memorandum, nu a dus la prezumpția neapărat necesară că el este vinovat de complot. Parchetul a apreciat că nu poate fi vorba de complot, ci numai de participare , nedenunțare de complot.Acelaș lucru îl cerem și noi pentru acuzatul nostru.

Cari sunt prezumpțiile cari pot fi reținute de Parchet în cadrul participării la complot a lui Lăzărescu ? In primul rând transportul documentelor. Am arătat ce minimă importanță are acest lucru. Este un oficiu material simplu și în al doilea rând informarea. Am căutat să vă arăt și importanța veștilor care erau publicate. Si încă odată această informare ar putea fi foarte bine interpretată și în alt sens. Nu mai are caracterul neprezumat univoc ci devine echivoc, ar putea fi un act de flecăreală, un act de respect pentru Pogoneanu. Există deci o mulțime de posibilități. Aceste fapte nu pot fi interpretate cu stringență.

Supracifrul. Altă prezumpție în care cred că este interpretată de Parchet, dar foarte greșit, în acest caz, pentrucă supracifrul este cu totul relativ. A pornit din inițiativa lui Oprișan. Lăzărescu n'a primit nicio telegramă. In sfârșit, relațiile cu Pogoneanu sunt și ele și mai irelevante. In acelaș timp vă putem oferi contraprezumpție . Supărarea lui Lăzărescu cu Pogoneaju preocuparea sa permanent de istorie, faptul că niciodată nu s'a ocupat de politică și n'a fost înscris în partidul național țărănesc care este principalul acuzat, sinceritatea pe care a avut-o tot timpul la instrucție și care l-ar fi condus cu siguranță să recunoască tot dacă ar fi făcut-o. Si prezentarea de bună voie la anchetă,

toate acestea dovedesc că el era cu conştiinţa limpede, că n'a avut nici intenţia şi nici conştiinşa complotului. Art. 227 comb. cu 184 şi calificarea care se dă actului, art.184 prevede că cetăţeanul român care săvârşeşte vreo faptă în scopul de a supune teritoriul statului sau o parte din el suveranităţii străine....... comite crima de înaltă trădare şi se pedepseşte cu muncă silnică pe viaţă.

Deci, acestă intenţie trebue dovedită, pentrucă această intenţiune prevăzută în art. 227 combinat cu 184 trebue să o aibe complotiştii ; această infracţiune program.
Să discutăm puţin, este dovedită această intenţiune ?
Cu nimic.

In privinţa aceasta, să-mi daţi voie să citesc un scurt pasagiu din cursul profesorului Dongoroz din anul 1942 ţinut la doctoratul juridic despre infracţiunile politice în special:

"Aşa dar, nu este suficient ca infractorul să-şi fi dat seama că fapta sa ar putea primejdui integritatea, independenţa sau suveranitatea statului (dol generic),
ci trebue neapărat ca el să fi comis faptul , cu scopul bine definit de a obţine vreunul din rezultatele arătate în art. 184 (dol specific sau intenţiunea calificată prin scopul urmprit.
Această intenţiune calificată va trebui să fie dovedită de acuzare; simpla dovadă că faptul comis avea aptitudinea de a produce vreuna din consecinţele arătate de art. 184, nu va fi suficientă, ci va trebui să se stabilească că infractorul urmărea anume producerea acelei consecinţe.."

Tot în legătură cu art. 184 mai este ceva de spus. Ce proteguieşte art. 184 ? Teritoriul statului sau o parte din el, suveranitatea, independenţa. In speţă, acuzaţii sunt trimişi în judecată pentru faptul de a fi intenţionat ştirbirea suveranităţii statului. Aşa dar, elementul esenţial, obiectiv, al acestei infracţiuni, este printre altele, existenţa independenţei , suveranitatea absolută.

In acelaş curs profesorul Dongoroz spune :

"Condiţiunea esenţială este existenţa integrităţii, independenţei sau unităţii statului în momentul când s'a început executarea faptului. Această condiţie nu mai este îndeplinită atunci când teritoriul statului sau partea "de qua", se găseau mai dinainte supuse altei suveranităţi, sau când independenţa se afla suprimată ori ştirbită, ori când unitatea era deja destrămată.

Mai departe continuă :

"Suveranitatea este proteguită sub aspectul internaţional, deci din punct de vedere al independenţei, adică al menţinerii sale, în afară de orice dependenţă faţă de altă suveranitate, sau de alte dependenţe decât cele existente. Independenţa

 

implică deci o suveranitate deplină, căci o suveranitate supusă unei îngăduiri internaţionale (protectorat, control sau orice altă stare de dependenţă, nu mai este deplină".

Aşa dar, infracţiunea pentru care suntem trimişi în judecată,de a fi intenţionat să o realizăm, această infracţiune n'ar avea un substrat obiectiv.

Domnule Prim Preşedinte, onorat Tribunal.Cu aceasta rolul meu în acest proces s'a terminat. Am fost o săptămână şi jumătate unicul sprijin al fratelui meu, de acum încolo mandatul meu e sfârşit, unicul sprijin în al lui este Domnul de sus şi înţelepciunea Dvs.

Eu cer concluzii de achitare.

PRESEDINTELE : Pentru acuzatul Camil Demetrescu cine pune concluzii ?

AV. DUMITRESCU : Dna avocat Ciobanu şi cu mine.

PRESEDINTELE : Vorbiţi unul acuma şi celălalt în replică.

AV. DUMITRESCU : Domnule Preşedinte, am împărţit materia, de altfel eu voiu fi foarte scurt.

PRESEDINTELE : Aveţi cuvântul.

AV. DUMITRESCU : Domnule Prim Preşedinte, onorat Tribunal. Colegii care s'au prezentat la cuvânt v'au explicat motivele pentru care noi ocupăm astăzi banca apărării şi v'au explicat şi grija cu care am înţeles să pregătim sarcina noastră grea a apărării din oficiu al acuzaţilor din boxă. De aceea nu mai este nevoie să revin asupra acestei chestiuni.

Domniile voastre aţi avut de judecat mulţi infractori şi multe infracţiuni. Faptele acestui proces au fost pe larg desvoltate în actul de acuzare şi ele au constituit obiectul unor ample discuţiuni în faţa Dvs. atât în cadrul rechizitiilor Parchetului, cât şi în cadrul concluziunilor puse de către apărători, De aceea socotesc că nu mai este nevoie ca în apărarea acuzatului Camil Demetrescu să revin şi să angajez discuţii inutile pe aceste fapte, în cadrul desfăşurării lor istorice.

De aceea, vă rog să-mi îngăduiţi să iau calea întoarsă şi, plecând dela încadrarea juridică în textele de legi a faptelor ce se imputp acuzatului Camil Demetrescu, să merg de aci la faptele care sunt expuse în motivarea acestei infracţiuni şi să vedem în ce măsură aceste fapte sunt sau nu sunt bine încadrate în aceste texte.

Prea onorată Instanţă, Dvs. din lectura actului de acuzare cât şi din concluziunile acuzării, aţi binevoit a reţine că acuzatul Camil Demetrescu a fost trimis în judecată pentru două infracţiuni astfel încadrate :

Pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 227 al.I și II combinat cu art. 184, al. I codul penal și a doua infracțiune pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 190 combinat cu art. 121, pct. 1 și art. 230 al II , cod penal, aceasta bineînțeles cu aplicațounea textelor art. 101 și art. 102 cât și a celor două decrete speciale.

Onorat Tribunal, în motivarea faptică a actului de acuzare sunt arătate în cadrul acestor două infracțiuni trei fapte și anume : i se impută acuzatului Camil Demetrescu că :

A fost complice în organizația de complotiști creiată de acuzații Maniu și Mihalache, în vederea răsturnării prin forță a regimului democratic din țară ;

Conformându-se directivelor acuzatului Pogoneanu - și vă rog să rețineți - a luat parte la sustragerea de documente din Ministerul Afacerilor Străine, cunoscute secrete de stat, apărate prin legi. A sustras un pachet de formulare de pașapoarte diplomatice în scopul folosirii ultericare a acestor documente pentru trecerea frauduloasă a frontierei de către complicii la complot și în fine , în toamna anului 1946 a participat la pregătirea documentelor, prin care acuzatul Gr. Niculescu Buzești era împuternicit să acționeze în străinătate în calitate de mandatar al partidelor din opoziție.

Onorat Tribunal. Așa cum au făcut și unii din colegii mei, am examinat cu toată atențiunea, actul de acuzare și am urmărit cu aceeaș atenție rechizițiile puse de domnii reprezentanți ai Parchetului. Nu am putut să găsesc în actul de acuzare decât sumare concluziuni cu privire la faptele ce se impută acuzatului Camil Demetrescu și vă rog să-mi îngăduiți să vă arăt din actul de acuzare ce anume se impută lui Camil Demetrescu și apoi, pentrucă am impresia că în concluziile orale aceste fapte au suferit o oarecare schimbare, să stărui asupra lor. Prima dată când se vorbește de Camil Demetrescu este la pagina 23 unde se spune :

"Cu tratativele cu C.I. Brătianu și Constantin Titel Petrescu a fost însărcinat acuzatul Camil Demetrescu, cum acesta din urmă a confirmat-o în cursul cercetărilor!

Aceasta ar fi o reluare sub alt aspect, în nevoia motivării faptului din finalul actului de acuzare, acel final al treilea, prin care se spune , că în toamna anului 1946 participă la pregătirea documentului, prin care acuzatul Maniu împuternicea pe Gr. Niculescu Buzești să exercite anumite misiuni în străinătate.

Și în fine, a doua oară este pomenit acuzatul Camil

Demetrescu la pagina 35, unde se spune :

"Pentru sustragerea documentelor - este vorba de discutarea activităţii lui Victor Pogoneanu şi în finalul acestui aliniat - secrete, a fost folosit şi acuzatul Camil Demetrescu".

Mai departe se spune :

"Cu complicitatea lui Roiu, Cprişan, Demetrescu şi altora, Pogoneanu a sustras în Octomvrie 1945, dela Direcţia Cifrului din M.Af. Străine, precum şi din arhiva secretă a aceluiaş Minister, următoarele documente :"

Urmează enumerarea documentelor, a celor trei categorii de acte, arhiva Regelui Carol II, arhiva lui Mihai Antonescu şi o serie de documente, care caracterizează activitatea diplomaţilor reacţionari înainte de instaurarea în ţară a regimului democrat.

Onorat Tribunal, în concluziunile orale, dl. Prim Procuror, atunci când a făcut încadrarea faptelor ce impută acuzatului Camil Demetrescu, am avut impresia că a făcut o schimbare, pentrucă dsa a spus : complicitatea - care este principala învinuire a lui Camil Demetrescu - constă, sau mai bine zis a fost comisă printr'o activitate cunoscută prin două împrejurări şi anume : a participat la întocmirea actului scris, adresat de acuzatul Maniu lui Niculescu Buzeşti şi a luat semnătura celor doi şefi de opoziţie Brătianu şi Titel Petrescu.

Vă rog să reţineţi : în concluziile orale s'a spus că a participat, în actul de acuzare, aţi binevoit a reţine, s'a imputat acuzatului Camil Demetrescu, că a participat la pregătirea documentului, iar dincoace că a participat la întocmirea lui. Este o nouanţă asupra căreia am să revin numaidecât.

A doua acuzare este că a ajutat pe acuzatul Pogoneanu şi ceilalţi, la desăvârşirea infracţiunii, prin participarea la scoaterea din Minister a actelor şi transportul celor cinci valize cu maşina, la acuzatul Pogoneanu acasă.

A ajutat pe Pogoneanu la desăvârşirea infracţiunii, prin participarea la scoatere, iar în actul de acuzare se spune că a fost complice în organizaţiune, conformându-se directivelor acuzatului Pogoneanu, a luat parte la sustragerea de documente.

Celelalte capete, cu privire la blanchetelë de paşapoarte, nu se mai menţionează nici în concluziile scrise, nici în actul de acuzare, în ce priveşte celelalte expuneri faptice din raţiunea istorică a elementelor de fapt.

Din examinarea şi compararea încadrării cu aceste fapte expuse în motivarea faptică a infracţiunei, am de asemenea impresia că există o oarecare diferenţiere.

Se impută lui Camil Demetrescu comiterea infracţiunei din art. 227 comb. cu art. 184. Vă rog să reţineţi, în calificare el este ar tat ca un autor, pentrucă se încadrează în art. 227 comb. cu 184. Cu alte cuvinte, în încadrarea juridică, în calificarea faptelor, el este arătat ca un autor, ca un coautor. In expunerea faptică a actului de acuzare, el este arătat ca un complice.

Aceasta este necesar, pentrucă atunci când Dvs. veţi binevoi a examina în ce măsură sunt întrunite elementele infracţiunei, Dvs. urmează să stabiliţi dacă trebue să căutaţi întrunirea elementelor din infracţiunea majoră, din comiterea actului principal, complotul, prin întrunirea lui 227 cu 184, sau numai a complicităţii, prin comiterea infracţiunei din 121 comb. cu celelalte două.

De asemenea i se impută acuzatului Camil Demetrescu al doilea fapt, comiterea infracţiunei din art. 190 comb. - se spune în actul de acuzare, cu 121 şi 230 - 121 complicitatea, 230 situaţia această principală a infracţiunei care atrage aceeaş pedeapsă pentru complice sau pentru participare.

Aci se arată complicitatea la infracţiunea de trădare diplomatică, aşa cum se numeşte crima de înaltă trădare prin necredinţă.

In expunerea faptică Dvs. aţi binevoit a reţine că se vorbeşte ca de un autor, de un participant la comiterea infracţiunei.

Vă rog să binevoiţi a vedea că dacă nu există această diferenţiere din încadrarea în drept a acelor capete de acuzaţie cu motivarea faptică a acestei infracţiuni, urmează ca Dvs. să treceţi la examinarea elementelor constitutive ale celor două infracţiuni capete de acuzare.

După ce Dvs. aţi ascultat atâtea apărări - este o nouă confirmare a vechei zicale : câte capete atâtea sensuri - în examinarea elementelor constitutive a două infracţiuni, adevărata infracţiune gravă, rar întâlnită, a complotului şi trădarea diplomatică, aţi binevoit a vedea că s'au etalat dela banca apărării competenţe recunoscute, au venit apărători confirmaţi dela bara Trib. Ilfov, au venit competenţe ştiinţifice, cari au examinat quasi ex catedra aceste două infracţiuni, au venit talente oratorice şi nu s'au pus de acord. Aceste două infracţiuni au fost elemente de dezacord în sânul apărătorilor de mare talent şi competenţă recunoscută.

Ei bine, Dvs. urmează să reţineţi şi să păstraţi în cumpăna ~~judecăţii~~ judecăţii Dvs. numai acele elemente

permanente din această discuţie, care sunt de natură să creieze acel fundament juridic, care trebuie să reziste pentru totdeauna la temeiul acestei hotărîri, pentrucă trebue să tăiaţi acest nod gordian prin păstrarea acelor elemente şi acelor inponderabile care nu pot să rămână în discuţie mai departe. Pentrucă acest proces este un proces care nu vine des în faţa justiţiei noastre.

Onorat Tribunal, eu vă rog respectuos, eu vă rog să vedeţi atunci, când veţi examina elementele constitutive ale primei infracţiuni, adică aşa cum se spune în actul de acuzare la încadrarea juridică, se impută acuzatului Camil Demetrescu participarea la prima infracţiune, complotul din art. 228 în vederea crimei de înaltă trădare, dacă veţi reţine această infracţiune urmează să cinstataţi că într'adevăr Camil Demetresc n'a participat la această infracţiune. Dacă însă veţi reţine din această încadrare juridică numai atâta cât se spune în expunerea faptică a actului de acuzare, veţi reţine că este trimis în judecată - şi aici discuţia este posibilă - pentrucă sunt elemente de complicitate. Pentrucă la aceasta chiar Camil Demetrescu a spus, a făcut oarecare acte de natură să angajeze discuţia, dacă el a ştiut sau nu, dacă a avut o activitate conjugată cu ceilalţi.

Onorat Tribunal, este adevărat că dacă Dvs. luaţi în consideraţie complicitatea la această infracţiune, trebue să constataţi prima condiţiune : intenţiunea - şi intenţiunea acuzatului complice trebue să meargă la conştiinţa că el cunoştea, el ştia despre ce este vorba în mintea şi în activitatea autorilor principali ai complotului, pentrucă numai în această măsură această participare a lui, această activitate a lui poate să aibă o rezonanţă juridică. Altfel, este o simplă imputare de natură să atragă oarecari consecinţe de fapt, nu însă si de drept.

De aceea , vă rog să binevoiţi a examina cu toată atenţia activitatea lui Camil Demetrescu şi să vedeţi în ce măsură această activitate are o rezonanţă juridică.

Mai departe, în ceea ce priveşte examinarea art. 190, aţi binevoit să reţineţi că s'a pus problema începând cu acea distincţie făcută de dl. Teodoreanu în caracterizarea infra infracţiunri documatice şi pracmatice. Dvs. aţi văzut că toţi ceilalţi apărători au înţeles să urmeze părerea acuzării şi să meargă în examinarea în fond a articolului. Dece ? Pentrucă în axtul de acuzare, atunci când se face un rezumat al infracţiunei la anume la pag. 94, se reţine din elementele consti-

tutive ale art. 190 : a transmite sau divulga documente secrete interesând apărarea națională și siguranța statului sau mobilizarea economică.

Cu alte cuvinte, actul de acuzare, trecând peste această discuție de ordin pur științific a acestui articol, a mers în problema de fapt și a înțeles că din toate documentele puse în discuție în cadrul comiterei acestei infracțiuni, reese că toate aceste documente asupra cărora au activat cei din grupul dela Ministerul de Externe, angajează o periculozitate pe aceste elemente de fapt în cadrul activității Statului.

Ei bine, pe această cale a actului de acuzare, mergând toți ceilalți avocați ai apărării, v'au expus Dvs. nevoia de a analiza elementele componente. Aci Dvs. deasemenea urmează să constatați , din examinarea actelor, dacă într'adevăr activitatea lui Camil Demetrescu este de natură a cădea sub incidența legii penale, sub acest aspect.

Dece ? Aci el este trimis în judecată în mod formal pentru complicitate șimDvs. cunoașteți bine tot ce se spune în legătură cu această complicitate cu ocazia transportării dela Ministerul de Externe a celor cinci serviete casete cu documente. Camil Demetrescu era în mașină în Piața Victoriei, în fața Palatului Ministerului de Externe, la această mașină, au coborât o parte din acuzați cu cele cinci casete cari au fost transportate la Pogoneanu la domiciliu în vederea trierei.

Dvs. ați binevoit a reține că banca acuzării a afirmat în nenumărate rânduri când a fost vorba de ceilalți acuzați și incidental de Camil Demetrescu, că aceste transporturi s'au făcut în mai mukte rânduri, în trei sau cinci rânduri. Camil Demetrescu și un alt acuzat au arătat că numai o singură dată. Dar nu mărturisirea acuzaților interesează, interesează acuzarea, pentrucă are la îndemână probele de ansamblu ale dosarului. Deci, acest transport s'a făcut în mai multe serii. S'a afirmat și este reținut la dosar că Camil Demetrescu a participat o singură dată, adică la un singur transport.
Si atunci problema este : la acest transport ce acte au fost transportate, pentrucă așa se spune în actul de acuzare, că a participat la transportare.

Si atunci problema este ca Dvs. să examinați la care anume acte a participat Camil Demetrescu , pentru ca să examinați după aceea conținutul specific al acelor acte, în cadrul calificării din art. 190.

775

Cu aceasta am încheiat. Vroiam numai să vă arăt că acuzatul Camil Demetrescu este ultimul din grupul dela Externe și dacă fulgerele acuzării au iluminat în permanență boxa acuzaților, aș spune după grad și funcție, pe acuzatul Camil Demetrescu l-am văzut foarte rar, de multe ori nu l-am văzut de loc, sau l-am văzut în semionscuritate, pentrucă acesta a fost și rolul lui în activitatea acestui grup.

Iată, pentru care motive vă rog să binevoiși a vedea că, făcând un examen obiectiv al infracțiunilor și pe baza probelor dosarului, urmează să căutați în activitatea acestui grup, care este participarea , care este fărâma de activitate pe care a depus-o Camil Demetrescu, pentru ca în raport cu această fărâmă, Dvs. să aduceți o hotărîre.

Vă rog să binevoiți a primi concluziile noastre.

**Dna AV. TIMOFTE :** ( pentru acuz. CAMIL DEMETRESCU) Domnule Președinte și onorat Tribunal,

Inaintea mea au vorbit eminenți membri ai Baroului. Colegii mei au căutat să desbată problemele care ne frământă pe toți, sub toate aspectele. Fiecare, dintru început a căutat să arate justificarea pentru care se găsesc astăzi pe banca apărării. Mă întreb și eu și mărturisesc că nu am găsit-o decât în calda dorință ca, cu modestele mele mijloace, să aduc și eu cât de puțină lumină în acest proces.

Domnule Președinte, onorată Instanță, d-lui Camil Demetrescu i se aduc trei capete de acuzare : de a fi făcut parte din complotul Maniu - Mihalache, de a fi sustras acte dela Ministerul de Externe și de a fi transmis scrisoarea dela dl. Pogoneanu și dnii Titel Petrescu și Brătianu. Al treilea capăt de acuzare ar fi poate în legătură cu primul capăt de acuzare, o prezumție că ar fi făcut parte din complot, din complotul fruntașilor național-țărăniști.

Domnule Președinte, onorat Tribunal, Camil Demetrescu niciodată nu a făcut parte din P.N.T. Nu e legat de nicio ideologie politică. Dacă este astăzi în fața Dvs, este pentrucă a avut cânda o tangență cu conducătorii actului dela 23 August.

Imi pare rău că faptul de a fi făcut parte dintre acei care au lucrat la actul dela 23 August, colegul meu, dl. Ionel Teodoreanu, l-a adus azi ca un argument, că Oprișan nu a făcut parte din complot și "nici măcar nu a participat la actul dela 23 August". A fost un argument pentru el. Am rămas uimită , eu, și cred că și alții, pentrucă este o

cinste de a fi colaborat la actul dela 23 August, şi dl. Camil Demetrescu a colaborat la actul dela 23 August. De atunci îi cunoaşte pe dnii Dinu Brătianu, Titel Petrescu şi Maniu şi a colaborat la acest act, având un rol foarte însemnat. Si datorită acestei colaborări, stă azi în faţa Dvs.

Fiindcă era directorul cifrului la 23 August şi înainte de această dată, telegramele veneau la Ministerul de Externe cu adresa Camil Demetrescu, nu pe numele Ministerului de Externe, pentrucă era acţiunea unor oameni particulari. Si de aceea, de asemenea, în tratativele pe care le ducea Mihai Antonescu, telegramele veneau tot pe numele dlui Camil Demetrescu. Iată dece, dl. Camil Demetrescu s'a simţit tentat să ia o copie de pe documentul actului dela 23 August, care s'a găsit la el la domiciliu şi care l-a adus azi în faţa Dvs.

O altă prezumţie, că ar fi făcut parte din complot, este prietenia cu dl. Pogoneanu, care datează poate dinainte de 23 August, cu mult înainte, fiind colegi în Ministerul de Externe. In orice caz, rolul pe care l-a avut dl. Camil Demetrescu pe lângă dl. Pogoneanu, este de garde-malade. Camil Demetrescu îl însoţeşte, pentrucă dl. Pogoneanu are nevoie de cineva. Ii face anumite comisioane dlui Pogoneanu, printre care şi comisionul de a se duce cu scrisoarea dela dl. Pogoneanu la dnii Dinu Brătianu şi Titel Petrescu.

Este un capăt de încriminare faptul de a se fi dus cu scrisoarea de recomandare a fruntaşilor opoziţiei, recomandare în străinătate pentru Grigore Niculescu Buzeşti.

Domnule Preşedinte, onorată Instanţă, nici juridic nu este conţinut în actul de acuzare, că această scrisoare avea un conţinut ilicit. Pentrucă dacă ar fi fost un conţinut de asemenea natură, semnatarii nu ar fi venit azi ca martori. Si atunci, cum i se poate imputa că am comis o infracţiune numai transmiţând această scrisoare. Nu a avut decât rolul de curier al dlui Pogoneanu, fără niciun gând. Nu cunosc gândurile dlui Pogoneanu - nu eu sunt aceia care trebue să le discut azi - dar ceeace se desprinde din toată activitatea dlui Camil Demetrescu, este că nu a avut cunoştinţă de nimic-. Si dece ? A venit martorul Octavian Neamţu în faţa Dvs. şi a fost întrebat ; a spus că au venit la el dnii Styrcea şi Pogoneanu, însoţiţi de dl. Camil Demetrescu. Dnii Styrcea şi Pogoneanu au rămas să discute, iar dl. Camil Demetrescu a rămas în garsoniera mea, a stat întins, pentrucă nu se simţea bine."
Deci, iată o situaţie în care dnii Pogoneanu şi Styrcea au

777

au discutat o chestiune politică, iar dl. Camil Demetrescu a plecat în altă cameră şi s'a culcat. Vasăzică, ce se presupune ? Era el în nucleul acesta, cunoştea el toată activitatea ? Nu - a răspuns dl. Styrcea, nu - a răspuns dl. Pogoneanu.

Domnule Preşedinte , onorată Instanţă ,
Trebue s'o spunem: Dacă ar fi existat vreun complot , dl. Camil Demetrescu ar fi putut avea atâta fler, încât să înţeleagă, e ceva curat sau nu e ceva curat şi dacă ar fi simţit că nu e ceva curat, aşa cum spune art. 228, ar fi trebuit să denunţe această situaţie. Iar infracţiunea comisă de dl. Camil Demetrescu - pun chestiunea în subsidiar - pentrucă în principiu am să cer achitarea pentru complot - infracţiunea comisă de dl. Camil Demetrescu ar fi de omisiune de denunţare a complotului.

Alt capăt de acuzare este acela că, împreună cu dl. Pogoneanu, au ridicat dela Ministerul de Externe diferite acte, acte care s'au transportat la domiciliul dlui Pogoneanu, s'au triat, o parte a luat-o dl. Camil Demetrescu, o parte a rămas la dl. Pogoneanu, iar restul s'a dus la Ministerul de Externe.

Domnule Preşedinte, onorată Instanţă,
Din ce se compunea această arhivă. Era arhiva actului dela 23 August, care susţinem că nu era a Ministerului de Externe, pentrucă actul dela 23 August este actul politic al unor oameni particulari, - şi se găsea la Ministerul de Externe, numai pentrucă eu, Camil Demetrescu, am lăsat arhiva acolo la Ministerul de Externe.

O altă serie de acte erau notiţele după tratativele pe care le ducea Ică Antonescu la Stokholm şi Cairo, primite tot pe numele dlui Camil Demetrescu. Am pus întrebarea martorului Cordescu (?) , când se primeau telegrame în chestiunea tratativelor dela Stokholm şi Cairo cum le duceau, în cifru sau în notiţe, pe hârtie cu en-tête-ul Ministerului, sau pe notiţe care apoi se rupeau ? şi a răspuns că nu se duceau pe hârtie cu en-tête-ul Ministerului - nu aveau legătură cu Ministerul - ci pe notiţe care apoi se distrugeau. Iar telegramele cu cifru rămâneau la dl. Camil Demetrescu, pentrucă erau pe adresa lui.

Socotim deci, că actele găsite la dl. Camil Demetrescu, sunt acte cu caracter particular, adică copia după o arhivă a unei acţiuni pornite de nişte particulari, deci nu

din arhiva Ministerului de Externe, că cealaltă arhivă privitoare la tratativele duse la Stokholm are acelaş caracter. Iar în ce priveşte actele care s au găsit la dl. Pogoneanu, a venit martorul în faţa Dvs. şi v'a spus că dlui Pogoneanu i se aduceau hârtii acasă pentru o lucrare pe care o făcea pentru conferinţa de pace. Colegul meu, dl. avocat Lăzărescu, a adus un certificat din care reese, că la acea dată era în cadrul de reorganizare al Statului şi a arătat ce înseamnă de a face parte din cadrul de reorganizare şi anume, de a primi leafa dela Minister şi a lucra la alt Minister sau direcţie. Deci, nu se poate presupune, că aducându-i dlui Pogoneanu acte acasă, nu se poate presupune că nu a fost de bună credinţă. Când a luat arhiva acasă la dl. Pogoneanu, a triat ce a fost al Ministerului, a oprit ce a fost al dlui Pogoneanu sau ce-i trebuia dlui pentru lucrarea despre 23 August, iar restul, reese că s'a întors la Minister. Deci, nu mi se poate pune mie, Camil Demetrescu, în sarcină, nu poate fi presupus că eu am ştiut ceva, că am bănuit măcar că este o situaţie ilicită. Cel mult o indelicateţă, cum au spus toţi , şi un expert - diplomat ca dl. ......

De aceea , în drept nu mai discut chestiunea, colegul meu a făcut o amplă expunere, au făcut-o alţii înaintea mea. Ceea ce cer pentru dl. Camil Demetrescu, este achitarea în principal. In subsidiar, dacă Dvs. socotiţi că există o umbră, ceva care nu -i face cinste dlui Camil Demetrescu, că ar fi trebuit să fie mai vigilent, în ipoteza că există un complot, vă rog a schimba calificarea în art. 228.

PRESEDINTELE : Suspend şedinţa pentru 10 minute.

Sedinţa se redeschide la orele 19.30

PRESEDINTELE : Are cuvântul dl. avocat Daraban pentru inculpatul Radu Niculescu Buzeşti.

Dl. Av. DARABAN : Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal :

Radu Niculescu Buzeşti este trimis în faţa Dvs. pentru faptul prevăzut şi pedepsit de art. 227 al. 1, 2 şi 3 comb. cu art. 184 al. 1, 186, 207, 210 şi 211 C.P. şi anume pentrucă " a fost complice în complotul contra Statului, organizat de Maniu şi Mihalache, fiind atras în complot de fratele său, acuzatul Grigore Niculescu Buzeşti, şi a asistat la tratativele duse de acuzatul Gr. Nic. Buzeşti in Septembrie 1946, cu reprezentanţii serviciului de sp[illegible]j american, Hall şi

Hamilton , privitor la organizarea unui complot contra Statului îndeplinind și misiunea de a păzi locul întâlnirii de apariția persoanelor străine ; că în Octombrie 1946 a primit dela Maniu împuternicirea specială prin care Gr, Niculescu Buzești este împuternicit de a activa în străinătate în numele partidelor de opoziție, această împuternicire a transmis-o lui Hamilton pentru a fi expediată acuzatului Grigore Niculescu Buzești; și în fine, pentrucă a asigurat legătura dintre acuzatul Maniu și acuzatul Pogoneanu, a transmis corespondența trimisă de Maniu sau sosită pentru el, pe care o primea și transmitea pentru Misiunile Statelor Unite ale Americei și Angliei la București ".

Domnule Președinte și onorat Tribunal, cu învoirea Dvs. voiu încerca să examinez dacă faptele pentru care este trimis în judecată Radu Niculescu Buzești sunt de natură a-l considera că complice , așa cum arată actul de acuzare, în complotul făcut de către conducătorii P.N.T.

Acuzatul Radu Niculescu Buzești susține că la casa Stirbey din calea Victoriei, unde a avut loc consfătuirea dintre Grigore Niculescu Buzești, Styrcea și cei doi ofițeri americani, el n'a avut ocazia să discute acolo vreun plan al conspirației. El arată că fratele său, Grigore Niculescu Buzești, a primit o telegramă din străinătate, în care i se arăta că soția lui se afla într'o stare gravă și pentru a putea să fie acolo lângă soția sa, Grigore Niculescu Buzești a căutat să plece în străinătate că în acest scop a cerut autorităților noastre, din vreme, viza de plecare, dar întrucât întârzia, a căutat pe toate căile să poată ajunge mai curând în străinătate; că i se promisese de cei doi ofițeri americani, Hall și Hamilton posibilitatea de a-l transporta peste graniță cu un avion american și că întrevederea care a avut loc în casa lui Stirbey, avea ca scop de a discuta modalitățile trecerii peste graniță. Cum de sigur aceasta nu se putea face în văzul lumii, din cauza situației în care s'ar fi pus cei doi ofițeri, Radu Niculescu Buzești a stat de pază pentru a împiedeca vreo ureche indiscretă să afle despre acest plan.

Așa susține Radu Niculescu Buzești că știa despre această întâlnire și acesta era scopul pe care îl știa el. Deci , niciun moment nu s'a gândit că acolo s'ar discuta vreun plan conspirativ.

Din declarația acuzatului Mocsony Styrcea, declarație despre care onor, Parchet a arătat că este sinceră și concludentă și pe care trebue să o ținem în seamă, se vede că într'

adevăr Radu Niculescu Buzeşti n'a participat la această întrevedere şi că el a stat aproape tot timpul afară.
Am să vă reamintesc chiar expresia întrebuinţată de acuzatul Styrcea, care spunea că "rolul lui Radu Niculescu Buzeşti a fost un rol de portar, de paznic".

Clar şi categoric : Styrcea arată că Radu Niculescu Buzeşti nu are cunoştinţă de cele discutate la acea întâlnire, că nu cunoaşte nimic şi nu cunoaşte conţinutul memorandum-ului.
De altfel, "minuta" nu s'a întocmit la 27 Septembrie, când a avut loc întâlnirea dela Stirbey, ci ea s'a întocmit cu vreo două săptămâni în urmă, în casa din Str. Sofia Nr. 12, la sora lui Mocsony Styrcea.

Atât "memorandum"ul, cât şi "minuta" au fost ţinute de Ioana Bujoiu, care, dacă nu mă înşel, le-a dat mai târziu lui Pogoneanu şi deci nu a putut Radu Niculescu Buzeşti să ia cunoştinţă de ele.

In declaraţia dată de Pogoneanu în faţa Dvs. , de asemenea s'a afirmat că Radu Noculescu Buzeşti nu ştie nimic de conţinutul memorandum-ului şi "minutei".

Aşa stând lucrurile, cred că din moment ce Radu Niculescu Buzeşti nu avea cunoştinţă de planul acesta de complot, faptul că el a păzit în casa Stirbey pe cei ce se întâlniseră în camera lui, fiind convins că este vorba de punerea la punct a planului de plecare a fratelui său, socot că nu poate să ducă la încriminarea de înaltă trădare şi complicitate la complot.
Rămâne ca Dvs. să examinaţi şi să vedeţi dacă cele susţinute de Radu Niculescu Buzeşti , în raport cu depoziţiile acuzaţilor Styrcea şi Pogoneanu, sunt sau nu adevărate.

A doua acuzare adusă inculpatului Radu Niculescu Buzeşti, este aceea că , în Octombrie 1946 a primit dela Maniu împuternicirea specială prin care Grigore Niculescu Buzeşti era împuternicit de a activa în străinătate în numele partidelor de opoziţie ; că această împuternicire a transmis-o lui Hamilton pentru a fi expediată lui Grigore Niculescu Buzeşti.

Radu Niculescu Buzeşti susţine că este adevărat că a primit o astfel de scrisoare , împuternicire concepută însă şi bătută la maşină de către acuzatul Pogoneanu; că el s'a dus cu dânsa la Maniu şi a semnat-o, dar niciun moment nu s'a gândit că acest mandat ar fi dat în scopul ca fratele său să săvârşească în străinătate vreun guvern de rezistenţă sau vreun act de complot. El a crezut că este vorba de un mandat

de natură politică, de uzanţă diplomatică, socotind că duce împuternicirea fratelui său, care, de curând primit în partid, s să aibă mai multă autoritate faţă de cei din străinătate : Gafencu, Cretzianu, etc. pentru ca cuvântul său să fie cunoscut acolo ca fiind cuvântul partidului, în scopul de sigur al unei lupte de opoziţie, însă luptă legală şi cinstită, iar nicidecum sub formă de conspiraţie ; că în această situaţie, el necunoscând scopul final, socotim - după cum a arătat - că ar fi un mandat de uzanţă diplomatică, de sigur că nici din acest punct de vedere nu s'ar puteà primi complicitatea lui la complot.

In privinţa ultimului punct, că a asigurat legătura dintre acuzaţii Maniu şi Pogoneanu şi că a transmis corespondenţa trimisă de Maniu sau socotită pentru el, pe care Pogoneanu pe care o primea şi transmirea Pogoneanu pentru Misiunile Statelor Unite ale Americei şi Angliei ; îmi reamintesc că dl. Prim Procuror a arătat în rechizitoriul său că rolul lui Radu Niculescu Buzeşti a fost un rol de canalizare a întregei corespondenţe către Maniu, din străinătate. Or, din toate actele dosarului, ca şi din arătările acuzatului, nu rezultă decât că acesta a primit din străinătate numai două scrisori: una dela fratele său , pe care a înmânat-o acuzatului Maniu, şi alta dela Cretzianu. Una din aceste scrisori se referea - după câte îmi amintesc - la o întrebare pe care o făcea Cretzianu acuzatului Maniu dacă este sau nu cazul să semneze în străinătate acordul cu partidele agrariene, la care Maniu ar fi răspuns că nu este momentul.

Iar a doua scrisoare, era trimisă de Grigore Niculescu Buzeşti şi prin ea îl sfătuia pe acuzatul Maniu la moderaţie.

Acuzatul Radu Niculescu Buzeşti n'a avut niciun moment credinţa că la bază ar fi fost vorba de un complot. In această situaţie, rămâne ca Dbs. în înalta Dvs. înţelepciune şi în înaltul Dvs. spirit de dreptate, să cântăriţi şi să vedeţi dac Radu Niculescu Buzeşti poate fi acuzat şi condamnat pentru faptul de înaltă trădare, răzvrătire şi insurecţie armată.

PRESEDINTELE : Are cuvântul dl. avocat NICOLAU pentru acuzatul ION DE MOCSONY STYRCEA. Vă rog să fiţi foarte concis, fiindcă nu este decât un capăt de acuzare.

AV. NICOLAU : Aceasta era şi intenţiunea mea, voiu fi foarte scurt, pentrucă reprezentanţii onoratului Parchet au avut curajul să mă pună în situaţiunea cea mai uşoară şi oarecum, după cele

ascultate dela colegii mei, de invidiat.

Totuşi, se pare că nu este de invidiat atunci când pe cineva îl aşteaptă o pedeapsă, chiar uşoară, când trebue să renunţi la libertate şi să rămâi pătat o viaţă întreagă. Această uşurare, s'ar putea spune că ar veni la fel cu situaţiunea în care vrând să anunţi pe cineva că i.a murit toată familia, ca să nu-l întristezi, până la urmă îi spui că i-a murit doar tatăl şi mama !

Aşa că sarcina este tot atât de delicată, chiar dacă sancţiunea prevăzută de textul încriminat are un număr mai mic de ani, decât celelalte. Incât nu văd nimic de invidiat din partea nimănui.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal ,

Trebue să aduc dela început onor. Parchet acest omagiu de lealitate care l-a avut în cercetarea şi încriminarea faptelor puse în sarcina clientului meu şi de modul în care instrucţia s'a făcut fără niciun fel de presiune şi eu care am mai pledat şi pe timpuri procese de natură politică, îmi aduc aminte că pe banca pe care o ocupaţi Dvs. astăzi, se găsea cineva în aceeaşi uniformă şi de acelaşi grad. Si atrăgându-i-se atenţia, că acel client, acel om, care fusese trimis în boxă pentru o credinţă democrată, anunţându-l că abia a scăpat cu viaţa din tratamentul la care a fost supus, ni s'a răspuns că s'a practicat o gimnastică suedeză. Mi-am dat seama că poate gimnastica aceasta putea fi bună la suedezi, dar la români mi s'a părut exagerată şi sunt plăcut exagerat, că din cele discutate cu Styrcea am aflat că a avut un tratament uman, aşa cum prevede şi legea şi legile acelea care nu sunt scrise, legile omeneşti.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal,

E bine să se ştie că Styrcea a fost arestat la o lună şi jumătate după ce ceilalţi coacuzaţi se găseau deja arestaţi, când ancheta se găsea aproape pe terminate, dacă nu coomplectă, iar în rolul lui, în ajutorarea lămuririi unor fapte destul de grave nu a fost decât să confirme o situaţie care deja era cunoscută Parchetului. Surprinderea mea este însă alta. Dacă faţă de încriminarea care i se aduce aci de a nu fi denunţat un lucru care era cunoscut şi extrem de grav, cu toată lealitatea pe care a arătat-o în acest proces, Styrcea tot şi a fost reţinut mai departe. Si spun că am fost surprins în special în decursul desbaterilor,când am văzut aci şi am auzit diferiţi martori cu grade mari pe timpuri în armată şi

mi se pare dintre cele mai mari. Am auzit că cineva ar fi fost general comandant de corp de armată, cred că este gradul cel mai mare în armată, care a declarat - şi am aci declaraţia sa din dosar, după stenograma care s'a publicat - şi iată : Martorul Gheorgheş, la întrebarea Dvs. în spre ce activitate duceau aceste organizaţii militare (era vorba despre organizaţiile care erau făcute de către partidul naţional ţărănesc) şi martorul răspunde : " Am căpătat , nu impresia, ci convingerea că toată această activitate ducea la o acţiune subversivă şi ilegală, iar când am auzit vorba de puşcă şi de râniţă, am avut impresia de organizaţii de forţă, încât am căpătat impresia că este ceva ilegal, ceva subversiv în vederea unei acţiuni subversive."

Iar la întrebarea acuzatului Mihalache, anume ce conversaţii ducea, a rămas cu impresia că prin aceste organizaţii pe Capitală, de care mă ocupam pe ţară, de care se ocupa dl. Maniu, urmăreau o mişcare de insurecţie militară".
Am căpătat ~~aci~~ nu numai aci aceeaşi impresie, aceleaşi declaraţii le-a făcut şi dl. general Eremia Gheorghiu, fost ministru, Comandor Cioroiu şi alţi oameni de specialitate. Şi atunci vă spuneam că surpriza mea este că oameni cari au avut cunoştinţă de lucruri extrem de grave, nu i-am văzut aci şi mi-am pus întrebarea : dece Styrcea trebue să stea în vremea aceasta când a făcut o declaraţie leală, când nu a luat parte sub nicio formă la un complot cu care nu avea nimic comun.

Dle Preşedinte, s'ar fi putut poate spune şi bănui oricât de uşor, dacă ar fi avut vreo legătură măcar cu o credinţă politică a cuiva din boxă. Ori, Styrcea n'a făcut niciodată politică, nu este membru al absolut niciunui partid. S'ar fi putut spune : A fost cuprins de ceea ce spunea Ionel Teodoreanu: "Mitul Maniu? Se pare că nu, fiindcă merge până la capăt cu orice risc şi istoria nu deacum - este lucru vechiu - că toţi fanaticii sub orice vreme nu numai,politici, dar cu orice caracter, suportă rigorile unei consecinţe, a unui credinţe. Christ a fost răstignit, războaiele religioase, cunoaştem destule, provocate chiar de şefii de religie şi au mers oamenii până la capăt, persecuţii religioase , nu s'au lăsat oamenii, n'au renunţat, pentrucă credeau în ceva. Insemnează atunci când ai un interes oarecare , suporţi şi consecinţele. Interese sub orice formă Styrcea n'a avut, credinţe politice acesta nu are. Pentru are motiv să aibă reticenţa în acele declaraţii, să fie reţinut şi trimis în judecată şi condamnat ?

Iată , onorată Curte, motive, pentru care omul care a trecut pe stradă şi a asistat la comiterea unei infracţiuni trece mai departe. Există din cauza gravităţii infracţiunii o obligaţiune legală ca să vii şi să denunţi. Dar în faţa unei obligaţiuni legale există şi o scuză legală , pentrucă legea este umană şi spune că în faţa unui pericol în care nu poţi rezista, poţi să te aperi. Nimeni nu poate să renunţe la dreptul de apărare şi nimeni nu poate să-l ia fără o culpă legală. Am dreptul consacrat al legitimei apărări şi am audiat în faţa D s. un martor, pe Bălăceanu care a făcut o declaraţie extrem de gravă şi care mi-a arătat pe Styrcea că era în drept atunci ca să nu facă această declaraţie.

A venit şi a declarat acest Bălăceanu că l-a găsit pe Styrcea trimis cu o scrisoare de către Pogoneanu să vie imediat la Bucureşti, cu toate că plecase şi anunţase că nu mai vine. Si a venit forţat pentru 24 de ore, văzând surescitat într'o formă necunoscută până atunci scrisoarea aruncată.în foc şi a fost îndrituit să-l întrebe ce se întâmplă. I-a răspuns că n'are ce căuta, căci viaţa este în pericol. Si v'aş ruga pentru această confirmare să binevoiţi să-l întrebaţi şi pe Pogoneanu, dacă el cunoaşte această ameninţare, care i-au făcut-o cei doi agenţi americani sau unul din ei. Si n'am făcut-o în timpul când s'a luat interogatoriul acuzaţilor. Pentrucă, drept să spun, am avut un moment de reticenţă faţă de o intervenţie, cred că a onor. Parchet când a spus că Pogoneanu are tendinţa să acopere pe toată lumea.Poate s'o facă pentru ceilalţi cari sunt colegi cu dânsul la Minister. Styrcea nu este funcţionar public şi întâmplător a asistat la această discuţie avută între agenţii americani şi Niculescu Buzeşti. Si v'aş ruga, domnule Preşedinte, să-mi faceţi această favoare în apărarea clientului meu. Am văzut că aţi avut cea-mai largă bunăvoinţă cu noi şi cu acuzaţii şi aţi dat toate posibilităţile şi pentrucă ne găsim în ultimul moment, ultima posibilitate pentru apărarea , pentru confirmarea unei situaţii de drept şi pentrucă s'a practicat acest sistem în mod larg de acuzare în sensul că s'a abuzat în cazul unora dintre inculpaţi cu declaraţiile celorlalţi şi s'au mulţumit cu aceste declaraţii, eu aş vrea ca la declaraţia făcută de către martori, să am încă o declaraţie şi fac un apel călduros la Pogoneanu. Nu vreau nimic din ceea ce este adevărat. Nu vreau să fac pe martirul pentru clientul meu. Nu accept absolut niciun ~~favor~~ fel de favor. Dacă va trebui să fie pedep sit

Dvs. veţi chibzui dar vreau să-şi păstreze întreaga demnitate.
Vă rog să întrebaţi pe acuzatul Pogoneanu ce ştie despre ameninţarea făcută de americani lui Styrcea.

PREŞEDINTELE : O vom pune în ultimul cuvânt.

AV. NICOLAU : Mă ăsesc în faţa unei situaţiuni care se găseşte până în momentul de faţă dovedită şi care n'a fost criticată de Parchetul general sub nicio formă şi nici venind cu o dovadă suplimentară în care să se arrate că acest martor nu declară adevărul sau că fa e o complezenţă, de altfel cum s'a făcut toată acţiunea depoziţiilor, în care se spune adevărul până la data când cineva nu se înscrie în fals. Până atunci este presupus adevărul. Vă rog să luaţi act că mă găsesc în faţa unui caz fortuit, în faţa unei legitime apărări, a unei vieţi la care am dreptul şi a păstrării onoarei mele intacte şi că nu s'a adus niciun fel de dovadă care să răstoarne o situaţie de fapt. In această situaţie, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal apărarea care trebue s'o fac în mod corect şi demn , fără ca să dau impresie mai mare decât s'ar cuveni, pentrucă în sarcina lui nu se pune nimic din celelalte acuzaţii care revin colegilor lui. Vă ro să binevoiţi să chibzuiţi omeneşte, senin şi să faceţi dreptate.

PREŞEDINTELE : Are cuvântul dl. avocat Redu Matei în apărarea acuzatului Vasile Serdici.

AV. RADU MATEI : Domnule Prim Preşedinte, onorată Instanţă, când am primit ordinul Dvs. de chemare pentru ca să fac din oficiu apărarea lui Vasile Şerdici, am avut o tresărire. Si am avut o tresărire pentrucă coincidenţa a făcut, sorţii au făcut, că de Vasile Serdici să mă lege amintiri din ultimele trei decenii. Am ezitat în primul moment, dacă este bine sau este rău, cu sentimentalismul care ţi-l dă o cunoştinţă de 30 de ani, să dau chemare Dvs. şi am chemat la telefon pe colegul Bălăceanu, decanul Baroului, şi l-am rugat să mă ierte, dacă nu pot să fac această apărare. Mi s'a răspuns aşa cum era normal : Că orice acuzat are dreptul de apărare, căapărarea este din ordin, că este un serviciu comandat, şi că datoria fiecărui avocat este, atunci când primeşte un mandat din partea Baroului şi din partea Tribunalului, să-l execute. Si am avut o tresărire, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, pentrucă pe Serdici l-am cunoscut atunci când eram sublt. acum 30 de ani , în unitate cu care luptam pe frontul viforelor şi aparenţelor noastre de mâine, iar el era lt. de cavalerie în unitatea din stânga unităţii mele.

Pe Serdici l-am văzut în epoca revoluţiei ruseşti, care la 7 Noembrie îşi sărbătorează 30 de ani de înfăptuiri, ca aghiotant al prinţului moştenitor al Ţării Româneşti .

Pe Serdici l-am întâlnit în 1926 după suferinţe pe care le îndurase din anumite pricini, care nu interesează speţa. L-am întâlnit în 1926, când cu situaţia pe care am avut-o la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor , am putut să-l numesc consilier agricol al jud. Tr.Mare, pentrucă acolo, în inima saşilor, aveam nevoie de un element destoinic, cu dragoste de ţărani, care să desăvârsească reforma agrară, care întârzia de 5 ani în acel judeţ, în avantajul, chiar peste lege, al păturei rurale româneşti, în suferinţă în acel ţinut.

Pe Serdici l-am inspectat , în calitatea pe care am avut-o la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor în mai multe rânduri până în 1930, când mânat de dorul de a contribui mai mult la înstărirea ţăranilor din jud. Tr. Mare, a vrut să facă politică. A venit să-mi ceară sfatul în ce partid politic să se înscrie . şi l-a prezentat drului Nicolae Lupu, cel mai democrat om din momentul acela în Tara Românească, şeful partidului cel mai din stânga, cu dreptul să activeze în acel moment şi dr. Lupu l-a făcut şeful organizaţiei din Tr. Mare, unde în opoziţie ţăranii l-au votat consecvent dela 1930 până la dispariţia vieţii parlamentare în Tara Românească, trimiţându-l în parlament pentru ca să le apere interesele.

Il cunoşteam pe Serdici şi ca coleg de parlament, l-am cunoscut pe Serdici şi ca om. Ca ziarist, în loja presei, i-am urmărit activitatea şi am văzut că în toate împrejurările el nu a fost un beneficiar al politicii, a fost un etern opozant în incinta adunării deputaţilor, luând cuvântul ori de câte ori se puneau în discuţie probleme care interesau pătura ţărănească. Si am rămas surprins, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, când venind aici şi cercetând dosarele, care mi s'au pus din largheţea Dvs., la dispoziţie, într'un cadru pe care nu-l speram, am fost surprins ştiind că Serdici este trimis în judecată, prin referatul introductiv, pentrucă în cursul anului 1946 - 1947 şi până în ziua de astăzi a fost complice la complotul contra Statului, organizat de Maniu şi Mihalache, cu scopul de a răsturna, prin violenţă, puterea guvernului democrat. Si azi este vinovat - socotit vinovat - pentrucă a asigurat legătura între acuzatul Maniu şi membrii conducători ai Misiunilor Statelor Unite ale Americei şi Angliei în România, transmiţându-le demersuri pentru Maniu

şi documente în legătură cu complotul împotriva Statului, precum şi răspunsurile respective şi directivele lor, lui Maniu. Pe lângă acestea, Serdici a îndeplinit oficiul de translator în tratativele duse de Maniu, privitor la problema complotului contra Statului, şi în fine a organizat reţeaua de agenţi informatori din rândurile funcţionarilor din instituţiile de Stat, care îi procurau actele constituind secrete de stat, care au fost apoi transmise de Serdici funcţionarilor Misiunilor Americană şi Engleză din Bucureşti, conform dispoziţiunilor lui Maniu. Trei acuzaţii capitale, trei acuzaţii care sunt pedepsite de codicele penal cu muncă silnică pe viaţă. Trei acuzaţii care se puteau determina să iau pălăria şi să plec, pentrucă dacă Serdici era vinovat, eu nu puteam să găsesc în sufletul meu argumente, pentru ca să pot îndrăzni să vin înaintea Dvs. şi să cer, ceea ce am curajul să cer : ACHITAREA .

Domnule Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, pe ce se bazează acuzarea ? Acuzarea se bazează pe declaraţiile lui Vasile Serdici. Dar a recunoscut Vasile Serdici acuzaţiunile de aci ? Evident, că nu.

Se mai bazează acuzarea pe depoziţiile a trei martori, pe care voiu avea cinstea să le analizez înaintea Dvs. Domnule Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, am avut impresia că astăzi s'a desfăcut înaintea Dvs. o sticlă de şampanie şi a curs vin spumos din ea, în chipul acesta vorbind maestrul Ionel Teodoreanu, a pus înaintea Dvs. argumente, trase cu talentul dsale de literat şi avocat.

Vi s'a pus înaintea Dvs. probleme de drept, cu talentul şi cu cultură lui Bălăceanu, în apărarea acuzatului Maniu şi vi s'au pus mai explicat probleme juridice din inimă , de colegul Vlad Dimitriu. Fie-mi îngăduit să am şi eu contribuţia, cu slabele mele puteri la elucidarea unei chestiuni de drept, care priveşte materia probelor în penal. Si pentrucă am mai puţină încredere - să mă ierte dl. Teodoreanu - în capul meu ~~dee~~ decât în capul celor care au creeat tratatele de drept, care au străbătut zeci şi zeci de ani şi au rămas totdeauna proaspete, fie-mi îngăduit să arăt cum tratează Garaud în "Traité de l'instruction criminelle" vol. I şi II materia probelor:

"Probele, după cum chiar cuvântul o spune, au menirea să unã în lumină adevărul, cu privire la învinuirile concrete, vădind, fie vinovăţia, fie inocenţa celui pus sub aceia învinuire. Acuzarea fiind aceea care acţionează - spune Manzoni în tratatul său de drept penal, vol.II pag. 84 - , sarcina probelor revine în întregime Parchetului. In materie penală nu există prezumţia absolută de

 

vinovăție, care să dispenseze pe acuzator de a dovedi învinuirea pe care o aduce unui inculpat. Sarcina probei pentru acuzare cuprinde îndatorirea de a dovedi existența materială a faptului, existența loviturei obiective între acel fapt și învinuitul, existența elementelor necesare pentru stabilirea imputabilității și existenței condițiunilor indispensabile incidenței legei penale - spune părintele dreptului penal românesc, Tanovici A, în vol. IV, pag. 611.

Principalele probe care servesc în mod obișnuit învinuirii penale, sunt probele materiale, orale și scrise. Probele materiale constau în acele elemente concrete, susceptibile să desvăluias că în acte sau în probe, un fapt sau o circumstanță, în care ele s'au produs, astfel vom enumera printre probe materiale instrumentele care au servit la comiterea faptului, lucruri provenite din infracțiune și acela ale acuzatului, caracterizate cu un cuvânt prin termenul tehnic, corpuri delicte, toate obiectele care conțin anumite corelațiuni între faptul pretins și autorul, adică ceea ce în termen tehnic se numesc "probe indiciale". Probele orale constau în arătările făcute de o parte de inculpat, de altă parte de persoanele care au cunoștință de faptul comis..

Domnule Prim Președinte și onorat Tribunal, am avut cutezanța să spun că în toate voluminoasele dosare n'am găsit probe palpabile, nici recunoașterea măcar, a participării lui Serdici la complot și am găsit tocmai contrariul, ceea ce voiu avea cinste să arăt. Dar chiar dacă Serdici, într'un moment oarecare, ar fi mărturisit, este o probă orală, chiar când este consemnat într'un înscris oarecare, prin doctrină. Mărturisirea făcută spontan, sau provocată prin interogatoriu, nu poate niciodată, ea singură, că fie o probă asupra existenței și imputabilității infracțiunei, care să ducă la aplicarea unei pedepse. Acuzarea trebue să dovedească, prin orice alte mijloace, că o infracțiune a fost comisă în materialitatea ei, mărturisirea putea să fie elementul care să fixeze pe autorul faptului, în persoana inculpatului. De aceea, domnule Prim Președinte și onorat Tribunal, încă dela Romani s'a înțeles că mărturisirea nu poate să fie socotită ca absolută, decisivă pentru existența infracțiunei, iar pravila noastră veche, străbună a lui Andronache Donici foarte înțelepțește sfătuiește pe judecător că : nici să creadă lesne însuși aceluia ce deodată mărturisește că este vinovat, căci poate de frică și de sfială să mărturisească pentru sine faptul pe care nu l-a comis.

Domnule Prim Preşedinte, onorată Instanţă, materia este concretizată în dispoziţiile procedurei penale, art. 137 şi următorii iar administrarea probelor este lăsată, evident, în seama Parchetului, pentrucă eu nu pot fi silit să fac probă negativă în penal. Eu nu pot spune : n'am făcut. Parchetul are datoria să spună : ai făcut şi iată proba. Si mai are datoria Parchetul o datorie de conştiinţă, care impune tuturor şi anume să citim art. 143 din procedura penală, care spune : mărturisirea şi arătările inculpatului făcute cu ocazia declaraţiei, interogatoriului şi confruntărilor, pot servi ca probe în justiţie, dacă sunt coroborate cu fapte şi împrejurări de natură a face convingerea că ele sunt expresia adevărului.

Domnule Prim Preşedinte şi onorată Instanţă, cu aceste explicaţiuni de ordin doctrinar merg la învinuirile concrete, la analiza lor, aşa cum au fost făcute în referatul introductiv, pe baza căruia s'a dat ordinul de trimitere în judecată, pentru Vasile Serdici. Vasile Serdici, în cursul anului 1946-1947 şi până în ziua arestării sale a fost complice la complotul contra Statului, organizat de Maniu şi Mihalache, cu scopul de a răsturna cu violenţă puterea guvernului democrat.

Faptul este încadrat în dispoziţiile art. 227 al.1 şi 2 comb. cu 184 alin. 1 şi 207 din Codul Penal.

Pentru lămurirea Dvs. şi pentru conştiinţa mea, sunt obligat să dau lectură şi acestor două texte pentru ca la lumina lor să examinaţi actele dosarului şi situaţia de fapt şi să pot să le termin şi să se formeze în sufletul Dvs. convingerea că Serdici nicio zi n'a participat la complot.

Art. 227 : "când două sau mai multe persoane de comun acord au luat hotărîrea de a săvârşi vreuna din crimele prevăzute de art. 184 comite complot".

Art. 184 al. 1 pentru care sunt trimis în judecată ca incidenţă a art. 227 al participării mele la complot:

Cetăţeanul român care săvârşeşte vreo faptă în scopul de a supune teritoriul Statului sau o parte din el, suveranităţii unui stat străin, sau de a suprima sau ştirbi independenţa statului, comite crima de înaltă trădare şi se pedepseşte cu munca silnică pe viaţă ".

Iar art. 207 care formează mănunchiul primei învinuiri este : "acela care săvârşeşte acte ~~de~~ violenţă în scopul de a schimba forma constituţională a statului, ordinea legală de succesiune la tron, precum şi acei care instigă pe locuitori să se ridice contra autorităţii Regelui sau puterilor consti-

tuţionale ale statului, comite crima de surpare a ordinei constituţionale şi se pedepseşte cu detenţiunea grea dela 5 - 10 ani şi degradarea civică dela 3 - 5 ani ".

Am avut cinstea să spun în faţa Dvs.că Serdici în 1936, atunci când dr. Lupu obosit de lupta de opoziţie pe care o ducea de decenii, a intrat în rândurile P.N.T.-ului, Serdici a intrat în acest partid. odată cu întregul partid al drului Lupu. Deci, activitatea lui Serdici în P.N.T. se situiază între anul 1936 şi anul 1938, când a venit interdicţia de activitate pentru toate partidele politice până la actul dela 23 August - deci o activitate de foarte puţină vreme.

Am avut iarăşi cinstea să vă arăt că Serdici a înţeles să ducă lupta politică la lumina zilei, pieptiş, alături de dr. Lupu, cu toate riscurile şi desavantajiile, pentrucă n'a urmărit nicio clipă gândurile de îmbogăţire în politică, ci din contră, lăsându-şi familia în mizerie, a cheltuit pentru politică.

Serdici a venit cu aceleaşi idealuri în P.N.T. şi în cazamatele Ministerului de Interne cu ocazia anchetei care s'a făcut, când anchetatorul i-a pus la dispoziţia lui Serdici documentele care dovedeau conspiraţia, care ţâşneşte din memorandum-ul pe care-l aveţi la dosar şi pe care dl. Prim Procuror Stanciu, nespecialist în materie de drept, dar specialist în ascultarea glasului Ţării, l-a stigmatizat aşa cum trebuia să fie stigmatizat înaintea Dvs. şi a Ţării, când a văzut Serdici Memorandum-ul, a reacţionat sau nu ? Când a văzut documentele secrete de care nu avea cunoştinţă, s'a desolidarizat categoric de politica ocultă pe care o făcea P.N.T.-ulşi a făcut declaraţiile, pe care Dvs. le aveţi la dosar, datorită cărora justiţia a putut să intre pe făgaşul normal al investigaţiunilor şi aflării tuturor marilor şi micilor acte care duceau la finalitatea războiului civil în România.

Ce vreţi Dvs. o mai splendidă relaţiune, o mai splendidă manifestare a voinţei lui de a nu participa la un complot , de care nu avea cunoştinţă, decât această desolidarizare ?

In elementele constitutive ale art. 227 care încriminează complotul, elementul voinţei este unul din acelea , fără de care o participare la complot este imposibilă.Trebue cunoaşterea complotului. Cu ce s'a făcut dovada în dosar că Serdici a ştiut că au venit în ţară doi americani, Hall şi Hamilton, care luând contact cu Niculescu Buzeşti şi cu funcţionarii dela

Externe, au stabilit condiţiile în care va urmă să fie războiul civil în ţară împotriva guvernului democratic ?

Care sunt dovezile altele decât acelea pe care le-a expus dl. Prim Procuror, care sunt dovezile care pot să încrimineze pe Serdici în această oribilă acţiune ?

Dl. Prim Procuror a spus : Serdici a trădat. Eu răspund Serdici n'a trădat. Serdici era pus în situaţia sau să facă pe martirul pentru o idee pe care n'o reprezenta el, să se solidarizeze cu o acţiune în care nu activa, pe care n'a iniţiat-o, n'a cunoscut-o - sau să se desolidarizeze cu ea. Să trădeze ţara sau să se desolidarizeze de cei cari încercau să determine în România un războiu civil.

Si evident că acţiunea lui Serdici a fost acţiunea de desavuare şi datorită acestei desavuări, Dvs. sunteţi puşi în situaţia astăzi să vedeţi în cutele dosarelor toate manevrele care au putut să ducă la acest proces, la referatul introductiv şi la ordinul de trimitere în judecată.

Si atunci se poate aplica grava sancţiune prevăzută de art. 227 lui Serdici, de participare la complot, munca silnică pe viaţă, pentrucă el n'a avut cunoştinţă de complot ?

Inaintea Dvs. au mărturisit majoritatea acuzaţilor din boxă că prima dată aci la proces l-au cunoscut pe Serdici. Tot lotul Ministerului de Externe, tot lotul politic , n'a spus o clipă lui Serdici că se organizează un complot, fie pentru răsturnarea ordinei constituţionale, fie pentru răsturnarea guvernului.

Serdici recunoaşte un lucru: nu sunt, n'am fost partizanul acestui guvern, am luptat până când mi s'a interzis să lupt, pe căile legale, împotriva guvernului. Lucrul este permis şi de legi şi de conştiinţa noastră românească.

In momentul când, prin lege, s'a oprit orice activitate politică în 1938, Serdici n'a fost dintre cei care au făcut ~~acţi~~ acţiuni clandestine. Când după 23 August s'a dat libertatea politică, Serdici şi-a reluat activitatea în cadrul legilor ţării, pe care le-a respectat, le respectă şi le va respecta după lecţia pe care a primit-o astăzi, până în ultima clipă a vieţii,lui.

Deci, domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, vă rog să binevoiţi a vedea, că neexistând nicio dovadă a participării mele la complot, urmează să fiu scos de sub incidenţa legilor penale, în ceea ce priveşte aceasta gravă învinuire.

Trec la a doua învinuire: a asigurat legătura între acuzatul Iuliu Maniu şi membrii conducători ai Misiunei Statelor Unite şi Angliei din România, transmiţându-le demersurile lui Maniu şi documentele în legătură cu complotul împotriva Statului, precum şi răsounsurile respective şi directivele lor lui Maniu. Pe lângă aceasta, a îndeplinit oficiul de translator în tratativele duse de Maniu privitor la complotul contra Statului.

Domnule Preşedinte, eu nu vreau să răpesc prea mult timp cu Dvs., nu vreau să recitesc tot ce s'a spus în referatul introductiv. Dvs. veţi binevoi a mă verifica. Referatul introductiv este în contradicţie flagrantă cu acuzaţiile formulate înaintea Dvs. cu talent, cu foarte mare talent, cu o logică impecabilă, de dl. colonel Stanciu, unul din dnii Prim Procurori care ne-au acuzat.

Am auzit pe dl.Prim Procuror Alexandrescu timp de 5 ore desfăşurându-şi rechizitoriul. Odată, o singură dată nu s'a pronunţat numele lui Serdici în acel rechizitoriu. Iar dl. colonel Stanciu n'a putut să spună în splendidul dsale rechizitoriu, decât aceste câteva cuvinte : " Dela tratativele între acuzatul Iuliu Maniu şi reprezentanţii Misiunilor Americane şi Engleze din ţară, şeful fostului P.N.T. , merge până la acţiuni calificate de spionaj, la organizarea unei reţele de spionaj în instituţiile de Stat, la încercarea de a împânzi armata cu agenţii săi informatori şi la redactarea unor buletine confidenţiale regulate pentru informarea Misiunilc Anglo-Americane din România. Acela care a condus, a iniţiat, a organizat toată această acţiune de trădare, este acuzatul Maniu. El este deci vinovatul principal. Această activitate a fost organizată de acuzatul Iuliua Maniu prin trei agenturi , având fiecare câte un şef. Prima agentură era condusă de coacuzatul Serdici, care personal, din îndemnul şi ordinul lui Maniu, colecta şi preda documente de stat reprezentanţilor serviciilor de informaţiuni americane şi engleze. Acuzatul Serdici recunoaşte în depoziţia sa , că la cererea lui Key de a-i prezenta material documentar pentru o formă mai completă, acesta a fost nesatisfăcut şi la a doua întâlnire cu Serdici, i-a reproşat : ceea ce nu mi-ai dat dta, mi-a dat Maniu. Aşa încât se constată că însuşi acuzatul Maniu se îndeletnicea cu oficiul direct de spionaj. Aceasta reese şi din altă declaraţie a lui Serdici, mâna dreaptă a lui Maniu în materie de spionaj, care a spus : Maniu însuşi mi.a predat note informative primite direct dela dlui, pentru a le transmit

misiunilor. Acuzatul Serdici a recunoscut de asemenea, că îndată ce obținea informațiuni mai precise, le prezenta lui Maniu, care spunea : sunt foarte interesante și vor interesa foarte mult misiunile. Dă-le că sunt interesante.

Aceasta este totul, dar aceasta face parte din a treia acuzație, pe care voiu spulbera-o înaintea Dvs. , am cutezanța să afirm aceasta, cu actele dosarului și depozițiile martorilor care înaintea Dvs. au spus numai adevărul.

Domnule Președinte, acțiunea lui Serdici la legații ? Nenorocirea lui Serdici este că el cunoaște patru limbi: engleza, franceza, germana, puțin rusa și limba lui maternă. In această situație, cu această calitate, nu era normal, domnule Președinte, ca el, deputat în partid, foarte puțină vreme gazdă a acuzatului Iuliu Maniu, să fie luat la întrevederile pe care acesta le avea la Legația Americană și Engleză, nu în calitate de sfătuitor politic, ci în calitate de translator, care nu făcea altceva decât traducea în englezește întrebările puse de Maniu și în românește ceea ce răspundeau englezii sau americanii ? Iar când acuzatul Maniu avea de pus chestiuni interesante - eu trag dovezile dela dosar _ nu-l luă pe Serdici, aveau englezii și americanii translatori speciali, iar sfătuitorul politic care mergea, nu era Serdici, ci alți membri importanți dela conducerea P.N.T.-ului, care n'au avut până astăzi, nici în clin nici în mânecă , cu Justiția.

Si atunci, dela rolul de translator până la rolul de participant la complot, dela rolul de trădător la rolul de translator, este o distanță ca dela cer la pământ, pe care legea penală vă interzice s'o treceți fără ca în dosar să aveți dovada că el a știut de complot și că a fost utilizat ca instrument p pentru a declanșa în România un războiu civil care să mărească nenorocirile pe care le-am avut dela 1916 până astăzi, când am participat la atâtea războaie în care n'ar fi trebuit să ne ducem.

Domnule Președinte, onorată Curte, trec la ultima acuzare : Serdici a organizat o rețea de agenți informatori din rândurile funcționarilor din instituțiile de Stat, care-i procurau acte constituind secrete de Stat. Acestea din urmă erau apoi transmise lui Serdici funcționarilor Misiunilor Americane și Engleze, conform dispozițiilor lui Maniu, Iar în referatul introductiv, partea referitoare la aceasta, cuprinde următoarele arătări concrete :

Cercetările au stabilit că acuzatul Maniu a întreținut

legături criminale cu reprezentanţii ţărilor străine, nu numai prin mijlocirea acuzatului Gr. Niculescu Buzeşti, dar şi în mod personal. Folosind desele sale vizite obişnuite la Misiunea Anglo-Americană din Bucureşti, Maniu a dus cu şeful Misiunei Statelor Unite, Burtun Berry , tratative şi Maniu a organizat de asemenea prin acuzatul Serdici furnizarea regulată de informaţiuni secrete reprezentanţilor Misiunilor Americane şi Engleze.

Prin mărturisirea acuzatului Serdici - şi numai prin ea - şi din declaraţiile complicilor săi le vom vedea - s'a stabilit că el, Serdici, în vederea acţiunii de spionaj, nu numai că procura personal informaţiuni constituind secrete de Stat, dar din ordinul acuzatului Mihalache a creat şi un grup de agenţi informatori, punându-i pe unii dintre ei, cum ar fi Cârjă, în contact direct cu reprezentanţii serviciilor de spionaj ai Americei şi Marei Britanii.

Din ordinul acuzatului Maniu, acuzatul Serdici, la diferite epoci, a livrat repretzentanţilor Misiunii Americane din România, dnii consilieri Melbourne şi Hulick şi reprezentanţilor Misiunii Engleze, secretar de Legaţie Porter, ataşat de presă Haik şi ataşat comercial Robison, următoarele materiale de cea mai mare importanţă". Ori, vedeţi gravitatea formidabilă a informaţiunilor pe care Vasile Serdici le-ar fi dat reprezentanţilor Misiunilor străine din România: informaţiuni privitoare la situaţia în armată, informaţiuni privitoare la producţia de petrol şi gaz metan; informaţiuni privitoare la colectarea şi distribuirea cerealelor din recolta anului 1946 ; informaţiuni privitoare la rezultatele reformei agrare în ţară; textul complect al convenţiilor economice încheiate între România şi ţările străine, Rusia Sovietică; informaţiuni privitoare la producţia uzinelor Reşiţa; informaţiuni asupra situaţiei politice din ţară; informaţiuni privitoare la situaţia producţiei din diferite sectoare de importanţă; informaţiuni privitoare la Marele Stat Major; informaţiuni privitoare la problemele speciale cerute de americani şi englezi despre unii membri ai Guvernului şi alte informaţiuni cu caracter economic politic şi militar.

Domnule Preşedinte, onorată Inaltă Curte, îmi sta mintea în loc la început, când am cetit actul de acuzare. Si nu mi-am putut reveni decât atunci, când am văzut dosarele, când am citit declaraţiile martorilor, când am văzut ordinul de trimitere în judecată şi când am ascultat pe dl. procuror Stanciu.

Pentrucă numai atunci mi-am dat seama că toate sunt de domeniul fanteziei. Iar altele pe care le-a făcut şi le recunosc şi acum şi le-a recunoscut şi în instanţă, pentru una din ele în special, Vasile Serdici merită să i se întindă mâna şi să primească felicitări.

Ţăranul român luptă dela înfiinţarea micilor principate, cu o sete grozavă de pământ, luptă pentru proprietatea lui individuală, pentru dreptul de a culege el roadele ogorului pe care îl munceşte de decenii, de secole. Şi totdeauna ţărănimea română a primit în faţa ei refuzul categoric al oligarhiei, marii latifundiari care arendau moşiile - greci, turci, tătari, nu intereseează - şi care îşi petreceau viaţa în străinătate şi niciodată nu s'a putut face această împroprietărire până la Marea Revoluţie Rusă, care a impus în Ţara Românească reforma agrară şi votul universal. In 1917 reformele au fost făcute de teama unei revoluţiuni interne, pentrucă începuse revoluţia rusească. Această împroprietărire a făcut-o din plin Guvernul Groza.

Se cunosc împrejurările în care a fost asasinat Barbu Catargiu. Legea electorală dată Principatelor prin Tratatul dela Paris, asigura marilor proprietari o reprezentare mare în reprezentanţa naţională. Li s'au opus sistematic ......(citeşte din lucrarea "Alte studii politice" . . . )

Revoluţia agrară din 1907, reprimată sângeros ......, La cererea de pământ, s'a răspuns cu gloanţe. "Intâi represiune şi apoi vom aviza" a fost lozinca vremii.

După ce ţăranul român, în lupta de epopee dela 1916-1918, a murit în tranşee pentru înfăptuirea idealului de unire al Românilor de pretutindeni, Guvernul de atunci a anunţat reforma agrară. Şi abia în 1921 s'a venit cu legea exproprierii şi cu legea pentru împroprietărirea ţăranilor. Dar rezistenţa a fost mare, Nu s'a putut merge cu exproprierea decât până la o limită care lăsa încă în fiinţă marile latifundii.

Azi, primul gest al Guvernului înscăunat la cârma Statului la 6 Martie 1945, prima reformă, epocală pentru Ţara Românească, a fost reforma agrară. Milioane de hectare au intrat în posesiunea ţăranilor, efectiv, imediat, fără cadastrare, fără să aştepte aceste lucrări de cadastrare.

S'a făcut dreptate imediat. Şi ţăranii au şi intrat cu plugul, tăind brazdă adâncă în pământul după care oftau de secole.

Şi atunci, dacă Vasile Şerdici, la cererea americanilor sau fără cererea lor, le-a furnizat prin Ghiţulescu , director

reformei agrare, pe care îl cunosc dela 1926 ca un om corect şi mărturia lui este suverană, le-a furnizat date cu privire la ce ? La numărul moşiilor expropriate. Era un secret ? Dacă le-a dat date referitoare la milioanele de ţărani împroprietăriţi din moşiile expropriate dela marii proprietari, bine a făcut Vasile Serdici că le-a dat americanilor, pentru ca să se scrie şi în presa americană, că în Ţara Românească ţăranul este azi proprietar pe pământul lui, datorită unei refo me făcută de Guvernul prezidat de dl. Dr. Petre Groza.

Unde vedeţi Dvs. secrete de Stat divulgate de Vasile Serdici, americanilor şi englezilor în legătură cu reforma agrară ?

Evident că această acuzaţie nu poate sta în picioare. Dar trecem mai departe. Este acuzat că un anume Tancu, care are declaraţie la pag. 402, vol. V, lit. b şi care declară şi aci înaintea Dvs. cu mâna pe cruce că i-a comunicat lui Serdici date referitoare la Convenţia Economică intervenită între România şi Uniunea Sovietică în luna Martie 1945. Cu permisiunea Dvs. am întrebat pe acel martor : - Când aţi furnizat aceste date ?

Iar martorul mi-a răspuns : "In Noembrie 1946". Sunt acestea secrete de Stat care nu trebuiau divulgate ? Acordul comercial cu Uniunea Sovietică din 1943 este redat de ziarul "Argus" din 20 Mai 1945 pe care îl voiu pune la dispoziţia Dvs. Iată ce se spune aci :

"Reglementarea schimburilor comerciale între Uniunea Sovietică şi România. Declaraţiile dlui Ministru Durma făcute presei. Acordurile au intrat în vigoare. Mărfurile româneşti pentru Soviete. Baza de schimb. Mărirea potenţialului de producţie al României. Ce ne livrează Sovietele. Tractoare. Inceperea executării acordului".

Aceste date publicate în 1945 sunt secrete ?

Dar nu numai atât. Iată declaraţiile Ministrului, care credea că din Rusia Sovietică ne vin instrumentele cu care vom putea valorifica pământul cu care am împroprietărit pe ţărani, în "Argus"-ul din 21 Mai 1945 :

"Schimbul cu Uniunea Sovietică . Interesante amănunte cu privire la acordul comercial româno-sovietic. S'au încheiat două acorduri economice. Incurajarea industriei noastre petrolifere. Declaraţiile dlui ministru Tudor Ionescu. Cum se va efectua livrarea mărfurilor".

Toate amănuntele acordului expuse cu un an înainte

de a ni le furniza "spionul meu" în instituţiile publice.

PREŞEDINTELE : De ce credeţi că acuzatul nu le luà din ziare aşa cum le citiţi Dvs. şi le luà dela agenţii din Minister ?

AV. RADU MATEI : Vă voiu răspunde imediat.

La 17 Iunie 1945, textul acordului comercial între România şi Uniunea Sovietică este publicat în întregime. Si atunci, întrebarea Dvs. este foarte logică : Pentru ce acuzatul Serdici nu lua aceste date din gazete ?

Pentrucă, din nenorocire pentru el, nu citise gazetele economice (ilaritate) şi pentru că întreţimp interveniseră alegerile.

Serdici era deputat. Ca deputat voia, crezând că şi grupul naţional-ţărănesc va intra în Parlament, să se edifice în problemele economice, pentru ca să poată ţine piept discuţiilor în Parlament, în toate problemele, aşa cum făcuse şi în trecut, de ordin economic şi financiar. Si atunci, nu era normal să ceară ce i s'a furnizat ?

Textul acordului comercial între România şi Uniunea Sovietică, Serdici a declarat în faţa Dvs. că "din acest text" am explicat mecanismul pe care îl explicaseră miniştrii, mecanismul de aplicare al acestor convenţii.

Erau acestea date secrete ?

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, eu pentru edificarea Dvs. mă situez în dispoziţiile art. 120 comb. cu 190 pct. 1 din C.P. pentru ca să vă demonstrez Dvs. că această infracţiune nu este infracţiune şi că Serdici nu poate fi făcut vinovat de o crimă pe care nu o prevede Codul Penal.

Art. 120 din C.P. spune : "Este instigator acela care cu intenţie determină pe altul la comiterea unei crime sau un delict. Instigatorul se pedepseşte ca şi autorul. Instigarea directă la o crimă sau un delict pedepsit de lege cu pedeapsa privativă de libertate mai mare de doi ani, dar neurmată de executare din partea celui instigat, se pedepseşte cu o pedeapsă care se stabileşte conform normelor prevăzute de art. 99".

In speţă, ar fi vorba de instigare la un fapt care s'a şi consumat, adică i s'a dat urmare.

Art. 190 din C.P. spune :

"Funcţionarul public, agentul sau prepusul Guvernului, care procură, transmite sau divulgă, prin orice cale, în original sau în copie, în totul sau în parte, fie chiar incomplect sau inexact, unui guvern străin, agenţilor străini sau oricăror altor persoane , fără calitatea de a luà cunoştinţă de ele :

planuri, schiţe, desene, fotografii, acte secrete sau documente diplomatice secrete, informaţiuni s u notiţe secrete, inter sând apărarea teritoriului, siguranţa Statului, mobilizarea şi concentrarea armatei ....."

Domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, textul penal este de strictă interpretare. Dvs. nu puteţi adăuga un singur cuvânt la text, aşa cum este formulat. Vă rog să vedeţi că această furnizare de ştiri date de Ţancu personal, nu cerute de Serdici nu intră în enumărarea strict limitativă a textului Codului Penal şi în consecinţă, sancţiunea prevăzută de art. 120 nu poate fi aplicată.

Dar mai este o problemă extrem de interesantă pentru minte şi pentru conştiinţa Dvs. Serdici este trimis pentru o culpă per onală :instigarea care a avut de urmare înfăptuirea infracţiunei.

Au venit înaintea Dvs. făptaşii Ghiţulescu şi Ţancu , care au jurat pe cruce că spun adevărul. Ei au recunoscut că au dat aceste date, unul asupra numărului de moşii care au fost expropriate, iar celălat date cunoscute , perimate ; ei bine, în virtutea puterii discreţionare a Parchetului, el trebuia să dea imediat ordin de arestare şi să ducă pe aceştia în boxă, pentrucă ce s'ar întâmpla pentru conştiinţa mea ca apărător, pentru conştiinţa Dvs. ca judecători şi pentru conştiinţa Parchetului, dacă mâine Ţancu şi Ghiţulescu sunt trimişi în judecată pentrucă au furnizat acte secrete şi ei fac dovada că actele nu erau secrete şi că dimpotrivă unul a fost în avantajul Guvernului să-l dea pentru ca discuţia să se facă şi dincolo de hotarele ţării ?

Instigatorul la ocnă, iar instigatul care a executat înalta trădare, achitat !

Eu socot că n'aş mai putea dormi, pentrucă veşnic conştiinţa mea mi-ar cere să fac tot posibilul să-l scot din ocnă pe acela care este trimis nevinovat acolo. Si n'aş putea face nimic, pentrucă mi se va răspunde : "fapta lui Serdici de instigare, este o faptă personală, care rămâne să fie sancţionată separat, indiferent dacă acela care a fost judecat în urmă sau n'a mai fost judecat de loc, se plimbă liniştit pa Calea Victoriei şi-şi vede de treburile lui de specialitate. Din acest punct de vedere eu vă rog să vedeţi pe de o parte , că Serdici atunci când a primit aceste date, le-a cerut aceste date şi le-a dat, a comis nu o faptă reprobabilă, ci o faptă meritorie, pentru care nu trebue să fie

pus sub incidenţa legii penale şi nu trebue să fie socotit de instigator la înaltă trădare.

Dar se spune în referatul introductiv că el a făcut o reţea de informatori în serviciile publice şi se precizează nici mai mult nici mai puţin decât şase funcţionari publici!

Este acelaş lucru cu copilul din clasele primare care spunea că cei patru evanghelişti sunt în număr de trei şi anume Luca şi Matei !

Din dosar reiese că sunt numai doi. Pentru aceştia şase am fost trimis în judecată în conformitate cu art. 190 comb. cu 120 pct. 1. Nu sunt trimis în judecată pentru altceva. Si atunci, Dvs. veţi binevoi a vedea că acuzarea se mărgineşte la ceştia doi care erau funcţionari publici şi cu înţelepciunea care vă călăuzeşte - pentrucă am fost colaboratorul Dvs. la Curtea Marţială şi ştiu cum judecaţi, şi am încredere în Dvs. - veţi vedea dacă aceştia doi pe care i-a instigat Serdici - presupunând că i-a instigat - au furnizat date secrete care intră în componenţa limitativă a textului art. 190 din Codul Penal.

Dar, domnule Preşedinte şi onorată Instanţă, eu sunt forţat, cu tot regretul, să mă refer şi la ceea ce s'a mai spus despre mine de un oarecare Cârje.

Este foarte amuzantă, este o chestiune de operetă, de comedie bufă. Numai Cârje are declaraţia la pag.362 vol.5 b şi care a venit şi ne-a dat-o provocând ilaritate în sală. Cârje nu este funcţionar public. Cârje, un şomer, nu-l văzuse în viaţa lui pe Serdici, un funcţionar oarecare la o societate particulară, un comprimat, dat afară, care împreună cu Szenty şi alţi doi, într'o dimineaţă ajuns la Mihalache acasă, ca să-i propună să-i facă lui Mihalache gardă personală, şi acuzatul Mihalache, om politic, cu experienţă, să-i dea afară, stă de vorbă cu ei. Ba, unul Szenty i-a ţinut şi paltonul. Unul din ei spunea că, fiind născut în America, că este cetăţean american şi că ştie englezeşte. Murea de foame şi avea nevoie de slujbă şi atunci îi mai spune : eu pot să aduc informaţiuni interesante şi Mihalache îl trimite la Vasile Serdici. Nenorocirea lui Vasile Serdici. Si vine la Serdici acasă un domn Cârje. Si dl. Cârje îi spune că vine din partea domnului Mihalache să-i dea o recomandare, să primească o slujbă la americani căci ştie englezeşte. Si i se dă o recomandare şi ajunge să fie numit director la Bazinul Lido. Domnule Preşedinte şi onor. Instanţă, dacă fiece gest de omenie al nostru va fi drămuit şi suspectat în lumina textelor din codul penal, ar

trebui să nu mai fim niciunul din noi buni. Câte scrisori de recomandare, de complezență am dat. Eu, când întâmplător am fost reprezentant al Națiunii, câte scrisori de recomandare am dat la prietenii mei pentru necunoscuți dacă putea să-i ajute. Aduceți-vă aminte , câți copii au intrat la pușcărie pe gratis, pentrucă dintr'un sentiment de milă au dat pentru tineretul progresist, fără să fie în rândurile lor, o contribuție de 2 sau de 5 lei. Si pentru aceasta să înfunde pușcăria, pentrucă am fost bun ? Ce mi-a dat în schimb individul ? Mi-a spus că are posibilitatea să dea informații importante și nu l-am mai văzut de atunci. Ce mi-a dat ? O notiță pe care n'am utilizat-o vreodată ? Să se facă dovada utilizării. O notiță cum este compus marele stat major, iar în fața Dvs. când l-am întrebat de unde aveai dta cunoștință de modul cum este organizat marele stat major, când eu care am fost ofițer, nu știu când, ofițeri de stat major nu cunosc și nici dDvs. nu cunoașteți, când nici d-nii colonei dela masa acuzării nu au această cunoștință, de oarece depinde de viitorul statului român și organizarea armatei, un derbedeu de pe stradă, un șomer, are organizația statului major în buzunar. Si mi-o dă mie. De ce ? fără bani. Ce am făcut cu ea ? Am rupt-o. Am asvârlit-o la coș, pentrucă nu mi-a trăsnit prin cap s'o utilizez, Faceți dovada că ea corespunde realității și intru în pușcărie alături de Serdici. Vreau să termin cu o arătare: S'a mai spus împotriva lui Serdici, fără ca să fie trimis în judecată pentru aceasta sau pentru atmosferă. Că Serdici a organizat, adică a făcut un buletin de presă, pe care-l trimitea exclusiv legațiilor americană și engleză.

Domnule Prim Președinte și onor. Instanță, am în fața mea "Le Bureau de Presse du Partid National Paysant", Revue de la Presse Roumaine", l'Officier de l'Armée Rouge", Le Journal "Semnalul". Voiu ceti în românește, deși e sxris în franțuzește : Atitudinea partidului național țărănesc față de Uniunea Sovietică a fost de nenumărate ori subiectul declarațiilor că toți principalii reprezentanți ai partidului în diverse acțiuni în timpul dictaturii fasciste și după 23 August 1944 etc. Noui arestări de criminali de războiu ! este o revistă presei periodice care apărea la București, presă controlată de guvern, controlată prin cenzura pe care o aproba pentru anumite chestiuni care nu trebuiau să apară în presă și atunci constitue aceasta un secret. Iar editorialul care urmează la fiecare buletin, este evident. O critică a actelor guvernului. Si

aceste buletine se trimit nu legaţiilor, domnule Preşedinte şi onor. Instanţă, nu s'a făcut această dovadă, ci asociaţiei corespondenţilor de presă străini şi birourilor de presă dela toate legaţiile, deci şi Uniunii Sovietice şi agenţiei TASS, şi atunci, în asemenea condiţiuni, eu vă rog să binevoiţi a vedea că Serdici nu este vinovat. Vă spun aceasta nu ca avocat, nu ca cunoscut întâmplător cu Vasile Serdici, ci ca cercetător graţie Dvs. , graţie cercetării obiective a dosarelor şi ca unul care am asistat, deşi bolnav din primele minute ale acestui proces până în clipa în care se apropie sentinţa.
Si acum, domnule Preşedinte. un ultim cuvânt : Dacă Dvs., în înţelepciunea Dvs. veţi vedea că totuşi Vasile Serdici trebue condamnat - şi prostia se pedepseşte - pentru prostia care a avut-o ca să nu deschidă ochii cu un moment mai curând să se uite în jurul lui bine, pentru greşala că nu şi-a făcut un birou de informaţii, să descopere el ceea ce se punea la cale la Ministerul de ~~Externe~~ Interne, dacă veţi găsi că el trebue pedepsit, să aplicaţi largi circumstanţe atenuante, pentrucă în orice caz el nu poate fi părtaş ~~la complot, căci din primul~~ moment, la primele cercetări, nesilit de nimeni, când i s'au pus în faţă documente compromiţătoare şi revelatoare, şi-a făcut datoria de om şi a dat anchetatorilor toate lămuririle fără nicio reticenţă, necesare pentru ca ancheta să meargă bine până la sfârşit şi sancţiunile să vie să lovească numai în acei care în acest proces au vini reale, şi nu în acei vinovaţi cari nu pot fi făcuţi martiri de Dvs. Recunosc modul cum judecaţi după o colaborare de 7 ani . Urmărim activitatea Dv. la Tribunalul Militar colaborator al Dvs. şi la Curtea Marţială în timpul războiului, care a adus nenorocirea Ţării Româneşti de astăzi, pentruc am fost unul din puţinii care am spus şi am tras consecinţele , că trecerea dincolo de Nistru a fost o prostie, o greşală de neiertat, ca unul care v'am văzut judecând 7 ani de zile, am credinţa nestrămutată, că lunga mea pledoarie pentru un om găsit nevinovat, va găsi ecou în sufletul Dvs. şi în sufletul celui care anticipând, reprezentând astăzi Justiţia care va să vie şi dl. colonel Stanciu care va da replica tuturor cuvintelor rostite de apărare - la conştiinţa dsale mă refer şi vă rog ca în liniştea nopţii de astăzi să drămuiască cuvântul spus în apărarea lui Vasile Serdici - să ia cunoştinţă de actele produse, de actele dela dosar şi fără sofisticărie, fără doctrină, fără jurisprudenţă, dacă în conştiinţa dsale, în care cred că va găsi că Vasile Serdici este vinovat, mâine când va

face replica, să spună că Radu Matei n'a avut dreptate atunci când a pus din inimă concluziile înaintea Dv. pentru apărarea unui nevinovat.

PRESEDINTELE : Ședința viitoare mâine dimineață la ora 8.30

Ședința se ridică la orele 9,30

6 Noembrie 1947
Sedința de dimineață

PRESEDINTELE : Sedința este deschisă. Vorbește dl. avocat Birnberg pentru acuzatul Stoica colonel în rezervă.

AV. BIRNBERG MONICU : Prea onorate Domnule Prim Președinte prea onorați domni reprezentanți ai acuzării, înainte de a trece la apărarea clientului meu colonelul de rezervă Stefan Stoica, țin să fac o declarație că nu înțeleg ca pledoaria mea să micșoreze, să șteargă vina, existența sau dovada complotului. Sunt aici avocat să arăt neparticiparea clientului meu la acest complot și nu pot să nu spun ceea ce simt ca cetățean, căci aici trebue să apăr și nu să acuz, dar cu siguranță dacă nu m'aşi fi găsit pe această bancă, în teancul de telegrame ce se găsesc pe masa domnilor procurori, prin care se cere pedepsirea făptuitorilor, s'ar fi găsit și una de a mea. Prin urmare, fără să acuz pe ceilalți co-acuzați, nu înțeleg să apăr, să înlătur existența care rezultă după părerea mea, nu cunosc părerea Dvs., și se degajează din aceste acte, ci numai să dovedesc complecta inocență, neparticiparea și faptul că colonelul Stoica n'a știut niciodată, n'a participat niciodată și nici incidental n'a aflat, că acest complot atât de grav, atât de meschin se punea la cale într'o organizație și un partid din care Dsa de bună credință făcea parte.

Eşit din armată în 1935, în urma unui conflict, datorit faptului că dsa înțelegea să spună lucrurilor pe față, a oscilat din 1935 până în 1937 în jurul ideii dacă trebue sau nu să se înscrie în vreun partid politic și dacă a ajuns la această convingere că trebue să facă politică, s'a întrebat în care partid aspirațiile sale de pe atunci urma să-și găsească adevărata întrebuințare și în 1937 - nu în 1944 - 45 cum au făcut alții care

au fugit din partidele la modă atunci, care au plecat din pa tidele cuziste, fasciste, antisemite, colonelul Ştefan Stoica din 1937 s'a înscris în singurul partid de pe atunci care conţinea în programul din 1937 o mişcare mai democrată decât a celorlalte partide şi pe bună credinţă a început să lucreze şi din 1937 până la 1947 a rămas în acelaş partid. Iată, dela bun început, că participarea sa în cadrul partidului , care astăzi , după 10 ani şi cu începere din 1946, adică după 9 ani, a început să-şi exercite o mişcare subversivă, participarea sa în acest partid nu poate fi pusă principial şi se poate trage o prezumţie gravă în favoarea sa că n'a fost de acord cu mişcarea şi inte ţiile de astăzi, pentrucă s'ar fi înscris în 1937 în partidele de pe atunci.

Din 1937 până în 1946 ce a făcut colonelul Stoica ? V'au spus-o martorii şi v'o s un şi eu. A fost un înalt demnitar funcţionar la Inzestrarea Armatei. La acest Minister, un martor al acuzării - generalul Grigore Stoica, care a căutat să spună mult rău în defavoarea acuzatului, totuşi n'a putut să nu recunoască, că la Ministerul Inzestrării Armatei până în 1944 germanii sau autorităţile germane n'au avut acces.

Ce rezultă din ceea ce cunosc personal ? că la 1941 într'o campanie de presă formidabilă, pe care"Porunca Vremii" o ducea contra părintelui meu, avocatul Birnberg Isidor, că şi-a permis să combată acţiunea trupelor româneşti în Rusia şi a chemat la ordine colegii mai bătrâni, arătând că n'au ce căuta în acest războiu, în această campanie de presă a "Poruncii Vremii" de pe atunci, şi a Baroului, din care cauză eu şi părintele meu eram pe punctul de a fi scoşi din Barou, iar eu de a fi deportat în Transnistria.

Colonelul Stoica, cu ramul de putere pe care -l avea, a făcut tot posibilul şi în ultimul moment, când nu mă mai putea salva nimeni dela o deportare şi dela o moarte sigură, am putut fi salvat şi redat vieţii publice, astfel ca să nu mai adaog la suferinţele neamului evreesc o nouă victimă a măsurilor antirasiale şi antievreeşti.

Dar nu s'a oprit aici. In aceeaşi calitate în 1942, pe la mijlocul anului, n'a intervenit numai pentru Isidor Birnberg, dar a intervenit şi pentru alţi evrei în situaţii similare. Familia Iacobson, deportaţi în Transnistria, îşi salvează părinţii datorită tot colonelului Stoica, pe atunci secr tar geberal la Ministerul Inzestrătii Armatei, Sunt multe nume, numeroşi evrei care pentru Dvs. nu reprezintă nimic, dar

pentru noi care am trăit acele timpuri, să reprezinte o obligație morală, în care eu, ca evreu, apar într'un proces, a cărui soluție o doresc cum dorește întreaga țară, ca să apăr acest om care este categoric nevinovat. Arestarea sa nu s'a produs, pentrucă el, aflând că se face o anchetă în legătură cu acest partid, s'a prezentat și a spus că a auzit că e vorba de o anchetă și cum a fost și dânsul național țărănist, s'a prezentat și astăzi a ajuns pe banca acuzării.

Domnule Președinte și onorat Tribunal, dela 1940 până la 1944 faptele colonelului Stoica nu sunt numai dintre acele de a se opune ocupației germane, de a da o mână binevoitoare evreilor, de a salva pe reprezentenții mișcărilor democrate, care erau urmăriți pentru a fi desființați din viața politică sau fizică de aceste guverne, de pe urma cărora am suferit cu toții. Colonelul Stoica, în acele timpuri, a făcut tot ce i-a stat în putință ca sprijin sau să ajungă la timp și din această cauză s'a ales cu trei anchete pe care le cunosc eu personal : două dela Siguranța Generală a Statului și una dela Ministerul Justiției și toate trei anchete din 1944 se arăta, și mie personal mi s'a pus întrebarea de către anchetatori ce cunosc la activul învinuitului, dacă ar fi sprijinit mișcarea iudee sau pe comuniști. Este sau nu iudeo-comunist, întreabă anchetatorul ? Dacă ar fi după ajutorul pe care l-a dat, poate să aveți dreptate, am răspuns eu. Si cu toate acestea, din cauza evenimentelor care n'ar fi putut scăpa pentrucă a ajutat pe evrei, fusese contra nemților și ajutase pe democrații de atunci.

Revenind la elementele dosarului, îmi permit cu cel mai profund respec să arăt că ceea ce s'a pus la cale de către cei care erau în fruntea acestui partid, de către cei care au vrut să dreneze partidul și l-au drenat într'o politică și la acte nu numai reprobabile, ci și păgubitoare atât pentru ei, cât și pentru Stat, că aceștia care au reușit să pună la cale un complot și care au procedat la punerea la punct a amănuntelor complotului, nu numai că nu l-au consultat pe Stoica, nu numai că nu i-au cerut lui concursul, dar s'au ferit ca nu cumva colonelul Stoica să prindă de veste că se pune la cale un complot cu tendințe bine determinate și în ceea ce privește pe dsa cu tendința recrutării, pentru a se obține o răsvrătire armată și o insurecție.

Si acum să trec la analiza probelor; se pretinde că conducerea efectivă, că adevăratul conducător de fapt al mișcării militare sau cercului profesional militar , cum era denumit,

aparţine colonelului Stefan Stoica . Aceasta este o gravă eroare şi trebue să insist asupra ei. Colonelul Stoica n'a avut un rol de frunte, el era vicepreşedinte al Secţiei Militare a Capitalei, care , credea el, că este un cerc de studii al partidului, după cum aveau cercuri de studii pe profesiuni: pentru avocaţi, pentru ingineri, pentru militari şi că acest cerc de studii nu era condus de dsa, ci acest cerc de studii a luat fiinţă imediat după ce partidul a putut să activeze legal, în 1945 Aprilie-Mai şi că a continuat ceea ce ar fi în concepţia colonelului Stoica, un cerc de studii unde să se discute legislaţia profesională respectivă, iar în luna Noembrie 1946, la care face trimiterea actul de acuzare, s'a întâmplat ceva, dar s'a întâmplat ceva care vine în avantajul colonelului Stoica, pentrucă din 1945 până la 1946 , acest cerc profesional militar a fost condus de un comitet provizoriu sub preşedinţia colonelului Stoica. Din Noembrie 1946 colonelul Stoica nu mai are nici încrederea colegilor săi şi se alege un alt comitet care a fost condus de generalul Negrei şi alţi generali şi care comitet restrâns, compus din generalul Barbu, Stoica, Zorzor, Negrei şi colonelul Stefan Stoica nici măcar nu s'ar fi citat la şedinţe. Dela sfârşitul anului 1946 colonelul Stoica n'a mai avut un rol în conducerea acestui cerc de studii.

Nu cred că peste această arătare de fapt s'ar putea trece, în sensul că legătura , că adevăratul conducător să fi fost tocmai unul care, în limbajul popular se poate spune că a fost a cincea roată la căruţă.

Este adevărat, că după cum rezultă din "Minută" şi "Memorandum" , trebuia ca organul ce avea să pună la punct insurecţia, să aibă un caracter mi,itar. Trebuiau să existe anumite nuclee, anumite organizaţiuni cu caravter subversiv, care să poată la momentul oportun să acţioneze de aşa natură, încât forţa să-şimspună cuvântul. Cine trebuia în mod normal să conducă această organizaţiune ? Domniile Boastre veţi vedea dacă rezultă din actele dela fosar că a existat sau nu. Eu nu fac acuzarea, eu nu acuz pe nimeni, eu trebue să mă apăr. Dacă în această apărare Dvs. veţi ajunge la concluzia că au fost necesarmente şi obligatorii aceste mici fracţiuni, că o coordonare în mare ar fi dat o organizaţie mare cu un organism central, veţi vedea că trebue să ajungeţi la concluzia că conducătorul nu putea fi un om care nu reprezenta în partid prea mare lucru, care nu cunoaşte secretele zeilor şi nu putea

fi inițiat dincolo de ceea ce știau foarte puțini membri.
Si actele dosarului o spun cine a avut conducerea acestei acțiuni militare care începuse să se desvolte și care - prin grija Guvernului pe care noi evreii îl așteptam de foarte mult timp și în 1942-1943, pierdusem speranța că ar mai putea veni- prin grija Guvernului s'a putut da de firul acestui complot și noi cei câteva sute de mii de evrei din țară să nu ajungem unde au ajuns ceilalți evrei din Polonia, sau chiar din România care n'au mai văzut sfârșitul războiului.

Cine a condus organizația militară ? Trebuia, dacă exista ca neapărat în fruntea ei, dat fiind că era organizație militară a unui partid, să fie neapărat un militar ? Dacă n'ai un militar de încredere și un om pe care să te poți baza, trebue ca neapărat conducerea să aparțină unui militar, și nu unui organizator, care a știut să organizeze, care era primul, al doilea sau al treilea membru ? Si atunci de sigur vedeți din toate actele dosarului, că nu numai că n'a avut încrederea șefilor săi, dar că acuzatul Ion Mihalache, văzând că nu poate drena activitatea cercului militar profesional pe tărâm politic, că acest cerc profesional militar pe care îl conducea ca vicepreședinte col. Stoica, se întrunea în ședințe și făcea o operă pe care o voiu arăta - nu corespundea intențiilor acuzatului Mihalache, ce a făcut acesta ? A făcut două acțiuni : A creat un cerc pe țară, un organ care să depindă de dsa și toți ofițerii care făceau parte din cercul profesional militar au fost împinși să activeze în circumscripții.
A dezagregat cercul profesional militar unde activa col.Stoica, luând tot ce era element mai bun, trimițându-l în muncă pe teren la circumscripții, iar în ceea ce privește conducerea, n'a mai lăsat-o să fie unitară, ci a lăsat-o numai la București înființând pentru România alt cerc, în care n'a mai avut cea mai mică parte col. Stoica.

Domnule Președinte și onorat Tribunal, vă rog să vedeți că în cele ce spun eu, nu se strecoară greșeli de fapt și că apărarea clientului meu, apărarea celui de al doilea părinte, pe care îl am, se face numai pe împrejurări de fapt, pentrucă, dacă într'adevăr există vreo nevinovăție în acest dosar, aceasta nu poate rezulta pe considerațiuni generale, unde parcă n'ar fi nevinovăție, ci numai pe împrejurări de fapt, pe care Dvs., în lumina pe care dosarul va reuși să vio da , acuzare și apărare la un loc, să vă faceți convingerea că unul , doi sau mai mulți, sunt sau nu vinovați, au avut sau nu cunoștință de cele

întâmplate.

In Aprilie 1947, cercul profesional militar îşi încheie activitatea, şi raportul de activitate pe care Dvs. îl aveţi la dosar şi care e singurul act semnat de col. Stoica, spre deosebire - şi îmi permit cu toată smerenia să amintesc această deosebire între actul de acuzare şi apărarea noastră - niciunul din actele puse în sarcina col. Stoica nu sunt semnate. Erau semnate personal de preşedinte. generalul Negrei, care era preşedinte de fapt şi activ, care înainta rapoarte complect necunoscute acuzatului Stoica. Singurul act care poartă semnătura col. Stoica este raportul de activitate prin care cercul profesional militar îşi încheie activitatea, la data de 1 sau 2 Aprilie 1947, de când n'a mai activat nimic.

Ce spune acest raport de activitate ? Iată ce spune : "Am făcut până azi o propunere pentru legea poziţiei ofiţerilor şi am făcut o propunere pentru legea înaintărilor în armată. "

"Aceste proecte de legi , - aceasta era misiunea cercului profesional militar - ne-au luat 56 şedinţe ". Mai mult decât un an, adică, pentrucă şedinţele erau săptămânale, dar nu în fiecare săptămână se făcea câte o şedinţă."Si mai avem în proectul nostru în studiu legea reangajaţilor şi a ofiţerilor de rezervă, pe care urmează să le luăm în discuţie".

Aceasta cuprinde raportul de activitate pe care col. Stoica îl semnează, despre activitatea cercului profesional militar. Era competent ă o facă col. Stoica ? Se crează în mintea Domniilor Voastre şi a opiniei publice întrebarea şi răspunsul dacă aceasta putea să fie şi să intre în competenţa col. Stoica, sau ar fi întrebarea, cum un cerc militar poate să vină şi să facă legi, chiar cu caracter militar, dar care nu intră în competenţa sa, pentrucă un jurist ar şti s'o facă mult mai bine ca un colonel.

Si iată dovada. Cu mult înainte de a intra în P.N.T., col. Stoica era preocupat în cel mai înalt grad de aplicarea legilor şi punerea la punct a viitoarei legislaţii cu privire la militari. Complectarea legii de înaintare în armată, apărută în 1936, care aparţine lui Stoica, pe atunci lt.col., vă arată că preocupările sale de totdeauna au fost ca să contribue cu ceva la opera legislativă militară şi să aducă un aport personal la ceea ce găsea el nerezolvat prin legi, regulamente, dispoziţiuni cu caracter militar.

Si pentrucă acolo, la cercul de studii se discutau aceste lucruri, col. Stoica s'a ocupat exclusiv ca să creeze un proect , pe care vroia să-l vadă ceilalţi, prin care înaintarea în armată a ofiţerilor, lege pe care o comentase cu 10 ani mai înainte, să se facă mai bine ca azi, şi pentru ca legea reangajaţilor şi a ofiţerilor de rezervă să cuprindă modificările, care în concepţia domniei-sale şi a celorlalţi ofiţeri din cadrul domniei sale, le socotea utile.

Vă rog să vedeţi din toate actele dosarului, că activitatea sa la cercul profesional militar, se rezumă exclusiv la această activitate. Dar aveţi în dosar la pag. 375, prima, sau una din primele declaraţii, pe care col. Stoica a făcut-o organelor anchetatoare. Iată ce a spus el : "O acţiune politică externă, în afara graniţelor ţării, nu se poate închipui decât mână în mână cu reprezentanţii oficiali ai ţării ". Si din toate actele dosarului, şi din toate probele şi declaraţiile făcute de acuzat şi martori, nu rezultă - nu o probă - dar nici cea mai mică indicaţie că opera generalului Stoica în cadrul partidului, să fi fost sau să fi tins către altceva, sau că la toate conciliabulele, la toate întâlnirile şi toate discuţiunile partidului, ca faptele acestea petrecute între partid şi între anglo americanii imperialişti, să fi fost cunoscut de el, să i se fi cerut avizul, sau să fi luat parte , măcar pe departe, col. Stoica, ceea ce n'ar fi de presupus dacă într adevăr dsa ar fi avut în sarcina sa exclusivă, organizarea posibilităţii de aducere la îndeplinire , printr'o insurecţie armată şi răzvrătire , fapte care decurg din memoriu şi celelalte probe dela dosar în sarcina celorlalţi acuzaţi.

Ce mai declară col. Stoica la pag. 368: "Ideea mea a fost să creem o entitate statică de creaţie şi să stabilim cât mai bine un program detailat de guvernare în materie militară, legi militare cât mai bune, conştient fiind că în conjunctura politică externă de azi nu suntem indicaţi să guvernăm". Si mai departe, general Polihroniade, retrăgându-se din partid, mi-a mărturisit că el este o natură dinamică şi că nu se poate adapta concepţiei statice. Acestea erau concepţiile col. Stoica Ele erau cunoscute şi de alţii ? Da, pentrucă prezentându-se preşedintelui şi şefului său şi spunându-i : "Nu putem obţine ceva pentru îndeplinirea operei legislative pe care o facem, decât numai dacă va fi pusă de acord cu guvernul legal şi statornic al ţării, numai atunci aceasta nu va rămâne operă în vânt, dacă vom putea să-i convingem pe reprezentanţii naţiunei şi guvernului actual că e bine ce-am hotărît", şi dl. Maniu a

 

spus "sunt de acord" . Aceasta a spus-o, dar probabil altceva s'a făcut în spatele perdelei, dincolo de care nu i-a fost permis niciodată clientului meu să treacă. Dar a mai spus col. Stoica : Vă rog , în această calitate să-mi dați voie să stabilesc o legătură cu reprezentanții guvernului" . Si într'un memoriu depus de col. Stoica, pe care îl am în ori.-ginal, scrie că s'o a prezentat Ministerului de Justiție și de Interne cu mult înainte, mai mult decât un an și le-a cerut, iar aceștia au fost numiți, câte un observator la cercul de studii, pentru ca să stabilească de acord, care lege e bună și care nu e bună.

Cred că pledoaria mea se apropie de sfârșit. Trebue să mai insist asupra câtorva elemente de fapt. Cealaltă complectare o va face colegul meu dl. Avocat LUCACI.

I se pune în sarcină col. Stoica că a cerut și la cererea sa și cu participarea sa, s'a făcut acel plan de organizare al armatei. Nu vreau să-l neg nici să-l înlătur. Acesta este la dosar și concluziile nuntrebue să le fac eu, le poate face onoratul Tribunal care mă judecă. Țin să accentuez, că deși la prima cercetare martorul, general Grigore Stoica a afirmat că l-a dat col. Stoica și că acesta la rândul lui l-a dat acuzatului Serdici, iar acuzatul Serdici l-a predat dlui Maniu, țin să accentuez că aici în fața Instanței, martor l generăl Grigore Stoica, care încercase la instrucție să se apere pe el, n'a mai putut rezista și a declarat că nici el nu l-a văzut decât în ciornă. Si atunci apare certă apărarea clientului meu că el, cu atât mai mult "a fortieri" n'a putut avea cunoștință de ceva, pe care unul din autorii lui, g-ralul Stoica, nu-l văzuse nici el decât în ciornă. Si deci, apare ca iluzorie acuzația că col. Stoica l-a văzut vreodată, l-a scris la mașină și l-a redactat pentru a putea fi trecut mai departe.

Incă o mică considerație, planul general de organizare al armatei apare ca un plan de guvernare la care col. Stoica nici nu putea, prin situația lui în partid, să participe vreodată, pentrucă el nu luà parte cu nimic la un plan general de guvernare.

Si cu aceasta cred că tre ue să închei și acest capitol, care este complet lipsit de probe și deci nu am cu ce să mă lupt, căci nu se dovedește cu nimic participarea col. Stoica, nu se dovedește că din ordinul sau sugestia col.

Stoica s'a alcătuit acest plan sau că a avut vre dată acest plan care există şi despre a cărui existenţă urmează să dea socoteală cei cari sunt vinovaţi sau autorii lui.

Se mai pune în sarcina col. Stoica şi acuzaţia că a ţinut o conferinţă despre armata de mâine şi cu ocazia acestei conferinţe s'ar fi produs un schimb de cuvinte foarte important în urma căruia s'ar fi exprimat o frază care ar caracteriza organizaţia respectivă, adică : "fiecare cetăţean să aibă raniţa şi puşca sa."

La cercul profesional militar metoda de lucru consta în conferinţa pe care cel care venea şi o ţinea, o documenta într'o discuţie publică şi se trăgea o concluzie. Această conferinţă a col. Stoica, - vă rog să mă verificaţi în actele dela dosar, din ceea ce vă arăt şi din cunoştinţele generale pe care le avem cu toţii - nu reprezintă altceva decât un extras din opera generalului Hârjeu. Si este adevărat că generalul Hârjeu reprezintă pentru col. Stoica principala sa vioară, cum spunem noi, principalul obiect la care ţinea mai mult dintre toţi comentatorii militari ? Da. Nu numai din acest început pe care Dvs. îl socotiţi ca vină, ci din 1936, pentrucă în lucrarea sa despre: "complectarea şi interpretarea legii de înaintare în armată", col. Stoica nu poate trece în acest domeniu, fără să vină şi să pomenească, în trei patru rânduri, ce a făcut generalul Hârjeu, care este punctul lui de vedere, de ce este mai bun punctul de vedere al generalului Hârjeu şi de ce el, colonel în rezervă, înţelege să-l urmeze şi să-l considere pe dsa drept capul cel mai luminat al scriitorilor militari.

Că consecinţa acestei conferinţe în mintea adevăratului conducător, în mintea acuzatului Mihalache s'a încheiat că trebue fiecare cetăţean să fie drenat, să-şi aibă acasă puşca şi raniţa, aceasta nu mai aparţine col. Stoica, nici măcar în gând sau proect.

Si cu aceasta în fapt am terminat. Imi permit , în drept. Dvs. sunteţi sesizaţi printr'o cerere scrisă, printr'un act introductiv sau rechizitoriu, să-l judecaţi şi să-l condamnaţi pentru faptul prevăzut de art. 227"complot", în legătură cu 210 "răzvrătire" şi 211 "insurecţie armată".

Textul prevede o pedeapsă dela 3 la 5 ani, 227 în legătură cu 211, o pedeapsă dela 3 la 5 ani şi 227 în legătură cu 210, o pedeapsă dela 3 la 5 ani.

Dacă cu toată grija şi tot efortul pe care l-am făcut n'am reuşit să trezesc în mintea Dvs. certitudinea nevinovăţiei absolute a col. Stoica şi Dvs. veţi fi chemaţi să faceţi aplicabil art. 227, v'aş ruga în acelaşi timp să faceţi aplicaţia art. care dă dreptul să acordaţi circumstanţe atenuante şi să coborîţi pedeapsa până la un an închisoare corecţională.

In acelaşi timp, dacă Dvs. veţi căpăta convingerea că nu este vinovat de participare la complot, dar aflând la un anume moment de existenţa acestui complot, s'a retras şi n'a mai activat, în loc să-l denunţe, atunci pe baza dreptului pe care vi-l dă procedura penală, aţi putea să schimbaţi calificarea prevăzută de art. 227, în cea prevăzută în art. 228, unde aplicând circumstanţe atenuante, veţi putea reduce pedeapsa până la 3 luni de zile închisoare.

Onorate domnule Prim Preşedinte şi onorat Inalt Tribunal, cred că datoria pe care eu o am contractată faţă de col. Stoica, a putut numai în mică măsură să fie achitată şi poate de loc. Vă rog însă să mă credeţi, că în conştiinţa mea de avocat şi de om şi de apărător ales de dsa) nu există niciun dubiu că în acest proces şi în orice alt proces, col. Stoica să fie cel mai nevinovat om pe care bara Justiţiei l-a văzut vreodată în boxă.

Pe aceste consideraţii vă rog să-l achitaţi, constatând că nu are niciun amestec cu ceea ce Dvs. urmează să judecaţi.

AV. IOAN LUCACI : .....In actul de acuzare la pag. 22, punînd concluzii, se spune : "Fiind omul de încredere al lui Mihalache şi Maniu, a avut rol de frunte în complotul contra Statului, organizat de aceştia din urmă".

Fiind vorba de o acuzare atât de gravă de complot, unde se cere un concurs de persoane care se pun de acord în vederea atingerii unui scop, de sigur că nu din întâmplare s'a întrebuinţat acest termen "fiind omul de încredere", pentrucă dacă am elimina acest calificativ, această caracteristică în raport cu aceşti conducători Maniu şi Mihalache, de sigur că complotul, în ceea ce-l priveşte pe Stoica, ar deveni problematic, participarea lui Stoica în complot de sigur că nu s'ar mai putea explica şi atunci nici învinuirea lui n'ar mai avea aceeaşi consistenţă.

Col. Stoica a fost excedat de această onoare, în loc să fie măgulit, s'a simţit totodată revoltat şi de sigur că nu avea nimic măgulitor această încredinţare, pentrucă ea l-a dus acolo unde este. Dar el a ţinut să şi protesteze.

Şi în apărarea, pe care am ţinut să mi-o dea scrisă, pentru ca tot ceea ce spun să aibă şi adesiunea lui, fiind vorba de persoane, mi- a arătat de ce n'a putut fi socotit de încredere şi de ce nici nu socotea pe cei doi, Maniu şi Mihalache, în situaţia de a-l socoti pe dânsul om de încredere. Şi mi-a explicat : că şeful direct al acestei secţii militare din cercul de studii al acestui partid, Mihalache, nu i-a mai putut inspira încredere, pentrucă, începând cu anul când a devenit consilier regal, a contravenit la ceea ce se stabilise în fostul partid Naţional-Ţărănesc, în ce priveşte atitudinea faţă de conducătorul ţării de atunci.

In al doilea rând, nu putea să aibă nici el încredere în Mihalache şi nici Mihalache în el, când a văzut că în loc să participe la atmosfera generală a ţării, în ce priveşte războiul pe care cei dela guvern îl considerau sfânt, în desacord cu aproape unanimitatea ţării, Mihalache s'a văzut constrâns de convingerile lui ca să devină voluntar.

Deci, iată al doilea motiv pentru care nu putea să aibă încredere în Mihalache.

PRIM PRESEDINTE : Aceasta o spune Stoica ?

AV. I. LUCACI : O spune în scris şi eu nu fac decât să reproduc ceea ce mi- a dat Stoica.

In al treilea rând, atunci când a văzut cât este de consecvent în inconsecvenţa sa şi cu câtă uşurinţă a încercat să se pună la adăpost şi să-şi rezerve preţioasa existenţă fizică prin fuga dela Tămădău, dintr'odată a căzut acest idol de pe soclul lui, în ochii lui Stoica, dacă ar fi fost vreodată. Aşa că, şi din acest punct de vedere, nu se poate vedea care este raportul acela intim, de sigur mai mult decât acela de respect al unui membru din partid faţă de conducătorii lui. Poate un sentiment abia de adulare în vederea obţinerii unor avantagii. Dar ca să ajungi la încredere, ca să stabileşti această comuniune sufletească, trebue să fi socotit un intim al lui, în primul rând să fi sudat perfect din punct de vedere al conformaţiei sufleteşti şi în al doilea rând să ai şi o stimă reciprocă, fără de care prima nu poate exista.

Am insistat într'adins asupra acestui fenomen sufletesc pentrucă de aici putem trage concluzia juridică a existenţei sau neexistenţei participării sale la complot, fiindcă din celălalt punct de vedere, mă asociez în totul la ceea ce a spus colegul Birnberg, că nu am a analiza aici existenţa complotului. Aceasta nu intră în cadrul preocupărilor mele, pentrucă

eu nu apăr nici pe Maniu, nici pe Mihalache, nici pe ceilalţi corifei ai acestui fost partid, ci pe col. Stoica.

De aceea trebue să vedem dacă a participat sau nu la complot, indiferent de existenţa lui în afară de persoana inculpatului.

Cum se poate dovedi participarea la complot ? Fie prin - şi aceasta ar fi probabil cea mai slabă - mărturisire celorlalţi coacuzaţi - nu există în speţă - ; fie prin persoanele care au participat la complot. Nu ştiu prin ce metodă s'ar putea face această dovadă în speţă şi nu s'a făcut; fie prin inducţie: să pornim dela fapte, ca să ajungem la această concluzie.

Care sunt faptele, din care s'ar putea trage concluzia că într'adevăr Stoica a participat la complot ? Se spune că - şi aici este vorba de celelalte infracţiuni, fără de care nu poate exista complotul şi care i se pun în sarcină prin art. 210-211 - prin activitatea lui a făcut să se organizeze , nu a organizat el, ci a făcut să se organizeze centre armate; a făcut să se înarmeze populaţia civilă una contra alteia, şi, în felul acesta poate fi învinuit de infracţiunea de complot.

Dovada şi a acestor infracţiuni : a participat în calitate de vicepreşedinte la C.P.M.

A participa la o secţie profesională dintr'un anumit partid încă nu poate să facă dovada unei infracţiuni. Si de aceea, într'adevăr acuzarea s'a simţit obligată să arate că acele cercuri profesionale militare, pe scurt C.P.M. n'au fost decât ostentativul unui act juridic , ca să întrebuinţez limbaj juridic, n'au fost decât firma, care camufla o altă organizaţie, care ar putea să intre în denumirile din art. 210 şi 211.

Dar aceasta este dovedit în ceea ce-l priveşte pe col. Stoica ? Cu alte cuvinte : era el chemat, i se făcea această cinste şi această încredere, i se arăta vreodată de către adevăraţii conducători ai C.P.M.-ului sau ai organizaţiei Capitalei, sau din comitetul executiv al fostului partid.? Niciodată .

Stoica, deşi ar fi fost indicat, prin cunoştinţele lui temeinice din armată, ca şef de promoţie, să ia conducerea acestei secţii, totuşi ştiindu-l toţi ca o fire cu totul nedecisă, abulic, ezitant, s'a găsit că nu este el cel indicat ca

să poată conduce . Nu putea fi nici înlăturat cu totul din conducere; însă à fost socotit, cum a spus colegul Birnberg, a fost socotit ca a 5-a roată la căruţă, deşi a rămas vicepreşedinte. Conducător era generalul Negrei. Că acest C.P.M. a organizat sau nu tot ceea ce se enumeră în 210 şi 211, este cu totul altă problemă şi nu voiu intra în analiza ei, fiindcă nu mă interesează pentru cauză.

Dar în ce priveşte pe Stoica , întrucât se face dovada în contra lui că ar fi participat la acest comitet restrâns de conducere al C.P.M.-ului şi că n'ar fi fost, aşa cum susţinem noi, cu totul în afară de raza de punere la cale, de activitate de distribuire a tuturor instrucţiunilor, care porneau nu dela C.P.M., cum a afirmat martorul cel mai defavorabil nouă, martorul Albu, ci dela comitetul restrâns al C.P.M.-ului ţ - dacă într'adevăr exista în dosul acestei firme o organizaţie camuflată. Si n'am nevoie, pentru trebuinţa cauzei, să intru în analiza şi dovedirea existenţei sau neexistenţei acestei asociaţii secrete, pentrucă nu sunt nici acuzator, ca să-i dovedesc existenţa şi nu apăr nici pe acei cari au participat la acest comitet restrâns, ca să-i dovedesc neexistenţa.

S'a căutat să se tragă din anumite situaţii de fapt şi din manifestaţii ale lui Stoica, o concluzie : că într'adevăr a participat la organizarea acelor nuclee militare şi a fost printre iniţiatorii transformării acestor cercuri profesionale în ceea ce s'a susţinut de către acuzare, că ar fi fost organizaţii secrete pentru insurecţie şi pentru înarmarea locuitorilor unii contra altora.

Care sunt acele fapte ?

Aţi văzut, vi s'a vorbit de planul de organizare - şi nu s'a accentuat însă suficient - dovezile, care ne fac să credem că susţinerile acuzării, cum că acest plan de organizare ar fi opera lui Stoica, şi că deci ar fi participat la complot, prin faptul că a participat şi la emiterea acestui plan de organizare, aţi văzut cari au fost dovezile din care rezultă că lucrurile ar fi într'adevăr aşa cum se susţin de acuzare.

N'am nevoie nici să intru în analiza caracterului planului de acuzare, ca să vedem ce consecinţe ar fi putut avea. De ce ? Fiindcă, nefiind primit în acel comitet restrâns, n'am ştiut termenii convenţionali întrebuinţaţi în acest plan de organizare.

Dacă-l citim tel-quel, nu rezultă acest caracter.

Dacă însă am cunoaşte cheia, cifrul, fără să apelăm la comitetul cebtral şi la alţii, s'ar putea ca acest plan de organizare să reprezinte o piesă periculoasă şi de natură să ne arate că este vorba de un element al unei infracţiuni. Dar Stoica n'a fost ărimit, după cum am arătat, în acel comitet restrâns. El considera acest plan de organizare - tot în apărarea lui scrisă, pe care mi-a dat-o mie - ca o elaboraţie puerilă şi care poate compromite pe membrii unui cerc militar compus din ofiţeri, cari se pretinde că ar fi cât de puţin serios.
De ce ? pentrucă aşa cum se prezintă el, pentru cineva care-l citeşte, aşa apare.
Faptul că s'a simţit jignit în conştiinţa lui - atât cât este sau nu este, în treburile militare - revolta spontană pe care a avut-o atunci când am luat contact cu el în vederea pregătirii apărării, denotă că este om de bună credinţă atunci, când, citindu-l, l-a socotit că n'ar putea fi nici opera unui elev de clasa 7-a de liceu. Este propria lui expresie, din apărarea scrisă, pe care vă voiu depune-o. Aceasta nu înseamnă că dacă ar fi citit, de acei cari au cunoscut instrucţiunile comitetului secret şi care ar fi putut să priceapă în dosul fiecărei expresii ceea ce trebue să se înţeleagă şi i s'ar fi cunoscut şi finalitatea acestui act, acest act nu înseamnă că nu prezenta tocmai ceea ce s'a urmărit, adică un plan de insurecţie de înarmare a populaţiei acestei ţări.

Dar faptul că îl considera în felul acesta, denotă că n'a putut să cunoască planul nici în momentul iniţial, că n'a fost acceptat la elaborarea lui şi că n'a cunoscut nici finalitatea actului.
Cine l-a făcut ? fiindcă este precis, în dosarul acestei chestiuni care vine în faţa Dvs. spre rezolvare, că el nu este autorul lui. Aceasta rezultă din însăşi actul de acuzare; aceasta rezultă din declaraţia gen. Stoica şi din celelalte probe.

Iată de exemplu, la pagina 641, din documentul din 30 Aprilie 1947, vă citez : "Gen. Stoica a expus în scurt ciorna proectului de organizare a armatei, urmând ca în şedinţa viitoare să fie expus complect şi ataşat la procesul verbal". Este semnat de gen. Negrei; este o piesă originală găsită în arhiva C.P.M. :
Generalul Gheorghieş: "Am discutat cu Mihalache organizarea militară a partidului pe ţară, judeţe şi Capitală. Mi-a cerut un plan de organizaţie. Am rămas surprins că am auzit că se

lucrează în secret la un plan de organizare cu știrea a 2-3 persoane ".

Iată deci, că martorul gen. Gheorghieș, spune că planul de organizare militară a fost opera a 2-3 persoane, care ar lucra în secret. Nu s'a făcut dovada că printre ele ar figura și Stoica.

"Planul de organizare al armatei a fost cerut de gen. Negrei..... Atunci când se expunea acele conferințe și este pregătit în atmosfera ce a reieșit din conferință. Am auzit că s'a lucrat la gen. Negrei acasă, peste capul nostru, un alt plan mai secret", spune depoziția gen, Grigore Stoica.

Si în altă parte se spune în actul de acuzare: "interogat în cursul cercetărilor, Grigore Stoica a declarat că planul general de organizare al armatei alcătuit de el" - iată acuzarea recunoaște cine este autorul - "a fost înmânat acuzatului Stoica Stefan, pentru a fi predat lui Maniu ".

Generalul Stoica fiind întrebat la o audiere, a spus că el a elaborat o simplu ciornă.

Dvs. ați restrâns chestiunea. Dar în piesa dela dosar, nu cumva este exact la fel cu ciorna pe care a elaborat-o el ? S'a recunoscut că ceea ce s'a bătut la mașină este identic cu ciorna făcută de el și din inițiativa gen. Negrei.
Atunci, de ce i se pune în sarcină lui Stoica și se consideră ca o piesă din care să se tragă o concluzie, cu totul prea îndepărtată ? Ca să fie o probă judiciară, ar trebui să fie ceva mai directă, nu chiar așa de indirectă, pentrucă planul de organizare, așa cum am arătat, nu furnizează o dovadă peremtorie pentru faptele care i se pun în sarcină și trebuesc numai decât avute în vedere alte elemente, pentru ca să i se dea această caracteristică.

In tot cazul este bine dovedit că el nu este autorul planului de organizare și rămâne doar de a analiza și a aprecia de către Dvs., dacă transmiterea acestui plan ar fi putut să denote o adesiune a d-lui Stoica, pentrucă într'adevăr în acest plan Stoica a scris : "acesta este planul pe care l-am predat d-lui Mihalache". Aci afirmațiunea lui Stoica este aceasta . Aflând că Serdici a afirmat că planul l-a luat dela col. Stoica pentru al- înmâna lui Mihalache și Maniu mai departe, neaducând și elemente precise, a confirmat nesocotind în mintea și în conștiința lui de om de bună credință că acest plan de organizare ar putea să fie interpretat altfel

decât ca ceva nereuşit şi mai ales neoportun în acel moment, de a fi făcut şi de aceea a consimţit să scrie că acesta este planul pe care l-am înmânat , făcând aceasta în calitatea administrativă de vicepreşedinte al C.P.M.-ului. De aci şi până la a trage o concluzie că într'adevăr este complotist, este ceva mai greu de făcut. In ceea ce priveşte conferinţa lui "Armata de mâine", iarăşi vi se spune: că în conferinţa lui Stoica n'am găsit nimic important, de oarece ea nu are nimic original, este o problemă bine cunoscută din statistica : un contingent reprezintă 1% din populaţia ţării, cum ar trebui să se facă instrucţia faţă de impunerile care vor veni din tratatul de pace, de a avea o armată organizată. Dacă am deschide tratatul lui Hârjeu, vôm vedea cât sunt de bine copiate părţile din acest tratat. Deci, nici această conferinţă "armata de mâine" nu poate fi o piesă care să atragă vreo concluzie în defavoarea lui.

S'a mai susţinut de acuzare că ar fi întrebuinţat la conferinţă anumiţi termeni care denotă tocmai această voinţă de a răsturna ordinea legală în Stat şi de a porni o răsvrătire, a răsturna cu violenţă ordinea legală statară. Termenii n'au fost întrebuinţaţi de el, ci de acuzatul Mihalache. Lucrul acesta iarăşi rezultă în mod precis din depoziţiile martorilor, care au spus : îmi amintesc că Mihalache a spus că este vorba de puşcă şi raniţă şi că fiecare cetăţean trebue să aibe acasă puşca şi raniţa lui. Aceasta s'a întâmplat cu ocazia conferinţei colonelului Stoica. El a ţinut să felicite pe conferenţiari, indiferent dacă a crezut sau nu în ceea ce spunea. In ceea ce priveşte expresia : că omul de mâine trebue să fie o fire revoluţionară şi om de baricade, un om de linia întâia, nu a fost întrebuinţată de către col.Stoica, ci de Mihalache. Aceasta rezultă din depoziţia martorilor Gen. Stoica care ne afirmă, precum şi a martorului Gheorghiu şi Valter.

Aşa dar, din punct de vedere faptic ar rămâne de analizat din depoziţia lui Albu, cererile de informaţiuni secrete dela Instituţiunile Militare, pe care Albu a afirmat că în adevăr a auzit că au fost cerute de Stoica. De sigur, o depoziţie sub jurământ trebue crezută până la proba contrarie, dar poate să fie apreciată. La toate aceste întruniri participaseră şi martorii audiaţi, un grup mai mare şi din a căror depoziţii nu rezultă acest lucru. Deşi, dacă ar fi auzit, nu vedem de ce l-ar fi ocrotit pe Stoica, pentrucă aşa cum n'au

 

făcut în alte împrejurări cu privire la alte acte, nu trebuia s'o facă nici aici. Si atunci lăsăm la aprecierea Dvs.
Cu privire la informaţiile referitoare la cadrul disponibil, după care Stoica umbla printr'un agent, socotind că ar fi o informaţie secretă, că l-ar fi putut interesa în vederea realizării scopului final aşa cum este prevăzut în actul de acuzare, sau să se tragă vreo concluzie asupra naturii conspirative a colonelului Stoica din naivitatea acestuia de a afla cu un minut mai de vreme ce se lucra în ceea ce priveşte legiferarea Cadrului Disponibil , nu văd gravitatea, decât dacă ar fi coroborat acest fapt împreună cu altele de natură să ne arate pe Stoica care căuta să afle lucruri cari să-i servească scopului de insurecţie. Căci altfel nu trebue să dăm această importanţă. Nu este dat în judecată pentr acest lucru, însă demonstrează că nu are o situaţie sufletească de a putea participa la complot, indiferent de dovezi.

S'a socotit atât de nevinovat, încât ne-a oprit să fie aduşi martorii apărării, neputând concepe că poate fi condamnat faţă de dovezile dela dosar şi faţă de firea sa cu totul străină celor care ar trebui să le aibe autorii unor instrucţiuni sau răsvrătiri, sau înarmări de populaţie în contra alteia. Faptul că s'au întins cercurile profesionale din Capitală pe ţară, ceea ce ar conduce la o concluzie că în adevăr s'a încercat ca prin aceste organizaţiuni camuflate să se facă organizarea acelor cercuri înarmate - aceasta este teza acuzării - iarăşi nu este opera iniţiată de col. Stoica, ci este exclusiv a g-ralului Negrei. Rezultă din procesul verbal Nr. 49 din 4 Aprilie 1947, precum şi din mărturia lui Stoica şi din mărturia lui Gheorghieş, că nu s'ar putea decât exagera şi greşi în această exagerare a unui fapt căruia nu trebue să nu i se dea nicio importanţă, sau numai aceea care o merită, aceea că s'a găsit că este util să se facă organizarea pe ţară, în mintea col. Stoica, din punct de vedere administrativ, în mintea acelora care urmăreau organizarea unui complot pentru a avea cât mai mulţi oameni în subordine. Din punct de vedere faptic, am arătat cât sunt de neeficiente pentru a putea conduce la concluzia condamnării.

In ceea ce priveşte încadrarea în drept, vă rog să binevoiţi a vedea că nu este trimis în judecată că ar fi comis infracţiuni prevăzute de art. 210-211, ci numai pentru articolul 207 combinate şi că deci urmează să se facă aplicaţiunea lui 227, cum s'a arătat de către colegul meu, Birnberg,

 

sau eventual a se schimba calificarea în 228.

Din acest punct de vedere, vă rog să binevoiți a aprecia şi a aduce hotărîrea cea mai indicată în această speță

AVOCAT CIOBANU ANA în apărarea lui COLONEL STATESCU : Domnule Președinte și onorat Tribunal, procesul trădării naționale în frunte cu acuzatul Maniu se apropie de sfârşit. A venit rândul ultimului acuzat, colonel Stătescu Dumitru, pe care-l apăr eu. Baroul ne-a făcur chemare şi ne-a numit din oficiu. Am înțeles să venim cu toții şi înțelegem să ne facem această datorie cu toată conştiinciozitatea, fapt care l-am dovedit şi prin prezența noastră peste tot, am stat zi şi noapte aici şi am pus întrebările necesare, şi am căutat să fim de folos şi acuzaților şi Justiției. De o săptămână se desbate acest proces în fața Dvoastră, de o săptămână ni s'a pus la dispoziție acte doveditoare, dosare mărturii peste care nici noi, nici apărarea nu vom putea trece şi pe care trebue să le recunoaştem că fiind piese foarte grave în acuzarea celor din boxă. Acesta este aspectul general al procesului aşa cum se prezintă astăzi. Voiu trece la apărarea colonelului Stătescu Dumitru şi întrucât suntem doi avocați, ne-am înțeles ca eu să vorbesc de activitatea şi atitudinea politică a colonelului Stătescu, urmând ca expunerea în drept să fie făcută de colegul meu, dl. avocat Dumitriu .

Colonel de rezervă Dumitru Stătescu este trimis în judecată pentru crimă de complot, care cade sub art. 227 din codul penal, combinat cu art. 210 şi 211. Dau cetire referatului indicativ al lt.colonel în rezervă Stătescu, membru în comitetul de conducere al organizației militare al partidului național țărănesc , s'a făcut vinovat mai întâi că în anul 1946-47 până la desființarea partidului național - țărănesc a fost complice la complotul organizat de acuzatul Iuliu Maniu şi Mihalache în scopul răsturnării prin violență a guvernului democratic.

2) A avut un rol de conducere în organizația militară a partidului național-țărănesc.

3) A atras în activitatea militară pe anumiți ofițeri deblocați şi activi.

4) A căutat să ducă activitate de descompunere în armată.

5) A participat la elaborarea unui plan de organizare a armatei, care prevedea înființarea de unități militare în străinătate, recrutate din trădătorii fugiți din țară.

Cred că este o greşală când se spune "Lt. col. Stătescu membru în comitetul de conducere".

Prin dosarul Dvs. veţi avea posibilitatea că lt.col.Stătescu n'a făcut parte din comitetul de conducere, că acest comitet de conducere era compus din generalii Zorzor, Stoica , Negrei. Voiu trece la apărarea propriu zisă. Lt. col. Stătescu pleacă în 1941 din armată şi pleacă din două motive : mai întâi din cauza unei orbiri progresive, pentrucă dl. col. Stătescu este astăzi aproape orb, şi din cauză că nu s'a înţeles cu mareşalul Antonescu, care era pe atunci comandant.

Până în anul 1947 acest om n'a făcut niciun fel de politică , - în toamna anului 1945 col. de rezervă Stătescu, cedând insistenţelor generalului Negrei, se înscrie în partidul naţional ţărănesc, ia parte, cum veţi constata din declaraţia dela dosar, numai la patru şedinţe în primul an şi se retrage din acest partid, şi în prima declaraţie dela dosar col. Stoica arată că "m'am retras întrucât guvernul actual era în plină desvoltare de activitate şi nu vedeam posibilitatea unei veniri la putere a partidului naţional ţărănesc, şi deci nu m'am dus".

Scopul acestui cerc profesional militar, care a fost arătat tuturor celor ce veneau să se înscrie în partidul naţional ţărănesc, scopul care a fost arătat de conducerea partidului celor care veneau să se înscrie, n'a putut fi complotul. Era normal ca cei ce se înscrie în această organizaţie să vadă că este vorba de o legiferare la care vor luà parte militarii, care vor apăra interesele , când ei vor veni la putere.

După 4 şedinţe col. în rezervă Stătescu se retrage dela aceste şedinţe. Si numai mult, ca în iarna anului 1947, sau toamna anului 1946, după repetatele insistenţe ale generalului Negrei Grigore, col. Stătescu să fie invitat din nou să participe la aceste şedinţe şi îl vedem venind la şedinţe, iar partidul naţional ţărănesc îl numeşte casier general pe ţară şi şeful sectorului militar 2 Negru.

Se formează un comitet de conducere şi Stătescu nu făcea parte din acest xomitet de conducere şi nu putea prinde deci nici scopul precis al acestui comitet de conducere-complotul - şi aceasta ne arată şi declaraţia că în ziua de 7 Noembrie 1947 s'a făcut un proces verbal în care comitetul restrâns a luat hotărîrea fermă să nu mai divulge cele discutate în comitet.

Acest comitet restrâns a avut stricte legături cu şeful partidului şi atunci mă întreb unde era necesar ca col. în rezervă Stătescu, casier general să fie iniţiat în toate

aceste lucrări făcute de comitetul restrâns şi mă refer la acuzaţia propriu zisă făcută de dl. Prim Procuror şi care sună astfel : "Stătescu este vinovat de complot pentrucă a colaborat cu col. Stoica şi lucrând la redactarea planului de organizare, a putut să vadă că este ceva subversiv şi să se retragă".

Stoica n'a colaborat şi nu este nevoe să vă mai spun eu, pentrucă aceasta v'o spune dosarul, v'a spus martorul Constantin Mihăilescu, care v'a arătat că acest plan de organizare militară a fost făcut în urma conferinţei ţinută de col. Stoica, de col. Mihăilescu Constantin , a fost verificat şi amplificat de generalul Negrei, s'a făcut un bruion de către comitetul restrâns şi i s'a dat colonelului Stoica care trebuia să-l ducă lui Serdici şi faptul că n'a ştiut de această chestiune, o denotă şi o anumită atitudine a col. Stoica, pe care ceilalţi acuzaţi n'au avut-o. Cred că această atitudine care-l separă de ceilalţi acuzaţi - şi vreau să relev această atitudine _ se bazează pe declaraţiile martorilor.

Martorul Mihăilescu v'a spus, şi această declaraţie se găseşte consemnată şi la dosar că col. Stătescu a protestat vehement în şedinţa lor, când col. Dumitrescu, care era şeful biroului de informaţii a partidului naţional ţărănesc a atacat guvernul actual. A protestat vehement şi a părăsit şedinţa, când un membru din comitetul de conducere al partidului comunist român a fost atacat şi insultat de acelaş colonel Demetrescu. Era singurul atunci când au fost alegerile şi a găsit circumscripţia 15-a ocupată de agenţi naţional ţărănişti şi a vrut chiar să dea bani din buzunarul lui pentru ca să se lucreze deschis, pentrucă era scris B.P.D. în loc de P.N.T.

Toată atitudinea aceasta nu este atitudinea unui om complotist, un om care lucrează în secret, care ştie că partidul căruia îi aparţine lucrează în secret pentru rebeliune, pentru insurecţia armată. Mai este o chestiune care vreau s'o relevez. El nu şi-a dat seama că activitatea politică a partidului naţional ţărănesc. nu activitatea deschisă, pentrucă a mai venit şi altă latură - una secretă de tot şi era normal să nu poată cunoaşte această latură, nici măcar să nu bănuiască pentrucă declaraţia martorului B......spune că col. Stoica a comunicat că programul şedinţei este văzut regulat de cineva dela Siguranţă, şi astfel eram convins că lucrările erau cunoscute de Siguranţă.

Apoi alţi martori au spus că Stătescu n'a dat nicio directivă, n'a spus să se facă adesiuni pentru partidul naţio.-

 

nal țărănesc. Mai este depoziția generalului Burnea care a arătat că Stătescu a fost un om liniștit și nu l-ar crede în stare să se asocieze unui complot pentru răsturnarea ordinei în Stat și pentru a vă dovedi buna credință a colonelului Stătescu, voiu arăta încă odată că în fața organelor anchetatoare, colonelul Stătescu a luat cunoștință prima dată de planul militar și în prima lui declarație a scris cu mâna lui :"înțeleg și mă desolidarizez de acest partid național țărănesc care a putut să facă asemenea acte."

Acesta este omul, aceasta este atitudinea și activitatea politică a col. Stătescu Dumitru. Bineînțeles că Dvs. nu veți putea păși la judecata lui până nu veți cunoaște și expunerea în drept, și atunci după ce colegul meu va face această expunere în drept, Dvs. veți da aceeași sentință dreaptă care vă caracterizează.

AVOCAT DUMITRIU în apărarea lui STATESCU : Domnule Președinte și onorat Tribunal, Dna avocat Ciobanu și cu mine facem unul în acest proces.

Una din acuzațiile capitale care au fost concretizate între 12 și 30 Septembrie 1946 - cităm cu privire la organizația plănuită de noi, este că "partidul va trebui să aibă două-trei comitete distincte"

Un comitet politic format din membrii din grupul nostru - adică cei care au participat la zămislirea complotului, în contact permanent cu Dvs., al doilea - un alt comitet politic compus din reprezentanții tuturor celorlalte partide de opoziție și un membru în contact cu organizațiile județene. Al treilea un comitet militar compus din cei mai buni tipi de oameni.

Ce era în concepția compltiștilor în versiunea acuzării, se cunoaște și ca Stătescu să răspundă de această învinuire, trebue să facă dovada acordului și înțelegerei. Atât timp cât acest partid nu-și face o acuzație împotriva lui, Stătescu nu rezistă și am avut onoarea să dovedesc cu prezumțiile mele că nu există pentru Stătescu crima de complot.

Cu respect supun Dvs. opinia unui criminalist celebru .....care afirmă că, atunci când se face întrebuințarea probelor de prezumție, să se facă cu extremă prudență, pentru a se evita erorile judiciare.

Ingăduiți-mi să vă dau o opinie , o probă nu o prezumție de clandestinitate de extremă importanță, după care cele hotărîte după actul de acuzare în complot mandatul Buzești a fost semnat de cel ce l-a semnat și a fost întrebuințat pe considerațiunea de absolută discreție, de un cerc restrâns al acestui complot.

Domnule Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, Dlor distinşi Procurori, m'am adresat D-Voastre până acum ca magistrat, îngăduiţi-mi să mă adresez D-voastre ca militar. Col. Stătescu a cărui pătrundere în partid a fost arătată de distinsa mea colegă, s'a arătat aşa precum s'a produs şi am stabilit împreună rolul de casier , pe care colonelul în rezervă Stătescu l-a jucat în organizaţia profesională militară a partidului.
Că Dvs. ca militar distins ce sunteţi, cu pricepere, cu tradiţie şi - iertaţi-mi - şi cu vechime, fiindcă se vorbeşte aici şi de vechime, chemaţi vă rog în faţa Dvs. toate figurile pe care le-aţi întâlnit în distinsa Dvs. carieră de ofiţeri de administraţie, de casieri, de ofiţeri popotari. Rechemaţi-i, înfăţişaţi-i şi într'o astfel de acuză , vă rog să declaraţi în conştiinţa Dvs. dacă se poate recruta din această societate nişte complotişti ?

Onorate Domnule Prim Preşedinte şi Prea onorat Tribunal, dosarul este imens de greu. Acuzaţiile sunt formidabile şi nu intră în intenţia mea nici a bagateliza acuzaţia de insurecţie şi de răsvrătire şi mai cu seamă nu este în părerea mea, din punct de vedere al demnităţii omeneşti, ca să transform personalitatea acuzatului pe care-l apăr, într'una apropiată eroului lui TONY BACALBAŞA. Dar să-mi daţi voie să cred că atunci când se judecă acuzarea, este îndatorirea noastră a tuturor, a d-lor acuzatori, a noastră a apărătorilor şi mai cu seamă a Domniilor Voastre, arbitrii supremi în această judecată, ca să confruntaţi în permanenţă, în fiecare moment, acuzarea cu infractorul. L-am văzut pe col. Stătescu, graţie modului cum noi am putut luà contact cu acuzaţii pe care-i apărăm, din prima zi, şi mi-a vorbit despre acuzare - nu vreau să insist cu prea multe amănunte, nu ca să nu vă lămuresc pe Dvs., dar ca să nu plece de aci col. Stătescu cu un sentiment neplăcut - el a rămas năuc în faţa acuzaţiei, în faţa dosarului. Mă întreb cu respect, dacă acuzaţia ar prinde corp şi voce şi l-ar vedea pe Stătescu, cu siguranţă că l-ar saluta şi s'ar retrage cu dispreţ din faţa personagiului. Aşa şade în acest proces acuzaţia de răzvrătire şi de insurecţionare faţă de Stătescu.

Vă rog să remarcaţi că refuz să vorbesc în drept şi pentru respectul pe care-l port desbaterilor şi timpului preţios care a mai rămas până la pronunţarea sentinţei, şi pentrucă mă refer în totul la ce au spus distinşii mei colegi, Birnberg şi Lucaci. Şi în special mă refer la pledoaria tânărului meu coleg Birnberg, care s'a dovedit a fi azi una din speranţele Baroului de mâine, în ceeă ce priveşte demnitatea profesională, priceperea

juridică şi curajul pe care l-a pus. Şi-l mai onorează un lucru: Sentimentul de prietenie pe care a ţinut să-l mărturisească, cu riscurile profesionale pe care orice profesiune le atrage după sine, în faţa Baroului, cât şi a întregei opinii publice. Domnii procurori sunt trei la număr şi părerile lor au fost ca şi ale noastre, divergente. Noi suntem 16 la număr. Mă întreb ce ar fi fost dacă erau 16 procurori ? Eram noi mai la larg. Acum o să plouă asupra noastră cu tunete, cu trăsnete,cu fulgere din partea domnilor Procurori. N'am prevăzut că şedinţa se termină dimineaţă, pentru ca să fac apel la distinsul nostru Decan să aducă aci umbrelele să ne apărăm. Fac apel la acuzare să dea mai puţin în noi şi să dea şi mai puţin în sexul slab, căci împotriva egalităţii de drepturi, sexul slab tot slab rămâne

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, ca militar, judecând procesul şi grava acuzaţie adusă lui Stătescu, rămâne în conştiinţa Dvs. să hotărîţi dacă Stătescu este capabil de complot. El l-a propus ca martor pe dl. G-ral Burnea. Acesta vi l-a înfăţişat puţin bolnav de ochi, puţin bolnav de ficat, cu puţin zahăr. Calificare la tehnicitate militară n'a avut niciodată şi în distinsa sa carieră militară la birouri, după cum în distinsa carieră politică a lucrat la casierie, într'un partid care nu ştiu dacă avea parale şi nu ştiu dacă avea nevoie de casier. Acesta e personagiul.

Să-mi îngăduiţi să mă refer - pentrucă procesul se va judeca şi pe prezumţii, deci şi pe impresiuni - la una din afirmaţiile făcute aci de un distins avocat şi bun prieten al meu, cu care am dus multe lupte juridice, că trebue să ai mult curaj în chestiunea aceasta. E vorba de dl. avocat Mişu Nicolae. Când ultima dată ne-am întâlnit în procesul Vlădescu Răcoasa, care venise la proces sdrobit şi abia ţinându-se pe picioare, şi masiva pledoarie a profesorului Gusti, atunci când trebuia să vorbeşti cu multe riscuri şi înconjurat de baionete.

Dl. avocat Mişu Nicolau, vorbind de insurecţia militară, se întreba : Unde ne sunt generalii ? Pentrucă pe banca acuzării nu apare la problema insurecţiei niciun general. Viitorul are să dovedească, să nu se supere dl. Nicolau, dacă a avut gura pocită, sau a făcut o simplă figură de stil. Este o problemă de viitor. Dar în orice caz, daţi-mi voie să parafrazez afirmaţia colegului meu şi să mă întreb cu tot respectul ce caută casieri pe banca acuzaţilor.

Am mai făcut rugămintea respectuoasă în faţa Dvs. şi Dvs. veţi condamna pe cine merită să fie condamnat, fiindcă dacă

valoarea unor desbateri o face obiectivitatea şi larga desbatere publică care a avut loc, apoi valoarea unei sentinţe, n'o face neapărat mărimea condamnărilor. Din acest punct de vedere, respectuos vă rog ca cu stăruinţă să analizaţi cine e vinovat şi cine nu.

Se vorbeşte în proces de un plan care e la dosar şi planul se cam ştie cine l-a făcut. Este adevărat că problema aceasta a fost tare controversată, fiindcă anumiţi martori au spus în două trei feluri. Rechizitoriul a reţinut pentru proces pe cine a crezut. Dar până la urmă Dvs. sunteţi acei care hotărîţi. Deci, din punctul de vedere al celor care trebue să-şi ia pedeapsa, Dvs., pe baza probelor dela dosar, trebue să hotărîţi cine sunt realmente vinovaţi.

Este la dosar un plan semnat şi care cuprinde în conţinutul lui lucruri într'adevăr serioase. Eu nu vreau să intru în conflict cu alţi apărători, dar vă rog să mă credeţi, deşi n'am nicio specialitate în problemele militare, că în orice bibliotecă publică militară se găsesc planuri mult mai periculoase. De altfel dl. avocat Lucaci a arătat originalitatea acestui plan, care aparţine nu unuia din acuzaţi, ci unui alt general care l-a scris probabil acum 20 de ani. Adevăratele opere originale aşa se fac, se ia o leacă de ici, o leacă de colo şi aşa poţi ajunge şi la Academie.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, eu îmi închei pledoaria şi va urma rândul d-lor acuzatori.

Acuzaţiile care le-au adus d-lor le-am discutat. Apărările noastre au fost poate obositoare şi uneori contradictorii. Toţi avocaţii am avut onoarea să atragem binevoitoarea Dvs. atenţiune în ceea ce priveşte existenţa delictului de complot. Judecaţi una din infracţiunile cele mai periculoase şi am solicitat atenţiunea Dvs. Deosebirile noastre de vederi sunt explicabile. Ele dovedesc că nu suntem o turmă, ci că am venit în plină libertate să ne spunem cuvântul şi că această apărare s'a putut desfăşura în cea mai deplină libertate. Am căzut în divergenţă, chiar în probleme de drept, dacă prezumţiile joacă rol de probă în probleme de drept. Unii au susţinut teoria aceasta, alţii au respins-o, alţii mai suferinzi , sau pentru alte considerente, au trecut asupra acestei,probleme. -

Ce rol imens vă revine Domniilor Voastre ca din tot acest material vast, să daţi o sentinţă care să reprezinte punctul de vedere drept şi just. Deosebirile dintre noi nu sunt o crimă.

Sunt sigur - fără a trage pentru aceasta o poliță în alb, căci sunt om sărac - sunt sigur că acum, când domnii acuzatori vor pune concluziile, nu se poate să nu aibe mici nepotriviri chiar şi d-lor. De aceea îmi explic şi deosebirile din opinia publică, exprimate în cotidianele care apar în România. Sunt acestea deosebiri de concepţie ? Nu, sunt deosebiri de temperament.

Ingăduiţi-mi să încheiu cu afirmaţia următoare, care aş dori, dacă va găsi răsunet în conştiinţa Dvs., să-i daţi corp într'o formă oarecare cu puterea Dvs. de exprimare şi nuanţare pe care aţi dovedit-o în desbaterile acestui lung şi greu proces, că tot ce a spus apărarea în acest proces, a spus-o pentru îndeplinirea datoriei şi a spus-o cu bună credinţă.

PRESEDINTELE : Care din domnii avocaţi vor răspunde replicei Parchetului?

AV. VLAD DIMITRIU : Domnule Preşedinte, mi-a scăpat din vedere şi vă mulţumesc că-mi daţi ocazia să complectez. Este incontestabil că nu toţi apărătorii vor vrea să vorbească la sfârşit. V'aş ruga, după ce vorbesc domnii acuzatori, să ne permiteţi să facem un mic consiliu şi vom hotărî trei-patru dintre noi care vor răspunde.

PRESEDINTELE : Domnilor reprezentanţi ai Ministerului Public, puteţi vorbi acum sau doriţi ceva mai târziu ?

PROCUROR COL. GEORGESCU : Vă rugăm să ne daţi câtva timp.

PRESEDINTELE : Atunci, puteţi si Dvs., Domnilor apărători, să vă pregătiţi între timp.

AVOCATUL ACUZ.PENESCU : Domnule Preşedinte, pentrucă în orice caz n'am să vă ostenesc eu cu răspunsul, vă rog să permiteţi acuzatului Penescu, să complecteze el.

AV. IONEL TEODOREANU : Noi nu putem anticipa care din avocaţi ar simţi nevoia, în numele clientului său, să dea răspuns la replica d-lor procurori, fiindcă în măsura în care s'ar aduce argumente inedite, numai în această măsură am avea de răspuns.

Deci, niciunul dintre noi nu poate căpăta mandatul plenar pentru a face acest lucru.

- Sedinţa se suspendă la orele 11.45

- La redeschidere .
- Sedinţa se redeschide la ora 12,10

PRESEDINTELE : Dl. Prim Procuror are cuvântul în replică-.

A. GEORGESCU Prim Procuror : Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal,

Parchetul recunoaşte misiunea extrem de grea, pe care a avut-o apărarea, fiind handicapată în acest proces de un arsenal de probe sdrobitoare, ce stă la baza actului de acuzare, cât şi la rechizitoriul desvoltat, probe care nu pot fi contestate din cauza preciziunii şi valorii lor.

Din tot ceea ce s'a desbătut din partea apărării, s'a putut constată că, cu toată strădania şi laborioasa muncă, pe care a depus-o în analiza actelor şi textelor de lege, n'a putut să aducă nimic din punctul de vedere al faptelor. Nu s'a încercat măcar înlăturarea vreunei probe testimoniale, rezultată din depoziţiile martorilor, documentelor sau a declaraţiilor dela dosar.

Sub focul artileriei grele, declanşat din plin de documentele şi probele cuprinse în acest voluminos dosar - este expresia chiar a apărării - s'a încercat cu multă trudă, şi printr'o largă analiză obiectivă a unor texte de lege şi interpretări doctrinare, să se obţină ici şi colo anumite uşurări.

Trebue precizat dela început, aşa cum am spus şi în rechizitoriul nostru : elementul,politic în acest proces este doar masca sub care se ascunde un lanţ întreg de infracţiuni, prevăzute şi sancţionate de codul penal. Nu voiu răspunde fiecărui apărător în parte din punct de vedere faptic ; însă voiu rezuma temeiurile de drept, pe care se sprijină apărarea.

Am remarcat că părerea băncii apărării este împărţită în ce priveşte existenţa complotului; în timp ce majoritatea dintre avocaţi nu contestă existenţa acestui complot, restul încearcă să pretindă că nu se face dovada că unii dintre acuzaţii de astăzi ar fi participat la acest complot.

Ce sunt şi care sunt probele în materie penală, Dvs. cunoaşteţi foarte bine. Şi s'a încercat să

se diminuete importanța acestor probe, care au fost administrate de către Parchet în susținerea acuzărilor . Si anume , proba prezumțiilor. Ce valoare are și cât poate fi de puternică în dovedirea unei infracțiuni ?

Domnule Președinte și onorat Tribunal, în capitolul probe din textul procedurii penale, de sub art.184, sunt indicate ca mijloace de probațiune, următoarele două : indiciile și prezumșiunile .

Deci, fără discuțiune, aceste două chestiuni, sunt socotite de legiuitor drept probe, care pot să facă o dovadă în justiție.

In aliniatul 1 al acestui articol, găsim precis : "Elementele rezultate din stări materiale, fie din împrejurări și situațiuni nematerializate, dacă sunt de natură a pune în lumină adevăruri, constituite indicii și pot fi folosite de judecători în formarea convingerii lor ".

Din acest prim aliniat se desprinde că, pentru ca aceste probe, numite indicii, să formeze un mijloc de dovadă, este necesar ca ele să fie coroborate, așa cum spune textul de lege, prin stări materiale și situații nematerializate.

In aliniatul 2 din acest articol, găsim : "Consecințele logice, trase din stări sau împrejurări cunoscute, dacă sunt de natur a conduce la aflarea adevărului, constitue prezumții, ce pot fi de asemenea folosite de judecători în formarea convingerei lor. "

Este complectarea aliniatului 1, din care se desprinde dă și prezumțiile pot constitui o probă în penal, dacă ele sunt trase din consecințele logice ale unor stări de fapt.

Să venim la speța noastră.

Domnule Președinte și onirat Tribunal, se susține că acuzațiunile de complot aduse unora dintre acuzați nu constituesc decât simple prezumțiuni care nu sunt coroborate cu niciun fel de fapte materializate, sau cum spune legea, situațiune materializată, care ar putea să constitue o consecință logică trasă din starea și împrejurările cunoscute și care pot să facă convingerea judecății.

Ce am analizat noi în rechizitoriul nostru ?
Probleme materiale ale dosarelor. In afară de aceasta, domnule Președinte și înalt Tribunal, pentru ca să arăt valoarea acestor probe numite prezumțiuni, este suficient să reamintesc acea întrerupere sau mai bine zis acea fixare pe care Dvs- ați făcut-o cu ocazia pledoariei d-lui Av. Teodoreanu, în care ați amintit

că jurisprudența este unanimă, o continuitate ca și în materie de înaltă trădare. Prezumțiunile sunt un puternic mijloc de dovadă. Să împărțim acuzații de astări în două loturi. Un lot care face parte din partid și un lot care nu face parte din acest partid și care a lucrat în concordanță cu cei dintâi. Pentru primul lot s'a făcut afirmațiunea : nu există complot, întrucât activitatea rezultată din piesele dosarului nu se rezumă decât la încercarea de trecere a frontierei, adică la Tămădău. Incontestabil, și nu se poate înlătura acest fapt, că cele petrecute la Tămădău este un fapt material care stabilește - complectez eu - vinovăția celor care au luat parte la această acțiune. Ce se desprinde din memorandum ? Ați văzut și ați cetit chiar personal Dvs. întreg textul acestui document. Printre unele din punctele acestui memorandum se hotărîse înființarea peste frontieră a unui comitet secret care să lucreze așa cum Dvs. știți că s'a desbătut și s'a stabilit din dosare și din desbateri. Deci, un prim pas pentru executarea acestui punct din planul memorandum-ului era trimiterea peste frontieră a unor membri din partid care să complecteze grupul din străinătate pentru formarea acestui comitet secret. S'a pornit să se facă un act de execuție material pentru îndeplinirea acestui punct ? Incontestabil că da.

Insăși existența lor la Tămădău constitue participarea la acest deziderat al actului, deci participarea la complot. De aci, de acest fapt apare hotărît acordul criminal indiferent dacă există o acceptare, era admisă din afară sau vreun ajutor pentrucă ați văzut din desbateri s'a spus : indiferent de ajutor sau acceptare de dincolo, noi vom porni acțiunea. Incercarea de fugă a acuzaților Mihalache, Penescu, Ilie Lazăr și Carandino către sediul comitetului secret din străinătate, este unul din punctele memorandum-ului, și deci s'a pornit la execuția acestui punct și a ajuns la Tămădău.

Această încercare ne situează înăuntrul complotului. Participarea la acest comitet, precum și faptul tentativei de plecare în vederea constituirii acestui comitet. Legea spune în articolul 184 Cod Penal, aliniatul 1, că orice fapt săvârșit de cetățeanu român în scopul știrbirii independenței Statului, comite crimă de înaltă trădare și considerăm că această primă acțiune, adică a formării acestui comitet secret în vederea,-....pentrucă nu este necesar pentru existența infracțiunii de sub articolul 227 că toate elementele din articolul scop - program - așa cum bine ne-a spus maestrul Bălăceanu, Decanul Baroului, nu este necesar imperios ca aceste elemente să fie consumate, ci prin unul din

mijloacele prevăzute la acest articol, prin hotărîrea să comită unul din infracțiunile articolului 184 și următor, se consumă faptul principal, adică al complotului .

Atât în memorandum cât și planul de organizare al Armatei precum și din discuții, pentru a ajunge la scopul final pentru facilitarea trec rii trupelor străine pe teritoriul Statului și formării unui guvern fantomă care să ducă la scopul final propus în memorandum, deci să contribue prin activitatea aceasta la o știrbire a independenței Statului.

Cu aceasta am îmbrăcat și textul articolului 184 și 187 în elementele sale.

In ceea ce privește infracțiunile celelalte care au fost trecute la unii dintre acuzați în legătură cu complotul, articolul 227 Cod Penal, s'a spus foarte puțin, Ceea ce s'a spus poate să egaleze cu nimic.

In ceea ce privește infracțiunile 227-210-211, înțeleg că, neatacându-se această problemă, concluziile Parchetului sunt alături , deci și onorata apărare este alături de aceste concluzii Al doilea punct prin care noi încercăm să dovedim - și de sigur am reușit - dar încercăm să convingem și banca apărării, al unui element care trebue avut în vedere în baza art. 184, care să dea putere prezumțiunilor de probă este latura căreia i-am spus : "externă".

Această latură, sau mai bine zis aceste acuzații care vor face parte din această latură, s'a spus de noi dela început că conduce la dovedirea existenței complotului.

Participarea lui Pogoneanu la complot nu se contestă, nu s'a încercat să se conteste, și nici legăturile lui nu pot fi contestate cu acuzatul principal Maniu și nici cu grupul din străinătate.

Totuși, coacuzații din acest grup, din această latură externă nu au făcut decât să lucreze în această intențiune criminală. Roiu și Oprișan au recunoscut direct în toate declarațiile făcute, acțiunea subversivă la care au participat, cu detalii, arătând toată activitatea lor.

Opri an respinge această activitate în trecut, astăzi cu destulă îndignare - și v'a mărturisit-o cinstit în fața Domniei Voastre. Lăzărescu la fel.Conștient că a participat, că această participare a lui a fost de natură subversivă și că activitatea la care era supus, de asemenea conținea un substrat subversif. O recunoaște în declarațiile sale și spune într'una din declarații că a încercat chiar să se dezică.

Când un acuzat mărturisește că singur încearcă să se

dezică de o activitate pe care a înțeles că este criminală, cu toată această desesizare, nu a urmat, deci continuarea la activitatea sa nu poate decât să continue categoric activitatea care îl încadrează în art. 127.

In ceea ce-l privește pe Camil Demetrescu, s'a accentuat că a luat parte la consfătuiri, unde s'a discutat exact complotul, s'a constatat că este un intim a lui Pogoneanu și prin activitatea sa el se situează înăuntrul acestui complot.
Nu mai arăt faptele, au fost arătate lămurit acele aduceri de dodumente, acele cinci valize la locuința lui Pogoneanu, acel oficiu făcut de a se duce cu mandatul la cei trei șefi de partide pentru a fi semnat, mandat care era cuprins într'una din condițiuni, sau condițiuni plan ale memorandum-ului.

Domnule Președinte și onorat Tribunal, din aceste două examinări, Tămădău și Externe, noi am reușit să dovedim, ce ?
O materializare de fapte, care coroborată cu împrejurări și situațiuni din dosar, nu poate să ducă decât la probe suficiente și dovedite, caracterizând acele indicii și prezumții, deci cu probe definitive și categorice.

In ceea ce privește acuzatul Serdici, pe lângă toate dovezile administrate în proces, vă reamintim una singură : în ce privește acea instigare la infracțiuni de sub articolul 190 în Minută.
In Minută se prevede că Statele Unite vor avea nevoie de situații și poziții asupra trupelor sovietice aflate în țară în primul rând, și de încadrarea nominală a Marelui Stat Major al nostru.
Ori, din cele desbătute și depozițiile de martori dela dosar, se constată că Serdici a o bținut și comunicat aceste informațiuni în calitatea pe care o avea și a comunicat aceste informațiuni.

Ce rezultă din dosare ?
Este suficient să vă reamintesc lucrările sovietice cu caracter militar de pe litoralul Mării Negre și de pe litoralul Varnei.
Constituie sau nu , aceasta o informațiune militară ? Rpmâne ca Dvs. să apreciați. Noi spunem categoric că da.

Dar se spune : Deși Serdici, membru al acestui Partid, el a lucrat ca o mașină, fiind simplu trandlator, dându-se să se înțeleagă că acest serviciu este al unui tehnician și nu al unui om care lucrează în vederea unui scop dinainte hotărît.

A avut Serdici, pe lângă calitatea de membru al partidului și așa cum s unea apărarea, calitatea de reprezentant al Partidului în opoziție în Parlament, în nenumărate rânduri ? De sigur că da.

Cele ce le-a comunicat, le-a comunicat ca simplu tehnician

sau le-a comunicat din îndemnul şefului şi pentru scopul pe care îl urmărea. Nu trebue să insistăm, e suficient să vă reamintiţi tot ce s'a discutat în proces, că la sfârşitul declaraţiilor lui Serdici, în dosarul cercetărilor, Serdici înţelegea să mărturisească : "Da, am văzut, vinovatul e cutare" şi-l numeşte pe acuzatul Maniu.

Aceasta aveam de spus, Domnule Preşedinte şi Domnilor Judecători în ceea ce priveşte probele şi în ceea ce priveşte critica adusă prezumţiilor precum şi în ceea ce priveşte unii din acuzaţi, unde am găsit eu că este necesar să răspund în replică asupra celor spuse de apărare.

Unul dintre domnii avocaţi şi anume Dl. VLAD DIMITRIU a descoperit un fel de justificare teoretică, pe care o prezintă în apărarea clientului dsale. Ştiţi cum încearcă dl. Dimitriu să găsească o explicaţie faptelor de trădare naţională şi de spionaj calificat ale acuzaţilor ? Ci-că "au rămas în urmă vechile teorii de mare intransigenţă în ceea ce priveşte suveranitatea naţională şi independenţa naţională" şi că deci n'ar mai fi cazul să judecăm şi să condamnăm fapte ca cele săvârşite de acuzaţi.

După această aşa zisă teorie, ar urma ca suveranitatea naţională şi independenţa sunt chestiuni care trebue lăsate pe planul 2.

Domnule Prim Preşedinte, pentru noi suveranitatea şi independenţa naţională nu sunt teorii lăsate în urmă, ci sunt bunuri foarte scumpe nouă, pentru câştigarea cărora România a sângerat şi suferit din greu. Codul Penal sancţionează sever orice atingere a suveranităţii şi independenţei, aşa cum le înţelegem noi, cum le înţelege întreg poporul. Iar pentru acei, care au chemat şi sprijinit ocupaţia nazistă - cum sunt principalii acuzaţi din boxă - şi care nu e nici o mirare că astăzi au lucrat în vederea înrobirii poporului român de către alte puteri imperialiste, nu artificiile unei teorii criminale au a fi luate în seamă, ci textele clare, textele violate de ei, a căror severă aplicare o cere.

Domnule Prim Preşedinte, misiunea apărării a fost grea, având în vedere puternicile probe administrate în proces.

Vă mărturisesc că mă aşteptam ca întreaga bancă a apărării să urmeze cel puţin linia adoptată de cea mai mare parte dintre acuzaţi, care în faţa acestor probe au recunoscut vinovăţia lor. Spre deosebire de aceştia, şi printre ei acuzatul Serdici, Penescu, Oprişan, Roiu şi alţii, care au mărturisit deschis

 

crimele lor, o parte din apărare a încercat să diminueze participarea clienţilor lor la complot. Această încercare ar putea fi explicată prin tendinţa unor reprezentanţi ai apărării, de a solicita achitarea clienţilor lor, chiar când şi aceştia nu o solicită, fiind copleşiti de puterea probelor şi faptelor, care tendinţă nu face decât să dăuneze acuzaţilor în loc să le creeze o situaţie mai uşoară.

Ca încheiere, în numele Parchetului declar că Parchetul îşi menţine în totul concluziile puse, precum şi tot ce s'a vorbit în ceea ce priveşte faptele şi textele de lege, pe care Dvs. sunteţi chemaţi a le aplica. -

AV. IONEL TEODOREANU : Domnule Preşedinte, vreau să fac numai o simplă declaraţie, care poate că va fi însuşită de întreaga bancă a apărării, pe care nu-mi permit s'o reprezint autorizat, dar poate că ei vor cădea de acord.

In clipa când apele fluviului se apropie de mare, capătă o încetinire. După mai bine de o săptămână de desbateri ample, dar întotdeauna corecte, procesul acesta se apropie de sfârşit. Foarte curând o bună parte din apele care reprezintă un fluviu din trecutul ţării, se vor vărsa în istorie, spre viitor, Noi, banca apărării, împreună cu întreaga szflare românească, dorim ca acest fluviu al Justiţiei să ducă adevărul, tot adevărul şi numai adevărul.

AV. URSU : Domnule Preşedintem vreau să ridic o problemă, nu una care a fost atacată de Ministerul Public, ci una pe care Dvs. personal aţi ridicat-o în timpul desbaterilor, cu ocazia întreruperii la pledoaria colegului meu Ionel Teodoreanu, în legătură cu forţa probantă a mărturiilor în materie de înaltă trădare.

PRESEDINTELE : Am pus în discuţie teoria lui 144.

AV. URSU : Vreau să mă refer în două fraze la aceasta :

Intâmplător pe dl. Teodoreanu nu-l atinge aceasta, pentrucă spusele Dvs. rămân valabile pentru clientul dsale. Pentru clientul meu se ridică această problemă. Aţi spus Dvs. - şi eu sunt vinovat că n'am fost informat cu jurisprudenţa Inaltei Curţi Militare - că în materie de înaltă trădare, mărturisirea face probă.

PRESEDINTELE : In principiu.

AV. URSU : Eu nu sunt la curent cu jurisprudenţa. Vreau însă să prezint o opunere. Mărturisirea în concepţia lui 144, este orice declaraţie a inculpatului. Intr'o concepţie banală şi vomună, nejuridică, mărturisirea este o declaraţie a unei persoane numai cu privire la situaţia sa. Cred că în această problemă specială, valoarea mărturisirii ca probă împotriva inculpaţilor, această distincţie prin limbajul curent, îşi are locul în limbajul juridic.

Intr'adevăr, inculpatul poate face mărturisiri şi să spună : Eu sunt autorul faptului. Dar poate face mărturisire în ceea ce priveşte alt inculpat şi să spună : D-lui este acel care poartă vina. Atunci, chiar dacă Inalta Curte a spus că mărturisirea face probă deplină, cu siguranţă că acest lucru nu se poate referi decât la mărturisirea inculpatului cu privire la propria sa persoană şi în nici un caz la altă persoană. Pentrucă atunci putem ajunge în situaţia ca, având trei persoane inculpate, A să spună că vinovat e B., B să spună că vinovat e C şi C să spună că vinovat e A. Pe baza acestui fel de acuzaţii aduse de unul celuilalt, aţi fi în situaţiunea să-i condamnaţi pe toţi trei, deşi unul trebue să fie nevinovat. Aceasta este speţa care mă priveşte pe mine pentru acuzatul ILIE LAZAR. Dacă Lazăr personal ar fi făcut o mărturisire în sensul vinovăţiei sale, hotărît lucru, jurisprudenţa are punctul de vedere corect. Dacă însă nu el este acela care a mărturisit, ci altul afirmă despre el, evident că aceasta nu se poate susţine, pentru motivul că persoana care mărturiseşte, prezumă o stare de sinceritate, câtă vreme persoana care acuză, prezumă o stare de nesinceritate.

PRESEDINTELE : Să fim clari pentru ca să nu se spună că m'am pronunţat eu aşa ceva. Eu nu m'am referit la aceasta, ci numai la principiu.

AV. IONEL TEODOREANU : Domnule Preşedinte, D-stră pe mine m'aţi întrerupt şi declar că n'am înţeles că întreruperea Dvs. are acest caracter, ci a fost o simplă punere la punct cu privire la o situaţie de drept.

AV. URSU : Este vorba exclusiv de principiu. Ori, de sigur , dacă mărturisirea are efect probatoriu şi faţă de mine , despre care fac mărturisirea şi împotriva altuia, pe care îl acuz eu, chiar în această jurisprudenţă nu se poate interpreta decât că face dovada împotriva mea, nu şi împotriva altui coacuzat.

DNA. AVOCAT TIMOFTE : Dacă îmi permiteţi mie, pentrucă onoratul Parchet a adus în discuţie un element de fapt în sarcina lui Camil Demetrescu, iau cuvântul. S'a spus că acuzatul Camil Demetrescu a luat parte la consfătuiri. Ori, aceasta nu reiese din dosar. A venit un martor care a spus că atunci când s'a întâlnit Pogoneanu cu Styrcea, Camil Demetrescu era bolnav. Un alt element nou adus la Parchetu este că acuzatul Camil Demetrescu s'ar fi dus cu scrisoarea de recomandare la cei trei şefi de partide. Ori, tot din dosar, din desbateri, a reieşit clar, că el n'a fost trimis decât de Pogoneanu, bolnav fiind, la Titel Petrescu Brătianu. El n'a luat scrisoarea dela Maniu s'o ducă celor trei şefi de partide. Aceasta am ţinut să precizez.

AV. NICOLAU : Vă rog să-mi acordaţi la ultimul cuvânt o întrebare.

PREŞEDINTELE : Ultimul cuvânt îl are acuzatul.

AV. NICOLAU : Dar întrebarea o fac eu. Atunci menţin întrebarea.

AV. RADU MATEI : Domnule Preşedinte, pentrucă onoratul reprezentant al Parchetului a pus o chestiune nouă, vă cer îngăduinţa ca în cinci minute ......

PRESEDINTELE : Vorbiţi despre chestiune.

AV. MATEI : Chestiunea nouă este că acuzatul Serdici a furnizat date asupra trupelor sovietice şi întăririlor care s'ar fi făcut pe malul Mării. Pentru prima dată aud această acuzare. Această acuzare reiese numai dintr'o declaraţie pe care a dat-o aci, adică la primele cercetări, un oarecare CARJE, despre care Dvs. ştiţi ce ştiţi şi pe care l-am desbătut amplu în şedinţa de ieri. Venind înaintea Dvs., aţi putut să vă daţi seama că acest CARJE, dacă ceea ce spunea el era exact, însemna că este spion şi trebue deci arestat, el fiind vinovat de înaltă trădare. CARJE n'a reiterat, n'a repetat această acuzaţie, ci s'a mărginit a spune că ar fi dat o notiţă care privea organizarea Statului Major.

In ceea ce priveşte acuzaţia de instigare, ţin să atrag atenţiunea, că eu sunt trimis în judecată în baza art. 120 cod penal, combinat cu 190 punctul 1. Deci, instigarea dacă s'a făcut, a fost instigată numai asupra unor funcţionari publici , cum spune art. 190 punctul 1. CARJE nu este funcţionar public, deci , chiar dacă ar fi adevărat ceea ce ar spune el, - eu am contestat totdeauna şi nu s'a făcut niciodată dovada că mi-a dat notiţa - dar chiar dacă e adevărat, pe CARJE trebue să-l înlăturaţi pentrucă niciodată el n'a avut vreo funcţie publică. Si nu în această funcţie a comis faptele prevăzute de 190, deci necredinţă în serviciu, dându-i actele încredinţate lui în serviciul avut.

S'a mai spus ceva de dl.Prim Procuror.SERDICI a fost în nenumărate rânduri parlamentar, deci ca vechiu parlamebtar naţional ţărănist, trebuia - o prezumţie - să aibă cunoştinţă de complot. A fost deputat de opoziţie până în 1936, nu

național-țărănist, ci lupist, deci în opoziție cu P.N.T..
Deci, Serdici, care a intrat în acest partid numai în 1936, abia în 1946 a intrat ca deputat, în Delegația Permanentă, și s'a ținut tot timpul pe linia dreaptă care se discuta în Delegați Permanentă. El a putut să facă dovada înaintea Dvs. m că n'a avut cunoștință de "memoriu", că n'a fost un complotist dela Ministerul de Externe, că nu-i cunoștea pe niciunul.
Si atunci, repet, când a fost pus în fața documentelor la Ministerul de Externe, la primele cercetări el a făcut declarații categorice de desolidarizare, pentrucă atunci a văzut că partidul avea două politici, una pe față, la care aderează până în pânzele albe, legală, la lumina zilei și alta ocultă, de care el nu avea cunoștință.

Declarațiile lui Serdici pe care le-a făcut din proprie inițiativă în fața anchetatorilor, sunt cele mai elocvente, dovadă că Vasile Serdici nu este complotist, deci nu a aderat la complot, nu avea cunoștință de complot.

Eu vă rog,ca în conștiința Dvs. să intrați - așa cum vă cunosc eu - cu toate argumentele pro și contra și să aduceți o sentință dreaptă, așa cum vă dictează inima, conștiința, legea și actele dela dosar și numai actele și probele dela dosar.

AV. VLAD DIMITRIU : Am avut onoarea ca să repet în fața Dvs. și o spun înc'odată, că fondul apărării mele se bazează pe declarația acuzatului Penescu.

In ce prive te problemele de drept, eu personal pot avea preferință pentru un autor sau altul, aceasta este o răspundere profesională, personală, dar în ce privește fondul acestei afaceri, sunt ținut în cadrul declarațiilor acuzatului Penescu.

Din acest punct de vedere, când am vorbit despre problema suveranității naționale în conformitate cu declarația lui Penescu, m'am referit integral și exclusiv la activitatea politică, oficială publică și legală a partidului Național-Țărănesc.

Am dat o astfel de grijă acestei caracterizări, din cauza valorii și rezonanței acestui proces, încât am și scris fraza pe care am pronunțat-o și am spus așa : Pe plan politic Penescu este solidar cu politica oficială a partidului, pe care el a executat-o și are să răspundă, iar nu cu acțiunea străină de această politică și care a dus partidul și pe conducătorii lui în situația de astăzi.

Incheiu cu afirmația,că sunt deopotrivă de zelos, ca și Dnii procurori, în ce privește suveranitatea națională și independența țării, cu un cuvânt, asupra complotului.

Complot înseamnă legătură, lanţ, mai multe verigi. Dacă dela prima verigă, acuzatul Nr. 1 , toate verigile sunt legate, până la acuzatul nr. 19, toţi sunt vinovaţi de complot.

Dacă undeva se rupe lanţul, atunci intră în complot numai cei legaţi prin legătura verigilor.

Acesta este ultimul meu cuvânt.

AV. IANCU VASILIU : Eu am fost pus avocat din oficiu şi mi s'a dat delegaţie de către colegul meu Dobrovici să-l reprezint astăzi. Cred că aş lipsi dela îndatoririle mele, dacă nu mi-aş îndeplini această obligaţie, mai ales că acuzatul Mihalache pretinde că anumite puncte din apărarea lui au fost neglijate.

PRESEDINTELE : O să aibă ocazie să le desvolte la ultimul cuvânt. Dacă Dvs. sunteţi însă din oficiu, poftiţi, însă vă rog foarte scurt şi numai în replică.

AV. IANCU VASILIU : Dl. Prim Procuror Stanciu a spus în rechizitoriu l Dsale trecut, că Mihalache avea o complicitate spectatoare în complot. Astăzi dl. Prim Procuror vine şi stabileşte o complicitate efectivă, directă. Oricum această latură n'a fost pusă până acum, îmi permit să fac diferenţierea.

Din interogatoriul pe care Dvs.l-aţi luat m'am putut orienta şi se vede atitudinea lui Mihalache în toată această afacere.

Când Dvs. l-aţi întrebat pe Mihalache care era conducerea partidului şi dacă şeful partidului atunci atotputernic, discuta cu comitetul executiv toate chestiunile, Mihalache a spus : "Cred că da". Ori, aceasta nu este o declaraţie directă, că într'adevăr acuzatul Maniu punea toate chestiunile în discuţie la comitet, adică nu el singur conducea toată afacerea politică şi numai în anumite puncte îi interesa pe colaboratorii lui.

Intrebarea a doua care a fost pusă tot acuzatului Mihalache era următoarea : "Dacă într'adevăr el ştia ceva despre convorbirile pe care le avea acuzatul Maniu cu legaţiile străine şi reprezentanţii lor ? La această întrebare Mihalache a spus : "Câteva dintre ele mi-au fost aduse la cunoştinţă".

La întrebarea Dvs. referitoare la comportarea lui faţă de primirea legionarilor, Mihalache răspunde : "Nu recunosc intrări masive şi nici n'au fost intrări masive de ale legionarilor la naţional-ţărănişti, dar când a fost vorba de primirea în partid a unuia Manciu, am căutat să fac observaţii şi am fost mirat de acest lucru, dar nu puteam trage la răspundere pe Iuliu Maniu, care, conform statutelor, nu putea fi chemat la răspundere."

Intrebat tot de Dvs.,care voiați să faceți lumină deplină, dacă a știut ceva despre plecarea lui Buzești în străinătate, el răspunde : " Am știut despre plecarea primului, de Buzești și ceilalți am aflat pe urmă și am fost foarte mirat că n'am știut acest lucru".

Vedeți Dvs. că dela această complotare a șefului partidului, directorul afacerilor, Mihalache, era lăsat la o parte, nu era complice activ, nu era consultat în toate împrejurările.

Când vine întrebarea despre Tămădău, el spune : "Nu voiam să plec în străinătate, dar Maniu mi-a spus că dacă nu plec eu, va pleca dsa. Am căutat să-l atrag pe Maniu la Dobrești, ca să aflu tot adevărul asupra plecărei mele. Mihalache se îngrijea că pleacă pe un teren necunoscut, într'o situație pe care n'o cunoștea și atunci spune că n'a putut căpăta dela șeful său Maniu nicio explicație.

O dovadă din ce în ce mai mult că Mihalache nu era în consemnul, în toate afacerile hotărîte de șeful său. El spune că întruna din zile a primit un telefon să vină la București, i s'a pus în vedere să plece și a trebuit să plece, când a fost prins la Tămădău.

Vedeți o serie întreagă de mărturisiri, din care rezultă legăturile lui Mihalache în această afacere.

Si atunci, domnilor Judecători, se pune întrebarea : Această complicitate poate să fie cu concursul a doi-trei complici care hotărăsc efectiv, poate fi numai unul care să dirijeze, iar ceilalți să execute inconștient sau sub o psihoză specială, sub imboldul unei sugestii sau chiar a unei fascinații.

Când Mihalache pleacă la Tămădău Dvs. l-ați întrebat : Unde era să vă opriți ? - Intâi la Istambul, apoi poate la Geneva, unde erau Buzești și Gafencu care urmau să hotărască. Ori, dacă el era în inima complotului și cunoștea toate împrejurările și pleca ca viitor șef de guvern, el trebuia să cunoască întreaga organizație.

Mie îmi face impresia că Mihalache se găsea în situația în care se găsește un comandant de unitate în timpul războiului, care trebue să deschidă plicul numai la ora "H".

Ori, dacă el mergea la Constantinopol și la Geneva fără să știe, trebuia să aștepte acolo ora H, înseamnă că el nu mai era un complice direct activ, ci un complice spectator.

In aceste împrejurări îmi amintesc de o scenă trăită acum 15 ani, când la o ședință a comitetului executiv al grupării Dr. Lupu, era discuție între acuzatul Iuliu Maniu și

Vaida Voevod relativ la despărţirea din partid. Mihalache prezida adunarea şi atunci - Maniu reproşându-i lui Vaida trădarea că a plecat - pleca din partid, făcea o acţiune separată - îi spunea : "Frate Alexandre, îţi aduci aminte când a trebuit se leapăd desaga cu sarcini şi am pus-o jos, te-ai hotărît tu şi ai luat-o şi după două luni ai pus-o şi tu jos şi atunci ne-am întrebat noi cine va purta această desagă ?

Si ne-am gândit la ţăranul cuminte şi cinstit Mihalache - acestea sunt cuvintele de atunci - şi ne-am rugat s'o ia dânsul. Si după o lună ne-am convins că noi amândoi ţinem desaga şi Maniu a adăugat : frumos este şi cinstit ca astăzi să părăsim pe acest ţăran sub propria lui povară ?

Vin la o reflecţie, pe care atunci n'am înţeles-o, dar pe care o înţeleg acum.

Dr. Lupu, când eram adunaţi acasă, a spus : Sărmanul Mihalache, cum se înşeală, cum poartă răspunderea altora, fără să-şi dea seama de imensitatea răspunderii. El este un catâr care poartă o desagă în care alţii pun bagajele, de care el va răspunde cândva.

Si vorbind chiar de şefia lui Mihalache spunea : Mihalache îşi face iluzii că este şef. Si dădea un exemplu Dr. Lupu .....

PRESEDINTELE : Vă rog treceţi la subiect.

AV. IANCU VASILIU : Acuzatul Mihalache ţine foarte mult să limpezească un lucru în chestiunea gărzilor militare, a organizaţiei militare pe care o numeşte orgaĥizaţie profesională. El pretinde că această organizaţie a fost făcută nu de el, ci de forurile superioare ale partidului.

Nu avea el conducerea, conducerea s'a dat militarilor de carieră, în special col. Stoica şi Stătêscu care ei făceau aranjamentul organizaţiilor pe judeţe şi capitală.

Care era rolul acestor cercuri profesionale ? Discutarea viitoarei organizaţii a armatei în noua organizare socială care se va face.

Ni se aduce imputarea că, Mihalache care a auzit despre acest lucru, a rugat să i se repete conferinţa şi cu această ocazie ar fi dat aprobarea.

Atunci când col. Stătescu a arătat că în Elveţia fiecare cetăţean are acasă raniţă şi armă, i se aduce acuzarea că el ar fi cerut ca fiecare cetăţean să aibă acasă arme.

Onorată Judecată, dacă acest fapt ar fi avut caracterul care se atribue faptului acesta, nu i se dădea o apro-

bare publică, e un fapt secret, care s'ar fi dat numai prin cuvânt de ordine, dar nu i s'ar fi dat o aşa emploare.

Onorată Judecată, faţă cu rolul meu restrâns în replică, ţin să mă rezum şi să vă rog să vedeţi în această împrejurare că Mihalache n'a avut un rol direct şi activ. El a fost fascinat. Când l-aţi întrebat pe Mihalache : de ce n'aţi chemat la răspundere pe Dl. Maniu ? El a răspuns : forurile statutare nu ne permiteau acest lucru. Ori , în dosarul de documente se vede un memoriu al lui Mihalache, prin care el îşi dă demisia. Dacă fiecare din noi ne-am gândi ce însemnează fascinaţie, acesta este un fenomen de natură a împiedeca de a avea voinţă. Multă lume vorbeşte de fascinaţie şi nimeni nu recunoaşte adevărata ei putere. Când şarpele vede o vieţuitoare, sub privirile lui, fascinată, merge drept în gura şarpelui, şi numai când scapă din privirile sale şi poate să-şi ia liberul arbitru al administrării mişcărilor . . . . .

PRESEDINTELE : Reveniţi la subiect.

AV. VASILIU : In această împrejurare Mihalache a fost o victimă a fatalităţii istorice, care l-a îndemnat în acest drum, şi n'a ştiut la vreme să se retragă atunci când s'au retras Iunian, Stere, Lupu şi ceilalţi şi să părăsească această corabie.

ACUZATUL MANIU : Aş vrea să vă prezint câteva rugăminţi, Domnule Preşedinte.

PRESEDINTELE : Veţi vorbi când veţi avea cuvântul, veţi avea vreme.

PRESEDINTELE : Şedinţa se suspendă.

-Şedinţa viitoare Luni la ora 8 dimineaţa.

10 Noembrie 1947

Sedința de dimineața

PRESEDINTELE: Sedința este deschisă. Inainte de a intra în deliberare aş vrea să ştiu dacă cineva din apărare mai are de spus ceva.

AV.BIRENBERG ISIDOR: Respectuos rog Inalta Curte să-mi permită a vorbi de două chestiuni rămase nedesvoltate de celălalt apărător al d-lui Col. Stoica.

Domnule Prim Preşedinte şi Onorată Inaltă Curte, este împrejurarea că col. Stoica are în patrimoniul său moral cronica care s'a făcut în timpul războiului dela Tabla Buţii şi sub alternul lui care a fost coleg de Barou, a scris pagini strălucite. Al doilea, în războiul actual dela 1941-1945, col. Stoica a avut o ţinută pe care am s'o subliniez în două cuvinte.

Domnule Prim Preşedinte şi Onorată Curte, la o dată anumită, acum câţiva ani mi-am permis libertatea, între colegii mei, să critic ţinuta câtorva faţă de armatele ruseşti şi răspunsul dat de către mine a fost că a doua zi în Porunca Vremii am fost defăimat pentru că am vorbit ce auzisem şi dela col. Stoica, că Germania va fi învinsă şi Rusia va fi învingătoare.

Domnule Prim Preşedinte şi Inalţii Judecători ai ţării, mi-am permis în trei ocazii internaţionale să iau cuvântul, când a venit profesorul Demaulle mare civilist, poate cel mai mare din contemporaneitate, şi la masa la care prezida marele nostru jurist consul, profesorul Negulescu a spus că avocatul Birenberg a cerut cuvântul, şi nu-l cerusem dar mi l-a dat.

Toate ţările lumii au cunoscut şi cruciade, şi autodafeuri, garate şi nopţi de Sft. Bartolomeu. Singura două principate n'au cunoscut aceasta şi popoarele din Orientul ţării nostre şi am spus: je souhaite aux peuples civilizes du monde de realiser, dans la avenir, ce que nos peuples ont realise dans leur passe historique

Domnule Prim Preşedinte aceasta este românismul. Nici o ţară din lume nu a egalat această bunătate evanghelică a poporului român. Vedeţi Dvs., la aceasta fac apel la Dvs. în apărarea col. Stoica. In timpul prigoanei nimeni n'a salvat sute de mii de vieţi, ca el. Pe

. .

acest sentiment îndrâsnesc să cer la această Inaltă Instanţă care are un rol istoric, o judecată bună a d-lui col. Stoica. Eu mulţumesc recunoscător că mi-aţi îngăduit să spun aceste câteva cuvinte, dar oricât aş vorbi de d. Col. Stoica, n'aş putea spune totul de felul cum mi-a salvat fiul.

AV.MISU NICOLAU: D-le Prim Preşedinte şi Onorat Tribunal, pentrucă în cuvântul pe care l-am avut în apărarea clientului meu, au rămas unele lucruri care am socotit că sunt necesare a le arăta d-lor Voastre, cu toate că nu constituiesc temeiuri juridice, totuşi în discuţie socotesc necesar să atrag luarea aminte a Dvs. asupra lor. Am socotit ca o datorie de conştiinţă, abuzând de amabilitatea pe care D-le Voastre aţi arătat-o în tot timpul desbaterilor, să revin asupra celor ce am spus şi să adaug cele ce vreau să comunic azi.

D-le Prim Preşedinte şi Onorat Tribunal, am arătat că în acuzaţia adusă clientului meu, este vina de a nu fi declarat cunoaşterea complotului care era în pregătire. Am arătat deasemenea D-lor Voastre, şi este prea bine cunoscut din declaraţiile sale, că participarea sa la această pregătire de complot nu a fost decât incidentală şi imediat după ce a avut conştiinţa că într'adevăr este ceva în care nu poate fi amestecat, întrucât nici credinţa sa politică, nici ideile sale de organizare socială nu corespundea cu ceeace se intenţiona, a înţeles să plece din Bucureşti şi să rămână mai bine de un an de zile la ţară, la câteva sute de kilometri departe de tot ceeace se urzea în Bucureşti, pentru a scăpa de tot ceeace se petrecea aci.

Am arătat deasemeni că acolo a fost vizitat de unul din agenţii americani, atrăgându-i-se atenţiunea că trebuie să părăsească ţara. Si la răspunsul său negativ, că el nu înţelege să părăsească ţara sub nici o formă, cu toate insistentele depuse de acest american fiindcă erau în joc interese superioare a unor naţiuni străine care nu aveau interes să fie cunoscute uneltirile din această ţară, D-sa a rezistat la toate aceste insistenţe şi n'a înţeles să părăsească ţara. I s'a arătat raţiunea pentru care este nevoie să plece din ţară şi i s'a spus

./.

că acei care cunosc anumite fapte de natură gravă, trebue să plece chiar înaintea acelora sortiţi să formeze un eventual guvern în străinătate. Cu toate acestea, Styrcea a rezistat, şi a rămas în ţară. I s'a pus la dispoziţie avionul, i s'a arătat o lume fericită în străinătate. Omul a spus că înţelege să rămână în ţară pentrucă nu are a se teme nici de ordinea socială nici de viaţa sa, atâta timp cât situaţia îi permite să poată munci pentru administrarea a ceeace are, pentru câştigarea existenţei.

Dacă toate s'ar fi mărginit aci, desigur că vina ar fi putut avea un temeiu, şi nimeni nu-l putea contesta. Dar se întâmplă un fapt mult mai grav. Acela că la insistenţa lui de a rămâne permanent în ţară i s'a atras atenţiunea că i se pot oferi câteva grame de otravă şi i se face o teorie foarte lungă asupra calităţii acestui drog, care printre altele i se spune că are însuşirea să te suprime în câteva secunde, fără nici o suferinţă. Vroiau prin aceasta să-i arate o uşurare în momentul când era să fie prins, întrucât i s'a atras atenţiunea că oricine e prins, e imposibil să nu declare tot ceeace ştie, faţă de mijloacele moderne care se cunosc şi se întrebuinţează pentru a duce la aceasta.

Cu toate că clientul meu n'a fost supus nici unui fel de presiuni, că a avut tratamentul cel mai omenos cunoscut vreodată în închisori, că nu poate reproşa nimic nici anchetatorilor, nici felului de viaţă din închisoare - bineînţeles modest în asemenea împrejurări - dar totuşi s'a păstrat acel omenesc care trebuie avut în vedere în orice împrejurare.

D-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, când s'a insistat să primească aceea otravă, iar el a răspuns "Lasă că-mi pot procura şi eu uşor otravă, dar nu vreau să se găsească de pe acum în preajma mea" ei au înţeles că nu este hotărît să facă uz de ea, i s'a atras atenţia: "Iţi poţi pierde viaţa chiar şi fără voia D-tale aci intervine groaza omului care are dreptul să-şi conserve existenţa.

D-le Preşedinte, legiuitorul a avut în vedere asemenea situaţiuni şi a găsit o scuză legală pentru acela care are viaţa în pericol. Si era omenesc să fie aşa,

./.

întrucât însăşi natura biologică a individului şi a tot ce este fiinţă mişcătoare, îşi găseşte în momentul când viaţa este în pericol, instinctul de conservare. Era normal să se treacă sub forma de lege această noţiune, oricare ar fi situaţia în joc, cum este în cazul nostru un complot care avea menirea să răstoarnă prin violenţă ordinea socială. In această situaţie, în faţa unei ameninţări care îi periclitau viaţa, omul a stat izolat, departe de tot ceeace se urmea, numai pentru ca să poată să i se piardă urma.

Când a primit scrisoarea lui Pogoneanu, fiind chemat la Bucureşti pentru a da anumite răspunsuri sau împrejurări de fapte pentru concretizări de situaţii el a venit la Bucureşti numai pentru câteva ore, pentru a se reîntoarce apoi şi a nu mai veni un an de zile în Bucureşti.

Dealtfel Justiţia, căreia trebue să-i aduc acest omagiu public, prin rechizitoriu, a recunoscut aceasta, şi nu i s'a pus în sarcină decât omiterea de declarare de cunoaştere a complotului. In această situaţie v'aşi ruga să aveţi în vedere ca această teamă pe care o are orice individ, variază dela om la om, în raport cu sensibilitatea fiecăruia. Unii pot merge în faţa ghilotinei cu zâmbetul pe buze şi să treacă în lumea cealaltă fără a simţi nici o emoţie. Alţii sunt mai puţin rezistenţi în faţa pericolului, alţii sunt de o sensibilitate aşa mare încât pot avea comoţii cerebrale şi pot expia sub această încordare, din cauza sistemului nervos.

In situaţia lui Styrcea trebue să recunoaştem fără a face caracterizări, că el este de o sensibilitate particulară, este un om nervos, care în afară de conceptul lui politic, care nu a acceptat această urzeală a PNT-Maniu, dar nici măcar forma în care s'a petrecut nu intra în convingerile sale, şi justificat prin natura sa, prin educaţia sa, cât şi groaza pe care o avea cunoscând sistemul care se aplică în asemenea împrejurări de acei care au interes să nu fie cunoscute asemenea lucruri, era normal să fie aşa atunci când ştii care este atitudinea şi dispreţul de om ale acestora, fără a ţine seamă de vieţile omeneşti

./.

faţă de interesele pe care caută să le ascundă.

Cunoscând aceste lucruri, întrucât Styrcea era un om care şi prin studiile sale, prin pregătirea sa, prin activitatea sa în străinătate îşi dădea seama că are deaface cu un pericol care nu poate fi evitat, a stat izolat.

Vă rugăm ca d-le Voastre, având în vedere toată această situaţie, să căutaţi ca în lumina pe care o veţi face în acest proces, care apasă asupra acuzaţilor şi care îi ţine sub emoţia aceasta care poate depăşeşte graniţele omeneşti, să veniţi cu lumina Dvs. dreaptă, să faceţi ca înţelepciunea D-lor Voastre să fie mai intensă asupra acestor lucruri omeneşti, să faceţi justiţie, o justiţie democratică, aşa cum ne place să credem, aşa cum suntem convinşi că se va face şi să aduceţi un verdict de achitare.

PRESEDINTELE: Mai doreşte cineva cuvântul ?

AV.GEORGE DEMETRESCU: D-le Prim Preşedinte şi Onorat Tribunal, la primul cuvânt, în apărarea acuzatului Camil Demetrescu, am luat cuvântul doi avocaţi: D-na Av. Timofte şi subsemnatul. După ce însă toţi colegii de pe banca apărării, au apărat aşa cum D-le Voastre aţi binevoit a vedea, atât de larg pe clienţii lor, socotesc că e nevoie ca să fac oarecari precizări în apărarea acuzatului Camil Demetrescu. O primă precizare pe fapte, iar în drept socot că Dvs. veţi binevoi a reţine concluziile noastre cu privire la o schimbare de calificare.

D-le Voastre aţi binevoit a reţine că acuzatul Camil Demetrescu a fost trimis în judecată prin actul de acuzare pentru două fapte şi anume: Primul, intitulat complicitate la complot şi încadrat în textul de lege al art. 227, combinat cu 184. Am avut onoarea să arăt că deşi prin încadrare, acuzatul apare nu ca complice, ci ca co-autor. Dvs. veţi binevoi a reţine că din expunerea factică, urmează ca Dvs. să reţineţi că e trimis în judecată numai pentru complicitate. Pentru ca Dvs. să puteţi conchide că într'adevăr el s'a făcut vinovat de această complicitate, urmează ca D-le Voastre, după ce veţi stabili din probele dosarului care sunt elementele factice care se pot reţine în activitatea lui Camil Demetrescu, urmează ca să vedeţi, să ve-

./.

rificaţi încadrarea. D-le Voastre cunoaşteţi şi am avut posibilitatea să arăt destul de larg - aşa cum toţi avocaţii au putut pleda cauza clienţilor lor - cunoaşteţi foarte bine că fiind vorba de infracţiune intenţională, primul element care urmează a fi verificat, reţinut şi stabilit este atârnarea sufletească, elementul intenţional, pe care trebuie să-l fi avut în momentul în care acuzatul a conceput sau a luat parte la concep.erea infracţiunii. Aceasta nu se poate verifica la acuzatul Camil Demetrescu. Pentru ca D-le Voastre să reţine acest element intenţional la acuzatul Camil Demetrescu, trebuie ca în primul rând, în raport cu infracţiunea din 227, adică complot, şi cu a doua infracţiune din 184, crimă de înaltă trădare, trebuie să verificaţi primul element, elementul intenţional, că într'adevăr Camil Demetrescu a ştiut ceeace lucrau, ceeace intenţionau să realizeze atât în cadrul complotului, cât şi în cadrul infracţiunii din 184, pentru ca prin combinarea celor două infracţiuni din 227 şi 184, acei care apăreau ca autori, în comiterea acestor două infracţiuni, această activitate a lor, era cunoscută de către aşa zisul complice. Dvs. aţi binevoit a reţine că dela dosar n'a reeşit decât un singur lucru, şi acela din recunoaşterea lui Camil Demetrescu la cercetări. El a avut acel curaj şi aceasta constituie o linie dreaptă în toată apărarea lui, să spună că a fost invitat la o masă cu un grup. Dar nu rezultă nici din această mărturisire a lui, nici din declaraţiile celorlalte persoane care au participat fie la aceea masă, fie la întreaga activitate, la întreaga infracţiune, crima de înaltă trădare, că ar fi participat la discuţiuni sau ar fi ştiut că persoanele acestea au fost coautori, la celelalte infracţiuni. Aşa că din simpla recunoaştere că la un moment dat s'a găsit în cercul acestor 2 - 3 persoane, care întâmplător făceau parte dintre acei care complotau, nu înseamnă că rezultă o dovadă a participării lui în această nuanţă a complicităţii. Pentru Dvs. urmează să reţineţi dacă într'adevăr din lucrările dosarului rezultă sau nu primul element, că el a cunoscut activitatea aceasta criminală a coautorilor. Iată pentru ce vă rog să vedeţi că acest element nu se găseşte în infracţiunea acuzatului pentru care este trimis în judecată. In afară de celelalte elemente constitutive, cerute

./.

de lege, în ce priveşte a doua infracţiune, este trimis în judecată prin art. 19o: "Trădare diplomatică", "Inaltă trădare", combinat cu art. 121.

In actul de acuzare este categoric încadrat în înfracţiunea de complicitate la crimă diplomatică.

Si aici o remarcă, vă rog să binevoiţi a vedea că, în ce priveşte acest fapt, acuzatul Camil Demetrescu este acuzat că ar fi participat împreună cu alţii din grupul dela Ministerul de Externe la ridicarea şi transportarea unor documente secrete.

El a mărturisit şi această mărturisire nici când n'a înţeles s'o dezică, că a fost prezent în maşina care staţiona în Piaţa Victoriei, în faţa Ministerului de Externe, maşină cu care s'a transportat dela Ministerul de Externă la Pogoneanu acasă, o serie de documente.

In acuzarea Dvs. s'a arătat că aceste documente au fost transportate în trei, cinci transporturi.

De nicăieri în dosar nu rezultă că acuzatul Camil Demetrescu ar fi participat la mai mult de un singur transport.

Si atunci, dacă aceste documente au fost scoase în mai multe serii, Dvs. urmează să stabiliţi din această paticipare a lui, dacă această prezenţă în maşină constituie o înlesnire a infracţiunei principale, a sustragerii documentelor, care urmează a fi verificată în cadrul art. 19o, când a participat şi atunci ce acte au fost transmise, pentrucă numai în această măsură Dvs. puteţi reţine actul fizic, cu rezonanţă juridică a participării lui în cadrul art. 19o. Altfel toată această acuzare rămâne o sin ură afirmaţie neverificată în fapt.

El a recunoscut, dar în afară de această recunoaştere nu rămâne nimic.

In ce priveşte însă această participare, ea merge însă numai la un singur transport.

Pentruca Dvs. să credeţi şi să ajungeţi la concluzia că el este vinovat pentru complicitate la infracţiunea aceasta de "Trădare diplomatică", Dvs. trebue să treceţi la analiza infracţiunei, să vedeţi dacă el într'adevăr atunci când a comis acest fapt, dacă acest fapt a fost comis cu intenţiunea de a ajuta la aceste sustrageri şi transporturi şi în care scop.

./.

Pentrucă dacă el n'a fost decât un element fizic, care prin prezenţa lui în maşină şi această cursă de transport, n'a contribuit cu nimic, cu intenţiunea lui, cu cunoştinţa lui asupra activităţii celorlalţi, desigur că pe umerii lui nu poate sta răspunderea cu caracter penal.

In cadrul actului de acuzare, cele două infracţiuni imputate acuz. Camil Demetrescu, urmează a fi încadrate în probele dela dosar, pentru care motiv vă rog să primiţi concluziile mele.

AV.PARASCHIVESCU BALACEANU: Personal pentru acuzatul Iuliu Maniu şi ca mandatar al celorlalţi colegi ai mei, declar că ne menţinem concluziile noastre anterioare.

PRESEDINTELE: Tribunalul va delibera asupra incidentului unit cu fondul în ce priveşte lipsa unor martori.

Sedinţa se suspendă la orele 9.35, pentru deliberare.

- La redeschidere.
- Sedinţa se redeschide la ora 9.5o

PRESEDINTELE: Tribunalul, deliberând în ce priveşte cererea de a se uni incidentul cu fondul, în ce priveşte lipsa unor martori, hotărăşte în unanimitate de voturi respingerea incidentului.

Trecem mai departe la desbateri.

Tribunalul va da acum cuvântul acuzaţilor pentru ca, în conformitate cu art. 313 din codul de justiţie militară, să arate dacă în tot ceeace s'a vorbit aici de către acuzaţi în interogatoriu, de către d-nii avocaţi în apărare, mai au ceva de de adăugat la ceeace s'a spus până acum.

Textul prevede următoarele: "Preşedintele, sub pedeapsă de nulitate, întreabă pe inculpat dacă mai are ceva de adăugat în apărarea sa"; pentru ca să nu se facă discuţiuni inutile şi că nu se mai atingă chestiuni ce au fost odată tratate, eu voiu da citire, pentru fiecare inculpat, acuzaţiunilor ce li se aduc, pentru ca în felul acesta fiecare să-şi reamintească ce a spus el şi ceeace s'a spus în apărarea sa; atunci va adăuga ceeace mai are de adăugat.

./.

In ce priveşte pe acuzatul Roiu, se spune în actul de acuzae următoarele: "Incepând din anul 1945, până în ziua arestării sale, a fost complice în organizaţia de complotişti; a folosit funcţiunea ce avea pentru a strânge informaţiuni şi a sustrage documente constituind secrete de Stat, din Ministerul Afacerilor Străine".

Ce aţi mai avea de adăugat la cele ce aţi spus în interogatoriul Dvs. şi la cele ce s'au spus de către apărărare ?

ACUZ.ROIU: Domnule Preşedinte, aşi mai avea de adăugat ceva în legătură cu chestiunea arhivelor, care au fost transportate.

PRESEDINTELE: S'a vorbit.

ACUZ.ROIU: N'am spus nimic în această privinţă şi nu s'a vorbit niciodată aici. Fiindcă o martoră a acuzării a fost aici şi declaraţie ei, pe care o voiu citi....

PRESEDINTELE: Nu ! Legea nu dă voie să se citească de către inculpaţi.

ACUZ.ROIU: Daţi-mi voie numai să mă cit...

PRESEDINTELE: Puteţi să vă aduceţi aminte.

ACUZ.ROIU: In privinţa arhivei: a fost o singură dată transportată a fost luată de către soţia acuzatului Pogoneanu, de d-na Cecilia Rădulescu-Pogoneanu.

PRESEDINTELE: S'a spus.

ACUZ.ROIU: Să-mi permiteţi să menţionez declaraţia ei. Este declaraţia din volumul 5 paginile ...

PRESEDINTELE: Nu aveţi voie să citiţi.

ACUZ.ROIU: Numai indic unde se găseşte. In această declaraţie se vorbeşte de o întrevedere, pe care acuzatul Pogoneanu a avut-o cu acuzatul Camil Demetrescu şi unde arat că i-a dat detalii asupra transportului acestei arhive, asupra modului cum să se facă transportul, ce soartă trebue să aibe hârtiile, etc.

PRESEDINTELE: Unde este declaraţia ?

ACUZ.ROIU: Volumul V paginile 178, 205, 209, 212. Se vorbeşte acolo de conversaţiile cari au avut loc şi cine urma să facă transportul. A venit la Minister această casetă; era un Fichet acolo. Eu nu am cunoscut conţinutul....

PRESEDINTELE: Altceva nou.

./.

ACUZ.ROIU: Cecilia Pogoneanu, spune într'o declarație, reproducând cuvintele acuzatului Pogoneanu, care spunea: "sosind acasă cu ~~această-vali~~ aceste valize, și-a arătat nemulțumirea Pogoneanu că n'au fost transportate de mine". Deci transportul n'a avut loc. Și adaugă: Roiu n'a participat la transportare cu nimic. Deci este clar. Dar mai spune că au fost încredințate adică restituite Ministerului. Și arată cui. Dar nu vorbește de mine. In ce privește fotocopierea lor, iar nu vorbește de mine.

Deci, în toată această operație, eu n'am participat cu nimic. Este martora acuzării care spune aceasta și declarațiunile sunt ale sale.

In actul de acuzare se vorbește căași fi luat cifrul.

PRESEDINTELE: Să vedem. Este al doilea cap de acuzare acesta.

ACUZ.ROIU: Au fost aici martori, funcționari ai cifrului, în perioada 1945-1947 - Corbescu, Dalbon, Filoti - cari au spus că n'am fost funcționar în 1945-1947. Deci n'am fost acolo.

La Comisia Păcii, nu era arhivă secretă.

Pe de altă parte, dosarul telegramelor cifrate, al comisiunii, se ținea la Direcția Cifrului, unde d. Filotti se ducea să consulte...

PRESEDINTELE: Nu menționați decât ceeace noi nu știm. Atât trebuie să adăugați ceeace nu s'a discutat aici, atât de amplu.

ACUZ.ROIU: După aceia, d-le președinte, la toate aceste întruniri în care se luau hotărîri secrete, se confecționau memorandumuri, se luau hotărîri subterane, eu n'am participat, sunt declarațiile și ale acuzaților și ale martorei acuzării Cecilia Pogoneanu, care spune că atunci la 3o August locuia la palatul Stirbei, făcea secretariat, se afla în permanent în preajma acuzatului Pogoneanu și citează persoanele care frecventau contact cu acesta chiar atunci.

PRESEDINTELE: Acesta este al doilea cap de acuzare: "A asigurat legătura între acuzații Gr. Niculescu-Buzești. Vișoianu și Rădulescu Pogoneanu și reprezentanții misiunilor Anglo-Americane din România. Din însărcinarea acuzaților Vișoianu și Pogoneanu le-a transmis la dife-

./.

rite epoci în 1945 și 1946 mai multe informațiuni și documente constituind documente de Stat".

Adăugați numai ceeace aveți de spus în plus.

ACUZ.ROIU: N'am participat exact în epoca când se confecționa memorandumul. Ca atare întreaga această activitate subversivă mi-a fost ascunsă. A fost trimis de Pogoneanu la misiuni să duc cele 3 - 4 scrisori...

PRESEDINTELE: Vă repet: trebue să ne spuneți numai lucrurile despre care nu s'a vorbit aici niciodată. Atât și nimic mai mult.

ACUZ.ROIU: Vreau să adaug numai câteva cuvinte în legătură cu poziția mea în acest complot.

N'am făcut niciodată politică, n'am avut idei de dreapta și nici ca student când, în epoca dela Iași, era entuziasmul pentru aceste idei. Dimpotrivă prin pregătirea și prin educația mea am fost totdeauna pe calea ideilor democratice. Legionarii m'au prigonit de multe ori. N'am suferit niciodată mirajul persoanei acuzatului Maniu. Am socotit totdeauna pe acuzatul Maniu și partidul său dăunător țării și fără nici o activitate în ultimul sfert de veac. Astăzi, când iau cunoștință de grozăvia faptelor acuzatului Maniu și partidului său, strivit sub greutatea documentelor dela dosar, revolta mea este nesfârșită, cu atât mai mult cu cât fără voia mea, din vina acuzatului Pogoneanu, am ajutat un trădător de neam, care se intitula pompos mare patriot.

Mitul Maniu a fost demascat. Repet ceeace am spus: am făcut-o fără a avea nici un fel de cunoștință de scopurile ce se urmăreau, ci pur și simplu crezând că fac un serviciu personal fără importanță fostului meu șef Rădulescu-Pogoneanu cu care păstram legături.

Partidul acesta s'a demascat a fi avut două aspecte: o fațadă legală și culisele subversive. Sub aparența unei activități politice legale, cloroformizând buna credință a oamenilor, partidul acesta a desfășurat o diabolică activitate subterană, ca urmare a unei politici personale a lui Maniu și a clicei care-l reprezintă.

Dvs. d-le Pogoneanu, știați de toate aceste uneltiri, de întâlnirile cu spionii nord-americani, de memorandumul, de tentativele de fugă peste granițã, de fuga-

./.

rii politici din străinătate, aţi participat la ele cu bună ştiinţă, aţi îndreptat activitatea Dvs. către aventură şi ilicit. După cât se vede, aceasta era dispoziţia mizerabilului memorandum prin care pregăteaţi dezastrul ţării şi transformarea României într'o nouă Grecie. Aşi vrea să torn în cuvintele mele tot plumbul revoltei de care sunt cuprins. Aveaţi nevoie de un om naiv care să vă facă servicii minime fără să aveţi cavalerismul să spuneţi că mi-aţi ascuns toate acestea inducându-mă în eroare. Aţi călcat legiile prieteniei şi ale onoarei trădând un om nevinovat care a crezut în aceste nobile sentimente. Aţi călcat legile scrise ale ţării săpând ordinea legală, îndemnând oamenii la lupte sterile.

Am ales dela început calea sincerităţii, am arătat dela început că nu vreau să ascund nimic şi că mă desolidarizez de această acţiune. Declar cu toată seriozitatea şi din adâncul conştiinţei că ţin să rup cu această activitate, să-mi îndrept greşala şi să mă întorc pe calea firească a lucrurilor.

Ceeace îmi permit să vă rog este că atunci când veţi cântări vinele, faptele şi sancţiunile, să aveţi în vedere că în faţa Dvs. se găseşte un om cinstit, un bun român, un om sărac, a cărei bună credinţă a fost înşelată, a fost furată de aceşti bandiţi. Eu nu mi-am trădat ţara. Am făcut numai greşala şi uşurinţa de a fi făcut aceste servicii lui Pogoneanu fără a şti că el sapă interesele ţării.A spus d. Procuror că sunt un mare monden. Mă iertaţi dacă voi face o mărturisire care se poate controla. In şase ani decând sunt la Externe, duc o viaţă atât de modestă, încât n'am reuşit să-mi fac nişte haine protocolare pentru a răspunde obligaţiunilor profesionale. Iată mondenitatea mea. N'am ajuns aici prin politică, nu sunt profitorul unor situaţii ilicite nici beneficiarul unor ~~pre~~ consilii de administraţie, n'am de apărat nici blocuri nici moşii, îmi apăr munca cinstită, modestă şi dorinţa de a mă îndrepta.

PRESEDINTE: Acuzatul Camil Demetrescu. Vă voi ceti actul de acuzare şi veţi vedea dacă aveţi ceva de adăogat sau nu

"A fost complice în organizaţia de complotişti creiată de acuzaţii Maniu şi Mihalache în vederea răsturnării prin forţă a regimului democratic din ţară. Con-

formându-se directivelor acuzatului Pogoneanu a luat parte la sustragerea de documente din Ministerul de Externe, constituind secrete de Stat apărate prin lege. A sustras un pachet cu formulare de paşapoarte diplomatice în scopul valorizării ulterioare a acestor documente pentru treceri frauduloase ale frontierei de către complicii la complot".

Asupra acestor chestiuni dacă mai aveţi ceva de adăugat - şi pe urmă va mai veni încă un punct.

ACUZ.DEMETRESCU: Vă rog să admiteţi să înversez punctele din rechizitor.

La chestiunea mandatului, adică a celor două semnături pe care le-am obţinut, asupra cărora nu mai revin pentrucă declaraţiile sunt la dosar, aşi avea de făcut o observaţie în favoarea mea: Aşi vrea să vă atrag atenţia asupra faptului că martorul Titel Petrescu a declarat că nu am avut nici un fel de discuţie politică cu D-sa. Dacă eu aşi fi fost la curent cu rostul, cu adevăratul rost al mandatului, aşi fi avut o discuţie serioasă politică cu D-sa, pentrucă mandatul, sau mai exact scrisoarea de recomandare pe care d. Titel Petrescu a dat-o, dacă vă amintiţi era o formulă pe care o cunoaşteţi. Ori această formulă era un mandat, dar nu un mandat în alb, era limitat ceeace anula mandatul în alb căutat de ceilalţi. Dacă eram în curent cu aceste lucruri discutam cu d. Titel Petrescu şi încercam cel puţin să-l fac să-şi modifice formula. Aceasta în ce priveşte problema mandatului.

In ce priveşte documentele la al căror transport aşi fi participat, este inutil să adaug că am fost în maşină, îmi menţin declaraţia. Insă vă rog să observaţi data când s'a făcut acest transport, este în August Septembrie, Octombrie 1945. In 1945 nu există nici o umbră de complot nicăieri, nici o acţiune românească în străinătate. Buzeşti şi Vişoianu se aflau în ţară, Cretzeanu era la post, nici nu putea fi vorba de un complot. Pogoneanu era funcţionar de Stat. In aceiaşi calitate, în cadrul de reorganizare în minister au lucrat până în Iunie 1947 Consilierul de legaţie Biloiulescu şi secretarul complotist al acelui act este inutil să mai revin.

Asupra actelor însăşi, fac remarca că nici unul din actele care mi se impută nu sunt la dosar, deci nu

constitue probe pentru mine. Mă limitez la afirmaţiuni, afirmaţiunile mele sunt precise:

Actele care le-am luat, care mă interesau din punct de vedere practic şi dintr'unul profesional, sunt arhiva lui Mihai Antonescu. Arhiva Palatului, nu ştiu dacă s'a precizat că am dat-o cu proces verbal secretarului particular. Se poate controla.

Aşi vrea să adaog că arhiva Antonescu nu era înregistrată, aşi vrea să lămuresc această problemă, nu era înregistrată pentrucă ea nu corespundea cu politica oficială a guvernului, nici nu era cunoscută de guvernul de atunci, era politica unui om, era ultra secretă pe vremea aceia. După 23 August şi-a pierdut orice importanţă de Stat, are o importanţă foarte mare din punct de vedere istoric.

Altceva în acest domeniu nici n'aşi mai avea de adăugat, în afară de faptul că dacă aşi fi distrus cu mâna mea actele pe care eu cu mâna mea le-am scris, fără înregistrare, cu creionul pe hârtie albă fără antete, problema nici nu s'ar mai fi putut pune. Dar nu se pune şi din cauza datei. Asupra arhivei dela 23 August nu mai revin, era o arhivă particulară. Asupra paşapoartelor, aşa cum am recunoscut, regret că nu se află la dosar, s'ar fi putut vedea că nu sunt întrebuinţate, sunt simple blanchete. Nici măcar nu este o tentativă. Altceva nu mai am de adăugat.

PRESEDINTELE: Acuzatul Lăzărescu: "A fost complice în organizaţia de complotişti, om de încredere al lui Pogoneanu, l-a ajutat pe acesta să sustragă în cursul anului 1945-1946 mai multe documente constituind secrete de Stat". Dacă mai aveţi ceva de adăugat la aceasta ?

ACUZ.LAZARESCU: Nu, d-le Preşedinte. Faţă de cuvintele calde pe care le-a rostit fratele şi apărătorul meu, nu mai am nimic de adăugat. Aştept verdictul Dvs., pe care-l ştiu isvorît din înalta Dv. înţelepciune, din adânca Dvs. cunoştinţă a oamenilor şi mai ales din înaltul dv. spirit de justiţie.

PRESEDINTELE: Suspendă şedinţa pentru 5 minute.

Şedinţa se suspendă.

./.

PRESEDINTELE: Acuzatul Pogoneanu, aşi vrea înainte de a ceti capetele de acuzare din actul de acuzare, să ne răspundeţi dacă ştiţi ceva în legătură cu afirmaţiunile făcute de Styrcea relativ la ameninţare ? (Primul capăt de acuzare este următorul: /dă cetire actului de acuzare/ Ce aveţi de adăogat, ceva nou în legătură cu ceeace nu s'a discutat ?

ACUZ.POGONEANU: In orice proces, şi în special în acest proces politic, apărarea are două laturi: una de drept şi una de fapt. In apărarea mea de drept, d. Pro-decan Vasiliu, apărătorul meu, a adus cu deosebita Domniei sale ~~comtenţă~~ competenţă înaintea Dvs. argumentele de drept. Apărarea de fapt mi-o rezerv pentru ultimul cuvânt. Vă asigur că această apărare nu comportă decât elemente noui, o serie de fapte care au rămas inedite în faţa Domniilor Voastre. Aşa încât, aşi dori să vă explic ce a fost atitudinea mea, care au fost motivele ei şi ce cunosc ca elemente noui inedite pentru Dvs., care să poată lumina în acelaş timp Tribunalul şi să poată contribui exact la stabilirea adevărului istoric, într'o împrejurare care are o importanţă nu numai pentru Justiţie, dar şi pentru istoria noastră politică.

PRESEDINTELE: Văd că nu spuneţi nimic nou până în momentul acesta. Dorim să ne spuneţi ceva nou pe care noi nu cunoaştem şi numai în legătură cu procesul.

ACUZ.POGONEANU: V'aşi ruga, D-le Preşedinte, să cetiţi toate faptele pentru care sunt acuzat, pentruca să mă pot referi la toate. De fapt expunerea mea s'ar referi la cele două mari categorii de fapte imputate: activitatea mea în legătură cu românii din străinătate şi ceeace aţi numit episodul Hall şi Hamilton.

PRESEDINTELE: (dă cetire capetelor de acuzare din actul de acuzare)

ACUZ.POGONEANU: D-le Preşedinte, Onorat Tribunal, înainte de a intra în fondul chestiunilor de care urmează să mă ocup, aşi fi dorit să precizez ca unul care am condus, alături de domnul Grigore Niculescu-Buzeşti, în numele d-lui Iuliu Maniu şi al opoziţiei şi sub egida M.S. Regelui, negocierile diplomatice pregătitoare ale actului dela 23 August 1944, că socotesc nu numai ca un drept, dar ca o datorie a mea, să apăr de orice alterare această pagină glorioasă din istoria noastră.

./.

PRESEDINTELE: Nu interesează acest lucru Tribunalul, treceţi la chestiune.

ACUZ.POGONEANU: Pentru a nu răpi timpul Tribunalului...

PRESEDINTELE: Nu pentru a răpi timpul, ci pentru a respecta legea. Tribunalul stă oricât, şi numai în respectul legii.

ACUZ.POGONEANU: Atunci renunţ şi voi depune un memoriu pentru dosar. Trec la ceeace aşi numi, cele două categorii de fapte cari mi se impută: acţiunea mea în legătură cu românii din străinătate şi episodul Hall-Hamilton. Vă rog să-mi permiteţi a mă uita pe unele însemnări, ca să nu-mi pierd şirul ideilor.

PRESEDINTELE: Bine, poftiţi !

ACUZ.POGONEANU: Activitatea mea încriminată aci, s'a limitat la domeniul politicii externe şi s'a desfăşurat în primul rând sub propria mea răspundere cu concursul românilor din străinătate şi cu girul d-lui Maniu. Intr'adevăr rolul meu a fost determinat atât în ceeace priveşte iniţiativa organizării cât şi în ceeace priveşte conducerea ei. Care a fost motivul care m'a îndemnat să întreprind această acţiune ? El trebuie căutat în situaţiunea ce am considerat că s'a creeat României depe urma răsturnărilor aduse de cel de al doilea război mondial.

PRESEDINTELE: Treceţi la fapte pe care nu le cunoaştem în legătură cu acuzaţiile. Ce aţi spus până acum, nu interesează. N'aţi spus nimic nou relativ la chestiunea care interesează procesul.

ACUZ.POGONEANU: Aşi fi vrut să arăt scopul acţiunei mele pentruca să se vadă motivele care au determinat şi caracterul ei coherent, fapte brute invocate ce nu pot singure, prin simpla lor cetire, să constituie pentru mine o apărare în fapt.

PRESEDINTELE: Apărarea s'a făcut, şi la interogatoriu şi de către apărători. Acum, urmează să ne declaraţi dacă mai aveţi ceva de adăogat pentru luminarea Tribunalului.

ACUZ.POGONEANU: Aşi fi vrut să caracterizez acţiunea mea, aşa cum am înţeles eu.

PRESEDINTELE: Aţi caracterizat-o la interogatoriu vreo 3 ore. Ceva nou ne interesează.

ACUZ.POGONEANU: Aşi vrea să precizez măcar scopul pe care l-am urmărit în acţiunea mea.

PRESEDINTELE: Aţi spus acest lucru la interogatoriu.

./.

ACUZ.POGONEANU: Atunci trec direct la episodul Hall şi Hamilton.

PRESEDINTELE: Poftiţi.

ACUZ.POGONEANU: Se ştie că iniţiativa conversaţiunilor cu aceşti doi ofiţeri americani, le aparţine acestora. Noi nu cunoşteam dinainte. Stiam că sunt străini şi nu bănuiam dece vor să ne întâlnească şi ce vor să discute cu noi. Este evident că nu puteam discuta în principiu. Este deci evident că nu puteam refuza această discuţie, având în vedere gravele implicaţiuni ce rezultau pentru ţară. Atitudinea noastră a rămas în rezervă. S'a precizat dela început şi lucrul este consemnat în Minuta din 18 Septembrie, că nu putea fi vorba pentru noi de a ne face agenţii unei puteri străine şi că nu eram dispuşi decât la o colaborare politică şi aceasta întrucât s'ar fi stabilit un paralelism de interese între cele două ţări. Ce determina atitudinea de rezervă avută ? Era mai întâi faptul că cei doi ofiţeri americani nu s'au arătat în măsură a ne spune pe cine reprezentau.

PRESEDINTELE: Nu avem nevoie de coherenţe, în ceeace mai aveţi de adăogat. Nu putem reveni asupra interogatoriului făcut.

ACUZ.POGONEANU: Era nevoie de făcut această menţiune.

PRESEDINTELE: Cunoaştem, treceţi la ceva nou, nu reîntărăm procesul. Aţi spus-o trei ore încontinuu la interogatoriu. Spuneţi-ne ceva nou în legătură cu apărarea Dvs.

ACUZ.POGONEANU: Am fost surprinşi să constatăm grija extremă pe care cei doi ofiţeri americani o puneau pentru a simula în total secret faţă de misiunea politică pe care o aveau în România. Stiu că mai ales întrucât domnia sa venise dintr'o pură întâmplare. Hall şi Hamilton erau deosebit de doritori de a-l face pe Styrcea să părăsească ţara. Au lăsat un avertisment extraordinar de a alege între această plecare, eventualitatea sinuciderii oferite de o puternică otravă care putea fi uşor ascunsă în cusătura unei haine, sau riscul suprimării.

Am fost surprins de panica de care Styrcea a fost cuprins după 23 August şi ştiu că această panică l-a determinat brusc pe Styrcea să se retragă pentru o perioadă îndelungată la domeniul său din Banat.

In această atmosferă s'a produs a doua reuniune dela Palatul Styrbei la care eu n'am asistat, dar despre care am fost informat, apoi s'a ajuns la elaborarea

memorandumului din 30 Septembrie. Este cât se poate de clar şi aceasta este confirmată de o declaraţie dată la instrucţie de Styrcea, că acest document cuprindea în realitate două planuri inconciliabile: Un plan politic prezentat iniţial d-lui Grigore Niculescu-Buzeşti, şi un plan militar care a fost întrodus în memorandum la insistenţele celor doi ofiţeri americani. In acest document apare la fiecare pas grija d-lui Grigore Niculescu Buzeşti de a plasa în actual numai planul politic, de a lăsa planul militar pentru mai târziu.

Redau această situaţie. Aflaţi la vânătoare la d. Styrcea, Hall insistă asupra priorităţii dată planului militar. Grigore Niculescu-Buzeşti înainte de plecarea sa şi lacâteva zile dela elaborarea documentului, dă fratelui său sfaturi insistente de a se menţine în aceiaşi absolută rezervă.

Cât de justificată era această rezervă avea să se dovedească mai curând decât ne aşteptam.

Am făcut la această epocă o vizită d-lui Melbourne consilier al Misiunei Politice Americane. Scopul meu era de a obţine dacă era cu putinţă, concursul său în vederea plecării din ţară a d-lui Vişoianu. Dl. Melbourne mi-a opus un refuz pe cât de politicos pe atât de net şi de ferm. Am voit atunci să verific ipoteza unui nou conflict mondial pe care ni-l anunţau maiorul Hall şi Lt. Hamilton şi l-am întrebat pe Melbourne ce crede despre eventualitatea unui asemenea conflict. M'a surprins atunci tonul solemn şi neenergia extremă cu care d. Melbourne ne-a negat până şi posibilitatea unui asemenea conflict. Am conchis fireşte, că dacă o asemenea ipoteză ar fi fost luată în considerare de guvernul american, relaţiile foarte cordiale între mine şi d. Melbourne, i-ar fi permis acestuia din urmă să adopte o atitudine mai puţin categorică, un ton mai puţin formal obişnuit în conversaţiile noastre, şi să-mi lase, chiar dacă nu putea să-mi spună adevărul, să-mi lase un dubiu în spiritul meu asupra acestei chestiuni. In loc de aceasta d. Melbourne a căutat să adauge un avertisment împotriva iluziilor aventuroase care ar putea fi întreţinute la noi în legătură cu posibilitatea unei noui conflagraţii mondiale.

Mi-am pus apoi problema ce urmăreau în realitate maiorul Hall şi Lt. Hamilton ? Era propunerea lor un

simplu pretext ca să ne poată atrage într'un serviciu de informații la care știau că nu ne-am fi pretat ? Sau era vorba de o inițiativă iresponsabilă întemeiată în cel mai bun caz pe o simplă ipoteză de lucru ? Nici astăzi n'aș putea da un răspuns definitiv la această întrebare. Dar un indiciu în sensul că în orice caz propunerea lor nu era serioasă l'am avut curând prin subita lor rechemare. Explicația dată de maiorul Hall și de Lt. Hamilton după care această rechemare fusese provocată de o indiscreție fortuită în legătură cu plecarea lui Buzești și Vișoianu găsită la un cerc restrâns de americani, nu era desigur verosimilă, extremelor deprimare (?), adevăratul certificat cerut și stăruințele lor în necesitatea menținerii secretului ce trebuia păstrat față de Misiunile Oficiale Americane și Engleze din România ne-a confirmat impresia că își depășesc cu mult mandatul, dacă avea un mandat.

O nouă confirmare a unei impresii va veni dintr'o scrisoare pe care am primit-o din partea d-lui Grigore Niculescu-Buzești în primăvara trecută și aflată la dosar. In această scrisoare d. Grigore Niculescu-Buzești constată dispariția fără urmă a celor doi ofițeri americani și absența oricăror consecințe a conversațiilor noastre precum și a memorandumului din 30 Septembrie rămas până astăzi fără răspuns.

O ultimă confirmare a ceeace îmi devenise convingere am avut-o vara trecută cu câteva zile înainte de arestarea mea, dintr'o scrisoare primită din Elveția unde Lt. Hamilton se afla în vacanță și am aflat că dânsul și-a exprimat convingerea că un răsboi este în împrejurările actuale cu totul exclus și repeta sfatul ca noi să părăsim țara și aceiași grije a păstrării secretului. Am putut astfel trage concluzia definitivă că episodul Hall și Hamilton a constituit în activitatea noastră o eroare majoră cu singura excepție a plecării d-lor Buzești și Vișoianu. Ce rămâne în urma acestor relatări în teza acuzării ? A fost un complot, dar acest complot n'a fost tradus niciodată în fapt și n'a primit nici măcar un început de executare. Vreau să insist pentrucă în realitate niciodată discuțiile cu maiorul Hall și Lt. Hamilton nu și-au găsit aplicarea în fapt și cu atât mai puțin complotul, dacă s'a executat sau

./.

nu, n'a fost în legătură cu un reprezentant autorizat al guvernului american. In aceste condiţii adevărata semnificaţie a iniţiativei mariorului Hall şi Lt. Hamilton este aceia a unui dilentantist iresponsabil. Tocmai această semnificaţie îmi pare că o scapă acuzarea. Aş dori să fac câteva consideraţii asupra acestei semnificaţii sau mai exact asupra problemelor atingând politica puterilor occidentale.

PRESEDINTELE: Vă rog să spuneţi numai ce nu s'a spus.

ACUZ.POGONEANU: Nu-mi rămâne decât să spun ceeace cred că orice acuzat are dreptul la ultimul cuvânt să spună, în ce priveşte atitudinea lui personală. Acţiunea pe care am desfăşurat-o a fost întemeiată pe o concepţie coherentă nu pe o simplă aventură. Am căutat să servesc un nobil ideal care a fost în trecut al acelor bărbaţi care au trezit conştiinţa de sine a acestui neam, care a luptat pentru demnitatea şi independenţa lui, a ridicat steagul libertăţii, al progresului şi demnităţii omeneşti. Nu am fost membru partidului naţional ţărănesc şi nici unei alte formaţiuni politice. N'am fost victima aşa zisului "mit Maniu". Am stat pe deplin conştient alături de d. Iuliu Maniu care m'a onorat cu încrederea sa, pentru care am avut şi am cel mai profund respect şi cea mai înaltă stimă. Am recunoscut faptele şi mi-am asumat răspunderea pentru mine ca şi pentru toţi colaboratorii mei, numai pentru care îmi permit să solicit respectuos îngăduinţa Tribunalului.

Sunt împăcat cu mine însumi. Aştept cu seninătate hotărîrea pe care sunteţi chemaţi, Dle Preşedinte şi Onorat Tribunal a o da aşa cum ea va fi dictată de conştiinţa Dvs. şi interesele ţării şi aştept cu încredere verdictul acelei instanţe care ne va judeca până la urmă deopotrivă pe toţi: "Istoria".

PRESEDINTELE: Ce aveţi de adaugat ceva nou ?

AC.COL.STOICA STEFAN: D-le Preşedinte, eu sunt foarte scurt. Din desbaterile procesului, Dvs. aţi văzut că eu n'am ştiut nimic despre acest complot până aici. Dacă l-aşi fi cunoscut, este cert că m'aşi fi desolidarizat de el. Cine mă xunoaşte şi cine cunoaşte activitatea mea, ştie că sunt incapabil de acţiuni oculte şi subversive şi că firea mea este o fire diametral opusă aceleia de frondeur.

./.

Gratie acestei firi tocmai s'a întâmplat ca colegi de ai mei, ca G-ralul Gheorghieş care au fost în totdeauna în spatele meu, au ajuns să mă depăşească. Aşa că greşit sunt implicat în această acţiune subterană. Aţi mai văzut tot de acolo că atâta timp cât am condus eu secţia militară şi cercul militar profesional, adică din 1945 până în Noembrie 1946, m'am menţinut strict în cadrul de cerc de studii şi că numai după venirea g-ralului Negrei - şi aveţi la dosar prima cuvântare a sa, după ce a fost el instalat ca preşedinte, cercul a luat altă coloratură, şi în această cuvântare, d-sa condamnă activitatea noastră pur profesională, ca nepolitică.

PRESEDINTELE: Asta o ştim, aţi spus-o.

AC.COL.STOICA STEFAN: Aţi mai văzut că concomitent cu activitatea generalului Negrei, dl. Mihalache, are consfătuiri cu diferiţi....

PRESEDINTELE: Si asta o ştim.

ACUZ.STOICA: Consfătuiri îndreptate în contra cercului nostru profesional şi a mea personală, ca probă că voia să-l pună pe Gheorghieş ca şef, care la alegeri obţinuse un singur vot, pe când eu obţinusem majoritatea. Aţi mai văzut deasemeni că d. Mihalache, atât prin adjutanţii d-sale, care controlau activitatea noastră pe care v'a expus-o Walter aci, de a împiedica, de a scoate politica din armată, ne sfătuiau de a face propagandă între camarazi şi în instituţii militare şi aţi mai văzut că d. Mihalache, exercita presiuni....

PRESEDINTELE: Dece nu treceţi la ceeace e nou...

ACUZ.STOICA: Nu ştiu dacă aţi reţinut că eu n'am colaborat la acest plan - v'a spus-o Stoica Grigore - şi nici n'am cunoscut acest plan, pe care l-am condamnat decând l-am cunoscut, de acum dela instrucţie, ca pe o ineptie. Eu imediat ce am aflat despre această activitate a lui Gheorghieş şi după ce am văzut efectele asupra colaboratorilor mei, am sistat imediat activitatea cercului...

PRESEDINTELE: Si aceasta aţi spus-o.

ACUZ.STOICA: ... Si am căutat să am o explicaţie cu d. Mihalache şi eventual la nevoie şi cu d. Maniu, ca mandatar al camarazilor mei. N'am reuşit să-l găsesc pe

./.

d. Mihalache, fiindcă era la mijlocul lui Aprilie, şi de atunci d-sa mai mult a lipsit din Bucureşti, până la plecarea sa la Tămădău. Tot din toată această activitate, d-le Voastre trebue să constataţi că nu eu sunt cauza pentru care d. Mihalache se găseşte pe banca acuzaţilor, ci invers, eu mă găsesc aci din cauza lui. Si să mai constataţi că atunci când am aflat că colaboratori de ai mei absolut nevinovaţi ca Walter, Col. Stătescu şi G-ralul Vasilescu au fost arestaţi, eu m'am prezentat de bună voie ca să dau deslușirile necesare Justiţiei, şi că numai atunci am fost eu arestat. Dacă aveam ceva să-mi reproşez, dacă aveam ceva pe cuget, este dela sine înţeles că nu veneam. Am venit, cu insistenţe, chiar în ziua de 6 şi am repetat venirea în ziua de 7, şi numai atunci am fost reţinut. Aceasta este tot.

PRESEDINTELE: Acuzatul Nicolae Carandino (citeşte actul de acuzare)

Aveţi ceva nou de spus în afară de ceeace aţi spus la interogatoriul şi în apărare ?

ACUZ.NICOLAE CARANDINO: D-le Preşedinte şi Onorat Tribunal, sarcina mea în ceeace priveşte răspunderea la această acuzaţie este foarte grea, pentru simplul motiv că atât din dosar, cât şi din arhivele secrete care s'au găsit, cât şi din toată fabulaţia conspirativă, este foarte greu să se identifice pe undeva numele meu. Figurez pur şi simplu în arhiva oficială a partidului, adică în ziarul "Dreptatea", cu cu articole semnate de mine în fiecare zi şi în lumina acestor articole, de care onoratul parchet a ţinut cu tot dinadinsul să nu ţină seama, aşi vrea să aduc unele lămuriri. Eu am fost în toată activitatea pe care am împrimat-o, un polemist şi nu un complotist. Este aci o diferenţă mare, o contradicţie. Un complotist este cineva care unelteşte în colaborare cu alţii în taină. Un polemist este cineva care scrie la lumina zilei şi pe cât se poate singur, individualizat. In acuzaţiile care mi s'au adus din partea Onoratului Parchet, am fost considerat girant responsabil al ziarului "Dreptatea" dela înfiinţarea partidului şi până azi. Printre acuzaţiile aduse este şi aceea că

./.

 869 864

într'un articol oarecare, neaparţinându-mi, ~~aşa~~ aş fi apărat şi teza lui Virgil Madgearu, împotriva lui Brătianu. Eu, fiind director al gazetei într'o epocă stabilită dela 15 Martie 1945, până la dispariţia sa, în această perioadă am avut de suportat toate controalele şi rigoriile cenzurei. Tot ceeace a apărut în această gazetă, a avut "bun de imprimat" din partea cenzurei, care este legată de Ministerul Propagandei. Si aceasta însemna că Ministerul Propagandei şi Autorităţile de Stat considera opoziţia mea drept îngăduită. Fireşte răspunderea politică a ziaristului, în momentul în care este liber şi nu există cenzură, este întreagă. Niciodată un director de gazetă nu poate spune, că de ceeace a scris nu răspunde şi nu-i aparţine.

PRESEDINTELE: Ceva nou. La acestea aţi răspuns la interogatoriu exact aşa.

ACUZ.CARANDINO: Un element nou. Nici d. Procuror n'a citat - şi este o cinste pentru mine - că n'a găsit un articol de citat în defavoarea mea, semnat de mine. Sunt din întâmplare un ziarist de semnătură şi nu un simplu scriitor de notiţe. Ime permit înaintea Dvs. să dau citire ladouă citate scurte din articolele mele.

PRESEDINTELE: Le depuneţi pe masa Tribunalului.

ACUZ.CARANDINO: Sunt scurte şi ele reprezintă în special atitudinea mea în ceeace priveşte conspiraţia.

PRESEDINTELE: Le depuneţi pe masa Tribunalului, şi noi luăm cunoştinţă de ele. Dvs. referiţi-vă numai la ele.

ACUZ.CARANDINO: Am articole cu următoarele titluri: "Nici conspirator, nici complotişti", "Mania conspirativă" "Democraţia şi conspirativitatea", "Metoda non-violenţei". Deci, în toată activitatea mea de presă am avut grijă să menţin această atitudine a mea democratică şi legalistă. Dacă mi-aţi permite, aş putea să vă dau exemple. Nu-mi permiteţi şi atunci le voi depune pe masa Tribunalului.

Acum voiu trece la a doua chestiune, care mi se reproşează, aceea a Tămădăului. In această privinţă iarăşi trebuie să vă gândiţi la un lucru: In dorinţa Dvs. de a judeca drept şi de a da un verdict, care să fie valabil şi dincolo de actualitate, rolul nostru al fiecăruia este delimitat. Legătura mea

./.

cu "Memorandumul" este absolut imposibilă. In nici un fel, sub nici o formă, în afară de declaraţiile mele, nu se poate constata o legătură cât de vagă cu acest document. Mă gândesc ce s'ar fi întâmplat dacă d. Pogoneanu, în fantezia d-sale s'au în planurile d-sale, în conversaţiile cu ofiţerii ~~ma~~ americani ar fi spus două trei cuvinte relativ la presă ? Din întâmplare nu a spus nimic relativ la presă, pentrucă noţiunile de complot şi presă nu merg împreună. Complotul presupune taină, presa presupune publicitate. Dacă din întâmplare d. Pogoneanu ar fi avut fantezia să includă şi mijlocul de presă vă închipuiţi cum aş fi fost eu atunci calificat în actul de acuzare. ~~N'a~~ N'aşi fi fost numai coautor, ci chiar complotistul principal. In afară de aceasta trebuie avut în vedere faptul că dacă în ziua de 13 Iulie n'aşi fi telefonat d-lui Maniu şi dacă d. Maniu nu m'ar fi căutat în aceeaşi zi, deci în ziua de 14 n'aşi fi plecat la Tămădău, incontestabil că prezenţa mea în această boxă n'ar fi avut nici un rost. In această lumină vă rog să vă daţi seama în ce măsură această plecare a mea a fost întâmplătoare sau nu şi în ce măsură atitudinea mea constantă a fost anti-conspiratoare, anti-complotistă. Am fost un ziarist care mi-am asumat răspunderea semnăturii, atitudinea şi cinstea în mediul politic şi profesional. In această lumină vă rog să aveţi în vedere şi să-mi acordaţi ceeace se acordă oricărui învins, onorurile războiului.

PRESEDINTELE: Acuzatul Ilie Lazăr (citeşte actul de acuzare) Mai aveţi ceva de adăugat, ceva nou ?

ACUZ. ILIE LAZAR: Dacă citiţi întreaga acuzaţiune, pot răspunde deodată.

PRESEDINTELE: Aceasta este. Aveţi ceva nou de adăugat ?

ACUZ. ILIE LAZAR: Domnule Preşedinte, Onorat Tribunal, sigur că eu voiam în câteva minute - neavând intenţiunea să indispun Onoratul complet al Tribunalului - să-mi expun, în mod concret tot ce cred şi tot ce este adevărul în această chestiune. Dar mă voi limita în câteva minute a adăuga la aceea ce foarte bine şi în drept şi competent a spus distinsul meu apărător

./.

 866 866

Dr. Ursu.

Domnule Preşedinte Onorat Tribunal, eu nu sunt complotist cu atât mai puţin nu sunt trădător.

PRESEDINTELE: Aţi spus acest lucru la răspunsul la interogator.

ACUZ.ILIE LAZAR: Am să repet...

PRESEDINTELE: Nu repetaţi nimic, nu aprobă Tribunalul.

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu sunt dela periferia românismului...

PRESEDINTELE: Aţi spus şi aceasta.

ACUZ.ILIE LAZAR: Sunt dintr'o familie de 7 generaţii de preoţi...

PRESEDINTELE: Aţi spus şi aceasta.

ACUZ.ILIE LAZAR: N'am spus-o.

PRESEDINTELE: Spuneţi ceva nou.

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu în casa mea părintească n'am văzut decât dragoste de neam, adevăr, generozitate şi multă omenie. Impăratul meu din Viena şi Budapesta, nu eral al meu. Legile şi tradiţiile străine, sub care am trăit nu erau ale mele, soarele meu răsărea la Bucureşti. In conformitate cu această educaţie primită în casa mea părintească în 1918, am părăsit o armată, dezertând şi având fericirea ca după 143 de ani să înfig primul, steagul pe Primăria Cernăuţi. Oraşul şi judeţul meu mi le-am ocupat în fruntea unei mici unităţi din Regimentul 14 Roman cu lupte de stradă. Am alergat în lungul şi latul ţării, pentru a răspândi ideile nobile şi măreţi Bărnuţiene, în care au crescut părinţii şi strămoşii noştri.

PRESEDINTELE: Acestea sunt chestiuni cari dau o notă de purtare, prevăzută în art. 21 al codului penal, fapte care trebuie să aibe consecinţă în camera de deliberare. Le-aţi spus odată. Treceţi la fapte aşa cum sunt încadrate.

ACUZ.ILIE LAZAR: Transportat fiind după 12o de zile din cazematele dela interne, mi-aţi înmânat acest act de acuzare.

PRESEDINTELE: Aţi mai spus aceasta odată.

ACUZ.ILIE LAZAR: Citind acest act de acuzare am rămas îngrozit.

PRESEDINTELE: Si acest lucru l'aţi mai spus.

ACUZ.ILIE LAZAR: Domnule Preşedinte, Onorat Tribunal, m'am căutat în conştiinţa mea şi conştiinţa mea îmi spune: eşti curat. Am căutat în voluminoasele Dvs. dosare în cele 3 capitole: diplomaţi, armată, presă, nici direct nici indirect nu m'am găsit.

Atunci au trebuit să existe, cum au defilat aci, aceiaşi oameni cari pe mine m'au atacat, cari au făcut afirmaţiuni mincinoase la acel proces al "Sumanelor Negre", unde eu am stat 7 luni şi o zi în regim celular fără nici o vină.

Aci este cazul să atrag atenţiunea nu atât Dvs. cari aţi fost prezent la acel spectacol când aceşti martori cari au venit aci s'au dat în spectacol, ci să atrag atenţiunea Onoratului Parchet, să vinevoiască să vadă volumul V depe masa Dvs., la pagina 108 depoziţia Generalului Aldea, la pagina 59 şi 61, depoziţia lui Steanţă, la pagina 65, depoziţia lui Palescu, la pagina 124, depoziţia lui Tanţu şi mai departe depoziţia lui Groşan, la pagina 186, care pe mine m'au combinat cu acel Tanţu şi vă rog mai pe urmă să vedeţi depoziţia lui Sârbu Victor care spune un lucru îngrozitor pe care nici nu vreau să-l citesc în faţa Dvs. pentru a nu vă indispune.

Domnule Preşedinte, Onorat Tribunal, se afirmă în actul de acuzare că am avut legătură permanentă cu aceşti oameni.

Domnule Preşedinte, dacă se pune temei pe aceste afirmaţiuni, împotriva mea se face, cum se zice pe nemţeşte, un Justizmord. Eu nu am avut nici direct nici indirect vreo legătură cu aceste haimanale, conştiinţa mea este liniştită.

Veţi zice Dvs. şi credeţi că este aşa că eu am avut un gând de a pleca în străinătate, vezi Doamne, pentru a face parte din guvernul de impostori.

Domnule Preşedinte, Onorat Tribunal, n'am fost în viaţa mea şi în luptele mele politice nici un om vanitos, nici un om care am dat din coate, ci un om care am executat întotdeauna ordinele şi am fost supus. Cred că este cea mai formidabilă inexactitate din partea oricui ar veni să afirme că mi s'a făcut cea mai mică propunere în acest sens. Cu nimeni niciodată nu am discutat această eventualitate.

PREŞEDINTELE: Spuneţi ceva nou. Aţi spus aceasta la interogator.

ACUZ. ILIE LAZAR: Ar fi fost din partea mea şi o imoralitate ca să-mi las familia, la care ţin atât de mult şi să trec peste hotar, să mă dau - vezi Doamne - peste cap, că sunt ministru într'un guvern peste hotare.

Aceasta este o pură invenţie, în gândul oricui s'ar afla şi nu corespunde adevărului.

Domnule Preşedinte, Onorat Tribunal, îmi dau seama că eu trebuie să sufăr. De 11 luni stau în regim celular, iar dela 6 Martie sunt fugar şi acest lucru nu-l merit. Dacă veneau cei 30 de martori ai mei...

PRESEDINTELE: Spuneţi ceva nou.

ACUZ.ILIE LAZAR: Este ceva nou, este ultimul cuvânt...

PRESEDINTELE: Dar nu este ceva nou.

ACUZ.ILIE LAZAR: Dacă ar fi venit martorul Neuman şi Donat, să răspundă întrebării dacă este sau nu adevărat că am fost în Transnistria, am vizitat Vapniarca, Troscianeţ, Ogudovsc şi am spus cuvinte de îmbărbatare ? Dacă ar fi venit Donat, reprezentantul comunist al Aradului - dar n'a avut îndrăzneala să vină - să spună dacă este adevărat că s'a întâlnit cu mine într'o pădurice şi a fost perfect mulţumit. M-aşi fi aşteptat deasemenea să vină avocatul Birnberg să spună dacă în vremurile grele am ezitat să intervin de 3 ori pentru evrei, cum am făcut eu fără să întreb pe Maniu sau pe Mihalache.

AV.BIRNBERG: De trei ori, este adevărat.

ACUZ.ILIE LAZAR: Eu nu cer certificate dar sunt în faţa Dvs. în această boxă şi reprezint - iertaţi-mi lipsa de modestie - ceva în opinia publică a acestei ţări.

De acolo, din Maramureşul meu îndepărtat...

PRESEDINTELE: Nu ne spuneţi ceva nou.

ACUZ.ILIE LAZAR: Atâta spun şi închei, să nu vă indispun.

PRESEDINTELE: Nu ne indispuneţi pe noi, indispuneţi legea.

ACUZ.ILIE LAZAR: Astăzi, când cred unii că cel mai bun mijloc de a se apăra este de a stropi şi arunca cu noroi, vin aci să fac o declaraţie, eu, complect nevinovat dece mi se impută, fac declaraţia când se loveşte în acest om, cel mai mare român...

PRESEDINTELE: Suspend şedinţa pentru 10 minute.

./.

- La redeschiderea şedinţei.

PRESEDINTELE: Acuzatul Mocşony Styrcea.

ACUZ.ILIE LAZAR: O singură frază, d-le preşedinte.

PRESEDINTELE: Iată ce este acuzat Ilie Lazăr. (?) Vorbirea Dvs. este cu totul insolentă şi lipsită de respect faţă de instanţă. Nu suntem surzi nici unul şi trebue să vorbiţi aşa fel ca să arătaţi respect instanţei

ACUZ.ILIE LAZAR: Aşa este vorbirea mea.

PRESEDINTELE: V- rog vorbiţi încet şi numai dacă aveţi ceva nou de spus. V'am spus în nenumărate rânduri: sunteţi alăturea cu procesul şi cu acuzaţiile ce vi se aduc. Dacă mai aveţi ceva cu totul nou, vă dau cuvântul şi să vă exprimaţi faţă de instanţă cu respectul datorat, aşa cum spune legea. Si dacă este în apărarea Dvs. directă, nu a celorlalţi coacuzaţi.

ACUZ.ILIE LAZAR: Am o singură declaraţie, d-le preşedinte. Vorba depe plaiurile Maramuşene: când veţi trece în del berare, să vă însoţească gândul ţăranului din Maramureş: Doamne ajută dreptatea. Iar pentru acela pe care marele român Dr. Lupu l-a numit ctitor de ţară pe vremuri, am să-i declar toată stima, dragostea devotamentul meu până la moarte.

PRESEDINTELE: Acuzatul Mocşony Styrcea. Vă citesc acuzaţii şi Dvs. veţi răspunde.

"S'a făcut vinovat de aceia că participând în Septembrie 1946 la întrevederile avute de Gr. Niculescu-Buzeşti cu reprezentanţii organelor de spion ale Statelor Unite Hamilton şi Hall în cursul căr s'au discutat planurile complotului contra statul organizat de acuzaţii Maniu şi Mihalache şi fiind curent cu conţinutul memorandumului care prevedea crearea unei organizaţii clandestine în vederea turnării prin forţă a regimului democratic, n'a nunţat aceste crime autorităţilor.

ACUZ.MOCSONY STYRCEA: Domnule preşedinte, în ultimul cuvân apărare proprie n'am prea mult de adăugat la t cele expuse de maistru Nicolau pentru achitarea Totuşi aşi vrea să adaug că ameninţarea sub ca am trăit un an întreg, de tăinuire, abia acum a devenit mai reală, mai actuală, Căci dacă faptul de a şti a prezentat un risc serios, atunci acela de a mărtu-

./.

risi constituie astăzi un pericol însemnat. D-le Preşedinte, eu puteam lesne fi printre ultimii arestaţi, să neg orice prezenţă sau participare în cele două convorbiri. Precum Onoratul Tribunal, cred, că şi-a putut da seama singurul alt martor al acestei întrevederi, desigur că n'ar încerca să-mi creeze dificultăţi. Puteam dintru început să încerc să mint. Eu fireşte că nu cunoşteam declaraţiile făcute înaintea mea de toţi ceilalţi. Onoratul Tribunal, sper că s'a convins că nu am minţit, deşi vreau să spun că în străinătate, ca şi în ţară, desigur că voi fi acuzat de o lume care, ori nu poate, ori nu vrea să caute să ştie adevărul.

Probabil că această lume va încerca să explice, poate chiar să scuze aşa zisele noastre neadevăruri, adică declaraţiile neadevărate ce le-am fi făcut aci, atribuindu-le tratamentului, împrejurărilor grele în care ne-am fi găsit.

Deaceea ţin în ce mă priveşte să repet aci în mod public şi nesilit, neînfluenţat de nimeni că toate declaraţiile mele din cursul acestui proces au fost făcute absolut de bună voie şi mai ales imperfectă posesiune a facultăţilor mele mintale, chiar dacă la interogatoriul din proces am fost puţin zăpăcit şi nu m'am exprimat destul de clar.

D-le Preşedinte, aş mai vrea să adaog că îmi menţin toate declaraţiile şi că sper că veţi lua în considerare atunci când veţi judeca vinovăţia mea pe care de altfel am recunoscut-o şi recunosc în limetele celor expuse de avocatul meu, de aceste fapte de cari v'am vorbit foarte sincer şi nu am tăgăduit nimic din cele ce ştiam.

Am însă faţă de Onoratul Tribunal o mare rugăminte pe care nu ştiu dacă Dvs., d-le Preşedinte, mi-o puteţi acorda în limitele legilor ţării. Eu în toate declaraţiile mele care mi-au fost cerute prin întrebările puse, m'am străduit sută la sută să vă arăt faptele. De altfel, proba că faptele corespund cu adevărul este că nu am fost pus în situaţia să retractez nimic, nici uncuvânt din cele scrise de mine sau spuse de mine dela început şi nici măcar să mi se infirme vre una din faptele arătate.

./.

In consecință, cred că Onoratul Tribunal mă va crede pe cuvânt dacă îmi permit acum, în ultima secundă, să spun și să fac o mărturisire de credință, întrucât, d-le Președinte, am înțeles, deși nu sunt jurist, că concluziunile ultime la care veți ajunge se întemeează nu numai pe documentele scrise sau fapte recunoscute dar și pe unele impresiuni sau deducțiuni foarte logice și cari par a fi absolutul adevăr.

Eu nu am cunoscut toate celelalte din dosar, în afară de ceeace am declarat eu, însă cetind toate aceste dosare și cunoscând o bună parte din persoanele ce se află coacuzați cu mine în această boxă, am putut să-mi formez o opinie pe care, dacă n'am luat otravă, atunci, ași lua otravă oricând, și sunt absolut sigur că marea majoritatea a persoanelor ce se află în această boxă și care refuză să recunoască implicarea lor în complot în sensul memorandum-ului citat, o fac pentrucă în adevăr în nici un caz conștienți n'au putut să fie implicați în el. Aceasta este convingerea mea fermă și n'ași fi dormit liniștit dacă nu vă dădeam această mărturisire.

PRESEDINTELE: Acuzatul Radu Niculescu-Buzești (citește capetele de acuzare) Mai aveți ceva nou de adăogat ?

ACUZ.BUZESTI: D-le Președinte, aș solicita favoarea să cetiți tot actul de acuzare.

PRESEDINTELE: Răspundeți la întrebarea pusă de mine.

ACUZ.BUZESTI: Este aceasta ultima ocazie de a vorbi în fața Instanței ?

PRESEDINTELE: Da. Nu vorbiți decât ceeace nu s'a discutat.

ACUZAT.BUZESTI: Depoziția mea a fost de un sfert de oră, apărarea de 10 minute și tot restul enunțării culpabilității în actul de acuzare și rechizitoriu, cred că nu fac mai mult de cinci minute, astfel că ceeace pot spune este ceva nou.

Elementele de culpă puse în sarcina mea, derivă din mărturisirile mele. Nici un element nou nu derivă din declarațiile altora, numai că s'a adăogat pe de o parte anumite încercări și interpretări agravante cari rezultă din afirmațiuni și prezumțiuni cari își găsesc locul în actul de acuzare și rechizitoriul oral. Iar pe de altă parte în cursul desbaterilor

au intervenit şi câteva circumstanţe uşurătoare care derivă din declaraţiile categorice făcute de coacuzaţii mei Styrcea şi Pogoneanu. Din nefericire, în actul de acuzare, probabil din cauza rolului minor pe care eu îl ocup în ansamblul acestui proces, minor din punct de vedere al roluluiefectiv, nu din punct de vedere, din nenorocire al sancţiunii care mă aşteaptă, nu s'a dat suficientă atenţie cazului meu şi s'au strecurat câteva afirmaţiuni cari n'au tărie de adevăr şi solicit să fie citite, pentrucă luând notă, să le rectificaţi în lumina adevărului. Pentruca să nu cântărească greşit în momentul deliberării, v'aşi ruga să-mi acordaţi favoarea să citez dela pagina 13 din actul de acuzare unde se afirmă că am participat la întrevederile fratelui meu. Intrucât în actul de acuzare, la pagina 39 este vorba de trei întrevederi, eu ţin să precizez că nu a fost vorba de o participare

PRESEDINTELE: Aţi declarat-o la interogatoriu.

ACUZ.BUZESTI: Am asistat la o singură întrevedere.

PRESEDINTELE: Aţi spus-o la interogatoriu şi în apărare.

ACUZ.BUZESTI: La pagina 14, se spune că lămuririle mele, fixează amănuntele întrevederii din casa Styrbei iar la pagina 19, că am confirmat depoziţiile coacuzatului Styrcea. Dacă Instanţa reţine că eu am fost în posesia tuturor elementelor pentru a le confirma pe toate, această interpretare nu are corespondenţa adevărată. Eu înţeles că aceste sarcini trebuesc interpretate în sensul că ceeace eu am arătat şi am declarat, nu infirmă întru nimic declaraţiile mele parţiale, nu infirmă declaraţiile complecte şi ample făcute de ceilalţi coacuzaţi.

La pagina 20, se spune că am declarat împreună cu Styrcea şi Pogoneanu că memorandumul a fost dat de mine pentru a fi scris la maşină. O astfel de declaraţie nu poate fi găsită în declaraţiile mele pentru că n'am avut cunoştinţă de acest memorandum decât în momentul cercetării. Când voi vorbi despre participarea mea la această reuniune voi arăta că n'am avut cunoştinţă de acest memorandum. La pagina 38 găsesc: "Acuzatul Pogoneanu prin Roiu şi Buzeşti înmânau documente reprezentanţilor Misiunilor Străine". In afară de acel faimos mandat, n'am înmânat niciodată

 

vreun document la Misiunile aliate.

La pagina 39: Am declarat că primeam scrisori din străinătate prin Hall şi Hamilton. Am arătat ce erau aceste scrisori şi vreau să precizez că aceste scrisori conţineau un caracter pur personal şi nu aveau nici cea mai mică contingenţă de ordin politic. Era natural să păstrez o corespondenţă cu fratele meu, apoi eu eram împuternicitul fratelui meu pentru administrarea patrimoniului său, iar pe de altă parte starea sănătăţii sale de mulţi ani încoace constituia în permanent obiect de îngrijorare pentru toată familia, şi ţineam să fim în curent cu evoluţia sănătăţii sale.

In rechizitoriul oral s'a afirmat desigur din eroare că am asistat şi la întrevederea din str. Sofia Nr. 12. Rectificaţi această chestiune. N'am asistat la această întrevedere.

Din cele două depoziţii făcute de Styrcea şi Pogoneanu, nici unul n'a prezentat numele meu şi deci nu s'a putut contura în mod just culpa mea.

Styrcea şi Pogoneanu au declarat că am fost prezent la întrevedere într'o proporţie de 10% şi în cel mai categoric mod au declarat că consideră exclus ca eu să fi putut avea cunoştinţă de concluziile acestea şi de documentele scrise care au rezultat: minuta şi memorandumul.

In actul de acuzare culpa mea este încadrată în art. 227 prin 184, 186, 187, 207. Eu prin urmare acumulez toate aceste culpe. Cred că cel puţin un lucru aş fi putut dovedi că dacă am avut cunoştinţă de tratativele fratelui meu, nu am putut avea cunoştinţă de întregul conţinut al tratativelor. Numai acela care ar fi cunoscut întregul tratativelor ar putea să fie astfel încadrat.

Vă rog, d-le Prim Preşedinte, menţionez acest lucru pentru că am avut impresia că Parchetul a avut o ezitare în calificarea mea, când punând concluziile rechizitoriului oral, d. Prim Procuror, rezumând culpa mea, n'a mai formulat încadrarea în text şi a nuanţei descriptive a acestei culpe: "A însoţit pe fratele său cu agenţi americani, luând cunoştinţă

./.

de tratative şi continuând legăturile".

In orice caz ţin să subliniez că încadrarea mea este excesivă şi rog instanţa să binevoiască să limiteze aceste cinci infracţiuni, scopul care mi se pune în sarcină.

In ceeace priveşte participarea mea la întrevederea dela Palatul Stirbey...

PRESEDINTELE: Primul cap de acuzare este denumit simplu din rechizitoriu complicitate la complot. Nu se spune prin ce. Celelalte capete de acuzare nu sunt încadrate în lege şi îmi fac impresia că constitue elementul care întăreşte prezumţai că eu aş fi avut cunoştinţă de acţiunea care s'a concretizat prin istoricul memorandum, de aceia nu pot în afară de cele ce am spus aici să mai combat actul de acuzare, să combat rând pe rând celelalte capete de acuzare care vin în sprijinul primei, care este gravă numai prin conţinutul lui moral...

PRESEDINTELE: Participarea la întrevedere.

ACUZ.BUZESTI: Menţionez că n'am asistat la această întrevedere.

PRESEDINTELE: Ceva nou.

ACUZ.BUZESTI: Aceşti doi americani erau singurii prin care eu puteam avea contact cu fratele meu până ar fi ajuns la o destinaţie de unde aş fi putut avea veşti. Cu această ocazie am putut avea cunoştinţă de memorancum şi subliniez că minuta arată prin însăşi titlul ei că a fost redactată înainte de 30 Septembrie, iar memorandumul în mod necesar în nici un caz mai înainte decât minuta. Ori eu la acea dată părăsisem Bucureştiul despărţindu-mă de fratele meu. Am lipsit mai bine de o săptămână şi când m'am întors în Bucureşti nu l'am mai văzut pe fratele meu.

PRESEDINTELE: Dacă aveţi ceva nou în legătură cu fuga lui Grigore Niculescu-Buzeşti peste graniţă ?

ACUZ.BUZESTI: In legătură cu fuga fratelui şi a lui Vişoianu.. Acesta este un element care ar veni să întărească că eu aş avea cunoştinţă de planul concretizat prin memorandum. Dacă aş fi cunoscut conţinutul acestui plan n'aşi fi putut crede că Vişoianu pleacă acolo în îndeplinirea unei misiuni alături de fratele meu. Vă spun acest lucru pentru că Vişoianu nu putea juca

./.

un rol definit pentru că el nu avea încrederea lui Maniu, deoarece Vişoianu părăsise Partidul în 1938. Revenind în partid declinase invitaţia de a fi cooptat în delegaţia permanentă şi de a candida în alegeri. Aceste elemente nu-l calificau pe Vişoianu să fie un mandatar al d-lui Maniu.

Ce am făcut pentru Vişoianu a fost o contradicţie minoră ca şi faptul de a preda o scrisoare dela o persoană la alta şi Dvs. vă veţi da seama că le-am făcut pur şi simplu dintr'un sentiment de prietenie faţă de Vişoianu şi faţă de prietenul meu Pogoneanu. La chestiunea plecării fratelui şi a lui Vişoianu, n'aşi putea adaoga nimic. (Preşedintele citeşte din actul de acuzare).

Domnule Preşedinte, nu-mi amintesc dacă în faţa instanţei am declarat în amănunt această scrisoare. Nu cred că conţinutul acestor scrisori poate constitui cel puţin un început de prezumţie că eu aş fi fost în cunoştinţă complotului. Conţinutul lor poate fi cetit în întregime. Scrisoarea lui Cretzeanu primită prin fratele meu odată cu o scrisoare personală prin care cerea sfatul lui Maniu cu privire la semnarea pactului partidelor agrariene. Răspunsul d-lui Maniu a fost negativ. Cum ar fi fost posibil ca eu să interpretez ca un element de complot împotriva statului.

Scrisoarea fratelui meu care se află la dosar pentru cineva, chiar şi pentru Dvs., Onorat Tribunal, dacă n'aţi fi cunoscut memorandumul nu puteaţi să faceţi indicaţiile acestea niciodată, n'aţi fi putut bănui că aceasta poate constitui un element de complot. Fratele meu dădea un sfat de moderaţie şi atunci vă întreg, acest fapt poate constitui un element de complot ? Scrisoarea d-lui Maniu a fost scrisă cu intenţia de a o trimite fratelui meu şi n'a găsit posibilitatea de a o trimite şi atunci mi-a dat scrisoarea în care d. Maniu...

PRESEDINTELE: Stim această chestiune. Dacă e ceva nou.

ACUZ.BUZESTI: Buletinele de presă ale Soc. Rador nu le consideraţi ca un factor care să întărească prezumţia că eu şa fi ştiut de acest complot. Rămâne singurul ele-

./.

ment care ar constitui o prezumţie puternică - obţinerea semnăturei lui Maniu în prezentarea mandatului. Acest mandat fusese trimis de d. Maniu ~~pri~~ în prima întrevedere cu fratele meu şi atunci am ştiu' prima dată de acest mandat, şi din cauză că în orice împrejurare un astfel de mandat era natural să fie încredinţat fratelui meu care pleca în străinătate, întrucât Gafencu şi Cretzeanu şi ceilalţi nu puteau şti care era poziţia câştigată în partid de fratele meu şi deci măsura în care se bucura de încrederea lui Maniu. Nici un moment n'am avut impresia că putea fi considerat ca un act de complot.

Domnule Preşedinte,după cum înţeleg jurisprudenţa consacră intrarea prezumţiei în materie de drept...

Mi-aşi permite să spun că nu este vorba de o prezum ţie ci de prezumţia unei prezumţii şi deaceea este o prezumţie, că eu, asistând într'un timp limitat la întrevederea dela Palatul Stirbey, aş fi putut avea cunoştinţă de natura acestor discuţii, dacă din nenorocire şi fragmentele din discuţiile ascultate ar fi fost tocmai acele pasagii care trebuiau să fie încredinţate fratelui meu.

D-le Preşedinte, asupra acestor capete de acuzare m'am pronunţat. Mai figurează că eram membru al PNŢ-ului.

PRESEDINTELE: Nu interesează.

ACUZ.BUZESTI: Mă interesează pe mine...

PRESEDINTELE: Nu interesează Instanţa...

ACUZ.BUZESTI: Aceasta este expunerea facticä. In această clipă care ne mai desparte de sentinţa care o veţi pronunţa trebuie să-mi descarc conştiinţa mea spunând tot adevărul. Această acţiune al cărei act constitutiv este "memoriul" a fost tot atât un complot împotriva statului, cât şi un complot împotriva mea. Statul este apărat de lege. Pe mine, d-le Preşedinte să mă apăraţi Dvs. Eu nu-mi însuşesc, resping şi chiar condamn această acţiune, care nu corespunde întru nimic ideilor şi concepţiilor mele politice. Imi este cu atât mai greu să pronunţ aceste cuvinte, cu cât în mod indubitabil autorul acestui act constitutiv este însuşi fratele meu.

Vă rog, D-le Preşedinte, să înţelegeţi că în

această clipă și în acest loc, eu nu mai pot adăoga nimic fără a depăși limitele decenței. Mă tem, nu de pedeapsă, mă tem de nedreptate. Dar mai mult mă tem de disprețul semenilor mei. Nu vreau în mijlocul acestui dezastru să dau impresia că fug de răspundere. Eu vreau numai o sancțiune dreaptă. Mai vreau să proclam cu tărie că nu consimt să fiu considerat ca co-autor sau complice la concepția acestui memoriu, fiindcă nu înțeleg să iau asupră-mi nici măcar în parte, răspunderea suferințelor tuturor acelora care au pătimit sau vor pătimi din această cauză. Am fost de bună credință. Complice în sensul vorbirii curente, literare, dacă vreți, sunt fiindcă persoana mea a fost prezentă în acte și fapte care s'au dovedit ulterior a fi culpabile. In sens judiciar și moral, se poate spune că nu sunt complice fiindcă n'am săvârșit în mod voit o acțiune oprită de lege, la care să-mi fi dat acordul. Imi dau seama că rațiunea de stat nu se poate opri prea mult asupra acestor considerente. Există totuși o lege care mă apără și mă sancționează în acelaș timp.

Intre achitarea pe care în numele bunei credințe o cer și sancțiunea maximă cerută de lege, accept cu seninătate orice treaptă intermediară. Pedeapsa dreaptă însă, domnule Președinte, aceea va fi pe care Dvs. pronunțând-o, veți putea să fiți tot atât de senin cât sunt eu în momentul când o primesc.

In toate declarațiile mele am înțeles să spun tot adevărul, așa cum el s'a gravat pe filmul memoriei mele. Dacă din întâmplare, o declarație a mea poate fi considerată neexactă în raport cu ceilalți, declar că nu există la mijloc nici o rea credință. Am adoptat această linie, pentrucă am voit să servesc justiția, să luminez acest caz istoric, să ofer tuturor co-acuzaților, în conformitate cu buna dreptate, posibilitatea celei mai juste apărări în limita adevărului. Există undeva un co-acuzat care aci lipsește.....

PRESEDINTELE: Vorbiți numai despre Dvs. personal.

ACUZ.BUZESTI: Am terminat.

./.

PRESEDINTELE: Acuzatul Colonel Stătescu (citeşte actul de acuzare) Dacă mai aveţi ceva nou de adăogat.

ACUZ.STATESCU: D-le Preşedinte, d-lor Judecători, n'am luat parte, nu cunosc nimic din complotul care s'a desbătut atâtea zile în faţa Dvs. Nu cunosc pe nici unul dintre complotişti. Toată viaţa mea am luptat pentru o sudură perfectă între ofiţeri şi trupă, sudură fără de care actul de eroism al armatei noastre n'ar fi putut fi făcut.

N'am luat parte niciodată la un porect de organizare al Armatei, care prevede armate pe teritorii străine. După cum v'a declarat şi martorul general Stoica el a avut trei planuri. Două le-a adus în comitet şi unul care avea un caracter străin, nu l'a adus. Si spre mulţumirea mea este că azi, col. Stoica vine şi declară în faţa Dvs.: "Col. Stătescu n'are nici o vină".

Cu încredere în Dumnezeu şi în Domniile Voastre aştept hotărîrea care veţi binevoi s'o aduceţi.

PRESEDINTELE: Sedinţa se ridică. Cea viitoare va avea loc azi după amiază la orele 17.ooo.

10 Noembrie 1947

Sedinţa de după amiază

PRESEDINTELE : Acuzatul Niculae Penescu, vă atrag atenţiunea, atât Dvs. cât şi celorlalţi coacuzaţi că, în conformitate cu art. 312, să vă pronunţaţi numai asupra celor ce mai aveţi de adăugat în apărarea Dvs. proprie, urmând să vă pronunţaţi cu respect şi deferenţă faţă de lege şi instanţă.

Primul capăt de acuzare asupra căruia trebue să vorbiţi, este următorul : (dă citire actului de acuzare).

ACUZAT PENESCU : Domnule Prim Preşedinte ,

Dvs. aţi hotărît la cererea apărătorului meu, dl. avocat Vlad Dimitriu, ca să răspund chiar Domnului Prim Procuror, fiindcă dl. avocat Vlad Dimitriu în ziua aceea lipsea de aci. Evident, domnul Procuror s'a ocupat de mine şi v'aş cere îngăduinţa, potrivit hotărîrilor Dvs. anterioare, ca în ceea ce voiu expune, să mă ocup în prim loc de ceea ce ar constitui replica mea la rechizitoriul al doilea al Dlui Prim Procuror. Dacă este îngăduit, v'aş ruga să binevoiţi a-mi permite ca să precizez în lumina celor discutate ulterior interogatoriului luat în această şedinţă, situaţia mea politică şi a partidului în aceste evenimente cu aspecte noi.

Domnule Prim Preşedinte, Domnul Prim Procuror a enunţat în replica sa trei acuzaţiuni generale :

- Penescu a fost şeful de stat major al partidului naţional ţărănesc. Nu se poate concepe ca şeful de stat major să nu cunoască intenţiunile comandamentului suprem.

- Penescu îşi recunoaşte crimele lui plurale.

- Penescu n'a adus nicio contradovadă împotriva acuzaţiunilor precise care au fost aduse prin actul de punere sub acuzare şi care rămân toate în picioare. Eu enunţ numai aceste trei propoziţiuni ale Dlui Prim Procuror, care au fost, evident, desvoltate în instanţă.

Voiu începe cu a treia. Este vorba de contradovada. In capătul de acuzare care urmează, acela pe care Dvs. l-aţi cetit şi care constitue preambulul principium cum era în textele Dreptului Roman,

să enunțe aceste prezumții generale care este singura bază a acuzării.

In celelalte se caută din elemente disparate să se întărească aceste prezumții.

Primul, am făcut memorii care tindeau la știrbirea independenței țării. Domnule Prim Președinte, vă aduceți aminte că martori demni de încredere , Dl. Romniceanu și Titel Petrescu și colaboratoarea mea, care a scris toate aceste memorii, v'au spus trei elemente esențiale și anume: că ele au fost făcute, afară de două, înainte de alegeri, deci înainte de epoca aceasta a "aide-mémoire"-ului, care se situează la sfârșitul lunii Septembrie. Al doilea, că aceste memorii nu tindeau la știrbirea independenței țării și n'aveau nimic calomnios în ele.

PRESEDINTELE : Tot ceea ce-ați vorbit până acuma ați răspuns la interogatoriu.

ACUZAT PENESCU : Este un element nou, anterioritatea aceasta a memoriilor ca și anterioritatea celor lucrări, nu făcute de mine, ci de comisia mixtă liberalo-țărănistă dela punctul 2, fac ca ele să nu poată constitui infracțiunile din art. 287 care presupune o intențiune. Mă refer la toate probatoriile contrare făcute aci și care răstoarnă prezumțiunile Parchetului.

Al treilea, este vorba D-le Președinte de acțiunea mea de organizare a secțiunei militare, nu insist asupra ei, inclusiv dl. Stoica, care a fost întrebat la interogatoriu și sublt. Walter, au răspuns și precizat, revenind asupra declarațiunilor lor în sensul că n'am avut niciun amestec, nu este niciun fel de dovadă că am făcut o propagandă plijă de ură cu intențiunea de a instiga la revoltă.

In ceea ce privește Tămădăul, aș vrea Domnule Președinte să vă rog să binevoiți a examina textul pe care eu l-am depus colegului meu avocat Dimitriu. Este vorba de art. 1 și art. 2. Colegul meu Dimitriu, să mă ierte, a omis să se refere la acest text. Acest articol din Convenția din 1919 asupra navigației interne aeriene, care în legătură cu art. 57 din legea din 1936 asupra navigației aeriene și cu art. 20 din Constituție, spune principiul următor : "Spațiul aerian aparține Statului. Suveranitatea Statului se întinde și asupra spațiului aerian la infinit până la limita frontierei fizice. Al doilea, aceste frontiere fizice corespund cu frontierele aeriene și invers.

Al treilea, aeronavele trebue să navigheze prin punctele determinate de această frontieră fizică corespunzătoare frontierei aeriene. Celelalte puncte nedeterminate pe hărţile aeronautice ca puncte de navigaţie aeriană, sunt puncte interzise".

Comparaţi acest text cu art. 579 şi veţi ajunge la concluzia , la care am ajuns noi că nu poate fi aplicat art. 579. Am lăsat textul citat de Dvs.la urmă, de oarece are şi implicaţiune politică, despre care v'am cerut îngăduinţa să vorbesc.

Este acolo o prezumţie generală: secretarul general şeful de stat major. Ce-aţi zice Dvs. totuşi că un şef de stat major care nu cunoaşte intenţiunile comandamentului suprem. Trebue să dovedesc şi am dovedit. Revin cu câteva elemente noui. Politica partidului, politica oficială a partidului, aceea pe care şeful de stat major era dator s'o execute, aceea pe care v'am expus-o la interogator. Ea nu avea nimic subversiv în ea, era îndreptată pe liniile programatice ale partidului. Fără îndoială că era o politică de opoziţie faţă de guvern. Bună sau rea, oricare ar fi judecata asupra ei, mai ales asupra perioadei ulterioare alegerilor, această politică aparţinea forurilor statutare ale partidului. N'am înţeles un singur moment să mă desolidarizez cu ea. Sunt executorul ei, sunt responsabil de ea, dar nu face obiectul acestui proces astăzi. Eu aş vrea însă, ca din ceea ce a constituit activitatea secretarului general, să degajeze două trei elemente noui. Am fost confruntat cu colegul Serdici în ce priveşte documentul Acheson. Dvs. încă m'aţi întrebat de el. Atunci, când dl. Maniu mi-a cetit nota primită dela Misiunea Americană prin dl. Serdici, reacţiunea mea şi a dlui Mihalache a fost aceasta : "Dta ai vrut să laşi să creadă pe americani că noi suntem în stare să răsturnăm Guvernul". Aceasta presuăunea că eu nu ştiam nimic din o altă politică decât aceea care era în partid, pentrucă reflexiunea mea n'ar fi putut fi aceasta. Al doilea, dl. Maniu a recunoscut aci două documente şi anume : ceea ce se înţelege prin documentul Berry şi memoriul care reproduce conversaţia d-lui Maniu cu dl. Berry şi ceea ce se numeşte scrisoarea de recomandare sau mandatul dat d-lui Grigore Niculescu Buzeşti. Al doilea, nici acum nu-l cunosc, fiindcă dosarul şase cu documentele n'a fost dat acuzaţilor. Cel dintâiu a fost

cetit la începutul lunei Octombrie, în cursul cercetărilor la Ministerul de Interne. Domnul Maniu l-a recunoscut. ~~Imp~~ Implicațiunea politică care se degajează din primul document era așa de importantă încât era cu neputință ca secretarul general, care avea contingențe cu problemele internaționale și foarte apropiat, care era obligat să le cunoască era imposibil ca el să nu întrebe care sunt consecințele unei propuneri ca aceea pe care dl. Maniu o făcea ministrului Americei.

M'am întrebat care a fost răspunsul la această întrebare pe care dl. Maniu a făcut-o în cursul lunei Octombrie d-lui Berry. Nici acuzarea și nici apărarea n'a vorbit nimic de urmarea care s'a dat acestei întrebări. Eu am fost cu dl. Maniu la dl. Berry, așa cum v'am arătat întâmplător.

PRESEDINTELE : Treceți vă rog la chestiune.

ACUZAT PENESCU : Este foarte important și n'am avut impresiunea din atitudinea dlui Berry că poate să fie vorba de o politică în sensul memorandum-ului.

De aceea nu puteam să-mi reprezint plecarea dela Tămădău cu consecințe și implicațiuni care rezultau din acest proces. Dar aceste două documente date dlui Gr. Niculescu Buzești, al căror text nu-l cunoșteam, dar care presupuneau o acțiune în numele dlui Maniu în străinătate, ar avea drept obiect de coordonare a Românilor de acolo, aceasta nu era cunoscut forurilor statutare ale partidului și nici secretarului general. Constitue singur aceste două documente inițiativa care se suprapune politicei oficiale a partidului ? Este evident. Domnule Prim Președinte, dl. Maniu a avut depline puteri date prin ultimul comitet executiv din 1937, care a început format la 3 Iulie 1946. Aș fi nedrept dacă aș spune că atunci au și început să intre în funcțiune și atributurile forurilor statutare conducătoare ale partidelor.

La sfârșitul anului 1944 s'a reconstituit delegația permanentă și birourile partidului. De atunci forurile statutare au fost consultate și sunt solidar cu politica partidului până în ajunul Tămădăului. Aceste depline puteri date dlui Iuliu Maniu, au însemnat din partea partidului , puteri dictatoriale. Mi s'au aruncat injurii din partea cuiva care mă așteptam să aibă o atitudine elegantă, mai ales că omul căruia i s'a aruncat insulta, era aici.

Partidul a vroit. Dl. Maniu a luptat împotriva a două regimuri personale cu urmări pe care Dvs. le ştiţi. 883 Avantagiile, victoriile s'au repercutat asupra partidului. Maniu a continuat să aibă această intenţie personală, pe care noi nu le ştiam şi de care nu ne interesam, pentrucă eram obişnuiţi cu aceasta. Am avut astăzi surpriza plăcută să ascult dela doi oameni Pogoneanu şi Radu Buzeşti, două judecăţi asemănătoare asupra ceea ce s'ar putea numi complotul Niculescu Buzeşti. Si Pogoneanu şi Buzeşti l-au repudiat. Pogoneanu a spus că a fost o greşală majoră că s'a antrenat în aceste conversaţii cu oameni care nu aveau căderea. Cum se poate să mi se reproşeze o felonie şi acelora care au avut această atitudine în partid, că nu ne putem solidariza cu o acţiune care n'a fost a Partidului şi care o repudiază cel ce a participat intim la ea.

Eu şi ceilalţi care suntem implicaţi în afacerea Tămădău, stăm pe poziţia clară : suntem alături de Partid în tot ceea ce Partidul a făcut, dar lăsăm meritele şi răspunderile acestei acţiuni acelora care au iniţiat-o. Dl. Maniu a luat şi răspunderile morale şi politice.

Domnule Preşedinte, vă mulţumesc că-mi îngăduiţi două cuvinte în plus. Acuzarea mă învinueşte că sunt unul din autorii principali ai complotului de care n'am ştiut nimic. Apărarea mă învinueşte că n'aş fi solidar cu şeful Partidului ţărănesc. Imi aduc aminte de un celebru personaj a lui Shakespeare: este sau nu este. Si eu mă întreb, sunt sau nu sunt complotist ? Vă mărturisesc că am momente când aş prefera ca să fiu în situaţia să vă spun : da, am lucrat în acest complot pentrucă aşa am crezut că sunt interesele ţării mele. Vă spuneam cavalereşte , aşa cum am spus-o în cei 23 de ani în viaţă publică, când n'am avut o linie sinuasă. Nu-mi pot permite când tragedia vieţii noastre este mai mică, să recunosc ceea ce mi se reproşa într'o şedinţă anterioară . Amicus Plato:sed magior amicus veritas". Oricare ar fi judecata zilelor de mâine, am preferat adevărul şi am spus tot ceea ce ar putea să constitue un raport asupra ceea ce este activitatea partidului de care nu intenţionez să mă despart. Nu pot să-mi iau răspunderi şi merite care nu sunt ale mele.

Vă rog, în hotărîrea Dvs. să nu vă gândiţi la regulele războiului, dar să vă gândiţi la normele dreptului şi cred că această hotărîre la constitui un letopisev a istoriei noastre.

PRESEDINTELE : Acuzatul Mihalache, aveţi ceva de adăugat în apărarea Dvs. ? (preşedintele citeşte din actul de acuzare).

ACUZATUL MIHALACHE : Domnule Prim Preşedinte, eu mi-aş permite o rugăminte. Vă amintesc că atunci când aţi binevoit să-mi cereţi lista de avocaţi,de martori, v'am rugat să nu dau nicio listă de avocaţi şi martori, dar să-mi îngăduiţi să mă apăr singur şi aţi binevoit să-mi daţi cuvântul, când va veni momentul.

PRESEDINTELE : Dacă mai aveşi ceva de adăugat nou ?

ACUZATUL MIHALACHE : Imi permit să vă reamintesc că am atras atenţia că n'am fost întrebat la capul prim, la capul acuzator..

PRESEDINTELE : Răspundeţi dacă mai aveţi ceva nou.

ACUZATUL MIHALACHE : Atunci, dacă binevoiţi să-mi citiţi capetele de acuzare şi eu voiu răspunde punct cu punct de cum a fost formulat.

PRESEDINTELE : (citeşte) în perioada începând din 19 Martie 1945 până în ziua arestării sale . . . . .)

ACUZATUL MIHALACHE : Mai întâi, "fiind persoana de încredere cea mai apropiată a lui Maniu " . Nu accept generalizarea acestei fraze în toată aplicarea ei.

PRESEDINTELE : Aţi mai răspuns odată la această întrebare ? Ea a fost prima întrebare : Ce rol aţi avut în conducerea Partidului ?

ACUZATUL MIHALACHE : N'am răspuns niciodată.

PRESEDINTELE : Ba da, ai răspuns. Dta eşti acuzat şi să răspunzi întrebărilor preşedintelui, conform legii.

ACUZATUL MIHALACHE : Dl. Maniu a avut persoane de încredere pe categorii. In politica externă, Buzeşti mă solidarizez cu Maniu în tot ce a introdus pe linia oficială a Partidului Naţional Ţărănesc, totuşi în politica internă, eram pe linia voinţei naţionale, iar în politica externă aşa cum am precizat. . . .

PRESEDINTELE : Asupra acestei chestiuni Tribunalul este complect lămurit.

ACUZATUL MIHALACHE : Daţi-mi voie să vă spun, cum să conduc un complot despre care n'am ştiut ? N'am fost întrebat niciodată asupra complotului. La Siguranţă am descoperit că este vorba de un complot. Cum să fiu complotar într'un complot despre care n'am auzit niciodată. Grigore Niculescu Buzeşti nu reprezenta Partidul Naţional Ţărănesc. Vă rog să cercetaţi că n'am fost întrebat la interogatoriu.

Vasăzică, domnule Preşedinte, trebue să mă recunosc că sunt complotar şi că am fost şef de complot şi-mi vine

în minte povestea lui Ion Drăgoi, acuzat că omorâse pe Dragomir şi a terminat el, care nu avea nicio vină, prin a recunoaşte că este vinovat de moartea lui Dragomir.

Cer să se facă dovada că aş fi avut cea mai mică ştiinţă. Nici înainte şi nici după Partid, n'am ştiut. Partidul şi-a urmat linia de conduită după 30 Septembrie, când pe mine mă faceţi responsabil de tot ce a făcut Partidul.

PRESEDINTELE : De ce a făcut acuzatzl Maniu.

ACUZATUL MIHALACHE : Nu există în politică solidaritate nelimitată decât pe linie oficială. Pentru acuzaţia făcută pe această linie oficială, fiecare îşi poartă răspunderile. Accept să fiu condamnat pentru acte de care eu sunt vinovat sau făcute de preşedinte cu ştiinţa şi aprobarea mea, dar să mi se pună în sarcină lucrul despre care acum am auzit pentru prima dată ! Să se facă dovada că am ştiut despre aşa zis complot, care pentru mine este un act al unui iresponsabil şi cu atât mai mult Partidul nu se putea lega de un act a lui Buzeşti. Sunt absolut străin şi rog să se facă dovada contrarie.

PRESEDINTELE : (pct. 2 citeşte din acuzare )

ACUZATUL MIHALACHE : Domnule Preşedinte, n'am fost întrebat niciodată asupra acestui lucru.

PRESEDINTELE : Aţi vorbit şi l-aţi întrebat în noaptea de Vineri la ora 2.30 chiar pe coacuzatul Stoica. ....

ACUZATUL MIHALACHE : Vă rog să vă reamintiţi ce s'a petrecut aci. A apărut Grigore Stoica, autorul declarat, recunoscut, al acelui aşa zis plan de reorganizare al Armatei, - o încercare puerilă de elev de cl.V de liceu- cum l-a definit dl. procuror general, definiţie cu care mă unesc în totul. S'a recunoscut autor material. I -am pus întrebarea în faţa Dvs.: "Aţi vorbit Dv. Domnule General Stoica cu mine în cursul anilor 1946/1947 ? "

- "Nu".-
- "Am eu vreo ştire de planul militar pe care l-ai lucrat Dta ?"
- "Nu". -
- "Direct sau indirect , am avut vreun amestec ?"
- "Nu".-

Si atunci,m'am aşezat jos aci. Aceste declaraţiuni au fost categorice în faţa Dvs. Spre surprinderea mea, avocatul meu din oficiu, mi-a arătat o notiţă, în care nu avea înregistrate aceste întrebări şi nici aceste declaraţii categorice ale

Generalului Stoica. Mi-am permis să atrag atenţia d-lui Grefier- căci eu n'am voie să văd aceste declaraţii consemnate - şi l-am rugat să confrunte cu stenogramele . Permiteţi-mi o respectuoasă întrebare : este posibil ca autorul care a recunoscut, autorul material, să fie citat ca martor, presupusul autor să facă dovada în faţa Dvs. aci prin chiar autorul material că n'a avut niciun amestec, şi totuşi să mai stea un minut această acuzare asupra capului meu ?

De aceea, eu vă rog să orânduiţi o cercetare, dacă memoria Dvs. nu este suficientă, şi să vedeţi cum s'au înregistrat în stenograme aceste lucruri, iar apoi să se corecteze în aşa fel încât spusele generalului Stoica, că n'am avut niciun amestec, să se consemneze aici şi acest capăt de acuzare să înceteze. Fac apel la Dvs. şi la dnii procurori şi la toţi cei care au fost de faţă la această scenă.

Dacă lucrurile acestea se pot petrece în faţa Dvs. sub controlul public, sub verificarea publică, nu vă închipuiţi Dvs. ce se poate petrece în altă parte, în subsolul Siguranţei!

Vă rog să vă reamintiţi de aceste întrebări şi răspunsuri categorice, iar dacă nu vă reamintiţi, să întreprindeţi o cercetare judecătorească pentru ca să vedeţi de ce nu s'au înregistrat aceste cuvinte.

PRESEDINTELE : S'au înregistrat. Grefierul are obligaţia să înregistreze în rezumat.

ACUZATUL MIHALACHE : Dar de ce să se omită tocmai ceea ce este pentru mine o justificare capitală ?

Apoi, am făcut dovada cu chiar declaraţiile colonelului Stoica, că n'am funcţionat în organizaţia militară, care n'a fost nicio zi sub conducerea mea. Organizaţia militară a fost dependentă numai de centru. Declaraţia dlui Maniu din 13 August spune categoric : "Organizaţia militară din ţară depinde de mine, organizaţia pe capitală depinde de Mihalache ".

Din tot ceea ce s'a găsit la dosar şi din declaraţii, rezultă că am dus o luptă cu conducătorii organizaţiei militare, ca s'o pot constitui aci în Capitală sub supravegherea şi răspunderea mea .....

PRESEDINTELE : Acestea le-aţi spus la interogatoriu.

ACUZATUL MIHALACHE : Dar colonelul Stoica a recunoscut că în Noembrie comitetul de 11 m'a ales pe ţară. A fost prezidat de dele-

gatul trimis de dl. Maniu. N'am avut nicio singură zi vreun amestec. Dl. colonel Stoica a recunoscut că în Martie când a venit la mine să mă determine, n'a isbutit. De aci încolo nu s'a mai întâlnit cu mine niciodată. Eu dau o nouă serie de extrase din declarații și fac dovada că n'am avut nicio singură zi sub răspunderea mea organizația militară. Iar în ceea ce privește conferința, care tindea la camuflare, dau aci declarația generalului Negrei, care este cel mai în măsură să spună adevărul, fiindcă era președintele adunării. Şi el spune : - Dl. Mihalache luând cuvântul atrage atenția că în organizarea armatei de mâine trebue să se țină socoteală .......

PRESEDINTELE : Cunoaștem această declarație.

ACUZATUL MIHALACHE : Vasăzică am atras atenția că nu se poate organiza armata decât în cadrul tratatelor și a armistițiului și cu menirea numai de a ține poliția în țară. N'am avut deci niciun amestec nici la organizația militară, nici la planul militar......

PRESEDINTELE : A treia acuzație : "A organizat și pus în fruntea serviciului de spionaj al Partidului Național Țărănesc, care a funcționat sub denumirea de serviciu de informații, strângând informații .....; a folosit pentru această activitate pe funcționarii Siguranței Statului, Serviciului Secret de Informații ......."

ACUZATUL MIHALACHE : Dacă n'am fost conducătorul organizației militare, înseamnă că nici de serviciul de informații al organizației militare nu m'am ocupat. De altfel, există declarația generalului Negrei și a col. Stoica , că s'a ales acel comitet de 11 și din prima lui ședință a pus în funcțiune tot vechile comisiuni, care erau la începutul anului. Dacă n'am avut vreun amestec în ființarea acestor comisiuni, cu atât mai mult nu puteam să am niciun rol.

In ceea ce privește pe Sentie și Cârjă, dați-mi voie să citesc din declarația lui Cârjă, care recunoaște că a venit la mine, că l-am trimis la Serdici, că a mai venit odată la mine, că iarăși l-am trimis la Serdici , care i-a spus că nu are bani . Adevărul este, că în toate aceste chestiuni eu am fost cel spionat. Toată chestiunea pentru mine se punea dacă să lichidez brutal cu ei sau să-i concediez politicos. Am ales această din urmă cale, pretextând că nu eu mă ocup cu aceste lucruri și i-am trimis la Serdici, cu care vorbisem să-i spună că nu are bani, Toată chestiunea s'a terminat într'o săptămână .

PRESEDINTELE : A patra acuzaţie : " Impreună cu acuzatul Maniu a condus efectiv activitatea centrului complotist din străinătate şi în conformitate cu statul stabilit de Maniu, în vederea transferării activităţii grupului în străinătate şi transformarea unui aşa zis guvern de imigraţie, a încercat în ziua de 14 Iunie să plece în străinătate, fiind însă arestat ....."

ACUZATUL MIHALACHE : Niciodată dl. Maniu n'a discutat cu mine posibilitatea unui guvern în străinătate. Trecutul meu arată că n'am primit să fac guverne serioase cu Regele Carol, cu generalul Antonescu, atunci când contraziceau principiile şi programul meu. Nebun oi fi fo t eu atunci să mă gândesc la un guvern care este o adevărată aderaţie ? Guverne în exil nu se pot face decât în timp de război. Or, ipoteza războiului n'am discutat-o niciodată. Prin urmare, sunt cu totul străin de ideea unui guvern în exil.

In al doilea rând, dl. Maniu niciodată n'a discutat cu mine un program de activitate în străinătate, nici măcar în ultima zi, în ultimul moment, când mi-am spus pur şi simplu că are încredere în înţelepciunea mea, ca să facem cum vom crede, adică "văzând şi făcând". Prin urmare, nici vorbă de ideea unui guvern. N'am avut nicio înţelegere cu cei care urmau să plece, Penescu şi Carandino, nu ştiam unul de altul până în seara aceea. Dacă ştiam cu 24 de ore înainte, această plecare nu av a loc. Prin urmare, nu a putut fi vorba de plecare cu un program de guvernare. Sunt cu desăvârşire străin de această idee. "Grupul Mihalache" există ca un grup fizic, din întâmplare, fiecare având-şi programul lui. Nici n'avusesem timp măcar să schimbăm o vorbă între noi. Plecarea mea a avut un caracter strict personal în condiţiunile pe care le-am arătat şi nu le repet. Ce era să fac acolo, am recunoscut, era, după ce îmi salvam libertatea, să încep o activitate de propagandă în avantajul celor care sunt închişi, adresându-mă forurilor internaţionale. De aci încolo aveam un program, trebuia să iau contact cu ceilalţi şi să fac o orientare. Eu însă nu pot să fie condamnat pentru ceea ce ar fi urmat să fie. Mă duceam acolo cu temperamentul meu. Aci în Bucureşti, când am fost chemat în audienţă de Haarriman şi Kerr, n'am dat un răspuns până n'am pus la curent şi pe Vişinski. Pe de altă parte am

cerut audienţă la dl. Susaicov......

PRESEDINTELE : Este aceasta în legătură cu plecarea dela Tămădău ?

ACUZATUL MIHALACHE : Iată cu ce este în legătură : eu cu acest caracter mă duceam acolo. Când din 1932 eram în audienţă la Tardieu şi au început să critice pe dl. Argetoianu, m'am pomenit lăudându-l.....

PRESEDINTELE : Vorbiţi numai în legătură cu plecarea dela Tămădău.

ACUZATUL MIHALACHE : Eu nu subscriu la ceea ce a spus dl. Vasiliu în ce priveşte pe dl. Maniu. Am toată stima pentru dl. Maniu şi cred că este unul din cei mai mari patrioţi. Dar eu răspund numai pentru lucrurile mele personale. Iniţiativa îmi aparţine şi a avut un caracter personal. Mai mult, adaug ceva despre care n'am fost întrebat, spre a avea conştiinţa împăcată, căci sunt singurele două lucruri, pe care le recunosc : am făcut parte dintr'o comisiune, astăvară, care a lucrat pentru Paris, pentru dl. Gafencu. Deşi am fost numai figurant, alături de dl. Pogoneanu, pentru lucrarea Comisiunii Dunării, nu înţeleg să mă desolidarizez, ci înţeleg să rămân răspunzător solidar. Aceste două lucruri mi le asum.....

PRESEDINTELE : Altă acuzaţie : "Impreună cu Iuliu Maniu, Penescu, Carandino şi Ilie Lazăr a folosit.......pentru a desfăşura o propagandă .....pentru un nou războiu imperialist împotriva Uniunii Sovietice şi a altor ţări prietene României".

ACUZATUL MIHALACHE : A fost prima dată când mi s'a imputat acest lucru. Niciodată până acum n'am fost tras la răspundere pentru aceasta . Ne găsim aci în faţa fanulei lupului şi mielului, cei care sunt în deal se plâng că cei din vale le turbură apa !

Timp de 27 ani am fost atacat că sunt instrument al bolşevismului şi al evreilor. Acuma am ajuns dimpotrivă să fiu instrumentul fascismului şi să fac împotriva sovietismului. Ar fi să fiu nebun ca să fiu instrumentul bolşevismului atunci când el este slab, iar apoi, când bolşevismul este în culmea splendoarei sale , să mă transform deodată în duşman al lui şi să fac propagandă împotriva lui.

Somez pe cei care m'au acuzat, să-mi facă dovada cu acte concrete. Nu pot să primesc această acuzare fără niciun temeiu. Pentru faptele mele răspund. Pentru o acuzare vagă, nu pot răspunde. Dimpotrivă, dacă mi s'ar

fi dat voie - aşa speram - să-mi fac o apărare ca şi cum aş fi fost propriul meu avocat, aş fi arătat argumentele, pe care le aveţi în memoriul meu, cu care mă apăr împotriva calomniilor care mi se aduc. Trecutul meu cinstit este denaturat pas cu pas, caracterizându-mi-se astfel în mod eronat activitatea mea. Eu vă rog să-mi permiteţi să depun acest memoriu, de care vă rog să ţineţi socoteală.

PRESEDINTELE : Acuzatul Maniu are cuvântul .
La interogator aţi răspuns la 68 de întrebări.
Vă arăt din nou capetele de acuzare şi vă rog să adăugaţi ce aveţi de adăugat în ap rarea Dvs.
Primul punct : "Prin reprezentantul său împuternicit, Grigore Niculescu Buzeşti, a intrat în Septembrie ş946 în tratative cu reprezentanţii organelor de spionaj al Statelor Unite ale Americii, Hamilton şi Hall ....cu a căror participare directă Grigore Niculescu Buzeşti a elaborat, conform indicaţiunilor lui Iuliu Maniu, un plan de creare în ţară a unei reţele întinse de organizaţie conspirativă, în vederea realizării unei lovituri de stat înarmate, de înzestrare din afară a acestei organizaţiuni cu arme, echipament şi fonduri financiare pentru înfiinţarea în ţară şi străinătate a organelor de conducere ale organizaţiilor subterane şi conspirative susamintite , .......(citeşte din axtul de acuzare punctul 1).

ACUZATUL MANIU : Neadevăr dela început până la sfârşit. Nu este adevărat nimic din ce se spune acolo şi Grigore Niculescu Buzeşti n'a fost împuternicitul meu.

PRESEDINTELE : In conformitate cu planul complotului de mai sus împotriva Statului......ce aveţi nou de adăugat la acest capăt de acuzare ?

ACUZATUL MANIU : Absolut neadevărat dela început până la sfârşit şi aş vrea să mi se arate dovezile pentru aceste affirmaţiuni absolut fantastice. Din cobtra, Domnule Preşedinte, daţi-mi voie să aduc ceva absolut nou în desbateri şi să vă expun următorul lucru în privinţa căruia mă va confirma dnii Styrcea şi poate şi Pogoneanu.
Agenţii americani, în conversaţiile cu dl. Styrcea şi-au arătat nemulţumirea faţă de mine că eu nu vreau să fac organizaţiuni secrete şi nu vreau să intru într'un complot nici în organizaţiuni paramilitare.

I s'a spus dlui Styrcea : spune dlui Maniu să nu fie străin de această idee, fiindcă dacă dlui nu o va face, o va face primul aventurier şi aceasta va avea o situaţie politică în România.

Ce a răspuns la aceasta dl. Styrcea, nu ştiu, dar dovada eclatantă este că eu totdeauna şi în partid şi în afară de Partid, şi în conversaţiile particulare şi în conversaţiile publice şi în faţă de străini şi în faţa a lor mei, am fost totdeauna contra organizaţiilor secrete.

Pentru ce ?

Fiindcă partidul nostru este un partid mare, de mase, nu are nevoie de obscuritate.

PRESEDINTELE : Aţi spus aceasta şi la interogatoriu.

ACUZATUL MANIU : Vă rog să notaţi. Totdeauna am protestat şi am atras nemulţumirea agenţilor americani, din cauză că am refuzat să stau de vorbă pe această temă.

PRESEDINTELE : La acuzarea :

In Aprilie 1947, socotind că momentul favorabil pentru organizarea unei lovituri de Stat în armată împotriva Guvernului democratic a venit ......

ACUZATUL MANIU : Absolut neadevărat şi aş vrea să văd şi dovezile. Este foarte uşor să afirmi faţă de un om : ai făcut complot, ai făcut spionaj, ai vrut să faci răsvrătire, etc. Unde este dovada ?

Eu neg aceste lucruri, fiindcă nu sunt adevărate.

Nu fac aceasta de dragul negaţiunii, eu totdeauna recunosc faptele mele fără nicio rezervă.

PRESEDINTELE : Aceasta aţi spus la primul interogatoriu.

ACUZATUL MANIU : N'am spus-o. Eu realmente nici nu am fost interogat punct cu punct, acum pentru prima dată mi s'a făcut onoarea să aud de aceste lucruri.

PRESEDINTELE : Vi s'au pus 68 de întrebări, prin care am căutat să soluţionăm toate aceste puncte. Acum am voi să vă aduceţi aminte dacă aţi uitat ceva şi să complectaţi.

ACUZATUL MANIU : Nu am avut ocazia să răspund la aceste acuzaţiuni şi să spun tot ce este adevărat.

PRESEDINTELE : La întrebarea :

A organizat şi condus centrul complotist în străinătate care .......

A condus activitatea centrului complotist din străinătate prin acuzatul Victor Rădulescu Pogoneanu .......

Ce aveţi de adăogat ?

ACUZATUL MANIU : Absolut inexact. Dacă îmi dați voie domnule Președinte să clarific o chestiune.
Este adevărat că eu am dus o activitate foarte sârguincioasă pentru a pune și opinia publică din țară și cea mondială în curent cu lucrurile care se petrec la noi.

PRESEDINTELE : Aceasta ați spus-o în apărare. Dacă aveți ceva nou de adăugat.

ACUZATUL MANIU : Dați-mi voie......

PRESEDINTELE : Vă dau voie dacă este ceva nou, de care Tribunalul nu are cunoștință.

ACUZATUL MANIU : Nu am fost interogat asupra acestor chestiuni, deci nu pot spune decât lucruri noui.

PRESEDINTELE : V'am pus 68 întrebări și suntem luminați. Dacă aveți ceva nou de spus, ceva care să ne îndrumeze, să ne spuneți.

ACUZATUL MANIU : Eu cer să mi se dea dovezile în ce privește aceste teribile acuzațiuni. Vă puteți Dvs. închipui că nu este lucru ușor pentru mine, ca eu, care o întreagă viață am sacrificat-o pentru prosperitatea acestei țări, să fiu acum acuzat cu următoarele drăgălășenii: înaltă trădare, spionaj, complot, răsvrătire, războiu civil, războiu contra Rusiei, instigate de mine.
Este posibil aceasta ?
Să vină Ministerul Public să-mi arate dovezile pe care se întemeiează aceste acuzațiuni, luate - sunt sigur - din ziarele de pe Bulevard, care au o predilecție ca să arunce asupra mea zilnic fel de fel de calomnii.
Toate acestea sunt pure neadevăruri.

PRESEDINTELE : Ce aveți de adăugat nou la acuzațiunea :
A creat organizația militară conspirativă a Partidului Național Țărănesc, condusă de acuzații Mihalache . . . .
A încercat prin organizația militară P.N.T. . . . . . . .

ACUZATUL MANIU : Domnule Președinte, aci este o mare confuzie.
Se spune că în anul 1946 s'a organizat secția militară profesională a partidului nostru. Este un neadevăr care mă pune în uimire, că îl fac tocmai ofițerii care știu cum au fost lucrurile. Secția militară a partidului nostru s'a întemeiat în 1926, au fost președinți mai mulți generali distinși, generalul Rujinschi și alții, au fost colaboratori generalul Alevra, etc. Am lucrat doi ani la fiecare ședință în această comisie a partidului nostru, în urma căror lucruri am putut face opera mare militară, când în 1928 am venit la guvern, fiind

ministru de războiu generalul Cihoschi distins ofițer și erou dela Mărășești. Am făcut reforme militare foarte importante în baza lucrărilor făcute în comisia aceasta. Acum iese la iveală că domnii Mihalache și cu Stoica și Stătescu, în vederea unui complot oarecare, care s'ar fi înjghebat sau se înjgheba, ar fi făcut secția militară în 1946.

Curat neadevăr.

Această secție a lucrat foarte mult, înceâând din 1926 și când am fost la guvern în 1928 m'am folosit de învățămintele căpătate.

PRESEDINTELE : Ce aveți de răspuns la acuzațiunea :

Cu complicitatea directă a acuzaților Victor Rădulescu Pogoneanu, Serdici . . . . . . . . . . . . . .

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

ACUZATUL IULIU MANIU : Domnule Președinte, s'au ținut conferințele dela Yalta, Potsdam și Moscova, conferințe foarte importante ......

PRESEDINTELE : Vă rog să adăugați dacă aveți ceva nou în legătură cu cele ce v'au întrebat și anume : dacă ați trimis documente în străinătate, dacă ați primit răspunsuri.

ACUZATUL IULIU MANIU : Am să vă arăt numaidecât numai să-mi dăruiți puțină pacientă.

Faptele sunt următoarele : s'a ținut conferința dela Moscova. La conferința dela Moscova s'a hotărît ca Guvernul român să respecte cele patru libertăți . ....

PRESEDINTELE : Nu este în legătură cu sustragerea de documente din instituțiile de Stat.

ACUZATUL IULIU MANIU : Inainte de toate nu am sustras nimic.

PRESEDINTELE : Aceasta interesează Instanța, pentrucă nu soluționăm procesul în legătură cu Conferința dela Moscova.

ACUZATUL IULIU MANIU : Nu am sustras, dar am trimis, nu documente, dar documentări asupra faptului trist că Guvernul Groza nu satisface convențiunile internaționale.

PRESEDINTELE : Acuzațiunile aduse aici, nu le recunoașteți ?

ACUZATUL IULIU MANIU : Nu am trimis nimic decât memorii , M.S. Regelui, Comisiei Interaliate și celor trei miniștri ale celor trei Puteri Mari, cărora le-am trimis memorii documentate, - pentrucă aveam răspunderea morală - în care am arătat că Guvernul Groza nu respectă tratatele internaționale și cele patru libertăți fundamentale și prin urmare, acest guvern nu poate sta în fruntea Statului.

PRESEDINTELE : Ultimul punct de acuzare este că, împreună cu acuzații Mihalache, Penescu, Carandino și Ilie Lazăr, ați căutat să organizați o campanie de propagandă, pregătind spiritele pentru un nou războiu împotriva Uniunii Sovietice și celorlalte state.

Ce aveți de adăugat ?

ACUZATUL IULIU MANIU : Nu este adevărat, Am fost totdeauna pentru pace și ordine.

Acestea sunt invențiuni pe care le resping cu indignare și rog Ministerul Public ca să arate afirmațiunile dale pe bază de dovezi. Nu pot fi obligat să dovedesc contrariul. Nu am făcut complot, nu am făcut spionaj, nu am furat acte.

D-lor sunt datori să facă dovada că eu am făcut aceste lucruri, sau un însărcinat al meu. Niciun însărcinat al meu nu le-a făcut, nici eu. Este o situație procedurală imposibilă. Să dovedească Dlor și să ne dea posibilitatea să arătăm contra-dovezile, dar nu să ne ceară să dovedim un negativ, ceea ce este absolut imposibil.

PRESEDINTELE : Acuzatul Serdici are cuvântul.

Ați auzit cum trebue să răspundeți, arătând elementele noi pe care le aveți de adăugat.

Ce aveți de adăugat nou la acuzațiunile :

In cursul anilor 1946-47 până în ziua arestării sale

. . . . . . . .

ACUZATUL SERDICI : Domnule Prim Președinte, onorat Tribunal ,

Eu îmi voiu face o extrem de scurtă apărare.

PRESEDINTELE : Nu apărare. Dacă aveți ceva de adăugat la apărarea făcută de avocații Dvs,

ACUZATUL SERDICI : Am foarte puține cuvinte de adăugat la apărarea mea. Cu toate că n'am cunoscut niciodată nimic, în nicio fază a complotului, au rămas totuși puncte de elucidat. Este însă absolut necesar să-mi permiteți să fac această apărare, pentrucă trebue să ajung la anumite concluziuni, pentru lămurirea unei probleme grave politice care nu mă interesează numai pe mine, dar interesează însăși acest proces și opinia publică românească.

PRESEDINTELE : Care este ceva nou ?

ACUZATUL SERDICI : Da.

Am fost încriminat de Ministerul Public de instigare la trădare.

Dar a venit aci și.apărătorul din oficiu al D-lui Maniu

şi m'a acuzat şi dânsul că au am trădat pe dl. Maniu. Prin acest fapt, eu din toţi acuzaţii am cea mai singulară acuzaţie. Imi veţi îngădui să infirm prima acuzaţie, iar prin concluziile mele pe cea de a doua.

In ce priveşte primul punct din acuzaţie, nu trebue să mai adaug niciun cuvânt. Am arătat prin martorul Borcoman că n'am executat ordinul Partidului de a constitui grupe de şoc, dar am dat ordin să nu intre nimeni în ilegalitate. Ceea ce este nou, este că însăşi în actul de acuzare la pag. 70, unde se înşirue judeţele unde s'au petrecut nelinişti, judeţul meu nu figurează, astfel că această primă acuzaţie, că aş fi dorit să contribui ca guvernul să fie răsturnat prin violenţă, cade şi astfel situaţia mea se ameliorează considerabil.

Asupra punctului 2 sau 3 din acuzaţia mea şi numai în ce priveşte Biroul Presei, şi activitatea mea tehnică ca translator, nu este nevoie să mai pierd niciun cuvânt. Vreau să adaug numai că, ca factor nou, că însăşi actul de acuzare la pag. 14 arată diferenţierea esenţială între Misiunile diplomatice aliate şi între grupul de agenţi şi spioni americani. Ori, eu nu am fost translator decât la Misiunile oficiale , unde nu se complota, iar pe agenţi şi spioni nici nu-i cunosc şi nici n'am tratat nimic. Concluzia mea este că, dacă timpurile ar fi fost altele, nimeni nu s'ar fi ocupat cu investigarea, nici cu activitatea Biroului Presei, nici cu acţiunile mele de translator.

Dar unde doresc să mă opresc un moment, este asupra acuzaţiei a treia. Asupra acelei reţele de funcţionari de Stat cari trebuiau să-mi dea ştiri. Am avirmat şi o afirm din nou cu toată tăria, In cei doi ani 1945-1946, că n'am dat mai mult de 4 documentări şi aceasta într'o ocazie bine determinată. Când după o conversaţie pe care a avut-o d. Maniu cu ministrul American, a făcut anumite afirmaţiuni, Reţeaua aceea se compunea numai din 2 funcţionari de Stat , care au dat lucruri care erau arhipublicate şi cunoscute de toată lumea. Dar unde este un lucru nou, este că declaraţia d-lui Tancu care n'a fost menţionată în sensul care trebuia. Dl. Tancu arată acolo, că la o chemare telefonică a venit la mine şi eu i-am cerut să-mi dea date asupra unei convenţii vechi de un an şi jumătate şi care expirase. Dar ceea ce nu

s'a menționat în desbateri, este că dl. Tancu, când a ajuns la mine, li eu cerându-i să-mi dea date asupra convenției ruso-române, prin cine știe ce efect telepatic, le avea chiar în buzunar.

Vedeți că în acest punct declarația dlui Tancu nu corespunde adevărului. Dl. Tancu a venit din proprie inițiativă. Nu eu le-am cerut, ci d-sa mi le-a dat. Asupra acestui punct vreau să insist că nu există nicio umbră de instigație, iar ceilalți doi nu sunt funcționari publici și nu interesează, după cum nu interesează nici Cârje, care după propria sa declarație este arestat și dat în judecată pentru spionaj. Si dacă s'ar luà în serios declarația lui Cârje, atunci nimeni în Tara Românească n'ar fi sigur că ar fi liber a doua zi.

Eu am terminat cu apărarea mea. Acum să-mi dați voie să ajung la concluziile mele. Acestea constau în următoarele considerente. Dacă ar fi fost timpuri normale, mai cu seamă pe plan internațional, de sigur activitatea mea politică atât de deschisă, fățiș executată, la lumina zilei, nimeni nu și-ar fi pierdut prea multă vrem cu investigarea acestei activități și atunci mă întreb sigur, cum se explică,că, în legătură cu această activitate mi s'a putut aduce încriminarea atât de grozavă și cum se poate explica , că lucruri , care în alte vremuri nu ar fi avut niciun f l de importanță, au luat proporții atât de mari, fiind incriminat pentru instigare la trădare și complot ? Răspunsul este scurt. Răspunsul este c , autoritățile, care aveau în veghea lor siguranța Statului, au fost puse deodată în fața unei situații de o gravitate excepțională. Si este că dl. Maniu prin Grigore Niculescu Buzești a luat contac cu agenții americani și au elabirat acel "Memorandum", care este cheia de boltă a acestui proces și care dac ar fi avut numai o parțială executare, de sigur că a fi adus țării una din cele mai grele situațiuni.

Dl. Maniu acționează în taină uitând cu totul că este șeful unui partid democratic, uitând că în toate convorbirile cu fruntașii partidului și față de forurile partidului proclama mereu că nimănui nu-i este îngădu vreo acțiune clandestină și că cel care se face vinov de o astfel de acțiune se exclude singur din partid.

Domnul Maniu uitând toate acestea, în legătură şi cu ajutorul lui Niculescu Buzeşti, pune la cale o grozavă mişcare subterană cum nu s'a mai văzut în această ţară. Cine ar fi putut bănui acest lucru ? De sigur nu noi, care îl ştiam pe dl. Maniu că reprezenta punctul de vedere legal. Si de sigur nu numai eu n'am putut bănui un astfel de lucru, dar cei mai mulţi dintre colegii mei nu şi-ar fi putut închipui acest lucru. Chiar după ce am fost arestat, n'am putut crede şi am protestat. Insă când mi s'a pus sub ochi documentele, memorandum-ul şi minuta, atunci într'adevăr imediat şi pe loc, eu m'am desolidarizat cu dl. Maniu. M'am desolidarizat în mod definitiv şi final, precum o fac şi acum, mă desolidarizez de această acţiune şi de autorii săi în mod definitiv şi în mod final.

Dl.Maniu nu era chiar dacă dl. apărător al d-sale mi-ar spune că sunt de zece ori trădătorul d-lui Maniu, că dl. Maniu era şeful unui mare partid şi că nu-i era îngăduit să ducă în virtutea şi împotriva mandatului pe care îl dădusem noi, o acţiune lăturalnică, o acţiune în dosul partidului, o acţiune tainică, care nu mai era o acţiune politică, ci o acţiune conspirativă, vinovat faţă de ţară şi faţă de partid. Să de aceea am dreptul să mă consider o victimă a dlui Maniu şi nu trădătorul lui . Si de aceea sunt astăzi aci în mijlocul a 18 co-acuzaţi, dintre cari 13 din ei nu i-am văzut niciodată în viaţa mea şi nu am auzit niciodată de ei până ce nu am venit aici.

Dacă opinia publică românească ar gândi şi ea cum a gândit dl. apărător al dlui Maniu, că eu sunt un trădător a dlui Maniu, pentrucă m'am desolidarizat şi pentrucă am luat atitudine de sinceritate şi hotărîre să nu ascund nimic, atunci de sigur situaţiunea şi o spun aceasta gândindu-mă la ţară, ar fi extrem de dificilă. Dar opinia publică nu cunoaşte dosarele , pe când dl. apărător le cunoaşte. Si am credinţa că mi-am făcut datoria. Era o datorie de patriotism să mă desolidarizez, precum este o datorie care nu suferă amânare faţă de mulţi şi de numeroşii mei prieteni ţărani din Târnava Mare , care m'au ales în atâtea legislaţii.

In această privinţă eu sunt pe pace. Poate dl. apărător al dlui Maniu să mă facă de zece ori, de o sută

de ori trădător, ceea ce sunt sigur este că ţăranii şi prietenii mei, ei toţi vor ratifica şi desolidarizarea mea şi atitudinea mea. Desolidarizarea mea va fi a lor şi atitudinea mea va fi atitudinea lor. Mi s'ar putea spune că eu calc un drum cu totul eronat, pentrucă dl. Maniu nu recunoaşte "memorandum"ul şi nu recunoaşte "minuta". Să mă ierte D-zeu, dar experienţa mea care trebue să vi-o spun, mă face să fiu în dubiu. După ce am vizitat într'o zi pe dl. Hollman, dela care dl. Maniu a cerut să-i înlesnească plecarea d-lui Mihalache, după vreo două trei săptămâni , într'o conversaţie incidentală, am reamintit d-lui Maniu de această intervenţie. Dl. Maniu m'a privit sincer, niciun muşchiu în faţa sa nu s'a cutremurat şi mi-a spus rece : "Te înşeli, niciodată n'am făcut o astfel de intervenţie".

Am rămas atunci năuc. Mi se părea că l-am auzit pe dl. Maniu întâia oară şi că i-am auzit glasul întâia oară. N'am mai adăogat nimic. Si de aceea sunt astăzi foarte sceptic asupra acestor declaraţii.

Domnule Preşedinte şi onorat Tribunal, astăzi, când ştiu prin ce pericol a trecut ţara, când ştiu de ce vulcan am trecut, eu mulţumesc lui Dumnezeu că m'a ţinut departe şi m'a ferit de orice amestec. De asemenea astăzi când ştiu ~~cân~~ că toate suferinţele mele şi ale familiei mele, ruina existenţei mele o datorez exclusiv acestor tratative secrete cu agenţii străini, eu, un om cu totul nevinovat, eu nu pot să nu acuz pe dl. Maniu. Si îl acuz că şi-a părăsit vechii prieteni, că s'a înconjurat de oameni străini de partid şi străini de credinţa partidului cu care astăzi ne duce spre marginea prăpastiei care ameninţă să ne înghită.

Eu am terminat, domnule Prim Preşedinte şi nu mai adaog decât câteva cuvinte . Nu sunt jurist, dar îmi dau bine seama de valoarea faptelor, dacă activitatea mea încriminată s'ar fi situat înlăuntrul acţiunei legale a unui partid, situaţia ar fi fost alta. Vă rog să reexaminaţi situaţia mea şi în lumina proziţiunii pe care am ocupat-o şi că-mi era omeneşte imposibil să ştiu ce se urzeşte la conducere, vă rog să-mi acordaţi un verdict de achitare.

PRESEDINTELE : Acuzatul Oprişan !

- Dă cetire capului de acuzare referitor la acuzatul Oprişan.

Aveţi ceva de adăogat ? Dar numai ceva nou.

ACUZATUL OPRISAN : Domnule Prim Preşedinte, am un element nou, pe care-l invoc pentru stabilirea adevărului, iar nu în apărarea mea.

Desbaterile acestui proces au confirmat toate faptele de care am luat cunoştinţă în timpul instrucţiei şi eu pus în lumină gravitatea crimelor pe care P.N.T. le uneltea împotriva ţării.

Aceste desbateri au demascat şi pe autori şi pe cei ce plănuiau aceste fărădelegi. Iar fiindcă o parte din răspundere revine Ministerului de Externe, socotesc că este de datoria mea să arăt că o parte de vină revine şi şefului acestui departament, care nu numai că nu şi-a îndrumat funcţionarii, dar niciodată nu i-a controlat.

Repet, nu fac această declaraţie în apărarea mea, ci numai pentru stabilirea adevărului.

Domnule Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, ţin să confirm în mod solemn toate declaraţiunile pe care le-am făcut, atât la instrucţie, cât şi la interogatoriul verbal şi ţin încă odată să înfierez acţiunea criminală a P.N.T. şi pe autorii fără de legilor care se puneau la cale.

Este prea puţin să spun că mă desolidarizez, fiindcă n'am avut niciodată nimic comun nici cu P.N.T., nici cu cei care plănuiau prăbuşirea ţării. Cuvântul just este un cuvânt de condamnare - şi această condamnare strigă întreaga revoltă din sufletul meu.

Domnule Prim Preşedinte şi onorat Tribunal, în cântărirea verdictului ce veţi da, vă rog să ţineţi seamă de sinceritatea pe care am pus-o în toate declaraţiile mele; vă rog să ţineţi seamă de asemenea de regretul adânc şi durerea care-mi macină sufletul pentru greşala pe care am comis-o ; vă rog să ţineţi seama de 14 ani de muncă cinstită şi luptă aprigă cu viaţa, în care timp n'am căutat nici onoruri şi nici avantagii materiale, - iar după 14 ani n'am altă avere decât copiii mei.

Respectuos vă rog să-mi acordaţi circumstanţe

atenuante pentru a-mi putea răscumpăra greşala şi a putea fi folositor mai departe şi ţării şi poporului şi copiilor mei.

Am toată încrederea în Justiţia ţării şi pun toată nădejdea mea în mâinile Dvs.

PRESEDINTELE : Ridic şedinţa. Pronunţarea sentinţei se amână pentru mâine după amiază , ora 11.

Sedinţa se ridică la ora 18,50

---

901.

Dosarul conține 900 file.
(nouă sute file)
28 IX 967

26 VII 969

Prezentul dosar conține
901 plus fila I în total 902 file
verificat azi 22.04.03. de
Benedek A.F.